

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

37

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ της ΚΕ του ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
37

Ἰούλης 1918 — Μάρτης 1919

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόν τριακοστό ἕβδομο τόμο τῶν ῾Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιέχονται τά ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τά τέλη τοῦ ᾿Ιούλη 1918 ὥς τίς 11 τοῦ Μάρτη 1919, τήν περίοδο πού πῆρε τή μεγαλύτερη ἔκταση ἡ ξένη στρατιωτική ἐπέμβαση ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή χώρα.

Στά ἔργα αὐτά ὁ Λένιν καθορίζει τά καθήκοντα τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, τῶν Σοβιέτ καί τῶν συνδικάτων, ὅλων τῶν ἐργαζομένων γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας, χαράζει καί στηρίζει μέ ἐπιχειρήματα τά μέτρα πού πρέπει νά παρθοῦν γιά τήν κινητοποίηση ὅλων τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων γιά τή συντριβή τῶν ἐπεμβασιῶν καί τῶν λευκοφρουριτῶν. Ταυτόχρονα ὁ Βλαντίμιρ ᾿Ιλίτς ἀναπτύσσει στά ἔργα του τή μαρξιστική διδασκαλία γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἐπεξεργάζεται τά βασικότερα ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, δίνοντας ἰδιαίτερη προσοχή στήν πολιτική τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀπέναντι στό μεσαῖο ἀγρότη καί στά ἄλλα μικροαστικά στρώματα. Μεγάλη θέση στίς ἐργασίες τοῦ Λένιν κατέχουν τα ζητήματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. ῾Ο τόμος περιέχει τό μεγαλοφυές ἔργο τοῦ Β. Ι. Λένιν «῾Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι».

Τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1918 ἦταν ἀπό τίς πιό δύσκολες καί ἐπικίνδυνες περιόδους στήν ἱστορία τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Κατά τόν Αὔγουστο ὁ ἐχθρός κατέλαβε τά τρία τέταρτα τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας. ῾Η Σοβιετική Δημοκρατία βρέθηκε περικυκλωμένη ἀπό ἕνα πύρινο κλοιό στρατιωτικῶν μετώπων καί ἀποκλείστηκε ἀπό τίς βασικές της περιοχές τροφίμων, πρώτων ὑλῶν καί καυσίμων. Στήν πάλη ἐνάντια στή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ ἑνώθηκαν οἱ δυνάμεις τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης. Τό βόρειο τμῆμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας τό κατέλαβαν οἱ ἀγγλογαλλοαμερικανοί ἰμπεριαλιστές.

Τήν περιοχή τοῦ Βόλγα, τά Οὐράλια καί ἕνα σημαντικό μέρος τῆς Σιβηρίας τά κατέλαβε τό τσεχοσλοβακικό σῶμα στρατοῦ πού εἶχε στασιάσει. Στό Βλαδιβοστόκ ἀποβιβάστηκαν ἰαπωνικά, ἀμερικανικά καί ἀγγλικά στρατεύματα, πού μέ τή βοήθειά τους οἱ λευκοτσέχοι καί οἱ ρῶσοι λευκοφρουρίτες μπόρεσαν ἐπίσης νά καταλάβουν τήν περιοχή τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Οἱ Βαλτικές χῶρες, ἡ Λευκορωσία, ἡ Οὐκρανία, ἡ Γεωργία εἶχαν καταληφθεῖ ἀπό τά γερμανικά στρατεύματα. Στήν Κεντρική Ἀσία καί στήν Ὑπερκαυκασία ἄρχισε ἡ ἀγγλική ἐπέμβαση. Σέ μιά σειρά περιοχές τῆς χώρας ξέσπασαν ἀντεπαναστατικά κινήματα.

Ὁ Λένιν ἔκανε βαθιά ἀνάλυση τῆς κατάστασης πού εἶχε διαμορφωθεῖ καί ἔδοσε χαρακτηρισμό τῆς στρατιωτικῆς κατάστασης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τοῦ καιροῦ ἐκείνου στό λόγο του τῆς 29 τοῦ Ἰούλη 1918 στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας, μέ τόν ὁποῖο ἀρχίζει ὁ τόμος αὐτός. Ὁ Λένιν ἔδειξε τούς πραγματικούς σκοπούς τῶν ἀγγλοαμερικανῶν καί τῶν γάλλων ἰμπεριαλιστῶν πού, καλυπτόμενοι μέ ὑποκριτικές φράσεις γιά «ὑπεράσπιση» τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ ἀπό τούς γερμανούς, στήν οὐσία ἐφάρμοζαν πολιτική συντριβῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, προσπαθοῦσαν νά παρασύρουν καί πάλι τή Ρωσία στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

Ὁ Λένιν ξεσκεπάζει στό λόγο του τούς καπιταλιστές, τούς τσιφλικάδες καί τούς κουλάκους τῆς Ρωσίας, πού μισοῦσαν τή Σοβιετική ἐξουσία καί πού στήν προσπάθειά τους νά παλινορθώσουν τό παλιό καθεστώς πρόδιναν τά συμφέροντα τῆς πατρίδας, ἔκλειναν ληστρικά σύμφωνα μέ τίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις. Τό παράδειγμα αὐτό, ὑπογραμμίζει ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς, ἐπιβεβαιώνει γιά μιά ἀκόμη φορά τήν ἀλήθεια πώς, ὅταν ἡ ὑπόθεση φτάσει στό σημεῖο νά θίξει τά θεμέλια τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας τῶν ἐκμεταλλευτῶν, νά θίξει τήν ἰδιοκτησία τους, τά ταξικά τους κέρδη, τότε αὐτοί ξεχνοῦν ὅλα τά ψεύτικα λόγια τους περί ἀγάπης πρός τήν πατρίδα καί περί ἀνεξαρτησίας, προδίνουν τήν πατρίδα καί κάνουν αἰσχρές συναλλαγές σέ βάρος τοῦ λαοῦ τους μέ κάθε λογῆς ξένες ἀντιδραστικές δυνάμεις.

Ἡ κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας περιπλέχτηκε ἰδιαίτερα τό φθινόπωρο τοῦ 1918. Ὁ Λένιν στήν εἰσήγησή του τῆς 22 τοῦ Ὀχτώβρη 1918 στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν

συνδικάτων, έκανε τή διαπίστωση ότι ποτέ άλλοτε ή Δημοκρατία δέν βρισκόταν σέ τόσο επικίνδυνη κατάσταση. Ἡ νίκη τῆς Ἀντάντ στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, πού ἦταν πιά ξεκάθαρη τότε, τῆς ἔλυσε τά χέρια γιά τό δυνάμωμα καί τήν ἐπέκταση τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή χώρα τῶν Σοβιέτ. Ὁ Λένιν ξεσκεπάζει ἐπίσης τήν οὐσία τῆς τακτικῆς τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Γερμανίας, πού ἀπόβλεπε στό κλείσιμο ταξικῆς συμμαχίας μέ τόν μόλις πρίν λίγο ἐχθρό της—τήν ἀστική τάξη τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ γιά τήν πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία καί ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση στή Δύση πού ὡρίμαζε. Ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι τή συμμαχία μέ τήν Ἀντάντ τήν ἐπιδιώκει καί ἡ ἀστική τάξη τῶν κατεχόμενων ἀπό τή Γερμανία περιοχῶν, πού ὅταν φύγουν τά γερμανικά στρατεύματα δέν θά εἶναι σέ θέση νά διατηρήσει τήν κυριαρχία τους μέ τίς δικές της δυνάμεις.

Ὁ Λένιν ξεσκέπαζε ἀκούραστα μπροστά στούς ἐργαζόμενους τή ληστρική οὐσία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Στό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες» ἀποκάλυψε τό πραγματικό πρόσωπο τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῶν ΕΠΑ, πού ἔβγαλαν ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια δολλάρια ἀπό τή δυστυχία καί τίς συμφορές τοῦ λαοῦ. Ἡ ἴδια ἡ Ἀμερική, ἔγραφε ὁ Λένιν, ἔγινε «μιά ἀπό τίς πρῶτες χῶρες ὡς πρός τό βάθος τῆς ἀβύσσου πού ὑπάρχει ἀνάμεσα σέ μιά χούφτα ἀποθρασυμένων δισεκατομμυριούχων, βουτηγμένων μέσα στή βρωμιά καί στή χλιδή, ἀπό τή μιά μεριά, καί στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων, ἀπό τήν ἄλλη, πού ζοῦν αἰώνια στά ὅρια τῆς ἐξαθλίωσης» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 49). Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι ὁ ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός προσπαθεῖ πάντα νά συγκαλύψει τούς βρώμικους σκοπούς του μέ φρασεολογία πού συσκοτίζει τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης. Τό 1898 στραγγάλισε τίς Φιλιππίνες μέ τήν πρόφαση τῆς «ἀπελευθέρωσής» τους καί τό 1918 προσπάθησε νά πνίξει τή Σοβιετική Δημοκρατία μέ τήν πρόφαση τῆς «ὑπεράσπισής» της ἀπό τούς γερμανούς. Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι οἱ ἀμερικανοί καί οἱ ἄγγλοι ἰμπεριαλιστές ὡς πρός τίς ληστρικές τους διαθέσεις καί τήν ἁρπακτική τους πολιτική δέν διαφέρουν στήν οὐσία ἀπό τούς γερμανούς κατακτητές. Ὁ Λένιν τονίζει ὅτι μέ τίς ἐνέργειές τους ὁ αγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός ξεσκεπάστηκε μπροστά στίς ἐργαζόμενες μάζες ὅλων τῶν χωρῶν σάν δυνάστης τῶν λαῶν καί δήμιος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

Ὁ Λένιν παρακολουθοῦσε προσεκτικά τήν πορεία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στίς καπιταλιστικές χῶρες. Μόλις

ἄρχισαν νά καταφθάνουν οἱ πρῶτες εἰδήσεις γιά τήν πολιτική κρίση στή Γερμανία, μέ πρότασή του συγκλήθηκε στίς 3 τοῦ 'Οχτώβρη Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας μαζί μέ ἀντιπροσώπους τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων. Στή συνεδρίαση διαβάστηκε γράμμα τοῦ Λένιν σχετικά μέ τά γεγονότα στή Γερμανία, μέ τό ὁποῖο καλοῦσε τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας νά ἐντείνει ὅλες του τίς δυνάμεις γιά νά βοηθήσει τούς γερμανούς ἐργάτες καί πρότεινε, παρά τή δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση στήν ἴδια τή Σοβιετική Δημοκρατία, νά δημιουργηθοῦν σέ κάθε μεγάλο σιλό ἀποθέματα σιτηρῶν γιά τούς γερμανούς ἐργάτες. 'Ο Λένιν χαιρέτισε θερμά τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία.

Μεγάλη σημασία ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στή σωστή ἐνημέρωση τῶν ἐργαζομένων τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν γιά τά γεγονότα στή Ρωσία. Στό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες», πού εἶναι διαποτισμένο ἀπό τίς ἰδέες τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ἀπευθύνθηκε πρός τούς ἐργάτες τῆς 'Αμερικῆς λέγοντάς τους τήν ἀλήθεια γιά τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση στή Ρωσία, περιγράφοντας τούς μεγάλους ἐπαναστατικούς μετασχηματισμούς πού πραγματοποιήθηκαν στή χώρα τῶν Σοβιέτ καί τή φιλειρηνική πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. «Οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου—ἔγραφε ὁ Λένιν—σέ ὅποια χώρα καί ἄν ζοῦν, μᾶς χαιρετίζουν, μᾶς συμπαθοῦν, μᾶς χειροκροτοῦν, γιατί σπάσαμε τούς σιδερένιους κρίκους τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δεσμῶν, τῶν ἰμπεριαλιστικῶν βρωμερῶν συμφώνων, τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἁλυσίδων, γιατί κατακτήσαμε τή λευτεριά, δίνοντας γι'αὐτό τίς πιό βαριές θυσίες, γιατί ἐμεῖς σάν σοσιαλιστική δημοκρατία, ἄν καί καταβασανισμένη, καταληστεμένη ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές, μείναμε *ἔ ξ ω* ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ξεδιπλώσαμε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο τή σημαία τῆς εἰρήνης, τή σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ» (σελ. 53). Τό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες», ὅπως ἐπίσης καί τό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης καί τῆς 'Αμερικῆς» ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος στίς καπιταλιστικές χῶρες, βοήθησαν τούς πρωτοπόρους ἐργάτες νά καταλάβουν τί εἶναι ὁ ἰμπεριαλισμός, συνέβαλαν στήν ἀνάπτυξη σ'αὐτές τίς χῶρες τοῦ κινήματος διαμαρτυρίας ἐνάντια στήν ἔνοπλη ἐπέμβαση κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Μεγάλο μέρος τῶν περιεχομένων τοῦ τόμου ἀποτελοῦν οἱ εἰσηγήσεις καί οἱ λόγοι τοῦ Λένιν στίς συγκεντρώσεις τῶν

ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, στίς συνελεύσεις καί στίς συνδιασκέψεις τῶν ἐργατῶν, στίς συνεδριάσεις τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς, στά συνέδρια τῶν Σοβιέτ, τῶν συνδικάτων καί ἄλλων ὀργανώσεων. Κεντρικό ζήτημα τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν, πού ἀντανακλοῦν τή δράση τοῦ Λένιν σάν ἀρχηγοῦ τοῦ Κόμματος καί καθοδηγητῆ τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς ὑπεράσπισης τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας.

Οἱ ἐργασίες πού δημοσιεύονται σέ τοῦτο τόν τόμο καί σέ ἄλλους τόμους, οἱ ὁποῖοι περιέχουν ἔργα τῆς περιόδου τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἀνατρέπουν τή θέση πού πρόβαλε ὁ I. B. Στάλιν ὅτι ὁ Λένιν δέν ἦταν δῆθεν «γνώστης τῶν στρατιωτικῶν ζητημάτων». 'Ο ἰσχυρισμός αὐτός τοῦ Στάλιν μείωνε τό ρόλο τοῦ Λένιν σάν ὀργανωτῆ καί καθοδηγητῆ τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἐνάντια στούς ἐπεμβασίες καί στήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση. Οἱ εἰσηγήσεις, οἱ λόγοι καί τά ἄλλα ἔργα τοῦ Λένιν δείχνουν παραστατικά πόσο πολύπλευρη ἦταν ἡ δράση τοῦ Λένιν γιά τήν ἄμυνα τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ. Καθοδηγοῦσε ὅλη τήν τεράστια καί πολύπλευρη δουλιά τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά τήν ὀργάνωση τῆς συντριβῆς τοῦ ἐχθροῦ. Κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγησή του γινόταν ἡ ἐπεξεργασία τῆς ἐσωτερικῆς καί ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Κόμματος στίς συνθῆκες τοῦ πολέμου, λύνονταν τά βασικότερα ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τῶν σοβιετικῶν ἐνόπλων δυνάμεων καί τῆς ὁλόπλευρης ἐξασφάλισης τῶν πολεμικῶν τους ἐπιχειρήσεων, καθορίζονταν οἱ βασικές ἀρχές τῶν πολεμικῶν-στρατηγικῶν σχεδίων καί οἱ τρόποι ἐφαρμογῆς τους.

'Ο Λένιν στίς ὁμιλίες του στίς συγκεντρώσεις, στίς συνελεύσεις, στά διάφορα συνέδρια καί συνδιασκέψεις ἐξηγεῖ στούς ἐργάτες, στούς ἀγρότες καί στούς κόκκινους στρατιῶτες τήν ἐσωτερική καί τή διεθνή κατάσταση, τή στρατιωτική κατάσταση, φανερώνει τίς πηγές τῆς δύναμης καί τοῦ ἀκατανίκητου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καθορίζει τά καθήκοντα, πού στέκονται μπροστά στή χώρα, ἐμψυχώνει τίς λαϊκές μάζες γιά νά πραγματοποιήσουν ἡρωικά κατορθώματα στό μέτωπο καί στά μετόπισθεν. Στό διάστημα τῶν ἀνήσυχων ἡμερῶν τῆς ἐπίθεσης τῶν λευκοτσέχων στό 'Ανατολικό μέτωπο ὁ Λένιν μιλοῦσε κάθε βδομάδα, τήν Παρασκευή, στίς συγκεντρώσεις πού ὀργάνωνε ἡ Κομματική 'Επιτροπή Μόσχας, ὑπογράμμιζε στούς ἐργαζόμενους ὅλο τόν κίνδυνο πού διέτρεχε ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ καί

τούς καλοῦσε νά ἐντείνουν τίς δυνάμεις τους γιά τή συντριβή τοῦ ἐχθροῦ. Ὅλες οἱ εἰσηγήσεις καί οἱ λόγοι τοῦ Λένιν διαποτίζονταν ἀπό τήν ἀκράδαντη πεποίθηση στή νίκη ἐνάντια στούς ἐπεμβασίες καί στούς λευκοφρουρίτες. Ἡ οἰκοδόμηση τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἡ δημιουργία διοικητικῶν στελεχῶν τοῦ στρατοῦ ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἡ ἐξασφάλιση τοῦ μετώπου μέ στρατιωτικά ὑλικά καί τρόφιμα, ἡ πολιτική-διαφωτιστική δουλιά στό στρατό — σέ ὅλα αὐτά καί σέ πολλά ἄλλα ζητήματα πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἄμυνα τῆς χώρας ὁ Λένιν ἔδινε ἐξαιρετικά μεγάλη προσοχή.

Ἕνα ἀπό τά βασικότερα καθήκοντα τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἦταν ἡ ἐξασφάλιση τοῦ στρατοῦ καί τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων μέ τρόφιμα. Κατά τόν Ἰούλη μέ Αὔγουστο τοῦ 1918 ἡ Σοβιετική Δημοκρατία βρέθηκε σέ ἐξαιρετικά δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση. Σέ ὅλες τίς ὁμιλίες καί τά ἔργα τοῦ Λένιν βρίσκει τήν ἔκφρασή της ἡ φροντίδα γιά τή σωτηρία τῆς χώρας ἀπό τήν πείνα, γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καί τῶν ἐργατῶν ἔστω καί μέ ἐλάχιστη ποσότητα ψωμιοῦ καί μέ τά πιό ἀπαραίτητα ἄλλα εἴδη διατροφῆς. Στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918 ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς ἔγραψε τίς «Θέσεις σχετικά μέ τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα», στίς ὁποῖες χαράχτηκαν τά βασικά μέτρα στόν τομέα αὐτό. Μέ βάση τίς «Θέσεις» τοῦ Λένιν ἔγινε ἡ ἐπεξεργασία τῶν διαταγμάτων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τά βασικότερα ζητήματα τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς.

Τό δυνάμωμα τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἀπομέρους τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν καί ἡ ὄξυνση τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στό ἐσωτερικό τῆς χώρας ἀπαιτοῦσαν τήν ἐφαρμογή ἑνός συστήματος ἔκτακτων μέτρων, πού πῆρε τήν ὀνομασία «πολιτική τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ». Σκοπός τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, πού τήν ἐπέβαλαν οἱ βαριές συνθῆκες τῆς πολεμικῆς περιόδου, ἦταν ἡ ἐπιστράτευση ὅλων τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας, ἡ μετατροπή τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας σέ ἕνα ἑνιαῖο πολεμικό στρατόπεδο. Τό πέρασμα στήν πολιτική τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ πραγματοποιόταν βαθμιαῖα, ἀρχίζοντας ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1918 καί φθάνοντας ὥς τήν ἄνοιξη τοῦ 1919. Τό πιό βασικό συστατικό μέρος τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἦταν ἡ καθιέρωση τό Γενάρη τοῦ 1919 τοῦ παρακρατήματος — ὑποχρεωτικῆς παράδοσης ἀπομέρους τῶν ἀγροτῶν ὅλων τῶν πλεονασμάτων τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων στό κράτος. Χαρακτηρισμό τῶν σχετικῶν μέ τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα μέτρων, πού καθορίστηκαν λόγω τοῦ περάσματος στήν πολιτική

τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ, ἔδοσε ὁ Λένιν στό λόγο του τῆς 17 τοῦ Γενάρη 1919 στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων. Στό λόγο του αὐτό ὁ Βλαντίμιρ ᾿Ιλίτς τόνισε ὅτι πρέπει πιό θαραλέα νά ἀναδειχτοῦν ἀπό τίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου νέα στελέχη στά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ καί στίς μεταφορές, πού ἡ βαριά κατάστασή τους δυσκόλευε τή μεταφορά τῶν τροφίμων. Στίς 28 τοῦ Γενάρη 1919 δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» τό ἄρθρο-ἔκκληση τοῦ Λένιν «῞Ολοι γιά δουλιά στόν ἐπισιτισμό καί στίς μεταφορές!»

Μιά σειρά ἔργα πού μπῆκαν στόν τόμο αὐτό εἶναι ἀφιερωμένα στό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς καί πρίν ἀπόλα στό ζήτημα τῆς σχέσης ἀπέναντι στό μεσαῖο ἀγρότη, πού ἀπό τή στάση του ἐξαρτιόταν τελικά ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν πάλη ἐνάντια στούς λευκοφρουρίτες καί στούς ἐπεμβασίες. ῾Ο Λένιν δείχνει ὅτι τό Κομμουνιστικό κόμμα ἦταν πάντα ὑπέρ τῆς συμφωνίας καί τῆς συμμαχίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Στίς 6 τοῦ Αὐγούστου 1918 στό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τοῦ ᾿Ελέτς» ὁ Λένιν τόνιζε: «Εἴμαστε ὑπέρ μιᾶς τέτιας συμμαχίας, ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τή μεσαία ἀγροτιά, γιατί μ᾿αὐτή ἐμᾶς, τούς ἐργάτες-κομμουνιστές, δέν πρέπει νά μᾶς χωρίζουν διαφορές, καί εἴμαστε πρόθυμοι νά τῆς κάνουμε μιά σειρά παραχωρήσεις» (σελ. 36). Στίς 16 τοῦ Αὐγούστου στό σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ὁ Λένιν καταδίκασε ἀποφασιστικά τίς διαστρεβλώσεις τῆς γραμμῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης σχετικά μέ τή μεσαία ἀγροτιά, πού γίνονταν κατά τή δημιουργία τῶν ᾿Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς. ῾Ο Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι ποτέ καί γιά κανένα λόγο «ἡ Σοβιετική ἐξουσία οὔτε διακήρυξε, οὔτε διεξήγαγε» πάλη κατά τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς. «῾Η σοσιαλιστική κυβέρνηση ὀφείλει νά ἐφαρμόζει ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά πολιτική συμφωνίας. ῾Η Σοβιετική ἐξουσία ἀπόδειξε ἐπανειλημμένα μέ ἔργα τή σταθερή της ἀπόφαση νά ἀκολουθήσει αὐτή τήν πολιτική» (σελ. 45).

Εἶναι γνωστό ὅτι τόν πρῶτο χρόνο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τό Κόμμα ἐφάρμοζε πολιτική οὐδετεροποίησης τοῦ μεσαίου ἀγρότη. Αὐτό ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι τόν καιρό ἐκεῖνο δέν ὡρίμασαν ἀκόμη οἱ συνθῆκες γιά τήν ἀποκατάσταση σταθερῆς συμμαχίας μέ τή μεσαία ἀγροτιά. ῾Ο Λένιν τόνιζε ὅτι μέ θεωρητικές συζητήσεις ἤ μέ προπαγανδιστικούς λόγους δέν μπορεῖς νά πείσεις τό μεσαῖο ἀγρότη, γιά νά πειστεῖ τοῦ χρειάζεται ἡ δική του

πείρα. Στήν ἀρχή οἱ μεσαῖοι ἀγρότες πῆραν θέση ἀναμονῆς ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία, καί ἕνα μέρος τους ἔπαιρνε κάποτε καί ἐχθρική στάση.

Τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης τῆς συμφωνίας τῆς συμμαχίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη μπῆκε ἄμεσα μπροστά στό Κόμμα τό φθινόπωρο τοῦ 1918, ὅταν ἔγινε σαφής ἡ στροφή τοῦ μεσαίου ἀγρότη, ὅπως καί τῶν ἄλλων ὁμάδων τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, πρός τή Σοβιετική ἐξουσία. Στό ἄρθρο «Πολύτιμες ὁμολογίες τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν», στήν εἰσήγηση γιά τή στάση τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία καί στόν τελικό λόγο στή σύσκεψη τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας στίς 27 τοῦ Νοέμβρη 1918, ὁ Λένιν τεκμηριώνει θεωρητικά τήν πολιτική τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία, μέ τήν εὐκαιρία τῆς στροφῆς της πρός τή Σοβιετική ἐξουσία.

Μιά ἀπό τίς κύριες αἰτίες τῆς στροφῆς αὐτῆς ἦταν ἡ ἀκύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Μέ τή χρεοκοπία τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ πολλοί ἐκπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς τάξης κατάλαβαν ὅτι ἡ σύναψη τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ ἦταν τό μοναδικό σωστό βῆμα ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, ἀλλά καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων τῆς Ρωσίας σάν ἀνεξάρτητου κράτους. Εἶδαν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποτελεῖ τή σίγουρη ἀσπίδα ἀπό τόν ἀγγλογαλλικό καί τόν ἀμερικανικό ἰμπεριαλισμό, πού οἱ ληστρικές προθέσεις του ἀπέναντι στή Ρωσία ἔγιναν τότε καταφανεῖς στήν πλειοψηφία τῶν ἐκπροσώπων τῆς μικροαστικῆς τάξης.

Οἱ μεσαῖοι ἀγρότες, οἱ βιοτέχνες, οἱ ἐπαγγελματίες καί τά ἄλλα στοιχεῖα τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἀφοῦ δοκίμασαν τά «ἀγαθά» τῆς μενσεβίκικης-ἐσέρικης «δημοκρατίας» στά κατειλημένα ἀπό τούς λευκοφρουρίτες ἐδάφη καί ἀφοῦ ἀπογοητεύτηκαν ἀπό τόν ἀστικό «κοινοβουλευτισμό», ἔκαναν στροφή καί ὑποστήριζαν τή Σοβιετική ἐξουσία. Οἱ μεσαῖοι ἀγρότες, παρατηρώντας τή δράση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν κομματικῶν ὀργάνων στό χωριό, κατάλαβαν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν παλεύει ἐνάντιά τους, ἀλλά ἐνάντια στό θανάσιμο ἐχθρό της, τούς κουλάκους. Ὁ μεσαῖος ἀγρότης πείστηκε ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι σταθερή καί ἔκανε ἀπότομη στροφή πρός τό μέρος της. Ὁ Λένιν, παίρνοντας ὑπόψη του τήν κατάσταση αὐτή, πρόβαλε ἕνα νέο πολιτικό σύνθημα σχετικά μέ τό ἀγροτικό ζήτημα, πού ἐγκρίθηκε μετά ἀπό τό VIII συνέδριο

τοῦ Κόμματος: «Τό νά ξέρουμε νά πετυχαίνουμε συμφωνία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη—χωρίς νά ἐγκαταλείπουμε οὔτε στιγμή τήν πάλη ἐνάντια στόν κουλάκο καί στηριζόμενοι σταθερά μόνο στή φτωχολογιά—αὐτό εἶναι τό καθῆκον τῆς στιγμῆς» (σελ. 195). Ἡ γραμμή πού χάραξε τό Κόμμα γιά τή συμμαχία μέ τή μεσαία ἀγροτιά ἔβαλε στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς πιό πλατιᾶς προσέλκυσης τῶν μεσαίων ἀγροτῶν στή σοβιετική οἰκοδόμηση καί ἀπ᾿ἀφορμή τό γεγονός αὐτό τό VI συνέδριο τῶν Σοβιέτ πῆρε ἀπόφαση γιά τή συγχώνευση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς μέ τά τοπικά Σοβιέτ καί τήν καθιέρωση ὁμοιόμορφης ὀργάνωσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλο τό ἔδαφος τῆς Δημοκρατίας.

Στό ἄρθρο «Πολύτιμες ὁμολογίες τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν» καί σέ ἄλλα ἔργα τοῦ καιροῦ ἐκείνου ὁ Λένιν μιλάει γιά τήν ἀνάγκη συμφωνίας χωρίς ὑποχωρήσεις σέ ζητήματα ἀρχῶν, καί μέ ἄλλα στρώματα τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας—τούς βιοτέχνες καί τούς ἐπαγγελματίες, ὑποδεικνύει τούς δρόμους προσέλκυσης στήν οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας τῶν ὑπαλλήλων, τῶν εἰδικῶν καί γενικά τῆς παλιᾶς διανόησης. Ἡ προσέλκυση στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης τῶν πολυάριθμων στρωμάτων τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας διεύρυνε τήν κοινωνική βάση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί στερέωσε τή θέση της.

Ὁ Λένιν, ὑπογραμμίζοντας τήν τεράστια σημασία τοῦ καθορισμοῦ σωστῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού ἦλθε στήν ἐξουσία, μέ τά μικροαστικά στοιχεῖα, τόνιζε ὅτι ἡ πεῖρα τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στή λύση αὐτοῦ τοῦ ἐξαιρετικά περίπλοκου καί δύσκολου προβλήματος ἔχει μεγάλη διεθνή σημασία, ἰδιαίτερα γιά τά Κομμουνιστικά κόμματα τῶν χωρῶν ἐκείνων ὅπου ἡ μικροαστική τάξη ἀποτελεῖ τό ἐπικρατέστερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, ὅπως τότε στή Ρωσία, ἤ σημαντικό μέρος τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ Λένιν δίνει μεγάλη προσοχή στά ζητήματα τῆς ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό. Σημειώνει τίς ἰδιαίτερες δυσκολίες στόν τομέα αὐτό, τονίζοντας ὅτι ἐδῶ τό Κόμμα, πρίν ἀρχίσει τούς σοσιαλιστικούς μετασχηματισμούς, ἀναγκάστηκε νά κάνει ἀσύγκριτα περισσότερη προπαρασκευαστική δουλιά, παρά στόν τομέα τῆς βιομηχανίας. «Ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση στίς πόλεις—ἔλεγε ὁ Λένιν— ἔγινε μιά πραγματική γιά τό χωριό Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση μόλις τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1918» (σελ. 141).

Ὁ Λένιν, μιλώντας στούς ἀγρότες ἀντιπροσώπους, τόνιζε

ὅτι ἡ ἀγροτιά μπορεῖ νά πετύχει ριζική καλυτέρευση τῆς κατάστασής της μόνο ὅταν μπεῖ στό δρόμο τῶν σοσιαλιστικῶν μετασχηματισμῶν. «Οἱ κομμοῦνες, ἡ καλλιέργεια μέ τή μορφή τοῦ ἀρτέλ, οἱ ἀγροτικές συντροφιές—νά ποιά εἶναι ἡ σωτηρία ἀπό τήν ἀσύμφορη παραγωγή τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ, νά ποιό εἶναι τό μέσο γιά τό ἀνέβασμα καί τήν καλυτέρευση τῆς οἰκονομίας, γιά τήν ἐξοικονόμηση δυνάμεων καί γιά τήν καταπολέμηση τῶν κουλάκων, τοῦ παρασιτισμοῦ καί τῆς ἐκμετάλλευσης»—ἔλεγε ὁ Λένιν στή σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῶν κεντρικῶν κυβερνείων στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1918 (σελ. 180). 'Ο Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι μόνο ἡ ἐφαρμογή μιᾶς τέτιας βαθιᾶς καί σοβαρῆς ριζικῆς ἀλλαγῆς στήν οἰκονομία τῆς γεωργικῆς Ρωσίας, θά δόσει τή δυνατότητα νά βγεῖ ὅλη ἡ μάζα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τό σκοτάδι, τήν ἐξουθένωση καί τήν κατάπτωση πού τήν καταδίκασε ὁ καπιταλισμός. 'Ο Λένιν θεωροῦσε σάν ἕνα ἀπό τά κύρια πλεονεκτήματα τοῦ περάσματος στήν κοινωνική καλλιέργεια τῆς γῆς τό γεγονός ὅτι ἕνα τέτιο πέρασμα ἔδινε τή δυνατότητα νά χρησιμοποιηθοῦν καλύτερες μέθοδοι γεωργίας καί νά τραβηχτοῦν γιά τή δουλιά στό χωριό εἰδικοί γεωπόνοι. 'Ο Λένιν ἔδινε σοβαρή σημασία στό ρόλο τῶν ὑποδειγματικῶν νοικοκυριῶν σάν πηγῆς ἀγροτικῶν γνώσεων, πολιτισμοῦ καί ἀνεβάσματος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας γιά τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν. Στό λόγο του τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν Κομμούνων, ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι τό πέρασμα στήν κοινωνική καλλιέργεια τῆς γῆς δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ ἀμέσως, ἀλλά πρέπει νά γίνει βαθμιαῖα.

Μεγάλη σημασία ἔχουν τά ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν τά ἀφιερωμένα στή δράση τῶν Σοβιέτ, τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. 'Ο Βλαντίμιρ 'Ιλίτς δίδασκε τά στελέχη τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ νά στηρίζουν τή δράση τους στή δημιουργική πείρα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, γιατί μόνο ὅταν βασιστοῦν σ'αὐτή μποροῦν νά βρεθοῦν οἱ συγκεκριμένοι τρόποι καί μέθοδοι οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς. 'Ο Λένιν, μιλώντας στίς 30 τοῦ 'Ιούλη 1918 στό συνέδριο τῶν προέδρων τῶν Σοβιέτ τῶν κυβερνείων, τούς τόνισε ὅτι πρέπει νά ἀναδείχνουν πιό θαραλέα καί πιό πλατιά ἀντιπροσώπους τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ἱκανούς νά δουλεύουν πρωτοβουλιακά στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους.

Τόν Λένιν τόν ἐξόργιζαν φοβερά οἱ περιπτώσεις γραφειοκρατίας καί ξεχαρβαλώματος στή δουλιά τοῦ κρατικοῦ μηχανι-

σμοῦ. Στίς 12 τοῦ Δεκέμβρη ἔγραψε τό «Προσχέδιο κανονισμῶν γιά τή διεύθυνση τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων», στό ὁποῖο δόθηκαν σαφεῖς ὁδηγίες γιά τήν ἀνάγκη ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία, γιά τό δυνάμωμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί τήν καθιέρωση αὐστηρότατης εὐθύνης κάθε σοβιετικοῦ στελέχους γιά τή δουλιά πού τοῦ ἀνατέθηκε. Γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἡ πιό μεγάλη οἰκονομία μέσων καί νά ἀπελευθερωθοῦν ἄνθρωποι γιά νά δουλέψουν στόν τομέα τῆς ἄμυνας τῆς χώρας καί ἄμεσα στήν παραγωγή, ὁ Λένιν ἔβαλε ζήτημα γιά τή συνένωση καί τή συγχώνευση τῶν Τμημάτων, τῶν ὑπηρεσιῶν καί τῶν ἱδρυμάτων πού ἀσχολοῦνταν μέ συναφῆ ζητήματα.

Ὁ Λένιν, μιλώντας στίς 25 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας, εἶπε ὅτι ἡ συλλογική διεύθυνση δέν πρέπει νά μετατραπεῖ σέ ἐμπόδιο τῆς δουλιᾶς. Ἀπαιτοῦσε ἐπίμονα ἀπό τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας, τίς γενικές διευθύνσεις καί τά κέντρα, ὅπως τό συλλογικό σύστημα διεύθυνσης νά μήν ἐκφράζεται στή φλυαρία, στό γράψιμο ἀποφάσεων, στήν κατάρτιση σχεδίων, ἀλλά στά συγκεκριμένα πρακτικά ἔργα. «Ἔχουμε νά κάνουμε δουλιά, πολλή δουλιά!» — τόνιζε ὁ Λένιν (σελ. 400). Πρότεινε νά συνδυαστεῖ σωστά ἡ συλλογική διεύθυνση μέ τήν προσωπική εὐθύνη τοῦ κάθε στελέχους γιά τή δουλιά πού τοῦ ἀνατέθηκε.

Ὁ Λένιν μεριμνοῦσε γιά τό δυνάμωμα τῆς ἐπαναστατικῆς νομιμότητας καί τάξης. Πάλευε ἀποφασιστικά ἐνάντια σέ κάθε εἴδους καταχρήσεις ἀπομέρους τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἰδιαίτερα ἐνάντια στίς δωροδοκίες καί στή διαρπαγή τῆς κρατικῆς περιουσίας. Στό «Προσχέδιο θέσεων τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἀκριβή τήρηση τῶν νόμων», πού ἔγραψε στίς 2 τοῦ Νοέμβρη 1918 καί τό ὁποῖο ἀποτέλεσε τή βάση τῆς ἀπόφασης, πού ψήφισε τό VI συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά τήν ἐπαναστατική νομιμότητα, ὁ Λένιν πρόβαλε τό καθῆκον τῆς αὐστηρότατης τήρησης τῶν νόμων πού θέσπισε ἡ Δημοκρατία. Γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς ἐπαναστατικῆς νομιμότητας ὁ Λένιν ἀπαιτοῦσε νά δυναμώσει ὁ κομματικός ἔλεγχος πάνω στή δράση τῶν Ἔκτακτων ἐπιτροπῶν, νά καλυτερεύσει τό προσωπικό τῆς ΠΕΕ, νά γίνει ὁ μηχανισμός τῆς ΠΕΕ πιό δραστήριος καί νά δουλεύει πιό εὔρυθμα. Στό ντοκουμέντο τοῦ Λένιν «Προτάσεις γιά τή δουλιά τῆς ΠΕΕ», πού μπῆκε γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα, καί τό ὁποῖο γράφτηκε ἀπ᾽ἀφορμή τή συζήτηση στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη στήν ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τοῦ ζητήματος γιά τή δράση τῆς ΠΕΕ στίς μεταφορές, ὑπάρχει ἡ πρόταση

νά ἐγκριθεῖ τό δικαίωμα τῶν κομματικῶν καί τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων νά δίνουν ἐγγύηση γιά τούς συλληφθέντες, νά διευρυνθεῖ στήν ΠΕΕ τό Τμῆμα παραπόνων καί αἰτήσεων γιά τήν πιό γρήγορη ἐξέταση τῶν ὑποθέσεων καί ἄλλα. Ὁ Λένιν πρότεινε νά τιμωροῦνται αὐστηρά, μέχρι καί μέ τουφεκισμό, οἱ ὑπαίτιοι ψευδῶν καταθέσεων.

Στόν τόμο περιέχονται τό «Σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἄσκηση τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου» καί τά ντοκουμέντα μέ τό γενικό τίτλο «Σχετικά μέ τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου». Ὁ Λένιν καθορίζει σ'αὐτά μέ σαφήνεια τά καθήκοντα τοῦ ἐλέγχου, ὑπογραμμίζοντας τήν ἀνάγκη τῆς συστηματικῆς συμμετοχῆς στόν ἔλεγχο τῶν πλατιῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ἰδιαίτερα τῶν γυναικῶν. Σάν τά πιό ἄμεσα καθήκοντα τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου ὁ Λένιν θεωροῦσε τήν πάλη ἐνάντια στίς καταχρήσεις καί στή γραφειοκρατία, τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς καί τήν αὔξηση τῆς ποσότητας τῶν προϊόντων (σελ. 541-542).

Ὁ Λένιν στήν ἐργασία του «Τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων» καί στό λόγο του στό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων τῆς 20 τοῦ Γενάρη 1919, καθορίζει τή θέση καί τό ρόλο τῶν συνδικάτων στό γενικό σύστημα τῶν μαζικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργαζομένων. Τάσσεται ἀποφασιστικά κατά τοῦ συνθήματος τῆς «οὐδετερότητας» τῶν συνδικάτων ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία. Τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων εἶναι ἡ διαφώτιση τῶν μή ἀρκετά συνειδητῶν στρωμάτων τῶν ἐργαζομένων, ἡ διεύρυνση τῆς κοινωνικῆς βάσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων στή διεύθυνση τῆς οἰκονομίας καί στήν ὀργάνωση τῆς νέας παραγωγῆς. «Ἄν δέν πραγματοποιήσουμε αὐτό τό καθῆκον,—ἔλεγε ὁ Λένιν,—ἄν δέν μετατρέψουμε τά συνδικάτα σέ ὄργανα διαπαιδαγώγησης δέκα φορές πλατύτερων μαζῶν ἀπ'ὅ,τι τώρα, γιά τήν ἄμεση συμμετοχή στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, δέν θά μπορέσουμε νά φέρουμε σέ πέρας τό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κομμουνισμοῦ» (σελ. 450).

Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε τήν ἀνάγκη τῆς βαθιᾶς μελέτης καί γενίκευσης τῆς πείρας τῆς πραγματικῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς, τῶν ἐπιτυχιῶν τῶν ἐργοστασίων καί τῶν φάμπρικων, τῶν γεωργικῶν κομμούνων, τῶν τοπικῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας στήν ὀργάνωση τῆς νέας οἰκονομίας. Στό ἄρθρο «Σχετικά μέ τό χαρακτήρα τῶν ἐφημερίδων μας» πρότεινε νά προπαγανδιστεῖ πλατιά στόν Τύπο ἡ πείρα τῶν πρωτοπόρων κολλεκτίβων, νά φωτιστεῖ πῶς ἐπιτεύχθηκαν οἱ ἐπιτυχίες τους, καί μέ

ποιό τρόπο νά γίνουν οἱ ἐπιτυχίες αὐτές κτῆμα τῶν ἄλλων κολλεκτίβων. Ὁ Λένιν πρόβαλλε τό ζήτημα τῆς διαπαιδαγώγησης τῶν μαζῶν μέ ζωντανά, συγκεκριμένα πρότυπα καί παραδείγματα σάν τό κύριο καθῆκον τοῦ Τύπου στήν περίοδο τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό. Ἀπαιτοῦσε νά δοθεῖ περισσότερη προσοχή στήν «*καθημερινή* πλευρά τῆς ζωῆς μέσα στό ἐργοστάσιο, στό χωριό, στό σύνταγμα, ὅπου χτίζεται πιό πολύ τό καινούργιο, ὅπου χρειάζεται ἡ πιό μεγάλη προσοχή, ἡ δημοσιότητα...» (σελ. 91). Συνάμα ὁ Λένιν καλοῦσε νά γίνεται δημόσια κριτική τῶν ἀδυναμιῶν στή δουλιά τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν ἱδρυμάτων, νά ἀποκαλύπτονται οἱ κακοί καθοδηγητές, νά ξεσκεπάζονται οἱ τεμπέληδες, οἱ παραβάτες τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας. «Λιγότερη πολιτικολογία, ἔγραφε ὁ Λένιν. Λιγότερες διανοουμενίστικες κρίσεις. Πιό κοντά στή ζωή. Περισσότερη προσοχή στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν μέ τήν καθημερινή δουλιά της χτίζει *στήν πράξη* κάτι τό *καινούργιο*. Περισσότερος *ἔλεγχος*, γιά νά ξέρουμε σέ τί βαθμό αὐτό τό καινούργιο εἶναι *κομμουνιστικό*» (σελ. 91).

Ὁ Λένιν συνιστοῦσε πολύ τά βιβλία, στά ὁποῖα γενικεύεται ἡ πρωτοπόρα πείρα. Πρότεινε, λογουχάρη, νά κυκλοφορήσει πλατιά τό βιβλίο πού βγῆκε στήν ἐπαρχιακή τότε πολίχνη Βεσιεγκόνσκ τοῦ κυβερνείου Τβέρ «Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι» τοῦ Α. Ι. Τοντόρσκι, διευθυντῆ τῆς τοπικῆς ἐφημερίδας, στό ὁποῖο κατανοητά καί μέ ζωντανά παραδείγματα περιγράφονταν τά πρῶτα βήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στό νομό. Τό βιβλίο αὐτό ἀποτέλεσε ἀφορμή γιά νά γράψει ὁ Λένιν τό ἄρθρο «Μιά μικρή εἰκόνα γιά τήν ἀποσαφήνιση μεγάλων ζητημάτων», στό ὁποῖο, μέ βάση τά στοιχεῖα πού ἀναφέρονται στό βιβλίο, ἔκανε σπουδαῖες πολιτικές γενικεύσεις.

Στά ἔργα πού περιέχονται στόν τόμο αὐτό ἀντανακλᾶται ἡ δράση τοῦ Λένιν καί στόν τομέα τῆς πολιτιστικῆς οἰκοδόμησης. Στίς συνθῆκες τῆς νεαρῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, στήν ὁποία ὁ τσαρισμός εἶχε ἀφήσει μιά τέτια βαριά κληρονομιά, ὅπως ἡ ἀγραμματοσύνη τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ὁ Λένιν θεωροῦσε σάν ἕνα ἀπό τά πιό βασικά καθήκοντα τή σωστή ὀργάνωση τοῦ ἔργου τῆς λαϊκῆς παιδείας. Στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων «Γιά τήν ἐγγραφή στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τῆς ΣΟΣΔΡ», πού γράφτηκε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918, ὁ Λένιν πρότεινε νά παρθοῦν τά ἀπαραίτητα μέτρα, πού θά ἐξασφάλιζαν τή δυνατότητα σέ ὅλους τούς ἐπιθυμοῦντες νά

σπουδάσουν σέ ὅλα τά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα, τονίζοντας ταυτόχρονα ὅτι πρέπει στήν πρώτη γραμμή νά γίνουν δεκτά πρόσωπα πού προέρχονται ἀπό τό προλεταριάτο καί τή φτωχή ἀγροτιά. Ἡ ἀπόκτηση γνώσεων, ἔλεγε ὁ Λένιν στό λόγο του στό Ι Πανρωσικό συνέδριο γιά τήν ἐκπαίδευση, εἶναι ὅπλο τῶν ἐργαζομένων στήν πάλη γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους. Ὁ Λένιν τάχθηκε ἀποφασιστικά κατά τῶν ὑποκριτικῶν ἀστικῶν ἰσχυρισμῶν ὅτι μπορεῖ τό σχολεῖο νά μείνει ἔξω ἀπό τήν πολιτική. Ὁ Λένιν ἔδινε ἐπίσης μεγάλη προσοχή σέ διάφορα ἄλλα ζητήματα τῆς πολιτικῆς οἰκοδόμησης: στήν τακτοποίηση μιᾶς πραγματικῆς, στενά συνδεμένης μέ τά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης δουλιᾶς τῶν πολιτιστικο-διαφωτιστικῶν ὀργανώσεων, στή δουλιά τῶν βιβλιοθηκῶν, στή μόρφωση τῶν ἐργαζόμενων γυναικῶν καί στήν προσέλκυσή τους στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης.

Ὁ Λένιν συνδύαζε τή γιγάντια δράση τῆς καθοδήγησης τοῦ Κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στίς δύσκολες συνθῆκες τῆς πολεμικῆς περιόδου μέ μιά μεγάλη θεωρητική δουλιά. Ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς τόνιζε τήν τεράστια διεθνή σημασία τῆς πείρας τοῦ μπολσεβικισμοῦ, γενίκευε τήν πείρα αὐτή καί προσπαθοῦσε νά τήν κάνει κτῆμα τῶν νεαρῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων. Στό κέντρο τῆς προσοχῆς τοῦ Λένιν ἦταν τό ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού τό θεωροῦσε σάν τό κυριότερο ζήτημα ὅλης τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης.

Στήν ὑπεράσπιση καί ἀνάπτυξη τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀφιερωμένες οἱ ἑξῆς ἐργασίες πού ἔχουν συμπεριληφθεῖ στόν τόμο αὐτό: τό ἔργο τοῦ Λένιν «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι», τό ἄρθρο μέ τόν ἴδιο τίτλο, οἱ θέσεις καί ἡ εἰσήγηση γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού ἐκτέθηκαν στό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τό ἄρθρο ««Δημοκρατία» καί δικτατορία» καί ἄλλες ἐργασίες. Στά ἔργα αὐτά ὁ Λένιν ἐπεξεργάζεται τή διδασκαλία τοῦ μαρξισμοῦ γιά τό κράτος, δείχνει τή ριζική ἀντίθεση τῆς ἀστικῆς καί τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας, ἀποκαλύπτει τήν οὐσία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου σάν ἀνώτατου τύπου δημοκρατίας στήν ταξική κοινωνία.

Ἄμεση ἀφορμή γιά τή συγγραφή τοῦ βιβλίου «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» ἀποτέλεσε ἡ μπροσούρα τοῦ Κ. Κάουτσκι «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριά-

του», στήν όποία διαστρέβλωνε τή μαρξιστική διδασκαλία γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, συκοφαντοῦσε τό Σοβιετικό κράτος καί μέ κάθε τρόπο προσπαθοῦσε νά ἀμαυρώσει τή δράση τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος. Ἀπό τή θεωρητική ἄρνηση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ὁ Κάουτσκι πέρασε σέ ἔμπρακτες ἐχθρικές ἐνέργειες, πού στρέφονταν ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Τό Φλεβάρη τοῦ 1919 στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης τῶν κομμάτων τῆς II Διεθνοῦς ὁ Κάουτσκι καί ὁ Μπέρνσταϊν ἐπιδίωξαν νά παρθεῖ ἀπόφαση πού νά καταδικάζει τόν μπολσεβικισμό.

Ὁ καουτσκισμός, πού συνενώνει τήν πίστη στό μαρξισμό στά λόγια μέ τήν ὑποταγή στόν ὁπορτουνισμό στήν πράξη, ἦταν μιά ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνη μορφή ἀναθεωρητισμοῦ. Ὁ Λένιν ἔδινε ἐξαιρετική σημασία στήν πάλη ἐνάντια στίς ἀναθεωρητικές ἀπόψεις τοῦ Κάουτσκι καί τῶν ἄλλων ὁπορτουνιστῶν καί, ξεσκεπάζοντας τήν προδοσία τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τόν Κάουτσκι, τοῦ κάνει κριτική, γιατί πῆρε ἀπό τό μαρξισμό ὅ,τι εἶναι ἀποδεκτό ἀπό τήν ἀστική φιλελεύθερη τάξη καί γιατί δέν ἀναγνώριζε τό κυριότερο: ὅτι τό προλεταριάτο μπορεῖ νά νικήσει μόνο ὅταν ἐγκαθιδρύσει τή δικτατορία του καί ἀφοῦ τσακίσει τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Κάουτσκι ἀπόριπτε τή μή εἰρηνική, τή βίαιη μορφή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἀναφερόμενος στόν Μάρξ πού στά 1870-1880 παραδεχόταν ὅτι εἶναι δυνατό τό εἰρηνικό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό σέ χῶρες ὅπως ἡ Ἀγγλία καί οἱ ΕΠΑ. Ὁ Λένιν ξεσκέπασε τόν Κάουτσκι, τονίζοντας ὅτι ἀποσιωπᾶ δόλια τό γεγονός ὅτι ὁ Μάρξ θεωροῦσε τή δυνατότητα αὐτή σάν ἐξαίρεση πού ἦταν παραδεκτή μόνο γιά χῶρες, στίς ὁποῖες τότε δέν εἶχε πάρει σοβαρή ἀνάπτυξη ἡ στρατοκρατία καί ἡ γραφειοκρατία, πού ἀποτελοῦν τόν κύριο μηχανισμό τῆς ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι οἱ μορφές περάσματος τῆς ἐξουσίας στήν ἐργατική τάξη ἐξαρτῶνται ἀπό τίς συγκεκριμένες ἱστορικές συνθῆκες κάθε χώρας (ἀπό τήν ὀργάνωση καί συσπείρωση τοῦ προλεταριάτου, ἀπό τό βαθμό ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων κτλ.). Ὁ Λένιν κάθε ἄλλο παρά ἀπόκλειε τή δυνατότητα εἰρηνικῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης, εἰρηνικῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο. Ταυτόχρονα ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά ἀπορίψει καί τή βίαιη ἐπανάσταση, τήν ἔνοπλη ἐξέγερση, ἄν οἱ ἐκμεταλλεύτριες τάξεις προβάλουν ἀντίσταση στή θέληση τοῦ λαοῦ.

Οἱ λενινιστικές θέσεις γιά τήν εἰρηνική καί μή εἰρηνική μορφή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἀναπτύχθηκαν παραπέρα στίς ἀποφάσεις τοῦ XX συνεδρίου τοῦ ΚΚΣΕ, στό πρόγραμμα τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, πού ψηφίστηκε στό XXII συνέδριο τοῦ ΚΚΣΕ, καθώς ἐπίσης καί στά ντοκουμέντα τῶν συσκέψεων τῶν κομμουνιστικῶν καί ἐργατικῶν κομμάτων. Σ'αὐτά τονίζεται ὅτι οἱ μορφές περάσματος τῶν διάφορων χωρῶν στό σοσιαλισμό θά εἶναι στό μέλλον ὅλο καί πιό ποικιλόμορφες, ὅτι ἡ πραγματοποίηση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης δέν εἶναι ὑποχρεωτικά συνυφασμένη μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Στίς νέες ἱστορικές συνθῆκες, ὅταν ὁ σοσιαλισμός ἔχει νικήσει σέ μιά σειρά χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας καί ἔχει μετατραπεῖ σέ ἰσχυρή δύναμη πού καθορίζει τήν ἱστορική ἐξέλιξη, ἡ δυνατότητα τοῦ εἰρηνικοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό ἔγινε μιά ρεαλιστική προοπτική γιά πολλές χῶρες. «Ὁ μεγαλύτερος ἤ ὁ μικρότερος βαθμός τῆς ὀξύτητας τῆς ταξικῆς πάλης γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό—τονιζόταν στήν ἀπόφαση τοῦ XX συνεδρίου τοῦ Κόμματος πάνω στήν ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ—ἡ χρησιμοποίηση ἤ μή χρησιμοποίηση τῆς βίας κατά τό πέρασμα αὐτό δέν ἐξαρτᾶται τόσο ἀπό τό προλεταριάτο, ὅσο ἀπό τό βαθμό ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν στή θέληση τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων, ἀπό τή χρησιμοποίηση βίας ἀπομέρους τῆς ἴδιας τῆς τάξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν».

Τούς ἀναπόφευκτους στίς συνθῆκες τοῦ ἀνοιχτοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Ρωσία περιορισμούς τῆς δημοκρατίας, ὅπως, λογουχάρη, τή στέρηση τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων ἀπό τίς ἐκμεταλλεύτριες τάξεις, ὁ Κάουτσκι προσπάθησε μέ τή βοήθεια διάφορων σοφισμῶν νά τίς παρουσιάσει σάν ὑποχρεωτικό γνώρισμα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Λένιν, ξεσκεπάζοντας τήν ἀνοησία τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν τοῦ Κάουτσκι, ἔγραφε: «...ἡ στέρηση τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τά ἐκλογικά της δικαιώματα δέν ἀποτελεῖ ὑποχρεωτικό καί ἀναγκαῖο γνώρισμα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Καί στή Ρωσία οἱ μπολσεβίκοι, πού πολύ πρίν ἀπό τόν Ὀχτώβρη εἶχαν ρίξει τό σύνθημα μιᾶς τέτιας δικτατορίας, δέν εἶχαν μιλήσει ἀπό τά πρίν γιά στέρηση τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἀπό τά ἐκλογικά τους δικαιώματα. *Αὐτό* τό συστατικό στοιχεῖο τῆς δικτατορίας δέν ἐμφανίστηκε στό φῶς τῆς ἡμέρας «σύμφωνα μέ τό σχέδιο» κάποιου κόμματος, ἀλλά *προέκυψε* μόνο του στήν πορεία τοῦ ἀγώνα» (σελ. 282). Τό ζήτημα τῶν περιορισμῶν τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος εἶναι

εἰδικά ἐθνικό καί ὄχι γενικό ζήτημα τῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. «Σέ ποιές χῶρες, μέσα σέ ποιές ἐθνικές ἰδιομορφίες τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου καπιταλισμοῦ θά ἐφαρμοστεῖ (ἀποκλειστικά ἤ κατά κύριο λόγο) ὁ ἕνας ἤ ὁ ἄλλος περιορισμός, ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη παραβίαση τῆς δημοκρατίας γιά τούς ἐκμεταλλευτές—ἔγραφε ὁ Λένιν—αὐτό εἶναι ζήτημα πού ἀφορᾶ τίς ἐθνικές ἰδιομορφίες τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου καπιταλισμοῦ, τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἐπανάστασης» (σελ. 266).

Ὁ Λένιν ἀποκαλύπτει τό ἀβάσιμο τῶν προσπαθειῶν τοῦ Κάουτσκι νά παρουσιάσει τήν ἀστική δημοκρατία σάν «καθαρή», ἔξω ἀπό τάξεις δημοκρατία καί κοροϊδεύει τήν πρόστυχη ἀντιπαράθεση πού κάνει ὁ Κάουτσκι ἀνάμεσα στό λεγόμενο «δημοκρατικό» σοσιαλισμό, πού προπαγανδίζουν οἱ ρεφορμιστές, καί στό «δικτατορικό» σοσιαλισμό, τόν ὁποῖο οἱ δεξιοί σοσιαλιστές συνταύτιζαν μέ τόν μπολσεβικισμό, τόν κομμουνισμό, ἀντιπαράθεση πού χρησιμοποιοῦν πλατιά στίς μέρες μας οἱ ἀποστάτες τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ Λένιν χαρακτήρισε τήν «ἀποκάλυψη» τοῦ Κάουτσκι γιά τή ριζική ἀντίθεση τῶν «δημοκρατικῶν καί δικτατορικῶν μεθόδων» σάν τερατώδη θεωρητική σύγχυση καί πλήρη ἀπάρνηση τοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Λένιν ἀποδείχνει μέ ἱστορικά γεγονότα ὅτι ἡ πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία εἶναι στήν οὐσία δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, δικτατορία τῶν ἐκμεταλλευτῶν πάνω στίς ἐργαζόμενες μάζες.

Ὁ Λένιν ἀντιπαραθέτει στήν ἀστική δημοκρατία, στή δημοκρατία γιά τούς πλούσιους, τήν προλεταριακή δημοκρατία, τή δημοκρατία γιά τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, γιά τούς ἐργαζόμενους. Ἀποκάλυψε τήν οὐσία τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου σάν ἀνώτατου τύπου δημοκρατίας στήν ταξική κοινωνία, πού ἐξασφαλίζει στήν πράξη τήν ἄσκηση τῶν κοινωνικῶν καί πολιτικῶν δικαιωμάτων πού παραχωρήθηκαν σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους. Ὁ Λένιν χαρακτηρίζει τή Σοβιετική ἐξουσία σάν πραγματική δημοκρατία πού προσελκύει τίς πλατιές λαϊκές μάζες «σέ μιά μόνιμη, ἀπαραίτητη καί ταυτόχρονα ἀποφασιστική συμμετοχή στή δημοκρατική διακυβέρνηση τοῦ κράτους» (σελ. 500).

Στό ἄρθρο ««Δημοκρατία» καί δικτατορία» ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ ἀντικατάσταση τοῦ ἀστικοῦ κράτους μέ τό προλεταριακό εἶναι ὁ μοναδικός δρόμος γιά τήν ἀπονέκρωση τοῦ κράτους γενικά. Στό ζήτημα τῆς ἀπονέκρωσης τοῦ κράτους εἶναι ἀφιερωμένο τό εἰκοστό σημεῖο τῶν θέσεων γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού ἐγκρίθηκαν ἀπό τό I συ-

νέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. «Ἡ κατάργηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας—ἔγραφε ὁ Λένιν—εἶναι ἕνας σκοπός πού ἔβαζαν μπροστά τους ὅλοι οἱ σοσιαλιστές, καί ἀνάμεσά τους ὁ Μάρξ στήν πρώτη γραμμή. Χωρίς τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, ὁ ἀληθινός δημοκρατισμός, δηλ. ἡ ἰσότητα καί ἡ ἐλευθερία, εἶναι ἀπραγματοποίητος. Ἀλλά πρός τό σκοπό αὐτό ὁδηγεῖ πρακτικά μόνο ἡ σοβιετική, ἤ προλεταριακή, δημοκρατία, γιατί, προσελκύοντας τίς μαζικές ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων σέ μιά μόνιμη καί ἀπαραίτητη συμμετοχή στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, ἀρχίζει ἀμέσως νά προετοιμάζει τήν πλήρη ἀπονέκρωση κάθε κράτους» (σελ. 501). Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἐπιβεβαίωσε τήν ὀρθότητα τῆς λενινιστικῆς διδασκαλίας γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Στό Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΣΕ, πού ψηφίστηκε στό XXII συνέδριο τοῦ Κόμματος, τονίζεται ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού δημιουργήθηκε σάν ἀποτέλεσμα τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἔπαιξε κοσμοϊστορικό ρόλο, ἐξασφαλίζοντας τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ. Στήν πορεία τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης ἄλλαξαν οἱ λειτουργίες τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Λόγω τῆς ἐξάλειψης τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων ἀπονεκρώθηκε ἡ λειτουργία τῆς κατάπνιξης τῆς ἀντίστασής τους. «Τό κράτος, πού δημιουργήθηκε σάν κράτος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀναφέρεται στό Πρόγραμμα, μετατράπηκε στό νέο, στό σύγχρονο στάδιο σέ παλλαϊκό κράτος, σέ ὄργανο ἔκφρασης τῶν συμφερόντων καί τῆς θέλησης ὅλου τοῦ λαοῦ».

Ὁ Λένιν ἀποκάλυψε τήν κοσμοϊστορική σημασία τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς πείρας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης. «Ὁ μπολσεβικισμός—ἔγραφε ὁ Λένιν—ἐκλαΐκευσε σέ ὅλο τόν κόσμο τήν ἰδέα τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου», μετάφρασε αὐτές τίς λέξεις ἀπό τά λατινικά στήν ἀρχή στά ρωσικά καί ἔπειτα σέ *ὅλες* τίς γλῶσσες τοῦ κόσμου, δείχνοντας μέ τό παράδειγμα τῆς *Σοβιετικῆς ἐξουσίας* ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες, *ἀκόμη* καί μιᾶς χώρας καθυστερημένης, ἀκόμη καί οἱ λιγότερο ἔμπειροι, οἱ λιγότερο μορφωμένοι, οἱ λιγότερο ἐξοικειωμένοι στήν ὀργάνωση, ἦταν *σέ θέση*, ἕνα ὁλόκληρο χρόνο τώρα, συναντώντας τεράστιες δυσκολίες στήν πάλη κατά τῶν ἐκμεταλλευτῶν (πού τούς ὑποστήριζε ἡ ἀστική τάξη *ὅλου* τοῦ κόσμου), νά διατηρήσουν τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, νά δημιουργήσουν μιά δημοκρατία ἀσύγκριτα ἀνώτερη καί πλατύ-

τερη ἀπ' ὅλες τίς προηγούμενες δημοκρατίες τοῦ κόσμου, *νά ἀρχίσουν* τή δημιουργική δουλιά δεκάδων ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν γιά τήν πρακτική ἐφαρμογή τοῦ σοσιαλισμοῦ» (σελ. 304).

Στό ἔργο «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» ἀναπτύχθηκε παραπέρα ἡ λενινιστική θεωρία τῆς μετεξέλιξης τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης σέ σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ὁ Λένιν τεκμηρίωσε ὁλόπλευρα καί ἔδειξε τή σημασία τέτιων ἐπαναστατικῶν μέτρων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅπως εἶναι ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς καί ἡ ἐθνικοποίηση τῆς βιομηχανίας.

Ὁ Λένιν, ξεσκεπάζοντας τίς συκοφαντικές ἐπιθέσεις τοῦ Κάουτσκι ἐνάντια στήν ἐξωτερική πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, ὑπογραμμίζει τό συνεπή δημοκρατικό χαρακτήρα της. Σέ καμιά, ἔστω καί στήν πιό δημοκρατική ἀστική χώρα, δέν ἀσκεῖται ἡ ἐξωτερική πολιτική ἀνοιχτά. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἔγραφε ὁ Λένιν, ἔσχισε τόν πέπλο τοῦ μυστηρίου στήν ἐξωτερική πολιτική, καί «αὐτό ἔχει *κεφαλαιώδη* σημασία, γιατί ἀπ' αὐτό ἐξαρτᾶται τό ζήτημα τῆς εἰρήνης, τό ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων» (σελ. 256).

Ὁ μπολσεβικισμός ἔδειξε στούς λαούς τό σωστό δρόμο γιά τή σωτηρία ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ πολέμου καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, καί γι' αὐτό οἱ ἐργαζόμενες μάζες ὅλων τῶν χωρῶν πείθονται μέρα μέ τή μέρα ὅτι ὁ «μπολσεβικισμός *ἀποτελεῖ κατάλληλο πρότυπο τακτικῆς γιά ὅλους*».

Ὁ Λένιν μιλάει μέ πολύ μεγάλη περηφάνεια γιά τήν πίστη τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων στίς ἀρχές τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Ἡ τακτική τῶν ρώσων κομμουνιστῶν, ἔγραφε, ἦταν ἡ μόνη διεθνιστική τακτική, γιατί ἔκανε τό μάξιμουμ πού μποροῦσε νά γίνει σέ μιά χώρα, γιά τήν ἀνάπτυξη, τήν ὑποστήριξη, τήν ἀφύπνιση τῆς ἐπανάστασης σέ ὅλες τίς χῶρες.

Ὁ μπολσεβικισμός, τόνιζε ὁ Λένιν, ἐπεξεργάστηκε θεωρία, πρόγραμμα καί τακτική πού διαφέρουν ἀπό τό ρεφορμισμό καί τό σοσιαλσωβινισμό, δημιούργησε τίς θεωρητικές καί τίς τακτικές βάσεις τῆς πραγματικά προλεταριακῆς, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Σέ συνθῆκες τεράστιας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, πού σημειώθηκε σέ πολλά καπιταλιστικά κράτη στά τέλη τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κάτω ἀπό τήν ἄμεση ἐπίδραση τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, σέ μιά σειρά χῶρες τῆς Εὐρώπης ἄρχισαν νά δημιουργοῦνται τά πρῶτα Κομμουνιστικά κόμματα καί ὀργανώσεις. Στή διάρκεια πολλῶν

ἐτῶν ὁ Λένιν ἔκανε πάλη γιά τή συνένωση ὅλων τῶν ἀριστερῶν, τῶν πραγματικά ἐπαναστατικῶν στοιχείων στό διεθνές ἐργατικό κίνημα γιά τή δημιουργία τῆς νέας, τῆς III Διεθνοῦς. Ἔκανε μεγάλη δουλιά γιά τήν προετοιμασία τοῦ I συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού ἔγινε στή Μόσχα στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1919.

Στό I συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὁ Λένιν παρουσίασε τίς θέσεις καί τήν εἰσήγηση γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Σ'αὐτά ξεσκεπάζει τούς «σοσιαλιστές» πού γιά νά ὑπερασπίσουν τήν κυριαρχία τῶν ἐκμεταλλευτῶν τάσσονται κατά τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί ἐγκωμιάζουν τήν «καθαρή», τήν «ἔξω ἀπό τάξεις» δημοκρατία. Ὁ Λένιν ἔδειξε μέ πολυάριθμα παραδείγματα ὅτι στίς λεγόμενες δημοκρατικές χῶρες τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος κυριαρχοῦν στήν πραγματικότητα ἡ τρομοκρατία καί ἡ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης. Οἱ διώξεις τῶν κομμουνιστῶν, τό ματοκύλισμα τῶν ἀπεργῶν, ἡ κατάπνιξη τῶν ἐθνικοαπελευθερωτικῶν κινημάτων, ἡ ὑποστήριξη τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων σέ ὅλο τόν κόσμο—ὅλα αὐτά εἶναι χαρακτηριστικά γνωρίσματα ὅλων τῶν ἀστικῶν κρατῶν, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τίς ὁποῖες ἐξιδανικεύουν οἱ ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ. Μέ ὀργή καί ἀγανάκτηση μιλοῦσε ὁ Λένιν γιά τή δολοφονία τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, πού ἔγινε σέ συνθῆκες ἀστικῆς δημοκρατικῆς «ἐλευθερίας» στή Γερμανία. Ἡ δολοφονία αὐτή, ἔγραφε ὁ Λένιν, ξεσκέπασε ὁλοκληρωτικά τήν ταξική οὐσία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας σάν δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Λένιν ὑπογραμμίζει ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὄχι μόνο ἐντελῶς νόμιμη, ἀλλά καί ἀπαραίτητη γιά ὅλους τούς ἐργαζόμενους σάν μέσο ἀνατροπῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί σάν μέσο ὑπεράσπισης ἀπό τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ὁδήγησε στόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο καί ἡ ὁποία ἑτοιμάζει νέους πολέμους. Στίς θέσεις δείχνεται ἡ ριζική διαφορά τῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τή δικτατορία τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων, δίνεται χαρακτηρισμός τῶν ἰδιομορφιῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού ἐξασφάλισε στήν πράξη γιά τίς ἐργαζόμενες ἀκριβῶς τάξεις μιά τέτια οὐσιαστική δυνατότητα ἄσκησης τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων καί τῶν ἐλευθεριῶν πού ποτέ δέν ὑπῆρχε καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες.

῾Η μεγάλη ὑπηρεσία τοῦ Λένιν συνίσταται στό γεγονός ὅτι, ἀποκαλύπτοντας τήν οὐσία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σάν μορφῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου πού διαμορφώθηκε ἱστορικά στή Ρωσία, ἔδειξε τή διεθνή σημασία τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν πού ἀποτελοῦν τή βάση καί ὅλων τῶν ἄλλων πολιτικῶν μορφῶν τῆς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τέτιες ἀρχές, ὅπως ἡ κατάργηση τοῦ ἀστικοῦ μηχανισμοῦ τῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἀστυνομικῶν, τῶν δικαστῶν καί τοῦ παλιοῦ στρατοῦ, πού βρίσκονται πάνω ἀπό τό λαό, ἡ μόνιμη καί ἀποφασιστική συμμετοχή τῶν μαζῶν στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, ἡ βαθμιαία ἀπονέκρωση κάθε κράτους, ἀποτελοῦν τή βάση ὄχι μόνο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀλλά καί τοῦ πολιτικοῦ καθεστῶτος ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου.

Τό συνέδριο ἐνέκρινε ὁμόφωνα τίς θέσεις τοῦ Λένιν καί ψήφισε συμπληρωματικά μ᾽αὐτές τήν ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Λένιν. Στήν ἀπόφαση τονιζόταν ὅτι τό κύριο καθῆκον τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων στίς καπιταλιστικές χῶρες εἶναι ἡ ἐξήγηση στίς πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς ἱστορικῆς σημασίας καί τῆς πολιτικῆς ἀναγκαιότητας τῆς νέας, τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας, ἡ ὁποία πρέπει νά μπεῖ στή θέση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.

Στό ἄρθρο «Κατακτημένο καί καταχωρημένο», πού εἶναι ἀφιερωμένο στήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ὁ Λένιν ἔγραφε: «῾Η θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ, κάτω ἀπό τό ἄπλετο φῶς τῆς νέας, πλούσιας πείρας τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν πού εἶναι παγκόσμιο ἀπόκτημα, μᾶς βοήθησε νά καταλάβουμε σέ ὅλη της τήν ἔκταση τή νομοτέλεια τῶν συντελούμενων. ῾Η πείρα αὐτή θά βοηθήσει τούς προλετάριους ὅλου τοῦ κόσμου, πού παλεύουν γιά τήν ἀνατροπή τῆς καπιταλιστικῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς νά ἀντιληφθοῦν πιό καθαρά τούς σκοπούς τῆς πάλης τους, νά προχωρήσουν πιό σταθερά στό χαραγμένο πιά δρόμο, νά κατακτήσουν πιό σίγουρα καί πιό σταθερά τή νίκη καί νά τήν κατοχυρώσουν» (σελ. 514).

* *
*

Στόν τριακοστό ἕβδομο τόμο περιέχονται 21 ντοκουμέντα πού συμπεριλαβαίνονται γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Στό βασικό κείμενο τοῦ τόμου μπῆκαν τά ντοκουμέντα: «Σχετικά μέ τό διάταγμα γιά τή φορολογία σέ εἶδος τῶν

ἀγροτονοικοκυρέων» («Βασικές θέσεις τοῦ διατάγματος» καί «Παρατηρήσεις στό σχέδιο διατάγματος»), τό ἀναφερόμενο πιό πάνω «Προσχέδιο θέσεων τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἀκριβή τήρηση τῶν νόμων», «Σχετικά μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σύγκληση Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων», «Ὁδηγίες συγγραφῆς ἀναγνωστικοῦ γιά ἐργάτες καί ἀγρότες», «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τό συνεταιρισμό», τά σχέδια ἀποφάσεων «Γιά τήν κατάσταση στόν τομέα τῶν βιβλιοθηκῶν» καί «Σχετικά μέ τήν ἄδεια ἐκχώρησης τοῦ ἔργου τῆς Μεγάλης Βόρειας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς», τό ἡμιτελές ἄρθρο «᾿Απ᾿ἀφορμή τήν ἔκκληση τῶν γερμανῶν ἀνεξαρτήτων», ὁ «Λόγος στή σχολή διαφωτιστῶν τοῦ τμήματος προστασίας τῆς μητρότητας καί τῆς βρεφικῆς ἡλικίας τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Κοινωνικῆς Προνοίας» καί «Σχετικά μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό παρακράτημα στήν Οὐκρανία».

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» δημοσιεύονται δώδεκα ντοκουμέντα, τά ὁποῖα (μέ ἐξαίρεση τά δυό τελευταῖα πού εἶναι ἑνωμένα κάτω ἀπό τόν τίτλο «Σχετικά μέ τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου») μπῆκαν γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν. Τά δημοσιευόμενα στό μέρος αὐτό σχέδια λόγων καί εἰσηγήσεων συμπληρώνουν τό περιεχόμενο τῶν ὁμιλιῶν του.

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ



Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

'Οχτώβρης τοῦ 1918

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ 29 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[1]

(Χειροκροτήματα, ἐπευφημίες.) Σύντροφοι, πολλές φορές ἀναγκαστήκαμε νά τονίσουμε καί στόν κομματικό Τύπο, καί στά σοβιετικά ὄργανα, καί κατά τή ζύμωση μέσα στίς μάζες ὅτι ἡ περίοδος πρίν ἀπό τή νέα σοδιά εἶναι ἡ πιό δύσκολη, ἡ πιό βαριά καί ἡ πιό κρίσιμη περίοδος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πού ἄρχισε στή Ρωσία. Τώρα, νομίζω, πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἡ κρίσιμη αὐτή κατάσταση ἔφτασε στό κατακόρυφο. Αὐτό ἔγινε ἐπειδή τώρα προσδιορίστηκαν ὁλοκληρωτικά καί ὁριστικά, ἀπό τή μιά μεριά οἱ ὀπαδοί τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κόσμου, τῶν ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν, καί ἀπό τήν ἄλλη οἱ ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας. Πρίν ἀπόλα πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἀπό στρατιωτική ἄποψη μόνο τώρα προσδιορίστηκε ὁριστικά ἡ κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τήν τσεχοσλοβακική ἀνταρσία[2] πολλοί τήν ἔβλεπαν στήν ἀρχή σάν ἕνα ἐπεισόδιο τῶν ἀντεπαναστατικῶν κινημάτων. Δέν δίναμε τήν πρέπουσα σημασία στίς πληροφορίες τῶν ἐφημερίδων, ὅτι στήν ἐξέγερση αὐτή παίρνουν μέρος τό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο, οἱ ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές. Τώρα πρέπει νά θυμηθοῦμε πῶς ἐξελίχθηκαν τά γεγονότα στό Μούρμαν, μέσα στά στρατεύματα τῆς Σιβηρίας, στό Κουμπάν, πῶς οἱ ἀγγλογάλλοι σέ συμμαχία μέ τούς τσεχοσλοβάκους, μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας, ἐπιδίωκαν νά ἀνατρέψουν τά Σοβιέτ. Ὅλα αὐτά τά γεγονότα δείχνουν τώρα ὅτι τό τσεχοσλοβακικό κίνημα ἦταν ἕνας ἀπό τούς κρίκους πού ἀπό καιρό εἶχαν σάν στόχο τό στραγγαλισμό τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ μιά συστηματική πολιτική τῶν

ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν μέ σκοπό νά τραβηχτεῖ ξανά ἡ Ρωσία στόν κλοιό τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων. Σήμερα στήν κρίση αὐτή πρέπει νά δόσουν λύση οἱ πλατιές μάζες τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, μιά καί σήμερα ἡ κρίση αὐτή ὀρθώθηκε μπροστά μας σάν ἀγώνας γιά τήν προάσπιση τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας ὄχι μόνο ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους, δηλ. ἐνάντια σέ μιά ἀντεπαναστατική ἀπόπειρα, ὄχι μόνο ἐνάντια στίς ἀντεπαναστατικές ἀπόπειρες γενικά, ἀλλά σάν ἀγώνας ἐνάντια στήν ἔφοδο ὁλόκληρου τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κόσμου.

Θά ἤθελα πρίν ἀπό ὅλα νά ὑπενθυμίσω τό γεγονός ὅτι ἐδῶ καί πολύ καιρό ἔχει πιά διαπιστωθεῖ ὅτι ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός παίρνει μέρος ἀνοιχτά καί ἄμεσα στήν τσεχοσλοβακική ἀνταρσία· θά ὑπενθυμίσω τό ἄρθρο τῆς 28 τοῦ Ἰούνη πού δημοσιεύτηκε στό «Προύκοπνικ Σβόμποντι», Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Τσεχοσλοβακίας, καί ἀναδημοσιεύτηκε στόν Τύπο μας[3]:

«Στίς 7 τοῦ Μάρτη τό Τμῆμα τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου πῆρε τήν πρώτη εἰσφορά ἀπό τόν πρόξενο τῆς Γαλλίας, ἀνερχόμενη στό ποσό τῶν 3 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν.

Τά χρήματα αὐτά δόθηκαν σέ κάποιον κ. Σίπ, συνεργάτη τοῦ Τμήματος τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου.

Στίς 9 τοῦ Μάρτη στόν ἴδιο τόν Σίπ πληρώθηκαν ἄλλα 2 ἑκατομμύρια, στίς 25 τοῦ Μάρτη ὁ Σίπ πῆρε 1 ἑκατομμύριο, στίς 26 τοῦ Μάρτη ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου κ. Μπόγκουμιλ Τσέρμακ πῆρε 1 ἑκατομμύριο, καί στίς 3 τοῦ Ἀπρίλη ὁ κ. Σίπ ξαναπῆρε 1 ἑκατομμύριο.

Συνολικά ἀπό τίς 7 τοῦ Μάρτη ὥς τίς 4 τοῦ Ἀπρίλη ὁ γάλλος πρόξενος πλήρωσε στό Τμῆμα τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου 8 ἑκατομμύρια.

Χωρίς ἡμερομηνία καταβολῆς πληρώθηκαν: στόν κ. Σίπ 1 ἑκατομμύριο, στόν κ. Μπόγκουμιλ Τσέρμακ 1 ἑκατομμύριο, στόν κ. Σίπ γιά δεύτερη φορά 1 ἑκατομμύριο.

Ἐκτός ἀπ'αὐτό, σέ ἄγνωστο πρόσωπο πληρώθηκαν 188 000 ρούβλια. Σύνολο 3 188 000. Μαζί μέ τά 8 ἑκατομμύρια πού ἀναφέραμε πιό πάνω συγκεντρώνεται ἕνα ποσό ἀπό 11 ἑκατομμύρια 188 000, τά ὁποῖα πλήρωσε ἡ γαλλική κυβέρνηση στό Τμῆμα τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου.

Ἀπό τόν ἄγγλο πρόξενο τό Τμῆμα πῆρε 80 000 λίρες στερλίνες. Κι'ἔτσι ἀπό τίς 7 τοῦ Μάρτη ὥς τή μέρα τῆς ἐκδήλωσης οἱ ἡγέτες τοῦ τσέχικου Ἐθνικοῦ Συμβουλίου πῆραν ἀπό τίς κυβερνήσεις τῆς Γαλλίας καί τῆς Ἀγγλίας περίπου 15 ἑκατομμύρια, καί μέ τά χρήματα αὐτά πουλήθηκε ὁ τσεχοσλοβακικός στρατός στούς γάλλους καί ἄγγλους ἰμπεριαλιστές».

Οἱ περισσότεροι ἀπό σᾶς ἀσφαλῶς διαβάσατε τότε τήν εἴδηση αὐτή στίς ἐφημερίδες· ἐμεῖς, βέβαια, δέν ἀμφιβάλλαμε ποτέ ὅτι οἱ ἰμπεριαλιστές καί οἱ χρηματιστές τῆς Ἀγγλίας καί

τῆς Γαλλίας θά προσπαθήσουν νά κάνουν τά ἀδύνατα δυνατά γιά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά τῆς δημιουργήσουν κάθε λογῆς δυσκολίες. Τότε ὅμως δέν εἶχε ξετυλιχτεῖ ὅλη ἡ ἁλυσίδα τῶν γεγονότων, ὥστε νά φανεῖ ὅτι ἐδῶ ἔχουμε νά κάνουμε μέ μιά συστηματική, σταθερή πολεμική καί οἰκονομική ἀντεπαναστατική ἐκστρατεία ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία, ἐκστρατεία πού ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, προφανῶς, τήν εἶχαν ἀπό καιρό μελετήσει καί ἐπί μῆνες προετοιμάσει. Τώρα πού ἔχουμε τά γεγονότα στό σύνολό τους καί συσχετίζουμε τό τσεχοσλοβακικό ἀντεπαναστατικό κίνημα μέ τήν ἀπόβαση τοῦ Μούρμαν, τώρα πού ξέρουμε ὅτι οἱ ἄγγλοι ἀποβίβασαν ἐκεῖ πάνω ἀπό 10 000 στρατιῶτες, ὅτι μέ τό πρόσχημα τῆς ὑπεράσπισης τοῦ Μούρμαν στήν πραγματικότητα ἄρχισαν νά προωθοῦνται, κατέλαβαν τό Κέμ καί τό Σορόκι καί βάδισαν ἀνατολικά τοῦ Σορόκι, ἄρχισαν νά τουφεκίζουν τά σοβιετικά μας στελέχη, τώρα πού διαβάζουμε στίς ἐφημερίδες ὅτι πολλές χιλιάδες σιδηροδρομικοί ἐργάτες καί γενικά ἐργάτες τοῦ μακρινοῦ Βορᾶ φεύγουν μακριά ἀπ' αὐτούς τούς σωτῆρες καί τούς λυτρωτές, δηλ., γιά νά ποῦμε τήν ἀλήθεια, ἀπ'αὐτούς τούς νέους ἰμπεριαλιστές ἐπιδρομεῖς πού κατασπαράζουν τή Ρωσία ἀπό τήν ἄλλη ἄκρη — τώρα πού συσχετίζουμε ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα, βλέπουμε ξεκάθαρα τή γενική σύνδεση τῶν γεγονότων. Καί στό μεταξύ, τόν τελευταῖο καιρό μᾶς ἦλθαν νέες ἐπιβεβαιώσεις πού δείχνουν τό χαρακτήρα τῆς ἀγγλογαλλικῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στή Ρωσία.

Καί μόνο ἀπό γεωγραφικούς λόγους εἶναι κατανοητό ὅτι ἡ μορφή αὐτῆς τῆς ἐπίθεσης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Ρωσία δέν μπορεῖ νά μοιάζει μέ τή μορφή τῆς ἐπίθεσης τῆς Γερμανίας. Κοινά σύνορα μέ τή Ρωσία ὅπως ἔχει ἡ Γερμανία, δέν ὑπάρχουν· δέν ὑπάρχουν τόσα στρατεύματα. Ὁ κατ'ἐξοχήν ἀποικιακός καί ναυτικός χαρακτήρας τῆς στρατιωτικῆς δύναμης τῆς Ἀγγλίας ἐδῶ καί πολύ καιρό, ἐπί πολλές δεκαετίες, ἀνάγκαζε τούς ἄγγλους κατά τίς κατακτητικές τους ἐκστρατεῖες νά ἐπιτίθενται διαφορετικά, νά προσπαθοῦν κυρίως νά ἀποκόβουν τίς πηγές ἐφοδιασμοῦ τῆς χώρας ἐνάντια στήν ὁποία ἐπιτίθονταν καί νά προτιμοῦν μέ τό πρόσχημα τῆς βοήθειας, τή μέθοδο τοῦ στραγγαλισμοῦ ἀπό τή μέθοδο τῆς ἀνοιχτῆς, ἄμεσης, ἀπότομης, ὠμῆς στρατιωτικῆς βίας. Τόν τελευταῖο καιρό, ἀπό τίς πληροφορίες πού ἔχουμε ἔγινε φανερό ὅτι ἀπό τή βοήθεια τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐπωφελήθηκε ἀναμφίβολα ὁ ἀπό καιρό γνωστός στούς ρώσους στρατιῶτες καί

ἐργάτες 'Αλεξέγεφ, πού κατέλαβε τόν τελευταῖο καιρό τό κεφαλοχώρι Τιχορέτσκαγια. 'Εκεῖ ἡ στάση πῆρε πιό καθορισμένες μορφές, κι'αὐτό, προφανῶς, ἐπειδή ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός ἔβαλε τό χέρι του.

Τέλος, χθές μᾶς ἦλθαν πληροφορίες πού λένε ὅτι στό Μπακού ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός κατάφερε κι'ἔκανε ἕνα πολύ σημαντικό βῆμα. Κατάφερε νά πάρει στό Σοβιέτ τοῦ Μπακοῦ μιά πλειοψηφία, 30 περίπου ψήφων, ἀπέναντι στό Κόμμα μας, ἀπέναντι στούς μπολσεβίκους κι'ἀπέναντι σ'ἐκείνους τούς ἀριστερούς ἐσέρους, δυστυχῶς πολύ λίγους, πού δέν ἀκολούθησαν τόν ποταπό τυχοδιωκτισμό καί τήν προδοτική ἀποστασία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τῆς Μόσχας[4], ἀλλά παρέμειναν μέ τή Σοβιετική ἐξουσία ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό καί τόν πόλεμο. 'Απέναντι λοιπόν σ'αὐτό τόν πυρήνα, τόν πιστό στή Σοβιετική ἐξουσία, πού ὥς τά τώρα ἀποτελοῦσε τήν πλειοψηφία στό Σοβιέτ τοῦ Μπακοῦ, ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός πῆρε τούτη τή φορά μιά ὑπεροχή 30 ψήφων, χάρη στό ὅτι ἕνα πολύ μεγάλο μέρος τοῦ Κόμματος τῶν Νταςνακτσουτιούν[5], ἀρμένηδων-μισοσοσιαλιστῶν, πέρασε μέ τό μέρος τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἐνάντιά μας. (*Διαβάζει τό τηλεγράφημα.*)

«Στίς 26 τοῦ 'Ιούλη τό ἀπόσπασμα τοῦ 'Αντζικαμπούλ μέ διαταγή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Κοργκάνοφ ὑποχώρησε ἀπό τό 'Αντζικαμπούλ καί κατέλαβε θέσεις κοντά στό 'Αλιάτ. Ὕστερα ἀπό τήν ὑποχώρηση τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Σεμαχᾶ ἀπό τό Σεμαχά καί τό Μαραζά, ὁ ἀντίπαλος ἐνήργησε ἐπίθεση στήν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Πιρσαγκάτ. Κοντά στό χωριό Κουμπαλά ἔγινε ἡ πρώτη σύγκρουση μέ τήν ἐμπροσθοφυλακή.

Ταυτόχρονα ἀπό τήν πλευρά τοῦ Κουρᾶ ἀπό τό Νότο πολυάριθμο ἱππικό ἄρχισε νά προχωρεῖ πρός τό σταθμό Πιρσαγκάτ. Μέσα σ'αὐτή τήν κατάσταση, γιά νά κρατηθεῖ ὁ σταθμός 'Αντζικαμπούλ ἔπρεπε ἡ διάταξη ὅλων τῶν δυνάμεων πού εἴχαμε νά ἁπλωθεῖ σέ τρεῖς πλευρές δυτικά τοῦ 'Αντζικαμπούλ, βόρεια καί νότια τῆς κοιλάδας Ναβαγκί-Πιρσαγκάτ. Ἕνα τέτιο ἅπλωμα τοῦ μετώπου θά μᾶς στεροῦσε τίς ἐφεδρεῖες καί μέ τήν ἔλλειψη ἱππικοῦ δέν θά μᾶς ἔδινε τή δυνατότητα νά καταφέρουμε χτύπημα στόν ἀντίπαλο καί μάλιστα θά ἔβαζε σέ δύσκολη θέση τήν ὁμάδα τοῦ 'Αντζικαμπούλ σέ περίπτωση διάσπασης τοῦ μετώπου ἀπό τό Βορᾶ ἤ τό Νότο. 'Εξαιτίας αὐτῆς τῆς κατάστασης, καθώς καί γιά νά διαφυλαχτοῦν οἱ δυνάμεις τῶν στρατευμάτων, δόθηκε διαταγή νά ὑποχωρήσει τό ἀπόσπασμα τοῦ 'Αντζικαμπούλ καί νά πιάσει θέσεις κοντά στό 'Αλιάτ. Ἡ ὑποχώρηση ἔγινε μέ πλήρη τάξη. Οἱ σπουδαῖες ἐγκαταστάσεις τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καί τοῦ σταθμοῦ 'Αντζικαμπούλ καί οἱ πετρελαιοδεξαμενές ἀνατινάχτηκαν. Στό Νταγκεστάν, σέ συνδυασμό μέ τή γενική ἐπίθεση ὁ ἀντίπαλος ἐκδηλώνει δραστηριότητα. Στίς 24 τοῦ 'Ιούλη μεγάλα μπου-

λούκια τοῦ ἀντίπαλου ἐνήργησαν ἐπίθεση σέ τέσσερις κατευθύνσεις. Ὕστερα ἀπό εἰκοσιτετράωρη μάχη καταλάβαμε τά χαρακώματα τοῦ ἀντιπάλου, ὁ ἐχθρός σκόρπισε μέσα στό δάσος, ἡ νύχτα μᾶς ἐμπόδισε νά συνεχίσουμε τήν καταδίωξή του. Στίς 24 τοῦ Ἰούλη μᾶς πληροφοροῦν ἀπό τή Σουρά ὅτι διεξήχθησαν πετυχημένες γιά μᾶς μάχες, ὅτι θέατρο τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι τά περίχωρα τῆς πόλης, ὁ ἀντίπαλος δρᾶ ἐπίμονα, ὀργανωμένα, οἱ δυνάμεις τοῦ ἀντιπάλου διοικοῦνται ἀπό πρώην ἀξιωματικούς τοῦ Νταγκεστάν καί στίς μάχες τῆς Σουρά συμμετέχουν ἐνεργά οἱ ἀγρότες τοῦ Νταγκεστάν.

Τά δεξιά κόμματα στό Μπακού σήκωσαν κεφάλι καί ἄρχισαν δραστήρια προπαγάνδα, ζητώντας νά κληθοῦν οἱ ἄγγλοι. Ἡ προπαγάνδα ὑποστηρίζεται έντατικά ἀπό τό σῶμα ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ καί μεταφέρεται στά τμήματα τοῦ μετώπου. Ἡ ἀγγλόφιλη προπαγάνδα ἀποδιοργάνωσε τό στρατό. Τόν τελευταῖο καιρό ὁ ἀγγλικός προσανατολισμός εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία ἀνάμεσα στίς καταπτοημένες καί καταβασανισμένες μάζες.

Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς δόλιας προβοκατόρικης δράσης τῶν δεξιῶν κομμάτων ὁ πολεμικός στολίσκος τῆς Κασπίας πῆρε μερικές ἀντιφατικές ἀποφάσεις σχετικά μέ τούς ἄγγλους. Ἐξαπατημένος ἀπό τούς πληρωμένους καί τούς ἐθελοντές πράκτορες τῶν ἄγγλων, πίστευε ὥς τά τελευταῖα τυφλά στήν εἰλικρίνεια τῆς ἀγγλικῆς ὑποστήριξης.

Οἱ τελευταῖες πληροφορίες λένε ὅτι οἱ ἄγγλοι προωθοῦνται στήν Περσία καί ὅτι κατέλαβαν τήν πόλη Ρέστ (Γκιλιάν). Στή Ρέστ οἱ ἄγγλοι πολέμησαν τέσσερις μέρες ἐνάντια στόν Κουτσιούκ-Χάν καί τίς γερμανοτουρκικές συμμορίες πού προσχώρησαν σ'αὐτόν μέ ἐπικεφαλῆς τούς μουσαβατίστες πού ἔφυγαν ἀπό τό Μπακού. Ὕστερα ἀπό τή μάχη τῆς Ρέστ οἱ ἄγγλοι μᾶς ζήτησαν βοήθεια, οἱ πληρεξούσιοί μας ὅμως στήν Περσία ἀρνήθηκαν. Στή Ρέστ οἱ ἄγγλοι νίκησαν. Στήν Περσία ὅμως σχεδόν δέν ἔχουν δυνάμεις. Ἐξακριβώθηκε ὅτι στό Ἐνζελί ἔχουν συνολικά 50 ἄνδρες. Ἔχουν ἀνάγκη ἀπό βενζίνη καί μᾶς προσφέρουν σέ ἀντάλλαγμα αὐτοκίνητα. Δίχως βενζίνη δέν μποροῦν νά προωθηθοῦν.

Στίς 25 τοῦ Ἰούλη ἔγινε δεύτερη συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν μέ θέμα τήν πολιτική καί στρατιωτική κατάσταση, καί τά δεξιά κόμματα ἔβαλαν ζήτημα ἄγγλων. Ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος τοῦ Καυκάσου σ. Σαουμιάν, ἐπικαλούμενος τήν ἀπόφαση τοῦ V συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί τό τηλεγράφημα πού ἔστειλε ὁ Στάλιν ἐξονόματος τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων δήλωσε πώς εἶναι ἀπαράδεκτο νά κληθοῦν οἱ ἄγγλοι καί ζήτησε νά ἀποσυρθεῖ ἀπό τή συζήτηση τό ζήτημα τῆς πρόσκλησης τῶν ἄγγλων. Μέ ἀσήμαντη πλειοψηφία ἀπορίφθηκε ἡ ἀπαίτηση τοῦ σ. Σαουμιάν, ὁ ὁποῖος σάν ἐκπρόσωπος τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας διαμαρτυρήθηκε κατηγορηματικά γι'αὐτό τό πράγμα. Διαβάστηκε ἡ ἔκθεση τῶν ἀντιπροσώπων πού εἶχαν πάει στό μέτωπο. Μέ πλειοψηφία 259 ψήφων τῶν δεξιῶν ἐσέρων, τῶν δεξιῶν ντασνάκι καί τῶν μενσεβίκων ἀπέναντι σέ 236 ψήφους τῶν μπολσεβίκων, τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί τῶν ἀριστερῶν ντασνάκι ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση νά κληθοῦν οἱ ἄγγλοι καί νά σχηματιστεῖ κυβέρνηση ἀπό ὅλα τά σοβιετικά κόμματα πού ἀναγνωρίζουν τήν ἐξουσία τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Τήν ἀπόφαση τήν ἐπέκρινε δριμύτατα ἡ ἀριστερή πτέρυγα. Ὁ Σαουμιάν δήλωσε ὅτι θεωρεῖ τήν

ἀπόφαση πού πάρθηκε ἐπαίσχυντη προδοσία καί ἐγκληματική ἀχαριστία ἀπέναντι στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας καί πώς σάν ἐκπρόσωπος τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας ἀπαλλάσσεται ἀπό κάθε εὐθύνη γιά τήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε. Ἐξονόματος τῶν ὁμάδων τῶν μπολσεβίκων, τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί τῶν ἀριστερῶν ντασνάκι ἔγινε δήλωση ὅτι αὐτοί δέν θά πάρουν μέρος στήν κυβέρνηση συνασπισμοῦ καί ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων θά παραιτηθεῖ. Ὁ σ. Σαουμιάν δήλωσε ἐξονόματος τῶν τριῶν ἀριστερῶν ὁμάδων ὅτι ἡ ἐξουσία πού μέ τήν πρόσκληση τῶν ἄγγλων ἰμπεριαλιστῶν ξέκοψε στήν πράξη ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία τῆς Ρωσίας, δέν θά βρεῖ καμιά ὑποστήριξη ἀπό τήν πλευρά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Μέ τήν προδοτική του πολιτική τό τοπικό Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν πού κάλεσε τούς ἄγγλους, ἔχασε τή Ρωσία καί τά κόμματα πού ὑποστηρίζουν τή Σοβιετική ἐξουσία.

Τά δεξιά κόμματα βρίσκονται σέ πλήρη σύγχυση ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων νά παραιτηθεῖ. Μετά τή λήψη τῶν εἰδήσεων γιά τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε ἄλλαξαν ἀπότομα οἱ διαθέσεις στίς περιφέρειες καί στό μέτωπο. Οἱ ναῦτες κατάλαβαν ὅτι στήν οὐσία τούς ἔχουν ἐξαπατήσει μερικοί προδότες, μέ σκοπό τό ξέκομα ἀπό τή Ρωσία καί τήν κατάλυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ μάζες ἀλλάζουν τή στάση τους ἀπέναντι στούς ἄγγλους. Χθές, μετά τήν παραίτηση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἔγινε ἔκτακτη συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀποφασίστηκε ὅλοι οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι νά παραμείνουν στίς θέσεις τους καί νά κάνουν τή δουλιά πού ἔκαναν πρίν, ὥσπου νά διευθετηθεῖ τό ζήτημα τῆς ἐξουσίας στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ τῆς 31 τοῦ Ἰούλη. Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή ἀποφάσισε νά πάρει ἐπείγοντα μέτρα γιά τήν καταπολέμηση τῆς ἀντεπανάστασης πού ὡριμάζει. Οἱ ἐχθροί κάνουν τή δουλιά τους μέ προπέτασμα τά κόμματα τῶν ἀγγλογάλλων. Τό Γραφεῖο Τύπου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Μπακοῦ».

Ὅπως παρατηρεῖτε συνεχῶς καί στίς δικές μας ὁμάδες πού, ἐνῶ αὐτοτιτλοφοροῦνται σοσιαλιστικές, δέν ἔκοψαν ποτέ σχέσεις μέ τήν ἀστική τάξη, καί ἐκεῖ αὐτή τή φορά τάχθηκαν ὑπέρ τῆς πρόσκλησης ἀγγλικῶν στρατευμάτων γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ Μπακοῦ[6]. Ξέρουμε τώρα πολύ καλά τί σημαίνει μιά τέτια πρόσκληση ἰμπεριαλιστικῶν στρατευμάτων γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ξέρουμε τί λογῆς πρόσκληση ἦταν αὐτή πού ἔκανε ἡ ἀστική τάξη, ἕνα μέρος τῶν ἐσέρων καί οἱ μενσεβίκοι. Ξέρουμε τί λογῆς πρόσκληση ἦταν αὐτή πού ἔκαναν οἱ ἡγέτες τῶν μενσεβίκων στήν Τιφλίδα, στή Γεωργία.

Μποροῦμε τώρα νά ποῦμε πώς τό μοναδικό κόμμα πού δέν προσκάλεσε τούς ἰμπεριαλιστές καί δέν ἔκλεισε μαζί τους ληστρική συμμαχία, ἀλλά τούς γύριζε τίς πλάτες, ὅταν οἱ ἐπιδρομεῖς ἐπιτίθονταν—τό μοναδικό κόμμα ἦταν τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων-κομμουνιστῶν. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ξέρουμε ὅτι στόν Καύκασο ἦταν ἐξαιρετικά δύσκολη ἡ κατάσταση τῶν συντρόφων μας κομμουνιστῶν, γιατί παντοῦ τούς πρόδιναν οἱ μενσεβίκοι πού συμμαχοῦσαν ἀνοιχτά μέ τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές, μέ τό πρόσχημα, φυσικά, τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Γεωργίας.

Ὅλοι σας ξέρετε πολύ καλά ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία αὐτή τῆς Γεωργίας μετατράπηκε σέ καθαρότατη ἀπάτη· στήν πραγματικότητα εἶναι κατοχή καί πλήρης ἁρπαγή τῆς Γεωργίας ἀπό τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές, συμμαχία τῶν γερμανικῶν λογχῶν μέ τή μενσεβίκικη κυβέρνηση ἐνάντια στούς μπολσεβίκους ἐργάτες καί ἀγρότες, καί γι'αὐτό εἶχαν χίλιες φορές δίκιο οἱ σύντροφοί μας τοῦ Μπακοῦ πού, χωρίς νά κλείσουν καθόλου τά μάτια μπροστά στόν κίνδυνο τῆς κατάστασης αὐτῆς, εἶπαν μέσα τους: δέν θά εἴμασταν ποτέ ἐνάντια στό κλείσιμο εἰρήνης μέ μιά ἰμπεριαλιστική Δύναμη μέ τόν ὅρο νά τῆς παραχωρήσουμε ἕνα τμῆμα τοῦ ἐδάφους μας, ἄν αὐτό τό πράγμα δέν μᾶς κατάφερνε χτύπημα, ἄν δέν ἔδενε τά στρατεύματά μας μέ μιά συμμαχία μέ τίς λόγχες τῶν ἐπιδρομέων καί δέν μᾶς στεροῦσε τή δυνατότητα νά συνεχίσουμε τή σοσιαλιστική ἀναπλαστική δράση μας.

Ἄν ὅμως τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι ὥστε ἡ πρόσκληση τῶν ἄγγλων γιά τήν ὑπεράσπιση δῆθεν τοῦ Μπακοῦ σημαίνει δῆθεν πρόσκληση μιᾶς Δύναμης πού τώρα καταβρόχθισε ὅλη τήν Περσία καί ἀπό καιρό ἁπλώνει τό χέρι γιά νά ἁρπάξει μέ τίς στρατιωτικές της δυνάμεις τό Νότιο Καύκασο, δηλ. σημαίνει παράδοση στόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό, στήν περίπτωση αὐτή δέν μποροῦμε οὔτε στιγμή νά ἔχουμε ἀμφιβολία καί ταλάντευση ὅτι οἱ σύντροφοί μας τοῦ Μπακοῦ, ὅσο δύσκολη καί ἄν εἶναι ἡ θέση τους, ἀρνούμενοι νά κλείσουν μιά τέτια εἰρήνη, ἔκαναν ἕνα βῆμα μοναδικό, ἄξιο γιά σοσιαλιστές ὄχι στά λόγια, μά στήν πράξη. Ἡ κατηγορηματική ἄρνηση σύναψης ὁποιασδήποτε συμφωνίας μέ τούς ἀγγλογάλλους ἰμπεριαλιστές εἶναι τό μοναδικά σωστό βῆμα τῶν συντρόφων τοῦ Μπακοῦ, γιατί δέν μπορεῖς νά τούς προσκαλεῖς χωρίς νά μετατρέπεις τήν αὐτόνομη σοσιαλιστική ἐξουσία, ἔστω καί μιᾶς ἀποκομένης περιφέρειας, σέ σκλάβο τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου.

Γι'αὐτό δέν ἔχουμε καμιά ἀμφιβολία γιά τή σημασία πού ἔχει τό περιστατικό τοῦ Μπακοῦ μέσα στό γενικό σύμπλεγμα τῶν γεγονότων. Χθές μᾶς ἦλθε ἡ πληροφορία ὅτι μερικές πόλεις τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας τίς ἔχει ἀγκαλιάσει ἀντεπαναστατική ἀνταρσία μέσα σέ συνθῆκες ἀνοιχτῆς συμμετοχῆς τῶν ἄγγλων πού ἔχουν ἑδραιωθεῖ στίς Ἰνδίες· οἱ ἄγγλοι, ἀφοῦ καθυπόταξαν

ὁλοκληρωτικά τό 'Αφγανιστάν, ἀπό καιρό ἔχουν ἐκεῖ δημιουργήσει σημεῖο στήριξής τους τόσο γιά τήν ἐπέκταση τῶν ἀποικιακῶν κτήσεών τους, γιά τό στραγγαλισμό τῶν ἐθνῶν, ὅσο καί γιά ἐπιθέσεις ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Καί νά τώρα πού εἴδαμε καθαρά αὐτούς τούς μεμονωμένους κρίκους, ξεκαθαρίστηκε πέρα γιά πέρα ἡ σημερινή στρατιωτική καί γενική στρατηγική θέση τῆς Δημοκρατίας μας. Μούρμαν στό Βορά, μέτωπο τῶν τσεχοσλοβάκων στήν 'Ανατολή, Τουρκεστάν, Μπακού καί 'Αστραχάν νοτιοανατολικά — βλέπουμε ὅτι σχεδόν ὅλοι οἱ κρίκοι τοῦ κλοιοῦ, πού χαλκεύθηκε ἀπό τόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό, συνδέονται ἀνάμεσά τους.

Βλέπουμε τώρα πολύ καλά ὅτι οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές καί οἱ κουλάκοι, πού ὅλοι τους, γιά λόγους φυσικά ἀρκετά δικαιολογημένους ἀπό τήν πλευρά τους, βράζουν ἀπό μίσος ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ἐνήργησαν τώρα κι'ἐδῶ μέ κάπως διαφορετικές μορφές ἀπ'ὅ,τι εἶχαν ἐνεργήσει οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές καί οἱ κουλάκοι στήν Οὐκρανία καί σέ ἄλλες περιφέρειες πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή Ρωσία. Σάν λακέδες τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ δέν δίστασαν μπροστά σέ τίποτε, γιά νά κάνουν μέ κάθε τρόπο ὅ,τι ἦταν δυνατό ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Αὐτό δέν μποροῦσαν νά τό κάνουν μέ τίς δυνάμεις μόνο τῆς Ρωσίας καί ἀποφάσισαν νά ἐνεργήσουν ὄχι μέ λόγια, ὄχι μέ ἐκκλήσεις στό πνεῦμα τῶν κ.κ. Μάρτοφ, καί κατέφυγαν σέ πιό σοβαρές μεθόδους πάλης, σέ πολεμικές ἐπιχειρήσεις. Στό περιστατικό αὐτό πρέπει προπαντός νά στραφεῖ ἡ προσοχή σας· ἐδῶ πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλη μας τή ζύμωση, ὅλη τήν προπαγάνδα καί ἀνάλογα νά μετατοπίσουμε τό κέντρο βάρους ὅλης τῆς σοβιετικῆς δουλιᾶς μας.

Εἶναι βασικό γεγονός ὅτι τώρα δροῦν οἱ ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις ἑνός ἄλλου συνασπισμοῦ, ὄχι τοῦ γερμανικοῦ, μά τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ, πού ἅρπαξε ἕνα τμῆμα ἐδάφους καί τό ἔκανε στήριγμά του. Ἄν ὥς τώρα ἡ γεωγραφική θέση τούς ἐμπόδιζε νά ἐπιτεθοῦν ἀπευθείας κατά τῆς Ρωσίας, σήμερα ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός, πού ἐδῶ καί τέσσερα χρόνια ματοκυλάει ὅλο τόν κόσμο γιά νά κυριαρχήσει σέ ὅλο τόν κόσμο, προσέγγισε ἄμεσα, μέ κυκλωτική κίνηση στή Ρωσία, γιά νά στραγγαλίσει τή Σοβιετική Δημοκρατία καί νά ρίξει τή Ρωσία στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ξέρετε πολύ καλά, σύντροφοι, ὅτι ἀπό τήν ἀρχή τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης βάζαμε σάν κύριο στόχο μας τό σταμάτημα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ποτέ ὅμως δέν εἴχαμε

τήν αὐταπάτη ὅτι εἶναι δυνατό μέ τίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἐπαναστατικῶν μαζῶν μιᾶς μόνο ὁποιασδήποτε χώρας, ὅσο ἡρωικές διαθέσεις κι᾿ἄν ἔχουν, ὅσο ὀργανωμένες καί πειθαρχημένες κι᾿ἄν εἶναι αὐτές—ὅτι εἶναι δυνατό μέ τίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου μιᾶς μόνο χώρας νά ἀνατραπεῖ ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός. Αὐτό μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ τίς κοινές προσπάθειες τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν χωρῶν.

᾿Εμεῖς ὅμως τά καταφέραμε νά διακοποῦν σέ μιά ἀπό τίς χῶρες ὅλοι οἱ δεσμοί πού τήν ἕνωναν μέ τούς καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου. Τήν κυβέρνησή μας δέν τή συνδέει κανένα νῆμα μέ κανενός εἴδους ἰμπεριαλιστές, καί δέν θά ὑπάρξει ποτέ τέτιο νῆμα, ὁποιονδήποτε δρόμο κι᾿ἄν ἀκολουθήσει παραπέρα ἡ ἐπανάστασή μας. Καταφέραμε μέσα στούς 8 μῆνες τῆς ἐξουσίας μας τό ἐπαναστατικό κίνημα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό νά κάνει ἕνα τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός καί σέ ἕνα ἀπό τά κύρια κέντρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, στή Γερμανία, νά φτάσουν τά πράγματα τό Γενάρη τοῦ 1918 μέχρι τήν ἔνοπλη σύγκρουση καί τό πνίξιμο στό αἷμα αὐτοῦ τοῦ κινήματος[7]. ᾿Εμεῖς κάναμε τό ἐπαναστατικό μας καθῆκον πού καμιά χώρα, καμιά ἐπαναστατική κυβέρνηση, δέν τό ἔχει κάνει, σέ διεθνή, σέ παγκόσμια κλίμακα, δέν εἴχαμε ὅμως τήν αὐταπάτη ὅτι αὐτό μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ μέ τίς δυνάμεις μιᾶς μόνο χώρας. Ξέραμε ὅτι οἱ προσπάθειές μας ὁδηγοῦν ἀναπόφευκτα πρός τήν παγκόσμια ἐπανάσταση καί ὅτι ὁ πόλεμος πού ἄρχισαν οἱ ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις δέν μπορεῖ νά τερματιστεῖ μέ τίς δυνάμεις αὐτῶν τῶν κυβερνήσεων. ῾Ο πόλεμος μπορεῖ νά τερματιστεῖ μόνο μέ τίς προσπάθειες ὁλόκληρου τοῦ προλεταριάτου, καί τό δικό μας καθῆκον, ὅταν βρεθήκαμε στήν ἐξουσία σάν προλεταριακό Κομμουνιστικό κόμμα, σέ μιά στιγμή πού οἱ ἄλλες χῶρες ἐξακολουθοῦσαν νά παραμένουν κάτω ἀπό τήν καπιταλιστική ἀστική κυριαρχία—τό ἄμεσο καθῆκον μας, ἐπαναλαβαίνω, ἦταν νά κρατήσουμε τήν ἐξουσία αὐτή, τόν πυρσό αὐτό τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά νά ἐξακολουθήσει νά τροφοδοτεῖ μέ ὅσο τό δυνατό περισσότερες σπίθες τήν πυρκαγιά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού δυναμώνει.

Τό καθῆκον αὐτό ἦταν παντοῦ ἐξαιρετικά δύσκολο, κι᾿ἐμεῖς τό πραγματοποιήσαμε χάρη στό ὅτι ἀκριβῶς τό προλεταριάτο ὑπεράσπισε τίς κατακτήσεις τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας. Τό καθῆκον αὐτό ὁδήγησε σέ μιά κατάσταση ἐξαιρετικά δύσκολη καί κρίσιμη, ἐπειδή ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση στήν καθαυτό σημασία τῆς λέξης δέν ἄρχισε ἀκόμη σέ καμιά

χώρα, ἄν καί σέ τέτιες χῶρες, ὅπως ἡ ᾿Ιταλία καί ἡ Αὐστρία, πλησίασε ἀσύγκριτα πιό πολύ. ᾿Επειδή ὅμως δέν ἄρχισε ἀκόμη, ἔχουμε μπροστά μας μιά νέα ἐπιτυχία τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ, συνεπῶς καί τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ. ᾿Ενῶ δυτικά ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ἐξακολουθεῖ νά στέκει σάν πολεμική ἁρπακτική ἰμπεριαλιστική δύναμη, βορειοανατολικά καί νότια τῆς Ρωσίας ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός ἀπόκτησε τή δυνατότητα νά στερεωθεῖ καί μᾶς δείχνει παραστατικά καί ἐξόφθαλμα ὅτι ἡ δύναμη αὐτή εἶναι ἕτοιμη νά ξανασύρει τή Ρωσία στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, εἶναι ἕτοιμη νά συντρίψει τή Ρωσία—ἕνα αὐτοτελές σοσιαλιστικό κράτος πού συνεχίζει τή σοσιαλιστική του δουλιά καί προπαγάνδα σέ διαστάσεις πού μέχρι σήμερα δέν ξαναγνώρισε ὁ κόσμος. ᾿Αντιπαλεύοντας αὐτό, ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός κέρδισε μιά μεγάλη ἐπιτυχία καί, ἀφοῦ μᾶς περιέσφιξε σέ κλοιό, ὅλες του τίς δυνάμεις τίς κατηύθυνε γιά νά συντρίψει τή Σοβιετική Ρωσία. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι ἡ ἐπιτυχία αὐτή τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ συνδέεται ἀδιάσπαστα μέ τήν ταξική πάλη.

Λέγαμε πάντα—καί οἱ ἐπαναστάσεις τό ἐπιβεβαιώνουν αὐτό—πώς, ὅταν ἡ ὑπόθεση φτάσει στό σημεῖο νά θίξει τά θεμέλια τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας, τῆς ἐξουσίας τῶν ἐκμεταλλευτῶν, νά θίξει τήν ἰδιοκτησία τους πού βάζει στή διάθεσή τους τήν ἐργασία δεκάδων ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού δίνει τή δυνατότητα νά πλουτίζουν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές—ὅταν, ἐπαναλαβαίνω, ἡ ὑπόθεση φτάνει στό σημεῖο νά θίξει τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, αὐτοί ξεχνοῦν ὅλες τους τίς κουβέντες περί ἀγάπης πρός τήν πατρίδα καί περί ἀνεξαρτησίας. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι οἱ καντέτοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή συμμαχία μέ τίς ἰμπεριαλιστικές Δυνάμεις, σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή σύναψη ληστρικῶν συνθηκῶν, σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν προδοσία τῆς πατρίδας στόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό, ἔχουν σπάσει ρεκόρ. Παράδειγμα ἡ Οὐκρανία καί ἡ Τιφλίδα. ῾Η συμμαχία τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων μέ τούς τσεχοσλοβάκους εἶναι σχετικά μ᾿αὐτό ἀρκετά ἐνδεικτική. Καί ἡ ἐκδήλωση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού εἶχαν τήν ἰδέα νά σύρουν στόν πόλεμο τή Δημοκρατία τῆς Ρωσίας γιά τά συμφέροντα τῶν λευκοφρουριτῶν τοῦ Γιαροσλάβλ[8], δείχνει ἀρκετά καθαρά ὅτι, ὅταν ἡ ὑπόθεση ἀφορᾶ τά ταξικά κέρδη, ἡ ἀστική τάξη πουλάει τήν πατρίδα καί κάνει αἰσχροκερδεῖς συναλλαγές ἐνάντια στό λαό της μέ ὁποιουσδήποτε ξένους. ῾Η ἱστορία τῆς ρωσικῆς

ἐπανάστασης ἔδειξε γιά πολλοστή φορά αὐτή τήν ἀλήθεια, αὐτό πού μᾶς ἔδειχνε πάνω ἀπό ἑκατό χρόνια ἡ ἱστορία τῆς ἐπανάστασης, ὅτι δηλ. αὐτός εἶναι ὁ νόμος τῶν ταξικῶν συμφερόντων, τῆς ταξικῆς πολιτικῆς τῆς ἀστικῆς τάξης σέ ὅλες τίς ἐποχές καί σέ ὅλες τίς χῶρες. Γι᾽αὐτό δέν εἶναι καθόλου ἐκπληκτικό ὅτι ἡ σημερινή ὄξυνση τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας συνδέεται μέ τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης στό ἐσωτερικό τῆς χώρας.

Πολλές φορές ἔχουμε πεῖ ὅτι ἡ περίοδος πρίν ἀπό τή νέα σοδιά, ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπιδείνωσης τῆς ἐπισιτιστικῆς κρίσης, εἶναι ἡ πιό δύσκολη περίοδος. Στή Ρωσία ζύγωσε ἡ μάστιγα τῆς πείνας πού ἐπιδεινώθηκε ἀφάνταστα, ἐπειδή ἀκριβῶς οἱ ἰμπεριαλιστές ἅρπαγες ἔχουν σχέδιο νά ἀποκόψουν ἀπό τή Ρωσία τίς σιτοπαραγωγικές περιοχές. ᾽Από τήν ἄποψη αὐτή τά σχέδιά τους εἶναι πολύ σωστά ὑπολογισμένα καί συνίστανται στό νά βροῦν στίς σιτοπαραγωγικές ἀκριβῶς περιφέρειες κοινωνικο-ταξικό στήριγμα, νά βροῦν περιοχές ὅπου ὑπερισχύουν οἱ κουλάκοι, οἱ πλουσιοχωρικοί πού πλούτισαν ἀπό τόν πόλεμο, πού ζοῦν ἀπό τήν ξένη δουλιά, ἀπό τή δουλιά τῆς φτωχολογιᾶς. Ξέρετε ὅτι τά στοιχεῖα αὐτά συσσώρευσαν δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ρούβλια καί ἔχουν τεράστια ἀποθέματα σιτηρῶν. Ξέρετε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί πού πλούτισαν ἀπό τή λαϊκή δυστυχία, πού εἶχαν τόσο μεγαλύτερες δυνατότητες νά ληστεύουν καί νά αὐξάνουν τά κέρδη τους, ὅσο περισσότερο δυστυχοῦσε ὁ λαός στήν πρωτεύουσα—αὐτά ἀκριβῶς τά κουλάκικα στοιχεῖα ἀποτέλεσαν τό κύριο καί τό πιό σοβαρό στήριγμα τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κινήματος στή Ρωσία. ᾽Εδῶ ἡ ταξική πάλη ἔφτασε μέχρι τά κατάβαθα τῆς πηγῆς της. Δέν ἔμεινε οὔτε ἕνα χωριό, ὅπου νά μήν ἔγινε ταξική πάλη ἀνάμεσα στή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ μαζί μ᾽ἕνα μέρος τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς πού δέν ἔχει περισσεύματα σιτηρῶν, πού ἀπό καιρό τά ἔχει φάει, πού δέν πῆρε μέρος στήν κερδοσκοπία—ταξική πάλη ἀνάμεσα σ᾽αὐτή τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων καί σέ μιά μηδαμινή χούφτα κουλάκων· ἡ ταξική αὐτή πάλη διείσδυσε στό κάθε χωριό.

῞Οταν καθορίζαμε τά πολιτικά μας σχέδια καί δημοσιεύαμε τά διατάγματά μας—αὐτά, φυσικά, εἶναι γνωστά σ᾽ἕνα πολύ μεγάλο ἀριθμό ἀπό τούς παρευρισκόμενους—ὅταν, ἐπαναλαβαίνω, γράφαμε καί ἐφαρμόζαμε τά διατάγματα γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ[9], βλέπαμε ξεκάθαρα ὅτι ἡ ὑπόθεση πλησιάζει στό πιό ἀποφασιστικό καί θεμελιακό ζή-

τημα ὅλης τῆς ἐπανάστασης, στό πιό ἀποφασιστικό καί θεμελιακό ζήτημα, δηλ. στό ζήτημα τῆς ἐξουσίας, στό ζήτημα, ἄν ἡ ἐξουσία θά **βρίσκεται** στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, ἄν τό προλεταριάτο θά πάρει μέ τό μέρος του ὅλη τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, πού μαζί της δέν ἔχει καμιά διαφωνία· ἄν θά μπορέσει νά τραβήξει μέ τό μέρος του τούς ἀγρότες πού δέν ἔχουν διαφορές μαζί του καί ἄν θά συνενώσει ὅλη αὐτή τή μάζα πού εἶναι διασκορπισμένη, διαχωρισμένη, διεσπαρμένη στά χωριά—καί πού ἀπό τήν ἄποψη αὐτή στέκει πιό κάτω ἀπό τόν ἐργάτη τῆς πόλης—ἄν θά μπορέσει νά τή συνενώσει ἐνάντια στό ἄλλο στρατόπεδο, τό στρατόπεδο τῶν τσιφλικάδων, τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί τῶν κουλάκων.

Καί μπροστά στά μάτια μας ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ ἄρχισε νά συσπειρώνεται μέ ἐξαιρετική γρηγοράδα. Λένε ὅτι ἡ ἐπανάσταση διδάσκει. Ἡ ταξική πάλη διδάσκει, πραγματικά, στήν πράξη ὅτι κάθε σφάλμα στήν τοποθέτηση ἑνός ὁποιουδήποτε κόμματος ὁδηγεῖ ἀμέσως τό κόμμα αὐτό σέ μιά θέση πού ἀνταποκρίνεται στά ἔργα του. Εἴδαμε παραστατικά τήν πολιτική τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού, λόγω τῆς ἀσυνέπειας καί τῆς ἀσυναρτησίας τους, ἄρχισαν νά ταλαντεύονται τή στιγμή πού τό ἐπισιτιστικό ζήτημα εἶχε μπεῖ μέ τόση ὀξύτητα, καί τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἐξαφανίστηκε σάν Κόμμα καί μετατράπηκε σέ πιόνι στά χέρια τῶν λευκοφρουριτῶν τοῦ Γιαροσλάβλ. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντροφοι, αὐτή ἡ ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης σέ συνάρτηση μέ τήν ἐπισιτιστική κρίση, τή στιγμή ἀκριβῶς πού ξεκαθαρίστηκε ὅτι ἡ νέα σοδιά θά εἶναι πλούσια, ἀλλά δέν μπορεῖ νά συγκεντρωθεῖ, καί τό γεγονός ὅτι οἱ καταπεινασμένοι κάτοικοι τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας ὑποδαυλίζονται ἀπό τά κουλάκικα στοιχεῖα καί τήν ἀστική τάξη πού, καταβάλλοντας τίς πιό ἀπεγνωσμένες προσπάθειες, λένε: ἤ τώρα, ἤ ποτέ—ὅλα αὐτά ἐξηγοῦν τό κύμα τῶν ἀνταρσιῶν πού κατακλύζει ὅλη τή Ρωσία. Ἐκδηλώθηκε ἡ ἀνταρσία τοῦ Γιαροσλάβλ. Καί βλέπουμε τήν ἐπίδραση τῶν ἀγγλογάλλων· βλέπουμε σέ τί ἀποβλέπουν οἱ ἀντεπαναστάτες τσιφλικάδες καί ἡ ἀστική τάξη. Ἐκεῖ ὅπου δημιουργοῦνταν ζητήματα ψωμιοῦ ἐμπόδιζαν τήν πραγματοποίηση τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν, χωρίς αὐτό ὅμως δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει σοσιαλισμός. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἡ ἀστική τάξη εἶναι ὑποχρεωμένη νά συσπειρωθεῖ, ἐδῶ ἡ ἀστική τάξη ἔχει πιό γερό στήριγμα ἀπ᾿ὅ,τι ὁ μουζίκος στό χωριό. Ὅπως καί νά ἔχει τό πράγμα, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς, σήμερα ἤ αὔριο,

γιά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο λόγο, θά δοθεῖ ἡ ἀποφασιστική μάχη ἀνάμεσα στίς δυνάμεις τοῦ σοσιαλισμοῦ καί στήν ἀστική κοινωνία. Ταλαντεύσεις κάθε λογῆς μποροῦν νά ἔχουν μόνο οἱ σοσιαλιστές σέ εἰσαγωγικά, ὅπως π.χ. οἱ ἀριστεροί μας ἐσέροι. Ὅταν στό ζήτημα αὐτό, στό θεμελιακό αὐτό ζήτημα, παρατηροῦνται ταλαντεύσεις σέ σοσιαλιστές, αὐτό δείχνει πώς εἶναι σοσιαλιστές σέ εἰσαγωγικά πού δέν ἀξίζουν πεντάρα. Ἡ ἐπανάσταση ὁδηγεῖ τούς τέτιους σοσιαλιστές στό σημεῖο πού νά μετατρέπονται στήν πράξη σέ ἁπλά πιόνια στά χέρια τῶν γάλλων στρατηγῶν, σέ πιόνια πού τό ρόλο τους τόν ἔδειξε ἡ πρώην ΚΕ τοῦ πρώην Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.

Σύντροφοι, ἡ συνδυασμένη αὐτή προσπάθεια τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἀντεπαναστατικῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά ἔχουμε τώρα ἐμφύλιο πόλεμο ἀπό κεῖ πού δέν τόν περίμεναν ὅλοι, καί οὔτε τό πολυκαταλάβαιναν ὅλοι, καί νά συγχωνευτεῖ ὁ ἐμφύλιος αὐτός πόλεμος μέ τόν ἐξωτερικό πόλεμο σέ ἕνα ἀδιάσπαστο σύνολο. Ἡ κουλάκικη ἀνταρσία, ἡ στάση τῶν τσεχοσλοβάκων, τό κίνημα τοῦ Μούρμαν, αὐτός εἶναι ἕνας ἑνιαῖος πόλεμος πού ἀπειλεῖ τή Ρωσία. Ἀποσπαστήκαμε ἀπό τόν πόλεμο ἀπό τή μιά μεριά, παθαίνοντας τεράστια ζημιά, ὑπογράφοντας μιάν ἀφάνταστα βαριά εἰρήνη· ξέραμε ὅτι ὑπογράφουμε μιά εἰρήνη ἐκβιαστική [10], λέγαμε ὅμως ὅτι θά μπορέσουμε νά συνεχίσουμε τήν προπαγάνδα μας καί τήν οἰκοδόμησή μας καί ὅτι ἔτσι ἀποσυνθέτουμε τόν ἰμπεριαλιστικό κόσμο. Αὐτό τό καταφέραμε. Ἡ Γερμανία διεξάγει τώρα διαπραγματεύσεις — πόσα δισεκατομμύρια θά πάρει ἀπό τή Ρωσία μέ βάση τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ἀναγνώρισε ὅμως ὅλες τίς ἐθνικοποιήσεις πού κάναμε μέ τό διάταγμα τῆς 28 τοῦ Ἰούνη [11]. Δέν ἀνακίνησε ζήτημα ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς στή Δημοκρατία, αὐτό πρέπει νά τό ὑπογραμμίσουμε σέ ἀντίβαρο τῆς πρωτάκουστης ἐκείνης ψευτιᾶς πού διέδιδε ἡ Σπυριντόνοβα καί ἄλλοι παρόμοιοι ἡγέτες τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, ψευτιᾶς πού ὠφέλησε τούς τσιφλικάδες καί ἐπαναλαβαίνεται τώρα ἀπό τά πιό ἀμόρφωτα καί τά πιό καθυστερημένα στοιχεῖα ἀπό τίς γραμμές τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν· ἡ ψευτιά αὐτή πρέπει νά ἀνασκευαστεῖ καί νά ξεσκεπαστεῖ.

Στήν πραγματικότητα, ὅσο ἀκριβά κι᾿ἄν μᾶς στοίχισε ἡ εἰρήνη, κατακτήσαμε τήν ἐλευθερία τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στό ἐσωτερικό καί κάναμε στό δρόμο αὐτό τέτια βήματα πού τώρα γίνονται γνωστά στή Δυτική Εὐρώπη καί

ἀποτελοῦν στοιχεῖα προπαγάνδας, ἀσύγκριτα πιό ἰσχυρά ἀπ' ὅ,τι πρίν.

Καί νά πού τά πράγματα ἦλθαν ἔτσι πού, βγαίνοντας ἀπό τή μιά μεριά ἀπό τόν πόλεμο μέ τόν ἕνα συνασπισμό, δοκιμάσαμε ἀμέσως τήν πίεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπό τήν ἄλλη μεριά. Ὁ ἰμπεριαλισμός εἶναι φαινόμενο παγκόσμιο, εἶναι πάλη γιά τό μοίρασμα ὅλου τοῦ κόσμου, ὅλης τῆς γῆς καί γιά τήν ὑποταγή στή μιά ἤ στήν ἄλλη δράκα ληστῶν. Τώρα ἡ ἄλλη, ἡ ἀγγλογαλλική ληστρική ὁμάδα ρίχνεται κατά πάνω μας καί λέει: θά σᾶς ξανασύρουμε στόν πόλεμο. Ὁ πόλεμός τους συγχωνεύεται μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο σέ ἕνα ἑνιαῖο σύνολο, καί αὐτό ἀποτελεῖ τήν κύρια πηγή τῶν δυσκολιῶν τῆς σημερινῆς στιγμῆς, ὅταν ἐπί σκηνῆς προωθήθηκε ξανά τό πολεμικό ζήτημα, τό ζήτημα τῶν πολεμικῶν γεγονότων σάν τό κύριο, τό θεμελιακό ζήτημα τῆς ἐπανάστασης. Ἐδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ δυσκολία, γιατί ὁ λαός κουράστηκε ἀπό τόν πόλεμο, καταπονήθηκε ἀπό τόν πόλεμο ὅσο ποτέ ἄλλοτε. Αὐτή τήν κατάσταση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, πού μαρτύρησε καί καταπονήθηκε στό ἔπακρο ἀπό τόν πόλεμο, θέλω νά τή συγκρίνω μέ ἕναν ἄνθρωπο πού ξυλοκοπήθηκε μέχρι ἀναισθησίας καί πού δέν μπορεῖ νά περιμένεις ἀπ'αὐτόν νά ἐκδηλώσει οὔτε ἐνεργητικότητα, οὔτε ἱκανότητα γιά δουλιά. Ἔτσι κι'ἐδῶ, ἦταν φυσικό αὐτός ὁ τετράχρονος σχεδόν πόλεμος πού ἔπεσε πάνω στή χώρα, τήν ὁποία καταλήστεψαν, κατατυράννησαν καί μαγάρισαν τσαρισμός, ἀπολυταρχία, ἀστική τάξη καί Κέρενσκι, νά προκαλέσει γιά πολλούς λόγους στό ρωσικό λαό ἀποστροφή, νά ἀποτελέσει μιά ἐξαιρετικά μεγάλη πηγή τῶν τεράστιων δυσκολιῶν πού περνᾶμε.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἡ τροπή αὐτή τῶν γεγονότων ἔχει ἀναγάγει τά πάντα σ'ἕνα συγκεκριμένο πόλεμο. Πέσαμε πάλι σέ πόλεμο, βρισκόμαστε σέ πόλεμο, καί ὁ πόλεμος αὐτός δέν εἶναι μόνο ἐμφύλιος μέ τούς κουλάκους, τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές πού τώρα ἔχουν ἑνωθεῖ ἐνάντιά μας—τώρα πιά ἀπέναντί μας στέκει ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός· δέν εἶναι ἀκόμη σέ θέση νά κινήσει στίφη ἐνάντια στή Ρωσία, τόν ἐμποδίζουν οἱ γεωγραφικοί ὅροι, κάνει ὅμως ὅ,τι μπορεῖ γιά νά βοηθήσει τούς ἐχθρούς μας, τούς διαθέτει ὅλα τά ἑκατομμύρια, ὅλες του τίς διπλωματικές σχέσεις καί δυνάμεις. Βρισκόμαστε σέ κατάσταση πολέμου, καί στόν πόλεμο αὐτό μποροῦμε νά βγοῦμε νικητές· ἐδῶ ὅμως εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά καταπολεμήσουμε ἕναν ἀπό τούς πιό δυσκατάβλητους ἀντιπάλους:

πρέπει νά καταπολεμήσουμε μιά κατάσταση κούρασης άπό τόν πόλεμο, μίσους καί άπέχθειας πρός τόν πόλεμο· τήν κατάσταση αύτή όφείλουμε νά τήν ύπερνικήσουμε, γιατί άλλιῶς δέν πρόκειται νά λύσουμε τό ζήτημα τοῦ πολέμου, ζήτημα πού δέν ἐξαρτᾶται άπό τή θέλησή μας. Ἡ χώρα μας ἔπεσε ξανά σέ πόλεμο, καί ἡ ἔκβαση τῆς ἐπανάστασης ἐξαρτᾶται τώρα ὁλοκληρωτικά άπό τό ποιός θά νικήσει στόν πόλεμο αύτό, πού κύριοι ἐκπρόσωποί του εἶναι οἱ τσεχοσλοβάκοι, στήν πραγματικότητα ὅμως καθοδηγητές, μοχλοί, ὑποκινητές του εἶναι οἱ ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές. Ὅλο τό ζήτημα τῆς ὑπόστασης τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας, ὅλο τό ζήτημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τῆς Ρωσίας ἔχει ἀναχθεῖ σέ ζήτημα πολέμου. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ πηγή τῆς τεράστιας δυσκολίας στήν κατάσταση ἐκείνη τοῦ λαοῦ, ὅπου τόν ἔφερε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος. Τό δικό μας καθῆκον εἶναι γιά μᾶς ὁλοκάθαρο. Κάθε ἐξαπάτηση θά ἔφερνε τεράστια ζημιά· θεωροῦμε ἔγκλημα νά κρύβουμε ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες αὐτή τήν πικρή ἀλήθεια. Ἀπεναντίας, ἄς ξέρει ὁ καθένας τήν ἀλήθεια αὐτή ὅσο μπορεῖ πιό ξεκάθαρα καί πιό ἀνάγλυφα.

Ναί, εἴχαμε παραδείγματα πού τά στρατεύματά μας ἔδειξαν ἐγκληματική ἀδυναμία, λογουχάρη κατά τήν κατάληψη τοῦ Σιμπίρσκ ἀπό τούς τσεχοσλοβάκους, ὅταν οἱ δικοί μας ὑποχώρησαν· ξέρουμε ὅτι τά στρατεύματα κουράστηκαν ἀπό τόν πόλεμο, ὅτι τόν ἀπεχθάνονται, εἶναι ὅμως ἐπίσης φυσικό καί ἀναπόφευκτο καί τοῦτο, ὅτι ὅσο ὁ ἰμπεριαλισμός δέν θά ἔχει ἡττηθεῖ σέ παγκόσμια κλίμακα, θά κάνει ἀπόπειρες νά τραβήξει τή Ρωσία στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, θά ἐπιδιώξει νά τή μετατρέψει σέ σφαγεῖο. Πάντως, εἴτε τό θέλουμε εἴτε ὄχι, τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: βρισκόμαστε σέ πόλεμο καί ἡ τύχη τῆς ἐπανάστασης θά κριθεῖ ἀπό τήν ἔκβαση αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Αὐτό πρέπει νά γίνει ἡ πρώτη καί ἡ τελευταία λέξη τῆς προπαγάνδας μας, ὅλης μας τῆς πολιτικῆς, ἐπαναστατικῆς καί ἀναμορφωτικῆς δράσης. Κάναμε τόσα πολλά μέσα σέ σύντομο διάστημα, ὅλα αὐτά ὅμως πρέπει νά τά ὁλοκληρώσουμε. Ὅλη μας ἡ δράση πρέπει νά ὑποταχθεῖ ἐξολοκλήρου στό ζήτημα ἀπό τό ὁποῖο ἐξαρτᾶται τώρα ἡ τύχη τῆς ἐπανάστασης καί ἡ ἔκβασή της, ἡ τύχη τῆς ρωσικῆς καί τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης. Φυσικά, ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός δέν πρόκειται νά βγεῖ ἀπό τόν τωρινό πόλεμο χωρίς μιά σειρά ἐπαναστάσεις· ὁ πόλεμος αὐτός δέν πρόκειται νά τελειώσει διαφορετικά, παρά μέ τήν

ὁριστική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό καθῆκον μας ὅμως σήμερα εἶναι νά ὑποστηρίξουμε, νά προασπίσουμε καί νά διαφυλάξουμε αὐτή τή δύναμη τοῦ σοσιαλισμοῦ, αὐτόν τό σοσιαλιστικό πυρσό, αὐτή τήν πηγή τοῦ σοσιαλισμοῦ πού ἐπιδρᾶ ἐνεργά πάνω σέ ὅλο τόν κόσμο· τό καθῆκον αὐτό στή σημερινή κατάσταση τῶν γεγονότων εἶναι καθῆκον πολεμικό.

Δέν εἶναι ἡ μοναδική φορά πού βρεθήκαμε σέ τέτια κατάσταση καί πολλοί ἔλεγαν ὅτι ὅσο ἀκριβά κι'ἄν μᾶς κόστισε ἡ εἰρήνη, ὅσο πολλές θυσίες κι'ἄν ἀπαίτησε ἀπό μᾶς, ὅσο κι'ἄν πασχίζει ὁ ἐχθρός νά ἁρπάξει ἀπό μᾶς ὅλο καί περισσότερα ἐδάφη, ὡστόσο ἡ Ρωσία παρόλες τίς ἀντιξοότητες, γιά τήν ὥρα χαίρεται τήν εἰρήνη καί μπορεῖ νά στερεώσει τίς σοσιαλιστικές κατακτήσεις της. Στό δρόμο αὐτό μάλιστα τραβήξαμε πιό πέρα ἀπ'ὅ,τι φαντάζονταν πολλοί ἀπό μᾶς. Λογουχάρη, ὁ ἐργατικός μας ἔλεγχος ἄφησε πολύ πίσω τίς μορφές πού εἶχε πάρει στήν ἀρχή, καί αὐτή τή στιγμή βρισκόμαστε στό στάδιο τῆς μετατροπῆς τῆς κρατικῆς διοίκησης κατά τρόπο σοσιαλιστικό. Τραβήξαμε πολύ μπροστά στό πεδίο τῆς πρακτικῆς μας δουλιᾶς. Ἡ βιομηχανία μας διευθύνεται πιά πέρα γιά πέρα ἀπό τούς ἐργάτες, τά γεγονότα ὅμως δέν μᾶς ἔδοσαν τή δυνατότητα νά συνεχίσουμε παραπέρα εἰρηνικά τή δουλιά αὐτή· μᾶς ξανακάλεσαν σέ ἐμπόλεμη κατάσταση καί εἶναι ἀνάγκη νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί νά καλέσουμε τούς πάντες στά ὅπλα. Θά ἦταν αἶσχος, ἄν στό ζήτημα αὐτό συναντούσαμε ὁποιεσδήποτε ταλαντεύσεις ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές.

Δέν μᾶς παραξενεύει ἡ ταλάντευση ἀνάμεσα στούς ἀγρότες. Ἡ μάζα τῆς ἀγροτιᾶς δέν ἔχει περάσει τό σχολειό τῆς ζωῆς σάν κι'αὐτό πού πέρασε τό προλεταριάτο πού ἐπί δεκαετίες συνήθισε νά βλέπει στό πρόσωπο τοῦ καπιταλιστῆ τόν ταξικό του ἐχθρό καί πού κατάφερε νά συσπειρώσει τίς δυνάμεις του γιά νά τόν ἀντιπαλέψει. Ξέρουμε ὅτι οἱ ἀγρότες δέν ἔχουν περάσει ἕνα τέτιο πανεπιστήμιο. Ἕνα διάστημα πήγαιναν μαζί μέ τό προλεταριάτο, τώρα παρατηρεῖται ἀνάμεσά τους μιά περίοδος ταλάντευσης, ὅπου ἡ ἀγροτική μάζα διασπᾶται. Ξέρουμε ἕνα σωρό περιπτώσεις πού οἱ κουλάκοι πουλᾶνε στούς ἀγρότες σιτηρά σέ τιμές χαμηλότερες ἀπό τίς σταθερές τιμές γιά νά δείξουν ὅτι ὑπερασπίζουν δῆθεν τά συμφέροντα τῶν ἀγροτῶν. Ὅλα αὐτά δέν μᾶς παραξενεύουν· ὅμως ὁ ἐργάτης-κομμουνιστής δέν θά ταλαντευτεῖ, ἡ ἐργατική μάζα θά μείνει ἀτράνταχτη, καί ἄν τό περιβάλλον τῶν ἀγροτῶν ἔχει κουλάκικες διαθέσεις, αὐτό ἐξηγεῖται εὔκολα. Ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχουν μπολσεβίκοι

καί κυριαρχοῦν οἱ τσεχοσλοβακικές ἀρχές, παρατηρήσαμε τό ἑξῆς φαινόμενο: στήν ἀρχή τούς τσεχοσλοβάκους τούς ὑποδέχονται σχεδόν σάν ἀπολυτρωτές, ὕστερα ὅμως ἀπό μερικές ἑβδομάδες κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς αὐτῆς τάξης, παρατηρεῖται μιά τεράστια στροφή κατά τῶν τσεχοσλοβάκων καί ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιατί οἱ ἀγρότες ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν ὅτι ὅλες οἱ κουβέντες γιά ἐλευθερία ἐμπορίου καί γιά Συντακτική Συνέλευση μόνο ἕνα πράγμα σημαίνουν: τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά συσπειρώσουμε ἀκόμη πιό σφιχτά τίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου καί νά δημιουργήσουμε μιά τέτια ὀργάνωση, ὥστε τίς ἐρχόμενες ἑβδομάδες τά πάντα νά ἀφιερωθοῦν στή λύση τοῦ ζητήματος τοῦ πολέμου. Πολεμᾶμε τώρα ἐνάντια στόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό καί ἐνάντια σέ καθετί ἀστικό, καπιταλιστικό πού ὑπάρχει στή Ρωσία καί προσπαθεῖ νά ματαιώσει ὅλη τήν ὑπόθεση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί νά μᾶς τραβήξει στόν πόλεμο. Τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: παίζεται ἡ τύχη ὅλων τῶν κατακτήσεων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Πρέπει νά εἴμαστε σίγουροι ὅτι μέσα στό προλεταριάτο θά βροῦμε μεγάλη συμπάθεια καί ὑποστήριξη καί θά ἀποκρουστεῖ πέρα γιά πέρα ὁ κίνδυνος, καί καινούργιες δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου θά βγοῦν γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς τάξης τους, γιά τή σωτηρία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Σήμερα τό ζήτημα μπῆκε ἔτσι πού ἡ πάλη διεξάγεται γύρω ἀπό δυό βασικά σημεῖα· ὅλες οἱ βασικές κομματικές διαφορές ἔχουν ἐξομαλυνθεῖ μέσα στή φωτιά τῆς ἐπανάστασης. Ὁ ἀριστερός ἐσέρος, πού τονίζει ἐπίμονα ὅτι εἶναι ἀριστερός, πού κρύβεται πίσω ἀπό τήν ἐπαναστατική φρασεολογία, ἐνῶ στήν πράξη ξεσηκώνεται ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, εἶναι σάν τούς ἄλλους μισθοφόρους τῶν λευκοφρουριτῶν τοῦ Γιαροσλάβλ,—νά πῶς παρουσιάζεται μπροστά στήν ἱστορία καί τήν ἐπαναστατική πάλη! Δυό τάξεις ὑπάρχουν σήμερα στό στίβο τοῦ ἀγώνα: ἡ ταξική πάλη διεξάγεται ἀνάμεσα στό προλεταριάτο πού ὑπερασπίζει τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων καί σ᾽ἐκείνους πού ὑπερασπίζουν τά συμφέροντα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ὅλες οἱ κουβέντες γιά Συντακτική Συνέλευση, γιά ἀνεξάρτητο κράτος κτλ., μέ τίς ὁποῖες πασχίζουν νά ξεγελάσουν τίς μή συνειδητοποιημένες μάζες, ἔχουν ξεσκεπαστεῖ ἀπό τήν πεῖρα τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ κινήματος καί τοῦ κινήματος τῶν μενσεβίκων τοῦ Καυκάσου. Πίσω ἀπό ὅλες αὐτές τίς κουβέντες

βρίσκονται οἱ ἴδιες δυνάμεις τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, καί ὅπως ἡ γερμανική κατοχή φέρνει πίσω της τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ἔτσι ἀκριβῶς τή φέρνει καί ἡ τσεχοσλοβακική ἀνταρσία. Νά γιά ποιό πράγμα γίνεται ὁ πόλεμος!

Σύντροφοι! Τό προλεταριάτο πρέπει νά πυκνώσει ἀκόμη πιό πολύ τίς γραμμές του καί νά σταθεῖ στήν πάλη αὐτή τό πρότυπο ὀργάνωσης καί πειθαρχίας. Ἡ Ρωσία ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἡ μόνη χώρα πού ἔκοψε ὅλους τούς δεσμούς της μέ τούς ἰμπεριαλιστές. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι αἱμοραγοῦμε ἀπό τά βαριά αὐτά τραύματα. Ὑποχωρήσαμε μπροστά στό ἰμπεριαλιστικό θεριό, κερδίζοντας χρόνο, δίνοντάς του πότε ἐδῶ καί πότε ἐκεῖ μεμονωμένα χτυπήματα, ὅμως σάν Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία παραμείναμε ἀνεξάρτητοι. Ἐπιτελώντας τό σοσιαλιστικό ἔργο μας, ἀντιταχθήκαμε στόν ἰμπεριαλισμό ὅλου τοῦ κόσμου, καί ἡ πάλη αὐτή γίνεται πιό κατανοητή στούς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου, καί ἡ συνεχῶς αὐξανόμενη ἀγανάκτησή τους μᾶς φέρνει κοντά στήν ἐπερχόμενη ἐπανάσταση. Γύρω ἀπ᾽αὐτό ἀκριβῶς γίνεται ὁ ἀγώνας, γιατί ἡ Δημοκρατία μας εἶναι ἡ μόνη χώρα στόν κόσμο πού δέν πῆγε χέρι-χέρι μέ τόν ἰμπεριαλισμό, δέν ἄφησε νά ἐξοντωθοῦν ἑκατομμύρια ἄνθρωποι γιά νά κυριαρχήσουν οἱ γάλλοι καί οἱ γερμανοί πάνω στόν κόσμο. Ἡ Δημοκρατία μας εἶναι ἡ μόνη χώρα πού βγῆκε μέ βίαιο καί ἐπαναστατικό τρόπο ἀπό τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, πού ὕψωσε τή σημαία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τήν τραβᾶνε ὅμως ξανά στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, θέλουν νά τήν ξαναφέρουν στό μέτωπο. Οἱ τσεχοσλοβάκοι ἄς πολεμοῦν μέ τούς γερμανούς, ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας ἄς διαλέγει, ὁ Μιλιουκόφ ἄς ἀποφασίζει, ἔστω καί μέ τή συγκατάθεση ἴσως τῆς Σπυριντόνοβα καί τοῦ Καμκόφ, μέ ποιούς ἰμπεριαλιστές θά πᾶνε μαζί. Ἐμεῖς ὅμως δηλώνουμε ὅτι γιά νά παρεμποδίσουμε τή λύση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι νά δόσουμε τή ζωή μας, γιατί πρόκειται γιά τή σωτηρία ὅλης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ξέρω ὅτι ἀνάμεσα στούς ἀγρότες τῶν κυβερνείων τοῦ Σαράτοφ, τῆς Σαμάρας καί τοῦ Σιμπίρσκ, ὅπου παρατηρήθηκε ἡ πιό μεγάλη κούραση καί ἀδυναμία νά τραβήξουν γιά πολεμικές ἐπιχειρήσεις, σημειώνεται μεταστροφή. Ἀφοῦ δοκίμασαν τήν ἐπιδρομή τῶν κοζάκων καί τῶν τσεχοσλοβάκων, ἀφοῦ γεύτηκαν στήν πράξη τί σημαίνει Συντακτική Συνέλευση, ἤ τί σημαίνουν οἱ κραυγές: κάτω ἡ εἰρήνη τοῦ

Μπρέστ, οἱ ἀγρότες αὐτοί ἔνιωσαν ὅτι ὅλα αὐτά ἔχουν σάν συνέπεια νά ξαναγυρίσει ὁ τσιφλικάς, νά θρονιαστεῖ ὁ καπιταλιστής—καί τώρα γίνονται οἱ πιό φανατικοί ὑπερασπιστές τῆς ἐξουσίας τῶν Σοβιέτ. Δέν ἀμφιβάλλω καθόλου ὅτι οἱ προλεταριακές μάζες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, βαδίζοντας στίς πρῶτες γραμμές τῆς ἐπανάστασης, θά νιώσουν τίς περιστάσεις, θά νιώσουν πόσο φοβερή εἶναι ἡ στιγμή πού περνᾶμε τώρα, θά γίνουν ἀκόμη πιό ἀποφασιστικές, καί τό προλεταριάτο θά ἀνατρέψει καί τήν ἀγγλογαλλική καί τήν τσεχοσλοβακική ἐπίθεση γιά τό συμφέρον τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Δημοσιεύτηκε τό 1918 στήν μπροσούρα «Ἡ κοινή συνεδρίαση τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν, τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας καί τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν προέδρων τῶν Σοβιέτ τῆς 29 τοῦ Ἰούλη 1918».

Τό 1919 δημοσιεύτηκε στό βιβλίο «Ἡ πέμπτη σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ 30 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918 [12]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύντροφοι, ἔχετε νά κάνετε μέ διοικητική δουλιά, πού στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων κατέχει δεσπόζουσα θέση. Εἶναι πολύ φυσικό ὅτι σᾶς περιμένουν πολλές δυσκολίες. Στίς περισσότερες περιπτώσεις στίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων παρατηρεῖται ὅτι ἡ λαϊκή μάζα ἐπιτέλους καταπιάνεται μόνη της μέ τό ἔργο τῆς διοίκησης. Οἱ δυσκολίες εἶναι, φυσικά, ἀναπόφευκτες. Μιά ἀπό τίς κυριότερες ἐλλείψεις ἦταν ὅτι μέχρι σήμερα ἀναδείχναμε λίγα στελέχη τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς ἀπό τό ἐργατικό περιβάλλον. Ποτέ ὅμως δέν σκεφτήκαμε νά προσαρμόσουμε τόν παλιό μηχανισμό στή νέα διοίκηση καί δέν λυπόμαστε πού μέ τήν κατάργηση τοῦ παλιοῦ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι ὅλα νά τά χτίζουμε ἀπό τήν ἀρχή μέ τόσες δυσκολίες. Οἱ ἐργατοαγροτικές μάζες διαθέτουν ταλέντα οἰκοδόμησης πιό μεγάλα ἀπ᾿ὅ,τι θά μποροῦσε νά τό περιμένει κανείς. Θεωροῦμε σάν ὑπηρεσία τῆς ἐπανάστασης τό ὅτι ἀκριβῶς σάρωσε τόν παλιό διοικητικό μηχανισμό, ταυτόχρονα ὅμως πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ κύρια ἀδυναμία τῆς μάζας εἶναι ἡ διστακτικότητα καί ἡ ἀπροθυμία νά πάρει τή δουλιά στά χέρια της.

Σέ ὁρισμένα Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῶν κυβερνείων παρατηροῦνταν ὥς τά σήμερα ἀκαταστασία· τώρα ὅμως ἡ δουλιά στρώνει ὁλοένα καί πιό πολύ, ἔτσι πού ἀπό πολλά μέρη φτάνουν εἰδήσεις πού λένε ὅτι στή δουλιά δέν ὑπάρχουν κανενός εἴδους παρανοήσεις καί προστριβές. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση, παρόλο πού ἔχουν περάσει μόνο 8 μῆνες, ἀπόδειξε ὅτι ἡ νέα τάξη πού πῆρε τή διοίκηση στά χέρια της, εἶναι ἱκανή νά τά βγάλει πέρα μέ τό καθῆκον αὐτό. Παρά τήν ἔλλειψη στελεχῶν, ὁ διοικητικός

μηχανισμός στρώνει όλοένα καί πιό πολύ. Τό ἔργο μας βρίσκεται ἀκόμη σέ ἕνα τέτιο στάδιο, πού δέν φαίνονται καθαρά τά ἀποτελέσματά του, πράγμα πού οἱ ἐχθροί συχνά τό τονίζουν· παρόλα αὐτά ὅμως ἔχουν γίνει κιόλας πολλά. Παρά τήν πρωτοφανή δυσκολία, πραγματοποιεῖται τό πέρασμα τῆς γῆς καί τῆς βιομηχανίας στά χέρια τῶν ἐργαζομένων, ἡ ἀνταλλαγή προϊόντων καί ὁ ἐπισιτιστικός ἐφοδιασμός. Εἶναι ἀπαραίτητο νά σπρώξουμε τίς ἐργαζόμενες μάζες νά πάρουν οἱ ἴδιες στά χέρια τους τή δουλιά τῆς διοίκησης καί τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους. Μόνο στήν πράξη θά πειστοῦν οἱ μάζες ὅτι ὅλα ἔχουν τελειώσει μέ τήν παλιά ἐκμεταλλεύτρια τάξη.

Τό κυριότερο ἐπιτακτικό καθῆκον μας εἶναι: διοίκηση, ὀργάνωση καί ἔλεγχος. Ἡ δουλιά αὐτή εἶναι ἄχαρη, εἶναι δουλιά πού δέν φαίνεται, ἀκριβῶς ὅμως μέσα στή δουλιά αὐτή θά ξεδιπλώνονται ὅλο καί μέ μεγαλύτερη ἐπιτυχία οἱ διευθυντικές καί διοικητικές δυνάμεις τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Περνώντας σέ συνέχεια στό νέο Σύνταγμα[13], ὁ σύντροφος Λένιν τονίζει ὅτι τό Σύνταγμα συγκεντρώνει ὅ,τι ἔχει δόσει ἤδη ἡ ζωή καί θά διορθώνεται καί θά συμπληρώνεται μέ τήν πρακτική ἐφαρμογή του στή ζωή. Τό κυριότερο στό Σύνταγμα εἶναι ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία ξεκόβει όριστικά ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἀπαγορεύοντάς της νά πάρει μέρος στήν οἰκοδόμηση τοῦ κράτους.

Οἱ ἐργατοαγροτικές μάζες πού κλήθηκαν ἀπό τήν κυβέρνηση νά διοικήσουν τή χώρα καί πού πολύ καιρό βρίσκονταν μακριά ἀπό τή δουλιά αὐτή, δέν μποροῦσαν νά παραιτηθοῦν ἀπό τήν ἐπιθυμία νά οἰκοδομήσουν τό κράτος μέ βάση τή δική τους πείρα. Τό σύνθημα «ὅλη ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ» ὁδήγησε στό ὅτι αὐτές ἐπιτόπου ἤθελαν νά ἀποκτήσουν τήν πείρα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κράτους ἀπό τά ἴδια τους τά λάθη. Ἡ μεταβατική αὐτή περίοδος ἦταν ἀπαραίτητη καί ἀποδείχτηκε εὐεργετική. Ἡ χωριστική αὐτή τάση περιεῖχε πολλά πράγματα ὑγιῆ καί καλά, μέ τήν ἔννοια τῆς τάσης πρός δημιουργία. Τό Σοβιετικό Σύνταγμα ἔδειξε καθαρά τή σχέση τῆς ἐπαρχιακῆς ἐξουσίας πρός τή νομαρχιακή, τῆς νομαρχιακῆς πρός τήν κυβερνειακή καί τῆς τελευταίας πρός τό κέντρο.

Στή συνέχεια ὁ σύντροφος Λένιν τονίζει ὅτι σοσιαλιστική οἰκοδόμηση ἀξίζει νά ὀνομαστεῖ μόνο ἡ οἰκοδόμηση ἐκείνη πού θά γίνεται σύμφωνα μέ ἕνα μεγάλο γενικό σχέδιο καί θά ἐπιδιώκει νά χρησιμοποιήσει ἰσόμετρα τίς οἰκονομικές καί

ύλικές άξίες. Ή Σοβιετική έξουσία δέν σκοπεύει καθόλου νά μειώσει τή σημασία τῆς τοπικῆς ἐξουσίας καί νά πνίξει τήν αὐτοτέλεια καί τήν πρωτοβουλία της. Άπό τήν πείρα της καί ή ἴδια ή ἀγροτιά κατέληξε στήν ἀνάγκη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συγκεντρωτισμοῦ.

Άπό τή στιγμή πού θά ἐπικυρωθεῖ τό Σύνταγμα καί θά ἐφαρμοστεῖ στή ζωή—συνεχίζει ὁ σύντροφος Λένιν—θά ἀρχίσει γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ κράτους μας μιά πιό εὔκολη περίοδος. Δυστυχῶς ὅμως μᾶς εἶναι δύσκολο στή σημερινή στιγμή νά καταπιαστοῦμε μέ τήν οἰκονομική, διαχειριστική καί γεωργική πολιτική. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά παρεκκλίνουμε καί νά στρέψουμε ὅλη μας τήν προσοχή σέ στοιχειώδη καθήκοντα—στό ἐπισιτιστικό ζήτημα. Ἡ κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης στά κυβερνεῖα πού πεινοῦν εἶναι πραγματικά δύσκολη. Εἶναι ἀπαραίτητο νά καταβάλλουμε ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς ὅλες μας τίς προσπάθειες γιά νά ὑπερνικήσουμε τίς ἐπισιτιστικές δυσχέρειες καί τίς δυσκολίες πού συνδέονται μαζί τους ὥς τή νέα σοδιά.

Σέ ὅλα αὐτά προσθέτονται ἐπίσης καί τά καθήκοντα πολεμικοῦ χαρακτήρα. Ξέρετε πώς ή τσεχοσλοβακική ἀνταρσία, πού τήν ἔχει ἐξαγοράσει καί τήν ἔχει ἀνάψει ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός, περιέβαλε μέσα σέ ἕνα ἡμικύκλιο τή Ρωσία. Ξέρετε ἐπίσης πώς στήν ἀνταρσία αὐτή προσχωροῦν ἡ ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη καί οἱ κουλάκοι. Ἀπό τά διάφορα μέρη παίρνουμε πληροφορίες ὅτι οἱ ἧττες πού ἔπαθε τόν τελευταῖο καιρό ἡ Σοβιετική Ρωσία ἔπεισαν στήν πράξη τούς ἐργάτες καί τήν ἐπαναστατική ἀγροτιά, ὅτι ἐκτός ἀπό τόν ἔλεγχο, ἐκτός ἀπό τήν οἰκοδόμηση τοῦ κράτους, εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητος ὁ ἔλεγχος καί στό στρατιωτικό τομέα.

Εἶμαι βέβαιος—εἶπε καταλήγοντας ὁ σύντροφος Λένιν—ὅτι στό ἑξῆς ἡ δουλιά θά πάει καλύτερα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων, ἐφαρμόζοντας στή ζωή μέ τή βοήθεια τῆς ἀγροτιᾶς τήν ὀργάνωση τοῦ ἐλέγχου πάνω στό Σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν, θά δημιουργήσουν ἕνα δυνατό σοσιαλιστικό στρατό. Τά μαθήματα τῆς ἐπανάστασης δίδαξαν, ἐπιτέλους, στίς τάξεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐκμεταλλευόμενων ἀγροτῶν τήν ἀνάγκη νά ἀδράξουν τά ὅπλα. Οἱ ἀγρότες καί οἱ ἐργάτες, ἐκτός ἀπό τήν κατάκτηση τῆς γῆς, τοῦ ἐλέγχου κτλ., συνειδητοποίησαν τήν ἀνάγκη νά διοικοῦν τό στρατό. Κατευθύνοντας τή δουλιά τους στό στρατιωτικό τομέα, θά πετύχουν νά γίνει ὁ στρατός, πού οἱ ἴδιοι δημιούργησαν, πέρα

γιά πέρα ἄξιος νά ὀνομάζεται σοσιαλιστικός καί νά πολεμάει μέ ἐπιτυχία τήν ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη καί τούς ἰμπεριαλιστές ὥς τή στιγμή πού θά ἔλθει σέ βοήθειά μας τό διεθνές ἐπαναστατικό προλεταριάτο. (Ὁ λόγος τοῦ σύντροφου Λένιν καλύπτεται ἀπό θυελλώδη χειροκροτήματα ὅλου τοῦ συνεδρίου.)

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 161, 31 τοῦ Ἰούλη 1918.
«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 160, 1 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ 2 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[14]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Στήν αἴθουσα παρουσιάζεται ὁ σύντροφος Λένιν, πού γίνεται δεκτός μέ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα καί μέ τούς δυνατούς ἤχους τῆς «Διεθνοῦς».) Νομίζω—λέει ὁ σύντροφος Λένιν—ὅτι ἐμεῖς, καί οἱ πολωνοί καί οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες, φλεγόμαστε τώρα μόνο ἀπό ἕναν πόθο, νά κάνουμε τό πᾶν γιά νά προασπίσουμε τίς κατακτήσεις τῆς πρώτης ἰσχυρῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού θά τήν ἀκολουθήσουν ἀναπόφευκτα μιά σειρά ἄλλες ἐπαναστάσεις σέ ἄλλες χῶρες. Ἡ δυσκολία γιά μᾶς βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι χρειάστηκε νά ἐνεργήσουμε πολύ νωρίτερα ἀπό τούς ἐργάτες τῶν πιό ἐξελιγμένων, τῶν πιό πολιτισμένων χωρῶν.

Τόν παγκόσμιο πόλεμο τόν προκάλεσαν οἱ δυνάμεις τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου—τῶν δυό ἁρπακτικῶν συνασπισμῶν. Τέσσερα χρόνια τώρα ματοκυλιέται ὁ κόσμος γιά νά κριθεῖ ποιός ἀπό τούς δυό αὐτούς ἁρπακτικούς ἰμπεριαλισμούς θά κυριαρχήσει στήν ὑδρόγειο. Νιώθουμε καί αἰσθανόμαστε ὅτι ὁ ἐγκληματικός πόλεμος δέν μπορεῖ νά τελειώσει μέ τή νίκη οὔτε τῆς μιᾶς, οὔτε τῆς ἄλλης πλευρᾶς. Κάθε μέρα πού περνάει γίνεται ὅλο καί πιό ξεκάθαρο ὅτι δέν εἶναι οἱ ἰμπεριαλιστές ἐκεῖνοι πού μποροῦν νά τόν τερματίσουν, ἀλλά ἡ νικηφόρα ἐργατική ἐπανάσταση. Καί ὅσο πιό δύσκολη γίνεται τώρα ἡ θέση τῶν ἐργατῶν σέ ὅλες τίς χῶρες, ὅσο πιό ἄγρια διώκεται ὁ ἐλεύθερος προλεταριακός λόγος, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ ἀπόγνωση τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα μέ τό κίνημα πού φουντώνει. Βρεθήκαμε προσωρινά ξεκομμένοι ἀπό τήν κύρια μάζα τῆς σοσιαλιστικῆς στρατιᾶς,

πού μᾶς ἀτενίζει γεμάτη ἐλπίδα καί λέει στή δική της ἀστική τάξη: ὅσο καί ἄν λυσσομανᾶς, ἐμεῖς, παρόλα αὐτά, θά ἀκολουθήσουμε τό ρωσικό παράδειγμα καί θά κάνουμε αὐτό πού κάνουν οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι.

Θέλαμε εἰρήνη—συνεχίζει ὁ σύντροφος Λένιν.—'Ακριβῶς ἐπειδή ἡ Σοβιετική Ρωσία πρότεινε εἰρήνη σέ ὅλο τόν κόσμο, τό Φλεβάρη κινήθηκαν ἐναντίον μας τά γερμανικά στρατεύματα. Τώρα πιά βλέπουμε ἐξόφθαλμα ὅτι ὁ ἕνας ἰμπεριαλισμός εἶναι ἰσάξιος τοῦ ἄλλου. Ὅπως οἱ μέν, ἔτσι καί οἱ δέ ἔλεγαν καί λένε ψέματα ὅτι κάνουν ἀπελευθερωτικό πόλεμο. Ὅπως πρωτύτερα αὐτοξεσκεπάστηκε ἡ ληστρική Γερμανία μέ ὅλο τό αἶσχος τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ἔτσι καί τώρα αὐτοξεσκεπάζεται τό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο. Οἱ ἀγγλογάλλοι καταβάλλουν τώρα ὕστατες προσπάθειες γιά νά μᾶς τραβήξουν στόν πόλεμο. Ἔχουν ἀγοράσει τώρα μέ 15 ἑκατομμύρια—μέσω στρατηγῶν καί ἀξιωματικῶν—νέους δούλους, τούς τσεχοσλοβάκους, γιά νά τούς ρίξουν σέ τυχοδιωκτισμό—νά μετατρέψουν τήν τσεχοσλοβακική ἀνταρσία σέ λευκοφρουρίτικο-τσιφλικάδικο κίνημα. Καί τό περίεργο εἶναι ὅτι ὅλα αὐτά γίνονται, βλέπετε, γιά τήν «ὑπεράσπιση» τῆς Ρωσίας. Οἱ «φίλοι τῆς ἐλευθερίας» καί οἱ «δίκαιοι» ἄγγλοι στραγγαλίζουν τούς πάντες καί τά πάντα, καταλαμβάνουν τό Μούρμαν, τά ἀγγλικά καταδρομικά πλησιάζουν τό 'Αρχάνγκελσκ καί ἀνοίγουν πῦρ ἐνάντια στίς πυροβολαρχίες μας—καί ὅλα αὐτά γίνονται πρός τό συμφέρον τῆς «ὑπεράσπισης» τῆς Ρωσίας. Εἶναι ὁλοκάθαρο ὅτι θέλουν νά περισφίξουν τή Ρωσία σέ ἕναν κλοιό τῶν ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν καί νά τήν πνίξουν, ἐπειδή ξεσκέπασε καί κουρέλιασε τά μυστικά τους σύμφωνα.

'Η ἐπανάστασή μας πέτυχε ὥστε οἱ ἐργάτες τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας νά βγοῦν κατήγοροι τῶν κυβερνήσεών τους. Στήν 'Αγγλία, ὅπου ἐπικρατοῦσε ἡ ταξική εἰρήνη καί μέσα στούς ἐργάτες ἦταν πιό ἰσχυρή ἡ ἀντίσταση στό σοσιαλισμό, γιατί κι'αὐτοί συμμετεῖχαν στήν καταλήστευση τῶν ἀποικιῶν, οἱ ἐργάτες ἀλλάζουν τώρα στάση καί καταλύουν τήν ταξική εἰρήνη μέ τήν ἀστική τάξη.

Οἱ ἐργάτες τῆς Γαλλίας καταδικάζουν τήν πολιτική τῆς ἐπέμβασης στίς ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας. Καί ἀκριβῶς γι'αὐτό οἱ καπιταλιστές τῶν χωρῶν αὐτῶν τά παίζουν ὅλα γιά ὅλα.

Τό γεγονός ὅτι ὑπάρχει καί ζεῖ ἡ Σοβιετική Ρωσία τούς κάνει νά λυσσομανοῦν.

Ξέρουμε ὅτι ὁ πόλεμος πλησιάζει πρός τό τέλος του· ξέρουμε

ὅτι αὐτοί δέν θά καταφέρουν νά τόν τερματίσουν· ξέρουμε ὅτι ἔχουμε ἕνα σίγουρο σύμμαχο, γι'αὐτό χρειάζεται νά ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις, νά καταβάλουμε ὑπέρτατες προσπάθειες. Εἴτε ἡ ἐξουσία τῶν κουλάκων, τῶν καπιταλιστῶν καί τοῦ τσάρου, ὅπως γινόταν μέ τίς ἀποτυχημένες ἐπαναστάσεις τῆς Δύσης, εἴτε ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου. Πηγαίνοντας στό μέτωπο καθῆκον σας εἶναι νά θυμᾶστε πρίν ἀπό ὅλα καί πάνω ἀπό ὅλα ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ὁ μόνος νόμιμος, δίκαιος καί ἱερός πόλεμος τῶν καταπιεζομένων καί ἐκμεταλλευομένων ἐνάντια στούς βιαστές καί τούς ληστές.

Τώρα πραγματοποιεῖται ἡ συμμαχία τῶν ἐπαναστατῶν τῶν διάφορων ἐθνῶν, πράγμα πού ὀνειρεύονταν οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι, ἡ πραγματική συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί ὄχι τῶν ὀνειροπόλων διανοουμένων.

Ἡ ὑπερνίκηση τῆς ἐθνικῆς ἐχθρότητας καί τῆς δυσπιστίας ἀποτελεῖ τήν ἐγγύηση γιά τή νίκη.

Σέ σᾶς ἔλαχε ἡ μεγάλη τιμή νά ὑπερασπίσετε μέ τό ὅπλο στό χέρι τίς ἱερές ἰδέες καί, παλεύοντας μαζί μέ τούς γερμανούς, τούς αὐστριακούς, τούς μαγιάρους, πού ὥς τά χθές ἦσαν ἐχθροί στό μέτωπο, νά πραγματοποιήσετε στή ζωή τή διεθνή ἀδελφοσύνη τῶν λαῶν.

Καί εἶμαι σίγουρος, σύντροφοι, ὅτι ἄν συσπειρώσετε ὅλες τίς στρατιωτικές δυνάμεις σ'ἕναν κραταιό διεθνή Κόκκινο Στρατό καί κινήσετε αὐτά τά σιδερένια τάγματα ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, ἐνάντια στούς βιαστές, ἐνάντια στή μαύρη ἑκατονταρχία ὅλου τοῦ κόσμου μέ τό μαχητικό σύνθημα: «νίκη ἤ θάνατος!», τότε δέν θά ἀντέξει μπροστά μας καμιά δύναμη τῶν ἰμπεριαλιστῶν! (Τό τέλος τοῦ λόγου τοῦ ἀγαπημένου ἀρχηγοῦ καλύπτεται ἀπό παρατεταμένα, θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Δημοσιεύτηκε στίς 3 τοῦ Αὐγούστου 1918 στήν ἐφημερίδα «Βετσέρνιγε Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Μόσχας», ἀρ. φύλ. 15

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΜΠΟΥΤΙΡΚΙ. 2 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύντροφοι! Σήμερα σέ διάφορα μέρη τῆς Μόσχας συζητοῦνται οἱ τύχες τῆς Σοσιαλιστικῆς Ρωσίας[15].

Οἱ ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μᾶς περισφίγγουν σ'ἕναν στενό σιδερένιο κλοιό, γιά νά ἀφαιρέσουν ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅλα ὅσα τούς ἔδοσε ἡ 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση. 'Η σημαία τῆς ρωσικῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης, πού ἀνεμίζει ψηλά, δέν ἀφήνει σέ ἡσυχία τούς διεθνεῖς ἅρπαγες—τούς ἰμπεριαλιστές, καί αὐτοί ἄρχισαν τόν πόλεμο ἐναντίον μας, ἄρχισαν τόν πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, τά ἔβαλαν μέ τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Θυμᾶστε, σύντροφοι, πώς στίς ἀρχές τῆς ἐπανάστασης οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι δέν ἔπαυαν νά ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι «σύμμαχοι» τῆς ἐλεύθερης Ρωσίας. Καί νά πού τώρα οἱ «σύμμαχοι» αὐτοί ἔδειξαν τό πρόσωπό τους. Μέ τήν ἀπάτη καί τό ψέμα, λέγοντας ὅτι δέν σκοπεύουν νά πολεμήσουν ἐνάντια στή Ρωσία, οἱ ἄνθρωποι αὐτοί κατέλαβαν τό Μούρμαν, ἔπειτα ἅρπαξαν τό Κέμ καί ἄρχισαν νά τουφεκίζουν τούς συντρόφους μας, τά σοβιετικά στελέχη. Ναί, δέν πολεμοῦν τή ρωσική ἀστική τάξη, δέν πολεμοῦν τούς ρώσους καπιταλιστές, ἀλλά κήρυξαν τόν πόλεμο στά Σοβιέτ, κήρυξαν τόν πόλεμο στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες.

'Η γαλλική καί ἡ ρωσική ἀστική τάξη βρῆκαν δραστήριους βοηθούς τούς τσεχοσλοβάκους· αὐτοί οἱ πουλημένοι ἄρχισαν πόλεμο ἐναντίον μας ὄχι φυσικά ἀνιδιοτελῶς, καί ξέρουμε τά ἑκατομμύρια τίνος ὤθησαν τούς τσεχοσλοβάκους σέ πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία· τούς ὤθησε ἐναντίον μας τό ἀγγλογαλλικό χρυσάφι. 'Αλλά καί ἔξω ἀπό τούς τσεχοσλοβά-

κους βρέθηκαν ἄνθρωποι πρόθυμοι νά ἐξοντώσουν τή Σοβιετική ἐξουσία: μαζί μέ τούς τσεχοσλοβάκους φλογίζονται ἀπό τό ἀγγλογαλλικό χρυσάφι καί περιμένουν τή ρωσική χρυσή βροχή οἱ δικοί μας «σωτῆρες τῆς πατρίδας»: Ντοῦτοφ, Ἀλεξέγεφ καί λοιποί... Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔχει πολλούς ἐχθρούς. Μά μήπως ἐμεῖς, σύντροφοι, εἴμαστε μονάχοι;

Θυμᾶστε τό Γενάρη, τότε πού μόλις εἶχε ἀνάψει ἡ φλόγα τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης—στή Γερμανία εἶχε γίνει ἤδη μαζική ἀπεργία· τώρα πού πέρασαν ὀχτώ μῆνες βλέπουμε πιά μαζικές ἀπεργίες σέ διάφορες χῶρες: μαζική ἀπεργία τῶν ἐργατῶν στήν Αὐστρία, ἀπεργοῦν οἱ σύντροφοί μας στήν Ἰταλία. Πλησιάζει τό τέλος τῶν βιαστῶν τῶν ἐργαζομένων. Οἱ ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν σκάβουν μόνοι τόν τάφο τους.

Δέν καταλαγιάζει ὁ πόλεμος γιά τήν καί ἀπό τά δυό μέρη διαρπαγή. Στό ληστρικό πόλεμο ἁρπάχτηκαν δυό φίδια: ὁ ἀγγλογαλλικός καί ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός. Γιά τό χατήρι τους, γιά χάρη τῆς νίκης τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ἔχουν ἤδη σκοτωθεῖ 10 ἑκατομμύρια ἀγρότες καί ἐργάτες, 20 ἑκατομμύρια ἔχουν σακατευτεῖ· πολλά ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ἀπασχολοῦνται μέ τήν κατασκευή τῶν ὅπλων τοῦ θανάτου. Σέ ὅλες τίς χῶρες καλοῦνται ὑπό τά ὅπλα οἱ πιό γεροί, οἱ πιό ὑγιεῖς ἄνθρωποι, χάνεται ὁ ἴδιος ὁ ἀνθός τῆς ἀνθρωπότητας... Καί γιά ποιό λόγο; Γιά νά ὑπερισχύσει ὁ ἕνας ἀπ᾽αὐτούς τούς γύπες πάνω στόν ἄλλο...

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶπε: δέν θέλουμε νά πολεμᾶμε οὔτε μέ τούς γερμανούς, οὔτε μέ τούς ἄγγλους, οὔτε μέ τούς γάλλους· δέν θέλουμε νά σκοτώνουμε ἀνθρώπους σάν κι᾽ἐμᾶς, ἐργάτες καί ἀγρότες σάν κι᾽ἐμᾶς. Αὐτοί δέν εἶναι ἐχθροί μας. Ἐχθρός μας εἶναι ἄλλος, εἶναι ἡ ἀστική τάξη—εἴτε εἶναι γερμανική, γαλλική ἤ ρωσική, πού σήμερα συνενώθηκε μέ τούς ἀγγλογάλλους.

Καί τά συνθήματά μας, ὅπως καί ἡ ἐπαναστατική μας σημαία ὑψώνονται σέ ὅλες τίς χῶρες. Στήν Ἀμερική—στή χώρα αὐτή πού παλιότερα ὀνομαζόταν ἡ πιό ἐλεύθερη χώρα—οἱ φυλακές εἶναι γεμάτες ἀπό σοσιαλιστές· στή Γερμανία διαδίδονται πλατιά μέσα στούς ἐργάτες καί τούς στρατιῶτες τά λόγια τοῦ γερμανοῦ σοσιαλιστῆ, τοῦ Φρίντριχ Ἄντλερ: «στρέψτε τίς λόγχες σας ὄχι ἐνάντια στούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες, ἀλλά ἐνάντια στή δική σας ἀστική τάξη...» Τό μακελειό πού ἄρχισαν οἱ καπιταλιστές δέν φαίνεται νά ἔχει τέλος. Ὅσο περισσότερες νίκες κερδίζει ἡ Γερμανία, τόσο περισσότερα θεριά, ἴδια σάν κι᾽αὐτή, προσχωροῦν στό ἀντίπαλο στρατόπεδο, καί τώρα

πολεμάει κιόλας μαζί μέ τούς ἄγγλους καί τούς γάλλους καί ἡ Ἀμερική. Τόν πόλεμο θά τόν τερματίσουν μόνο οἱ ἐργάτες: ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση εἶναι ἀναπόφευκτη. Στή Γερμανία ἔχει ἤδη ἀρχίσει τό ἴδιο κίνημα πού ὑπῆρχε καί σέ μᾶς, ἕνα κίνημα «ἡττοπάθειας», στήν Ἰταλία καί τήν Αὐστρία γίνονται μαζικές ἀπεργίες, στήν Ἀμερική γίνονται μαζικές συλλήψεις σοσιαλιστῶν. Καί νιώθοντας τό χαμό τους, οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες καταβάλλουν ὕστατες προσπάθειες γιά νά πνίξουν τό ἐπαναστατικό κίνημα· οἱ ρῶσοι καπιταλιστές τείνουν τό χέρι στούς ἀγγλογάλλους καπιταλιστές καί τσιφλικάδες.

Τώρα ὑπάρχουν δυό μέτωπα: ἀπό τή μιά, εἶναι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, καί ἀπό τήν ἄλλη, οἱ καπιταλιστές. Ἐπέρχεται ἡ τελική καί ἀποφασιστική μάχη. Τώρα δέν χωράει συμβιβασμός μέ τήν ἀστική τάξη. Πρέπει νά νικήσουν ἤ αὐτοί ἤ ἐμεῖς.

Τό 1871 ἡ ἀστική τάξη ἀνάτρεψε τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν τοῦ Παρισιοῦ. Τότε ὅμως ἦταν λιγοστοί οἱ συνειδητοί ἐργάτες, ἦταν λιγοστοί οἱ ἐπαναστάτες μαχητές. Τώρα τούς ἐργάτες τούς ἀκολουθεῖ ἡ φτωχή ἀγροτιά καί τώρα πιά δέν θά καταφέρει νά θριαμβεύσει ἡ ἀστική τάξη, ὅπως τά κατάφερε τό 1871.

Οἱ ἐργάτες κρατᾶνε γερά στά χέρια τους τίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, ἡ ἀγροτιά δέν θά δόσει τή γῆ στούς τσιφλικάδες. Καί γιά τήν ὑπεράσπιση αὐτῶν τῶν κατακτήσεων ἐμεῖς κηρύσσουμε ἐπίσης τόν πόλεμο σέ ὅλους τούς πλιατσικολόγους καί τούς κερδοσκόπους. Μαζί μέ τά κανόνια καί τά πολυβόλα αὐτοί μᾶς ἀπειλοῦν καί μέ τήν πείνα.

Κηρύσσοντας τόν πόλεμο στούς πλουτοκράτες, λέμε: «εἰρήνη στά καλυβόσπιτα». Θά κατάσχουμε ὅλα τά ἀποθέματα ἀπό τούς κερδοσκόπους καί δέν θά ἀφήσουμε τήν ἐργατική φτωχολογιά ἕρμαιο τῆς τύχης. (Τό λόγο τοῦ σύντροφου Λένιν τόν καλύπτουν θυελλώδεις ἐπευφημίες.)

Οἱ δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 3 τοῦ Αὐγούστου 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 164, καί στίς 23 τοῦ Αὐγούστου 1918 στήν ἐφημερίδα «Σολντάτ Ρεβολιούτσιι» (Τσαρίτσιν), ἀρ. φύλ. 14

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σολντάτ Ρεβολιούτσιι»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΣΤΗ ΧΟΝΤΙΝΚΑ 2 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[16]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίες.) Ἡ ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας ἔδειξε σέ ὅλο τόν κόσμο τούς δρόμους πρός τό σοσιαλισμό καί ἔδοσε στήν ἀστική τάξη νά καταλάβει ὅτι πλησιάζει τό τέλος τοῦ θριάμβου της. Ἡ ἐπανάστασή μας διεξάγεται μέσα στίς ἐξαιρετικά δύσκολες συνθῆκες τοῦ παγκόσμιου μακελειοῦ.

Ἡ ἐπανάσταση δέν γίνεται κατά παραγγελία, εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητα τά συμπτώματα πού δείχνουν ὅτι ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἕτοιμος γιά μεγάλα γεγονότα.

Μᾶς περιστοιχίζουν ἐχθροί πού ἔχουν κλείσει ἱερή συμμαχία γιά τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀλλά τήν ἐξουσία δέν θά τήν πάρουν.

Ἄς μή πανηγυρίζουν οἱ συμμορίες τῶν λευκοφρουριτῶν — ἡ ἐπιτυχία τους εἶναι πρόσκαιρη, ἀνάμεσά τους φουντώνει κιόλας ὁ ἀναβρασμός.

Ὁ Κόκκινος Στρατός, πού τίς γραμμές του τίς πυκνώνει τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο, θά μᾶς βοηθήσει νά σηκώσουμε ψηλά τή σημαία τῆς παγκόσμιας κοινωνικῆς ἐπανάστασης.

Νίκη ἤ θάνατος!

Θά νικήσουμε τόν παγκόσμιο κουλάκο καί θά ὑπερασπίσουμε τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ!

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 164, 3 τοῦ Αὐγούστου 1918. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 163, 4 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰσβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΘΕΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ[17]

Γιά τά 'Επιτροπάτα: 'Επισιτισμοῦ, Γεωργίας, ΑΣΛΟ, Οἰκονομικῶν, 'Εμπορίου καί Βιομηχανίας

Προτείνω στά ἀντίστοιχα 'Επιτροπάτα σήμερα κιόλας (2 τοῦ Αὐγούστου) νά μελετήσουν καί νά διατυπώσουν ἐπειγόντως τά παρακάτω μέτρα, ὥστε στίς 2 καί στίς 3 τοῦ Αὐγούστου νά περάσουν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων.

("Ενα μέρος αὐτῶν τῶν μέτρων πρέπει νά ἔχει μορφή διαταγμάτων κι'ἕνα μορφή ἀποφάσεων πού δέν θά δημοσιευτοῦν.)

1. 'Από τά δυό συστήματα: νά ἐλαττωθοῦν οἱ τιμές τῶν εἰδῶν ἱματισμοῦ κτλ. ἤ νά ἀνεβοῦν οἱ τιμές τῶν σιτηρῶν, πρέπει ἀναμφισβήτητα νά διαλέξουμε τό δεύτερο γιατί, ἄν καί στήν οὐσία τά συστήματα αὐτά εἶναι ἐντελῶς ἰσοδύναμα, μόνο τό δεύτερο μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει νά αὐξήσουμε γοργά τή συγκέντρωση σιτηρῶν σέ μιά σειρά σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα (Σιμπίρσκ, Σαράτοφ, Βορόνεζ κτλ.), μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει νά οὐδετεροποιήσουμε στόν ἐμφύλιο πόλεμο ὅσο τό δυνατό περισσότερο ἀριθμό ἀγροτῶν.

2. Οἱ τιμές τῶν σιτηρῶν προτείνω νά αὐξηθοῦν μέχρι 30 ρούβλια τό πούτι, ἐνῶ ἀντίστοιχα (ἤ μάλλον περισσότερο ἀπό ἀντίστοιχα) νά αὐξηθοῦν οἱ τιμές τῶν εἰδῶν ἱματισμοῦ κτλ.

3. Προτείνω νά ἐξεταστεῖ: μήπως εἶναι καλύτερα νά καθοριστεῖ ὅτι ἡ αὔξηση αὐτή θά ἔχει προσωρινό χαρακτήρα (γιά νά δοῦμε τί θά μᾶς δείξει ἡ πράξη ὡς πρός τίς σωστές βάσεις ἀνταλλαγῆς τῶν ἐμπορευμάτων), λ.χ. 1-1½ μήνα, καί νά δοθεῖ ὑπόσχεση **νά ἐλαττωθοῦν** *οἱ τιμές* ὕστερα ἀπό τήν προθεσμία αὐτή (δίνοντας συνάμα πρίμ γιά τή γρήγορη συγκέντρωση).

4. Νά παρθοῦν μιά σειρά κατεπείγοντα μέτρα γιά τήν *ἐπίταξη ὅ λ ω ν* τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας τῶν πόλεων γιά ἐμπορευματική ἀνταλλαγή (καί ὕστερα ἀπό τήν ἐπίταξη νά αὐξηθοῦν οἱ τιμές τους σέ ἀναλογία *μ ε γ α λ ύ τ ε ρ η* ἀπό τήν αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν).

5. Τό διάταγμα γιά τήν αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν νά προλογιστεῖ ἀπό μιά ἐκλαϊκευτική ἑρμηνεία τοῦ μέτρου σέ συνδυασμό μέ τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί τόν καθορισμό σωστῶν ἀναλογιῶν στίς τιμές σιτηρῶν, εἰδῶν ἱματισμοῦ κτλ.

6. Οἱ συνεταιρισμοί νά ὑποχρεωθοῦν ἀμέσως μέ διάταγμα 1) νά ὀργανώσουν δίπλα ἀπό κάθε πρατήριο ἕνα κέντρο συγκέντρωσης· 2) νά δίνουν ἐμπορεύματα *μόνο* μέ βάση τά χρεωστικά βιβλιάρια τῶν καταναλωτῶν· 3) στούς ἀγρότες-σιτοκαλλιεργητές νά *μήν* χορηγεῖται *κανένα* ἐμπόρευμα παρά μόνο μέ ἀνταλλαγή σιτηρῶν.

Νά καθοριστοῦν οἱ μορφές καί οἱ τρόποι ἐλέγχου γιά τήν πραγματοποίηση τῶν μέτρων αὐτῶν καί αὐστηρή εὐθύνη (δήμευση ὅλης τῆς περιουσίας) γιά τήν παραβίασή τους.

7. Νά ἐπικυρωθοῦν (ἤ νά διατυπωθοῦν ἀκριβέστερα) οἱ κανονισμοί καί οἱ νόμοι γιά τή δήμευση τῆς περιουσίας ἐκείνων πού *δέν δηλώνουν* στό κράτος *(εἴτε στούς συνεταιρισμούς)* τά περισσεύματα σιτηρῶν *καί ὅλων τῶν ἄλλων* ἐπισιτιστικῶν προϊόντων.

8. Νά καθοριστεῖ φόρος *σέ εἶδος*, σέ σιτηρά, γιά τούς πλούσιους ἀγρότες καί νά λογίζονται πλούσιοι ἐκεῖνοι πού ἡ ποσότητα τῶν σιτηρῶν τους (μαζί μέ τή νέα σοδιά) ξεπερνάει στό διπλάσιο καί πάνω ἀπό τό διπλάσιο τή δική τους κατανάλωση (λογαριάζοντας τή διατροφή τῆς οἰκογένειας, τῶν ζώων, τούς σπόρους).

Νά χαρακτηριστεῖ φόρος *εἰσοδήματος* καί περιουσίας καί νά ἐπιβληθεῖ μέ προοδευτική κλίμακα.

9. Νά καθιερωθεῖ προσωρινά—λογουχάρη γιά ἕνα μήνα—προνομιακή μεταφορά ἀπό $1^1/_2$ πούτι σιτηρά *γιά τούς ἐργάτες* τῶν περιφερειῶν πού λιμοκτονοῦν, μέ τόν ὅρο ὅτι θά ἔχουν εἰδικό πιστοποιητικό καί θά γίνεται εἰδικός ἔλεγχος.

Τό πιστοποιητικό πρέπει νά δείχνει ἀκριβή διεύθυνση καί νά ἐκδίδεται μέ εὐθύνη 1) τῆς ἐργοστασιακῆς ἐπιτροπῆς· 2) τῆς ἐπιτροπῆς σπιτιοῦ· 3) τοῦ συνδικάτου, καί ὁ ἔλεγχος πρέπει νά ἐξακριβώνει τήν *προσωπική* κατανάλωση μέ βαρύτατη τιμωρία, ἄν ἀποδειχτεῖ ὅτι ὑπάρχει πρόθεση μεταπούλησης.

10. Νά καθιερωθεῖ ὁ κανόνας τῆς ὑποχρεωτικῆς ἔκδοσης διπλότυπης (ἤ τριπλότυπης) ἀπόδειξης γιά *κάθε* ἐπίταξη, χωρίς ἐξαίρεση, (ἰδιαίτερα στά χωριά καί στούς σιδηροδρόμους). Νά τυπωθοῦν τά ὑποδείγματα τῶν ἀποδείξεων αὐτῶν. Ὅποιος κάνει ἐπίταξη χωρίς ἔκδοση ἀπόδειξης νά τουφεκίζεται.

11. Ἡ ἴδια ποινή νά καθιερωθεῖ γιά τά μέλη ὅλων γενικά τῶν

ἀποσπασμάτων ἐπίταξης, ἐπισιτισμοῦ κτλ. γιά κάθε ἐνέργεια πού εἶναι κατάφωρα ἄδικη πρός τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό, ἤ πού παραβιάζει τούς κανονισμούς καί τούς νόμους καί μπορεῖ νά προκαλέσει τήν ἀγανάκτηση τοῦ πληθυσμοῦ, καθώς καί γιά τή μή σύνταξη πρακτικοῦ καί τή μή ἔκδοση ἀντιγράφου του στόν καθένα πού τοῦ ἔχει παρθεῖ κάτι, ἤ σ'ἐκεῖνον πού τοῦ ἔχει ἐπιβληθεῖ κάποιο μέτρο κύρωσης.

12. Νά καθιερωθεῖ ὁ κανόνας ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες τῶν περιφερειῶν πού λιμοκτονοῦν ἔχουν τό δικαίωμα νά χρησιμοποιοῦν ἁμαξοστοιχία πού κάνει δρομολόγιο κατευθείαν στή διεύθυνσή *τους*, μέ τήν τήρηση μιᾶς σειρᾶς ὅρων: 1) νά ὑπάρχει βεβαίωση τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων (τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν + ἀπαραίτητα τοῦ συνδικάτου κτλ.)· 2) νά συγκροτηθεῖ *ὑπεύθυνα* ἀπόσπασμα· 3) τό ἀπόσπασμα αὐτό νά πλαισιώσει ἀποσπάσματα ἀπό ἄλλα μέρη· 4) νά συμμετέχει ἕνας ἐλεγκτής καί ἕνας ἐπίτροπος ἀπό τά 'Επιτροπάτα 'Επισιτισμοῦ, Στρατιωτικῶν, Συγκοινωνιῶν κτλ.· 5) νά γίνεται ἔλεγχος ἀπό τούς ἴδιους κατά τήν παραλαβή τῆς ἁμαξοστοιχίας καί διανομή τῶν σιτηρῶν, ὁπότε ἕνα μέρος τους ($^1/_3$-$^1/_2$, ἄν ὄχι περισσότερο) νά παραδίνεται *ἀπαραίτητα* στό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ.

13. Σάν ἐξαίρεση, ἐπειδή ὁρισμένοι *ἐργάτες* τῶν σιδηροδρόμων ὑποφέρουν ἐξαιρετικά ἀπό τήν πείνα καί λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας πού ἔχουν οἱ σιδηρόδρομοι γιά τή μεταφορά σιτηρῶν, νά καθιερωθεῖ προσωρινά ὅτι:

τά ἀποσπάσματα ἐπίταξης ἤ δίωξης τῆς αἰσχροκέρδειας, παίρνοντας τά σιτηρά, δίνουν ἀποδείξεις σ'ἐκείνους ἀπό τούς ὁποίους τά πῆραν, φορτώνουν τά σιτηρά σέ βαγόνια καί στέλνουν τά βαγόνια αὐτά στή Διεύθυνση *'Ανεφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν τῶν σιδηροδρόμων*, μέ τόν ὅρο νά τηροῦνται οἱ παρακάτω μορφές ἐλέγχου: 1) νά στέλνεται τηλεγράφημα πρός τό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ καί πρός τό 'Επιτροπάτο Συγκοινωνιῶν γιά κάθε τέτιο βαγόνι· 2) νά καλοῦνται ἐκπρόσωποι τοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ καί τοῦ 'Επιτροπάτου Συγκοινωνιῶν γιά τήν παραλαβή τοῦ βαγονιοῦ καί τή διανομή τῶν σιτηρῶν μέ τόν ἔλεγχο τοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVII

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΑ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ[1x]

Τό ΣΛΕ ἀναθέτει στό Ἐπιτροπάτο Λαϊκῆς Παιδείας νά ἐπεξεργαστεῖ ἀμέσως μιά σειρά ἀποφάσεις καί μέτρα ὥστε, σέ περίπτωση πού ὁ ἀριθμός τῶν ἐπιθυμούντων νά μποῦν στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα ξεπεράσει τό συνηθισμένο ἀριθμό θέσεων, νά παρθοῦν τά πιό ἐπείγοντα μέτρα πού νά ἐξασφαλίζουν τή δυνατότητα νά φοιτήσουν ὅλοι οἱ ἐπιθυμοῦντες, καί κανενός εἴδους, ὄχι μόνο νομικά, ἀλλά καί οὐσιώδη προνόμια νά μή μπορεῖ νά ὑπάρχουν γιά τίς εὔπορες τάξεις. Στήν πρώτη σειρά πρέπει ὁπωσδήποτε νά γίνονται δεκτά πρόσωπα πού προέρχονται ἀπό τό προλεταριάτο καί τή φτωχή ἀγροτιά, στά ὁποῖα θά χορηγηθοῦν ὑποτροφίες σέ πλατιά κλίμακα.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 166

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΕΤΣ[19]

Ἔχω πάρει ἕνα ἀπόκομμα ἀπό ἐφημερίδα τοῦ Ἐλέτς, πού περιγράφει τήν ἔκτακτη συνέλευση τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τοῦ Ἐλέτς τῆς 27 τοῦ Ἰούλη. Στήν περιγραφή αὐτή διαβάζω ὅτι ὁ Μοτσένοφ ἔκανε εἰσήγηση γιά τή συνδιάσκεψη τῶν ἐσέρων τοῦ Σαράτοφ, ὅπου 8 ὀργανώσεις τάχθηκαν ὑπέρ τῆς ἔγκρισης τῆς τακτικῆς τῆς ΚΕ τους, πού ὁ κ. Κολεγκάγεφ προσπάθησε νά τή βγάλει ἀσπροπρόσωπη, καί 13 (δεκατρεῖς) ὀργανώσεις τάχθηκαν ὑπέρ τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ Κόμματος καί τῆς ἀλλαγῆς τῆς τακτικῆς.

Στή συνέλευση τοῦ Ἐλέτς ὁ σ. Ρουντακόφ ἐπέμενε μεταξύ τῶν ἄλλων «νά ἀναδιοργανωθεῖ τό Κόμμα μας» (τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων), νά ἀλλάξει ἡ ὀνομασία του, νά ξεκαθαριστεῖ καί σέ καμιά περίπτωση νά μή ἐπιτραπεῖ ἡ διάλυση καί ἡ ἐξαφάνισή του. Ἔπειτα, κάποιος Κριουκόφ εἶπε ὅτι δῆθεν στή Μόσχα ἔχει μιλήσει μέ ἐκπροσώπους τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, ὅτι δῆθεν οἱ σ. Ἀβανέσοφ, Σβερντλόφ καί Μπόντς-Μπρουγέβιτς τοῦ δήλωσαν πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐπιθυμεῖ τήν ὕπαρξη τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, ὅτι δῆθεν ἐγώ σέ συζήτηση μέ τόν Κριουκόφ τοῦ εἶπα τό ἴδιο πράγμα, τονίζοντας ὅτι καί οἱ κομμουνιστές ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ τόσο πολύ ἀπό τήν προηγούμενη θεωρία τους, ἀπ'αὐτά πού γράφουν τά βιβλία, πού σήμερα δέν ἔχουν διόλου πρόγραμμα καί στίς πλατφόρμες τους ὑπάρχουν πάρα πολλά πράγματα ἔμμεσα δανεισμένα ἀπό τήν «ναροντνικιστική» θεωρία κτλ., κτλ.

Θεωρῶ χρέος μου νά δηλώσω ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι παραμύθια καί ὅτι δέν ἔχω κουβεντιάσει μέ κανέναν Κριουκόφ. Παρακαλῶ πολύ τούς συντρόφους ἐργάτες καί ἀγρότες τοῦ νομοῦ Ἐλέτς νά εἶναι ἐξαιρετικά ἐπιφυλακτικοί ἀπέναντι στούς ἀριστερούς ἐσέρους πού πολύ συχνά λένε ἀναλήθειες.

Μέ τήν εὐκαιρία, δυό λόγια σχετικά μέ τή γνώμη μου

γι᾽αὐτούς. Εἶναι φανερό πώς τέτια ὑποκείμενα σάν τούς Κολεγκάγεφ καί Σία, εἶναι ἁπλά πιόνια στά χέρια τῶν λευκοφρουριτῶν, τῶν μοναρχικῶν, τῶν Σάβινκοφ, πού ἀπόδειξαν στό Γιαροσλάβλ ποιός «ἐπωφελήθηκε» ἀπό τήν ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων. Ἡ ἀσυναρτησία καί ἡ ἀσυνέπεια ὁδήγησαν τούς κυρίους Κολεγκάγεφ σ᾽αὐτή τήν κατάπτωση· αὐτή εἶναι καί ἡ κατάντια τους. «Ὑπηρέτες τῶν Σάβινκοφ»—νά πῶς θά τούς ὀνομάσει ἡ ἱστορία. Τά πράγματα ὅμως λένε ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἀνάμεσα στούς ἀριστερούς ἐσέρους (καί στό Σαράτοφ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι οἱ περισσότεροι), πού ντράπηκαν γι᾽αὐτή τήν ἀσυναρτησία, γι᾽αὐτή τήν ἀσυνέπεια, γι᾽αὐτό τό ρόλο ὑπηρετῶν τῆς μοναρχίας καί τῶν τσιφλικάδικων συμφερόντων. Ἄν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι θέλουν νά ἀλλάξουν ἀκόμη καί τήν ὀνομασία τοῦ Κόμματός τους (νά λέγονται, ὅπως ἔχω ἀκούσει, «κοινοτικοί-κομμουνιστές» ἤ «ναρόντνικοι-κομμουνιστές» κτλ.), αὐτό δέν μποροῦμε παρά νά τό χαιρετίσουμε.

Πρῶτο, ἀσυμφωνία μέ τό μαρξισμό, καί δεύτερο πλήρης συμφωνία μέ τή θεωρία τῆς «ἐξισωτικῆς γαιοχρησίας» (καί μέ τό νόμο τό σχετικό μέ τή γαιοχρησία αὐτή), νά ποιά εἶναι ἡ καθαρή ἰδεολογική βάση ἑνός τέτιου ναροντνικισμοῦ πού τή συμμαχία του ποτέ δέν τήν ἀρνήθηκαν οἱ κομμουνιστές-μπολσεβίκοι.

Εἴμαστε ὑπέρ μιᾶς τέτιας συμμαχίας, ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τή μεσαία ἀγροτιά, γιατί μ᾽αὐτήν ἐμᾶς, τούς ἐργάτες-κομμουνιστές, δέν πρέπει νά μᾶς χωρίζουν διαφορές, καί εἴμαστε πρόθυμοι νά τῆς κάνουμε μιά σειρά παραχωρήσεις. Τό ἀποδείξαμε αὐτό καί τό ἀποδείξαμε ὄχι μέ λόγια, ἀλλά μέ ἔργα, γιατί ἐφαρμόσαμε καί ἐφαρμόζουμε μέ μεγάλη αὐστηρότητα τό νόμο τῆς κοινωνικοποίησης τῆς γῆς, παρόλο πού δέν συμφωνοῦμε σέ ὅλα του τά σημεῖα[20]. Γενικά εἴμασταν καί εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἀμείλικτης πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους, ἀλλά ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη καί ὑπέρ τῆς συγχώνευσης μέ τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. Δέν πρέπει νά νομίζουμε ὅτι ἡ συμφωνία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη σημαίνει ἀπαραίτητα συμφωνία μέ τόν ἀριστερό ἐσέρο. Κάθε ἄλλο.

Τό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τόν ἐφαρμόσαμε τότε πού δέν εἴχαμε καμιά συμφωνία μέ τούς ἀριστερούς ἐσέρους· καί ὁ νόμος αὐτός σημαίνει ἀκριβῶς ὅτι εἴμαστε σύμφωνοι μέ τούς μεσαίους ἀγρότες, μέ τήν ἀγροτική μάζα, καί ὄχι μέ τούς διανοουμενίσκους ἀριστερούς ἐσέρους.

Σύντροφοι ἐργάτες καί ἀγρότες, μή κυνηγᾶτε συμφωνία μέ

τούς ἀριστερούς ἐσέρους, γιατί εἴδαμε καί δοκιμάσαμε τήν ἀστάθειά τους, διαδόστε τόν κομμουνισμό μέσα στήν ἀγροτική φτωχολογιά, ἡ πλειοψηφία θά εἶναι μέ τό μέρος μας. Φροντίστε νά κάνετε παραχωρήσεις στό μεσαῖο ἀγρότη, νά τοῦ φέρεστε ὅσο μπορεῖ πιό προσεκτικά, πιό δίκαια, σ'αὐτόν μποροῦμε καί πρέπει νά κάνουμε παραχωρήσεις. Νά εἶστε ἀμείλικτοι ἀπέναντι στή μηδαμινή δράκα τῶν ἐκμεταλλευτῶν, μαζί καί τῶν κουλάκων, τῶν κερδοσκόπων τῶν σιτηρῶν, πού πλουτίζουν ἀπό τή λαϊκή ἀνέχεια, ἀπό τήν πείνα τῆς ἐργατικῆς μάζας—ἀπέναντι στή χούφτα τῶν κουλάκων πού πίνουν τό αἷμα τῶν ἐργαζομένων.

Β. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν)

Μόσχα, 6 τοῦ Αὐγούστου 1918.

«Σοβιέτσκαγια Γκαζέτα» ('Ελέτς), ἀρ. φύλ. 73, 11 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Σοβιέτσκαγια Γκαζέτα»

ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ-ΕΡΓΑΤΕΣ! ΒΑΔΙΖΟΥΜΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ, ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΜΑΧΗ!

῾Η Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι κυκλωμένη ἀπό ἐχθρούς. Μά θά νικήσει καί τούς ἐξωτερικούς καί τούς ἐσωτερικούς ἐχθρούς. Εἶναι ἔκδηλη ἤδη μέσα στήν ἐργατική μάζα μιά ἔξαρση πού ἐγγυᾶται τή νίκη. Εἶναι ἔκδηλο ἤδη πόσο πλήθυναν οἱ σπίθες καί οἱ ἐκρήξεις τῆς ἐπαναστατικῆς πυρκαγιᾶς στή Δυτική Εὐρώπη, πού μᾶς δίνουν τήν πεποίθηση ὅτι δέν εἶναι μακριά ἡ νίκη τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς ἐπανάστασης.

῾Ο ἐξωτερικός ἐχθρός τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας εἶναι στή σημερινή στιγμή ὁ ἀγγλογαλλικός καί ὁ ἰαπωνοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός. ῾Ο ἐχθρός αὐτός ἐπιτίθεται τώρα κατά τῆς Ρωσίας, λεηλατεῖ τά χώματά μας, ἅρπαξε τό ᾿Αρχάνγκελσκ καί ἀπό τό Βλαδιβοστόκ προωθήθηκε (ἄν πιστέψουμε τίς γαλλικές ἐφημερίδες) ὥς τό Νίκολσκ-Οὐσσουρίισκ. ῾Ο ἐχθρός αὐτός ἐξαγόρασε τούς στρατηγούς καί τούς ἀξιωματικούς τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ Σώματος στρατοῦ. ῾Ο ἐχθρός αὐτός ρίχνεται στήν εἰρηνική Ρωσία τό ἴδιο ἄγρια καί ληστρικά ὅπως ρίχτηκαν οἱ γερμανοί τό Φλεβάρη, μέ τή διαφορά ὅμως ὅτι οἱ ἀγγλοϊάπωνες δέν θέλουν μόνο νά ἀρπάξουν καί νά λεηλατήσουν τή ρωσική γῆ, μά καί νά γκρεμίσουν τή Σοβιετική ἐξουσία γιά «νά ἀποκαταστήσουν τό μέτωπο», δηλαδή γιά νά ξανασύρουν τή Ρωσία στόν ἰμπεριαλιστικό (μιλώντας πιό ἁπλά: στό ληστρικό) πόλεμο τῆς ᾿Αγγλίας μέ τή Γερμανία.

Οἱ ἀγγλοϊάπωνες καπιταλιστές θέλουν νά παλινορθώσουν στή Ρωσία τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, γιά νά μοιράσουν μαζί τή λεία πού ἅρπαξαν στόν πόλεμο, γιά νά ὑποδουλώσουν τούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες στό ἀγγλογαλλικό κεφάλαιο, γιά νά τούς γδάρουν μέ τούς τόκους τῶν δανείων πού ἀνέρχονται σέ πολλά δισεκατομμύρια, γιά νά

σβήσουν τήν πυρκαγιά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού ἄρχισε στή χώρα μας καί πού ἀπειλεῖ ὅλο καί περισσότερο νά ξαπλωθεῖ σέ ὅλο τόν κόσμο.

Τά θεριά τοῦ ἀγγλοϊαπωνικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ δέν ἔχουν ἀρκετές δυνάμεις γιά νά καταλάβουν καί νά καθυποτάξουν τή Ρωσία. Τέτιες δυνάμεις δέν διαθέτει οὔτε καί ἡ γειτονική μας Γερμανία, ὅπως τό ἀπόδειξε ἡ «πείρα» της μέ τήν Οὐκρανία. Οἱ ἀγγλοϊάπωνες λογάριαζαν νά μᾶς καταλάβουν ἐξαπίνης. Δέν τά κατάφεραν. Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, καί ξοπίσω τους τῆς Μόσχας καί ὕστερα ἀπό τή Μόσχα καί οἱ ἐργάτες ὅλης τῆς βιομηχανικῆς κεντρικῆς περιοχῆς, ξεσηκώνονται ὅλο καί πιό ὁμόθυμα, ὅλο καί πιό ἐπίμονα, ὅλο καί κατά μεγαλύτερες μάζες, ὅλο καί πιό ὁλόψυχα. Σ'αὐτό βρίσκεται ἡ ἐγγύηση τῆς νίκης μας.

Οἱ ἀγγλοϊάπωνες καπιταλιστές ληστές, ἐκστρατεύοντας ἐνάντια στήν εἰρηνική Ρωσία, ὑπολογίζουν ἀκόμη στή συμμαχία τους μέ τόν ἐσωτερικό ἐχθρό τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ξέρουμε καλά ποιός εἶναι αὐτός ὁ ἐσωτερικός ἐχθρός. Εἶναι οἱ καπιταλιστές, οἱ τσιφλικάδες, οἱ κουλάκοι, οἱ κανακάρηδές τους, πού μισοῦν τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν, τῶν ἀγροτῶν πού δέν πίνουν τό αἷμα τῶν συγχωριανῶν τους.

Κύμα ἀπό κουλάκικες ἀνταρσίες ἁπλώνεται στίς διάφορες περιοχές τῆς Ρωσίας. Ὁ κουλάκος μισεῖ λυσσαλέα τή Σοβιετική ἐξουσία καί εἶναι ἕτοιμος νά στραγγαλίσει, νά κατασφάξει ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες. Ἄν οἱ κουλάκοι κατόρθωναν νά νικήσουν, αὐτό τό ξέρουμε πολύ καλά, θά ἐξόντωναν ἀμείλικτα ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες, συμμαχώντας μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, ξαναφέρνοντας τό κάτεργο γιά τούς ἐργάτες, καταργώντας τό ὀχτάωρο, ξαναβάζοντας τίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν καπιταλιστῶν.

Αὐτό ἔγινε μέ ὅλες τίς προγενέστερες εὐρωπαϊκές ἐπαναστάσεις, ὅπου οἱ κουλάκοι, ἐξαιτίας τῆς ἀδυναμίας τῶν ἐργατῶν, τά κατάφερναν νά πισωδρομήσει ἡ χώρα ἀπό τή δημοκρατία ξανά στή μοναρχία, ἀπό τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων ξανά στήν παγκυριαρχία τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν ζάπλουτων, τῶν χαραμοφάηδων. Αὐτό ἔγινε μπροστά στά μάτια μας στή Λεττονία, στή Φιλλανδία, στήν Οὐκρανία, στή Γεωργία. Παντοῦ οἱ ἄπληστοι, παραχορτάτοι καί ἀποθηριωμένοι κουλάκοι γίνονταν ἕνα μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές ἐνάντια στούς ἐργάτες καί ἐνάντια στή φτωχολογιά γενικά. Παντοῦ οἱ κουλάκοι, μέ πρωτάκουστη αἱμοδιψία ἐκδικοῦνταν τήν ἐργατική

τάξη. Παντοῦ συμμαχοῦσαν μέ *τούς ξένους καπιταλιστές* ἐνάντια στούς ἐργάτες τῆς χώρας τους. Ἔτσι ἐνεργοῦσαν καί ἐνεργοῦν οἱ καντέτοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι, οἱ μενσεβίκοι· φτάνει νά θυμηθοῦμε μόνο τούς ἄθλους τους στήν «τσεχοσλοβακία»[21]. Ἔτσι ἐνεργοῦν ἀπό ἔσχατη βλακεία καί ἔλλειψη χαρακτήρα καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι πού μέ τήν ἀνταρσία τους στή Μόσχα βοήθησαν τούς λευκοφρουρίτες στό Γιαροσλάβλ, τούς τσεχοσλοβάκους καί τούς λευκούς στό Καζάν· δικαιολογημένα οἱ ἀριστεροί αὐτοί ἐσέροι πῆραν τούς ἐπαίνους τοῦ Κέρενσκι καί τῶν φίλων του, τῶν γάλλων ἰμπεριαλιστῶν.

Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει καμιά ἀμφιβολία. Οἱ κουλάκοι εἶναι λυσσαλέοι ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Εἴτε οἱ κουλάκοι θά κατασφάξουν ἀναρίθμητους ἐργάτες, εἴτε οἱ ἐργάτες θά καταπνίξουν χωρίς οἶκτο τίς ἀνταρσίες τῆς κουλάκικης, ληστρικῆς μειοψηφίας τοῦ λαοῦ ἐνάντια στήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων. Μέσος δρόμος δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Εἰρήνη δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει: ὁ κουλάκος μπορεῖ καί μπορεῖ εὔκολα νά συμφιλιωθεῖ μέ τόν τσιφλικά, μέ τόν τσάρο, μέ τόν παπά, ἀκόμη καί ὅταν ἔχουν τσακωθεῖ, μέ τήν ἐργατική τάξη ὅμως *ποτέ*.

Καί γι'αὐτό τή μάχη ἐνάντια στούς κουλάκους τήν ὀνομάζουμε *τελική*, ἀποφασιστική μάχη. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνουν ἀπανωτές ἀνταρσίες τῶν κουλάκων, ἤ ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνουν ἐπανειλημμένες ἐκστρατεῖες τοῦ ξένου καπιταλισμοῦ ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ ἔκφραση «τελική» μάχη σημαίνει πώς μέσα στή χώρα μας ξεσηκώθηκε ἐναντίον μας ἡ τελευταία καί ἡ πιό πολυάριθμη ἀπό τίς *ἐκμεταλλεύτριες* τάξεις.

Οἱ κουλάκοι εἶναι οἱ πιό θηριώδεις, οἱ πιό ὠμοί, οἱ πιό ἄγριοι ἐκμεταλλευτές, πού πολλές φορές στήν ἱστορία τῶν ἄλλων χωρῶν ἔχουν παλινορθώσει τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, τῶν βασιλιάδων, τῶν παπάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Οἱ κουλάκοι εἶναι περισσότεροι ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Παρ'ὅλα αὐτά οἱ κουλάκοι εἶναι μειοψηφία μέσα στό λαό.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι σέ μᾶς στή Ρωσία ὑπάρχουν κάπου 15 ἑκατομμύρια οἰκογένειες ἀγροτῶν καλλιεργητῶν, λογαριάζοντας τή Ρωσία ὅπως ἦταν προτοῦ τῆς ἀποσπάσουν οἱ ἅρπαγες τήν Οὐκρανία κτλ. Ἀπ'αὐτά τά 15 ἑκατομμύρια, ἀσφαλῶς τά 10 περίπου ἑκατομμύρια εἶναι φτωχολογιά πού ζεῖ, πουλώντας τήν ἐργατική της δύναμη, ἤ σκλαβώνεται στούς πλούσιους, ἤ δέν ἔχει περισσεύματα σιτηρῶν καί τήν ἔχουν καταρημάξει τά βάρη

1

Товарищи-рабочіе! идем в послѣдній, рѣшительный бой!

Совѣтская республика окружена врагами. Но она побѣдит и внѣшних и внутренних врагов. Виден уже подъем среди рабочей массы, обезпечивающій побѣду. Видно уже, как учащаются искры и взрывы революціоннаго пожара в западной Европѣ, дающіе нам увѣренность в недалекой побѣдѣ международной рабочей революціи.

Внѣшній враг россійской совѣтской соціалистической республики, это — в данный

Ἡ πρώτη σελίδα
τοῦ χειρογράφου τοῦ Β.Ι. Λένιν
«Σύντροφοι-ἐργάτες'
βαδίζουμε πρός τήν τελική,
τήν ἀποφασιστική μάχη!».—
Πρῶτο δεκαπενθήμερο
τοῦ Αὐγούστου 1918

Σμίκρυνση

τοῦ πολέμου. Σέ 3 πάνω-κάτω ἑκατομμύρια πρέπει νά ὑπολογίσουμε τούς μεσαίους ἀγρότες, καί εἶναι ζήτημα ἄν ξεπερνοῦν τά 2 ἑκατομμύρια οἱ κουλάκοι, οἱ πλούσιοι, οἱ κερδοσκόποι τῶν σιτηρῶν. Οἱ αἱματορουφῆχτρες αὐτές πλούτισαν ἀπό τή δυστυχία τοῦ λαοῦ στόν καιρό τοῦ πολέμου, μάζεψαν χρῆμα χιλιάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες, ἀνεβάζοντας τίς τιμές στά σιτηρά καί στά ἄλλα προϊόντα. Οἱ ἀράχνες αὐτές πάχυναν σέ βάρος τῶν ρημαγμένων ἀπό τόν πόλεμο ἀγροτῶν, σέ βάρος τῶν πεινασμένων ἐργατῶν. Οἱ βδέλες αὐτές ρουφοῦσαν τό αἷμα τῶν ἐργαζομένων, πλουτίζοντας τόσο περισσότερο ὅσο περισσότερο πεινοῦσε ὁ ἐργάτης στίς πόλεις καί στά ἐργοστάσια. Οἱ βρυκόλακες αὐτοί συγκέντρωναν καί συγκεντρώνουν στά χέρια τους τσιφλικάδικη γῆ, ὑποδουλώνουν καί ξαναϋποδουλώνουν τούς φτωχούς ἀγρότες.

Ἀνελέητος πόλεμος ἐνάντια σ'αὐτούς τούς κουλάκους! Θάνατος στούς κουλάκους! Μίσος καί περιφρόνηση στά κόμματα πού τούς προστατεύουν: στούς δεξιούς ἐσέρους, τούς μενσεβίκους καί τούς σημερινούς ἀριστερούς ἐσέρους! Οἱ ἐργάτες πρέπει νά συντρίψουν μέ σιδερένιο χέρι τίς ἀνταρσίες τῶν κουλάκων πού συμμαχοῦν μέ τούς ξένους καπιταλιστές, ἐνάντια στούς ἐργαζόμενους τῆς χώρας τους.

Οἱ κουλάκοι ἐκμεταλλεύονται τήν ἀμορφωσιά, τό κομμάτιασμα, τό σκόρπισμα τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Τήν ὑποκινοῦν ἐνάντια στούς ἐργάτες, πότε-πότε τήν ἐξαγοράζουν, ἀφήνοντάς την «νά βγάλει» καμιά ἑκατοσταριά ρούβλια ἀπό τήν αἰσχροκέρδεια στά σιτηρά (καί ταυτόχρονα, κατακλέβοντας ἀπό τή φτωχολογιά πολλές χιλιάδες). Οἱ κουλάκοι πασχίζουν νά τραβήξουν μέ τό μέρος τους τό μεσαῖο ἀγρότη καί μερικές φορές τό πετυχαίνουν.

Ἡ ἐργατική τάξη ὅμως δέν εἶναι καθόλου ὑποχρεωμένη νά τά χαλάσει μέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά τά φτιάξει μέ τόν κουλάκο, ἐνῶ μέ τό μεσαῖο ἀγρότη μπορεῖ νά ψάξει καί ψάχνει νά βρεῖ *συμφωνία*. Ἡ ἐργατική κυβέρνηση, δηλαδή ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση, τό *ἀπόδειξε* αὐτό μέ ἔργα καί ὄχι μέ λόγια.

Τό ἀποδείξαμε αὐτό, ψηφίζοντας καί ἐφαρμόζοντας μέ αὐστηρότητα τό νόμο γιά τήν «κοινωνικοποίηση τῆς γῆς»· στό νόμο αὐτό γίνονται *πολλές* παραχωρήσεις στά συμφέροντα καί στίς ἀντιλήψεις τοῦ μεσαίου ἀγρότη.

Τό ἀποδείξαμε αὐτό, τ ρ ι π λ α σ ι ά ζ ο ν τ α ς (αὐτές τίς μέρες) τίς τιμές τῶν σιτηρῶν[22], γιατί παραδεχόμαστε ἀπόλυτα

ὅτι συχνά τό εἰσόδημα τοῦ μεσαίου ἀγρότη δέν ἀνταποκρίνεται στίς σημερινές τιμές τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων καί *πρέπει* νά αὐξηθεῖ.

Κάθε συνειδητός ἐργάτης θά τό ἐξηγεῖ αὐτό στό μεσαῖο ἀγρότη καί θά τοῦ ἀποδείχνει ὑπομονητικά, ἐπίμονα, ἀπανωτά, πώς γιά τό μεσαῖο ἀγρότη ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἀσύγκριτα πιό συμφερτικός ἀπ'ὅ,τι ἡ ἐξουσία τῶν τσάρων, τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν.

Ἡ ἐργατική ἐξουσία δέν ἀδίκησε καί δέν θά ἀδικήσει ποτέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Ἀντίθετα, ἡ ἐξουσία τῶν τσάρων, τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν, τῶν κουλάκων, ὄχι μονάχα ἀδικοῦσε πάντα τό μεσαῖο ἀγρότη, μά κυριολεκτικά τόν ἔπνιγε, τόν λήστευε, τόν κατάστρεφε σέ ὅλες τίς χῶρες, παντοῦ χωρίς ἐξαίρεση, μαζί καί στή Ρωσία.

Στενότατη συμμαχία καί πλήρης συγχώνευση μέ τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ· παραχωρήσεις καί συμφωνία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη· ἀμείλικτη συντριβή τῶν κουλάκων, αὐτῶν τῶν αἱμοβόρων, τῶν βρυκολάκων, τῶν λαογδαρτῶν, τῶν αἰσχροκερδῶν, πού ἀποκομίζουν κέρδη ἀπό τήν πείνα·—νά ποιό εἶναι τό πρόγραμμα τοῦ συνειδητοῦ ἐργάτη. Νά ποιά εἶναι ἡ πολιτική τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Γράφτηκε στό πρώτο δεκαπενθήμερο τοῦ Αὐγούστου, ἀργότερα ἀπό τίς 6, 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Γενάρη 1925 στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Μοσκβά», ἀρ. φύλ. 14

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΣΟΚΟΛΝΙΚΙ 9 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[23]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Χειροκροτήματα πού δέν σταματοῦν πολλή ὥρα.) Εἶναι ὁ πέμπτος χρόνος πού συνεχίζεται ὁ πόλεμος, καί τώρα πιά εἶναι φανερό γιά τόν καθένα ποιός χρειαζόταν τόν πόλεμο αὐτό. Ὅποιος ἦταν πλούσιος ἔγινε ἀκόμη πλουσιότερος, καί ὅποιος ἦταν φτωχός ἀσφυκτιᾶ τώρα κυριολεκτικά κάτω ἀπό τό ζυγό τοῦ καπιταλισμοῦ. Στό φτωχό λαό ὁ πόλεμος αὐτός στοίχισε αἱματηρές θυσίες, καί σάν ἀνταμοιβή πῆρε μόνο τήν πείνα, τήν ἀνεργία καί τή θηλιά πού τοῦ σφίγγει τό λαιμό ἀκόμη χειρότερα ἀπό πρίν.

Τόν πόλεμο τόν ἄρχισαν οἱ ἅρπαγες τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γερμανίας, πού τούς ἦλθε στενόχωρα νά ζοῦν μαζί, καί γι'αὐτό ὁ καθένας τους σχεδίασε νά πνίξει τόν ἄλλο μέ τίμημα ποτάμια αἷμα τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου. Καθένας ἀπό τούς ἅρπαγες βεβαιώνει ὅτι τόν ἐμπνέει τό καλό τοῦ λαοῦ, στήν πραγματικότητα ὅμως δουλεύει γιά τό καλό τῆς τσέπης του.

Ἡ Ἀγγλία καταληστεύει τίς γερμανικές ἀποικίες πού ἅρπαξε, ἕνα μέρος τῆς Παλαιστίνης καί τῆς Μεσοποταμίας καί ἡ Γερμανία μέ τή σειρά της καταληστεύει τήν Πολωνία, τήν Κουρλανδία, τήν Λιθουανία καί τήν Οὐκρανία. Οἱ ἑκατομμυριοῦχοι τῶν χωρῶν αὐτῶν ἔγιναν 10 φορές πιό πλούσιοι, παρ'ὅλα αὐτά ὅμως ἔπεσαν ἔξω στό λογαριασμό τους.

Οἱ ἅρπαγες αὐτοί, πιασμένοι σέ θανατερή πάλη, βρέθηκαν μπροστά σέ ἄβυσσο. Δέν εἶναι πιά σέ θέση νά σταματήσουν τόν πόλεμο πού σπρώχνει ἀναπόφευκτα τούς λαούς στήν ἐπανάσταση.

Ἡ ρωσική ἐπανάσταση σκόρπισε σπίθες σέ ὅλες τίς χῶρες

τοῦ κόσμου κι'ἔφερε ἀκόμη πιό κοντά στό χεῖλος τῆς ἀβύσσου τόν ἀποχαλινωμένο ἰμπεριαλισμό.

Σύντροφοι, ἡ θέση μας εἶναι δύσκολη, πρέπει ὅμως νά ὑπερνικήσουμε ὅλες τίς δυσκολίες καί νά κρατήσουμε στά χέρια μας τή σημαία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού ὑψώσαμε.

Οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν μᾶς ἀτενίζουν μέ ἐλπίδα. 'Ακοῦστε τή φωνή τους: βαστᾶτε ἀκόμη λίγο, μᾶς λένε. Εἶστε κυκλωμένοι ἀπό ἐχθρούς, θά ἔλθουμε ὅμως νά σᾶς βοηθήσουμε καί μέ τίς κοινές προσπάθειες θά γκρεμίσουμε τελικά στήν ἄβυσσο τούς ἰμπεριαλιστές ἅρπαγες.

'Ακοῦμε τή φωνή αὐτή καί ὁρκιζόμαστε: ναί, θά βαστάξουμε, θά πολεμήσουμε στό πόστο μας μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις καί δέν θά καταθέσουμε τά ὅπλα μπροστά στήν παγκόσμια ἀντεπανάσταση πού ρίχνεται καταπάνω μας!

«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 171, 11 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΩΝ[24]

Οἱ 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους, τούς πλούσιους, τούς ἐκμεταλλευτές πού ὑποδουλώνουν τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες. Μά ἀνάμεσα στούς κουλάκους, πού εἶναι μιά μικρή μειοψηφία, καί στή φτωχολογιά ἤ τούς μισοπρολετάριους ὑπάρχει τό στρῶμα τῶν μεσαίων ἀγροτῶν. Ποτέ καί γιά κανένα λόγο ἡ Σοβιετική ἐξουσία οὔτε διακήρυξε, οὔτε διεξήγαγε πάλη ἐνάντιά τους. Κάθε ἀντίθετη ἐνέργεια ἤ μέτρο πρέπει νά καταδικάζεται μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο καί νά πατάσσεται. 'Η σοσιαλιστική κυβέρνηση ὀφείλει νά ἐφαρμόζει ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά πολιτική συμφωνίας. 'Η Σοβιετική ἐξουσία ἀπόδειξε ἐπανειλημμένα μέ ἔργα τή σταθερή της ἀπόφαση νά ἀκολουθήσει αὐτή τήν πολιτική. Τά σπουδαιότερα ἀπό τά ἔργα αὐτά εἶναι: ἡ ψήφιση ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν κομμουνιστῶν (τῶν μπολσεβίκων) τοῦ νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς καί ἡ αὐστηρά συνεπής ἐφαρμογή του, ἔπειτα ὁ τριπλασιασμός τῶν τιμῶν στά σιτηρά (διάταγμα... τοῦ Αὐγούστου 1918). Τό ἴδιο νόημα ἔχει καί τό διάταγμα γιά τίς γεωργικές μηχανές[25] κτλ. Γίνεται σύσταση σέ ὅλους νά τηροῦν αὐστηρά τήν πολιτική πού ἐκτέθηκε παραπάνω.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Αὐγούστου 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΟΜΙΛΙΕΣ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΣΥΜΠΑΘΟΥΝΤΩΝ 16 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[26]

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

1

Γίνεται αἰσθητή μεγάλη ἔλλειψη δυνάμεων, ἐνῶ στίς μάζες ὑπάρχουν δυνάμεις πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν. Πρέπει νά δόσουμε μεγάλη ἐμπιστοσύνη στήν ἐργατική μάζα καί νά ξέρουμε νά ἀντλοῦμε ἀπ'αὐτή δυνάμεις. Μέτρα γι'αὐτό: ἡ προσέλκυση στό Κόμμα συμπαθούντων ἀπό τή νεολαία, ἀπό τά συνδικάτα. Ἄς καθυστερεῖ ἡ πληρωμή τῶν συνδρομῶν—ἀπ' αὐτό δέν θά προέλθει κανένας κίνδυνος. Ἄν στείλουμε 6 χιλιάδες στό μέτωπο καί σέ ἀντιστάθμισμα πάρουμε νέους 12 χιλιάδες, δέν θά προέλθει μεγάλος κίνδυνος. Τήν ἠθική ἐπιροή μας πρέπει νά τήν ἀξιοποιήσουμε, μεγαλώνοντας τό Κόμμα μας.

Στίς συγκεντρώσεις μας σπάνια παίρνουν τό λόγο νέοι ἄνθρωποι, ἐνῶ θά θέλαμε πολύ νά μιλοῦσαν, γιατί οἱ ὁμιλίες τους θά ἔφερναν ἕνα ζωντανό τόνο. Τή δοκιμασία τους πρέπει νά τήν ὀργανώσουμε κατά κάποιο τρόπο. Πρέπει νά στρατολογοῦμε νεολαίους μέσα ἀπό τό ἐργατικό περιβάλλον, γιά νά ὑπάρχει ὁ ἔλεγχος τῆς ἐργατικῆς μάζας. Ἡ ἴδια ἡ ζωή ἀπαιτεῖ νά πᾶνε στό μέτωπο πάρα πολλά μέλη τοῦ Κόμματος, προτοῦ ἀκόμη οἱ ἰάπωνες καί οἱ ἀμερικανοί ἑδραιωθοῦν στή Σιβηρία. Οἱ παλιές δυνάμεις πρέπει νά ἀντικατασταθοῦν μέ καινούργιες, νεαρές δυνάμεις.

2

Τά μέλη τοῦ Κόμματος πρέπει νά ἀναπτύξουν ἔντονη προπαγάνδα μέσα στούς ἐργάτες. Δέν πρέπει ν'ἀφήνουμε σέ

δουλιές τοῦ γραφείου συντρόφους πού ξέρουν νά κάνουν ἔστω καί κάτι.

Πρέπει νά εὐρύνουμε τή σφαίρα τῆς ἐπιροῆς μας στήν ἐργατική μάζα. Παρατηρεῖται ὅτι οἱ κομματικοί πυρῆνες παρουσιάζουν πολύ μικρή πρωτοβουλία, ἡ κατά τόπους δράση τους θά ἦταν πολύ ὠφέλιμη μέ τήν ἔννοια τῆς ἐπίδρασης πάνω στούς ἐξωκομματικούς. Θά πρέπει νά στρέψουμε τήν προσοχή μας στίς λέσχες, νά ἀναδείξουμε κομματικά στελέχη μέσα ἀπό τίς μάζες.

Δέν ἐπιτρέπεται νά στρατολογοῦμε ἀνθρώπους πού ἔρχονται γιά πόστα, αὐτούς πρέπει νά τούς διώχνουμε ἀπό τό Κόμμα.

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Γενάρη 1928 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 19

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ

Σύντροφοι! Ἕνας ρῶσος μπολσεβίκος, πού πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 κι᾽ἔπειτα ἔκανε πολλά χρόνια στή χώρα σας, μοῦ πρότεινε νά ἀναλάβει ὁ ἴδιος νά φτάσει τό γράμμα μου σέ σᾶς[27]. Ἀποδέχτηκα τήν πρότασή του μέ μεγαλύτερη ἀκόμη εὐχαρίστηση, ἐπειδή οἱ ἀμερικανοί ἐπαναστάτες προλετάριοι καλοῦνται ἀκριβῶς τώρα νά παίξουν ἐξαιρετικά σπουδαῖο ρόλο, σάν ἀνειρήνευτοι ἐχθροί τοῦ ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τοῦ πιό φρέσκου, τοῦ πιό ἰσχυροῦ, τοῦ τελευταίου στή σειρά συμμετοχῆς στό παγκόσμιο μακελειό τῶν λαῶν γιά τή διανομή τῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστῶν. Ἀκριβῶς τώρα οἱ ἀμερικανοί δισεκατομμυριοῦχοι, αὐτοί οἱ σύγχρονοι δουλοκτῆτες, ἐγκαινίασαν μιά ἐξαιρετικά τραγική σελίδα στή ματοβαμμένη ἱστορία τοῦ ματοβαμμένου ἰμπεριαλισμοῦ, δίνοντας τή συγκατάθεσή τους — ἄσχετα ἄν ἄμεση ἤ ἔμμεση, ἀνοιχτή ἤ ὑποκριτικά σκεπασμένη — γιά ἔνοπλη ἐκστρατεία τῶν ἀγγλοϊαπωνικῶν θηρίων μέ σκοπό τό πνίξιμο τῆς πρώτης Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας.

Ἡ ἱστορία τῆς νεότερης, τῆς πολιτισμένης Ἀμερικῆς, ἀρχίζει μέ ἕναν ἀπό ἐκείνους τούς μεγάλους, πραγματικά ἀπελευθερωτικούς, πραγματικά ἐπαναστατικούς πολέμους, πού ἦταν τόσο λιγοστοί στήν πληθώρα τῶν ληστρικῶν πολέμων, οἱ ὁποῖοι, ὅπως καί ὁ τωρινός ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, εἶχαν προκληθεῖ ἀπό τή διένεξη ἀνάμεσα στούς βασιλιάδες, τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές γιά τή διανομή τῶν ἁρπαγμένων ἐδαφῶν ἤ τῶν ληστεμένων κερδῶν. Ἦταν πόλεμος τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ ἐνάντια στούς ἄγγλους ληστές πού καταδυνάστευαν καί κρατοῦσαν σέ ἀποικιακή σκλαβιά τήν Ἀμερική, ὅπως καί τώρα ἀκόμη οἱ «πολιτισμένοι» αὐτοί αἱμοβόροι καταδυναστεύουν καί κρατοῦν σέ ἀποικιακή σκλαβιά ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια στήν Ἰνδία, στήν Αἴγυπτο καί σέ ὅλες τίς γωνιές τοῦ κόσμου.

Ἀπό τότε πέρασαν 150 περίπου χρόνια. Ὁ ἀστικός πολι-

τισμός προσκόμισε ὅλους τούς πλούσιους καρπούς του. Ἡ Ἀμερική κατέλαβε τήν πρώτη θέση ἀνάμεσα στίς ἐλεύθερες καί προηγμένες χῶρες ὡς πρός τό ὕψος ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς ἑνωμένης ἀνθρώπινης ἐργασίας, ὡς πρός τή χρησιμοποίηση τῶν μηχανῶν καί ὅλων τῶν θαυμάτων τῆς νεότερης τεχνικῆς. Ἡ Ἀμερική ἔγινε ταυτόχρονα μιά ἀπό τίς πρῶτες χῶρες ὡς πρός τό βάθος τῆς ἀβύσσου πού ὑπάρχει ἀνάμεσα σέ μιά χούφτα ἀποθρασυμένων δισεκατομμυριούχων, βουτηγμένων μέσα στή βρωμιά καί στή χλιδή ἀπό τή μιά μεριά, καί στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων, ἀπό τήν ἄλλη, πού ζοῦν αἰώνια στά ὅρια τῆς ἐξαθλίωσης. Ὁ ἀμερικανικός λαός πού πρόσφερε στόν κόσμο ὑπόδειγμα ἐπαναστατικοῦ πολέμου ἐνάντια στή φεουδαρχική δουλεία, ἔπεσε στή νεότερη, καπιταλιστική, μισθωτή δουλεία μιᾶς χούφτας δισεκατομμυριούχων, κατάντησε νά παίζει ρόλο μισθωτοῦ δημίου, πού γιά τό χατήρι τῶν καθαρμάτων πλουτοκρατῶν ἔπνιγε τό 1898 τίς Φιλιππίνες μέ τό πρόσχημα τῆς «ἀπελευθέρωσής» τους[28], καί τό 1918 προσπαθεῖ νά πνίξει τή Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, μέ τό πρόσχημα τῆς «ὑπεράσπισής» της ἀπό τούς γερμανούς.

Ὅμως τά τέσσερα χρόνια τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς τῶν λαῶν δέν πῆγαν στά χαμένα. Ἡ ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ ἀπό τούς ἀχρείους καί τῶν δυό ληστρικῶν ὁμάδων, καί τῆς ἀγγλικῆς καί τῆς γερμανικῆς, ξεσκεπάστηκε ὁλοκληρωτικά μέ ἀδιαφιλονίκητα καί ἐξόφθαλμα γεγονότα. Τά τέσσερα χρόνια τοῦ πολέμου ἔδειξαν μέ τά ἀποτελέσματά του τό γενικό νόμο τοῦ καπιταλισμοῦ, ἐφαρμοζόμενο στόν πόλεμο ἀνάμεσα σέ ληστές γιά τή διανομή τῆς λείας μεταξύ τους: ὁ πιό πλούσιος καί ὁ πιό ἰσχυρός θησαύρισε καί λήστεψε περισσότερο ἀπό ὅλους· τόν πιό ἀνίσχυρο τόν λήστεψαν, τόν βασάνισαν, τόν καταπίεσαν, τόν στραγγάλισαν κυριολεκτικά.

Οἱ ληστές τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἦταν οἱ ἰσχυρότεροι ὡς πρός τόν ἀριθμό τῶν «ἀποικιακῶν δούλων» τους. Οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές δέν ἔχασαν οὔτε σπιθαμή ἀπό τά «δικά τους» ἐδάφη (δηλαδή ἀπό τά ἁρπαγμένα στή διάρκεια αἰώνων), ἀλλά ἅρπαξαν ὅλες τίς γερμανικές ἀποικίες στήν Ἀφρική, ἅρπαξαν τή Μεσοποταμία καί τήν Παλαιστίνη, στραγγάλισαν τήν Ἑλλάδα καί ἄρχισαν νά ληστεύουν τή Ρωσία.

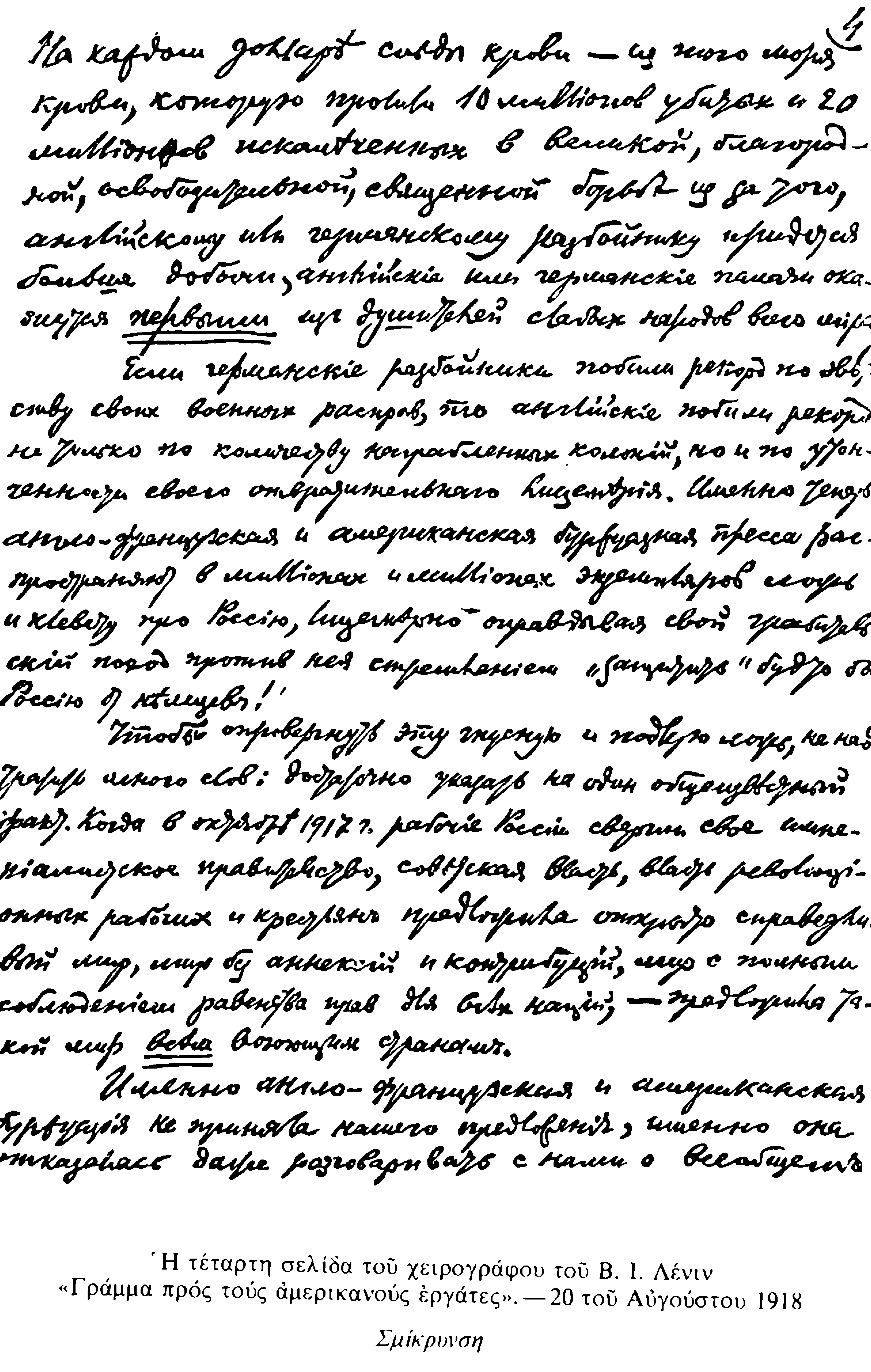
Οἱ ληστές τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἦταν οἱ ἰσχυρότεροι ὡς πρός τήν ὀργανωτικότητα καί τήν πειθαρχικότητα τοῦ «δικοῦ τους» στρατοῦ, ἀλλά ἦταν πιό ἀδύνατοι σέ ἀποικίες. Ἔχασαν ὅλες τίς ἀποικίες, καταλήστεψαν ὅμως τή μισή Εὐ-

ρώπη, κατέπνιξαν τίς περισσότερες μικρές χῶρες καί τούς περισσότερους ἀδύνατους λαούς. Τί μεγάλος «ἀπελευθερωτικός» πόλεμος καί ἀπό τίς δυό πλευρές! Τί καλά πού «ὑπεράσπιζαν τήν πατρίδα» οἱ ληστές καί τῶν δυό ὁμάδων, οἱ ἀγγλογάλλοι καί οἱ γερμανοί καπιταλιστές, μαζί μέ τούς λακέδες τους, τούς σοσιαλσωβινιστές, δηλαδή τούς σοσιαλιστές, πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς *«δικῆς τους»* ἀστικῆς τάξης!

Οἱ ἀμερικανοί δισεκατομμυριοῦχοι ἦταν ἴσως οἱ πλουσιότεροι καί βρίσκονταν στήν πιό ἀσφαλή γεωγραφική θέση. Θησαύριζαν περισσότερο ἀπό ὅλους. Μετάτρεψαν ὅλες τίς χῶρες, ἀκόμη καί τίς πιό πλούσιες, σέ φόρου ὑποτελεῖς τους. Κατάκλεψαν ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια δολλάρια. Καί στό κάθε δολλάριο εἶναι φανερά τά ἴχνη τῆς βρωμιᾶς: τῶν βρωμερῶν μυστικῶν συμφώνων ἀνάμεσα στήν Ἀγγλία καί στούς «συμμάχους» της, ἀνάμεσα στή Γερμανία καί στούς ὑποτελεῖς της, τῶν συμφώνων γιά τή διανομή τῆς ἁρπαγμένης λείας, τῶν συμφώνων γιά ἀμοιβαία «βοήθεια» στήν καταπίεση τῶν ἐργατῶν καί στή δίωξη τῶν σοσιαλιστῶν-διεθνιστῶν. Πάνω στό κάθε δολλάριο ὑπάρχει ἕνας βρώμικος λεκές ἀπό τίς «ἐπικερδεῖς» πολεμικές παραγγελίες πού πλούτιζαν στήν κάθε χώρα τούς ζάπλουτους καί ρήμαζαν τούς φτωχούς. Πάνω στό κάθε δολλάριο ὑπάρχουν ἴχνη αἵματος ἀπό τά ποτάμια αἷμα πού ἔχυσαν τά 10 ἑκατομμύρια σκοτωμένοι καί τά 20 ἑκατομμύρια σακατεμένοι στό μεγάλο, εὐγενικό, ἀπελευθερωτικό, ἱερό ἀγώνα γιά τό ποιός θά πάρει τή μεγαλύτερη λεία, ὁ ἄγγλος ἤ ὁ γερμανός ληστής, γιά τό ποιός ἀπό τούς στραγγαλιστές τῶν ἀδύνατων λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου, οἱ ἄγγλοι ἤ οἱ γερμανοί δήμιοι, θά πάρει τά *π ρ ω τ ε ῖ α*.

Ἄν οἱ γερμανοί ληστές ἔσπασαν ρεκόρ σέ πολεμικές θηριωδίες, οἱ ἄγγλοι ἔσπασαν ρεκόρ ὄχι μόνο στόν ἀριθμό τῶν ἀποικιῶν πού ἅρπαξαν, ἀλλά καί στήν ἐκλεπτυσμένη ἀηδιαστική τους ὑποκρισία. Ἀκριβῶς τώρα ὁ ἀγγλογαλλικός καί ὁ ἀμερικανικός ἀστικός Τύπος διαδίδουν σέ ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἀντίτυπα τήν ψευτιά καί τή συκοφαντία γιά τή Ρωσία, δικαιολογώντας ὑποκριτικά τή ληστρική ἐκστρατεία τους ἐνάντιά της μέ τό ὅτι θέλουν τάχα νά «ὑπερασπίσουν» τή Ρωσία ἀπό τούς γερμανούς!

Δέν χρειάζονται πολλά λόγια γιά νά ξετινάξουμε αὐτή τή σιχαμερή καί ἄτιμη ψευτιά: φτάνει νά ἀναφέρουμε ἕνα πασίγνωστο γεγονός. Ὅταν τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας ἀνάτρεψαν τήν ἰμπεριαλιστική τους κυβέρνηση, ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἐξουσία τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν καί ἀγρο-


4

На каждомъ долларѣ слѣды крови — изъ того моря крови, которую пролили 10 милліоновъ убитыхъ и 20 милліоновъ искалѣченныхъ въ великой, благородной, освободительной, священной борьбѣ изъ-за того, англійскому или германскому разбойнику придется больше добычи, англійскіе или германскіе палачи оказались первыми изъ душителей слабыхъ народовъ всего міра.

Если германскіе разбойники побили рекордъ по звѣрству своихъ военныхъ расправъ, то англійскіе побили рекордъ не только по количеству ограбленныхъ колоній, но и по утонченности своего отвратительнаго лицемѣрія. Именно теперь англо-французская и американская буржуазная пресса распространяютъ въ милліонахъ и милліонахъ экземпляровъ ложь и клевету про Россію, лицемѣрно оправдывая свой грабительскій походъ противъ нея стремленіемъ „защитить" будто бы Россію отъ нѣмцевъ!

Чтобы опровергнуть эту гнусную и подлую ложь, не надо тратить много словъ: достаточно указать на одинъ общеизвѣстный фактъ. Когда въ октябрѣ 1917 г. рабочіе Россіи свергли свое имперіалистское правительство, совѣтская власть, власть революціонныхъ рабочихъ и крестьянъ предложила открыто справедливый миръ, миръ безъ аннексій и контрибуцій, миръ съ полнымъ соблюденіемъ равенства правъ для всѣхъ націй, — предложила такой миръ всѣмъ воюющимъ странамъ.

Именно англо-французская и американская буржуазія не приняла нашего предложенія, именно она отказалась даже разговаривать съ нами о всеобщемъ

Ἡ τέταρτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες». — 20 τοῦ Αὐγούστου 1918

Σμίκρυνση

τῶν, πρότεινε ἀνοιχτά δίκαιη εἰρήνη, χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις, εἰρήνη μέ ἀπόλυτο σεβασμό τῆς ἰσοτιμίας γιά ὅλα τά ἔθνη—τέτια εἰρήνη πρότεινε *σέ ὅλες* τίς ἐμπόλεμες χῶρες.
Ἡ ἀγγλογαλλική καί ἀμερικανική ἀστική τάξη ἦταν ἐκείνη πού δέν ἀποδέχτηκε τήν πρότασή μας, ἦταν ἐκείνη πού ἀρνήθηκε ἀκόμη καί νά διαπραγματευτεῖ μαζί μας γιά γενική εἰρήνη! *Αὐτή* ἀκριβῶς ἐνήργησε προδοτικά ἀπέναντι στά συμφέροντα ὅλων τῶν λαῶν, αὐτή ἀκριβῶς παρέτεινε τό ἰμπεριαλιστικό μακελειό!

Αὐτή ἦταν ἐκείνη πού, ἔχοντας τήν πρόθεση νά ξανασύρει τή Ρωσία στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀπέφυγε τίς εἰρηνικές διαπραγματεύσεις καί ἔτσι ἀποδέσμευσε τά χέρια τῶν ἐξίσου ληστῶν καπιταλιστῶν τῆς Γερμανίας, πού ἐπέβαλαν στή Ρωσία τήν ἐκβιαστική εἰρήνη τῶν προσαρτήσεων, τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ!

Εἶναι δύσκολο νά φανταστεῖ κανείς πιό σιχαμερή ὑποκρισία ἀπό ἐκείνη, μέ τήν ὁποία ἡ ἀγγλογαλλική καί ἀμερικανική ἀστική τάξη πάει νά ἐπιρίψει σέ μᾶς τήν «εὐθύνη» *γιά* τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ! Ἀκριβῶς οἱ καπιταλιστές τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἀπό τίς ὁποῖες ἐξαρτιόταν ἡ μετατροπή τοῦ Μπρέστ σέ γενικές διαπραγματεύσεις γιά γενική εἰρήνη, εἶναι οἱ ἴδιοι πού παρουσιάζονται σάν «κατήγοροί» μας! Οἱ γύπες τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού θησαύριζαν ἀπό τήν καταλήστευση τῶν ἀποικιῶν καί ἀπό τό μακελειό τῶν λαῶν, παρέτειναν μετά τό Μπρέστ τόν πόλεμο σχεδόν ἕναν ὁλόκληρο χρόνο, καί αὐτοί οἱ ἴδιοι «κατηγοροῦν» *ἐμᾶς*, τούς μπολσεβίκους, πού προτείναμε σέ ὅλες τίς χῶρες μιά δίκαιη εἰρήνη—*ἐμᾶς* πού ξεσχίσαμε, πού φέραμε στή δημοσιότητα, πού παραδόσαμε στή γενική καταισχύνη τίς μυστικές ἐγκληματικές συμφωνίες τοῦ πρώην τσάρου μέ τούς ἀγγλογάλλους καπιταλιστές.

Οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου, σέ ὅποια χώρα καί ἄν ζοῦν, μᾶς χαιρετίζουν, μᾶς συμπαθοῦν, μᾶς χειροκροτοῦν, γιατί σπάσαμε τούς σιδερένιους κρίκους τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δεσμῶν, τῶν ἰμπεριαλιστικῶν βρωμερῶν συμφώνων, τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἁλυσίδων, γιατί κατακτήσαμε τή λευτεριά, δίνοντας γι'αὐτό τίς πιό βαριές θυσίες, γιατί ἐμεῖς σάν Σοσιαλιστική Δημοκρατία, ἄν καί καταβασανισμένη, καταληστεμένη ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές, μείναμε *ἔξω* ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ξεδιπλώσαμε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο τή σημαία τῆς εἰρήνης, τή σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Δέν εἶναι ἐκπληκτικό πώς ἡ σπεῖρα τῶν διεθνῶν ἰμπεριαλιστῶν μᾶς μισεῖ γι'αὐτό, πώς μᾶς «κατηγοροῦν», πώς ὅλοι οἱ λακέδες τῶν ἰμπεριαλιστῶν, μαζί καί οἱ δικοί μας δεξιοί ἐσέροι

καί οἱ μενσεβίκοι, μᾶς «κατηγοροῦν» κι᾽αὐτοί. ᾽Από τό μίσος αὐτῶν τῶν μαντρόσκυλων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ πρός τούς μπολσεβίκους, καθώς καί ἀπό τή συμπάθεια τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν ἀντλοῦμε νέα πεποίθηση στό δίκιο τῆς ὑπόθεσής μας.

Δέν εἶναι σοσιαλιστής ὅποιος δέν καταλαβαίνει ὅτι γιά τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, γιά τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στούς ἐργάτες, γιά τήν *ἔναρξη* τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, μπορεῖ καί πρέπει νά *μή* διστάσουμε μπροστά σέ καμιά θυσία, ἀκόμη καί μπροστά στή θυσία ἑνός τμήματος τοῦ ἐδάφους, ἀκόμη καί μπροστά στή θυσία νά ὑποστοῦμε βαριές ἧττες ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό. Δέν εἶναι σοσιαλιστής ὅποιος δέν ἀπόδειξε *μέ ἔργα* ὅτι εἶναι ἀποφασισμένος νά δόσει τίς πιό μεγάλες θυσίες ἀπό τήν πλευρά τῆς «δικῆς του» πατρίδας, φτάνει νά προωθηθεῖ ἔμπρακτα ἡ ὑπόθεση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς ᾽Αγγλίας καί τῆς Γερμανίας γιά τή «δική τους» ὑπόθεση, δηλ. γιά τήν κατάκτηση τῆς παγκόσμιας κυριαρχίας, δέν δίστασαν μπροστά στήν πλήρη καταστροφή καί τήν κατάπνιξη ὁλόκληρης σειρᾶς χωρῶν, ἀρχίζοντας ἀπό τό Βέλγιο καί τή Σερβία καί συνεχίζοντας μέ τήν Παλαιστίνη καί τή Μεσοποταμία. Ἔ, λοιπόν, καί οἱ σοσιαλιστές γιά τή «δική τους» ὑπόθεση, γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων ὅλου τοῦ κόσμου ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, γιά τήν ἐπίτευξη μιᾶς γενικῆς σταθερῆς εἰρήνης, πρέπει μήπως νά περιμένουν νά βρεθεῖ δρόμος χωρίς θυσίες, πρέπει μήπως νά φοβοῦνται νά ἀρχίσουν τή μάχη ὡσότου δέν θά ὑπάρξει «ἐγγυημένη» εὔκολη ἐπιτυχία, πρέπει μήπως νά βάζουν πιό ψηλά τήν ἀσφάλεια καί τήν ἀκεραιότητα τῆς «δικῆς τους», τῆς δημιουργημένης ἀπό τήν ἀστική τάξη «πατρίδας», ἀπό τά συμφέροντα τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης; Τά ἀποβράσματα τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ, οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς ἠθικῆς πού σκέπτονται ἔτσι, ἀξίζουν ἑκατό φορές τήν πιό βαθιά περιφρόνηση.

Τά ἁρπακτικά θεριά τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ καί ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μᾶς «κατηγοροῦν» ὅτι συνάψαμε «συμφωνία» μέ τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό. Τί ὑποκριτές! Παλιάνθρωποι πού συκοφαντοῦν τήν ἐργατική κυβέρνηση, τρέμοντας ἀπό φόβο μπροστά στή συμπάθεια πού τρέφουν γιά μᾶς οἱ ἐργάτες τῶν ἴδιων τῶν «δικῶν τους» χωρῶν! Ἡ ὑποκρισία τους ὅμως θά ξεσκεπαστεῖ. Καμώνονται πώς δέν καταλαβαίνουν τάχα τή διαφορά ἀνάμεσα σέ μιά συμφωνία «σοσιαλιστῶν» μέ τήν ἀστική τάξη (δική

τους καί ξένη) *ενάντια στούς εργάτες*, ενάντια στούς εργαζόμενους, καί μιά συμφωνία *γιά τήν περιφρούρηση* τῶν εργατῶν πού νίκησαν τή δική τους ἀστική τάξη, μέ τήν ἀστική τάξη μιᾶς ἀπόχρωσης *ενάντια στήν ἀστική τάξη* μιᾶς ἄλλης ἐθνικῆς ἀπόχρωσης, γιά νά ἐκμεταλλευτεῖ τό προλεταριάτο τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στίς διάφορες ὁμάδες τῆς ἀστικῆς τάξης.

Στήν πραγματικότητα ὁ κάθε εὐρωπαῖος γνωρίζει θαυμάσια τή διαφορά αὐτή, καί ὁ ἀμερικανικός λαός, ὅπως θά δείξω ἀμέσως, τή «δοκίμασε» πολύ παραστατικά στήν ἴδια του τήν ἱστορία. Ὑπάρχουν συμφωνίες καί συμφωνίες, ὑπάρχουν fagots et fagots *, ὅπως λένε οἱ γάλλοι.

Ὅταν οἱ ἅρπαγες τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τό Φλεβάρη τοῦ 1918 ὁδήγησαν τά στρατεύματά τους ἐνάντια στήν ἄοπλη Ρωσία πού, ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στή διεθνή ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου, προτοῦ ὡριμάσει πλήρως ἡ διεθνής ἐπανάσταση, εἶχε ἀποστρατεύσει τίς ἔνοπλες δυνάμεις της, τότε δέν δίστασα καθόλου νά συνάψω τή γνωστή «συμφωνία» μέ τούς γάλλους μοναρχικούς. Ὁ γάλλος λοχαγός Σαντούλ πού στά λόγια συμπαθοῦσε τούς μπολσεβίκους, ἐνῶ στήν πράξη ὑπηρετοῦσε μέ πίστη καί ἀφοσίωση τό γαλλικό ἰμπεριαλισμό, μοῦ ἔφερε τό γάλλο ἀξιωματικό ντέ Λυμπερσάκ. «Εἶμαι μοναρχικός, μοναδικός μου σκοπός εἶναι ἡ ἧττα τῆς Γερμανίας», μοῦ δήλωσε ὁ ντέ Λυμπερσάκ. Αὐτό εἶναι αὐτονόητο, ἀπάντησα (cela va sans dire). Αὐτό δέν μέ ἐμπόδισε καθόλου «νά συμφωνήσω» μέ τόν ντέ Λυμπερσάκ, γιά τίς ὑπηρεσίες πού ἐπιθυμοῦσαν νά μᾶς προσφέρουν οἱ εἰδικοί στίς ὑπονομεύσεις γάλλοι ἀξιωματικοί, γιά τήν ἀνατίναξη τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν μέ σκοπό νά παρεμποδιστεῖ ἡ ἐπιδρομή τῶν γερμανῶν. Αὐτό ἦταν ἕνα ὑπόδειγμα «συμφωνίας», πού θά τήν ἐπιδοκιμάσει κάθε συνειδητός ἐργάτης, συμφωνίας πρός ὄφελος τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀνταλλάξαμε χειραψία μέ τό γάλλο μοναρχικό, ξέροντας ὅτι καί ὁ ἕνας καί ὁ ἄλλος θά κρεμοῦσε εὐχαρίστως τό «συνεταῖρο» του. Ἀλλά τά συμφέροντά μας συμπίπτανε προσωρινά. Ἐνάντια στούς ἐπιτιθέμενους γερμανούς ἅρπαγες χρησιμοποιούσαμε *ἐμεῖς*, γιά τό συμφέρον τῆς ρωσικῆς καί τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τά ἐξίσου ἁρπακτικά, μά ἀντιτιθέμενα συμφέροντα τῶν *ἄλλων* ἰμπεριαλιστῶν. Ἐξυπηρετούσαμε ἔτσι τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας καί τῶν ἄλλων

---

* — πράγματα καί πράγματα. *Ἡ Σύντ.*

χωρῶν, ἐνισχύαμε τό προλεταριάτο καί ἀδυνατίζαμε τήν ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου, χρησιμοποιούσαμε τό νομιμότατο καί ὑποχρεωτικό σέ *κάθε* πόλεμο μανουβράρισμα, ἑλιγμό, ὑποχώρηση, περιμένοντας τή στιγμή κατά τήν ὁποία *θά ὡριμάσει πέρα γιά πέρα* ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση πού ὡριμάζει γοργά σέ μιά σειρά προηγμένες χῶρες.

Καί ὅσο κι᾽ἄν οὐρλιάζουν ἀπό τό κακό τους οἱ καρχαρίες τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ καί τοῦ ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὅσο κι᾽ἄν μᾶς συκοφαντοῦν, ὅσα ἑκατομμύρια κι᾽ἄν ξοδεύουν γιά τήν ἐξαγορά τῶν δεξιοεσέρικων, τῶν μενσεβίκικων καί τῶν ἄλλων σοσιαλπατριωτικῶν ἐφημερίδων, *δέν θά διστάσω οὔτε στιγμή* νά συνάψω *παρόμοια* «συμφωνία» μέ τούς ἅρπαγες τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, σέ περίπτωση πού ἡ ἐπίθεση τῶν ἀγγλογαλλικῶν στρατευμάτων κατά τῆς Ρωσίας θά τό ἀπαιτήσει. Καί ξέρω πολύ καλά πώς τήν τακτική μου θά τήν ἐπιδοκιμάσει τό συνειδητό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς ᾽Αγγλίας, τῆς ᾽Αμερικῆς, μέ ἕνα λόγο, ὅλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου. ῾Η τακτική αὐτή θά διευκολύνει τήν ὑπόθεση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, θά ἐπιταχύνει τόν ἐρχομό της, θά ἐξασθενίσει τή διεθνή ἀστική τάξη, θά ἐνισχύσει τίς θέσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης πού κερδίζει νίκες ἐνάντια στήν τάξη αὐτή.

Καί ὁ ἀμερικανικός λαός χρησιμοποίησε πρό πολλοῦ καί μέ ὄφελος γιά τήν ἐπανάσταση τήν τακτική αὐτή. ῞Οταν διεξήγαγε τό μεγάλο ἀπελευθερωτικό του πόλεμο ἐνάντια στούς ἄγγλους δυνάστες, ἀπέναντί του ὀρθώνονταν ἐπίσης καί οἱ γάλλοι καί οἱ ἰσπανοί δυνάστες στούς ὁποίους ἀνῆκε ἕνα μέρος ἀπό τό τωρινό ἔδαφος τῶν ῾Ενωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας ᾽Αμερικῆς. Στό δύσκολο ἀπελευθερωτικό του πόλεμο ὁ ἀμερικανικός λαός ἔκλεισε ἐπίσης «συμφωνίες» μέ μερικούς δυνάστες ἐνάντια στούς ἄλλους, γιά τήν ἐξασθένιση τῶν δυναστῶν καί τήν ἐνίσχυση ἐκείνων πού πάλευαν ἐπαναστατικά ἐνάντια στήν καταπίεση, γιά τό συμφέρον τῶν καταπιεζόμενων *μαζῶν*. ῾Ο ἀμερικανικός λαός ἐκμεταλλεύτηκε τή διχόνοια πού ὑπῆρχε ἀνάμεσα στούς γάλλους, ἰσπανούς καί ἄγγλους, ποῦ καί ποῦ μάλιστα πολέμησε μαζί μέ τά στρατεύματα τῶν γάλλων καί ἰσπανῶν δυναστῶν τούς ἄγγλους δυνάστες, νίκησε στήν ἀρχή τούς ἄγγλους καί ἔπειτα ἀπελευθερώθηκε (ἐνμέρει μέ ἐξαγορά) καί ἀπό τούς γάλλους καί ἀπό τούς ἰσπανούς.

῾Η ἱστορική δράση δέν εἶναι πεζοδρόμιο τῆς λεωφόρου Νιέβσκι, ἔλεγε ὁ μεγάλος ρῶσος ἐπαναστάτης Τσερνισέβσκι[29]. ῞Ο-

ποιος «ἀποδέχεται» τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου μόνο «μέ τόν ὅρο» ὅτι αὐτή θά ἐξελιχθεῖ εὔκολα καί ὁμαλά, ὅτι θά ὑπάρχει ἀπό τήν πρώτη στιγμή συνδυασμένη δράση τῶν προλετάριων τῶν διάφορων χωρῶν, ὅτι θά ὑπάρχει ἐκ τῶν προτέρων ἐγγύηση πώς δέν θά ὑποστεῖ ἧττες, ὅτι ὁ δρόμος τῆς ἐπανάστασης θά εἶναι πλατύς, ἐλεύθερος, εὐθύς, ὅτι δέν θά χρειαστεῖ στό δρόμο πρός τή νίκη νά ὑποστεῖ ἀπό καιρό σέ καιρό τίς πιό βαριές θυσίες, «νά βρεθεῖ κλεισμένος μέσα σέ πολιορκημένο φρούριο», ἤ νά περάσει ἀπό τά πιό στενά, ἀδιάβατα, σπειροειδῆ κι᾽ἐπικίνδυνα ὀρεινά μονοπάτια—αὐτός δέν εἶναι ἐπαναστάτης, δέν ἀπαλλάχτηκε ἀπό τό σχολαστικισμό τῆς ἀστικῆς διανόησης, στήν οὐσία θά ξεγλιστράει συνεχῶς στό στρατόπεδο τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως οἱ δικοί μας δεξιοί ἐσέροι, οἱ μενσεβίκοι, ἀκόμη (ἄν καί σπανιότερα) καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι.

᾽Ακολουθώντας τό παράδειγμα τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ κύριοι αὐτοί ἀρέσκονται νά μᾶς κατηγοροῦν γιά «τό χάος» τῆς ἐπανάστασης, γιά «τήν καταστροφή» τῆς βιομηχανίας, γιά τήν ἀνεργία καί τήν ἔλλειψη ψωμιοῦ. Πόσο ὑποκριτικές εἶναι τοῦτες οἱ κατηγορίες ἀπομέρους ἐκείνων πού ἐπικροτοῦσαν καί ὑποστήριζαν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἤ «ἔκλειναν συμφωνίες» μέ τόν Κέρενσκι πού συνέχιζε αὐτό τόν πόλεμο! ῾Ο ἰμπεριαλιστικός πόλεμος εἶναι ἀκριβῶς ἡ αἰτία ὅλων αὐτῶν τῶν δεινῶν. Μιά ἐπανάσταση πού τή γέννησε ὁ πόλεμος δέν μπορεῖ νά μή περάσει μέσα ἀπό ἀπίστευτες δυσκολίες καί βάσανα, πού ἄφησε κληρονομιά τό πολύχρονο καταστροφικό, ἀντιδραστικό μακελειό τῶν λαῶν. Τό νά μᾶς κατηγοροῦν γιά «τήν καταστροφή» τῆς βιομηχανίας ἤ γιά «τήν τρομοκρατία»—σημαίνει ὅτι ὑποκρίνονται ἤ ὅτι ἀποκαλύπτουν ἕνα στεῖρο σχολαστικισμό, ἀνικανότητα νά καταλάβουν τούς βασικούς ὅρους τῆς λυσσαλέας καί ὑπεροξυμένης ταξικῆς πάλης πού λέγεται ἐπανάσταση.

Οὐσιαστικά οἱ τέτιοι «κατήγοροι», ἄν «παραδέχονται» τήν ταξική πάλη, περιορίζονται νά τήν παραδέχονται στά λόγια, ἐνῶ στήν πράξη πέφτουν διαρκῶς στή μικροαστική οὐτοπία τῆς «συμφωνίας» καί τῆς «συνεργασίας» τῶν τάξεων. Γιατί στήν ἐποχή τῆς ἐπανάστασης ἡ ταξική πάλη ἔπαιρνε πάντα ἀναπόφευκτα καί ἀναπότρεπτα σέ ὅλες τίς χῶρες τή μορφή *τοῦ ἐμφυλίου πολέμου,* καί δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ ἐμφύλιος πόλεμος οὔτε χωρίς τίς πιό βαριές καταστροφές, οὔτε χωρίς τρομοκρατία, οὔτε χωρίς τόν περιορισμό τῆς τυπικῆς δημοκρατίας χάρη τοῦ πολέμου. Μόνο μελίρυτοι παπάδες—ἀδιάφορο ἄν εἶναι χριστιανοί ἤ «κοσμικοί», ὅπως εἶναι οἱ κοινοβουλευτικοί σοσιαλιστές τοῦ σαλο-

νιοῦ—μποροῦν νά μή βλέπουν, νά μή καταλαβαίνουν, νά μή νιώθουν αὐτή τήν ἀνάγκη. Μόνο ἄψυχοι «ἄνθρωποι σέ θήκη» εἶναι σέ θέση ἀπό μιά τέτια ἀφορμή νά ἀπομακρύνονται ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἀντί νά ρίχνονται μέ ὅλο τό πάθος καί τήν ἀποφασιστικότητα στή μάχη, ὅταν ἡ ἱστορία ἐπιτάσσει νά λύνονται μέ τήν πάλη καί τόν πόλεμο τά πιό μεγαλειώδη προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητας.

῾Ο ἀμερικανικός λαός ἔχει ἐπαναστατική παράδοση, τήν ὁποία ἀφομοίωσαν οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποι τοῦ ἀμερικανικοῦ προλεταριάτου, πού ἐκδήλωσαν ἐπανειλημμένα τήν πλήρη συμπάθειά τους ἀπέναντι σέ μᾶς, τούς μπολσεβίκους. ῾Η παράδοση αὐτή εἶναι ὁ ἀπελευθερωτικός πόλεμος τοῦ 18ου αἰώνα ἐνάντια στούς ἄγγλους καί σέ συνέχεια ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τοῦ 19ου αἰώνα. Τό 1870 ἡ ᾿Αμερική βρισκόταν ἀπό ὁρισμένες ἀπόψεις, ἄν ὑπολογίσουμε μόνο τήν «καταστροφή» ὁρισμένων κλάδων τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, *πιό πίσω* σέ σύγκριση μέ τό 1860. Πόσο ὅμως σχολαστικός, πόσο ἀνόητος θά ἦταν ἐκεῖνος πού, βασισμένος σ᾿ *α ὐ τ ό* τό γεγονός, θά ἤθελε νά ἀρνηθεῖ τήν τεράστια, κοσμοϊστορική, προοδευτική καί ἐπαναστατική σημασία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῦ 1863-1865 στήν ᾿Αμερική!

Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης καταλαβαίνουν ὅτι τό γκρέμισμα τῆς δουλείας τῶν νέγρων, τό γκρέμισμα τῆς ἐξουσίας τῶν δουλοκτητῶν εἶχε σάν κόστος νά περάσει ὅλη ἡ χώρα μέσα ἀπό πολύχρονο ἐμφύλιο πόλεμο, μέσα ἀπό ἀτέλειωτες ἐρημώσεις, καταστροφές, τρομοκρατία πού συνοδεύουν τόν κάθε πόλεμο. Τώρα ὅμως πού πρόκειται γιά ἕνα καθῆκον ἀσύγκριτα πιό μεγάλο, γιά τό καθῆκον τῆς ἀνατροπῆς τῆς *μισθωτῆς*, τῆς καπιταλιστικῆς δουλείας, τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης—τώρα οἱ ἐκπρόσωποι καί οἱ ὑπερασπιστές τῆς ἀστικῆς τάξης, καθώς καί οἱ σοσιαλιστές-ρεφορμιστές, τρομαγμένοι ἀπό τήν ἀστική τάξη, φοβούμενοι τήν ἐπανάσταση δέν μποροῦν καί δέν θέλουν νά καταλάβουν τήν ἀναγκαιότητα καί τή νομιμότητα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Οἱ ἀμερικανοί ἐργάτες δέν θά ἀκολουθήσουν τήν ἀστική τάξη. Θά ἔλθουν μέ τό μέρος μας, ὑπέρ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. ῞Ολη ἡ ἱστορία τοῦ παγκόσμιου καί τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἑδραιώνει τήν πεποίθησή μου αὐτή. Θυμᾶμαι ἐπίσης τά λόγια τοῦ Εὐγένιου Ντέμπς, ἑνός ἀπό τούς πιό ἀγαπημένους ἡγέτες τοῦ ἀμερικανικοῦ προλεταριάτου πού ἔγραφε στήν ἐφημερίδα «῎Εκκληση στό Λογικό»

(Appeal to Reason)[30]—νομίζω στά τέλη τοῦ 1915—στό ἄρθρο «What shall I fight for» («Γιατί θά πολεμήσω»)—(μιά περικοπή ἀπό τό ἄρθρο αὐτό εἶχα διαβάσει στίς ἀρχές τοῦ 1916 σέ μιά δημόσια ἐργατική συγκέντρωση στή Βέρνη, στήν Ἐλβετία)*— —ὅτι αὐτός, ὁ Ντέμπς, θά προτιμοῦσε νά τόν τουφεκίσουν, παρά νά ψηφίσει τίς πιστώσεις γιά τόν τωρινό ἐγκληματικό καί ἀντιδραστικό πόλεμο· ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ντέμπς ξέρει ὅτι μόνο ἕνας πόλεμος εἶναι ἱερός καί δίκαιος ἀπό τήν ἄποψη τῶν προλετάριων, δηλαδή ὁ πόλεμος ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ὁ πόλεμος γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τή μισθωτή σκλαβιά.

Δέν παραξενεύομαι πού ὁ Οὐίλσων, ἡ κεφαλή τῶν ἀμερικανῶν δισεκατομμυριούχων, ὁ ὑπηρέτης τῶν καρχαριῶν καπιταλιστῶν ἔριξε τόν Ντέμπς στή φυλακή. Ἄς διαπράττει θηριωδίες ἡ ἀστική τάξη ἐνάντια στούς ἀληθινούς διεθνιστές, στούς ἀληθινούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου! Ὅσο θά μεγαλώνει ἡ ἀγριότητα καί ἡ θηριωδία της, τόσο θά πλησιάζει ἡ μέρα τῆς νικηφόρας προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Μᾶς κατηγοροῦν γιά τίς καταστροφές πού προξένησε ἡ ἐπανάστασή μας... Ἀλλά ποιοί εἶναι οἱ κατήγοροι; Οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης—τῆς ἴδιας αὐτῆς ἀστικῆς τάξης πού, ἀφοῦ μέσα στά τέσσερα χρόνια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ρήμαξε ὅλο σχεδόν τόν εὐρωπαϊκό πολιτισμό, ὁδήγησε τήν Εὐρώπη στή βαρβαρότητα, στήν ἐξαγρίωση, στήν πείνα. Αὐτή ἡ ἀστική τάξη μᾶς ζητάει τώρα νά κάνουμε τήν ἐπανάσταση ὄχι πάνω σ᾽αὐτές τίς καταστροφές, ὄχι μέσα στά ἐρείπια τοῦ πολιτισμοῦ, στά ἐρείπια καί τά χαλάσματα πού προξένησε ὁ πόλεμος, ὄχι μέ τούς ἀνθρώπους τούς ἐξαγριωμένους ἀπό τόν πόλεμο. Ὤ, τί ἀνθρωπιστική καί δίκαιη πού εἶναι αὐτή ἡ ἀστική τάξη!

Οἱ ὑπηρέτες της μᾶς κατηγοροῦν γιά τρομοκρατία... Οἱ ἄγγλοι ἀστοί ξέχασαν τό δικό τους 1649, οἱ γάλλοι τό δικό τους 1793. Ἡ τρομοκρατία ἦταν δίκαιη καί θεμιτή, ὅταν τή χρησιμοποιοῦσε ἡ ἀστική τάξη πρός ὄφελός της ἐνάντια στούς φεουδάρχες. Ἡ τρομοκρατία ἔγινε τερατώδης καί ἐγκληματική, ὅταν τόλμησαν νά τή χρησιμοποιήσουν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἐνάντια στήν ἀστική τάξη! Ἡ τρομοκρατία ἦταν δίκαιη καί θεμιτή, ὅταν τή χρησιμοποιοῦσαν γιά τήν ἀντικατάσταση μιᾶς ἐκμεταλλεύτριας μειοψηφίας ἀπό μιάν ἄλλη ἐκμεταλλεύτρια μειοψηφία. Ἡ τρομοκρατία ἔγινε τερατώδης καί ἐγκληματική ὅταν ἄρχισαν νά τή χρησιμοποιοῦν γιά τήν ἀνατροπή *κάθε*

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 235. *Ἡ Σύντ.*

ἐκμεταλλεύτριας μειοψηφίας, ὑπέρ τῆς πραγματικά τεράστιας πλειοψηφίας, πρός τό συμφέρον τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μισοπρολεταριάτου, τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς!

Ἡ ἀστική τάξη τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ ἐξόντωσε 10 ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, σακάτεψε 20 ἑκατομμύρια στό «δικό της» πόλεμο, στόν πόλεμο γιά τό ποιός θά κυριαρχήσει σέ ὅλο τόν κόσμο: οἱ ἄγγλοι ἤ οἱ γερμανοί ἅρπαγες.

Ἄν ὁ *δικός μας* πόλεμος, ὁ πόλεμος τῶν καταπιεζομένων καί ἐκμεταλλευομένων ἐνάντια στούς καταπιεστές καί τούς ἐκμεταλλευτές κοστίζει μισό ἑκατομμύριο ἤ ἕνα ἑκατομμύριο θύματα σέ ὅλες τίς χῶρες — ἡ ἀστική τάξη θά πεῖ ὅτι στήν πρώτη περίπτωση οἱ θυσίες ἦταν δικαιολογημένες, ἐνῶ στή δεύτερη εἶναι ἐγκληματικές.

Τό προλεταριάτο θά μιλήσει ἐντελῶς διαφορετικά.

Τώρα, μέσα ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου τό προλεταριάτο ἀφομοιώνει πέρα γιά πέρα καί παραστατικά τή μεγάλη ἀλήθεια πού διδάσκουν ὅλες οἱ ἐπαναστάσεις, τήν ἀλήθεια πού κληροδότησαν στούς ἐργάτες οἱ καλύτεροι δάσκαλοί του, οἱ θεμελιωτές τοῦ σύγχρονου σοσιαλισμοῦ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι τούτη, ὅτι δέν μπορεῖ μιά ἐπανάσταση νά ἔχει ἐπιτυχία, ἄν δέν *πνίξει τήν ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν*. Ὅταν ἐμεῖς, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες, καταλάβαμε τήν κρατική ἐξουσία, εἴχαμε χρέος νά πνίξουμε τήν ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Εἴμαστε περήφανοι πού τό κάναμε καί τό κάνουμε αὐτό. Λυπούμαστε πού τό κάνουμε μέ ἀνεπαρκή σταθερότητα καί ἀποφασιστικότητα.

Ξέρουμε ὅτι σέ ὅλες τίς χῶρες εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ λυσσαλέα ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ὅτι ἡ ἀντίσταση αὐτή *θά φουντώνει* στό βαθμό πού θά φουντώνει αὐτή ἡ ἐπανάσταση. Τό προλεταριάτο θά τσακίσει τήν ἀντίσταση αὐτή, καί στήν πορεία τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη πού προβάλλει ἀντίσταση, θά ὡριμάσει ὁριστικά γιά τή νίκη καί τήν ἐξουσία.

Ἄς ὠρύεται σέ ὅλο τόν κόσμο ὁ πουλημένος ἀστικός Τύπος γιά κάθε λάθος πού κάνει ἡ ἐπανάστασή μας. Ἐμεῖς δέν φοβόμαστε τά λάθη μας. Οἱ ἄνθρωποι δέν ἔγιναν ἅγιοι ἐπειδή ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση. Οἱ ἐργαζόμενες τάξεις πού ἐπί αἰῶνες τίς καταπίεζαν, τίς ἀποβλάκωναν, τίς ἐξουθένωναν μέ τή βία στή μέγκενη τῆς ἀθλιότητας, τῆς ἀμορφωσιᾶς, τῆς ἀγριότητας, δέν μποροῦν νά κάνουν τήν ἐπανάσταση χωρίς λάθη. Καί τό πτῶμα τῆς

ἀστικῆς κοινωνίας, ὅπως ἔχω πεῖ κάποτε, δέν μπορεῖς νά τό καρφώσεις σέ ἕνα φέρετρο καί νά τό θάψεις *. Ὁ σκοτωμένος καπιταλισμός σαπίζει, ἀποσυντίθεται ἀνάμεσά μας, μολύνοντας τήν ἀτμόσφαιρα μέ μιάσματα, δηλητηριάζοντας τή ζωή μας, τυλίγοντας τό νέο, τό φρέσκο, τό νεαρό, τό ζωντανό μέ τίς χιλιάδες νήματα καί δεσμούς τοῦ παλιοῦ, τοῦ σάπιου, τοῦ νεκρωμένου.

Σέ κάθε ἑκατό δικά μας λάθη, γιά τά ὁποῖα ὠρύεται σέ ὅλο τόν κόσμο ἡ ἀστική τάξη καί οἱ λακέδες της (μαζί καί οἱ δικοί μας μενσεβίκοι καί δεξιοί ἐσέροι), ἀναλογοῦν 10 000 μεγαλειώδεις καί ἡρωικές πράξεις πού τίς κάνει ἀκόμη πιό μεγαλειώδεις καί ἡρωικές τό ὅτι εἶναι ἁπλές, ἀφανεῖς, κρυμμένες στήν καθημερινή ζωή τῆς ἐργατικῆς συνοικίας ἤ τοῦ ἀπόμερου χωριοῦ. Τό ὅτι γίνονται ἀπό ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν συνηθίσει (καί δέν ἔχουν τή δυνατότητα) νά διαλαλοῦν σέ ὅλο τόν κόσμο τήν κάθε τους ἐπιτυχία.

Μά κι᾽ἄν ἀκόμη τά πράγματα ἦταν ἀντίστροφα — ἄν καί ξέρω πώς μιά τέτια ὑπόθεση δέν εἶναι σωστή — κι᾽ἄν ἀκόμη στίς 100 σωστές πράξεις μας ἀναλογοῦσαν 10 000 λάθη, καί πάλι ἡ ἐπανάστασή μας θά ἦταν *καί θά εἶναι ἀπέναντι στήν παγκόσμια ἱστορία* μεγαλειώδης καί ἀκατανίκητη, γιατί γιά *πρώτη φορά* ὄχι μιά μειοψηφία, ὄχι μόνο οἱ πλούσιοι, ὄχι μόνο οἱ μορφωμένοι, ἀλλά ἡ ἀληθινή μάζα, ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων χτίζουν *μόνοι τους* μιά νέα ζωή, λύνουν *μέ τή δική τους πείρα* τά δυσκολότατα προβλήματα τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης.

Κάθε λάθος σ᾽αὐτή τή δουλιά, σ᾽αὐτή τήν εὐσυνειδητότατη καί εἰλικρινέστατη δουλιά τῶν δεκάδων ἑκατομμυρίων ἁπλῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν γιά τήν ἀνάπλαση ὅλης τους τῆς ζωῆς — κάθε τέτιο λάθος ἀξίζει χίλιες καί ἕνα ἑκατομμύριο «ἀλάθητες» ἐπιτυχίες τῆς ἐκμεταλλεύτριας μειοψηφίας, ἐπιτυχίες στήν ἐξαπάτηση καί τόν ἐμπαιγμό τῶν ἐργαζομένων. Γιατί μόνο *μέσα* ἀπό τέτια λάθη οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες *θά μάθουν* νά χτίζουν τή νέα ζωή, θά μάθουν νά τά βγάζουν πέρα *χωρίς* τούς καπιταλιστές, μόνο ἔτσι θά ἀνοίξουν τό δρόμο τους — μέσα ἀπό χιλιάδες ἐμπόδια — πρός τό νικηφόρο σοσιαλισμό.

Κάνουν λάθη, ἀναπτύσσοντας δημιουργικά τήν ἐπαναστατική τους δουλιά οἱ ἀγρότες μας πού μέ ἕνα χτύπημα, μέσα σέ μιά νύχτα τῆς 25 πρός τίς 26 Ὀχτώβρη (μέ τό παλιό ἡμερολόγιο) 1917 κατάργησαν κάθε ἀτομική ἰδιοκτησία πάνω στή γῆ καί

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 408-409. *Ἡ Σύντ.*

τώρα, μήνα μέ τό μήνα, ὑπερνικώντας τεράστιες δυσκολίες, διορθώνοντας οἱ ἴδιοι τόν ἑαυτό τους, λύνουν πρακτικά τό δυσκολότατο πρόβλημα τῆς ὀργάνωσης τῶν νέων συνθηκῶν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, τῆς πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους, τῆς ἐξασφάλισης γῆς *στούς ἐργαζόμενους* (καί ὄχι στούς πλούσιους), τοῦ περάσματος στήν *κομμουνιστική* μεγάλη γεωργία.

Κάνουν λάθη, ἀναπτύσσοντας δημιουργικά τήν ἐπαναστατική τους δουλιά οἱ ἐργάτες μας, πού ἔχουν ἐθνικοποιήσει τώρα, μέσα σέ μερικούς μῆνες, σχεδόν ὅλα τά μεγάλα ἐργοστάσια καί μαθαίνουν μέ τή δύσκολη, καθημερινή δουλιά τους τήν καινούργια τέχνη τῆς διεύθυνσης ὁλόκληρων βιομηχανικῶν κλάδων, ὀργανώνουν τίς ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις, κατανικώντας τή γιγάντια ἀντίσταση τῆς ρουτίνας, τοῦ μικροαστισμοῦ, τοῦ ἐγωισμοῦ, βάζουν λιθάρι τό λιθάρι τά θεμέλια τῆς *νέας* κοινωνικῆς σχέσης, τῆς *νέας* πειθαρχίας στή δουλιά, τῆς *νέας* ἐξουσίας τῶν συνδικάτων τῶν ἐργατῶν πάνω στά μέλη τους.

Κάνουν λάθη, ἀναπτύσσοντας δημιουργικά τήν ἐπαναστατική τους δουλιά τά Σοβιέτ μας πού ἀπό τό 1905 ἀκόμη εἶχαν δημιουργηθεῖ χάρη στήν ἰσχυρή ἔξαρση τῶν μαζῶν. Τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν εἶναι νέος *τύπος* κράτους, νέος, ἀνώτερος *τύπος* δημοκρατίας, εἶναι μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, μέθοδος διακυβέρνησης τοῦ κράτους *χωρίς* τήν ἀστική τάξη καί *ἐνάντια* στήν ἀστική τάξη. Γιά πρώτη φορά ἡ δημοκρατία ἐδῶ ἐξυπηρετεῖ τίς μάζες, τούς ἐργαζόμενους, παύοντας νά εἶναι δημοκρατία γιά τούς πλούσιους, ὅπως ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ δημοκρατία σέ ὅλες, ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές Δημοκρατίες. Γιά πρώτη φορά οἱ λαϊκές μάζες ἐκπληρώνουν σέ κλίμακα πού μετέχουν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι τό καθῆκον τῆς πραγματοποίησης τῆς δικτατορίας τῶν προλετάριων καί τῶν μισοπρολετάριων — καθῆκον, πού χωρίς τήν ἐκπλήρωσή του οὔτε λόγος *μπορεῖ νά γίνει* γιά σοσιαλισμό.

Οἱ σχολαστικοί ἤ οἱ ἄνθρωποι πού τά κεφάλια τους εἶναι ἀθεράπευτα παραγεμισμένα μέ ἀστικοδημοκρατικές ἤ κοινοβουλευτικές προκαταλήψεις, ἄς κουνοῦν μέ ἀμηχανία τό κεφάλι γιά τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν μας, ἀναφερόμενοι λ.χ. στό γεγονός ὅτι δέν γίνονται ἄμεσες ἐκλογές. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν ξέχασαν τίποτε καί δέν διδάχτηκαν τίποτε στό διάστημα τῶν μεγάλων ἀνατροπῶν τοῦ 1914-1918. Ὁ συνδυασμός τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου μέ τή νέα δημοκρατία γιά τούς ἐργαζόμενους — τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μέ τήν πιό πλατιά προσέλκυση τῶν μαζῶν στήν πολιτική — ἕνας τέτιος συνδυασμός δέν πετυχαίνεται με-

μιᾶς καί δέν τοποθετεῖται μέσα στά ξεπερασμένα σχήματα τοῦ ρουτινιασμένου κοινοβουλευτικοῦ δημοκρατισμοῦ. Ἕνας νέος κόσμος, ὁ κόσμος τοῦ σοσιαλισμοῦ — νά τί διαγράφεται μπροστά μας ὅταν λέμε Σοβιετική Δημοκρατία. Καί δέν εἶναι ἐκπληκτικό πού ὁ κόσμος αὐτός δέν γεννιέται ἕτοιμος, δέν βγαίνει μονομιᾶς, ὅπως ἡ Ἀθηνᾶ ἀπό τό κεφάλι τοῦ Δία.

Ὅταν τά παλιά ἀστικοδημοκρατικά Συντάγματα διατυμπάνιζαν π.χ. τήν τυπική ἰσότητα καί τό δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι —τό δικό μας, τό Σοβιετικό Σύνταγμα, τό προλεταριακό καί ἀγροτικό ἀπορίπτει τήν ὑποκρισία τῆς τυπικῆς ἰσότητας. Ὅταν οἱ ἀστοί ρεπουμπλικάνοι γκρέμιζαν τούς θρόνους, τότε δέν νιάζονταν γιά τήν τυπική ἰσότητα ἀνάμεσα στούς μοναρχικούς καί τούς ρεπουμπλικάνους. Ὅταν πρόκειται γιά τό γκρέμισμα τῆς ἀστικῆς τάξης, μόνο προδότες ἤ ἠλίθιοι μποροῦν νά ζητοῦν τήν ἐπίσημη ἰσότητα δικαιωμάτων γιά τήν ἀστική τάξη. Ἡ «ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι» δέν ἀξίζει πεντάρα γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἐφόσον ὅλα τά καλύτερα κτίρια τά ἔχει ἁρπάξει ἡ ἀστική τάξη. Τά Σοβιέτ μας *πῆραν* ἀπό τούς πλούσιους ὅλα τά καλά κτίρια καί στίς πόλεις καί στά χωριά καί *παρέδοσαν ὅλα* αὐτά τά κτίρια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες γιά νά τά χρησιμοποιήσουν γιά τίς *δικές τους* ἑνώσεις καί συγκεντρώσεις. Αὐτή εἶναι ἡ *δική μας* ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι ——— γιά τούς ἐργαζόμενους! Αὐτό εἶναι τό νόημα καί τό περιεχόμενο τοῦ Σοβιετικοῦ μας, τοῦ σοσιαλιστικοῦ μας Συντάγματος!

Καί νά γιατί εἴμαστε ὅλοι μας τόσο βαθιά πεπεισμένοι πώς ὅποια δεινά καί ἄν περάσει ἀκόμη ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ μας, *αὐτή εἶναι ἀκατανίκητη.*

Εἶναι ἀκατανίκητη γιατί κάθε χτύπημα τοῦ λυσσαλέου ἰμπεριαλισμοῦ, κάθε ἧττα πού μᾶς προξενεῖ ἡ διεθνής ἀστική τάξη, ξεσηκώνει στόν ἀγώνα ὅλο καί καινούργια στρώματα ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, τά διδάσκει μέ τό τίμημα τεράστιων θυσιῶν, τά ἀτσαλώνει, γεννᾶ νέο μαζικό ἡρωισμό.

Ξέρουμε ὅτι ἡ βοήθειά σας, σύντροφοι ἀμερικανοί-ἐργάτες, θά ἔλθει ἴσως ὄχι καί τόσο γρήγορα, γιατί ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στίς διάφορες χῶρες συντελεῖται μέ διαφορετικές μορφές, μέ διαφορετικούς ρυθμούς (καί δέν μπορεῖ νά συντελεῖται ἀλλιῶς). Ξέρουμε ὅτι ἡ εὐρωπαϊκή προλεταριακή ἐπανάσταση μπορεῖ καί νά μήν ἀνάψει ἀκόμη στίς ἐρχόμενες ἑβδομάδες, ὅσο γρήγορα κι᾽ ἄν ὡριμάζει τόν τελευταῖο καιρό. Ὑπολογίζουμε στό ἀναπόφευκτο τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, αὐτό ὅμως δέν σημαίνει καθόλου ὅτι σάν ἠλίθιοι ὑπολογίζουμε στό ἀναπόφευ-

κτο τῆς ἐπανάστασης μέσα σέ μιά *καθορισμένη* σύντομη προθεσμία. Ἔχουμε δεῖ στή χώρα μας δυό μεγάλες ἐπαναστάσεις, τοῦ 1905 καί τοῦ 1917 καί ξέρουμε ὅτι οἱ ἐπαναστάσεις δέν γίνονται οὔτε κατά παραγγελία, οὔτε μέ συμφωνία. Ξέρουμε ὅτι οἱ περιστάσεις προώθησαν στήν πρώτη γραμμή τό *δικό μας* τμῆμα, τό ρωσικό τμῆμα τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου, ὄχι χάρη στά προσόντα μας, ἀλλά χάρη στήν ἰδιαίτερη καθυστέρηση τῆς Ρωσίας καί ὅτι *πρίν* ἐκραγεῖ ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση, ἐνδέχεται μερικές ἐπαναστάσεις νά ὑποστοῦν μιά σειρά ἧττες.

Παρ'ὅλα αὐτά, ξέρουμε πολύ καλά πώς εἴμαστε ἀκατανίκητοι, γιατί ἡ ἀνθρωπότητα δέν θά τά διπλώσει μπροστά στό ἰμπεριαλιστικό μακελειό, ἀλλά θά τό κατανικήσει. Καί ἡ πρώτη χώρα πού *ἔσπασε* τίς ἀβάσταχτες ἁλυσίδες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἦταν ἡ *δική μας* χώρα. Δόσαμε τίς πιό βαριές θυσίες στήν πάλη γιά τό σπάσιμο αὐτῶν τῶν ἁλυσίδων, μά τίς *σπάσαμε.* Εἴμαστε *ἔξω* ἀπό τά δεσμά τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐξάρτησης, ξεδιπλώσαμε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο τή σημαία τῆς πάλης γιά τήν ὁλοκληρωτική ἀνατροπή τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Ὥσπου νά ἔλθουν σέ βοήθειά μας ἄλλα τμήματα τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, βρισκόμαστε σάν σέ πολιορκημένο φρούριο. Τά τμήματα αὐτά ὅμως *ὑπάρχουν,* εἶναι *πιό πολυάριθμα* ἀπό τά δικά μας, ὡριμάζουν, ἀναπτύσσονται, δυναμώνουν ὅσο συνεχίζονται οἱ θηριωδίες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Οἱ ἐργάτες ξεκόβουν ἀπό τούς σοσιαλπροδότες τους, τύπου Γκόμπερς, Χέντερσον, Ρενοντέλ, Σάιντεμαν, Ρέννερ. Οἱ ἐργάτες βαδίζουν ἀργά, μά σταθερά πρός τήν κομμουνιστική, τήν μπολσεβίκικη τακτική, πρός τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, πού μόνο αὐτή εἶναι σέ θέση νά σώσει τόν πολιτισμό καί τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό χαμό.

Μέ ἕνα λόγο, εἴμαστε ἀκατανίκητοι, γιατί εἶναι ἀκατανίκητη ἡ παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση.

Ν. Λένιν

20 τοῦ Αὐγούστου 1918.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 178, 22 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ 23 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[31]

(*Θυελλώδεις ἐπευφημίες.*) Σέ τί συνίσταται τό πρόγραμμά μας; Στήν κατάκτηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Στή σημερινή στιγμή τοῦ παγκόσμιου πολέμου ἄλλη διέξοδος ἀπό τόν πόλεμο δέν ὑπάρχει ἐκτός ἀπό τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτό ὅμως πολλοί δέν τό καταλαβαίνουν. Σήμερα ἡ ἀνθρωπότητα στό μεγαλύτερο μέρος της εἶναι κατά τῆς αἱματοχυσίας, δέν μποροῦν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί νά καταλάβουν τήν ἄμεση σχέση τῆς αἱματοχυσίας μέ τό καπιταλιστικό καθεστώς. Οἱ φρικαλεότητες τοῦ σημερινοῦ πολέμου χτυπᾶνε στά μάτια κι᾿αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἀστικῆς τάξης, δέν εἶναι ὅμως αὐτή πού θά συνδέσει τό τέλος τοῦ πολέμου μέ τό τέλος τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος... Κι᾿αὐτή ἡ βασική ἰδέα ξεχώριζε πάντα τούς μπολσεβίκους καί τούς ἐπαναστάτες σοσιαλιστές ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν ἀπό ἐκείνους πού θέλουν νά φέρουν ἐπί γῆς εἰρήνη, ἀφήνοντας ἄθικτο τό καπιταλιστικό καθεστώς.

Γιατί γίνονται οἱ πόλεμοι; Ξέρουμε ὅτι οἱ περισσότεροι πόλεμοι γίνονταν γιά τά συμφέροντα τῶν δυναστειῶν καί ὀνομάζονταν δυναστικοί πόλεμοι. Κάποτε ὅμως γίνονταν πόλεμοι καί γιά τά συμφέροντα τῶν καταπιεζομένων. Ὁ Σπάρτακος εἶχε ξεσηκώσει πόλεμο γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς τάξης τῶν σκλάβων. Παρόμοιοι πόλεμοι γίνονταν καί στήν ἐποχή τῶν ἀποικιακῶν καταπιέσεων, πού καί σήμερα δέν ἔπαψαν νά ὑπάρχουν, στήν ἐποχή τῆς δουλείας κτλ. Οἱ πόλεμοι αὐτοί ἦταν δίκαιοι. Οἱ πόλεμοι αὐτοί δέν μπορεῖ νά καταδικάζονται.

Μά ὅταν μιλᾶμε γιά τό σημερινό εὐρωπαϊκό πόλεμο καί τόν καταδικάζουμε, αὐτό τό κάνουμε μόνο καί μόνο γιατί τόν πόλεμο αὐτό τόν διεξάγει ἡ τάξη τῶν καταπιεστῶν.

Ποιό σκοπό ἐξυπηρετεῖ ὁ σημερινός πόλεμος; Ἄν πιστέψουμε τούς διπλωμάτες ὅλων τῶν χωρῶν, ὁ πόλεμος γίνεται ἀπό

τήν πλευρά τῆς Γαλλίας καί τῆς 'Αγγλίας γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν μικρῶν λαῶν ἐνάντια στούς βάρβαρους, τούς οὔνους-γερμανούς· ἀπό τήν πλευρά τῆς Γερμανίας ὁ πόλεμος γίνεται ἐνάντια στούς βάρβαρους-κοζάκους, πού ἀπειλοῦν τόν πολιτισμένο λαό τῆς Γερμανίας καί γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας ἀπό τούς ἐπιτιθέμενους ἐχθρούς.

Ξέρουμε ὅμως πώς ὁ πόλεμος αὐτός προετοιμαζόταν, φούντωνε καί ἦταν ἀναπόφευκτος. Ἦταν τό ἴδιο ἀναπόφευκτος, ὅπως ἀναπόφευκτος εἶναι ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στήν 'Αμερική καί στήν 'Ιαπωνία. Ποῦ βρίσκεται λοιπόν αὐτό τό ἀναπόφευκτο; Βρίσκεται στό ὅτι ὁ καπιταλισμός συγκέντρωσε τά πλούτη τῆς γῆς στά χέρια μερικῶν κρατῶν, μοίρασε ὥς τήν τελευταία λωρίδα τήν ὑφήλιο. Νέο μοίρασμα, νέος πλουτισμός δέν μπορεῖ πιά νά γίνει παρά σέ βάρος τῶν ἄλλων, τοῦ ἑνός κράτους σέ βάρος τοῦ ἄλλου. Τό πρόβλημα αὐτό μπορεῖ νά λυθεῖ μόνο μέ τή δύναμη—καί γι'αὐτό ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στούς παγκόσμιους ἅρπαγες εἶναι ἀναπόφευκτος.

'Επικεφαλῆς τοῦ σημερινοῦ πολέμου βρίσκονταν ὥς τά τώρα δυό βασικές φίρμες—ἡ 'Αγγλία καί ἡ Γερμανία. 'Η 'Αγγλία ἦταν ἡ πιό δυνατή ἀποικιακή χώρα. Παρόλο πού ὁ πληθυσμός τῆς ἴδιας τῆς 'Αγγλίας δέν ὑπερβαίνει τά 40 ἑκατομμύρια, ὁ πληθυσμός τῶν ἀποικιῶν της ξεπερνάει τά 400 ἑκατομμύρια. Αὐτή ἅρπαξε ἀπό καιρό μέ τό δίκαιο τοῦ ἰσχυροτέρου ξένες ἀποικίες, ἅρπαξε ἕνα σωρό ἐδάφη καί τά ἐκμεταλλευόταν. 'Αλλά στά τελευταῖα 50 χρόνια ἀπό οἰκονομική ἄποψη ἔμεινε πίσω ἀπό τή Γερμανία. 'Η βιομηχανία τῆς Γερμανίας ἄφησε πίσω τή βιομηχανία τῆς 'Αγγλίας. 'Ο μεγάλος κρατικός καπιταλισμός τῆς Γερμανίας ἑνώθηκε μέ τό γραφειοκρατισμό, καί· ἡ Γερμανία κατέριψε ρεκόρ.

Τό ζήτημα ποιός ἀπό τούς δυό αὐτούς γίγαντες θά πάρει τήν πρωτοκαθεδρία δέν μποροῦσε νά λυθεῖ ἀλλιῶς παρά μόνο μέ τή δύναμη.

Ἄν κάποτε ἡ 'Αγγλία, μέ τό δίκαιο τοῦ ἰσχυροτέρου, ἅρπαξε ἐδάφη ἀπό τήν 'Ολλανδία, τήν Πορτογαλία κτλ., τώρα στή σκηνή ἐμφανίστηκε ἡ Γερμανία καί δήλωσε: ἦλθε ἡ σειρά μου νά πλουτίσω σέ βάρος κάποιου ἄλλου.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος: στήν πάλη γιά τό μοίρασμα τοῦ κόσμου ἀνάμεσα στούς ἰσχυροτέρους. Κι'ἐπειδή καί τά δυό μέρη διαθέτουν κεφάλαια ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων, ἡ πάλη ἀνάμεσά τους μετατράπηκε σέ παγκόσμια.

Ξέρουμε πόσα ἐγκλήματα ἔχουν γίνει στά κρυφά στή

διάρκεια αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Τά μυστικά σύμφωνα πού δημοσιεύσαμε ἀπόδειξαν ὅτι τά λόγια πού ἐξηγοῦσαν γιατί γίνεται ὁ πόλεμος ἔμειναν κούφια λόγια καί ὅλα τά κράτη, ὅπως καί ἡ Ρωσία, εἶχαν συνδεθεῖ μέ βρωμερές συμφωνίες μέ σκοπό νά πλουτίσουν σέ βάρος· τῶν μικρῶν καί ἀδύνατων λαῶν. Ἡ συνέπεια ἦταν ὅτι ὅποιος ἦταν δυνατός πλούτισε ἀκόμη περισσότερο· ὅποιος ἦταν ἀδύνατος συνθλίφτηκε.

Δέν ἐπιτρέπεται νά ἀποδίδεται σέ μεμονωμένα πρόσωπα ἡ κατηγορία ὅτι ἄρχισαν τόν πόλεμο. Εἶναι λάθος νά ἀποδίδεται στούς βασιλιάδες καί στούς τσάρους ἡ κατηγορία ὅτι προκάλεσαν τό σημερινό μακελειό. Τό μακελειό αὐτό τό προκάλεσε τό κεφάλαιο. Ὁ καπιταλισμός ἔφτασε σέ ἀδιέξοδο. Αὐτό τό ἀδιέξοδο δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ὁ ἰμπεριαλισμός πού ὑπαγόρευσε τόν πόλεμο ἀνάμεσα στούς ἀνταγωνιστές γιά τήν κυριαρχία πάνω σέ ὅλο τόν κόσμο.

Ἦταν πολύ μεγάλο ψέμα ὅτι ὁ πόλεμος κηρύχθηκε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν μικρῶν λαῶν. Οἱ δυό ἅρπαγες στέκονται ἀντιμέτωποι, ἐξακολουθώντας νά ἀλληλοϋποβλέπονται αἱμοβόρα, καί τριγύρω κείτονται συνθλιμμένοι ὄχι λίγοι μικροί λαοί.

Κι'ἐμεῖς λέμε: δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἀπό τό ἰμπεριαλιστικό μακελειό, ἐκτός ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο.

Ὅταν τό λέγαμε αὐτό τό 1914, μᾶς ἀπαντοῦσαν ὅτι μοιάζει μέ εὐθεία γραμμή πού ὁδηγεῖ στό ἄπειρο, ἡ ἀνάλυσή μας ὅμως ἐπαληθεύτηκε ἀπό τήν πορεία ὅλων τῶν κατοπινῶν γεγονότων. Σήμερα βλέπουμε ὅτι οἱ στρατηγοί τοῦ σωβινισμοῦ μένουν χωρίς στρατό. Ἐδῶ καί λίγο καιρό στή Γαλλία, πού ὑπέφερε περισσότερο ἀπό τόν πόλεμο, πού ἦταν ἡ πιό εὐαίσθητη σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό σύνθημα τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας, γιατί ὁ ἐχθρός βρισκόταν στά πρόθυρα τοῦ Παρισιοῦ—στή χώρα αὐτή οἱ ἀμυνίτες χρεοκόπησαν· εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό ναυάγιο τοῦ σωβινισμοῦ προκλήθηκε ἀπό ἀνθρώπους ταλαντευόμενους σάν τόν Λονγκέ—ὡστόσο αὐτό δέν εἶναι καί τόσο σπουδαῖο.

Ξέρουμε ὅτι στίς πρῶτες μέρες τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία ἡ ἐξουσία ἔπεσε στά χέρια μερικῶν κυρίων πού ἔλεγαν κούφια λόγια, ἐνῶ στίς τσέπες τους εἶχαν τά ἴδια τσαρικά σύμφωνα. Καί ἄν στή Ρωσία ἡ στροφή τῶν κομμάτων πρός τά ἀριστερά ἔγινε γρηγορότερα, σ'αὐτό συντέλεσε τό καταραμένο καθεστώς πού ὑπῆρχε πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση, καί ἡ ἐπανάστασή μας τοῦ 1905.

Ἀντίθετα στήν Εὐρώπη, ὅπου κυριαρχεῖ ἕνας καπιταλισμός ἔξυπνος καί συνετός, ὅπου ὁ καπιταλισμός αὐτός διαθέτει γερή

καί καλοχτισμένη όργάνωση, έκεῖ ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τό ἐθνικιστικό παραλήρημα προχωρεῖ πιό ἀργά. Ὡστόσο δέν μποροῦμε νά μή βλέπουμε ὅτι ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος πεθαίνει ἀπό ἀργό, βασανιστικό θάνατο.

Σύμφωνα μέ ἐντελῶς ἀξιόπιστες πληροφορίες, ὁ γερμανικός στρατός ἄρχισε νά ἀποσυντίθεται καί νά ἐπιδίδεται στήν αἰσχροκέρδεια. Καί δέν μπορεῖ νά γίνει ἀλλιῶς. Ὅταν ὁ στρατιώτης πού ἀφυπνίζεται ἀρχίζει νά καταλαβαίνει ὅτι σακατεύεται καί πεθαίνει μόνο καί μόνο γιά τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης, δέν μπορεῖ νά μήν εἰσχωρήσει στίς μάζες ἡ ἀποσύνθεση.

Ὁ γαλλικός στρατός πού κατάφερε νά κρατηθεῖ πιό καλά καί πιό πολύ ἀπό ὅλους, ἔδειξε ἐπίσης ὅτι δέν τοῦ εἶναι ξένη ἡ πορεία τῆς ἀποσύνθεσης. Ἡ δίκη τοῦ Μαλβύ ἀνέσυρε τόν πέπλο πού πίσω του καλύπτονταν τά γεγονότα τῆς Γαλλίας καί ἔκανε γνωστό ὅτι χιλιάδες στρατιῶτες ἀρνοῦνται νά πᾶνε στό μέτωπο[32].

Ὅλα αὐτά εἶναι προάγγελοι τῶν ἴδιων γεγονότων πού διαδραματίστηκαν καί στή Ρωσία. Μόνο πού οἱ πολιτισμένες χῶρες θά μᾶς δόσουν εἰκόνες πιό σκληροῦ ἐμφυλίου πολέμου ἀπ'αὐτές πού ἔδοσε ἡ Ρωσία. Αὐτό τό ἐπιβεβαιώνει ἡ Φιλλανδία, ἡ πιό δημοκρατική ἀπό ὅλες τίς ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης, χώρα ὅπου γιά πρώτη φορά ἡ γυναίκα ἀπόκτησε δικαίωμα ψήφου—ἡ χώρα αὐτή ἐκδικοῦνταν ἄγρια καί ἀνελέητα τούς κόκκινους στρατιῶτες, μά κι'αὐτοί δέν παραδίνονταν εὔκολα. Ἡ εἰκόνα αὐτή δείχνει ποιά σκληρή τύχη περιμένει τίς πολιτισμένες αὐτές χῶρες.

Βλέπετε καί μόνοι σας πόσο παράλογη ἦταν ἡ κατηγορία κατά τῶν μπολσεβίκων, ὅτι ἡ ἀποσύνθεση τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ εἶναι ἔργο τῶν χεριῶν τους.

Ἐμεῖς δέν εἴμαστε παρά ἕνα τμῆμα πού τράβηξε κάπως πιό μπροστά ἀπό τά ἄλλα ἐργατικά τμήματα, κι'αὐτό ὄχι γιατί εἶναι καλύτερο ἀπό τά ἄλλα, ἀλλά γιατί ἡ ἠλίθια πολιτική τῆς ἀστικῆς μας τάξης ἔδοσε τή δυνατότητα στήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας νά ἀποτινάξει πιό γρήγορα τό ζυγό της. Τώρα, παλεύοντας γιά τό σοσιαλιστικό καθεστώς στή Ρωσία, παλεύουμε γιά τόν παγκόσμιο σοσιαλισμό. Τώρα σέ ὅλες τίς χῶρες, σέ ὅλες τίς ἐργατικές συγκεντρώσεις, σέ ὅλες τίς ἐργατικές συνελεύσεις μιλᾶνε ὅλο γιά τούς μπολσεβίκους καί μᾶς ξέρουν· ξέρουν ὅτι σήμερα ἐμεῖς ἐργαζόμαστε γιά ὅλο τόν κόσμο, δουλεύουμε γι'αὐτούς.

Καταργώντας τήν ἰδιοκτησία γῆς, ἐθνικοποιώντας τίς ἐπιχειρήσεις, τίς τράπεζες πού τή στιγμή αὐτή καταπιάνονται μέ τήν ὀργάνωση τῆς βιομηχανίας, ἀκοῦμε κραυγές ἀπ'ὅλες τίς πλευρές ὅτι κάνουμε ἕνα σωρό λάθη. Ναί, μά οἱ ἐργάτες δημιουργοῦν μονάχοι τους τό σοσιαλισμό καί ὁποιαδήποτε λάθη κι'ἄν κάνουμε—ἀπό τήν πρακτική αὐτή δουλιά διδασκόμαστε καί προετοιμάζουμε τό ἔδαφος γιά τήν ἀλάθητη τέχνη τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐπανάστασης.

Νά γιατί ἀντιμετωπίζουμε τόσο λυσσαλέο μίσος! Νά γιατί ὁ γαλλικός ἰμπεριαλισμός δέν λυπᾶται νά πετάει δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια γιά τήν ὑποστήριξη τῆς ἀντεπανάστασης, γιατί ἡ ἀντεπανάσταση συναποκομίζει τήν ἐπιστροφή τῶν ρωσικῶν χρεῶν στή Γαλλία, πού ἀνέρχονται σέ δισεκατομμύρια καί πού δέν τά ἀναγνώρισαν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες.

Αὐτή τή στιγμή ὅλος ὁ ἀστικός Τύπος τέρπεται, γεμίζοντας τίς στῆλες του μέ ψευτιές σάν καί τοῦτες, ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἔφυγε γιά τήν Τούλα, ἐνῶ πρίν ἀπό δέκα μέρες τό εἴδανε στήν Κρονστάνδη κτλ.· ὅτι ἐπίκειται ἡ πτώση τῆς Μόσχας καί ὅτι οἱ σοβιετικές ἀρχές τό ἔσκασαν.

Ὅλη ἡ ἀστική τάξη, ὅλοι οἱ πρώην Ρομάνοφ, ὅλοι οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες εἶναι μέ τούς τσεχοσλοβάκους, γιατί τήν ἀνταρσία τῶν τελευταίων τή συνδυάζουν μέ τό ἐνδεχόμενο πτώσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Αὐτό τό ξέρουν οἱ σύμμαχοι καί ἀναλαβαίνουν μιά ἀπό τίς πιό σοβαρές μάχες. Δέν διέθεταν στή Ρωσία ἕναν πυρήνα, καί τόν πυρήνα αὐτό τόν ἀπόκτησαν μέ τούς τσεχοσλοβάκους. Γι'αὐτό δέν ἐπιτρέπεται νά βλέπουμε ἐπιπόλαια τήν ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων. 'Η ἀνταρσία αὐτή προκάλεσε πολλές ἀντεπαναστατικές ἐξεγέρσεις· πολλές κουλάκικες καί λευκοφρουρίτικες ἀνταρσίες γράφτηκαν στίς τελευταῖες σελίδες τῆς ἱστορίας τῆς ἐπανάστασής μας.

'Η κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι σοβαρή, μπροστά σ'αὐτό τό γεγονός δέν ἐπιτρέπεται νά κλείνουμε τά μάτια. Ρίξτε ὅμως μιά ματιά γύρω σας καί δέν μπορεῖ παρά νά πλημμυρίσει ἡ ψυχή σας μέ τήν πεποίθηση στή νίκη μας.

'Η Γερμανία ὑπέστη μιά σειρά ἧττες, καί δέν εἶναι μυστικό ὅτι οἱ ἧττες αὐτές εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς «προδοσίας» τῶν γερμανῶν στρατιωτῶν· οἱ γάλλοι στρατιῶτες ἀρνήθηκαν νά πᾶνε στό μέτωπο στήν πιό κρίσιμη στιγμή, ἀπ'ἀφορμή τή σύλληψη τοῦ σ. 'Αντριέ, πού ἡ κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά τόν ἐλευθερώσει γιά νά κινήσει τά στρατεύματα κτλ. κτλ.

'Εμεῖς εἴχαμε πολλές θυσίες. 'Η εἰρήνη τοῦ Μπρέστ εἶναι

μεγάλη πληγή· περιμέναμε τήν ἐπανάσταση στή Γερμανία, μά τότε δέν εἶχε ὡριμάσει ἀκόμη. Αὐτό γίνεται τώρα, ἡ ἐπανάσταση ἔρχεται ἀναμφισβήτητα καί εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἀλλά μόνο ἕνας ἀνόητος μπορεῖ νά ρωτάει, πότε θά ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση στή Δύση. Τό ξέσπασμα τῆς ἐπανάστασης δέν μπορεῖ νά τό προβλέψει κανείς, τήν ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά τή μαντέψει κανείς, ἡ ἐπανάσταση ἔρχεται ἀπό μόνη της. Ὡριμάζει καί δέν μπορεῖ παρά νά ξεσπάσει. Μήπως ἤξερε κανείς μιά ἑβδομάδα πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ὅτι αὐτή θά ξεσποῦσε; Μήπως τή στιγμή πού ὁ τρελόπαπας ὁδηγοῦσε τό λαό πρός τό παλάτι[33], φανταζόταν κανείς ὅτι θά ξεσποῦσε ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905; Ἡ ἐπανάσταση ὅμως ὡριμάζει καί δέν μπορεῖ παρά νά γίνει ἀναπόφευκτα.

Κι᾽ἐμεῖς πρέπει νά κρατήσουμε τή Σοβιετική ἐξουσία ὥς τήν ἔναρξη τῆς ἐπανάστασης, τά λάθη μας πρέπει νά γίνουν διδάγματα γιά τό προλεταριάτο τῆς Δύσης—γιά τό διεθνή σοσιαλισμό. Ἡ σωτηρία ὄχι μόνο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά καί τῆς διεθνοῦς, βρίσκεται στό τσεχοσλοβακικό μέτωπο. Καί ἔχουμε ἤδη πληροφορίες ὅτι ὁ στρατός πού προδόθηκε ἀμέτρητες φορές ἀπό τούς στρατηγούς, ὁ στρατός πού ἀπόκαμε ἀπό τήν κούραση, ὁ στρατός αὐτός μέ τήν ἄφιξη τῶν συντρόφων μας, τῶν κομμουνιστῶν, τῶν ἐργατῶν, ἀρχίζει νά νικάει, ἀρχίζει νά ἐκδηλώνει ἐπαναστατικό ἐνθουσιασμό στήν πάλη ἐνάντια στήν παγκόσμια ἀστική τάξη.

Καί πιστεύουμε ὅτι ἡ νίκη εἶναι δική μας καί ὅτι, νικώντας θά διαφυλάξουμε τό σοσιαλισμό. (Θυελλώδεις ἐπευφημίες.)

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 24 τοῦ Αὐγούστου 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 182

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1926 στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ), τόμ. ΧΧ, μέρος ΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ «ΑΛΕΞΕΓΕΦ» 23 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ σύντροφου Λένιν ἔγινε δεκτή μέ θυελλώδη, ἀσταμάτητα χειροκροτήματα.) Σύντροφοι, σήμερα τό Κόμμα μας ὀργανώνει συγκεντρώσεις μέ θέμα: γιατί παλεύουμε ἐμεῖς—οἱ κομμουνιστές.

Ἡ πιό συνοπτική ἀπάντηση πού μπορεῖ νά δοθεῖ στό ἐρώτημα αὐτό εἶναι: παλεύουμε γιά τό σταμάτημα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί γιά τό σοσιαλισμό.

Ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη τοῦ πολέμου, τόν καιρό τῆς ἀντίδρασης καί τοῦ τσαρισμοῦ, δηλώναμε ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ἐγκληματικός, ὅτι ἡ μοναδική διέξοδος ἀπ᾿αὐτόν εἶναι ἡ μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο.

Πολλοί δέν μποροῦσαν νά καταλάβουν τότε τή σύνδεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί στό σοσιαλισμό, καί μάλιστα πολλοί σοσιαλιστές φαντάζονταν ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός πρέπει νά τελειώσει, ὅπως καί οἱ ἄλλοι, μέ τό κλείσιμο εἰρήνης.

Τά τέσσερα ὅμως χρόνια τοῦ πολέμου μᾶς δίδαξαν πολλά. Τώρα γίνεται ὁλοένα καί πιό ἐξόφθαλμο ὅτι ἄλλη διέξοδος δέν ὑπάρχει. Ἔπειτα ἀπό τήν ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας φουντώνει ἡ ἐπανάσταση σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες. Γιατί συνέβηκε αὐτό; Γιά νά ἀπαντήσουμε σέ τοῦτο τό ἐρώτημα, πρέπει νά δείξουμε ποιά εἶναι ἡ στάση τῶν κομμουνιστῶν ἀπέναντι στόν πόλεμο καί πῶς τόν κρίνουμε ἀπό τή δική μας ἄποψη. Θεωροῦμε ἐγκληματικούς ὅλους τούς πολέμους πού ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν ἁρπακτικῶν ἐπιδιώξεων τῶν τσάρων καί τῶν καπιταλιστῶν, γιατί εἶναι ὀλέθριοι γιά τίς ἐργαζόμενες τάξεις καί προσκομίζουν πλούσιους καρπούς στήν κυρίαρχη ἀστική τάξη.

῾Υπάρχουν ὅμως πόλεμοι πού ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά τούς θεωρεῖ σάν τούς μοναδικά δίκαιους πολέμους, ὅπως εἶναι ἡ πάλη γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τή δουλεία, ἀπό τό ζυγό τῶν καπιταλιστῶν, καί τέτιοι πόλεμοι πρέπει νά διεξάγονται, γιατί δέν θά πετύχουμε τήν ἀπελευθέρωση διαφορετικά, παρά μόνο μέ τήν πάλη.

῞Οταν τό 1914 ἄρχισε ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στούς γερμανούς καί στούς ἀγγλογάλλους γιά τό πῶς θά μοιράσουν μεταξύ τους τή γῆ, γιά τό ποιός θά ἀποκτήσει τό δικαίωμα νά καταπνίγει ὅλο τόν κόσμο, οἱ καπιταλιστές καί τῶν δυό στρατοπέδων πάσχιζαν νά κρύψουν τίς ἁρπακτικές ἐπιδιώξεις τους μέ τό σύνθημα τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας» καί μέ τά παραμύθια αὐτά ἔτρεφαν τή μάζα τοῦ λαοῦ.

῾Εκατομμύρια ἄνθρωποι χάθηκαν σ᾽αὐτό τό μακελειό, ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ἔμειναν σακάτηδες. ῾Ο πόλεμος ἔγινε παγκόσμιος, καί ὅλο καί πιό πολύ ἄρχισαν νά προβάλλουν τά ἐρωτήματα: γιατί, ἐνονόματι τίνος αὐτές οἱ ἄσκοπες θυσίες;

῾Η ᾽Αγγλία καί ἡ Γερμανία εἶναι πλημμυρισμένες στό αἷμα, μά διέξοδος ἀπό τόν πόλεμο δέν ὑπάρχει: ἄν μερικές ἰμπεριαλιστικές χῶρες σταματήσουν τόν πόλεμο, θά τόν συνεχίσουν οἱ ἄλλες.

Οἱ καπιταλιστές ἔχουν ἀποχαλινωθεῖ, παραέχουν ληστέψει. Στό μεταξύ ὁ στρατός ἀποσυντίθεται, παντοῦ ἐμφανίζονται λιποτάκτες· τά βουνά τῆς ᾽Ιταλίας εἶναι γεμάτα ἀπό τέτιους, στή Γαλλία οἱ στρατιῶτες ἀρνοῦνται νά πολεμήσουν, ἀκόμη καί στή Γερμανία ἔχει κλονιστεῖ ἡ προηγούμενη πειθαρχία.

Οἱ γάλλοι καί οἱ γερμανοί στρατιῶτες ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν ὅτι πρέπει νά κάνουν μεταβολή καί νά στρέψουν τά ὅπλα τους ἐνάντια στίς ἴδιες τίς κυβερνήσεις τους, μιά πού στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος εἶναι ἀδύνατο νά μπεῖ τέρμα στόν αἱματηρό πόλεμο· ἀπό δῶ πηγάζει καί ἡ συνείδηση τῆς ἀνάγκης νά ἀρχίσουν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν τόν ἀγώνα ἐνάντια στούς καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν.

Εἶναι δύσκολο νά δημιουργηθεῖ τό σοσιαλιστικό καθεστώς. ᾽Ο ἐμφύλιος πόλεμος θά παραταθεῖ κατά τά φαινόμενα πολλούς ἀκόμη μῆνες, ἴσως καί χρόνια, κι᾽αὐτό πρέπει νά τό καταλάβει ὁ ρῶσος, γιατί ξέρει πόσο δύσκολη εἶναι ἡ ἀνατροπή τῆς ἄρχουσας τάξης καί πόσο ἀπεγνωσμένα παλεύουν οἱ ρῶσοι τσιφλικάδες καί καπιταλιστές.

Δέν ὑπάρχει χώρα στήν Εὐρώπη ὅπου οἱ ἐργάτες νά μή συμπαθοῦν τούς μπολσεβίκους καί νά μήν εἶναι σίγουροι

ὅτι θά ἔλθει ὁ καιρός πού θά γκρεμίσουν κι'αὐτοί τήν κυβέρνησή τους, ὅπως ἔκαναν οἱ ρῶσοι ἐργάτες.

'Εμεῖς, οἱ ρῶσοι κομμουνιστές, εἴμαστε γιά τήν ὥρα μονάχοι, γιατί τό τμῆμα μας βρέθηκε μπροστά ἀπό τά ἄλλα τμήματα, ἔχουμε ἀποκοπεῖ ἀπό τούς ἄλλους συντρόφους, ἔπρεπε ὅμως νά δράσουμε πρῶτοι, ἐπειδή ἡ χώρας μας ἦταν ἡ πιό καθυστερημένη. 'Η ἐπανάστασή μας ἐκδηλώθηκε σάν ἐπανάσταση γενική, κι'ἐμεῖς θά ἐκπληρώσουμε τά καθήκοντά μας μέ τή βοήθεια τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὅλων τῶν χωρῶν.

Τά καθήκοντά μας εἶναι καί βαριά καί δύσκολα, μᾶς ἔρχονται πολλά στοιχεῖα ἄχρηστα, ἐπιζήμια, μά ἡ δουλιά ἄρχισε, καί ἄν κάνουμε καί λάθη δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι τό κάθε λάθος μᾶς φωτίζει καί μᾶς διδάσκει.

'Ο καπιταλισμός εἶναι δύναμη διεθνής καί γι'αὐτό δέν μποροῦμε νά τόν ἐκμηδενίσουμε ὁριστικά, παρά μόνο νικώντας σέ ὅλες τίς χῶρες καί ὄχι μόνο σέ μιά. 'Ο πόλεμος ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους εἶναι πόλεμος ἐνάντια στούς καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου.

Οἱ ἐργάτες ὀρθώνονται, ξεσηκώνονται σ'αὐτό τόν ἀγώνα· οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας κατατάσσονται στό στρατό, καί ταυτόχρονα ὁ στρατός διαποτίζεται μέ τήν ἰδέα τῆς πάλης γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Οἱ προλεταριακές μάζες θά ἐξασφαλίσουν στή Σοβιετική Δημοκρατία τή νίκη ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους καί τή δυνατότητα νά κρατήσουμε ὥσπου νά ξεσπάσει ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση. ('Ο σύντροφος Λένιν τέλειωσε τό λόγο του μέσα σέ θυελλώδη χειροκροτήματα καί ἐπευφημίες τῆς συγκέντρωσης.)

«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 182, 24 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας, «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ[34]
28 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918

(Στήν αἴθουσα ἐμφανίζεται ὁ σύντροφος Λένιν, ὅλοι σηκώνονται ὄρθιοι. Θυελλώδη καί παρατεταμένα χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Περνᾶμε μιά ἀπό τίς πιό κρίσιμες, τίς πιό σπουδαῖες καί τίς πιό ἐνδιαφέρουσες ἱστορικές στιγμές—τή στιγμή τῆς ὡρίμανσης τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Τώρα γίνεται ξεκάθαρο ἀκόμη καί σ'ἐκείνους πού τούς ἦταν ξένες οἱ σοσιαλιστικές θεωρίες καί προβλέψεις ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός δέν θά τελειώσει μέ τόν τρόπο πού ἄρχισε, δηλ. μέ τή συνηθισμένη σύναψη εἰρήνης ἀνάμεσα στίς παλιές ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἔδειξε ὅτι ὁ πόλεμος ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα στήν κατάρευση ὅλης τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, ὅτι μετατρέπεται σέ πόλεμο τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές. Σ'αὐτό βρίσκεται ἡ σημασία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Ὅσο μεγάλες καί ἄν εἶναι οἱ δυσκολίες πού ἔχουμε νά ἀντιμετωπίσουμε, ὅσο καί ἄν πασχίζουν σέ ὅλες τίς χῶρες νά σκορποῦν δεκάδες ἑκατομμύρια γιά νά διαδίδουν τήν ψευτιά καί τή συκοφαντία ἐνάντια στή ρωσική ἐπανάσταση, ἡ ἐργατική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου νιώθει ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση εἶναι δική της ὑπόθεση. Παράλληλα μέ τόν πόλεμο τῆς μιᾶς ὁμάδας ἰμπεριαλιστῶν ἐνάντια στήν ἄλλη, ἀρχίζει παντοῦ ἕνας πόλεμος πού ἡ ἐργατική τάξη, μολυσμένη ἀπό τό παράδειγμα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, κηρύσσει ἐνάντια στή δική της ἀστική τάξη. Ὅλα τά σημάδια δείχνουν πώς ἡ Αὐστρία καί ἡ Ἰταλία βρίσκονται στίς παραμονές τῆς ἐπανάστασης, ἡ ἀποσύνθεση τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος στίς χῶρες αὐτές προχωρεῖ μέ γοργά βήματα. Στά πιό σταθερά καί ἰσχυρά κράτη, ὅπως εἶναι ἡ

Γερμανία, ἡ 'Αγγλία καί ἡ Γαλλία, συντελεῖται, ἄν καί κάπως διαφορετικά καί λιγότερο αἰσθητά, τό ἴδιο προτσές. Ἡ χρεοκοπία τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος καί τοῦ καπιταλιστικοῦ πολέμου εἶναι ἀναπόφευκτη. Οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές δέν μπόρεσαν νά καταπνίξουν τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἡ κατάπνιξη τῆς ἐπανάστασης στήν κόκκινη Λεττονία, στή Φιλλανδία καί τήν Οὐκρανία κόστισε στή Γερμανία τήν ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ. Τήν ἥττα τῆς Γερμανίας στό Δυτικό μέτωπο τήν προκάλεσε σέ σημαντικό βαθμό τό γεγονός ὅτι δέν ὑπάρχει πιά στή Γερμανία ὁ παλιός στρατός. Ὁ «ἐκρωσισμός» τῶν γερμανῶν στρατιωτῶν, πού γι'αὐτόν μιλοῦσαν μισοαστεῖα οἱ γερμανοί διπλωμάτες, τώρα ἀποδείχτηκε ὅτι δέν εἶναι ἀστεῖο, μά πικρή ἀλήθεια γι'αὐτούς. Τό πνεῦμα διαμαρτυρίας μεγάλωσε, οἱ «προδοσίες» γίνονται συνηθισμένο φαινόμενο στό γερμανικό στρατό. 'Από τήν ἄλλη μεριά, ἡ 'Αγγλία καί ἡ Γαλλία καταβάλλουν ὕστατες προσπάθειες γιά νά διατηρήσουν τή θέση τους. Ρίχνονται πάνω στή Ρωσική Δημοκρατία καί παρατεντώνουν τίς χορδές τοῦ καπιταλισμοῦ σέ σημεῖο πού ἀρχίζουν κιόλας νά σπᾶνε. Στά πνεύματα τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, ὅπως ὁμολογοῦν ἀκόμη καί τά ὄργανα τοῦ ἀστικοῦ Τύπου, ἐπῆλθε ἀναμφισβήτητη στροφή: στή Γαλλία χρεοκοπεῖ ἡ ἰδέα τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας», ἡ ἐργατική τάξη τῆς 'Αγγλίας καταγγέλλει τήν «ταξική εἰρήνη». Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι ἰμπεριαλιστές ἔπαιξαν τό τελευταῖο τους χαρτί, κι'ἐμεῖς λέμε μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα ὅτι τό χαρτί αὐτό θά χάσει. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.) Ὅσο κι'ἄν φωνασκοῦν ὁρισμένες ὁμάδες πώς οἱ μπολσεβίκοι στηρίζονται σέ μιά μειοψηφία, εἶναι ὑποχρεωμένες νά ὁμολογήσουν ὅτι δέν διαθέτουν στό ἐσωτερικό τῆς Ρωσίας δυνάμεις γιά τήν καταπολέμηση τῶν μπολσεβίκων καί ἀναγκάζονται νά καταφύγουν στήν ξένη ἐπέμβαση. Ἔτσι ἡ ἐργατική τάξη τῆς Γαλλίας καί τῆς 'Αγγλίας ἀναγκάζεται νά πάρει μέρος σ'ἕναν ὁλοφάνερα κατακτητικό πόλεμο, πού ἀποσκοπεῖ στήν κατάπνιξη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ ἀγγλογαλλικός, συνεπῶς καί ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός ψυχοραγεῖ. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Ὅσο δύσκολη καί ἄν ἦταν ἡ ἐπαναδημιουργία πολεμικῆς κατάστασης σέ μιά χώρα ὅπου ὁ λαός σάρωσε ὁ ἴδιος τόν πόλεμο καί ὁ ἴδιος σύντριψε τόν παλιό στρατό, ὅσο δύσκολη καί ἄν ἦταν ἡ ὀργάνωση στρατοῦ στή διάρκεια ἑνός ὀξύτατου ἐμφυλίου πολέμου, ἐμεῖς ὑπερνικήσαμε ὅλες τίς δυσκολίες. Ὁ

στρατός συγκροτήθηκε καί ἡ νίκη ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους, τούς λευκοφρουρίτες, τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές καί τούς κουλάκους εἶναι ἐξασφαλισμένη. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Οἱ ἐργαζόμενες μάζες καταλαβαίνουν ὅτι δέν κάνουν πόλεμο γιά τά συμφέροντα μιᾶς χούφτας καπιταλιστῶν, ἀλλά γιά τή δική τους ὑπόθεση. Οἱ ρῶσοι ἐργάτες καί ἀγρότες ἀπόκτησαν γιά πρώτη φορά τή δυνατότητα νά διαχειρίζονται μόνοι τους τά ἐργοστάσια καί τή γῆ, καί ἡ πείρα αὐτή δέν μποροῦσε νά μείνει γι'αὐτούς χωρίς συνέπειες. Ὁ στρατός μας ἀποτελέστηκε ἀπό διαλεχτά στοιχεῖα, ἀπό συνειδητούς ἀγρότες καί ἐργάτες. Ὁ καθένας τους πηγαίνει στό μέτωπο μέ τή συναίσθηση ὅτι ἀγωνίζεται ὄχι μονάχα γιά τήν τύχη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά καί γιά τήν τύχη ὁλόκληρης τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης, γιατί μποροῦμε νά εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση δέν εἶναι παρά ἕνα παράδειγμα, δέν εἶναι παρά τό πρῶτο βῆμα σέ μιά σειρά ἐπαναστάσεις, πού μ'αὐτές ἀναπόφευκτα θά τερματιστεῖ ὁ πόλεμος.

Ἕνα ἀπό τά συστατικά μέρη τῆς πάλης πού διεξάγουμε σήμερα εἶναι τό θέμα τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης. Στήν ὑποκρισία καί τήν ψευτιά μποροῦμε νά ἀντιτάξουμε τήν πλήρη καί ἀπροκάλυπτη ἀλήθεια. Ὁ πόλεμος ἔδειξε χτυπητά τί σημαίνει «θέληση τῆς πλειοψηφίας», πού μ'αὐτή καλυπτόταν ἡ αστική τάξη, ὁ πόλεμος ἔδειξε ὅτι μιά χούφτα πλουτοκράτες σέρνουν τούς λαούς στή σφαγή γιά τά συμφέροντά τους. Ἡ πίστη πώς ἡ ἀστική δημοκρατία ἐξυπηρετεῖ τήν πλειονότητα ὑποσκάφθηκε τώρα ὁριστικά. Τό Σύνταγμά μας, τά Σοβιέτ μας, πού ἦταν κάτι τό νέο γιά τήν Εὐρώπη, ἀλλά πού γιά μᾶς εἶναι κατανοητά ἀκόμη ἀπό τήν πείρα τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905, ἀποτελοῦν τό καλύτερο παράδειγμα ζύμωσης καί προπαγάνδας, πού ξεσκεπάζει ὅλη τήν ψευτιά καί τήν ὑποκρισία τοῦ δημοκρατισμοῦ τους. Διακηρύξαμε ἀνοιχτά τήν κυριαρχία τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων—αὐτό ἀποτελεῖ τή δύναμή μας καί τήν πηγή τοῦ ἀκατανίκητού μας.

Στόν τομέα τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης συμβαίνει τό ἴδιο: ὅσο πιό πολιτισμένο ἦταν ἕνα ἀστικό κράτος, τόσο πιό ραφιναρισμένα ψευδόταν, ἰσχυριζόταν ὅτι τό σχολειό μπορεῖ νά βρίσκεται ἔξω ἀπό τήν πολιτική καί νά ὑπηρετεῖ τήν κοινωνία στό σύνολό της.

Στήν πραγματικότητα τό σχολειό εἶχε μετατραπεῖ ὁλοκλη-

ρωτικά σέ ὄργανο ταξικῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης, ἦταν πέρα γιά πέρα διαποτισμένο μέ τό ἀστικό πνεῦμα τῆς κάστας, εἶχε σκοπό νά προσφέρει στούς καπιταλιστές πειθήνιους ὑποψήφιους καί ἐπιδέξιους ἐργάτες. Ὁ πόλεμος ἔδειξε ὅτι τά θαύματα τῆς σύγχρονης τεχνικῆς χρησιμεύουν σάν μέσο γιά τήν ἐξόντωση ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί γιά τόν ἀπεριόριστο πλουτισμό τῶν καπιταλιστῶν πού θησαυρίζουν ἀπό τόν πόλεμο. Ὁ πόλεμος ὑποσκάφθηκε ἀπό τά μέσα, γιατί ξεσκεπάσαμε τήν ψευτιά τους, ἀντιπαραθέτοντάς της τήν ἀλήθεια. Ἐμεῖς λέμε: ἡ δουλιά μας στόν τομέα τῆς ἐκπαίδευσης εἶναι ἡ ἴδια πάλη γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης· δηλώνουμε ἀνοιχτά ὅτι σχολειό ἔξω ἀπό τή ζωή, ἔξω ἀπό τήν πολιτική εἶναι ψέμα καί ὑποκρισία. Τί σήμαινε τό σαμποτάζ πού εἶχαν κηρύξει οἱ πιό μορφωμένοι ἐκπρόσωποι τοῦ παλιοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ; Τό σαμποτάζ ἔδειξε παραστατικότερα ἀπό ὁποιονδήποτε διαφωτιστή, ἀπ'ὅλους τούς λόγους καί τίς χιλιάδες μπροσοῦρες μας, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θεωροῦν τή γνώση μονοπώλιό τους, μετατρέποντάς την σέ ὄργανο κυριαρχίας τους πάνω στά λεγόμενα «κατώτερα στρώματα». Χρησιμοποίησαν τή μόρφωσή τους γιά νά τορπιλίσουν τό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, τάχθηκαν ἀνοιχτά ἐνάντια στίς ἐργαζόμενες μάζες.

Μέσα στήν ἐπαναστατική πάλη οἱ ρῶσοι ἐργάτες καί ἀγρότες πῆραν τήν ὁριστική τους διαπαιδαγώγηση. Εἶδαν ὅτι μόνο τό δικό μας καθεστώς τούς κάνει πραγματικά ἀφεντικά, πείστηκαν πώς ἡ κρατική ἐξουσία παρέχει ἀμέριστη καί πλήρη βοήθεια στούς ἐργάτες καί στούς φτωχούς ἀγρότες, γιά νά μπορέσουν νά συντρίψουν ὁριστικά τήν ἀντίσταση τῶν κουλάκων, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Οἱ ἐργαζόμενοι λαχταροῦν τή μάθηση, γιατί τούς εἶναι ἀπαραίτητη γιά τή νίκη. Τά ἐννιά δέκατα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν κατάλαβαν ὅτι ἡ μάθηση ἀποτελεῖ ὅπλο στήν πάλη τους γιά τήν ἀπελευθέρωση, ὅτι οἱ ἀποτυχίες τους ἐξηγοῦνται μέ τό ὅτι δέν ἔχουν ἀρκετή μόρφωση καί ὅτι τώρα ἐξαρτᾶται ἀπ'αὐτούς τούς ἴδιους νά γίνει ἡ ἐκπαίδευση πραγματικά προσιτή σέ ὅλους. Ἡ ὑπόθεσή μας εἶναι ἐξασφαλισμένη χάρη στό ὅτι οἱ ἴδιες οἱ μάζες καταπιάστηκαν μέ τήν οἰκοδόμηση τῆς νέας, τῆς σοσιαλιστικῆς Ρωσίας. Διδάσκονται ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα, ἀπό τίς ἀποτυχίες καί τά λάθη τους, βλέπουν πόσο ἀπαραίτητη εἶναι ἡ μάθηση γιά τό νικηφόρο τερματισμό τῆς πάλης πού διεξάγουν. Παρά τή φαινομενική ἐξάρθρωση πολλῶν ἱδρυμάτων καί παρά τήν ἀγαλλίαση τῶν

σαμποταριστῶν διανοουμένων, βλέπουμε ὅτι ἡ πείρα τῆς πάλης δίδαξε τίς μάζες νά διαφεντεύουν μόνες τους τίς τύχες τους. Ὅλοι, ὅσοι συμπαθοῦν τό λαό ὄχι στά λόγια, ἀλλά στήν πράξη, ἡ καλύτερη μερίδα τῶν ἐκπαιδευτικῶν θά ἔλθουν σέ βοήθειά μας—κι᾽αὐτό εἶναι γιά μᾶς σίγουρη ἐγγύηση πώς ἡ ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ θά νικήσει. (Ἐ π ε υ φ η μ ί ε ς.)

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Αὐγούστου 1918 στήν ἐφημερίδα «Βετσέρνιγε Ἰζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ Μόσχας», ἀρ. φύλ. 35

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1919 στό βιβλίο «Τά πρακτικά τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου γιά τήν ἐκπαίδευση»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΩΝ

1

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ[35]

Νά ἀνατεθεῖ σέ ὅλα τά Ἐπιτροπάτα νά κάνουν μέσα σέ μιά βδομάδα μιά σύντομη ἔκθεση, ἀπό δυό ὥς πέντε δακτυλογραφημένες σελίδες, γιά τή δράση τους ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917.

Οἱ ἐκθέσεις αὐτές πρέπει νά εἶναι συνταγμένες ὅσο τό δυνατό πιό ἐκλαϊκευτικά καί νά δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχή στά στοιχεῖα σχετικά μέ τό ρόλο τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων καί τῶν ἐκπροσώπων τοῦ προλεταριάτου στή διακυβέρνηση, στά μεγάλα μέτρα σοσιαλιστικοῦ χαρακτήρα καί τῆς πάλης γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης.

Τό ἴδιο ἀνατίθεται καί στήν Πανρωσική Ἔκτακτη Ἐπιτροπή.

Παρακαλεῖται τό Προεδρεῖο τῆς ΚΕΕ νά ἀποφασίσει τό ἴδιο γιά τή δράση της (ἰδιαίτερα γιά τό Σύνταγμα καί τά συμπεράσματα ἀπό τά συνέδρια τῶν Σοβιέτ).

2
ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΛΑΪΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ

29. VIII. 1918.

Ἐπιτρέψτε μου νά διατυπώσω τίς παρακάτω προτάσεις σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐκπλήρωσης τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 29 τοῦ Αὐγούστου γιά τήν κατάρτιση τῶν *ἐκθέσεων* μέσα σέ *μιά βδομάδα:*

Στίς ἐκθέσεις, πού πρέπει νά εἶναι *ὅσο τό δυνατό πιό ἐκλαϊκευτικές,* εἶναι ἀπαραίτητο ἰδιαίτερα νά σημειωθεῖ

α) ἡ καλυτέρευση τῆς κατάστασης τῶν μαζῶν (ἀνέβασμα τοῦ μισθοῦ ἐργασίας γιά τούς **ἐργάτες,** τούς δημοδιδασκάλους κτλ.)

β) ἡ συμμετοχή τῶν ἐργατῶν στή διακυβέρνηση (προσωπικά οἱ ἐργάτες πού διακρίνονται καί οἱ ἐργατικές ὀργανώσεις κτλ.)

γ) τό ἴδιο καί γιά τούς φτωχούς ἀγρότες καί γιά τή βοήθεια τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους

δ) ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν, τῶν ἐμπόρων, τῶν χρηματιστῶν κτλ.

Βασικό καθῆκον εἶναι νά δείξουμε *συγκεκριμένα,* μέ στοιχεῖα *πῶς ἀκριβῶς* ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔκανε ὁρισμένα βήματα *(τά πρῶτα)* πρός τό σοσιαλισμό.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Αὐγούστου 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΜΠΑΣΜΑΝΝΙ. 30 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[36]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ ἀστική τάξη εἶχε γίνει γιά ἕνα διάστημα ἀφεντικό στήν ἐπαναστατική Ρωσία, ὅπου κυριαρχοῦσε μέ τήν ὑποστήριξη τῶν σοσιαλσυμβιβαστῶν ἀπό τό Φλεβάρη ὥς τόν Ὀχτώβρη.

Ἀπό τά πρῶτα ἤδη βήματα τῆς κυβέρνησης Μιλιουκόφ-Γκουτσκόφ οἱ λαϊκές μάζες ἄρχισαν νά βλέπουν καθαρά ποῦ τούς ὁδηγεῖ ἡ ἀστική τάξη. Τήν ὕπουλη ὅμως δράση τῶν ρώσων καπιταλιστῶν καί τσιφλικάδων, πού συνέχιζαν οὐσιαστικά τήν πολιτική τοῦ γκρεμισμένου ἀπό τό λαό τσάρου, τή συγκάλυπταν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι πού παρουσιάζονταν σάν σοσιαλιστές, ἐνῶ στήν πραγματικότητα πρόδιναν τό σοσιαλισμό πρός ὄφελος τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ χρηματιστηρίου.

Πεταγμένοι στήν ἄκρη ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη, σαρωμένοι ἀπό τήν ἐπανάσταση, οἱ συμβιβαστές καταπιάστηκαν μέ τή συνηθισμένη τους δουλιά στήν Οὐκρανία, στόν Καύκασο, στή Σιβηρία, στό Βόλγα. Τελικά τά κατάφεραν νά ἀνατραποῦν τά Σοβιέτ σ'αὐτά τά μέρη καί νά παραδοθοῦν οἱ μπολσεβίκοι ἡγέτες στά νύχια τῶν τσεχοσλοβάκων μισθοφόρων καί τῶν λευκοφρουριτῶν τῆς Ρωσίας.

Καί τί βλέπουμε στά μέρη αὐτά, πάνω στά ἐρείπια τῶν Σοβιέτ; Τόν πλήρη θρίαμβο τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, στεναγμούς καί ἀναθέματα ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Ἡ γῆ ἐπιστράφηκε στούς εὐγενεῖς, τά ἐργοστάσια — στά παλιά ἀφεντικά τους. Ἡ ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα καταργήθηκε, οἱ ἐργατικές καί ἀγροτικές ὀργανώσεις διαλύθηκαν καί στή θέση τους ξαναῆλθαν τά τσαρικά ζέμστβο καί ἡ παλιά ἀστυνομική ἐξουσία.

῾Ο κάθε ἐργάτης καί ἀγρότης, πού ἀκόμη ταλαντεύεται στό ζήτημα τῆς ἐξουσίας, ἄς κοιτάξει στό Βόλγα, στή Σιβηρία, στήν Οὐκρανία καί τότε ἡ ἀπάντηση θά ἔλθει μόνη της — καθαρή καί ἀκριβής. (Θ υ ε λ λ ώ δ ε ι ς, π α ρ α τ ε τ α μ έ ν ε ς ἐ π ε υ-φ η μ ί ε ς.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 185, 31 τοῦ Αὐγούστου 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΜΙΧΕΛΣΟΝ 30 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1918[37]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Θύελλα χειροκροτημάτων, έπευφημίες.) Ἐμᾶς, τούς μπολσεβίκους, μᾶς κατηγοροῦν διαρκῶς ὅτι ὑποχωροῦμε ἀπό τά συνθήματα τῆς ἰσότητας καί τῆς ἀδελφότητας. Σχετικά μ'αὐτό θά ἐξηγηθοῦμε ξάστερα.

Ποιά ἐξουσία ἀντικατέστησε τήν τσαρική;—ἡ ἐξουσία τῶν Γκουτσκόφ-Μιλιουκόφ πού εἶχε ἀρχίσει τή σύγκληση Συντακτικῆς Συνέλευσης στή Ρωσία. Τί κρυβόταν ὅμως στήν πραγματικότητα πίσω ἀπό τή δουλιά αὐτή πρός ὄφελος τοῦ ἀπελευθερωμένου ἀπό τό χιλιόχρονο ζυγό λαοῦ; Τό γεγονός ὅτι πίσω ἀπό τόν Γκουτσκόφ καί τούς λοιπούς προστάτες εἶχε μαζευτεῖ ἕνα κοπάδι καπιταλιστές πού ἐπιδίωκαν τούς ἰμπεριαλιστικούς τους σκοπούς. Καί ὅταν θρονιάστηκε ἡ παρέα τοῦ Κέρενσκι, τοῦ Τσερνόφ καί λοιπῶν, τότε ἡ κυβέρνηση αὐτή, πού παράδερνε καί ἔχανε τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια της, δέν νιαζόταν παρά μόνο γιά τά ζωτικά συμφέροντα τῆς συγγενικῆς της ἀστικῆς τάξης. Ἡ ἐξουσία εἶχε περάσει ὁριστικά στά χέρια τῶν κουλάκων καί δέν εἶχε νά δόσει τίποτε στίς ἐργαζόμενες μάζες. Τό ἴδιο πράγμα βλέπουμε καί στίς ἄλλες χῶρες. Ἄς πάρουμε τήν Ἀμερική, τήν πιό ἐλεύθερη καί τήν πιό πολιτισμένη χώρα. Ἐκεῖ ὑπάρχει ρεπουμπλικανική δημοκρατία. Καί τί βλέπουμε; Κυριαρχεῖ ἀναίσχυντα μιά χούφτα ὄχι ἑκατομμυριοῦχοι, ἀλλά δισεκατομμυριοῦχοι, καί ὅλος ὁ λαός ζεῖ στή σκλαβιά καί στήν ἀνέχεια. Ἀφοῦ τά ἐργοστάσια, οἱ τράπεζες καί ὅλα τά πλούτη τῆς χώρας ἀνήκουν στούς καπιταλιστές, καί δίπλα στή ρεπουμπλικανική δημοκρατία βλέπουμε ἑκατομμύρια ἐργαζόμενους νά ζοῦν σέ δουλοπάροικη σκλαβιά καί σέ ζοφερή

ἀθλιότητα, μπαίνει τό ἐρώτημα: ποῦ εἶναι ἐδῶ ἡ παινεμένη σας ἰσότητα καί ἀδελφότητα;

Ὄχι! Ἐκεῖ ὅπου κυριαρχοῦν οἱ «δημοκράτες» — ἐκεῖ ὑπάρχει ὠμή πραγματική ληστεία. Γνωρίζουμε τήν ἀληθινή φύση τῶν λεγόμενων δημοκρατιῶν.

Τά μυστικά σύμφωνα τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, τῆς Ἀγγλίας καί κάθε ἄλλης Δημοκρατίας μᾶς ἔδειξαν ὁλοφάνερα τήν οὐσία καί τά βαθύτερα αἴτια τοῦ ὅλου ζητήματος. Οἱ σκοποί καί τά συμφέροντά τους εἶναι τό ἴδιο ἐγκληματικά-ληστρικά ὅπως καί τῆς Γερμανίας. Ὁ πόλεμος μᾶς ἄνοιξε τά μάτια καί βλέπουμε καθαρά πῶς ἀπό τούς ὑπερασπιστές τῆς πατρίδας προβάλλουν οἱ ἀδιάντροποι ἅρπαγες καί ληστές. Στήν πίεση αὐτή τοῦ ἅρπαγα πρέπει νά ἀντιταχθεῖ ἡ ἐπαναστατική δράση, ἡ ἐπαναστατική δημιουργία. Εἶναι ἀλήθεια πολύ δύσκολο σέ τέτιους ἔκτακτους καιρούς νά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἕνωση, ἰδίως τῶν ἀγροτικῶν ἐπαναστατικῶν στοιχείων, ἀλλά ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στή δημιουργική δύναμη καί στήν κοινωνική φλόγα τῆς πρωτοπορίας τῆς ἐπανάστασης — τοῦ ἐργοστασιακοῦ προλεταριάτου. Καί οἱ ἐργάτες κατάλαβαν πολύ καλά ὅτι ὅσο θά ὑπάρχει στά μυαλά ἡ ὀπτασία τῆς ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας καί τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, μέχρι τότε θά ξοδεύονται καθημερινά ὅπως καί προηγούμενα 50 ἑκατομμύρια ρούβλια γιά τούς ὀλέθριους γι᾽αὐτούς πολεμικούς σκοπούς, μέχρι τότε δέν πρόκειται σέ καμιά περίπτωση νά δοῦν λυτρωμό ἀπό τόν καπιταλιστικό ζυγό. Οἱ ἐργάτες τό κατάλαβαν αὐτό καί ἔφτιαξαν τά Σοβιέτ τους.

Κατά τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο, ἡ πραγματική, ἡ ἀληθινή ζωή δίδαξε τούς ἐργάτες νά καταλαβαίνουν ὅτι ὅσο οἱ τσιφλικάδες θά στρογγυλοκάθονται μεγαλοπρεπῶς μέσα στά παλάτια καί στούς παραμυθένιους πύργους, μέχρι τότε ἡ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι θά εἶναι εἰκονική καί θά σημαίνει ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι μᾶλλον στόν ἄλλο κόσμο. Θά συμφωνήσετε ὅτι τό νά ὑπόσχεται κανείς ἐλευθερία στούς ἐργάτες καί ταυτόχρονα νά ἀφήνει τά παλάτια, τή γῆ, τά ἐργοστάσια καί ὅλα τά πλούτη στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, αὐτό δέν πολυμυρίζει ἐλευθερία καί ἰσότητα. Ὅσο γιά μᾶς, ἔχουμε μόνο ἕνα σύνθημα, ἕνα ρητό: ὅποιος δουλεύει ἔχει τό δικαίωμα νά ἀπολαμβάνει τά ἀγαθά τῆς ζωῆς. Οἱ κηφῆνες, τά παράσιτα πού βυζαίνουν τό αἷμα τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ πρέπει νά στερηθοῦν τά ἀγαθά αὐτά. Καί διακηρύσσουμε: ὅλα στούς ἐργάτες, ὅλα στούς ἐργαζόμενους!

Ξέρουμε πόσο δύσκολο εἶναι νά γίνουν ὅλα αὐτά, γνωρίζουμε τή μανιασμένη ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά πιστεύουμε στήν τελική νίκη τοῦ προλεταριάτου γιατί, μιά καί μπόρεσε νά βγεῖ ἀπό τά τρομερά δεινά τῆς καταιγίδας τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί πάνω στά ἐρείπια τοῦ οἰκοδομήματος, πού τό ἴδιο κατάστρεψε, νά ὑψώσει τό οἰκοδόμημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, δέν μπορεῖ παρά νά νικήσει.

Καί πραγματικά, παντοῦ συντελεῖται συσπείρωση τῶν δυνάμεων. Χάρη στήν κατάργηση ἀπό μᾶς τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς, συντελεῖται τώρα μιά δραστήρια ἕνωση τοῦ προλεταριάτου τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ. Τό φώτισμα τῆς ταξικῆς συνείδησης τῶν ἐργατῶν διαγράφεται ὅλο καί πιό παραστατικά καί στή Δύση. Οἱ ἐργάτες τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς 'Ιταλίας καί ἄλλων χωρῶν ἀπευθύνουν ὅλο καί πιό πολύ ἐκκλήσεις καί διεκδικήσεις πού μαρτυροῦν ὅτι ὁ θρίαμβος τῆς ὑπόθεσης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης εἶναι κοντά. Καί τό καθῆκον μας τῆς ἡμέρας εἶναι: ἀψηφώντας ὅλα τά ὑποκριτικά, ξεδιάντροπα ξεφωνητά καί μοιρολόγια τῆς ληστρικῆς ἀστικῆς τάξης, νά κάνουμε τήν ἐπαναστατική μας δουλιά. Πρέπει νά τά ρίξουμε ὅλα στό τσεχοσλοβακικό μέτωπο γιά νά τσακίσουμε ὅλη αὐτή τή συμμορία πού συγκαλύπτεται μέ τά συνθήματα τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἰσότητας καί πού τουφεκίζει κατά ἑκατοντάδες καί χιλιάδες τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες.

Γιά μᾶς μιά εἶναι ἡ διέξοδος: νίκη ἤ θάνατος!

«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 188, 1 τοῦ Σεπτέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΤΡΑΤΟ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝ

Καζάν, στόν Τρότσκι

Χαιρετίζω μέ ἐνθουσιασμό τή λαμπρή νίκη τῶν Κόκκινων Στρατιῶν.

Ἡ νίκη αὐτή ἄς ἀποτελέσει τήν ἐγγύηση ὅτι ἡ συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐπαναστατῶν ἀγροτῶν θά συντρίψει πέρα γιά πέρα τήν ἀστική τάξη, θά συντρίψει κάθε ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί θά ἐξασφαλίσει τή νίκη τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ.

Ζήτω ἡ παγκόσμια ἐργατική ἐπανάσταση!

Λένιν

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Σεπτέμβρη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 195 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 197

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ-ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ[38]

17. IX. 1918.

'Αγαπητοί σύντροφοι. Σᾶς εὐχαριστῶ μέ ὅλη μου τήν καρδιά γιά τίς θερμές εὐχές σας καί σᾶς εὔχομαι μέ τή σειρά μου τίς καλύτερες ἐπιτυχίες στίς ἐργασίες σας.

Ἕνας ἀπό τούς κύριους ὅρους τῆς νίκης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ ἀφομοίωση ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί ἡ ἔμπρακτη ἐφαρμογή τῆς *κυριαρχίας* αὐτῆς τῆς τάξης στήν περίοδο τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Ἡ *κυριαρχία* τῆς πρωτοπορίας ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, δηλ. τοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἀπαραίτητη στή μεταβατική αὐτή περίοδο γιά τήν πλήρη ἐκμηδένιση τῶν τάξεων, γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, γιά τή *συσπείρωση* γύρω ἀπό τούς ἐργάτες τῶν πόλεων, σέ στενότατη συμμαχία μαζί τους, ὅλης τῆς κακομοιριασμένης, ἐξουθενωμένης, διασκορπισμένης ἀπό τόν καπιταλισμό μάζας τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων.

Ὅλες οἱ ἐπιτυχίες μας ὀφείλονται στό ὅτι οἱ ἐργάτες τό κατάλαβαν αὐτό καί καταπιάστηκαν *μέ τή διακυβέρνηση* τοῦ κράτους μέσω τῶν Σοβιέτ τους.

Οἱ ἐργάτες ὅμως δέν τό κατάλαβαν ἀκόμη *ὅσο πρέπει* καί πολλές φορές εἶναι πάρα πολύ διστακτικοί στήν ἀνάδειξη *ἐργατῶν γιά τή διακυβέρνηση* τοῦ κράτους.

Παλέψτε γι'αὐτό σύντροφοι! Οἱ προλεταριακές πολιτιστικές-διαφωτιστικές ὀργανώσεις ἄς βοηθήσουν πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Σ'αὐτό βρίσκεται ἡ ἐγγύηση τῶν μελλοντικῶν ἐπιτυχιῶν καί τῆς τελικῆς νίκης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Σᾶς χαιρετῶ

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 201, 19 τοῦ Σεπτέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

18. IX. 1918.

Πετρούπολη. Βασίλιεβσκι ὄστροφ. Καντέτσκαγια λίνια, 3.
Πρός τόν περιφερειακό ἐπίτροπο

Χαιρετίζω τούς 400 συντρόφους ἐργάτες πού τελειώνουν σήμερα τή σχολή διοικητῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί μπαίνουν στίς τάξεις του σάν καθοδηγητές. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ρωσικῆς καί τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἐνεργητικότητα μέ τήν ὁποία θά καταπιαστοῦν οἱ ἐργάτες γιά τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους καί γιά τή διοίκηση τοῦ στρατοῦ τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων πού μάχονται γιά νά ἀποτινάξουν τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. Γι᾿αὐτό εἶμαι πεισμένος ὅτι τό παράδειγμα τῶν τετρακοσίων θά τό ἀκολουθήσουν ἄλλες χιλιάδες καί χιλιάδες ἐργάτες καί μέ τέτιους καθοδηγητές καί διοικητές ἡ νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ θά εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Λένιν

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 201, 19 τοῦ Σεπτέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΜΑΣ

᾿Αφιερώνεται πάρα πολύς χῶρος στήν πολιτική ζύμωση πάνω σέ παλιά θέματα—στήν πολιτικολογία. ῾Υπερβολικά λίγος χῶρος ἀφιερώνεται στό χτίσιμο τῆς νέας ζωῆς, στά τόσα καί τόσα σχετικά γεγονότα.

Γιατί νά μή μιλᾶμε μέ 20-10 σειρές, ἀντί 200-400, γιά φαινόμενα τόσο ἁπλά, πασίγνωστα, ξεκάθαρα πού οἱ μάζες τά ἔχουν πιά χωνέψει σέ σημαντικό βαθμό, ὅπως εἶναι ἡ αἰσχρή προδοσία τῶν μενσεβίκων, λακέδων τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως εἶναι ἡ ἀγγλοϊαπωνική ἐπιδρομή γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τοῦ κεφαλαίου, ὅπως εἶναι τό τρίξιμο τῶν δοντιῶν τῶν ἀμερικανῶν δισεκατομμυριούχων ἐνάντια στή Γερμανία κτλ., κοκ.; Πρέπει νά μιλᾶμε γι᾿αὐτά, κάθε νέο στοιχεῖο στόν τομέα αὐτό πρέπει νά τό σημειώνουμε, μά νά μή γράφουμε ἄρθρα, νά μήν ἐπαναλαβαίνουμε κρίσεις, ἀλλά μέσα σέ μερικές γραμμές, «σέ στύλ τηλεγραφήματος» νά στιγματίζουμε τίς νέες ἐκδηλώσεις τῆς παλιᾶς πολιτικῆς, πού εἶναι πιά γνωστή, ἀξιολογημένη.

῾Ο ἀστικός Τύπος στόν «παλιό καλό ἀστικό καιρό» δέν ἔθιγε τά «ἅγια τῶν ἁγίων»—τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε μέσα στά ἰδιωτικά ἐργοστάσια, μέσα στίς ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις. ῾Η συνήθεια αὐτή ἀνταποκρινόταν στά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης. ᾿Από τή συνήθεια αὐτή πρέπει νά ξεκόψουμε ριζικά. Κι᾿ἐμεῖς *δέν* ξεκόψαμε ἀκόμη ἀπ᾿αὐτή. ῾Ο τύπος τῶν ἐφημερίδων *δέν* ἀλλάζει ἀκόμη σέ μᾶς, ὅπως θά ἔπρεπε νά ἀλλάξει σέ μιά κοινωνία πού περνᾶ ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Λιγότερη πολιτική. ῾Η πολιτική «ξελαγάρισε» πέρα γιά πέρα κι᾿ἔχει ἀναχθεῖ σέ πάλη ἀνάμεσα στά δυό στρατόπεδα: τοῦ ἐξεγερμένου προλεταριάτου καί τῆς χούφτας τῶν δουλοκτητῶν-καπιταλιστῶν (μέ τό σκυλολόι τους μέχρι καί τούς μενσεβίκους

κτλ.). Γιά τήν πολιτική αὐτή, ἐπαναλαμβάνω, μποροῦμε καί πρέπει νά μιλᾶμε ὅσο τό δυνατό πιό σύντομα.

Ἄς ἀσχολούμαστε περισσότερο μέ τήν οἰκονομία. Οἰκονομία ὅμως ὄχι μέ τήν ἔννοια «γενικῶν» συλλογισμῶν, ἐπιστημονικῶν ἐπισκοπήσεων, διανοουμενίστικων σχεδίων καί ἄλλων παρόμοιων ἀνοησιῶν—καί, δυστυχῶς, πολύ συχνά πρόκειται ἀκριβῶς γιά ἀνοησίες. Ὄχι, πρέπει νά ἀσχολούμαστε μέ τήν οἰκονομία μέ τήν ἔννοια τῆς συγκέντρωσης, *τῆς προσεκτικῆς ἐπαλήθευσης* καί τῆς μελέτης τῶν στοιχείων τῆς πραγματικῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς. Ἔχουν *πραγματικά* ἐπιτυχίες τά μεγάλα ἐργοστάσια, οἱ γεωργικές κομμοῦνες, οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, τά τοπικά οἰκονομικά συμβούλια στήν οἰκοδόμηση τῆς νέας οἰκονομίας; Ποιές ἀκριβῶς εἶναι αὐτές οἱ ἐπιτυχίες; Ἔχουν ἀποδειχτεῖ ἄραγε; Μήπως πρόκειται ἐδῶ γιά παραμύθια, γιά καυχησιολογίες, γιά διανοουμενίστικες ὑποσχέσεις («τακτοποιεῖται», «καταρτίστηκε σχέδιο», «κινητοποιοῦμε τίς δυνάμεις», «τώρα ἐγγυόμαστε», «εἶναι ἀναμφισβήτητη ἡ καλυτέρευση» καί ἄλλες παρόμοιες τσαρλατάνικες κουβέντες, στίς ὁποῖες «ἐμεῖς» εἴμαστε τόσο μεγάλοι μαστόροι); Πῶς ἔχουν πραγματοποιηθεῖ οἱ ἐπιτυχίες; Πῶς θά μπορούσαμε νά τίς εὐρύνουμε;

Ποῦ εἶναι ὁ μαῦρος πίνακας τῶν βραδυπορούντων ἐργοστασίων, πού ὕστερα ἀπό τήν ἐθνικοποίηση παρέμειναν πρότυπα ἀνοργανωσιᾶς, ἀποσύνθεσης, βρωμιᾶς, ἀλητείας, παρασιτισμοῦ; Δέν ὑπάρχει. Τέτια ἐργοστάσια ὅμως *ὑπάρχουν*. Δέν μποροῦμε νά ἐκπληρώσουμε τό χρέος μας, ἄν δέν κάνουμε *πόλεμο* ἐνάντια σ'αὐτούς τούς «θεματοφύλακες τῶν παραδόσεων τοῦ καπιταλισμοῦ». Δέν εἴμαστε κομμουνιστές, ἀλλά παλιατζῆδες, ὅσο ἀνεχόμαστε σιωπηρά τά τέτια ἐργοστάσια. Δέν ξέρουμε νά διεξάγουμε τήν ταξική πάλη ἀπό τίς στῆλες τῶν ἐφημερίδων ἔτσι πού τήν διεξῆγε ἡ ἀστική τάξη. Θυμηθεῖτε τί περίφημα *καταπολεμοῦσε* ἀπό τόν Τύπο τούς ταξικούς της ἐχθρούς, πῶς τούς χλεύαζε, πῶς τούς ντρόπιαζε, πῶς τούς ἔκανε τό βίο ἀβίωτο. Κι'ἐμεῖς; Μήπως ἡ ταξική πάλη στήν ἐποχή τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό δέν συνίσταται στήν περιφρούρηση τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς *τάξης* ἀπό τή δράκα, τίς ὁμάδες, τά στρώματα ἐργατῶν πού γαντζώνονται πεισματάρικα ἀπό τίς παραδόσεις (συνήθειες) τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἐξακολουθοῦν νά βλέπουν τό Σοβιετικό κράτος ὅπως καί πρῶτα: νά προσφέρουν «σ'αὐτό» ὅσο τό δυνατό λιγότερη καί χειρότερη δουλιά καί νά ἀπομυζοῦν «ἀπ'αὐτό» ὅσο τό δυνατό περισσότερα χρήματα; Εἶναι μήπως λίγοι οἱ τέτιοι παλιάνθρωποι, ἀκόμη καί

μέσα στούς στοιχειοθέτες τῶν σοβιετικῶν τυπογραφείων, μέσα στούς ἐργάτες τοῦ Σόρμοβο καί τοῦ Πουτίλοφ κτλ.; Πόσους ἀπ'αὐτούς ἔχουμε πιάσει, πόσους ἔχουμε ξεσκεπάσει, πόσους ἔχουμε στήσει στόν πάσσαλο τῆς ἀτίμωσης;

Γιά ὅλα αὐτά σωπαίνει ὁ Τύπος. Καί ἄν γράφει, τό κάνει κατά τρόπο τυπικό, γραφειοκρατικό, καί ὄχι σάν *ἐπαναστατικός* Τύπος, ὄχι σάν ὄργανο τῆς *δικτατορίας* μιᾶς τάξης πού ἀποδεικνύει μέ τά ἔργα της ὅτι ἡ ἀντίσταση τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν χαραμοφάηδων, πού διατηροῦν τίς καπιταλιστικές συνήθειες, θά τσακιστεῖ μέ σιδερένιο χέρι.

Τά ἴδια καί μέ τόν πόλεμο. Καταπολεμᾶμε μήπως τούς δειλούς διοικητές καί τούς ἀνίκανους; Στιγματίσαμε μήπως μπροστά σέ ὅλη τή Ρωσία τά συντάγματα πού δέν κάνουν γιά τίποτε; «Πιάσαμε» μήπως κάμποσα παλιοϋποκείμενα, πού θἄπρεπε νά ἔχουν διωχτεῖ μέ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερο πάταγο ἀπό τό στρατό γιά ἀνικανότητα, γιά ρεμπελιό, γιά κωλυσιεργία κτλ.; Δέν κάνουμε σοβαρό, ἀμείλικτο, ἀληθινά ἐπαναστατικό *πόλεμο ἐνάντια στούς συγκεκριμένους* φορεῖς τοῦ κακοῦ. Λίγο ἀσχολούμαστε μέ τή *διαπαιδαγώγηση τῶν μαζῶν* πάνω στά ζωντανά, τά συγκεκριμένα παραδείγματα καί πρότυπα ἀπ'ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς· καί ὅμως ἡ δουλιά αὐτή εἶναι τό κύριο καθῆκον τοῦ Τύπου στήν περίοδο τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό. Λίγο προσέχουμε τήν *καθημερινή* πλευρά τῆς ζωῆς μέσα στό ἐργοστάσιο, στό χωριό, στό σύνταγμα, ὅπου χτίζεται πιό πολύ τό καινούργιο, ὅπου χρειάζεται ἡ πιό μεγάλη προσοχή, ἡ δημοσιότητα, ἡ δημόσια κριτική, ἡ καταπολέμηση τοῦ ἄχρηστου, ἡ προτροπή νά διδασκόμαστε ἀπό καθετί τό καλό.

Λιγότερη πολιτικολογία. Λιγότερες διανοουμενίστικες κρίσεις. Πιό κοντά στή ζωή. Περισσότερη προσοχή στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν μέ τήν καθημερινή δουλιά της χτίζει *στήν πράξη* κάτι τό *καινούργιο*. Περισσότερος *ἔλεγχος*, γιά νά ξέρουμε σέ τί βαθμό αὐτό τό καινούργιο εἶναι *κομμουνιστικό*.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 202,
20 τοῦ Σεπτέμβρη 1918
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΜΟΣΧΑΣ-ΚΙΕΒΟΥ-ΒΟΡΟΝΕΖ

Σᾶς εὐχαριστῶ ὁλόψυχα γιά τούς χαιρετισμούς καί τίς καλές εὐχές, καί εὔχομαι ἀπό τήν πλευρά μου κάθε ἐπιτυχία στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Ἡ προλεταριακή μάζα τῶν σιδηροδρομικῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων πρέπει νά ὑπερνικήσει ὄχι μόνο τίς σαμποταριστικές, ἀλλά καί τίς στενές συνδικαλιστικές τάσεις καί προθέσεις, καί εἶμαι βέβαιος ὅτι θά τίς ὑπερνικήσει.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Μόσχα. 20. IX. 1918.

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 στό περιοδικό «Δελτίο τῆς Γενικῆς Στρατιωτικῆς-'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μόσχας-Κίεβου-Βορόνεζ» (Κούρσκ), τεῦχ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΝΟΙΚΟΚΥΡΕΩΝ[39]

1
ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Νά γίνει ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου μέσα σέ 4 μέρες μέ τόν παρακάτω τρόπο:

1) Πολύ ἐκλαϊκευτική εἰσαγωγή
   (α) τά πλεονάσματα καί ἡ ἐξομοίωση (ἄρθρα 17, 12 καί ἄλλα τοῦ νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς[40])
   (β) πλήρης ἀπαλλοτρίωση τῆς ἀστικῆς τάξης
   NB ||| (γ) νά **μήν** ἀπαλλοτριωθεῖ ὁ πλούσιος ἀγρότης, **ἀλλά** νά τοῦ ἐπιβληθεῖ *φορολογία* δίκαιη, μεγάλη.
   (δ) στή μεσαία ἀγροτιά, ἤπια φορολογία
   (ε) στή φτωχή, καμιά φορολογία.
2) Στόν ἴδιο τό νόμο νά καθιερωθεῖ ὁ χωρισμός σέ φτωχή ἀγροτιά (καμιά φορολογία), σέ μεσαία (πολύ ἤπια φορολογία) καί σέ πλούσια.
3) Τό ποσοστό τῆς φτωχολογιᾶς νά φτάσει ὄχι $<$ 40%, τῆς μεσαίας ὄχι $<$ 20%.
4) Ἡ φορολογία γιά τούς μεσαίους νά κατεβεῖ π ο λ ύ.
5) Στίς σοβιετικές ὀργανώσεις περιοχῆς δίνεται τό δικαίωμα νά βάζουν ζήτημα ἀλλαγῆς τοῦ ὅριου φορολογίας γιά τούς πλούσιους.
6) Στή φτωχολογιά νά δοθεῖ τό δικαίωμα νά παίρνει ἕνα μέρος τῆς συγκομιδῆς (γιά διατροφή καί σπορά).

2
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

NB

(1) Δέν εἶναι τά 2 ἑκατομμύρια ὅλοι κουλάκοι.

(2) Ὁ πλούσιος ἀγρότης μπορεῖ νά εἶναι πολύ εὔπορος, ὄχι ὅμως ὑποδουλωτής καί λοιπά.

(3) Τούς καπιταλιστές τούς ἀπαλλοτριώνουμε καί τούς δημεύουμε, τόν πλούσιο ὅμως ἀγρότη, *ὄ χ ι*.

(4) Γιά τούς κουλάκους πού στασιάζουν καί ἀντιστέκονται, δήμευση.

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Σεπτέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκαν:
οἱ βασικές θέσεις τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII·
οἱ παρατηρήσεις τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΠΕΝΖΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ Ι ΣΤΡΑΤΙΑΣ[41]

Πρός τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Κυβερνείου
Πένζα καί πρός τό ΕΣΣ τῆς Ι Στρατιᾶς

Ἡ κατάληψη τῆς πόλης Σιμπίρσκ—τῆς γενέτειράς μου—εἶναι ἡ καλύτερη θεραπεία, τό καλύτερο βάλσαμο γιά τά τραύματά μου. Νιώθω ἕνα πρωτόφαντο ξεχείλισμα σφρίγους καί δυνάμεων. Συγχαίρω τούς κόκκινους στρατιῶτες γιά τή νίκη καί ἐξονόματος ὅλων τῶν ἐργαζομένων τούς εὐχαριστῶ γιά ὅλες τίς θυσίες τους.

Λένιν

Δημοσιεύτηκε (χωρίς διεύθυνση, ἡμερομηνία καί ὑπογραφή) στίς 25 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 209

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο στίς 27 τοῦ Γενάρη 1935 στήν ἐφημερίδα «Κράσναγια Ζβεζντά», ἀρ. φύλ. 22

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Κράσναγια Ζβεζντά»

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΚΚΙΝΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝ[42]

Σύντροφοι! Σᾶς εἶναι πιά γνωστό πόσο μεγάλη σημασία απόκτησε γιά τή ρωσική ἐπανάσταση ἡ κατάληψη τοῦ Καζάν, πού σημείωσε στροφή στίς διαθέσεις τοῦ στρατοῦ μας, τό πέρασμά του σέ ἐπιχειρήσεις σταθερές, ἀποφασιστικές, νικηφόρες. Οἱ βαριές θυσίες πού δόσαμε στίς μάχες σώζουν τή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ. Ἀπό τό δυνάμωμα τοῦ στρατοῦ ἐξαρτᾶται ἡ ἀντοχή τῆς Δημοκρατίας στήν πάλη κατά τῶν ἰμπεριαλιστῶν, ἐξαρτᾶται ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία καί σέ ὅλο τόν κόσμο. Χαιρετίζω ὁλόψυχα τά ἡρωικά σοβιετικά στρατεύματα, τό στρατό τῆς πρωτοπορίας τῶν ἐκμεταλλευομένων, πού παλεύουν γιά τό γκρέμισμα τῆς ἐκμετάλλευσης, καί εὔχομαι νέες ἐπιτυχίες.

Μέ συντροφικούς καί κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Σεπτέμβρη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Ζνάμια Ρεβολιούτσιι» (Καζάν), ἀρ. φύλ. 177

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ 3 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1918[43]

Στή Γερμανία ξέσπασε πολιτική κρίση. Ὁ πανικός καί τό πελάγωμα τόσο τῆς κυβέρνησης, ὅσο καί ὅλων τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων στό σύνολό τους ἔχουν ἀποκαλυφθεῖ μπροστά σέ ὅλο τό λαό. Ἡ ἀπελπιστική πολεμική κατάσταση καί ἡ ἔλλειψη κάθε ὑποστήριξης πρός τίς κυρίαρχες τάξεις ἀπό τίς ἐργαζόμενες μάζες βγῆκαν μεμιᾶς στήν ἐπιφάνεια. Ἡ κρίση αὐτή σημαίνει ἤ τήν ἀπαρχή τῆς ἐπανάστασης, ἤ πάντως ὅτι οἱ μάζες ἄρχισαν νά βλέπουν τώρα ὁλοκάθαρα πώς ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἀναπόφευκτη καί πλησιάζει.

Ἡ κυβέρνηση ἠθικά ἔχει παραιτηθεῖ καί μέ ὑστερικό τρόπο ταλαντεύεται μεταξύ στρατιωτικῆς δικτατορίας καί κυβέρνησης συνασπισμοῦ. Μά ἡ στρατιωτική δικτατορία, οὐσιαστικά ἔχει δοκιμαστεῖ ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη τοῦ πολέμου καί ἀκριβῶς τώρα ἔπαψε νά εἶναι πραγματοποιήσιμη, ἐπειδή ὁ στρατός δέν εἶναι πιά σίγουρος. Ὅσο γιά τό τράβηγμα τῶν Σάιντεμαν καί Σίας στήν κυβέρνηση, αὐτό δέν μπορεῖ παρά μόνο νά ἐπισπεύσει τήν ἐπαναστατική ἔκρηξη, νά τήν κάνει πιό πλατιά, πιό συνειδητή, πιό σταθερή καί πιό ἀποφασιστική, ὅταν θά ἔχει πιά ἀποκαλυφθεῖ σέ ὅλη της τήν ἐλεεινότητα ἡ ἀδυναμία αὐτῶν τῶν λακέδων τῆς ἀστικῆς τάξης, αὐτῶν τῶν πουλημένων ὑποκειμένων πού μοιάζουν μέ τούς δικούς μας μενσεβίκους καί ἐσέρους, μέ τούς Χέντερσον καί Σίντνεϊ Βέμπ στήν Ἀγγλία, τούς Ἀλμπέρ Τομά καί τούς Ρενοντέλ στή Γαλλία κτλ.

Ἡ κρίση στή Γερμανία μόλις ἔχει ἀρχίσει. Θά τελειώσει ἀναπόφευκτα μέ τό πέρασμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου. Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας

παρακολουθεῖ τά γεγονότα μέ τήν πιό μεγάλη προσοχή καί ἐνθουσιασμό. Τώρα, ἀκόμη καί οἱ πιό τυφλωμένοι ἐργάτες τῶν διάφορων χωρῶν θά δοῦν πόσο δίκιο εἶχαν οἱ μπολσεβίκοι πού βάσισαν ὅλη τήν τακτική τους στήν ὑποστήριξη τῆς παγκόσμιας ἐργατικῆς ἐπανάστασης καί δέν φοβήθηκαν νά ὑποβληθοῦν σέ κάθε λογῆς βαρύτατες θυσίες. Τώρα, ἀκόμη καί οἱ πιό καθυστερημένοι θά καταλάβουν μέ τί ἀφάνταστη προστυχιά πρόδοσαν τό σοσιαλισμό οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, συμμαχώντας μέ τή ληστρική ἀγγλογαλλική ἀστική τάξη, γιά τήν ἀκύρωση δῆθεν τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Καί, φυσικά, ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν σκέπτεται νά βοηθήσει τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές, κάνοντας ἀπόπειρες νά παραβιάσει τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, νά τήν τορπιλίσει σέ μιά τέτια στιγμή πού στίς ἐσωτερικές ἀντιιμπεριαλιστικές δυνάμεις τῆς Γερμανίας ἀρχίζει ὁ ἀναβρασμός καί ἡ ἀναταραχή, σέ μιά τέτια στιγμή πού οἱ ἐκπρόσωποι τῆς γερμανικῆς ἀστικῆς τάξης ἀρχίζουν νά ἐπιζητοῦν δικαιολογίες μπροστά στό λαό τους γιά τή σύναψη μιᾶς τέτιας εἰρήνης, ἀρχίζουν νά ἀναζητοῦν μέσα γιά «νά ἀλλάξουν» πολιτική.

Ἀλλά τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας δέν παρακολουθεῖ ἁπλῶς μέ προσοχή καί ἐνθουσιασμό τά γεγονότα. Βάζει ζήτημα ἔντασης ὅλων τῶν δυνάμεων *γιά νά βοηθήσει τούς γερμανούς ἐργάτες,* πού τούς περιμένουν οἱ πιό σκληρές δοκιμασίες, τά πιό δύσκολα περάσματα ἀπό τή δουλεία στήν ἐλευθερία, ὁ πιό πεισματικός *ἀγώνας καί ἐνάντια στό δικό τους καί ἐνάντια στόν ἀγγλικό ἰμπεριαλισμό.* Ἡ ἥττα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ θά σημαίνει γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα καί μεγάλωμα τῆς θρασύτητας, τῆς θηριωδίας, τῆς ἀντιδραστικότητας καί τῶν κατακτητικῶν προσπαθειῶν τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Ἡ μπολσεβίκικη ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας ἦταν πάντα διεθνιστική ὄχι στά λόγια, ἀλλά στά ἔργα, σέ διάκριση ἀπό τούς ἀχρείους ἐκείνους—ἥρωες καί ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς—πού εἴτε πρόδιναν ἀνοιχτά, συμμαχώντας μέ τή δική τους ἀστική τάξη, εἴτε προσπαθοῦσαν νά ξεφύγουν μέ παχιές κουβέντες, ἐπινοώντας (σάν τόν Κάουτσκι, τόν Ὄττο Μπάουερ καί Σία) προσχήματα γιά νά ξεφύγουν ἀπό τήν ἐπανάσταση, κατακρίνοντας κάθε θαρραλέα, μεγάλη ἐπαναστατική ἐνέργεια, κάθε θυσία τῶν στενά ἐθνικῶν συμφερόντων ἐνονόματι τῆς προόδου τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας θά καταλάβει ὅτι τώρα θά τοῦ ζητηθοῦν σύντομα πολύ μεγάλες θυσίες πρός ὄφελος τοῦ

διεθνισμοῦ. Πλησιάζει ὁ καιρός, πού οἱ περιστάσεις μπορεῖ νά ἀπαιτήσουν ἀπό μᾶς νά δόσουμε βοήθεια στό γερμανικό λαό πού ἀπελευθερώνεται ἀπό τό δικό του ἰμπεριαλισμό ἐνάντια στόν ἀγγλικό ἰμπεριαλισμό.

Ἄς ἀρχίσουμε λοιπόν ἀμέσως νά ἑτοιμαζόμαστε. Ἄς ἀποδείξουμε πώς ὁ ρῶσος ἐργάτης ξέρει νά δουλεύει πολύ πιό δραστήρια, ξέρει νά παλεύει μέ πολύ μεγαλύτερη αὐταπάρνηση καί νά πεθαίνει ὄχι μόνο ὅταν πρόκειται γιά τή ρωσική, μά καί γιά τήν παγκόσμια ἐργατική ἐπανάσταση.

Πρίν ἀπ'ὅλα ἄς δεκαπλασιάσουμε τίς προσπάθειές μας γιά τή συγκέντρωση ἀποθεμάτων σιτηρῶν. Νά ἀποφασίσουμε στό κάθε μεγάλο σιλό νά δημιουργεῖται ἀπόθεμα σιτηρῶν γιά νά βοηθήσουμε τούς γερμανούς ἐργάτες, ἄν οἱ περιστάσεις τούς φέρουν σέ δύσκολη θέση στήν πάλη τους γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τά τέρατα καί τά θεριά τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ κάθε κομματική ὀργάνωση, τό κάθε σωματεῖο, τό κάθε ἐργοστάσιο, ἐργαστήριο κτλ. ἄς συνδεθοῦν εἰδικά μέ κάμποσες ἐπαρχίες, πού θά διαλέξει τό καθένα, γιά νά στερεώσουν τή συμμαχία μέ τούς ἀγρότες, γιά νά τούς βοηθοῦν, γιά νά τούς διαφωτίζουν, γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ νίκη ἐνάντια στούς κουλάκους, γιά νά μπεῖ σκούπα σέ ὅλα τά πλεονάσματα σιτηρῶν.

Μέ τόν ἴδιο τρόπο ἄς δεκαπλασιαστεῖ ἡ δουλιά μας γιά τή δημιουργία τοῦ προλεταριακοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἡ καμπή ἐπῆλθε, αὐτό ὅλοι μας τό ξέρουμε, τό βλέπουμε καί τό νιώθουμε. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες ξανάσαναν ὕστερα ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ, κατάλαβαν καί εἶδαν μέ τήν πείρα τους τήν ἀνάγκη τοῦ πολέμου ἐνάντια στούς καταπιεστές γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν κατακτήσεων τῆς ἐπανάστασής τους, τῆς ἐπανάστασης τῶν ἐργαζομένων, τῆς ἐξουσίας τους, τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Δημιουργεῖται ὁ στρατός, ὁ Κόκκινος Στρατός τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν πού εἶναι ἕτοιμοι νά ὑποβληθοῦν σέ κάθε θυσία γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ στρατός δυναμώνει καί ἀτσαλώνεται στίς μάχες κατά τῶν τσεχοσλοβάκων καί τῶν λευκοφρουριτῶν. Τά θεμέλια μπῆκαν στέρεα, πρέπει νά βιαστοῦμε γιά τήν ἀνέγερση τοῦ κυρίως οἰκοδομήματος.

Εἴχαμε ἀποφασίσει νά ἔχουμε τήν ἄνοιξη ἕνα στρατό ἀπό 1 000 000 ἄντρες. Τώρα μᾶς χρειάζεται στρατός ἀπό τρία ἑκατομμύρια ἄντρες. Μποροῦμε νά τόν ἔχουμε. *Καί θά τόν ἔχουμε.*

Τίς τελευταῖες μέρες ἡ παγκόσμια ἱστορία ἐπιτάχυνε ἀ-

συνήθιστα τήν πορεία της πρός τήν παγκόσμια έργατική έπανάσταση. Είναι ένδεχόμενες οί πιό γοργές άλλαγές, είναι ένδεχόμενες άπόπειρες σύναψης συμμαχίας τοῦ γερμανικοῦ μέ τόν άγγλογαλλικό ίμπεριαλισμό ένάντια στή Σοβιετική έξουσία.

Πρέπει κι'έμεῖς νά έπιταχύνουμε τή δουλιά τῆς προετοιμασίας. Ἄς διπλασιάσουμε λοιπόν τίς προσπάθειές μας.

Αὐτό ἄς εἶναι τό σύνθημα τῆς ἐπετείου τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτό ἄς ἀποτελέσει τήν ἐγγύηση γιά τίς μελλοντικές νίκες τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης!

Ν. Λένιν

«Πράβντα», άρ. φύλ. 213 καί
«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», άρ. φύλ. 215,
4 τοῦ 'Οχτώβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς έφημερίδας «Πράβντα»

Η ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Ο ΑΠΟΣΤΑΤΗΣ ΚΑΟΥΤΣΚΙ

Μέ αὐτό τόν τίτλο ἄρχισα νά γράφω μιά μπροσούρα* ἀφιερωμένη στήν κριτική τῆς μπροσούρας τοῦ Κάουτσκι: «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», πού ἔχει ἐκδοθεῖ τελευταῖα στή Βιέννη. Ἐπειδή ὅμως ἡ ἐργασία μου ἀργεῖ ἀκόμη, ἀποφάσισα νά παρακαλέσω τή Συντακτική Ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» νά μοῦ διαθέσει χῶρο γιά ἕνα σύντομο ἄρθρο πάνω στό ἴδιο θέμα.

Ὁ ἐξαντλητικότατος καί ἀντιδραστικός πόλεμος πού κρατάει πάνω ἀπό τέσσερα χρόνια ἔφερε τά ἀποτελέσματά του. Στήν Εὐρώπη γίνεται αἰσθητή ἡ πνοή τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης πού ἀναπτύσσεται καί στήν Αὐστρία καί στήν Ἰταλία καί στή Γερμανία καί στή Γαλλία, ἀκόμη καί στήν Ἀγγλία (εἶναι ἐξαιρετικά χαρακτηριστικές λ.χ. οἱ «Ὁμολογίες ἑνός καπιταλιστῆ», στό τεῦχος τοῦ Ἰούλη τῆς ἀρχιοπορτουνιστικῆς «Σοσιαλιστικῆς Ἐπιθεώρησης»[44], πού τήν ἐκδίδει ὁ μισοφιλελεύθερος Ράμσεϋ Μακντόναλντ).

Καί σέ μιά τέτια στιγμή ὁ ἀρχηγός τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ὁ κύριος Κάουτσκι, ἐκδίδει ἕνα βιβλίο γιά τή δικτατορία τόῦ προλεταριάτου, δηλ. γιά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, δηλ. ἕνα βιβλίο πού εἶναι ἑκατό φορές πιό αἰσχρό, πιό ἐξοργιστικό, πιό διαποτισμένο ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀποστασίας ἀπ'ὅ,τι οἱ διαβόητες «Προϋποθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ» τοῦ Μπέρνσταϊν. Πέρασαν σχεδόν 20 χρόνια ἀπό τόν καιρό πού ἐκδόθηκε αὐτό τό βιβλίο τῆς ἀποστασίας καί τώρα ἔχουμε μιά ἐπανάληψη, μιά ἐμβάθυνση τῆς ἀποστασίας αὐτῆς ἀπό τόν Κάουτσκι!

Μόνο ἕνα ἀσήμαντο μέρος τοῦ βιβλίου εἶναι ἀφιερωμένο στήν καθαυτό μπολσεβίκικη ρωσική ἐπανάσταση. Ὁ Κάουτσκι ἐπαναλαβαίνει ἀτόφιες τίς μενσεβίκικες σοφίες, ἔτσι πού ὁ

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 235-338. *Ἡ Σύντ.*

ρῶσος ἐργάτης θά τά ὑποδεχόταν ὅλα αὐτά μόνο μέ ὁμηρικά γέλια. Φανταστεῖτε, λογουχάρη, ὅτι ὀνομάζεται «μαρξισμός» ὁ συλλογισμός—πασπαλισμένος μέ περικοπές ἀπό τά μισοφιλελεύθερα συγγράμματα τοῦ μισοφιλελεύθερου Μάσλοφ—πώς οἱ πλούσιοι ἀγρότες προσπαθοῦν νά ἁρπάξουν γῆ (νέο αὐτό!), πώς τούς συμφέρουν οἱ ὑψηλές τιμές στά σιτηρά κτλ. Καί δίπλα σ'αὐτό ἡ περιφρονητική, ἐντελῶς πιά φιλελεύθερη, δήλωση τοῦ «μαρξιστῆ» μας: «Ὁ φτωχός ἀγρότης θεωρεῖται ἐδῶ» (δηλ. στή Σοβιετική Δημοκρατία ἀπ'τούς μπολσεβίκους) «μόνιμο καί μαζικό προϊόν τῆς σοσιαλιστικῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου»» (σελ. 48 τῆς μπροσούρας τοῦ Κ.).

Ὡραῖο δέν εἶναι αὐτό; Ἕνας σοσιαλιστής, ἕνας μαρξιστής πασχίζει νά ἀποδείξει *σέ μᾶς τόν ἀστικό* χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασης καί συνάμα κοροϊδεύει ἐντελῶς στό πνεῦμα τοῦ Μάσλοφ, τοῦ Πότρεσοφ *καί τῶν καντέτων,* τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς στό χωριό.

«Οἱ ἀπαλλοτριώσεις τῶν πλουσίων ἀγροτῶν εἰσάγουν ἁπλῶς ἕνα νέο στοιχεῖο ἀνησυχίας καί ἐμφυλίου πολέμου στό προτσές τῆς παραγωγῆς, πού γιά τήν ἐξυγίανσή του ἔχει ἐπιτακτική ἀνάγκη ἡσυχίας καί ἀσφάλειας» (σελ. 49).

Ἀπίστευτο, μά ἀληθινό. Αὐτά εἰπώθηκαν κατά λέξη ἀπό τόν Κάουτσκι, καί ὄχι ἀπό τόν Σάβινκοφ, οὔτε ἀπό τόν Μιλιουκόφ! Στή Ρωσία τόσες καί τόσες φορές ἔχουμε δεῖ μέ τί τρόπο κάτω ἀπό τό «μαρξισμό» καλύπτονται οἱ ὑπερασπιστές τῶν κουλάκων, γι'αὐτό καί ὁ Κάουτσκι δέν μᾶς ἐκπλήσσει. Ἴσως γιά τόν εὐρωπαῖο ἀναγνώστη θά χρειαστεῖ νά μιλήσουμε πιό διεξοδικά γι'αὐτή τήν ἄθλια δουλικότητα πρός τήν ἀστική τάξη καί γι'αὐτό τό φιλελεύθερο φόβο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Στό ρῶσο ἐργάτη καί ἀγρότη φτάνει νά τοῦ δείξεις μέ τό δάχτυλο αὐτή τήν ἀποστασία τοῦ Κάουτσκι—καί νά προσπεράσεις.

* *
*

Κάπου τά ἐννιά δέκατα τοῦ βιβλίου τοῦ Κάουτσκι εἶναι ἀφιερωμένα σέ ἕνα γενικό θεωρητικό ζήτημα πρωταρχικῆς σπουδαιότητας: στό ζήτημα τῆς σχέσης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου πρός τή «δημοκρατία». Καί ἀκριβῶς ἐδῶ φαίνεται μέ τόν πιό καθαρό τρόπο πώς ὁ Κάουτσκι ξέκοψε ὁλωσδιόλου ἀπό τό μαρξισμό.

Ὁ Κάουτσκι διαβεβαιώνει τούς ἀναγνῶστες του—μέ ὕφος

ἀπόλυτα σοβαροῦ καί ἐξαιρετικά «σοφοῦ» ἀνδρός — πώς ὅταν ὁ Μάρξ μιλοῦσε γιά τήν «ἐπαναστατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», ἐννοοῦσε ὄχι μιά *«μορφή διακυβέρνησης»* πού νά ἀποκλείει τή δημοκρατία, ἀλλά μιά *κατάσταση* καί συγκεκριμένα: τήν «κατάσταση κυριαρχίας». Ἡ κυριαρχία λοιπόν τοῦ προλεταριάτου, σάν κυριαρχία τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι δυνατή σέ συνθῆκες αὐστηρότατης τήρησης τῆς δημοκρατίας καί, λ.χ., ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, πού ἦταν ἀκριβῶς δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶχε ἐκλεγεῖ μέ καθολική ψηφοφορία. Τό ὅτι ὁ Μάρξ, μιλώντας γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν εἶχε ὑπόψη του μιά «μορφή διακυβέρνησης» (ἤ μιά μορφή κυβέρνησης, Regierungsform), αὐτό, λέει, «ἀποδεικνύεται ἤδη ἀπό τό ὅτι αὐτός, ὁ Μάρξ, θεωροῦσε δυνατό γιά τήν Ἀγγλία καί τήν Ἀμερική τό πέρασμα (στόν κομμουνισμό) μέ εἰρηνικό, δηλ. μέ δημοκρατικό τρόπο» (σελ. 20-21).

Ἀπίστευτο, ἀλλά γεγονός! Ἔτσι ἀκριβῶς σκέπτεται ὁ Κάουτσκι καί κατακεραυνώνει τούς μπολσεβίκους γιά παραβίαση τῆς «δημοκρατίας» στό Σύνταγμά τους, σέ ὅλη τήν πολιτική τους, κηρύσσει μέ ὅλες του τίς δυνάμεις, σέ κάθε εὐκαιρία, «τή δημοκρατική καί ὄχι τή δικτατορική μέθοδο».

Αὐτό σημαίνει ὁλοκληρωτικό πέρασμα μέ τό μέρος τῶν ὁπορτουνιστῶν (σάν τούς γερμανούς Ντάβιντ, Κόλμπ καί ἄλλους στυλοβάτες τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, ἤ τούς ἄγγλους φαβιανούς [45] καί ἀνεξάρτητους [46], ἤ τούς γάλλους καί τούς ἰταλούς ρεφορμιστές), πού ἔλεγαν πιό ἀνοιχτά καί πιό τίμια ὅτι δέν παραδέχονται τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου γιατί, κατ᾿αὐτούς, ἀντιφάσκει στό δημοκρατισμό.

Αὐτό σημαίνει πλήρη ἐπιστροφή στήν ἀντίληψη τοῦ προμαρξικοῦ γερμανικοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅτι τάχα ἐμεῖς ἀποβλέπουμε πρός ἕνα «ἐλεύθερο λαϊκό κράτος», ἀντίληψη τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν πού δέν καταλάβαιναν ὅτι *κάθε* κράτος εἶναι μηχανή καταστολῆς μιᾶς τάξης ἀπό μιά ἄλλη τάξη.

Αὐτό σημαίνει πλήρη ἀπάρνηση τῆς ἐπανάστασης τοῦ προλεταριάτου πού ὑποκαθίσταται μέ τή φιλελεύθερη θεωρία τῆς «κατάκτησης τῆς πλειοψηφίας», τῆς «χρησιμοποίησης τῆς δημοκρατίας»! Ὅλα ὅσα ἐπί σαράντα χρόνια, ἀπό τό 1852 ὡς τό 1891 κήρυσσαν καί ἀπόδειχναν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, ὅτι τό προλεταριάτο εἶναι ἀνάγκη «νά τσακίσει» τήν ἀστική κρατική μηχανή, ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι τά ξέχασε ἐντελῶς, τά διαστρέβλωσε, τά ἔριξε στά σκουπίδια.

Νά ἀναλύσω λεπτομερειακά τά θεωρητικά λάθη τοῦ Κάου-

τσκι θά σήμαινε νά ἐπαναλάβω ὅσα εἶπα στό «Κράτος καί ἐπανάσταση»*. Δέν ὑπάρχει λόγος νά γίνει αὐτό ἐδῶ. Ἁπλῶς θά τονίσω σύντομα τά ἑξῆς:

Ὁ Κάουτσκι ἀπαρνήθηκε τό μαρξισμό, ξεχνώντας ὅτι *κάθε* κράτος εἶναι μηχανή καταστολῆς μιᾶς τάξης ἀπό μιάν ἄλλη τάξη καί ὅτι ἡ πιό *δημοκρατική* ἀστική δημοκρατία εἶναι μηχανή καθυπόταξης τοῦ προλεταριάτου ἀπό τήν ἀστική τάξη.

Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, τό προλεταριακό κράτος, ἡ μηχανή γιά τήν καταστολή τῆς *ἀστικῆς τάξης ἀπό τό προλεταριάτο* δέν εἶναι «μορφή διακυβέρνησης», ἀλλά κράτος *διαφορετικοῦ τύπου*. Ἡ καταστολή εἶναι ἀναγκαία, γιατί ἡ ἀστική τάξη θά προβάλλει πάντα λυσσαλέα ἀντίσταση ἐνάντια στήν ἀπαλλοτρίωσή της.

(Ἡ παραπομπή στό γεγονός ὅτι ὁ Μάρξ στή δεκαετία 1870-1880 δεχόταν τή δυνατότητα εἰρηνικοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική[47] εἶναι ἐπιχείρημα σοφιστῆ, δηλ., γιά νά τό ποῦμε πιό ἁπλά, ἀπατεώνα πού κάνει ταχυδακτυλουργίες μέ περικοπές καί παραπομπές. Πρῶτο, αὐτή τή δυνατότητα ὁ Μάρξ καί τότε τή θεωροῦσε ἐξαίρεση. Δεύτερο, τότε δέν ὑπῆρχε ἀκόμη ὁ μονοπωλιακός καπιταλισμός, δηλ. ὁ ἰμπεριαλισμός. Τρίτο, ἀκριβῶς στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική δέν ὑπῆρχε τότε—*(τώρα ὑπάρχει)*—ἡ στρατοκρατία, σάν ὁ κυριότερος μηχανισμός τῆς ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς.)

Ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει καταστολή δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἐλευθερία, ἰσότητα κτλ. Γι'αὐτό καί ὁ Ἔνγκελς ἔλεγε: «Ὅσο καιρό τό προλεταριάτο χρειάζεται ἀκόμη τό κράτος, τό χρειάζεται ὄχι πρός τό συμφέρον τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά τῆς καταστολῆς τῶν ἀντιπάλων του, καί ἀπό τή στιγμή πού θά μπορεῖ κανείς νά μιλάει γιά ἐλευθερία, παύει νά ὑπάρχει τό κράτος σάν τέτιο»[48].

Ἡ ἀστική δημοκρατία, πού ἔχει ἀναμφισβήτητη ἀξία γιά τή διαπαιδαγώγηση τοῦ προλεταριάτου καί γιά τήν ἐξάσκησή του στόν ἀγώνα, εἶναι πάντα στενή, ὑποκριτική, ψεύτικη, κίβδηλη, παραμένει πάντα δημοκρατία γιά τούς πλούσιους, ἀπάτη γιά τούς φτωχούς.

Ἡ προλεταριακή δημοκρατία καταστέλλει τούς ἐκμεταλλευτές, τήν ἀστική τάξη—καί γι'αὐτό δέν ὑποκρίνεται, *δέν τούς ὑπόσχεται* ἐλευθερία καί δημοκρατία—ἐνῶ στούς ἐργαζόμενους παρέχει *πραγματική δημοκρατία*. Μόνο ἡ Σοβιε-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος. *Ἡ Σύντ.*

τική Ρωσία έδοσε στό προλεταριάτο καί στήν τεράστια πλειονότητα τῶν ἐργαζομένων τῆς Ρωσίας στό σύνολό τους, μιά πρωτοείδωτη *ἐλευθερία καί δημοκρατία*, ἀνέφικτη καί ἀσύλληπτη γιά ὁποιαδήποτε ἀστική ρεπουμπλικανική Δημοκρατία, παίρνοντας, λ.χ., τά μέγαρα καί τίς ἐπαύλεις ἀπό τήν ἀστική τάξη (χωρίς αὐτό ἡ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι εἶναι ὑποκρισία), παίρνοντας τά τυπογραφεῖα καί τό χαρτί ἀπό τούς καπιταλιστές (χωρίς αὐτό ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου γιά τήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων τοῦ ἔθνους εἶναι ψευτιά), ἀντικαθιστώντας τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό μέ τή δημοκρατική ὀργάνωση τῶν *Σοβιέτ*, πού εἶναι *1000 φορές* πιό κοντινά στό «λαό», πιό «δημοκρατικά» καί ἀπό τό πιό δημοκρατικό ἀστικό Κοινοβούλιο. *Καί τά λοιπά.*

Ὁ Κάουτσκι πέταξε στά σκουπίδια... τήν «ταξική πάλη» πού ἰσχύει στή δημοκρατία! Ὁ Κάουτσκι ἔγινε ἀληθινός ἀποστάτης καί λακές τῆς ἀστικῆς τάξης.

* *
*

Δέν μποροῦμε νά μή σημειώσουμε ἀνάμεσα στ' ἄλλα μερικά μαργαριτάρια ἀποστασίας.

Ὁ Κάουτσκι εἶναι ἀναγκασμένος νά παραδεχτεῖ ὅτι ἡ σοβιετική ὀργάνωση δέν ἔχει σημασία μόνο γιά τή Ρωσία, ἀλλά ἔχει παγκόσμια σημασία, ὅτι εἶναι ἕνα ἀπό τά «σπουδαιότερα φαινόμενα τῆς ἐποχῆς μας», ὅτι μέλλει νά ἀποκτήσει «ἀποφασιστική σημασία» στίς ἐπικείμενες μεγάλες «μάχες ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία». Ἀλλά—ἐπαναλαβαίνοντας τίς σοφίες τῶν μενσεβίκων πού πέρασαν αἴσια μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο—ὁ Κάουτσκι «συμπεραίνει»: τά Σοβιέτ εἶναι καλά σάν «ὀργανώσεις πάλης» καί ὄχι σάν «κρατικές ὀργανώσεις».

Θαυμάσια! Ὀργανωθεῖτε στά Σοβιέτ, προλετάριοι καί φτωχοί ἀγρότες! Ἀλλά—πρός θεοῦ! μήν ἀποτολμήσετε νά νικήσετε! μή σᾶς περάσει ἀπό τό μυαλό νά νικήσετε! Μόλις νικήσετε τήν ἀστική τάξη, χαθεῖτε αὐτοστιγμεί, γιατί δέν πρέπει νά γίνετε «κρατικές» ὀργανώσεις σέ ἕνα προλεταριακό κράτος. Ἀμέσως ὕστερα ἀπό τή νίκη σας πρέπει νά διαλυθεῖτε!!

Τί ἀξιοθαύμαστος «μαρξιστής» πού σοῦ εἶναι ὁ Κάουτσκι! Τί ἀπαράμιλλος «θεωρητικός» τῆς ἀποστασίας!

Μαργαριτάρι ἀριθμός δύο. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος εἶναι «θα-

νάσιμος ἐχθρός» τῆς «κοινωνικῆς ἐπανάστασης», γιατί αὐτή, ὅπως ἔχουμε ἤδη ἀκούσει, «ἔχει ἀνάγκη ἡσυχίας» (γιά τούς πλούσιους;) «καί ἀσφάλειας» (γιά τούς καπιταλιστές;).

Προλετάριοι τῆς Εὐρώπης! Μή σκέπτεστε γιά ἐπανάσταση, ὥσπου νά βρεῖτε μιά τέτια ἀστική τάξη πού *δέν θά μισθώνει* γιά ἐμφύλιο πόλεμο ἐναντίον σας τόν Σάβινκοφ καί τόν Ντάν, τόν Ντοῦτοφ καί τόν Κρασνόφ, τούς τσεχοσλοβάκους καί τούς κουλάκους!

Τό 1870 ὁ Μάρξ ἔγραφε: ἡ μεγαλύτερη ἐλπίδα εἶναι ὅτι ὁ πόλεμος δίδαξε τούς γάλλους ἐργάτες νά χειρίζονται τά ὅπλα[49]. Ἀπό ἕνα 4χρονο πόλεμο ὁ «μαρξιστής» Κάουτσκι δέν περιμένει νά χρησιμοποιήσουν οἱ ἐργάτες τά ὅπλα ἐνάντια στήν ἀστική τάξη (πρός θεοῦ! αὐτό, βλέπετε, δέν εἶναι καί τόσο «δημοκρατικό»), ἀλλά... οἱ καλοκάγαθοι καπιταλιστές νά ὑπογράψουν μιά καλοκάγαθη εἰρήνη!

Μαργαριτάρι ἀριθμός τρία. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἔχει μιά ἀκόμη δυσάρεστη πλευρά: ἐνῶ στή «δημοκρατία» ὑπάρχει «προστασία τῆς μειοψηφίας» (προστασία—σημειώνουμε σέ παρένθεση—πού τόσο καλά τή δοκίμασαν στό πετσί τους οἱ γάλλοι ὑπερασπιστές τοῦ Ντρέυφους, ἤ τόν τελευταῖο καιρό οἱ Λῆμπκνεχτ, οἱ Μάκλιν, οἱ Ντέμπς)—ὁ ἐμφύλιος πόλεμος (ἄκουσον! ἄκουσον!) «ἀπειλεῖ τόν ἡττημένο μέ πλήρη ἐξόντωση».

Λοιπόν, τί λέτε, δέν εἶναι πραγματικός ἐπαναστάτης αὐτός ὁ Κάουτσκι; Ποθεῖ ὁλόψυχα τήν ἐπανάσταση... μόνο μιά ἐπανάσταση, ὅπου νά μήν ὑπάρχει σοβαρή πάλη πού νά ἀπειλεῖ μέ ἐξόντωση! Ἔχει «ἐξαλείψει» ὁλότελα τά παλιά λάθη τοῦ γερο-Ἔνγκελς, πού ἐξυμνοῦσε μέ ἐνθουσιασμό τή διαπαιδαγωγητική ἐπίδραση τῶν βίαιων ἐπαναστάσεων[50]. Σάν «σοβαρός» ἱστορικός πού εἶναι ξέκοψε τελείως ἀπό τίς πλάνες ἐκείνων πού ἔλεγαν πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἀτσαλώνει τούς ἐκμεταλλευόμενους, τούς μαθαίνει νά δημιουργοῦν μιά νέα κοινωνία *χωρίς* ἐκμεταλλευτές.

Μαργαριτάρι ἀριθμός τέσσερα. Ἦταν μήπως μεγάλη καί ὠφέλιμη ἀπό ἱστορική ἄποψη ἡ δικτατορία τῶν προλετάριων καί τῶν μικροαστῶν στήν ἐπανάσταση τοῦ 1789; Κάθε ἄλλο. Γιατί ἦλθε ὁ Ναπολέων. «Ἡ δικτατορία τῶν κατώτερων στρωμάτων στρώνει τό δρόμο στή δικτατορία τοῦ ξίφους» (σελ. 26).

——— Ὁ «σοβαρός» ἱστορικός μας—ὅπως καί ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι πού στό στρατόπεδό τους πέρασε—εἶναι σταθερά πεπεισμένος ὅτι στίς χῶρες πού δέν γνώρισαν τή «δικτατορία τῶν κατώτερων στρωμάτων», π.χ. στή Γερμανία, δέν ὑπῆρξε

δικτατορία τοῦ ξίφους. Ἡ Γερμανία ποτέ δέν διακρινόταν ἀπό τή Γαλλία γιά πιό ὠμή, πιό βάναυση δικτατορία τοῦ ξίφους— ὅλα αὐτά εἶναι συκοφαντίες ἐπινοημένες ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, πού ψεύδονταν ἀσύστολα, ἰσχυριζόμενοι πώς μέχρι σήμερα στό «λαό» τῆς Γαλλίας οἱ καταπιεζόμενοι ἀγαποῦν περισσότερο τήν ἐλευθερία καί εἶναι πιό περήφανοι ἀπ᾽ὅ,τι στήν Ἀγγλία ἤ στή Γερμανία καί πώς ἡ Γαλλία τό χρωστᾶ αὐτό ἀκριβῶς στίς ἐπαναστάσεις της.

... Ἀρκετά ὅμως! Θά ἔπρεπε νά γράψουμε εἰδική μπροσούρα γιά νά ξεδιαλύνουμε ὅλα τά μαργαριτάρια τῆς ἀποστασίας τοῦ ἄθλιου ἀποστάτη Κάουτσκι.

* *
*

Δέν μποροῦμε νά μή σταθοῦμε στό «διεθνισμό» τοῦ κ. Κάουτσκι. Ἄθελά του ὁ Κάουτσκι ἔριξε πάνω σ᾽αὐτόν ἄπλετο φῶς—ἀκριβῶς γιατί παρουσίασε μέ τίς πιό συμπαθεῖς ἐκφράσεις τό διεθνισμό τῶν μενσεβίκων, πού ἄλλωστε εἶναι κι᾽αὐτοί τσιμμερβαλντινοί[51]—μᾶς διαβεβαιώνει ὁ μελίρυτος Κάουτσκι —πού ἄλλωστε εἶναι «ἀδέλφια» τῶν μπολσεβίκων, μή γελᾶτε! Νάτη αὐτή ἡ γλυκερή παρουσίαση τοῦ «τσιμμερβαλντισμοῦ» τῶν μενσεβίκων:

«Οἱ μενσεβίκοι ἤθελαν γενική εἰρήνη. Ἤθελαν ὅλοι οἱ ἐμπόλεμοι νά υἱοθετήσουν τό σύνθημα: χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις. Ὅσο αὐτό δέν εἶχε ἐπιτευχθεῖ, ὁ ρωσικός στρατός ἔπρεπε, κατά τή γνώμη του, νά εἶναι ἑτοιμοπόλεμος:..» Μά οἱ παλιομπολσεβίκοι «ἀποδιοργάνωσαν» τό στρατό καί ἔκλεισαν τήν ἁμαρτωλή εἰρήνη τοῦ Μπρέστ... Καί ὁ Κάουτσκι λέει πεντακάθαρα ὅτι ἔπρεπε νά διατηρηθεῖ ἡ Συντακτική, ὅτι δέν ἔπρεπε νά πάρουν τήν ἐξουσία οἱ μπολσεβίκοι.

Ἔτσι λοιπόν, ὁ διεθνισμός συνίσταται στό ὅτι πρέπει νά *ὑποστηρίζεις τή «δική σου»* ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση, ὅπως ὑποστήριζαν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι τόν Κέρενσκι, νά καλύπτεις τά μυστικά της σύμφωνα, ξεγελώντας τό λαό μέ τή μελίρυτη φράση: ἐμεῖς, βλέπετε, «ἀπαιτοῦμε» ἀπό τά θεριά νά ἡμερέψουν, «ἀπαιτοῦμε» ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις «νά ἀποδεχτοῦν τό σύνθημα: χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις».

Κατά τή γνώμη τοῦ Κάουτσκι, σ᾽αὐτό βρίσκεται ὁ διεθνισμός.

Μά, κατά τή γνώμη μας, αὐτό εἶναι πλήρης ἀποστασία.

῾Ο διεθνισμός συνίσταται στή ρήξη μέ τούς *δικούς σου* σοσιαλσωβινιστές (δηλ. μέ τούς ἀμυνίτες) καί μέ τή *δική σου* ἰμπεριαλιστική κυβέρνηση, στήν ἐπαναστατική πάλη ἐνάντιά της, στήν ἀνατροπή της, στήν ἀπόφασή σου νά δεχτεῖς τίς πιό μεγάλες ἐθνικές θυσίες (ἀκόμη καί τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ), ἄν αὐτό ὠφελεῖ στήν ἀνάπτυξη τῆς *διεθνοῦς* ἐργατικῆς ἐπανάστασης.

Ξέρουμε πολύ καλά πώς ὁ Κάουτσκι καί ἡ παρέα του (τύπου Στρέμπελ, Μπέρνσταϊν κτλ.) ἦταν πολύ «ἀγανακτισμένοι» μέ τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ: αὐτοί θά ἤθελαν νά κάνουμε μιά «χειρονομία»... πού θά ἔδινε αὐτοστιγμεί στή Ρωσία τήν ἐξουσία στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης! Αὐτοί οἱ στενοκέφαλοι, ἀλλά καλοκάγαθοι καί μελίρυτοι γερμανοί μικροαστοί δέν ὁδηγοῦνταν ἀπό τή σκέψη νά διατηρηθεῖ ἡ προλεταριακή Σοβιετική Δημοκρατία, πού πρώτη στόν κόσμο ἀνάτρεψε ἐπαναστατικά τόν ἰμπεριαλισμό τῆς χώρας της, ὥσπου νά ξεσπάσει ἡ ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη, ἀνάβοντας τήν πυρκαγιά στίς ἄλλες χῶρες (οἱ μικροαστοί *φοβοῦνται* μιά πυρκαγιά στήν Εὐρώπη, *φοβοῦνται* τόν ἐμφύλιο πόλεμο πού διαταράσσει τήν «ἡσυχία καί τήν ἀσφάλεια»). Ὄχι. Αὐτοί ὁδηγοῦνταν ἀπό τή σκέψη νά διατηρηθεῖ σέ *ὅλες* τίς χῶρες ὁ *μικροαστικός* ἐθνικισμός πού αὐτοκηρύσσεται «διεθνισμός», γιατί εἶναι «μετριοπαθής καί φρόνιμος». ῾Η Ρωσική Δημοκρατία ἄς παρέμενε ἀστική καί... ἄς περίμενε... Τότε ὅλοι στόν κόσμο θά ἦταν καλοί, μετριοπαθεῖς, ὄχι κατακτητές μικροαστοί-ἐθνικιστές καί σ᾽αὐτό ἀκριβῶς θά βρισκόταν ὁ διεθνισμός!

Ἔτσι σκέπτονται οἱ καουτσκιστές στή Γερμανία, οἱ λονγκετιστές στή Γαλλία, οἱ ἀνεξάρτητοι (I.L.P.) στήν ᾿Αγγλία, ὁ Τουράτι καί οἱ «ἀδελφοί» του στήν ἀποστασία στήν ᾿Ιταλία καί τά λοιπά καί τά λοιπά.

Τώρα μόνο ἕνας βλάκας μέ περικεφαλαία μπορεῖ νά μή βλέπει ὅτι εἴχαμε δίκιο ὄχι μόνο ὅταν ἀνατρέπαμε τήν ἀστική τάξη μας (καί τούς λακέδες της, μενσεβίκους καί ἐσέρους), ἀλλά εἴχαμε δίκιο καί ὅταν συνάπταμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, *μιά καί* ἡ ἀνοιχτή ἔκκληση γιά τήν ὑπογραφή γενικῆς εἰρήνης, ἐνισχυμένη μέ τή δημοσίευση καί τήν ἀκύρωση τῶν μυστικῶν συμφώνων, ἀπορίφθηκε ἀπό τήν ἀστική τάξη τῆς Συνεννόησης (τῆς ᾿Αντάντ). Πρῶτο, ἄν δέν κλείναμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, θά παραδίναμε ἀμέσως τήν ἐξουσία στή ρωσική ἀστική τάξη καί θά ζημιώναμε ἔτσι στόν ἀνώτατο βαθμό τήν παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Δεύτερο, μέ τό τίμημα *ἐθνικῶν* θυσιῶν,

διατηρήσαμε μιά τέτια *διεθνιστική* ἐπαναστατική ἐπιροή, ὥστε τώρα κιόλας μᾶς μιμεῖται ἄμεσα ἡ Βουλγαρία, βρίσκεται σέ ἀναβρασμό ἡ Αὐστρία καί ἡ Γερμανία, ἐξασθένισαν καί οἱ *δυό* ἰμπεριαλισμοί, ἐνῶ ἐμεῖς δυναμώσαμε καί *ἀρχίσαμε* νά δημιουργοῦμε ἕναν πραγματικό προλεταριακό στρατό.

Ἀπό τήν τακτική τοῦ ἀποστάτη Κάουτσκι ἀπορέει ὅτι οἱ γερμανοί ἐργάτες πρέπει τώρα νά ὑπερασπίζουν τήν πατρίδα μαζί μέ τήν ἀστική τάξη καί νά φοβοῦνται περισσότερο ἀπό ὅλα τή γερμανική ἐπανάσταση, γιατί οἱ ἄγγλοι θά μποροῦσαν νά τῆς ἐπιβάλουν ἕνα νέο Μπρέστ. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἀποστασία. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι μικροαστικός ἐθνικισμός.

Ἐμεῖς ὅμως λέμε: ἡ κατάκτηση τῆς Οὐκρανίας ἦταν μιά πολύ μεγάλη ἐθνική θυσία, ἀλλά τούς προλετάριους καί τούς φτωχούς ἀγρότες τῆς Οὐκρανίας τούς ἀτσάλωσε καί τούς *δυνάμωσε* σάν ἐπαναστάτες ἀγωνιστές γιά τή διεθνή ἐργατική ἐπανάσταση. Ἡ Οὐκρανία ὑπόφερε—ἡ διεθνής ἐπανάσταση κέρδισε, «διαφθείροντας» τό γερμανικό στρατό, ἀδυνατίζοντας τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, *προσεγγίζοντας* τούς γερμανούς, οὐκρανούς καί ρώσους ἐργάτες ἐπαναστάτες.

Θά ἦταν, φυσικά, «πιό εὐχάριστο», ἄν μ'ἕναν ἁπλό πόλεμο μπορούσαμε νά ἀνατρέψουμε καί τόν Γουλιέλμο καί τόν Οὐίλσων. Αὐτά ὅμως εἶναι φαντασιοκοπίες. Δέν μποροῦμε νά τούς ἀνατρέψουμε μ'ἕναν ἐξωτερικό πόλεμο. Μποροῦμε ὅμως νά ἐντείνουμε τήν *ἐσωτερική* τους ἀποσύνθεση. Τό πετύχαμε αὐτό σέ *πολύ μεγάλο* βαθμό μέ τή σοβιετική προλεταριακή ἐπανάσταση.

Σέ μεγαλύτερο ἀκόμη βαθμό θά σημείωναν μιά τέτια ἐπιτυχία οἱ γερμανοί ἐργάτες, ἄν τραβοῦσαν γιά ἐπανάσταση, *χωρίς νά λογαριάζουν* ἐθνικές θυσίες (καί ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ὁ διεθνισμός), ἄν ἔλεγαν (καί τό ἐπιβεβαίωναν *μέ ἔργα*) ὅτι βάζουν τό συμφέρον τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς ἐπανάστασης *πάνω* ἀπό τήν ἀκεραιότητα, τήν ἀσφάλεια, τήν ἡσυχία τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ἐθνικοῦ κράτους, *καί συγκεκριμένα τοῦ δικοῦ τους*.

* *
*

Τό μεγάλο ἀτύχημα καί ὁ κίνδυνος γιά τήν Εὐρώπη εἶναι ὅτι *δέν ὑπάρχει* στήν Εὐρώπη ἕνα ἐπαναστατικό κόμμα. Ὑπάρχουν κόμματα προδοτῶν τύπου Σάιντεμαν, Ρενοντέλ, Χέντερσον, Βέμπ καί Σίας, ἤ λακέδων τύπου Κάουτσκι. Δέν ὑπάρχει ἕνα κόμμα ἐπαναστατικό.

Φυσικά, τό ἰσχυρό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν μαζῶν μπορεῖ νά διορθώσει αὐτή τήν ἔλλειψη, ἀλλά αὐτή παραμένει μεγάλο ατύχημα καί μεγάλος κίνδυνος.

Γι᾽αὐτό πρέπει νά ξεσκεπάζουμε μέ κάθε τρόπο τούς ἀποστάτες σάν τόν Κάουτσκι, ὑποστηρίζοντας ἔτσι τίς ἐπαναστατικές *ὁμάδες* τῶν πραγματικά διεθνιστῶν προλετάριων, πού ὑπάρχουν σέ *ὅλες* τίς χῶρες. Τό προλεταριάτο γρήγορα θά γυρίσει τίς πλάτες στούς προδότες καί τούς ἀποστάτες καί θά ἀκολουθήσει τίς ὁμάδες αὐτές, ἀναδείχνοντας ἡγέτες μέσα ἀπό αὐτές. Δέν οὐρλιάζει στά χαμένα ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν γιά «τόν παγκόσμιο μπολσεβικισμό».

῾Ο παγκόσμιος μπολσεβικισμός θά νικήσει τήν παγκόσμια ἀστική τάξη.

9. X. 1918.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 219, 11 τοῦ ᾽Οχτώβρη 1918
῾Υπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ

22 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1918[52]

1
ΕΚΘΕΣΗ

(Δυνατά, ἀσταμάτητα χειροκροτήματα καί ζητωκραυγές.) Σύντροφοι, νομίζω ὅτι ἡ σημερινή κατάστασή μας, παρόλη τήν ἀντιφατικότητά της, μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ ἔτσι: πρῶτο, ποτέ δέν βρισκόμασταν τόσο κοντά στή διεθνή προλεταριακή ἐπανάσταση ὅσο τώρα, καί δεύτερο, ποτέ δέν εἴμασταν σέ πιό ἐπικίνδυνη κατάσταση ἀπ'ὅ,τι τώρα. Σ'αὐτές λοιπόν τίς δυό σκέψεις, ἰδίως στή δεύτερη, θά ἤθελα νά σταθῶ σήμερα πιό διεξοδικά. Ζήτημα εἶναι, νομίζω, ἄν οἱ πλατιές μάζες νιώθουν ὅλο τόν κίνδυνο πού μᾶς ἀπειλεῖ, καί μιά πού δέν μποροῦμε νά δράσουμε παρά μόνο στηριζόμενοι στίς πλατιές μάζες, τό κύριο καθῆκον τῶν ἐκπροσώπων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι νά γνωρίσουν στίς μάζες αὐτές ὅλη τήν ἀλήθεια γιά τή σημερινή κατάσταση, ὅσο δύσκολη κι'ἄν εἶναι αὐτή μερικές φορές. Ὅσο γιά τό γεγονός ὅτι εἴμαστε κοντά στή διεθνή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πολλές φορές ἔγινε γι'αὐτό λόγος, κι'ἔτσι θά εἶμαι σύντομος. Στήν πραγματικότητα, μιά ἀπό τίς κυριότερες μομφές, πού ἐκτόξευαν ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία ὄχι μόνο ἡ ἀστική τάξη, ἀλλά καί τά μικροαστικά στρώματα πού ἔχασαν τήν ἐμπιστοσύνη τους στό σοσιαλισμό, καθώς καί πολλοί ἀπό τούς λεγόμενους σοσιαλιστές πού συνήθισαν στούς εἰρηνικούς καιρούς, πού δέν πίστευαν στό σοσιαλισμό—ἦταν ἡ μομφή πού ἐκτόξευαν ὅλοι αὐτοί ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία πώς ἐμεῖς, ἐπιτελώντας τή σοσιαλιστική ἀνατροπή στή Ρωσία, τήν κάνουμε στήν τύχη, γιατί στή Δύση ἡ ἐπανάσταση δέν ἔχει ἀκόμη ὡριμάσει.

Σύντροφοι, τώρα στόν πέμπτο χρόνο τοῦ πολέμου, ἡ γενική χρεοκοπία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ὁλοφάνερη· τώρα γίνεται σέ ὅλους φανερό ὅτι ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἀναπόφευκτη σέ

όλες τίς έμπόλεμες χώρες Κι'έμεῖς, πού νόμιζαν στήν άρχή ὅτι τά ψωμιά μας δέν θά εἶναι παρά γιά μερικές ἡμέρες ἤ ἑβδομάδες, κάναμε μέσα σ'αὐτή τή χρονιά τῆς ἐπανάστασης τόσα, ὅσα δέν ἔκανε ποτέ κανένα προλεταριακό κόμμα στόν κόσμο. Ἡ ἐπανάστασή μας ἀποδείχτηκε παγκόσμιο φαινόμενο. Ὅτι ὁ μπολσεβικισμός εἶναι τώρα παγκόσμιο φαινόμενο τό λέει καί ὅλη ἡ ἀστική τάξη, καί ἀπό τήν ὁμολογία αὐτή γίνεται ὁλοφάνερο ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας ἐπεκτάθηκε ἀπό τήν Ἀνατολή στή Δύση καί ὅτι βρίσκει ἐκεῖ ὁλοένα καί πιό πρόσφορο ἔδαφος. Ξέρετε ὅτι στή Βουλγαρία ξέσπασε ἐπανάσταση. Οἱ βούλγαροι στρατιῶτες ἄρχισαν νά συγκροτοῦν Σοβιέτ. Τώρα φθάνουν εἰδήσεις ὅτι καί στή Σερβία συγκροτοῦνται ἐπίσης Σοβιέτ. Παρόλο πού ἡ ἀγγλογαλλική Συνεννόηση ὑπόσχεται τοῦ κόσμου τά καλά στούς λαούς, ἄν ἐξεγερθοῦν καί ἐγκαταλείψουν τή Γερμανία, παρόλο πού οἱ καπιταλιστές τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας, οἱ πιό πλούσιοι τοῦ κόσμου καί οἱ πιό ἰσχυροί ὑπόσχονται πολλά, γίνεται ὁλοφάνερο πώς ἡ ἀστική τάξη τῶν διαφόρων μικρῶν κρατῶν, στά ὁποῖα διασπᾶται τώρα ἡ Αὐστρία, πώς αὐτή ἡ ἀστική τάξη δέν πρόκειται σέ καμιά περίπτωση νά κρατηθεῖ, πώς ἡ κυριαρχία της, ἡ ἐξουσία της στά κράτη αὐτά θά εἶναι ἕνα πολύ-πολύ σύντομο, παροδικό φαινόμενο, γιατί παντοῦ χτυπάει τήν πόρτα ἡ ἐργατική ἐπανάσταση.

Ἡ ἀστική τάξη μερικῶν χωρῶν ἀντιλαμβάνεται ὅτι γιά νά κρατηθεῖ στά ἀντίστοιχα κράτη θά χρειαστεῖ τή βοήθεια τῶν ξένων λογχῶν. Κι'ἐμεῖς βλέπουμε ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἄρχισε ὄχι μόνο στήν Αὐστρία, ἀλλά καί στή Γερμανία πού ἡ κατάστασή τους ὥς τά χθές ἀκόμη φαινόταν σταθερή. Παίρνουμε ἀπό κεῖ εἰδήσεις, ὁ γερμανικός Τύπος μιλάει ἤδη γιά παραίτηση τοῦ Κάιζερ, ἐνῶ ὁ Τύπος τοῦ κόμματος τῶν ἀνεξάρτητων σοσιαλδημοκρατῶν[53] πῆρε κιόλας ἀπό τόν καγκελάριο τήν ἄδεια νά μιλάει γιά γερμανική Δημοκρατία. Αὐτό κάτι σημαίνει. Ξέρουμε ὅτι ἐντάθηκε ἡ ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ, ὅτι ἐκεῖ ρίχνονται συνθήματα πού καλοῦν ἄμεσα τό στρατό σέ ἐξέγερση. Ξέρουμε ὅτι στήν ἀνατολική Γερμανία σχηματίστηκαν στρατιωτικές-ἐπαναστατικές ἐπιτροπές, ὅτι αὐτές ἐκδίδουν ἐπαναστατικά ἔντυπα πού ἐπαναστατικοποιοῦν τούς στρατιῶτες. Γι'αὐτό μποροῦμε νά ποῦμε μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα ὅτι ἡ ἐπανάσταση ὡριμάζει ὄχι ἀπό μέρα σέ μέρα, ἀλλά ἀπό ὥρα σέ ὥρα καί αὐτό δέν τό λέμε μονάχα ἐμεῖς—ὄχι, αὐτό τό λένε ὅλοι οἱ γερμανοί τοῦ κόμματος τοῦ πολέμου

καί τῆς ἀστικῆς τάξης πού νιώθουν ὅτι οἱ ὑπουργοί κλονίζονται, ὅτι ὁ λαός δέν τούς ἔχει ἐμπιστοσύνη, ὅτι πολύ λίγο καιρό θά κρατηθοῦν ἀκόμη στήν κυβέρνησή τους. Τό λένε ὅλοι ὅσοι ξέρουν πῶς ἔχουν τά πράγματα, δηλ. πόσο ἀναπόφευκτη εἶναι ἡ λαϊκή ἐπανάσταση στή Γερμανία, ἴσως ἀκόμη καί ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση.

Ξέρουμε πολύ καλά τί τεράστιο προλεταριακό κίνημα δημιουργήθηκε καί στίς ἄλλες χῶρες. Εἴδαμε πῶς ἔκανε τήν ἐμφάνισή του ὁ Γκόμπερς στήν Ἰταλία καί μέ χρήματα τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννόησης, μέ τή βοήθεια ὅλης τῆς ἰταλικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν σοσιαλπατριωτῶν, ἀλώνισε ὅλες τίς πόλεις τῆς Ἰταλίας, παροτρύνοντας τούς ἰταλούς ἐργάτες νά συνεχίσουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Εἴδαμε πῶς τόν ἴδιο καιρό ὁ ἰταλικός σοσιαλιστικός Τύπος δημοσίευε σχετικά σχόλια, στά ὁποῖα ἔμενε μόνο τό ὄνομα τοῦ Γκόμπερς καί τά ὑπόλοιπα τά ψαλίδιζε ἡ λογοκρισία, ἤ δημοσιεύονταν εἰρωνικά σχόλια: «Ὁ Γκόμπερς παίρνει μέρος σέ δεξιώσεις καί φλυαρεῖ». Καί ὅμως ὁ ἀστικός Τύπος ὁμολογοῦσε ὅτι τόν Γκόμπερς τόν σφύριζαν παντοῦ. Ὁ ἀστικός Τύπος ἔγραφε: «Οἱ ἰταλοί ἐργάτες συμπεριφέρονται μέ τρόπο πού νομίζεις πώς μόνο στόν Λένιν καί στόν Τρότσκι θά ἐπέτρεπαν νά ταξιδέψουν στήν Ἰταλία». Τό Ἰταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα ἔκανε στή διάρκεια τοῦ πολέμου τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός, δηλαδή πρός τά ἀριστερά [54]. Ξέρουμε ὅτι στή Γαλλία ὑπῆρχαν πάρα πολλοί πατριῶτες μέσα στούς ἐργάτες· τούς ἔλεγαν ὅτι τό Παρίσι καί τό γαλλικό ἔδαφος ἀπειλεῖται ἀπό τρομερό κίνδυνο. Ἀλλά καί κεῖ ἀλλάζει ὁ τρόπος συμπεριφορᾶς τοῦ προλεταριάτου. Στό τελευταῖο συνέδριο [55], ὅταν διαβαζόταν ἕνα γράμμα σχετικό μ'αὐτά πού κάνουν οἱ σύμμαχοι, οἱ ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές, ἀκούστηκαν φωνές: ζήτω ἡ Σοσιαλιστική Δημοκρατία. Καί χθές ἔφτασε ἡ εἴδηση ὅτι στό Παρίσι ἔγινε συγκέντρωση ὅπου πῆραν μέρος 2 000 μεταλλουργοί, πού χαιρέτισε τή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. Βλέπουμε ὅτι ἀπό τά τρία Σοσιαλιστικά κόμματα στήν Ἀγγλία [56] μόνο τό ἕνα, τό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλιστικό κόμμα, δέν τάσσεται ἀνοιχτά μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων, ἐνῶ τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα καί τό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Σκωτίας δηλώνουν κατηγορηματικά πώς εἶναι ὀπαδοί τῶν μπολσεβίκων. Καί στήν Ἀγγλία ἐπίσης ἀρχίζει νά διαδίδεται ὁ μπολσεβικισμός, ἐνῶ τά ἰσπανικά κόμματα, πού ἦταν μέ τό μέρος τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί πού μέσα στίς γραμμές τους στήν ἀρχή τοῦ πολέ-

μου μπορούσες νά βρεῖς μόνο έναν-δυό ἀνθρώπους πού εἶχαν μιά ἀμυδρή ἰδέα γιά τούς διεθνιστές, ὅλα αὐτά τά κόμματα στά συνέδριά τους χαιρετίζουν τούς ρώσους μπολσεβίκους[57]. Ὁ μπολσεβικισμός ἔγινε ἡ παγκόσμια θεωρία καί ἡ τακτική τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου! (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Στόν μπολσεβικισμό ὀφείλεται τό ὅτι μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο διαδραματίστηκε μιά ἁρμονική σοσιαλιστική ἐπανάσταση, τό ὅτι στό ζήτημα: μέ τούς μπολσεβίκους, ἤ ἐνάντια στούς μπολσεβίκους συντελεῖται ἔμπρακτα, στήν πράξη, διάσπαση στίς γραμμές τῶν σοσιαλιστῶν. Στόν μπολσεβικισμό ὀφείλεται τό ὅτι μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη ἡ δημιουργία τοῦ προλεταριακοῦ κράτους. Οἱ ἐργάτες πού δέν ἤξεραν πῶς ἔχουν τά πράγματα στή Ρωσία, γιατί διάβαζαν μόνο τίς γεμάτες ψευτιά καί συκοφαντία ἀστικές ἐφημερίδες, ἄρχισαν νά μπαίνουν στό νόημα, σάν εἶδαν ὅτι ἡ προλεταριακή κυβέρνηση κερδίζει τή μιά νίκη ὕστερα ἀπό τήν ἄλλη ἐνάντια στούς ἀντεπαναστάτες τῆς χώρας της, σάν εἶδαν ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἀπό τόν πόλεμο αὐτό ἐκτός ἀπό τή δική της τακτική, ἐκτός ἀπό τόν ἐπαναστατικό τρόπο δράσης τῆς ἐργατικῆς μας κυβέρνησης. Καί ἐνῶ τήν περασμένη Τετάρτη ἔγινε διαδήλωση στό Βερολίνο καί οἱ ἐργάτες ἔκφραζαν τήν ἀγανάκτησή τους κατά τοῦ Κάιζερ, προσπαθώντας νά περάσουν μπροστά ἀπό τό παλάτι του, σέ συνέχεια κατευθύνθηκαν πρός τή ρωσική πρεσβεία, θέλοντας νά ἐκφράσουν τήν ἀλληλεγγύη τους πρός τίς ἐνέργειες τῆς ρωσικῆς κυβέρνησης.

Νά ποῦ ἔφτασε ἡ Εὐρώπη στόν πέμπτο χρόνο τοῦ πολέμου! Γι'αὐτό καί λέμε ὅτι ποτέ δέν εἴμασταν τόσο κοντά στήν παγκόσμια ἐπανάσταση, ποτέ δέν ἦταν τόσο φανερό πώς τό ρωσικό προλεταριάτο ἐγκαθίδρυσε τήν ἐξουσία του, καί εἶναι ξεκάθαρο πώς θά μᾶς ἀκολουθήσουν ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου. Νά γιατί, τό ξαναλέω, ποτέ δέν εἴμασταν τόσο κοντά στή διεθνή ἐπανάσταση καί ποτέ ἡ θέση μας δέν ἦταν τόσο ἐπικίνδυνη, γιατί προηγούμενα τόν μπολσεβικισμό δέν τόν θεωροῦσαν ποτέ σάν παγκόσμια δύναμη. Φαινόταν ὅτι ὁ μπολσεβικισμός δέν εἶναι παρά ἐπακόλουθο τῆς κούρασης τῶν ρώσων στρατιωτῶν, ὅτι δέν εἶναι παρά ξέσπασμα τῆς δυσαρέσκειας τῶν καταπονημένων ἀπό τόν πόλεμο ρώσων στρατιωτῶν, καί ὅτι μόλις περάσει ἡ δυσαρέσκεια αὐτή καί ἀποκατασταθεῖ ἔστω καί ἡ πιό ἐκβιαστική εἰρήνη, θά καταπνιγεῖ κάθε ἐνέργεια στόν τομέα τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης καί τῶν σοσια-

λιστικῶν μεταρυθμίσεων. Ὅλοι αὐτό πίστευαν, ἀποδείχτηκε ὅμως ὅτι μόλις περάσαμε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, πού τέλειωσε μέ τήν πιό ἐκβιαστική εἰρήνη στά πρῶτα βήματα τῆς κρατικῆς οἰκοδόμησης, μόλις κατορθώσαμε νά ἐξασφαλίσουμε στούς ἀγρότες τή δυνατότητα νά ζήσουν πραγματικά χωρίς τσιφλικάδες καί νά καθορίσουν τίς σχέσεις τους ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, νά πειστοῦν στήν πράξη ὅτι χτίζουν τή ζωή τους πάνω στή γῆ πού δέν πάρθηκε οὔτε γιά τούς κουλάκους, οὔτε καί γιά νέους καπιταλιστές, ἀλλά πραγματικά γιά τούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους, μόλις οἱ ἐργάτες εἶδαν ὅτι ἀπόκτησαν τή δυνατότητα νά χτίζουν τή ζωή τους χωρίς καπιταλιστές, νά διδάσκονται τοῦτο τό δύσκολο, μά μεγάλο ἔργο, πού χωρίς αὐτό δέν θά γλιτώσουν ποτέ ἀπό τήν ἐκμετάλλευση—ἔγινε σέ ὅλους φανερό καί ἀποδείχτηκε στήν πράξη ὅτι καμιά δύναμη, καμιά ἀντεπανάσταση δέν πρόκειται νά ἀνατρέψει τή Σοβιετική ἐξουσία.

Χρειάστηκαν μῆνες ὁλόκληροι, γιά νά καταλήξουμε στή Ρωσία σ'αὐτή τήν πεποίθηση. Λένε ὅτι στό χωριό μόλις τό καλοκαίρι τοῦ 1918 καί μόλις κατά τό φθινόπωρο κατάλαβαν οἱ ἀγρότες ποιό εἶναι τό νόημα καί ἡ σημασία τῆς ἐπανάστασής μας. Στήν πόλη αὐτό τό ἔχουν καταλάβει ἀπό καιρό, ἀλλά γιά νά τό καταλάβουν στόν κάθε νομό, στήν κάθε ἀπομακρυσμένη ἐπαρχία καί χωριό, γιά νά δεῖ ὁ ἀγρότης ὄχι ἀπό τίς φυλλάδες καί τούς λόγους, ἀλλά ἀπό τήν ἴδια του τή ζωή ὅτι τή γῆ πρέπει νά τήν πάρει ὁ ἐργαζόμενος καί ὄχι ὁ κουλάκος, καί ὅτι πρέπει νά κάνει ἀγώνα ἐνάντια στόν κουλάκο, ὅτι τόν κουλάκο πρέπει νά τόν νικήσει μέ τήν ὀργάνωσή του, ὅτι τό κύμα ἀνταρσίας πού φέτος τό καλοκαίρι ἐπεκτάθηκε σέ ὅλη τή χώρα τό ὑποστήριζαν οἱ τσιφλικάδες, οἱ κουλάκοι καί οἱ λευκοφρουρίτες, γιά νά νιώσει ὁ ἀγρότης, μέ τήν ἴδια του τήν πείρα, πάνω στήν καμπούρα του, πάνω στήν πλάτη του τήν ἐξουσία τῆς Συντακτικῆς—γιά ὅλα αὐτά χρειάστηκαν μῆνες καί μῆνες καί τό χωριό εἶναι σήμερα ἀτσαλωμένο, καί οἱ μάζες τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς πού δέν κλέβουν ξένη ἐργασία, μόλις τώρα εἶδαν ὄχι ἀπό τίς φυλλάδες, ἀπό τίς ὁποῖες οἱ ἐργαζόμενες μάζες δέν θά διαμορφώσουν ποτέ σταθερές πεποιθήσεις, ἀλλά ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα, ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἐξουσία τῶν ἐκμεταλλευόμενων ἐργαζομένων καί ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα κάθε χωριό νά ἀρχίσει νά βάζει τά θεμέλια μιᾶς νέας, τῆς σοσιαλιστικῆς Ρωσίας. Χρειάστηκαν ὁλάκε-

ροι μῆνες γιά νά μπορέσουμε καί στήν ὑπόλοιπη Ρωσία νά ποῦμε μέ σιγουριά ὕστερα ἀπό τό 1918, βασιζόμενοι σέ πληροφορίες ἀνθρώπων πού ξεκινοῦν ἀπό τήν ἔμπρακτη πείρα, ὅτι δέν ὑπάρχει χωριό, ὅσο ἀπομακρυσμένο καί ἄν εἶναι, ὅπου νά μή ξέρουν τί εἶναι ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ὅπου νά μή τήν ὑπερασπίζουν, γιατί τό χωριό εἶδε ὅλο τόν κίνδυνο πού τό ἀπειλεῖ ἀπό τή μεριά τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων, εἶδε καί τίς δυσκολίες τῆς σοσιαλιστικῆς ἀναμόρφωσης καί δέν πτοήθηκε, ἀλλά εἶπε: θά τραβήξουμε στή δουλιά αὐτή δεκάδες ἑκατομμύρια χέρια, μέσα σέ ἕνα χρόνο διδαχτήκαμε πολλά καί θά διδαχτοῦμε καί ἄλλα. Αὐτό τό λένε τώρα στή Ρωσία μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα, μέ βάση τήν ἴδια τους τήν πείρα, δεκάδες καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι.

Μόλις τώρα γίνεται φανερό καί γιά τή δυτικοευρωπαϊκή ἀστική τάξη, πού μέχρι τώρα δέν ἔπαιρνε στά σοβαρά τούς μπολσεβίκους, μόνο τώρα γίνεται φανερό γι' αὐτήν ὅτι ἐδῶ, σέ μᾶς, δημιουργήθηκε ἡ μοναδικά σταθερή ἐξουσία, πού συμβαδίζει μέ τίς ἐργαζόμενες μάζες καί πού μπορεῖ νά τούς ἐμπνεύσει ἕναν πραγματικό ἡρωισμό αὐτοθυσίας. Καί ὅταν ἡ προλεταριακή αὐτή ἐξουσία ἄρχισε νά μεταδίδεται στήν Εὐρώπη, ὅταν ἀποδείχτηκε ὅτι αὐτό δέν εἶναι καθόλου ἰδιορυθμία τῆς Ρωσίας καί ὅτι ὁ τετράχρονος πόλεμος προκάλεσε σ'αὐτό τόν κόσμο τήν ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ—ἐνῶ προηγούμενα ἔλεγαν: μόνο ἡ Ρωσία, ἐπειδή ἦταν καθυστερημένη καί ἀπροετοίμαστη, ἔφτασε στό σημεῖο τόν τέταρτο χρόνο τοῦ πολέμου νά σκορπίσει ὁ στρατός της—μποροῦσε ἄραγε νά γίνει αὐτό στίς πολιτισμένες κοινοβουλευτικές χῶρες;

Καί τώρα βλέπουν ὅλοι ὅτι, ὕστερα ἀπό τέσσερα χρόνια παγκόσμιο πόλεμο, ὅταν ἐξοντώθηκαν καί σακατεύτηκαν ἑκατομμύρια ἄνθρωποι γιά νά μπορέσουν νά θησαυρίσουν οἱ καπιταλιστές, ὅταν ὑπάρχουν δεκάδες χιλιάδες λιποτάκτες—αὐτό τό ἀσυνήθιστο φαινόμενο δέν παρατηρεῖται μόνο στή Ρωσία καί στήν Αὐστρία, μά καί στή Γερμανία, πού καυχιέται γιά τήν τάξη της—ὅταν λοιπόν συνέβηκαν ὅλα αὐτά, ἡ παγκόσμια ἀστική τάξη εἶδε ὅτι ἔχει νά κάνει μ'ἕναν πιό σοβαρό ἐχθρό, καί ἄρχισε νά συσπειρώνεται, καί ὅσο πιό κοντά πλησιάζαμε πρός τή διεθνή προλεταριακή ἐπανάσταση, τόσο περισσότερο συσπειρωνόταν ἡ ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη.

Σέ ὁρισμένες χῶρες ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νά ἀγνοοῦν τήν ἐπανάσταση, ὅπως τόν 'Οχτώβρη οἱ ὑπουργοί τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ ἀγνοοῦσαν τούς μπολσεβίκους καί ἔλεγαν

ὅτι στή Ρωσία δέν θά φτάσουν τά πράγματα ὥς τήν ἐγκαθίδρυση μπολσεβίκικης ἐξουσίας. Στή Γαλλία, λ.χ., λένε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι μιά χούφτα προδότες πού ξεπουλοῦν τό λαό τους στούς γερμανούς. Ἄν οἱ γάλλοι ἀστοί μιλᾶνε ἔτσι—αὐτό μπορεῖς νά τούς τό συγχωρήσεις περισσότερο ἀπ'ὅ,τι στούς ἀριστερούς ἐσέρους, γι'αὐτό ἐξάλλου εἶναι ἀστοί, γιά νά ξοδεύουν ἑκατομμύρια σέ ψεύτικες ἐπινοήσεις. Ὅταν ὅμως ἡ γαλλική ἀστική τάξη εἶδε νά ἀναπτύσσεται ὁ μπολσεβικισμός στή Γαλλία καί ὅτι ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων τάχθηκαν μέ ἐπαναστατικά συνθήματα ἀκόμη καί κόμματα πού δέν ἦταν ἐπαναστατικά, τότε εἶδε ὅτι μπροστά της βρίσκεται ἕνας πιό τρομερός ἐχθρός: ἡ χρεοκοπία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί ἡ ὑπεροχή τῶν ἐργατῶν στήν ἐπαναστατική πάλη. Ὁ καθένας ξέρει ὅτι ὁ κίνδυνος πού ἀπειλεῖ αὐτή τή στιγμή τήν προλεταριακή ἐπανάσταση ἐξαιτίας τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλος, γιατί ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται ἀνισόμετρα στίς διάφορες χῶρες, ἐπειδή οἱ συνθῆκες τῆς πολιτικῆς ζωῆς διαφέρουν ἀπό χώρα σέ χώρα, καί στή μιά χώρα τό προλεταριάτο εἶναι πολύ ἀδύνατο, ἐνῶ στήν ἄλλη εἶναι πιό ἰσχυρό. Ἄν σέ μιά χώρα ἡ ἐπάνω-ἐπάνω ὁμάδα τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀδύνατη, σέ ἄλλες χῶρες συμβαίνει νά κατορθώνει ἡ ἀστική τάξη γιά ἕνα διάστημα νά διασπάει τούς ἐργάτες, ὅπως ἔγινε στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία—νά γιατί ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται ἀνισόμετρα, καί νά γιατί ἡ ἀστική τάξη εἶδε ὅτι ὁ πιό ἰσχυρός ἐχθρός της εἶναι τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο. Ἡ ἀστική τάξη συσπειρώνεται γιά νά ματαιώσει τή χρεοκοπία τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ.

Τώρα ἡ κατάσταση γιά μᾶς ἄλλαξε καί τά γεγονότα ξετυλίγονται ἐξαιρετικά γοργά. Στήν ἀρχή ὑπῆρχαν δυό ὁμάδες ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν πού πάσχιζαν νά ἀλληλοεξοντωθοῦν, τώρα ὅμως πρόσεξαν, ἰδιαίτερα στό παράδειγμα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού ὥς τελευταῖα θεωροῦσε ὅτι εἶναι τό ἴδιο ἰσχυρός ὅπως ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γαλλία, ὅτι ὁ κύριος ἐχθρός τους εἶναι τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο. Τώρα πού τή Γερμανία τήν ἀποσυνθέτει ἀπό τά μέσα τό ἐπαναστατικό κίνημα, ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἀφεντικό τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ πιστεύουν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι καί ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση εἶναι ὁ κύριος ἐχθρός τους. Ὅσο πιό ὁρμητικά ἀναπτύσσεται ἡ ἐπανάσταση, τόσο πιό γερά συσπειρώνεται ἡ ἀστική τάξη. Γι'αὐτό μερικοί ἀπό μᾶς,

ἰδιαίτερα πολλοί μέσα ἀπό τίς πλατιές μάζες πού, ἔχοντας πειστεῖ τώρα ὅτι μποροῦν νά νικήσουν τούς ἀντεπαναστάτες τῆς χώρας μας, τούς κοζάκους, τούς ἀξιωματικούς καί τούς τσεχοσλοβάκους, φαντάζονται ὅτι μ'αὐτό τέλειωσε ἡ δουλιά —δέν ἀντιλαμβάνονται ὅτι τώρα αὐτό δέν εἶναι γιά μᾶς ἀρκετό—ὅτι ὑπάρχει ἕνας νέος ἐχθρός πολύ πιό ἐπικίνδυνος: ὁ ἐχθρός αὐτός εἶναι ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός. Ὥς τώρα αὐτός δέν παραεῖχε καί πολλές ἐπιτυχίες στή Ρωσία—λ.χ. κατά τήν ἀπόβαση στό Ἀρχάνγκελσκ. Ἕνας γάλλος δημοσιολόγος πού ἔβγαζε μιά ἐφημερίδα μέ τόν τίτλο «Ἡ Νίκη»[58], ἔλεγε ὅτι γιά τή Γαλλία δέν εἶναι ἀρκετό νά νικήσει τούς γερμανούς, ὅτι πρέπει ἐπίσης νά νικήσει καί τόν μπολσεβικισμό, καί ὅτι μιά ἐκστρατεία κατά τῆς Ρωσίας δέν θά εἶναι ἐπίθεση κατά τῆς Γερμανίας, ἀλλά ἐκστρατεία κατά τοῦ μπολσεβίκικου ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί κατά τοῦ μολύσματος πού μεταδίδεται σέ ὅλο τόν κόσμο.

Νά γιατί προβάλλει τώρα γιά μᾶς ἕνας νέος κίνδυνος πού δέν διαγράφηκε ἀκόμη ὁλόκληρος καί δέν εἶναι πέρα γιά πέρα ὁρατός, πού οἱ ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές τόν ἑτοιμάζουν στά ὕπουλα· τόν κίνδυνο αὐτό πρέπει νά τόν ἀντιληφθοῦμε πιό καθαρά, ὥστε μέσω τῶν καθοδηγητῶν τῶν μαζῶν νά κάνουμε τίς μάζες νά τόν συναισθανθοῦν, γιατί οἱ ἄγγλοι καί οἱ γάλλοι πού δέν εἶχαν μεγάλες ἐπιτυχίες οὔτε στή Σιβηρία, οὔτε στό Ἀρχάνγκελσκ, ἀλλά ἀντίθετα ἔχουν ὑποστεῖ μιά σειρά ἧττες, ἑτοιμάζονται τώρα νά ἐπιτεθοῦν στή Ρωσία ἀπό τό Νότο εἴτε ἀπό τά Δαρδανέλια, εἴτε ἀπό τή Μαύρη Θάλασσα, εἴτε διά ξηρᾶς μέσω Βουλγαρίας καί Ρουμανίας. Ἐφόσον οἱ ἄνθρωποι αὐτοί στίς ἐνέργειές τους τηροῦν τό στρατιωτικό μυστικό, δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὥς ποιό βαθμό ἔχει προετοιμαστεῖ αὐτή ἡ ἐκστρατεία καί ποιό ἀπ'αὐτά τά δυό σχέδια, χωρίς νά ἀποκλείεται καί τρίτο, ἔχουν προκρίνει· καί ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ὁ κίνδυνος, ὅτι δέν μποροῦμε νά ξέρουμε μέ ἀκρίβεια αὐτό τό πράγμα. Ξέρουμε ὅμως μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια ὅτι ἑτοιμάζεται αὐτή ἡ ἐκστρατεία, ὅτι ὁ Τύπος αὐτῶν τῶν χωρῶν μιλάει καμιά φορά χωρίς πολλά προσχήματα, ὅλο καί βρίσκεται καί ἀπό κανένας δημοσιογράφος πού κοινολογεῖ τούς κύριους σκοπούς, ἀφήνοντας κατά μέρος ὅλες τίς ψευδολογίες περί κοινωνίας τῶν ἐθνῶν.

Στούς γερμανικούς ἰθύνοντες κύκλους βλέπουμε τώρα καθαρά ὅτι ὑπάρχουν δυό ρεύματα, δυό σχέδια σωτηρίας, ἄν μπορεῖ ἀκόμη νά γίνει λόγος γιά σωτηρία. Οἱ μέν λένε: νά κερδίσουμε

χρόνο, νά τραινάρουμε τά πράγματα ὥς τήν ἄνοιξη, ἴσως εἴμαστε ἀκόμη σέ θέση νά προβάλλουμε στρατιωτική ἀντίσταση στήν ὀχυρωματική γραμμή· οἱ ἄλλοι βλέπουν τήν κύρια σωτηρία τους στήν 'Αγγλία καί τή Γαλλία, στρέφουν ὅλη τους τήν προσοχή στό νά πετύχουν μιά συμφωνία μέ τήν 'Αγγλία καί τή Γαλλία ἐνάντια στούς μπολσεβίκους—σ'αὐτό εἶναι συγκεντρωμένη ὅλη ἡ προσοχή τους. Καί ἄν ὁ Οὐίλσων ἀπαντάει τώρα στήν πρόταση γιά εἰρήνη μέ ὠμή καί περιφρονητική ἄρνηση, γιά τήν ὥρα αὐτό δέν ὑποχρεώνει τό Κόμμα τῶν γερμανῶν καπιταλιστῶν, πού ἐπιζητοῦν συμφωνία μέ τήν 'Αγγλία, νά ἀπαρνηθεῖ τά σχέδιά του. Αὐτό ξέρει ὅτι μπορεῖ κάποτε νά ὑπάρχει καί μιά σιωπηρή συμφωνία, ὅτι ἄν θά προσφέρουν ὑπηρεσίες στούς ἄγγλους καί γάλλους καπιταλιστές ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ἴσως νά ἀνταμειφθοῦν γιά τίς ὑπηρεσίες τους αὐτές. Στήν καπιταλιστική κοινωνία ἔτσι γίνεται—οἱ ὑπηρεσίες πληρώνονται. Κάνουν τούς ἑξῆς ὑπολογισμούς: μπορεῖ νά βοηθήσουμε τούς ἄγγλους καί γάλλους καπιταλιστές νά κάνουν ὁποιεσδήποτε ληστεῖες, ὁπότε κάτι θά ἀφήσουν καί σέ μᾶς ἀπό τά κλεμμένα. Νά πληρώνεις καί νά σέ πληρώνουν—τέτια εἶναι ἡ ἠθική τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου. Καί νομίζω πώς αὐτοί οἱ ἄνθρωποι, διεκδικώντας ὁρισμένο μέρος τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ κεφαλαίου, ξέρουν νά λογαριάζουν καί ὑπολογίζουν τό λιγότερο σέ δισεκατομμύρια. Μερικοί ἀπό τούς κυρίους αὐτούς ἕναν τέτιο λογαριασμό ἔχουν στό νοῦ τους.

Καί εἶναι ζήτημα, ἄν δέν ἔγινε κιόλας μιά τέτια σιωπηρή συναλλαγή ἀνάμεσα στή γερμανική ἀστική τάξη καί στήν τάξη τῶν δυνάμεων τῆς Συνεννόησης. 'Η οὐσία της βρίσκεται στό ὅτι οἱ ἀγγλογάλλοι λένε: ἐμεῖς θά ἔλθουμε στήν Οὐκρανία, ἀλλά μέχρι στιγμῆς δέν ὑπάρχουν ἀκόμη ἐκεῖ δικά μας στρατεύματα κατοχῆς, ἐσεῖς, γερμανοί, μήν ἀποσύρετε τά στρατεύματά σας, γιατί ἀλλιῶς τήν ἐξουσία στήν Οὐκρανία θά τήν πάρουν οἱ ἐργάτες καί θά θριαμβεύσει καί ἐκεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Νά πῶς σκέπτονται οἱ ἀγγλογάλλοι, ἐπειδή καταλαβαίνουν πώς ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν κατεχόμενων χωρῶν: τῆς Φιλλανδίας, τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Πολωνίας, ξέρει ὅτι αὐτή ἡ ἐθνική ἀστική τάξη δέν θά κρατηθεῖ οὔτε μιά μέρα, ἄν ἀποχωρήσουν τά γερμανικά στρατεύματα κατοχῆς, καί γι'αὐτό ἡ ἀστική τάξη αὐτῶν τῶν χωρῶν πού χθές πουλιόταν στούς γερμανούς, πήγαινε κι'ἔπεφτε στά πόδια τῶν γερμανῶν ἰμπεριαλιστῶν καί συμμαχοῦσε μαζί τους ἐνάντια στούς ἐργάτες της, ὅπως ἔκαναν οἱ

οὐκρανοί μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι στήν Τιφλίδα—αὐτή ξεπουλάει τώρα τήν πατρίδα της στόν καθένα. Χθές τήν πουλοῦσε στούς γερμανούς, σήμερα τήν πουλάει στούς ἄγγλους καί στούς γάλλους. Νά τί συμβαίνει στά παρασκήνια, νά τί παζαρέματα γίνονται. Βλέποντας ὅτι ἡ ἀγγλογαλλική ἀστική τάξη νικάει, ὅλοι τους πηγαίνουν μέ τό μέρος της καί ἑτοιμάζουν συναλλαγές μέ τόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό ἐνάντιά μας, σέ βάρος μας. Δηλώνοντας στόν ἐπίδοξο ἀφέντη τους, τόν ἀγγλογάλλο δισεκατομμυριοῦχο ὅτι τάσσονται μέ τό μέρος του, τοῦ λένε: ἡ ὑψηλότητά σας θά νικήσει τούς μπολσεβίκους, ὀφείλετε νά μᾶς βοηθήσετε, γιατί οἱ γερμανοί δέν θά μᾶς σώσουν. Αὐτή ἡ συνωμοσία τῆς ἀστικῆς τάξης ὅλων τῶν χωρῶν ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες ἐργάτες καί τούς μπολσεβίκους διαγράφεται ὅλο καί πιό καθαρά καί γίνεται ξετσίπωτα ἀπροκάλυπτη. Καί τό ἄμεσο χρέος μας εἶναι νά δείξουμε αὐτό τόν κίνδυνο στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν.

Θά πάρω γιά παράδειγμα τήν Οὐκρανία. Σκεφτεῖτε τήν κατάστασή της, σκεφτεῖτε τί ἔχουν νά κάνουν στή σημερινή κατάσταση οἱ ἐργάτες καί οἱ συνειδητοί κομμουνιστές. Ἀπό τή μιά μεριά, βλέπουν τήν ἀγανάκτηση ἐνάντια στούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές, ἐνάντια στή φοβερή λεηλασία τῆς Οὐκρανίας καί ἀπό τήν ἄλλη, βλέπουν ὅτι ἕνα μέρος τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων καί ἴσως τό μεγαλύτερο, ἔχει φύγει. Τούς περνάει ἀπό τό μυαλό, ἴσως, νά ἀφήσουν νά ξεσπάσει τό μίσος καί ἡ ὀργή πού κοχλάζει καί, ἀψηφώντας τά πάντα, νά ἐπιτεθοῦν ἀμέσως ἐνάντια στούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές. Ἄλλοι, ἀντίθετα, λένε: εἴμαστε διεθνιστές, πρέπει νά βλέπουμε τά πράγματα καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς Ρωσίας καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς Γερμανίας· ἀκόμη καί ἄν δοῦμε τά πράγματα ἀπό τήν ἄποψη τῆς Γερμανίας, ξέρουμε ὅτι ἐκεῖ δέν θά κρατηθεῖ ἡ ἐξουσία, ξέρουμε πολύ καλά ὅτι, ἄν ἡ νίκη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Οὐκρανίας συμβαδίσει μέ τή στερέωση τῆς ἐξουσίας στή Ρωσία καί μέ τίς ἐπιτυχίες της, τότε ἡ σοσιαλιστική προλεταριακή Οὐκρανία ὄχι μόνο θά νικήσει, ἀλλά θά εἶναι καί ἀκατανίκητη! Οἱ τέτιοι συνειδητοί οὐκρανοί κομμουνιστές λένε μέσα τους: πρέπει νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί· ἴσως αὔριο χρειαστεῖ νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί νά τά παίξουμε ὅλα γιά ὅλα ὑπέρ τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό καί στά γερμανικά στρατεύματα. Μπορεῖ ἔτσι νά γίνει αὔριο, μά σήμερα δέν εἶναι ἔτσι· σήμερα ξέρουμε ὅτι τά στρατεύματα τῶν γερμανῶν ἰμπεριαλιστῶν ἀποσυντίθενται μόνα τους· αὐτοί ξέ-

ρουν ὅτι κοντά στά στρατεύματα τῆς Οὐκρανίας βγάζουν ἐπαναστατικά δημοσιεύματα[59] καί τά στρατεύματα τῆς 'Ανατολικῆς Πρωσίας καί τῆς Γερμανίας. Ταυτόχρονα κύριο καθῆκον μας εἶναι νά προπαγανδίζουμε τήν ἐξέγερση στήν Οὐκρανία. Αὐτά ἀπό τήν ἄποψη τῆς διεθνοῦς, τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, ἐπειδή ὁ βασικός κρίκος αὐτῆς τῆς ἁλυσίδας εἶναι ὁ γερμανικός, ἐπειδή ἡ γερμανική ἐπανάσταση ἔχει πιά ὡριμάσει καί ἀπ᾽αὐτή ἐξαρτᾶται περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο ἡ ἐπιτυχία τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Θά ἔχουμε τό νοῦ μας νά μή ζημιώσει ἡ ἀνάμιξή μας τήν ἐπανάστασή τους. Πρέπει νά καταλαβαίνουμε τίς ἀλλαγές καί τό προτσές ἀνάπτυξης τῆς κάθε ἐπανάστασης. Σέ κάθε χώρα—τό εἴδαμε καί τό ζήσαμε αὐτό καί τό ξέρουμε καλύτερα ἀπό τούς ἄλλους—σέ κάθε χώρα ἡ ἐπανάσταση ἀκολουθεῖ ἰδιαίτερο δρόμο καί αὐτοί οἱ δρόμοι εἶναι τόσο διαφορετικοί, ὥστε ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ νά καθυστερήσει καί ἕνα καί δυό χρόνια. 'Η παγκόσμια ἐπανάσταση δέν εἶναι φτιαγμένη τόσο ὁμαλά, ὥστε νά ἀκολουθεῖ παντοῦ, σέ ὅλες τίς χῶρες τόν ἴδιο δρόμο—ἄν ἦταν ἔτσι, θά εἴχαμε νικήσει πρό πολλοῦ. Κάθε χώρα πρέπει νά περάσει ἀπό ὁρισμένα πολιτικά στάδια. Παντοῦ βλέπουμε τήν ἴδια τάση τῶν συμφιλιωτιστῶν, βλέπουμε τίς προσπάθειες πού κάνουν μαζί μέ τήν ἀστική τάξη «νά γλιτώσουν τό λαό ἀπό τήν ἀστική τάξη», ὅπως ἔκαναν σέ μᾶς ὁ Τσερετέλι καί ὁ Τσερνόφ, ὅπως κάνουν στή Γερμανία οἱ σαϊντεμανικοί· στή Γαλλία οἱ συμφιλιωτιστές τό κάνουν αὐτό μέ τό δικό τους τρόπο. Καί τώρα πού ἡ ἐπανάσταση πλησίασε στή Γερμανία, στή χώρα αὐτή μέ τό πιό ἰσχυρό ἐργατικό κίνημα, πού τό διακρίνει ἡ ὀργανωτικότητα καί ἡ συνέπεια καί ὅπου οἱ ἐργάτες ὑπόμειναν πιό πολύ, ἀλλά συσσώρευσαν, ἴσως, περισσότερο ἐπαναστατικό μίσος καί θά καταφέρουν νά λογαριαστοῦν καλύτερα μέ τούς ἐχθρούς τους, τώρα ἡ ἀνάμιξη σ'αὐτά τά γεγονότα ἀνθρώπων πού δέν ξέρουν τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης, μπορεῖ νά ζημιώσει τούς συνειδητούς κομμουνιστές πού λένε: ἐκεῖνο πού προσέχω πρίν ἀπό ὅλα εἶναι πῶς νά κάνω τό προτσές αὐτό συνειδητό. Τώρα πού ὁ γερμανός στρατιώτης πείστηκε ὅτι τόν σπρώχνουν στή σφαγή, λέγοντάς του ὅτι πηγαίνει νά ὑπερασπίσει τήν πατρίδα, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ὑπερασπίζει τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές,—τώρα πλησιάζει ἡ στιγμή πού ἡ γερμανική ἐπανάσταση θά ξεσπάσει τόσο δυνατή καί τόσο ὀργανωμένη, ὥστε

θά λύσει έκατό διεθνῆ ζητήματα. Νά γιατί οἱ συνειδητοί οὐκρανοί κομμουνιστές λένε: πρέπει νά τά δόσουμε ὅλα γιά τή νίκη τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης, ἀλλά πρέπει νά νιώσουμε ὅτι τό μέλλον εἶναι δικό μας καί ὅτι πρέπει νά ἐναρμονίζουμε τό βῆμα μας μέ τή γερμανική ἐπανάσταση.

Νά ποιές εἶναι οἱ δυσκολίες πού ἤθελα νά δείξω μέ τό παράδειγμα τοῦ συλλογισμοῦ τῶν οὐκρανῶν κομμουνιστῶν. Οἱ δυσκολίες αὐτές ἀντικαθρεφτίζονται καί στήν κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Σήμερα πρέπει νά ποῦμε ὅτι τώρα τό διεθνές προλεταριάτο ἀφυπνίστηκε καί κάνει τεράστια βήματα, ἀλλά ἡ θέση μας εἶναι ἀκόμη πιό δύσκολη, γιά τό λόγο ὅτι ὁ χθεσινός «σύμμαχός» μας ξεσηκώνεται ἐναντίον μας, θεωρώντας μας σάν τόν κύριο ἐχθρό του. Τώρα ἀποδύεται σέ ἀγώνα ὄχι κατά ἐχθρικῶν στρατευμάτων, ἀλλά κατά τοῦ διεθνοῦς μπολσεβικισμοῦ. Τώρα πού τά στρατεύματα τοῦ Κρασνόφ συγκεντρώνονται στό Νότιο μέτωπο καί ξέρουμε ὅτι ἔχουν πάρει πυρομαχικά ἀπό τούς γερμανούς, τώρα πού ξεσκεπάσαμε τόν ἰμπεριαλισμό μπροστά σέ ὅλους τούς λαούς, οἱ ἄνθρωποι πού μᾶς κατηγοροῦσαν γιά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἔστελναν τόν Κρασνόφ νά παίρνει πυρομαχικά ἀπό τούς γερμανούς καί τά ἔριχναν ἐνάντια στούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες, τώρα παίρνουν πυρομαχικά ἀπό τούς ἀγγλογάλλους ἰμπεριαλιστές καί, παίρνοντάς τα, παζαρεύουν καί πουλοῦν τή Ρωσία στόν ἑκατομμυριοῦχο ἐκεῖνο πού θά δόσει τά πιό πολλά. Νά γιατί τώρα δέν εἶναι ἀρκετή ἡ γενική πεποίθηση πού σχηματίστηκε σέ μᾶς ὅτι ἐπῆλθε ἡ καμπή. Ἔχουμε παλιούς ἐχθρούς, ἀλλά ἐκτός ἀπ᾽αὐτούς, πίσω ἀπ᾽ αὐτούς, τώρα ἀκριβῶς ὀργανώνεται νέα βοήθεια γι᾽αὐτούς. Ἐμεῖς τά ξέρουμε καί τά παρακολουθοῦμε ὅλα αὐτά. Κατά τό Φλεβάρη ἤ τό Μάρτη, μόλις πρίν ἀπό μισό χρόνο, δέν εἴχαμε στρατό. Ὁ στρατός δέν μποροῦσε νά πολεμήσει. Ὁ στρατός πού εἶχε περάσει τόν τετράχρονο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, δίχως νά ξέρει γιατί πολεμάει καί ἔχοντας τό ἀκαθόριστο αἴσθημα ὅτι πολεμάει γιά ξένα συμφέροντα—ὁ στρατός αὐτός τό ἔβαλε στά πόδια, καί καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν μποροῦσε νά τόν συγκρατήσει.

Κάθε ἐπανάσταση μόνο τότε ἀξίζει κάτι, ὅταν ξέρει νά ἀμύνεται, ἀλλά ἡ ἐπανάσταση δέν μαθαίνει μεμιᾶς νά ἀμύνεται. Ἡ ἐπανάσταση σήμανε τήν ἀφύπνιση ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων σέ νέα ζωή. Τό Φλεβάρη καί τό Μάρτη τά ἑκατομμύρια αὐτά τῶν ἀνθρώπων δέν ἤξεραν γιατί πηγαίνουν νά συνεχίσουν τό

μακελειό, στό όποιο τούς έσπρωχναν οί τσάροι καί οί Κέρενσκι καί πού ό σκοπός του εΐχε ξεσκεπαστεί μόλις τό Δεκέμβρη άπό τήν μπολσεβίκικη κυβέρνηση. Καταλάβαιναν καθαρά ότι ό πόλεμος αύτός δέν ήταν δικός τους καί χρειάστηκε περίπου μισός χρόνος γιά νά έπέλθει ή καμπή. Ή καμπή αύτή έπήλθε· αύτή άλλάζει τή δύναμη τής έπανάστασης. Οί μάζες άποκαμωμένες, έξαντλημένες άπό τόν τετράχρονο πόλεμο, τό Φλεβάρη καί τό Μάρτη τά παρατοΰσαν όλα καί ζητοΰσαν νά γίνει ειρήνη καί νά μπεΐ τέρμα στόν πόλεμο. Δέν ήταν σέ θέση νά βάλουν τό έρώτημα γιατί γίνεται ό πόλεμος. Άν οί μάζες αύτές δημιούργησαν τώρα μιά νέα πειθαρχία στόν Κόκκινο Στρατό, όχι τήν πειθαρχία τοΰ ραβδιοΰ καί τοΰ τσιφλικά, άλλά τήν πειθαρχία τών Σοβιέτ τών έργατών καί τών άγροτών βουλευτών· άν τώρα δίνουν δείγματα τής πιό μεγάλης αύτοθυσίας· άν στίς γραμμές τους διαμορφώθηκε μιά νέα συνοχή, όλα αύτά όφείλονται στό ότι γιά πρώτη φορά στή συνείδηση δεκάδων έκατομμυρίων άνθρώπων γεννήθηκε καί γεννιέται μέ βάση τήν πείρα τους μιά νέα, σοσιαλιστική πειθαρχία, γεννήθηκε ό Κόκκινος Στρατός. Καί γεννήθηκε μόνο τότε πού αύτές οί δεκάδες έκατομμύρια άνθρωποι είδαν μέ τήν ίδια τους τήν πείρα ότι αύτοί οί ίδιοι γκρέμισαν τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, ότι χτίζεται μιά νέα ζωή, ότι αύτοί άρχισαν νά τή χτίζουν καί ότι τή ζωή αύτή θά τή χτίσουν, άν δέν τούς έμποδίσει ή ξενική εισβολή.

Όταν οί άγρότες κατάλαβαν ποιός είναι ό κύριος έχθρός τους καί άρχισαν τήν πάλη ένάντια στούς κουλάκους τοΰ χωριοΰ, όταν οί έργάτες πέταξαν τούς έργοστασιάρχες καί άρχισαν νά όργανώνουν τά έργοστάσια σύμφωνα μέ τήν προλεταριακή άρχή τής λαϊκής οικονομίας, είδαν όλες τίς δυσκολίες τής άνασυγκρότησης, άλλά τά έβγαλαν πέρα· χρειάστηκαν μήνες γιά νά στρώσει ή δουλιά. Οί μήνες αύτοί πέρασαν καί ή καμπή έπήλθε· πέρασε ή περίοδος πού είμασταν άδύνατοι καί προχωρήσαμε μπροστά μέ γιγάντια βήματα· πέρασε ή περίοδος πού δέν είχαμε στρατό, πού δέν ύπήρχε πειθαρχία· δημιουργήθηκε μιά νέα πειθαρχία καί στό στρατό μπήκαν νέοι άνθρωποι πού δίνουν κατά χιλιάδες τή ζωή τους.

Αύτό σημαίνει ότι ή νέα πειθαρχία, ή συντροφική ένωση μάς άναδιαπαιδαγώγησαν στήν πάλη πού γίνεται στό μέτωπο καί στήν πάλη πού διεξάγεται στό χωριό ένάντια στόν κουλάκο. Ή καμπή αύτή πού περνάμε ήταν δύσκολη, τώρα όμως νιώθουμε πώς ή δουλιά στρώνει, καί άπό ένα σοσιαλισμό

ἀνοργάνωτο, ἀπό ἕνα σοσιαλισμό μέ διατάγματα περνᾶμε στόν ἀληθινό σοσιαλισμό. Τό κύριο καθῆκον πού μπαίνει μπροστά μας εἶναι ἡ πάλη ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, καί στήν πάλη αὐτή πρέπει νά νικήσουμε. Τονίζουμε πόσο δύσκολη καί ἐπικίνδυνη εἶναι ἡ πάλη αὐτή. Ξέρουμε ὅτι στή συνείδηση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἐπῆλθε ἡ καμπή, ὅτι αὐτός ἄρχισε νά νικᾶ, ὅτι ἀναδεικνύει μέσα ἀπό τίς γραμμές του χιλιάδες ἀξιωματικούς πού πέρασαν ἀπό τίς νέες προλεταριακές στρατιωτικές σχολές καί χιλιάδες ἄλλους ἀξιωματικούς πού δέν πέρασαν ἀπό καμιά σχολή, ἐκτός ἀπό τό τραχύ σχολειό τοῦ πολέμου. Γι᾽αὐτό δέν ὑπερβάλλουμε καθόλου τά πράγματα ὅταν μιλᾶμε γιά κίνδυνο, τώρα ὅμως λέμε ὅτι ἔχουμε στρατό· καί ὁ στρατός αὐτός δημιούργησε πειθαρχία, ἔγινε ἀξιόμαχος. Τό Νότιο μέτωπό μας δέν εἶναι μέτωπο περιορισμένο, ἀλλά εἶναι μέτωπο ἐνάντια σέ ὅλο τόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό, ἐνάντια στόν πιό ἰσχυρό ἐχθρό στόν κόσμο, πού ὡστόσο ἐμεῖς δέν τόν φοβόμαστε, γιατί ξέρουμε πώς ὁ ἴδιος δέν θά καταφέρει νά τά βγάλει πέρα μέ τό δικό του ἐσωτερικό ἐχθρό.

᾽Εδῶ καί τρεῖς μῆνες γελοῦσαν, ὅταν λέγαμε πώς στή Γερμανία μπορεῖ νά ξεσπάσει ἐπανάσταση, μᾶς ἔλεγαν ὅτι μόνο οἱ μισοπάλαβοι μπολσεβίκοι μποροῦν νά πιστεύουν σέ μιά γερμανική ἐπανάσταση. Καί δέν ἀποκαλοῦσε μόνο ὅλη ἡ ἀστική τάξη τούς μπολσεβίκους προδότες τοῦ πατριωτισμοῦ, τούς ἀποκαλοῦσαν καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, καί ἔλεγαν ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνει ἐπανάσταση στή Γερμανία. ᾽Εμεῖς ὅμως ξέραμε ὅτι ἐκεῖ χρειάζεται νά δόσουμε βοήθεια καί ὅτι γιά τή βοήθεια αὐτή ἔπρεπε νά τά θυσιάσουμε ὅλα, δεχόμενοι καί τούς βαρεῖς ὅρους μιᾶς εἰρήνης. Πρίν ἀπό μερικούς μῆνες μᾶς τό ἔλεγαν καί προσπαθοῦσαν νά μᾶς τό ἀποδείξουν, ἀλλά μέσα σέ μερικούς μῆνες ἡ Γερμανία μετατράπηκε ἀπό πανίσχυρη αὐτοκρατορία σέ σαπιοσάνιδο. ῾Η δύναμη πού τήν κατέστρεψε δρᾶ καί στήν ᾽Αμερική καί στήν ᾽Αγγλία· σήμερα εἶναι ἀσθενής, ἀλλά μέ τό κάθε βῆμα πού θά ἐπιχειροῦν νά κάνουν οἱ ἀγγλογάλλοι στή Ρωσία, ἐπιδιώκοντας νά καταλάβουν τήν Οὐκρανία, ὅπως ἔκαναν οἱ γερμανοί—μέ τό κάθε βῆμα ἡ δύναμη αὐτή θά ἐκδηλώνεται ὅλο καί πιό πολύ καί θά εἶναι πιό τρομερή ἀκόμη καί ἀπό τήν ἰσπανική γρίπη.

Νά γιατί, σύντροφοι, ἐπαναλαβαίνω: τό κύριο καθῆκον τοῦ κάθε συνειδητοῦ ἐργάτη εἶναι τώρα νά μή κρύβει τίποτε

ἀπό τίς πλατιές μάζες, πού μπορεῖ νά μή ξέρουν ὅλη τήν κρισιμότητα τῆς κατάστασης, ἀλλά ἀπεναντίας νά ἀποκαλύπτει ὅλη τήν ἀλήθεια. Οἱ ἐργάτες ἔχουν ὡριμάσει ἀρκετά γιά νά ξέρουν αὐτή τήν ἀλήθεια. Πρέπει νά νικήσουμε ὄχι μόνο τούς λευκοφρουρίτες, ἀλλά καί τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό. Πρέπει νά νικήσουμε καί θά νικήσουμε ὄχι μόνο αὐτόν, ἀλλά καί ἕνα πιό φοβερό ἐχθρό. Γι'αὐτό περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο εἶναι ἀπαραίτητος ὁ Κόκκινος Στρατός. Κάθε ὀργάνωση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἄς μή παύει νά βάζει στήν πρώτη σειρά τό ζήτημα τοῦ στρατοῦ. Σήμερα πού ἔχουν ὅλα κατασταλάξει, στήν πρώτη σειρά μπαίνει τό ζήτημα τοῦ πολέμου, τό δυνάμωμα τοῦ στρατοῦ. Πιστεύουμε ἀπόλυτα πώς θά τά βγάλουμε πέρα μέ τήν ἀντεπανάσταση. Ξέρουμε ὅτι ἔχουμε δυνάμεις, ἀλλά ξέρουμε ἐπίσης ὅτι ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός εἶναι πιό δυνατός ἀπό μᾶς καί θέλουμε οἱ ἐργατικές μάζες νά τό ἀντιληφθοῦν αὐτό καθαρά. Λέμε: πρέπει νά δυναμώσουμε τό στρατό μας δέκα φορές, ἄν ὄχι περισσότερο, νά ἐπιμένουμε νά δυναμώσει πιό πολύ ἡ πειθαρχία καί οἱ συνειδητοί, οἱ φωτισμένοι, οἱ ὀργανωμένοι πραγματικοί ἡγήτορες νά δόσουν δέκα φορές περισσότερη προσοχή καί φροντίδα στό ζήτημα αὐτό, καί τότε ἡ ἄνοδος τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης, αὐτή ἡ ἄνοδος δέν θά περιοριστεῖ μόνο στίς χῶρες πού ἔχουν ἡττηθεῖ. Τώρα ἡ ἐπανάσταση ἀρχίζει πιά καί στίς χῶρες πού βγῆκαν νικήτριες. Οἱ δυνάμεις μας πρέπει νά ἀναπτύσσονται μέρα μέ τή μέρα καί ἡ ἀδιάκοπη αὐτή ἀνάπτυξη ἀποτελεῖ γιά μᾶς, ὅπως καί προηγούμενα τήν κύρια καί πλήρη ἐγγύηση γιά τό ὅτι ὁ διεθνής σοσιαλισμός θά νικήσει! (Ὁ λόγος τοῦ σύντροφου Λένιν διακόπτεται ἐπανειλημμένα ἀπό δυνατά χειροκροτήματα καί τό τέλος του καλύπτεται ἀπό ἐπευφημίες. Ὅλοι οἱ παραυρισκόμενοι σηκώνονται ὄρθιοι, σάν ἕνας ἄνθρωπος, καί χαιρετίζουν τόν ἀρχηγό τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.)

Δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 23 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 229 καί στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 231

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό κείμενο τό 1919 στό βιβλίο: «'Η πέμπτη σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί μέ τά κείμενα τῶν ἐφημερίδων.

2
ΑΠΟΦΑΣΗ

Τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν προλεταριακῶν μαζῶν καί τῆς ἀγροτιᾶς ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο εἶχε τόν τελευταῖο καιρό τεράστιες ἐπιτυχίες σέ ὅλες τίς χῶρες, ἰδιαίτερα στά Βαλκάνια, στήν Αὐστρία καί στή Γερμανία. Ἀλλά ἀκριβῶς αὐτές οἱ ἐπιτυχίες ἔκαναν τή διεθνή ἀστική τάξη, μέ ἐπικεφαλῆς τώρα τήν ἀγγλοαμερικανική καί τή γαλλική, νά ἐξαγριωθεῖ καί νά προσπαθεῖ νά ὀργανωθεῖ βιαστικά σέ μιά ἀντεπαναστατική δύναμη γιά νά καταπνίξει τήν ἐπανάσταση, σέ πρώτη σειρά τήν κύρια ἑστία της στή δοσμένη στιγμή, τή Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία.

Ἡ γερμανική ἀστική τάξη καί ἡ γερμανική κυβέρνηση, πού συντρίφτηκαν στόν πόλεμο καί ἀπειλοῦνται ἀπό ἕνα ἰσχυρό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τά μέσα, παραδέρνουν, ἀναζητώντας σωτηρία. Τό ἕνα ρεῦμα στούς ἰθύνοντες κύκλους τῆς Γερμανίας ἐλπίζει ἀκόμη νά κερδίσει καιρό μέ χρονοτριβές ὥς τό χειμώνα καί νά προετοιμάσει τήν πολεμική ἄμυνα τῆς χώρας σέ μιά νέα ὀχυρωματική γραμμή. Τό ἄλλο ρεῦμα ἐπιζητεῖ σπασμωδικά συμφωνία μέ τήν ἀγγλογαλλική ἀστική τάξη ἐνάντια στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο καί τούς μπολσεβίκους. Ὅσο τό ρεῦμα αὐτό προσκρούει στήν ὑπέρμετρη ἀδιαλλαξία τῶν νικητῶν, τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν, ἄλλο τόσο πασχίζει νά τούς τρομάξει, προβάλλοντας τόν μπολσεβίκικο κίνδυνο καί νά τούς ἐξαγοράσει, προσφέροντάς τους ἐκδουλεύσεις ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση.

Ἡ ἀστική τάξη τῶν ὑποτελῶν στή Γερμανία, ἤ τῶν κατεχόμενων ἀπ'αὐτή χωρῶν ἐπιζητεῖ μέ ἀκόμη πιό μεγάλο ζῆλο μιά συμφωνία μέ τήν Ἀντάντ, ἰδίως στίς περιπτώσεις πού αὐτή ἀντιλαμβάνεται, ὅπως λογουχάρη στή Φιλλανδία, στήν Οὐκρανία κτλ., ὅτι εἶναι τελείως ἀδύνατο νά κρατήσει τήν

ἐξουσία της πάνω στίς ἐκμεταλλευόμενες ἐργαζόμενες μάζες, δίχως τή βοήθεια τῶν ξένων λογχῶν.

Ὕστερα ἀπό αὐτές τίς συνθῆκες δημιουργεῖται γιά τή Σοβιετική ἐξουσία τούτη ἡ ἰδιόμορφη κατάσταση: ἀπό τή μιά μεριά, ποτέ δέν εἴμασταν τόσο κοντά στήν παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση, ὅσο τώρα· ἀπό τήν ἄλλη μεριά, δέν βρεθήκαμε ποτέ σέ μιά τόσο ἐπικίνδυνη κατάσταση, ὅπως τώρα. Σήμερα δέν ὑπάρχουν πιά οἱ δυό ὁμάδες τῶν ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν, πού ἦταν περίπου τό ἴδιο ἰσχυρές καί πού ἀλληλοτρώγονταν καί ἐξασθένιζε ἡ μιά τήν ἄλλη. Ἔμεινε μόνο ἡ μιά ὁμάδα τῶν νικητῶν, τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν· αὐτή ἐπιδιώκει νά μοιράσει ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές ὅλο τόν κόσμο· βάζει στόχο της νά ἀνατρέψει μέ κάθε θυσία τή Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία καί νά τήν ἀντικαταστήσει μέ τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης· ἑτοιμάζεται νά ἐπιτεθεῖ τώρα κατά τῆς Ρωσίας ἀπό τό Νότο, λογουχάρη, ἀπό τά Δαρδανέλια καί τή Μαύρη Θάλασσα, ἤ μέσω τῆς Βουλγαρίας καί τῆς Ρουμανίας, ἐπιπλέον μιά μερίδα τουλάχιστο τῶν ἀγγλογάλλων ἐλπίζει ὅπως φαίνεται, ὅτι ἡ γερμανική κυβέρνηση μέ τήν ἀνοιχτή ἤ σιωπηρή συμφωνία μαζί τους θά ἀρχίσει νά ἀποσύρει τά στρατεύματά της ἀπό τήν Οὐκρανία μόνο στό βαθμό πού θά καταλαμβάνουν τήν Οὐκρανία τά ἀγγλογαλλικά στρατεύματα, γιά νά μή ἐπιτρέψουν τήν ἀναπότρεπτη, σέ ἀντίθετη περίπτωση, νίκη τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν καί τή δημιουργία ἀπ' αὐτούς οὐκρανικῆς ἐργατικῆς καί ἀγροτικῆς κυβέρνησης.

Δέν ἔχει γίνει παντοῦ καί ὥς τά κατάβαθα τῶν πλατιῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν συνείδηση, πώς πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν ἀντεπαναστατῶν τοῦ Κρασνόφ καί τῶν λευκοφρουριτῶν ἑτοιμάζεται νά ἐπιπέσει ἐναντίον μας μιά ἀσύγκριτα πιό ἐπικίνδυνη δύναμη, ἡ δύναμη τῆς παγκόσμιας ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης, καί στήν πρώτη γραμμή τῆς ἀγγλοαμερικανικῆς καί τῆς γαλλικῆς. Πρέπει τόν κίνδυνο αὐτό νά τόν κάνουμε ἀδιάκοπα συνείδηση τῶν μαζῶν. Πρέπει νά δόσουμε τήν πιό μεγάλη προσοχή στήν ἐνίσχυση τοῦ Νότιου μετώπου, στή δημιουργία καί τόν ἐξοπλισμό ἑνός Κόκκινου Στρατοῦ, ἀσύγκριτα πιό ἰσχυροῦ ἀπ'ὅ,τι εἶναι τώρα. Κάθε ἐργατική ὀργάνωση, κάθε ἕνωση τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς, κάθε σοβιετικό ἵδρυμα πρέπει νά βάζουν συνεχῶς στήν ἡμερήσια διάταξη σέ πρώτη σειρά τό ζήτημα τῆς ἐνίσχυσης τοῦ στρατοῦ, νά ἐξετάζουν καί νά ξαναεξετάζουν ἄν κάναμε ὅ,τι χρειάζεται καί τί νέα μέτρα μποροῦμε καί πρέπει νά πάρουμε.

Στίς διαθέσεις τῶν μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν μας ἐπῆλθε μιά ὁλοφάνερη στροφή. Οἱ μάζες κατανίκησαν τήν ὑπερβολική κόπωση ἀπό τόν πόλεμο. Ὁ στρατός δημιουργήθηκε καί δημιουργεῖται. Ἀναπτύχθηκε μιά νέα, κομμουνιστική πειθαρχία, πειθαρχία συνειδητή, πειθαρχία τῶν ἐργαζομένων. Καί τό γεγονός αὐτό μᾶς δίνει κάθε βάση νά ἐλπίζουμε μέ βεβαιότητα ὅτι μποροῦμε νά περιφρουρήσουμε καί θά περιφρουρήσουμε τή σοσιαλιστική πατρίδα καί τή νίκη τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 231, 23 τοῦ Ὀχτώβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

1

Набросок тезисов

(Или пробуйте соблюдать)

I. Законность д. б. повышена ибо основы законов РСФСР установлены

II. Экстренные меры войны с кр.-револ. не должны ограничиваться законами при условіях

(α) Точное и формальное заявленіе соотв. советского учрежденія или должн. лица о том, что экстренные условія граж. войны и б-бы с кр.-рев. требуют выхода из пределов законов

(β) Немедленное сообщеніе такого заявленія в письм. форме в СНК, с копіей для местных и заинтерес. властей

III. При всех конфликтах или треніях или недоразуменіях или спорах о пределах ведомства и т. под. между должностными лицами или учрежденіями Сов. власти эти лица и учрежденія обязаны немедленно составить самый краткій протокол с обязательным указаніем даты, места, имен должн. лиц или названія учрежденія и кратчайшего указанія (не изложенія) существа дела. Копія протокола обязательно передается другой стороне.

'Η πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β.Ι. Λένιν
«Προσχέδιο θέσεων τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἀκριβή
τήρηση τῶν νόμων».—2 τοῦ Νοέμβρη 1918

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΗ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

I. Ἡ νομιμότητα πρέπει νά βρίσκεται σέ ἀνεβασμένο ἐπίπεδο (ἤ νά τηρεῖται αὐστηρότατα), γιατί οἱ βάσεις τῶν νόμων τῆς ΣΟΣΔΡ ἔχουν θεσπιστεῖ.

II. Τά ἔκτακτα μέτρα τοῦ *π ο λ έ μ ο υ* ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση δέν πρέπει νά περιορίζονται ἀπό τούς νόμους, ὅταν ὑπάρχουν οἱ ὅροι:

(α) ἀκριβής καί ἐπίσημη αἴτηση τοῦ ἀντίστοιχου σοβιετικοῦ ἱδρύματος ἤ τοῦ ὑπεύθυνου προσώπου ὅτι οἱ ἔκτακτες συνθῆκες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση ἀπαιτοῦν νά ξεπεραστοῦν τά ὅρια τῶν νόμων·

(β) μιά τέτια αἴτηση νά γνωστοποιεῖται ἀμέσως στό ΣΛΕ ἐγγράφως καί ἀντίγραφό της νά δίνεται στίς τοπικές καί ἐνδιαφερόμενες ἀρχές.

III. Ὅταν ἀνάμεσα σέ ὑπεύθυνα πρόσωπα ἤ σέ ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας παρουσιαστοῦν ὁποιεσδήποτε διενέξεις ἤ προστριβές, ἤ παρεξηγήσεις, ἤ διαφορές γιά τίς δικαιοδοσίες τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν κτλ.—ὅλα τά πρόσωπα αὐτά καί τά ὄργανα εἶναι ὑποχρεωμένα νά συντάξουν ἀμέσως ἕνα πολύ σύντομο πρωτόκολλο, ὅπου πρέπει ὑποχρεωτικά νά σημειώνουν τήν ἡμερομηνία, τόν τόπο καί τά ὀνόματα τῶν ὑπεύθυνων προσώπων, ἤ τήν ὀνομασία τοῦ ὀργάνου καί νά ἀναφέρουν μέ μεγάλη συντομία (ὄχι ἔκθεση) τήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Ἀντίγραφο τοῦ πρωτοκόλλου νά δίνεται ὑποχρεωτικά καί στήν ἄλλη πλευρά.

IV. Τέτια ἐπίσης σύντομα πρωτόκολλα εἶναι ὑποχρεωμένο νά κάνει κάθε ὑπεύθυνο πρόσωπο ἤ ὄργανο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἄν ὁποιοσδήποτε πολίτης τῆς Δημοκρατίας

καταγγείλλει όποιοδήποτε μέτρο (ή τή γραφειοκρατία κτλ.) τοῦ ὑπεύθυνου αὐτοῦ προσώπου ἤ τοῦ ὀργάνου. Τό ἕνα ἀντίγραφο κοινοποιεῖται ὑποχρεωτικά στόν πολίτη πού ἔκανε τήν καταγγελία καί τό ἄλλο στό ἀνώτερο ὄργανο.

V. Σέ περίπτωση πού ἡ ἀξίωση νά δοθεῖ πρωτόκολλο εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτη, πράγμα πού ἀποτελεῖ βαριά κατάχρηση, ἀσκεῖται δικαστική δίωξη.

VI. Ἡ ἄρνηση νά δοθεῖ τό πρωτόκολλο μέ καθαρά γραμμένο τό ἐπίθετο τοῦ ὑπεύθυνου προσώπου θεωρεῖται βαριά παράβαση καθήκοντος.

Προτείνω: ἡ ΚΕ ἐγκρίνει κατ'ἀρχήν καί ἀναθέτει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά τό διατυπώσει αὐτό σάν διάταγμα[60].

2/XI. 1918.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΟΟΥΓΓΑΡΙΑΣ 3 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Θ ύ ε λ λ α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ η μ ά τ ω ν.) Τά γεγονότα μᾶς δείχνουν ὅτι τά βάσανα τοῦ λαοῦ δέν πῆγαν χαμένα.

Δέν πολεμᾶμε μόνο μέ τό ρωσικό καπιταλισμό. Ἀγωνιζόμαστε ἐνάντια στόν καπιταλισμό ὅλων τῶν χωρῶν, ἐνάντια στόν παγκόσμιο καπιταλισμό, γιά τή λευτεριά ὅλων τῶν ἐργατῶν.

Παρόλο πού μᾶς ἦταν δύσκολο νά παλέψουμε ἐνάντια στήν πείνα καί τούς ἐχθρούς, τώρα βλέπουμε ὅτι ἔχουμε ἑκατομμύρια συμμάχους.

Εἶναι οἱ ἐργάτες τῆς Αὐστρίας, τῆς Οὐγγαρίας καί τῆς Γερμανίας. Τώρα πού ἐμεῖς εἴμαστε συγκεντρωμένοι ἐδῶ, ὁ Φρίντριχ Ἄντλερ πού ἀπελευθερώθηκε ἀπό τή φυλακή πλησιάζει ἴσως στή Βιέννη. Στίς πλατεῖες τῆς Βιέννης γιορτάζεται ἴσως ἡ πρώτη μέρα τῆς αὐστριακῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης.

Εἶναι πιά κοντά ὁ καιρός πού θά γιορτάζεται παντοῦ ἡ πρώτη μέρα τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Οἱ κόποι καί οἱ μόχθοι μας δέν πῆγαν χαμένοι. Ἡ παγκόσμια διεθνής ἐπανάσταση θά νικήσει!

Ζήτω ἡ διεθνής προλεταριακή ἐπανάσταση! (Θ ύ ε λ λ α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ η μ ά τ ω ν.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 240, 5 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ 6 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918[61]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Οἱ παραυρισκόμενοι σηκώνονται ὄρθιοι καί χαιρετοῦν τόν σύντροφο Λένιν μέ θυελλώδη, παρατεταμένα χειροκροτήματα.) Συνερχόμαστε σήμερα—ἄρχισε ὁ σύντροφος Λένιν—σέ δεκάδες καί ἑκατοντάδες συγκεντρώσεις γιά νά γιορτάσουμε τήν ἐπέτειο τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης. Γιά ἐκείνους πού ἀπό καιρό ἔπαιρναν μέρος στό ἐργατικό κίνημα, οἱ ὁποῖοι ἀπό παλιά συνδέονται μέ τίς μάζες τῶν ἐργατῶν, πού εἶχαν στενή ἐπαφή μέ τή φάμπρικα καί τό ἐργοστάσιο—γιά ὅλους αὐτούς εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὁ χρόνος πού πέρασε ἦταν χρόνος ἀληθινῆς προλεταριακῆς δικτατορίας. Παλιότερα ἡ ἔννοια αὐτή ἦταν μιά ἄγνωστη λατινική ἔκφραση, παρμένη ἀπό τά βιβλία, κάποιος συνδυασμός δυσνόητων λέξεων. Οἱ διανοούμενοι ἔψαχναν νά βροῦν ἐξήγηση τῆς ἔννοιας αὐτῆς σέ ἐπιστημονικά βιβλία, πού ὅμως τούς ἔδιναν μιά πολύ θολή ἰδέα γιά τό τί πάει νά πεῖ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Καί ἡ κυριότερη ὑπηρεσία πού προσφέραμε στό χρόνο πού πέρασε βρίσκεται στό ὅτι μεταφράσαμε τίς λέξεις αὐτές ἀπό τά ἀκατάληπτα λατινικά στήν κατανοητή ρωσική γλώσσα. Στό χρόνο πού πέρασε ἡ ἐργατική τάξη δέν ἀσχολοῦνταν μέ ἀνώφελες φιλοσοφίες, ἀλλά δημιουργοῦσε καί ἀσκοῦσε ἔμπρακτα τήν προλεταριακή δικτατορία, σέ πεῖσμα τῶν ταραγμένων μυαλῶν τῶν διανοουμένων.

Στή Δύση ἐξακολουθοῦσε νά κυριαρχεῖ ὁ καπιταλισμός. Τώρα φτάνει καί ἐκεῖ ὁ καιρός τῶν μεγάλων ἀνατροπῶν. Τώρα καί ὁ δυτικοευρωπαῖος ἐργάτης πλησιάζει στήν ἐπίπονη μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Ὅπως

κι'ἐμεῖς, θά χρειαστεῖ καί αὐτός νά τσακίσει ὅλο τόν παλιό μηχανισμό καί νά χτίσει καινούργιο.

Δέν ἔλαχε σέ μᾶς νά χρησιμοποιήσουμε ὅλο αὐτό τό ἀπόθεμα πείρας, γνώσεων, τεχνικῆς καλλιέργειας πού διέθετε ἡ ἀστική διανόηση. 'Η ἀστική τάξη εἰρωνευόταν φαρμακερά τούς μπολσεβίκους, λέγοντας ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν πρόκειται νά κρατηθεῖ οὔτε δυό βδομάδες, καί γι'αὐτό ὄχι μόνο ἀπόφευγε νά συνεχίσει τή δουλιά, ἀλλά παντοῦ ὅπου μποροῦσε καί μέ κάθε τρόπο πού τῆς ἦταν προσιτός, ἐναντιωνόταν στό νέο κίνημα, στή νέα οἰκοδόμηση πού σύντριβε τό παλιό καθεστώς.

'Η ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης κάθε ἄλλο παρά ἐξαλείφθηκέ. 'Η ὀργή της φουντώνει ἀπό μέρα σέ μέρα, καί τόσο πιό γοργά, ὅσο πλησιάζουμε πιό πολύ στό τέλος τοῦ παλιοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου.

'Εξαιτίας τοῦ ὅτι ὁ μπολσεβικισμός δυναμώνει καί ἐπεκτείνεται σέ παγκόσμια κλίμακα, ἡ διεθνής κατάσταση εἶναι τώρα τέτια πού μπορεῖ οἱ ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν ἀποχρώσεων νά συμπήξουν συμμαχία ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία, καί ἡ ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης νά βγεῖ ἀπό τά ἐθνικά πλαίσια, νά μετατραπεῖ σέ διεθνή.

'Η Γερμανία, ὅπως ξέρετε, ἀπέλασε τόν πρεσβευτή μας ἀπό τό Βερολίνο, μέ τό πρόσχημα ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία μας στή Γερμανία κάνει ἐπαναστατική προπαγάνδα. Σάν νά μήν ἤξερε καί ἀπό πρῶτα ἡ γερμανική κυβέρνηση ὅτι ἡ πρεσβεία μας μεταδίδει τήν ἐπαναστατική μόλυνση. Ἄν ὅμως παλιότερα ἡ Γερμανία παρασιωποῦσε αὐτό τό πράγμα, τό ἔκανε γιατί ἦταν ἀκόμη δυνατή καί δέν μᾶς φοβόταν. Τώρα ὅμως, ὕστερα ἀπό τή στρατιωτική κατάρευση, γίναμε ἐπίφοβοι γι'αὐτή. Οἱ γερμανοί στρατηγοί καί οἱ καπιταλιστές ἀπευθύνονται πρός τούς συμμάχους καί τούς λένε: παρόλο πού μᾶς νικήσατε, μή σᾶς παρασέρνουν καί πολύ τά πειράματα πού κάνετε ἐπάνω μας, γιατί κι'ἐσεῖς κι'ἐμεῖς ἀπειλούμαστε ἀπό τόν παγκόσμιο μπολσεβικισμό, καί στόν ἀγώνα ἐνάντιά του μποροῦμε νά σᾶς φανοῦμε χρήσιμοι.

Καί εἶναι πολύ πιθανό νά ἑνωθοῦν οἱ ἰμπεριαλιστές σύμμαχοι μέ τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, ἄν φυσικά ὁ τελευταῖος ἐπιζήσει ὥς τότε γιά μιά κοινή ἐκστρατεία κατά τῆς Ρωσίας. Νά γιατί ὁ κίνδυνος πού μᾶς περιτριγύριζε σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ περασμένου χρόνου γίνεται τώρα ἐξαιρετικά μεγάλος. Τώρα ὅμως δέν εἴμαστε μόνοι. Τώρα ἔχουμε φίλους τούς λαούς πού

ἐξεγέρθηκαν ἤδη σέ ὁρισμένα μέρη καί ἐκείνους πού ξεσηκώνονται ἀλλοῦ, πράγμα πού πείθει ἀρκετά παραστατικά τίς κυβερνήσεις γιά τήν ἀπροθυμία τῶν λαῶν νά πολεμήσουν ἄλλο γιά ληστρικές κατακτήσεις. Καί παρόλο πού μᾶς περιμένει μιά νέα φάση πολύ ἐπικίνδυνων περιόδων, θά συνεχίζουμε καί στό ἑξῆς τή σοσιαλιστική μας οἰκοδόμηση. Ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος θά μᾶς βοηθήσει νά ἀποφύγουμε τά λάθη καί θά μᾶς δόσει νέες δυνάμεις γιά τή συνέχιση τῆς δουλιᾶς.

Ὁ ρόλος τῶν συνδικάτων στήν οἰκοδόμηση τοῦ νέου μηχανισμοῦ ἀποδείχτηκε ὅτι εἶναι τεράστιος. Ἡ ἐργατική τάξη ἔδειξε ὅτι εἶναι σέ θέση νά ὀργανώσει τή βιομηχανία χωρίς τή διανόηση καί χωρίς καπιταλιστές. Πολλά ἔχουν γίνει, ἀλλά καί πολλά ἀκόμη ἔμειναν νά γίνουν στό μέλλον. Προχωρεῖστε, σύντροφοι, πιό θαρραλέα μπροστά στό δρόμο πού βαδίσατε ὥς τώρα, τραβῆξτε στή δουλιά ὁλοένα καί καινούργιες μάζες! Δόστε τή δυνατότητα σέ ὅλους τούς ἐργάτες, καί ἄς εἶναι καί ἀγράμματοι, ἄπειροι, ἀμαθεῖς, ἀρκεῖ νά ἔχουν δεσμούς μέ τή μάζα, νά θέλουν εἰλικρινά νά στεργιώσει τό νέο καθεστώς, δόστε σέ ὅλους αὐτούς, καί στούς κομματικούς καί στούς ἐξωκομματικούς, τή δυνατότητα νά δουλεύουν καί νά διδάσκονται στό νέο προλεταριακό κράτος, νά διευθύνουν καί νά δημιουργοῦν τά λαϊκά πλούτη.

Τό διεθνές προλεταριάτο θά ξεσηκωθεῖ, θά ἀνατρέψει παντοῦ τόν καπιταλισμό καί θά ἀποπερατώσει τή δουλιά μας, πού θά ὁδηγήσει στήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ! (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 244, 9 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΤΟ VI ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΕΚΤΑΚΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ, ΚΟΖΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ[62]

6-9 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918

Δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 9 καί 10 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 242 καί 243 καί στίς 9 τοῦ Νοέμβρη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 244

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό κείμενο τό 1919 στό βιβλίο «Τό Ἕκτο Πανρωσικό Ἔκτακτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί τά κείμενα τῶν ἐφημερίδων· ὁ λόγος γιά τή διεθνή κατάσταση παραβλήθηκε ἐπίσης μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν. «Ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός καί ἡ Σοβιετική Ρωσία». Μόσχα, 1919

1
ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 6 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

(Ὁ σύντροφος Λένιν γίνεται δεκτός μέ παρατεταμένες ἐπευφημίες. Ὅλοι σηκώνονται ὄρθιοι καί χαιρετοῦν τόν σύντροφο Λένιν.) Σύντροφοι! Γιορτάζουμε τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασής μας σέ μιά στιγμή πού στό διεθνές ἐργατικό κίνημα διαδραματίζονται γεγονότα ὑψίστης σημασίας καί πού ἀκόμη καί γιά τά πιό σκεπτικιστικά, ἀκόμη καί γιά τά πιό δύσπιστα στοιχεῖα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων ἔγινε ὁλοφάνερο ὅτι ὁ παγκόσμιος πόλεμος δέν θά τελειώσει μέ συμφωνίες ἤ ἐκβιασμούς τῶν παλιῶν κυβερνήσεων καί τῆς παλιᾶς κυρίαρχης ἀστικῆς τάξης, ὅτι ὁ πόλεμος ὁδηγεῖ ὄχι μόνο τή Ρωσία, ἀλλά καί ὅλο τόν κόσμο στήν παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση, στή νίκη τῶν ἐργατῶν κατά τοῦ κεφαλαίου, πού ἔπνιξε στό αἷμα ὅλη τή γῆ καί δείχνει, ὕστερα ἀπό ὅλες τίς βιαιότητες καί τίς θηριωδίες τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὅτι ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός, μέ τήν ὑποστήριξη τῆς Αὐστρίας καί τῆς Γερμανίας, ἀκολουθεῖ τήν ἴδια πολιτική.

Τή μέρα πού γιορτάζουμε τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης καλό εἶναι νά ρίξουμε μιά ματιά στό δρόμο πού αὐτή πέρασε. Χρειάστηκε νά ἀρχίσουμε τήν ἐπανάσταση μας σέ ἐξαιρετικά δύσκολες συνθῆκες· σέ τέτιες συνθῆκες δέν θά ξαναβρεθεῖ καμιά ἀπό τίς μελλοντικές ἐργατικές ἐπαναστάσεις στόν κόσμο, καί γι'αὐτό ἔχει ξεχωριστή σπουδαιότητα νά δοκιμάσουμε νά φωτίσουμε στό σύνολό του τό δρόμο πού διανύσαμε, νά δοῦμε τί πετύχαμε στό διάστημα αὐτό καί κατά πόσο προετοιμαστήκαμε μέσα σ'αὐτό τό χρόνο γιά τό κύριο, τό πραγματικό, τό ἀποφασιστικό, τό θεμελιακό μας καθῆκον. Πρέπει νά ἀποτελοῦμε ἕνα μέρος τῶν τμημάτων, μέρος τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς καί σοσιαλιστικῆς στρατιᾶς. Ἀντιλαμβανόμασταν πάν-

τα ὅτι, ἄν ἔλαχε σέ μᾶς νά ἀρχίσουμε τήν ἐπανάσταση πού ἀναπτυσσόταν μέσα ἀπό τήν παγκόσμια πάλη, αὐτό δέν χρωστιέται σέ τίποτε ἰδιαίτερα προτερήματα τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου, οὔτε στό ὅτι αὐτό προπορευόταν ἀπό τούς ἄλλους· ἀπεναντίας, μόνο μιά ἰδιαίτερη κατάσταση ἀδυναμίας, καθυστέρησης τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἐξαιρετικά ἀντίξοες πολεμικοστρατηγικές περιστάσεις μᾶς ἔκαναν μέσα στήν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων νά καταλάβουμε θέση μπροστά ἀπό τά ἄλλα τμήματα, χωρίς νά τά περιμένουμε νά μᾶς πλησιάσουν καί νά ξεσηκωθοῦν κι'αὐτά. Κάνουμε τώρα τόν ἀπολογισμό μας γιά νά δοῦμε κατά πόσο προετοιμαστήκαμε γιά τίς μάχες πού μᾶς περιμένουν στήν ἐπερχόμενη ἐπανάστασή μας.

Ἔ λοιπόν, σύντροφοι, βάζοντας στόν ἑαυτό μας τό ἐρώτημα τί ἔχουμε κάνει σέ μεγάλη κλίμακα μέσα σ'αὐτό τό χρόνο, πρέπει νά ποῦμε ὅτι κάναμε τά ἑξῆς: ἀπό τόν ἐργατικό ἔλεγχο, αὐτά τά πρῶτα βήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀπό τή διαχείριση ὅλων τῶν μέσων πού διαθέτει ἡ χώρα, περάσαμε κατευθείαν στήν ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας ἀπό τούς ἐργάτες· ἀπό τήν πάλη ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς γιά γῆ, ἀπό τήν πάλη τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, ἀπό μιά πάλη πού εἶχε πανεθνικό, ἀστικοδημοκρατικό χαρακτήρα, φτάσαμε στό σημεῖο νά ξεχωρίσουν στό χωριό τά προλεταριακά καί μισοπρολεταριακά στοιχεῖα, νά ξεχωρίσουν ἐκεῖνοι πού δουλεύουν πιό πολύ, ἐκεῖνοι πού εἶναι ἐκμεταλλευόμενοι καί νά καταπιαστοῦν μέ τήν οἰκοδόμηση τῆς νέας ζωῆς· ἡ πιό καταπιεζόμενη μερίδα τοῦ χωριοῦ ἀποδύθηκε σέ ὁλόψυχο ἀγώνα κατά τῆς ἀστικῆς τάξης, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς δικῆς της ἀστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ—τῶν κουλάκων.

Παρακάτω. Ἀπό τά πρῶτα βήματα τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης φτάσαμε στό σημεῖο, ὅπως σωστά παρατήρησε ὁ σύντροφος Σβερντλόφ πού ἄνοιξε τό συνέδριο, νά μήν ὑπάρχει στή Ρωσία μέρος, ὅσο ἀπομακρυσμένο καί ἄν εἶναι, ὅπου νά μήν ἔχει εὐραιωθεῖ ἡ σοβιετική ὀργάνωση καί νά μήν ἀποτελεῖ ἑνιαῖο τμῆμα τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος, καταρτισμένου μέ βάση τήν πολύχρονη πείρα τῆς πάλης ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί τῶν καταπιεζομένων.

Ἀπό μιά κατάσταση ὅπου εἴμασταν ἐντελῶς ἀνυπεράσπιστοι, ὅταν ὁ τελευταῖος τετράχρονος πόλεμος εἶχε ἀφήσει στίς μάζες ὄχι μόνο τό μίσος καταπιεζόμενων ἀνθρώπων, ἀλλά καί τήν ἀποστροφή καί μιά τρομερή κούραση καί ἐξάντληση πού καταδίκασε τήν ἐπανάσταση νά περάσει ἀπό τήν πιό δύσκολη,

τήν πιό ἐπώδυνη περίοδο, ὅταν εἴμασταν ἀνυπεράσπιστοι στά χτυπήματα τοῦ γερμανικοῦ καί τοῦ αὐστριακοῦ ἰμπεριαλισμοῦ —ἀπό τήν κατάσταση αὐτή φτάσαμε νά ἔχουμε ἕναν κραταιό Κόκκινο Στρατό. Τέλος, τό πιό σπουδαῖο εἶναι ὅτι ἀπό τή διεθνή ἀπομόνωση, ἀπό τήν ὁποία ὑποφέραμε ἀπό τόν 'Οχτώβρη καί στίς ἀρχές αὐτοῦ τοῦ χρόνου, φτάσαμε σέ μιά τέτια κατάσταση ὅπου ὁ μοναδικός, ἀλλά σταθερός σύμμαχός μας—οἱ ἐργαζόμενοι καί οἱ καταπιεζόμενοι ὅλων τῶν χωρῶν—ξεσηκώθηκε ἐπιτέλους στήν πάλη, ὅπου βλέπουμε ὅτι ἡγέτες τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ προλεταριάτου, ὅπως ὁ Λῆμπκνεχτ καί ὁ Ἄντλερ—πού πλήρωσαν μέ πολύμηνα κάτεργα τίς θαρραλέες, ἡρωικές τους ἀπόπειρες νά ὑψώσουν τή φωνή τους ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο—ὅπου, λοιπόν, βλέπουμε ὅτι οἱ ἡγέτες αὐτοί εἶναι ἐλεύθεροι, γιατί τήν ἀπελευθέρωσή τους τήν ἐπέβαλε ἡ ἐργατική ἐπανάσταση τῆς Βιέννης καί τοῦ Βερολίνου, πού ἀνεβαίνει ὄχι μέρα μέ τή μέρα, ἀλλά ὥρα μέ τήν ὥρα. 'Από τήν ἀπομόνωση φτάσαμε σέ μιά τέτια κατάσταση, ὅπου βρισκόμαστε χέρι-χέρι, πλάι-πλάι μέ τούς διεθνεῖς συμμάχους μας. Νά ποιό εἶναι τό βασικό πού πετύχαμε μέσα σ'αὐτό τό χρόνο. Καί ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά μιλήσω μέ λίγα λόγια γι'αὐτό τό δρόμο, γι'αὐτή τή μεταβολή.

Σύντροφοι, στήν ἀρχή τό σύνθημά μας ἦταν ὁ ἐργατικός ἔλεγχος. Λέγαμε: παρόλες τίς ὑποσχέσεις τῆς κυβέρνησης Κέρενσκι, τό κεφάλαιο ἐξακολουθεῖ νά σαμποτάρει τήν παραγωγή τῆς χώρας, ἐξαρθρώνοντάς την ὅλο καί πιό πολύ. Βλέπουμε τώρα ὅτι τά πράγματα τραβοῦσαν γιά ἀποσύνθεση καί ὅτι τό πρῶτο βασικό ὑποχρεωτικό βῆμα γιά κάθε σοσιαλιστική, ἐργατική κυβέρνηση πρέπει νά εἶναι ὁ ἐργατικός ἔλεγχος. Δέν θεσπίσαμε μονομιᾶς τό σοσιαλισμό σέ ὅλη τή βιομηχανία μας, γιατί ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά διαμορφωθεῖ καί νά ἑδραιωθεῖ μόνο ὅταν ἡ ἐργατική τάξη μάθει νά διευθύνει, ὅταν ἑδραιωθεῖ τό κύρος τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Χωρίς αὐτό ὁ σοσιαλισμός παραμένει ἁπλῶς εὐσεβής πόθος. Γι'αὐτό καθιερώσαμε τόν ἐργατικό ἔλεγχο, ξέροντας ὅτι αὐτό εἶναι μέτρο ἀντιφατικό, μέτρο ἐλλιπές, ἀλλά ἀπαραίτητο γιά νά καταπιαστοῦν μόνοι τους οἱ ἐργάτες μέ τό μεγάλο ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τῆς βιομηχανίας μιᾶς ἀπέραντης χώρας χωρίς ἐκμεταλλευτές, ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές. Καί ὅποιος, σύντροφοι, πῆρε ἄμεσα ἤ καί ἔμμεσα μέρος σ'αὐτή τήν οἰκοδόμηση, ὅποιος ἔχει δοκιμάσει ὅλη τήν καταπίεση καί τίς θηριωδίες τοῦ παλιοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος, διδάχτηκε πολλά, πάρα πολλά.

Ξέρουμε ὅτι ἔχουμε πραγματοποιήσει λίγα πράγματα. Ξέρουμε ὅτι σέ μιά τόσο καθυστερημένη καί ρημαγμένη χώρα, ὅπου τόσα ἐμπόδια καί φραγμούς ἔβαζαν στήν ἐργατική τάξη, χρειάζεται πολύς καιρός γιά νά μάθει ἡ τάξη αὐτή νά διευθύνει τή βιομηχανία. Θεωροῦμε ὅτι τό πιό σπουδαῖο καί τό πιό πολύτιμο εἶναι πώς μέ τή δουλιά αὐτή καταπιάστηκαν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες, πώς ἀπό τόν ἐργατικό ἔλεγχο, πού ἔμελλε νά παραμείνει χαώδης, σκόρπιος, χειροτεχνικός καί ἐλλιπής σέ ὅλους τούς κυριότερους κλάδους τῆς βιομηχανίας, φτάσαμε στή διεύθυνση τῆς βιομηχανίας ἀπό τούς ἐργάτες σέ πανεθνική κλίμακα.

Ἄλλαξε ἡ κατάσταση στά συνδικάτα. Κυριότερο καθῆκον τους ἔγινε—νά προωθοῦν ἀντιπροσώπους τους σέ ὅλες τίς γενικές διευθύνσεις καί στά κέντρα, σέ ὅλες τίς νέες ἐκεῖνες ὀργανώσεις πού κληρονόμησαν ἀπό τόν καπιταλισμό μιά βιομηχανία καταστραμμένη, βιομηχανία πού σαμποτάριζε ἐνσυνείδητα. Καί καταπιάστηκαν μέ τήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ δίχως τή βοήθεια τῶν διανοουμένων, πού ἀπό μιᾶς ἀρχῆς ἔταξαν σάν σκοπό τους νά ἐκμεταλλευτοῦν τή γνώση καί τήν ἀνώτερη μόρφωση—ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων πού συσσώρευσε ἡ ἀνθρωπότητα—ὅπως καί τά ἐκμεταλλεύτηκαν ὅλα αὐτά γιά νά ὑποσκάψουν τό ἔργο τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά νά χρησιμοποιήσουν τήν ἐπιστήμη ὄχι γιά νά βοηθήσει τίς μάζες νά ὀργανώσουν μιά κοινωνική, λαϊκή οἰκονομία χωρίς ἐκμεταλλευτές. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶχαν τάξει σάν σκοπό τους νά χρησιμοποιήσουν τήν ἐπιστήμη γιά νά βάζουν τροχοπέδη, γιά νά βάζουν ἐμπόδια στούς ἐργάτες πού καταπιάστηκαν μέ τή δουλιά τῆς διεύθυνσης, ἀλλά ἦταν λιγότερο καταρτισμένοι γιά τή δουλιά αὐτή· καί μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι τό βασικό ἐμπόδιο συντρίφτηκε. Αὐτή ἡ δουλιά ἦταν ἐξαιρετικά δύσκολη. Τό σαμποτάζ ὅλων τῶν στοιχείων πού ἔκλιναν πρός τήν ἀστική τάξη συντρίφτηκε. Παρά τά τεράστια ἐμπόδια, οἱ ἐργάτες κατάφεραν νά κάνουν αὐτό τό βασικό βῆμα, βάζοντας ἔτσι τά θεμέλια τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέν ὑπερβάλλουμε καθόλου καί δέν φοβόμαστε νά ποῦμε τήν ἀλήθεια. Ναί, ἔχουν γίνει λίγα ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπίτευξης τοῦ σκοποῦ, ἀλλά ἔχουν γίνει πολλά, πάρα πολλά ἀπό τήν ἄποψη τῆς στερέωσης τῶν θεμελίων. Μιλώντας γιά τό σοσιαλισμό, δέν πρέπει νά ἐννοοῦμε πώς οἱ πιό πλατιές ἐργατικές μάζες χτίζουν τά θεμέλια συνειδητά, ἐπειδή ἀνέτρεξαν σέ βιβλία, ἤ διάβασαν καμιά μπροσούρα· ἡ συνειδητότητα ἐδῶ

συνίσταται στό ὅτι οἱ μάζες αὐτές, στηριγμένες στήν ἴδια τους τήν ἐνεργητικότητα, στά ἴδια τους τά χέρια, καταπιάστηκαν μέ ἕνα ἐξαιρετικά δύσκολο ἔργο· ἔκαναν χιλιάδες λάθη καί τό κάθε λάθος τό πλήρωναν οἱ ἴδιες, ὅμως τό κάθε λάθος τίς σφυρηλατοῦσε καί τίς ἀτσάλωνε στή δουλιά τῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, πού τώρα ἔγινε πραγματικότητα καί στηρίζεται σέ γερά θεμέλια. Ἔκαναν τή δουλιά τους ὥς τό τέλος. Τώρα ἡ δουλιά αὐτή δέν θά γίνεται ὅπως τότε—τώρα ὅλη ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν, καί ὄχι μόνο οἱ ἡγέτες καί οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες, ἀλλά πραγματικά τά πιό πλατιά στρώματα ξέρουν πώς αὐτοί οἱ ἴδιοι, μέ τά ἴδια τους τά χέρια χτίζουν τό σοσιαλισμό, πώς ἔχουν βάλει τά θεμέλια καί καμιά δύναμη στό ἐσωτερικό τῆς χώρας δέν πρόκειται νά τούς ἐμποδίσει νά ὁλοκληρώσουν τό ἔργο αὐτό.

Ἄν στή βιομηχανία ἀντιμετωπίσαμε τόσο μεγάλες δυσκολίες, ἄν σ'αὐτό τόν τομέα χρειάστηκε νά δοκιμάσουμε αὐτό τό δρόμο πού ὁδήγησε ἀπό τόν ἐργατικό ἔλεγχο στήν ἐργατική διεύθυνση, δρόμο πού σέ πολλούς φαινόταν μακρύς, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἦταν σύντομος, ἀπεναντίας, στό χωριό πού ἦταν πιό καθυστερημένο χρειάστηκε νά κάνουμε πολύ μεγαλύτερη προπαρασκευαστική δουλιά. Καί ὅποιος παρακολούθησε τή ζωή τοῦ χωριοῦ, ὅποιος ἦλθε σέ ἐπαφή μέ τίς ἀγροτικές μάζες τοῦ χωριοῦ, λέει: ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση στίς πόλεις ἔγινε μιά πραγματική γιά τό χωριό Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση μόλις τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1918. Καί σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό, σύντροφοι, ὅταν τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης καί οἱ στρατιῶτες τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης ἔπαιρναν τήν ἐξουσία, ἤξεραν θαυμάσια ὅτι ἡ δουλιά τῆς οἰκοδόμησης στό χωριό θά συναντήσει μεγάλες δυσκολίες, ὅτι ἐδῶ χρειάζεται νά προχωρᾶμε μέ πιό ἀργούς ρυθμούς, ὅτι ἡ ἀπόπειρα νά καθιερωθεῖ ἐδῶ μέ διατάγματα, μέ νομοθετήματα ἡ κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς θά ἦταν ἡ μεγαλύτερη κουταμάρα, ὅτι μόνο ἕνας ἀσήμαντος ἀριθμός συνειδητῶν ἀγροτῶν θά μποροῦσε νά συμφωνήσει μ'αὐτό, ἐνῶ ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν δέν ἔβαζε τέτιο καθῆκον. Καί γι'αὐτό περιοριστήκαμε σέ ὅ,τι ἦταν ἀπόλυτα ἀπαραίτητο γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης: σέ καμιά περίπτωση νά μή τραβήξουμε πιό μπροστά ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῶν μαζῶν, ἀλλά νά περιμένουμε νά ἐκδηλωθεῖ ἡ κίνηση πρός τά μπρός ἀπό τήν ἴδια τήν πείρα αὐτῶν τῶν μαζῶν, ἀπό τήν ἴδια τους τήν πάλη. Τόν Ὀχτώβρη περιοριστήκαμε στό νά σαρώσουμε μονομιᾶς τόν παλιό προ-

αιώνιο έχθρό τών άγροτών, τόν τσιφλικά-φεουδάρχη, τόν ίδιοκτήτη λατιφουντίων. Αύτή ήταν μιά παναγροτική πάλη. Τότε δέν ύπήρχε άκόμη στούς κόλπους τής άγροτιάς ό χωρισμός σέ προλεταριάτο, μισοπρολεταριάτο, φτωχή άγροτιά καί άστική τάξη. 'Εμεῖς, οί σοσιαλιστές, ξέραμε ὅτι χωρίς τήν πάλη αὐτή δέν ύπάρχει σοσιαλισμός, άλλά ξέραμε έπίσης ὅτι δέν ήταν άρκετό νά τό ξέρουμε μόνο έμεῖς, ὅτι αὐτό εἶναι άνάγκη νά είσχωρήσει στά μυαλά έκατομμυρίων άνθρώπων, ὄχι μέ τήν προπαγάνδα, άλλά μέ τήν ἴδια τήν πείρα αὐτῶν τῶν έκατομμυρίων, καί γι'αὐτό, ὅταν ὅλη ή άγροτιά σάν σύνολο δέν μποροῦσε νά φανταστεῖ παρά μιά έπανάσταση βασισμένη στίς άρχές τής έξισωτικής γαιοχρησίας, έμεῖς εἴπαμε άνοιχτά στό διάταγμά μας τής 26 τοῦ 'Οχτώβρη 1917 ὅτι παίρνουμε σάν βάση τήν έντολή τῶν άγροτῶν σχετικά μέ τή γῆ*.

Εἴπαμε άνοιχτά ὅτι ή έντολή αύτή δέν άνταποκρίνεται στίς άπόψεις μας, ὅτι αὐτό δέν εἶναι κομμουνισμός, δέν έπιβάλαμε ὅμως στήν άγροτιά έκεῖνο πού δέν άνταποκρινόταν στίς άπόψεις της καί πού άνταποκρινόταν μόνο στό πρόγραμμά μας. Δηλώσαμε ὅτι τραβᾶμε μαζί μέ τούς άγρότες, θεωρώντας τους συντρόφους τής δουλιάς, βέβαιοι ὅτι ή πορεία τής έπανάστασης θά όδηγήσει σ'αὐτή τήν ἴδια κατάσταση, στήν όποία φτάσαμε κι'έμεῖς, καί τό άποτέλεσμα τό βλέπουμε: εἶναι τό άγροτικό κίνημα. 'Η άγροτική μεταρύθμιση ἄρχισε μέ τήν ἴδια άκριβῶς κοινωνικοποίηση τής γής πού τήν ψηφίσαμε οί ἴδιοι, λέγοντας άνοιχτά ὅτι αὐτή δέν άνταποκρίνεται στίς άπόψεις μας, ξέροντας ὅτι τήν ίδέα τής έξισωτικής γαιοχρησίας τή συμμερίζεται ή τεράστια πλειοψηφία, μή θέλοντας νά τής έπιβάλουμε τίποτε καί περιμένοντας τή στιγμή πού ή άγροτιά μόνη της θά άπαλλαγεῖ άπό αὐτή τήν ίδέα καί θά τραβήξει μπροστά. Καί αὐτό πού περιμέναμε ἦλθε, καί καταφέραμε νά προετοιμάσουμε τίς δυνάμεις μας.

'Αφετηρία τοῦ νόμου πού ψηφίσαμε τότε εἶναι οί πανδημοκρατικές άρχές, έκεῖνο πού συνενώνει τόν πλούσιο μουζίκοκουλάκο μέ τό φτωχό, δηλ. τό μίσος πρός τόν τσιφλικά, εἶναι ή γενική ίδέα τής ίσότητας πού, άναμφισβήτητα, ήταν μιά έπαναστατική ίδέα ένάντια στό παλιό καθεστώς τής μοναρχίας· άπό τό νόμο αὐτό ἔπρεπε νά περάσουμε στό χωρισμό μέσα στούς άγρότες. Ψηφίσαμε τό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τής γής μέ τή συγκατάθεση ὅλων. 'Ο νόμος αὐτός ψηφίστηκε όμόφωνα

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 24-26. *Ἡ Σύντ.*

καί ἀπό ἐμᾶς καί ἀπό ἐκείνους πού δέν συμμερίζονταν τίς ἀπόψεις τῶν μπολσεβίκων. Ὅσο γιά τό ζήτημα ποιός θά κατέχει τή γῆ, ἀφήσαμε τή λύση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος κατά πρῶτο λόγο στίς ἀγροτικές κομμοῦνες. Ἀφήσαμε τό δρόμο ἀνοιχτό γιά νά μπορέσει νά ἀναπτυχθεῖ ἡ γεωργία πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές, ξέροντας πολύ καλά ὅτι τότε, τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, ἡ γεωργία δέν ἦταν σέ θέση νά βαδίσει σ'αὐτό τό δρόμο. Χάρη στήν προετοιμασία μας καταφέραμε νά κάνουμε ἕνα γιγάντιο βῆμα κοσμοϊστορικῆς σημασίας πού δέν τό ἔκανε ὥς τώρα κανένα ἀπό τά πιό δημοκρατικά, ρεπουμπλικανικά κράτη. Τό βῆμα αὐτό τό ἔκανε φέτος τό καλοκαίρι ὅλη ἡ μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, ἀκόμη καί στά πιό ἀπόμερα χωριά τῆς Ρωσίας. Ὅταν ἔφτασε τό ζήτημα στίς ἐπισιτιστικές δυσχέρειες, στήν πείνα, ὅταν λόγω τῆς κληρονομιᾶς τοῦ παρελθόντος καί τοῦ καταραμένου τετράχρονου πολέμου, ὅταν μέ τίς προσπάθειες τῆς ἀντεπανάστασης καί μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο μᾶς ἀπόσπασαν τήν πιό σιτοπαραγωγική περιοχή, ὅταν ὅλα αὐτά ἔφτασαν στό ἀποκορύφωμά τους καί ἡ πείνα ἀπειλοῦσε τίς πόλεις—τότε οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες τῶν πόλεων καί τῶν βιομηχανικῶν περιφερειῶν, τό μόνο σίγουρο, γερό στήριγμα τῆς ἐξουσίας μας, τράβηξαν ἑνωμένοι γιά τό χωριό. Μᾶς συκοφαντοῦν ὅταν λένε πώς οἱ ἐργάτες πῆγαν στό χωριό γιά νά προκαλέσουν ἔνοπλη πάλη ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες. Τή συκοφαντία αὐτή τή διαψεύδουν τά γεγονότα. Οἱ ἐργάτες πῆγαν ἐκεῖ γιά νά ἀποκρούσουν τά ἐκμεταλλευτικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ—τούς κουλάκους, πού μάζεψαν τεράστια πλούτη, κερδοσκοπώντας μέ τά σιτηρά, τόν καιρό πού ὁ λαός πέθαινε ἀπό τήν πείνα. Πῆγαν γιά νά βοηθήσουν τήν ἐργαζόμενη φτωχολογιά, τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῶν χωριῶν· καί ὅτι δέν πῆγαν στά χαμένα, ὅτι ἔτειναν χέρι συμμάχου, ὅτι ἡ προπαρασκευαστική δουλιά τους συγχωνεύτηκε μέ τή δουλιά τῆς μάζας—αὐτό τό ἀπόδειξε περίτρανα ὁ Ἰούλης, ἡ κρίση τοῦ Ἰούλη, ὅταν ἡ ἀνταρσία τῶν κουλάκων εἶχε ἐπεκταθεῖ σέ ὅλη τή Ρωσία. Ἡ κρίση τοῦ Ἰούλη ἔληξε μέ τό ὅτι ξεσηκώθηκαν παντοῦ στά χωριά τά ἐκμεταλλευόμενα ἐργαζόμενα στοιχεῖα, ξεσηκώθηκαν μαζί μέ τό προλεταριάτο τῶν πόλεων. Σήμερα ὁ σ. Ζηνόβιεφ μέ εἰδοποίησε τηλεφωνικά ὅτι στό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῆς περιοχῆς Πετρούπολης συμμετέχουν 18 000 ἄτομα καί ὅτι κυριαρχεῖ σ'αὐτό πρωτοφανής ἐνθουσιασμός καί ἔξαρση[63]. Ὅσο παίρνει πιό συγκεκριμένη μορφή αὐτό πού συντελεῖται σέ ὅλη τή Ρωσία, ὅπου ἔχει ξεσηκωθεῖ ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ,

τόσο ἡ φτωχολογιά αὐτή βλέπει μέ τήν ἴδια της τήν πείρα τί σημαίνει πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους, βλέπει ὅτι γιά νά ἐξασφαλιστοῦν τρόφιμα στήν πόλη, γιά νά ἀποκατασταθεῖ ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, πού χωρίς αὐτή δέν μπορεῖ νά ζήσει τό χωριό, δέν πρέπει νά βαδίσει μαζί μέ τήν ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ καί μέ τούς κουλάκους. Πρέπει νά ὀργανωθεῖ χωριστά. Καί τώρα ἔχουμε κάνει τό πρῶτο βῆμα, βῆμα τεράστιο, στόν τομέα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό. Τόν Ὀχτώβρη δέν μπορούσαμε νά τό κάνουμε αὐτό. Καταλάβαμε ποιά εἶναι ἡ στιγμή πού μπορούσαμε νά ἀπευθυνθοῦμε στίς μάζες, καί τώρα πετύχαμε νά ἀρχίσει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση στό χωριό, νά μήν ὑπάρχει χωριό, ὅσο ἀπόμερο κι ἄν εἶναι, ὅπου νά μήν ξέρουν οἱ ἀγρότες ὅτι ὁ πλούσιος, ὁ κουλάκος, ἀγρότης κι αὐτός, ἐφόσον κάνει κερδοσκοπίες μέ τά σιτηρά, βλέπει μέ τήν παλιά πισωδρομική ἄποψη ὅλα τά γεγονότα πού διαδραματίζονται.

Καί νά πού τά χωριά, ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, σφιχτοδεμένη μέ τούς καθοδηγητές της, μέ τούς ἐργάτες τῶν πόλεων, μόλις τώρα βάζει ὁριστικά καί στέρεα θεμέλια γιά μιά πραγματικά σοσιαλιστική οἰκοδόμηση. Μόλις τώρα θά ἀρχίσει ἡ σοσιαλιστική οἰκοδόμηση στά χωριά. Μόλις τώρα σχηματίζονται τά Σοβιέτ καί τά νοικοκυριά ἐκεῖνα πού τείνουν συστηματικά στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς σέ μεγάλη κλίμακα, στή χρησιμοποίηση τῶν γνώσεων, τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς, ξέροντας ὅτι πάνω στίς βάσεις τῆς παλιᾶς ἐποχῆς, πού κυριαρχοῦσε ἡ ἀντίδραση καί ὁ σκοταδισμός, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει οὔτε καί ἕνας ἁπλός, στοιχειώδης ἀνθρώπινος πολιτισμός. Ἐδῶ ἡ δουλιά εἶναι πολύ δυσκολότερη ἀπ' ὅ,τι στή βιομηχανία. Ἐδῶ κάνουν πολύ περισσότερα λάθη οἱ τοπικές μας ἐπιτροπές καί τά τοπικά Σοβιέτ. Ἀπό τά λάθη τους διδάσκονται. Ἐμεῖς δέν φοβόμαστε τά λάθη, ὅταν τά κάνουν οἱ μάζες πού κρατοῦν συνειδητή στάση ἀπέναντι στήν οἰκοδόμηση, γιατί δέν βασιζόμαστε, παρά μόνο στήν ἴδια μας τήν πείρα καί σέ ὅ,τι κάνουμε μέ τά ἴδια μας τά χέρια.

Καί νά πού ἡ μεγάλη ἐπανάσταση, πού μέσα σέ τόσο σύντομο χρονικό διάστημα μᾶς ὁδήγησε στό σοσιαλισμό στό χωριό, δείχνει ὅτι ὅλη αὐτή ἡ πάλη στέφθηκε μέ ἐπιτυχία. Αὐτό πιό περίτρανα τό ἀποδεικνύει ὁ Κόκκινος Στρατός. Ξέρετε σέ ποιά κατάσταση βρεθήκαμε τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τότε πού ἡ Ρωσία βρέθηκε σέ τέτια κατάσταση πού δέν μποροῦσαν πιά νά τήν ὑποφέρουν οἱ λαϊκές

μάζες. Ξέρουμε ὅτι τότε βρεθήκαμε σέ πάρα πολύ κρίσιμη κατάσταση. Εἴπαμε ἀνοιχτά στή μάζα τῶν ἐργατῶν ὅλη τήν ἀλήθεια. Ξεσκεπάσαμε τά μυστικά ἰμπεριαλιστικά σύμφωνα τῆς πολιτικῆς ἐκείνης πού ἀποτελεῖ ἕνα πολύ μεγάλο ὄργανο ἀπάτης, πού τώρα στήν Ἀμερική, τήν πιό προχωρημένη ρεπουμπλικανική δημοκρατία τοῦ ἀστικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἐξαπατᾶ τίς μάζες περισσότερο παρά ποτέ ἄλλοτε καί τίς σέρνει ἀπό τή μύτη. Ὅταν ὁ ἰμπεριαλιστικός χαρακτήρας τοῦ πολέμου εἶχε γίνει φανερός σέ ὅλους, τόν καιρό αὐτό ἡ μόνη χώρα πού ἔκανε συντρίμια τή μυστική ἀστική ἐξωτερική πολιτική, ὥς τά θεμέλιά της, ἦταν ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. Ξεσκέπασε τά μυστικά σύμφωνα καί εἶπε μέσω τοῦ σ. Τρότσκι, ἀπευθυνόμενη στίς χῶρες ὅλου τοῦ κόσμου: σᾶς καλοῦμε νά βάλετε τέρμα σ᾽αὐτό τόν πόλεμο μέ δημοκρατικό τρόπο, χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις, καί λέμε ἀνοιχτά καί περήφανα αὐτή τή σκληρή ἀλήθεια πού παρόλα αὐτά εἶναι ἀλήθεια, ὅτι γιά νά μπεῖ τέρμα στόν πόλεμο αὐτό πρέπει νά γίνει ἐπανάσταση ἐνάντια στίς ἀστικές κυβερνήσεις. Ἡ φωνή μας δέν βρῆκε ἀπήχηση. Χρειάστηκε νά τό πληρώσουμε αὐτό μέ μιά ἀφάνταστα βαριά καί καταθλιπτική εἰρήνη, πού μᾶς ἐπιβλήθηκε βίαια μέ τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ καί προκάλεσε ἀποθάρυνση καί ἀπόγνωση στίς γραμμές πολλῶν συμπαθούντων. Αὐτό ἔγινε γιατί εἴμασταν μόνοι. Ἐμεῖς ὅμως κάναμε τό χρέος μας καί εἴπαμε μπροστά σέ ὅλους: νά οἱ σκοποί τοῦ πολέμου! Καί ἄν ρίχτηκε καταπάνω μας ὁ χείμαρος τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, αὐτό ἔγινε γιατί χρειαζόταν ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα, ὥσπου νά κατορθώσουν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες μας νά φτιάξουν μιά γερή ὀργάνωση. Τότε δέν εἴχαμε στρατό· εἴχαμε τόν παλιό ἀποδιοργανωμένο στρατό τῶν ἰμπεριαλιστῶν, πού τόν ἔσερναν στόν πόλεμο γιά σκοπούς πού οἱ στρατιῶτες δέν τούς συμμερίζονταν, πού τούς ἦταν ξένοι. Φάνηκε τότε ὅτι ἔπρεπε νά περάσουμε ἀπό μιά πολύ βασανιστική περίοδο. Ἦταν ἡ περίοδος πού οἱ μάζες ἔπρεπε νά ἀνασάνουν ὕστερα ἀπό τό βασανιστικό ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί νά νιώσουν ὅτι ἀρχίζει ἕνας νέος πόλεμος. Μέ τό δίκιο μας ὀνομάζουμε δικό μας τόν πόλεμο πού κάνουμε γιά νά ὑπερασπίσουμε τή σοσιαλιστική μας ἐπανάσταση. Αὐτό τό πράγμα χρειάστηκε νά τό νιώσουν ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα. Γιά νά γίνει αὐτό χρειάστηκαν ὁλόκληροι μῆνες. Μακρύς καί δύσκολος ἦταν ὁ δρόμος πού εἶχε νά περάσει ἡ συνείδηση αὐτή. Φέτος τό καλοκαίρι ὅμως ἔγινε καθαρό σέ

ὅλους ὅτι τόν πέρασε, ἐπιτέλους, τό δρόμο αὐτό, ὅτι ἐπῆλθε ἡ καμπή, ὅτι ὁ στρατός πού εἶναι προϊόν τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ὁ στρατός πού θυσιάζεται, πού ὕστερα ἀπό τήν τετράχρονη αἱματηρή σφαγή ξαναπηγαίνει στόν πόλεμο γιά νά ὑπερασπίσει αὐτός ὁ στρατός τή Σοβιετική Δημοκρατία, εἶναι ἀπαραίτητο γιά τή χώρα μας τή θέση τῆς κόπωσης καί τῆς ἀπόγνωσης τῶν μαζῶν πού βαδίζουν στόν πόλεμο αὐτό, νά τήν πάρει ἡ καθαρή ἐπίγνωση, πώς οἱ μάζες αὐτές βαδίζουν πρός τό θάνατο γιά μιά πραγματικά δική τους ὑπόθεση: γιά τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, γιά τή σοσιαλιστική δημοκρατία. Αὐτό τό πετύχαμε.

Οἱ νίκες πού κερδίσαμε τό καλοκαίρι ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους, καί οἱ εἰδήσεις πού παίρνουμε καί πού μιλᾶνε γιά τεράστιες νίκες, ἀποδεικνύουν ὅτι ἐπῆλθε ἡ καμπή καί ὅτι τό πιό δύσκολο καθῆκον—τό καθῆκον τῆς δημιουργίας ὕστερα ἀπό ἕνα τετράχρονο βασανιστικό πόλεμο, μιᾶς συνειδητῆς σοσιαλιστικῆς ὀργανωμένης μάζας—πραγματοποιήθηκε. Ἡ συνείδηση αὐτή εἰσχώρησε βαθιά μέσα στίς μάζες. Δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι κατάλαβαν ὅτι ἔχουν νά ἐκπληρώσουν ἕνα δύσκολο ἔργο. Καί αὐτό μᾶς δίνει τήν ἐγγύηση ὅτι παρόλο πού συγκεντρώνονται τώρα ἐναντίον μας οἱ δυνάμεις τοῦ παγκόσμιου ἱμπεριαλισμοῦ, πού σήμερα εἶναι πιό δυνατές ἀπό ἐμᾶς, ὅτι παρόλο πού μᾶς περιστοιχίζουν οἱ στρατιῶτες τῶν ἱμπεριαλιστῶν, πού κατάλαβαν τόν κίνδυνο πού ἀποτελεῖ γι' αὐτούς ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί φλέγονται ἀπό τήν ἐπιθυμία νά τήν πνίξουν, παρόλο πού λέμε τώρα τήν ἀλήθεια καί δέν κρύβουμε ὅτι εἶναι πιό δυνατοί ἀπό ἐμᾶς—δέν πέφτουμε σέ ἀπόγνωση.

Ἐμεῖς λέμε: ἀναπτυσσόμαστε, ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ἀναπτύσσεται! Ἡ ὑπόθεση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης ἀναπτύσσεται πιό γοργά ἀπ'ὅ,τι πλησιάζουν οἱ δυνάμεις τῶν ἱμπεριαλιστῶν. Ἔχουμε κάθε ἐλπίδα καί πεποίθηση ὅτι δέν ὑπερασπίζουμε μόνο τά συμφέροντα τῆς ρωσικῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά διεξάγοντας τόν πόλεμο ὑπερασπίζουμε καί τήν παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Οἱ ἐλπίδες μας γιά τή νίκη μεγαλώνουν πιό γοργά, γιατί ἀνεβαίνει ἡ συνείδηση τῶν ἐργατῶν μας. Τί ἦταν ἡ σοβιετική ὀργάνωση πέρυσι τόν Ὀχτώβρη; Ἦταν τά πρῶτα βήματα. Δέν μπορούσαμε νά τήν προσαρμόσουμε, νά τή φέρουμε στήν καθορισμένη, ὅπως εἶναι σήμερα συγκεκριμένη κατάσταση, ἐνῶ τώρα ἔχουμε τό Σοβιετικό Σύνταγμα. Ξέρουμε ὅτι αὐτό εἶναι Σοβιετικό Σύνταγμα, θεσπισμένο ἐπίσημα τόν Ἰούλη, ὅτι δέν εἶναι ἐπινόηση μιᾶς

κάποιας ἐπιτροπῆς, δέν ἔχει καταρτιστεῖ ἀπό νομικούς, δέν εἶναι ἀντίγραφο ἄλλων Συνταγμάτων. Τέτιο Σύνταγμα σάν τό δικό μας δέν ξαναεῖδε ὁ κόσμος. Σ'αὐτό εἶναι καταγραμμένη ἡ πείρα ἀπό τήν πάλη καί τήν ὀργάνωση τῶν προλεταριακῶν μαζῶν ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές τόσο μέσα στή χώρα, ὅσο καί σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἔχουμε ἀπόθεμα ἀγωνιστικῆς πείρας. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Καί αὐτό τό ἀπόθεμα πείρας ἐπιβεβαίωσε περίτρανα τό γεγονός ὅτι οἱ ὀργανωμένοι ἐργάτες δημιούργησαν τή Σοβιετική ἐξουσία χωρίς ὑπαλλήλους, χωρίς μόνιμο στρατό, χωρίς προνόμια, καθιερωμένα στήν πράξη γιά τήν ἀστική τάξη, καί δημιούργησαν στά ἐργοστάσια τά θεμέλια γιά τή νέα οἰκοδόμηση. Ἀρχίζουμε τή δουλιά, τραβώντας νέους συνεργάτες, ἀπαραίτητους γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔχουμε τώρα ἕτοιμα στελέχη ἀπό νεοσύλλεκτους, νεαρούς ἀγρότες πού πρέπει νά τούς τραβήξουμε στή δουλιά, καί αὐτοί θά μᾶς βοηθήσουν νά φέρουμε τό ἔργο σέ πέρας.

Καί τώρα τό τελευταῖο σημεῖο, πάνω στό ὁποῖο θέλω νά σταθῶ, τό ζήτημα τῆς διεθνοῦς κατάστασης. Βαδίζουμε πλάιπλάι μέ τούς συντρόφους μας ὅλων τῶν χωρῶν κι'ἔχουμε τώρα πειστεῖ πόσο ἀποφασιστικά καί δραστήρια ἐκφράζουν τήν πεποίθησή τους, ὅτι ἡ ρωσική προλεταριακή ἐπανάσταση θά βαδίσει μαζί τους, σάν διεθνής ἐπανάσταση.

Ὅσο μεγάλωνε ἡ διεθνής σημασία τῆς ἐπανάστασης, ἄλλο τόσο μεγάλωνε καί δυνάμωνε καί ἡ λυσσαλέα συνένωση τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 αὐτοί θεωροῦσαν τή Δημοκρατία μας σάν κάτι τό περίεργο, τό ἀνάξιο προσοχῆς· τό Φλεβάρη τή θεωροῦσαν σοσιαλιστικό πείραμα πού δέν ἄξιζε νά παρθεῖ ὑπόψη. Μά ὁ στρατός τῆς Δημοκρατίας μεγάλωνε, δυνάμωνε: ἡ Δημοκρατία ἔλυσε τό πιό δύσκολο πρόβλημα, δημιούργησε τό σοσιαλιστικό Κόκκινο Στρατό. Ἡ πρόοδος καί οἱ ἐπιτυχίες τῆς ὑπόθεσής μας εἶχαν σάν συνέπεια τήν ἔνταση τῆς λυσσαλέας ἐναντίωσης καί τοῦ λυσσαλέου μίσους τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν, οἱ ὁποῖοι ἔφτασαν στό σημεῖο ὥστε οἱ ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές, πού φωνασκοῦσαν ὅτι εἶναι ἐχθροί τοῦ Γουλιέλμου, κοντεύουν νά ἑνωθοῦν μ'αὐτόν τόν ἴδιο τόν Γουλιέλμο στήν πάλη γιά τήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας, γιατί εἶδαν ὅτι ἔπαψε νά ἀποτελεῖ κάτι τό περίεργο καί κάποιο σοσιαλιστικό πείραμα, ὅτι ἔγινε ἑστία ἀληθινή, πραγματική ἑστία τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Νά γιατί

ὅσο μεγάλωναν οἱ ἐπιτυχίες τῆς ἐπανάστασής μας, μεγάλωνε καί ὁ ἀριθμός τῶν ἐχθρῶν μας. Πρέπει νά ἀντιληφθοῦμε, χωρίς νά κρύβουμε καθόλου τό γεγονός, ὅτι ἡ κατάστασή μας εἶναι δύσκολη, νά ἀντιληφθοῦμε τί μᾶς περιμένει στό μέλλον. Μά ἐμεῖς θά ἀντιμετωπίσουμε ὅλες τίς δυσκολίες καί δέν θά βαδίσουμε πιά μόνοι, ἀλλά μαζί μέ τούς ἐργάτες τῆς Βιέννης καί τοῦ Βερολίνου, πού ξεσηκώνονται στήν ἴδια πάλη καί θά προσδόσουν, ἴσως, μεγαλύτερη πειθαρχία καί συνειδητότητα στήν κοινή μας ὑπόθεση.

Σύντροφοι, γιά νά σᾶς δείξω πῶς συγκεντρώνονται τά σύννεφα πάνω ἀπό τή Σοβιετική Δημοκρατία μας καί τί κίνδυνοι μᾶς ἀπειλοῦν, ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς διαβάσω τό πλῆρες κείμενο τῆς διακοίνωσης πού μᾶς διαβίβασε ἡ γερμανική κυβέρνηση μέσω τοῦ προξενείου της:

«Πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν. Μόσχα. 5 τοῦ Νοέμβρη 1918.

Μέ ἐντολή τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορικῆς κυβέρνησης τό Αὐτοκρατορικό Γερμανικό Προξενεῖο ἔχει τήν τιμή νά ἀνακοινώσει στήν Ὁμοσπονδιακή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας τά ἀκόλουθα: ἡ Γερμανική κυβέρνηση βρίσκεται στήν ἀνάγκη γιά δεύτερη ἤδη φορά νά διαμαρτυρηθεῖ γιά τό γεγονός ὅτι μέ τίς ἐκδηλώσεις ὁρισμένων ἐπίσημων ρωσικῶν ὀργάνων, παρά τά διαλαμβανόμενα στό ἄρθρό 2 τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, διεξάγεται ἀπαράδεκτη ζύμωση ἐνάντια στά κρατικά γερμανικά ὄργανα. Θεωρεῖ ὅτι δέν μπορεῖ πιά νά περιοριστεῖ σέ διαμαρτυρίες ἐνάντια σ'αὐτή τήν προπαγάνδα, πού δέν σημαίνει μόνο καταπάτηση τῶν διαλαμβανομένων στή συνθήκη, ἀλλά καί σοβαρή ὑπαναχώρηση ἀπό τά διεθνῆ νόμιμα. Ὅταν ὕστερα ἀπό τήν ὑπογραφή τῆς συνθήκης εἰρήνης ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἵδρυσε τή διπλωματική ἀντιπροσωπεία της στό Βερολίνο, στόν κύριο Ἰόφφε πού εἶχε διοριστεῖ πρεσβευτής τῆς Ρωσίας εἶχε ὑποδειχτεῖ σαφῶς ἡ ἀνάγκη νά ἀποφεύγει κάθε ζύμωση ἤ προπαγάνδα στή Γερμανία. Ὁ κύριος Ἰόφφε ἀπάντησε σ'αὐτό ὅτι γνωρίζει τό ἄρθρο 2 τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ καί ὅτι ξέρει πώς σάν ἀντιπρόσωπος μιᾶς ξένης Δύναμης δέν μπορεῖ νά ἐπεμβαίνει στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Γερμανίας. Γι'αὐτό ὁ κύριος Ἰόφφε καί τά ὑφιστάμενα ὄργανά του ἀπολάμβαναν στό Βερολίνο τήν ἴδια προσοχή καί ἐμπιστοσύνη πού παρέχεται συνήθως στίς ξένες ἀντιπροσωπεῖες, γιά τίς ὁποῖες ἰσχύει ἡ ἑτεροδικία. Ὅμως ἔγινε κατάχρηση τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς. Ὕστερα ἀπό ἀρκετό καιρό ἄρχισε νά γίνεται φανερό ὅτι ἡ ρωσική διπλωματική ἀντιπροσωπεία, διατηρώντας στενή ἐπαφή μέ μερικά στοιχεῖα πού δροῦν πρός τήν κατεύθυνση τῆς ἀνατροπῆς τοῦ κρατικοῦ καθεστῶτος στή Γερμανία, καί παίρνοντας στήν ὑπηρεσία της τέτια στοιχεῖα, ἔδειξε ἐνδιαφέρον γιά τό κίνημα πού ἀποβλέπει στήν ἀνατροπή τοῦ ὑπάρχοντος καθεστῶτος στή Γερμανία. Ἀπό τό παρακάτω ἐπεισόδιο, πού συνέβη στίς 4 τρέχοντος, ἔγινε φανερό ὅτι ἡ Ρωσική κυβέρνηση, στέλνοντας προκηρύξεις πού καλοῦν σέ

ἐπανάσταση, παίρνει μέρος καί μάλιστα δραστήρια σέ κινήσεις πού ἀποβλέπουν στήν ἀνατροπή τοῦ ὑφιστάμενου καθεστῶτος, κάνοντας ἔτσι κατάχρηση τοῦ προνομίου τῆς χρησιμοποίησης διπλωματικῶν ταχυδρόμων. Λόγω βλάβης κατά τή διάρκεια τῆς μεταφορᾶς ἑνός ἀπό τά κιβώτια πού ἀνῆκαν στίς ἐπίσημες ἀποσκευές τοῦ ρώσου ταχυδρόμου πού ἔφτασε χτές στό Βερολίνο, διαπιστώθηκε ὅτι τά κιβώτια αὐτά περιεῖχαν ἐπαναστατικές προκηρύξεις, γραμμένες στά γερμανικά καί προορίζονταν, κρίνοντας ἀπό τό περιεχόμενό τους, νά κυκλοφορήσουν στή Γερμανία. Ἐπιπλέον ἡ Γερμανική κυβέρνηση ἔχει λόγο νά παραπονεῖται καί γιά τή στάση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στό ζήτημα τῆς ἱκανοποίησης πού θά πρέπει νά δοθεῖ γιά τή δολοφονία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀπεσταλμένου κόμητα Μίρμπαχ. Ἡ Ρωσική κυβέρνηση ὑποσχέθηκε ἐπίσημα ὅτι θά κάνει τό πᾶν γιά νά τιμωρήσει τούς ἐνόχους. Μολαταῦτα, ἡ Γερμανική κυβέρνηση δέν μπόρεσε νά διαπιστώσει καμιά ἔνδειξη ὅτι ἤδη ἔχει ἀρχίσει ἡ δίωξη καί ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων, ἤ ἀκόμη ὅτι ὑπάρχει τουλάχιστον ἡ διάθεση νά γίνει κάτι τέτιο. Οἱ δολοφόνοι κατόρθωσαν νά διαφύγουν ἀπό ἕνα σπίτι πού φρουροῦνταν ὁλόγυρα ἀπό ὄργανα τῆς δημόσιας ἀσφάλειας τῆς Ρωσικῆς κυβέρνησης. Οἱ ἠθικοί αὐτουργοί τῆς δολοφονίας πού ἀναγνώρισαν δημόσια ὅτι ὀργάνωσαν καί προετοίμασαν τή δολοφονία, ἔμειναν ὥς τώρα ἀτιμώρητοι καί, κρίνοντας ἀπό τίς πληροφορίες πού πήραμε, ἀμνηστεύτηκαν κιόλας. Ἡ Γερμανική κυβέρνηση διαμαρτύρεται ἐνάντια σ'αὐτές τίς παραβιάσεις τῆς συνθήκης καί τοῦ δημοσίου δικαίου. Βρίσκεται στήν ἀνάγκη νά ζητήσει ἀπό τή Ρωσική κυβέρνηση ἐγγυήσεις ὅτι ἡ ζύμωση καί ἡ προπαγάνδα πού ἀντιφάσκουν στή συνθήκη εἰρήνης, δέν θά συνεχιστοῦν στό μέλλον. Ἐκτός ἀπ'αὐτό, βρίσκεται στήν ἀνάγκη νά ἐπιμένει νά δοθεῖ ἱκανοποίηση γιά τή δολοφονία τοῦ ἀπεσταλμένου κόμητα Μίρμπαχ μέ τήν τιμωρία τῶν δολοφόνων καί τῶν ἠθικῶν αὐτουργῶν τῆς δολοφονίας. Μέχρις ὅτου ἱκανοποιηθοῦν αὐτά τά αἰτήματα, ἡ Γερμανική κυβέρνηση βρίσκεται στήν ἀνάγκη νά ζητήσει ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας νά ἀνακαλέσει τούς διπλωματικούς καί τούς ἄλλους ἐπίσημους ἐκπροσώπους της ἀπό τή Γερμανία. Σήμερα ἀνακοινώθηκε στόν ἐπιτετραμμένο τῆς Ρωσίας στό Βερολίνο ὅτι αὔριο τό βράδυ θά εἶναι ἕτοιμη ἔκτακτη ἁμαξοστοιχία γιά τήν ἀναχώρηση τῶν διπλωματικῶν καί προξενικῶν ἀντιπροσώπων, καθώς καί τῶν ἄλλων ἐπισήμων προσώπων τῆς Ρωσίας, πού βρίσκονται στό Βερολίνο, καί ὅτι θά παρθοῦν μέτρα γιά τήν ἀπρόσκοπτη ἀναχώρηση ὅλου τοῦ προσωπικοῦ μέχρι τή ρωσική μεθόριο. Πρός τή Σοβιετική κυβέρνηση ὑποβάλλεται ἡ παράκληση νά φροντίσει ὅπως παρασχεθεῖ ταυτόχρονα ἡ δυνατότητα στούς γερμανούς ἀντιπροσώπους στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη νά ἀναχωρήσουν, μέ τήν τήρηση ὅλης τῆς ἀπαιτούμενης ἀβροφροσύνης. Οἱ ὑπόλοιποι ρῶσοι ἀντιπρόσωποι πού βρίσκονται στή Γερμανία, καθώς καί οἱ γερμανοί ἐπίσημοι πού βρίσκονται σέ ἄλλα μέρη τῆς Ρωσίας, θά εἰδοποιηθοῦν ὅτι μέσα σέ μιά βδομάδα ὀφείλουν νά ἀναχωρήσουν οἱ πρῶτοι—γιά τή Ρωσία, οἱ δεύτεροι—γιά τή Γερμανία. Ἡ Γερμανική κυβέρνηση ἔχει λόγους νά ἐλπίζει ὅτι καί γι'αὐτούς τούς γερμανούς ἐπισήμους θά τηρηθοῦν κατά τήν ἀναχώρησή τους ὅλες οἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἀβροφροσύνης καί ὅτι καί στούς ἄλλους γερμανούς ὑπηκόους ἤ στά πρόσωπα πού βρίσκονται ὑπό γερμανική

προστασία, θά δοθεῖ ἡ δυνατότητα ἀπρόσκοπτης ἀναχώρησης, ἐφόσον θά ἐκφράσουν ἀνάλογη ἐπιθυμία».

Σύντροφοι, ὅλοι μας ξέρουμε πολύ καλά πώς ἡ γερμανική κυβέρνηση ἤξερε θαυμάσια ὅτι στή ρωσική πρεσβεία ἔβρισκαν φιλοξενία οἱ γερμανοί σοσιαλιστές καί ὄχι ὅσοι ἦταν μέ τό μέρος τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· οἱ τελευταῖοι δέν ἔχουν πατήσει τό κατώφλι τῆς ρωσικῆς πρεσβείας. Φίλοι τῆς πρεσβείας ἦταν οἱ σοσιαλιστές πού ἀντιτάσσονταν στόν πόλεμο, πού συμπαθοῦσαν τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ. Αὐτοί ἦταν φιλοξενούμενοι τῆς πρεσβείας ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή τῆς ἵδρυσής της, καί μόνο μ'αὐτούς εἴχαμε ἐπαφή. Αὐτό τό ἤξερε θαυμάσια ἡ γερμανική κυβέρνηση. Οἱ ἄνθρωποί της παρακολουθοῦν τόν κάθε ἀντιπρόσωπο τῆς κυβέρνησής μας μέ τόν ἴδιο ζῆλο πού παρακολουθοῦσε ἡ κυβέρνηση τοῦ Νικολάου τοῦ Β΄ τούς συντρόφους μας. Καί ἄν ἡ κυβέρνηση κάνει τώρα αὐτή τή χειρονομία, αὐτό δέν γίνεται γιατί κάτι ἄλλαξε, ἀλλά γιατί προηγούμενα ἔνιωθε τόν ἑαυτό της πιό δυνατό καί δέν φοβόταν ὅτι ἀπό ἕνα σπίτι πού πῆρε φωτιά στούς δρόμους τοῦ Βερολίνου θά πιάσει φωτιά ὅλη ἡ Γερμανία. Ἡ γερμανική κυβέρνηση τά ἔχει χάσει καί, τώρα πού καίγεται ὅλη ἡ Γερμανία, φαντάζεται ὅτι θά σβήσει τήν πυρκαγιά, στρέφοντας τίς ἀστυνομικές της μάνικες σ'ἕνα μονάχα σπίτι. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Αὐτό δέν εἶναι πιά γελοῖο. Ἄν ἡ γερμανική κυβέρνηση σκοπεύει νά διακόψει τίς διπλωματικές σχέσεις, ἐμεῖς θά ποῦμε ὅτι τό ξέραμε αὐτό, ὅτι βάζει ὅλα τά δυνατά της γιά νά πετύχει μιά συμμαχία μέ τούς ἀγγλογάλλους ἰμπεριαλιστές. Ξέρουμε ὅτι τήν κυβέρνηση τοῦ Οὐίλσων τή βομβάρδιζαν μέ τηλεγραφήματα, ἱκετεύοντάς την νά ἀφήσει νά παραμείνουν τά γερμανικά στρατεύματα στήν Πολωνία, στήν Οὐκρανία, στήν Ἐσθονία, στή Λιθουανία, γιατί, παρόλο πού αὐτοί εἶναι ἐχθροί τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τά στρατεύματα αὐτά ἐξυπηρετοῦν τήν ὑπόθεσή τους: καταστέλλουν τή δράση τῶν μπολσεβίκων *. Ἄς φύγουν μόνο τότε πού θά ἐμφανιστοῦν τά ἀνταντόφιλα «ἀπελευθερωτικά στρατεύματα», γιά νά ἐξοντώσουν τούς μπολσεβίκους.

Αὐτό τό ξέρουμε πολύ καλά· ἀπό τήν ἄποψη αὐτή δέν ὑπάρχει γιά μᾶς τίποτε τό ἀπροσδόκητο. Ἐμεῖς ἁπλῶς λέγαμε

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 126-128. *Ἡ Σύντ.*

ὅτι τώρα πού ἡ Γερμανία πῆρε φωτιά, καί ἡ Αὐστρία φλέγεται ὁλόκληρη, τώρα πού ἀναγκάστηκαν νά ἐλευθερώσουν τόν Λῆμπκνεχτ καί νά τοῦ δόσουν τή δυνατότητα νά πάει στή ρωσική πρεσβεία, ὅπου ἔγινε μιά κοινή συγκέντρωση ρώσων καί γερμανῶν σοσιαλιστῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λῆμπκνεχτ— τώρα τό διάβημα αὐτό τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης μαρτυρεῖ ὄχι τόσο ὅτι θέλουν νά κάνουν πόλεμο, ὅσο ὅτι τά ἔχουν κυριολεκτικά χαμένα, ὅτι παραδέρνουν, μή ξέροντας τί ἀπόφαση νά πάρουν, γιατί τραβάει καταπάνω τους ὁ πιό ἀδυσώπητος ἐχθρός —ὁ ἀγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός, πού κατέπνιξε τήν Αὐστρία μέ μιά εἰρήνη ἑκατό φορές πιό ἐκβιαστική ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Ἡ Γερμανία βλέπει ὅτι τοῦτοι οἱ ἀπελευθερωτές θέλουν νά τήν πνίξουν κι᾽αὐτή, νά τή ξεσχίσουν, νά τή βασανίσουν. Μά ταυτόχρονα ὁ ἐργάτης τῆς Γερμανίας ξεσηκώνεται. Ὁ γερμανικός στρατός κατάντησε ἄχρηστος, ἀνίκανος γιά πόλεμο, ὄχι γιατί ἡ πειθαρχία ἦταν ἀδύνατη, ἀλλά γιατί οἱ στρατιῶτες πού ἀρνήθηκαν νά πολεμήσουν μεταφέρθηκαν ἀπό τό ἀνατολικό μέτωπο στό δυτικό γερμανικό μέτωπο καί ἔφεραν μαζί τους αὐτό πού ἡ ἀστική τάξη ὀνομάζει παγκόσμιο μπολσεβικισμό.

Νά γιατί ὁ γερμανικός στρατός κατάντησε ἀνίκανος γιά πόλεμο καί νά γιατί τό ντοκουμέντο αὐτό δείχνει περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο αὐτή τήν παραζάλη. Ἐμεῖς λέμε ὅτι αὐτό θά ὁδηγήσει στή διακοπή τῶν διπλωματικῶν σχέσεων καί ἴσως νά ὁδηγοῦσε καί σέ πόλεμο, ἄν αὐτοί εἶχαν δυναμεις νά ἡγηθοῦν στά στρατεύματα τῶν λευκοφρουριτῶν. Γι᾽αὐτό στείλαμε τηλεγράφημα πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν[64], πού καταλήγει τονίζοντας τήν ἀνάγκη νά βρίσκονται σέ ἐπιφυλακή, νά προετοιμάζονται, νά ἐντείνουν ὅλες τίς δυνάμεις τους· αὐτό ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς ἐνδείξεις ὅτι ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός βάζει σάν κύριο καθῆκον του τήν ἀνατροπή τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Αὐτό δέν σημαίνει νά νικήσουν μόνο τή Ρωσία—αὐτό σημαίνει νά νικήσουν τούς ἴδιους τούς ἐργάτες τους στήν κάθε μιά χώρα. Δέν θά τό καταφέρουν ὅσες θηριωδίες καί βιαιότητες καί ἄν ἀκολουθήσουν μιά τέτια ἀπόφαση. Καί αὐτοί, τά θηρία αὐτά, ἑτοιμάζονται, ἑτοιμάζουν ἐκστρατεία κατά τῆς Ρωσίας ἀπό τό Νότο, ἀπό τά Δαρδανέλια, ἤ ἀπό τή Βουλγαρία καί ἀπό τή Ρουμανία. Κάνουν διαπραγματεύσεις γιά νά συγκροτήσουν στή Γερμανία στρατεύματα λευκοφρουριτῶν καί νά τά ρίξουν πάνω στή Ρωσία. Νιώθουμε πολύ καλά τόν κίνδυνο αὐτό καί λέμε ἀνοιχτά: σύντροφοι, δέν δουλεύαμε τοῦ κάκου ἕνα χρόνο·

βάλαμε τά θεμέλια, φτάσαμε σέ ἀποφασιστικές μάχες πού θά εἶναι στ'ἀλήθεια ἀποφασιστικές. 'Αλλά δέν βαδίζουμε μόνοι μας: τό προλεταριάτο τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ξεσηκώθηκε καί δέν ἄφησε ἀπό τήν Αὐστροουγγαρία πέτρα πάνω στήν πέτρα. Τήν κυβέρνηση ἐκεῖ τή χαρακτηρίζει ἡ ἴδια ἀνικανότητα, ἡ ἴδια ἀπέραντη σύγχυση, ἡ ἴδια παραφροσύνη πού χαρακτήριζε κάποτε, στά τέλη τοῦ Φλεβάρη 1917, τήν κυβέρνηση τοῦ Νικολάου Ρομάνοφ. Σύνθημά μας πρέπει νά εἶναι: νά ἐντείνουμε ξανά καί ξανά ὅλες μας τίς δυνάμεις, ἔχοντας στό νοῦ μας ὅτι πλησιάζουμε στήν τελική, ἀποφασιστική μάχη, ὄχι γιά τή ρωσική ἐπανάσταση, ἀλλά γιά τή διεθνή σοσιαλιστική ἐπανάσταση!

Ξέρουμε ὅτι τά θηρία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι ἀκόμη ἰσχυρότερα ἀπό μᾶς, μποροῦν ἀκόμη νά κάνουν ἕνα σωρό βιαιότητες καί θηριωδίες σέ βάρος μας καί σέ βάρος τῆς χώρας μας, νά μᾶς προξενήσουν ἕνα σωρό βάσανα, δέν μποροῦν ὅμως νά νικήσουν τή διεθνή ἐπανάσταση. Τούς πλημμυρίζει ἄγριο μίσος, καί γι'αὐτό ἐμεῖς λέμε: ἄς γίνει ὅ,τι γίνει, μά ὁ κάθε ἐργάτης καί ὁ κάθε ἀγρότης τῆς Ρωσίας θά κάνει τό χρέος του καί θά βαδίσει στό θάνατο, ἄν τό ἀπαιτήσουν τά συμφέροντα τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἐπανάστασης. 'Εμεῖς λέμε: ἄς γίνει ὅ,τι γίνει, μά ὅσα δεινά καί ἄν φέρουν ἀκόμη οἱ ἰμπεριαλιστές, αὐτά δέν θά τούς σώσουν. 'Ο ἰμπεριαλισμός θά χαθεῖ, ἐνῶ ἡ διεθνής σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ὅπως καί ἄν ἔλθουν τά πράγματα, θά νικήσει! (Θυελλώδη χειροκροτήματα καί παρατεταμένες ἐπευφημίες.)

2
ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
8 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

(*Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.*) Σύντροφοι, ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης τό πρόβλημα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί τῶν διεθνῶν σχέσεων τέθηκε μπροστά μας σάν τό κυριότερο πρόβλημα, ὄχι μόνο γιά τό λόγο ὅτι ἀπό δῶ καί πέρα ἰμπεριαλισμός σημαίνει μιά ἰσχυρή καί σταθερή συνένωση ὅλων τῶν κρατῶν τοῦ κόσμου σέ ἕνα μόνο σύστημα, γιά νά μή ποῦμε σέ ἕνα βρωμερό καί ματοβαμμένο κουβάρι, ἀλλά καί γιά τό λόγο ὅτι δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ πλήρης νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ μιά μόνο χώρα, ἀλλά ἀπαιτεῖται ἡ πιό δραστήρια συνεργασία μερικῶν τουλάχιστον προηγμένων χωρῶν, ἀνάμεσα στίς ὁποῖες δέν μποροῦμε νά συγκατατάξουμε τή Ρωσία. Νά γιατί τό πρόβλημα σέ ποιό βαθμό θά πετύχουμε τήν ἐπέκταση τῆς ἐπανάστασης καί σέ ἄλλες χῶρες καί σέ ποιό βαθμό θά κατορθώσουμε ὥς τότε νά ἀποκρούσουμε τόν ἰμπεριαλισμό, ἔγινε ἕνα ἀπό τά κύρια προβλήματα τῆς ἐπανάστασης.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά σᾶς ὑπενθυμίσω πολύ συνοπτικά τούς κυριότερους σταθμούς τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς μας στό χρόνο πού πέρασε. Ὅπως εἶχα ἤδη τήν εὐκαιρία νά ἀναφέρω στό λόγο μου γιά τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης, τό βασικό γνώρισμα τῆς κατάστασής μας πρίν ἀπό ἕνα χρόνο ἦταν ἡ ἀπομόνωσή μας *. Ὅσο σταθερή κι'ἄν ἦταν ἡ πεποίθησή μας ὅτι σέ ὅλη τήν Εὐρώπη δημιουργεῖται καί δημιουργήθηκε μιά ἐπαναστατική δύναμη, ὅτι ὁ πόλεμος δέν θά τελειώσει χωρίς ἐπανάσταση, ὡστόσο δέν ὑπῆρχαν τότε ἐνδείξεις ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἄρχισε εἴτε ἀρχίζει. Μέσα στήν κατάσταση αὐτή δέν μᾶς ἔμενε νά

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 138-139. *Ἡ Σύντ.*

κάνουμε τίποτε άλλο, παρά νά στρέψουμε τίς προσπάθειες τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μας στή διαφώτιση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, διαφώτιση ὄχι μέ τήν ἔννοια ὅτι θέλαμε νά πιστεύουμε πώς κάναμε περισσότερες προετοιμασίες ἀπό αὐτούς, ἀλλά μέ τήν ἔννοια ὅτι, ἐφόσον σέ μιά χώρα δέν ἔχει ἀνατραπεῖ ἡ ἀστική τάξη, ἐκεῖ κυριαρχεῖ ἡ στρατιωτική λογοκρισία καί ἡ πρωτόφαντη ἀντάρα τοῦ αἵματος, πού συνοδεύει τόν κάθε πόλεμο, καί ἰδίως ἕναν πόλεμο ἀντιδραστικό. Ξέρετε πολύ καλά ὅτι στίς πιό δημοκρατικές, ἀστικές δημοκρατίες πόλεμος σημαίνει στρατιωτική λογοκρισία καί ἀνήκουστες μεθόδους, πού χρησιμοποιοῦνται ἀπό τήν ἀστική τάξη μαζί μέ τά ἀστικά ἐπιτελεῖα γιά τήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ. Τό καθῆκον μας ἦταν νά συμμεριστοῦμε μέ τούς ἄλλους λαούς ὅ,τι κατακτήθηκε πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Κάναμε πρός αὐτή τήν κατεύθυνση ὅσα μπορούσαμε, καταγγέλλοντας καί διαψεύδοντας τά βρωμερά μυστικά σύμφωνα πού εἶχε ὑπογράψει ὁ πρώην τσάρος πρός τό συμφέρον τῶν καπιταλιστῶν του μέ τούς καπιταλιστές τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας. Ξέρετε ὅτι ἦταν σύμφωνα πέρα γιά πέρα ληστρικά. Ξέρετε ὅτι ἡ κυβέρνηση τοῦ Κέρενσκι καί τῶν μενσεβίκων κράτησε μυστικά τά σύμφωνα αὐτά καί τά ἐπικύρωσε. Τυχαίνει νά συναντᾶμε κατ'ἐξαίρεση στό λίγο-πολύ τίμιο Τύπο τῆς 'Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας τήν ὁμολογία ὅτι μόνο χάρη στή ρωσική ἐπανάσταση αὐτοί, οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι, ἔμαθαν πολλά οὐσιώδη πράγματα σχετικά μέ τή διπλωματική ἱστορία τους.

'Εννοεῖται, ὅτι κάναμε πολύ λίγα ἀπό τήν ἄποψη τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης στό σύνολό της, ἀλλά ὅσα κάναμε ἀποτέλεσαν ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα βήματα γιά τήν προετοιμασία της.

Ἄν ἐπιχειρήσουμε νά ρίξουμε τώρα μιά γενική ματιά στά ἀποτελέσματα πού πετύχαμε μέ τό ξεσκέπασμα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, θά δοῦμε ὅτι γιά τούς ἐργαζόμενους ὅλων τῶν χωρῶν ἔγινε τώρα φανερό καί ξεκάθαρο τό γεγονός ὅτι τούς εἶχαν ἐξαναγκάσει νά κάνουν ἕναν αἱματηρό καί ληστρικό πόλεμο. Καί στά τέλη αὐτοῦ τοῦ χρόνου τοῦ πολέμου ἀρχίζει ἕνα παρόμοιο ξεσκέπασμα τῆς στάσης τῆς 'Αγγλίας καί τῆς 'Αμερικῆς, γιατί οἱ μάζες ἀνοίγουν τά μάτια τους καί ἀρχίζουν νά κατανοοῦν τήν οὐσία τῶν σχεδίων αὐτῶν τῶν χωρῶν. Αὐτά εἶναι ὅλα ὅσα κάναμε, πάντως προσφέραμε τόν ὀβολό μας. Τό ξεσκέπασμα αὐτῶν τῶν συμφώνων ἦταν ἕνα πλῆγμα γιά τόν ἰμπεριαλισμό. Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης πού ἀναγκαστήκαμε νά

ὑπογράψουμε ἦταν, ἀπό ἄποψη προπαγάνδας καί ζύμωσης, ἕνα πολύ ἰσχυρό ὅπλο καί μᾶς ἔδοσαν τή δυνατότητα νά κάνουμε τόσα, ὅσα δέν ἔκανε καμιά κυβέρνηση, κανένας λαός. Ἄν ἡ προσπάθεια πού ἀναλάβαμε—προσπάθεια νά ἀφυπνίσουμε τίς μάζες—δέν ἔδοσε ἄμεσα ἀποτελέσματα, ἐμεῖς ποτέ δέν σκεφτήκαμε πώς θά ἀρχίσει ἀμέσως ἡ ἐπανάσταση ἤ ὅλα θά πᾶνε χαμένα. Μέσα στά τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια κάναμε δυό ἐπαναστάσεις καί εἴδαμε καθαρά πόσος καιρός χρειάζεται, ὥσπου νά κατακτήσουν τίς μάζες. Ἐπιβεβαίωση αὐτοῦ τοῦ πράγματος βρίσκουμε στά τελευταῖα γεγονότα τῆς Αὐστρίας καί τῆς Γερμανίας. Λέγαμε ὅτι δέν σκοπεύουμε, κλείνοντας συμμαχία μέ τούς ληστές, νά γίνουμε κι᾽ἐμεῖς ληστές σάν κι᾽αὐτούς—ὄχι, ἐμεῖς σκοπεύαμε νά ἀφυπνίσουμε τό προλεταριάτο τῶν ἐχθρικῶν χωρῶν. Μᾶς ἀπαντοῦσαν μέ χλευασμούς, λέγοντας ὅτι σκοπεύουμε νά ἀφυπνίσουμε τό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας, ἀλλά προτοῦ προλάβουμε νά κινήσουμε ἐνάντιά του μέ τήν προπαγάνδα, αὐτό θά μᾶς πνίξει. Ὡστόσο τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι εἴχαμε δίκιο, ὅταν λογαριάζαμε πώς οἱ ἐργαζόμενες μάζες σέ ὅλες τίς χῶρες εἶναι τό ἴδιο ἐχθρικές πρός τόν ἰμπεριαλισμό. Χρειάζονται μόνο μιά ὁρισμένη περίοδο γιά νά προετοιμαστοῦν, γιατί καί γιά τό ρωσικό λαό, παρόλες τίς ἀναμνήσεις του ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905, χρειάστηκε ἐπίσης νά περάσει μιά μακρόχρονη περίοδος, ὥσπου νά ξεσηκωθοῦμε πάλι σέ ἐπανάσταση.

Πρίν ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ κάναμε ὅ,τι ἦταν δυνατό γιά νά καταφέρουμε χτύπημα στόν ἰμπεριαλισμό. Ἄν ἡ ἱστορία τῆς ἀνάπτυξης τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης δέν τό ἔχει σβήσει αὐτό καί ἄν ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ μᾶς ἀνάγκασε νά ὑποχωρήσουμε μπροστά στόν ἰμπεριαλισμό, αὐτό συνέβη γιατί τό Γενάρη τοῦ 1918 δέν εἴμασταν ἀκόμη ἀρκετά προετοιμασμένοι. Ἡ τύχη μᾶς καταδίκασε σέ ἀπομόνωση, καί ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ περάσαμε μιά βασανιστική περίοδο.

Σύντροφοι, τά τέσσερα χρόνια τοῦ παγκόσμιου πολέμου πού ζήσαμε τά ἀκολούθησε ἡ εἰρήνη, μιά ἐκβιαστική ὅμως εἰρήνη. Μά κι᾽αὐτή ἡ ἐκβιαστική εἰρήνη ἔδειξε σέ τελευταία ἀνάλυση πώς εἴχαμε δίκιο καί πώς οἱ ἐλπίδες μας δέν στηρίζονταν στήν ἄμμο. Ἀπό μήνα σέ μήνα δυναμώναμε, ἐνῶ ὁ δυτικοευρωπαϊκός ἰμπεριαλισμός ἐξασθένιζε. Τό ἀποτέλεσμα τώρα εἶναι ὅτι ἡ Γερμανία πού πρίν μισό χρόνο δέν ἔδινε καμιά σημασία στήν πρεσβεία μας, πού νόμιζε πώς ἐκεῖ δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει οὔτε

ἕνα κόκκινο σπίτι, τουλάχιστο τόν τελευταῖο καιρό ἄρχισε νά ἀδυνατίζει. Τό τελευταῖο τηλεγράφημα μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ἔκανε ἔκκληση πρός τίς μάζες, ζητώντας τους νά διατηρήσουν ἠρεμία καί λέγοντας ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι κοντά[65]. Ξέρουμε τί σημαίνει ὅταν οἱ αὐτοκράτορες ἀπευθύνουν ἔκκληση γιά τή διατήρηση τῆς ἠρεμίας καί ὑπόσχονται γιά τό κοντινό μέλλον ὅσα δέν μποροῦν νά κάνουν. Ἄν ἡ Γερμανία πετύχει σύντομα εἰρήνη, ἡ εἰρήνη αὐτή θά εἶναι γι'αὐτούς μιά εἰρήνη ἀλά Μπρέστ, πού ἀντί γιά εἰρήνη θά φέρει στίς ἐργαζόμενες μάζες πιό πολλά βάσανα ἀπ'ὅσα δοκίμασαν ὥς τώρα.

Τά ἀποτελέσματα τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς μας διαμορφώθηκαν ἔτσι, ὥστε μισό χρόνο ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ εἴμασταν ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς τάξης μιά ἡττημένη χώρα, ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου ἔχουμε μπεῖ στό δρόμο μιᾶς γοργῆς ἀνάπτυξης καί βρισκόμαστε ἐπικεφαλῆς τῆς προλεταριακῆς στρατιᾶς πού ἄρχισε νά τραντάζει τήν Αὐστρία καί τή Γερμανία. Ἡ ἐπιτυχία αὐτή ἐπιβράβευσε καί δικαίωσε πέρα γιά πέρα στά μάτια τοῦ κάθε ἐκπροσώπου τῶν προλεταριακῶν μαζῶν ὅλες τίς θυσίες πού ἔγιναν. Ἄν τύχαινε νά μᾶς σαρώσουν ἔξαφνα—ἄς δεχτοῦμε πώς μπῆκε τέρμα στή δράση μας, κάτι τέτιο ὅμως ἀποκλείεται: θαύματα δέν γίνονται—ἄν ὅμως συνέβαινε κάτι τέτιο, θά εἴχαμε τό δικαίωμα νά ποῦμε, χωρίς νά κρύβουμε τά λάθη, ὅτι τή χρονική περίοδο πού μᾶς ἐπιφύλαξε ἡ μοίρα τή χρησιμοποιήσαμε ὁλοκληρωτικά γιά τήν παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Κάναμε τό πᾶν γιά τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Ρωσίας, καί κάναμε περισσότερα ἀπό κάθε ἄλλον γιά τήν παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, νά πού τούς τελευταίους μῆνες, τίς τελευταῖες ἑβδομάδες ἄρχισε ἡ διεθνής κατάσταση νά ἀλλάζει ἀπότομα, σέ σημεῖο πού ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ἔχει σχεδόν καταρεύσει. Ὅλες οἱ ἐλπίδες μέ τίς ὁποῖες ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ἔτρεφε τούς ἐργαζόμενούς του σχετικά μέ τήν Οὐκρανία, ἀποδείχτηκαν πώς εἶναι ὑποσχέσεις καί τίποτε παραπάνω. Ἀποδείχτηκε πώς ὁ ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός προετοιμάστηκε, ἐνῶ ἡ Γερμανία δέχτηκε ἕνα πλῆγμα. Δημιουργήθηκε ἐντελῶς διαφορετική κατάσταση. Ἐμεῖς δέν τρέφαμε κανενός εἴδους αὐταπάτες. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση εἴμασταν πολύ πιό ἀδύνατοι ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό, καί τώρα εἴμαστε πιό ἀδύνατοι ἀπό τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό—πρέπει

νά τό ξαναποῦμε καί τώρα γιά νά μή πέσουμε σέ αὐταπάτες· ὕστερα ἀπό τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση εἴμασταν πιό ἀδύνατοι καί δέν μπορούσαμε νά δεχτοῦμε τή μάχη. Καί τώρα εἴμαστε πιό ἀδύνατοι καί πρέπει νά κάνουμε ὅ,τι χρειάζεται γιά νά ἀποφύγουμε μαζί του τή μάχη.

Ἄν ὅμως κατορθώσαμε νά κρατηθοῦμε ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπό τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση, αὐτό τό χρωστᾶμε στό γεγονός ὅτι ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός εἶχε διασπαστεῖ σέ δυό ὁμάδες ληστῶν: τούς ἀγγλογαλλοαμερικανούς καί τούς γερμανούς, πού βρίσκονταν σέ θανάσιμη πάλη μεταξύ τους καί δέν εἶχαν καιρό νά ἀσχοληθοῦν μέ μᾶς. Καμιά ἀπό τίς ὁμάδες αὐτές δέν μποροῦσε νά στείλει ἐναντίον μας πραγματικά σοβαρές δυνάμεις καί, φυσικά, καί οἱ δυό θά ἔστελναν τέτιες δυνάμεις ἐναντίον μας, ἄν μποροῦσαν. Ὁ πόλεμος, ἡ αἱματηρή ἀντάρα τοῦ πολέμου τούς θόλωνε τά μάτια. Οἱ ὑλικές θυσίες πού ζητοῦσε ὁ πόλεμος ἀπαιτοῦσαν ὑπερένταση τῶν δυνάμεων. Δέν ἀσχολοῦνταν μέ μᾶς ὄχι γιατί εἴμασταν ὡς ἐκ θαύματος πιό δυνατοί ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές—ὄχι, αὐτά εἶναι κουροφέξαλα! —ἀλλά μόνο χάρη στό γεγονός ὅτι ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός εἶχε χωριστεῖ σέ δυό ὁμάδες ληστῶν πού προσπαθοῦσαν νά πνίξουν ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Μόνο σ'αὐτό χρωστᾶμε τό ὅτι ἡ Σοβιετική Δημοκρατία κήρυξε ἀνοιχτά τόν πόλεμο ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, βάζοντας χέρι στά κεφάλαια πού εἶχαν δόσει μέ τή μορφή ἐξωτερικῶν δανείων, χαστουκίζοντάς τους, θίγοντας ἄμεσα τά πορτοφόλια τῶν ληστῶν.

Ἡ περίοδος τῶν δηλώσεων πού κάναμε τότε ἀπ'ἀφορμή τήν ἀλληλογραφία, τήν ὁποία εἶχαν ἀρχίσει οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές, καί παρόλο πού ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός δέν μποροῦσε νά ὁρμήσει ἔτσι ὅπως τόν ἔσπρωχνε τό μίσος καί ἡ δίψα του γιά καπιταλιστικό κέρδος, πού τό εἶχε μεγαλώσει ἐξαιρετικά ὁ πόλεμος—ἡ περίοδος αὐτή ἔληξε. Ὥσπου οἱ ἀγγλοαμερικανοί ἰμπεριαλιστές νά νικήσουν τή δεύτερη ὁμάδα, ἦταν ὁλοκληρωτικά ἀπορροφημένοι μέ τήν πάλη ἀνάμεσά τους, κι'αὐτό τούς ἔκανε νά μή μποροῦν νά ἀναλάβουν μιά ἀποφασιστική ἐκστρατεία ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Ἡ δεύτερη ὁμάδα δέν ὑπάρχει πιά: ἔμεινε μόνο ἡ ὁμάδα τῶν νικητῶν. Τό γεγονός αὐτό ἄλλαξε ἐντελῶς τή διεθνή θέση μας, καί πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας αὐτή τήν ἀλλαγή. Ποιά εἶναι ἡ σχέση τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς πρός τήν ἐξέλιξη τῆς διεθνοῦς κατάστασης, σ'αὐτό δίνουν ἀπάντηση τά γεγονότα. Οἱ χῶρες

πού ἡττήθηκαν ζοῦνε τώρα τήν περίοδο τῆς νίκης τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης, μιά καί εἶναι φανερή σέ ὅλους ἡ τεράστια ἀνάπτυξή της. Ὅταν παίρναμε τήν ἐξουσία τόν Ὀχτώβρη, δέν εἴμασταν στήν Εὐρώπη τίποτε παραπάνω ἀπό μιά μεμονωμένη σπίθα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ σπίθες πλήθαιναν καί ὅτι οἱ σπίθες αὐτές ξεκινοῦσαν ἀπό μᾶς. Εἶναι πολύ μεγάλη δουλιά αὐτή πού κατορθώσαμε νά κάνουμε, ἀλλά παρόλα αὐτά ἦταν μεμονωμένες σπίθες. Τώρα ὅμως ἡ πυρκαγιά ἀγκάλιασε τίς περισσότερες χῶρες πού ἀνῆκαν στή σφαίρα τοῦ γερμανοαυστριακοῦ ἰμπεριαλισμοῦ (Βουλγαρία, Αὐστρία, Οὐγγαρία). Ξέρουμε ὅτι ὕστερα ἀπό τή Βουλγαρία ἡ ἐπανάσταση ἐπεκτάθηκε στή Σερβία. Ξέρουμε πώς αὐτές οἱ ἐργατοαγροτικές ἐπαναστάσεις πέρασαν μέσα ἀπό τήν Αὐστρία καί ἔφτασαν μέχρι τή Γερμανία. Ἡ πυρκαγιά τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης ἀγκάλιασε ὁλόκληρη σειρά χῶρες. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή οἱ προσπάθειές μας καί οἱ θυσίες μας δικαιώθηκαν. Ἀποδείχτηκε ὅτι αὐτά δέν εἶναι τυχοδιωκτισμός, ὅπως ἰσχυρίζονταν συκοφαντικά οἱ ἐχθροί, ἀλλά ἕνα ἀναγκαῖο πέρασμα στή διεθνή ἐπανάσταση, πέρασμα πού ἔπρεπε νά τό ζήσει μιά χώρα, ἡ ὁποία, ἄν καί μή ἐξελιγμένη, ἄν καί καθυστερημένη, βρέθηκε μπροστά ἀπό τίς ἄλλες χῶρες.

Αὐτό εἶναι τό ἕνα ἀποτέλεσμα, τό πιό σπουδαῖο ἀπό τήν ἄποψη τῆς τελικῆς ἔκβασης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Τό ἄλλο ἀποτέλεσμα—ἐκεῖνο πού ἀνάφερα στήν ἀρχή—εἶναι ὅτι ὁ ἀγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός ἄρχισε κι᾽αὐτός τώρα νά αὐτοξεσκεπάζεται, ὅπως τό ἔκανε στήν ἐποχή του ὁ αὐστρογερμανικός ἰμπεριαλισμός. Βλέπουμε ὅτι, ἄν στή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ Μπρέστ ἡ Γερμανία ἔδειχνε κάποια αὐτοκυριαρχία, κάποια ψυχραιμία, κάποια ἱκανότητα νά ἀποφεύγει τούς τυχοδιωκτισμούς, θά μποροῦσε νά διατηρήσει τήν κυριαρχία της, θά μποροῦσε ἀναμφίβολα νά καταλάβει μιά εὐνοϊκή θέση στή Δύση. Αὐτό δέν τό ἔκανε, γιατί μιά τέτια μηχανή, ὅπως εἶναι ἕνας πόλεμος πού ἀγκαλιάζει ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, ἕνας πόλεμος πού ἔχει ἀνάψει στό κατακόρυφο τά σωβινιστικά πάθη, ἕνας πόλεμος πού συνδέεται μέ τά καπιταλιστικά συμφέροντα πού μετριοῦνται μέ ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια ρούβλια—μιά τέτια μηχανή, ἐφόσον μπῆκε σέ κίνηση, δέν μπορεῖ νά τή σταματήσει κανένα φρένο. Ἡ μηχανή αὐτή τράβηξε πιό μακριά ἀπ᾽ὅ,τι ἤθελαν οἱ ἴδιοι οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές καί τούς σύνθλιψε. Αὐτοί βάλτωσαν, βρέθηκαν σέ κατάσταση ἀνθρώπου πού ἔφαγε τόν

περίδρομο, τραβώντας ἔτσι πρός τό χαμό. Καί νά πού τώρα μπροστά στά μάτια μας ὁ ἀγγλικός καί ὁ ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός κατάληξαν σ'αὐτή τήν πολύ ἄσχημη κατάσταση, ἀλλά πολύ ὠφέλιμη ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. Θά μποροῦσε νά πιστεύει κανείς πώς αὐτοί ἔχουν πολύ μεγαλύτερη πολιτική πείρα ἀπό ὅ,τι ἡ Γερμανία. 'Εδῶ εἶναι ἄνθρωποι πού συνήθισαν σέ μιά δημοκρατική διακυβέρνηση καί ὄχι στή διακυβέρνηση κάποιων γιοῦνκερ, ἄνθρωποι πού ἔχουν ζήσει τήν πιό δύσκολη περίοδο τῆς ἱστορίας τους ἐδῶ καί ἑκατοντάδες χρόνια. Θά μποροῦσε νά πιστεύει κανείς πώς οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θά διατηρήσουν τήν ψυχραιμία τους. Ἄν κρίναμε ἀπό ὑποκειμενική ἄποψη κατά πόσο εἶναι σέ θέση νά διατηρήσουν τήν ψυχραιμία τους, ἀπό τήν ἄποψη τῆς δημοκρατίας γενικά, ὅπως κρίνουν οἱ φιλισταῖοι τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ καθηγητές πού δέν κατάλαβαν τίποτε ἀπό τήν πάλη ἀνάμεσα στόν ἰμπεριαλισμό καί στήν ἐργατική τάξη, ἄν κρίναμε ἀπό τήν ἄποψη τῆς δημοκρατίας γενικά, θά ἔπρεπε νά ποῦμε ὅτι ἡ 'Αγγλία καί ἡ 'Αμερική εἶναι χῶρες ὅπου ἡ δημοκρατία καλλιεργήθηκε ἐπί αἰῶνες, ὅτι ἐκεῖ ἡ ἀστική τάξη θά τά καταφέρει νά κρατηθεῖ. Ἄν αὐτή μποροῦσε νά κρατηθεῖ τώρα μέ τό ἕνα ἤ τό ἄλλο μέτρο, αὐτό θά διαρκοῦσε, ὅπως καί νά ἔχει τό πράγμα, γιά ἕνα ἀρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Νά ὅμως πού ἐπαναλαμβάνεται μ'αὐτούς τό ἴδιο πού ἔγινε μέ τή στρατοκρατική-δεσποτική Γερμανία. Στόν ἰμπεριαλιστικό αὐτό πόλεμο ὑπάρχει μιά τεράστια διαφορά ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στίς δημοκρατικές χῶρες. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος εἶναι τόσο αἱματηρός, ληστρικός, κτηνώδης, ὥστε ἔχει σβήσει κι'αὐτές ἀκόμη τίς πολύ σπουδαῖες διαφορές· ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὁ πόλεμος ἔφερε στόν ἴδιο παρονομαστή τήν πιό ἐλεύθερη δημοκρατία, τήν 'Αμερική, μέ τή μισοστρατοκρατική δεσποτική Γερμανία.

Βλέπουμε πώς ἡ 'Αγγλία καί ἡ 'Αμερική—χῶρες πού εἶχαν περισσότερο ἀπό τίς ἄλλες τή δυνατότητα νά παραμείνουν ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες—ἀποχαλινώθηκαν τό ἴδιο ἄγρια, παράφορα, ὅπως στόν καιρό της καί ἡ Γερμανία, καί γι'αὐτό πλησιάζουν τό ἴδιο γοργά, ἤ μπορεῖ ἀκόμη καί πιό γοργά, στό τέρμα στό ὁποῖο ἔφτασε μέ τόση ἐπιτυχία ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός. Στήν ἀρχή ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός φούσκωσε ἀφάνταστα, καλύπτοντας τά τρία τέταρτα τῆς Εὐρώπης, παραπάχυνε καί ἔπειτα ἔσκασε μεμιᾶς, ἀναδίνοντας μιά ἀποπνικτικότατη δυσοσμία. Πρός αὐτό τό τέρμα καλπάζει

τώρα καί ὁ ἀγγλικός καί ὁ ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός. Γιά νά πειστεῖ κανείς γι'αὐτό φτάνει νά ρίξει ἔστω καί μιά φευγαλέα ματιά στούς ὅρους ἀνακωχῆς καί εἰρήνης, πού οἱ ἄγγλοι καί οἱ ἀμερικανοί, οἱ «ἐλευθερωτές» τῶν λαῶν ἀπό τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, ὑπαγορεύουν σήμερα στούς ἡττημένους λαούς. Πάρτε τή Βουλγαρία. Θά ἔλεγε κανείς ὅτι ἕνας κολοσσός σάν τόν ἀγγλοαμερικανικό ἰμπεριαλισμό, δέν θά εἶχε τί νά φοβηθεῖ ἀπό μιά χώρα σάν τή Βουλγαρία. Ὡστόσο ἡ ἐπανάσταση πού ἔγινε σ'αὐτή τή μικρή, ἀδύνατη καί ὁλότελα ἀνίσχυρη χώρα, ἔκανε τούς ἀγγλοαμερικανούς νά τά χάσουν καί νά βάλουν τέτιους ὅρους ἀνακωχῆς, πού ἰσοδυναμοῦν μέ κατοχή. Τώρα ἐκεῖ, ὅπου ἀνακηρύχτηκε ἡ ἀγροτική δημοκρατία, στή Σόφια, σ'αὐτό τό σπουδαῖο σιδηροδρομικό κόμβο, ὅλες οἱ σιδηροδρομικές γραμμές ἔχουν καταληφθεῖ ἀπό τά ἀγγλοαμερικανικά στρατεύματα, ἀναγκάζονται νά παλεύουν ἐνάντια στήν ἀγροτική δημοκρατία μιᾶς μικρῆς χώρας. Ἀπό στρατιωτική ἄποψη ὅλα αὐτά εἶναι ψιλοπράγματα. Οἱ ἄνθρωποι πού βλέπουν τά πράγματα ἀπό τή σκοπιά τῆς ἀστικῆς τάξης—τῆς παλιᾶς κυρίαρχης τάξης, τῶν παλιῶν στρατιωτικῶν σχέσεων—μειδιοῦν ἁπλῶς περιφρονητικά. Τί σημασία ἔχει αὐτός ὁ πυγμαῖος—ἡ Βουλγαρία—μπροστά στίς ἀγγλοαμερικανικές δυνάμεις; Ἀπό στρατιωτική ἄποψη—καμιά· ἀλλά ἀπό ἐπαναστατική ἄποψη—πολύ μεγάλη. Ἐδῶ δέν εἶναι καμιά ἀποικία, ὅπου ἔχουν συνηθίσει νά σφάζουν κατά ἑκατομμύρια τούς ἡττημένους. Αὐτό, ὅπως εἶναι γνωστό, οἱ ἄγγλοι καί οἱ ἀμερικανοί δέν τό θεωροῦν παρά ἀποκατάσταση τῆς τάξης, διάδοση τοῦ πολιτισμοῦ καί τοῦ χριστιανισμοῦ στούς ἄγριους ἀφρικανούς. Ἀλλά ἡ Βουλγαρία δέν εἶναι Κεντρική Ἀφρική· ἐδῶ οἱ στρατιῶτες, ὅσο ἰσχυρός καί ἄν εἶναι ὁ στρατός τους—ἐδῶ οἱ στρατιῶτες διαλύονται, ὅταν ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ τήν ἐπανάσταση. Ὅτι αὐτά δέν εἶναι κούφια λόγια τό ἀποδεικνύει τό παράδειγμα τῆς Γερμανίας. Στή Γερμανία, τουλάχιστο ὡς πρός τήν πειθαρχία, οἱ στρατιῶτες εἶναι ὑπόδειγμα. Ὅταν οἱ γερμανοί βάδιζαν κατά τῆς Οὐκρανίας, τότε ἐκτός ἀπό τήν πειθαρχία δροῦσαν καί ἄλλοι παράγοντες. Ὁ γερμανός στρατιώτης πεινασμένος πήγαινε γιά ψωμί καί νά τοῦ ζητοῦσες νά μή παρακλέβει ψωμί θά ἦταν κάτι τό ἀπίθανο. Καί ὅμως, ξέρουμε ὅτι σέ τούτη τή χώρα αὐτοί μολύνθηκαν κυρίως ἀπό τό πνεῦμα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Αὐτό τό κατάλαβε πολύ καλά ἡ ἀστική τάξη τῆς Γερμανίας, καί αὐτό ἦταν πού ἔκανε τόν Γουλιέλμο νά παραδέρνει ἀπό τή μιά ἄκρη στήν ἄλλη. Ἀπατῶνται οἱ Χοεντζόλερν, ἄν φαντάζονται

ὅτι ἡ Γερμανία θά χύσει ἔστω καί μιά σταγόνα αἷμα γιά τά συμφέροντά τους. Νά ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς τοῦ ὁπλισμένου ὥς τά δόντια γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Τό ἴδιο ἐπαναλαβαίνεται τώρα καί μέ τήν 'Αγγλία. 'Αρχίζει ἤδη ἡ ἀποσύνθεση μέσα στόν ἀγγλοαμερικανικό στρατό· ἔχει ἀρχίσει ἀπό τότε πού ὁ στρατός αὐτός ἄρχισε τίς θηριωδίες κατά τῆς Βουλγαρίας. Καί αὐτό δέν εἶναι παρά ἡ ἀρχή. Ὕστερα ἀπό τή Βουλγαρία ἦλθε ἡ σειρά τῆς Αὐστρίας. 'Επιτρέψτε μου νά σᾶς διαβάσω μερικά σημεῖα ἀπό τούς ὅρους πού ὑπαγορεύουν οἱ νικητές, ἀγγλοαμερικανοί ἰμπεριαλιστές*. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού ξελαρυγγίζονταν πιό πολύ νά λένε στίς ἐργαζόμενες μάζες ὅτι κάνουν ἀπελευθερωτικό πόλεμο, ὅτι ὁ κύριος σκοπός τους εἶναι νά συντρίψουν τόν πρωσικό μιλιταρισμό, πού ἀπειλεῖ νά ἐπεκτείνει τό καθεστώς τῆς στρατώνας σέ ὅλες τίς χῶρες. Ξελαρυγγίζονταν νά φωνάζουν ὅτι κάνουν ἀπελευθερωτικό πόλεμο. Αὐτό ἦταν ἀπάτη. Ξέρετε πώς, ὅταν οἱ δικηγόροι τῆς ἀστικῆς τάξης, αὐτοί οἱ κοινοβουλευτικοί ἄνδρες πού ὅλη τους τή ζωή μαθαίνουν πῶς νά ἐξαπατοῦν χωρίς νά κοκκινίζουν, ὅταν χρειαζόταν νά ξεγελάσει ὁ ἕνας τόν ἄλλο, αὐτό ἦταν εὔκολο· ὅταν ὅμως βρίσκονται στήν ἀνάγκη νά ξεγελάσουν μέ τόν ἴδιο τρόπο τούς ἐργάτες, ἡ ἀπάτη αὐτή δέν μένει ἀπλήρωτη. Οἱ πολιτικάντηδες, οἱ κοινοβουλευτικοί ἄνδρες, αὐτοί οἱ δημόσιοι ἄνδρες τῆς 'Αγγλίας καί τῆς 'Αμερικῆς, εἶναι μεγάλοι μαστόροι σ'αὐτά. 'Η ἀπάτη τους δέν θά εἶχε κανένα ἀποτέλεσμα. Οἱ ἐργατικές μάζες, πού τίς ὑποκινοῦσαν ἐνονόματι τῆς ἐλευθερίας, θά συνέλθουν μονομιᾶς, καί αὐτό θά ἐκδηλωθεῖ ἀκόμη πιό πολύ, ὅταν δοῦν σέ μαζική κλίμακα ὄχι ἀπό τίς προκηρύξεις—πού συντελοῦν στήν ἐπανάσταση, μά δέν ἀποτελοῦν τόν πραγματικό κινητήρα της—ἀλλά ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα, ὅτι τίς ἐξαπατοῦν, ὅταν δοῦν τούς ὅρους τῆς εἰρήνης μέ τήν Αὐστρία.

Νά ποιά εἶναι ἡ εἰρήνη πού ἐπιβάλλουν τώρα σ'ἕνα κράτος σχετικά ἀδύνατο, ἀπό τώρα ἤδη διαλυόμενο, ἐκεῖνοι πού φώναζαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι προδότες, γιατί ὑπογράφουν

---

*Στή δημοσιογραφική περίληψη τοῦ λόγου τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 243 τῆς 10 τοῦ Νοέμβρη 1918, παρατίθενται οἱ παρακάτω ὅροι: «Πλήρης ἀποστράτευση τῆς Αὐστροουγγαρίας. Τά μισά ὑλικά τοῦ πυροβολικοῦ πρέπει νά παραδοθοῦν στούς συμμάχους. Ὅλες οἱ ἐκκενωθεῖσες περιοχές πρέπει νά καταληφθοῦν ἀπό τούς συμμάχους. Τά ἀγγλοαμερικανικά στρατεύματα πρέπει νά τηροῦν ἐκεῖ τήν τάξη. Οἱ σύμμαχοι μποροῦν νά κινοῦνται ἐλεύθερα σέ ὅλους τούς σιδηροδρόμους καί τίς ὑδάτινες γραμμές. Οἱ σύμμαχοι ἔχουν δικαίωμα ἐπιτάξεων». *'Η Σύντ.*

τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ! Ὅταν οἱ γερμανοί σχεδίαζαν νά στείλουν ἐδῶ, στή Μόσχα, τούς στρατιῶτες τους, ἐμεῖς εἴπαμε ὅτι θά προτιμήσουμε νά πέσουμε ὅλοι στή μάχη, ἀλλά δέν θά δεχτοῦμε ποτέ νά γίνει αὐτό. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Τό εἴχαμε ὑπόψη μας ὅτι θά εἶναι βαριές οἱ θυσίες πού θά χρειαστεῖ νά ὑποστοῦν οἱ κατεχόμενες περιοχές, μά ὅλοι ξέρουν πόσο τίς βοηθοῦσε καί τίς ἐφοδίαζε μέ ὅλα τά ἀναγκαῖα ἡ Σοβιετική Ρωσία. Καί τώρα τά δημοκρατικά στρατεύματα τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας θά ἔχουν νά παίξουν τό ρόλο «τηρητῶν τῆς τάξεως»—καί αὐτό λέγεται τή στιγμή πού στή Βουλγαρία καί στή Σερβία ὑπάρχουν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, τή στιγμή πού στή Βιέννη καί στή Βουδαπέστη ὑπάρχουν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Ἐμεῖς ξέρουμε τί λογῆς τάξη εἶναι αὐτή. Αὐτό σημαίνει ὅτι τά ἀγγλοαμερικανικά στρατεύματα καλοῦνται νά παίξουν τό ρόλο στραγγαλιστῶν καί δημίων τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Σύντροφοι, ἄν τό 1848 τά ρωσικά δουλοπαροικιακά στρατεύματα πῆγαν νά καταπνίξουν τήν οὐγγρική ἐπανάσταση[66], αὐτό μπόρεσε νά συμβεῖ, γιατί τά στρατεύματα αὐτά ἦταν δουλοπαροικιακά· αὐτό μπόρεσε νά συμβεῖ καί σέ σχέση μέ τήν Πολωνία[67]. Τό νά μή καταλάβει ὅμως ἕνας λαός, πού ἐδῶ καί ἑκατό χρόνια εἶναι ἐλεύθερος, πού ἄναβαν μέσα του τό μίσος ἐνάντια στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, λέγοντάς του ὅτι πρόκειται γιά ἕνα θηρίο πού πρέπει νά τό πνίξουν, τό νά μή καταλάβει ἕνας τέτιος λαός ὅτι ὁ ἀγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός εἶναι ἕνα παρόμοιο θηρίο, πού δέν τοῦ πρέπει τίποτε ἄλλο, παρά νά τό πνίξουν μέ τόν ἴδιο τρόπο, αὐτό δέν μπορεῖ νά συμβεῖ!

Καί νά τώρα πού ἡ ἱστορία μέ τήν ὠμή εἰρωνεία πού τή χαρακτηρίζει τά ἔφερε ἔτσι, ὥστε ὕστερα ἀπό τό ξεμασκάρεμα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ νά ἔλθει ἡ σειρά τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ, πού αὐτοξεσκεπάζεται πέρα γιά πέρα, κι᾿ἐμεῖς δηλώνουμε μπροστά στίς μάζες τῶν ρώσων, γερμανῶν καί αὐστριακῶν ἐργατῶν: αὐτά δέν εἶναι τά ρωσικά δουλοπαροικιακά στρατεύματα τοῦ 1848! Αὐτό θά τούς στοιχίσει ἀκριβά! Πᾶνε νά πνίξουν ἕνα λαό πού λυτρώνεται ἀπό τόν καπιταλισμό, νά καταπνίξουν τήν ἐπανάσταση. Καί λέμε μέ ἀπόλυτη πεποίθηση ὅτι τοῦτο τό θηρίο τό παραχορτασμένο, θά γκρεμοτσακιστεῖ κι᾿αὐτό τώρα, ὅπως γκρεμίστηκε καί τό ἄλλο τό θηρίο, ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός.

Σύντροφοι, θά θίξω τώρα μιά ἄλλη πλευρά τοῦ ζητήματος, πού μᾶς ἀφορᾶ πιό ἄμεσα. Θά περάσω στούς ὅρους τῆς εἰρήνης

πού πρόκειται νά ὑπογράψει τώρα ἡ Γερμανία. Σύντροφοι τοῦ 'Επιτροπάτου 'Εξωτερικῶν, μοῦ εἶπαν ὅτι στούς «Τάιμς»[68], τό κύριο ὄργανο τῆς πάμπλουτης ἀστικῆς τάξης τῆς 'Αγγλίας, πού κατευθύνει οὐσιαστικά ὅλη τήν πολιτική, δημοσιεύτηκαν ἤδη οἱ ὅροι τούς ὁποίους ὀφείλει νά ἀποδεχτεῖ ἡ Γερμανία. Ζητᾶνε ἀπ'αὐτή νά παραχωρήσει τό νησί 'Ελιγολάνδη, τή διώρυγα τοῦ Βιλχελμσχάφεν, νά παραχωρήσει τήν πόλη Ἔσσεν, ὅπου παράγεται ὅλος σχεδόν ὁ ὁπλισμός, νά διαλύσει τόν ἐμπορικό στόλο της, νά ἐπιστρέψει ἀμέσως τήν 'Αλσατία καί τή Λωραίνη καί νά πληρώσει 60 δισεκατομμύρια ἐπανορθώσεις, ἀπό τίς ὁποῖες ἕνα σημαντικό μέρος νά καταβληθεῖ σέ εἶδος, ἐπειδή τό χρῆμα ὑποτιμήθηκε παντοῦ καί οἱ ἄγγλοι ἔμποροι ἄρχισαν κι'αὐτοί νά κάνουν τούς λογαριασμούς τους μέ ἄλλο νόμισμα. Βλέπουμε ὅτι ἑτοιμάζουν γιά τή Γερμανία μιά εἰρήνη πού ἰσοδυναμεῖ μέ πραγματικό στραγγαλισμό, μιά εἰρήνη πιό ἐκβιαστική ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. 'Από ὑλική ἄποψη καί ἀπό ἄποψη δυνάμεων πού διαθέτουν, θά μποροῦσαν νά τό κάνουν αὐτό, ἄν δέν ὑπῆρχε στόν κόσμο ὁ τόσο δυσάρεστος γι'αὐτούς μπολσεβικισμός. Μέ τήν εἰρήνη αὐτή σκάβουν τό λάκο τους. Γιατί αὐτές οἱ δουλιές δέν γίνονται στήν Κεντρική 'Αφρική, ἀλλά σέ πολιτισμένες χῶρες στόν 20ό αἰώνα. Ἄν ὁ οὐκρανικός πληθυσμός εἶναι ἀγράμματος, ἄν ὁ πειθαρχικός γερμανός στρατιώτης καταπίεζε τούς οὐκρανούς, τώρα ὁ γερμανός στρατιώτης ἔχει θάψει τήν πειθαρχία του· ἀλλά πολύ περισσότερο θά ἐνταφιαστοῦν μόνοι τους ὁ ἀγγλικός καί ὁ ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός, ὅταν ἀποδυθοῦν σέ ἕναν τυχοδιωκτισμό πού θά τούς ὁδηγήσει σέ πολιτική χρεοκοπία, ὅταν καταδικάσουν τά στρατεύματά τους νά παίξουν ρόλο στραγγαλιστῶν καί χωροφυλάκων ὅλης τῆς Εὐρώπης. 'Από καιρό πασχίζουν νά βγάλουν ἀπό τή μέση τή Ρωσία, καί ἀπό καιρό ἔχουν σχεδιάσει νά ἐκστρατεύσουν ἐναντίον της. Φτάνει νά θυμηθοῦμε τήν κατάληψη τοῦ Μούρμαν καί τό πῶς σκόρπισαν ἑκατομμύρια στούς τσεχοσλοβάκους καί ἔκλεισαν συμφωνία μέ τήν 'Ιαπωνία, ἐνῶ τώρα ἡ 'Αγγλία πῆρε ἀπό τούς τούρκους, βάσει συμφώνου, τό Μπακού, γιά νά μᾶς πνίξει, στερώντας μας τίς πρῶτες ὕλες.

Τά ἀγγλικά στρατεύματα εἶναι ἕτοιμα νά ἀρχίσουν ἐκστρατεία ἐνάντια στή Ρωσία ἀπό τό Νότο ἤ ἀπό τά Δαρδανέλια, εἴτε μέσω Βουλγαρίας καί Ρουμανίας. Σφίγγουν μέσα σέ κλοιό τή Σοβιετική Δημοκρατία, προσπαθοῦν νά κόψουν τίς οἰκονομικές σχέσεις τῆς Δημοκρατίας μέ ὅλο τόν κόσμο. Γι'αὐτό ὑποχρέω-

σαν τήν 'Ολλανδία νά διακόψει τίς διπλωματικές σχέσεις[69]. Ἄν ἡ Γερμανία ἔδιωξε τόν πρεσβευτή μας ἀπό τή Γερμανία, αὐτό τό ἔκανε ἄν ὄχι ὕστερα ἀπό ἄμεση συμφωνία μέ τήν ἀγγλογαλλική πολιτική, πάντως ἀπό πρόθεση νά τούς ἐξυπηρετήσει, γιά νά τῆς φερθοῦν μεγαλόψυχα. Σάν νά τούς λέει: βλέπετε, ἐκτελοῦμε κι'ἐμεῖς χρέη δημίου ἀπέναντι στούς μπολσεβίκους, τούς ἐχθρούς σας.

Σύντροφοι, πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι τό κύριο ἀποτέλεσμα τῆς διεθνοῦς κατάστασης μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ἔτσι ὅπως εἶχα τήν εὐκαιρία νά τό κάνω αὐτές τίς μέρες, ὅτι δηλαδή ποτέ δέν εἴμασταν τόσο κοντά στή διεθνή προλεταριακή ἐπανάσταση, ὅσο τώρα *. 'Αποδείξαμε ὅτι, ὑπολογίζοντας στή διεθνή προλεταριακή ἐπανάσταση, δέν πέσαμε ἔξω. Οἱ τεράστιες θυσίες, ἐθνικές καί οἰκονομικές, στίς ὁποῖες ὑποβληθήκαμε δέν πῆγαν στά χαμένα. 'Από τήν ἄποψη αὐτή εἴχαμε ἐπιτυχίες. Ἄν ὅμως δέν εἴμασταν ποτέ τόσο κοντά στή διεθνή ἐπανάσταση, ὡστόσο ποτέ δέν βρεθήκαμε σέ τόσο ἐπικίνδυνη κατάσταση, ὅσο σήμερα. Οἱ ἰμπεριαλιστές ἦταν ἀπορροφημένοι ἀπό τή διαμάχη ἀνάμεσά τους. 'Αλλά τώρα ἡ μιά ἀπό τίς ὁμάδες σαρώθηκε ἀπό τήν ὁμάδα τῶν ἀγγλογαλλοαμερικανῶν. Αὐτοί θεωροῦν κύριο καθῆκον τους νά πνίξουν τόν παγκόσμιο μπολσεβικισμό, νά πνίξουν τό βασικό πυρήνα του, τή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. Γι'αὐτό ἑτοιμάζονται νά ὑψώσουν σινικό τεῖχος γιά νά προφυλαχτοῦν ἀπό τόν μπολσεβικισμό, ὅπως μέ τήν καραντίνα ἀπό τήν πανούκλα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί πασχίζουν νά γλιτώσουν ἀπό τόν μπολσεβικισμό μέ μιά καραντίνα, μά αὐτό εἶναι ἀδύνατο. Ἄν οἱ κύριοι ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές πού διαθέτουν τήν τελειότερη τεχνική στόν κόσμο, ἄν καταφέρουν νά ὑψώσουν ἕνα τέτιο σινικό τεῖχος γύρω ἀπό τή Δημοκρατία μας, τότε τό μικρόβιο τοῦ μπολσεβικισμοῦ θά διαπεράσει τό τεῖχος καί θά μολύνει τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντροφοι, ὁ Τύπος τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ, ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ βάζει ὅλα τά δυνατά του γιά νά ἀποσιωπήσει τήν κατάσταση αὐτή. Δέν ὑπάρχει ψευτιά καί συκοφαντία πού νά μήν ἔχουν ἐκτοξεύσει κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μποροῦμε νά ποῦμε τώρα ὅτι ὁλόκληρος ὁ ἀγγλογαλλικός καί ἀμερικανικός Τύπος βρίσκεται στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν — καί ὁ Τύπος αὐτός διαχειρίζεται δισεκατομμύρια — ὅτι λειτουργεῖ

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 111. *Ἡ Σύντ.*

ὅλος μαζί, σάν ἕνα καί μόνο συνδικάτο, μέ σκοπό νά ἀποσιωπᾶ τήν ἀλήθεια γιά τή Σοβιετική Ρωσία, νά διαδίδει ψευτιές καί συκοφαντίες ἐναντίον μας. Καί παρόλο πού ἡ στρατιωτική λογοκρισία χρόνια τώρα ὀργιάζει καί τά κατάφεραν νά μή περάσει οὔτε λέξη ἀλήθειας γιά τή Σοβιετική Ρωσία στόν Τύπο τῶν δημοκρατικῶν χωρῶν, δέν ὑπάρχει ὡστόσο σέ καμιά χώρα ἔστω καί μιά μεγάλη συγκέντρωση, ὅπου νά μήν ἔγινε φανερό ὅτι οἱ ἐργατικές μάζες εἶναι μέ τούς μπολσεβίκους, γιατί ἡ ἀλήθεια δέν μπορεῖ νά κρυφτεῖ. Ὁ ἐχθρός μᾶς κατηγορεῖ ὅτι ἀσκοῦμε τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου· μάλιστα, αὐτό δέν τό κρύβουμε! Καί ἀκριβῶς ἐπειδή ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δέν φοβᾶται καί μιλάει ἀνοιχτά, προσελκύει μέ τό μέρος της καινούργια ἑκατομμύρια ἐργαζομένων, γιατί ἀσκεῖ τή δικτατορία ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, καί οἱ ἐργαζόμενες μάζες βλέπουν καί πείθονται ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές ἦταν πάλη σοβαρή καί ὅτι θά διεξαχθεῖ μέ σοβαρότητα μέχρι τό τέλος. Παρόλη αὐτή τή συνωμοσία τῆς σιωπῆς, μέ τήν ὁποία μᾶς περιβάλλει ὁ εὐρωπαϊκός Τύπος, αὐτοί μέχρι σήμερα ἄφηναν νά φανεῖ ποιά εἶναι ἡ ἀποστολή τους, τόνιζαν ὅτι ἔρχονται στή Ρωσία γιατί ἡ Ρωσία ἄφησε νά τήν κατακτήσει ἡ Γερμανία, γιατί ἡ Ρωσία εἶναι οὐσιαστικά πράκτορας τῶν γερμανῶν, γιατί ἐκεῖ, στή Ρωσία, οἱ ἄνθρωποι πού βρίσκονται ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης εἶναι — κατά τή γνώμη τους — πράκτορες τῶν γερμανῶν. Ἐκεῖ σ' αὐτούς ἐμφανίζονται κάθε μήνα νέοι πλαστογράφοι ντοκουμέντων, πού καλοαμείβονται γιά τίς προσπάθειές τους νά ἀποδείξουν ὅτι ὁ Λένιν καί ὁ Τρότσκι εἶναι πέρα γιά πέρα προδότες καί ἄνθρωποι τῶν γερμανῶν. Παρόλα αὐτά δέν μποροῦν νά κρύψουν τήν ἀλήθεια, καί ἐκεῖ προβάλλουν, ὅλο καί προβάλλουν ὁλοφάνερα τά σημάδια πώς αὐτοί οἱ κύριοι ἰμπεριαλιστές δέν μποροῦν νά νιώσουν σιγουριά. Ἡ «Ἐχό ντέ Παρί»[70] ὁμολογεῖ: «Πηγαίνουμε στή Ρωσία γιά νά συντρίψουμε τήν ἐξουσία τῶν μπολσεβίκων». Γιατί ἡ ἐπίσημη προοπτική τους εἶναι πώς αὐτοί δέν κάνουν πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία, πώς δέν ἀναμιγνύονται σέ στρατιωτικά ζητήματα, ἀλλά ἁπλῶς ἀγωνίζονται ἐνάντια στή γερμανική ἐπιδρομή. Οἱ γάλλοι διεθνιστές μας, πού ἐκδίδουν στή Μόσχα τήν ἐφημερίδα «Ἡ Τρίτη Διεθνής»[71], ἀναδημοσίευσαν αὐτή τήν περικοπή, καί παρόλο πού ξεκοπήκαμε ἀπό τό Παρίσι καί τή Γαλλία, παρόλο πού ἐδῶ τό σινικό τεῖχος ἔχει ὑψωθεῖ πολύ ἔντεχνα, ἐμεῖς ὅμως λέμε: κύριοι γάλλοι ἰμπεριαλιστές, ἀπό τήν ἴδια τή δική σας ἀστική τάξη δέν μπορεῖτε νά φυλαχτεῖτε. Καί ἐννοεῖται ὅτι

έκατοντάδες χιλιάδες γάλλοι έργάτες γνωρίζουν τή μικρή αύτή περικοπή, καί όχι μόνο αύτή, καί βλέπουν ότι όλες οί διακηρύξεις τών κυβερνητών τους, τής άστικής τους τάξης είναι καθαρές ψευτιές. 'Από τήν ίδια τήν άστική τους τάξη όλο καί κάτι ξεφεύγει· οί ίδιοι όμολογοΰν: θέλουμε νά συντρίψουμε τήν έξουσία τών μπολσεβίκων. Ύστερα άπό έναν τετράχρονο αίματηρό πόλεμο άναγκάζονται νά λένε στό λαό τους: πηγαίνετε νά πολεμήσετε καί ένάντια στή Ρωσία γιά νά συντρίψετε τήν έξουσία τών μπολσεβίκων, πού τούς μισοΰμε γιατί μας χρωστάνε 17 δισεκατομμύρια καί δέν θέλουν νά τά πληρώσουν[72], γιατί συμπεριφέρονται μέ άγένεια στούς καπιταλιστές, τούς τσιφλικάδες καί τούς τσάρους. Οί πολιτισμένοι λαοί πού έφτασαν σέ σημείο νά είναι ύποχρεωμένοι νά λένε τέτια πράγματα, δείχνουν πρώτα-πρώτα πώς ή πολιτική τους τραβάει πρός τή χρεοκοπία καί πώς, όσο δυνατοί καί νά είναι άπό στρατιωτική άποψη, έμεϊς άντικρύζουμε έντελώς ήρεμα τή δύναμη αύτή καί λέμε: έσεϊς όμως έχετε μέσα στή χώρα σας, στά μετόπισθέν σας έναν έχθρό πολύ φοβερότερο—είναι οί λαϊκές μάζες πού τίς έξαπατούσατε ώς τώρα, καί στέγνωσε ή γλώσσα σας άπό τίς ψευτιές καί τίς συκοφαντίες πού ξεφουρνίζετε ένάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Κάτι παρόμοιο διαβάζουμε καί στήν άγγλική άστική έφημερίδα «Μάντσεστερ Γκάρντιαν»[73] τής 23 τοΰ 'Οχτώβρη. Νά τί γράφει αύτή ή άστική άγγλική έφημερίδα: «έφόσον τά συμμαχικά στρατεύματα παραμένουν κι'αύτά στή Ρωσία καί πρόκειται νά συνεχίσουν τίς πολεμικές έπιχειρήσεις, μοναδικός σκοπός τους είναι νά προκαλέσουν μιά έσωτερική άνατροπή στή Ρωσία... Γι'αύτό οί σύμμαχες κυβερνήσεις όφείλουν ή νά βάλουν τέρμα στίς πολεμικές έπιχειρήσεις τους, ή νά δηλώσουν ότι βρίσκονται σέ έμπόλεμη κατάσταση μέ τούς μπολσεβίκους».

Τό ξαναλέω, ή σπουδαιότητα αύτής τής μικρής περικοπής, πού ήχεϊ γιά μάς σάν έπαναστατικό σάλπισμα, σάν τό πιό ίσχυρό έπαναστατικό κάλεσμα, ή σπουδαιότητά της βρίσκεται στό ότι αύτά τά γράφει άστική έφημερίδα, πού ή ίδια είναι έχθρός τών σοσιαλιστών, άλλά νιώθει πώς δέν μπορεί πιά νά κρύβεται ή άλήθεια. Άν έτσι μιλάνε οί άστικές έφημερίδες, μπορεϊτε νά φανταστεϊτε τί λένε καί πώς σκέπτονται οί έργατικές μάζες τής 'Αγγλίας. Ξέρετε ποιά γλώσσα χρησιμοποιοΰσαν οί δικοί μας οί φιλελεύθεροι τόν καιρό τοΰ τσαρισμοΰ, πρίν άπό τήν έπανάσταση τοΰ 1905 ή τοΰ 1917. Ξέρετε ότι ή γλώσσα αύτή τών φιλελευθέρων έδειχνε ότι πλησιάζει ή έκρηξη μέσα στίς έπαναστατικές προλεταριακές μάζες. Γι'αύτό

καί ἀπό τή γλώσσα πού χρησιμοποιοῦν αὐτοί οἱ ἄγγλοι ἀστοί φιλελεύθεροι θά μπορέσετε νά συμπεράνετε τί συντελεῖται στά πνεύματα, στά μυαλά καί στίς καρδιές τῶν ἄγγλων, γάλλων καί ἀμερικανῶν ἐργατῶν. Νά γιατί πρέπει νά ὁμολογήσουμε ἀπερίφραστα τήν πικρή ἀλήθεια πού χαρακτηρίζει τή διεθνή μας θέση. Ἡ διεθνής ἐπανάσταση εἶναι κοντά, δέν ὑπάρχουν ὅμως κανονισμοί πού σύμφωνα μ᾽αὐτούς νά ἑλίσσεται ἡ ἐπανάσταση· ἐμεῖς πού περάσαμε ἀπό δυό ἐπαναστάσεις, τό ξέρουμε καλά αὐτό. Ξέρουμε ὅμως ὅτι ἄν οἱ ἰμπεριαλιστές δέν εἶναι σέ θέση νά ἀνακόψουν τήν πορεία τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης, ἀπό τήν ἄλλη εἶναι ἐνδεχόμενο νά ὑποστοῦν ἥττα μερικές χῶρες καί νά χρειαστοῦν ἀκόμη βαρύτερες θυσίες. Αὐτοί ξέρουν ὅτι ἡ Ρωσία περνάει τίς ὀδύνες τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, ἀλλά γελιοῦνται, ἄν νομίζουν ὅτι, πνίγοντας μιά ἑστία τῆς ἐπανάστασης, θά πνίξουν τήν ἐπανάσταση καί στίς ἄλλες χῶρες.

Ὅσο γιά μᾶς, πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἡ θέση μας εἶναι πιό ἐπικίνδυνη ἀπό κάθε ἄλλη φορά, ὅτι πρέπει νά ὑπερεντείνουμε τίς δυνάμεις μας. Ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι μέσα σέ ἕνα χρόνο βάλαμε στέρεο θεμέλιο, δημιουργήσαμε τό σοσιαλιστικό Κόκκινο Στρατό, βασισμένο σέ μιά νέα πειθαρχία, ὕστερα ἀπ᾽αὐτό, λέμε μέ βεβαιότητα, ὅτι μποροῦμε καί πρέπει νά συνεχίσουμε τή δουλιά αὐτή καί πρέπει νά λέμε σέ ὅλες τίς συγκεντρώσεις, στό κάθε σοβιετικό ἵδρυμα, στά συνδικάτα, στίς συνεδριάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς: σύντροφοι, κρατηθήκαμε ἕνα χρόνο καί εἴχαμε ἐπιτυχία, αὐτό ὅμως εἶναι ἀκόμη λίγο σέ σύγκριση μέ τόν ἰσχυρό ἐχθρό πού κινεῖται ἐναντίον μας. Ὁ ἐχθρός αὐτός εἶναι ὁ ἰσχυρός παγκόσμιος ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός πού νίκησε ὅλο τόν κόσμο. Ξεκινᾶμε στόν ἀγώνα ἐναντίον του ὄχι γιατί σκεφτήκαμε νά ἀναμετρηθοῦμε ἀπό οἰκονομική καί τεχνική ἄποψη μέ τίς προηγμένες χῶρες τῆς Εὐρώπης. Ὄχι, ἀλλά ξέρουμε ὅτι ὁ ἐχθρός αὐτός βαδίζει πρός τόν ἴδιο γκρεμό ὅπου κατέληξε ὁ αὐστρογερμανικός ἰμπεριαλισμός· ὁ ἐχθρός αὐτός, πού τώρα ἀλυσόδεσε τήν Τουρκία, ἅρπαξε τή Βουλγαρία καί εἶναι ἀπασχολημένος μέ τήν κατάληψη ὁλόκληρης τῆς Αὐστροουγγαρίας καί τήν ἐγκαθίδρυση ἑνός τσαρικοῦ χωροφυλακίστικου καθεστῶτος—ξέρουμε ὅτι βαδίζει στό χαμό. Ξέρουμε ὅτι αὐτό εἶναι ἱστορικό γεγονός, καί νά γιατί, χωρίς νά καταπιανόμαστε διόλου μέ σκοπούς ὁλοφάνερα παράλογους λέμε: εἴμαστε σέ θέση νά ἀποκρούσουμε τόν ἀγγλογαλλικό ἰμπεριαλισμό!

Κάθε μέτρο πού δυναμώνει τόν Κόκκινο Στρατό θά ἔχει σάν ἀντίκτυπο νά δυναμώσει δέκα φορές τήν ἀποσύνθεση καί τήν ἐπανάσταση στίς γραμμές αὐτοῦ τοῦ ἀντιπάλου, πού φαίνεται τόσο δυνατός. Γι'αὐτό δέν ὑπάρχει οὔτε ὁ παραμικρός λόγος νά μᾶς πιάνει ἀπελπισία ἤ ἀπαισιοδοξία. Ξέρουμε ὅτι ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος. Μπορεῖ ἡ μοίρα νά μᾶς ἐπιφυλάσσει ἀκόμη πιό βαριές θυσίες. Καί ἄν παραδεχτοῦμε ὅτι μιά χώρα θά μπορέσουν νά τήν πνίξουν, δέν θά μπορέσουν ὅμως ποτέ νά πνίξουν τή διεθνή προλεταριακή ἐπανάσταση· θά τήν ἀνάψουν ἀκόμη πιό πολύ καί μέσα σ'αὐτή θά χαθοῦν ὅλοι τους! (Παρατεταμένα χειροκροτήματα καί ἐπευφημίες.)

ΛΟΓΟΣ ΣΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΞ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΝΓΚΕΛΣ 7 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918

Κάνουμε τά άποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῶν ἀρχηγῶν τῆς παγκόσμιας ἐργατικῆς ἐπανάστασης, τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς.

Αἰῶνες ὑπόφερε καί στέναζε ἡ ἀνθρωπότητα κάτω ἀπό τό ζυγό μιᾶς μηδαμινῆς χούφτας ἐκμεταλλευτῶν, πού χλεύαζαν τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων. Ἄν ὅμως οἱ ἐκμεταλλευτές τῆς περασμένης ἐποχῆς—οἱ τσιφλικάδες—λήστευαν καί καταπίεζαν τούς κατακερματισμένους, σκόρπιους, καθυστερημένους δουλοπάροικους ἀγρότες, οἱ ἐκμεταλλευτές τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, οἱ καπιταλιστές, ἀντίκρυσαν ἀνάμεσα στίς καταπιεζόμενες μάζες, τό πρωτοπόρο τμῆμα αὐτῶν τῶν μαζῶν, τούς ἐργάτες τῶν πόλεων, τῶν ἐργοστασίων, τούς βιομηχανικούς ἐργάτες. Αὐτούς τούς συνένωνε τό ἐργοστάσιο, τούς φώτιζε ἡ ζωή τῆς πόλης, τούς ἀτσάλωνε ἡ κοινή ἀπεργιακή πάλη καί ἡ ἐπαναστατική δράση.

Ἡ μεγάλη κοσμοϊστορική ὑπηρεσία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς συνίσταται στό ὅτι μέ μιά ἐπιστημονική ἀνάλυση ἀπόδειξαν πώς εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ κατάρευση τοῦ καπιταλισμοῦ καί τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό, ὅπου δέν θά ὑπάρχει πιά ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο.

Ἡ μεγάλη κοσμοϊστορική ὑπηρεσία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς συνίσταται στό ὅτι ἔδειξαν στούς προλετάριους ὅλων τῶν χωρῶν τό ρόλο τους, τό καθῆκον τους, τήν ἀποστολή τους: νά ξεσηκωθοῦν πρῶτοι στόν ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στό κεφάλαιο, νά συνενώσουν γύρω τους σ'αὐτό τόν ἀγώνα *ὅλους* τούς ἐργαζόμενους καί ἐκμεταλλευόμενους.

Ζοῦμε σέ μιά εὐτυχισμένη ἐποχή πού ἡ πρόβλεψη αὐτή τῶν μεγάλων σοσιαλιστῶν ἄρχισε νά πραγματοποιεῖται. Βλέπουμε

ὅλοι μας νά χαράζει σέ ὁλόκληρη σειρά χῶρες ἡ αὐγή τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τοῦ προλεταριάτου. Οἱ ἀνείπωτες φρικαλεότητες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ τῶν λαῶν προκαλοῦν παντοῦ μιά ἡρωική ἔξαρση τῶν καταπιεζόμενων μαζῶν, δεκαπλασιάζουν τίς δυνάμεις τους στήν πάλη γιά τήν ἀπελευθέρωση.

Τά μνημεῖα τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς ἄς θυμίζουν πάντα στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὅτι στόν ἀγώνα μας δέν εἴμαστε μόνοι. Δίπλα μας ξεσηκώνονται οἱ ἐργάτες τῶν πιό προηγμένων χωρῶν. Μᾶς περιμένουν ἀκόμη, κι᾽αὐτούς κι᾽ἐμᾶς, δύσκολες μάχες. Μέ τόν κοινό μας ἀγώνα θά συντριβεῖ ὁ ζυγός τοῦ κεφαλαίου, θά κατακτηθεῖ ὁριστικά ὁ σοσιαλισμός!

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 242

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό κείμενο στίς 3 τοῦ 'Απρίλη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 76

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΗΣ ΠΛΑΚΑΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 7 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918

Σύντροφοι! Κάνουμε τά άποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῶν πρωτοπόρων ἀγωνιστῶν τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917. Οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἔδοσαν τή ζωή τους, ἀρχίζοντας τήν ἐξέγερση γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό, γιά τό σταμάτημα τῶν πολέμων ἀνάμεσα στούς λαούς, γιά τό γκρέμισμα τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου, γιά τό σοσιαλισμό.

Σύντροφοι! 'Η ἱστορία τῆς Ρωσίας στή διάρκεια δεκαετιῶν τῆς σύγχρονης ἐποχῆς μας παρουσιάζει ἕνα μακρύ μαρτυρολόγιο ἐπαναστατῶν. Χιλιάδες καί χιλιάδες ἔπεσαν στήν πάλη ἐνάντια στόν τσαρισμό. 'Ο θάνατός τους καλοῦσε στόν ἀγώνα νέους ἀγωνιστές, ξεσήκωνε στήν πάλη ὅλο καί πιό πλατιές μάζες.

Στούς συντρόφους πού ἔπεσαν στίς μέρες τοῦ περσινοῦ 'Οχτώβρη ἔλαχε ἡ μεγάλη εὐτυχία τῆς νίκης. Σ'αὐτούς ἔλαχε ἡ μεγάλη τιμή πού εἶχαν ὀνειρευτεῖ οἱ ἐπαναστάτες ἀρχηγοί τῆς ἀνθρωπότητας: ἡ τιμή αὐτή ἦταν πώς πάνω ἀπό τά κορμιά τῶν συντρόφων πού ἔπεσαν ἡρωικά στή μάχη, πέρασαν χιλιάδες καί ἑκατομμύρια νέοι ἀγωνιστές, τό ἴδιο ἀτρόμητοι, πού μ'αὐτό τό μαζικό ἡρωισμό ἐξασφάλισαν τή νίκη.

Σέ ὅλες τίς χῶρες βράζει καί κοχλάζει τώρα ἡ ἀγανάκτηση τῶν ἐργατῶν. Σέ ὁλόκληρη σειρά χῶρες ἡ ἐργατική σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀνεβαίνει. Τρομαγμένοι καί μανιασμένοι οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου σπεύδουν νά ἑνωθοῦν γιά νά καταστείλουν τήν ἐξέγερση. Ξεχωριστό μίσος τούς προκαλεῖ ἡ Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. 'Εναντίον μας ἑτοιμάζεται μιά σταυροφορία τῶν συνασπισμένων ἰμπερια-

λιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν, θά ἀντιμετωπίσουμε καινούργιες μάχες, μᾶς περιμένουν νέες θυσίες.

Σύντροφοι! Ἄς τιμήσουμε τή μνήμη τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Ὀχτώβρη, δίνοντας μπροστά στό μνημεῖο τους τόν ὅρκο ὅτι θά βαδίσουμε στό δρόμο τους, ὅτι θά τούς μιμηθοῦμε στό θάρρος καί τόν ἡρωισμό. Τό σύνθημά τους ἄς γίνει σύνθημά μας, σύνθημα τῶν ἐξεγερμένων ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Τό σύνθημα αὐτό εἶναι — «νίκη ἤ θάνατος».

Καί μέ τό σύνθημα αὐτό οἱ ἀγωνιστές τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τοῦ προλεταριάτου θά εἶναι ἀκατανίκητοι.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Βετσέρνιγε Ἰζβέστιγια τῆς Μόσχας», ἀρ. φύλ. 93

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρος στίς 3 τοῦ Ἀπρίλη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 76

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ-ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 7 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918

(Θύελλα χειροκροτημάτων.) Σύντροφοι, τιμώντας τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασής μας, θέλω νά μιλήσω γιά τή δύσκολη δουλιά τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν.

Δέν εἶναι καθόλου παράξενο πού ἀκοῦμε ὄχι μόνο ἐχθρούς, μά συχνά καί φίλους νά κατακρίνουν τή δράση τῶν ΕΕ. Ἐπωμισθήκαμε ἕνα βαρύ καθῆκον. Ὅταν ἀναλάβαμε τή διακυβέρνηση τῆς χώρας, δέν ἦταν δυνατό βέβαια παρά νά κάνουμε πολλά λάθη, καί φυσικά τά λάθη τῶν Ἔκτακτων Ἐπιτροπῶν εἶναι ἐκεῖνα πού χτυπᾶνε πιό πολύ στό μάτι. Φιλισταῖοι διανοούμενοι πιάνονται ἀπό τά λάθη αὐτά καί δέν θέλουν νά ἐμβαθύνουν στήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Ἐκεῖνο πού μέ παραξενεύει γιά ὅσους ὀλοφύρονται γιά τά λάθη τῶν ΕΕ εἶναι ὅτι δέν ξέρουν νά θέσουν τό πρόβλημα σέ ὅλη του τήν ἔκταση. Πιάνονται ἀπό διάφορα λάθη τῶν ΕΕ μας, ἀρχίζουν τίς κλάψες, τά λένε καί τά ξαναλένε.

Ἐμεῖς ὅμως λέμε: ἀπό τά λάθη διδασκόμαστε. Ὅπως καί σέ ὅλους τούς ἄλλους τομεῖς, ἔτσι καί σ'αὐτόν ἐμεῖς λέμε ὅτι διδασκόμαστε μέ τήν αὐτοκριτική. Δέν πρόκειται βέβαια γιά τή σύνθεση τῶν στελεχῶν τῶν ΕΕ, ἀλλά γιά τό χαρακτήρα τῆς δράσης τους, πού ἀπαιτεῖ ἀποφασιστικότητα, γρηγοράδα καί προπαντός ἀφοσίωση. Ὅταν παρακολουθῶ τή δράση τῶν ΕΕ καί τήν ἀντιπαραθέτω μέ τίς ἐπικρίσεις αὐτῆς τῆς δράσης, λέω: αὐτές εἶναι φλυαρίες φιλισταίων πού δέν ἀξίζουν μιά πεντάρα. Αὐτές μοῦ θυμίζουν τό περί δικτατορίας κήρυγμα τοῦ Κάουτσκι, πού ἰσοδυναμεῖ μέ ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἐμεῖς ὅμως, βασισμένοι στήν πείρα, λέμε ὅτι ἡ ἀπαλλοτρίωση τῆς ἀστικῆς τάξης δέν μπορεῖ νά γίνει παρά μέ σκληρή πάλη — μέ τή δικτατορία.

῾Ο Μάρξ ἔλεγε: ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό καί στόν κομμουνισμό βρίσκεται ἡ ἐπαναστατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὅσο τό προλεταριάτο θά ἀσκεῖ μεγαλύτερη πίεση στήν ἀστική τάξη, τόσο πιό λυσσαλέα θά εἶναι ἡ ἀντίστασή της. Ξέρουμε πῶς ἐκδικήθηκαν τούς προλετάριους στή Γαλλία τό 1848, καί ὅταν μᾶς ἐπικρίνουν γιά σκληρότητα δέν μποροῦμε νά καταλάβουμε πῶς εἶναι δυνατό νά ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού ξεχνοῦν τίς πιό στοιχειώδεις ἀρχές τοῦ μαρξισμοῦ. ᾿Εμεῖς δέν ξεχάσαμε τήν ἀνταρσία τῶν εὐέλπιδων τόν ᾿Οχτώβρη καί δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι προετοιμάζονται μιά σειρά ἀνταρσίες. ᾿Από τό ἕνα μέρος ἐπιβάλλεται νά διδασκόμαστε, νά κάνουμε δημιουργική δουλιά καί ἀπό τό ἄλλο — νά συντρίψουμε τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης. ῾Η λευκοφρουρά τῆς Φιλλανδίας δέν δίστασε νά τουφεκίζει ἐργάτες, παρόλη τή «δημοκρατικότητά» της. Μέσα στίς πιό πλατιές μάζες ρίζωσε ἡ ἰδέα τῆς ἀναγκαιότητας τῆς δικτατορίας, ὅσο βαριά καί δύσκολη καί ἄν εἶναι αὐτή. Εἶναι πολύ εὐνόητο τό ὅτι στίς ΕΕ τρυπώνουν ξένα στοιχεῖα. Μέ τήν αὐτοκριτική θά τά βγάλουμε ἀπό τή μέση. Τό σπουδαῖο γιά μᾶς εἶναι πώς οἱ ΕΕ ἀσκοῦν ἄμεσα τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὁ ρόλος τους εἶναι ἀνεκτίμητος. Ἄλλος δρόμος γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν μαζῶν ἀπό τή βίαιη κατάπνιξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν δέν ὑπάρχει. Καί αὐτό ἀκριβῶς κάνουν οἱ ΕΕ, σ᾿αὐτό βρίσκεται ἡ ὑπηρεσία τους πρός τό προλεταριάτο.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 244

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΦΤΩΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ 8 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918[74]

Ἡ ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, σύντροφοι, εἶναι τό πιό σπουδαῖο ζήτημα τῆς ἐσωτερικῆς μας οἰκοδόμησης καί μάλιστα τό κυριότερο ζήτημα ὅλης τῆς ἐπανάστασής μας. Ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἔβαλε καθῆκον της νά ἀποσπάσει τά ἐργοστάσια ἀπό τά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, γιά νά μετατρέψει τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς σέ παλλαϊκό ἀγαθό καί, δίνοντας ὅλη τή γῆ στούς ἀγρότες, νά ἀναδιοργανώσει τήν ἀγροτική οἰκονομία πάνω σέ σοσιαλιστικές βάσεις.

Τό πρῶτο μέρος τοῦ καθήκοντος ἦταν πολύ πιό εὔκολο νά ἐκπληρωθεῖ, ἀπ᾽ὅ,τι τό δεύτερο. Στίς πόλεις ἡ ἐπανάσταση εἶχε νά κάνει μέ τή μεγάλη παραγωγή, πού ἀπασχολοῦσε δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες. Τά ἐργοστάσια ἀνῆκαν σέ μικρό ἀριθμό καπιταλιστῶν, μέ τούς ὁποίους δέν ἦταν δύσκολο στούς ἐργάτες νά τά βγάλουν πέρα. Οἱ ἐργάτες εἶχαν ἤδη πολύχρονη πείρα ἀπό τήν προηγούμενη πάλη κατά τῶν καπιταλιστῶν, καί ἡ πάλη αὐτή τούς δίδαξε νά δροῦν ἑνιαῖα, ἀποφασιστικά καί ὀργανωμένα. Ἐκτός ἀπ᾽αὐτό τό ἐργοστάσιο ἤ ἡ φάμπρικα δέν χρειάζεται νά μοιραστεῖ, ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία εἶναι μόνο νά ὀργανωθεῖ ὅλη ἡ παραγωγή πρός τό συμφέρον τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, γιά νά μή καταλήγουν τά προϊόντα τῆς ἐργασίας στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν.

Ἐντελῶς διαφορετικά μπαίνει τό ζήτημα μέ τή γῆ. Ἐδῶ γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ ἦταν ἀπαραίτητα μιά σειρά μέτρα μεταβατικοῦ χαρακτήρα. Δέν εἶναι δυνατό ἀπό ἕνα πλῆθος ἀγροτικά μικρονοικοκυριά νά φτιάξεις μονομιᾶς ἕνα μεγάλο. Νά καταφέρεις μεμιᾶς νά μετατραπεῖ ἡ ἀγροτική οἰκονομία, πού πρῶτα βασιζόταν στά σκόρπια μικρονοικοκυριά, σέ συλλογική

οἰκονομία καί νά πάρει μορφές μεγάλης παραγωγῆς, σέ παγκρατική κλίμακα, ὅπου τά προϊόντα τῆς ἐργασίας θά χρησιμοποιοῦνταν ἴσα καί ἀκριβοδίκαια ἀπ᾽ὅλο τόν ἐργαζόμενο λαό καί ἡ δουλιά θά ἦταν κοινή ὑποχρέωση γιά ὅλους—νά τά καταφέρεις αὐτά μεμιᾶς, σέ σύντομο χρονικό διάστημα, εἶναι φυσικά ἀδύνατο.

Τόν καιρό πού οἱ ἐργοστασιακοί ἐργάτες τῶν πόλεων εἶχαν πιά καταφέρει νά γκρεμίσουν όριστικά τούς καπιταλιστές καί νά ἀποτινάξουν τό ζυγό τῆς ἐκμετάλλευσης, στό χωριό μόλις ἄρχιζε ἡ πραγματική πάλη ἐνάντια στήν ἐκμετάλλευση.

Ὕστερα ἀπό τήν ᾽Οχτωβριανή ἐπανάσταση δόσαμε τό τελειωτικό χτύπημα στόν τσιφλικά, τοῦ πήραμε τή γῆ, μ᾽αὐτό ὅμως δέν τέλειωσε ὁ ἀγώνας στό χωριό. Τό πάρσιμο τῆς γῆς, ὅπως καί κάθε κατάκτηση τῶν ἐργαζομένων, ἔχει στέρεα θεμέλια μόνο ὅταν βασίζεται στήν αὐτενέργεια τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων, στήν ἴδια τήν ὀργάνωσή τους, στή συνέπεια καί τήν ἐπαναστατική σταθερότητά τους.

Εἶχαν οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες μιά τέτια ὀργάνωση;

Δυστυχῶς, ὄχι, καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ ρίζα, ἡ αἰτία ὅλης τῆς δυσκολίας τοῦ ἀγώνα.

Οἱ ἀγρότες πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία, πού δέν πλουτίζουν σέ βάρος ἄλλων, θά ὑποστηρίζουν φυσικά πάντα τήν ἰδέα νά μοιραστεῖ ἡ γῆ σέ ὅλους ἐξίσου, νά δουλεύουν ὅλοι, νά μή χρησιμεύει ἡ κατοχή τῆς γῆς γιά ἐκμετάλλευση καί νά μή κοιτάζει ὁ καθένας γιά τό σκοπό αὐτό νά ἁρπάξει ὅσο τό δυνατό πιό πολλά χωράφια. Ἄλλο εἶναι οἱ κουλάκοι καί οἱ λαογδάρτες, πού θησαύρισαν στόν πόλεμο, πού ἐκμεταλλεύτηκαν τήν πείνα γιά νά πουλοῦν σέ ἀστρονομικές τιμές τά σιτηρά πού τά ἔκρυβαν, καραδοκώντας μιά νέα ὕψωση τῶν τιμῶν, καί προσπαθοῦν τώρα μέ κάθε τρόπο νά πλουτίσουν ἀπό τή λαϊκή δυστυχία, ἀπό τήν πείνα τῶν φτωχῶν τοῦ χωριοῦ καί τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης.

Αὐτοί, οἱ κουλάκοι καί οἱ λαογδάρτες, δέν εἶναι λιγότερο ἐπικίνδυνοι ἐχθροί ἀπό τούς καπιταλιστές καί τούς τσιφλικάδες. Καί ἄν δέν παρθοῦν μέτρα ἐνάντια στόν κουλάκο, ἄν δέν νικήσουμε τούς λαογδάρτες, τότε, ἀναπόφευκτα, θά ξανάρθει ὁ τσάρος καί ὁ καπιταλιστής.

Ἡ πείρα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων πού ἔγιναν ὥς τώρα στήν Εὐρώπη ἐπιβεβαιώνει πειστικά ὅτι ἡ ἐπανάσταση νικιέται ἀναπόφευκτα, ἄν ἡ ἀγροτιά δέν ἀπαλλαγεῖ ἀπό τόν κουλάκικο βραχνά.

Ἄν ὅλες οἱ εὐρωπαϊκές ἐπαναστάσεις δέν κατέληγαν σέ ἀποτέλεσμα, αὐτό ἀκριβῶς γινόταν ἐπειδή τό χωριό δέν ἤξερε νά τά βγάλει πέρα μέ τούς ἐχθρούς του. Οἱ ἐργάτες στίς πόλεις γκρέμιζαν τούς βασιλιάδες (στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία ἐκτέλεσαν τούς βασιλιάδες ἐδῶ καί ἀρκετούς αἰῶνες πρίν, μόνο ἐμεῖς ἀργήσαμε μέ τόν τσάρο μας) καί μολαταῦτα, ὕστερα ἀπό λίγο καιρό ξαναθρονιάζονταν τά παλιά καθεστῶτα. Αὐτό γινόταν ἐπειδή τότε δέν ὑπῆρχε ἀκόμη οὔτε καί σ'αὐτές τίς πόλεις ἡ μεγάλη παραγωγή πού νά συγκεντρώνει στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια ἑκατομμύρια ἐργάτες καί νά τούς συνενώνει σέ ἕνα στρατό τόσο ἰσχυρό, πού θά μποροῦσε χωρίς τήν ὑποστήριξη τῶν ἀγροτῶν νά ἀντέξει στήν ἔφοδο καί τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν κουλάκων.

Καί ἡ φτωχή ἀγροτιά δέν ἦταν ὀργανωμένη, αὐτή ἡ ἴδια πάλευε ἄσχημα ἐνάντια στούς κουλάκους, καί γι'αὐτό τό λόγο ἡ ἐπανάσταση νικιόταν καί στίς πόλεις.

Τώρα ἡ κατάσταση εἶναι διαφορετική. Στά τελευταῖα διακόσια χρόνια ἡ μεγάλη παραγωγή ἀναπτύχθηκε τόσο πολύ καί σκέπασε ὅλες τίς χῶρες μέ ἕνα δίχτυ τεράστιων ἐργοστασίων μέ χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες, ὥστε τώρα στίς πόλεις ἔχει ἤδη δημιουργηθεῖ παντοῦ ἕνας μεγάλος στρατός ὀργανωμένων ἐργατῶν, προλετάριων πού ἀποτελοῦν δύναμη ἀρκετή γιά τήν ὁριστική νίκη κατά τῆς ἀστικῆς τάξης, κατά τῶν καπιταλιστῶν.

Στίς ὥς τά τώρα ἐπαναστάσεις ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ στή δύσκολη πάλη της ἐνάντια στούς κουλάκους δέν εἶχε σέ ποιόν νά στηριχτεῖ.

Τό ὀργανωμένο προλεταριάτο—πιό δυνατό καί πιό ἔμπειρο ἀπό τήν ἀγροτιά (τήν πείρα αὐτή τήν ἀπόκτησε μέσα στούς περασμένους αἰῶνες)—κατέχει τώρα τήν ἐξουσία στή Ρωσία, ἔχοντας στήν κυριότητά του ὅλα τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς, ὅλα τά ἐργοστάσια, τούς σιδηροδρόμους, τά πλοῖα κτλ.

Τώρα ἡ φτωχή ἀγροτιά ἔχει ἕνα σίγουρο καί ἰσχυρό σύμμαχο στόν ἀγώνα ἐνάντια στούς κουλάκους. Ἡ φτωχή ἀγροτιά ξέρει πώς ἡ πόλη στέκει στό πλευρό της, πώς τό προλεταριάτο θά τή βοηθήσει μέ ὅλα τά μέσα πού διαθέτει—καί τή βοηθάει πραγματικά ἀπό τώρα κιόλας. Αὐτό ἔδειξαν τά πρόσφατα γεγονότα.

Θά θυμᾶστε ὅλοι, σύντροφοι, σέ τί ἐπικίνδυνη κατάσταση βρισκόταν ἡ ἐπανάσταση φέτος τόν Ἰούλη. Ἡ ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων ἔπαιρνε διαστάσεις, στίς πόλεις ἡ πείνα μεγά-

λωνε, ἐνῶ στό χωριό οἱ κουλάκοι γίνονταν ὅλο καί πιό θρασεῖς, ἔκαναν ὅλο καί πιό λυσσαλέες ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν πόλη, ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ἐνάντια στή φτωχολογιά.

Καλέσαμε τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ νά ὀργανωθεῖ, ἀρχίσαμε νά συγκροτοῦμε 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς καί νά ὀργανώνουμε ἐργατικά τμήματα ἐπισιτισμοῦ. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ξεσήκωσαν ἀνταρσία. Ἔλεγαν πώς οἱ 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς ἀποτελοῦνται ἀπό τεμπέληδες, πώς οἱ ἐργάτες ἁρπάζουν μέ τό ζόρι τό ψωμί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν.

Κι'ἐμεῖς τούς ἀπαντούσαμε ὅτι αὐτοί ὑπερασπίζουν τούς κουλάκους, πού κατάλαβαν ὅτι τή Σοβιετική ἐξουσία μπορεῖ νά τήν παλέψουν ὄχι μόνο μέ τά ὅπλα, μά καί μέ τήν πείνα. Αὐτοί μιλοῦσαν γιά «τεμπέληδες» κι'ἐμεῖς τούς ρωτούσαμε, γιατί ὁ τάδε ἤ ὁ τάδε ἔγινε «τεμπέλης», γιατί ξέπεσε, γιατί φτώχυνε, γιατί τό ἔριξε στό πιοτό; μήπως ἐξαιτίας τῶν κουλάκων; Οἱ κουλάκοι μαζί μέ τούς ἀριστερούς ἐσέρους φώναζαν γιά «τεμπέληδες», ἐνῶ οἱ ἴδιοι καταχώνιαζαν τό σιτάρι, τό ἔκρυβαν, κερδοσκοποῦσαν, γιατί ἤθελαν νά πλουτίσουν, ἐκμεταλλευόμενοι τήν πείνα καί τά βάσανα τῶν ἐργατῶν.

Οἱ κουλάκοι ξεζούμιζαν ἐντελῶς τούς φτωχούς, ἐκμεταλλεύονταν ξένη ἐργασία, κι'ἀπό τήν ἄλλη φώναζαν «τεμπέληδες»!

Οἱ κουλάκοι περίμεναν ἀνυπόμονα τούς τσεχοσλοβάκους, θά δέχονταν εὐχαρίστως νά θρονιάσουν ἕναν καινούργιο τσάρο γιά νά συνεχίσουν ἀσύδοτα τήν ἐκμετάλλευση, γιά νά καθήσουν ὅπως καί πρῶτα στό σβέρκο τοῦ ἀγρότη μεροκαματιάρη, γιά νά θησαυρίζουν ὅπως καί πρῶτα.

Καί ἡ σωτηρία ἦταν ὅτι τό χωριό ἑνώθηκε μέ τήν πόλη, ὅτι τά προλεταριακά καί τά μισοπρολεταριακά—πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία—στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ μαζί μέ τούς ἐργάτες τῶν πόλεων ἄρχισαν ἐκστρατεία ἐνάντια στούς κουλάκους καί τούς λαογδάρτες.

Γιά νά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἕνωση αὐτή χρειάστηκε νά γίνουν πάρα πολλά στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. 'Ο ἐργατικός πληθυσμός στίς πόλεις ὑπόφερε ἀπερίγραπτα ἀπό τήν πείνα, ἐνῶ οἱ κουλάκοι ἔλεγαν:

—Ἄς κρατήσουμε ἀκόμη λίγο τό σιτάρι μας, μπορεῖ νά ἀκριβήνει.

Οἱ κουλάκοι, φυσικά, δέν ἔχουν λόγους νά βιάζονται: χρήματα ἔχουν ἀρκετά· οἱ ἴδιοι λένε ὅτι μάζεψαν χαρτονόμισμα τοῦ Κέρενσκι μέ τό τσουβάλι.

'Αλλά οἱ ἄνθρωποι πού σέ καιρό πείνας μποροῦν νά κρύβουν

καί νά ἀποθηκεύουν σιτάρι, εἶναι μεγάλοι ἐγκληματίες. Πρέπει νά τούς ἀντιπαλεύουμε σάν τούς χειρότερους ἐχθρούς τοῦ λαοῦ.

Καί αὐτή τήν πάλη τήν ἔχουμε ἀρχίσει στό χωριό.

Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι πήγαιναν νά μᾶς φοβίσουν, λέγοντας ὅτι, ὀργανώνοντας Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, διασποῦμε τό χωριό. Τί πάει νά πεῖ ὅμως νά μή διασπάσουμε τό χωριό; Πάει νά πεῖ νά τό ἀφήσουμε στήν ἐξουσία τοῦ κουλάκου. Μά αὐτό ἀκριβῶς δέν θέλουμε καί γι᾽αὐτό ἀποφασίσαμε νά διασπάσουμε τό χωριό. Ἐμεῖς εἴπαμε: ἀλήθεια, θά χάσουμε τούς κουλάκους, αὐτό τό ἀτύχημα δέν μποροῦμε νά τό ἀποφύγουμε (γ έ λ ι α), θά κερδίσουμε ὅμως χιλιάδες καί ἑκατομμύρια φτωχούς ἀγρότες, πού θά περάσουν μέ τό μέρος τῶν ἐργατῶν. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ἔτσι κι᾽ἔγινε. Ἡ διάσπαση στό χωριό ἔκανε ἁπλῶς νά φανεῖ πιό καθαρά, ποιοί εἶναι οἱ φτωχοί ἀγρότες, ποιοί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία, καί ποιοί οἱ λαογδάρτες καί οἱ κουλάκοι.

Οἱ ἐργάτες βοήθησαν καί βοηθοῦν τή φτωχολογιά στήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους. Στόν ἐμφύλιο πόλεμο πού ἄναψε στό χωριό, οἱ ἐργάτες βρίσκονται μέ τό μέρος τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, ὅπως ἦταν μέ τό μέρος της καί τότε πού ψήφισαν τό νόμο τῶν ἐσέρων γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς.

Ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, εἴμασταν ἀντίθετοι μέ τό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς. Μολαταῦτα τόν ἔχουμε ὑπογράψει, γιατί δέν θέλαμε νά ταχθοῦμε ἐνάντια στή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῆς ἀγροτιᾶς. Ἡ θέληση τῆς πλειοψηφίας εἶναι πάντα ὑποχρεωτική γιά μᾶς, καί τό νά πάει κανείς ἐνάντια σ᾽αὐτή τή θέληση—σημαίνει ὅτι προδίνει τήν ἐπανάσταση.

Δέν θέλαμε νά ἐπιβάλουμε στήν ἀγροτιά μιά ἰδέα πού τῆς ἦταν ξένη, τήν ἰδέα ὅτι ἡ ἐξισωτική διανομή τῆς γῆς δέν ἔχει κανένα νόημα. Κρίναμε ὅτι εἶναι καλύτερο νά πειστοῦν μόνοι τους οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες, πάνω στήν καμπούρα τους, πάνω στό πετσί τους, ὅτι ἡ ἐξισωτική διανομή εἶναι παραλογισμός. Μόνο τότε θά μπορούσαμε νά τούς ρωτήσουμε: ποιά εἶναι λοιπόν ἡ διέξοδος ἀπό τό ρημαδιό, ἀπό τό βραχνά τοῦ κουλάκου πού δημιουργεῖ ἡ διανομή τῆς γῆς;

Ἡ διανομή ἦταν καλή μόνο γιά τήν ἀρχή. Ἔμελλε νά δείξει πώς ἡ γῆ φεύγει ἀπό τούς τσιφλικάδες καί περνᾶ στούς ἀγρότες. Μά αὐτό δέν φτάνει. Ἡ διέξοδος βρίσκεται μόνο στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς.

Δέν τό εἴχατε καταλάβει αὐτό, ἀλλά ἡ ἴδια ἡ ζωή σᾶς ὁδηγεῖ

σ'αὐτή τήν πεποίθηση. Οἱ κομμοῦνες, ἡ καλλιέργεια μέ τή μορφή τοῦ ἀρτέλ, οἱ ἀγροτικές συντροφιές—νά ποιά εἶναι ἡ σωτηρία ἀπό τήν ἀσύμφορη παραγωγή τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ, νά ποιό εἶναι τό μέσο γιά τό ἀνέβασμα καί τήν καλυτέρευση τῆς οἰκονομίας, γιά τήν ἐξοικονόμηση δυνάμεων καί γιά τήν καταπολέμηση τῶν κουλάκων, τοῦ παρασιτισμοῦ καί τῆς ἐκμετάλλευσης.

Ξέραμε καλά πώς οἱ ἀγρότες ζοῦνε σάν νά εἶναι ριζωμένοι στή γῆ: οἱ ἀγρότες φοβοῦνται τίς καινοτομίες, εἶναι μέ πεῖσμα κολλημένοι στό παλιό. Ξέραμε πώς οἱ ἀγρότες θά πιστέψουν στό ὄφελος τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου μέτρου, μόνο ὅταν μέ τό δικό τους μυαλό θά φτάσουν στό σημεῖο νά καταλάβουν, νά νιώσουν τό ὄφελος ἀπ'αὐτό. Γι'αὐτό καί βοηθούσαμε στή διανομή τῆς γῆς, μέ ὅλο πού ξέραμε ὅτι δέν εἶναι αὐτή ἡ λύση.

Τώρα ὅμως οἱ ἴδιοι οἱ φτωχοί ἀγρότες ἀρχίζουν νά συμφωνοῦν μαζί μας. Ἡ ζωή τούς δείχνει πώς ἐκεῖ πού χρειάζονται, λ.χ., 10 ἀλέτρια, γιατί ἡ γῆ εἶναι μοιρασμένη σέ 100 κομμάτια, ἕνα νοικοκυριό-κομμούνα μπορεῖ νά τά βολέψει μέ λιγότερα ἀλέτρια, γιατί ἡ γῆ δέν εἶναι τόσο κομματιασμένη. Ἡ κομμούνα δίνει τή δυνατότητα σ'ἕνα ὁλόκληρο ἀρτέλ, σέ μιά ὁλόκληρη συντροφιά νά κάνουν τέτιες βελτιώσεις στό νοικοκυριό, πού εἶναι ἀνέφικτες γιά τούς χωριστούς μικροϊδιοκτῆτες κτλ.

Βέβαια δέν θά καταφέρουμε μεμιᾶς νά περάσουμε παντοῦ στήν κοινή γαιοχρησία. Οἱ κουλάκοι θά ἀντιστέκονται μέ κάθε τρόπο σ'αὐτό· ἀκόμη καί οἱ ἴδιοι οἱ ἀγρότες συχνά ἐναντιώνονται πεισματάρικα στήν ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν τῆς κομμούνας στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ἀλλά ὅσο θά περνάει ὁ καιρός, ὅσο πιό πολύ θά πείθεται ἡ ἀγροτιά μέ παραδείγματα, μέ τήν ἴδια της τήν πείρα γιά τά πλεονεκτήματα τῆς κομμούνας, τόσο πιό καλά θά πηγαίνουν τά πράγματα.

Ἐδῶ οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς παίζουν τεράστιο ρόλο. Εἶναι ἀπαραίτητο οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς νά ἐπεκταθοῦν σέ ὅλη τή Ρωσία. Ἡ ἀνάπτυξή τους προχωρεῖ ἐντατικά ἐδῶ καί πολύ καιρό. Τοῦτες τίς μέρες συνῆλθε στήν Πετρούπολη τό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῆς περιοχῆς τοῦ Βορᾶ. Ἀντί γιά 7 000 ἀντιπρόσωποι πού ἀναμένονταν ἦλθαν 20 000 καί ἡ αἴθουσα πού εἶχε οριστεῖ γιά τό συνέδριο δέν μποροῦσε νά χωρέσει ὅλους αὐτούς πού ἦλθαν. Εὐτυχῶς πού ὁ καιρός ἦταν καλός καί ἔδοσε τή δυνατότητα νά γίνουν οἱ συνεδριάσεις στήν πλατεία, μπροστά στά Χειμερινά ἀνάκτορα.

Τό συνέδριο αὐτό ἔδειξε ὅτι σωστά κατάλαβαν στό χωριό

τόν ἐμφύλιο πόλεμο: ἡ φτωχολογιά ἑνώνεται καί ἀντιπαλεύει, μέ συσπειρωμένες τίς γραμμές της, τούς κουλάκους, τούς πλούσιους καί τούς λαογδάρτες.

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας κατάρτισε ἕνα σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς, πού θά ὑποβληθεῖ γιά ἔγκριση στό VI συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Ἀποφασίσαμε ὅτι δέν πρέπει νά ὑπάρχουν χωριστά καί Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς καί Σοβιέτ στά χωριά. Ἀλλιῶς θά ἔχουμε διχόνοιες καί παραπανίσια λόγια. Θά συγχωνέψουμε τίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς μέ τά Σοβιέτ, θά ἐνεργήσουμε ἔτσι πού οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς νά μετατραποῦν σέ Σοβιέτ.

Ξέρουμε ὅτι καί στίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς τρυπώνουν καμιά φορά κουλάκοι. Ἄν αὐτό συνεχιστεῖ, τότε ἡ φτωχολογιά θά πάρει ἀπέναντι στίς Ἐπιτροπές αὐτές τήν ἴδια στάση πού πῆρε ἀπέναντι στά κουλάκικα Σοβιέτ τοῦ Κέρενσκι καί τοῦ Αὐξέντιεφ. Μέ τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας δέν ξεγελιέται κανείς. Γι'αὐτό προβλέπεται νά γίνουν νέες ἐκλογές Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς. Δικαίωμα συμμετοχῆς στίς ἐκλογές τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς ἔχουν μόνο ἐκεῖνοι πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία, πού δέν ληστεύουν τό λαό, πλουτίζοντας ἀπό τήν πείνα του, πού δέν ἐπιδίδονται σέ αἰσχροκέρδεια καί δέν κρύβουν τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν. Οἱ κουλάκοι καί οἱ λαογδάρτες δέν ἔχουν καμιά θέση μέσα στίς προλεταριακές Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποφάσισε νά δημιουργήσει ἕνα εἰδικό ταμεῖο μέ 1 δισεκατομμύριο ρούβλια γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Σέ ὅλες τίς κομμοῦνες πού ὑπάρχουν καί στίς καινούργιες πού δημιουργοῦνται θά χορηγεῖται χρηματική καί τεχνική βοήθεια.

Ἄν θά ἔχουν ἀνάγκη ἀπό διανοούμενους-εἰδικούς, θά τούς στείλουμε. Ἄν καί οἱ πιό πολλοί ἀπ'αὐτούς εἶναι ἀντεπαναστάτες, οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς θά μπορέσουν νά τούς στρώσουν στή δουλιά καί θά δουλέψουν γιά τό λαό ὄχι χειρότερα ἀπ' ὅ,τι δούλευαν πρίν γιά τούς ἐκμεταλλευτές. Γενικά οἱ διανοούμενοί μας μπόρεσαν ἤδη νά πειστοῦν ὅτι μέ τό σαμποτάζ, μέ τήν προμελετημένη κωλυσιεργία τῆς δουλιᾶς δέν θά τά καταφέρουν νά ἀνατρέψουν τήν ἐργατική ἐξουσία.

Δέν μᾶς φοβίζει οὔτε ὁ ξένος ἰμπεριαλισμός. Ἡ Γερμανία ζεματίστηκε κιόλας στήν Οὐκρανία. Ἀντί γιά 60 ἑκατομ. πούτια σιτηρά πού ἔλπιζε νά πάρει ἀπό κεῖ, πῆρε μόνο 9 ἑκατομ. πούτια καί, ἐπιπλέον, τό ρωσικό μπολσεβικισμό πού ἀπέναντί

του δέν τρέφει ιδιαίτερες συμπάθειες. (Ξ ε σ π ο ῦ ν χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Μή συμβεῖ κάτι τέτιο καί μέ τούς ἄγγλους, στούς ὁποίους μποροῦμε νά ποῦμε: κοιτάξτε, φίλτατοι, μή σᾶς κάτσει στό λαιμό! (Γ έ λ ι α κ α ί χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὡστόσο ὅμως, ὅσο τ'ἀδέλφια μας στό ἐξωτερικό δέν ἔχουν ἀκόμη ξεσηκωθεῖ παντοῦ, ὁ κίνδυνος γιά μᾶς ὑπάρχει. Καί γι'αὐτό πρέπει νά ἐξακολουθήσουμε νά ὀργανώνουμε καί νά δυναμώνουμε τόν Κόκκινο Στρατό μας. Τή δουλιά αὐτή πρέπει ἰδιαίτερα νά τήν ἔχει στήν καρδιά της ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, πού μόνο μέ τήν προστασία τοῦ στρατοῦ μας μπορεῖ νά καταπιαστεῖ μέ τό νοικοκυριό στό σπίτι της.

Σύντροφοι, τό πέρασμα στή νέα μορφή νοικοκυριοῦ θά γίνεται ἴσως ἀργά, μά οἱ ἀρχές τοῦ νοικοκυριοῦ-κομμούνας πρέπει νά ἐφαρμόζονται ἀπαρέγκλιτα.

Πρέπει νά ἀντιπαλεύουμε δραστήρια τούς κουλάκους καί νά μή κάνουμε κανενός εἴδους συμβιβασμούς μαζί τους.

Μέ τούς μεσαίους ἀγρότες μποροῦμε νά δουλεύουμε μαζί καί νά παλεύουμε μαζί ἐνάντια στούς κουλάκους. Τίποτε δέν ἔχουμε μέ τούς μεσαίους ἀγρότες. Αὐτοί ἴσως νά μήν εἶναι σοσιαλιστές καί νά μή γίνουν σοσιαλιστές, ὡστόσο ἡ πείρα θά τούς δείξει τά ὠφελήματα ἀπό μιά κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς καί οἱ περισσότεροι ἀπ'αὐτούς δέν θά ἐναντιωθοῦν.

Στούς κουλάκους ὅμως λέμε: καί μαζί σας δέν ἔχουμε τίποτε, παραδόστε ὅμως τά παραπανίσια σιτηρά, μή κερδοσκοπεῖτε καί μήν ἐκμεταλλεύεστε ξένη ἐργασία. Ὅσο θά κάνετε τέτιες δουλιές, θά διεξάγουμε ἀμείλικτο ἀγώνα ἐναντίον σας.

Ἀπό τούς ἐργαζόμενους δέν παίρνουμε τίποτε, αὐτούς ὅμως πού ἐκμεταλλεύονται μισθωτή ἐργασία, πού πλουτίζουν σέ βάρος ἄλλων, θά τούς ἀπαλλοτριώσουμε ὁλοκληρωτικά. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 185, 10 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Μπεντνοτά»

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ
ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ, ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ, ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ

10. XI. 1918.

᾿Απόψε τή νύχτα πήραμε ἀπό τή Γερμανία τήν εἴδηση ὅτι νίκησε ἐκεῖ ἡ ἐπανάσταση. Πρῶτα ὁ ραδιοσταθμός τοῦ Κιέλου μετέδοσε τήν εἴδηση πώς ἐκεῖ ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ναυτῶν. Ἔπειτα ἀνακοινώθηκαν ἀπό τό Βερολίνο τά ἀκόλουθα:

«Χαιρετισμό λευτεριᾶς καί εἰρήνης σέ ὅλους. Τό Βερολίνο καί τά προάστια στά χέρια τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Ὁ Ἄντολφ Χόφμαν, βουλευτής στή Βουλή. Ὁ ᾿Ιόφφε καί τό προσωπικό τῆς πρεσβείας ἐπιστρέφουν ἀμέσως».

Παρακαλοῦμε νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα γιά νά μεταδοθεῖ ἡ εἴδηση στούς γερμανούς στρατιῶτες σέ ὅλα τά σημεῖα τῆς μεθορίου. ᾿Από τό Βερολίνο ἔφτασε ἐπίσης ἡ πληροφορία πώς οἱ γερμανοί στρατιῶτες συνέλαβαν στό μέτωπο τήν ἀντιπροσωπεία εἰρήνης τῆς παλιᾶς γερμανικῆς κυβέρνησης καί ἄρχισαν οἱ ἴδιοι διαπραγματεύσεις γιά τή σύναψη εἰρήνης μέ τούς γάλλους στρατιῶτες.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 244 καί «᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 246, 12 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΡΑΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΣΧΑ
ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ, ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ, ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ!

Πρός ὅλα τά παραμεθόρια Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν

Σύμφωνα μέ τελευταῖες πληροφορίες οἱ γερμανοί στρατιῶτες συνέλαβαν τήν ἀντιπροσωπεία τῶν γερμανῶν στρατηγῶν πού πήγαιναν γιά τίς διαπραγματεύσεις ἀνακωχῆς. Οἱ γερμανοί στρατιῶτες ἄρχισαν ἀπευθείας συνομιλίες μέ τούς γάλλους στρατιῶτες. Ὁ κάιζερ Γουλιέλμος παραιτήθηκε ἀπό τό θρόνο. Ὁ καγκελλάριος πρίγκιπας Μπαντένσκι παραιτήθηκε. Νέος καγκελλάριος θά εἶναι ὁ κυβερνητικός σοσιαλδημοκράτης Ἔμπερτ. Σέ ὅλες τίς μεγάλες πόλεις τῆς Νότιας Γερμανίας γίνονται γενικές ἀπεργίες. Ὅλος ὁ γερμανικός στόλος εἶναι μέ τό μέρος τῆς ἐπανάστασης. Ὅλα τά λιμάνια τῆς Βόρειας θάλασσας καί τῆς Βαλτικῆς βρίσκονται στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ στόλου. Ἀπό τό Σοβιέτ Κιέλου τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν πήραμε ραδιοτηλεγράφημα πού ἀπευθύνεται στό διεθνές προλεταριάτο, καί ἀναφέρει ὅτι ἡ κόκκινη σημαία κυματίζει στό γερμανικό στόλο καί πώς σήμερα θά γίνει ἡ κηδεία αὐτῶν πού ἔπεσαν γιά τήν ἐλευθερία. Εἶναι πολύ πιθανόν ὅτι ὅλα αὐτά θά τά κρύψουν ἀπό τούς γερμανούς στρατιῶτες στό Ἀνατολικό μέτωπο καί στήν Οὐκρανία. Μέ ὅλα τά μέσα πού ἔχετε στή διάθεσή σας γνωστοποιεῖστε τά γεγονότα αὐτά στούς γερμανούς στρατιῶτες.

Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν *Τσιτσέριν*
Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Μόσχα. Ράδιο.

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 6-7 τοῦ Νοέμβρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια», ἀρ. φύλ. 256

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας, πού παραβλήθηκε μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ I ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΡΙΩΝ 19 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918[75]

(Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου ὑποδέχτηκαν τόν σύντροφο Λένιν μέ παρατεταμένα χειροκροτήματα καί ἐπευφημίες.) Συντρόφισσες, ἀπό μιά ὁρισμένη ἄποψη τό συνέδριο τοῦ γυναικείου τμήματος τῆς προλεταριακῆς στρατιᾶς ἔχει ἰδιαίτερα σοβαρή σημασία, ἐπειδή σέ ὅλες τίς χῶρες οἱ γυναῖκες εἶναι ἐκεῖνες πού ἔμπαιναν πιό δύσκολα στό κίνημα. Δέν μπορεῖ νά γίνει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἄν δέν πάρει μέρος σ'αὐτή σέ σημαντικό βαθμό τό μεγάλο τμῆμα τῶν ἐργαζόμενων γυναικῶν.

Σέ ὅλες τίς πολιτισμένες χῶρες, ἀκόμη καί στίς πιό προηγμένες, ἡ θέση τῶν γυναικῶν εἶναι τέτια, πού δέν τίς ὀνομάζουν ἄδικα σκλάβες τοῦ σπιτιοῦ. Σέ κανένα καπιταλιστικό κράτος, ἀκόμη καί στήν πιό ἐλεύθερη Δημοκρατία, δέν ὑπάρχει πλήρης ἰσοτιμία τῶν γυναικῶν.

Τό καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας εἶναι πρῶτα-πρῶτα νά καταργήσει ὅλους τούς περιορισμούς τῶν δικαιωμάτων τῶν γυναικῶν. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐξάλειψε ὁλότελα τήν πηγή τῆς ἀστικῆς βρωμιᾶς, ἐξουθένωσης, ταπείνωσης—τή διαδικασία τοῦ διαζυγίου.

Σέ λίγο κλείνει ἕνας χρόνος ἀπό τότε πού ἰσχύει μιά ἀπόλυτα ἐλεύθερη νομοθεσία σχετικά μέ τό διαζύγιο. Ἐκδόσαμε διάταγμα πού κατάργησε τή διάκριση ἀνάμεσα στό νόμιμο καί μή νόμιμο παιδί καί μιά σειρά πολιτικούς περιορισμούς. Πουθενά δέν πραγματοποιήθηκαν τόσο ὁλοκληρωμένα ἡ ἰσότητα καί ἡ ἐλευθερία τῶν ἐργαζόμενων γυναικῶν.

Ξέρουμε πώς ὅλο τό βάρος τῶν ἀπαρχαιωμένων κανόνων πέφτει στούς ὤμους τῆς γυναίκας τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία ὁ νόμος μας ἀκύρωσε καθετί

πού στεροῦσε ἀπό τίς γυναῖκες τά δικαιώματα. Μά ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος δέν εἶναι ὁ νόμος. Στίς πόλεις καί στά βιομηχανικά κέντρα τῆς χώρας μας ὁ νόμος αὐτός γιά τήν πλήρη ἐλευθερία τοῦ γάμου πιάνει γερές ρίζες, ἐνῶ στό χωριό μένει συνήθως στά χαρτιά. Ἐκεῖ καί σήμερα ἐπικρατεῖ ὁ ἐκκλησιαστικός γάμος. Αὐτό ὀφείλεται στήν ἐπιροή τῶν παπάδων· ἡ καταπολέμηση τοῦ κακοῦ αὐτοῦ εἶναι πιό δύσκολη ἀπό τήν καταπολέμηση τῆς παλιᾶς νομοθεσίας.

Τίς θρησκευτικές προλήψεις πρέπει νά τίς καταπολεμᾶμε μέ πολύ μεγάλη σύνεση· μεγάλη ζημιά προξενοῦν ἐκεῖνοι πού προσδίνουν στήν πάλη αὐτή ἕνα τόνο προσβολῆς τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Ἡ πάλη αὐτή πρέπει νά γίνεται μέ τήν προπαγάνδα, μέ τή διαφώτιση. Προσδίνοντας ὀξύ τόνο στήν πάλη αὐτή, μποροῦμε νά ἐρεθίσουμε τίς μάζες· μιά τέτια πάλη ἐπιτείνει τή διαίρεση τῶν μαζῶν μέ βάση τή θρησκεία, ἐνῶ ἡ δύναμή μας βρίσκεται στήν ἕνωση. Ἡ πιό βαθιά πηγή τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων εἶναι ἡ ἐξαθλίωση καί ἡ ἀμάθεια· αὐτό ἀκριβῶς τό κακό πρέπει νά καταπολεμήσουμε.

Ἡ θέση τῆς γυναίκας ἦταν ὥς τώρα τέτια πού νά χαρακτηρίζεται κατάσταση σκλαβιᾶς· ἡ γυναίκα εἶναι πνιγμένη στίς δουλιές τοῦ σπιτιοῦ καί μόνο ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά τήν ἀπαλλάξει ἀπό τήν κατάσταση αὐτή. Μόνο ὅταν περάσουμε ἀπό τά μικρά νοικοκυριά στό συλλογικό νοικοκυριό καί στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, μόνο τότε θά ὁλοκληρωθεῖ ἡ ἀπελευθέρωση καί τό ξεσκλάβωμα τῶν γυναικῶν. Εἶναι δύσκολο καθῆκον, τώρα ὅμως πού σχηματίζονται οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, πλησιάζει ὁ καιρός πού θά ἀρχίσει νά δυναμώνει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Μόλις τώρα ὀργανώνεται τό φτωχό κομμάτι τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου, καί μέσα σ'αὐτές, μέσα στίς ὀργανώσεις τῆς φτωχολογιᾶς ὁ σοσιαλισμός ἀποκτᾶ στέρεη βάση.

Παλιότερα συνέβαινε συνήθως τό ἑξῆς: πρῶτα γινόταν ἐπαναστατική ἡ πόλη καί ὕστερα ἐκδηλωνόταν τό χωριό.

Ἡ σημερινή ἐπανάσταση στηρίζεται στό χωριό, καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ σημασία καί ἡ δύναμή της. Ἡ πείρα ὅλων τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων ἔχει δείξει πώς ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης ἐξαρτᾶται ἀπό τό βαθμό συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν σ'αὐτή. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία κάνει τό πᾶν γιά νά μπορέσει ἡ γυναίκα νά κάνει ἀνεξάρτητα τήν προλεταριακή σοσιαλιστική δουλιά της.

Ἡ θέση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι δύσκολη, ἐπειδή οἱ

ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν μισοῦν τή Σοβιετική Ρωσία καί ἑτοιμάζονται νά ἀρχίσουν πόλεμο ἐναντίον της, γιατί αὐτή ἄναψε τή φωτιά τῆς ἐπανάστασης σέ ὁλόκληρη σειρά χῶρες καί ἔκανε ἀποφασιστικά βήματα πρός τό σοσιαλισμό.

Τώρα πού οἱ ἰμπεριαλιστές θέλουν νά συντρίψουν τήν ἐπαναστατική Ρωσία, στίς ἴδιες τους τίς χῶρες ἀρχίζει νά καίει τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια τους. Ξέρετε τί ἔκταση παίρνει τό ἐπαναστατικό κίνημα στή Γερμανία· στή Δανία οἱ ἐργάτες ἀγωνίζονται ἐνάντια στήν κυβέρνηση. Δυναμώνει τό ἐπαναστατικό κίνημα στήν 'Ελβετία καί στήν 'Ολλανδία. Τό ἐπαναστατικό κίνημα στίς μικρές αὐτές χῶρες δέν ἔχει αὐτοτελή σημασία, εἶναι ὅμως πολύ ἐνδεικτικό, ἐπειδή στίς χῶρες αὐτές δέν ἔγινε πόλεμος καί ἐκεῖ ὑπῆρχε ἡ πιό «ἔννομη» δημοκρατική τάξη. 'Αφοῦ καί τέτιες χῶρες μπαίνουν σέ κίνηση, αὐτό δημιουργεῖ τήν πεποίθηση ὅτι τό ἐπαναστατικό κίνημα ἀγκαλιάζει ὅλο τόν κόσμο.

῞Ως τώρα καμιά Δημοκρατία δέν μπόρεσε νά ἀπελευθερώσει τή γυναίκα. 'Η Σοβιετική ἐξουσία τή βοηθάει. 'Η ὑπόθεσή μας εἶναι ἀκατανίκητη, γιατί σέ ὅλες τίς χῶρες ὀρθώνει τό ἀνάστημά της ἡ ἀκατανίκητη ἐργατική τάξη. Τό κίνημα αὐτό σημειώνει τήν ἄνοδο τῆς ἀκατανίκητης σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α. 'Α κ ο λ ο υ θ ε ῖ τ ό τ ρ α γ ο ύ δ ι «Δ ι ε θ ν ή ς».)

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 253

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΟΜΟΛΟΓΙΕΣ ΤΟΥ ΠΙΤΙΡΙΜ ΣΟΡΟΚΙΝ

Ἡ «Πράβντα» δημοσίευσε σήμερα ἕνα ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον γράμμα τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν, πού πρέπει νά τό προσέξουν ἰδιαίτερα ὅλοι οἱ κομμουνιστές. Στό γράμμα αὐτό, πού δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Βόρειου Ντβινᾶ»[76], ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν δηλώνει ὅτι ἀποχωρεῖ ἀπό τό Κόμμα τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί παραιτεῖται ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ μέλους τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης. Οἱ λόγοι πού προβάλλει ὁ συντάκτης τοῦ γράμματος συνοψίζονται στό ὅτι δυσκολεύεται νά δόσει ὄχι μόνο στούς ἄλλους, μά καί στόν ἴδιο τόν ἑαυτό του σωτήριες πολιτικές συνταγές καί γι᾽αὐτό «παραιτεῖται ἀπό κάθε πολιτική». «Ὁ ἕνας χρόνος τῆς ἐπανάστασης— γράφει ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν—μέ δίδαξε μιά ἀλήθεια: οἱ πολιτικοί μποροῦν νά λαθεύουν, ἡ πολιτική μπορεῖ νά εἶναι κοινωνικά ὠφέλιμη, ἀλλά μπορεῖ νά εἶναι καί κοινωνικά ἐπιζήμια, ἡ δουλιά ὅμως στόν τομέα τῆς ἐπιστήμης καί τῆς λαϊκῆς παιδείας εἶναι πάντα ὠφέλιμη, πάντα χρειάζεται στό λαό...» Τό γράμμα ἔχει τήν ὑπογραφή: «Πιτιρίμ Σορόκιν, ὑφηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πετρούπολης καί τοῦ Ψυχονευρολογικοῦ Ἰνστιτούτου, πρώην μέλος τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί πρώην μέλος τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων».

Τό γράμμα αὐτό ἀξίζει νά προσεχτεῖ πρίν ἀπόλα σάν ἕνα ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον «ἀνθρώπινο ντοκουμέντο». Δέν συναντιέται πολύ συχνά ἡ εἰλικρίνεια καί ἡ εὐθύτητα, μέ τήν ὁποία ὁ Π. Σορόκιν ὁμολογεῖ τό ἐσφαλμένο τῆς πολιτικῆς του. Στίς περισσότερες σχεδόν περιπτώσεις οἱ πολιτικοί πού ἔχουν πειστεῖ ὅτι εἶναι λαθεμένη ἡ γραμμή πού ἀκολουθοῦν, προσπαθοῦν νά κρύψουν τό νέο προσανατολισμό τους, νά τόν συγκαλύψουν, νά «ἐπινοήσουν» διάφορες λίγο-πολύ δευτερεύουσες δικαιολογίες κτλ. Ἡ ἀνοιχτή καί τίμια ἀναγνώριση τοῦ πολιτικοῦ λάθους σου εἶναι ἤδη αὐτή καθαυτή μιά σπουδαία

πολιτική πράξη. Ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν δέν ἔχει δίκιο, ὅταν γράφει πώς ἡ δουλιά στό πεδίο τῆς ἐπιστήμης «εἶναι πάντα ὠφέλιμη». Γιατί λάθη γίνονται καί σ'αὐτό τόν τομέα, καί στή ρωσική φιλολογία ὑπάρχουν παραδείγματα ἐπίμονου κηρύγματος ἀντιδραστικῶν, λογουχάρη, φιλοσοφικῶν ἀντιλήψεων ἀπό ἀνθρώπους πού, προφανῶς, δέν εἶναι ἀντιδραστικοί. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τό ὅτι ἕνας διακεκριμένος ἄνδρας, δηλ. ἕνας ἄνθρωπος πού κατέχει ὑπεύθυνο πολιτικό πόστο, γνωστό σέ ὅλο τό λαό, δηλώνει ἀνοιχτά ὅτι παραιτεῖται ἀπό τήν πολιτική, *εἶναι κι 'αὐτό πολιτική*. Ἡ τίμια ἀναγνώριση ἑνός πολιτικοῦ λάθους φέρνει πολύ μεγάλο πολιτικό ὄφελος σέ πολύ κόσμο, ὅταν πρόκειται γιά λάθος γιά τό ὁποῖο εὐθύνονταν ὁλόκληρα κόμματα, πού στήν ἐποχή τους εἶχαν ἐπιροή στίς μάζες.

Τό γράμμα τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν ἔχει ἀκριβῶς σήμερα πολύ μεγάλη πολιτική σημασία. Δίνει σέ ὅλους μας ἕνα «μάθημα», πού πρέπει νά τό καλομελετήσουμε καί νά τό ἀφομοιώσουμε.

Ὁ κάθε μαρξιστής γνωρίζει ἀπό καιρό τήν ἀλήθεια ὅτι σέ κάθε καπιταλιστική κοινωνία *ἀποφασιστικές* δυνάμεις μποροῦν νά εἶναι μόνο τό προλεταριάτο καί ἡ ἀστική τάξη, ἐνῶ ὅλα τά κοινωνικά στοιχεῖα πού βρίσκονται ἀνάμεσα σ'αὐτές τίς τάξεις καί πού ἀνήκουν στήν οἰκονομική κατηγορία τῶν μικροαστῶν, ταλαντεύονται *ἀναπόφευκτα* ἀνάμεσα σ'αὐτές τίς ἀποφασιστικές δυνάμεις. Ἀλλά ἀπό τό νά παραδέχεσαι στά χαρτιά αὐτή τήν ἀλήθεια ὥς τό σημεῖο νά μπορεῖς νά βγάζεις τά συμπεράσματα πού ἀπορέουν ἀπ'αὐτή μέσα στίς περίπλοκες συνθῆκες τῆς ζωντανῆς πράξης, ὑπάρχει τεράστια ἀπόσταση.

Ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν ἐκπροσωπεῖ ἕνα ἐξαιρετικά πλατύ κοινωνικό καί πολιτικό ρεῦμα, τό ρεῦμα τῶν μενσεβίκων-ἐσέρων. Ὅτι πρόκειται γιά ἕνα μόνο ρεῦμα, ὅτι ἡ διαφορά ἀνάμεσα στούς μενσεβίκους καί στούς ἐσέρους, ἀπό τήν ἄποψη τῆς στάσης τους ἀπέναντι στήν πάλη ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο, εἶναι ἐπουσιώδης, αὐτό ἀποδείχτηκε πολύ πειστικά καί πολύ παραστατικά μέ τά γεγονότα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1917 κι'ἐδῶ. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι εἶναι παραλλαγές τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, νά ποιά εἶναι ἡ οἰκονομική οὐσία καί τό κύριο πολιτικό γνώρισμα αὐτοῦ τοῦ ρεύματος. Ἀπό τήν ἱστορία τῶν προηγμένων χωρῶν εἶναι γνωστό ὅτι τό ρεῦμα αὐτό στή νεαρή του ἡλικία ἐξωραΐζεται πολύ συχνά μέ «σοσιαλιστικό» χρῶμα.

Μπαίνει τό ἐρώτημα: τί ἦταν ἐκεῖνο πού ἐδῶ καί μερικούς μῆνες ἀπώθησε τόσο πολύ τούς ἐκπροσώπους αὐτοῦ τοῦ

ρεύματος ἀπό τούς μπολσεβίκους, ἀπό τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, καί τί εἶναι ἐκεῖνο πού τούς ἀναγκάζει τώρα νά κάνουν στροφή ἀπό τήν ἐχθρότητα πρός τήν οὐδετερότητα; Εἶναι ἀπόλυτα φανερό ὅτι αἰτία τῆς στροφῆς αὐτῆς ἦταν, πρῶτο, ἡ κατάρευση τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού συνδέεται μέ τήν ἐπανάσταση στή Γερμανία καί στίς ἄλλες χῶρες, καθώς καί μέ τό ξεσκέπασμα τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, καί, δεύτερο, τό γεγονός ὅτι ἀποκαλύφθηκαν οἱ ἀστικοδημοκρατικές αὐταπάτες.

Ἄς σταθοῦμε πάνω στήν πρώτη αἰτία. Ὁ πατριωτισμός εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό βαθιά αἰσθήματα, ριζωμένα λόγω τῆς ὕπαρξης ἐπί αἰῶνες καί χιλιετίες ξεχωριστῶν πατρίδων. Μιά ἀπό τίς πιό μεγάλες, μποροῦμε νά ποῦμε, ἐξαιρετικές δυσκολίες τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασής μας ἦταν τό γεγονός ὅτι αὐτή ἀναγκάστηκε νά περάσει μιά φάση ὀξύτατης διάστασης μέ τόν πατριωτισμό, τή φάση τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Ἡ πίκρα, ὁ ἐξοργισμός, ἡ τρομερή ἀγανάκτηση πού προκάλεσε ἡ εἰρήνη αὐτή εἶναι κατανοητά, καί αὐτονόητο εἶναι ὅτι ἐμεῖς, οἱ μαρξιστές, μόνο ἀπό τή συνειδητή πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου μπορούσαμε νά περιμένουμε κατανόηση τούτης τῆς ἀλήθειας, ὅτι προσφέρουμε καί πρέπει νά προσφέρουμε πολύ μεγάλες ἐθνικές θυσίες χάρη στό ὑπέρτατο συμφέρον τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Οἱ ἰδεολόγοι πού δέν ἀνῆκαν στό μαρξισμό καί οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων, οἱ ὁποῖες δέν ἀνῆκαν στό προλεταριάτο, πού ἔβγαλε τό μακρόχρονο σχολειό τῶν ἀπεργιῶν καί τῆς ἐπανάστασης, δέν εἶχαν ἀπό ποῦ νά ἀντλήσουν οὔτε τή σταθερή πεποίθηση πώς ἡ ἐπανάσταση αὐτή ὡριμάζει, οὔτε τήν ἀπόλυτη ἀφοσίωση σ'αὐτή. Στήν καλύτερη περίπτωση ἡ τακτική μας τούς φαινόταν φαντασιοκοπία, φανατισμός, τυχοδιωκτισμός, θυσία τῶν ὁλοφάνερων πραγματικῶν συμφερόντων ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων στό βωμό μιᾶς ἀφηρημένης, οὐτοπικῆς ἤ ἀμφίβολης ἐλπίδας σέ κάτι πού θά γίνει στίς ἄλλες χῶρες. Καί στούς μικροαστούς, λόγω τῆς οἰκονομικῆς τους θέσης, ὁ πατριωτισμός εἶναι πιό ριζωμένος ἀπ'ὅ,τι στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο.

Καί τά πράγματα ἦλθαν ἔτσι ὅπως τά λέγαμε.

Ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός, πού φαινόταν ὅτι εἶναι ὁ μόνος ἐχθρός, κατάρευσε. Ἡ γερμανική ἐπανάσταση, πού φαινόταν «ὄνειρο-φάρσα» (γιά νά χρησιμοποιήσουμε τή γνωστή ἔκφραση τοῦ Πλεχάνοφ), ἔγινε πραγματικότητα. Ὁ ἀγγλογαλ-

λικός ἰμπεριαλισμός, πού ἡ φαντασία τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν τόν παρίστανε σάν φίλο τῆς δημοκρατίας, πρόμαχο τῶν καταπιεζομένων, ἀποδείχτηκε στήν πραγματικότητα θηρίο, πού ἐπέβαλε στή γερμανική Δημοκρατία καί στούς λαούς τῆς Αὐστρίας ὅρους χειρότερους ἀπό τούς ὅρους τοῦ Μπρέστ— θηρίο πού χρησιμοποιεῖ τά στρατεύματα τῶν «ἐλεύθερων» ρεπουμπλικανῶν, τῶν γάλλων καί τῶν ἀμερικανῶν, σάν χωροφύλακες καί δημίους, στραγγαλιστές τῆς ἀνεξαρτησίας καί τῆς ἐλευθερίας τῶν μικρῶν ἀδύνατων ἐθνῶν. Ἡ παγκόσμια ἱστορία ξεσκέπασε πέρα γιά πέρα, ὠμά καί ἀμείλικτα τόν ἰμπεριαλισμό αὐτό. Τά γεγονότα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας ἔδειξαν στούς ρώσους πατριῶτες, πού δέν ἤθελαν νά ξέρουν τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό τά ἄμεσα (καί μέ τόν παλιό τρόπο ἐννοούμενα) ὀφέλη τῆς πατρίδας τους, ὅτι ἡ μετατροπή τῆς δικῆς μας, τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης σέ ἐπανάσταση σοσιαλιστική δέν ἦταν τυχοδιωκτισμός, ἀλλά ἀνάγκη, γιατί *ἄλλη* ἐκλογή *δέν ὑπῆρχε: ἄν* ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ὁ παγκόσμιος μπολσεβικισμός δέν νικήσει, ὁ ἀγγλογαλλικός καί ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός θά καταπνίξει *ἀναπότρεπτα* τήν ἀνεξαρτησία καί τήν ἐλευθερία τῆς Ρωσίας.

Τά γεγονότα εἶναι πεισματάρικα—λέει μιά ἀγγλική παροιμία. Καί τούς τελευταίους μῆνες μᾶς ἔλαχε νά ζήσουμε γεγότα πού σημειώνουν μιά πολύ μεγάλη καμπή σέ ὅλη τήν παγκόσμια ἱστορία. Τά γεγονότα αὐτά κάνουν τούς μικροαστούς δημοκράτες τῆς Ρωσίας, παρόλο τό μίσος τους πρός τόν μπολσεβικισμό, μίσος πού προκλήθηκε ἀπό τήν ἱστορία τῆς ἐσωκομματικῆς μας πάλης, νά στραφοῦν ἀπό τήν ἐχθρότητα ἀπέναντι στόν μπολσεβικισμό στήν ἀρχή πρός τήν οὐδετερότητα καί ὕστερα πρός τήν ὑποστήριξή του. Πέρασαν στό παρελθόν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες πού ἀπομάκρυναν ἀπό μᾶς τόσο πολύ αὐτούς τούς δημοκράτες-πατριῶτες. Ἐμφανίστηκαν σέ παγκόσμια κλίμακα ἀντικειμενικές συνθῆκες πού τούς *ἀναγκάζουν* νά στραφοῦν μέ τό μέρος μας. Ἡ στροφή τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο περιστατικό, ἀλλά ἐκδήλωση τῆς ἀναπόφευκτης στροφῆς μιᾶς *ὁλόκληρης τάξης*, ὅλης τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Ὅποιος δέν ξέρει νά ἐκτιμήσει καί νά ἀξιοποιήσει αὐτό τό πράγμα, αὐτός δέν εἶναι μαρξιστής, εἶναι σοσιαλιστής τῆς κακιᾶς ὥρας.

Παρακάτω. Ἡ πίστη στήν καθολικότητα, στήν πανάκεια τῆς «δημοκρατίας» *γενικά*, ἡ ἀκατανοησία τοῦ γεγονότος πώς

αὐτή εἶναι *ἀστική* δημοκρατία, ἱστορικά περιορισμένη ὡς πρός τήν ὠφελιμότητα καί τήν ἀναγκαιότητά της, αὐτή ἡ πίστη καί αὐτή ἡ ἀκατανοησία ἐπέζησαν ἐπί αἰῶνες καί δεκαετίες σέ ὅλες τίς χῶρες καί ἰδιαίτερα σταθερά μέσα στήν τάξη τῶν μικροαστῶν. Ὁ μεγαλοαστός, ἄνθρωπος ξεσκολισμένος, ξέρει ὅτι ἡ ρεπουμπλικανική δημοκρατία, ὅπως καί κάθε ἄλλη κρατική μορφή στόν καπιταλισμό, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό μηχανή γιά τήν καταστολή τοῦ προλεταριάτου. Ὁ μεγαλοαστός τό *ξέρει* αὐτό, γιατί γνωρίζει ἀπό πολύ κοντά τούς πραγματικούς καθοδηγητές καί τά πιό βαθιά (καί συχνά γι'αὐτόν ἀκριβῶς τό λόγο τά πιό συγκαλυμένα) ἐλατήρια *ὁποιασδήποτε* ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς. Ὁ μικροαστός, λόγω τῆς οἰκονομικῆς του θέσης, ἐξαιτίας ὅλων τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του, εἶναι λιγότερο σέ θέση νά χωνέψει αὐτή τήν ἀλήθεια, καί μάλιστα τρέφει τήν αὐταπάτη πώς ἡ ρεπουμπλικανική δημοκρατία σημαίνει τάχα «καθαρή δημοκρατία», «ἐλεύθερο λαϊκό κράτος», ἐξωταξική ἤ ὑπερταξική κυριαρχία τοῦ λαοῦ, καθαρή ἐκδήλωση τῆς παλλαϊκῆς θέλησης καί τά λοιπά καί τά παρόμοια. Ἡ ἀνθεκτικότητα τῶν προλήψεων αὐτῶν τοῦ μικροαστοῦ δημοκράτη εἶναι τό ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι αὐτός βρίσκεται παράμερα ἀπό τή σκληρή ταξική πάλη, ἀπό τό χρηματιστήριο, ἀπό τήν «ἀληθινή» πολιτική, καί θά ἦταν ἐντελῶς ἀντιμαρξιστικό νά τρέφουμε τήν ἐλπίδα πώς μποροῦν οἱ προλήψεις αὐτές νά ξεριζωθοῦν σύντομα μόνο μέ τήν προπαγάνδα.

Ἀλλά ἡ παγκόσμια ἱστορία προχωρεῖ τώρα μέ τόσο ἰλιγγιώδη ταχύτητα καί γκρεμίζει καθετί τό τριμένο, καθετί τό παλιό, μέ μιά σφύρα τέτιας τεράστιας ἰσχύος, μέ κρίσεις τέτιας πρωτοφανέρωτης δύναμης, ὥστε δέν μποροῦν νά ἀντέξουν οὔτε οἱ πιό ριζωμένες προλήψεις. Φυσιολογικά καί ἀναπόφευκτα δημιουργήθηκε στό «δημοκράτη γενικά» ἡ ἁπλοϊκή πίστη στή Συντακτική, ἡ ἁπλοϊκή τάση νά ἀντιπαραθέτει στήν «προλεταριακή δικτατορία» τήν «καθαρή δημοκρατία». Τά γεγονότα ὅμως πού ἔζησαν οἱ «συντακτικοί» στό Ἀρχάνγκελσκ καί στή Σαμάρα, στή Σιβηρία καί στό Νότο, δέν μποροῦσαν νά μή γκρεμίσουν καί τίς πιό ριζωμένες προλήψεις. Ἡ ἐξιδανικευμένη ρεπουμπλικανική δημοκρατία τοῦ Οὐίλσων *ἀποδείχτηκε* στήν πράξη μιά μορφή τοῦ πιό ἔξαλλου ἰμπεριαλισμοῦ, τῆς πιό ἀδιάντροπης καταπίεσης καί κατάπνιξης τῶν ἀδύνατων καί μικρῶν λαῶν. Ὁ μέσος «δημοκράτης» γενικά, ὁ μενσεβίκος καί ὁ ἐσέρος, σκεπτόταν ἔτσι: «γιατί νά σπαζοκεφαλιάζω γιά ἕνα,

τάχα ἀνώτερο, τύπο κράτους, γιά μιά κάποια Σοβιετική ἐξουσία! Ὁ Θεός νά δόσει νά ἔχουμε μιά συνηθισμένη ρεπουμπλικανική δημοκρατία!» Καί, φυσικά, στούς «συνηθισμένους» καί σχετικά εἰρηνικούς καιρούς μιά τέτια «ἐλπίδα» θά μποροῦσε νά τρέφεται γιά ὁλόκληρες δεκαετίες.

Τώρα ὅμως ἡ πορεία τῶν παγκόσμιων γεγονότων καί τά σκληρά διδάγματα πού βγαίνουν ἀπό τή συμμαχία ὅλων τῶν μοναρχικῶν τῆς Ρωσίας μέ τόν ἀγγλογαλλικό καί τόν ἀμερικανικό ἰμπεριαλισμό δείχνουν *στήν πράξη* ὅτι ἡ ρεπουμπλικανική δημοκρατία εἶναι μιά ἀστικοδημοκρατική δημοκρατία, πού ἔχει ἤδη παλιώσει ἀπό τήν ἄποψη τῶν ζητημάτων πού ἔβαλε ὁ ἰμπεριαλισμός στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς ἱστορίας·—ὅτι δέν ὑπάρχει καμιά *ἄλλη* ἐκλογή: *εἴτε* ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά νικήσει σέ ὅλες τίς προηγμένες χῶρες τοῦ κόσμου, *εἴτε* θά νικήσει ὁ ἀγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός, ὁ πιό ἀντιδραστικός, ὁ πιό λυσσαλέος, πού πνίγει ὅλους τούς μικρούς καί ἀδύνατους λαούς, πού παλινορθώνει τήν ἀντίδραση σέ ὅλο τόν κόσμο, πού ἔμαθε νά χρησιμοποιεῖ περίφημα τή μορφή τῆς ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας.

Εἴτε—εἴτε.

Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει. Πρίν ἀπό λίγο καιρό ἡ ἄποψη αὐτή θεωροῦνταν προϊόν τοῦ τυφλοῦ φανατισμοῦ τῶν μπολσεβίκων.

Καί ἦλθαν τά πράγματα ἀκριβῶς ἔτσι.

Ἄν ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν παραιτήθηκε ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ μέλους τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, αὐτό δέν εἶναι τυχαῖο, εἶναι σημάδι στροφῆς μιᾶς ὁλόκληρης τάξης, ὅλης τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Ἡ διάσπασή της εἶναι ἀναπόφευκτη: μιά μερίδα θά περάσει μέ τό μέρος μας, μιά μερίδα θά μείνει οὐδέτερη καί μιά μερίδα θά προσχωρήσει ἐνσυνείδητα στούς μοναρχικούς-καντέτους, πού ξεπουλᾶνε τή Ρωσία στό ἀγγλοαμερικανικό κεφάλαιο, πασχίζοντας νά πνίξουν τήν ἐπανάσταση μέ τίς ξένες λόγχες. Ἕνα ἀπό τά ἐπιτακτικά καθήκοντα τῆς σημερινῆς στιγμῆς εἶναι νά καταφέρουμε νά ἐκτιμήσουμε καί νά ἀξιοποιήσουμε αὐτή τή στροφή πού συντελεῖται στίς γραμμές τῆς μενσεβίκικης καί ἐσέρικης δημοκρατίας, ἀπό τήν ἐχθρότητα ἀπέναντι στόν μπολσεβικισμό στήν ἀρχή πρός τήν οὐδετερότητα καί ὕστερα πρός τήν ὑποστήριξή του.

Γιά πολλούς, κάθε σύνθημα πού ρίχνει τό Κόμμα στίς μάζες, ἔχει τήν ἰδιότητα νά ἀποστεώνεται, νά ἀπολιθώνεται, νά διατηρεῖ τήν ἰσχύ του ἀκόμη καί ὅταν ἔχουν ἀλλάξει οἱ

συνθῆκες πού ἐπέβαλαν τήν ἀνάγκη αὐτοῦ τοῦ συνθήματος. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀναπόφευκτο κακό, καί ἄν δέν μάθεις νά τό ἀντιπαλεύεις καί νά τό νικᾶς, δέν μπορεῖς νά ἐξασφαλίσεις μιά σωστή πολιτική τοῦ Κόμματος. Ἡ περίοδος πού ἡ προλεταριακή ἐπανάστασή μας βρισκόταν σέ ἐξαιρετικά μεγάλη διάσταση μέ τή μενσεβίκικη καί ἐσέρικη δημοκρατία, ἦταν ἱστορικά ἀναγκαία· δέν μπορούσαμε νά μή κάνουμε σκληρή πάλη ἐνάντια στούς τέτιους δημοκράτες, ὅταν αὐτοί ἔκλιναν πρός τό στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν μας καί πάσχιζαν νά παλινορθώσουν τήν *ἀστική καί ἰμπεριαλιστική* ρεπουμπλικανική δημοκρατία. Τώρα, στίς πιό πολλές περιπτώσεις τά συνθήματα αὐτῆς τῆς πάλης ἀποστεώθηκαν καί ἀπολιθώθηκαν καί μᾶς *ἐμποδίζουν* νά ἐκτιμήσουμε σωστά καί νά ἀξιοποιήσουμε μυαλωμένα τό νέο στοιχεῖο, ὅταν στούς κόλπους τῆς δημοκρατίας αὐτῆς ἄρχισε νά σημειώνεται μιά νέα στροφή, στροφή πρός τό μέρος μας, στροφή πού δέν εἶναι τυχαία, μά ἔχει τίς πιό βαθιές ρίζες μέσα στίς συνθῆκες ὁλόκληρης τῆς διεθνοῦς κατάστασης.

Δέν ἀρκεῖ νά ὑποστηρίζουμε αὐτή τή στροφή, νά ὑποδεχόμαστε φιλικά αὐτούς πού στρέφονται πρός ἐμᾶς. Ὁ πολιτικός πού ἔχει συνείδηση τῶν καθηκόντων του ὀφείλει νά μάθει *νά προκαλεῖ* αὐτή τή στροφή στά διάφορα στρώματα καί ὁμάδες τῆς πλατιᾶς μικροαστικῆς δημοκρατικῆς μάζας, ἐφόσον ἔχει πειστεῖ πώς ὑπάρχουν σοβαρά καί βαθιά ἱστορικά αἴτια γιά μιά τέτια στροφή. Ὁ ἐπαναστάτης προλετάριος ὀφείλει νά γνωρίζει ποιόν πρέπει νά καταστέλλει, μέ ποιόν πρέπει — πότε καί πῶς — νά ξέρει νά κλείνει συμφωνία. Θά ἦταν γελοῖο καί ἀνόητο νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν τρομοκρατία καί τήν καταστολή σέ βάρος τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν μέ τά τσιράκια τους πού ξεπουλοῦν τή Ρωσία στούς νέους «συμμάχους» ἰμπεριαλιστές. Θά ἦταν κωμωδία νά προσπαθήσουμε νά τούς «πείσουμε» καί γενικά «νά ἐπιδράσουμε ψυχολογικά» πάνω τους. Ἀλλά θά ἦταν τό ἴδιο — ἄν ὄχι περισσότερο — ἀνόητο καί γελοῖο νά ἐπιμένουμε μόνο στήν τακτική τῆς καταστολῆς καί τῆς τρομοκρατίας ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία, ὅταν ἡ πορεία τῶν πραγμάτων μᾶς ἀναγκάζει νά τήν κάνουμε νά στραφεῖ πρός τό μέρος μας.

Καί τή δημοκρατία αὐτή τό προλεταριάτο τή συναντᾶ παντοῦ. Στό χωριό τό καθῆκον μας εἶναι νά ἐκμηδενίσουμε τόν τσιφλικά, νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση τοῦ ἐκμεταλλευτῆ καί τοῦ κουλάκου-κερδοσκόπου· γιά τή δουλιά αὐτή μποροῦμε νά στηριχτοῦμε σταθερά *μόνο* στούς μισοπρολετάριους, στή «φτω-

χολογιά». 'Αλλά ὁ μεσαῖος ἀγρότης δέν εἶναι ἐχθρός μας. Αὐτός ταλαντευόταν, ταλαντεύεται καί θά ταλαντεύεται: τό καθῆκον τῆς ἐπίδρασης πάνω στούς ταλαντευόμενους *δέν εἶναι ταυτόσημο* μέ τό καθῆκον τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ἐκμεταλλευτῆ καί τῆς κατανίκησης τοῦ δραστήριου ἐχθροῦ. Τό νά ξέρουμε νά πετυχαίνουμε συμφωνία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη—χωρίς νά ἐγκαταλείπουμε οὔτε στιγμή τήν πάλη ἐνάντια στόν κουλάκο καί στηριζόμενοι σταθερά μόνο στή φτωχολογιά—αὐτό εἶναι τό καθῆκον τῆς στιγμῆς, γιατί ἀκριβῶς τώρα εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ στροφή τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς πρός τό μέρος μας, χάρη στίς αἰτίες πού ἐκθέσαμε πιό πάνω.

Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τό βιοτέχνη, καί γιά τόν ἐπαγγελματία, καί γιά τόν ἐργάτη ἐκεῖνον πού ζεῖ σέ συνθῆκες πιό ἔντονα μικροαστικές, ἤ πού διατήρησε σέ μεγαλύτερο βαθμό τίς μικροαστικές ἀντιλήψεις, καί γιά πολλούς ὑπαλλήλους, καί γιά τούς ἀξιωματικούς, καί—ἰδιαίτερα—γιά τή διανόηση γενικά. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς στό Κόμμα μας παρατηρεῖται συχνά μιά ἀδεξιότητα νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό τή στροφή πού συντελεῖται στίς γραμμές τους καί πώς ἡ ἀδεξιότητα αὐτή μπορεῖ καί πρέπει νά ὑπερνικηθεῖ, νά μετατραπεῖ σέ δεξιότητα.

Ἔχουμε ἕνα σταθερό πιά στήριγμα μέσα στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐπαγγελματικά ὀργανωμένων προλεταρίων. Πρέπει νά ξέρουμε νά τραβήξουμε πρός τό μέρος μας, νά περιλάβουμε μέσα σέ μιά κοινή ὀργάνωση, νά ὑποτάξουμε στή γενική προλεταριακή πειθαρχία τά λιγότερο προλεταριακά, τά πιό μικροαστικά στρώματα τῶν *ἐργαζομένων* πού στρέφονται πρός τό μέρος μας. 'Εδῶ τό σύνθημα τῆς στιγμῆς δέν εἶναι νά παλεύουμε ἐναντίον τους, ἀλλά νά τούς προσελκύουμε, νά ξέρουμε νά ἐπιδροῦμε πάνω τους, νά πείθουμε τούς ταλαντευόμενους, νά χρησιμοποιοῦμε τούς οὐδέτερους, νά διαπαιδαγωγοῦμε—μέ τό περιβάλλον τῆς μαζικῆς προλεταριακῆς ἐπιροῆς—ἐκείνους πού βραδυποροῦν εἴτε ἔχουν ἀρχίσει ἐντελῶς πρόσφατα νά ἀπαλλάσσονται ἀπό τίς «συντακτικές» ἤ τίς «πατριωτικές-δημοκρατικές» αὐταπάτες.

Ἔχουμε πιά ἕνα ἀρκετά γερό στήριγμα στίς μάζες τῶν ἐργαζομένων. Τό ἕκτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό ἔδειξε αὐτό περίτρανα. Δέν φοβόμαστε τούς ἀστούς διανοούμενους καί ἐνάντια σέ ὅσους ἀπ'αὐτούς εἶναι μοχθηροί σαμποταριστές καί λευκοφρουρίτες δέν θά ἀδυνατίσουμε οὔτε στιγμή τήν πάλη. Τό σύνθημα τῆς στιγμῆς ὅμως εἶναι νά ξέρουμε νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τή στροφή πού σημειώνεται στίς γραμμές τους πρός τό

μέρος μας. Μᾶς ἔμειναν ἀκόμη ἀρκετοί ἀπό τούς χειρότερους ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς διανόησης πού «ἔχουν τρυπώσει» στά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας: νά τούς πετάξουμε ἔξω, νά τούς ἀντικαταστήσουμε μέ διανοούμενους, πού ὥς χθές ἀκόμη ἦταν συνειδητοί ἐχθροί μας καί πού σήμερα εἶναι μόνο οὐδέτεροι, αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντα τῆς τωρινῆς στιγμῆς, καθῆκον ὅλων τῶν σοβιετικῶν στελεχῶν πού ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ τή «διανόηση», καθῆκον ὅλων τῶν διαφωτιστῶν, τῶν προπαγανδιστῶν καί τῶν ὀργανωτῶν.

Βέβαια, ἡ συμφωνία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, μέ τό χθεσινό μενσεβίκο ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργατῶν, μέ τό χθεσινό σαμποταριστή ἀπό τίς γραμμές τῶν ὑπαλλήλων ἤ τῆς διανόησης ἀπαιτεῖ δεξιότητα, ὅπως καί κάθε πολιτική ἐνέργεια πού γίνεται σέ πολύπλοκες συνθῆκες πού ἀλλάζουν ὁρμητικά. Ὅλο τό ζήτημα εἶναι νά μήν ἱκανοποιούμαστε ἀπό τή δεξιότητα πού ἀποκτήσαμε ἀπό τήν πείρα τοῦ παρελθόντος, ἀλλά νά προχωροῦμε *ὁπωσδήποτε πιό πέρα,* νά ἐπιδιώκουμε *ὁπωσδήποτε περισσότερα,* νά περνᾶμε ὁπωσδήποτε ἀπό τά πιό εὔκολα καθήκοντα στά πιό δύσκολα. Χωρίς αὐτό δέν εἶναι δυνατή καμιά πρόοδος γενικά, δέν εἶναι δυνατή οὔτε ἡ πρόοδος τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης.

Τοῦτες τίς μέρες μέ ἐπισκέφθηκαν ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου τῶν πληρεξουσίων τῶν πιστωτικῶν συνεταιριστῶν. Μοῦ ἔδειξαν τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τους[77], πού στρέφεται *ἐνάντια στή συγχώνευση* τῆς πιστωτικῆς συνεταιριστικῆς τράπεζας μέ τή λαϊκή τράπεζα τῆς Δημοκρατίας. Τούς εἶπα πώς εἶμαι ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη καί ἐκτιμῶ βαθιά καί τήν ἀπαρχή ἀκόμη τῆς στροφῆς τῶν συνεταιριστῶν ἀπό τήν ἐχθρότητα ἀπέναντι στούς μπολσεβίκους πρός τήν οὐδετερότητα, ἀλλά πώς ἡ βάση γιά μιά συμφωνία δημιουργεῖται μόνο ὅταν δόσουν τή συγκατάθεσή τους γιά πλήρη συγχώνευση αὐτῆς τῆς εἰδικῆς τράπεζας μέ τήν ἑνιαία τράπεζα τῆς Δημοκρατίας. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου ἀντικατέστησαν τότε τήν ἀπόφασή τους μέ ἄλλη καί πέτυχαν νά ψηφιστεῖ στό συνέδριο μιά ἄλλη ἀπόφαση, στήν ὁποία εἶχαν σβήσει ὅλα ὅσα λέγονταν ἐνάντια στή συγχώνευση, *ἀλλά... ἀλλά* πρότειναν ἕνα σχέδιο ἵδρυσης *εἰδικῆς* «πιστωτικῆς ἕνωσης» τῶν συνεταιριστῶν, πού στήν πραγματικότητα δέν διαφέρει σέ τίποτε ἀπό τήν εἰδική τράπεζα! Αὐτό ἦταν γελοῖο. Μέ ὄμορφα λόγια, ἐννοεῖται, μπορεῖ νά τρέφεται ἤ νά ξεγελιέται μόνο ἕνας βλάκας. Ἡ «ἀποτυχία» ὅμως μιᾶς ἀπό τίς... «προσπάθειες» αὐτές δέν θά

κλονίσει καθόλου τήν πολιτική μας· ἀπέναντι στούς συνεταιριστές, ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά ἀσκούσαμε καί θά ἀσκοῦμε πολιτική συμφωνίας, ματαιώνοντας κάθε ἀπόπειρα ἀλλαγῆς τῆς *γραμμῆς* τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τῆς σοβιετικῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης.

Οἱ ταλαντεύσεις τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν εἶναι ἀναπόφευκτες. Ἦταν ἀρκετές μερικές νίκες τῶν τσεχοσλοβάκων γιά νά πανικοβληθοῦν οἱ δημοκράτες αὐτοί, νά σπέρνουν τόν πανικό, νά λιποτακτοῦν στό στρατόπεδο τῶν «νικητῶν», νά εἶναι ἕτοιμοι νά τούς ὑποδεχτοῦν μέ σκυμμένο τό κεφάλι. Ἐννοεῖται ὅτι δέν πρέπει οὔτε στιγμή νά ξεχνᾶμε πώς καί τώρα δέν χρειάζονται παρά μερικές ἐπιμέρους ἐπιτυχίες, ἄς ποῦμε, τῶν ἀγγλοαμερικανοκρασνοφικῶν λευκοφρουριτῶν, γιά νά ἀρχίσουν οἱ ταλαντεύσεις πρός τήν ἄλλη κατεύθυνση, νά ἐνταθεῖ ὁ πανικός, νά πληθύνουν οἱ περιπτώσεις μετάδοσης τοῦ πανικοῦ, οἱ περιπτώσεις προδοσίας καί μεταπήδησης πρός τό μέρος τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί τά λοιπά καί τά παρόμοια.

Αὐτό τό ξέρουμε. Αὐτό δέν πρόκειται νά τό ξεχάσουμε. Ἡ κατακτημένη ἀπό μᾶς καθαρά προλεταριακή βάση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού ὑποστηρίζεται ἀπό τούς μισοπρολετάριους, θά μείνει ἀναλλοίωτα στέρεη. Τό στράτευμά μας δέν θά κάνει πίσω, ὁ στρατός μας δέν θά ταλαντευτεῖ—αὐτό τό ξέρουμε πιά ἀπό τήν πείρα. Ἀλλά, ὅταν βαθύτατες κοσμοϊστορικές ἀλλαγές προκαλοῦν μιά ἀναπόφευκτη στροφή στίς μάζες τῆς ἀκομματικῆς, μενσεβίκικης, ἐσέρικης δημοκρατίας πρός τό μέρος μας, ἐμεῖς πρέπει νά μάθουμε, καί θά μάθουμε, νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπ᾽αὐτή τή στροφή, νά τήν ἐνισχύσουμε, νά τήν προκαλέσουμε μέσα στίς ἀντίστοιχες ὁμάδες καί στρώματα, νά κάνουμε ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά τήν ἐπίτευξη συμφωνίας μέ τά στοιχεῖα αὐτά, διευκολύνοντας ἔτσι τή δουλιά τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, λιγοστεύοντας τίς δυσκολίες τῆς φοβερῆς ἐρείπωσης, τῆς ἀμορφωσιᾶς, τῆς ἀδεξιότητας, πού ἐπιβραδύνουν τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 252
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ 20 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918, ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ [78]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ὁ σύντροφος Λένιν ἔγινε δεκτός μέ θυελλώδη χειροκροτήματα καί ἐπευφημίες.) Σύντροφοι, θά ἤθελα νά πῶ λίγα λόγια ἀπ'ἀφορμή ἕνα γράμμα πού δημοσιεύτηκε στό σημερινό φύλλο τῆς «Πράβντα». Συντάκτης τοῦ γράμματος αὐτοῦ εἶναι ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν, διακεκριμένο μέλος τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί τοῦ Κόμματος τῶν δεξιῶν ἐσέρων. Μέ τό γράμμα αὐτό ὁ Σορόκιν ἀπευθύνεται στούς ἐκλογεῖς του καί τούς δηλώνει πώς παραιτεῖται ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ μέλους τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί ἀπό κάθε συμμετοχή στήν πολιτική. Τό γράμμα αὐτό δέν ἀποτελεῖ μόνο ἕνα ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον «ἀνθρώπινο ντοκουμέντο», μά ἔχει καί τεράστια πολιτική σημασία.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν ἦταν ὁ κύριος συνεργάτης τῆς ἐφημερίδας τῶν δεξιῶν ἐσέρων «Βόλια Ναρόντα» [79], ἡ ὁποία βάδιζε χέρι-χέρι μέ τούς καντέτους. Ἡ ὁμολογία αὐτή, πού ἔγινε μέ ἀνοιχτό γράμμα στόν Τύπο, σημειώνει μιά μεγάλη στροφή, καμπή, πού συντελεῖται μέσα σέ κύκλους πού ὥς τώρα κρατοῦσαν ἐχθρική στάση ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἀφοῦ ὁ Πιτιρίμ Σορόκιν δηλώνει ὅτι ἡ πολιτική ὁρισμένων ἡγετῶν εἶναι σέ πολλές περιπτώσεις κοινωνικά ἐπιζήμια, αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι ὁμολογεῖ, ἐπιτέλους, ἀνοιχτά καί τίμια πώς ὅλη ἡ πολιτική τῶν δεξιῶν ἐσέρων ἦταν κοινωνικά ἐπιζήμια.

Πολλοί ἐκπρόσωποι αὐτοῦ τοῦ Κόμματος ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν, ὕστερα ἀπό τά τελευταῖα γεγονότα, ὅτι πλησιάζει ὁ καιρός πού θά βγεῖ στό φῶς ὅλη ἡ ὀρθότητα τῆς θέσης τῶν μπολσεβίκων καί θά ἀποκαλυφθοῦν ὅλες οἱ γκάφες καί τά λάθη τῶν ἀνειρήνευτων πολέμιών της.

Τό γράμμα τοῦ Σορόκιν ἀποδεικνύει ὅτι στή σημερινή στιγμή μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε τουλάχιστο σέ μιά οὐδέτερη στάση ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία ἀπομέρους μιᾶς σειρᾶς ὁμάδων ἐχθρικά διατεθειμένων ἀπέναντί μας. Πολλούς τούς εἶχε ἀπομακρύνει ἀπό ἐμᾶς ἡ τερατώδης εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, πολλοί δέν πίστευαν στήν ἐπανάσταση, πολλοί πίστευαν μέ θρησκευτική εὐλάβεια στίς ἁγνές προθέσεις τῶν συμμάχων, ἀλλά τώρα ὅλα αὐτά ξεσκεπάστηκαν καί ὅλοι βλέπουν ὅτι οἱ διαβόητοι σύμμαχοι, ὑπαγορεύοντας στή Γερμανία ὅρους ἀκόμη πιό τερατώδεις ἀπό τούς ὅρους τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, εἶναι τό ἴδιο ληστές ὅπως καί οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές.

Οἱ σύμμαχοι, ὅπως εἶναι γνωστό, εἶναι ὀπαδοί τοῦ μοναρχικοῦ καθεστῶτος στή Ρωσία· στό Ἀρχάνγκελσκ, λ.χ., ὑποστηρίζουν ἐνεργά τούς μοναρχικούς. Οἱ ἄγγλοι ἔρχονται στή Ρωσία γιά νά ἀντικαταστήσουν τούς συντριμμένους γερμανούς ἰμπεριαλιστές. Ὅλα αὐτά ἄνοιξαν τά μάτια ἀκόμη καί τῶν πιό φανατικῶν καί ἀποτυφλωμένων πολέμιων τῆς ἐπανάστασης.

Μέχρι σήμερα πολλοί τυφλοί ὑπῆρξαν ὀπαδοί τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἐμεῖς ὅμως πάντα λέγαμε πώς ἡ Συντακτική Συνέλευση εἶναι σύνθημα τῶν τσιφλικάδων, τῶν μοναρχικῶν, ὅλης τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μιλιουκόφ, πού πουλάει τή Ρωσία δεξιά καί ἀριστερά — σέ ὅποιον δόσει τά πιό πολλά.

Ἡ ἀμερικανική «δημοκρατία» καταπιέζει τήν ἐργατική τάξη. Τώρα ἔμαθαν ὅλοι τί πάει νά πεῖ ρεπουμπλικανική δημοκρατία. Τώρα εἶναι φανερό γιά ὅλους ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρξει: ἤ νικητής ἰμπεριαλισμός, ἤ Σοβιετική ἐξουσία — μέσος ὅρος δέν ὑπάρχει. (Ὁ λόγος τοῦ σύντροφου Λένιν καλυπτόταν συνεχῶς ἀπό θυελλώδεις ἐπευφημίες.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 253 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 255, 22 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ «ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥ» 24 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918[80]

(Θυελλώδη χειροκροτήματα, τραγουδιέται ή «Διεθνής».) Σᾶς χαιρετίζω ἐξονόματος τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων —λέει ὁ Λένιν.— Ὅταν ἀναλογίζομαι τά καθήκοντα τοῦ στρατοῦ μας καί τῶν κόκκινων ἀξιωματικῶν, θυμᾶμαι ἕνα περιστατικό πού ἤμουν μάρτυς του πρίν ἀπό λίγο καιρό στό βαγόνι πού ταξίδευα στή γραμμή Φιλλανδίας.

Εἶδα τούς ἐπιβάτες νά χαμογελοῦν γιά κάτι, ἀκούγοντας μιά γριούλα, καί παρακάλεσα νά μοῦ μεταφράσουν τά ὅσα ἔλεγε. Ἡ φιλλανδέζα, συγκρίνοντας τούς παλιούς στρατιῶτες μέ τούς ἐπαναστάτες στρατιῶτες, ἔλεγε ὅτι οἱ πρῶτοι ὑπεράσπιζαν τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, ἐνῶ οἱ δεύτεροι —τά συμφέροντα τῆς φτωχολογιᾶς. «Πρῶτα, τό φτωχό τόν τιμωροῦσαν σκληρά γιά κάθε κούτσουρο πού ἔπαιρνε χωρίς ἄδεια, ἐνῶ τώρα, ἄν συναντήσεις ἕναν στρατιώτη στό δάσος, ἔλεγε ἡ γριούλα, θά σέ βοηθήσει κιόλας νά κουβαλήσεις τό δεμάτι μέ τά ξύλα». «Τώρα, ἔλεγε, δέν πρέπει πιά νά φοβόμαστε τόν ἄνθρωπο πού κρατάει ὅπλο».

Νομίζω, συνεχίζει ὁ Λένιν, ὅτι δύσκολα μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς καλύτερη ἀμοιβή γιά τόν Κόκκινο Στρατό.

Σέ συνέχεια ὁ Λένιν λέει ὅτι τό παλιό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τό ἀποτελοῦσαν κυρίως οἱ χαϊδεμένοι καί διεφθαρμένοι κανακάρηδες τῶν καπιταλιστῶν, πού δέν εἶχαν τίποτε τό κοινό μέ τόν ἁπλό στρατιώτη. Γι᾽αὐτό, τώρα πού δημιουργοῦμε ἕνα νέο στρατό, πρέπει νά στρατολογοῦμε διοικητές μόνο μέσα ἀπό τό λαό. Μόνο οἱ κόκκινοι ἀξιωματικοί θά ἔχουν κύρος ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες καί θά μπορέσουν νά στεργιώσουν τό σοσιαλισμό μέσα στό στρατό μας. Ὅνας τέτιος στρατός θά εἶναι ἀκατανίκητος.

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 258, 26 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΜΟΣΧΑΣ 26 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918[81]

(Ὁ σύντροφος Λένιν ἔγινε δεκτός μέ θυελλώδη παρατεταμένα χειροκροτήματα.) Σύντροφοι, χαιρετίζω στό πρόσωπό σας τούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ, πού ἔχει νά παίξει τεράστιο ρόλο σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή σωστή ὀργάνωση ὅλης τῆς δουλιᾶς τοῦ ἐφοδιασμοῦ. Ἐπανειλημμένα, καί ἰδιαίτερα τόν τελευταῖο καιρό, βρεθήκαμε στήν ἀνάγκη νά βάλουμε γιά συζήτηση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τά προβλήματα πού ἀφοροῦν τό συνεταιρισμό καί τή στάση τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας ἀπέναντί του.

Σχετικά μ᾽αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά θυμηθοῦμε πόσο σπουδαῖος ἦταν πρῶτα, στόν καιρό τῆς ἐξουσίας τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ ρόλος τοῦ συνεταιρισμοῦ, πού βασιζόταν στήν ἀρχή τῆς οἰκονομικῆς πάλης ἐνάντια στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν.

Εἶναι ἀλήθεια πώς οἱ συνεταιρισμοί, ἀντιμετωπίζοντας μέ τό δικό τους τρόπο τήν πρακτική δουλιά τῆς διανομῆς, ὑποκαθιστοῦσαν πολύ συχνά τά συμφέροντα τοῦ λαοῦ μέ τό συμφέρον μιᾶς ὁρισμένης ὁμάδας προσώπων, ὁδηγούμενοι συχνά ἀπό τήν τάση νά μοιράζονται μέ τούς καπιταλιστές τό ἐμπορικό κέρδος. Οἱ συνεταιριστές, ὁδηγούμενοι ἀπό καθαρά ἐμπορικά συμφέροντα, ξεχνοῦσαν συχνά τό σοσιαλιστικό καθεστώς, πού τούς φαινόταν ὅτι εἶναι πολύ-πολύ μακρινό καί ἀνέφικτο.

Οἱ συνεταιρισμοί συγκέντρωναν συνήθως τά μικροαστικά κυρίως στοιχεῖα, τή μεσαία ἀγροτιά, πού γιά ὁδηγό στίς ἐπιδιώξεις της μέσα στό συνεταιριστικό κίνημα εἶχε τά μικροαστικά της συμφέροντα. Μολαταῦτα οἱ σύνεταιρισμοί αὐτοί ἔκαναν μιά δουλιά, πού ἀναμφίβολα ἀνάπτυσσε τήν αὐτενέργεια

τῶν μαζῶν, καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ μεγάλη ὑπηρεσία τους. Οἱ συνεταιρισμοί, πραγματικά, βασιζόμενοι στήν αὐτενέργεια τῶν μαζῶν, δημιούργησαν μεγάλες οἰκονομικές ὀργανώσεις—καί ἐδῶ ἔπαιξαν, δέν μπορεῖ νά τό ἀρνηθεῖ κανείς, μεγάλο ρόλο.

Σέ μερικές περιπτώσεις οἱ οἰκονομικές αὐτές ὀργανώσεις ἐξελίχθηκαν σέ ὀργανώσεις ἱκανές νά ἀντικαθιστοῦν καί νά συμπληρώνουν τόν καπιταλιστικό μηχανισμό—καί αὐτό πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε—ἐνῶ ἀπό τό ἄλλο μέρος τό προλεταριάτο τῶν πόλεων εἶχε τραβηχτεῖ τόσο πολύ στήν ὀργάνωση τῆς μεγάλης καπιταλιστικῆς βιομηχανίας, ὥστε ἔγινε ἀρκετά ἰσχυρό γιά νά γκρεμίσει τήν τάξη τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν καί νά μπορέσει νά χρησιμοποιεῖ ὅλο τόν καπιταλιστικό μηχανισμό.

Τό προλεταριάτο τῶν πόλεων καταλάβαινε ἀρκετά καλά ὅτι, σ'αὐτή τήν κατάσταση τῆς ἐρείπωσης πού προκάλεσε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἔπρεπε νά ὀργανωθεῖ ἕνας μηχανισμός ἐφοδιασμοῦ, καί γιά τό σκοπό αὐτό χρησιμοποίησε πρῶτα-πρῶτα τό μεγάλο καπιταλιστικό μηχανισμό.

Καί αὐτό πρέπει νά τό θυμόμαστε. Ὁ συνεταιρισμός εἶναι ἕνα πολύ μεγάλο κληροδότημα πολιτισμοῦ πού πρέπει νά τό ἐκτιμοῦμε καί νά τό χρησιμοποιοῦμε.

Καί γι'αὐτό, ὅταν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων εἴχαμε νά ἀντιμετωπίσουμε τό ζήτημα τοῦ ρόλου τοῦ συνεταιρισμοῦ, τό ἀντιμετωπίζαμε μέ μεγάλη σύνεση, γιατί καταλαβαίναμε πολύ καλά πόση σπουδαιότητα ἔχει ἡ πλήρης χρησιμοποίηση ὅλου αὐτοῦ τοῦ καλοοργανωμένου οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ.

Ταυτόχρονα δέν μπορούσαμε νά ξεχάσουμε ὅτι τά βασικά στελέχη στόν τομέα τῆς συνεταιριστικῆς οἰκοδόμησης ἦταν οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι καί τά ἄλλα συμφιλιωτιστικά καί μικροαστικά κόμματα. Αὐτό δέν μπορούσαμε νά τό ξεχάσουμε ὅσο αὐτές οἱ πολιτικές ὁμάδες, πού βρίσκονται ἀνάμεσα στίς δυό ἀντιμαχόμενες τάξεις, χρησιμοποιοῦσαν τούς συνεταιρισμούς ἐνμέρει γιά νά καλύπτουν τούς ἀντεπαναστάτες, ἀκόμη καί γιά νά ἐνισχύουν τούς τσεχοσλοβάκους μέ τά μέσα πού εἶχαν συγκεντρώσει οἱ συνεταιρισμοί. Μάλιστα, εἴχαμε τέτιες πληροφορίες. Ὡστόσο, αὐτό δέν ἦταν καθόλου ἕνα γενικό φαινόμενο, καί συχνά καλούσαμε τούς συνεταιρισμούς νά δουλέψουν μαζί μας, ἄν ἤθελαν νά δουλέψουν μαζί μας.

Τόν τελευταῖο καιρό καί ἡ διεθνής θέση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἐξελίχτηκε ἔτσι, πού πολλές μικροαστικές ὁμάδες εἶδαν

καθαρά πόσο μεγάλη σημασία ἔχει ἡ ἐργατοαγροτική ἐξουσία.

Τότε πού ἡ Σοβιετική Ρωσία βρέθηκε μπροστά στό Μπρέστ, ὅταν εἴμασταν ἀναγκασμένοι νά συνάψουμε μέ τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές μιά τόσο ἐπαχθή εἰρήνη, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι ὕψωναν ἰδιαίτερα ἐναντίον μας τίς φωνές τους. Ὅταν ἡ Σοβιετική Ρωσία βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά συνάψει αὐτή τήν εἰρήνη, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι διαλαλοῦσαν παντοῦ ὅτι οἱ μπολσεβίκοι σπρώχνουν τή Ρωσία στόν ὄλεθρο.

Μερικοί ἀπό τούς ἐκπροσώπους αὐτούς νόμιζαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι οὐτοπιστές, πού τρέφουν τήν αὐταπάτη ὅτι εἶναι δυνατό νά γίνει παγκόσμια ἐπανάσταση. Ἄλλοι νόμιζαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι πράκτορες τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Τέλος, πολλοί ἀπ'αὐτούς νόμιζαν τότε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἔκαναν παραχωρήσεις στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, καί χαιρεκακοῦσαν, νομίζοντας ὅτι αὐτό εἶναι συμφωνία μέ τήν ἄρχουσα γερμανική ἀστική τάξη.

Δέν θά καθήσω νά ἀραδιάσω ἐδῶ τίς πιό μή κολακευτικές ἐκφράσεις—γιά νά μή πῶ τίποτε περισσότερο—πού ἐξαπέλυαν τότε οἱ ὁμάδες αὐτές ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

Ὡστόσο, τά γεγονότα πού διαδραματίζονται τόν τελευταῖο καιρό σέ ὅλο τόν κόσμο, δίδαξαν πολλά στούς μενσεβίκους καί στούς δεξιούς ἐσέρους. Ἡ ἔκκληση τῆς ΚΕ τῶν μενσεβίκων πρός ὅλους τούς ἐργαζόμενους [82], πού δημοσιεύτηκε πρόσφατα στόν Τύπο μας, λέει ὅτι, παρόλο πού ἔχουν ἰδεολογικές διαφωνίες μέ τούς κομμουνιστές, θεωροῦν ὅτι πρέπει νά ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό, πού ἐπικεφαλῆς του βρίσκονται τώρα οἱ ἀγγλοαμερικανοί καπιταλιστές.

Πραγματικά, διαδραματίστηκαν γεγονότα τεράστιας σημασίας. Στή Ρουμανία καί στήν Αὐστροουγγαρία σχηματίστηκαν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Καί στή Γερμανία τά Σοβιέτ τάσσονται κατά τῆς Συντακτικῆς, καί εἶναι ἐνδεχόμενο ὕστερα ἀπό μερικές βδομάδες ἡ κυβέρνηση τοῦ Χάαζε—Σάιντεμαν νά πέσει καί νά ἀντικατασταθεῖ μέ μιά κυβέρνηση Λῆμπκνεχτ. Ταυτόχρονα ὁ ἀγγλογαλλικός καπιταλισμός καταβάλλει ὅλες του τίς προσπάθειες γιά νά συντρίψει τή ρωσική ἐπανάσταση καί νά σταματήσει ἔτσι τήν παγκόσμια ἐπανάσταση. Τώρα ἔγινε φανερό σέ ὅλους ὅτι οἱ ὀρέξεις τοῦ συμμαχικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι μεγαλύτερες ἀπό τίς ὀρέξεις τοῦ γερμανικοῦ: οἱ ὅροι πού ἔβαλαν στή Γερμανία εἶναι ἀκόμη χειρότεροι ἀπό τούς ὅρους τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καί ἐκτός ἀπ'αὐτό ἐπιδιώκουν γενικά

νά πνίξουν τήν ἐπανάσταση καί νά παίξουν τό ρόλο τοῦ παγκόσμιου χωροφύλακα. Οἱ μενσεβίκοι ἔδειξαν μέ τήν ἀπόφασή τους ὅτι κατάλαβαν πρός τά ποῦ φυσοῦν οἱ ἀγγλικοί ἄνεμοι. Καί τώρα ἐμεῖς δέν πρέπει νά τούς ἀπωθήσουμε, μά, ἀπεναντίας, νά τούς δεχτοῦμε, νά τούς δόσουμε τή δυνατότητα νά συνεργαστοῦν μαζί μας.

Οἱ κομμουνιστές ἔδειξαν ἀπό τόν 'Απρίλη ἀκόμη αὐτοῦ τοῦ χρόνου ὅτι δέν ἀποφεύγουν νά συνεργαστοῦν μέ τούς συνεταιριστές. Τό καθῆκον τῶν κομμουνιστῶν εἶναι, στηριζόμενοι στό προλεταριάτο τῶν πόλεων, νά καταφέρουν νά χρησιμοποιήσουν ὅλους ἐκείνους πού μποροῦν νά τραβηχτοῦν στή δουλιά, ὅλους ἐκείνους πού ἀκολουθοῦσαν προηγούμενα τά σοσιαλιστικά συνθήματα, ἀλλά δέν ἔβρισκαν μέσα τους τό θάρρος νά παλέψουν γι'αὐτά ὥς τή νίκη ἤ τήν ἥττα. 'Ο Μάρξ εἶπε ὅτι τό προλεταριάτο πρέπει νά ἀπαλλοτριώσει τούς καπιταλιστές καί ὅσο γιά τίς μικροαστικές ὁμάδες, πρέπει νά ξέρει νά τίς χρησιμοποιεῖ. Κι'ἐμεῖς εἴπαμε ὅτι πρέπει νά τά πάρουμε ὅλα ἀπό τούς καπιταλιστές, καί ὅσο γιά τούς κουλάκους μονάχα νά τούς στριμώξουμε καί νά τούς βάλουμε κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν. Πρέπει νά πετύχουμε συμφωνία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, νά τόν βάλουμε κάτω ἀπό τόν ἔλεγχό μας, κάνοντας ὡστόσο πράξη τά ἰδανικά τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Πρέπει νά ποῦμε ἀνοιχτά ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες θά καταβάλλουν ὅλες τους τίς προσπάθειες γιά νά κάνουν πράξη τά ἰδανικά τοῦ σοσιαλισμοῦ, καί ἄν μερικοί δέν συμμερίζονται τά ἰδανικά αὐτά, ἐμεῖς θά προχωρήσουμε καί χωρίς αὐτούς. Πρέπει ὅμως νά χρησιμοποιήσουμε ὅλους ἐκείνους πού μποροῦν πραγματικά νά μᾶς βοηθήσουν σ'αὐτή τήν πολύ δύσκολη πάλη.

Καί νά πού τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, μελετώντας τά ζητήματα αὐτά, κατέληξε ἀκόμη ἀπό τόν 'Απρίλη σέ συμφωνία μέ τούς συνεταιριστές[83]. Ἦταν ἡ μοναδική συνεδρίαση ὅπου, ἐκτός ἀπό τούς κομμουνιστές Λαϊκούς ἐπιτρόπους, ἔπαιρναν μέρος καί ἐκπρόσωποι τοῦ ἐλεύθερου συνεταιρισμοῦ.

Προσπαθήσαμε νά καταλήξουμε σέ συμφωνία μαζί τους. Ἦταν ἡ μοναδική συνεδρίαση, ὅπου ἡ ἀπόφαση δέν πάρθηκε ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν κομμουνιστῶν, ἀλλά ἀπό τή μειοψηφία — τούς συνεταιριστές.

Καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἔκανε δεκτή τήν ἀπόφαση αὐτή, θεωρώντας ἀναγκαῖο νά χρησιμοποιήσει καί τήν πείρα καί τίς γνώσεις τῶν συνεταιριστῶν καί τό μηχανισμό τους.

Ξέρετε επίσης ότι πρίν από μερικές μέρες ψηφίστηκε διάταγμα [84], πού δημοσιεύτηκε τήν Κυριακή στήν «᾿Ιζβέστιγια», γιά τήν οργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ καί ὅτι τό διάταγμα αὐτό ἐπιφυλάσσει σπουδαῖο ρόλο στό συνεταιρισμό καί τίς συνεταιριστικές ὀργανώσεις. Γιατί, χωρίς ἕνα δίχτυ συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων δέν εἶναι δυνατή ἡ ὀργάνωση τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας, καί μέχρι σήμερα ἔχουν γίνει πολλά λάθη στόν τομέα αὐτό. Ἔκλεισαν μερικούς συνεταιρισμούς, τούς ἐθνικοποίησαν, ἐνῶ τά Σοβιέτ δέν τά ἔβγαζαν πέρα μέ τή διανομή, δέν τά ἔβγαζαν πέρα μέ τήν ὀργάνωση σοβιετικῶν καταστημάτων.

Καί νά πού, σύμφωνα μ᾿αὐτό τό διάταγμα, πρέπει νά ἐπιστραφοῦν σέ ὅλους τούς συνεταιρισμούς ὅλα ὅσα τούς ἔχουν ἀφαιρεθεῖ.

Οἱ συνεταιρισμοί πρέπει νά ἀποεθνικοποιηθοῦν, πρέπει νά ἀποκατασταθοῦν.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό διάταγμα ἀντιμετωπίζει μέ μεγάλη σύνεση τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν πού εἶχαν κλειστεῖ ἐπειδή κατάφεραν νά τρυπώσουν σ᾿αὐτούς ἀντεπαναστάτες. Τό εἴπαμε ξεκάθαρα ὅτι ἀπ᾿αὐτή τήν ἄποψη ἡ δράση τῶν συνεταιρισμῶν πρέπει νά μπεῖ κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο, ὡστόσο λέμε ὅτι οἱ συνεταιρισμοί πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν πέρα γιά πέρα.

Εἶναι φανερό σέ ὅλους σας ὅτι ἕνα ἀπό τά βασικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου εἶναι νά προχωρήσει ἀμέσως στή σωστή ὀργάνωση τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων.

Καί μιά πού ἔχουμε ἕνα μηχανισμό πού διαθέτει τέτια πείρα καί, τό σπουδαιότερο, βασίζεται στήν αὐτενέργεια τῶν μαζῶν, πρέπει νά τόν χειραγωγήσουμε στήν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν καθηκόντων. Καί ἀκριβῶς πρός αὐτή τήν κατεύθυνση ἀξίζει νά χρησιμοποιήσουμε τήν αὐτενέργεια τῶν μαζῶν, πού δημιούργησαν αὐτές τίς ὀργανώσεις. Εἶναι ἀπαραίτητο νά τραβηχτοῦν στή δουλιά τοῦ ἐφοδιασμοῦ οἱ ἴδιες οἱ μάζες, κι᾿αὐτό πρέπει νά τό καθορίσουμε σάν κύρια ἀποστολή τοῦ συνεταιρισμοῦ καί συγκεκριμένα τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ.

῾Η δουλιά τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ, τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων εἶναι τέτια, πού μπορεῖ νά τήν κάνει ὁ καθένας. Τήν κάνει καί ἕνας πού δέν ἔσκυψε πολύ πάνω στό βιβλίο. Καί στή Ρωσία ἕνα πολύ μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀκόμη καθυστερημένο καί ἀμόρφωτο, γιατί στό παρελθόν γινόταν τό πᾶν γιά νά στερηθοῦν οἱ ἐργάτες καί οἱ καταπιεζόμενες μάζες τή μόρφωση.

Μέσα στίς μάζες ὅμως ὑπάρχουν πολλές, πάρα πολλές

ζωντανές δυνάμεις, πού μποροῦν νά δείξουν τεράστιες ἱκανότητες, πολύ πιό μεγάλες ἀπ'ὅ,τι μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς. Καί γι'αὐτό, καθῆκον τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ εἶναι νά προσελκύει αὐτές τίς δυνάμεις, νά τίς βρεῖ καί νά τίς χρησιμοποιήσει ἄμεσα στή δουλιά τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων. Ἡ σοσιαλιστική κοινωνία εἶναι ἕνας ἑνιαῖος συνεταιρισμός.

Καί δέν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ αὐτενέργεια τῶν μαζῶν στόν τομέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ θά συντελέσει, ὥστε ὁ ἐργατικός συνεταιρισμός νά δημιουργήσει πραγματικά μιά ἑνιαία καταναλωτική κομμούνα τῆς πόλης Μόσχας.

Δημοσιεύτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 σέ ξεχωριστό φυλλάδιο καί στό περιοδικό «Ραμπότσι Μίρ», τεῦχ. 19

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ φυλλαδίου, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ

ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

27 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1918[85]

1

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Σύντροφοι, θά ἤθελα νά κουβεντιάσουμε γιά τά καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά στό Κόμμα μας καί στή Σοβιετική ἐξουσία, σέ σχέση μέ τό ζήτημα τῆς στάσης τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία. Τά τελευταῖα γεγονότα βάζουν ἀναμφίβολα στήν ἡμερήσια διάταξη αὐτό τό ζήτημα, γιατί οἱ τεράστιες ἀλλαγές πού σημειώθηκαν στή διεθνή κατάσταση, ὅπως ἡ ἀκύρωση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ, ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία, ἡ χρεοκοπία τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί ἡ ἀποσύνθεση τοῦ ἀγγλοαμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, δέν μποροῦσαν παρά νά ὑποσκάψουν ὁλόκληρη σειρά ἀστικοδημοκρατικές θέσεις, πού ἀποτελοῦσαν τό θεωρητικό βάθρο τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Ἡ στρατιωτική κατάσταση τῆς Ρωσίας, ἡ πίεση τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ καί τοῦ ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ δέν μποροῦσαν νά μή σπρώξουν, περισσότερο εἴτε λιγότερο, μιά μερίδα τῆς μικροαστικῆς αὐτῆς δημοκρατίας πρός τό μέρος μας. Γι᾽αὐτές ἀκριβῶς τίς ἀλλαγές, πού πρέπει νά ἐπιφέρουμε στήν τακτική μας, γιά τά καινούργια καθήκοντα πού μπαίνουν μπροστά μας, θά ἤθελα νά κουβεντιάσουμε ἀπόψε.

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀρχίσω ἀπό μερικές βασικές θεωρητικές θέσεις. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό κυριότερο κοινωνικό στρῶμα, πού ἀποτελεῖ στή Ρωσία τήν οἰκονομική βάση τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, εἶναι ἡ μεσαία ἀγροτιά. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό πρέπει ἀναπόφευκτα νά πάρει ἰδιαίτερες μορφές σέ μιά χώρα μέ σημαντικό ἀγροτικό πληθυσμό. Γι᾽αὐτό, θά ἤθελα πρίν ἀπόλα νά σᾶς ὑπενθυμίσω πῶς διαμορφώθηκαν οἱ βασικές θέσεις τοῦ μαρξισμοῦ σχετικά μέ τή στάση τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στή μεσαία ἀγρο-

τιά. Γιά νά σᾶς τό ὑπενθυμίσω αὐτό, θά σᾶς διαβάσω μερικές θέσεις πού διατυπώθηκαν ἀπό τόν Ἔνγκελς στό ἄρθρο του «Τό ἀγροτικό πρόβλημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία». Τό ἄρθρο αὐτό, πού ἐκδόθηκε σέ χωριστή μπροσούρα, γράφτηκε τό 1895 ἤ τό 1894, ὅταν τό ζήτημα τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἀπέναντι στήν ἀγροτιά μπῆκε πρακτικά στήν ἡμερήσια διάταξη σέ σχέση μέ τή συζήτηση τοῦ προγράμματος τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό συνέδριο αὐτοῦ τοῦ Κόμματος στό Μπρέσλαου[86]. Νά τί ἔλεγε τότε ὁ Ἔνγκελς γιά τή στάση τοῦ προλεταριάτου: «Ποιά εἶναι λοιπόν ἡ στάση μας ἀπέναντι στή μικρή ἀγροτιά;... Πρῶτο, εἶναι ἀπόλυτα σωστή ἡ θέση τοῦ γαλλικοῦ προγράμματος: προβλέπουμε τόν ἀναπόφευκτο ἀφανισμό τοῦ μικροαγρότη, ἀλλά δέν εἶναι καθόλου ἀποστολή μας νά ἐπέμβουμε γιά νά τόν ἐπιταχύνουμε. Καί δεύτερο, εἶναι ἐξίσου ἐξόφθαλμο πώς, ὅταν θά ἔχουμε τήν κρατική ἐξουσία, οὔτε κάν πρόκειται νά κάνουμε τή σκέψη νά ἀπαλλοτριώσουμε μέ τή βία τούς μικροαγρότες—ἀδιάφορο ἄν μέ ἤ χωρίς ἀποζημίωση—ὅπως θά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τό κάνουμε μέ τούς μεγαλοτσιφλικάδες. Τό καθῆκον μας ἀπέναντι στούς μικροαγρότες εἶναι πρίν ἀπόλα νά μετατρέψουμε τό ἀτομικό νοικοκυριό τους καί τήν ἀτομική τους ἰδιοκτησία σέ συνεταιριστική, ὄχι μέ τή βία, ἀλλά μέ τό παράδειγμα καί τήν παροχή κοινωνικῆς βοήθειας γι'αὐτό τό σκοπό».

Παρακάτω γιά τό ζήτημα αὐτό ὁ Ἔνγκελς ἔλεγε: «Δέν μποροῦμε οὔτε τώρα, οὔτε ποτέ νά ὑποσχεθοῦμε στούς μικροκληρούχους ἀγρότες τή διατήρηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ μπροστά στήν ὑπεροχή τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς. Μποροῦμε μόνο νά τούς ὑποσχεθοῦμε ὅτι δέν θά ἐπεμβοῦμε μέ τή βία καί παρά τή θέλησή τους στίς σχέσεις τους ἰδιοκτησίας»[87].

Τέλος, ἡ τελευταία θέση πού θά ἤθελα νά σᾶς ὑπενθυμίσω εἶναι ὁ συλλογισμός γιά τούς πλουσιοχωρικούς, γιά τούς μεγάλους ἀγρότες (στά ρωσικά «κουλάκους»), δηλαδή γιά ἐκείνους τούς ἀγρότες πού δέν μποροῦν νά κάνουν χωρίς τή χρησιμοποίηση μισθωτῆς ἐργατικῆς δύναμης. Ἄν οἱ ἀγρότες αὐτοί δέν κατανοήσουν ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ ἐξαφάνιση τοῦ τωρινοῦ τους τρόπου παραγωγῆς καί δέν μπορέσουν νά βγάλουν τά ἀναγκαῖα γι'αὐτούς συμπεράσματα, οἱ μαρξιστές δέν θά μπορέσουν νά κάνουν τίποτε γι'αὐτούς. Τό χρέος μας εἶναι μόνο νά εὐκολύνουμε τό πέρασμα καί τῶν πλουσιοχωρικῶν στό νέο τρόπο παραγωγῆς[88].

Νά οί θέσεις πού ήθελα νά σᾶς ὑπενθυμίσω καί πού ἀναμφίβολα εἶναι γνωστές στόν κάθε κομμουνιστή. 'Από τίς θέσεις αὐτές βλέπουμε πώς τό καθῆκον τοῦ προλεταριάτου, πού κατάκτησε τήν κρατική ἐξουσία, δέν μπορεῖ σέ καμιά περίπτωση νά εἶναι τό ἴδιο στίς χῶρες ὅπου ἐπικρατεῖ τό σύστημα τῆς μεγάλης καπιταλιστικῆς παραγωγῆς καί στίς χῶρες, ὅπου ἐπικρατεῖ μιά καθυστερημένη ἀγροτιά, μικρή, μεσαία καί μεγάλη. Βλέπουμε πώς, ὅταν λέγαμε ὅτι ὁ πόλεμος ἐνάντια στόν τσιφλικά-ἐκμεταλλευτή εἶναι χρέος μας, ἐκθέταμε μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τά καθήκοντα τοῦ μαρξισμοῦ.

Σχετικά μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, ἐμεῖς λέμε: μέ κανένα τρόπο κανενός εἴδους βία. Σχετικά μέ τό μεγαλοαγρότη, τό σύνθημά μας εἶναι: ὑπαγωγή τους στό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν· πάλη ἐναντίον τους, ὅταν γίνονται παραβάσεις τοῦ μονοπωλίου σιτηρῶν, ὅταν κρύβουν τά σιτηρά. Τελευταῖα εἶχα τήν εὐκαιρία νά ἐπαναλάβω αὐτές τίς θέσεις σέ μιά συγκέντρωση μερικῶν ἑκατοντάδων ἀνθρώπων—ἐκπροσώπων τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, πού ἦλθαν στή Μόσχα ταυτόχρονα μέ τό VI συνέδριο *. Στήν κομματική μας φιλολογία, στήν προπαγάνδα καί στή διαφώτιση ὑπογραμμίζαμε πάντα αὐτή τή διαφορά τῆς στάσης μας ἀπέναντι στή μεγαλοαστική καί τή μικροαστική τάξη. 'Ενῶ ὅμως θεωρητικά εἴμασταν ὅλοι σύμφωνοι, δέν ἔβγαζαν ὅλοι τά ἀντίστοιχα πολιτικά συμπεράσματα, καί δέν τά ἔβγαζαν ὅλοι ἀρκετά γρήγορα. Κάθε ἄλλο. Κι'ἐγώ ἐπίτηδες ἄρχισα ἀπό μακριά, πού λέει ὁ λόγος, γιά νά σᾶς δείξω ἀπό ποιές οἰκονομικές ἔννοιες γιά τίς σχέσεις ἀνάμεσα στίς τάξεις πρέπει νά ὁδηγούμαστε, προκειμένου νά τοποθετήσουμε πάνω σέ ἀδιαφιλονίκητη βάση τό ζήτημα τῆς πολιτικῆς μας ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἡ τάξη αὐτή τῶν μικροαγροτῶν (μεσαῖο ὀνομάζουμε τόν ἀγρότη πού δέν πουλάει τήν ἐργατική του δύναμη), ὁ ἀγρότης αὐτός, στή Ρωσία τουλάχιστο, εἶναι ἡ κυριότερη οἰκονομική τάξη πού ἀποτελεῖ τή βάση τῆς μεγάλης ποικιλομορφίας τῶν πολιτικῶν ρευμάτων μέσα στή μικροαστική δημοκρατία. Σέ μᾶς στή Ρωσία τά ρεύματα αὐτά συνδέονται κυρίως μέ τά Κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. 'Η ἱστορία τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία ἀναφέρει μιά μακρόχρονη πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια σ'αὐτά τά Κόμματα, πάλη πού οἱ δυτικοευρωπαῖοι σο-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 175-182. *'Η Σύντ.*

σιαλιστές τήν ἔβλεπαν πάντα σάν πάλη *μέσα στούς κόλπους* τοῦ σοσιαλισμοῦ, δηλ. σάν διάσπαση τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία. Ἄς ποῦμε σέ παρένθεση ὅτι τήν ἄποψη αὐτή τή διατυπώνουν πάρα πολλές φορές ἀκόμη καί καλοί σοσιαλδημοκράτες.

Σήμερα ἀκριβῶς μοῦ ἔφεραν ἕνα γράμμα τοῦ Φρίντριχ Ἄντλερ, γνωστοῦ γιά τήν ἐπαναστατική του δράση στήν Αὐστρία. Τό γράμμα του, πού εἶναι γραμμένο στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη καί πού τό πῆρα σήμερα, περιέχει μόνο τούτη τήν παράκληση: δέν μπορεῖ νά ἀποφυλακιστοῦν οἱ μενσεβίκοι; Δέν βρῆκε σέ τέτια στιγμή νά γράψει τίποτε πιό ἔξυπνο ἀπ᾽αὐτή τήν παράκληση. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι διατύπωσε τήν ἐπιφύλαξη πώς δέν εἶναι πληροφορημένος γιά τό κίνημά μας καί τά λοιπά, ἀλλά αὐτό εἶναι, ὡστόσο χαρακτηριστικό. Αὐτό τό γελοῖο λάθος τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι αὐτοί βλέπουν πρός τά πίσω, καί ὄχι μπροστά, καί δέν καταλαβαίνουν ὅτι οὔτε οἱ μενσεβίκοι, οὔτε οἱ ἐσέροι (πού κηρύσσουν τό σοσιαλισμό) εἶναι ἄνθρωποι πού μπορεῖς νά τούς κατατάξεις στούς σοσιαλιστές. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917 δέν ἔκαναν ἄλλο, παρά νά ταλαντεύονται ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο, δέν μποροῦσαν ποτέ νά πάρουν μιά σωστή θέση καί, σάν νά τό ἔκαναν ἐπίτηδες, ἐπιβεβαίωναν παραστατικά τή θέση τοῦ Μάρξ ὅτι ἡ μικροαστική τάξη εἶναι τελείως ἀνίκανη νά πάρει μιά ὁποιαδήποτε αὐτοτελή θέση στίς ἀποφασιστικές μάχες.

Τό προλεταριάτο ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή ἀκόμη, ἀπό τότε πού δήμιουργοῦσε τά Σοβιέτ, εἶχε πάρει ἐνστικτωδῶς σαφή ταξική θέση μέ τό ἴδιο τό γεγονός ὅτι δημιούργησε τά Σοβιέτ. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι διαρκῶς ταλαντεύονταν. Καί ἄν ἀκόμη καί οἱ ἴδιοι οἱ φίλοι τους τούς ὀνόμαζαν τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1917 «μισομπολσεβίκους», αὐτό δέν ἦταν μόνο εὐφυολόγημα, μά καί σωστός χαρακτηρισμός. Σέ κανένα ζήτημα (πάρτε τό ζήτημα τῶν Σοβιέτ, τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στά χωριά, τῆς ἄμεσης κατάληψης τῆς γῆς, τῆς συναδέλφωσης στό μέτωπο, τῆς ὑποστήριξης ἤ ὄχι τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ), σέ ὅλα αὐτά τά θεμελιακά ζητήματα οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι ἔλεγαν σήμερα «ναί» καί αὔριο «ὄχι». Ἀπό τό ἕνα μέρος βοηθοῦσαν, καί ἀπό τό ἄλλο ὄχι, ἀποτελώντας ἔτσι παράδειγμα ἀνερμάτιστων καί ἀδύναμων ἀνθρώπων. Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὅταν πετοῦσαν στόν πληθυσμό φράσεις «ὑπέρ τῶν Σοβιέτ» (αὐτοί, ὅπως εἶναι γνωστό, ὀνόμαζαν πάντα τά Σοβιέτ «ἐπαναστατική δημοκρατία»

καί τά άντιπαράθεταν σ'έκεῖνο πού όνόμαζαν τιμοκρατικό στοιχεῖο), αὐτό ἦταν ἁπλῶς δικό τους πονηρό πολιτικό κατασκεύασμα, καί οἱ πλατιές μάζες, πού στίς γραμμές τους ἔφτανε αὐτό τό κατασκεύασμα, ἄφηναν νά παρασύρονται: «αὐτό εἶναι ὑπέρ τοῦ Σοβιέτ!». Τό κήρυγμα τῶν μενσεβίκων ἐνμέρει ἐξυπηρετοῦσε κι'ἐμᾶς.

Αὐτό εἶναι πολύ περίπλοκο πρόβλημα, πού ἔχει μιά πολύ πλούσια ἱστορία, καί ἀρκεῖ νά τό ἀναφέρω σύντομα. Καί νά πού μπροστά στά μάτια μας αὐτή ἡ πολιτική τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων ἀποδεικνύει ὁριστικά τήν ὀρθότητα τῆς θέσης μας, ὅτι εἶναι λάθος νά θεωροῦνται αὐτοί σοσιαλιστές. Σοσιαλιστές ἦταν, μποροῦμε νά ποῦμε μόνο στή φρασεολογία καί στίς ἀναμνήσεις τους. Στήν πραγματικότητα εἶναι ἡ μικροαστική τάξη τῆς Ρωσίας.

Ἄρχισα ἀπό τή στάση πού πρέπει νά παίρνουν οἱ μαρξιστές ἀπέναντι στό μεσαῖο ἀγρότη, μέ ἄλλα λόγια ἀπέναντι στά μικροαστικά κόμματα. Πλησιάζουμε τώρα σέ μιά περίοδο, ὅπου τά προηγούμενα συνθήματά μας, τά συνθήματα τῆς προγενέστερης περιόδου τῆς ἐπανάστασης πρέπει νά ἀλλάξουν, γιά νά χρησιμοποιήσουμε σωστά τήν τωρινή καμπή. Ξέρετε ὅτι τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη τά στοιχεῖα αὐτά ταλαντεύονταν.

Τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων ἦταν τότε ἀδιάλλακτο καί καλά ἔκανε· εἴπαμε μέσα μας ὅτι θά χρειαστεῖ νά ἐξοντώσουμε τούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου, νά παλέψουμε γύρω ἀπό τά βασικά ζητήματα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης, τῆς ἐκπροσώπησης τῆς ἀστικῆς τάξης, τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Γιά ὅλα αὐτά τά ζητήματα δέν μπορούσαμε παρά νά στηριχτοῦμε μόνο στίς δικές μας δυνάμεις, καί ἐνεργήσαμε πολύ σωστά, ὅταν δέν δεχτήκαμε ἕνα συμβιβασμό μέ τή μικροαστική δημοκρατία.

Ἡ κατοπινή πορεία τῶν γεγονότων ἔβαλε μπροστά μας τό ζήτημα τῆς εἰρήνης καί τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Ξέρετε ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἀπομάκρυνε ἀπό μᾶς τά μικροαστικά στοιχεῖα.

Τά δυό αὐτά περιστατικά, ἡ ἐξωτερική μας πολιτική, πού ὁδήγησε στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί ἡ ἀμείλικτη πάλη μας ἐνάντια στίς δημοκρατικές αὐταπάτες μιᾶς μερίδας τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, ἡ ἀδιάλλακτη πάλη μας γιά τή Σοβιετική ἐξουσία—τά δυό αὐτά περιστατικά εἶχαν σάν συνέπεια νά ἀποτραβηχτεῖ ἀπότομα ἀπό μᾶς ἡ μικροαστική δημοκρατία. Ξέρετε ὅτι ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἄρχισαν οἱ ταλαντεύσεις στίς γραμμές τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων. Μιά μερίδα

ἀπ᾿αὐτούς πῆρε τό δρόμο τῶν τυχοδιωκτισμῶν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἄρχισαν τό ἀλληλοφάγωμα καί ἀλληλοτρώγονται μέχρι σήμερα. Τό γεγονός ὅμως παραμένει γεγονός. Ἐμεῖς βέβαια δέν μποροῦμε νά ἀμφιβάλλουμε οὔτε στιγμή καί στό παραμικρό ὅτι ἡ τοτινή μας πολιτική ἦταν ἀπόλυτα σωστή. Νά καθήσουμε τώρα νά τό ἀποδείξουμε αὐτό σημαίνει νά ἐπαναλάβουμε πράγματα πασίγνωστα ἀπό καιρό· ἡ γερμανική ἐπανάσταση ἀπόδειξε περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο τήν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών μας.

Ἐκεῖνο γιά τό ὁποῖο μᾶς ἐπέκριναν πιό πολύ ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ καί πού τό ἀκούγαμε πιό συχνά ἀπό τίς ἐργατικές μάζες, τίς λίγο συνειδητοποιημένες, εἶναι τοῦτο, ὅτι μάταια στηρίζουμε τίς ἐλπίδες μας στή γερμανική ἐπανάσταση καί ὅτι αὐτή δέν φαίνεται. Ἡ γερμανική ἐπανάσταση διέψευσε ὅλες αὐτές τίς ἐπικρίσεις καί ἀπόδειξε τήν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών μας, πώς ἡ ἐπανάσταση αὐτή δέν μπορεῖ παρά νά ἔλθει, πώς πρέπει νά ἀγωνιστοῦμε ἐνάντια στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό καί ὄχι μόνο μέ τόν ἐθνικό πόλεμο, ἀλλά καί μέ τό ὅπλο τῆς προπαγάνδας καί τῆς ἀποσύνθεσής του ἀπό μέσα. Τά γεγονότα μᾶς δικαίωσαν κατά τέτιο τρόπο, πού δέν ἔχουμε πιά τί νά ἀποδείξουμε στό ζήτημα αὐτό. Τό ἴδιο καί μέ τή Συντακτική, οἱ ταλαντεύσεις ἦταν κι᾿ἐδῶ ἀναπόφευκτες, καί ἡ πορεία τῶν γεγονότων ἐπιβεβαίωσε τόσο πολύ τήν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών μας, ὥστε τώρα ὅλες οἱ ἐπαναστάσεις πού ἔχουν ἀρχίσει στή Δύση γίνονται μέ σύνθημα τή Σοβιετική ἐξουσία καί ἐγκαθιδρύουν αὐτή τή Σοβιετική ἐξουσία. Τά Σοβιέτ — νά τί χαρακτηρίζει παντοῦ τήν ἐπανάσταση. Τά Σοβιέτ ἐπεκτάθηκαν ἀπό τήν Αὐστρία καί τή Γερμανία στήν Ὁλλανδία καί τήν Ἐλβετία (στίς χῶρες μέ τόν πιό παλιό δημοκρατικό πολιτισμό, πού αὐτοκαλοῦνται Δυτική Εὐρώπη ἀκόμη καί σέ σύγκριση μέ τή Γερμανία). Στίς χῶρες αὐτές ρίχνεται τό σύνθημα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὥστε ἡ ἱστορική χρεοκοπία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας δέν ἦταν ἐπινόηση τῶν μπολσεβίκων, ἀλλά ἀπόλυτη ἱστορική ἀναγκαιότητα. Στήν Ἐλβετία καί στήν Ὁλλανδία ἡ πολιτική πάλη ὑπῆρχε ἐδῶ καί ἑκατοντάδες χρόνια, καί τώρα τό σύνθημα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας δέν ρίχνεται ἐκεῖ γιά τά ὡραῖα μάτια τῶν μπολσεβίκων. Ὥστε, ἐκτιμήσαμε σωστά τό παρόν. Ἡ πορεία τῶν γεγονότων ἐπιβεβαίωσε τόσο πολύ τήν ὀρθότητα τῆς τακτικῆς μας, ὥστε δέν χρειάζεται νά ἐπεκταθοῦμε περισσότερο στό ζήτημα αὐτό. Πρέπει μόνο νά καταλάβουμε ὅτι ἔχουμε νά κάνουμε μέ ἕνα σοβαρό ζήτημα, μέ τό ζήτημα μιᾶς ἀπό τίς πιό βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας.

Θυμηθεῖτε τή γενική ἱστορία τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς ἐξέλιξης τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ σέ ὅλες τίς δυτικοευρωπαϊκές χῶρες καί θά δεῖτε ὅτι τό 1840-1850 παρόμοιες προκαταλήψεις ἐπικρατοῦσαν στούς παλιούς σοσιαλδημοκράτες ὅλων τῶν χωρῶν. Στή Γαλλία οἱ ἀντιλήψεις αὐτές διατηρήθηκαν πιό πολύ. Καί δέν μποροῦσε νά γίνει ἀλλιῶς. Στά ζητήματα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ἡ μικροαστική τάξη εἶναι πιό πατριωτική, εἶναι πιό πατριωτική σέ σύγκριση μέ τό προλεταριάτο καί τή μεγαλοαστική τάξη. Ἡ τελευταία εἶναι πιό διεθνιστική, γιατί ἡ μικροαστική τάξη εἶναι λιγότερο εὐκίνητη, δέν εἶναι τόσο συνδεμένη μέ τούς ἄλλους λαούς καί δέν ἔχει μπεῖ στή δίνη τοῦ παγκόσμιου ἐμπορίου. Γι᾽αὐτό ἔπρεπε νά τό περιμένουμε ὅτι ἀκριβῶς στό ζήτημα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ἡ μικροαστική τάξη ἦταν ἐκείνη πού ἔμελλε νά ἐκδηλωθεῖ περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον. Ἔτσι ἔγινε καί στή Ρωσία. Πρός τήν κατεύθυνση αὐτή ἔπαιξε μεγάλο ρόλο τό ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας πάλεψε κατά τοῦ πατριωτισμοῦ. Στήν ἐποχή τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ χρειάστηκε νά πᾶμε ἐνάντια στόν πατριωτισμό. Λέγαμε: ἄν εἶσαι σοσιαλιστής, πρέπει νά θυσιάσεις ὅλα τά πατριωτικά σου αἰσθήματα ἐνονόματι τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης πού θά ἔλθει, πού ἀκόμη δέν ὑπάρχει, ἀλλά πρέπει νά πιστεύεις σ᾽αὐτή, ἄν εἶσαι διεθνιστής.

Καί φυσικά, μιλώντας ἔτσι, δέν μπορούσαμε νά πάρουμε μέ τό μέρος μας παρά μόνο τά πρωτοπόρα τμήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς μικροαστικῆς τάξης δέν τασσόταν μέ τήν ἄποψή μας. Οὔτε μπορούσαμε νά περιμένουμε κάτι τέτιο. Καί πῶς μποροῦσε νά δεχτεῖ τήν ἄποψή μας ἡ μικροαστική τάξη; Χρειάστηκε νά ἀσκήσουμε τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου στήν πιό αὐστηρή της μορφή. Τήν περίοδο τῶν ψευδαισθήσεων τήν περάσαμε μέσα σέ μερικούς μῆνες. Ἐνῶ, ἄν πάρετε τήν ἱστορία τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν, θά δεῖτε πώς ἐκεῖ δέν μπόρεσαν νά διαλύσουν τήν αὐταπάτη αὐτή οὔτε μέσα σέ δεκάδες χρόνια. Πάρτε τήν ἱστορία τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας κτλ. Χρειάστηκε νά διαλύσουμε τή μικροαστική αὐταπάτη ὅτι ὁ λαός εἶναι κάτι τό ἑνιαῖο καί ὅτι ἡ λαϊκή θέληση μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ σέ κάτι ἄλλο, ἔξω ἀπό τήν ταξική πάλη. Εἴχαμε ἀπόλυτα δίκιο πού δέν δεχτήκαμε κανενός εἴδους συμβιβασμούς στό ζήτημα αὐτό. Ἄν δείχναμε ἐπιείκεια ἀπέναντι στίς μικροαστικές αὐταπάτες, στήν αὐταπάτη τῆς Συντακτικῆς, θά χαντακώναμε ὅλη τήν ὑπόθεση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία. Θά θυσιάζαμε χάρη τῶν στενά ἐθνικῶν συμφερόντων, τά συμφέροντα τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης, πού

ἀποδείχτηκε πώς βαδίζει στόν μπολσεβίκικο δρόμο, γιατί ὁ δρόμος αὐτός δέν ἦταν ἐθνικός, ἀλλά καθαρά προλεταριακός δρόμος. Μέσα σ'αὐτές ἀκριβῶς τίς συνθῆκες δημιουργήθηκε ἡ κατάσταση, ὅπου οἱ μικροαστικές μάζες τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων ἀποτραβήχτηκαν ἀπό ἐμᾶς. Πέρασαν ἀπό τήν ἄλλη μεριά τοῦ ὁδοφράγματος, βρέθηκαν μέ τό μέρος τῶν ἐχθρῶν μας. Ὅταν ἄρχισε ἡ ἀνταρσία τῶν ντουτοφικῶν, πειστήκαμε πέρα γιά πέρα ὅτι στίς γραμμές τῶν ντουτοφικῶν, τῶν κρασνοφικῶν καί τῶν σκοροπαντσκικῶν βρίσκονταν πολιτικές δυνάμεις πού ἀγωνίζονταν ἐναντίον μας. Μέ τό μέρος μας ἦταν τό προλεταριάτο καί ἡ φτωχή ἀγροτιά.

Ξέρετε ὅτι σέ ὅλη τή Ρωσία τόν καιρό τῆς τσεχοσλοβακικῆς ἀνταρσίας, ὅταν αὐτή ἀναπτυσσόταν μέ τή μεγαλύτερη ἐπιτυχία, ἐκεῖνο τόν καιρό σέ ὅλη τή Ρωσία εἶχαν σημειωθεῖ κουλάκικες ἀνταρσίες. Μονάχα ἡ προσέγγιση τοῦ προλεταριάτου τῆς πόλης μέ τό χωριό στέργιωσε τήν ἐξουσία μας. Τό προλεταριάτο, μέ τή βοήθεια τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, ἦταν τό μόνο πού πάλεψε μέ συνέπεια ἐνάντια σέ ὅλους τούς ἐχθρούς. Τόσο οἱ μενσεβίκοι, ὅσο καί οἱ ἐσέροι ἦταν στήν τεράστια πλειοψηφία τους μέ τό μέρος τῶν τσεχοσλοβάκων, τῶν ντουτοφικῶν καί τῶν κρασνοφικῶν. Ἡ κατάσταση αὐτή ἀπαιτοῦσε ἀπό ἐμᾶς τήν πιό πεισματική πάλη καί τρομοκρατικές μεθόδους σ'αὐτό τόν πόλεμο. Ὅσο καί ἄν ἀποδοκίμαζαν μερικοί, ἀπό διαφορετικές ἀπόψεις, αὐτή τήν τρομοκρατία (καί τήν ἀποδοκιμασία αὐτή τήν ἀκούγαμε ἀπό ὅλους τούς ταλαντευόμενους σοσιαλδημοκράτες), γιά μᾶς εἶναι ξεκάθαρο ὅτι τήν τρομοκρατία τήν προκάλεσε ὁ ὀξυμένος ἐμφύλιος πόλεμος. Τήν προκάλεσε τό γεγονός ὅτι ὅλη ἡ μικροαστική δημοκρατία στράφηκε ἐναντίον μας. Αὐτοί ἔκαναν πόλεμο ἐναντίον μας μέ διάφορες μεθόδους—μέ τόν ἐμφύλιο πόλεμο, μέ τήν ἐξαγορά, μέ τό σαμποτάζ. Αὐτές ἦταν οἱ συνθῆκες πού ἔκαναν ἀπαραίτητη τήν τρομοκρατία. Γι'αὐτό δέν ἔχουμε λόγο νά μετανιώνουμε γι'αὐτή καί δέν πρέπει νά τήν ἀπαρνούμαστε. Πρέπει μόνο νά καταλάβουμε καθαρά ποιές συνθῆκες τῆς προλεταριακῆς μας ἐπανάστασης προκάλεσαν τήν ὀξύτητα τῆς πάλης. Αὐτές οἱ εἰδικές συνθῆκες βρίσκονταν στό ὅτι χρειάστηκε νά δράσουμε ἐνάντια στόν πατριωτισμό, ὅτι χρειάστηκε νά ἀντικαταστήσουμε τή Συντακτική Συνέλευση μέ τό σύνθημα «Ὅλη ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ».

Ὅταν ὅμως ἔγινε ἡ στροφή στή διεθνή πολιτική, τότε ἄρχισε

ἀναπόφευκτα μιά στροφή καί στή θέση τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Βλέπουμε μιά ἀλλαγή διαθέσεων στό στρατόπεδό της. Στήν ἔκκληση τῶν μενσεβίκων βλέπουμε τό κάλεσμα ἀπάρνησης τῆς συμμαχίας μέ τίς εὔπορες τάξεις, κάλεσμα πού ἀπευθύνουν οἱ μενσεβίκοι στούς φίλους τους — σέ ἀνθρώπους τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, πού σύναψαν συμμαχία μέ τούς ντουτοφικούς, τούς τσεχοσλοβάκους, τούς ἄγγλους. Κάνουν σ'αὐτούς ἔκκληση νά ταχθοῦν στόν ἀγώνα κατά τοῦ ἀγγλοαμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Τώρα γιά τόν καθένα εἶναι φανερό ὅτι, ἐκτός ἀπό τόν ἀγγλοαμερικανικό ἰμπεριαλισμό, δέν ὑπάρχει ἄλλη δύναμη πού θά μποροῦσε νά ἀντιπαραταχθεῖ κατά ἕναν ὁποιονδήποτε τρόπο στήν μπολσεβίκικη ἐξουσία. Παρόμοιες ταλαντεύσεις παρατηροῦνται στό περιβάλλον τῶν ἐσέρων καί τῆς διανόησης, πού πιό πολύ ἀπό κάθε ἄλλον συμμερίζεται τίς προλήψεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, πού πιό πολύ ἀπό κάθε ἄλλον εἶναι γεμάτη ἀπό πατριωτικές προκαταλήψεις. Μέσα στίς γραμμές της συντελεῖται τό ἴδιο προτσές.

Τώρα τό καθῆκον τοῦ Κόμματός μας εἶναι κατά τήν ἐκλογή τῆς τακτικῆς του νά ἔχει γιά ὁδηγό τίς ταξικές σχέσεις, κι'ἐμεῖς νά ξεκαθαρίσουμε μέ ἀκρίβεια, ἄν στό ζήτημα αὐτό ἔχουμε νά κάνουμε μέ ἕνα τυχαῖο περιστατικό, μέ μιά ἐκδήλωση ἔλλειψης χαρακτήρα, μέ ταλαντεύσεις τελείως ἀβάσιμες ἤ, ἀντίθετα, μέ ἕνα προτσές πού ἔχει βαθιές κοινωνικές ρίζες. Ἄν κοιτάξουμε τό ζήτημα αὐτό στό σύνολό του ἀπό τήν ἄποψη τῶν σχέσεων τοῦ προλεταριάτου πρός τή μεσαία ἀγροτιά, θεωρητικά ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἱστορίας τῆς ἐπανάστασής μας, θά δοῦμε ὅτι δέν χωράει καμιά ἀμφιβολία γιά τήν ἀπάντηση. Αὐτή ἡ στροφή *δέν εἶναι τυχαία, δέν εἶναι ζήτημα προσώπων*. Ἀφορᾶ ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἀνθρώπους πού βρίσκονται στή Ρωσία στήν κατάσταση τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς, ἤ σέ κατάσταση ἀντίστοιχη μέ τή μεσαία ἀγροτιά. Ἡ στροφή ἀφορᾶ ὅλη τή μικροαστική δημοκρατία. Αὐτή βάδιζε καταπάνω μας μέ ὀργή πού ἔφτανε τά ὅρια τῆς παραφορᾶς, γιατί χρειάστηκε νά τσακίσουμε ὅλα τά πατριωτικά της αἰσθήματα. Ἀλλά ἡ ἱστορία τά ἔφερε ἔτσι, ὥστε ὁ πατριωτισμός νά στρέφεται τώρα πρός ὄφελός μας. Γιατί εἶναι φανερό ὅτι δέν μπορεῖ ἀλλιῶς νά ἀνατραποῦν οἱ μπολσεβίκοι, παρά μόνο μέ ξένες λόγχες. Ἄν ὥς τώρα ἔλπιζαν μερικοί ὅτι οἱ ἄγγλοι, οἱ γάλλοι καί οἱ ἀμερικανοί ἐκπροσωποῦν τήν ἀληθινή δημοκρατία, ἄν ὥς τώρα διατηρήθηκε αὐτή ἡ αὐταπάτη, τώρα ἡ εἰρήνη πού προσφέρουν στήν Αὐστρία καί στή Γερμανία διαλύει ὁλότελα αὐτή τήν αὐταπάτη. Οἱ ἄγγλοι συμπεριφέρονται

μέ τέτιο τρόπο, σάν νά βάλθηκαν ειδικά νά αποδείξουν τήν ορθότητα τών μπολσεβίκικων απόψεων γιά τό διεθνή ιμπεριαλισμό.

Γι'αυτό, μέσα από τά κόμματα πού πάλευαν εναντίον μας, λ.χ. μέσα από τό πλεχανοφικό στρατόπεδο, ακούγονται φωνές πού λένε: κάναμε λάθος, νομίζαμε πώς ό κυριότερος εχθρός μας είναι ό γερμανικός ιμπεριαλισμός καί ότι οί δυτικές χώρες — ή Γαλλία, ή 'Αγγλία, ή 'Αμερική — μάς φέρνουν τό δημοκρατικό καθεστώς. 'Αποδείχτηκε ότι ή ειρήνη, πού προσφέρουν αυτές οί δυτικές χώρες, είναι 100 φορές πιό ταπεινωτική, πιό ληστρική, πιό αρπακτική, άπ'ό,τι ή δική μας ειρήνη τού Μπρέστ. 'Αποδείχτηκε ότι οί άγγλοι καί οί αμερικανοί παίζουν τό ρόλο δημίων καί χωροφυλάκων τής ρωσικής ελευθερίας, όπως εκτελούσε τό ρόλο αυτό ό δήμιος τής Ρωσίας Νικόλαος ό Α', ότι αυτοί δέν πάνε πίσω από τούς βασιλιάδες πού έπαιζαν τό ρόλο δημίων, όταν έπνιγαν τήν ουγγρική επανάσταση. Τώρα ανέλαβαν τό ρόλο αυτό οί πράκτορες τού Ουίλσων. Καταπνίγουν τήν επανάσταση στήν Αυστρία, παίζουν τό ρόλο χωροφυλάκων, στέλνουν τελεσίγραφο στήν 'Ελβετία: δέν θά σάς δόσουμε σιτηρά, άν δέν πάρετε μέρος στόν αγώνα κατά τής μπολσεβίκικης κυβέρνησης[89]. Δηλώνουν στήν 'Ολλανδία: μή τολμήσετε νά δεχτείτε σοβιετικό πρεσβευτή στή χώρα σας, αλλιώς — αποκλεισμός. Διαθέτουν ένα απλό όπλο — τή θηλιά τής πείνας. Νά μέ τί στραγγαλίζουν τούς λαούς.

Τόν τελευταίο καιρό, στήν πολεμική καί στή μεταπολεμική εποχή, ή ιστορία χαρακτηρίζεται από μιά ασυνήθιστα γοργή εξέλιξη καί αποδεικνύει τήν ορθότητα τής θέσης ότι ό αγγλογαλλικός ιμπεριαλισμός είναι ιμπεριαλισμός τό ίδιο αποτρόπαιος, όπως καί ό γερμανικός. Μή ξεχνάτε ότι παρόλο πού στήν 'Αμερική υπάρχει ή πιό ελεύθερη δημοκρατία, ή πιό δημοκρατική, αυτό δέν εμποδίζει καθόλου τόν ιμπεριαλισμό νά δρά εκεί μέ τήν ίδια θηριωδία, δέν εμποδίζει όχι μόνο νά λυντσάρουν εκεί τούς διεθνιστές, μά καί νά τούς σέρνει ό όχλος στό δρόμο, νά τούς ξεγυμνώνει ολότελα, νά τούς περιχύνει μέ κατράμι καί νά τούς βάζει φωτιά.

Τά γεγονότα ξεσκεπάζουν τόν ιμπεριαλισμό μέ εξαιρετική δύναμη καί βάζουν τό ζήτημα: είτε Σοβιετική εξουσία, είτε ολοκληρωτική κατάπνιξη τής επανάστασης μέ τίς αγγλογαλλικές λόγχες. 'Εδώ δέν πρόκειται πιά γιά συμφωνία μέ τόν Κέρενσκι. Ξέρετε ότι τόν Κέρενσκι τόν πέταξαν σάν στυμμένη λεμονόκουπα. Πήγαν μαζί μέ τόν Ντούτοφ καί τόν Κρασνόφ.

Τώρα ἡ μικροαστική τάξη ξεπέρασε αὐτή τήν περίοδο. Ὁ πατριωτισμός τή σπρώχνει τώρα πρός ἐμᾶς — ἔτσι τόφεραν τά πράγματα, ἔτσι τῆς ἐπέβαλε ἡ ἱστορία νά ἐνεργήσει. Καί πρέπει ὅλοι μας νά πάρουμε ὑπόψη αὐτή τή μαζική πείρα ὅλης τῆς παγκόσμιας ἱστορίας. Δέν μπορεῖ νά ὑπερασπίζει κανείς τήν ἀστική τάξη, δέν μπορεῖ νά ὑπερασπίζει τή Συντακτική, γιατί ἀποδείχτηκε ὅτι στήν πράξη παίζει τό παιχνίδι τῶν Ντοῦτοφ καί τῶν Κρασνόφ. Αὐτό φαίνεται γελοῖο: πῶς ἦταν δυνατό ἡ Συντακτική Συνέλευση νά γίνει σύνθημά τους. Αὐτό ὅμως ἔγινε, γιατί ἡ Συντακτική Συνέλευση εἶχε συγκληθεῖ, ὅταν ἡ ἀστική τάξη ἦταν ἀκόμη στήν κορυφή. Ἡ Συντακτική Συνέλευση ἀποδείχτηκε ὄργανο τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἡ ἀστική τάξη ἦταν μέ τό μέρος τῶν ἰμπεριαλιστῶν πού ἀκολουθοῦσαν πολιτική κατά τῶν μπολσεβίκων. Ἦταν ἕτοιμη νά κάνει τό πᾶν γιά τήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ τά πιό ὕπουλα μέσα, γιά τό ξεπούλημα τῆς Ρωσίας σέ ὁποιονδήποτε, ἀρκεῖ αὐτός νά συντρίψει τήν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ.

Νά ἡ πολιτική πού ὁδήγησε στόν ἐμφύλιο πόλεμο, πού προκαθόρισε τή στροφή τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Βέβαια οἱ ταλαντεύσεις μέσα σ'αὐτό τό περιβάλλον εἶναι πάντα ἀναπόφευκτες. Ὅταν οἱ τσεχοσλοβάκοι σημείωσαν τίς πρῶτες νίκες, ἡ μικροαστική αὐτή διανόηση προσπαθοῦσε νά διαδόσει τή φήμη ὅτι ἡ νίκη τῶν τσεχοσλοβάκων εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἔστελναν τηλεγραφήματα ἀπό τή Μόσχα ὅτι ἐπίκειται ἡ πτώση τῆς Μόσχας, ὅτι εἶναι κυκλωμένη. Καί ξέρουμε πολύ καλά ὅτι, σέ περίπτωση πού οἱ ἀγγλογάλλοι θά σημειώσουν ἔστω καί τίς πιό ἀσήμαντες νίκες, ἡ μικροαστική διανόηση θά τά χάσει ἀμέσως, θά πανικοβληθεῖ καί θά ἀρχίσει νά διαδίδει κάθε λογῆς φῆμες γιά ἐπιτυχίες τῶν ἐχθρῶν μας. Ἡ ἐπανάσταση ὅμως ἔδειξε ὅτι ἡ ἐξέγερση ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό εἶναι ἀναπόφευκτη. Τώρα οἱ «σύμμαχοί» μας ἀποδείχτηκαν οἱ κυριότεροι ἐχθροί τῆς ἐλευθερίας τῆς Ρωσίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ρωσίας. Ἡ Ρωσία δέν μπορεῖ καί δέν πρόκειται νά γίνει ἀνεξάρτητη, ἄν δέν ἐνισχυθεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Νά γιατί ἔγινε αὐτή ἡ στροφή. Καί σέ σχέση μ'αὐτή πέφτει τώρα σέ μᾶς τό καθῆκον νά καθορίσουμε τήν τακτική μας. Θά ἔκανε μεγάλο λάθος ἐκεῖνος πού θά σκεπτόταν νά μεταφέρει τώρα μηχανικά τά συνθήματα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῆς περιόδου κατά τήν ὁποία δέν χωροῦσε κανένας συμβιβασμός ἀνάμεσά μας, ὅπου ἡ μικροαστική τάξη ἦταν ἐναντίον μας, ὅπου ἡ ἀδιαλλαξία μας ὑπαγόρευε νά χρησιμοποιήσουμε τήν τρομοκρατία. Τώρα αὐτό πιά δέν θά ἦταν

ἀδιαλλαξία, ἀλλά καθαρή ἀνοησία, λειψή κατανόηση τῆς τακτικῆς τοῦ μαρξισμοῦ. Ὅταν χρειάστηκε νά συνάψουμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ἀπό τή στενά πατριωτική ἄποψη ἡ ἐνέργεια αὐτή φάνηκε σάν προδοσία τῆς Ρωσίας· ἀπό τήν ἄποψη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης ἦταν μιά σωστή στρατηγική ἐνέργεια, πού πρόσφερε τή μεγαλύτερη βοήθεια στήν παγκόσμια ἐπανάσταση. Ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση ξέσπασε ἀκριβῶς τώρα πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔγινε παλλαϊκός θεσμός.

Καί τώρα, παρόλο πού ἡ μικροαστική δημοκρατία ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νά ταλαντεύεται, οἱ αὐταπάτες της διαλύθηκαν. Κι᾽ἐμεῖς φυσικά πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη αὐτή τήν κατάσταση, ὅπως καί ὅλα τά ἄλλα περιστατικά. Ἐφόσον προηγούμενα εἴχαμε διαφορετική ἄποψη, ἡ μικροαστική τάξη ἦταν μέ τό μέρος τῶν τσεχοσλοβάκων, καί ἡ χρησιμοποίηση βίας ἦταν ἀναπόφευκτη, γιατί ὁ πόλεμος εἶναι πόλεμος καί πρέπει νά ἐνεργεῖς σάν στόν πόλεμο. Τώρα ὅμως πού οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἀρχίζουν νά στρέφονται πρός τό μέρος μας, δέν πρέπει νά τούς γυρίζουμε τίς πλάτες μόνο καί μόνο ἐπειδή ἄλλο ἦταν πρωτύτερα τό σύνθημά μας στίς προκηρύξεις καί στίς ἐφημερίδες. Ὅταν βλέπουμε ὅτι αὐτοί κάνουν μισή κλίση πρός ἐμᾶς, πρέπει νά ξαναγράψουμε τίς προκηρύξεις μας, γιατί ἡ στάση αὐτῆς τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας ἀπέναντί μας ἄλλαξε. Πρέπει νά ποῦμε: ὁρίστε παρακαλοῦμε, δέν σᾶς φοβόμαστε. Ἄν νομίζετε ὅτι ἐμεῖς ξέρουμε νά δροῦμε μόνο μέ τή βία, γελιέστε. Θά μπορούσαμε νά καταλήξουμε σέ συμφωνία. Καί τά στοιχεῖα ἐκεῖνα πού κυριαρχοῦνται ἀπό παραδόσεις, ἀστικές προκαταλήψεις, ὅλοι οἱ συνεταιριστές, ὅλες οἱ κατηγορίες τῶν ἐργαζομένων πού συνδέονται πιό πολύ μέ τήν ἀστική τάξη, μποροῦν νά ἔλθουν μαζί μας.

Πάρτε ὅλη τή διανόηση. Ζοῦσε μιά ζωή ἀστική, συνήθισε σέ ὁρισμένες ἀνέσεις. Ἐφόσον ἀπόκλινε πρός τούς τσεχοσλοβάκους, τό σύνθημά μας ἦταν: *ἀμείλικτη πάλη – τρομοκρατία*. Ἐπειδή τώρα σημειώθηκε αὐτή ἡ στροφή στίς διαθέσεις τῶν μικροαστικῶν μαζῶν, τό σύνθημά μας πρέπει νά εἶναι: *συμφωνία*, ἀποκατάσταση σχέσεων καλῆς γειτονίας. Ἄν τυχόν πέσει στά χέρια μας ἡ δήλωση μιᾶς ὁμάδας τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας ὅτι θέλει νά εἶναι οὐδέτερη ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία, πρέπει νά ποῦμε: ἡ «οὐδετερότητα» καί οἱ σχέσεις καλῆς γειτονίας εἶναι παλιατσαρία τελείως ἄχρηστη ἀπό τήν ἄποψη τοῦ κομμουνισμοῦ. Εἶναι παλιατσαρία καί τίποτε παραπάνω, ἐμεῖς ὅμως πρέπει νά τήν ἐξετάσουμε ἀπό τήν πρακτική της ἄποψη. Αὐτή ἦταν

πάντα ἡ ἄποψή μας, καί ποτέ δέν ἐλπίζαμε ὅτι αὐτά τά μικροαστικά στοιχεῖα θά γίνουν κομμουνιστές. Τίς πρακτικές ὅμως προτάσεις πρέπει νά τίς ἐξετάσουμε.

Ἔχουμε πεῖ πώς δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ὅτι τό προλεταριάτο πρέπει νά ἔχει κυρίαρχη θέση ἀπέναντι σέ ὅλες τίς ἄλλες τάξεις. Δέν μποροῦμε νά ἐξαλείψουμε τίς διαφορές ἀνάμεσα στίς τάξεις πρίν νά ἐφαρμοστεῖ πλήρως ὁ κομμουνισμός. Οἱ τάξεις θά παραμείνουν ὥσπου νά ἐξαλείψουμε τούς ἐκμεταλλευτές — τή μεγαλοαστική τάξη καί τούς τσιφλικάδες — πού τούς ἀπαλλοτριώνουμε χωρίς οἶκτο. Ἀλλά ὅταν πρόκειται γιά τή μεσαία καί τή μικρή ἀγροτιά, πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε διαφορετική γλώσσα. Καταστέλλοντας ἀμείλικτα τήν ἀστική τάξη καί τούς τσιφλικάδες, πρέπει νά προσεταιριζόμαστε τή μικροαστική δημοκρατία. Ὅταν λένε ὅτι θέλουν νά εἶναι οὐδέτεροι καί νά ἔχουν μαζί μας σχέσεις καλῆς γειτονίας, τούς ἀπαντᾶμε: δέν μᾶς χρειάζεται τίποτε παραπάνω. Δέν περιμέναμε ποτέ νά γίνετε κομμουνιστές.

Ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύει γιά μᾶς ἡ θέση τῆς χωρίς οἶκτο ἀπαλλοτρίωσης τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Ἐδῶ εἴμαστε ἀμείλικτοι, ἐδῶ δέν μποροῦμε νά ἀκολουθήσουμε κανένα δρόμο συμφιλίωσης ἤ συμβιβασμοῦ. Ξέρουμε ὅμως ὅτι ἡ μικρή παραγωγή δέν μπορεῖ νά μετατραπεῖ μέ κανενός εἴδους διατάγματα σέ μεγάλη παραγωγή, ὅτι ἐδῶ πρέπει νά πείθουμε σιγά-σιγά, μέ τήν πορεία τῶν γεγονότων ὅτι ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἀναπόφευκτος. Τά στοιχεῖα αὐτά δέν θά γίνουν ποτέ σοσιαλιστές ἀπό πεποίθηση, αὐθεντικοί, ἀληθινοί σοσιαλιστές. Θά γίνουν σοσιαλιστές, ὅταν θά δοῦν ὅτι δέν ὑπάρχει διέξοδος. Τώρα βλέπουν ὅτι ἡ Εὐρώπη ξεχαρβαλώθηκε τόσο, ὁ ἰμπεριαλισμός ἔφτασε σέ τέτια κατάντια, ὥστε κανένα εἶδος ἀστικῆς δημοκρατίας δέν μπορεῖ νά σώσει τήν κατάσταση, ὅτι μόνο ἡ Σοβιετική ἐξουσία μπορεῖ νά τή σώσει. Νά γιατί τώρα αὐτή ἡ οὐδετερότητα, αὐτές οἱ σχέσεις καλῆς γειτονίας ἀπό τήν πλευρά τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας ὄχι μόνο δέν μᾶς τρομάζουν, ἀλλά μᾶς εἶναι ἐπιθυμητές. Νά γιατί, βλέποντας τό ζήτημα σάν ἐκπρόσωποι τῆς τάξης πού ἀσκεῖ τή δικτατορία, λέμε: σέ καμιά περίπτωση δέν περιμένουμε κάτι περισσότερο ἀπό τήν πλευρά τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Αὐτό μᾶς φτάνει. Ἐσεῖς θά ἔχετε σχέσεις καλῆς γειτονίας μαζί μας κι'ἐμεῖς θά ἔχουμε τήν κρατική ἐξουσία. Ὕστερα ἀπό τά ὅσα εἴπατε γιά τούς «συμμάχους», θά σᾶς νομιμοποιήσουμε εὐχαρίστως, κύριοι μενσεβίκοι. Αὐτό θά τό κάνει ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας. Δέν θά ξεχάσουμε

ὅμως ὅτι στό Κόμμα σας ἔμειναν μενσεβίκοι-«δραστήρια στελέχη» καί ἀπέναντι σ'αὐτούς ἰσχύουν οἱ παλιές μέθοδοι πάλης, γιατί τά «δραστήρια στελέχη» εἶναι φίλοι τῶν τσεχοσλοβάκων, καί, ὥσπου νά διωχτοῦν οἱ τσεχοσλοβάκοι ἀπό τή Ρωσία, ἐσεῖς θά μείνετε ἐχθροί σάν κι'ἐκείνους. Τήν κρατική ἐξουσία θά τήν ἔχουμε ἐμεῖς, *μόνο ἐμεῖς*. Μέ ὅσους ἀποκαθιστοῦν μαζί μας σχέσεις οὐδετερότητας μιλᾶμε σάν τάξη πού κρατάει στά χέρια της τήν πολιτική ἐξουσία καί στρέφει τήν αἰχμή τοῦ ὅπλου της ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, λέγοντας στή μικροαστική δημοκρατία: ἄν ἐπιθυμεῖτε νά περάσετε μέ τό μέρος τῶν τσεχοσλοβάκων καί τῶν κρασνοφικῶν—ἐμεῖς δείξαμε πώς ξέρουμε νά παλεύουμε κι'ἔτσι θά παλέψουμε καί στό μέλλον. Ἄν ἐπιθυμεῖτε νά πάρετε παράδειγμα ἀπό τούς μπολσεβίκους, θά ἀκολουθήσουμε τό δρόμο μιᾶς συμφωνίας μαζί σας, γιατί ξέρουμε ὅτι δέν μπορεῖ ἡ χώρα νά περάσει στό σοσιαλισμό μέ ἄλλο τρόπο, παρά μέ μιά σειρά συμφωνίες πού θά τίς δοκιμάζουμε, θά τίς ἐλέγχουμε, θά τίς ἀντιπαραβάλλουμε.

Τό δρόμο αὐτό τόν ἀκολουθήσαμε ἀπό τήν ἀρχή, λογουχάρη, ψηφίζοντας τό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς καί μετατρέποντάς τον βαθμιαῖα σέ ἕνα μέτρο, χάρη στό ὁποῖο κατορθώσαμε νά ἑνώσουμε γύρω μας τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ καί νά τή στρέψουμε ἐνάντια στούς κουλάκους. Μόνο στό βαθμό πού τό προλεταριακό κίνημα θά νικάει στό χωριό, θά περνᾶμε συστηματικά στή συλλογική κοινωνική κατοχή τῆς γῆς καί στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς. Τό καθῆκον αὐτό δέν μπορούσαμε νά τό πραγματοποιήσουμε ἀλλιῶς, παρά στηριζόμενοι σέ ἕνα καθαρά προλεταριακό κίνημα στό χωριό, καί πρός αὐτή τήν κατεύθυνση ἔχουμε ἀκόμη νά κάνουμε πάρα πολλά. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐδῶ μόνο ἡ πρακτική πείρα, μόνο ἡ πραγματικότητα θά μᾶς δείξει πῶς πρέπει νά ἐνεργήσουμε.

Διαφορετικά εἶναι τά καθήκοντα μιᾶς συμφωνίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, μέ τά μικροαστικά στοιχεῖα, μέ τούς συνεταιριστές. Τό καθῆκον αὐτό θά ὑποστεῖ ἀλλαγές, ἄν πρόκειται γιά τίς ἑνώσεις ἐκεῖνες πού ἔχουν διατηρήσει τίς μικροαστικές παραδόσεις καί συνήθειες. Σέ μιά ὁρισμένη ἀλλαγή ἀκόμη ὑπόκειται τό καθῆκον αὐτό, ἄν πρόκειται γιά τή μικροαστική διανόηση. Αὐτή ταλαντεύεται, ἀλλά μᾶς χρειάζεται καί αὐτή γιά τή σοσιαλιστική μας ἐπανάσταση. Ξέρουμε ὅτι ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ μόνο μέ τά στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τῆς

μεγάλης καπιταλιστικῆς παραγωγῆς, καί ἡ διανόηση εἶναι ἕνα τέτιο στοιχεῖο. Ἄν χρειάστηκε νά κάνουμε ἀμείλικτο ἀγώνα ἐναντίον της, αὐτό δέν μᾶς τό ἐπέβαλε ὁ κομμουνισμός, ἀλλά ἡ πορεία τῶν γεγονότων πού ἀπώθησε ἀπό κοντά μας ὅλους τούς «δημοκράτες» καί ὅλους τούς λάτρες τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας. Τώρα παρουσιάστηκε ἡ δυνατότητα νά χρησιμοποιήσουμε γιά τό σοσιαλισμό αὐτή τή διανόηση, διανόηση πού δέν εἶναι σοσιαλιστική, πού ποτέ δέν θά γίνει κομμουνιστική, ἀλλά πού ἡ ἀντικειμενική ἐξέλιξη τῶν γεγονότων καί τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τήν κάνει νά παίρνει σήμερα ἀπέναντί μας μιά στάση οὐδέτερη, μιά στάση καλῆς γειτονίας. Σέ καμιά περίπτωση δέν πρόκειται νά στηριχτοῦμε στή διανόηση, ἀλλά θά στηριζόμαστε μόνο στήν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου, πού ὁδηγεῖ ὅλους τούς προλετάριους καί ὅλη τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. Τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν δέν μπορεῖ νά ἔχει ἄλλο στήριγμα. Ἄλλο ὅμως εἶναι νά στηρίζεσαι στήν τάξη πού ἀντιπροσωπεύει τή δικτατορία, καί ἄλλο νά ἀσκεῖς τήν κυριαρχία πάνω στίς ἄλλες τάξεις.

Θυμᾶστε ὅτι καί ἀκόμη ἀπέναντι στούς ἀγρότες πού ἐκμεταλλεύονται μισθωτή ἐργασία ὁ Ἔνγκελς εἶπε: ἴσως καί νά μή χρειαστεῖ νά ἀπαλλοτριωθοῦν ὅλοι[90]. Κατά γενικό κανόνα ἐμεῖς τούς ἀπαλλοτριώνουμε, καί στά Σοβιέτ κουλάκος δέν ὑπάρχει. Τόν πιέζουμε. Χρησιμοποιοῦμε ἐναντίον του φυσική βία, ὅταν τρυπώνει στά Σοβιέτ καί προσπαθεῖ νά πνίξει ἐκεῖ τό φτωχό χωρικό. Βλέπετε μέ τί τρόπο ἀσκεῖται ἐδῶ ἡ κυριαρχία μιᾶς μόνο τάξης. Μόνο τό προλεταριάτο μπορεῖ νά κυριαρχεῖ. Ἀλλά μέ ἄλλο τρόπο ἀσκεῖται ἡ κυριαρχία ἀπέναντι στόν μικροαγρότη καί μέ ἄλλο στόν μεσαῖο, διαφορετικά ἀπέναντι στόν τσιφλικά καί διαφορετικά ἀπέναντι στόν μικροαστό. Ὅλο τό πρόβλημα εἶναι νά μπορέσουμε νά συλλάβουμε τό νόημα αὐτῆς τῆς στροφῆς πού προκάλεσαν οἱ διεθνεῖς συνθῆκες, νά καταλάβουμε τό ἀναπότρεπτο τούτου τοῦ πράγματος, ὅτι τά συνθήματα πού μᾶς ἔγιναν συνήθεια τό τελευταῖο ἑξάμηνο τῆς ἱστορίας τῆς ἐπανάστασης πρέπει ἀναπόφευκτα νά ἀλλάξουν, ὅταν γίνεται λόγος γιά τή μικροαστική δημοκρατία. Πρέπει νά ποῦμε: τήν ἐξουσία τήν ἀφήνουμε στά χέρια τῆς ἴδιας τάξης. Ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία τό σύνθημά μας ἦταν ἡ συμφωνία, ἀλλά μᾶς ἀνάγκασαν νά χρησιμοποιήσουμε τήν τρομοκρατία. Ἄν εἶστε πραγματικά σύμφωνοι νά ζήσετε σέ σχέσεις καλῆς γειτονίας μαζί μας, κάνετε τόν κόπο νά ἐκπληρώσετε τοῦτες ἤ ἐκεῖνες τίς ὑποχρεώσεις, κύριοι συνεταιριστές καί διανο-

ούμενοι. Ἄν δέν τίς ἐκπληρώσετε—θά εἶστε παραβάτες τοῦ νόμου, ἐχθροί μας, καί θά σᾶς πολεμήσουμε. Ἄν ὅμως τηρεῖτε τίς σχέσεις καλῆς γειτονίας καί ἄν ἐκπληρώσετε αὐτές τίς ὑποχρεώσεις—αὐτό θά εἶναι ὑπεραρκετό γιά ἐμᾶς. Ἐμεῖς ἔχουμε γερό στήριγμα. Γιά τή μαλθακότητά σας δέν ἀμφιβάλλαμε ποτέ. Ὅτι ὅμως ἔχουμε τήν ἀνάγκη σας, αὐτό δέν τό ἀρνούμαστε· τήν ἔχουμε γιατί ἔτυχε νά εἶστε τά μόνα καλλιεργημένα στοιχεῖα.

Ἄν δέν βρισκόμασταν στήν ἀνάγκη νά οἰκοδομήσουμε τό σοσιαλισμό μέ τά στοιχεῖα πού μᾶς κληροδότησε ὁ καπιταλισμός, θά ἦταν εὔκολο τό πρόβλημα. Μά ἡ δυσκολία τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης βρίσκεται ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι πρέπει νά οἰκοδομήσουμε τό σοσιαλισμό μέ στοιχεῖα πέρα γιά πέρα χαλασμένα ἀπό τόν καπιταλισμό. Ἡ δυσκολία τοῦ περάσματος βρίσκεται ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι τό πέρασμα αὐτό συνδέεται μέ τή δικτατορία, πού μπορεῖ νά τήν ἀσκεῖ μόνο μιά τάξη—τό προλεταριάτο. Ἀπό δῶ βγαίνει αὐτό πού λέμε, ὅτι τή γραμμή θά τήν καθορίζει τό προλεταριάτο, πού πέρασε τό σχολειό τῆς πειθαρχίας καί μετατράπηκε σέ μαχητική δύναμη, ἱκανή νά συντρίψει τήν ἀστική τάξη. Ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο ὑπάρχουν ἕνα σωρό ἐνδιάμεσα σκαλιά, καί ἡ πολιτική μας ἀπέναντί τους πρέπει τώρα νά μπεῖ στήν τροχιά πού ἔχουμε προβλέψει θεωρητικά· καί τήν πολιτική αὐτή μποροῦμε τώρα νά τήν πραγματοποιήσουμε. Ἔχουμε μπροστά μας σειρά καθήκοντα, σειρά συμφωνίες, προβλήματα τεχνικά, πού ἐμεῖς, ἡ κυρίαρχη προλεταριακή ἐξουσία, πρέπει νά ξέρουμε σέ ποιόν νά τά ἀναθέσουμε. Πρέπει νά ξέρουμε νά ἀναθέσουμε στόν μεσαῖο ἀγρότη ἕνα καθῆκον: νά μᾶς βοηθήσει στήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, στό ξεσκέπασμα τοῦ κουλάκου. Στούς συνεταιριστές ἄλλο καθῆκον: αὐτοί διαθέτουν ἕνα μηχανισμό γιά τήν κατανομή τῶν προϊόντων σέ πλατιά κλίμακα· τό μηχανισμό αὐτό πρέπει νά τόν πάρουμε στά χέρια μας. Στή διανόηση πρέπει νά ἀναθέσουμε ἐντελῶς διαφορετικό καθῆκον· αὐτή δέν εἶναι πιά σέ θέση νά συνεχίσει τό σαμποτάζ, καί οἱ διαθέσεις της εἶναι τέτιες, ὥστε παίρνει τώρα μιά στάση τῆς πιό καλῆς γειτονίας ἀπέναντί *μας*· καί πρέπει νά τήν πάρουμε αὐτή τή διανόηση, νά τῆς ἀναθέσουμε συγκεκριμένα καθήκοντα, νά παρακολουθοῦμε καί νά ἐλέγχουμε τήν ἐκπλήρωσή τους, νά τῆς φερόμαστε ἔτσι, ὅπως ἔλεγε ὁ Μάρξ γιά τούς ὑπαλλήλους τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ: «ὁ κάθε ἐπιχειρηματίας ξέρει νά διαλέγει τούς κατάλληλους ὑπάλλη-

λους, λογιστές καί, ὅταν κάνουν λάθη—ξέρει νά διορθώνει τά λάθη τους, ἄν ὅμως εἶναι ἀκατάλληλοι—τούς ἀντικαθιστᾶ μέ ἄλλους, κατάλληλους»[91]. Οἰκοδομοῦμε τήν ἐξουσία ἀπό στοιχεῖα πού μᾶς κληροδότησε ὁ καπιταλισμός. Δέν μποροῦμε νά οἰκοδομήσουμε τήν ἐξουσία, ἄν δέν χρησιμοποιήσουμε μιά τέτια κληρονομιά τοῦ καπιταλιστικοῦ πολιτισμοῦ σάν τή διανόηση. Μποροῦμε τώρα νά φερόμαστε πρός τή μικρή ἀστική τάξη σάν πρός ἕνα καλό γείτονα πού βρίσκεται κάτω ἀπό τόν αὐστηρό ἔλεγχο τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Ἐδῶ τό καθῆκον τοῦ συνειδητοῦ προλεταριάτου εἶναι νά καταλάβει ὅτι κυριαρχία δέν θά πεῖ νά ἐκτελεῖ μόνο του ὅλα αὐτά τά καθήκοντα. Ὅποιος σκέπτεται ἔτσι, ἰδέα δέν ἔχει τί πάει νά πεῖ σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, δέν διδάχτηκε τίποτε σέ ἕνα χρόνο τώρα ἐπανάστασης καί δικτατορίας. Οἱ κύριοι αὐτοί καλά θά κάνουν νά πᾶνε στό σχολειό καί κάτι νά μάθουν ἐκεῖ, κι᾽ἐκεῖνος πού διδάχτηκε κάτι στό διάστημα πού πέρασε θά πεῖ: ἔ, λοιπόν, ἀκριβῶς αὐτή τή διανόηση θά χρησιμοποιήσω τώρα στήν οἰκοδόμηση. Γιά τό σκοπό αὐτό εἶναι ἀρκετό τό στήριγμα πού ἔχω στήν ἀγροτιά. Καί πρέπει νά θυμούμαστε ὅτι μόνο στήν πορεία αὐτῆς τῆς πάλης, μέ μιά σειρά συμφωνίες καί προσπάθειες συμφωνιῶν ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στή μικροαστική δημοκρατία θά διαμορφωθεῖ αὐτή ἡ οἰκοδόμηση πού θά ὁδηγήσει στό σοσιαλισμό.

Ἄς θυμηθοῦμε ὅτι ὁ Ἔνγκελς εἶπε πώς πρέπει νά δροῦμε μέ τή δύναμη τοῦ παραδείγματος[92]. Καμιά μορφή δέν θά εἶναι ὁριστική, ὅσο δέν θά ἔχει πραγματοποιηθεῖ ὁ πλήρης κομμουνισμός. Δέν ἰσχυριστήκαμε ὅτι γνωρίζουμε τόν ἀκριβή δρόμο. Ἀλλά βαδίζουμε πρός τόν κομμουνισμό ἀναπόφευκτα, ἀναπότρεπτα. Τώρα ἡ κάθε βδομάδα φέρνει πιό πολλά ἀπ᾽ὅ,τι φέρνουν δεκάδες χρόνια εἰρηνικῶν καιρῶν. Τό ἑξάμηνο πού πέρασε ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἦταν μιά ἐποχή ταλαντεύσεων σέ βάρος μας. Ἡ δυτικοευρωπαϊκή ἐπανάσταση εἶναι παράδειγμα πού δείχνει ὅτι ἀρχίζουν νά μᾶς μιμοῦνται καί πρέπει νά μᾶς ἐνθαρρύνει. Πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη τίς ἀλλαγές πού συντελέστηκαν, νά πάρουμε ὑπόψη ὅλα τά στοιχεῖα, χωρίς νά τρέφουμε καμιά αὐταπάτη, χωρίς νά ξεχνᾶμε ὅτι οἱ ταλαντευόμενοι θά μείνουν ταλαντευόμενοι μέχρι τήν πλήρη νίκη τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Ἴσως αὐτό νά μή γίνει καί τόσο γρήγορα, ἄν καί ἡ πορεία τῶν γεγονότων τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης παρέχει τήν ἐλπίδα ὅτι θά γίνει νωρίτερα ἀπ᾽ὅ,τι φαντάζονται πολλοί. Ἡ γερμανική ἐπανάσταση

ἐξελίσσεται ἔτσι, ὅπως ἐξελισσόταν καί ἡ δική μας, ἀλλά μέ πιό ἐπιταχυμένο ρυθμό. Ὅπως καί νά ἔχει τό πράγμα, τό καθῆκον πού μπαίνει μπροστά μας εἶναι: σκληρός ἀγώνας ἐνάντια στόν ἀγγλοαμερικανικό ἰμπεριαλισμό. Αὐτός ἔνιωσε ὅτι ὁ μπολσεβικισμός ἔγινε παγκόσμια δύναμη, καί ἀκριβῶς γι᾽αὐτό προσπαθεῖ νά μᾶς πνίξει ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα, θέλοντας νά λογαριαστεῖ πρῶτα μέ τούς ρώσους μπολσεβίκους, καί ὕστερα μέ τούς δικούς του.

Πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε τά ταλαντευόμενα ἐκεῖνα στοιχεῖα πού οἱ θηριωδίες τῶν ἰμπεριαλιστῶν τά σπρώχνουν πρός τό μέρος μας. Καί θά τό κάνουμε. Γνωρίζετε θαυμάσια ὅτι στόν πόλεμο δέν πρέπει νά περιφρονεῖς καμιά βοήθεια, ἔστω καί ἔμμεση. Στόν πόλεμο ἔχει τεράστια σημασία ἀκόμη καί ἡ θέση τῶν τάξεων πού ταλαντεύονται. Ὅσο πιό σκληρός εἶναι ὁ πόλεμος, τόσο πιό πολύ πρέπει νά εὐρύνουμε τήν ἐπιροή μας πάνω στά ταλαντευόμενα στοιχεῖα πού ἔρχονται πρός τό μέρος μας. Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι ἡ τακτική πού ἀκολουθήσαμε μισό χρόνο τώρα ἀπέναντι στά διάφορα στρώματα τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας πρέπει νά ἀλλάξει σύμφωνα μέ τά νέα καθήκοντα.

Ἄν πέτυχα νά συγκεντρώσω τήν προσοχή τῶν κομματικῶν στελεχῶν σ᾽αὐτό τό καθῆκον καί νά τά παροτρύνω νά φτάσουν μέ μιά συστηματική προσπάθεια στή σωστή ἐπίλυσή του, μπορῶ νά θεωρήσω ὅτι ἐκπλήρωσα τό καθῆκον μου.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 264 καί 265· 5 καί 6 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Σύντροφοι, θά χρειαστεῖ νά κάνω λίγες συμπερασματικές παρατηρήσεις. Πρίν ἀπόλα θά ἤθελα νά ἀπαντήσω σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ δόγματος πού θίχτηκε ἐδῶ. Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔχουν πεῖ ἐπανειλημμένα ὅτι ἡ διδασκαλία μας δέν εἶναι δόγμα, ἀλλά καθοδήγηση γιά δράση [93], καί νομίζω ὅτι αὐτό πρέπει πρίν ἀπόλα καί πάνω ἀπόλα νά τό ἔχουμε ὑπόψη.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς δέν εἶναι δόγμα πού τό ἀποστηθίζουμε. Πρέπει νά τή θεωροῦμε σάν καθοδήγηση γιά δράση. Αὐτό τό λέγαμε πάντα καί νομίζω πώς ἐνεργούσαμε σωστά, ὅταν, χωρίς νά πέφτουμε ποτέ σέ ὀπορτουνισμό, ἀλλάζαμε τακτική. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σέ καμιά περίπτωση ὑποχώρηση ἀπό τή διδασκαλία καί δέν μπορεῖ σέ καμιά περίπτωση νά ὀνομαστεῖ ὀπορτουνισμός. Εἶπα, λέω καί τό ξαναλέω, πώς ἡ διδασκαλία αὐτή δέν εἶναι δόγμα, ἀλλά καθοδήγηση γιά δράση.

Καί τώρα περνῶ στήν παρατήρηση τοῦ σ. Στεκλόφ: μέ ποιόν νά συμφωνᾶμε, μέ τά ἐπιτελεῖα ἤ μέ τίς μάζες; Ἀπαντῶ: κατά πρῶτο λόγο βέβαια μέ τίς μάζες καί ὕστερα μέ τά ἐπιτελεῖα καί ὅταν χρειαστεῖ νά παλέψουμε ἐνάντια στά ἐπιτελεῖα, τό πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπό τίς εἰδικές περιστάσεις. Θά ἐπανέλθω στό ζήτημα αὐτό, πάντως ὅμως ἀπό πρακτική ἄποψη δέν βλέπω τώρα καμιά δυνατότητα συμφωνίας μέ τό Κόμμα τῶν μενσεβίκων καί μέ τό Κόμμα τῶν ἐσέρων. Μᾶς λένε: ὅταν ἔρχεσαι σέ συμφωνία, θά πεῖ πώς κάνεις κάποια παραχώρηση. Τί παραχωρήσεις θά κάνετε καί πῶς θά παρεκλίνετε ἀπό τή βασική γραμμή; Αὐτό θά εἶναι ἀπάρνηση καί ἄν ἀφορᾶ μόνο τήν πρακτική, τότε δέν εἶναι τίποτε τό καινούργιο. Ἐμεῖς φυσικά ποτέ δέν πρόκειται νά κάνουμε καμιά ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές μας. Τώρα δέν ἔχει νόημα νά μιλᾶμε γι᾽αὐτό. Ἐδῶ καί δεκαπέντε χρόνια γίνονταν συζητήσεις γιά τή

βασική γραμμή καί τίς ἀρχές· δυστυχῶς, τίς συζητήσεις αὐτές ἤμουν ἀναγκασμένος νά τίς κάνω κυρίως στό ἐξωτερικό καί ὄχι στή Ρωσία. Τώρα ὅμως πρόκειται γιά τήν κρατική ἐξουσία καί οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά ὁποιαδήποτε, ἔστω καί τήν παραμικρή παραχώρηση στό ζήτημα αὐτό. Δέν εἶχε ἄδικο ὁ Οὐίλσων πού εἶπε: ὁ ἐχθρός μας εἶναι τώρα ὁ παγκόσμιος μπολσεβικισμός. Ἄν ἀρχίσουν ἐκστρατεία ἐναντίον μας — αὐτό θά πεῖ πώς παραδέχτηκαν ὅτι ἡ μπολσεβίκικη ἐξουσία δέν εἶναι μόνο ρωσικό, ἀλλά παγκόσμιο φαινόμενο. Θά ἦταν γελοῖος καί ἐλεεινός ὁ μπολσεβίκος πού θά πρότεινε στήν ἀστική τάξη μιά ὁποιαδήποτε συμφωνία. Καί προπαντός τώρα πού ἡ πυρκαγιά τῆς ἐπανάστασης ἁπλώθηκε σέ μιά σειρά χῶρες, καμιά καπιταλιστική ἀστική κυβέρνηση δέν θά δεχτεῖ καί δέν μπορεῖ νά δεχτεῖ ἕνα τέτιο πράγμα.

Ἡ ἀστική τάξη τῆς Ἐλβετίας, ὅταν συνέβηκαν τά τελευταῖα γεγονότα, εἶπε ἀνοιχτά: ἐμεῖς δέν εἴμαστε ρῶσοι, δέν πρόκειται νά σᾶς δόσουμε τήν ἐξουσία. Ὁ λοχαγός Σαντούλ, πού προσχώρησε στό μπολσεβικισμό, γράφει ὅτι τόν παραξενεύει ἡ καταπληκτική ὑποταγή τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης καί δηλώνει ὅτι ἡ δική τους γαλλική ἀστική τάξη δέν θά ἐνεργήσει ἔτσι. Ἐκεῖ ἔχουμε νά δοῦμε ἕναν πολύ μεγαλύτερο ἐρεθισμό, καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἄν ξεσπάσει, θά πάρει τίς πιό ἀνελέητες μορφές· καί ἀπό τήν πλευρά αὐτή δέν εἶναι δυνατό νά ἀνακύψουν κανενός εἴδους ζητήματα.

Πρακτικά τό ζήτημα αὐτό ἔχει λυθεῖ πέρα γιά πέρα στόν ἕνα χρόνο τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, καί κανενός ἀγρότη, κανενός ἐργάτη δέν μπορεῖ νά τοῦ περάσει ἀπό τό μυαλό νά ἔλθει σέ συμφωνία μέ τήν ἀστική τάξη. Καί ὅτι ἡ συμφωνία δέν εἶναι κάτι τό νέο, εἶμαι ἀπόλυτα σύμφωνος. Ἤθελα μόνο νά ἀνταλλάσσουμε γνῶμες σέ παρόμοια ζητήματα.

Τά περιστατικά πού ἀπώθησαν μέ ἰδιαίτερη δύναμη ἀπό κοντά μας τούς μενσεβίκους, τούς ἐσέρους καί τή μικροαστική διανόηση — ἡ ἀμείλικτη πάλη γιά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ στήν περίοδο τῆς ἐπίθεσης τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ — τά περιστατικά αὐτά ἀνήκουν στό παρελθόν. Ἀλλά ὅτι οἱ ἐπιτυχίες τῶν ἀγγλογάλλων, ἔστω καί προσωρινές, θά προκαλέσουν νέες ταλαντεύσεις αὐτῆς τῆς διανόησης καί τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, πού θά ἀρχίσει νά σπέρνει τόν πανικό καί νά λιποτακτεῖ, αὐτό τό ξέρουμε πολύ καλά. Ἐπιζητοῦμε μιά συμφωνία μαζί τους γιά νά πετύχουμε συγκεκριμένα ἀποτελέσματα καί γιά συγκεκριμένη πρακτική δουλιά. Ἡ τακτική αὐτή δέν μπορεῖ νά προκαλέσει

οὔτε συζητήσεις, οὔτε ἀμηχανία. Ὅτι ὅμως ἡ τακτική αὐτή δέν εἶχε κατανοηθεῖ, αὐτό τό ἀπόδειξαν πολλοί, ἀκόμη καί ἕνα μέλος τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας μέ τόση ἐπιροή, σάν τόν σ. Μαξίμοφ. Ὁ σ. Μαξίμοφ εἶπε ὅτι δέν πρέπει νά ἐπιζητοῦμε συμφωνία μέ τόν Χιντσούκ, ἀλλά λογική συνεννόηση. Ὅταν τήν ἄνοιξη ἐκδόσαμε τό πρῶτο διάταγμα γιά τούς συνεταιρισμούς, καί ἐκεῖνοι μᾶς διατύπωσαν τελεσιγραφικές ἀξιώσεις, ἐμεῖς τούς κάναμε παραχωρήσεις. Αὐτό ἐμεῖς τό λέμε συμφωνία—δέν μπορεῖ νά ὀνομαστεῖ ἀλλιῶς ἡ πολιτική αὐτή. Καί ἄν τό κάθε σοβιετικό στέλεχος πάρει αὐτό σάν κανόνα, ἄν πεῖ στόν ἴδιο τόν ἑαυτό του καί ἐπαναλάβει σέ ὅλους τούς συντρόφους: συνεννοήσου λογικά μέ τή μικροαστική δημοκρατία, ἐγώ θά θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ἱκανοποιημένο.

Στή δουλιά μας μέχρι σήμερα, καί ἰδίως στήν ἐπιτόπια δουλιά μας, εἴμαστε πολύ μακριά ἀκόμη ἀπό μιά λογική συνεννόηση. Ἀπεναντίας, συχνά δέν συνεννοούμαστε λογικά. Μᾶς κατηγοροῦν γιά τήν πολιτική μας αὐτή· δέν καταλαβαίνουν ὅτι χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει ἡ οἰκοδόμηση τῆς νέας ζωῆς. Δέν ὑπάρχει μεγαλοφυΐα πού θά μποροῦσε νά οἰκοδομήσει τή νέα ζωή, χωρίς νά ἔχει μάθει νά οἰκοδομεῖ. Ὅταν χρειάζεται νά συνεννοηθοῦμε λογικά μέ τούς ἀνθρώπους τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς, δέν τά καταφέρνουμε. Γιά νά ὀργανώσεις ἕνα κατάστημα, πρέπει νά ξέρεις πῶς νά τό ὀργανώσεις. Χρειάζονται ἄνθρωποι πού νά ξέρουν τή δουλιά τους. Ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, πολύ σπάνια εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά ἐφαρμόσουμε τίς γνώσεις μας σ'αὐτή τήν πρακτική δουλιά. Πολύ σπάνια ἔχουμε ἔλλειψη ἀπό διαφωτιστές, ἀντίθετα, ἔχουμε φοβερή ἔλλειψη ἀπό πρακτικούς καθοδηγητές, ἀπό ὀργανωτές. Καί ἡ κατάσταση αὐτή συνεχίζεται καί σήμερα, παρά τήν πείρα ἑνός χρόνου. Μέ κάθε ἄνθρωπο πού διαθέτει πείρα στόν τομέα αὐτό, πού ἔρχεται μέ τό σύνθημα τῆς οὐδετερότητας καί τῶν σχέσεων καλῆς γειτονίας, μέ κάθε τέτιο ἄνθρωπο συνεννοήσου λογικά. Ἄν ξέρει νά ὀργανώνει ἕνα κατάστημα, νά διανέμει τά ἐμπορεύματα, ἄν μπορεῖ νά μᾶς διδάξει ἔστω καί τό παραμικρό, ἄν εἶναι ἄνθρωπος πρακτικός, αὐτό εἶναι μεγάλο ἀπόκτημα.

Ὁ καθένας ξέρει ὅτι, ἀπό τότε πού νικήσαμε, ἔχουμε πολλούς ἐχθρούς ἀνάμεσα στούς «φίλους» τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Τρυπώνουν συχνά μέσα στίς γραμμές μας στοιχεῖα τελείως ἀσταθῆ, πού ταλαντεύονται πολιτικά, ξεπουλοῦν, προδίνουν, γίνονται ἐξωμότες. Αὐτό τό ξέρουμε πολύ καλά, καί δέν μπορεῖ νά μᾶς κάνει νά ἀλλάξουμε στάση. Εἶναι ἱστορικά ἀναπόφευκτο. Ὅταν οἱ μεν-

σεβίκοι μᾶς ἐπικρίνουν ὅτι στό σῶμα τῶν σοβιετικῶν ὑπαλλήλων τρύπωσαν ἕνα σωρό στοιχεῖα ἀνέντιμα, ἀκόμη καί μέ τήν τρέχουσα ἔννοια, ἐμεῖς τούς ἀπαντοῦμε: ποῦ νά βροῦμε τούς καλύτερους, τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά κερδίσουμε μεμιᾶς τήν ἐμπιστοσύνη τῶν καλύτερων ἀνθρώπων; 'Επανάσταση πού θά μποροῦσε νά νικήσει καί νά πείσει ἀμέσως, νά ἐμπνεύσει ἐμπιστοσύνη ἀμέσως, τέτια ἐπανάσταση δέν ὑπάρχει. 'Η ἐπανάσταση ἀρχίζει σέ μιά χώρα, ἐνῶ στίς ἄλλες χῶρες δέν τῆς δίνουν ἐμπιστοσύνη. Τήν ἐπανάστασή μας τή θεωροῦν ἐφιάλτη, καί ἀπό τίς ὀργανωμένες «χαώδεις» συνελεύσεις μας, πού ἐμεῖς τίς λέμε Σοβιέτ, δέν περιμένουν τίποτε στίς ἄλλες χῶρες. Καί αὐτό εἶναι πολύ φυσικό. Χρειάστηκε νά κατακτήσουμε πολλά. Γι'αὐτό, ὅταν μᾶς λένε: ἐπιβάλλεται μιά λογική συνεννόηση μέ τόν Χιντσούκ, γιατί αὐτός ξέρει νά ὀργανώσει ἕνα κατάστημα, ἐγώ λέω: συνεννοηθεῖτε καί μέ ἄλλους, χρησιμοποιεῖστε τούς μικροαστούς πού πολλά ξέρουν νά κάνουν.

"Αν καταφέρουμε ἐπιτόπου νά σφηνώσουμε στά κεφάλια τῶν ἀνθρώπων τό σύνθημα: «συνεννοηθεῖτε»· ἄν καταλάβουμε ὅτι ἀρχίζει νά ξυπνάει καί νά ἀσκεῖ τήν ἐξουσία της μιά νέα τάξη, ὅτι μέ τή διοικητική δουλιά καταπιάνονται ἄνθρωποι πού ποτέ δέν εἶχαν καταπιαστεῖ μέ μιά τόσο πολύπλοκη δουλιά καί φυσικά κάνουν λάθη—δέν θά χάσουμε τήν ψυχραιμία μας. Ξέρουμε ὅτι χωρίς λάθη δέν μπορεῖ κανείς νά διοικεῖ. 'Αλλά ἐκτός ἀπό τά λάθη βλέπουμε ὅτι μερικοί χρησιμοποιοῦν ἀδέξια τήν ἐξουσία, ὅταν λένε: ἀπόκτησα τήν ἐξουσία, σοῦ ἔδοσα τήν ἐντολή, κι'ἐσύ πρέπει νά ὑπακούεις. 'Εμεῖς λέμε: γιά μιά σειρά στοιχεῖα τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας ἀπό τά συνδικάτα, ἀπό τούς ἀγρότες καί τούς συνεταιρισμούς—μήν ἐφαρμόζετε τό σύνθημα αὐτό, τώρα δέν εἶναι πιά ἀναγκαῖο. Γι'αὐτό εἶναι λογικότερο νά συνεννοηθοῦμε μέ τή μικροαστική δημοκρατία, ἰδιαίτερα μέ τή διανόηση—αὐτό εἶναι τό καθῆκον μας. 'Εννοεῖται ὅτι θά συνεννοηθοῦμε πάνω στή δική μας πλατφόρμα, θά συνεννοηθοῦμε σάν ἐξουσία.

'Εμεῖς λέμε: εἶναι ἀλήθεια ὅτι περάσατε ἀπό τή θέση τῆς ἐχθρότητας στή θέση τῆς οὐδετερότητας καί τῶν σχέσεων καλῆς γειτονίας, εἶναι ἀλήθεια ὅτι πάψατε νά εἶστε διατεθειμένοι ἐχθρικά ἐναντίον μας; "Αν δέν εἶναι ἀλήθεια, ἐμεῖς δέν πρόκειται νά κλείσουμε τά μάτια, μά θά ποῦμε ἀνοιχτά: πόλεμο θέλατε, ορίστε πόλεμο, κι'ἐμεῖς ἐνεργήσαμε ὅπως ὅταν βρίσκεται κανείς σέ πόλεμο. "Αν ὅμως περάσατε ἀπό τήν ἐχθρότητα στήν οὐδετερότητα, ἄν μιλᾶτε γιά σχέσεις καλῆς γειτονίας—τά λόγια αὐτά τά

πῆρα ἀπό δηλώσεις ἀνθρώπων πού δέν ἀνήκουν στό στρατόπεδο τῶν κομμουνιστῶν καί πού μέχρι χθές ἀκόμη ἦταν πολύ πιό κοντά στό στρατόπεδο τῶν λευκοφρουριτῶν—λέω: ἀπό τή στιγμή πού βρίσκονται ἄνθρωποι, πού σέ τόσο μεγάλη κλίμακα περνοῦν ἀπό τή χθεσινή ἐχθρότητα στή σημερινή οὐδετερότητα καί σέ σχέσεις καλῆς γειτονίας, ἐμεῖς πρέπει νά συνεχίσουμε τήν προπαγάνδα μας.

Ἄδικα φοβᾶται ὁ σ. Χμελνίτσκι ὅτι οἱ μενσεβίκοι κάνουν τήν προπαγάνδα τους μέ σκοπό νά καθοδηγοῦν τή ζωή τῆς ἐργατικῆς τάξης. Δέν μιλᾶμε γιά τούς σοσιαλδημοκράτες πού δέν κατάλαβαν τή σοσιαλιστική δημοκρατία, δέν μιλᾶμε γι'αὐτούς, οὔτε καί γιά τή μικροαστική δημοκρατία—ἐδῶ χρειάζεται νά διεξαχθεῖ ἰδεολογική πάλη ἐνάντια στούς μενσεβίκους, ἀνειρήνευτος πόλεμος ἐναντίον τους. Νά πεῖς σ'ἕναν μενσεβίκο πώς εἶναι μικροαστός δημοκράτης, εἶναι ἡ πιό μεγάλη προσβολή, καί ὅσο πιό ἤρεμα θά προσπαθεῖτε νά τό ἀποδείξετε αὐτό στό μενσεβίκο, τόσο πιό ἔξαλλος θά γίνεται. Εἶναι λάθος νά νομίζει κανείς ὅτι θά παραχωρήσουμε ἔστω καί ἕνα ἑκατοστό ἤ ἕνα χιλιοστό ἀπό τή δική μας κατακτημένη θέση. Δέν θά κάνουμε οὔτε τήν παραμικρή παραχώρηση.

Τά παραδείγματα πού ἀνάφερε ὁ σ. Σμίντ δείχνουν ὅτι ἀκόμη καί ἡ ὁμάδα τοῦ προλεταριάτου πού ἦταν πιό κοντά στήν ἀστική τάξη (ὅπως, λογουχάρη, οἱ τυπογράφοι), οἱ μικροαστοί ὑπάλληλοι, οἱ ἀστοί τραπεζικοί ὑπάλληλοι, πού διενεργοῦσαν τίς χρηματικές πράξεις στά ἐμποροβιομηχανικά ἱδρύματα, χάνουν πολλά μέ τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Κλείσαμε ἕνα σωρό ἀστικές ἐφημερίδες, ἐθνικοποιήσαμε τίς τράπεζες, φράξαμε μιά σειρά δρόμους πού, χρησιμοποιώντας τους, πλούτιζαν οἱ ὑπάλληλοι τῶν τραπεζῶν, συμμετέχοντας στήν κερδοσκοπία, ἀλλά καί σ'αὐτό τό στρατόπεδο βλέπουμε ταλαντεύσεις, βλέπουμε ὅτι καί αὐτοί περνοῦν μέ τό μέρος μας. Ἄν ὁ Χιντσούκ εἶναι πολύτιμος, γιατί ξέρει νά ὀργανώνει καταστήματα, ὁ τραπεζικός ὑπάλληλος εἶναι πολύτιμος, γιατί γνωρίζει τήν τεχνική τῶν χρηματικῶν ἐπιχειρήσεων πού πολλοί ἀπό μᾶς, ἄν καί τήν κατέχουν θεωρητικά, στήν πράξη εἶναι πολύ ἀδύνατοι. Μίλησα μέ ἕναν ἄνθρωπο πού γνωρίζει αὐτή τήν τεχνική· αὐτός ὁ ἄνθρωπος λέει ὅτι ἀπό τή χθεσινή ἐχθρότητα πέρασε σέ οὐδετερότητα καί σέ σχέσεις καλῆς γειτονίας. Λέμε: συνεννοήσου λογικά μέ τόν καθένα. Ἄν ὁ σ. Μαξίμοφ καί στά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἐφαρμόσει ἀπέναντι στή διανόηση καί στήν ταλαντευόμενη μικροαστική τάξη αὐτή τήν τακτική, γιά τήν ὁποία ὁ ἴδιος σάν ἐξέχον

μέλος τοῦ προεδρείου τῶν Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς Μόσχας ἔχει μιλήσει, θά εἶμαι ὑπερ-ικανοποιημένος.

Ἔπειτα τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν. Ὁ σ. Στεκλόφ εἶπε τό ἑξῆς: οἱ συνεταιρισμοί βρωμοῦν. Ὁ σ. Μαξίμοφ, ἀναφερόμενος στούς συνεταιρισμούς, εἶπε: δέν χρειάζεται νά καταρτίζονται τέτια διατάγματα, σάν τό τελευταῖο διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στόν τομέα τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς δέν εἴχαμε ὁμοφωνία. Δέν εἶναι νέο γιά μᾶς ὅτι μέ τή μικροαστική τάξη, ὅταν δέν παίρνει ἐχθρική στάση ἀπέναντί μας, πρέπει νά συμφωνήσουμε σ᾽αὐτό τό πνεῦμα. Ἄν ἀποδειχτεῖ ὅτι ἡ παλιά γραμμή δέν εἶναι σωστή, πρέπει νά τήν ἀλλάξουμε, ὅταν τό ἀπαιτήσουν οἱ ἀλλαγμένες συνθῆκες. Ὅτι ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τά πράγματα ἄλλαξαν, αὐτό τό βλέπουμε καθαρά. Ἐδῶ οἱ συνεταιρισμοί μᾶς παρέχουν ἕνα παραστατικό παράδειγμα. Ὁ συνεταιριστικός μηχανισμός εἶναι μηχανισμός ἐφοδιασμοῦ, πού δέν βασίζεται στήν ἰδιωτική πρωτοβουλία τῶν καπιταλιστῶν, ἀλλά στή μαζική συμμετοχή τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων, καί ὁ Κάουτσκι εἶχε δίκιο ὅταν, πολύ πρίν περάσει στίς γραμμές τῶν ἀποστατῶν, ἔλεγε ὅτι ἡ σοσιαλιστική κοινωνία εἶναι ἕνας μεγάλος συνεταιρισμός.

Ἄν θέλουμε νά βάλουμε σέ τάξη τόν ἔλεγχο καί νά ὀργανώσουμε πρακτικά τήν οἰκονομία γιά ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπους, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς οἱ σοσιαλιστές, ὅταν συζητοῦν τό ζήτημα αὐτό, κάνουν τήν ὑπόδειξη πώς οἱ καθοδηγητές τῶν τράστ μποροῦν νά τούς φανοῦν χρήσιμοι, σάν ἔμπειροι πρακτικοί. Ἡ πείρα δείχνει τώρα, ὅτι τά μικροαστικά στοιχεῖα πέρασαν ἀπό τήν ἐχθρότητα στήν οὐδετερότητα. Καί ταυτόχρονα πρέπει νά καταλάβουμε ὅτι αὐτοί ξέρουν νά ὀργανώνουν καταστήματα. Δέν ἀρνούμαστε ὅτι ὁ Χιντσούκ ἰδεολογικά εἶναι ὥς τό μεδούλι διαποτισμένος ἀπό ἀστικές προκαταλήψεις· αὐτοί βρωμοῦν ὅλοι τους κυριολεκτικά ἀπό προκαταλήψεις, ταυτόχρονα ὅμως ἔχουν πρακτικές γνώσεις. Ἀπό ἰδεολογική ἄποψη ὅλα τά ἀτού τά ἔχουμε ἐμεῖς, καί αὐτοί κανένα. Ὅταν ὅμως λένε ὅτι δέν εἶναι ἐχθρικά διατεθειμένοι καί περνοῦν στήν οὐδετερότητα, πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας ὅτι ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἄνθρωποι, λιγότερο ἱκανοί ἀπό τόν Χιντσούκ, ἐπιζητοῦν καί αὐτοί τώρα μιά λογική συνεννόηση. Κι᾽ἐγώ λέω: πρέπει νά ξέρουμε νά συνεννοηθοῦμε μαζί τους. Στόν τομέα τῆς πρακτικῆς οἰκοδόμησης αὐτοί ξέρουν πιό πολλά, τά καταφέρνουν καλύτερα καί πρέπει νά διδασκόμαστε ἀπ᾽αὐτούς. Ἄς μάθουν αὐτοί ἀπό μᾶς πῶς ἀσκεῖται ἡ ἐπιροή στό διεθνές προλεταριάτο· πῶς ὀργανώνονται ὅμως

καταστήματα, θά τό μάθουμε ἐμεῖς ἀπό αὐτούς. Γιατί αὐτό ἐμεῖς δέν τό ξέρουμε. 'Εδῶ στόν κάθε τομέα χρειάζονται τεχνικοί μέ εἰδικές γνώσεις.

Καί ὁσοναφορᾶ τούς συνεταιρισμούς δέν καταλαβαίνω γιατί βρωμοῦν. Ὅταν ἦταν νά ψηφίσουμε τό πρῶτο διάταγμα γιά τούς συνεταιρισμούς, καλέσαμε γιά νά πάρουν μέρος στή συζήτηση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἀνθρώπους πού, ὄχι μόνο δέν ἦταν κομμουνιστές, ἀλλά ἦταν πολύ πιό κοντά στούς λευκοφρουρίτες· συσκεφτήκαμε μαζί τους, τούς ρωτούσαμε: μπορεῖτε νά τό δεχτεῖτε αὐτό; 'Εκεῖνοι ἀπαντοῦσαν: αὐτό ναί, ἐκεῖνο ὄχι. Βέβαια, κρίνοντας ἐπιφανειακά ἤ ἐπιπόλαια τό πράγμα, αὐτό ἀποτελεῖ συμβιβασμό μέ τήν ἀστική τάξη. Εἶχαν κληθεῖ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀστικοῦ συνεταιρισμοῦ καί μέ ὑπόδειξή τους διαγράφηκαν μερικά ἄρθρα τοῦ διατάγματος. Διαγράφηκε, λογουχάρη, τό ἄρθρο πού πρόβλεπε τή δωρεάν χρησιμοποίηση καί ἐγγραφή στόν προλεταριακό συνεταιρισμό. Αὐτό μᾶς φαινόταν πέρα γιά πέρα ἀποδεκτό, ἀλλά αὐτοί ἀπόριψαν τήν πρότασή μας.

Λέμε ὅτι πρέπει νά ἀκολουθήσουμε τό δρόμο τῆς συμφωνίας μέ τούς ἀνθρώπους πού τά καταφέρνουν πολύ καλύτερα ἀπό μᾶς νά ὀργανώνουν καταστήματα. Τή δουλιά αὐτή ἐμεῖς δέν τήν κατέχουμε, στήν πάλη μας ὅμως δέν κάνουμε οὔτε βῆμα πίσω. Ὅταν ἐκδίδαμε τό ἑπόμενο παρόμοιο διάταγμα, ὁ σ. Μαξίμοφ εἶπε: δέν πρέπει νά καταρτίζουμε διατάγματα σάν κι 'αὐτό, γιατί ἐκεῖ ἀναφέρεται: νά ξανανοίξουν οἱ συνεταιρισμοί πού εἶχαν κλειστεῖ. Αὐτό δείχνει ὅτι στά στελέχη τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς Μόσχας, ὅπως καί σέ μᾶς, ὑπάρχουν ὁρισμένες παρανοήσεις καί μάλιστα γιά νά λείψουν αὐτές οἱ παρανοήσεις, πρέπει νά ὀργανώνονται τέτιες συσκέψεις καί συζητήσεις σάν τή σημερινή. Τονίζαμε ὅτι γιά τό συμφέρον τῆς ὑπόθεσης σκοπεύαμε νά χρησιμοποιήσουμε ὄχι μόνο τά συνδικάτα γενικά, ἀλλά καί τήν ἕνωση τῶν ἐμποροβιομηχανικῶν ὑπαλλήλων, παρόλο πού οἱ ἐμποροβιομηχανικοί ὑπάλληλοι ἦταν πάντα στήριγμα τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. 'Από τή στιγμή ὅμως πού οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἔρχονται κοντά μας καί μᾶς λένε: εἴμαστε σύμφωνοι νά ζοῦμε σέ σχέσεις καλῆς γειτονίας—δεχτεῖτε τους ἐγκάρδια, σφίξτε τό χέρι πού μᾶς ἁπλώνουν, ἀπ 'αὐτό δέν θά σᾶς πέσει τό χέρι. Δέν θά ξεχάσουμε ὅτι, ἄν αὔριο μᾶς ἐπιτεθοῦν οἱ ἀγγλογάλλοι ἰμπεριαλιστές, οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θά μᾶς γυρίσουν τίς πλάτες καί θά τό σκάσουν πρῶτοι. 'Εφόσον ὅμως αὐτό τό κόμμα, αὐτά τά ἀστικά στοιχεῖα δέν τό κάνουν αὐτό, ἐμεῖς ἐπαναλαβαίνουμε: στήν περίπτωση αὐτή πρέπει νά τούς πλησιάσουμε. Γι 'αὐτό ψηφίσαμε τό

διάταγμα πού δημοσιεύτηκε τήν Κυριακή καί δέν άρέσει στόν σ. Μαξίμοφ, πού δείχνει έτσι ότι θέλει νά εφαρμόσει τήν παλιά κομμουνιστική τακτική, άνεφάρμοστη στίς νέες συνθήκες. Ἂν τό καταρτίζαμε χθές, καί γιά ἀπάντηση παίρναμε τήν ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς ὑπαλληλικῆς ἐπιτροπῆς[94], θά καταντούσαμε γελοῖοι, ὅταν λέγαμε: δέν ἄρχισες ἔγκαιρα, γιά ποιό λόγο τό καταρτίζεις τή στιγμή πού ἄρχισε ἡ στροφή, τή στιγμή πού ἀλλάζει ἡ κατάσταση.

Οἱ ἔνοπλοι καπιταλιστές συνεχίζουν τόν πόλεμο ὅλο καί μέ μεγαλύτερο πεῖσμα, καί γιά μᾶς εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά χρησιμοποιήσουμε αὐτή τή στροφή, ἔστω καί προσωρινή, γιά τήν πρακτική οἰκοδόμηση. Ὅλη ἡ ἐξουσία εἶναι στά χέρια μας. Μποροῦμε νά μή κλείνουμε τούς συνεταιρισμούς, ἀλλά νά ξανανοίγουμε τούς κλεισμένους, γιατί τούς κλείσαμε σέ περίοδο πού ἐξυπηρετοῦσαν τήν προπαγάνδα τῶν λευκοφρουριτῶν. Κάθε σύνθημα ὅμως ἀποκτᾶ τήν ἰδιότητα τῆς ἀκαμψίας περισσότερο ἀπ᾽ ὅ,τι χρειάζεται. Ὅταν σέ ὅλη τή Ρωσία ἁπλώθηκε ἕνα κύμα κλεισίματος καί δίωξης τῶν συνεταιρισμῶν, αὐτό τό ἀπαιτοῦσαν οἱ συνθῆκες τῆς στιγμῆς. Τώρα ὅμως αὐτό δέν χρειάζεται. Οἱ συνεταιρισμοί ἀποτελοῦν πολύ σπουδαῖο μηχανισμό πού συνδέεται μέ τή μεσαία ἀγροτιά, μηχανισμό πού συνενώνει τά τεμαχισμένα, σκόρπια στρώματα τῶν ἀγροτῶν. Αὐτοί οἱ Χιντσούκ κάνουν ὠφέλιμη δουλιά, πού τίς βάσεις της τίς ἔχουν βάλει ἀστικά στοιχεῖα. Ὅταν αὐτοί οἱ ἀγρότες καί αὐτοί οἱ μικροαστοί δημοκράτες λένε ὅτι περνᾶνε ἀπό τήν ἐχθρότητα στήν οὐδετερότητα, σέ σχέσεις καλῆς γειτονίας, ἐμεῖς πρέπει νά τούς ποῦμε: οὔτε καί θέλουμε τίποτε παραπάνω. Ἐλᾶτε, καλοί γειτόνοι, νά συνεννοηθοῦμε λογικά μαζί σας. Θά σᾶς βοηθήσουμε μέ κάθε τρόπο, θά κατοχυρώσουμε τά δικαιώματά σας· θά ἐξετάσουμε τά αἰτήματά σας, θά σᾶς παραχωρήσουμε κάθε λογῆς προνόμια, ἀλλά κοιτάξτε νά ἐκπληρώσετε τά καθήκοντα πού σᾶς ἀναθέτουμε. Ἂν δέν τό κάνετε, μή ξεχνᾶτε πώς στά χέρια μας βρίσκεται ὅλος ὁ μηχανισμός τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς. Ἂν δέν εἶστε σέ θέση νά κάνετε χρήση τῶν δικαιωμάτων σας καί δέν ἐκπληρώσετε τά καθήκοντα πού σᾶς ἀναθέτουμε, μή ξεχνᾶτε πώς ὅλος ὁ μηχανισμός τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου βρίσκεται στά χέρια μας καί θά σᾶς θεωρήσουμε παραβάτες τῆς θέλησης τοῦ κράτους. Πρέπει νά μᾶς δίνετε λογαριασμό ὥς τό τελευταῖο καπίκι, καί ἡ παράβαση αὐτῆς τῆς ὑποχρέωσης θά τιμωρεῖται σάν παράβαση τῆς θέλησης τοῦ κράτους καί τῶν νόμων τοῦ κράτους.

Ὅλος αὐτός ὁ ἔλεγχος παραμένει στά χέρια μας, ἀλλά τό νά

τραβήξουμε τώρα αὐτούς τούς ἀνθρώπους μέ τό μέρος μας, ἔστω καί προσωρινά, δέν ἔχει ἀπό παγκόσμια πολιτική ἄποψη ἐξαιρετική σημασία, γιά μᾶς ὅμως εἶναι καθῆκον ζωτικά ἀπαραίτητο. Ἡ πραγματοποίησή του θά ἐνισχύσει τή θέση μας στόν πόλεμο. Δέν ἔχουμε ἀρκετά γερά μετόπισθεν. Αὐτό θά μᾶς προσφέρει μιά ἠθική νίκη, γιατί θά δείξει στό δυτικοευρωπαϊκό ἰμπεριαλισμό ὅτι θά συναντήσει ἀρκετά σοβαρή ἀντίσταση στή χώρα μας, καί αὐτό τό πράγμα δέν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητο, γιατί σέ κάθε χώρα ὑπάρχει ἡ δική της ἐσωτερική ἐργατική, προλεταριακή ἀντιπολίτευση ἐνάντια στήν ἐπιδρομή κατά τῆς Ρωσίας. Νά γιατί νομίζω πώς, ἀπ᾽ὅ,τι μπορῶ νά κρίνω ἀπό τή δήλωση τοῦ σ. Μαξίμοφ, βρισκόμαστε στό δρόμο μιᾶς ὁρισμένης ὁμοφωνίας. Καί ἄν ἀκόμη παρουσιάζονται διαφωνίες, δέν εἶναι καί τόσο οὐσιαστικές, γιατί ἀπό τή στιγμή πού ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς λογικῆς συνεννόησης μέ ὅλη τή μικροαστική δημοκρατία, τή διανόηση, τούς συνεταιριστές καί τά συνδικάτα, πού δέν μᾶς ἀναγνωρίζουν ἀκόμη, χωρίς νά ἀφήνουμε τήν ἐξουσία ἀπό τά χέρια μας, ἄν ἐφαρμόσουμε σταθερά αὐτή τήν πολιτική στή διάρκεια ὅλου τοῦ χειμώνα, θά πετύχουμε ἕνα μεγάλο σύν γιά τήν ὅλη ὑπόθεση τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στίς 2-3 ἐκδόσεις τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΗ Ι. Ι. ΒΑΤΣΕΤΙΣ

Στόν ἀνώτατο διοικητή Βατσέτις

29/XI

Μέ τήν προέλαση τῶν στρατευμάτων μας πρός τή Δύση καί τήν Οὐκρανία, δημιουργοῦνται προσωρινές περιφερειακές Σοβιετικές κυβερνήσεις, πού καλοῦνται νά ἑδραιώσουν τά τοπικά Σοβιέτ. Τό γεγονός αὐτό παρουσιάζει τό πλεονέκτημα ὅτι δέν ἐπιτρέπει στούς σωβινιστές τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λιθουανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Ἐσθονίας νά θεωροῦν τήν κίνηση τῶν τμημάτων μας σάν κατοχή καί δημιουργεῖ εὐνοϊκή ἀτμόσφαιρα γιά τή συνέχιση τῆς προέλασης τῶν στρατευμάτων μας. Χωρίς αὐτό, τά στρατεύματά μας θά βρίσκονταν σέ ἀνυπόφορη κατάσταση στίς κατεχόμενες περιοχές, καί ὁ πληθυσμός δέν θά τά ὑποδεχόταν σάν ἀπελευθερωτές. Γιά τούς λόγους αὐτούς παρακαλοῦμε νά δοθοῦν στό Σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἀντίστοιχων στρατιωτικῶν μονάδων ὁδηγίες, ὥστε τά στρατεύματά μας νά ὑποστηρίζουν μέ κάθε τρόπο τίς προσωρινές Σοβιετικές κυβερνήσεις τῆς Λεττονίας, τῆς Ἐσθονίας, τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Λιθουανίας, ἀλλά, ἐννοεῖται, μόνο τίς Σοβιετικές κυβερνήσεις.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

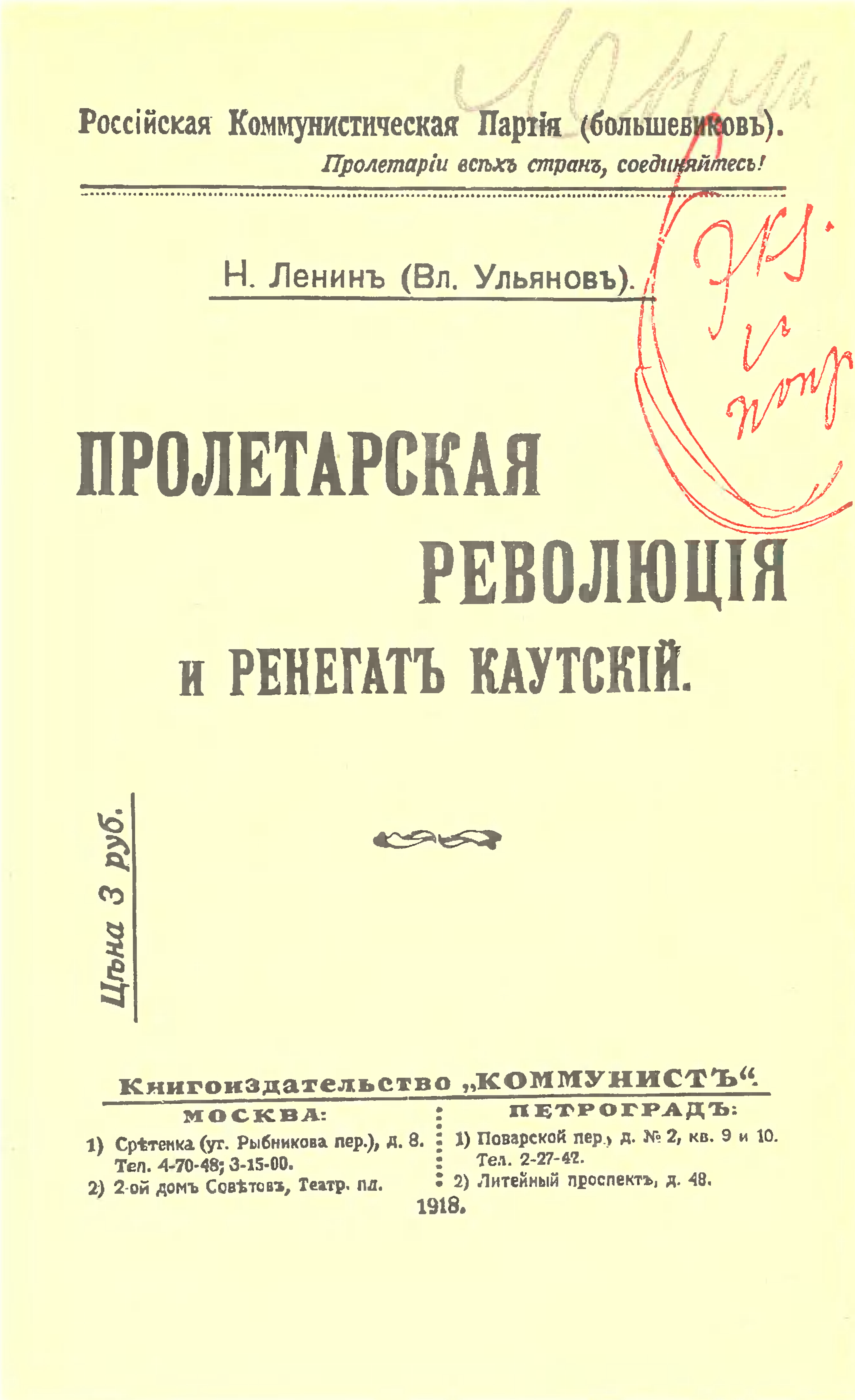
Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν καί συμπληρωμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

Η ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Ο ΑΠΟΣΤΑΤΗΣ ΚΑΟΥΤΣΚΙ[95]

Γράφτηκε τόν 'Οχτώβρη–όχι άργότερα από τίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1918.
Τό παράρτημα ΙΙ–ἀργότερα ἀπό τίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1918

Δημοσιεύτηκε τό 1918 σέ χωριστό βιβλίο ἀπό τό ἐκδοτικό «Κομμουνίστ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο



Россійская Коммунистическая Партія (большевиковъ).

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

Н. Ленинъ (Вл. Ульяновъ).

ПРОЛЕТАРСКАЯ РЕВОЛЮЦІЯ и РЕНЕГАТЪ КАУТСКІЙ.

Цѣна 3 руб.

Книгоиздательство „КОММУНИСТЪ“.

МОСКВА:
1) Срѣтенка (уг. Рыбникова пер.), д. 8. Тел. 4-70-48; 3-15-00.
2) 2-ой домъ Совѣтовъ, Театр. пл.

ПЕТРОГРАДЪ:
1) Поварской пер., д. № 2, кв. 9 и 10. Тел. 2-27-42.
2) Литейный проспектъ, д. 48.

1918.

Τό ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» μέ σημειώσεις τοῦ Β.Ι. Λένιν. — 1918

Σμίκρυνση

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

῾Η μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι «῾Η δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», πού βγῆκε τελευταῖα στή Βιέννη (Wien, 1918, Ignaz Brand, σελίδες 63), εἶναι τό πιό χτυπητό δεῖγμα τῆς πιό πλήρους καί τῆς πιό ἐπαίσχυντης χρεοκοπίας τῆς II Διεθνοῦς, πού γι᾿αὐτή μιλοῦν ἀπό καιρό ὅλοι οἱ τίμιοι σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν. Τό ζήτημα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης μπαίνει τώρα πρακτικά στήν ἡμερήσια διάταξη σέ ὁλόκληρη σειρά κράτη. Γι᾿αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναλυθοῦν τά ἐξωμοτικά σοφίσματα τοῦ Κάουτσκι καί ἡ ὁλοκληρωτική ἀπάρνηση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπομέρους του.

Πρῶτα ὅμως πρέπει νά ὑπογραμμιστεῖ πώς ἀπό τίς ἀρχές ἀκόμη τοῦ πολέμου ὁ συντάκτης αὐτῶν τῶν γραμμῶν εἶχε τονίσει ἐπανειλημμένα ὅτι ὁ Κάουτσκι ξέκοψε ἀπό τό μαρξισμό. Μιά σειρά ἄρθρα δημοσιευμένα τό 1914-1916 στή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»[96] καί τό «Κομμουνίστ»[97] τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἦταν ἀφιερωμένα σ᾿αὐτό τό ζήτημα. Τά ἄρθρα αὐτά ἐκδόθηκαν ἀπό τό Σοβιέτ Πετρούπολης στή συλλογή: Γκ. Ζηνόβιεφ καί Ν. Λένιν: «᾿Ενάντια στό ρεῦμα», Πετρούπολη, 1918 (σελίδες 550). Σέ μιά μπροσούρα πού βγῆκε τό 1915 στή Γενεύη καί μεταφράστηκε τόν ἴδιο καιρό στά γερμανικά καί στά γαλλικά[98], ἔγραφα γιά τόν «καουτσκισμό»:

«῾Ο Κάουτσκι, ἡ μεγαλύτερη αὐθεντία τῆς II Διεθνοῦς, ἀποτελεῖ ἕνα ἐξαιρετικά χαρακτηριστικό καί χτυπητό παράδειγμα γιά τό πῶς ἡ παραδοχή στά λόγια τοῦ μαρξισμοῦ ὁδήγησε στήν πράξη στή μετατροπή του σέ «στρουβισμό», ἤ σέ «μπρεντανισμό» (δηλαδή σέ μιά ἀστικοφιλελεύθερη διδασκαλία πού παραδέχεται τή μή ἐπαναστατική «ταξική» πάλη τοῦ προλεταριάτου, πράγμα πού τό ἔχουν ἐκφράσει πολύ καθαρά ὁ ρῶσος συγγραφέας Στροῦβε καί ὁ γερμανός οἰκονομολόγος Μπρεντάνο). Τό βλέπουμε αὐτό καί στό παράδειγ-

μα τοῦ Πλεχάνοφ. Μέ φανερά σοφίσματα προσπαθοῦν νά εὐνουχίσουν τήν ἐπαναστατική ζωντανή ψυχή τοῦ μαρξισμοῦ, παραδέχονται ἀπό τό μαρξισμό *ὅλα, ἐκτός* ἀπό τά ἐπαναστατικά μέσα πάλης, *ἐκτός* ἀπό τό κήρυγμα καί τήν προετοιμασία τους, *ἐκτός* ἀπό τή διαπαιδαγώγηση τῶν μαζῶν πρός αὐτήν ἀκριβῶς τήν κατεύθυνση. Ὁ Κάουτσκι «συμβιβάζει» χωρίς ἀρχές τή βασική ἰδέα τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, τήν ἀποδοχή τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας στό σημερινό πόλεμο, μέ μιά διπλωματική, φαινομενική παραχώρηση στούς ἀριστερούς, ὅπως εἶναι ἡ ἀποχή κατά τήν ψήφιση τῶν πιστώσεων καί ἡ υἱοθέτηση στά λόγια μιᾶς ἀντιπολιτευτικῆς στάσης του κτλ. Ὁ Κάουτσκι, πού τό 1909 ἔγραψε ὁλόκληρο βιβλίο γιά νά δείξει ὅτι πλησιάζει ἡ ἐποχή τῶν ἐπαναστάσεων καί ὅτι ὑπάρχει σχέση ἀνάμεσα στόν πόλεμο καί τήν ἐπανάσταση, ὁ Κάουτσκι, πού τό 1912 ὑπόγραψε τή διακήρυξη τῆς Βασιλείας[99] γιά τήν ἐπαναστατική χρησιμοποίηση τοῦ ἐπικείμενου πολέμου, δικαιώνει σήμερα καί ἐξωραΐζει μέ κάθε τρόπο τό σοσιαλσωβινισμό καί, σάν τόν Πλεχάνοφ, προσχωρεῖ στήν ἀστική τάξη, γιά νά γελοιοποιήσει κάθε σκέψη γιά ἐπανάσταση, κάθε βῆμα πρός τόν ἄμεσο ἐπαναστατικό ἀγώνα.

Ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά ἐκπληρώσει τόν παγκόσμιο ἐπαναστατικό ρόλο της, ἄν δέν κάνει ἀμείλικτο πόλεμο ἐνάντια σ'αὐτή τήν ἀποστασία, τήν ἔλλειψη χαρακτήρα, τή δουλοπρέπεια μπροστά στόν ὀπορτουνισμό καί τόν πρωτοφανή θεωρητικό ἐκχυδαϊσμό τοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ καουτσκισμός δέν εἶναι τυχαῖο φαινόμενο, ἀλλά κοινωνικό προϊόν τῶν ἀντιφάσεων τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἕνας συνδυασμός τῆς πίστης στό μαρξισμό στά λόγια μέ τήν ὑποταγή στόν ὀπορτουνισμό στήν πράξη» (Γκ. Ζηνόβιεφ καί Ν. Λένιν: «Σοσιαλισμός καί πόλεμος», Γενεύη, 1915, σελ. 13-14).

Παρακάτω. Στό βιβλίο «Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ»*, πού γράφτηκε τό 1916 (βγῆκε στήν Πετρούπολη τό 1917) ἀνέλυσα διεξοδικά τή θεωρητική καλπιά ὅλων τῶν συλλογισμῶν τοῦ Κάουτσκι γιά τόν ἰμπεριαλισμό: «Ὁ ἰμπεριαλισμός εἶναι προϊόν τοῦ βιομηχανικοῦ καπιταλισμοῦ, πού ἔχει φτάσει σέ ὑψηλή ἀνάπτυξη. Συνίσταται στήν τάση κάθε βιομηχανικοῦ καπιταλιστικοῦ ἔθνους νά προ-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 305-433. *Ἡ Σύντ.*

σαρτήσει ἤ νά ὑποτάξει ὅλο καί μεγαλύτερες *ἀγροτικές* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Κάουτσκι) περιοχές, ἀνεξάρτητα ἀπό τά ἔθνη πού τίς κατοικοῦν». Ἔδειξα ὅτι ὁ ὁρισμός αὐτός εἶναι ἀπόλυτα λαθεμένος καί «προσαρμοσμένος» στή συγκάλυψη τῶν πιό βαθιῶν ἀντιθέσεων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί σέ συνέχεια στή συμφιλίωση μέ τόν ὀπορτουνισμό. Ἔδοσα ἕνα δικό μου ὁρισμό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ: «Ὁ ἰμπεριαλισμός εἶναι ὁ καπιταλισμός στό στάδιο ἐκεῖνο τῆς ἀνάπτυξης, στό ὁποῖο ἔχει διαμορφωθεῖ ἡ κυριαρχία τῶν μονοπωλίων καί τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, ἡ ἐξαγωγή κεφαλαίου ἔχει ἀποκτήσει ἐξαιρετική σημασία, ἔχει ἀρχίσει τό μοίρασμα τοῦ κόσμου ἀπό τά διεθνῆ τράστ καί ἔχει τελειώσει τό μοίρασμα ὅλων τῶν ἐδαφῶν τῆς γῆς ἀπό τίς μεγαλύτερες καπιταλιστικές χῶρες». Ἔδειξα ὅτι ἡ κριτική τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπό τόν Κάουτσκι εἶναι κατώτερη ἀκόμη καί ἀπό τήν ἀστική, τή φιλισταϊκή κριτική.

Τέλος, τόν Αὔγουστο καί τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917, δηλ. πρίν ἀπό τήν προλεταριακή ἐπανάσταση στή Ρωσία (25 τοῦ Ὀχτώβρη-7 τοῦ Νοέμβρη 1917), ἔγραψα τήν μπροσούρα πού βγῆκε στήν Πετρούπολη στίς ἀρχές τοῦ 1918: «Κράτος καί ἐπανάσταση. Ἡ διδασκαλία τοῦ μαρξισμοῦ γιά τό κράτος καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση»*, καί ἐδῶ, στό VI κεφάλαιο γιά τόν «Ἐκχυδαϊσμό τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τούς ὀπορτουνιστές», ἔδοσα ἰδιαίτερη προσοχή στόν Κάουτσκι καί ἀπόδειξα ὅτι ὁ Κάουτσκι διαστρέβλωσε ἐντελῶς τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ, τήν παραποίησε ὀπορτουνιστικά, «ἀπαρνήθηκε τήν ἐπανάσταση στήν πράξη, ἀναγνωρίζοντάς την στά λόγια».

Στήν οὐσία, τό βασικό θεωρητικό λάθος τοῦ Κάουτσκι στήν μπροσούρα του γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου βρίσκεται ἀκριβῶς στίς ὀπορτουνιστικές διαστρεβλώσεις τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάρξ γιά τό κράτος, πού ἀναλύονται λεπτομερειακά στήν μπροσούρα μου «Κράτος καί ἐπανάσταση».

Οἱ προκαταρκτικές αὐτές παρατηρήσεις ἦταν ἀπαραίτητες, γιατί δείχνουν ὅτι ἔχω κατηγορήσει ἀπροκάλυπτα τόν Κάουτσκι γιά ἀποστασία *πολύ πρίν* πάρουν οἱ μπολσεβίκοι τήν κρατική ἐξουσία, πού γι᾽αὐτό τούς καταδίκασε ὁ Κάουτσκι.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος. *Ἡ Σύντ.*

ΠΩΣ Ο ΚΑΟΥΤΣΚΙ ΜΕΤΑΤΡΕΨΕ ΤΟΝ ΜΑΡΞ ΣΕ ΚΟΙΝΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟ

Τό βασικό ζήτημα πού θίγει στήν μπροσούρα του ὁ Κάουτσκι εἶναι τό ζήτημα τοῦ θεμελιακοῦ περιεχομένου τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, δηλαδή τό ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Πρόκειται γιά ζήτημα σπουδαιότατης σημασίας γιά ὅλες τίς χῶρες, ἰδιαίτερα γιά τίς προηγμένες, ἰδιαίτερα γιά τίς ἐμπόλεμες, ἰδιαίτερα στή σημερινή στιγμή. Μπορεῖ νά εἰπωθεῖ χωρίς ὑπερβολή πώς αὐτό εἶναι τό πρωταρχικό ζήτημα ὁλόκληρης τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης. Γι'αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά σταθοῦμε προσεκτικά σ'αὐτό.

Ὁ Κάουτσκι θέτει τό ζήτημα ἔτσι: «ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στίς δυό σοσιαλιστικές κατευθύνσεις» (δηλ. τήν κατεύθυνση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μή μπολσεβίκων) εἶναι «ἀντίθεση δυό ριζικά διαφορετικῶν μεθόδων: τῆς *δημοκρατικῆς* καί τῆς *δικτατορικῆς»* (σελ. 3).

Σημειώνουμε ἀνάμεσα στ'ἄλλα πώς, ὀνομάζοντας σοσιαλιστές τούς μή μπολσεβίκους τῆς Ρωσίας, δηλ. τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, ὁ Κάουτσκι ἔχει γιά γνώμονα τήν *ὀνομασία* τους, δηλ. μιά λέξη, καί ὄχι τήν *πραγματική θέση* πού παίρνουν στόν ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου κατά τῆς ἀστικῆς τάξης. Θαυμάσια ἀντίληψη καί ἐφαρμογή τοῦ μαρξισμοῦ! Γι'αὐτό ὅμως θά μιλήσουμε πιό διεξοδικά παρακάτω.

Τώρα πρέπει νά πάρουμε τό κύριο: τή μεγάλη ἀνακάλυψη τοῦ Κάουτσκι γιά τή «ριζική ἀντίθεση» ἀνάμεσα στή «δημοκρατική καί τή δικτατορική μέθοδο». Ἐδῶ βρίσκεται ὁ κόμπος τοῦ ζητήματος. Ἐδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία τῆς μπροσούρας τοῦ Κάουτσκι. Κι'αὐτό εἶναι μιά θεωρητική σύγχυση τόσο τερατώδης, μιά ἀπάρνηση τοῦ μαρξισμοῦ τόσο ὁλοκληρωτική πού, πρέπει νά τό ἀναγνωρίσουμε, ὁ Κάουτσκι ἄφησε πολύ πίσω τόν Μπέρνσταϊν.

Τό ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου εἶναι τό ζήτημα τῆς σχέσης τοῦ προλεταριακοῦ κράτους πρός τό ἀστικό κράτος, τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας πρός τήν ἀστική δημοκρατία. Θά νόμιζε κανείς πώς αὐτό εἶναι καθαρό σάν τό φῶς τῆς ἡμέρας! Ὁ Κάουτσκι ὅμως, ἀκριβῶς σάν καθηγητής γυμνασίου πού στέγνωσε νά λέει καί νά ξαναλέει ὅσα γράφουν τά ἐγχειρίδια τῆς ἱστορίας, γυρίζει ἐπίμονα τίς πλάτες του στόν 20ό αἰώνα καί μέ τό πρόσωπό του στραμένο πρός τόν 18ο, γιά ἑκατοστή φορά, ἀπίστευτα ἀνιαρά, σέ ὁλόκληρη σειρά παραγράφους, μασάει

καί ξαναμασάει τά παλιά γιά τή σχέση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας πρός τόν ἀπολυταρχισμό καί τό μεσαιωνισμό!

'Αλήθεια, λές καί μασάει χόρτο στόν ὕπνο του!

Μά αὐτό σημαίνει ὅτι δέν καταλαβαίνει καθόλου περί τίνος πρόκειται. Καί οἱ προσπάθειες τοῦ Κάουτσκι νά παραστήσει τά πράγματα πώς ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού κηρύσσουν τήν «περιφρόνηση πρός τή δημοκρατία» (σελ. 11) κτλ., δέν προκαλοῦν παρά μόνο μειδιάματα. Μέ τέτιες σαπουνόφουσκες εἶναι ἀναγκασμένος νά συγκαλύπτει καί νά μπερδεύει τό ζήτημα ὁ Κάουτσκι, γιατί τοποθετεῖ τό ζήτημα σάν φιλελεύθερος, γιά τή δημοκρατία γενικά, καί ὄχι γιά τήν *ἀστική* δημοκρατία· ἀποφεύγει μάλιστα αὐτή τήν ἀκριβολογημένη ταξική ἔννοια καί προσπαθεῖ νά μιλήσει γιά «προσοσιαλιστική» δημοκρατία. Τό ἕνα τρίτο σχεδόν τῆς μπροσούρας του, 20 σελίδες ἀπό τίς 63, ὁ φαφλατάς μας τό γέμισε μέ φλυαρίες ἐξαιρετικά εὐχάριστες στήν ἀστική τάξη, γιατί ἰσοδυναμοῦν μέ ἐξωραϊσμό τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί συσκοτίζουν τό ζήτημα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Παρόλα αὐτά ὅμως ἡ μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι φέρνει τόν τίτλο «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου». Ὅτι ἀκριβῶς αὐτή εἶναι ἡ *οὐσία* τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάρξ, εἶναι πασίγνωστο. Καί ὁ Κάουτσκι, ὕστερα ἀπ᾽ὅλη τή φλυαρία του ἔξω ἀπό τό θέμα, *βρέθηκε στήν ἀνάγκη* νά παραθέσει τά λόγια τοῦ Μάρξ γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Πῶς τό διέπραξε αὐτό ὁ «μαρξιστής» Κάουτσκι, αὐτό πιά εἶναι σωστή κωμωδία! 'Ακοῦστε:

«Ἡ ἀντίληψη αὐτή» (πού ὁ Κάουτσκι τήν ἀποκαλεῖ περιφρόνηση πρός τή δημοκρατία) «στηρίζεται σέ μιά μονάχα λέξη τοῦ Κάρλ Μάρξ»—ἔτσι λέει κατά λέξη στή σελίδα 20. Καί στή σελίδα 60 τό ξαναλέει αὐτό μέ τήν ἀκόλουθη μάλιστα διατύπωση: (οἱ μπολσεβίκοι) «θυμήθηκαν ἔγκαιρα τή λεξούλα» (ἔτσι κατά λέξη!! des Wörtchens) «γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού τή χρησιμοποίησε μιά φορά ὁ Μάρξ τό 1875 σέ κάποιο γράμμα».

Νά αὐτή ἡ «λεξούλα» τοῦ Μάρξ:

«'Ανάμεσα στήν καπιταλιστική καί στήν κομμουνιστική κοινωνία βρίσκεται ἡ περίοδος τῆς ἐπαναστατικῆς μετατροπῆς τῆς πρώτης στή δεύτερη. Στήν περίοδο αὐτή ἀντιστοιχεῖ καί μιά πολιτική μεταβατική περίοδος, πού τό κράτος της δέν μπορεῖ νά εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τήν ἐπαναστατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» [100].

Πρῶτα-πρῶτα τό νά ὀνομάζεις αὐτό τόν περίφημο συλλογισμό τοῦ Μάρξ, πού συνοψίζει ὅλη τήν ἐπαναστατική διδασκαλία του «μιά μονάχα λέξη» ἤ μάλλον «λεξούλα», σημαίνει ὅτι χλευάζεις τό μαρξισμό, σημαίνει ὅτι τόν ἀπαρνεῖσαι ὁλότελα. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι ὁ Κάουτσκι ξέρει τόν Μάρξ σχεδόν ἀπέξω, ὅτι, κρίνοντας ἀπόλα τά γραπτά του, ὁ Κάουτσκι ἔχει στό γραφεῖο του ἤ μέσα στό κεφάλι του μιά σειρά ξύλινα συρταράκια, ὅπου ὅλα ὅσα ἔχει γράψει ὁ Μάρξ εἶναι ταξινομημένα μέ σύστημα καί ἄνεση γιά νά μπορεῖ νά παραθέτει περικοπές. Ὁ Κάουτσκι *δέν μπορεῖ νά μή ξέρει* ὅτι τόσο ὁ Μάρξ, ὅσο καί ὁ Ἔνγκελς καί στά γράμματά τους καί στά δημοσιευμένα ἔργα τους ἔχουν μιλήσει *ἐπανειλημμένα* γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί πρίν καί ἰδίως ὕστερα ἀπό τήν Κομμούνα. Ὁ Κάουτσκι δέν μπορεῖ νά μή ξέρει ὅτι ἡ διατύπωση: «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» δέν εἶναι παρά μιά ἱστορικά πιό συγκεκριμένη καί ἐπιστημονικά πιό ἀκριβολογημένη διατύπωση τοῦ καθήκοντος τοῦ προλεταριάτου «νά τσακίσει» τήν ἀστική κρατική μηχανή, γιά τό ὁποῖο (καθῆκον) καί ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, παίρνοντας ὑπόψη τήν πείρα τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848, καί πολύ περισσότερο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1871, μιλοῦν ἀπό τό 1852 ὥς τό 1891, δηλαδή *σαράντα ὁλόκληρα χρόνια.*

Πῶς ἐξηγεῖται αὐτή ἡ τερατώδης διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τόν Κάουτσκι, αὐτόν τό βιβλιοφάγο τοῦ μαρξισμοῦ; Ἄν πρόκειται νά μιλήσουμε γιά τίς φιλοσοφικές βάσεις αὐτοῦ τοῦ φαινομένου, τό ζήτημα καταλήγει στήν ὑποκατάσταση τῆς διαλεκτικῆς μέ τόν ἐκλεκτικισμό καί τή σοφιστική. Ὁ Κάουτσκι εἶναι μεγάλος τεχνίτης γιά μιά τέτια ὑποκατάσταση. Ἄν πρόκειται νά μιλήσουμε γιά τήν πρακτική-πολιτική σημασία του, τό ζήτημα καταλήγει στό λακεδισμό ἀπέναντι στούς ὀπορτουνιστές, δηλαδή, σέ τελευταία ἀνάλυση ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη. Ἀπό τήν ἀρχή τοῦ πολέμου, προοδευτικά καί ὅλο πιό γοργά, ὁ Κάουτσκι ἔφτασε νά γίνει ἀριστοτέχνης στό νά εἶναι μαρξιστής στά λόγια καί λακές τῆς ἀστικῆς τάξης στήν πράξη.

Ἀκόμη περισσότερο πείθεσαι γι᾿αὐτό, ὅταν δεῖς μέ τί περίφημο τρόπο ἔχει «ἑρμηνεύσει» ὁ Κάουτσκι τή «λεξούλα» τοῦ Μάρξ γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἀκοῦστε:

«Ὁ Μάρξ, δυστυχῶς, παρέλειψε νά ὑποδείξει πιό διεξοδικά πῶς φαντάζεται αὐτή τή δικτατορία...» (Φράση ἀποστάτη, ψευδής ἀπό τήν ἀρχή ὥς τό τέλος, γιατί ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔχουν δόσει ἴσα-ἴσα μιά σειρά διεξοδικότατες ὑποδείξεις, πού ὁ βιβλιοφάγος τοῦ μαρξισμοῦ Κάουτσκι τίς

προσπερνᾶ σκόπιμα.) «...Στήν κυριολεξία ἡ λέξη δικτατορία σημαίνει τήν κατάργηση τῆς δημοκρατίας. Εἶναι ὅμως εὐνόητο ὅτι ἡ λέξη αὐτή, παρμένη στήν κυριολεξία της, σημαίνει ἐπίσης τή μονοκρατορία ἑνός προσώπου, πού δέν δεσμεύεται ἀπό κανένα νόμο. Μονοκρατορία, πού διαφέρει ἀπό τό δεσποτισμό κατά τοῦτο, ὅτι δέν εἶναι νοητή σάν μόνιμος κρατικός θεσμός, ἀλλά σάν ἕνα ἔσχατο παροδικό μέτρο.

Συνεπῶς, ἡ ἔκφραση «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», δικτατορία ὄχι ἑνός προσώπου, ἀλλά μιᾶς τάξης, ἀποκλείει ἤδη τό ὅτι ὁ Μάρξ ἐννοοῦσε μ'αὐτό τή δικτατορία στήν κυριολεξία τῆς λέξης.

Ὁ Μάρξ δέν μιλοῦσε ἐδῶ γιά *τή μορφή διακυβέρνησης*, ἀλλά γιά *τήν κατάσταση* πού πρέπει νά παρουσιαστεῖ κατανάγκη παντοῦ, ὅπου τό προλεταριάτο ἔχει κατακτήσει τήν πολιτική ἐξουσία. Ὅτι ὁ Μάρξ δέν ἐννοοῦσε ἐδῶ τή μορφή διακυβέρνησης, αὐτό ἀποδεικνύεται καί ἀπό τοῦτο, ὅτι εἶχε τή γνώμη πώς στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική τό πέρασμα μπορεῖ νά συντελεστεῖ εἰρηνικά, δηλαδή μέ τό δημοκρατικό δρόμο» (σελ. 20).

Παραθέσαμε ἐπίτηδες ὁλόκληρο αὐτό τό συλλογισμό, γιά νά μπορέσει ὁ ἀναγνώστης νά δεῖ ξεκάθαρα τί μεθόδους χρησιμοποιεῖ ὁ «θεωρητικός» Κάουτσκι.

Ὁ Κάουτσκι θέλησε νά ἀντικρύσει τό ζήτημα, ἀρχίζοντας μέ τόν ὁρισμό τῆς *«λέξης»* δικτατορία.

Πολύ ὡραῖα. Τό νά ἀντικρύζει κανείς μέ ὅποιο τρόπο θέλει ἕνα ζήτημα, εἶναι ἱερό δικαίωμά του. Μόνο πού πρέπει νά κάνει διάκριση τοῦ σοβαροῦ καί τίμιου χειρισμοῦ ἑνός ζητήματος ἀπό τόν ἀνέντιμο. Ὅποιος θά ἤθελε νά πραγματευθεῖ μέ σοβαρότητα τό ζήτημα, ὄφειλε, μιά πού τό ἀντίκρυσε μέ τόν παραπάνω τρόπο, νά δόσει *τό δικό του ὁρισμό* τῆς «λέξης». Τότε τό ζήτημα θά ἔμπαινε καθαρά καί ξάστερα. Ὁ Κάουτσκι δέν τό κάνει αὐτό. «Στήν κυριολεξία—γράφει—ἡ λέξη δικτατορία σημαίνει κατάργηση τῆς δημοκρατίας».

Πρῶτο, αὐτό δέν εἶναι ὁρισμός. Ἄν ὁ Κάουτσκι ἤθελε νά ἀποφύγει νά δόσει τόν ὁρισμό τῆς ἔννοιας δικτατορία, γιατί διάλεξε αὐτό τόν τρόπο χειρισμοῦ τοῦ ζητήματος;

Δεύτερο, αὐτό εἶναι ὁλοφάνερα λαθεμένο. Γιά ἕναν φιλελεύθερο εἶναι φυσικό νά μιλάει γιά «δημοκρατία» γενικά. Ἕνας μαρξιστής ποτέ δέν θά ξεχάσει νά βάλει τό ἐρώτημα: «γιά ποιά τάξη;». Ὁ καθένας ξέρει, λογουχάρη—καί ὁ «ἱστορικός» Κάουτσκι τό ξέρει ἐπίσης—ὅτι οἱ ἐξεγέρσεις ἤ ἀκόμη καί οἱ ἰσχυροί ἀναβρασμοί τῶν δούλων στήν ἀρχαιότητα ἔβγαζαν ἀμέσως στήν ἐπιφάνεια τήν οὐσία τοῦ ἀρχαίου κράτους, σάν *δικτατορίας τῶν δουλοκτητῶν*. Καταργοῦσε μήπως αὐτή ἡ δικτατορία τή δημοκρατία *ἀνάμεσα* στούς δουλοκτῆτες, τή δημοκρατία *γιά* τούς δουλοκτῆτες; Ὅλοι ξέρουν πώς δέν τήν καταργοῦσε.

῾Ο «μαρξιστής» Κάουτσκι εἶπε μιά τερατώδη ἀνοησία καί ἀναλήθεια, γιατί *«ξέχασε»* τήν πάλη τῶν τάξεων...

Γιά νά μετατρέψουμε τό φιλελεύθερο καί ψεύτικο ἰσχυρισμό τοῦ Κάουτσκι σέ μαρξιστικό καί ἀληθινό, πρέπει νά ποῦμε: ἡ δικτατορία δέν σημαίνει ἀναγκαστικά κατάργηση τῆς δημοκρατίας γιά τήν τάξη πού ἀσκεῖ αὐτή τή δικτατορία πάνω στίς ἄλλες τάξεις, σημαίνει ὅμως ὑποχρεωτικά κατάργηση (εἴτε οὐσιαστικό περιορισμό, πού εἶναι καί αὐτό μιά ἀπό τίς μορφές τῆς κατάργησης) τῆς δημοκρατίας γιά τήν τάξη πού πάνω της ἤ ἐναντίον της ἀσκεῖται ἡ δικτατορία.

῞Οσο ὅμως καί ἄν εἶναι ἀληθινός αὐτός ὁ ἰσχυρισμός, τόν ὁρισμό τῆς δικτατορίας δέν τόν δίνει.

῎Ας ἐξετάσουμε τήν ἀκόλουθη φράση τοῦ Κάουτσκι:

«...Εἶναι ὅμως εὐνόητο ὅτι ἡ λέξη αὐτή, παρμένη στήν κυριολεξία της, σημαίνει ἐπίσης τή μονοκρατορία ἑνός προσώπου, πού δέν δεσμεύεται ἀπό κανένα νόμο...»

Σάν τυφλοκούταβο πού χώνει τή μουσούδα του ὅπου τύχει, πότε ἐδῶ, πότε ἐκεῖ, ὁ Κάουτσκι ἄθελά του σκόνταψε ἐδῶ σέ *μιά* σωστή σκέψη (ὅτι δηλ. ἡ δικτατορία εἶναι ἐξουσία πού δέν δεσμεύεται ἀπό κανένα νόμο), ἀλλά *μολαταῦτα δέν ἔδοσε* τόν ὁρισμό τῆς δικτατορίας, καί ἐπιπλέον εἶπε μιά ὁλοφάνερη ἱστορική ἀναλήθεια, ὅτι τάχα δικτατορία σημαίνει μονοκρατορία. Αὐτό καί γραμματικά δέν στέκει, γιατί δικτατορικά μπορεῖ νά κυβερνᾶ καί μιά χούφτα ἀνθρώπων, καί μιά ὀλιγαρχία, καί μιά τάξη κτλ.

Παρακάτω ὁ Κάουτσκι ἀναφέρεται στή διαφορά τῆς δικτατορίας ἀπό τό δεσποτισμό, ἀλλά ἄν καί τά λεγόμενά του εἶναι ὁλοφάνερα λαθεμένα, δέν θά σταθοῦμε σ᾽αὐτά, γιατί δέν ἔχουν καμιά ἀπολύτως σχέση μέ τό ζήτημα πού μᾶς ἐνδιαφέρει. Εἶναι γνωστή ἡ κλίση τοῦ Κάουτσκι νά στρέφει τίς πλάτες του στόν 20ό αἰώνα καί νά κοιτάζει πρός τόν 18ο αἰώνα, καί ἀπό τόν 18ο αἰώνα πρός τήν ἀρχαιότητα κι᾽ἐλπίζουμε πώς, ὅταν τό γερμανικό προλεταριάτο θά ἐγκαθιδρύσει τή δικτατορία του, θά πάρει ὑπόψη του τήν κλίση αὐτή τοῦ Κάουτσκι καί θά τόν διορίσει, ἄς ποῦμε, καθηγητή τῆς ἀρχαίας ἱστορίας σέ ἕνα γυμνάσιο. Νά ἀποφεύγεις νά δόσεις τόν ὁρισμό τῆς δικτατορίας μέ ἀφηρημένες κρίσεις περί δεσποτισμοῦ, εἶναι εἴτε κουταμάρα μέ περικεφαλαία, εἴτε πολύ κακότεχνη ἀπάτη.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι, ἐπιχειρώντας νά μιλήσει γιά τή δικτατορία, ὁ Κάουτσκι ἀράδιασε σέ γνώση του ἕνα σωρό

ἀναλήθειες, μά δέν ἔδοσε κανένα ὁρισμό. Θά μποροῦσε, δίχως νά βασίζεται στίς διανοητικές του ἱκανότητες, νά καταφύγει στή μνήμη του καί νά ἀνασύρει ἀπό τά «συρταράκια» ὅλες τίς περιπτώσεις, ὅπου ὁ Μάρξ μιλάει γιά δικτατορία. Τότε θά ἔπαιρνε, ἀσφαλῶς, εἴτε τόν παρακάτω ὁρισμό, εἴτε κάποιον ἄλλο πού στήν οὐσία θά συνέπιπτε μ'αὐτόν:

Ἡ δικτατορία εἶναι ἐξουσία πού στηρίζεται ἄμεσα στή βία, καί δέν δεσμεύεται ἀπό κανένα νόμο.

Ἡ ἐπαναστατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἐξουσία πού κατακτήθηκε καί διατηρεῖται μέ τή βία τοῦ προλεταριάτου πάνω στήν ἀστική τάξη, ἐξουσία πού δέν δεσμεύεται ἀπό κανένα νόμο.

Καί νά πού αὐτή τήν ἁπλή ἀλήθεια, ἀλήθεια καθαρή σάν τό φῶς τῆς ἡμέρας γιά κάθε συνειδητό ἐργάτη (ἐκπρόσωπο τῶν μαζῶν καί ὄχι τοῦ ἀπάνω-ἀπάνω στρώματος τῶν μικροαστικῶν καθαρμάτων, τῶν ἐξαγορασμένων ἀπό τούς καπιταλιστές, ὅπως εἶναι οἱ σοσιαλιμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν), αὐτή τήν ὁλοφάνερη ἀλήθεια γιά κάθε ἐκπρόσωπο τῶν ἐκμεταλλευομένων πού ἀγωνίζονται γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους, αὐτή τήν ἀδιαφιλονίκητη γιά κάθε μαρξιστή ἀλήθεια, χρειάζεται νά τήν «ἀνακτήσει κανείς μέ πόλεμο» ἀπό τό σοφολογιότατο κύριο Κάουτσκι! Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; Μέ τό πνεῦμα λακεδισμοῦ, μέ τό ὁποῖο εἶναι διαποτισμένοι οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, πού κατάντησαν σιχαμεροί συκοφάντες στήν ὑπηρεσία τῆς ἀστικῆς τάξης.

Στήν ἀρχή ὁ Κάουτσκι κατέφυγε σέ ἕνα τερτίπι, ὑποστηρίζοντας μιά φανερή ἀνοησία, ὅτι δῆθεν στήν κυριολεξία της ἡ λέξη δικτατορία σημαίνει τό μονοπρόσωπο δικτάτορα, κι'ἔπειτα—μέ βάση αὐτό τό τερτίπι!—δηλώνει ὅτι, «συνεπῶς», στόν Μάρξ οἱ λέξεις περί δικτατορίας τῆς τάξης, *δέν* ἔχουν κυριολεκτική ἔννοια (μά μιά ἔννοια, ὅπου ἡ δικτατορία δέν σημαίνει ἐπαναστατική βία, ἀλλά «εἰρηνική» κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας στίς συνθῆκες—σημειῶστε το αὐτό—τῆς ἀστικῆς «δημοκρατίας»).

Πρέπει, βλέπετε, νά κάνει κανείς διάκριση ἀνάμεσα στήν «κατάσταση» καί στή «μορφή διακυβέρνησης». Καταπληκτικά βαθυστόχαστη διαφορά, ἀκριβῶς σάν νά κάναμε διάκριση ἀνάμεσα στήν «κατάσταση» τῆς ἀνοησίας ἑνός ἀνθρώπου πού σκέπτεται κουτά καί στή «μορφή» τῶν ἀνοησιῶν του!

Στόν Κάουτσκι *χρειάζεται* νά ἑρμηνεύσει τή δικτατορία σάν μιά «κατάσταση κυριαρχίας» (αὐτή τήν ἔκφραση χρησιμοποιεῖ

κατά λέξη στήν ἀμέσως ἑπόμενη, τήν 21η σελίδα), γιατί τότε *ἐξαφανίζεται ἡ ἐπαναστατική βία,* ἐξαφανίζεται *ἡ βίαιη ἐπανάσταση.* Ἡ «κατάσταση κυριαρχίας» εἶναι μιά κατάσταση ὅπου μπορεῖ νά ὑπάρχει ὁποιαδήποτε πλειοψηφία σέ συνθῆκες... «δημοκρατίας»! Μ'αὐτή τήν ἀπατεωνίστικη ταχυδακτυλουργία *ἡ ἐπανάσταση* αἰσίως *ἐξαφανίζεται!*

Ἡ ἀπάτη ὅμως εἶναι πολύ χοντροκομμένη καί δέν θά σώσει τόν Κάουτσκι. Ὅτι ἡ δικτατορία προϋποθέτει καί σημαίνει μιά «κατάσταση» δυσάρεστης γιά τούς ἀποστάτες *ἐπαναστατικῆς βίας* μιᾶς τάξης πάνω στήν ἄλλη, αὐτό εἶναι «σουβλί πού στό σακί δέν κρύβεται». Ὁ παραλογισμός τῆς διάκρισης ἀνάμεσα στήν «κατάσταση» καί στή «μορφή διακυβέρνησης» βγαίνει στή φόρα. Εἶναι κουταμάρα στόν κύβο νά μιλάει κανείς ἐδῶ γιά μορφή διακυβέρνησης, γιατί καί τό κάθε παιδαρέλι ξέρει πώς ἡ μοναρχία καί ἡ δημοκρατία εἶναι διαφορετικές μορφές διακυβέρνησης. Στόν κύριο Κάουτσκι χρειάζεται νά ἀποδείξουμε ὅτι *καί οἱ δυό* αὐτές μορφές διακυβέρνησης, καθώς καί ὅλες οἱ μεταβατικές «μορφές διακυβέρνησης» στόν καπιταλισμό, δέν εἶναι παρά παραλλαγές *τοῦ ἀστικοῦ κράτους,* δηλ. *τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης.*

Τέλος, γιά νά μιλάει κανείς γιά μορφές διακυβέρνησης δέν εἶναι μόνο μιά ἀνόητη, μά καί μιά χοντροκομμένη παραποίηση τοῦ Μάρξ, πού μιλάει ἐδῶ πεντακάθαρα γιά τή μορφή ἤ τόν τύπο τοῦ *κράτους* καί ὄχι γιά τή μορφή διακυβέρνησης.

Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση εἶναι ἀδύνατη χωρίς τή βίαιη συντριβή τῆς ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς καί τήν ἀντικατάστασή της μέ μιά *νέα* πού, ὅπως λέει ὁ Ἔνγκελς, «δέν εἶναι πιά κράτος στήν καθαυτό σημασία τῆς λέξης» [101].

Ὅλα αὐτά ὁ Κάουτσκι πρέπει νά τά συγκαλύψει καί νά τά διαστρεβλώσει—αὐτό ἀπαιτεῖ ἡ θέση του σάν ἀποστάτη.

Γιά δέστε, σέ τί ἐλεεινές ὑπεκφυγές καταφεύγει.

Πρώτη ὑπεκφυγή. «...Ὅτι ὁ Μάρξ δέν ἐννοοῦσε ἐδῶ τή μορφή διακυβέρνησης, ἀποδείχνεται ἀπό τό ὅτι θεωροῦσε πώς στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ νά γίνει εἰρηνικά, δηλ. ἀκολουθώντας τό δημοκρατικό δρόμο...»

Ἡ μορφή διακυβέρνησης δέν εἶχε ἀπολύτως καμιά θέση ἐδῶ, γιατί ὑπάρχουν μοναρχίες πού δέν ἔχουν τά τυπικά γνωρίσματα τοῦ ἀστικοῦ *κράτους,* λ.χ. οἱ μοναρχίες πού τίς χαρακτηρίζει ἡ ἔλλειψη στρατοκρατίας, καί ὑπάρχουν δημοκρατίες πού ἔχουν ἀτόφια αὐτά τά τυπικά γνωρίσματα, δηλ. τό μιλιταρισμό καί τή γραφειοκρατία. Αὐτό εἶναι πασίγνωστο ἱστορικό καί πολι-

τικό γεγονός, καί ὁ Κάουτσκι δέν θά καταφέρει νά τό πλαστογραφήσει.

Ἄν ὁ Κάουτσκι ἤθελε νά κρίνει σοβαρά καί τίμια, θά ἀναρωτιόταν: ὑπάρχουν ἄραγε ἱστορικοί νόμοι πού ἀφοροῦν τήν ἐπανάσταση καί γιά τούς ὁποίους δέν ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις; Ἡ ἀπάντηση θά ἦταν: ὄχι, τέτιοι νόμοι δέν ὑπάρχουν. Οἱ τέτιοι νόμοι ἀφοροῦν μόνο αὐτό πού εἶναι τυπικό, αὐτό πού ὁ Μάρξ τό ἀποκάλεσε κάποτε «ἰδανικό», μέ τήν ἔννοια τοῦ μέσου, κανονικοῦ, τυπικοῦ καπιταλισμοῦ.

Παρακάτω. Ὑπῆρχε τό 1870-1880 κάτι πού ἔκανε τήν Ἀγγλία καί τήν Ἀμερική νά ἀποτελοῦν ἐξαίρεση *ἀπό τήν ἄποψη πού ἐξετάζουμε τό ζήτημα;* Γιά τόν καθένα πού ξέρει κάπως τίς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης στόν τομέα τῶν ἱστορικῶν ζητημάτων, εἶναι ὁλοφάνερη ἡ ἀνάγκη νά ὑποβληθεῖ αὐτό τό ἐρώτημα. Ἄν δέν τό ὑποβάλεις, σημαίνει ὅτι πλαστογραφεῖς τήν ἐπιστήμη, σημαίνει ὅτι καταφεύγεις σέ σοφίσματα. Καί ὅταν ὑποβάλεις αὐτό τό ἐρώτημα, δέν πρέπει νά ἀμφιβάλεις γιά τήν ἀπάντηση: ἡ ἐπαναστατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι *βία* ἐνάντια στήν ἀστική τάξη· καί ἡ ἀνάγκη αὐτῆς τῆς βίας προέρχεται *κυρίως,* ὅπως τό ἐξήγησαν λεπτομερέστατα καί ἐπανειλημμένα ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς (ἰδιαίτερα στόν «Ἐμφύλιο πόλεμο στή Γαλλία» καί στόν πρόλογο τοῦ ἴδιου ἔργου), ἀπό τήν ὕπαρξη *τῆς στρατοκρατίας καί τῆς γραφειοκρατίας.* Ἀκριβῶς αὐτοί οἱ θεσμοί, ἀκριβῶς στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική, ἀκριβῶς τό 1870-1880, τότε πού ὁ Μάρξ ἔκανε τήν παρατήρησή του, *δέν ὑπῆρχαν!* (Ἐνῶ τώρα *ὑπάρχουν* καί στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική.)

Ὁ Κάουτσκι εἶναι ὑποχρεωμένος σέ κάθε βῆμα του νά καταφεύγει κυριολεκτικά σέ ταχυδακτυλουργίες, γιά νά καλύπτει τήν ἀποστασία του!

Καί προσέξτε πώς, ἄθελά του, ἔβγαλε τήν πομπή του στούς δρόμους: ἔγραψε: «εἰρηνικά, *δηλ. ἀκολουθώντας τό δημοκρατικό δρόμο»!!*

Δίνοντας τόν ὁρισμό τῆς δικτατορίας, ὁ Κάουτσκι ἔβαλε ὅλα τά δυνατά του νά κρύψει ἀπό τόν ἀναγνώστη τό βασικό γνώρισμα αὐτῆς τῆς ἔννοιας, δηλ. τήν ἐπαναστατική *βία.* Μά τώρα ἡ ἀλήθεια βγῆκε στή φόρα: πρόκειται γιά τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν *εἰρηνική* καί στή *βίαιη ἐπανάσταση.*

Ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία. Ὅλες οἱ ὑπεκφυγές, τά σοφίσματα, οἱ ταχυδακτυλουργικές πλαστογραφήσεις χρειάζονται στόν Κάουτσκι ἀκριβῶς γιά *νά παρακάμψει* τό πρόβλημα *τῆς βίαιης*

ἐπανάστασης, γιά νά καλύψει τό γεγονός ὅτι τήν ἀπαρνήθηκε, ὅτι πέρασε μέ τό μέρος τῆς *φιλελεύθερης* ἐργατικῆς πολιτικῆς, δηλ. μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία.

Ὁ «ἱστορικός» Κάουτσκι πλαστογραφεῖ τήν ἱστορία τόσο ξεδιάντροπα, ὥστε «ξεχνάει» τό βασικό: τόν προμονοπωλιακό καπιταλισμό—πού ἔφτασε στό ἀπόγειό του ἀκριβῶς στή δεκαετία 1870-1880—τόν διέκρινε, λόγω τῶν θεμελιακῶν *οἰκονομικῶν* του ἰδιοτήτων πού ἐκδηλώθηκαν ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά στήν Ἀγγλία καί στήν Ἀμερική, ἕνας σχετικά πολύ μεγάλος φιλειρηνισμός καί φιλελευθερισμός. Ἀντίθετα, τόν ἰμπεριαλισμό, δηλ. τόν μονοπωλιακό καπιταλισμό, πού ὡρίμασε οριστικά μόλις στόν 20ό αἰώνα, τόν διακρίνει, λόγω τῶν θεμελιακῶν *οἰκονομικῶν* του ἰδιοτήτων, ἐλάχιστος φιλειρηνισμός καί φιλελευθερισμός καί πολύ μεγάλη ἀνάπτυξη τῆς στρατοκρατίας σέ ὅλο τόν κόσμο. «Νά μήν τό προσέξεις» αὐτό, ὅταν ἐξετάζεις πόσο τυπική εἴτε πιθανή εἶναι ἡ εἰρηνική εἴτε ἡ βίαιη ἐπανάσταση, σημαίνει ὅτι ξεπέφτεις στό ἐπίπεδο τοῦ πιό κοινοῦ λακέ τῆς ἀστικῆς τάξης.

Δεύτερη ὑπεκφυγή. Ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ἦταν δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά εἶχε ἐκλεγεῖ μέ *καθολική* ψηφοφορία, δηλ. χωρίς νά στερηθεῖ ἡ ἀστική τάξη τά ἐκλογικά της δικαιώματα, δηλ. *«δημοκρατικά»*. Καί ὁ Κάουτσκι θριαμβολογεῖ: «...Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἦταν γιά τόν Μάρξ» (ἤ: κατά τόν Μάρξ), «μιά κατάσταση πού πηγάζει ἀναγκαστικά ἀπό τήν καθαρή δημοκρατία, ἄν τό προλεταριάτο ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία» (bei überwiegendem Proletariat, S. 21).

Αὐτό τό ἐπιχείρημα τοῦ Κάουτσκι εἶναι τόσο κωμικό, πού νιώθεις ἀληθινά ἕνα πραγματικό embarras de richesses (ἀμηχανία λόγω πληθώρας... ἀντιρήσεων). Πρῶτο, εἶναι γνωστό ὅτι τό ἄνθος, τό ἐπιτελεῖο, ἡ ἀφρόκρεμα τῆς ἀστικῆς τάξης τό εἶχαν σκάσει ἀπό τό Παρίσι στίς Βερσαλλίες. Στίς Βερσαλλίες ἦταν ὁ «σοσιαλιστής» Λουί Μπλάν, πράγμα πού, ἀνάμεσα στ'ἄλλα, δείχνει τήν ψευτιά τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ Κάουτσκι ὅτι τάχα στήν Κομμούνα ἔπαιρναν μέρος «ὅλα τά ρεύματα» τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέν εἶναι μήπως γελοῖο νά παρουσιάζεις σάν «καθαρή δημοκρατία» μέ «καθολική ψηφοφορία» τό χωρισμό τῶν κατοίκων τοῦ Παρισιοῦ σέ δυό ἐμπόλεμα στρατόπεδα, ὅπου στό ἕνα εἶχε συγκεντρωθεῖ ὅλη ἡ μαχητική, πολιτικά δραστήρια ἀστική τάξη;

Δεύτερο, ἡ Κομμούνα πάλευε ἐνάντια στίς Βερσαλλίες σάν ἐργατική κυβέρνηση τῆς *Γαλλίας* ἐνάντια στήν ἀστική. Πῶς

λοιπόν μπορεῖς νά μιλᾶς ἐδῶ γιά «καθαρή δημοκρατία» καί γιά «καθολική ψηφοφορία», ὅταν τό Παρίσι ἦταν ἐκεῖνο πού ἔκρινε τίς τύχες τῆς Γαλλίας; Μήπως ὁ Μάρξ ξεκινοῦσε ἀπό τίς ἀρχές καί τήν πρακτική τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας», ὅταν διαπίστωνε ὅτι ἡ Κομμούνα ἔκανε λάθος πού δέν πῆρε στά χέρια της τήν Τράπεζα, πού ἀνῆκε σέ ὅλη τή Γαλλία[102];;

᾿Αλήθεια, φαίνεται πώς ὁ Κάουτσκι γράφει σέ μιά χώρα, ὅπου ἡ ἀστυνομία ἀπαγορεύει στούς ἀνθρώπους νά γελοῦν «ὁμαδικά», ἀλλιῶς ἡ κοροϊδία θά εἶχε σκοτώσει τόν Κάουτσκι.

Τρίτο. Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ὑπενθυμίσω εὐσεβάστως στόν κύριο Κάουτσκι, πού ξέρει ἀπέξω τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, τήν παρακάτω ἐκτίμηση τοῦ Ἔνγκελς γιά τήν Κομμούνα, ἀπό τήν ἄποψη ...τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας»:

«Εἶδαν ποτέ μιά ἐπανάσταση αὐτοί οἱ κύριοι» (οἱ ἀντίπαλοι τοῦ κύρους); «Μιά ἐπανάσταση εἶναι ἀσφαλῶς τό αὐθεντικότερο πράγμα πού ὑπάρχει. Εἶναι μιά πράξη, μέ τήν ὁποία ἕνα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἐπιβάλλει τή θέλησή του στό ἄλλο μέ τά ὅπλα, τίς λόγχες καί τά κανόνια, δηλαδή μέ τά πιό αὐταρχικά μέσα πού μποροῦσε νά φανταστεῖ κανείς. Καί ἡ νικήτρια μερίδα εἶναι κατανάγκη ὑποχρεωμένη νά διατηρήσει τήν κυριαρχία της μέ τόν τρόμο πού ἐμπνέουν τά ὅπλα της στούς ἀντιδραστικούς. Θά κρατοῦσε ποτέ ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ἔστω καί μιά μέρα, ἄν δέν εἶχε χρησιμοποιήσει ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τό κύρος ἑνός ὁπλισμένου λαοῦ; Δέν θά εἴχαμε, ἀντίθετα, τό δικαίωμα νά τήν κατακρίνουμε, γιατί τό χρησιμοποίησε σέ πολύ μικρό βαθμό;»[103].

῾Ορίστε «καθαρή δημοκρατία»! Πόσο θά σάρκαζε ὁ Ἔνγκελς τόν χυδαῖο μικροαστό, τόν «σοσιαλδημοκράτη» (μέ τή γαλλική ἔννοια τοῦ 1840-1850 καί τήν πανευρωπαϊκή τοῦ 1914-1918), πού θά σοφιζόταν νά μιλήσει γενικά γιά «καθαρή δημοκρατία» σέ μιά κοινωνία χωρισμένη σέ τάξεις!

᾿Αρκετά ὅμως. Νά ἀπαριθμήσουμε ὅλες τίς ἀσυναρτησίες πού ἀραδιάζει ὁ Κάουτσκι εἶναι πράγμα ἀδύνατο, γιατί κάθε φράση του εἶναι καί μιά ἀπύθμενη ἄβυσσος ἀποστασίας.

῾Ο Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἀνάλυσαν διεξοδικότατα τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ. Ἔδειξαν πώς ἡ ὑπηρεσία της συνίσταται στό ὅτι προσπάθησε *νά τσακίσει, νά σπάσει* τήν «ἕτοιμη κρατική μηχανή»[104]. ῾Ο Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς θεωροῦσαν τόσο σπουδαῖο αὐτό τό συμπέρασμα, πού τό 1872 ἔκαναν *μ ό ν ο* αὐτή τήν τροποποίηση στό «παλιωμένο» (ἐνμέρει) πρόγραμμα τοῦ «Κομμουνιστικοῦ Μανιφέστου»[105]. ῾Ο Μάρξ καί ὁ Ἔν-

γκελς ἔδειξαν ὅτι ἡ Κομμούνα κατάργησε τό στρατό καί τή γραφειοκρατία, κατάργησε τόν *κοινοβουλευτισμό,* κατάστρεψε τό «παρασιτικό καρκίνωμα—κράτος» κτλ., ἐνῶ ὁ πάνσοφος Κάουτσκι, φορώντας τό νυχτερινό του σκοῦφο, ξαναλέει αὐτά πού χίλιες φορές εἶπαν οἱ φιλελεύθεροι καθηγητές—τά παραμύθια περί «καθαρῆς δημοκρατίας».

Δέν εἶχε ἄδικο ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ, ὅταν ἔλεγε στίς 4 Αὐγούστου 1914 ὅτι ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία εἶναι τώρα ἕνα *πτῶμα πού βρωμᾶ!*

Τρίτη ὑπεκφυγή. «Ἐφόσον μιλᾶμε γιά τή δικτατορία σάν μορφή διακυβέρνησης, δέν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά τή δικτατορία μιᾶς τάξης. Γιατί μιά τάξη, ὅπως τό σημειώσαμε ἤδη, μπορεῖ μόνο νά κυριαρχεῖ, ὄχι ὅμως νά κυβερνᾶ...» Μποροῦν νά κυβερνοῦν μόνο οἱ «ὀργανώσεις» ἤ τά «κόμματα».

Τά μπερδεύετε, τά μπερδεύετε τρομερά, κύριε «σύμβουλε τῆς σύγχυσης»! Ἡ δικτατορία δέν εἶναι «μορφή διακυβέρνησης», αὐτό εἶναι γελοῖος παραλογισμός. Καί ὁ Μάρξ δέν μιλάει γιά «μορφή διακυβέρνησης», ἀλλά γιά μορφή ἤ τύπο *κράτους*. Αὐτό δέν εἶναι τό ἴδιο, δέν εἶναι καθόλου τό ἴδιο πράγμα. Ἐπίσης εἶναι ἀπόλυτα λαθεμένο ὅτι μιά *τάξη* δέν μπορεῖ νά κυβερνᾶ. Τέτια ἀνοησία μποροῦσε νά τήν πεῖ μονάχα ἕνας «κοινοβουλευτικός ἠλίθιος», πού δέν βλέπει τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπό τό ἀστικό κοινοβούλιο, πού δέν διακρίνει τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπό τά «κυβερνῶντα κόμματα». Ἡ κάθε χώρα τῆς Εὐρώπης μπορεῖ νά δόσει στόν Κάουτσκι παραδείγματα διακυβέρνησής της ἀπό τήν κυρίαρχη *τάξη,* λ.χ. ἀπό τούς τσιφλικάδες στό μεσαίωνα, παρά τή λειψή ὀργανωτικότητά τους.

Τό συμπέρασμα: ὁ Κάουτσκι διαστρέβλωσε μέ πρωτάκουστο τρόπο τήν ἔννοια τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, μετατρέποντας τόν Μάρξ σέ κοινό φιλελεύθερο, δηλ. κατρακύλησε ὁ ἴδιος στό ἐπίπεδο τοῦ φιλελεύθερου, πού ἀραδιάζει κοινοτοπίες γιά τήν «καθαρή δημοκρατία», ἐξωραΐζοντας καί συγκαλύπτοντας τό ταξικό περιεχόμενο τῆς *ἀστικῆς* δημοκρατίας, τρέμοντας πάνω ἀπόλα τήν *ἐπαναστατική βία* τῆς καταπιεζόμενης τάξης. «Ἑρμηνεύοντας» τήν ἔννοια «ἐπαναστατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» ἔτσι, πού νά ἐξαφανιστεῖ ἡ ἐπαναστατική βία τῆς καταπιεζόμενης τάξης ἐνάντια στούς καταπιεστές, ὁ Κάουτσκι κατέριψε παγκόσμιο ρεκόρ στή φιλελεύθερη παραποίηση τοῦ Μάρξ. Ὁ ἀποστάτης Μπέρνσταϊν ἀποδείχτηκε κουταβάκι μπροστά στόν ἀποστάτη Κάουτσκι.

ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τό ζήτημα πού μπέρδεψε κατά τρόπο ἐξωφρενικό ὁ Κάουτσκι παρουσιάζεται στήν πραγματικότητα ἔτσι.

Εἶναι φανερό ὅτι, ἄν δέν θέλουμε νά κοροϊδεύουμε τήν κοινή λογική καί τήν ἱστορία, δέν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά «καθαρή δημοκρατία» ὅσο θά ὑπάρχουν διαφορετικές *τάξεις*, μά μποροῦμε νά μιλᾶμε μόνο γιά *ταξική* δημοκρατία. (Ἄς τό ποῦμε μέσα σέ παρένθεση, ἡ «καθαρή δημοκρατία» δέν εἶναι μόνο φράση πού φανερώνει *ἀμάθεια* καί ἀκατανοησία τόσο τῆς πάλης τῶν τάξεων, ὅσο καί τῆς οὐσίας του κράτους, ἀλλά εἶναι καί ἐντελῶς κενή φράση, γιατί στήν κομμουνιστική κοινωνία ἡ δημοκρατία, μεταπλασσόμενη καί μετατρεπόμενη σέ συνήθεια, *θά ἀπονεκρώνεται*, ἀλλά ποτέ δέν θά εἶναι «καθαρή» δημοκρατία.)

Ἡ «καθαρή δημοκρατία» εἶναι ἀπατηλή φράση φιλελεύθερου, πού πάει νά ξεγελάσει τούς ἐργάτες. Ἡ ἱστορία γνωρίζει τήν ἀστική δημοκρατία, πού παίρνει τή θέση τῆς φεουδαρχίας, καί τήν προλεταριακή δημοκρατία, πού παίρνει τή θέση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.

Ἄν ὁ Κάουτσκι ἀφιερώνει δεκάδες, μποροῦμε νά ποῦμε, σελίδες γιά «νά ἀποδείξει» τήν ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀστική δημοκρατία ἀποτελεῖ πρόοδο σέ σύγκριση μέ τό μεσαίωνα, καί ὅτι τό προλεταριάτο πρέπει ἀπαραίτητα νά τή χρησιμοποιήσει στόν ἀγώνα του ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, αὐτό εἶναι μιά καθαρή φιλελεύθερη φλυαρία πού ἀποβλακώνει τούς ἐργάτες. Ὄχι μόνο στή μορφωμένη Γερμανία, ἀλλά καί στήν ἀμόρφωτη Ρωσία αὐτό ἀποτελεῖ κοινοτοπία. Ὁ Κάουτσκι ἁπλῶς ρίχνει «σοφή» στάχτη στά μάτια τῶν ἐργατῶν, μιλώντας μέ σπουδαιοφάνεια καί γιά τόν Βάιτλινγκ καί γιά τούς ἰησουίτες τῆς Παραγουάης καί γιά ἄλλα πολλά, *γιά νά παρακάμψει τήν ἀ σ τ ι κ ή* οὐσία τῆς σύγχρονης, δηλαδή τῆς *καπιταλιστικῆς* δημοκρατίας.

Ὁ Κάουτσκι παίρνει ἀπό τό μαρξισμό ὅ,τι εἶναι ἀποδεκτό γιά τούς φιλελευθέρους, γιά τήν ἀστική τάξη (κριτική τοῦ μεσαίωνα, προοδευτικός ἱστορικός ρόλος τοῦ καπιταλισμοῦ γενικά καί τῆς καπιταλιστικῆς δημοκρατίας ἰδιαίτερα) καί πετάει, ἀποσιωπᾶ, συγκαλύπτει ὅ,τι ἀπό τό μαρξισμό *δέν εἶναι ἀποδεκτό* γιά τήν ἀστική τάξη (ἐπαναστατική βία τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη γιά τήν ἐκμηδένισή της). Νά γιατί ὁ Κάουτσκι καταντάει ἀναπόφευκτα, λόγω τῆς ἀντικειμε-

νικῆς στάσης του, ὅποια καί ἄν εἶναι ἡ ὑποκειμενική του πεποίθηση, λακές τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ ἀστική δημοκρατία, πού σέ σύγκριση μέ τό μεσαίωνα ἀποτελεῖ μεγάλη ἱστορική πρόοδο, μένει πάντα—καί μέσα στόν καπιταλισμό δέν μπορεῖ νά μή μένει—στενή, κολοβωμένη, ψεύτικη, ὑποκριτική, παράδεισος γιά τούς πλούσιους, παγίδα καί ἀπάτη γιά τούς ἐκμεταλλευόμενους, γιά τούς φτωχούς. Αὐτή τήν ἀλήθεια, πού ἀποτελεῖ οὐσιαστικότατο συστατικό μέρος τῆς μαρξιστικῆς διδασκαλίας, ὁ «μαρξιστής» Κάουτσκι δέν τήν κατάλαβε. Σέ αὐτό τό—θεμελιακό—ζήτημα ὁ Κάουτσκι κάνει φιλοφρονήσεις στήν ἀστική τάξη ἀντί νά κάνει ἐπιστημονική κριτική τῶν ὅρων πού κάνουν τήν κάθε ἀστική δημοκρατία, δημοκρατία γιά τούς πλούσιους.

Θά θυμίσουμε πρῶτα στόν σοφολογιότατο κύριο Κάουτσκι τίς θεωρητικές θέσεις τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, πού ὁ βιβλιοφάγος μας τίς «ξέχασε» ἐπαίσχυντα (γιά νά φανεῖ ἀρεστός στήν ἀστική τάξη), καί ἔπειτα θά ἐξηγήσουμε τά πράγματα μέ τρόπο πιό ἐκλαϊκευτικό.

Ὄχι μόνο τό ἀρχαῖο καί τό φεουδαρχικό κράτος, μά καί τό «σύγχρονο ἀντιπροσωπευτικό κράτος εἶναι ὄργανο ἐκμετάλλευσης τῆς μισθωτῆς ἐργασίας ἀπό τό κεφάλαιο» (Ἔνγκελς, στό ἔργο του γιά τό κράτος)[106]. «Μιά καί τό κράτος δέν εἶναι παρά ἕνας προσωρινός θεσμός, πού τόν χρησιμοποιεῖ κανείς στόν ἀγώνα, στήν ἐπανάσταση, γιά νά καταστέλλει μέ τή βία τούς ἀντιπάλους του, εἶναι καθαρή ἀνοησία νά μιλάει γιά «ἐλεύθερο λαϊκό κράτος». Ὅσον καιρό τό προλεταριάτο *χρειάζεται* ἀκόμη τό κράτος, τό χρειάζεται ὄχι πρός τό συμφέρον τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά τῆς καταστολῆς τῶν ἀντιπάλων του, καί ἀπό τή στιγμή πού θά μπορεῖ νά μιλάει κανείς γιά ἐλευθερία, τό κράτος παύει νά ὑπάρχει σάν τέτιο» (Ἔνγκελς, γράμμα πρός τόν Μπέμπελ τῆς 28.III.1875)[107]. «Στήν πραγματικότητα ὅμως τό κράτος δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά μηχανή γιά τήν καταστολή μιᾶς τάξης ἀπό μιάν ἄλλη, καί μάλιστα ὄχι λιγότερο στήν ἀστική δημοκρατία ἀπ'ὅ,τι στή μοναρχία» (Ἔνγκελς, πρόλογος στόν «Ἐμφύλιο πόλεμο» τοῦ Μάρξ)[108]. Ἡ καθολική ψηφοφορία εἶναι «ἕνας δείκτης τοῦ βαθμοῦ ὡριμότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης. *Περισσότερο δέν μπορεῖ νά εἶναι καί δέν θά εἶναι ποτέ μέσα στό σημερινό κράτος»* (Ἔνγκελς, στό ἔργο του γιά τό κράτος[109]. Ὁ κύριος Κάουτσκι ἀναμασάει ἐξαιρετικά ἀνιαρά τό πρῶτο μέρος αὐτῆς τῆς θέσης, πού εἶναι παραδεκτό γιά τήν ἀστική

τάξη. 'Αλλά τό δεύτερο μέρος, πού τό ὑπογραμμίσαμε καί πού δέν εἶναι παραδεκτό γιά τήν ἀστική τάξη, ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι τό ἀποσιωπᾶ!). «Ἡ Κομμούνα δέν ἔμελλε νά εἶναι ἕνα κοινοβουλευτικό, ἀλλά ἕνα ἐργαζόμενο σῶμα, ταυτόχρονα ἐκτελεστικό καί νομοθετικό... 'Αντί νά ἀποφασίζεται μιά φορά κάθε τρία ἤ ἕξι χρόνια, ποιό μέλος τῆς ἄρχουσας τάξης θά ἐκπροσωπεῖ καί θά τσαλαπατᾶ (ver- und zertreten) τό λαό στό Κοινοβούλιο, τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα θά ἐξυπηρετοῦσε τόν ὀργανωμένο σέ κομμοῦνες λαό, ὅπως τό ἀτομικό δικαίωμα ἐκλογῆς χρησιμεύει σέ κάθε ἐργοδότη γιά νά ἀναζητεῖ ἐργάτες, ἐπιστάτες καί λογιστές γιά τήν ἐπιχείρησή του» (Μάρξ, στό ἔργο του γιά τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία»)[110].

Κάθε μιά ἀπ'αὐτές τίς θέσεις, πού τίς ξέρει περίφημα ὁ σοφολογιότατος κύριος Κάουτσκι, εἶναι ἕνα χαστούκι γι'αὐτόν, ξεσκεπάζει ὅλη του τήν ἀποστασία. Σέ ὅλη τήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι δέν ὑπάρχεί οὔτε ἴχνος κατανόησης αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν. Ὅλο τό περιεχόμενο τῆς μπροσούρας του ἀποτελεῖ ἐμπαιγμό τοῦ μαρξισμοῦ!

Πάρτε τούς βασικούς νόμους τῶν σύγχρονων κρατῶν, πάρτε τόν τρόπο τῆς διακυβέρνησής τους, πάρτε τήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι ἤ τοῦ Τύπου, πάρτε τήν «ἰσότητα τῶν πολιτῶν μπροστά στό νόμο»—καί θά δεῖτε σέ κάθε βῆμα τήν ὑποκρισία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, τήν τόσο γνωστή σέ κάθε τίμιο καί συνειδητό ἐργάτη. Δέν ὑπάρχει κανένα κράτος, ἔστω καί τό πιό δημοκρατικό, πού νά μήν ἔχει στό Σύνταγμά του παραθυράκια καί ἐπιφυλάξεις πού ἐξασφαλίζουν στήν ἀστική τάξη τή δυνατότητα νά κινητοποιεῖ στρατεύματα ἐνάντια στούς ἐργάτες, νά κηρύσσει τό στρατιωτικό νόμο κτλ. «σέ περίπτωση διατάραξης τῆς τάξης»,—στήν πραγματικότητα σέ περίπτωση πού ἡ ἐκμεταλλευόμενη τάξη «παραβιάζει» τό καθεστώς τῆς σκλαβιᾶς της καί κάνει προσπάθειες νά φέρεται ὄχι δουλικά. Ὁ Κάουτσκι ἐξωραΐζει ξεδιάντροπα τήν ἀστική δημοκρατία, ἀποσιωπώντας, λογουχάρη, αὐτά πού κάνουν οἱ πιό δημοκράτες καί ρεπουμπλικανοί ἀστοί στήν 'Αμερική ἤ στήν 'Ελβετία ἐνάντια στούς ἀπεργούς ἐργάτες.

Ὤ! ὁ σοφός καί πολυδιαβασμένος Κάουτσκι τό ἀποσιωπᾶ αὐτό! Δέν καταλαβαίνει, αὐτός ὁ ἐμβριθής πολιτικός ἄνδρας, ὅτι ἡ ἀποσιώπηση αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἀποτελεῖ προστυ-

γιά. Προτιμᾶ νά διηγεῖται στούς ἐργάτες παραμύθια γιά παιδιά, σάν τό παραμύθι ὅτι δημοκρατία πάει νά πεῖ «προστασία τῆς μειοψηφίας». 'Απίστευτο, καί ὅμως γεγονός! Τό καλοκαίρι τοῦ χιλιοστοῦ ἐννεακοσιοστοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους ἀπό γεννήσεως Χριστοῦ, τόν πέμπτο χρόνο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ καί τῆς κατάπνιξης τῶν διεθνιστικῶν μειοψηφιῶν (δηλαδή ἐκείνων πού δέν πρόδοσαν πρόστυχα τό σοσιαλισμό, ὅπως τό ἔκαναν οἱ Ρενοντέλ καί οἱ Λονγκέ, οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Χέντερσον καί οἱ Οὐέμπ κτλ.) σέ ὅλες τίς «δημοκρατίες» τοῦ κόσμου, ὁ σοφός κύριος Κάουτσκι μέ γλυκιά-γλυκιά φωνή ὑμνολογεῖ τήν «προστασία τῆς μειοψηφίας». Ὅποιος ἐπιθυμεῖ, μπορεῖ νά τό διαβάσει στήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι, στή σελίδα 15. 'Από τό ἄλλο μέρος, στή σελίδα 16 αὐτό τό σοφό... πρόσωπο θά σᾶς μιλήσει γιά τούς οὐίγους καί τούς τόρι[111] τοῦ 18ου αἰώνα στήν 'Αγγλία!

Τί ἐμβρίθεια! Τί ἐκλεπτισμένος λακεδισμός μπροστά στήν ἀστική τάξη! Τί πολιτισμένος τρόπος νά σέρνεσαι μέ τήν κοιλιά μπροστά στούς καπιταλιστές καί νά τούς γλείφεις τίς μπότες! Ἄν ἤμουν Κρούπ ἤ Σάιντεμαν, ἤ Κλεμανσώ, ἤ Ρενοντέλ θά πλήρωνα ἑκατομμύρια στόν κύριο Κάουτσκι, θά τόν ἀντάμειβα μέ φιλήματα τοῦ 'Ιούδα, θά τόν ἐξυμνοῦσα μπροστά στούς ἐργάτες, θά συνιστοῦσα τήν «ἑνότητα τοῦ σοσιαλισμοῦ» μέ τόσο «ἀξιότιμα» πρόσωπα, σάν τόν Κάουτσκι. Νά γράφεις μπροσοῦρες ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, νά διηγεῖσαι γιά τούς οὐίγους καί τούς τόρι τοῦ 18ου αἰώνα στήν 'Αγγλία, νά διαβεβαιώνεις ὅτι δημοκρατία πάει νά πεῖ «προστασία τῆς μειοψηφίας» καί νά ἀποσιωπᾶς τά *πογκρόμ* ἐνάντια στούς διεθνιστές στή *«δημοκρατική»* ρεπουμπλικανική 'Αμερική—δέν εἶναι μήπως ὅλα αὐτά ὑπηρεσίες λακέ πρός τήν ἀστική τάξη;

'Ο σοφός κύριος Κάουτσκι «ξέχασε»—προφανῶς ξέχασε τυχαῖα...—μιά «λεπτομέρεια», καί συγκεκριμένα ὅτι: τό κυρίαρχο κόμμα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας παρέχει προστασία τῆς μειοψηφίας μόνο σέ ἕνα ἄλλο *ἀστικό* κόμμα, ἐνῶ γιά τό προλεταριάτο σέ κάθε *σοβαρό, βαθύ, θεμελιακό* ζήτημα ἐπιφυλάσσει ἀντί γιά τήν «προστασία τῆς μειοψηφίας» τό στρατιωτικό νόμο ἤ τά πογκρόμ. *Ὅσο πιό ἐξελιγμένη εἶναι ἡ δημοκρατία, τόσο πιό κοντά βρίσκονται τά πογκρόμ ἤ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος σέ κάθε βαθιά πολιτική διάσταση, ἐπικίνδυνη γιά τήν ἀστική τάξη.* 'Ο σοφός κύριος Κάουτσκι θά μποροῦσε νά παρακολουθήσει αὐτό

τό «νόμο» τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας στήν ὑπόθεση Ντρέυφους [112] στή δημοκρατική Γαλλία, στό λιντσάρισμα τῶν νέγρων καί τῶν διεθνιστῶν στή ρεπουμπλικανική Δημοκρατία τῆς 'Αμερικῆς, στό παράδειγμα τῆς 'Ιρλανδίας καί τοῦ Ὥλστερ στή δημοκρατική 'Αγγλία [113], στή συκοφαντική ἐκστρατεία κατά τῶν μπολσεβίκων καί στήν ὀργάνωση πογκρόμ ἐνάντιά τους τόν 'Απρίλη τοῦ 1917 στή ρεπουμπλικανική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. 'Επίτηδες διαλέγω παραδείγματα ὄχι μόνο ἀπό τόν καιρό τοῦ πολέμου, μά καί ἀπό τόν προπολεμικό εἰρηνικό καιρό. 'Ο μελίρυτος κύριος Κάουτσκι ἀρέσκεται νά κλείνει τά μάτια του μπροστά σ'αὐτά τά γεγονότα τοῦ 20οῦ αἰώνα καί ἀντί αὐτῶν νά διηγεῖται στούς ἐργάτες καταπληκτικά καινούργια, πολύ ἐνδιαφέροντα, ἐξαιρετικά διδακτικά, ἀπίστευτα σπουδαῖα πράγματα γιά τούς ούίγους καί τούς τόρι τοῦ 18ου αἰώνα.

Πάρτε τό ἀστικό-Κοινοβούλιο. Μποροῦμε νά δεχτοῦμε ὅτι ὁ σοφός Κάουτσκι δέν ἄκουσε ποτέ πώς τό χρηματιστήριο καί οἱ τράπεζες *τόσο περισσότερο* καθυποτάσσουν τά ἀστικά Κοινοβούλια, *ὅσο πιό* ἐξελιγμένη εἶναι ἡ δημοκρατία; 'Από δῶ δέν βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι δέν πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό (καί οἱ μπολσεβίκοι τόν χρησιμοποίησαν μέ τόση ἐπιτυχία, πού εἶναι ζήτημα ἄν τό ἔκανε ἄλλο κόμμα στόν κόσμο, ἀφοῦ στά 1912-1914 κερδίσαμε ὅλη τήν ἐργατική κουρία τῆς IV Δούμας). 'Από δῶ ὅμως βγαίνει ὅτι μόνο ἕνας φιλελεύθερος μπορεῖ νά ξεχνᾶ *τόν ἱστορικά περιορισμένο καί συμβατικό χαρακτήρα* τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ὅπως τό ξεχνᾶ ὁ Κάουτσκι. Οἱ καταπιεζόμενες μάζες συναντοῦν στό κάθε βῆμα, ἀκόμη καί στό πιό δημοκρατικό ἀστικό κράτος, τή χτυπητή ἀντίφαση ἀνάμεσα στήν *τυπική* ἰσότητα πού διακηρύσσει ἡ «δημοκρατία» τῶν καπιταλιστῶν καί στούς χιλιάδες *πραγματικούς* περιορισμούς καί πονηριές, πού μετατρέπουν τούς προλετάριους σέ *μισθωτούς δούλους*. Αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἀντίφαση ἀνοίγει τά μάτια τῶν μαζῶν γιά νά δοῦν τή σαπίλα, τήν ψευτιά καί τήν ὑποκρισία τοῦ καπιταλισμοῦ. Αὐτή ἀκριβῶς τήν ἀντίφαση ξεσκεπάζουν συνεχῶς μπροστά στίς μάζες οἱ διαφωτιστές καί οἱ προπαγανδιστές τοῦ σοσιαλισμοῦ, *γιά νά τίς προετοιμάσουν* γιά τήν ἐπανάσταση! Καί ὅταν *ἄρχισε* ἡ ἐποχή τῶν ἐπαναστάσεων, ὁ Κάουτσκι τούς γύρισε τήν πλάτη καί ἄρχισε νά ἐξυμνεῖ τά θέλγητρα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας *πού πεθαίνει.*

'Η προλεταριακή δημοκρατία, πού μιά ἀπό τίς μορφές της εἶναι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἔδοσε μιά πρωτοφανέρωτη στόν

κόσμο ἀνάπτυξη καί διεύρυνση τῆς δημοκρατίας ἀκριβῶς γιά τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, γιά τούς ἐκμεταλλευόμενους καί τούς ἐργαζόμενους. Νά γράφεις ὁλόκληρο βιβλίο γιά τή δημοκρατία, ὅπως ἔκανε ὁ Κάουτσκι, πού μιλάει σέ δυό σελιδοῦλες γιά τή δικτατορία καί σέ δεκάδες σελίδες γιά τήν «καθαρή δημοκρατία»—καί *νά μήν τό παρατηρεῖς* αὐτό, σημαίνει ὅτι διαστρεβλώνεις ἐντελῶς τά πράγματα κατά φιλελεύθερο τρόπο.

Πάρτε τήν ἐξωτερική πολιτική. Σέ καμιά, ἔστω καί στήν πιό δημοκρατική, ἀστική χώρα ἡ ἐξωτερική πολιτική δέν ἀσκεῖται ἀνοιχτά. Παντοῦ ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν· καί στή δημοκρατική Γαλλία, στήν 'Ελβετία, στήν 'Αμερική, στήν 'Αγγλία ἡ ἐξαπάτηση αὐτή εἶναι ἑκατό φορές πιό μεγάλη καί πιό ἐκλεπτυσμένη ἀπό ὅ,τι στίς ἄλλες χῶρες. 'Η Σοβιετική ἐξουσία ἀφαίρεσε ἐπαναστατικά τόν πέπλο τοῦ μυστηρίου στήν ἐξωτερική πολιτική. 'Ο Κάουτσκι δέν τό πρόσεξε αὐτό, τό παρασιωπᾶ, ἄν καί στήν ἐποχή τῶν ληστρικῶν πολέμων καί τῶν μυστικῶν συνθηκῶν γιά τό «μοίρασμα τῶν σφαιρῶν ἐπιροῆς» (δηλαδή γιά τό μοίρασμα τοῦ κόσμου ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές ληστές) αὐτό ἔχει *κεφαλαιώδη* σημασία, γιατί ἀπ'αὐτό ἐξαρτᾶται τό ζήτημα τῆς εἰρήνης, τό ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων.

Πάρτε τή διάρθρωση τοῦ κράτους. 'Ο Κάουτσκι γαντζώνεται ἀπό «λεπτομέρειες», ἀκόμη καί ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ ἐκλογές εἶναι «ἔμμεσες» (στό Σοβιετικό Σύνταγμα) δέν βλέπει ὅμως τήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Δέν παρατηρεῖ τήν *ταξική* φύση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Στήν ἀστική δημοκρατία οἱ καπιταλιστές μέ χίλιες δυό λαθροχειρίες—τόσο πιό ἔντεχνες καί δραστικές, ὅσο πιό ἐξελιγμένη εἶναι ἡ «καθαρή» δημοκρατία—*ἀπομακρύνουν* τίς μάζες ἀπό τή συμμετοχή στή διακυβέρνηση, ἀπό τήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι, τοῦ Τύπου κτλ. 'Η Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἡ *πρώτη* στόν κόσμο (γιά τήν ἀκρίβεια ἡ δεύτερη, γιατί τό ἴδιο πράγμα εἶχε ἀρχίσει νά κάνει ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ), πού *προσελκύει* στή διακυβέρνηση τίς μάζες, κυρίως τίς *ἐκμεταλλευόμενες* μάζες. 'Η συμμετοχή τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στό ἀστικό Κοινοβούλιο (πού στήν ἀστική δημοκρατία *ποτέ* δέν *ἀποφασίζει* γιά τά πιό σοβαρά ζητήματα· γι'αὐτά ἀποφασίζουν τό χρηματιστήριο καί οἱ τράπεζες) *ἀποκλείεται* μέ χίλιους δυό φραγμούς, καί οἱ ἐργάτες ξέρουν καί νιώθουν θαυμάσια, βλέπουν καί ἀντιλαμβάνονται ὅτι τό ἀστικό Κοινοβούλιο εἶναι θεσμός *ξένος, ὄργανο*

καταπίεσης τῶν προλετάριων ἀπό τήν ἀστική τάξη, θεσμός τῆς ἐχθρικῆς τάξης, τῆς ἐκμεταλλεύτριας μειοψηφίας.

Τά Σοβιέτ εἶναι ἡ ἄμεση ὀργάνωση τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, ἡ ὁποία τούς *κάνει πιό εὔκολη* τή δυνατότητα νά ὀργανώνουν οἱ ἴδιες τό κράτος καί νά τό κυβερνοῦν μέ κάθε δυνατό τρόπο. Ἀκριβῶς ἡ πρωτοπορία τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, τό προλεταριάτο τῶν πόλεων, ἔχει ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό πλεονέκτημα ὅτι εἶναι καλύτερα συνενωμένο χάρη στίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις· τοῦ εἶναι πιό εὔκολο νά ἐκλέγει καί νά ἐπιβλέπει τούς αἱρετούς ἐκπροσώπους του. Ἡ σοβιετική ὀργάνωση *διευκολύνει* αὐτόματα τή συνένωση ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων γύρω ἀπό τήν πρωτοπορία τους, τό προλεταριάτο. Ὁ παλιός ἀστικός μηχανισμός—ἡ ὑπαλληλοκρατία, τά προνόμια τοῦ πλούτου, τῆς ἀστικῆς ἐκπαίδευσης, τῶν σχέσεων κτλ. (αὐτά τά πραγματικά προνόμια εἶναι τόσο πιό ποικιλόμορφα, ὅσο πιό ἐξελιγμένη εἶναι ἡ ἀστική δημοκρατία)—ὅλα αὐτά ἐξαφανίζονται στίς συνθῆκες τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης. Ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου παύει πιά νά εἶναι ὑποκρισία, γιατί ἀφαιροῦνται ἀπό τήν ἀστική τάξη τά τυπογραφεῖα καί τό χαρτί. Τό ἴδιο γίνεται καί μέ τά καλύτερα κτίρια, τά παλάτια, τίς ἐπαύλεις, τά σπίτια τῶν τσιφλικάδων. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀφαίρεσε ἀμέσως ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές πολλές χιλιάδες ἀπό τά καλύτερα κτίρια, καί ἔκανε ἔτσι τό δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι γιά τίς μάζες—δικαίωμα πού χωρίς αὐτό ἡ δημοκρατία ἀποτελεῖ ἀπάτη—*ἕ ν α ἑ κ α τ ο μ μ ύ ρ ι ο φ ο ρ έ ς* πιό «δημοκρατικό». Οἱ ἔμμεσες ἐκλογές γιά τά μή τοπικά Σοβιέτ διευκολύνουν τή σύγκληση τῶν συνεδρίων τῶν Σοβιέτ, κάνουν *ὅλο* τό μηχανισμό πιό φτηνό, πιό εὐκίνητο, πιό προσιτό στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες σέ μιά περίοδο πού ἡ ζωή βράζει καί πού πρέπει νά ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά ἀνακαλεῖται πολύ γρήγορα ὁ τοπικός βουλευτής, ἤ νά στέλνεται στό γενικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Ἡ προλεταριακή δημοκρατία εἶναι *ἕ ν α ἑ κ α τ ο μ μ ύ ρ ι ο φ ο ρ έ ς* πιό δημοκρατική ἀπό κάθε ἀστική δημοκρατία. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἕνα ἑκατομμύριο φορές πιό δημοκρατική ἀπό τήν πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία.

Αὐτό μποροῦσε νά μήν τό προσέξει μόνο ἕνας συνειδητός ὑπηρέτης τῆς ἀστικῆς τάξης, εἴτε ἕνας πολιτικά ὁλότελα νεκρός, πού πίσω ἀπό τά σκονισμένα ἀστικά βιβλία δέν βλέπει τήν ἀληθινή ζωή, ὁ ὁποῖος εἶναι ὥς τό μεδούλι ποτισμένος ἀπό

τίς ἀστικοδημοκρατικές προκαταλήψεις καί μετατρέπεται ἔτσι, ἀντικειμενικά, σέ λακέ τῆς ἀστικῆς τάξης.

Αὐτό μποροῦσε νά μήν τό προσέξει μόνο ἕνας ἄνθρωπος πού δέν εἶναι ἱκανός *νά θέτει τό ζήτημα* ἀπό τήν ἄποψη τῶν *καταπιεζόμενων* τάξεων:

ὑπάρχει μήπως ἔστω καί μιά μόνο χώρα στόν κόσμο, ἀπό τίς πιό δημοκρατικές ἀστικές χῶρες, ὅπου ὁ *μέσος* ἐργάτης τῆς *μάζας*, ὁ μέσος *ἐργάτης γῆς* τῆς μάζας, ἤ γενικά ὁ μισοπρολετάριος τοῦ χωριοῦ (δηλαδή ὁ ἐκπρόσωπος τῆς καταπιεζόμενης μάζας, τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ) νά ἀπολαμβάνει ἔστω καί κατά προσέγγιση τέτια *ἐλευθερία* νά ὀργανώνει συγκεντρώσεις στά καλύτερα κτίρια, τέτια *ἐλευθερία* νά ἔχει τά μεγαλύτερα τυπογραφεῖα καί τίς καλύτερες ἀποθῆκες χαρτιοῦ γιά νά ἐκφράζει τίς ἰδέες του καί νά ὑπερασπίζει τά συμφέροντά του, τέτια *ἐλευθερία* νά ἀναδείχνει στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους καί στήν «ὀργάνωση» τοῦ κράτους ἀνθρώπους ἀκριβῶς ἀπό τή δική του τήν τάξη, ὅπως συμβαίνει στή Σοβιετική Ρωσία;

Εἶναι ἀστεῖο καί νά σκεφτεῖ κανείς ὅτι ὁ κύριος Κάουτσκι θά μποροῦσε νά βρεῖ σέ μιά ὁποιαδήποτε χώρα, μέσα σέ χίλιους κατατοπισμένους ἐργάτες ἤ ἐργάτες γῆς, ἔστω καί ἕναν πού θά δίσταζε νά ἀπαντήσει σ'αὐτό τό ἐρώτημα. Οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου, βρίσκοντας στίς ἀστικές ἐφημερίδες ψήγματα ὁμολογιῶν τῆς ἀλήθειας, συμπαθοῦν ἐνστικτωδῶς τή Σοβιετική Δημοκρατία, ἀκριβῶς γιατί βλέπουν στό πρόσωπό της τήν *προλεταριακή* δημοκρατία, τή *δημοκρατία γιά τούς φτωχούς* καί ὄχι τή δημοκρατία γιά τούς πλούσιους, ὅπως εἶναι στήν πραγματικότητα κάθε ἀστική δημοκρατία, ἀκόμη καί ἡ καλύτερη.

Μᾶς κυβερνοῦν (καί «διοργανώνουν» τό κράτος μας) οἱ ἀστοί ὑπάλληλοι, οἱ ἀστοί κοινοβουλευτικοί ἄνδρες, οἱ ἀστοί δικαστές. Νά ἡ ἁπλή, ὁλοφάνερη, ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια πού τήν ξέρουν ἀπό τήν πείρα τῆς ζωῆς τους, πού τή νιώθουν καί τήν ἀντιλαμβάνονται καθημερινά δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀπό τίς καταπιεζόμενες τάξεις σέ ὅλες τίς ἀστικές χῶρες, μαζί καί στίς πιό δημοκρατικές.

Στή Ρωσία ὅμως τσακίστηκε ἐντελῶς ὁ γραφειοκρατικός μηχανισμός, δέν ἔμεινε ἀπ'αὐτόν πέτρα πάνω στήν πέτρα, διώχτηκαν ὅλοι οἱ παλιοί δικαστές, διαλύθηκε τό ἀστικό Κοινοβούλιο καί δόθηκε μιά ἀντιπροσώπευση *πολύ πιό προσιτή* ἀκριβῶς στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες. Μέσω τῶν Σοβιέτ

τους ἀντικαταστάθηκαν οἱ ὑπάλληλοι, ἤ τά Σοβιέτ *τους* μπῆκαν πάνω ἀπό τούς ὑπαλλήλους, τά Σοβιέτ *τους* ἐκλέγουν τούς δικαστές. Καί μόνο αὐτό τό γεγονός εἶναι ἀρκετό γιά νά ἀναγνωρίσουν ὅλες οἱ καταπιεζόμενες τάξεις ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, δηλαδή τούτη ἡ μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἕνα ἑκατομμύριο φορές πιό δημοκρατική ἀπό τήν πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία.

῾Ο Κάουτσκι δέν καταλαβαίνει αὐτή τήν ἀλήθεια, τήν τόσο κατανοητή καί φανερή γιά κάθε ἐργάτη, γιατί «ξέχασε», «ξέμαθε» νά βάζει τό ἐρώτημα: δημοκρατία *γιά ποιά τάξη;* Κρίνει ἀπό τήν ἄποψη τῆς «καθαρῆς» (δηλαδή τῆς ἀταξικῆς; ἤ τῆς ἐξωταξικῆς;) δημοκρατίας. Φέρνει ἐπιχειρήματα σάν Σάυλοκ: «μόνο μιά λίβρα κρέας», τίποτε περισσότερο. ᾿Ισότητα ὅλων τῶν πολιτῶν—ἀλλιῶς δέν ὑπάρχει δημοκρατία.

Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά θέσουμε στό σοφό Κάουτσκι, στό «μαρξιστή» καί «σοσιαλιστή» Κάουτσκι τό ἐρώτημα:

Μπορεῖ νά ὑπάρχει ἰσότητα ἀνάμεσα στόν ἐκμεταλλευόμενο καί τόν ἐκμεταλλευτή;

Εἶναι τερατῶδες, εἶναι ἀπίστευτο ὅτι εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά θέτουμε ἕνα τέτιο ἐρώτημα, ἀναλύοντας τό βιβλίο τοῦ ἰδεολογικοῦ ἡγέτη τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. ᾿Αλλά «μιά καί μπῆκες στό χορό, πρέπει νά χορέψεις». Μιά καί καταπιάστηκες νά γράψεις γιά τόν Κάουτσκι, ἐξήγησε στό σοφό αὐτό ἄνθρωπο, γιατί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἰσότητα ἀνάμεσα στόν ἐκμεταλλευτή καί στόν ἐκμεταλλευόμενο.

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΤΗ;

῾Ο Κάουτσκι κρίνει κατά τόν ἑξῆς τρόπο:

(1) «Οἱ ἐκμεταλλευτές πάντα ἀποτελοῦσαν μόνο μιά μικρή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ» (σελ. 14 τοῦ βιβλίου τοῦ Κάουτσκι).

Αὐτό εἶναι μιά ἀδιαφιλονίκητη ἀλήθεια. Πῶς πρέπει νά κρίνει κανείς, ξεκινώντας ἀπ᾿αὐτή τήν ἀλήθεια; Μπορεῖ νά κρίνει σάν μαρξιστής, σάν σοσιαλιστής· τότε πρέπει νά πάρει σάν βάση τή σχέση ἀνάμεσα στούς ἐκμεταλλευόμενους καί στούς ἐκμεταλλευτές. Μπορεῖ νά κρίνει σάν φιλελεύθερος, σάν ἀστός δημοκράτης· τότε πρέπει νά πάρει σάν βάση τή σχέση ἀνάμεσα στήν πλειοψηφία καί στή μειοψηφία.

῎Αν κρίνει μαρξιστικά, πρέπει νά πεῖ: οἱ ἐκμεταλλευτές

μετατρέπουν άναπότρεπτα τό κράτος (κι'έδῶ γίνεται λόγος γιά τή δημοκρατία, δηλαδή γιά μιά άπό τίς μορφές τοῦ κράτους) σέ ὄργανο κυριαρχίας τῆς τάξης τους, τῆς τάξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν πάνω στούς ἐκμεταλλευόμενους. Γι'αὐτό καί τό δημοκρατικό κράτος, ὅσο θά ὑπάρχουν ἐκμεταλλευτές πού θά κυριαρχοῦν πάνω στήν πλειοψηφία τῶν ἐκμεταλλευομένων, θά εἶναι ἀναπόφευκτα δημοκρατία γιά τούς ἐκμεταλλευτές. Τό κράτος τῶν ἐκμεταλλευομένων πρέπει νά διαφέρει ριζικά ἀπό ἕνα τέτιο κράτος, πρέπει νά εἶναι δημοκρατία γιά τούς ἐκμεταλλευόμενους καί ὄργανο *καταστολῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν,* ἀλλά ἡ καταστολή μιᾶς τάξης σημαίνει ἀνισότητα γι'αὐτή τήν τάξη, ἀποκλεισμό της ἀπό τή «δημοκρατία».

Ἄν κρίνει κανείς σάν φιλελεύθερος, πρέπει νά πεῖ: ἡ πλειοψηφία ἀποφασίζει, ἡ μειοψηφία ὑποτάσσεται. Ὅσοι δέν ὑποτάσσονται—τιμωροῦνται. Αὐτό εἶναι ὅλο. Δέν ὑπάρχει λόγος νά μιλάει κανείς γιά ταξικό χαρακτήρα τοῦ κράτους γενικά καί γιά «καθαρή δημοκρατία» εἰδικά. Αὐτό εἶναι ἄσχετο μέ τό θέμα, γιατί ἡ πλειοψηφία εἶναι πλειοψηφία καί ἡ μειοψηφία εἶναι μειοψηφία. Μιά λίβρα κρέας εἶναι μιά λίβρα κρέας, αὐτό είναι ὅλο.

Ὁ Κάουτσκι κρίνει ἀκριβῶς ὡς ἑξῆς:

(2) «Γιά ποιούς λόγους ἡ κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου χρειάστηκε νά πάρει καί ἦταν ἀπαραίτητο νά πάρει μιά μορφή ἀσυμβίβαστη μέ τή δημοκρατία;» (σελ. 21). Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπεξήγηση ὅτι τό προλεταριάτο ἔχει μέ τό μέρος του τήν πλειοψηφία, μιά ἐπεξήγηση ἀρκετά διεξοδική καί μακροσκελής μαζί μέ μιά περικοπή ἀπό τόν Μάρξ καί μέ ἀριθμούς γιά τούς ψήφους στήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ. Συμπέρασμα: «Ἕνα καθεστώς, τόσο βαθιά ριζωμένο μέσα στίς μάζες, δέν ἔχει οὔτε τόν παραμικρότερο λόγο νά ἐπιβουλεύεται τή δημοκρατία. Δέν θά μπορεῖ πάντα νά κάνει χωρίς βία, στίς περιπτώσεις πού ἀσκεῖται βία γιά τήν κατάπνιξη τῆς δημοκρατίας. Στή βία μπορεῖς νά ἀπαντήσεις μόνο μέ τή βία. Τό καθεστώς ὅμως πού ξέρει ὅτι οἱ μάζες εἶναι μέ τό μέρος του, θά ἀσκήσει βία μόνο γιά νά *περιφρουρήσει* τή δημοκρατία καί ὄχι γιά νά τήν *ἐκμηδενίσει.* Θά ἰσοδυναμοῦσε μέ καθαρή αὐτοκτονία του, ἄν ἐπιχειροῦσε νά παραμερίσει τήν πιό σίγουρη βάση του, τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα, βαθιά πηγή ἰσχυροῦ ἠθικοῦ κύρους» (σελ. 22).

Καθώς βλέπετε, ἡ σχέση ἀνάμεσα στούς ἐκμεταλλευόμενους καί τούς ἐκμεταλλευτές ἔχει ἐξαφανιστεῖ ἀπό τήν ἐπιχειρημα-

τολογία τοῦ Κάουτσκι. Ἔμεινε μόνο ἡ πλειοψηφία γενικά, ἡ μειοψηφία γενικά, ἡ δημοκρατία γενικά, ἡ γνωστή μας πιά «καθαρή δημοκρατία».

Σημειῶστε πώς αὐτά λέγονται *σέ σχέση μέ τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ!* Ἄς παραθέσουμε λοιπόν, γιά ἐπιβεβαίωση, τά λόγια τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς γιά τή δικτατορία *σέ σχέση μέ τήν Κομμούνα:*

Μάρξ: «...Ἄν οἱ ἐργάτες στή θέση τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης ἐγκαθιδρύσουν τή δική τους ἐπαναστατική δικτατορία... γιά νά τσακίσουν τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης... οἱ ἐργάτες δίνουν στό κράτος μιά ἐπαναστατική καί μεταβατική μορφή...»[114].

Ἔνγκελς: «...Καί ἡ νικήτρια» (στήν ἐπανάσταση) «μερίδα εἶναι κατανάγκη ὑποχρεωμένη νά διατηρήσει τήν κυριαρχία της μέ τόν τρόμο πού ἐμπνέουν τά ὅπλα της στούς ἀντιδραστικούς. Θά κρατοῦσε ποτέ ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ἔστω καί μιά μέρα, ἄν δέν εἶχε χρησιμοποιήσει ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τό κύρος ἑνός ὁπλισμένου λαοῦ; Δέν θά εἴχαμε, ἀντίθετα, τό δικαίωμα νά τήν κατακρίνουμε, γιατί τό χρησιμοποίησε σέ πολύ μικρό βαθμό;..»[115].

Ὁ ἴδιος: «Μιά καί τό κράτος εἶναι μόνο ἕνας προσωρινός θεσμός, πού τόν χρησιμοποιεῖ κανείς στόν ἀγώνα, στήν ἐπανάσταση γιά νά καταστέλλει μέ τή βία τούς ἀντιπάλους του, εἶναι καθαρή ἀνοησία νά μιλάει γιά ἐλεύθερο λαϊκό κράτος. Ὅσο καιρό τό προλεταριάτο *χρειάζεται* ἀκόμη τό κράτος, τό χρειάζεται ὄχι πρός τό συμφέρον τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά τῆς καταστολῆς τῶν ἀντιπάλων του· καί ἀπό τή στιγμή πού θά μπορεῖ νά μιλάει κανείς γιά ἐλευθερία, τό κράτος παύει νά ὑπάρχει σάν τέτιο...»[116].

Ὁ Κάουτσκι ἀπέχει ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς ὅσο ἡ γῆ ἀπό τόν οὐρανό, ὅσο ὁ φιλελεύθερος ἀπό τόν προλετάριο ἐπαναστάτη. Ἡ καθαρή δημοκρατία ἤ ἁπλῶς ἡ «δημοκρατία», πού γι᾿αὐτή μιλάει ὁ Κάουτσκι, δέν εἶναι παρά ἐπανέκδοση τοῦ ἴδιου «ἐλεύθερου λαϊκοῦ κράτους», δηλαδή *καθαρή ἀνοησία.* Ὁ Κάουτσκι, μέ τήν ἐμβρίθεια ἑνός ἀνόητου σοφολογιότατου τῶν γραφείων, ἤ μέ τήν ἀθωότητα ἑνός δεκάχρονου κοριτσιοῦ, ρωτάει: τί χρειάζεται ἡ δικτατορία, ὅταν ὑπάρχει ἡ πλειοψηφία; Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς τό ἐξηγοῦν:

— — Γιά νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης,

— — γιά νά ἐμπνέουμε τρόμο στούς ἀντιδραστικούς,

— — γιά νά διατηρήσουμε τό κύρος τοῦ ἔνοπλου λαοῦ ἐνάντια στήν ἀστική τάξη,

— — γιά νά μπορεῖ τό προλεταριάτο νά καταστέλλει μέ τή βία τούς ἀντιπάλους του.

῾Ο Κάουτσκι δέν καταλαβαίνει αὐτές τίς διευκρινίσεις. ᾿Ερωτευμένος μέ τήν «καθαρότητα» τῆς δημοκρατίας, χωρίς νά βλέπει τόν ἀστικό της χαρακτήρα, ὑποστηρίζει «μέ συνέπεια» ὅτι ἡ πλειοψηφία, μιά καί εἶναι πλειοψηφία, δέν χρειάζεται «νά τσακίσει τήν ἀντίσταση» τῆς μειοψηφίας, δέν χρειάζεται νά τήν «καταστέλλει μέ τή βία — τῆς φτάνει νά καταστέλλει τίς *περιπτώσεις* παράβασης τῆς δημοκρατίας. ᾿Ερωτευμένος μέ τήν «καθαρότητα» τῆς δημοκρατίας, ὁ Κάουτσκι διαπράττει *ἄθελά του* τό ἴδιο μικρούτσικο λάθος πού κάνουν πάντα ὅλοι οἱ ἀστοί δημοκράτες: δηλαδή, παίρνει τήν τυπική ἰσότητα (ὁλότελα ψεύτικη καί ὑποκριτική στόν καπιταλισμό) γιά πραγματική! Πράγματα ἀνάξια λόγου!

῾Ο ἐκμεταλλευτής δέν μπορεῖ νά εἶναι ἴσος μέ τόν ἐκμεταλλευόμενο.

Αὐτή ἡ ἀλήθεια, ὅσο καί ἄν εἶναι δυσάρεστη γιά τόν Κάουτσκι, ἀποτελεῖ τό πιό οὐσιαστικό περιεχόμενο τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Μιά ἄλλη ἀλήθεια: πραγματική, οὐσιαστική ἰσότητα δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, ὅσο δέν θά ἔχει ἐξαλειφθεῖ ἐντελῶς κάθε δυνατότητα ἐκμετάλλευσης μιᾶς τάξης ἀπό μιάν ἄλλη.

Οἱ ἐκμεταλλευτές μποροῦν νά τσακιστοῦν μεμιᾶς μέ μιά πετυχημένη ἐξέγερση στό κέντρο ἤ μέ ἕνα ξεσήκωμα τοῦ στρατοῦ. ᾿Αλλά, ἔξω ἀπό μερικές μόνο πολύ σπάνιες καί εἰδικές περιπτώσεις, οἱ ἐκμεταλλευτές δέν μποροῦν νά ἐκμηδενιστοῦν μεμιᾶς. Δέν μποροῦν νά ἀπαλλοτριωθοῦν μεμιᾶς ὅλοι οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές μιᾶς λίγο-πολύ μεγάλης χώρας. Παραπέρα, ἡ ἀπαλλοτρίωση μόνη της σάν νομική ἤ πολιτική πράξη, δέν λύνει καθόλου τό πρόβλημα, γιατί οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές πρέπει νά *σαρωθοῦν* ἔμπρακτα, νά ἀντικατασταθοῦν ἔμπρακτα ἀπό μιάν ἄλλη, ἐργατική, διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων καί τῶν κτημάτων. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἰσότητα ἀνάμεσα στούς ἐκμεταλλευτές, πού γιά πολλές γενιές διακρίνονταν καί ὡς πρός τή μόρφωση, καί ὡς πρός τίς συνθῆκες μιᾶς πλούσιας ζωῆς, καί ὡς πρός τίς συνήθειες — καί στούς ἐκμεταλλευόμενους, πού ἡ μάζα τους, ἀκόμη καί στίς πιό προηγμένες καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες, εἶναι ἐξουθενωμένη, ἀμόρφωτη, ἄξεστη,

τρομοκρατημένη, διασπασμένη. Οἱ ἐκμεταλλευτές, γιά πολύ καιρό ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση διατηροῦν ἀναπόφευκτα μιά σειρά τεράστια πραγματικά πλεονεκτήματα: τούς μένουν τά λεφτά (τό χρῆμα δέν μπορεῖ νά καταργηθεῖ ἀμέσως), κάποια κινητή περιουσία, συχνά σημαντική, τούς μένουν οἱ σχέσεις, ἡ ἀποκτημένη πείρα τῆς ὀργάνωσης καί τῆς διοίκησης, ἡ γνώση ὅλων τῶν «μυστικῶν» τῆς διακυβέρνησης (συνήθειες, μέθοδοι, μέσα, δυνατότητες), τούς μένει ἡ ἀνώτερή τους μόρφωση, οἱ στενοί δεσμοί μέ τό ἀνώτατο τεχνικό προσωπικό (πού ζεῖ καί σκέπτεται ἀστικά), τούς μένει μιά ἀσύγκριτα μεγαλύτερη πρακτική πείρα στά στρατιωτικά ζητήματα (πράγμα πολύ σπουδαῖο) κτλ., κτλ.

Ἄν οἱ ἐκμεταλλευτές τσακιστοῦν μόνο σέ μιά χώρα — καί αὐτή φυσικά εἶναι ἡ τυπική περίπτωση, γιατί ταυτόχρονη ἐπανάσταση σέ μιά σειρά χῶρες εἶναι σπάνια ἐξαίρεση — παραμένουν *μολαταῦτα δυνατότεροι* ἀπό τούς ἐκμεταλλευόμενους, γιατί οἱ διεθνεῖς δεσμοί τῶν ἐκμεταλλευτῶν εἶναι τεράστιοι. Ὅτι ἕνα μέρος τῶν ἐκμεταλλευομένων πού προέρχεται ἀπό τίς λιγότερο ἐξελιγμένες μάζες τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, βιοτεχνῶν κτλ., ἀκολουθεῖ καί εἶναι σέ θέση νά ἀκολουθήσει τούς ἐκμεταλλευτές, αὐτό τό ἔδειξαν *ὅλες* οἱ ἐπαναστάσεις ὥς τά σήμερα, μαζί καί ἡ Κομμούνα (γιατί ἀνάμεσα στά στρατεύματα τῶν Βερσαλλιῶν ὑπῆρχαν καί προλετάριοι, πράγμα πού τό ξέχασε ὁ σοφολογιότατος Κάουτσκι).

Ὅταν ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, νά δέχεσαι ὅτι σέ μιά λίγο-πολύ βαθιά καί σοβαρή ἐπανάσταση ἡ ὑπόθεση κρίνεται ἁπλούστατα ἀπό τή σχέση τῆς πλειοψηφίας πρός τή μειοψηφία, εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀμβλύνοια, εἶναι ἡ πιό ἀνόητη προκατάληψη ἑνός κοινοῦ φιλελεύθερου, εἶναι *ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν,* ἀπόκρυψη ἀπό τίς μάζες μιᾶς ὁλοφάνερης ἱστορικῆς ἀλήθειας. Ἡ ἱστορική αὐτή ἀλήθεια συνίσταται στό ὅτι *κανόνας* κάθε βαθιᾶς ἐπανάστασης εἶναι ἡ *μακρόχρονη, ἐπίμονη, ἀπεγνωσμένη* ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν, πού διατηροῦν γιά πολλά χρόνια μεγάλα καί οὐσιαστικά πλεονεκτήματα ἀπέναντι στούς ἐκμεταλλευόμενους. Ποτέ — ἔξω ἀπό τή γλυκανάλατη φαντασία τοῦ γλυκανάλατου κουτεντέ Κάουτσκι — οἱ ἐκμεταλλευτές δέν θά ὑποταχθοῦν στήν ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐκμεταλλευομένων, χωρίς νά δοκιμάσουν σέ μιά σειρά μάχες, σέ μιά τελευταία, ἀπεγνωσμένη μάχη, τά πλεονεκτήματά τους.

Τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό ἀποτελεῖ ὁλόκληρη ἱστορική ἐποχή. Ὅσο δέν ἔχει τελειώσει ἡ

ἐποχή αὐτή, οἱ ἐκμεταλλευτές τρέφουν ἀναπόφευκτα τήν ἐλπίδα τῆς παλινόρθωσης, καί αὐτή ἡ *ἐλπίδα* μεταβάλλεται σέ *ἀπόπειρες* παλινόρθωσης. Καί ὕστερα ἀπό τήν πρώτη σοβαρή ἥττα, οἱ ἐκμεταλλευτές πού ἀνατράπηκαν, μά δέν περίμεναν τήν ἀνατροπή τους, δέν πίστευαν σέ κάτι τέτιο καί δέν δέχονταν οὔτε σκέψη γι᾽αὐτό, ρίχνονταν στή μάχη μέ δεκαπλασιασμένη ἐνεργητικότητα, μέ ἔξαλλο πάθος, μέ ἑκατονταπλάσιο μίσος γιά νά πάρουν πίσω τό χαμένο «παράδεισο», γιά τίς οἰκογένειές τους πού ζοῦσαν τόσο ὄμορφα καί πού τώρα ὁ «χύδην ὄχλος» τίς καταδικάζει στό χαμό καί τήν ἀθλιότητα (ἤ στήν «ἁπλή» δουλιά...). Καί τώρα πίσω ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές-καπιταλιστές σέρνεται ἡ μεγάλη μάζα τῆς μικροαστικῆς τάξης πού, ὅπως δείχνουν δεκάδες χρόνια ἱστορικῆς πείρας σέ ὅλες τίς χῶρες, διστάζει καί ταλαντεύεται, σήμερα πάει μέ τό προλεταριάτο, αὔριο τή φοβίζουν οἱ δυσκολίες τῆς ἐπανάστασης, πανικοβάλλεται ἀπό τήν πρώτη ἥττα ἤ μισο-ἥττα τῶν ἐργατῶν, ἐκνευρίζεται, παραδέρνει, μιξοκλαίει, μεταπηδᾶ ἀπό τό ἕνα στρατόπεδο στό ἄλλο... ὅπως κάνουν οἱ δικοί μας μενσεβίκοι καί ἐσέροι.

Καί σέ μιά τέτια κατάσταση πραγμάτων, σέ ἐποχή ἀπεγνωσμένου, σκληροῦ πολέμου, ὅταν ἡ ἱστορία βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα, ἄν θά ὑπάρχουν ἤ ὄχι τά προαιώνια καί χιλιόχρονα προνόμια — νά γίνεται συζήτηση γιά πλειοψηφία καί μειοψηφία, γιά καθαρή δημοκρατία, γιά ἀνώφελο τῆς δικτατορίας, γιά ἰσότητα τοῦ ἐκμεταλλευτῆ μέ τόν ἐκμεταλλευόμενο!! Τί ἀπύθμενη ἀμβλύνοια, τί ἄβυσσος φιλισταϊσμοῦ χρειάζεται γιά ἕνα τέτιο πράγμα!

Ἀλλά οἱ δεκαετίες ἑνός σχετικά «εἰρηνικοῦ» καπιταλισμοῦ, τῆς περιόδου 1871-1914, ἔχουν συσσωρεύσει μέσα στά σοσιαλιστικά κόμματα πού προσαρμόζονταν στόν ὀπορτουνισμό, τόσο φιλισταϊσμό, στενοκεφαλιά καί ἀποστασία, ὅση ἦταν ἡ κόπρος τοῦ Αὐγείου...

* *
*

Θά ἔχει προσέξει ἴσως ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ Κάουτσκι στήν περικοπή ἀπό τό βιβλίο του, πού παραθέσαμε πιό πάνω, μιλάει γιά ἐπιβουλή ἐνάντια στό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα (πού τό ὀνομάζει — ἄς τό ποῦμε σέ παρένθεση — βαθιά πηγή ἰσχυροῦ ἠθικοῦ κύρους, ἐνῶ ὁ Ἔνγκελς, ἀναφερόμενος στήν

ἴδια τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ καί στό ἴδιο τό ζήτημα τῆς δικτατορίας, μιλάει γιά τό κύρος τοῦ ἔνοπλου λαοῦ ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Εἶναι χαρακτηριστικό νά συγκρίνει κανείς τίς ἀπόψεις ἑνός φιλισταίου καί ἑνός ἐπαναστάτη γιά τό «κύρος»...).

Πρέπει νά παρατηρήσουμε ὅτι τό ζήτημα τῆς στέρησης τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές εἶναι ζήτημα *καθαρά ρωσικό* καί ὄχι ζήτημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου γενικά. Ἄν ὁ Κάουτσκι δέν ἦταν ὑποκριτής καί τιτλοφοροῦσε τήν μπροσούρα του: «Ἐνάντια στούς μπολσεβίκους», τότε ὁ τίτλος αὐτός θά ἀνταποκρινόταν στό περιεχόμενο τῆς μπροσούρας καί ὁ Κάουτσκι θά εἶχε τό δικαίωμα νά μιλάει ἄμεσα γιά τό ἐκλογικό δικαίωμα. Ὁ Κάουτσκι ὅμως θέλησε νά παρουσιαστεῖ πρῶτα ἀπόλα σάν «θεωρητικός». Τιτλοφόρησε τήν μπροσούρα του: «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» *γενικά*. Μιλάει γιά τά Σοβιέτ καί γιά τή Ρωσία εἰδικά μόνο στό δεύτερο μέρος τῆς μπροσούρας, ἀρχίζοντας ἀπό τό ἕκτο κεφάλαιο. Ἐνῶ στό πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου (ἀπ'ὅπου πῆρα καί τήν περικοπή) γίνεται λόγος γιά τή *δημοκρατία* καί τή *δικτατορία γ ε ν ι κ ά*. Ἀρχίζοντας νά μιλάει γιά τό ἐκλογικό δικαίωμα, ὁ Κάουτσκι *προδόθηκε* ὅτι εἶναι πολέμιος τῶν μπολσεβίκων, πού *δέν δίνει δεκάρα γιά τή θεωρία.* Γιατί ἡ θεωρία, δηλαδή ἡ συζήτηση πάνω στίς γενικές (καί ὄχι τίς ἐθνικά-εἰδικές) ταξικές βάσεις τῆς δημοκρατίας καί τῆς δικτατορίας δέν πρέπει νά ἔχει σάν ἀντικείμενό της ἕνα εἰδικό ζήτημα, ὅπως εἶναι τό ἐκλογικό δικαίωμα, ἀλλά ἕνα γενικό ζήτημα: συγκεκριμένα, ἄν μπορεῖ *νά διατηρηθεῖ ἡ δημοκρατία καί γιά τούς πλούσιους, καί γιά τούς ἐκμεταλλευτές* στήν ἱστορική περίοδο τῆς ἀνατροπῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τῆς ἀντικατάστασης τοῦ κράτους τους ἀπό τό κράτος τῶν ἐκμεταλλευομένων.

Ἔτσι, καί μόνο ἔτσι μπορεῖ νά θέτει τό ζήτημα ἕνας θεωρητικός.

Ξέρουμε τό παράδειγμα τῆς Κομμούνας, ξέρουμε ὅλες τίς κρίσεις τῶν θεμελιωτῶν τοῦ μαρξισμοῦ σχετικά μ'αὐτή καί γι'αὐτή. Μέ βάση αὐτό τό ὑλικό ἐγώ, λ.χ., πραγματεύτηκα τό ζήτημα τῆς δημοκρατίας καί τῆς δικτατορίας στήν μπροσούρα μου «Κράτος καί ἐπανάσταση», πού γράφτηκε πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Γιά περιορισμό τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος δέν *εἶπα οὔτε λέξη.* Καί πρέπει τώρα να πῶ ὅτι τό ζήτημα τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος εἶναι ἕνα ζήτημα ἐθνικά-εἰδικό καί ὄχι ζήτημα γενικό τῆς δικτατορίας. Τό

ζήτημα τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος πρέπει νά τό χειριστοῦμε, μελετώντας *τούς ἰδιαίτερους ὅρους* τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, *τόν ἰδιαίτερο δρόμο* ἀνάπτυξής της. Αὐτό ἀκριβῶς θά γίνει στήν ἀνάλυση πού θά ἀκολουθήσει. Θά ἦταν ὅμως λάθος νά ἐγγυᾶται κανείς ἀπό τά πρίν ὅτι οἱ ἐπερχόμενες προλεταριακές ἐπαναστάσεις στήν Εὐρώπη θά ἔχουν ὅλες ἤ οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτές, ἀναπόφευκτα σάν ἀποτέλεσμα τόν περιορισμό τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος γιά τήν ἀστική τάξη. Αὐτό ἐνδέχεται νά γίνει. Ὕστερα ἀπό τόν πόλεμο καί ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης πιθανό νά συμβεῖ, ἀλλά αὐτό δέν εἶναι *ὑποχρεωτικό* γιά νά πραγματοποιηθεῖ ἡ δικτατορία, δέν ἀποτελεῖ *ἀναγκαῖο* γνώρισμα τῆς λογικῆς ἔννοιας τῆς δικτατορίας, δέν ἀποτελεῖ *ἀναγκαῖο* ὅρο τῆς ἱστορικῆς καί ταξικῆς ἔννοιας τῆς δικτατορίας.

Ἀναγκαῖο γνώρισμα, ὑποχρεωτικός ὅρος τῆς δικτατορίας εἶναι ἡ *βίαιη* καταστολή τῶν ἐκμεταλλευτῶν σάν *τάξης* καί, συνεπῶς, ἡ *παραβίαση* τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας», δηλ. τῆς ἰσότητας καί τῆς ἐλευθερίας *ἀπέναντι* σ' αὐτή τήν *τάξη*.

Ἔτσι καί μόνο ἔτσι μπορεῖ νά τεθεῖ τό ζήτημα θεωρητικά. Καί ὁ Κάουτσκι, μή θέτοντας ἔτσι τό ζήτημα, ἀπόδειξε ὅτι τάσσεται ἐνάντια στούς μπολσεβίκους ὄχι σάν θεωρητικός, ἀλλά σάν συκοφάντης στήν ὑπηρεσία τῶν ὀπορτουνιστῶν καί τῆς ἀστικῆς τάξης.

Σέ ποιές χῶρες, μέσα σέ ποιές ἐθνικές ἰδιομορφίες τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου καπιταλισμοῦ θά ἐφαρμοστεῖ (ἀποκλειστικά ἤ κατά κύριο λόγο) ὁ ἕνας ἤ ὁ ἄλλος περιορισμός, ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη παραβίαση τῆς δημοκρατίας γιά τούς ἐκμεταλλευτές, αὐτό εἶναι ζήτημα πού ἀφορᾶ τίς ἐθνικές ἰδιομορφίες τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου καπιταλισμοῦ, τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἐπανάστασης. Τό θεωρητικό ζήτημα τίθεται διαφορετικά, τίθεται ἔτσι: μπορεῖ νά ὑπάρξει δικτατορία τοῦ προλεταριάτου *χωρίς παραβίαση τῆς δημοκρατίας* ἀπέναντι στήν τάξη τῶν *ἐκμεταλλευτῶν;*

Αὐτό ἀκριβῶς τό ζήτημα, τό *μοναδικά* σπουδαῖο καί οὐσιαστικό ἀπό θεωρητική ἄποψη, τό παρέκαμψε ὁ Κάουτσκι. Ὁ Κάουτσκι ἀράδιασε κάθε λογῆς περικοπές ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, *ἐκτός ἀπό ἐκεῖνες* πού ἀφοροῦν τό συγκεκριμένο αὐτό ζήτημα καί πού τίς ἀνάφερα παραπάνω.

Ὁ Κάουτσκι μίλησε γιά ὅ,τι θέλετε, γιά ὅ,τι μπορεῖ νά δεχτοῦν οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ ἀστοί δημοκράτες, γιά ὅ,τι δέν βγαίνει ἔξω ἀπό τόν κύκλο τῶν ἰδεῶν τους — ἐκτός ἀπό τό κύριο, δηλαδή ὅτι τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά νικήσει *χωρίς*

νά τσακίσει τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης, *χωρίς νά καταστείλει μέ τή βία τούς ἀντιπάλους του,* καί ὅτι ὅπου ὑπάρχει «βίαιη καταστολή», ὅπου δέν ὑπάρχει «ἐλευθερία», ἐκεῖ, φυσικά, *δέν ὑπάρχει δημοκρατία.*

Αὐτό ὁ Κάουτσκι δέν τό κατάλαβε.

* *
*

Ἄς περάσουμε στήν ἐξέταση τῆς πείρας τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καί τῆς διάστασης ἀνάμεσα στά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν καί στή Συντακτική Συνέλευση, ἡ ὁποία (διάσταση) ὁδήγησε στή διάλυση τῆς Συντακτικῆς καί στή στέρηση τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ἀπό τήν ἀστική τάξη.

ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΝΑ ΜΗΝ ΤΟΛΜΗΣΟΥΝ ΝΑ ΜΕΤΑΤΡΑΠΟΥΝ ΣΕ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Τά Σοβιέτ ἀποτελοῦν ρωσική μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἄν ἕνας θεωρητικός-μαρξιστής πού γράφει μιά ἐργασία γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μελετοῦσε στ᾽ἀλήθεια αὐτό τό φαινόμενο (καί δέν ἐπαναλάβαινε τίς μικροαστικές κλάψες ἐνάντια στή δικτατορία, ὅπως κάνει ὁ Κάουτσκι, ἐπαναλαβαίνοντας σάν ἐπωδό τίς μενσεβίκικες μελωδίες), ὁ θεωρητικός αὐτός θά ἔδινε ἕνα γενικό ὁρισμό τῆς δικτατορίας, καί ἔπειτα θά ἐξέταζε τήν ειδική, ἐθνική μορφή της, τά Σοβιέτ, καί θά τά ἔκρινε σάν μιά ἀπό τίς μορφές τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Εἶναι εὐνόητο πώς δέν μπορεῖς νά περιμένεις τίποτε τό σοβαρό ἀπό τόν Κάουτσκι, ὕστερα ἀπό τή φιλελεύθερη «ἐπεξεργασία» πού ἔκανε στή διδασκαλία τοῦ Μάρξ γιά τή δικτατορία. Εἶναι ὅμως ἐξαιρετικά χαρακτηριστικό νά δοῦμε πῶς χειρίστηκε ὁ Κάουτσκι τό ζήτημα, τί εἶναι τά Σοβιέτ, καί πῶς τά κατάφερε σ᾽αὐτό τό ζήτημα.

Τά Σοβιέτ, γράφει, μνημονεύοντας τήν ἐμφάνισή τους στά 1905, δημιούργησαν «μιά μορφή προλεταριακῆς ὀργάνωσης πού ἦταν ἡ πιό καθολική (umfassendste) ἀπό ὅλες, γιατί ἀγκάλιαζε ὅλους τούς μισθωτούς ἐργάτες» (σελ. 31). Τό 1905 τά Σοβιέτ ἦταν μόνο τοπικά σωματεῖα, τό 1917 ἔγιναν πανρωσική ἕνωση.

«Τώρα ἤδη—συνεχίζει ὁ Κάουτσκι—ἡ σοβιετική ὀργάνωση ἔχει πίσω της μιά μεγαλειώδη καί ἔνδοξη ἱστορία. Καί τό μέλλον τῆς ἐπιφυλ-

λάσσει ἀκόμη πιό μεγαλειώδη καί μάλιστα ὄχι μόνο στή Ρωσία. 'Αποδεικνύεται παντοῦ ὅτι μπρός στίς γιγάντιες δυνάμεις πού διαθέτει τό χρηματιστικό κεφάλαιο ἀπό οἰκονομική καί πολιτική ἄποψη, εἶναι ἀνεπαρκεῖς» (versagen· ἡ γερμανική αὐτή ἔκφραση εἶναι λίγο πιό δυνατή ἀπό τό «ἀνεπαρκεῖς» καί λίγο πιό ἀδύνατη ἀπό τό «ἀνίσχυρες») «οἱ προηγούμενες μέθοδοι οἰκονομικοῦ καί πολιτικοῦ ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου. Δέν μποροῦμε νά παραιτηθοῦμε ἀπ'αὐτές, παραμένουν ἀπαραίτητες γιά ὁμαλούς καιρούς, ἀλλά ἀπό καιρό σέ καιρό ἀνακύπτουν καθήκοντα πού δέν εἶναι σέ θέση νά τά ἐκπληρώσουν, καθήκοντα, πού μονάχα ἡ συνένωση ὅλων τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν δυνάμεων τῆς ἐργατικῆς τάξης ὑπόσχεται νά τά ἐκπληρώσει μέ ἐπιτυχία» (32).

'Ακολουθοῦν κρίσεις γιά τή μαζική ἀπεργία καί γιά τό ὅτι «ἡ γραφειοκρατία τῶν συνδικάτων», τόσο ἀπαραίτητη ὅσο καί τά συνδικάτα, «εἶναι ἀκατάλληλη νά καθοδηγήσει τέτιες ἰσχυρές μαζικές μάχες, πού γίνονται ὅλο καί πιό πολύ σημεῖο τῶν καιρῶν...»

«...Ἔτσι λοιπόν — συμπεραίνει ὁ Κάουτσκι — ἡ σοβιετική ὀργάνωση εἶναι ἕνα ἀπό τά σπουδαιότατα φαινόμενα τοῦ καιροῦ μας. Ἡ ὀργάνωση αὐτή ὑπόσχεται νά ἀποκτήσει ἀποφασιστική σημασία στίς μεγάλες ἀποφασιστικές μάχες ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία, πρός τίς ὁποῖες βαδίζουμε.

Ἔχουμε ὅμως τό δικαίωμα νά ζητᾶμε περισσότερα ἀπό τά Σοβιέτ; Οἱ μπολσεβίκοι, πού ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1917 (μέ τό νέο ἡμερολόγιο, δηλ. μέ τό δικό μας τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917) κέρδισαν μαζί μέ τούς ἀριστερούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες τήν πλειοψηφία στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν στή Ρωσία, ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἄρχισαν νά μετατρέπουν τά Σοβιέτ ἀπό *μαχητική ὀργάνωση* μιᾶς τάξης πού ἦταν ὥς τότε, *σέ κρατική ὀργάνωση.* Κατάργησαν τή δημοκρατία πού κατάκτησε ὁ ρωσικός λαός στήν ἐπανάσταση τοῦ Μάρτη (μέ τό νέο ἡμερολόγιο, τοῦ Φλεβάρη μέ τό δικό μας). Ὕστερα ἀπ'αὐτό οἱ μπολσεβίκοι ἔπαψαν νά ὀνομάζονται σοσιαλδημοκράτες. 'Ονομάζονται *κομμουνιστές»* (σελ. 33, οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι τοῦ Κάουτσκι).

Ὅποιος γνωρίζει τή ρωσική μενσεβίκικη φιλολογία, βλέπει ἀμέσως πόσο δουλικά ἀντιγράφει ὁ Κάουτσκι τόν Μάρτοφ, τόν 'Αξελρόντ, τόν Στάιν καί Σία. 'Ακριβῶς «δουλικά», γιατί ὁ Κάουτσκι παραμορφώνει τά γεγονότα μέχρι γελοίου πρός χάρη τῶν μενσεβίκικων προκαταλήψεων. Ὁ Κάουτσκι δέν φρόντισε, λ.χ., νά ἐνημερωθεῖ ἀπό τούς πληροφοριοδότες του, σάν τόν Στάιν τοῦ Βερολίνου ἤ τόν 'Αξελρόντ τῆς Στοκχόλμης, *πότε* ἀνακινήθηκε τό ζήτημα τῆς μετονομασίας τῶν μπολσεβίκων σέ κομμουνιστές καί τό ζήτημα τῆς σημασίας τῶν Σοβιέτ, σάν κρατικῶν ὀργανώσεων. Ἄν ὁ Κάουτσκι εἶχε πάρει αὐτή τήν

ἁπλή πληροφορία, δέν θά ἔγραφε αὐτές τίς γραμμές πού προκαλοῦν τά γέλια, γιατί καί τά δυό αὐτά ζητήματα τά ἀνακίνησαν οἱ μπολσεβίκοι τόν *'Απρίλη τοῦ 1917, λ.χ.* στίς «θέσεις» μου τῆς 4 τοῦ 'Απρίλη 1917[117], δηλαδή *πολύ πρίν* ἀπό τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση τοῦ 1917 (γιά νά μή μιλήσουμε γιά τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς, πού ἔγινε στίς 5 τοῦ Γενάρη 1918).

'Αλλά ὁ συλλογισμός τοῦ Κάουτσκι, πού τόν παράθεσα ὁλόκληρο, ἀποτελεῖ τή *βασική οὐσία* ὅλου τοῦ ζητήματος τῶν Σοβιέτ. 'Η οὐσία συνίσταται ἀκριβῶς στό ἄν τά Σοβιέτ πρέπει νά ἐπιδιώξουν νά γίνουν κρατικές ὀργανώσεις (τόν 'Απρίλη τοῦ 1917 οἱ μπολσεβίκοι ἔριξαν τό σύνθημα: «ὅλη ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ», καί στή συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, πάλι τόν 'Απρίλη τοῦ 1917, οἱ μπολσεβίκοι διακήρυξαν ὅτι δέν ἱκανοποιοῦνται ἀπό τήν ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, ἀλλά ζητοῦν μιά ἐργατοαγροτική δημοκρατία τύπου Κομμούνας ἤ τύπου Σοβιέτ)·—*ἤ,* ἄν τά Σοβιέτ δέν πρέπει νά τό ἐπιδιώξουν αὐτό, δέν πρέπει νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους, δέν πρέπει νά γίνουν κρατικές ὀργανώσεις, ἀλλά πρέπει νά παραμείνουν «μαχητικές ὀργανώσεις» μιᾶς «τάξης» (ὅπως ἐκφράστηκε ὁ Μάρτοφ, κρύβοντας εὔσχημα μέ τόν εὐσεβή του πόθο, τό γεγονός ὅτι τά Σοβιέτ, κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν μενσεβίκων, ἦταν *ὄργανο ὑποταγῆς τῶν ἐργατῶν στήν ἀστική τάξη*).

'Ο Κάουτσκι ἐπανέλαβε δουλικά τά λόγια τοῦ Μάρτοφ, σταχυολογώντας *ἀποσπάσματα* ἀπό τή θεωρητική διαμάχη τῶν μπολσεβίκων μέ τούς μενσεβίκους καί μεταφέροντας αὐτά τά ἀποσπάσματα ἄκριτα καί ἀνόητα σέ γενικό θεωρητικό, σέ πανευρωπαϊκό πεδίο. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά ἔχουμε μιά τέτια σαλάτα, πού θά ἔκανε τόν κάθε συνειδητό ρῶσο ἐργάτη νά ξεσπάσει σέ ὁμηρικά γέλια, ἄν ἄκουγε τό συλλογισμό τοῦ Κάουτσκι πού παραθέσαμε πιό πάνω.

Μέ τά ἴδια γέλια θά ὑποδεχτοῦν τόν Κάουτσκι ὅλοι οἱ εὐρωπαῖοι ἐργάτες (ἔξω ἀπό μιά χούφτα πωρωμένους σοσιαλιμπεριαλιστές), ὅταν τούς ἐξηγήσουμε περί τίνος πρόκειται.

'Ο Κάουτσκι πρόσφερε κακή ὑπηρεσία στόν Μάρτοφ, ὁδηγώντας μέ ἀσυνήθιστη σαφήνεια τό λάθος τοῦ Μάρτοφ ὥς τόν παραλογισμό. Πραγματικά, γιά δεῖτε τί βγῆκε στά γραφόμενα τοῦ Κάουτσκι.

Τά Σοβιέτ ἀγκαλιάζουν ὅλους τούς μισθωτούς ἐργάτες. Οἱ παλιές μέθοδοι τοῦ οἰκονομικοῦ καί πολιτικοῦ ἀγώνα τοῦ

προλεταριάτου ἐνάντια στό χρηματιστικό κεφάλαιο εἶναι ἀνεπαρκεῖς. Τό μέλλον ἐπιφυλάσσει στά Σοβιέτ μεγάλο ρόλο ὄχι μόνο στή Ρωσία. Θά παίξουν καθοριστικό ρόλο στίς μεγάλες ἀποφασιστικές μάχες ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία στήν Εὐρώπη. Αὐτά λέει ὁ Κάουτσκι.

Πολύ ὡραῖα. «Οἱ ἀποφασιστικές μάχες ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία» δέν λύνουν μήπως τό ζήτημα, ποιά ἀπ'αὐτές τίς τάξεις θά πάρει τήν κρατική ἐξουσία;

Κάθε ἄλλο. Θεός φυλάξοι.

Στίς «ἀποφασιστικές» μάχες τά Σοβιέτ, πού ἀγκαλιάζουν ὅλους τούς μισθωτούς ἐργάτες, *δέν πρέπει νά γίνουν κρατική ὀργάνωση!*

Μά τί εἶναι τό κράτος;

Τό κράτος δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά μηχανή γιά τήν καταστολή μιᾶς τάξης ἀπό τήν ἄλλη.

Κι'ἔτσι ἡ καταπιεζόμενη τάξη, ἡ πρωτοπορία ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων στή σημερινή κοινωνία, πρέπει νά τείνει πρός «ἀποφασιστικές μάχες ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία», *ἀλλά δέν πρέπει νά θίξει* τή μηχανή ἐκείνη μέ τήν ὁποία τό κεφάλαιο καταστέλλει τήν ἐργασία!—— *Δέν πρέπει νά τσακίσει* αὐτή τή μηχανή!——*Δέν πρέπει νά χρησιμοποιήσει* τήν καθολική του ὀργάνωση *γιά τήν καταστολή τῶν ἐκμεταλλευτῶν!*

Θαυμάσια, περίφημα, κύριε Κάουτσκι! «Ἐμεῖς» παραδεχόμαστε τήν ταξική πάλη—ὅπως τήν παραδέχονται ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι, δηλ. χωρίς τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης...

Νά ποῦ φανερώνεται ἡ πλήρης ρήξη τοῦ Κάουτσκι μέ τό μαρξισμό καί τό σοσιαλισμό. Αὐτό στήν πραγματικότητα σημαίνει πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, πού εἶναι ἕτοιμη νά δεχτεῖ ὅ,τι θέλετε, ἐκτός ἀπό τή μετατροπή τῶν ὀργανώσεων τῆς καταπιεζόμενης ἀπ'αὐτή τάξης σέ κρατικές ὀργανώσεις. Ἐδῶ πιά ὁ Κάουτσκι δέν εἶναι σέ θέση μέ κανένα τρόπο νά σώσει τήν ἄποψή του πού συμφιλιώνει τά πάντα, πού ξεφορτώνεται μέ φράσεις ὅλες τίς βαθιές ἀντιθέσεις.

Ὁ Κάουτσκι εἴτε παραιτεῖται ἀπό κάθε πέρασμα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στά χέρια τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἴτε δέχεται νά πάρει ἡ ἐργατική τάξη στά χέρια της τήν παλιά, ἀστική κρατική μηχανή, ἀλλά μέ κανένα τρόπο δέν δέχεται νά τήν τσακίσει, νά τή συντρίψει καί νά τήν ἀντικαταστήσει μέ μιά νέα, προλεταριακή. Ὅπως καί νά «ἑρμηνεύσεις», ὅπως καί νά «ἐξηγήσεις» τό συλλογισμό τοῦ Κάουτσκι, καί στίς δυό

περιπτώσεις ἡ ρήξη μέ τό μαρξισμό καί τό πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι ὁλοφάνερα.

Μιλώντας γιά τό τί λογῆς κράτος χρειάζεται ἡ νικήτρια ἐργατική τάξη, ὁ Μάρξ ἀκόμη στό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» ἔγραφε: «τό κράτος, δηλαδή τό ὀργανωμένο σέ κυρίαρχη τάξη προλεταριάτο»[118]. Τώρα παρουσιάζεται ἕνας ἄνθρωπος πού ἰσχυρίζεται ὅτι δέν ἔπαψε νά εἶναι μαρξιστής καί διακηρύττει ὅτι τό ὀργανωμένο στήν ὁλότητά του προλεταριάτο, πού διεξάγει «ἀποφασιστικό ἀγώνα» ἐνάντια στό κεφάλαιο, *δέν πρέπει* νά μετατρέψει τήν ταξική του ὀργάνωση σέ κρατική. Ἡ «δεισιδαίμονη πίστη στό κράτος», γιά τήν ὁποία ὁ Ἔνγκελς τό 1891 ἔγραφε ὅτι «στή Γερμανία πέρασε στή γενική συνείδηση τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἀκόμη καί σέ πολλούς ἐργάτες»[119]—νά τί εἶναι ἐκεῖνο πού ἀποκάλυψε ἐδῶ ὁ Κάουτσκι. Ἐργάτες, ἀγωνιστεῖτε—«συμφωνεῖ» ὁ φιλισταῖος μας (μ'αὐτό εἶναι «σύμφωνος» καί ὁ ἀστός, μιά καί οἱ ἐργάτες ἀγωνίζονται ὁπωσδήποτε, καί χρειάζεται σκέψη μονάχα πῶς νά ἀμβλυνθεῖ ἡ κόψη τοῦ σπαθιοῦ τους), ἀγωνιστεῖτε, μά *μή τολμήσετε νά νικήσετε!* Μή καταστρέψετε τήν κρατική μηχανή τῆς ἀστικῆς τάξης, μή βάλετε στή θέση τῆς ἀστικῆς «κρατικῆς ὀργάνωσης» τήν προλεταριακή «κρατική ὀργάνωση»!

Ὅποιος συμμερίστηκε στά σοβαρά τή μαρξιστική ἀντίληψη ὅτι τό κράτος δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά μηχανή γιά τήν καταστολή μιᾶς τάξης ἀπό μιάν ἄλλη, ὅποιος βάθυνε λίγο-πολύ σ'αὐτή τήν ἀλήθεια, δέν θά μποροῦσε ποτέ νά φτάσει σέ ἕνα τέτιο παραλογισμό, ὅτι οἱ προλεταριακές ὀργανώσεις, πού εἶναι σέ θέση νά νικήσουν τό χρηματιστικό κεφάλαιο, δέν πρέπει νά μετατραποῦν σέ κρατικές ὀργανώσεις. Σ'αὐτό ἀκριβῶς τό σημεῖο ἀποκαλύφθηκε ὁ μικροαστός, γιά τόν ὁποῖο τό κράτος εἶναι «μολαταῦτα» κάτι τό ἐξωταξικό ἤ ὑπερταξικό. Πραγματικά, γιατί νά ἐπιτρέπεται στό προλεταριάτο, σέ *«μιά τάξη»,* νά κάνει ἀποφασιστικό πόλεμο ἐνάντια στό *κεφάλαιο,* πού κυριαρχεῖ ὄχι μόνο πάνω στό προλεταριάτο, ἀλλά καί πάνω σέ ὅλο τό λαό, πάνω σέ ὅλη τή μικροαστική τάξη, πάνω σέ ὅλη τήν ἀγροτιά, καί νά μήν ἐπιτρέπεται στό προλεταριάτο, σέ *«μιά τάξη»,* νά μετατρέψει τήν ὀργάνωσή του σέ κρατική ὀργάνωση; Ἐπειδή ἕνας μικροαστός *φοβᾶται* τήν ταξική πάλη καί δέν τήν ὁδηγεῖ ὥς τό τέλος, *ὥς τό κυριότερο.*

Ὁ Κάουτσκι τά μπέρδεψε ἐντελῶς κι'ἔδειξε τό ἀληθινό

του πρόσωπο. Σημειῶστε: μόνος του ὁμολόγησε ὅτι ἡ Εὐρώπη βαδίζει πρός ἀποφασιστικές μάχες ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία, καί ὅτι οἱ παλιές μέθοδοι τοῦ οἰκονομικοῦ καί πολιτικοῦ ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀνεπαρκεῖς. Αὐτές ὅμως οἱ μέθοδοι βρίσκονται ἀκριβῶς στή χρησιμοποίηση τῆς *ἀστικῆς* δημοκρατίας. Συνεπῶς;..

῾Ο Κάουτσκι φοβήθηκε νά καλοσκεφτεῖ τί βγαίνει ἀπό τό παραπάνω.

...Συνεπῶς, μόνο ἕνας ἀντιδραστικός, ἕνας ἐχθρός τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἕνας ὑπηρέτης τῆς ἀστικῆς τάξης, μπορεῖ νά ἐξυμνεῖ σήμερα τά θέλγητρα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί νά φλυαρεῖ γιά καθαρή δημοκρατία μέ τό πρόσωπο στραμμένο πρός τό παρελθόν. ῾Η ἀστική δημοκρατία *ἦταν* προοδευτική σέ σχέση μέ τό μεσαίωνα καί ἔπρεπε νά χρησιμοποιηθεῖ. Τώρα ὅμως εἶναι *ἀνεπαρκής* γιά τήν ἐργατική τάξη. Τώρα δέν πρέπει νά κοιτᾶμε πίσω, μά μπροστά, πρός τήν ἀντικατάσταση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας μέ τήν *προλεταριακή*. Καί ἄν ἡ προπαρασκευαστική δουλιά γιά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, ἡ ἐκπαίδευση καί ὁ σχηματισμός τοῦ προλεταριακοῦ στρατοῦ στάθηκε δυνατό (καί ἀπαραίτητο) νά γίνουν *μέσα στά πλαίσια* τοῦ ἀστικοδημοκρατικοῦ κράτους, τό νά περιορίζει κανείς τό προλεταριάτο σέ αὐτά τά πλαίσια, ὅταν τά πράγματα ἔχουν φτάσει στό στάδιο τῶν «ἀποφασιστικῶν μαχῶν», σημαίνει ὅτι εἶναι προδότης τῆς ἐργατικῆς ὑπόθεσης, σημαίνει ὅτι εἶναι ἀποστάτης.

῾Ο Κάουτσκι βρέθηκε σέ ἐξαιρετικά γελοία θέση, γιατί ἐπανέλαβε ἕνα ἐπιχείρημα τοῦ Μάρτοφ, *χωρίς νά προσέξει* ὅτι τό ἐπιχείρημα αὐτό στηρίζεται σέ ἕνα *ἄλλο* ἐπιχείρημα, πού δέν ὑπάρχει στόν Κάουτσκι! ῾Ο Μάρτοφ λέει (καί ὁ Κάουτσκι ἐπαναλαβαίνει τά ἴδια), πώς ἡ Ρωσία δέν εἶναι ἀκόμη ὥριμη γιά τό σοσιαλισμό, ἀπ᾽ὅπου φυσικά βγαίνει: εἶναι νωρίς ἀκόμη νά μετατρέψουμε τά Σοβιέτ ἀπό ὄργανα πάλης σέ κρατικές οργανώσεις (διάβαζε: εἶναι καιρός νά μεταβάλουμε τά Σοβιέτ, μέ τή βοήθεια τῶν μενσεβίκων ἡγετῶν, σέ ὄργανα *ὑποταγῆς* τῶν ἐργατῶν στήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη). ῾Ο Κάουτσκι ὅμως *δέν μπορεῖ* νά πεῖ ἀνοιχτά ὅτι ἡ Εὐρώπη δέν εἶναι ὥριμη γιά τό σοσιαλισμό. ῾Ο Κάουτσκι ἔγραφε τό 1909, ὅταν δέν ἦταν ἀκόμη ἀποστάτης, ὅτι τώρα δέν πρέπει νά φοβᾶται κανείς μιά *πρόωρη* ἐπανάσταση, ὅτι θά ἦταν προδότης ὅποιος, ἀπό φόβο μιᾶς ἥττας, θά παραιτοῦνταν ἀπό τήν ἐπανάσταση. ῾Ο Κάουτσκι δέν τολμᾶ νά τό ἀπαρνηθεῖ αὐτό *ἀνοιχτά*. Καί ἀπό δῶ προκύπτει ἕνας

τέτιος παραλογισμός, πού ξεσκεπάζει ὁλοκληρωτικά ὅλη τή μωρία καί τή δειλία τοῦ μικροαστοῦ: ἀπό τό ἕνα μέρος ἡ Εὐρώπη εἶναι ὥριμη γιά τό σοσιαλισμό καί βαδίζει πρός ἀποφασιστικές μάχες ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί στό κεφάλαιο, ἀπό τό ἄλλο μέρος ὅμως, *ἡ μαχητική ὀργάνωση* (δηλ. ἡ ὀργάνωση πού διαμορφώνεται, ἀναπτύσσεται καί δυναμώνει μέσα στόν ἀγώνα), ἡ ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου, τῆς πρωτοπορίας καί τοῦ ὀργανωτῆ, τοῦ ἡγέτη τῶν καταπιεζομένων, *δέν ἐπιτρέπεται* νά μετατραπεῖ σέ κρατική ὀργάνωση!

* *
*

Ἀπό πρακτική πολιτική ἄποψη, ἡ ἰδέα ὅτι τά Σοβιέτ χρειάζονται σάν μαχητική ὀργάνωση, ἀλλά δέν πρέπει νά μετατραποῦν σέ κρατικές ὀργανώσεις, εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἀνόητη, παρά ἀπό θεωρητική ἄποψη. Ἀκόμη καί σέ εἰρηνικούς καιρούς, ὅταν δέν ὑπάρχει ἐπαναστατική κατάσταση, ἡ μαζική πάλη τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ὅπως λ.χ. ἡ μαζική ἀπεργία, προκαλεῖ φοβερό ἐρεθισμό καί στίς δυό πλευρές, ἐξαιρετικό πάθος στήν πάλη, διαρκεῖς ὑποδείξεις ἀπομέρους τῆς ἀστικῆς τάξης ὅτι θέλει νά παραμείνει καί θά παραμείνει «νοικοκύρης στό σπίτι της» κτλ. Μά τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης, ὅταν βράζει ἡ πολιτική ζωή, μιά ὀργάνωση σάν τά Σοβιέτ, πού ἀγκαλιάζει *ὅλους* τούς ἐργάτες *ὅλων* τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας, καί σέ συνέχεια *ὅλους* τούς στρατιῶτες καί ὅλο τόν ἐργαζόμενο καί φτωχό ἀγροτικό πληθυσμό—μιά τέτια ὀργάνωση ὁδηγεῖται ἀναπόφευκτα ἀπό μόνη της, ἀπό τήν πορεία τῆς πάλης, ἀπό τήν ἁπλή «λογική» τῆς ἐπίθεσης καί τῆς ἀπόκρουσης νά θέσει *ὀρθά-κοφτά* τό ζήτημα. Ἡ προσπάθεια νά καταλάβει κανείς ἐνδιάμεση θέση, νά «συμφιλιώσει» τό προλεταριάτο μέ τήν ἀστική τάξη, ἀποτελεῖ κουταμάρα καί καταλήγει σέ οἰκτρή χρεοκοπία: αὐτό ἔγινε στή Ρωσία μέ τά κηρύγματα τοῦ Μάρτοφ καί τῶν ἄλλων μενσεβίκων, τό ἴδιο θά γίνει ἀναπόφευκτα καί στή Γερμανία καί στίς ἄλλες χῶρες, ἄν τά Σοβιέτ πάρουν μιά λίγο-πολύ πλατιά ἀνάπτυξη, ἄν κατορθώσουν νά ἑνωθοῦν καί νά δυναμώσουν. Νά λές στά Σοβιέτ: ἀγωνιστεῖτε, μά μήν πάρετε στά χέρια σας τήν κρατική ἐξουσία, μή γίνετε κρατικές ὀργανώσεις—σημαίνει ὅτι κηρύσσεις τή συνεργασία τῶν τάξεων καί τήν «κοινωνική εἰρήνη» τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη. Εἶναι γελοῖο καί μόνο νά σκέπτεται κανείς ὅτι μέσα στό σκληρό ἀγώνα μιά τέτια θέση θά μποροῦσε νά

καταλήξει σέ κάτι ἄλλο, ἐκτός ἀπό ἐπαίσχυντη χρεοκοπία. Νά κάθεται ἀνάμεσα σέ δυό καρέκλες — αὐτή εἶναι ἡ αἰώνια μοίρα τοῦ Κάουτσκι. Καμώνεται πώς στή θεωρία δέν συμφωνεῖ σέ τίποτε μέ τούς ὀπορτουνιστές, ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι *στήν πράξη* εἶναι σύμφωνος μαζί τους σέ ὅλα τά οὐσιώδη ζητήματα (δηλ. σέ ὅλα ὅσα ἔχουν σχέση μέ τήν ἐπανάσταση).

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τό ζήτημα τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί τῆς διάλυσής της ἀπό τούς μπολσεβίκους ἀποτελεῖ τήν οὐσία τῆς μπροσούρας τοῦ Κάουτσκι. Ὁ Κάουτσκι ξαναγυρίζει διαρκῶς σ'αὐτό τό ζήτημα. Ὅλη ἡ ἐργασία τοῦ ἰδεολογικοῦ ἡγέτη τῆς ΙΙ Διεθνοῦς εἶναι γεμάτη ὑπονοούμενα πώς οἱ μπολσεβίκοι «κατάργησαν τή δημοκρατία» (βλ. παραπάνω μιά περικοπή ἀπό τήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι). Τό θέμα εἶναι πραγματικά ἐνδιαφέρον καί σπουδαῖο, γιατί ἐδῶ μπῆκε *πρακτικά* μπροστά στήν ἐπανάσταση τό ζήτημα τῆς σχέσης ἀνάμεσα στήν ἀστική καί στήν προλεταριακή δημοκρατία. Ἄς δοῦμε λοιπόν πῶς ἐξετάζει αὐτό τό ζήτημα ὁ «θεωρητικός-μαρξιστής» μας.

Ὁ Κάουτσκι παραθέτει περικοπές ἀπό τίς «θέσεις γιά τή Συντακτική Συνέλευση», πού γράφτηκαν ἀπό μένα καί δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα» τῆς 26. XII. 1917*. Θά νόμιζε κανείς ὅτι καλύτερη ἀπόδειξη τοῦ σοβαροῦ χειρισμοῦ τοῦ ζητήματος ἀπό τόν Κάουτσκι, μέ ντοκουμέντα στό χέρι, δέν θά μποροῦσε νά περιμένει. Μά γιά κοιτάξτε *π ῶ ς* παραθέτει ὁ Κάουτσκι τίς περικοπές. Δέν λέει πώς αὐτές οἱ θέσεις ἦταν 19, δέν λέει πώς σ'αὐτές εἶχε μπεῖ τόσο τό ζήτημα τῆς σχέσης ἀνάμεσα σέ μιά συνηθισμένη ἀστική δημοκρατία μέ Συντακτική Συνέλευση καί στή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ, ὅσο καί τό ζήτημα τοῦ *ἱστορικοῦ* τῆς διάστασης, στήν ἐπανάστασή μας, τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης μέ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Κάουτσκι τά παρακάμπτει ὅλα αὐτά καί δηλώνει ἁπλά στόν ἀναγνώστη ὅτι «δυό ἀπ'αὐτές (τίς θέσεις) ἔχουν ἰδιαίτερη σπουδαιότητα»: ἡ μιά — ὅτι οἱ ἐσέροι διασπάστηκαν ὕστερα ἀπό τίς ἐκλογές τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, πρίν ὅμως ἀπό τή σύγκλησή της (ὁ Κάουτσκι ἀποσιωπᾶ ὅτι αὐτή εἶναι ἡ πέμπτη

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 162-166. *Ἡ Σύντ.*

θέση)—καί ή δεύτερη—ὅτι ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ είναι γενικά μιά ἀνώτερη δημοκρατική μορφή σέ σύγκριση μέ τή Συντακτική Συνέλευση (ὁ Κάουτσκι ἀποσιωπᾶ ὅτι αὐτή εἶναι ή τρίτη θέση).

Καί ἀπ᾿αὐτή μόνο τήν τρίτη θέση ὁ Κάουτσκι παραθέτει στό ἀκέραιο ἕνα μικρό μέρος, καί συγκεκριμένα τό ἑξῆς:

«῾Η δημοκρατία τῶν Σοβιέτ δέν εἶναι μόνο μιά μορφή δημοκρατικῶν θεσμῶν ἀνώτερου τύπου (σέ σύγκριση μέ τή *συνηθισμένη* ἀστική δημοκρατία, πού ἔχει κορωνίδα της τή Συντακτική Συνέλευση), ἀλλά καί ή μοναδική μορφή πού εἶναι σέ θέση νά ἐξασφαλίσει τό πιό ἀνώδυνο* πέρασμα στό σοσιαλισμό» (ὁ Κάουτσκι παραλείπει τή λέξη «συνηθισμένη» καί τά εἰσαγωγικά λόγια τῆς θέσης: «γιά τό πέρασμα ἀπό τό ἀστικό καθεστώς στό σοσιαλιστικό, γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου»).

Παραθέτοντας αὐτά τά λόγια, ὁ Κάουτσκι ἀναφωνεῖ μέ μεγαλόπρεπη εἰρωνεία:

«Κρίμα μονάχα πού δέν κατέληξαν σέ αὐτό τό συμπέρασμα, παρά ὅταν βρέθηκαν μειοψηφία στή Συντακτική Συνέλευση. Προηγούμενα κανείς δέν τό εἶχε ζητήσει αὐτό μέ τόση σφοδρότητα, ὅσο ὁ Λένιν».

Αὐτά ἀναφέρονται κατά λέξη στή σελίδα 31 τοῦ βιβλίου τοῦ Κάουτσκι!

Αὐτό δά εἶναι μαργαριτάρι! Μόνο ἕνας συκοφάντης, ὄργανο τῆς ἀστικῆς τάξης, θά μποροῦσε νά παρουσιάσει τά πράγματα τόσο ψεύτικα, ὥστε νά δόσει στόν ἀναγνώστη τήν ἐντύπωση ὅτι ὅλα ὅσα λένε οἱ μπολσεβίκοι περί ἀνώτερου τύπου κράτους, εἶναι τάχα ἐπινόηση πού βγῆκε στά φανερά, *ὅταν* οἱ μπολσεβίκοι βρέθηκαν μειοψηφία στή Συντακτική Συνέλευση!! Μόνο ἕνας ἀγύρτης πού πουλήθηκε στήν ἀστική τάξη, ἤ πράγμα πού εἶναι ἐντελῶς τό ἴδιο, πού ἔδοσε πίστη στόν Π. ᾿Αξελρόντ

* Ἄς ποῦμε μέ τήν εὐκαιρία, ὅτι τήν ἔκφραση αὐτή «τό πιό ἀνώδυνο» πέρασμα, ὁ Κάουτσκι τήν παραθέτει ἐπανειλημμένα, κάνοντας, ὅπως φαίνεται, ἀπόπειρα νά εἰρωνευτεῖ. ᾿Επειδή ὅμως ἡ ἀπόπειρα αὐτή γίνεται μέ ἀκατάλληλα μέσα, ὁ Κάουτσκι, λίγες σελίδες πιό κάτω παραποιεῖ τό κείμενο καί παραθέτει πλαστή περικοπή: «ἀνώδυνο» πέρασμα! Φυσικά, μέ τέτια μέσα δέν εἶναι δύσκολο νά ἀποδίδεις στόν ἀντίπαλο ἀσυναρτησίες. ῾Η παραποίηση τόν διευκολύνει ἐπίσης νά παρακάμπτει τό οὐσιῶδες ἐπιχείρημα: τό πιό ἀνώδυνο πέρασμα στό σοσιαλισμό μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ τήν καθολική ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς (Σοβιέτ) καί μέ τήν ὑποστήριξη τῆς ὀργάνωσης αὐτῆς ἀπομέρους τῆς κεντρικῆς κρατικῆς ἐξουσίας (τοῦ προλεταριάτου).

καί πού καλύπτει τούς πληροφοριοδότες του, μποροῦσε νά πεῖ τόσο σιχαμερά ψέματα.

Γιατί ὅλος ὁ κόσμος ξέρει ὅτι ἐγώ, ἀπό τήν πρώτη κιόλας μέρα τοῦ ἐρχομοῦ μου στή Ρωσία, στίς 4. IV. 1917, διάβασα δημόσια τίς θέσεις μου, ὅπου δήλωσα ὅτι ἕνα κράτος τύπου Κομμούνας εἶναι ἀνώτερο ἀπό τήν ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ἀργότερα διευκρίνισα τό ἴδιο πράγμα *ἐπανειλημμένα* στόν Τύπο, λ.χ. στήν μπροσούρα γιά τά πολιτικά κόμματα, πού μεταφράστηκε στά ἀγγλικά καί δημοσιεύτηκε στήν Ἀμερική τό Γενάρη τοῦ 1918, στήν ἐφημερίδα «Evening Post»[120] τῆς Νέας Ὑόρκης. Καί ὄχι μόνο αὐτό. Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, πού συνῆλθε στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη 1917, ψήφισε ἀπόφαση πού ἔλεγε ὅτι ἡ προλεταριακή-ἀγροτική δημοκρατία εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, ὅτι τό Κόμμα μας δέν πρόκειται νά μείνει ἱκανοποιημένο μ'αὐτή τήν τελευταία, καί ὅτι τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος πρέπει νά τροποποιηθεῖ ἀντίστοιχα[121].

Πῶς νά χαρακτηριστεῖ, ὕστερα ἀπόλα αὐτά, ἡ διαγωγή τοῦ Κάουτσκι πού προσπαθεῖ νά πείσει τούς γερμανούς ἀναγνῶστες ὅτι τάχα ἐγώ ζητοῦσα σφόδρα νά συγκληθεῖ ἡ Συντακτική Συνέλευση καί ὅτι μόνο ὅταν πιά οἱ μπολσεβίκοι ἔμειναν μειοψηφία σ'αὐτή ἄρχισα «νά ὑποβιβάζω» τήν τιμή καί τήν ἀξιοπρέπεια τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης; Πῶς μπορεῖ νά συγχωρεθεῖ μιά τέτια διαγωγή;* Μέ τό ὅτι ὁ Κάουτσκι δέν γνώριζε τά γεγονότα; Ἀλλά τότε τί τοῦ χρειαζόταν νά καθήσει νά γράφει γι'αὐτά; Ἤ, γιατί νά μή δηλώσει τίμια ὅτι ἐγώ, ὁ Κάουτσκι, γράφω μέ βάση τίς πληροφορίες πού πῆρα ἀπό τούς μενσεβίκους Στάιν, Π. Ἀξελρόντ καί Σία; Μέ τόν ἰσχυρισμό ὅτι εἶναι ἀντικειμενικός, ὁ Κάουτσκι θέλει νά καλύψει τό ρόλο του — ρόλο ὑπηρέτη τῶν μενσεβίκων, πού εἶναι πεισμωμένοι ἀπό τήν ἥττα τους.

Ὡστόσο, αὐτά δέν εἶναι παρά λουλουδάκια. Οἱ καρποί θά ἔλθουν ἀργότερα.

Ἄς δεχτοῦμε πώς ὁ Κάουτσκι δέν ἐπιθυμοῦσε, ἤ δέν μποροῦσε (;;) νά πάρει ἀπό τούς πληροφοριοδότες του τή μετάφραση τῶν ἀποφάσεων καί τῶν δηλώσεων τῶν μπολσεβίκων

* Ἄς σημειωθεῖ μέ τήν εὐκαιρία ὅτι παρόμοιες μενσεβίκικες ψευτιές ὑπάρχουν πάρα πολλές στήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι! Πρόκειται γιά λίβελλο ἑνός πικρόχολου μενσεβίκου.

σχετικά μέ τό ἄν εἶναι ἱκανοποιημένοι μέ τήν ἀστική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ἄς τό δεχτοῦμε μάλιστα κι᾿αὐτό, ἄν καί ἀπίστευτο. Τίς θέσεις μου ὅμως τῆς 26. XII. 1917 ὁ Κάουτσκι τίς *μνημονεύει ἄμεσα* στή σελίδα 30 τοῦ βιβλίου του.

Γνωρίζει ἄραγε ὁ Κάουτσκι ὁλόκληρες αὐτές τίς θέσεις, ἤ γνωρίζει ἀπ᾿αὐτές μόνο ὅσα τοῦ ἔχουν μεταφράσει οἱ Στάιν, οἱ Ἀξελρόντ καί Σία; Ὁ Κάουτσκι παραθέτει περικοπή ἀπό τήν *τρίτη* θέση πάνω στό *θεμελιακό* ζήτημα, ἄν δηλαδή οἱ μπολσεβίκοι ἀντιλαμβάνονταν *πρίν* ἀπό τίς ἐκλογές τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί ἔλεγαν στό *λαό* ὅτι ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν ἀστική δημοκρατία. *Ὁ Κάουτσκι ὅμως ἀποσιωπᾶ τή 2η θέση.*

Καί ἡ δεύτερη θέση λέει:

«Διατυπώνοντας τό αἴτημα νά συγκληθεῖ ἡ Συντακτική Συνέλευση, ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917 *ὑπογράμμιζε ἐπανειλημμένα* ὅτι *ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ ἀποτελεῖ μορφή δημοκρατισμοῦ ἀνώτερη ἀπό τή συνηθισμένη ἀστική δημοκρατία μέ Συντακτική Συνέλευση*» (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μου).

Γιά νά παραστήσει τούς μπολσεβίκους σάν ἀνθρώπους χωρίς ἀρχές, σάν «ἐπαναστάτες ὀπορτουνιστές» (τήν ἔκφραση αὐτή τή χρησιμοποιεῖ κάπου στό βιβλίο του, δέν θυμᾶμαι μέ ποιά ἀφορμή), ὁ κύριος Κάουτσκι *ἔκρυψε ἀπό τούς γερμανούς ἀναγνῶστες* ὅτι στίς θέσεις αὐτές γίνεται ἄμεσα λόγος γιά «*ἐπανειλημμένες*» δηλώσεις!

Αὐτά εἶναι τά μέσα πού χρησιμοποιεῖ ὁ κύριος Κάουτσκι — μέσα μικροπρεπῆ, ἄθλια, ἀξιοκαταφρόνητα. Μέ τόν τρόπο αὐτό ξεγλίστρησε ἀπό τό *θεωρητικό* ζήτημα.

Εἶναι ἤ δέν εἶναι σωστό ὅτι ἡ ἀστική-κοινοβουλευτική δημοκρατία εἶναι *κατώτερη* ἀπό τή δημοκρατία τύπου Κομμούνας, ἤ τύπου Σοβιέτ; Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος, ὁ Κάουτσκι ὅμως παρέκαμψε αὐτό τό ζήτημα. Ὁ Κάουτσκι «ξέχασε» ὅλα ὅσα ἔδοσε ὁ Μάρξ στήν ἀνάλυση τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. «Ξέχασε» καί τό γράμμα τοῦ Ἔνγκελς πρός τόν Μπέμπελ τῆς 28. III. 1875, ὅπου ἡ ἴδια ἰδέα τοῦ Μάρξ ἐκφράζεται ἐξαιρετικά παραστατικά καί κατανοητά: «Ἡ Κομμούνα δέν ἦταν πιά κράτος μέ τήν καθαυτό σημασία τῆς λέξης»[122].

Μπροστά σας ἔχετε τόν πιό ἐπιφανή θεωρητικό τῆς II Διεθνοῦς, ὁ ὁποῖος σέ εἰδική μπροσούρα του γιά τή «Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», μιλώντας εἰδικά γιά τή Ρωσία, ὅπου ἄμεσα καί ἐπανειλημμένα ἔχει μπεῖ τό ζήτημα τῆς μορφῆς ἑνός

κράτους ἀνώτερου ἀπό τήν ἀστική δημοκρατία, ἀποσιωπᾶ αὐτό τό ζήτημα. Κατά τί λοιπόν διαφέρει αὐτό *στήν πράξη* ἀπό τό πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης;

("Ας παρατηρήσουμε, σέ παρένθεση, ὅτι κι᾽ἐδῶ ὁ Κάουτσκι σέρνεται στήν οὐρά τῶν ρώσων μενσεβίκων. Ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν ὅσοι θέλετε ἄνθρωποι, πού ξέρουν «ὅλες τίς περικοπές» ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, ἀλλά κανένας μενσεβίκος ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 καί ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1918 δέν ἐπιχείρησε *οὔτε μιά φορά* νά ἀναλύσει τό ζήτημα τοῦ κράτους τύπου Κομμούνας. Καί ὁ Πλεχάνοφ ἐπίσης παρέκαμψε αὐτό τό ζήτημα. *Ἀναγκάστηκαν, ἀσφαλῶς, νά σωπάσουν.*)

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι τό νά συζητᾶς γιά τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης[123] μέ ἀνθρώπους πού αὐτοαποκαλοῦνται σοσιαλιστές καί μαρξιστές, μά πού στήν πράξη περνοῦν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης στό *κυριότερο* ζήτημα, στό ζήτημα τοῦ κράτους τύπου Κομμούνας, εἶναι σάν νά συζητᾶς μέ ἀγράμματους. Θά εἶναι ἀρκετό νά δημοσιευτοῦν σάν παράρτημα σέ τούτη τήν μπροσούρα οἱ θέσεις μου γιά τή Συντακτική Συνέλευση στό ἀκέραιό τους. Ἀπ᾽αὐτές ὁ ἀναγνώστης θά δεῖ ὅτι τό ζήτημα ἔχει μπεῖ στίς 26. XII. 1917 τόσο ἀπό θεωρητική, ὅσο καί ἀπό ἱστορική καί πρακτική-πολιτική ἄποψη.

Ἄν ὁ Κάουτσκι ἀπαρνήθηκε ἐντελῶς, σάν θεωρητικός, τό μαρξισμό θά μποροῦσε νά μελετήσει, σάν ἱστορικός, τό ζήτημα τῆς πάλης τῶν Σοβιέτ ἐνάντια στή Συντακτική Συνέλευση. Ξέρουμε ἀπό πολλές ἐργασίες τοῦ Κάουτσκι ὅτι *ἤξερε* νά εἶναι μαρξιστής ἱστορικός, ὅτι *αὐτές* οἱ ἐργασίες του, παρά τήν κατοπινή του ἀποστασία, θά μείνουν μόνιμο ἀπόκτημα τοῦ προλεταριάτου. Στό συγκεκριμένο ὅμως ζήτημα ὁ Κάουτσκι καί σάν ἱστορικός *γυρίζει τίς πλάτες* στήν ἀλήθεια, ἀγνοεῖ *πασίγνωστα* γεγονότα, συμπεριφέρεται σάν συκοφάντης. *Θέλει* νά παρουσιάσει τούς μπολσεβίκους σάν ἀνθρώπους χωρίς ἀρχές καί ἐξιστορεῖ πῶς οἱ μπολσεβίκοι πάσχιζαν *νά ἀμβλύνουν* τή σύγκρουση μέ τή Συντακτική Συνέλευση προτοῦ τή διαλύσουν. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτε τό κακό, δέν ἔχουμε τίποτε νά ἀρνηθοῦμε. Δημοσιεύω τίς θέσεις ἀτόφιες, κι᾽ἐκεῖ λέγεται πεντακάθαρα: κύριοι ταλαντευόμενοι μικροαστοί πού στρογγυλοκαθήσατε στή Συντακτική Συνέλευση ἤ θά συμφιλιωθεῖτε μέ τήν προλεταριακή δικτατορία, ἤ θά σᾶς νικήσουμε «μέ ἐπαναστατικό τρόπο» (θέσεις 18 καί 19).

Ἔτσι ἐνεργοῦσε πάντα καί ἔτσι θά ἐνεργεῖ πάντα τό πραγμα-

τικά ἐπαναστατικό προλεταριάτο ἀπέναντι στήν ταλαντευόμενη μικροαστική τάξη.

Στό ζήτημα τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ὁ Κάουτσκι ἀκολουθεῖ μιά τυπική ἄποψη. Στίς θέσεις μου ἀναφέρεται καθαρά καί ἐπανειλημμένα ὅτι τά συμφέροντα τῆς ἐπανάστασης προέχουν ἀπό τά τυπικά δικαιώματα τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης (βλ. θέσεις 16 καί 17). Ἡ τυπική-δημοκρατική ἄποψη εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἄποψη τοῦ *ἀστοῦ* δημοκράτη, πού δέν ἀναγνωρίζει ὅτι προέχει τό συμφέρον τοῦ προλεταριάτου καί τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης. Σάν ἱστορικός, ὁ Κάουτσκι δέν θά μποροῦσε νά μήν ἀναγνωρίσει ὅτι τά ἀστικά Κοινοβούλια εἶναι ὄργανα τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης τάξης. Τώρα ὅμως τοῦ Κάουτσκι τοῦ χρειάστηκε (γιά τή βρωμερή ἀπάρνηση ἀπομέρους του τῆς ἐπανάστασης) νά ξεχάσει τό μαρξισμό, καί ὁ Κάουτσκι *δέν βάζει τό ἐρώτημα:* ὄργανο ποιᾶς *τάξης* ἦταν ἡ Συντακτική Συνέλευση στή Ρωσία; Ὁ Κάουτσκι δέν ἀναλύει τή συγκεκριμένη κατάσταση, δέν θέλει νά δεῖ τά γεγονότα, δέν λέει οὔτε λέξη στούς γερμανούς ἀναγνῶστες γιά τό ὅτι οἱ θέσεις μου ὄχι μόνο φώτιζαν θεωρητικά τό πρόβλημα τοῦ περιορισμένου χαρακτήρα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας (θέσεις 1-3), ὄχι μόνο ἔδειχναν τίς συγκεκριμένες συνθῆκες πού ἔκαναν νά μήν ἀνταποκρίνονται οἱ κομματικοί κατάλογοι στά μέσα τοῦ Ὀχτώβρη 1917 μέ τήν πραγματικότητα, ὅπως παρουσιαζόταν τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 (θέσεις 4-6), ἀλλά ἐξέθεταν καί *τό ἱστορικό τῆς ταξικῆς πάλης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου* τῆς περιόδου Ὀχτώβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1917 (θέσεις 7-15). Ἀπ᾽αὐτό τό συγκεκριμένο ἱστορικό βγάλαμε τό συμπέρασμα (θέση 14) ὅτι τό σύνθημα «ὅλη ἡ ἐξουσία στή Συντακτική Συνέλευση» εἶχε γίνει *στήν πραγματικότητα* σύνθημα τῶν καντέτων, τῶν καλεντινικῶν καί τῶν συνεργῶν τους.

Ὁ ἱστορικός Κάουτσκι δέν τό βλέπει αὐτό. Ὁ ἱστορικός Κάουτσκι δέν ἔχει ἀκούσει ποτέ του ὅτι τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα φέρνει κάποτε μικροαστικά Κοινοβούλια καί κάποτε ἀντιδραστικά καί ἀντεπαναστατικά. Ὁ ἱστορικός-μαρξιστής Κάουτσκι δέν ἔχει ἀκούσει πώς ἄλλο εἶναι ἡ μορφή τῶν ἐκλογῶν, ἡ μορφή τῆς δημοκρατίας, καί ἄλλο τό ταξικό περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ θεσμοῦ. Αὐτό τό ζήτημα τοῦ ταξικοῦ περιεχομένου τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης μπῆκε καθαρά καί λύθηκε στίς θέσεις μου. Μπορεῖ ἡ λύση πού ἔδωσα νά μήν εἶναι σωστή. Τίποτε δέν θά ἐπιθυμοῦσε κανείς περισσότερο ἀπό μιά μαρξιστική κριτική τῆς ἀνάλυσής μας ἀπό τρίτους. Ἀντί νά γράφει ἐντελῶς ἀνόητες φράσεις (καί τέτιες εἶναι πολλές στόν Κάουτσκι), ὅτι δῆθεν κάποιος

ἐμποδίζει τήν κριτική τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ὁ Κάουτσκι θά ἔπρεπε νά ἐπιχειρήσει μιά τέτια κριτική. Μά ἐδῶ εἶναι τό ζήτημα, ὅτι τοῦ λείπει ἡ κριτική. *Δέν βάζει κάν ζήτημα* ταξικῆς ἀνάλυσης τῶν Σοβιέτ ἀπό τό ἕνα μέρος καί τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἀπό τό ἄλλο. Καί γι' αὐτό *δέν εἶναι δυνατό* νά γίνει λογομαχία, συζήτηση μέ τόν Κάουτσκι, καί δέν μένει παρά μόνο νά *δείξει* κανείς στόν ἀναγνώστη, γιατί ὁ Κάουτσκι δέν μπορεῖ νά ὀνομαστεῖ ἀλλιῶς, παρά ἀποστάτης.

Ἡ διάσταση τῶν Σοβιέτ μέ τή Συντακτική Συνέλευση ἔχει τό ἱστορικό της, πού δέν θά μποροῦσε νά τό παρακάμψει ἀκόμη κι' ἕνας ἱστορικός πού δέν ἀκολουθεῖ τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς πάλης. Ὁ Κάουτσκι δέν θέλησε *νά θίξει* οὔτε αὐτή τήν πραγματική ἱστορία. Ὁ Κάουτσκι ἔκρυψε ἀπό τούς γερμανούς ἀναγνῶστες τό πασίγνωστο γεγονός (πού τό κρύβουν σήμερα μόνο οἱ κακόπιστοι μενσεβίκοι) ὅτι τά Σοβιέτ καί στήν περίοδο τῆς κυριαρχίας τῶν μενσεβίκων, δηλαδή ἀπό τό τέλος τοῦ Φλεβάρη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, βρίσκονταν σέ διάσταση μέ τά «παγκρατικά» (δηλ. ἀστικά) ὄργανα. Στήν οὐσία ὁ Κάουτσκι ἀκολουθεῖ τήν ἄποψη τῆς συμφιλίωσης, τῆς συμφωνίας, τῆς συνεργασίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη. Ὅσο καί νά τό ἀρνεῖται ὁ Κάουτσκι, ἡ θέση του αὐτή εἶναι γεγονός πού ἐπιβεβαιώνεται ἀπό ὁλόκληρη τήν μπροσούρα του. Δέν ἔπρεπε νά διαλύσουμε τή Συντακτική Συνέλευση πάει νά πεῖ: δέν ἔπρεπε νά φέρουμε τόν ἀγώνα ὥς τό τέλος ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, δέν ἔπρεπε νά τήν ἀνατρέψουμε, τό προλεταριάτο ἔπρεπε νά συμφιλιωθεῖ μέ τήν ἀστική τάξη.

Γιατί ὅμως ὁ Κάουτσκι ἀποσιώπησε τό γεγονός ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀσχολήθηκαν μέ αὐτό τό λίγο τιμητικό ἔργο ἀπό τό Φλεβάρη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 καί δέν κατάφεραν τίποτε; Ἄν ἦταν δυνατό νά συμφιλιωθεῖ ἡ ἀστική τάξη μέ τό προλεταριάτο, γιατί δέν πέτυχε ἡ συμφιλίωση στήν περίοδο τῶν μενσεβίκων, γιατί ἡ ἀστική τάξη ἔμενε ἔξω ἀπό τά Σοβιέτ, γιατί τά Σοβιέτ εἶχαν ὀνομαστεῖ *(ἀπό τούς μενσεβίκους)* «ἐπαναστατική δημοκρατία» καί ἡ ἀστική τάξη «τιμοκρατικά στοιχεῖα»;

Ὁ Κάουτσκι ἀπόκρυψε ἀπό τούς γερμανούς ἀναγνῶστες ὅτι ἀκριβῶς οἱ μενσεβίκοι τήν «ἐποχή» τῆς κυριαρχίας τους (II-X 1917) ὀνόμαζαν τά Σοβιέτ ἐπαναστατική δημοκρατία, ἀναγνωρίζοντας *ἔτσι* τήν ὑπεροχή τῶν Σοβιέτ ἀπέναντι σέ ὅλους τούς ἄλλους θεσμούς. Μόνο ἐξαιτίας τῆς ἀπόκρυψης αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ὁ ἱστορικός Κάουτσκι κατάφερε νά παρουσιάσει ἔτσι τά πράγματα, σάν νά μήν ἔχει ἡ διάσταση τῶν Σοβιέτ καί τῆς ἀστικῆς τάξης τό ἱστορικό τῆς, σάν νά ἐμφανίστηκε ἡ διάσταση αὐτή

μεμιᾶς, ξαφνικά, χωρίς αἰτία, λόγω τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς τῶν μπολσεβίκων. Στήν πραγματικότητα ὅμως, ἀκριβῶς *ἡ πείρα ἔξι καί πάνω μηνῶν* (γιά τήν ἐπανάσταση αὐτό εἶναι τεράστιο χρονικό διάστημα) συμβιβαστικῆς πολιτικῆς τῶν μενσεβίκων, ἀποπειρῶν συμφιλίωσης τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη, ἔπεισε τό λαό ὅτι εἶναι μάταιες αὐτές οἱ ἀπόπειρες καί ἀπομάκρυνε τό προλεταριάτο ἀπό τούς μενσεβίκους.

Τά Σοβιέτ εἶναι μιά θαυμάσια, μαχητική ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου μέ μεγάλο μέλλον, ὁμολογεῖ ὁ Κάουτσκι. Ἔτσι ὅμως ὅλη ἡ θέση τοῦ Κάουτσκι καταρέει σάν χάρτινος πύργος, ἤ σάν τό ὅραμα ἑνός μικροαστοῦ ὅτι θά μποροῦσε νά ἀποφευχθεῖ ὁ σκληρός ἀγώνας τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Γιατί ὅλη ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἀπό τήν ἀρχή ὥς τό τέλος ἕνας ἀγώνας, καί μάλιστα ἀμείλικτος, καί τό προλεταριάτο εἶναι ἡ πρωτοπόρα τάξη *ὅλων* τῶν καταπιεζομένων, ἡ ἑστία καί τό κέντρο ὅλων τῶν πόθων, ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν καταπιεζομένων γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους. Φυσικά, τά Σοβιέτ — ὄργανο πάλης τῶν καταπιεζόμενων μαζῶν — ἀντανακλοῦσαν καί ἔκφραζαν τίς διαθέσεις καί τήν ἀλλαγή τῶν ἀπόψεων αὐτῶν τῶν μαζῶν, ἀσύγκριτα γοργότερα, πληρέστερα, πιστότερα ἀπό ὁποιονδήποτε ἄλλο θεσμό (ἐδῶ, ἄς σημειωθεῖ, βρίσκεται μιά ἀπό τίς αἰτίες πού ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι ἀνώτερος τύπος δημοκρατίας).

Τά Σοβιέτ κατάφεραν νά συγκαλέσουν ἀπό τίς 28 τοῦ Φλεβάρη (μέ τό παλιό ἡμερολόγιο) ὥς τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 *δυό* πανρωσικά συνέδρια, πού ἐκπροσωποῦσαν τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας, ὅλους τούς ἐργάτες καί στρατιῶτες, τά ἑφτά ἤ ὀχτώ δέκατα τῆς ἀγροτιᾶς, χωρίς νά λογαριάζουμε ἕνα σωρό συνέδρια τοπικά, νομαρχιακά, κυβερνειακά, πόλεων καί περιοχῶν. Στό διάστημα αὐτό ἡ ἀστική τάξη δέν κατόρθωσε νά συγκαλέσει οὔτε ἕνα σῶμα, πού νά ἐκπροσωπεῖ τήν πλειοψηφία (ἐκτός ἀπό τή «Δημοκρατική σύσκεψη» [124], ἡ ὁποία ἦταν καθαρή καλπιά καί ἐμπαιγμός, πού ἐξερέθισε τό προλεταριάτο). Ἡ Συντακτική Συνέλευση ἀντανακλοῦσε τίς *ἴδιες* διαθέσεις τῶν μαζῶν, τίς *ἴδιες* πολιτικές παρατάξεις ὅπως καί τό πρῶτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ [125] (τοῦ Ἰούνη). Ὥς τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης (Γενάρης τοῦ 1918) μεσολάβησε τό δεύτερο συνέδριο τῶν Σοβιέτ (Ὀχτώβρης τοῦ 1917) [126] καί τό τρίτο (Γενάρης τοῦ 1918) [127]. Καί τά δυό *ἔδειξαν πεντακάθαρα* ὅτι οἱ μάζες ἀριστεροποιήθηκαν, ἐπαναστατικοποιήθηκαν, γύρισαν τίς πλάτες στούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, πέρασαν μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων, *δηλαδή* γύρισαν τίς πλάτες στή μικροαστική

ἡγεσία, στίς αὐταπάτες μιᾶς συμφωνίας μέ τήν ἀστική τάξη καί πέρασαν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριακοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης.

Συνεπῶς, ἡ ἴδια ἡ *ἱστορία* τῶν Σοβιέτ, ὅπως ἐμφανίζεται ἀπό *πρώτη ματιά,* δείχνει πόσο ἀναπόφευκτη ἦταν ἡ διάλυση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης καί πόσο ἡ ἴδια ἦταν *ἀντιδραστική.* ῾Ο Κάουτσκι ἐπιμένει, ὡστόσο, στό «σύνθημά» του: ἄς χαθεῖ ἡ ἐπανάσταση, ἄς θριαμβεύσει ἡ ἀστική τάξη πάνω στό προλεταριάτο, φτάνει νά ἀνθίζει ἡ «καθαρή δημοκρατία»! Fiat justitia, pereat mundus! *.

Νά ἕνας συνοπτικός ἀπολογισμός τῶν Πανρωσικῶν συνεδρίων τῶν Σοβιέτ στήν ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης:

Πανρωσικά συνέδρια τῶν Σοβιέτ	᾿Αριθμός ἀντιπροσώπων	᾿Απ᾿αὐτούς μπολσεβίκοι	Ποσοστό τῶν μπολσεβίκων
Πρῶτο (3. VI. 1917).......	790	103	13%
Δεύτερο (25. X. 1917).....	675	343	51%
Τρίτο (10. I. 1918)........	710	434	61%
Τέταρτο (14. III. 1918)[128]..	1232	795	64%
Πέμπτο (4. VII. 1918)[129]...	1164	773	66%

᾿Αρκεῖ νά ρίξουμε μιά ματιά σ᾿αὐτούς τούς ἀριθμούς γιά νά καταλάβουμε γιατί ἡ ὑπεράσπιση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἤ οἱ ἰσχυρισμοί (σάν τούς ἰσχυρισμούς τοῦ Κάουτσκι) ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν ἔχουν μέ τό μέρος τους τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, μᾶς προκαλοῦν μόνο γέλια.

ΤΟ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

῞Οπως ἔδειξα ἤδη, ἡ στέρηση τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τά ἐκλογικά της δικαιώματα δέν ἀποτελεῖ ὑποχρεωτικό καί ἀναγκαῖο γνώρισμα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Καί στή Ρωσία οἱ μπολσεβίκοι, πού πολύ πρίν ἀπό τόν ᾿Οχτώβρη εἶχαν ρίξει τό σύνθημα μιᾶς τέτιας δικτατορίας, δέν εἶχαν μιλήσει ἀπό τά πρίν γιά στέρηση τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἀπό τά ἐκλογικά τους δικαιώματα. *Αὐτό* τό συστατικό στοιχεῖο τῆς δικτατορίας δέν ἐμφανίστηκε στό φῶς τῆς ἡμέρας «σύμφωνα μέ τό σχέδιο» κάποιου κόμματος, ἀλλά *προέκυψε* ἀπό μόνο του στήν πορεία τοῦ ἀγώνα. ῾Ο ἱστορικός Κάουτσκι φυσικά δέν τό πρόσεξε αὐτό. Δέν κατάλαβε ὅτι ἡ ἀστική τάξη, ἀπό τόν καιρό ἀκόμη τῆς κυριαρχίας τῶν μενσεβί-

* — ῎Ας γίνει δικαιοσύνη, κι᾿ὁ κόσμος νά χαθεῖ! *῾Η Σύντ.*

κων (συμφιλιωτιστῶν ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη) στά Σοβιέτ, ἀπομονώθηκε μόνη της ἀπό τά Σοβιέτ, τά μποϋκοτάριζε, τασσόταν ἐνάντιά τους, μηχανοραφοῦσε σέ βάρος τους. Τά Σοβιέτ παρουσιάστηκαν χωρίς κανένα Σύνταγμα καί ὑπῆρχαν *πάνω ἀπό ἕνα χρόνο* (ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1917 ὥς τό καλοκαίρι τοῦ 1918) χωρίς κανένα Σύνταγμα. Ἡ μανία τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στήν αὐθυπόστατη καί πανίσχυρη (σάν καθολική) ὀργάνωση τῶν καταπιεζομένων, ἡ πάλη — καί μάλιστα ἡ πιό ξετσίπωτη, ἰδιοτελής καί βρωμερή — ἡ πάλη τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στά Σοβιέτ, τέλος ἡ ἀπροκάλυπτη συμμετοχή τῆς ἀστικῆς τάξης (ἀπό τούς καντέτους ὥς τούς δεξιούς ἐσέρους, ἀπό τόν Μιλιουκόφ ὥς τόν Κέρενσκι) στό πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοφ — ὅλα αὐτά *προετοίμασαν* τόν ἐπίσημο ἀποκλεισμό τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τά Σοβιέτ.

Ὁ Κάουτσκι ἔχει ἀκούσει γιά τό πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοφ, ἀλλά φτύνει μεγαλόπρεπα τά γεγονότα καί τήν πορεία τῆς ἱστορίας, τίς μορφές πάλης πού καθορίζουν τίς *μορφές* τῆς δικτατορίας: στ'ἀλήθεια, τί σημασία ἔχουν ἐδῶ τά γεγονότα, μιά καί πρόκειται γιά τήν «καθαρή» δημοκρατία; Γι'αὐτό ἡ «κριτική» τοῦ Κάουτσκι, πού στρέφεται κατά τῆς στέρησης τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τά ἐκλογικά της δικαιώματα, χαρακτηρίζεται ἀπό μιά τόσο... γλυκερή ἀφέλεια, πού θά ἦταν συγκινητική, ἄν προερχόταν ἀπό ἕνα παιδί, μά προκαλεῖ ἀηδία ὅταν προέρχεται ἀπό ἕνα πρόσωπο, πού ἐπίσημα δέν θεωρεῖται ἀκόμη πτωχός τῷ πνεύματι.

«...Ἄν οἱ καπιταλιστές μέ τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα ἀποδείχνονταν ἀσήμαντη μειοψηφία, τότε αὐτοί θά ὑπέκυπταν πιό γρήγορα στή μοίρα τους» (σελ. 33)... Ἀλήθεια, δέν εἶναι χαριτωμένο; Ὁ ἔξυπνος Κάουτσκι εἶδε πολλές φορές στήν ἱστορία, καί γενικά ξέρει περίφημα ἀπό τήν παρατήρηση τῆς πραγματικῆς ζωῆς, τσιφλικάδες καί καπιταλιστές πού παίρνουν ὑπόψη τους τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν καταπιεζομένων. Ὁ ἔξυπνος Κάουτσκι ἀκολουθεῖ σταθερά τήν ἄποψη τῆς «ἀντιπολίτευσης» δηλαδή τήν ἄποψη τῆς ἐσωκοινοβουλευτικῆς πάλης. Καί ἔτσι γράφει ἀκριβῶς κατά λέξη: «ἀντιπολίτευση» (στή σελ. 34 καί σέ πολλές ἄλλες).

Ὤ, σοφέ ἱστορικέ καί πολιτικέ! Δέν θά ἔβλαπτε νά ξέρετε ὅτι ἡ «ἀντιπολίτευση» εἶναι μιά ἔννοια εἰρηνικοῦ ἀγώνα καί μόνο κοινοβουλευτικοῦ, δηλαδή μιά ἔννοια πού ἀνταποκρίνεται σέ μιά κατάσταση μή ἐπαναστατική, μιά ἔννοια πού ἀνταποκρίνεται στήν *ἔλλειψη ἐπανάστασης*. Στήν ἐπανάσταση ἔχουμε νά κάνουμε μ'ἕναν ἀμείλικτο ἐχθρό στόν ἐμφύλιο πόλεμο, καί κανενός εἴδους ἀντιδραστικές ἱερεμιάδες μικροαστοῦ, πού φοβᾶται ἕναν τέ-

τιο πόλεμο ὅπως τόν φοβᾶται ὁ Κάουτσκι, δέν θά ἀλλάξουν αὐτό τό γεγονός. Εἶναι κωμικό νά ἐξετάζεις ἀπό τή σκοπιά τῆς «ἀντιπολίτευσης» τά ζητήματα τοῦ ἀμείλικτου ἐμφυλίου πολέμου, τή στιγμή πού ἡ ἀστική τάξη δέν διστάζει μπροστά σέ κανένα ἔγκλημα, —τό παράδειγμα τῶν ἀνθρώπων τῶν Βερσαλλιῶν καί τῆς συναλλαγῆς τους μέ τόν Βίσμαρκ εἶναι ἀρκετά εὔγλωττο γιά κάθε ἄνθρωπο πού δέν ἀντικρύζει τήν ἱστορία σάν τόν Πετρούσκα τοῦ Γκόγκολ—τή στιγμή πού ἡ ἀστική τάξη καλεῖ σέ βοήθεια τά ξένα κράτη καί μηχανοραφεῖ μαζί τους ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τοῦ Κάουτσκι, αὐτοῦ τοῦ «συμβούλου τῆς σύγχυσης», πρέπει νά φορέσει νυχτερινό σκοῦφο καί νά βλέπει σάν νόμιμη «ἀντιπολίτευση» τήν ἀστική τάξη πού ὀργανώνει τίς ἀντεπαναστατικές ἀνταρσίες τῶν Ντοῦτοφ, τῶν Κρασνόφ καί τῶν τσέχων, πού πληρώνει ἑκατομμύρια στούς σαμποταριστές. Ὤ, τί βαθύνοια!

Ὁ Κάουτσκι ἐνδιαφέρεται ἀποκλειστικά γιά τήν τυπική-νομική πλευρά τοῦ ζητήματος ἔτσι πού, ὅταν διαβάζει κανείς τίς κρίσεις του γιά τό Σοβιετικό Σύνταγμα, θυμᾶται ἄθελά του τά λόγια τοῦ Μπέμπελ: οἱ νομικοί εἶναι ἀντιδραστικοί ὥς τό μεδούλι. «Στήν πραγματικότητα—γράφει ὁ Κάουτσκι—δέν μπορεῖς νά στερήσεις τά δικαιώματα μόνο ἀπό τούς καπιταλιστές. Ποιός εἶναι καπιταλιστής ἀπό νομική ἄποψη; Αὐτός πού κατέχει περιουσία; Ἀκόμη καί σέ μιά χώρα σάν τή Γερμανία, πού τόσο πολύ προχώρησε στό δρόμο τῆς οἰκονομικῆς προόδου, πού ἔχει τόσο πολυάριθμο προλεταριάτο, ἡ ἐγκαθίδρυση μιᾶς σοβιετικῆς δημοκρατίας θά στεροῦσε μεγάλες μάζες ἀνθρώπων ἀπό τά πολιτικά τους δικαιώματα. Τό 1907 στή γερμανική αὐτοκρατορία οἱ ἀσχολούμενοι ἐπαγγελματικά στούς τρεῖς μεγάλους κλάδους—στήν ἀγροτική οἰκονομία, στή βιομηχανία καί στό ἐμπόριο—μαζί μέ τά μέλη τῶν οἰκογενειῶν τους ἀνέρχονταν σέ 35 περίπου ἑκατομμύρια μισθωτούς ὑπαλλήλους καί ἐργάτες καί σέ 17 ἑκατομμύρια ἀνεξάρτητους. Συνεπῶς, ἕνα κόμμα μπορεῖ θαυμάσια νά ἔχει τήν πλειοψηφία στούς μισθωτούς ἐργάτες, ἀλλά νά ἀποτελεῖ μειοψηφία μέσα στόν πληθυσμό» (σελ. 33).

Νά ἕνα δειγματάκι ἀπό τίς κρίσεις τοῦ Κάουτσκι. Δέν εἶναι μήπως αὐτό ἀντεπαναστατικό κλαψούρισμα ἀστοῦ; Γιατί, κύριε Κάουτσκι, ὅλους τούς «ἀνεξάρτητους» τούς κατατάξατε στούς στερημένους δικαιωμάτων, ἀφοῦ ξέρετε πολύ καλά ὅτι ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ρώσων ἀγροτῶν δέν χρησιμοποιεῖ μισθωτούς ἐργάτες, συνεπῶς, δέν ὑπόκειται στή στέρηση δικαιωμάτων; Δέν εἶναι αὐτό πλαστογραφία;

Γιατί, σοφέ οἰκονομολόγε, δέν παραθέσατε τά πολύ γνωστά σας στοιχεῖα γιά τή μισθωτή ἐργασία στήν ἀγροτική οἰκονομία, πού περιέχονται στήν ἴδια γερμανική στατιστική τοῦ 1907 κατά κατηγορίες νοικοκυριῶν; Γιατί δέν δείξατε στούς γερμανούς ἐργάτες, ἀναγνῶστες τῆς μπροσούρας σας, αὐτά τά στοιχεῖα, ἀπ᾽ὅπου θά φαίνονταν *πόσοι εἶναι οἱ ἐκμεταλλευτές*, ἤ τί μικρό ἀριθμό ἀντιπροσωπεύουν αὐτοί, σύμφωνα μέ τή γερμανική στατιστική, μέσα στό σύνολο τῶν «ἀγροτῶν νοικοκυρέων»;

᾽Επειδή ἡ ἀποστασία σας σᾶς κατάντησε ἁπλό συκοφάντη στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης.

῾Ο καπιταλιστής, βλέπετε, εἶναι μιά ἀκαθόριστη νομική ἔννοια, καί ὁ Κάουτσκι σέ ἀρκετές σελίδες κατακεραυνώνει τήν «αὐθαιρεσία» τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος. Αὐτός ὁ «σοβαρός ἐπιστήμονας» παραχωρεῖ στήν ἀγγλική ἀστική τάξη αἰῶνες γιά νά ἐπεξεργάζεται καί νά καταρτίζει νέο (νέο σέ σχέση μέ τό μεσαίωνα) ἀστικό Σύνταγμα, ἐνῶ σέ μᾶς, τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας, αὐτός ὁ ἐκπρόσωπος μιᾶς λακέδικης ἐπιστήμης δέν δίνει καμιά διορία. ᾽Απαιτεῖ ἀπό μᾶς ἕνα Σύνταγμα ἐπεξεργασμένο μέ τό νί καί μέ τό σίγμα—μέσα σέ λίγους μῆνες...

...«Αὐθαιρεσία»! ᾽Αναλογιστεῖτε μονάχα τί ἀπέραντο βρωμερό λακεδισμό μπροστά στήν ἀστική τάξη καί στενοκέφαλο σχολαστικισμό ἀποκαλύπτει μιά *τέτια* μομφή. ῞Οταν οἱ νομικοί τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, ἀστοί ὥς τό μεδούλι καί ἀντιδραστικοί στό μεγαλύτερο μέρος τους, ἐπί αἰῶνες ἤ δεκαετίες κατάρτιζαν λεπτομερέστατους κανονισμούς, ἔγραφαν δεκάδες καί ἑκατοντάδες τόμους μέ νόμους καί ἑρμηνεῖες πάνω στούς νόμους πού *καταπιέζουν* τούς ἐργάτες, πού δένουν χειροπόδαρα τόν *φτωχό*, πού στήνουν χίλιες δυό μηχανές καί ἐμπόδια στό δρόμο τοῦ κάθε ἁπλοῦ ἐργαζόμενου ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ—ὤ, τότε οἱ ἀστοί φιλελεύθεροι καί ὁ κύριος Κάουτσκι δέν βλέπουν ἐδῶ «αὐθαιρεσία»! ᾽Εδῶ ὑπάρχει «τάξη» καί «νομιμότητα»! ᾽Εδῶ εἶναι ὅλα καλομελετημένα καί προδιαγραμμένα, πῶς μπορεῖ νά «ξεζουμίζει κανείς» τόν φτωχό. ᾽Εδῶ ὑπάρχουν χιλιάδες ἀστοί δικηγόροι καί δημόσιοι ὑπάλληλοι (γιά ὅλους αὐτούς ὁ Κάουτσκι γενικά δέν λέει λέξη, ἴσως, ἐπειδή ἀκριβῶς ὁ Μάρξ ἔδινε τεράστια σημασία στό *τσάκισμα* τῆς γραφειοκρατικῆς μηχανῆς...)—δικηγόροι καί δημόσιοι ὑπάλληλοι πού ξέρουν νά ἑρμηνεύουν τούς νόμους ἔτσι, πού ὁ ἐργάτης καί ὁ μεσαῖος ἀγρότης νά μή μποροῦν ποτέ νά ἀνοίξουν δρόμο μέσα ἀπό τό συρματόπλεγμα αὐτῶν τῶν νόμων. Αὐτό δέν εἶναι «αὐθαιρεσία» τῆς ἀστικῆς τάξης, δέν εἶναι δικτατορία τῶν ἀχόρταγων καί βρωμερῶν ἐκμεταλλευτῶν πού ρουφοῦν τό αἶ-

μα τοῦ λαοῦ· κάθε ἄλλο. Αὐτό εἶναι «καθαρή δημοκρατία», πού μέρα μέ τή μέρα γίνεται ὅλο καί πιό καθαρή.

Ὅταν ὅμως οἱ ἐργαζόμενες καί καταπιεζόμενες τάξεις, ξεκομένες λόγω τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀπό τ᾿ἀδέλφια τους τοῦ ἐξωτερικοῦ, γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία συγκρότησαν τά Σοβιέτ *τους*, κάλεσαν στήν πολιτική οἰκοδόμηση *τίς μάζες ἐκεῖνες*, πού ἡ ἀστική τάξη τίς καταπίεζε, τίς τσάκιζε, τίς ἀποβλάκωνε, καί ἄρχισαν *οἱ ἴδιες* νά χτίζουν τό *καινούργιο* προλεταριακό κράτος, ἄρχισαν μέσα στή φωτιά ἑνός πεισματικοῦ ἀγώνα, στή φωτιά τοῦ ἐμφυλίου πολέμου *νά χαράζουν* τίς βασικές ἀρχές ἑνός κράτους *χωρίς ἐκμεταλλευτές*—τότε ὅλοι οἱ παλιάνθρωποι τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅλη ἡ συμμορία, οἱ αἱματορουφῆχτρες, μαζί μέ τόν Κάουτσκι, πού τούς κρατάει τό ἴσο, ἄρχισαν νά οὐρλιάζουν γιά «αὐθαιρεσία»! Καί ἀλήθεια ἀπό ποῦ θά μάθουν αὐτοί οἱ ἀγράμματοι ἐργάτες καί ἀγρότες, αὐτός ὁ «ὄχλος», νά ἑρμηνεύουν τούς νόμους τους; Ἀπό ποῦ θά πάρουν αὐτοί οἱ ἁπλοί ἐργαζόμενοι τό αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης, δίχως τίς συμβουλές τῶν μορφωμένων δικηγόρων, τῶν ἀστῶν συγγραφέων, τῶν Κάουτσκι καί τῶν πολύξερων παλιῶν ὑπαλλήλων;

Ἀπό τό λόγο μου τῆς 28. IV. 1918 [130] ὁ κύριος Κάουτσκι παραθέτει τά λόγια: «...Οἱ μάζες καθορίζουν μόνες τους τόν τρόπο διεξαγωγῆς καί τίς προθεσμίες τῶν ἐκλογῶν...» Καί ὁ «καθαρός δημοκράτης» Κάουτσκι συμπεραίνει:

> «Συνεπῶς, τά πράγματα, ὅπως φαίνεται, ἔχουν ἔτσι πού ἡ κάθε συνέλευση ἐκλογέων καθορίζει κατά τήν κρίση της τόν τρόπο διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν. Ἡ αὐθαιρεσία καί ἡ δυνατότητα νά παραμεριστοῦν τά ἀνεπιθύμητα ἀντιπολιτευτικά στοιχεῖα μέσα στό ἴδιο τό προλεταριάτο θά ἔφταναν ἔτσι στόν ἀνώτατο βαθμό» (σελ. 37).

Κατά τί λοιπόν διαφέρει αὐτό ἀπό τή φλυαρία ἑνός μισθωμένου στούς καπιταλιστές καλαμαρᾶ, πού ὠρύεται ὅτι στίς ἀπεργίες ἡ μάζα καταπιέζει τούς «φίλεργους» ἐπιμελεῖς ἐργάτες; Γιατί *δέν* εἶναι αὐθαιρεσία ὁ γραφειοκρατικός-*ἀστικός* καθορισμός τοῦ τρόπου διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν στήν «καθαρή» ἀστική δημοκρατία; Γιατί τό αἴσθημα δικαιοσύνης *τῶν μαζῶν πού ξεσηκώθηκαν στόν ἀγώνα* ἐνάντια στούς προαιώνιους ἐκμεταλλευτές τους, τῶν μαζῶν πού φωτίζονται καί ἀτσαλώνονται σ᾿αὐτό τό σκληρό ἀγώνα, πρέπει νά εἶναι κατώτερο ἀπό τό αἴσθημα μιᾶς *χούφτας* δημοσίων ὑπαλλήλων, διανοουμένων, δικηγόρων πού ἔχουν διαπαιδαγωγηθεῖ μέ τό πνεῦμα τῶν *ἀστικῶν* προκαταλήψεων;

Ὁ Κάουτσκι εἶναι ἀληθινός σοσιαλιστής· μή τολμήσετε νά

ἀμφισβητήσετε τήν εἰλικρίνεια αὐτοῦ τοῦ ἀξιοσέβαστου πάτερφαμίλια, αὐτοῦ τοῦ ἐντιμότατου πολίτη. Εἶναι θερμός καί πεπεισμένος ὀπαδός τῆς νίκης τῶν ἐργατῶν, τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Θά ἐπιθυμοῦσε μόνο οἱ γλυκεροί διανοουμενίσκοι-μικροαστοί καί φιλισταῖοι μέ τό νυχτερινό σκοῦφο νά ἐπεξεργαστοῦν *πρῶτα*, δηλ. *προτοῦ* ἀρχίσει τό κίνημα τῶν μαζῶν, *προτοῦ* ἀρχίσει ὁ πεισματικός τους ἀγώνας ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές καί ἀπαραίτητα *χωρίς* ἐμφύλιο πόλεμο, ἕνα μετριοπαθή καί φροντισμένο *κανονισμό ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης*...

Ὁ πάνσοφός μας Ἰουδάκος Γκολοβλιόφ διηγεῖται μέ βαθιά ἠθική ἀγανάκτηση στούς γερμανούς ἐργάτες ὅτι ἡ Πανρωσική ΚΕΕ τῶν Σοβιέτ ἀποφάσισε στίς 14. VI. 1918 νά διώξει ἀπό τά Σοβιέτ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Κόμματος τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί τοῦ Κόμματος τῶν μενσεβίκων[131]. «Τό μέσο αὐτό—γράφει ὁ Ἰουδάκος Κάουτσκι, φλεγόμενος ἀπό ἱερή ἀγανάκτηση—δέν στρέφεται ἐνάντια σέ ὁρισμένα πρόσωπα πού διέπραξαν ὁρισμένες ἀξιόποινες πράξεις... Τό Σύνταγμα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας δέν λέει λέξη γιά τή βουλευτική ἀσυλία τῶν μελῶν τῶν Σοβιέτ. Ἐδῶ ἀποκλείονται ἀπό τά Σοβιέτ ὄχι ὁρισμένα *πρόσωπα*, μά ὁρισμένα *κόμματα*» (σελ. 37).

Ναί, πραγματικά αὐτό εἶναι φοβερό, εἶναι ἀπαράδεκτη παρέκκλιση ἀπό τήν καθαρή δημοκρατία, πού σύμφωνα μέ τούς κανόνες της θά κάνει τήν ἐπανάσταση ὁ ἐπαναστάτης μας Ἰουδάκος Κάουτσκι. Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι, θά ἔπρεπε πρῶτα νά ὑποσχεθοῦμε ἀσυλία στούς Σάβινκοφ καί Σία, στούς Λίμπερνταν[132] καί τούς Πότρεσοφ (τούς «ἀκτιβίστες»)[133] καί Σία, ἔπειτα νά συντάξουμε ἕναν ποινικό κώδικα πού νά χαρακτηρίζει «ἀξιόποινη» τή συμμετοχή στόν τσεχοσλοβακικό ἀντεπαναστατικό πόλεμο, ἤ τή συμμαχία μέ τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές στήν Οὐκρανία ἤ στή Γεωργία *ἐνάντια* στούς ἐργάτες τῆς χώρας μας, καί μόνο *ὕστερα ἀπόλα αὐτά*, μέ βάση τοῦτο τόν ποινικό κώδικα, θά εἴχαμε τό δικαίωμα, σύμφωνα μέ τήν «καθαρή δημοκρατία», νά ἀποκλείουμε ἀπό τά Σοβιέτ «ὁρισμένα πρόσωπα». Εἶναι αὐτονόητο ὅτι στήν περίπτωση αὐτή οἱ τσεχοσλοβάκοι πού παίρνουν λεφτά ἀπό τούς ἀγγλογάλλους καπιταλιστές μέσω τῶν Σάβινκοφ, τῶν Πότρεσοφ καί τῶν Λίμπερνταν (ἤ μέ τή βοήθεια τῆς προπαγάνδας τους), καθώς καί οἱ Κρασνόφ, πού παίρνουν πυρομαχικά ἀπό τούς γερμανούς μέσω τῶν μενσεβίκων τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Τιφλίδας, θά κάθονταν φρόνιμα, ὥσπου νά συντάξουμε ἕνα δίκαιο ποινικό κώδικα καί, σάν οἱ πιό καθαροί δημοκράτες, θά περιορίζονταν στό ρόλο τῆς «ἀντιπολίτευσης»...

Όχι λιγότερη ήθική άγανάκτηση προκαλεῖ στόν Κάουτσκι τό γεγονός ὅτι τό Σοβιετικό Σύνταγμα ἀφαιρεῖ τά ἐκλογικά δικαιώματα ἀπό ἐκείνους πού «χρησιμοποιοῦν μισθωτούς ἐργάτες μέ σκοπό νά ἀποκομίσουν κέρδος». «Ὁ ἐργάτης πού δουλεύει στό σπίτι ἤ ὁ μικροεργοδότης μέ ἕναν κάλφα — γράφει ὁ Κάουτσκι — μπορεῖ νά ζεῖ καί νά αἰσθάνεται ἀκριβῶς σάν προλετάριος, καί παρόλα αὐτά τοῦ στεροῦν τό ἐκλογικό δικαίωμα» (σελ. 36).

Τί παρέκκλιση ἀπό τήν «καθαρή δημοκρατία»! Τί ἀδικία! Ὥς τώρα ὅλοι οἱ μαρξιστές, εἶναι ἀλήθεια, θεωροῦσαν — καί τό στήριζαν αὐτό σέ χιλιάδες γεγονότα — ὅτι οἱ μικροεργοδότες εἶναι οἱ πιό ξετσίπωτοι καί οἱ πιό παραδόπιστοι ἐκμεταλλευτές τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν, μά ὁ Ἰουδάκος Κάουτσκι δέν παίρνει, φυσικά, τήν *τάξη* τῶν μικροεργοδοτῶν (ποιός ἄραγε σοφίστηκε αὐτή τή βλαβερή θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης;), μά μεμονωμένα πρόσωπα, τούς ἐκμεταλλευτές πού «ζοῦν καί αἰσθάνονται ἀκριβῶς σάν προλετάριοι». Ἡ περίφημη «οἰκονόμα Ἁγνή», πού θεωροῦνταν ἀπό καιρό πεθαμένη, ἀναστήθηκε ἀπό τήν πένα τοῦ Κάουτσκι. Αὐτή τήν οἰκονόμα Ἁγνή τήν ἐπινόησε καί τή λάνσαρε στή γερμανική φιλολογία ἐδῶ καί κάμποσες δεκαετίες ἕνας «καθαρός» δημοκράτης, ὁ ἀστός Εὐγκένι Ρίχτερ. Αὐτός προφήτευσε τίς ἀνείπωτες συμφορές πού θά φέρει ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἡ δήμευση τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί ἀναρωτιόταν ἁπλοϊκά τί πάει νά πεῖ καπιταλιστής ἀπό νομική ἄποψη. Ἔπαιρνε γιά παράδειγμα μιά φτωχή καί οἰκονόμα μοδίστρα («οἰκονόμα Ἁγνή»), πού οἱ κακοί «δικτάτορες τοῦ προλεταριάτου» τῆς ἁρπάζουν τήν τελευταία δεκάρα. Ὑπῆρξε ἐποχή πού ὅλη ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία διασκέδαζε μ'αὐτή τήν «οἰκονόμα Ἁγνή» τοῦ καθαροῦ δημοκράτη Εὐγκένι Ρίχτερ. Αὐτό ὅμως γινόταν στόν παλιό, τόν πολύ παλιό καιρό, τότε πού ζοῦσε ἀκόμη ὁ Μπέμπελ κι'ἔλεγε καθαρά καί ξάστερα τήν ἀλήθεια, ὅτι στό Κόμμα μας ὑπάρχουν πολλοί ἐθνικοφιλελεύθεροι [134]. Αὐτό γινόταν στόν παλιό καιρό, τότε πού ὁ Κάουτσκι δέν ἦταν ἀκόμη ἀποστάτης.

Τώρα ἡ «οἰκονόμα Ἁγνή» ἀναστήθηκε στό πρόσωπο «τοῦ μικροεργοδότη πού ἔχει ἕναν κάλφα καί ζεῖ καί αἰσθάνεται ἀκριβῶς σάν προλετάριος». Οἱ κακοί μπολσεβίκοι τόν ἀδικοῦν, στεροῦν ἀπ'αὐτόν τό ἐκλογικό δικαίωμα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι «κάθε ἐκλογική συνέλευση» στή Σοβιετική Δημοκρατία, ὅπως λέει καί ὁ ἴδιος ὁ Κάουτσκι, μπορεῖ νά δεχτεῖ ἕναν φτωχό μικρομάστορα πού συνδέεται, ἄς ποῦμε, μέ ἕνα ἐργοστάσιο, σάν ἐξαίρεση, ἄν αὐτός δέν εἶναι ἐκμεταλλευτής, ἄν *πραγματικά* «ζεῖ καί αἰσθάνεται ἀκριβῶς

σάν προλετάριος». 'Αλλά μπορεῖ νά ἔχεις ἐμπιστοσύνη στή γνώση τῆς ζωῆς, στό αἴσθημα δικαιοσύνης μιᾶς ἐργοστασιακῆς συνέλευσης ἁπλῶν ἐργατῶν, πού δέν εἶναι κανονική καί λειτουργεῖ (τί φρίκη!) χωρίς καταστατικό; Δέν εἶναι ξεκάθαρο, ὅτι θά ἦταν καλύτερα νά δοθεῖ τό ἐκλογικό δικαίωμα σέ *ὅλους* τούς ἐκμεταλλευτές, σέ *ὅλους* ὅσοι χρησιμοποιοῦν μισθωτούς ἐργάτες, παρά νά διατρέξει κανείς τόν κίνδυνο νά ἀδικηθοῦν ἀπό τούς ἐργάτες ἡ «οἰκονόμα 'Αγνή» καί «ὁ μικρομάστορας πού ζεῖ καί αἰσθάνεται σάν προλετάριος»;

*   *
*

Οἱ ἀξιοκαταφρόνητοι παλιάνθρωποι ἀποστάτες, πού τούς χειροκροτεῖ ἡ ἀστική τάξη καί οἱ σωβινιστές *, ἄς δυσφημοῦν τό Σοβιετικό μας Σύνταγμα, ἐπειδή στερεῖ τό ἐκλογικό δικαίωμα ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές. Αὐτό εἶναι καλό, γιατί θά ἐπισπεύσει καί θά βαθύνει τή ρήξη τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν τῆς Εὐρώπης μέ τούς Σάιντεμαν καί Κάουτσκι, μέ τούς Ρενοντέλ καί Λονγκέ, μέ τούς Χέντερσον καί Ράμσεϋ Μακντόναλντ, μέ τούς παλιούς ἡγέτες καί τούς παλιούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Οἱ μάζες τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, οἱ συνειδητοί καί τίμιοι ἡγέτες, οἱ προερχόμενοι ἀπό τούς ἐπαναστάτες προλετάριους θά εἶναι *μαζί* μας. Φτάνει νά γνωρίσουν τό Σοβιετικό μας Σύνταγμα αὐτοί οἱ προλετάριοι κι'αὐτές οἱ μάζες γιά νά ποῦν ἀμέσως: νά ποιοί εἶναι οἱ πραγματικά *δικοί μας ἄνθρωποι,* νά ποιό εἶναι τό πραγματικό ἐργατικό κόμμα, ἡ πραγματική ἐργατική κυβέρνηση. Γιατί δέν ἐξαπατᾶ τούς ἐργάτες μέ φλυαρίες γιά μεταρυθμίσεις, ὅπως μᾶς *ἐξαπατοῦσαν ὅλοι οἱ ἡγέτες πού ἀναφέραμε παραπάνω,* ἀλλά ἀντιμάχεται στά σοβαρά τούς ἐκμεταλλευτές, πραγματοποιεῖ στά σοβαρά τήν ἐπανάσταση, ἀγωνίζεται *στήν πράξη* γιά τήν πλήρη ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν.

"Αν τά Σοβιέτ ὕστερα ἀπό ἑνός χρόνου «πρακτική πείρα» ἔχουν στερήσει τό ἐκλογικό δικαίωμα ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές, αὐτό *σημαίνει* ὅτι τά Σοβιέτ αὐτά εἶναι πραγματικά ὀργανώσεις

---

*Τώρα μόλις διάβασα τό κύριο ἄρθρο τῆς «'Εφημερίδας τῆς Φραγκφούρτης»[135] (22.X.1918, ἀρ. φύλ. 293), πού ἐκθειάζει τήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι. 'Η ἐφημερίδα τῶν χρηματιστῶν εἶναι ἱκανοποιημένη. Γιατί ὄχι; Καί ἕνας σύντροφος ἀπό τό Βερολίνο μοῦ γράφει ὅτι ἡ «Φόρβερτς», ἡ ἐφημερίδα τῶν Σάιντεμαν, διακήρυξε σέ ἕνα ειδικό ἄρθρο ὅτι προσυπογράφει σχεδόν κάθε γραμμή τοῦ Κάουτσκι[136]. Συγχαρητήρια, συγχαρητήρια!

τῶν καταπιεζόμενων μαζῶν καί ὄχι τῶν πουλημένων στήν ἀστική τάξη σοσιαλιμπεριαλιστῶν καί σοσιαλπασιφιστῶν. *Ἄν* τά Σοβιέτ αὐτά ἔχουν ἀφαιρέσει τό ἐκλογικό δικαίωμα ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές, αὐτό *σημαίνει* ὅτι τά Σοβιέτ δέν εἶναι ὄργανα τοῦ μικροαστικοῦ συμφιλιωτισμοῦ μέ τούς καπιταλιστές, δέν εἶναι ὄργανα τῆς κοινοβουλευτικῆς φλυαρίας (τῶν Κάουτσκι, τῶν Λονγκέ καί τῶν Μακντόναλντ), ἀλλά ὄργανα τοῦ πραγματικά ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, πού κάνει ἀγώνα ζωῆς ἤ θανάτου ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές.

«Τό βιβλιαράκι τοῦ Κάουτσκι εἶναι σχεδόν ἄγνωστο ἐδῶ», μοῦ ἔγραφε τίς προάλλες ἀπό τό Βερολίνο (σήμερα εἶναι 30 τοῦ Ὀχτώβρη) ἕνας καλά πληροφορημένος σύντροφος. Θά συμβούλευα τούς πρεσβευτές μας στή Γερμανία καί στήν Ἐλβετία νά μή λυπηθοῦν λεφτά γιά ν᾿ ἀγοράσουν ὅλο τό τιράζ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου καί *νά τό μοιράσουν δωρεάν* στούς συνειδητούς ἐργάτες, γιά νά δείξουν τή βρωμιά αὐτῆς τῆς «εὐρωπαϊκῆς»—διάβαζε: ἰμπεριαλιστικῆς καί ρεφορμιστικῆς-σοσιαλδημοκρατίας, πού ἀπό καιρό ἔχει μετατραπεῖ σέ «ἀποσυντεθειμένο πτῶμα».

* *
*

Στό τέλος τοῦ βιβλίου του, στίς σελ. 61 καί 63 ὁ κύριος Κάουτσκι χύνει πικρά δάκρυα, ἐπειδή ἡ «νέα θεωρία» (ὅπως ὀνομάζει τόν μπολσεβικισμό, φοβούμενος νά θίξει τήν ἀνάλυση τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς) «βρίσκει ὀπαδούς ἀκόμη καί στίς παλιές δημοκρατίες, ὅπως λ.χ. στήν Ἐλβετία». Εἶναι «ἀκατανόητο» γιά τόν Κάουτσκι «ὅτι οἱ γερμανοί σοσιαλδημοκράτες δέχονται αὐτή τή θεωρία».

Ὄχι, αὐτό εἶναι ὁλότελα κατανοητό, γιατί ὕστερα ἀπό τά σοβαρά διδάγματα τοῦ πολέμου, τόσο οἱ Σάιντεμαν ὅσο καί οἱ Κάουτσκι γίνονται ἀντιπαθητικοί στίς ἐπαναστατικές μάζες.

«Ἐμεῖς» εἴμασταν πάντα ὑπέρ τῆς δημοκρατίας—γράφει ὁ Κάουτσκι—καί ξάφνου ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νά τήν ἀπαρνηθοῦμε!

«Ἐμεῖς», οἱ ὀπορτουνιστές τῆς σοσιαλδημοκρατίας, εἴμασταν πάντα ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, καί οἱ Κόλμπ καί Σία *ἀπό καιρό* τό ἔχουν πεῖ αὐτό ἀνοιχτά. Ὁ Κάουτσκι τό ξέρει καί τοῦ κάκου νομίζει ὅτι θά μπορέσει νά κρύψει ἀπό τούς ἀναγνῶστες του τό ὁλοφάνερο γεγονός τῆς «ἐπανόδου του στούς κόλπους» τῶν Μπέρνσταϊν καί τῶν Κόλμπ.

«Ἐμεῖς», οἱ ἐπαναστάτες μαρξιστές, ποτέ δέν θεοποιήσαμε τήν «καθαρή» (ἀστική) δημοκρατία. Τό 1903 ὁ Πλεχάνοφ ἦταν,

ὅπως εἶναι γνωστό, ἐπαναστάτης μαρξιστής (πρίν ἀπό τή θλιβερή στροφή του, πού τόν ἔφερε στή θέση ἑνός ρώσου Σάιντεμαν). Καί ὁ Πλεχάνοφ ἔλεγε τότε στό συνέδριο τοῦ Κόμματος πού ψήφισε τό πρόγραμμα[137] ὅτι στήν ἐπανάσταση τό προλεταριάτο θά ἀφαιρέσει, στήν ἀνάγκη, τό ἐκλογικό δικαίωμα ἀπό τούς καπιταλιστές, *θά διαλύσει ὁποιαδήποτε Βουλή*, ἄν ἀποδειχτεῖ ὅτι εἶναι ἀντεπαναστατική. Ὅτι αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἄποψη εἶναι ἡ μόνη πού ἀνταποκρίνεται στό μαρξισμό, αὐτό θά τό δεῖ ὁ καθένας ἀκόμη καί ἀπό τίς διακηρύξεις τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, πού ἀνάφερα παραπάνω. Αὐτό ἀπορέει, ὁλοφάνερα, ἀπ'ὅλες τίς βάσεις τοῦ μαρξισμοῦ.

«Ἐμεῖς», οἱ ἐπαναστάτες μαρξιστές, δέν λέγαμε ποτέ στό λαό πράγματα σάν κι'αὐτά πού ἀρέσκονταν νά λένε οἱ καουτσκιστές ὅλων τῶν ἐθνῶν, πού φέρνονται δουλόπρεπα ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη καί προσαρμόζονται στόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, παρασιωπώντας τόν *ἀστικό* χαρακτήρα τῆς σύγχρονης δημοκρατίας καί ζητώντας ἁπλῶς τή διεύρυνσή *της*, τήν ὁλοκλήρωσή *της*.

«Ἐμεῖς» λέγαμε στήν ἀστική τάξη: ἐσεῖς, οἱ ἐκμεταλλευτές καί ὑποκριτές, μιλᾶτε γιά δημοκρατία, βάζοντας ταυτόχρονα σέ κάθε βῆμα χιλιάδες ἐμπόδια στό δρόμο τῆς συμμετοχῆς *τῶν καταπιεζόμενων μαζῶν* στήν πολιτική. Πιανόμαστε ἀπό τά λόγια σας καί ζητᾶμε πρός τό συμφέρον αὐτῶν τῶν μαζῶν, τή διεύρυνση τῆς δικῆς σας ἀστικῆς δημοκρατίας, *γιά νά προετοιμαστοῦν οἱ μάζες γιά τήν ἐπανάσταση*, πού θά ἀνατρέψει ἐσᾶς, τούς ἐκμεταλλευτές. Καί ἄν ἐσεῖς, οἱ ἐκμεταλλευτές, ἐπιχειρήσετε νά φέρετε ἀντίσταση στήν προλεταριακή μας ἐπανάσταση, θά σᾶς τσακίσουμε ἀλύπητα, θά σᾶς στερήσουμε τά δικαιώματα καί ὄχι μόνο αὐτό: δέν θά σᾶς δόσουμε ψωμί, γιατί στήν προλεταριακή μας δημοκρατία οἱ ἐκμεταλλευτές δέν θά ἔχουν δικαιώματα, θά στερηθοῦν τή φωτιά καί τό νερό, γιατί ἐμεῖς εἴμαστε στά σοβαρά σοσιαλιστές, καί δέν εἴμαστε σάν τούς Σάιντεμαν καί τούς Κάουτσκι.

Ἔτσι μιλήσαμε καί ἔτσι θά μιλᾶμε «ἐμεῖς», οἱ ἐπαναστάτες μαρξιστές, καί νά γιά ποιό λόγο οἱ καταπιεζόμενες μάζες θά εἶναι μέ τό μέρος μας, ἐνῶ οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι θά καταλήξουν στό βόθρο τῶν ἀποστατῶν.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΣ;

Ὁ Κάουτσκι μέ τήν πιό βαθιά πεποίθηση θεωρεῖ καί ἀποκαλεῖ τόν ἑαυτό του διεθνιστή. Τούς Σάιντεμαν τούς ἀποκαλεῖ «κυβερνητικούς σοσιαλιστές». Ὑπερασπίζοντας τούς μενσεβί-

κους (ὁ Κάουτσκι δέν λέει ἀνοιχτά ὅτι τάσσεται ἀλληλέγγυος μέ αὐτούς, ἀκολουθεῖ ὅμως ὁλοκληρωτικά τίς ἀντιλήψεις τους), ὁ Κάουτσκι ἀποκάλυψε πεντακάθαρα τί λογῆς εἶναι ὁ «διεθνισμός» του. Καί ἐπειδή δέν εἶναι μόνος, ἀλλά ἐκπρόσωπος ἑνός ρεύματος πού ἔμελλε νά ἀναπτυχθεῖ ἀναπότρεπτα μέσα στίς συνθῆκες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς (Λονγκέ στή Γαλλία, Τουράτι στήν Ἰταλία, Νόμπς καί Γκρίμμ, Γκραμπέρ καί Νέν στήν Ἐλβετία, Ράμσεϋ Μακντόναλντ στήν Ἀγγλία κτλ.), εἶναι διδακτικό νά σταθοῦμε στό «διεθνισμό» τοῦ Κάουτσκι.

Ὁ Κάουτσκι, ὑπογραμμίζοντας ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἦταν καί αὐτοί στό Τσίμμερβαλντ (ἀναμφίβολα ἕνα πιστοποιητικό, μά... πιστοποιητικό σαπισμένο), παρουσιάζει τίς ἀπόψεις τῶν μενσεβίκων, μέ τίς ὁποῖες συμφωνεῖ, ὡς ἑξῆς:

«...Οἱ μενσεβίκοι ἤθελαν καθολική εἰρήνη. Ἤθελαν νά δεχτοῦν ὅλοι οἱ ἐμπόλεμοι τό σύνθημα: χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις. Ὅσο δέν γινόταν αὐτό δεκτό, ὁ ρωσικός στρατός ὄφειλε, κατά τήν ἄποψη αὐτή, νά βρίσκεται ἐπί ποδός πολέμου. Οἱ μπολσεβίκοι ὅμως ζητοῦσαν ἄμεση εἰρήνη μέ κάθε θυσία· ἦταν ἕτοιμοι νά κλείσουν στήν ἀνάγκη χωριστή εἰρήνη, προσπαθοῦσαν νά τήν ἐπιβάλουν μέ τή βία, ἐντείνοντας τή μεγάλη ἄλλωστε ἀποδιοργάνωση τοῦ στρατοῦ» (σελ. 27). Οἱ μπολσεβίκοι, κατά τή γνώμη τοῦ Κάουτσκι, δέν ἔπρεπε νά πάρουν τήν ἐξουσία, ἀλλά νά ἀρκεστοῦν στή Συντακτική.

Ἔτσι, ὁ διεθνισμός τοῦ Κάουτσκι καί τῶν μενσεβίκων συνίσταται στό ἑξῆς: νά ἀπαιτοῦμε μεταρυθμίσεις ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική ἀστική κυβέρνηση, ἀλλά νά ἐξακολουθοῦμε νά τήν ὑποστηρίζουμε, νά ἐξακολουθοῦμε νά ὑποστηρίζουμε τόν πόλεμο πού κάνει ἡ κυβέρνηση αὐτή, ὥσπου νά δεχτοῦν ὅλοι οἱ ἐμπόλεμοι τό σύνθημα: χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις. Αὐτή τήν ἄποψη τήν ἔκφρασαν ἐπανειλημμένα καί ὁ Τουράτι καί οἱ καουτσκιστές (Χάαζε καί ἄλλοι) καί ὁ Λονγκέ καί Σία, δηλώνοντας: ἐμεῖς εἴμαστε *ὑπέρ* τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας».

Θεωρητικά αὐτό ἀποτελεῖ πλήρη ἀνικανότητα νά ξεκόψει κανείς ἀπό τούς σοσιαλσωβινιστές καί πλήρη σύγχυση στό ζήτημα τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας. Πολιτικά σημαίνει ὑποκατάσταση τοῦ διεθνισμοῦ μέ ἕναν μικροαστικό ἐθνικισμό καί πέρασμα μέ τό μέρος τοῦ ρεφορμισμοῦ, ἀπάρνηση τῆς ἐπανάστασης.

Ἡ παραδοχή τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας» σημαίνει ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου δικαίωση τοῦ σημερινοῦ πολέμου,

παραδοχή τοῦ νόμιμου αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Καί ἐπειδή ὁ πόλεμος παραμένει ἰμπεριαλιστικός (καί ἐπί μοναρχίας καί ἐπί δημοκρατίας)—ἀνεξάρτητα ἀπό τό ποῦ βρίσκονται τά ἐχθρικά στρατεύματα στήν προκειμένη στιγμή, στή δική μου χώρα ἤ σέ ξένη—ἡ παραδοχή τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας σημαίνει *στήν πράξη* ὑποστήριξη τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ληστρικῆς ἀστικῆς τάξης, πλήρη προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Στή Ρωσία ὁ πόλεμος ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ἰμπεριαλιστικός καί ἐπί Κέρενσκι, στήν ἀστική ρεπουμπλικανική δημοκρατία, γιατί τόν ἔκανε ἡ ἀστική τάξη σάν τάξη κυρίαρχη (καί ὁ πόλεμος εἶναι ἡ «συνέχιση τῆς πολιτικῆς»)· καί ἰδιαίτερα παραστατική ἔκφραση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ χαρακτήρα τοῦ πολέμου ἦταν οἱ μυστικές συνθῆκες γιά τό μοίρασμα τοῦ κόσμου καί τήν καταλήστευση ξένων χωρῶν, πού εἶχε ὑπογράψει ὁ πρώην τσάρος μέ τούς καπιταλιστές τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας.

Οἱ μενσεβίκοι, ἀποκαλώντας τόν πόλεμο αὐτό πόλεμο ἀμυντικό ἤ ἐπαναστατικό, ἐξαπατοῦσαν αἰσχρά τό λαό καί ὁ Κάουτσκι, ἐπιδοκιμάζοντας τήν πολιτική τῶν μενσεβίκων, ἐπιδοκιμάζει τήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ, ἐπιδοκιμάζει τό ρόλο τῶν μικροαστῶν πού ὑπηρετοῦσαν τό κεφάλαιο, ἐξαπατώντας τούς ἐργάτες, δένοντάς τους στό ἅρμα τῶν ἰμπεριαλιστῶν. Ὁ Κάουτσκι ἀσκεῖ μιά τυπικά μικροαστική, φιλισταϊκή πολιτική, ὅταν φαντάζεται (καί ἐμπνέει στίς μάζες τήν παράλογη ἰδέα), ὅτι *ἡ προβολή ἑνός συνθήματος* μπορεῖ νά ἀλλάξει τά πράγματα. Ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας ἀνατρέπει αὐτή τήν αὐταπάτη: γιά νά ἐξαπατήσουν τό λαό, οἱ ἀστοί δημοκράτες λάνσαραν καί λανσάρουν πάντα κάθε λογῆς «συνθήματα». Τό ζήτημα εἶναι *νά ἐλέγχεις* τήν εἰλικρίνειά τους, νά ἀντιπαραβάλλεις τά λόγια μέ *τά ἔργα,* νά μήν ἱκανοποιεῖσαι μέ μιά ἰδεαλιστική ἤ τσαρλατάνικη *φρασεολογία,* μά νά ψάχνεις νά βρεῖς *τήν ταξική πραγματικότητα.* Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος δέν παύει νά εἶναι ἰμπεριαλιστικός, ὅταν οἱ τσαρλατάνοι ἤ οἱ φρασεολόγοι, ἤ οἱ μικροαστοί-φιλισταῖοι λανσάρουν ἕνα γλυκανάλατο «σύνθημα»,—ἀλλά μόνο ὅταν ἡ *τάξη* πού διεξάγει τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί συνδέεται μαζί του μέ ἑκατομμύρια οἰκονομικά νήματα (ἄν ὄχι μέ παλαμάρια), *ἀνατραπεῖ* στήν πράξη, καί ὅταν τή θέση της στήν ἐξουσία τήν πάρει ἡ πραγματικά ἐπαναστατική τάξη, τό προλεταριάτο. *Ἄλλος τρόπος δέν ὑπάρχει γιά νά γλιτώσουμε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, καθώς καί ἀπό μιά ἰμπεριαλιστική ληστρική εἰρήνη.*

Ὁ Κάουτσκι, ἐπιδοκιμάζοντας τήν ἐξωτερική πολιτική τῶν μενσεβίκων, χαρακτηρίζοντάς την διεθνιστική καί τσιμμερ-

βαλντινή, δείχνει μ'αὐτό, πρῶτο, ὅλη τή σαπίλα τῆς ὀπορτουνιστικῆς πλειοψηφίας τοῦ Τσίμμερβαλντ (σωστά χωρίσαμε ἐμεῖς, ἡ *'Αριστερά* τοῦ Τσίμμερβαλντ[138], ἀμέσως ἀπό μιά τέτια πλειοψηφία!) καί δεύτερο—καί τό σπουδαιότερο—ὁ Κάουτσκι περνάει ἀπό τή θέση τοῦ προλεταριάτου στή θέση τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἀπό τήν ἐπαναστατική θέση στή ρεφορμιστική θέση.

Τό προλεταριάτο ἀγωνίζεται γιά τήν ἐπαναστατική ἀνατροπή τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ μικροαστική τάξη γιά τή ρεφορμιστική «τελειοποίηση» τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, γιά τήν προσαρμογή σ'αὐτόν, μέ τήν *ὑποταγή* σ'αὐτόν. Ὅταν ὁ Κάουτσκι ἦταν ἀκόμη μαρξιστής, λ.χ. τό 1909, τότε πού ἔγραφε τό «Δρόμο πρός τήν ἐξουσία», ὑποστήριζε ἀκριβῶς τήν ἰδέα ὅτι *ἡ ἐπανάσταση* εἶναι ἀναπόφευκτη συνέπεια τοῦ πολέμου, ἔλεγε ὅτι πλησιάζει *ἡ ἐποχή τῶν ἐπαναστάσεων*. Ἡ διακήρυξη τῆς Βασιλείας τοῦ 1912 μιλάει καθαρά καί συγκεκριμένα γιά τήν *προλεταριακή ἐπανάσταση* σέ συνάρτηση μ'αὐτό τόν ἴδιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο ἀνάμεσα στή γερμανική καί στήν ἀγγλική ὁμάδα, πόλεμο πού ξέσπασε ἤδη τό 1914. Καί τό 1918, ὅταν ἄρχισαν οἱ ἐπαναστάσεις σέ συνάρτηση μέ τόν πόλεμο, ὁ Κάουτσκι, ἀντί νά καθήσει νά ἐξηγήσει τό ἀναπόφευκτό τους, ἀντί νά μελετήσει καί νά βασανίσει σέ ὅλο της τό βάθος τήν *ἐπαναστατική* τακτική, τά μέσα καί τίς μεθόδους προετοιμασίας ἐνόψει τῆς ἐπανάστασης, ἄρχισε νά ἀποκαλεῖ διεθνιστική τή ρεφορμιστική τακτική τῶν μενσεβίκων. Αὐτό δέν εἶναι μήπως ἀποστασία;

Ὁ Κάουτσκι ἐπαινεῖ τούς μενσεβίκους, γιατί ἐπέμεναν νά παραμείνει ὁ στρατός ἐπί ποδός πολέμου. Κατακρίνει τούς μπολσεβίκους, γιατί δυνάμωναν τή μεγάλη ἄλλωστε «ἀποδιοργάνωση τοῦ στρατοῦ». Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐπαινεῖ τό ρεφορμισμό καί τήν ὑποταγή στήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη, ὅτι κατακρίνει τήν ἐπανάσταση, ὅτι τήν ἀπαρνεῖται. Γιατί ἡ διατήρηση τοῦ στρατοῦ ἐπί ποδός πολέμου ἐπί Κέρενσκι σήμαινε καί ἦταν διατήρηση στρατοῦ μέ *ἀστική* διοίκηση (ἔστω καί δημοκρατική). Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει—καί ἡ πείρα τῶν γεγονότων τό ἐπιβεβαίωσε περίτρανα—ὅτι αὐτός ὁ δημοκρατικός στρατός διατηροῦσε τό πνεῦμα τοῦ *Κορνίλοφ,* λόγω τῆς κορνιλοφικῆς σύνθεσης τοῦ σώματος τῶν ἀξιωματικῶν του. Οἱ ἀστοί ἀξιωματικοί δέν μποροῦσαν νά μήν εἶναι κορνιλοφικοί, δέν μποροῦσαν νά μή κλίνουν πρός τόν ἰμπεριαλισμό, πρός τή βίαιη κατάπνιξη τοῦ προλεταριάτου. Νά ἀφήνει ἄθικτες ὅλες τίς βάσεις τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ὅλες τίς βάσεις τῆς *ἀστικῆς* δικτατορίας, νά διορθώνει λεπτομέ-

ρειες, νά ἐξωραΐζει ψιλοπράγματα («μεταρυθμίσεις»)—νά σέ τί κατάληγε *στήν πράξη* ἡ τακτική τῶν μενσεβίκων.

Καί ἀντίστροφα. Καμιά μεγάλη ἐπανάσταση δέν μποροῦσε καί οὔτε μπορεῖ νά μή συνοδεύεται ἀπό «ἀποδιοργάνωση» τοῦ στρατοῦ. Γιατί ὁ στρατός εἶναι τό πιό ἀποστεωμένο ὄργανο ὑποστήριξης τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος, τό πιό γερό στήριγμα τῆς ἀστικῆς πειθαρχίας, ἕνα ὄργανο προστασίας τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου, διατήρησης καί καλλιέργειας τοῦ πνεύματος τῆς δουλικῆς ὑπακοῆς καί ὑποταγῆς τῶν ἐργαζομένων στό κεφάλαιο. Ἡ ἀντεπανάσταση ποτέ δέν ἀνέχτηκε καί δέν μποροῦσε νά ἀνεχτεῖ τήν ὕπαρξη ἐξοπλισμένων ἐργατῶν δίπλα στό στρατό. Στή Γαλλία—ἔγραφε ὁ Ἔνγκελς—ὕστερα ἀπό κάθε ἐπανάσταση οἱ ἐργάτες ἦταν ἐξοπλισμένοι· «γι'αὐτό, γιά τούς ἀστούς πού κρατοῦσαν τό τιμόνι τοῦ κράτους, πρωταρχική ἐπιταγή ἦταν νά ἀφοπλιστοῦν οἱ ἐργάτες»[139]. Οἱ ἐξοπλισμένοι ἐργάτες ἦταν τό ἔμβρυο τοῦ *νέου* στρατοῦ, ἕνας ὀργανωμένος πυρήνας τοῦ *νέου* κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ἡ πρωταρχική ἐπιταγή τῆς ἀστικῆς τάξης ἦταν νά συντριβεῖ αὐτός ὁ πυρήνας, νά μήν ἀφεθεῖ νά ἀναπτυχθεῖ. Ἡ πρωταρχική ἐπιταγή κάθε νικηφόρας ἐπανάστασης—ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς τό τόνισαν ἐπανειλημμένα—ἦταν: νά συντριβεῖ ὁ παλιός στρατός, νά διαλυθεῖ, νά ἀντικατασταθεῖ μέ ἕναν καινούργιο[140]. Μιά νέα κοινωνική τάξη, ἀνερχόμενη πρός τήν κυριαρχία, δέν μποροῦσε ποτέ καί δέν μπορεῖ καί τώρα νά φτάσει σ'αὐτή τήν κυριαρχία καί νά τή στερεώσει μέ ἄλλο τρόπο, παρά ἀποσυνθέτοντας ἐντελῶς τόν παλιό στρατό («ἀποδιοργάνωση»—ὠρύονται μέ αὐτή τήν ἀφορμή οἱ ἀντιδραστικοί ἤ ἁπλῶς οἱ δεξιοί μικροαστοί)· παρά περνώντας μιά δυσκολότατη καί βασανιστική περίοδο χωρίς κανένα στρατό (τή βασανιστική περίοδο τήν πέρασε καί ἡ μεγάλη γαλλική ἐπανάσταση)· παρά δημιουργώντας σιγά-σιγά, μέσα σέ σκληρό ἐμφύλιο πόλεμο νέο στρατό, νέα πειθαρχία, νέα στρατιωτική ὀργάνωση τῆς νέας τάξης. Ἄλλοτε ὁ ἱστορικός Κάουτσκι τό καταλάβαινε αὐτό. Ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι τό ἔχει ξεχάσει.

Μέ ποιό δικαίωμα ὁ Κάουτσκι ὀνομάζει τούς Σάιντεμαν «κυβερνητικούς σοσιαλιστές», ὅταν *ἐπιδοκιμάζει* τήν τακτική τῶν μενσεβίκων στή ρωσική ἐπανάσταση; Οἱ μενσεβίκοι, ὑποστηρίζοντας τόν Κέρενσκι, μπαίνοντας στήν κυβέρνησή του, ἦταν ἀκριβῶς κυβερνητικοί σοσιαλιστές. Ὁ Κάουτσκι δέν θά μπορέσει μέ κανένα τρόπο νά ξεφύγει ἀπ'αὐτό τό συμπέρασμα, ἄν δοκιμάσει ἁπλῶς νά θέσει τό ζήτημα *τῆς κυρίαρχης τάξης* πού κάνει τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ὁ Κάουτσκι ὅμως ἀποφεύγει

νά θέσει τό ζήτημα τῆς κυρίαρχης τάξης, ζήτημα ὑποχρεωτικό γιά ἕναν μαρξιστή, γιατί καί μόνη ἡ τοποθέτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος θά ξεσκέπαζε τόν ἀποστάτη.

Οἱ καουτσκιστές στή Γερμανία, οἱ λονγκετιστές στή Γαλλία, οἱ Τουράτι καί Σία στήν 'Ιταλία κάνουν τόν ἑξῆς συλλογισμό: ὁ σοσιαλισμός προϋποθέτει τήν ἰσότητα καί τήν ἐλευθερία τῶν ἐθνῶν, τήν αὐτοδιάθεσή τους· *γι'αὐτό*, ὅταν ἡ χώρα μας δέχεται ἐπίθεση ἤ ὅταν τά ἐχθρικά στρατεύματα εἰσβάλλουν στό ἔδαφός μας, οἱ σοσιαλιστές ἔχουν τό δικαίωμα καί τήν ὑποχρέωση νά ὑπερασπίζουν τήν πατρίδα. Μά αὐτός ὁ συλλογισμός, θεωρητικά εἶναι εἴτε ἕνας κατάφωρος ἐμπαιγμός τοῦ σοσιαλισμοῦ, εἴτε μιά ταχυδακτυλουργική ὑπεκφυγή, καί πρακτικά-πολιτικά ὁ τέτιος συλλογισμός συμπίπτει μέ τό συλλογισμό ἑνός ἐντελῶς ἀμόρφωτου μουζίκου πού δέν μπορεῖ οὔτε κάν νά σκεφτεῖ γιά τόν κοινωνικό, γιά τόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ πολέμου καί γιά τά καθήκοντα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος σέ καιρό ἀντιδραστικοῦ πολέμου.

'Ο σοσιαλισμός ἀντιτίθεται στήν ἄσκηση βίας πάνω στά ἔθνη. Αὐτό εἶναι ἀδιαφιλονίκητο. 'Ο σοσιαλισμός ὅμως εἶναι γενικά ἐνάντια στή βία πάνω στούς ἀνθρώπους. 'Ωστόσο, ἐκτός ἀπό τούς χριστιανούς ἀναρχικούς καί τούς τολστοϊκούς, κανένας δέν ἔχει βγάλει ἀκόμη ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι ὁ σοσιαλισμός ἀντιτίθεται στήν *ἐπαναστατική* βία. Συνεπῶς, νά μιλᾶς γιά «βία» γενικά, χωρίς νά ἀναλύεις τούς ὅρους πού ξεχωρίζουν τήν ἀντιδραστική βία ἀπό τήν ἐπαναστατική, σημαίνει ὅτι εἶσαι μικροαστός πού ἀπαρνεῖται τήν ἐπανάσταση, ἤ σημαίνει ὅτι ἁπλούστατα ἐξαπατᾶς τόν ἑαυτό σου καί τούς ἄλλους μέ σοφιστεῖες.

Τό ἴδιο μπορεῖ νά εἰπωθεῖ καί γιά τήν ἄσκηση βίας πάνω στά ἔθνη. Κάθε πόλεμος ἀποτελεῖ ἄσκηση βίας πάνω στά ἔθνη, αὐτό ὅμως δέν ἐμποδίζει τούς σοσιαλιστές νά εἶναι *ὑπέρ* τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου. 'Ο ταξικός χαρακτήρας τοῦ πολέμου — αὐτό εἶναι τό βασικό ζήτημα πού μπαίνει μπροστά σέ κάθε σοσιαλιστή (ἄν δέν εἶναι ἀποστάτης). 'Ο ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τοῦ 1914-1918 εἶναι πόλεμος ἀνάμεσα σέ δυό ὁμάδες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης γιά τό μοίρασμα τοῦ κόσμου, γιά τό μοίρασμα τῆς λείας, γιά τήν καταλήστευση καί τήν κατάπνιξη τῶν μικρῶν καί ἀδύνατων ἐθνῶν. Αὐτή τήν ἐκτίμηση ἔδοσε γιά τόν πόλεμο ἡ διακήρυξη τῆς Βασιλείας τοῦ 1912, καί ἡ ἐκτίμηση αὐτή ἐπιβεβαιώθηκε ἀπό τά γεγονότα. "Οποιος ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη γιά τόν πόλεμο, αὐτός δέν εἶναι σοσιαλιστής.

Ἂν ἕνας γερμανός ἐπί Γουλιέλμου ἤ ἕνας γάλλος ἐπί Κλεμανσώ λέει: σάν σοσιαλιστής ἔχω τό δικαίωμα καί τήν ὑποχρέωση νά ὑπερασπίσω τήν πατρίδα, ὅταν ὁ ἐχθρός εἰσβάλλει στή χώρα μου, αὐτό δέν εἶναι συλλογισμός σοσιαλιστῆ, διεθνιστῆ, ἐπαναστάτη προλετάριου, ἀλλά *μικροαστοῦ-ἐθνικιστῆ*. Γιατί στό συλλογισμό αὐτό ἐξαφανίζεται ὁ ταξικός ἐπαναστατικός ἀγώνας τοῦ ἐργάτη ἐνάντια στό κεφάλαιο, ἐξαφανίζεται ἡ ἐκτίμηση τοῦ πολέμου *στό σύνολό του,* ἀπό τήν ἄποψη τῆς παγκόσμιας ἀστικῆς τάξης καί τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου, δηλαδή ἐξαφανίζεται ὁ διεθνισμός, καί δέν μένει παρά ἕνας κακομοιριασμένος, ἀρτηριοσκληρωμένος ἐθνικισμός. Ἀδικοῦν τή χώρα μου, τά ἄλλα δέν μέ ἐνδιαφέρουν—νά ποῦ καταλήγει ἕνας τέτιος συλλογισμός, νά ποῦ βρίσκεται ἡ μικροαστική-ἐθνικιστική του στενότητα. Εἶναι τό ἴδιο σάν νά συλλογιζόταν κανείς προκειμένου γιά μιά ἀτομική περίπτωση ἄσκησης βίας πάνω σέ ἕνα ἄτομο: ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἐνάντια στή βία, γι᾽αὐτό προτιμῶ νά κάνω προδοσία, παρά νά καθήσω φυλακή.

Ὁ γάλλος, ὁ γερμανός, ὁ ἰταλός πού λέει: ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἐνάντια στήν ἄσκηση βίας πάνω στά ἔθνη, *γι᾽αὐτό* ἀμύνομαι, ὅταν ὁ ἐχθρός εἰσβάλλει στή χώρα μου, αὐτός *προδίνει* τό σοσιαλισμό καί τό διεθνισμό. Γιατί ἕνας τέτιος ἄνθρωπος *βλέπει μονάχα* τή «χώρα» του, βάζει πάνω ἀπόλα τή «δική του»...*ἀστική τάξη,* χωρίς νά σκέπτεται *τούς διεθνεῖς δεσμούς* πού κάνουν τόν πόλεμο ἰμπεριαλιστικό, πού κάνουν τή *δική του* ἀστική τάξη ἕναν κρίκο στήν ἁλυσίδα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ληστείας.

Ὅλοι οἱ μικροαστοί καί ὅλοι οἱ στενοκέφαλοι καί ἀμόρφωτοι μουζίκοι κρίνουν κατά τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο πού κρίνουν οἱ ἀποστάτες καουτσκιστές, οἱ λογκετιστές, οἱ Τουράτι καί Σία, συγκεκριμένα: ὁ ἐχθρός βρίσκεται στή χώρα μου, τίποτε ἄλλο δέν μέ ἐνδιαφέρει *.

---

*Στή διάρκεια τοῦ πολέμου οἱ σοσιαλσωβινιστές (οἱ Σάιντεμαν, οἱ Ρενοντέλ, οἱ Χέντερσον, οἱ Γκόμπερς καί Σία) ἀρνοῦνται νά κάνουν ὁποιαδήποτε συζήτηση γιά τή «Διεθνή». Θεωροῦν «προδότες» τοῦ... σοσιαλισμοῦ τούς ἐχθρούς τῆς *«δικῆς τους»* ἀστικῆς τάξης. Εἶναι *ὑπέρ* τῆς κατακτητικῆς πολιτικῆς πού ἀκολουθεῖ ἡ *δική τους* ἀστική τάξη. Οἱ σοσιαλπασιφιστές (δηλαδή σοσιαλιστές στά λόγια, μικροαστοί πασιφιστές στήν πράξη) ἐκδηλώνουν κάθε λογῆς «διεθνιστικά» συναισθήματα, ἐξεγείρονται ἐνάντια στίς προσαρτήσεις κτλ. *στήν πράξη* ὅμως ἐξακολουθοῦν *νά ὑποστηρίζουν τή δική τους* ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στούς δυό αὐτούς τύπους δέν εἶναι σοβαρή· μοιάζει μέ τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα σέ ἕναν καπιταλιστή πού λέει πικρόλογα καί σέ ἕναν καπιταλιστή πού λέει γλυκόλογα.

῾Ο σοσιαλιστής, ὁ ἐπαναστάτης προλετάριος, ὁ διεθνιστής σκέπτεται διαφορετικά: ὁ χαρακτήρας ἑνός πολέμου (ἄν εἶναι ἀντιδραστικός ἤ ἐπαναστατικός) δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τό ποιός ἐπιτίθεται καί σέ τίνος χώρα βρίσκεται ὁ «ἐχθρός», ἀλλά *ἀπό τό ποιά τάξη* διεξάγει τόν πόλεμο, ποιᾶς πολιτικῆς συνέχεια ἀποτελεῖ ὁ πόλεμος αὐτός. Ἄν ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ἀντιδραστικός ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἄν δηλ. διεξάγεται ἀνάμεσα σέ δυό παγκόσμιες ὁμάδες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς, καταπιεστικῆς, ληστρικῆς ἀντιδραστικῆς ἀστικῆς τάξης, τότε κάθε ἀστική τάξη (ἀκόμη καί μιᾶς μικρῆς χώρας) μετατρέπεται σέ μέτοχο τῆς ληστείας, καί τό καθῆκον μου, καθῆκον ἐκπροσώπου τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου εἶναι νά ἑτοιμάσω τήν *παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση*, *μ ο ν α δ ι κ ή* σωτηρία ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ παγκόσμιου μακελειοῦ. Δέν πρέπει νά κρίνω ἀπό τήν ἄποψη τῆς «δικῆς μου» χώρας (γιατί ἔτσι κρίνει ἕνας ἄθλιος κουφιοκεφαλάκιας μικροαστός ἐθνικιστής πού δέν καταλαβαίνει ὅτι εἶναι παιχνιδάκι στά χέρια τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης), ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη *τῆς συμμετοχῆς μου* στήν προετοιμασία, στήν προπαγάνδιση, στήν ἐπιτάχυνση τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Νά τί εἶναι διεθνισμός, νά ποιό εἶναι τό καθῆκον τοῦ διεθνιστῆ, τοῦ ἐπαναστάτη ἐργάτη, τοῦ ἀληθινοῦ σοσιαλιστῆ. Νά ποιά *ἀλφαβήτα* «ξέχασε» ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι. Καί ἡ ἀποστασία του γίνεται ἀκόμη πιό φανερή, ὅταν ἀπό τήν ἐπιδοκιμασία τῆς τακτικῆς τῶν μικροαστῶν ἐθνικιστῶν (τῶν μενσεβίκων στή Ρωσία, τῶν λονγκετιστῶν στή Γαλλία, τῶν Τουράτι στήν Ἰταλία, τῶν Χάαζε καί Σίας στή Γερμανία) προχωρεῖ στήν κριτική τῆς μπολσεβίκικης τακτικῆς. Νά αὐτή ἡ κριτική:

«῾Η μπολσεβίκικη ἐπανάσταση εἶχε στηριχτεῖ στήν ὑπόθεση ὅτι θά ἀποτελέσει τήν ἀφετηρία μιᾶς γενικῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπανάστασης, ὅτι ἡ τολμηρή πρωτοβουλία τῆς Ρωσίας θά ἀποτελέσει παρόρμηση γιά νά ξεσηκωθοῦν οἱ προλετάριοι ὅλης τῆς Εὐρώπης.

Μέ μιά τέτια ὑπόθεση ἦταν βέβαια ἀδιάφορο ποιές μορφές θά πάρει ἡ ρωσική χωριστή εἰρήνη, τί βάρη καί ἀπώλειες ἐδαφῶν (κατά λέξη: ἀκρωτηριασμοί ἤ κολοβώματα, Verstümmelungen) θά φέρει στό ρωσικό λαό, τί ἑρμηνεία θά δόσει στήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν. Τότε ἦταν ἐπίσης ἀδιάφορο ἄν ἡ Ρωσία εἶναι ἤ ὄχι σέ θέση νά ἀμυνθεῖ. ῾Η εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση θά ἀποτελοῦσε ἀπ᾽αὐτή τήν ἄποψη τήν καλύτερη ὑπεράσπιση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, θά ἔδινε πλήρη καί ἀληθινή αὐτοδιάθεση σέ ὅλους τούς λαούς τῶν πρώην ἐδαφῶν τῆς Ρωσίας.

Μιά ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη, ἡ ὁποία θά ἔφερνε ἐκεῖ τό σοσιαλισμό καί θά τόν στέργιωνε, ἔμελλε ἐπίσης νά ἀποβεῖ καί τό μέσο γιά

τήν ἀπομάκρυνση τῶν ἐμποδίων πού ἔβαζε ἡ οἰκονομική καθυστέρηση τῆς χώρας στήν πραγματοποίηση τῆς σοσιαλιστικῆς παραγωγῆς στή Ρωσία.

"Ολα αὐτά εἶναι πολύ λογικά καί καλά θεμελιωμένα, μόνο ἄν δεχτοῦμε τή βασική ὑπόθεση: ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση θά προκαλέσει ἀναπότρεπτα τήν εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση. 'Αλλά τί θά γίνει στήν περίπτωση πού δέν θά συμβεῖ αὐτό;

"Ως τώρα ἡ ὑπόθεση αὐτή δέν πραγματοποιήθηκε. Καί τώρα οἱ προλετάριοι τῆς Εὐρώπης κατηγοροῦνται ὅτι ἐγκατέλειψαν καί πρόδωσαν τή ρωσική ἐπανάσταση. Πρόκειται γιά κατηγορία ἐναντίον ἀγνώστων, γιατί σέ ποιόν νά καταλογιστεῖ ἡ εὐθύνη γιά τή διαγωγή τοῦ εὐρωπαϊκοῦ προλεταριάτου;» (σελ. 28).

Καί ὁ Κάουτσκι ξαναμασάει τά χιλιοειπωμένα ὅτι ὁ Μάρξ, ὁ Ἔνγκελς, ὁ Μπέμπελ πολλές φορές γελάστηκαν σχετικά μέ τόν ἐρχομό τῆς ἐπανάστασης πού περίμεναν, ποτέ ὅμως δέν στήριξαν τήν τακτική τους στήν ἀναμονή τῆς ἐπανάστασης *«σέ τακτή προθεσμία»* (σελ. 29), ἐνῶ οἱ μπολσεβίκοι, καθώς λέει, «τά ἔπαιξαν ὅλα σ'ἕνα χαρτί, στό χαρτί τῆς γενικῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπανάστασης».

'Αντιγράψαμε ἐπίτηδες μιά τόσο μακροσκελή περικοπή γιά νά δείξουμε παραστατικά στόν ἀναγνώστη, πόσο «ἐπιτήδεια» παραποιεῖ τό μαρξισμό ὁ Κάουτσκι, ὑποκαθιστώντας τον μέ μιά ἀγοραία καί ἀντιδραστική μικροαστική ἀντίληψη.

Πρῶτο, νά ἀποδίδεις στόν ἀντίπαλό σου μιά ὁλοφάνερη ἀνοησία, γιά νά τήν ἀναιρέσεις κατόπιν, εἶναι μέθοδος ὄχι καί πολύ ἔξυπνων ἀνθρώπων. Ἄν οἱ μπολσεβίκοι στήριζαν τήν τακτική τους στήν ἀναμονή τῆς ἐπανάστασης στίς ἄλλες χῶρες *σέ τακτή προθεσμία,* θά διέπρατταν μιάν ἀναμφισβήτητη ἀνοησία. Τό Μπολσεβίκικο κόμμα ὅμως δέν διέπραξε αὐτή τήν ἀνοησία: στό γράμμα μου πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες (20. VIII. 1918) ἀποκρούω κατηγορηματικά αὐτή τήν ἀνοησία, λέγοντας ὅτι ὑπολογίζουμε στήν ἀμερικανική ἐπανάσταση, ἀλλά ὄχι σέ τακτή προθεσμία*. Στήν πολεμική μου ἐνάντια στούς ἀριστερούς ἐσέρους καί τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» (Γενάρης-Μάρτης 1918) ἀνάπτυξα ἐπανειλημμένα τήν ἴδια ἰδέα. 'Ο Κάουτσκι διέπραξε μιά μικρή... πολύ μικρή ταχυδακτυλουργία καί πάνω σ'αὐτή στήριξε τήν κριτική του κατά τοῦ μπολσεβικισμοῦ. 'Ο Κάουτσκι ἔβαλε στό ἴδιο τσουβάλι τήν τακτική πού ἀποβλέπει στήν εὐρωπαϊκή ἐπανά-

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 63-64. *'Η Σύντ.*

σταση σέ μιά λίγο-πολύ κοντινή, όχι όμως τακτή προθεσμία, μέ τήν τακτική πού άποβλέπει στήν εύρωπαϊκή έπανάσταση σέ τακτή προθεσμία. Μιά μικρή παραχάραξη, πολύ μικρή!

Ἡ δεύτερη τακτική εἶναι ἀνοησία. Ἡ πρώτη εἶναι *ὑποχρεωτική* γιά ἕναν μαρξιστή, γιά κάθε ἐπαναστάτη προλετάριο καί διεθνιστή—*ὑποχρεωτική*, γιατί μόνο αὐτή ὑπολογίζει ἀπό μαρξιστική ἄποψη σωστά τήν ἀντικειμενική κατάσταση σέ ὅλες τίς εὐρωπαϊκές χῶρες, πού δημιουργεῖ ὁ πόλεμος, μόνο αὐτή ἀνταποκρίνεται στά διεθνιστικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου.

Ὁ Κάουτσκι, ὑποκαθιστώντας τό μεγάλο ζήτημα τῶν βάσεων τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς γενικά μέ τό μικρό ζήτημα τοῦ λάθους πού θά μποροῦσαν νά κάνουν οἱ ἐπαναστάτες-μπολσεβίκοι, μά πού δέν τό ἔκαναν, ἀπαρνήθηκε αἰσίως τήν ἐπαναστατική τακτική γενικά!

Ἀποστάτης στήν πολιτική, ὁ Κάουτσκι στή θεωρία *δέν ξέρει οὔτε καί νά θέσει τό ζήτημα* τῶν ἀντικειμενικῶν προϋποθέσεων τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς.

Κι᾽ ἐδῶ φτάσαμε στό δεύτερο σημεῖο.

Δεύτερο. Εἶναι ὑποχρεωτικό γιά ἕναν μαρξιστή νά ὑπολογίζει στήν εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση, ἄν ὑπάρχει *ἐπαναστατική κατάσταση*. Ἀποτελεῖ στοιχειώδη ἀλήθεια τοῦ μαρξισμοῦ τό ὅτι ἡ τακτική τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου δέν μπορεῖ νά εἶναι ἡ ἴδια, ὅταν ὑπάρχει ἐπαναστατική κατάσταση καί ὅταν δέν ὑπάρχει.

Ἄν ὁ Κάουτσκι εἶχε θέσει αὐτό τό ἐρώτημα, ἐρώτημα ὑποχρεωτικό γιά ἕναν μαρξιστή, θά ἔβλεπε ὅτι ἡ ἀπάντηση στρέφεται ἀναμφισβήτητα ἐναντίον του. Πολύ πρίν ἀπό τόν πόλεμο ὅλοι οἱ μαρξιστές, ὅλοι οἱ σοσιαλιστές ἦταν σύμφωνοι πώς ὁ εὐρωπαϊκός πόλεμος θά δημιουργήσει ἐπαναστατική κατάσταση. Ὅταν ὁ Κάουτσκι δέν ἦταν ἀκόμη ἀποστάτης, τό εἶχε ἀναγνωρίσει αὐτό καθαρά καί συγκεκριμένα—καί τό 1902 (στό ἔργο του «Ἡ κοινωνική ἐπανάσταση») καί τό 1909 (στό ἔργο του «Ὁ δρόμος πρός τήν ἐξουσία»). Ἡ διακήρυξη τῆς Βασιλείας ἐνονόματι ὅλης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς τό εἶχε ἀναγνωρίσει: οἱ σοσιαλσωβινιστές καί οἱ καουτσκιστές (οἱ «κεντριστές», οἱ ἄνθρωποι πού ταλαντεύονται ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες καί στούς ὁπορτουνιστές) ὅλων τῶν χωρῶν ἔχουν λόγο νά φοβοῦνται σάν τή φωτιά τά ἀντίστοιχα σημεῖα τῆς διακήρυξης τῆς Βασιλείας!

Συνεπῶς, ἡ ἀναμονή ἐπαναστατικῆς κατάστασης στήν Εὐρώπη δέν ἦταν φαντασιοπληξία τῶν μπολσεβίκων, ἀλλά *γενική γνώμη* ὅλων τῶν μαρξιστῶν. Ἄν ὁ Κάουτσκι πάει νά ξεφύγει ἀπ'αὐτή τήν ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια μέ φράσεις σάν αὐτή, ὅτι οἱ μπολσεβίκοι «πίστευαν πάντα στήν παντοδυναμία τῆς βίας καί τῆς ἐξουσίας», ἐμεῖς λέμε ὅτι αὐτή εἶναι ἀκριβῶς μιά κούφια φράση *πού πάει νά συγκαλύψει* τή φυγή — φυγή ἐπαίσχυντη — τοῦ Κάουτσκι ἀπό τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος τῆς ἐπαναστατικῆς κατάστασης.

Παρακάτω. Δημιουργήθηκε στήν πραγματικότητα ἐπαναστατική κατάσταση ἤ ὄχι; Ὁ Κάουτσκι ἀποδείχτηκε ἀνίκανος νά θέσει κι'αὐτό τό ἐρώτημα. Ἀπάντηση σ'αὐτό δίνουν τά οἰκονομικά γεγονότα: ἡ πείνα, ἡ ἐρήμωση πού προκάλεσε παντοῦ ὁ πόλεμος εἶναι σημάδια ἐπαναστατικῆς κατάστασης. Στό ἐρώτημα αὐτό δίνουν ἀπάντηση καί ὁρισμένα πολιτικά γεγονότα: ἤδη ἀπό τό 1915 ἐκδηλώθηκε ξεκάθαρα σέ *ὅλες* τίς χῶρες ἕνα προτσές διάσπασης τῶν παλιῶν, σαπισμένων σοσιαλιστικῶν κομμάτων, ἕνα προτσές *ἀπομάκρυνσης τῶν μαζῶν* τοῦ προλεταριάτου ἀπό τούς σοσιαλσωβινιστές ἡγέτες καί προσανατολισμοῦ τους πρός τά ἀριστερά, πρός τίς ἐπαναστατικές ἰδέες καί διαθέσεις, πρός τούς ἐπαναστάτες ἡγέτες.

Στίς 5 τοῦ Αὐγούστου 1918, τότε πού ἔγραφε τή μπροσούρα του ὁ Κάουτσκι, μποροῦσε νά μή βλέπει αὐτά τά γεγονότα μόνο ἕνας ἄνθρωπος πού φοβᾶται τήν ἐπανάσταση καί τήν προδίνει. Τώρα ὅμως, στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη 1918, ἡ ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται μπροστά στά μάτια ὅλων σέ *μιά σειρά* χῶρες τῆς Εὐρώπης, καί μάλιστα πολύ γοργά. Ὁ «ἐπαναστάτης» Κάουτσκι, πού θέλει νά τόν θεωροῦν μαρξιστή ὅπως καί πρῶτα, ἀποδείχτηκε κοντόφθαλμος φιλισταῖος πού — σάν τούς φιλισταίους τοῦ 1847 πού κορόιδευε ὁ Μάρξ — δέν εἶδε τήν ἐπανάσταση πού πλησιάζει!!

Φτάσαμε στό τρίτο σημεῖο.

Τρίτο. Ποιές εἶναι οἱ ἰδιομορφίες τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς, μέ τόν ὅρο ὅτι ὑπάρχει ἐπαναστατική κατάσταση στήν Εὐρώπη; Ὁ Κάουτσκι, πού ἔγινε ἀποστάτης, φοβήθηκε νά θέσει αὐτό τό ἐρώτημα, ἐρώτημα ὑποχρεωτικό γιά ἕναν μαρξιστή. Ὁ Κάουτσκι κρίνει σάν τυπικός φιλισταῖος-μικροαστός, ἤ σάν ἀμόρφωτος χωριάτης: ἔφτασε ἡ «γενική ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη» ἤ ὄχι; Ἄν ἔφτασε, τότε εἶναι *κι'αὐτός* ἕτοιμος νά γίνει ἐπαναστάτης! Μά τότε — θά παρατηρήσουμε ἐμεῖς — τό κάθε κάθαρμα (σάν τούς παλιανθρώπους πού καμιά φορά καταφέρ-

νουν νά τρυπώσουν τώρα ἀνάμεσα στούς νικητές μπολσεβίκους) θά ἀρχίσει νά αὐτοκηρύσσεται ἐπαναστάτης!

Ἄν ὄχι, τότε ὁ Κάουτσκι γυρίζει τίς πλάτες στήν ἐπανάσταση! Ὁ Κάουτσκι δέν καταλαβαίνει διόλου τήν ἀλήθεια ὅτι αὐτό πού ξεχωρίζει τόν ἐπαναστάτη-μαρξιστή ἀπό τόν φιλισταῖο καί τόν μικροαστό εἶναι ἡ ἱκανότητα *νά προπαγανδίζει* στίς ἀγράμματες μάζες τήν ἀνάγκη τῆς ἐπανάστασης πού ὡριμάζει, *νά ἀποδείχνει* τό ἀναπόφευκτό της, *νά ἐξηγεῖ* τήν ὠφελιμότητά της γιά τό λαό, *νά ἑτοιμάζει* τό προλεταριάτο καί ὅλες τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες γι'αὐτή.

Ὁ Κάουτσκι ἀπέδοσε στούς μπολσεβίκους τόν παραλογισμό ὅτι τά ἔχουν παίξει ὅλα σέ ἕνα χαρτί, λογαριάζοντας ὅτι ἡ εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση θά ἐπέλθει μέσα σέ τακτή προθεσμία. Αὐτός ὁ παραλογισμός στράφηκε ἐνάντια στόν Κάουτσκι, γιατί ἀκριβῶς ἀπ'αὐτά πού εἶπε ὁ ἴδιος βγαίνει ὅτι: ἡ τακτική τῶν μπολσεβίκων θά ἦταν σωστή, ἄν ἡ εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση εἶχε ξεσπάσει στίς 5 Αὐγούστου 1918! Ἀκριβῶς αὐτή τήν ἡμερομηνία ἀναφέρει ὁ Κάουτσκι σάν ἡμερομηνία συγγραφῆς τῆς μπροσούρας του. Καί ὅταν μερικές βδομάδες ὕστερα ἀπ'αὐτή τήν 5 Αὐγούστου ἔγινε φανερό ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἐπέρχεται σέ μιά σειρά εὐρωπαϊκές χῶρες, τότε ὅλη ἡ ἀποστασία τοῦ Κάουτσκι, ὅλη ἡ πλαστογράφηση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπομέρους του, ὅλη ἡ ἀνικανότητά του νά κρίνει ἐπαναστατικά, ἀκόμη καί νά θέτει τά ζητήματα ἐπαναστατικά, φανερώθηκαν σέ ὅλη τους τή λαμπρότητα!

Ὅταν οἱ προλετάριοι τῆς Εὐρώπης κατηγοροῦνται γιά προδοσία—γράφει ὁ Κάουτσκι—πρόκειται γιά κατηγορία ἐναντίον ἀγνώστων.

Κάνετε λάθος, κύριε Κάουτσκι! Κοιτάξτε στόν καθρέφτη καί θά δεῖτε αὐτούς τούς «ἀγνώστους», πού ἐναντίον τους στρέφεται αὐτή ἡ κατηγορία. Ὁ Κάουτσκι παριστάνει τόν ἀφελή, καμώνεται πώς δέν καταλαβαίνει *ποιός* διατύπωσε μιά τέτια κατηγορία καί *ποιό* εἶναι *τό νόημά* της. Στήν πραγματικότητα ὅμως ὁ Κάουτσκι ξέρει περίφημα ὅτι τήν κατηγορία αὐτή τή διατύπωσαν καί τή διατυπώνουν οἱ γερμανοί «ἀριστεροί», οἱ σπαρτακιστές [141], ὁ Λῆμπκνεχτ καί οἱ φίλοι του. Ἡ κατηγορία αὐτή ἐκφράζει *τή σαφή συνείδηση* τοῦ γεγονότος ὅτι τό γερμανικό προλεταριάτο διέπραττε προδοσία ἀπέναντι στή ρωσική (καί στή διεθνή) ἐπανάσταση, ὅταν ἔπνιγε τή Φιλλανδία, τήν Οὐκρανία, τή Λεττονία, τήν Ἐσθονία. Ἡ κατηγορία αὐτή στρέφεται πρίν ἀπόλα καί πάνω ἀπόλα ὄχι ἐνάντια στή *μάζα,* πού

εἶναι πάντα ἐξουθενωμένη, μά ἐνάντια στούς *ἡγέτες* ἐκείνους πού, σάν τούς Σάιντεμαν καί τούς Κάουτσκι, *δέν ἐκπλήρωναν* τό χρέος τους—νά κάνουν ἐπαναστατική ζύμωση, ἐπαναστατική προπαγάνδα, ἐπαναστατική δουλιά μέσα στίς μάζες γιά νά χτυπήσουν τήν ἀδράνειά τους, ἐνάντια στούς ἡγέτες ἐκείνους πού στήν πραγματικότητα *ἀντενεργοῦσαν* στό ἐπαναστατικό ἔνστικτο καί στίς προσδοκίες πού σιγοκαῖνε πάντα στά κατάβαθα τῶν μαζῶν τῆς καταπιεζόμενης τάξης. Οἱ Σάιντεμαν πρόδιναν τό προλεταριάτο ἄμεσα, βάναυσα, κυνικά, τίς περισσότερες φορές γιά λόγους ἰδιοτελεῖς καί περνοῦσαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Οἱ καουτσκιστές καί οἱ λονγκετιστές ἔκαναν τήν ἴδια δουλιά, ταλαντευόμενοι, παραπαίοντας, κοιτάζοντας περίφοβα τούς ἰσχυρούς τῆς ἡμέρας. Ὁ Κάουτσκι μέ ὅλα του τά γραφτά τόν καιρό τοῦ πολέμου *ἔσβηνε* τό ἐπαναστατικό πνεῦμα, ἀντί νά τό προάγει καί νά τό φουντώνει.

Θά μείνει ἀληθινό ἱστορικό μνημεῖο μικροαστικῆς μωρίας τοῦ «μέσου» ἡγέτη τῆς ἐπίσημης γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας τό ὅτι ὁ Κάουτσκι οὔτε κάν καταλαβαίνει πόσο τεράστια *θεωρητική* σημασία καί ἀκόμη μεγαλύτερη διαφωτιστική καί προπαγανδιστική σημασία ἔχει ἡ «κατηγορία» κατά τῶν προλετάριων τῆς Εὐρώπης ὅτι πρόδωσαν τή ρωσική ἐπανάσταση! Ὁ Κάουτσκι δέν καταλαβαίνει ὅτι ἡ «κατηγορία» αὐτή—στό καθεστώς λογοκρισίας τῆς γερμανικῆς «αὐτοκρατορίας»—εἶναι σχεδόν ἡ μοναδική μορφή μέ τήν ὁποία ὁ Λῆμπκνεχτ καί οἱ φίλοι του, οἱ γερμανοί σοσιαλιστές πού δέν πρόδωσαν τό σοσιαλισμό, διατυπώνουν τό *κάλεσμά τους πρός τούς γερμανούς ἐργάτες* νά πετάξουν τούς Σάιντεμαν καί τούς Κάουτσκι, νά παραμερίσουν τέτιους «ἡγέτες», νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τό κήρυγμά τους πού ἀποβλακώνει καί ἐκχυδαΐζει, νά σηκωθοῦν *παρά* τή θέληση αὐτῶν τῶν ἡγετῶν, *χωρίς* αὐτούς, πάνω ἀπ᾿τά κεφάλια τους, πρός τήν ἐπανάσταση, *γιά τήν ἐπανάσταση!*

Ὁ Κάουτσκι δέν τό καταλαβαίνει αὐτό. Καί πῶς θά μποροῦσε νά καταλάβει τήν τακτική τῶν μπολσεβίκων; Ἀπό έναν ἄνθρωπο πού ἀπαρνεῖται τήν ἐπανάσταση γενικά, μπορεῖς νά περιμένεις νά ζυγίσει καί νά ἐκτιμήσει τούς ὅρους ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης σέ μιά ἀπό τίς πιό «δύσκολες» περιπτώσεις;

Ἡ τακτική τῶν μπολσεβίκων ἦταν σωστή, ἦταν ἡ *μοναδική* διεθνιστική τακτική, γιατί δέν στηριζόταν στό λιγόψυχο φόβο μπροστά στήν παγκόσμια ἐπανάσταση, στή μικροαστική «δυσπιστία» ἀπέναντί της, στή στενή ἐθνικιστική ἐπιθυμία νά ὑπερασπίσει κανείς τή «δική του» πατρίδα (τήν πατρίδα τῆς ἀστι-

κῆς του τάξης) καί νά «φασκελώσει» ὅλα τ' ἄλλα—μά στηριζόταν στή σωστή (γενικά ἀναγνωρισμένη πρίν ἀπό τόν πόλεμο, πρίν ἀπό τήν ἀποστασία τῶν σοσιαλσωβινιστῶν καί τῶν σοσιαλπασιφιστῶν) *ἐκτίμηση* τῆς ἐπαναστατικῆς κατάστασης τῆς Εὐρώπης. Ἡ τακτική αὐτή ἦταν ἡ μοναδική διεθνιστική τακτική, γιατί ἐπιδίωκε τό ἀνώτατο πού μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ σέ μιά χώρα *γιά* τήν ἀνάπτυξη, τήν ὑποστήριξη, τήν ἐκδήλωση τῆς ἐπανάστασης *σέ ὅλες τίς χῶρες*. Ἡ τακτική αὐτή στέφθηκε μέ τεράστια ἐπιτυχία, γιατί ὁ μπολσεβικισμός (ὄχι χάρη στά προσόντα τῶν ρώσων μπολσεβίκων, ἀλλά χάρη στή βαθύτατη συμπάθεια πού ἔδειχναν παντοῦ *οἱ μάζες* πρός μιά τακτική, ἔμπρακτα ἐπαναστατική) ἔγινε *παγκόσμιος* μπολσεβικισμός, ἔδοσε μιά ἰδεολογία, μιά θεωρία, ἕνα πρόγραμμα, μιά τακτική πού διαφέρει συγκεκριμένα, πρακτικά ἀπό τό σοσιαλσωβινισμό καί τό σοσιαλπασιφισμό. Ὁ μπολσεβικισμός ἔδοσε *τή χαριστική βολή* στή γερασμένη, σαπισμένη Διεθνή τῶν Σάιντεμαν καί τῶν Κάουτσκι, τῶν Ρενοντέλ καί τῶν Λονγκέ, τῶν Χέντερσον καί τῶν Μακντόναλντ, πού τώρα θά μπλέκονται ὁ ἕνας στά πόδια τοῦ ἄλλου, ὀνειρευόμενοι τήν «ἑνότητα» καί πασχίζοντας νά ἀναστήσουν ἕνα πτῶμα. Ὁ μπολσεβικισμός *δημιούργησε* τίς ἰδεολογικές καί τακτικές βάσεις τῆς III Διεθνοῦς, τῆς πραγματικά προλεταριακῆς καί κομμουνιστικῆς, πού παίρνει ὑπόψη καί τίς ἐπιτεύξεις τῆς εἰρηνικῆς ἐποχῆς καί τήν πείρα *τῆς ἐποχῆς τῶν ἐπαναστάσεων πού ἔχει ἀρχίσει.*

Ὁ μπολσεβικισμός ἐκλαΐκευσε σέ ὅλο τόν κόσμο τήν ἰδέα τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου», μετάφρασε αὐτές τίς λέξεις ἀπό τά λατινικά στήν ἀρχή στά ρωσικά, κι᾽ἔπειτα σέ *ὅλες* τίς γλῶσσες τοῦ κόσμου, δείχνοντας μέ τό παράδειγμα τῆς *Σοβιετικῆς ἐξουσίας* ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες, *ἀκόμη* καί μιᾶς χώρας καθυστερημένης, ἀκόμη καί οἱ λιγότερο ἔμπειροι, οἱ λιγότερο μορφωμένοι, οἱ λιγότερο ἐξοικειωμένοι στήν ὀργάνωση, ἦταν *σέ θέση*, ἕνα ὁλόκληρο χρόνο τώρα, συναντώντας τεράστιες δυσκολίες στήν πάλη κατά τῶν ἐκμεταλλευτῶν (πού τούς ὑποστήριζε ἡ ἀστική τάξη *ὅλου* τοῦ κόσμου), νά διατηρήσουν τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, νά δημιουργήσουν μιά δημοκρατία ἀσύγκριτα ἀνώτερη καί πλατύτερη ἀπ᾽ὅλες τίς προηγούμενες δημοκρατίες τοῦ κόσμου, *νά ἀρχίσουν* τή δημιουργική δουλιά δεκάδων ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν γιά τήν πρακτική ἐφαρμογή τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ὁ μπολσεβικισμός συνέβαλε ἔμπρακτα στήν ἀνάπτυξη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀμερική

σέ τέτιο βαθμό, πού κανένα κόμμα σέ καμιά χώρα δέν εἶχε καταφέρει νά συμβάλει μέχρι σήμερα. Τή στιγμή πού γιά τούς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου γίνεται μέρα μέ τή μέρα ὅλο καί πιό καθαρό ὅτι ἡ τακτική τῶν Σάιντεμαν καί τῶν Κάουτσκι δέν μποροῦσε νά τούς γλυτώσει ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ἀπό τή μισθωτή σκλαβιά στήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη, ὅτι ἡ τακτική αὐτή δέν πρόκειται νά χρησιμεύσει σάν πρότυπο γιά ὅλες τίς χῶρες — τήν ἴδια στιγμή γιά τίς μάζες τῶν προλετάριων ὅλων τῶν χωρῶν γίνεται μέρα μέ τή μέρα ὅλο καί πιό καθαρό ὅτι ὁ μπολσεβικισμός ἔδειξε τό σωστό δρόμο γιά τή σωτηρία ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ πολέμου καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὅτι ὁ μπολσεβικισμός *ἀποτελεῖ κατάλληλο πρότυπο τακτικῆς γιά ὅλους.*

Ὄχι μόνο ἡ πανευρωπαϊκή, ἀλλά καί ἡ παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση ὡριμάζει μπροστά στά μάτια ὅλων, καί τή βοήθησε, τήν ἐπιτάχυνε, τήν ὑποστήριξε ἡ νίκη τοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία. Ὅλα αὐτά εἶναι λίγα γιά τήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ; Φυσικά εἶναι λίγα. Μιά χώρα μόνη της δέν μπορεῖ νά κάνει περισσότερα. Ἀλλά αὐτή ἡ χώρα, μόνη της, χάρη στή Σοβιετική ἐξουσία, ἔκανε ὡστόσο τόσα πολλά, πού κι ἄν ἀκόμη ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός κατάφερνε αὔριο νά πνίξει τή ρωσική Σοβιετική ἐξουσία, λογουχάρη μέ μιά συμφωνία τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μέ τόν ἀγγλογαλλικό, ἀκόμη καί σ᾽αὐτή τήν περίπτωση — τή χειρότερη ἀπό τίς χειρότερες — θά ἀποδεικνυόταν ὅτι ἡ μπολσεβίκικη τακτική ὠφέλησε πάρα πολύ τό σοσιαλισμό καί συνέβαλε στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀκατανίκητης παγκόσμιας ἐπανάστασης.

ΔΟΥΛΟΦΡΟΣΥΝΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ»

Ὅπως εἰπώθηκε πιό πάνω, τό βιβλίο τοῦ Κάουτσκι θά ἔπρεπε νά τιτλοφορηθεῖ — ἄν θέλαμε ὁ τίτλος νά ἀποδίδει σωστά τό περιεχόμενο — ὄχι «Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», ἀλλά «Ἀναμάσηση τῶν ἐπιθέσεων τῆς ἀστικῆς τάξης κατά τῶν μπολσεβίκων».

Οἱ παλιές «θεωρίες» τῶν μενσεβίκων γιά τόν ἀστικό χαρακτήρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, δηλ. ἡ παλιά διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τούς μενσεβίκους (πού ὁ Κάουτσκι τήν *ἀντέκρουσε* τό 1905!) ξαναφρεσκάρονται τώρα ἀπό τό θεωρητικό μας. Θά χρειαστεῖ νά σταθοῦμε σ᾽αὐτό τό ζήτημα, ὅσο κι᾽ἄν εἶναι ἀνιαρό γιά τούς ρώσους μαρξιστές.

Πρίν ἀπό τό 1905 ὅλοι οἱ μαρξιστές τῆς Ρωσίας ἔλεγαν ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση εἶναι ἀστική. Οἱ μενσεβίκοι, ὑποκαθιστώντας τό μαρξισμό μέ τό φιλελευθερισμό, ἔβγαζαν ἀπό δῶ τό συμπέρασμα: συνεπῶς, τό προλεταριάτο δέν πρέπει νά προχωρήσει πέρα ἀπό ἐκεῖνο πού εἶναι ἀποδεκτό γιά τήν ἀστική τάξη, πρέπει νά ἀκολουθήσει πολιτική συμφωνίας μαζί της. Οἱ μπολσεβίκοι ἔλεγαν ὅτι αὐτή εἶναι μιά ἀστικοφιλελεύθερη θεωρία. Ἡ ἀστική τάξη προσπαθεῖ νά πραγματοποιήσει τό μετασχηματισμό τοῦ κράτους μέ τρόπο ἀστικό, *ρεφορμιστικό* καί ὄχι ἐπαναστατικό, διατηρώντας κατά τό δυνατό καί τή μοναρχία καί τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία κτλ. Τό προλεταριάτο πρέπει νά ὁδηγήσει τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση ὥς τό τέλος της, χωρίς «νά δεσμεύεται» ἀπό τό ρεφορμισμό τῆς ἀστικῆς τάξης. Οἱ μπολσεβίκοι διατύπωσαν ὡς ἑξῆς τόν *ταξικό* συσχετισμό τῶν δυνάμεων στήν ἀστική ἐπανάσταση: τό προλεταριάτο, παίρνοντας μαζί του τήν ἀγροτιά, οὐδετεροποιεῖ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη καί ἐκμηδενίζει ὁλοκληρωτικά τή μοναρχία, τό μεσαιωνισμό, τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία.

Ὁ ἀστικός χαρακτήρας τῆς ἐπανάστασης ἐκδηλώνεται ἀκριβῶς στή συμμαχία τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά *γενικά,* γιατί οἱ ἀγρότες εἶναι γενικά μικροπαραγωγοί, πού βασίζονται στήν ἐμπορευματική παραγωγή. Στή συνέχεια, πρόσθεταν οἱ μπολσεβίκοι ἀκόμη ἀπό τότε, τό προλεταριάτο παίρνοντας μαζί του *ὅλο τό μισοπρολεταριάτο* (ὅλους τούς ἐκμεταλλευόμενους καί ἐργαζόμενους), οὐδετεροποιεῖ τή μεσαία ἀγροτιά καί *ἀνατρέπει* τήν ἀστική τάξη: σέ τοῦτο συνίσταται ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση σέ διάκριση ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική. (Βλ. τήν μπροσούρα μου τοῦ 1905: «Δυό τακτικές»* πού ξανατυπώθηκε στή συλλογή: «Μέσα σέ 12 χρόνια», Πετρούπολη, 1907.)

Ὁ Κάουτσκι πῆρε ἔμμεσα μέρος σέ αὐτή τή διαμάχη τοῦ 1905[142] καί, σέ ἐρώτηση τοῦ Πλεχάνοφ, μενσεβίκου τότε, ἐκφράστηκε πάνω στήν οὐσία τοῦ ζητήματος *ἐνάντια* στόν Πλεχάνοφ, πράγμα πού εἶχε προκαλέσει τήν ἐποχή ἐκείνη ἰδιαίτερες εἰρωνεῖες στόν μπολσεβίκικο Τύπο. Τώρα ὁ Κάουτσκι δέν μνημονεύει *οὔτε μέ μιά λεξούλα* τίς τοτινές διαμάχες (φοβᾶται μήν ξεσκεπαστεῖ ἀπό τίς ἴδιες του τίς δηλώσεις!) κι ἔτσι στερεῖ τό γερμανό ἀναγνώστη ἀπό κάθε δυνατότητα νά καταλάβει τήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Ὁ κύριος Κάουτσκι *δέν*

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 1-132. *Ἡ Σύντ.*

μποροῦσε νά διηγηθεῖ τό 1918 στούς γερμανούς ἐργάτες πώς τό 1905 ἦταν ὑπέρ μιᾶς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν μέ τούς ἀγρότες κι᾿ὄχι μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, καί κάτω ἀπό ποιούς ὅρους ὑπεράσπιζε αὐτή τή συμμαχία, καί ποιό πρόγραμμα σχεδίαζε γι᾿αὐτή τή συμμαχία.

῾Ο Κάουτσκι, ὑποχωρώντας κανονικά, ὑπερασπίζει τώρα μέ τή μορφή «οἰκονομικῆς ἀνάλυσης», μέ ὑπεροπτικές φράσεις περί «ἱστορικοῦ ὑλισμοῦ» τήν ἰδέα τῆς ὑποταγῆς τῶν ἐργατῶν στήν ἀστική τάξη, ἀναμασώντας μέ περικοπές ἀπό τόν μενσεβίκο Μάσλοφ τίς παλιές φιλελεύθερες ἀπόψεις τῶν μενσεβίκων. Μέ τίς περικοπές αὐτές προσπαθεῖ νά ἀποδείξει τήν καινούργια ἰδέα γιά τήν καθυστέρηση τῆς Ρωσίας, καί ἀπ᾿αὐτή τή νέα ἰδέα βγάζει ἕνα παλιό συμπέρασμα, ὅτι σέ μιά ἀστική ἐπανάσταση, κατά τά λεγόμενά του, δέν μπορεῖς νά προχωρήσεις πέρα ἀπό τήν ἀστική τάξη! Κι᾿αὐτό, παρόλα ὅσα ἔχουν πεῖ ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, ὅταν ἔκαναν σύγκριση ἀνάμεσα στήν ἀστική ἐπανάσταση τοῦ 1789-1793 στή Γαλλία καί στήν ἀστική ἐπανάσταση τοῦ 1848 στή Γερμανία![143]

Πρίν περάσουμε στό κύριο «ἐπιχείρημα» καί στό κύριο περιεχόμενο τῆς «οἰκονομικῆς ἀνάλυσης» τοῦ Κάουτσκι, ἄς σημειώσουμε ὅτι οἱ πρῶτες κιόλας φράσεις φανερώνουν μιά περίεργη σύγχυση ἰδεῶν ἤ ρηχότητα ἰδεῶν τοῦ συγγραφέα:

«῾Η οἰκονομική βάση τῆς Ρωσίας—ἐξαγγέλλει ὁ «θεωρητικός» μας—εἶναι ὥς τώρα ἀκόμη ἡ ἀγροτική οἰκονομία καί μάλιστα ἡ μικρή ἀγροτική παραγωγή. ᾿Απ᾿αὐτή ζοῦν κάπου τά $^4/_5$, ἴσως καί τά $^5/_6$ τοῦ πληθυσμοῦ» (σελ. 45). Πρῶτα-πρῶτα σκεφτήκατε, φίλτατε θεωρητικέ, πόσοι ἐκμεταλλευτές μπορεῖ νά ὑπάρχουν μέσα σέ αὐτή τή μάζα τῶν μικρῶν παραγωγῶν; Βέβαια, ὄχι περισσότεροι ἀπό τό $^1/_{10}$ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ, καί στίς πόλεις ἀκόμη λιγότεροι, γιατί ἐκεῖ ἡ μεγάλη παραγωγή εἶναι ἀκόμη πιό ἀναπτυγμένη. Πάρτε ἀκόμη κι᾿ἕναν ἀπίθανα μεγάλο ἀριθμό, ὑποθέστε ὅτι τό $^1/_5$ ἀπό τούς μικροπαραγωγούς εἶναι ἐκμεταλλευτές πού χάνουν τό ἐκλογικό δικαίωμα. Καί τότε θά δεῖτε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι πού ἀποτελοῦσαν τά 66% στό V Συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐκπροσωποῦσαν *τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ*. Σ᾿αὐτό πρέπει ἀκόμη νά προσθέσετε ὅτι ἕνα σημαντικό μέρος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἦταν πάντα ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, δηλαδή καταρχήν *ὅλοι* οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἦταν ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί, ὅταν ἕνα μέρος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ρίχτηκε στήν τυχοδιωκτική ἀνταρσία τοῦ ᾿Ιούλη τοῦ 1918, δυό νέα κόμματα ἀποσπάστηκαν ἀπό τό πρώην κόμμα

τους: τό Κόμμα τῶν «ναρόντνικων-κομμουνιστῶν» καί τό Κόμμα τῶν «ἐπαναστατῶν-κομμουνιστῶν»[144] (ἀπό ἐπιφανεῖς ἀριστερούς ἐσέρους, πού καί τό παλιό κόμμα τούς εἶχε προωθήσει σέ σπουδαιότατες κρατικές θέσεις· στό πρῶτο κόμμα ἀνήκει λ.χ. ὁ Ζάξ, στό δεύτερο—ὁ Κολεγκάγεφ). Συνεπῶς, ὁ Κάουτσκι ἀναίρεσε μόνος του—ἄθελά του!—τό γελοῖο παραμύθι ὅτι μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων εἶναι τάχα ἡ μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ.

Δεύτερο, σκεφτήκατε, φίλτατε θεωρητικέ, ὅτι ὁ ἀγρότης μικροπαραγωγός ταλαντεύεται *ἀναπόφευκτα* ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη; Αὐτή τή μαρξιστική ἀλήθεια, πού ἐπιβεβαιώνεται ἀπ᾿ὅλη τή νεότερη ἱστορία τῆς Εὐρώπης, ὁ Κάουτσκι τήν «ξέχασε» σέ πολύ ἐπίκαιρη στιγμή, γιατί αὐτή ἡ ἀλήθεια κάνει στάχτη καί κουρνιαχτό ὅλη τή μενσεβίκικη «θεωρία» πού ἐπαναλαβαίνει ὁ ἴδιος! Ἄν ὁ Κάουτσκι δέν «εἶχε ξεχάσει» αὐτή τήν ἀλήθεια, δέν θά μποροῦσε νά ἀρνηθεῖ τήν ἀνάγκη τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας σέ μιά χώρα, ὅπου ὑπερέχουν οἱ ἀγρότες μικροπαραγωγοί. — — —

Ἄς ἐξετάσουμε τό κύριο περιεχόμενο τῆς «οἰκονομικῆς ἀνάλυσης» τοῦ θεωρητικοῦ μας..

Ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι δικτατορία, εἶναι ἀδιαφιλονίκητο, λέει ὁ Κάουτσκι. «Εἶναι ὅμως αὐτή δικτατορία τοῦ *προλεταριάτου;*» (σελ. 34).

«Κατά τό Σοβιετικό Σύνταγμα οἱ ἀγρότες ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, πού ἔχει τό δικαίωμα νά συμμετέχει στή νομοθέτηση καί στή διακυβέρνηση. Αὐτό πού μᾶς παρουσιάζουν σάν δικτατορία *τοῦ προλεταριάτου* θά ἀποδειχνόταν—ἄν ἐφαρμοζόταν μέ συνέπεια, καί ἄν μιά τάξη, μιλώντας γενικά, μποροῦσε νά ἀσκήσει ἄμεσα τή δικτατορία, πράγμα πού μπορεῖ νά τό κάνει μόνο ἕνα κόμμα—θά ἀποδειχνόταν ὅτι εἶναι δικτατορία τῆς *ἀγροτιᾶς*» (σελ. 35).

Καί, ὑπερικανοποιημένος ἀπό μιά τόσο βαθυστόχαστη καί πνευματώδη κρίση, ὁ ἀγαθός Κάουτσκι προσπαθεῖ νά ἀστειευτεῖ: «Σάν νά βγαίνει λοιπόν ὅτι ἡ πιό ἀνώδυνη πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐξασφαλίζεται, ὅταν ἀνατεθεῖ στά χέρια τῶν ἀγροτῶν» (σελ. 35).

Ὁ θεωρητικός μας, πολύ διεξοδικά, χρησιμοποιώντας πολλές σοφές περικοπές ἀπό τόν μισοφιλελεύθερο Μάσλοφ, ἀποδεικνύει τήν καινούργια ἰδέα πώς οἱ ἀγρότες ἔχουν συμφέρον νά εἶναι ὑψηλές οἱ τιμές στά σιτηρά καί χαμηλά τά μεροκάματα τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων κτλ. κτλ. Ἄς σημειωθεῖ μέ τήν εὐκαιρία ὅτι αὐτές οἱ κανούργιες ἰδέες ἀναπτύσσονται τόσο πιό ἀνιαρά, ὅσο λιγότερη προσοχή δίνεται στά πραγματικά καινούργια

μεταπολεμικά φαινόμενα, ὅπως εἶναι λ.χ. τό γεγονός ὅτι οἱ ἀγρότες ζητοῦν γιά τά σιτηρά ἐμπορεύματα καί ὄχι χρήματα, ὅτι οἱ ἀγρότες δέν ἔχουν ἀρκετά ἐργαλεῖα καί δέν μποροῦν, ὅσο καί νά πληρώνουν, νά τά προμηθευτοῦν σέ ἀναγκαία ποσότητα. 'Αλλά σ'αὐτό θά ἐπανέλθουμε εἰδικά.

Κι'ἔτσι ὁ Κάουτσκι κατηγορεῖ τούς μπολσεβίκους, κατηγορεῖ τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου ὅτι ἐκχώρησε τή δικτατορία καί ἀνάθεσε τήν ὑπόθεση τῆς πραγματοποίησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στά χέρια τῆς μικροαστικῆς ἀγροτιᾶς. Πολύ ὡραῖα, κύριε Κάουτσκι! Ποιά λοιπόν ἔπρεπε νά εἶναι κατά τή φωτισμένη γνώμη σας ἡ στάση τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος ἀπέναντι στή μικροαστική ἀγροτιά;

῾Ο θεωρητικός μας προτίμησε νά παρασιωπήσει τό ζήτημα αὐτό—θυμήθηκε, φαίνεται, τό ρητό: «ὁ λόγος εἶναι ἄργυρος, μά ἡ σιωπή χρυσός». ῾Ο Κάουτσκι ὅμως προδόθηκε ἀπό τόν ἀκόλουθο συλλογισμό:

«'Αρχικά στή Σοβιετική Δημοκρατία τά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν ἀποτελοῦσαν ὀργανώσεις τῆς *ἀγροτιᾶς* γενικά. Τώρα ἡ δημοκρατία αὐτή διακηρύσσει ὅτι τά Σοβιέτ ἀποτελοῦν ὀργανώσεις τῶν προλετάριων καί τῶν *φτωχῶν* ἀγροτῶν. Οἱ εὐκατάστατοι ἀγρότες χάνουν τό ἐκλογικό δικαίωμα στά Σοβιέτ. ῾Ο φτωχός ἀγρότης θεωρεῖται ἐδῶ μόνιμο καί μαζικό προϊόν τῆς σοσιαλιστικῆς ἀγροτικῆς μεταρύθμισης στίς συνθῆκες τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου»» (σελ. 48).

Τί ἐκμηδενιστική εἰρωνεία! Στή Ρωσία μπορεῖς νά τήν ἀκούσεις ἀπό κάθε ἀστό: ὅλοι τους τρίβουν τά χέρια τους χαιρέκακα καί εἰρωνεύονται, ἐπειδή ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ὁμολογεῖ ἀνοιχτά ὅτι ὑπάρχουν φτωχοί ἀγρότες. Εἰρωνεύονται τό σοσιαλισμό. Δικαίωμά τους. Μά ἕνας «σοσιαλιστής» πού εἰρωνεύεται, ἐπειδή ὕστερα ἀπό ἕνα τετράχρονο καταστρεπτικότατο πόλεμο ὑπάρχουν στή χώρα μας—καί θά ὑπάρχουν γιά πολύ καιρό—φτωχοί ἀγρότες, ἕνας τέτιος «σοσιαλιστής» μποροῦσε νά ἐμφανιστεῖ μόνο σέ συνθῆκες μαζικῆς ἀποστασίας.

'Ακοῦστε παρακάτω:

«...῾Η Σοβιετική Δημοκρατία ἀνακατεύεται στίς σχέσεις ἀνάμεσα στούς πλούσιους καί φτωχούς ἀγρότες, ὄχι ὅμως μέ ἕνα καινούργιο μοίρασμα τῆς γῆς. Γιά νά ὑπερνικηθεῖ ἡ ἔλλειψη ψωμιοῦ στίς πόλεις, ἐξαποστέλλονται στά χωριά τμήματα ἐνόπλων ἐργατῶν, πού κατάσχουν τά πλεονάσματα σιτηρῶν τῶν πλουσιοχωρικῶν. Ἕνα μέρος ἀπό τά σιτηρά αὐτά δίνεται στούς κατοίκους τῶν πόλεων καί τό ἄλλο στούς φτωχούς ἀγρότες» (σελ. 48).

Φυσικά ὁ σοσιαλιστής καί μαρξιστής Κάουτσκι εἶναι βαθιά ἀγανακτισμένος μέ τή σκέψη ὅτι ἕνα τέτιο μέτρο θά μποροῦσε

νά ἐπεκταθεῖ καί πέρα ἀπό τά προάστεια τῶν μεγαλουπόλεων (καί ἐπεκτείνεται σέ ὅλη τή χώρα μας). Ὁ σοσιαλιστής καί μαρξιστής Κάουτσκι παρατηρεῖ ἀποφθεγματικά μέ ἀπαράμιλλη, ἀσύγκριτη, γοητευτική ψυχραιμία (ἤ στενοκεφαλιά) φιλισταίου: «...Αὐτές (οἱ ἀπαλλοτριώσεις τῶν εὐκατάστατων ἀγροτῶν) εἰσάγουν ἕνα νέο στοιχεῖο ἀνησυχίας καί ἐμφυλίου πολέμου στό προτσές τῆς παραγωγῆς...» (ἐμφύλιος πόλεμος πού εἰσάγεται στό «προτσές τῆς παραγωγῆς», αὐτό πιά εἶναι κάτι τό ὑπερφυσικό!) «...πού γιά τήν ἐξυγίανσή του ἔχει ἐπιτακτική ἀνάγκη ἡσυχίας καί ἀσφάλειας» (σελ. 49).

Μάλιστα, μάλιστα, γιά τήν ἡσυχία καί τήν ἀσφάλεια τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τῶν κερδοσκόπων τῶν σιτηρῶν, πού κρύβουν τά πλεονάσματα σιτηρῶν, σαμποτάρουν τό νόμο τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν, καταδικάζουν στήν πείνα τόν πληθυσμό τῶν πόλεων, γιά ὅλα αὐτά ὁ μαρξιστής καί σοσιαλιστής Κάουτσκι πρέπει, φυσικά, νά ἀναστενάζει καί νά χύνει δάκρια. Εἴμαστε ὅλοι σοσιαλιστές καί μαρξιστές καί διεθνιστές—φωνάζουν ἐν χορῷ οἱ διάφοροι κύριοι Κάουτσκι, Χάινριχ Βέμπερ (Βιέννη), Λονγκέ (Παρίσι), Μακντόναλντ (Λονδίνο) κτλ.—εἴμαστε ὅλοι ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀλλά μόνο... μόνο μέ τόν ὅρο νά μή διαταράσσεται ἡ ἡσυχία καί ἡ ἀσφάλεια τῶν κερδοσκόπων τῶν σιτηρῶν! Κι᾽αὐτή τή βρωμερή δουλοφροσύνη πρός τούς καπιταλιστές τή συγκαλύπτουμε μέ μιά «μαρξιστική» ἀναδρομή στό «προτσές τῆς παραγωγῆς»... Ἄν αὐτό λέγεται μαρξισμός, τότε τί εἶναι λακεδισμός ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη;

Γιά δέστε τί προκύπτει ἀπό τά λεγόμενα τοῦ θεωρητικοῦ μας. Κατηγορεῖ τούς μπολσεβίκους ὅτι παρουσιάζουν τή δικτατορία τῆς ἀγροτιᾶς γιά δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Καί ταυτόχρονα μᾶς κατηγορεῖ ὅτι εἰσάγουμε στήν ὕπαιθρο τόν ἐμφύλιο πόλεμο (αὐτό ἐμεῖς τό θεωροῦμε *τιμή* μας), ὅτι στέλνουμε στά χωριά ἕνοπλα τμήματα ἐργατῶν, πού διακηρύσσουν ἀνοιχτά ὅτι ἀσκοῦν τή «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς», βοηθοῦν αὐτή τήν ἀγροτιά, κατάσχουν τά πλεονάσματα σιτηρῶν τῶν κερδοσκόπων καί τῶν πλούσιων ἀγροτῶν πού τά κρύβουν, παραβαίνοντας τό νόμο τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν.

Ἀπό τό ἕνα μέρος ὁ μαρξιστής-θεωρητικός μας εἶναι ὑπέρ τῆς καθαρῆς δημοκρατίας, ὑπέρ τῆς ὑποταγῆς τῆς ἐπαναστατικῆς τάξης, ἡγέτη τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων, στήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ (ὅπου συμπεριλαμβάνονται

φυσικά καί οἱ ἐκμεταλλευτές). Ἀπό τό ἄλλο μέρος ἐξηγεῖ, *ἀντίθετα* ἀπό μᾶς, τό ἀναπόφευκτο τοῦ ἀστικοῦ χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασης, ἀστικοῦ, γιατί ἡ ἀγροτιά στό σύνολό της στηρίζεται στίς ἀστικές κοινωνικές σχέσεις—καί ταυτόχρονα διατείνεται ὅτι αὐτός ὑποστηρίζει τήν προλεταριακή, ταξική, μαρξιστική ἄποψη!

Ἀντί γιά «οἰκονομική ἀνάλυση» βγῆκε μιά πρώτης τάξεως σαλάτα καί σύγχυση. Ἀντί γιά μαρξισμός—ρετάλια φιλελεύθερων θεωριῶν καί κήρυγμα λακεδισμοῦ ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη καί τούς κουλάκους.

Τό ζήτημα πού μπερδεύει ὁ Κάουτσκι, οἱ μπολσεβίκοι τό ἔχουν ξεκαθαρίσει πέρα γιά πέρα ἀκόμη ἀπό τό 1905. Μάλιστα, ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική, *ὅσο καιρό* πᾶμε *μαζί* μέ τήν ἀγροτιά σάν *σύνολο*. Αὐτό τό εἴχαμε νιώσει πεντακάθαρα, ἀπό τό 1905 κι᾿ἐδῶ μιλήσαμε γι᾿αὐτό ἑκατοντάδες καί χιλιάδες φορές καί ποτέ δέν ἀποπειραθήκαμε νά ὑπερπηδήσουμε αὐτό τό ἀπαραίτητο σκαλοπάτι τῆς ἱστορικῆς πορείας ἤ νά τό καταργήσουμε μέ διατάγματα. Οἱ προσπάθειες τοῦ Κάουτσκι νά μᾶς «ξεσκεπάσει» σ᾿αὐτό τό σημεῖο καταλήγουν μόνο στό ξεσκέπασμα τῆς σύγχυσης τῶν ἀντιλήψεών του καί τοῦ φόβου του νά θυμηθεῖ τί ἔγραφε ὁ ἴδιος τό 1905, ὅταν δέν ἦταν ἀκόμη ἀποστάτης.

Τό 1917 ὅμως, ἀπό τό μήνα *Ἀπρίλη*, πολύ πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, προτοῦ πάρουμε τήν ἐξουσία, λέγαμε ἀνοιχτά καί ἐξηγούσαμε στό λαό: ἡ ἐπανάσταση δέν θά μπορέσει τώρα νά σταματήσει αὐτοῦ, γιατί ἡ χώρα τράβηξε μπροστά, τράβηξε μπροστά ὁ καπιταλισμός, ἡ ἐρήμωση πῆρε πρωτοφανεῖς διαστάσεις, πράγμα πού *θά ἀπαιτήσει* (τό θέλουμε εἴτε ὄχι) παραπέρα βήματα *πρός τό σοσιαλισμό*. Γιατί ἀλλιῶς *δέν εἶναι δυνατό* νά πᾶμε μπροστά, νά σώσουμε τή χώρα, πού εἶναι ἐξαντλημένη ἀπό τόν πόλεμο, *νά ἀνακουφίσουμε* ἀπό τά βάσανα τούς ἐργαζόμενους καί ἐκμεταλλευόμενους.

Τά πράγματα ἦλθαν ἀκριβῶς ὅπως λέγαμε. Ἡ πορεία τῆς ἐπανάστασης ἐπιβεβαίωσε τήν ὀρθότητα τοῦ συλλογισμοῦ μας. *Στήν ἀρχή* μαζί μέ «ὅλη» τήν ἀγροτιά ἐνάντια στή μοναρχία, ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, ἐνάντια στό μεσαιωνισμό (καί κατά τοῦτο ἡ ἐπανάσταση παραμένει ἀστική, ἀστικοδημοκρατική). *Ἔπειτα,* μαζί μέ τή φτωχή ἀγροτιά, μαζί μέ τό μισοπρολεταριάτο, μαζί μέ ὅλους τούς ἐκμεταλλευόμενους, *ἐνάντια στόν καπιταλισμό,* συμπεριλαμβανομένων καί τῶν πλουσίων τοῦ χωριοῦ, τῶν κουλάκων, τῶν κερδοσκόπων, καί κατά τοῦτο ἡ ἐπανάσταση

μετατρέπεται σέ *σοσιαλιστική*. Ἡ προσπάθεια νά ὀρθωθεῖ τεχνητό σινικό τεῖχος ἀνάμεσα στή μιά καί στήν ἄλλη, νά χωριστεῖ ἡ μιά ἀπό τήν ἄλλη μέ ὁ,τιδήποτε ἄλλο, *ἐκτός* ἀπό τό βαθμό τῆς προετοιμασίας τοῦ προλεταριάτου καί τό βαθμό τῆς ἕνωσής του μέ τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, εἶναι ἡ μεγαλύτερη διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ, εἶναι ἐκχυδαϊσμός του, ἀντικατάστασή του μέ τό φιλελευθερισμό. Αὐτό θά σήμαινε ὅτι, μέ ψευτοεπιστημονικά ἐπιχειρήματα γιά τήν προοδευτικότητα τῆς ἀστικῆς τάξης σέ σχέση μέ τό μεσαίωνα, γίνεται προσπάθεια νά εἰσαχθεῖ λαθραῖα ἡ ἀντιδραστική ὑπεράσπιση τῆς ἀστικῆς τάξης σέ σχέση μέ τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο.

Ἄλλωστε, τά Σοβιέτ ἀκριβῶς γι᾿αὐτό εἶναι μιά ἀσύγκριτα ἀνώτερη μορφή καί ἀνώτερος τύπος δημοκρατισμοῦ, ἐπειδή, ἑνώνοντας καί τραβώντας στήν πολιτική *τή μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν*, ἀποτελοῦν τό πιό εὐαίσθητο καί τό πιό κοντινό «γιά τό λαό» (μέ τήν ἔννοια πού μιλοῦσε ὁ Μάρξ τό 1871 γιά τήν πραγματική λαϊκή ἐπανάσταση)[145] βαρόμετρο ἀνάπτυξης καί ἀνόδου τῆς πολιτικῆς, τῆς ταξικῆς ὡριμότητας τῶν μαζῶν. Τό Σοβιετικό Σύνταγμα δέν γράφτηκε σύμφωνα μέ κάποιο «σχέδιο», δέν συντάχτηκε στά γραφεῖα, δέν ἐπιβλήθηκε στούς ἐργαζόμενους ἀπό νομομαθεῖς τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὄχι, τό Σύνταγμα αὐτό *βγῆκε στή ζωή* μέσα ἀπό τήν πορεία ἀνάπτυξης τῆς *ταξικῆς πάλης*, στό βαθμό πού ὡρίμαζαν οἱ *ταξικές ἀντιθέσεις*. Καί τά γεγονότα ἀκριβῶς, πού εἶναι ὑποχρεωμένος νά παραδεχτεῖ ὁ Κάουτσκι, τό ἀποδεικνύουν αὐτό.

Στήν ἀρχή τά Σοβιέτ ἕνωναν τήν ἀγροτιά στό σύνολό της. Ἡ μή ἀνάπτυξη, ἡ καθυστέρηση, ἡ ἀμορφωσιά ἀκριβῶς τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν ἦταν πού ἔδινε τήν ἡγεσία στά χέρια τῶν κουλάκων, τῶν πλουσίων, τῶν καπιταλιστῶν, τῶν μικροαστῶν διανοουμένων. Ἦταν ἡ περίοδος τῆς κυριαρχίας τῆς μικροαστικῆς τάξης, τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (μόνο οἱ κουλάκοι καί οἱ ἀποστάτες τύπου Κάουτσκι μποροῦν νά θεωροῦν σοσιαλιστές καί τούς μέν καί τούς δέ). Ἡ μικροαστική τάξη ἀναπότρεπτα, ἀναπόφευκτα, ταλαντευόταν ἀνάμεσα στή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης (Κέρενσκι, Κορνίλοφ, Σάβινκοφ) καί στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιατί ἡ μικροαστική τάξη δέν εἶναι ἱκανή νά κάνει τίποτε τό αὐτοτελές, λόγω τῶν βασικῶν ἰδιομορφιῶν τῆς οἰκονομικῆς θέσης της. Ἄς ποῦμε μέ τήν εὐκαιρία πώς ὁ Κάουτσκι ἀπαρνιέται ἐντελῶς τό μαρξισμό ὅταν, ἀναλύοντας τή ρωσική ἐπανάσταση, περιορίζεται στή νομική, τήν τυπική ἔννοια τῆς λέξης «δημοκρατία»,

πού χρησιμεύει στήν ἀστική τάξη γιά νά καλύπτει τήν κυριαρχία της καί νά ξεγελάει τίς μάζες, *ξεχνώντας* ὅτι, στήν πράξη ἡ «δημοκρατία» ἐκφράζει κάποτε τή *δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης* καί κάποτε τόν ἀνίσχυρο ρεφορμισμό τοῦ μικροαστισμοῦ πού ὑποτάσσεται σ᾽αὐτή τή δικτατορία κτλ. ᾽Απ᾽αὐτά πού λέει ὁ Κάουτσκι βγαίνει ὅτι σέ μιά καπιταλιστική χώρα ὑπῆρχαν ἀστικά κόμματα, ὑπῆρχε προλεταριακό κόμμα, πού τό ἀκολουθοῦσε ἡ πλειοψηφία τοῦ προλεταριάτου, ἡ μάζα του (οἱ μπολσεβίκοι), *ἀλλά δέν ὑπῆρχαν* μικροαστικά κόμματα! Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι δέν εἶχαν *ταξικές ρίζες*, μικροαστικές ρίζες!

Οἱ ταλαντεύσεις τῆς μικροαστικῆς τάξης, τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, φώτισαν τίς μάζες καί ἀπομάκρυναν ἀπό τούς «ἡγέτες» αὐτούς τήν τεράστια πλειοψηφία αὐτῶν τῶν μαζῶν, ὅλα τά «κάτω» στρώματα, ὅλους τούς προλετάριους καί μισοπρολετάριους. Οἱ μπολσεβίκοι κέρδισαν τήν ὑπεροχή στά Σοβιέτ (κατά τόν ᾽Οχτώβρη τοῦ 1917 στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα) καί ἡ διάσπαση στούς ἐσέρους καί στούς μενσεβίκους ἐντάθηκε.

῾Η νικηφόρα μπολσεβίκικη ἐπανάσταση σήμαινε τό τέλος τῶν ταλαντεύσεων, σήμαινε τήν πλήρη ἐκμηδένιση τῆς μοναρχίας καί τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας (αὐτή ἡ τελευταία *δέν εἶχε* ἐκμηδενιστεῖ πρίν ἀπό τήν ᾽Οχτωβριανή ἐπανάσταση). ῾Οδηγήσαμε τήν *ἀστική* ἐπανάσταση *ὥς τό τέλος*. ῾Η ἀγροτιά *στό σύνολό της* βάδιζε μαζί μας. ῾Ο ἀνταγωνισμός της μέ τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο δέν μποροῦσε νά ἐκδηλωθεῖ μεμιᾶς. Τά Σοβιέτ ἕνωναν τήν ἀγροτιά *γενικά*. ῾Η ταξική διαφοροποίηση τῆς ἀγροτιᾶς δέν εἶχε ἀκόμη ὡριμάσει, δέν εἶχε ἀκόμη βγεῖ στήν ἐπιφάνεια.

Αὐτό τό προτσές ξετυλίχτηκε τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1918. ῾Η ἀντεπαναστατική ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων ξύπνησε τούς κουλάκους. Κύμα κουλάκικων ἀνταρσιῶν κατάκλυσε τή Ρωσία. ῾Η φτωχή ἀγροτιά διδάχτηκε ὄχι ἀπό τά βιβλία, ὄχι ἀπό τίς ἐφημερίδες, *μά ἀπό τή ζωή*, ὅτι τά συμφέροντά της δέν συμβιβάζονται μέ τά συμφέροντα τῶν κουλάκων, τῶν πλουσίων, τῆς ἀστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ. Οἱ «ἀριστεροί ἐσέροι», ὅπως καί κάθε μικροαστικό κόμμα, καθρέφτιζαν τίς ταλαντεύσεις τῶν μαζῶν, καί ἀκριβῶς τό καλοκαίρι τοῦ 1918 διασπάστηκαν: ἕνα μέρος πῆγε μέ τούς τσεχοσλοβάκους (ἀνταρσία στή Μόσχα, ὅταν ὁ Προσιάν, καταλαμβάνοντας — γιά μιά ὥρα! — τό τηλεγραφεῖο, διαλάλησε στή Ρωσία τήν ἀνατροπή τῶν μπολσεβίκων, ἔπειτα ἡ προδοσία τοῦ Μουραβιόφ [146],

ἀνώτατου διοικητῆ τοῦ στρατοῦ, πού εἶχε σταλεῖ ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους κτλ.). Τό ἄλλο μέρος πού ἀναφέραμε παραπάνω, ἔμεινε μέ τούς μπολσεβίκους.

Ἡ ἔνταση τῆς ἔλλειψης τροφίμων στίς πόλεις ἔβαζε ὅλο καί ἐντονότερα τό ζήτημα τοῦ μονοπωλίου σιτηρῶν (αὐτό τό «ξέχασε» ὁ θεωρητικός Κάουτσκι στήν οἰκονομική του ἀνάλυση, ὅπου ἐπαναλαβαίνει παλιά πράγματα πού ἔχουν ἐκτεθεῖ ἐδῶ καί δέκα χρόνια στά γραφτά τοῦ Μάσλοφ!).

Τό παλιό, τό τσιφλικάδικο καί τό ἀστικό, ἀκόμη καί τό ρεπουμπλικανικό-δημοκρατικό, κράτος ἔστελνε στά χωριά ἔνοπλα τμήματα, πού στήν πράξη βρίσκονταν στή διάθεση τῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτό ὁ κύριος Κάουτσκι δέν τό ξέρει! Σ'αὐτό δέν βλέπει «δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης», θεός φυλάξοι! Αὐτό εἶναι «καθαρή δημοκρατία», ἰδιαίτερα ὅταν γίνεται μέ τήν ἔγκριση τοῦ ἀστικοῦ Κοινοβουλίου! Ὁ Κάουτσκι «δέν ἄκουσε» ὅτι ὁ Αὐξέντιεφ καί ὁ Σ. Μάσλοφ, παρέα μέ τούς Κέρενσκι, τούς Τσερετέλι καί τούς ἄλλους ἐσέρους καί μενσεβίκους τοῦ ἴδιου φυράματος, ἔπιασαν τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1917 τά μέλη τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν, ὁ Κάουτσκι τό παρασιωπᾶ αὐτό!

Τό πᾶν συνίσταται ἁπλούστατα στό ὅτι τό ἀστικό κράτος, πού ἀσκεῖ τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης μέσω τῆς ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας, δέν μπορεῖ νά ὁμολογήσει μπροστά στό λαό ὅτι ὑπηρετεῖ τήν ἀστική τάξη, δέν μπορεῖ νά πεῖ τήν ἀλήθεια, εἶναι ὑποχρεωμένο νά ὑποκρίνεται.

Ὅμως ἕνα κράτος τύπου Κομμούνας, τό Σοβιετικό κράτος, λέει καθαρά καί ξάστερα στό λαό τήν ἀλήθεια, διακηρύσσοντας πώς εἶναι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς καί ἀκριβῶς μέ τήν ἀλήθεια αὐτή κερδίζει μέ τό μέρος του δεκάδες καί δεκάδες ἑκατομμύρια καινούργιους πολίτες, πού σέ ὁποιαδήποτε ρεπουμπλικανική δημοκρατία ἦταν καταπιεζόμενοι καί πού τά Σοβιέτ τούς προσελκύουν στήν πολιτική, στή *δημοκρατία,* στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία στέλνει στό χωριό τμήματα ἔνοπλων ἐργατῶν, σέ πρώτη σειρά τούς πιό πρωτοπόρους ἐργάτες τῶν πρωτευουσῶν. Οἱ ἐργάτες αὐτοί φέρνουν τό σοσιαλισμό στό χωριό, παίρνουν τή φτωχολογιά μέ τό μέρος τους, τήν ὀργανώνουν καί τή διαφωτίζουν, τή βοηθοῦν *νά καταστείλει τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης.*

Ὅλοι ὅσοι ξέρουν τά πράγματα κι'ἔχουν κάνει στό χωριό λένε ὅτι τά χωριά μας μόλις τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ

1918 ἄρχισαν κι᾽αὐτά *τά ἴδια* νά ζοῦν τήν «᾽Οχτωβριανή» (δηλ. τήν προλεταριακή) ἐπανάσταση. ᾽Επέρχεται στροφή. Τό κύμα τῶν ἀνταρσιῶν τῶν κουλάκων τό διαδέχεται ἡ ἄνοδος τῆς φτωχολογιᾶς, ἡ αὔξηση τῶν «᾽Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς». Στό στρατό μεγαλώνει ὁ ἀριθμός τῶν ἐπιτρόπων, τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν διοικητῶν μεραρχιῶν καί στρατιῶν, πού προέρχονται ἀπό τίς γραμμές τῶν ἐργατῶν. Τόν καιρό πού ὁ κουτεντές Κάουτσκι, τρομαγμένος ἀπό τήν κρίση τοῦ ᾽Ιούλη (1918) [147] καί τίς κραυγές τῆς ἀστικῆς τάξης, τρέχει ξοπίσω της σάν «κοκοράκι» καί γράφει ὁλόκληρη μπροσούρα διαποτισμένη ἀπό τήν πεποίθηση πώς οἱ μπολσεβίκοι βρίσκονται στίς παραμονές τῆς ἀνατροπῆς τους ἀπό τήν ἀγροτιά, τόν καιρό πού αὐτός ὁ κουτεντές βλέπει στήν ἀποχώρηση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων «στένεμα» (σελ. 37) τοῦ κύκλου ἐκείνων πού ὑποστηρίζουν τούς μπολσεβίκους — τόν ἴδιο καιρό ὁ *πραγματικός* κύκλος τῶν ὀπαδῶν τοῦ μπολσεβικισμοῦ *εὐρύνεται ἀπέραντα,* γιατί δεκάδες καί δεκάδες ἑκατομμύρια φτωχοί ἀγρότες ἀφυπνίζονται σέ μιά *ἀνεξάρτητη* πολιτική ζωή, ἀποτινάζοντας τήν κηδεμονία καί τήν ἐπιροή τῶν κουλάκων καί τῆς ἀστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ.

Χάσαμε ἑκατοντάδες ἀριστερούς ἐσέρους, ἀνερμάτιστους διανοούμενους καί κουλάκους ἀγρότες, ἀλλά κερδίσαμε ἑκατομμύρια ἐκπροσώπους τῆς φτωχολογιᾶς *.

῞Ενα χρόνο ὕστερα ἀπό τήν προλεταριακή ἐπανάσταση στίς πρωτεύουσες ἄρχισε, κάτω ἀπό τήν ἐπίδρασή της καί μέ τή βοήθειά της, στά πιό ἀπόμερα χωριά ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση, πού στέργιωσε ὁριστικά τή Σοβιετική ἐξουσία καί τό μπολσεβικισμό, ἀποδείχνοντας ὁριστικά ὅτι στό ἐσωτερικό τῆς χώρας δέν ὑπάρχουν δυνάμεις νά ἀναμετρηθοῦν μαζί του.

Τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, ἀφοῦ ὁλοκλήρωσε μαζί μέ τήν ἀγροτιά γενικά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση, πέρασε τελειωτικά στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, κατορθώνοντας νά χωρίσει τό χωριό, νά πάρει μαζί του τούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους τοῦ χωριοῦ, νά τούς συνενώσει ἐνάντια στούς κουλάκους καί τήν ἀστική τάξη, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης.

῎Αν τό μπολσεβίκικο προλεταριάτο στίς πρωτεύουσες καί

---

* Στό VI Συνέδριο τῶν Σοβιέτ (6-9.XI.1918) ἦταν παρόντες 967 βουλευτές μέ θετική ψῆφο· οἱ 950 ἀπ᾽αὐτούς ἦταν μπολσεβίκοι. ᾽Από τούς 351 ἀντιπροσώπους μέ συμβουλευτική ψῆφο οἱ 335 ἦταν μπολσεβίκοι. Σύνολο: 97% μπολσεβίκοι.

στά μεγάλα βιομηχανικά κέντρα δέν κατόρθωνε νά συνενώσει γύρω του τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στήν πλούσια ἀγροτιά, αὐτό θά ἀπόδειχνε τήν «ἀνωριμότητα» τῆς Ρωσίας γιά σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τότε ἡ ἀγροτιά θά ἔμενε «ἀκέραιη», δηλαδή θά παρέμενε κάτω ἀπό τήν οἰκονομική, πολιτική καί πνευματική καθοδήγηση τῶν κουλάκων, τῶν πλουσίων, τῆς ἀστικῆς τάξης, τότε ἡ ἐπανάσταση δέν θά ξεπερνοῦσε τά ὅρια τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. ('Αλλά, ἅς σημειωθεῖ σέ παρένθεση, οὔτε κι'αὐτό θά ἀπόδειχνε ὅτι τό προλεταριάτο δέν ἔπρεπε νά πάρει τήν ἐξουσία, γιατί μόνο τό προλεταριάτο ὁδήγησε πραγματικά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση ὥς τό τέλος, μόνο τό προλεταριάτο ἔκανε κάτι τό σοβαρό γιά τήν προσέγγιση τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης, μόνο τό προλεταριάτο δημιούργησε τό Σοβιετικό κράτος, τό δεύτερο βῆμα, μετά τήν Κομμούνα, πρός τό σοσιαλιστικό κράτος.)

'Από τήν ἄλλη μεριά, ἄν τό μπολσεβίκικο προλεταριάτο ἐπιχειροῦσε, χωρίς νά περιμένει νά συντελεστεῖ ἡ ταξική διαφοροποίηση στό χωριό, χωρίς νά τήν *προετοιμάσει* καί νά τήν πραγματοποιήσει, ἄν ἐπιχειροῦσε μεμιᾶς, τόν 'Οχτώβρη-Νοέμβρη τοῦ 1917 νά «θεσπίσει» τόν ἐμφύλιο πόλεμο ἤ τήν «εἰσαγωγή τοῦ σοσιαλισμοῦ» στό χωριό, ἄν ἐπιχειροῦσε νά στερηθεῖ τόν προσωρινό συνασπισμό (συμμαχία) μέ τήν ἀγροτιά γενικά, ἄν δέν ἔκανε μιά σειρά παραχωρήσεις στή μεσαία ἀγροτιά κτλ.—τότε αὐτό θά ἦταν *μπλανκιστική*[148] διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ, θά ἦταν ἀπόπειρα τῆς *μειοψηφίας* νά ἐπιβάλει τή θέλησή της στήν πλειοψηφία, θά ἦταν ἕνας θεωρητικός παραλογισμός, αὐτό θά ἀποτελοῦσε ἔλλειψη κατανόησης τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ γενική ἀγροτική ἐπανάσταση εἶναι *ἀκόμη* ἐπανάσταση ἀστική καί ὅτι σέ μιά καθυστερημένη χώρα δέν μπορεῖς νά μετατρέψεις τήν ἐπανάσταση αὐτή σέ σοσιαλιστική *χωρίς μιά σειρά περάσματα καί μεταβατικές βαθμίδες.*

Σ'αὐτό τό σπουδαιότατο θεωρητικό καί πολιτικό ζήτημα ὁ Κάουτσκι μπέρδεψε *τά πάντα,* καί στήν πράξη ἀποδείχτηκε ἁπλός ὑπηρέτης τῆς ἀστικῆς τάξης πού ὠρύεται ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

* *
*

Στόν ἴδιο βαθμό, ἄν ὄχι περισσότερο, μπέρδεψε ὁ Κάουτσκι ἕνα ἄλλο ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον καί σπουδαιότατο ζήτημα, δηλαδή: εἶχε ἄραγε ὀργανωθεῖ σωστά ἀπό ἄποψη ἀρχῶν

κι᾽ἔπειτα εἶχε ἀσκηθεῖ ὀρθολογικά ἡ *νομοθετική* δράση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τόν ἀγροτικό μετασχηματισμό, αὐτόν τό δυσκολότατο καί ταυτόχρονα σπουδαιότατο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό; Θά εἴμασταν ἀνείπωτα εὐγνώμονες στόν κάθε μαρξιστή τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἄν, ἀφοῦ διάβαζε ἔστω καί τά σπουδαιότερα μόνο ντοκουμέντα, ἔκανε *κριτική* τῆς πολιτικῆς μας, γιατί ἔτσι θά μᾶς βοηθοῦσε ἐξαιρετικά, θά βοηθοῦσε καί τήν ἐπανάσταση πού ὡριμάζει σέ ὅλο τόν κόσμο. ᾽Αλλά ἀντί γιά κριτική ὁ Κάουτσκι προσφέρει ἕνα ἀπίστευτο θεωρητικό κομφούζιο πού μετατρέπει τό μαρξισμό σέ φιλελευθερισμό, ἐνῶ στήν πράξη κάνει ἄγονες, πικρόχολες, μικροαστικές ἐπιθέσεις ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Ἄς κρίνει ὁ ἀναγνώστης:

«Ἡ μεγάλη γαιοκτησία δέν μποροῦσε νά διατηρηθεῖ ἄλλο. Αὐτό ὀφειλόταν στήν ἐπανάσταση κι᾽ἔγινε ἀμέσως φανερό. Δέν μποροῦσε νά μή μετατραπεῖ σέ ἰδιοκτησία τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ...» (Δέν εἶναι σωστό, κύριε Κάουτσκι: ὑποκαθιστᾶτε τή στάση τῶν διάφορων *τάξεων* ἀπέναντι στό ζήτημα αὐτό μέ ὅ,τι εἶναι «φανερό» γιά σᾶς· ἡ ἱστορία τῆς ἐπανάστασης ἀπόδειξε ὅτι ἡ κυβέρνηση συνασπισμοῦ τῶν ἀστῶν μέ τούς μικροαστούς, τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, ἀκολουθοῦσε πολιτική διατήρησης τῆς μεγάλης γαιοκτησίας. Αὐτό τό ἔδειξε ἰδιαίτερα ὁ νόμος τοῦ Σ. Μάσλοφ καί οἱ συλλήψεις τῶν μελῶν τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν[149]. Χωρίς τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ὁ «ἀγροτικός πληθυσμός» δέν θά εἶχε νικήσει τόν τσιφλικά πού εἶχε ἑνωθεῖ μέ τόν καπιταλιστή.)

«...Ὡστόσο δέν ὑπῆρχε ἑνότητα ὡς πρός τίς μορφές μέ τίς ὁποῖες ἔπρεπε νά γίνει αὐτό. Ἦταν δυνατές διάφορες λύσεις...» (Ὁ Κάουτσκι νιάζεται πάνω ἀπό ὅλα γιά τήν «ἑνότητα» τῶν «σοσιαλιστῶν», ἀδιάφορο ποιοί εἶναι αὐτοί πού παίρνουν αὐτή τήν ὀνομασία. Καί ξεχνᾶ ὅτι οἱ βασικές τάξεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας πρέπει νά καταλήγουν σέ διαφορετικές λύσεις.) «...᾽Από σοσιαλιστική ἄποψη τό πιό ὀρθολογικό θά ἦταν νά περάσουν τά μεγάλα ἀγροκτήματα στήν ἰδιοκτησία τοῦ κράτους καί νά ἀνατεθεῖ στούς ἀγρότες, πού τά δούλευαν ὥς τώρα σάν μισθωτοί ἐργάτες, ἡ καλλιέργεια τῶν μεγάλων κτημάτων μέ τή μορφή συνεταιρισμοῦ. Ἡ λύση ὅμως αὐτή προϋποθέτει ἐργάτες γῆς, καί τέτιοι δέν ὑπάρχουν στή Ρωσία. Μιά ἄλλη λύση θά ἦταν νά μεταβιβαστεῖ ἡ μεγάλη γαιοκτησία στήν ἰδιοκτησία τοῦ κράτους, ἔπειτα νά μοιραστεῖ σέ μικρούς κλήρους πού νά δοθοῦν μέ νοίκι στούς μικροκληρούχους

ἀγρότες. Σέ μιά τέτια περίπτωση κάτι θά πραγματοποιόταν ἀπό σοσιαλισμό...»

Ὅπως πάντα, ὁ Κάουτσκι ὑπεκφεύγει μέ τό περίφημο: ἀπό τό ἕνα μέρος δέν μπορεῖ νά μήν ἀναγνωρίσουμε, ἀπό τό ἄλλο μέρος πρέπει νά ὁμολογήσουμε. *Ἀραδιάζει* διάφορες λύσεις, χωρίς νά τόν ἀπασχολεῖ ἡ σκέψη—ἡ μοναδικά ρεαλιστική, ἡ μοναδικά μαρξιστική σκέψη—πῶς πρέπει νά γίνει τό *πέρασμα* ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό σέ ὁρισμένες *εἰδικές* συνθῆκες. Στή Ρωσία ὑπάρχουν μισθωτοί ἐργάτες γῆς, μά δέν εἶναι πολλοί, καί ὁ Κάουτσκι δέν ἔθιξε τό ζήτημα πού *ἔβαλε* ἡ Σοβιετική ἐξουσία, δηλαδή πῶς νά πραγματοποιηθεῖ τό πέρασμα στήν καλλιέργεια τῆς γῆς μέ κομμοῦνες καί συνεταιρισμούς. Τό πιό περίεργο ὡστόσο εἶναι ὅτι ὁ Κάουτσκι στήν ἐκμίσθωση τῶν μικρῶν κλήρων γῆς θέλει νά βλέπει «κάτι ἀπό σοσιαλισμό». Στήν πραγματικότητα αὐτό εἶναι ἕνα *μικροαστικό* σύνθημα καί δέν περιέχει *τίποτε* «ἀπό σοσιαλισμό». Ἄν τό «κράτος» πού ἐκμισθώνει τή γῆ, *δέν* εἶναι κράτος τύπου Κομμούνας, ἀλλά μιά κοινοβουλευτική ἀστική δημοκρατία (ἀπ᾽αὐτή ἀκριβῶς τή μόνιμη προϋπόθεση ξεκινᾶ ὁ Κάουτσκι), τότε ἡ παραχώρηση τῆς γῆς κατά μικρούς κλήρους θά εἶναι μιά τυπική *φιλελεύθερη μεταρύθμιση*.

Ὁ Κάουτσκι ἀποσιωπᾶ τό γεγονός ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία κατάργησε *κάθε λογῆς* ἰδιοκτησία γῆς. Καί κάτι χειρότερο. Διαπράττει μιά πρωτάκουστη ταχυδακτυλουργία, παραθέτοντας περικοπές ἀπό διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ τρόπο, πού νά παραλείπεται τό πιό οὐσιαστικό.

Ἀφοῦ πρῶτα δηλώνει ὅτι «ἡ μικρή παραγωγή τείνει πρός τήν πλήρη ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς», ὅτι ἡ Συντακτική θά ἦταν ἡ «μοναδική ἐξουσία» ἱκανή νά ἐμποδίσει τό μοίρασμα (ἰσχυρισμός πού θά προκαλέσει στή Ρωσία γέλια, γιατί ὅλοι ξέρουν ὅτι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες θεωροῦν ἐξουσία *μόνο* τά Σοβιέτ, ἐνῶ ἡ Συντακτική ἔχει γίνει τό σύνθημα τῶν τσεχοσλοβάκων καί τῶν τσιφλικάδων), ὁ Κάουτσκι συνεχίζει:

«Ἕνα ἀπό τά πρῶτα διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης καθορίζει: 1. Ἡ τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία γῆς καταργεῖται ἀμέσως χωρίς καμιά ἐξαγορά. 2. Τά τσιφλικάδικα κτήματα, καθώς καί ὅλες οἱ αὐτοκρατορικές, μοναστηριακές, ἐκκλησιαστικές ἐκτάσεις μέ ὅλα τους τά ζῶα καί τά σύνεργα, μέ ὅλα τους τά ἀκίνητα καί τά ἀντικείμενα, περνοῦν στή διάθεση τῶν ἐπαρχιακῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν νομαρχιακῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, ὥσπου νά ρυθμιστεῖ τό ζήτημα τῆς γῆς ἀπό τή Συντακτική Συνέλευση».

Παραθέτοντας *μόνο αὐτά τά δυό σημεῖα*, ὁ Κάουτσκι συμπεραίνει:

«Ἡ ἐπίκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἔμεινε γράμμα νεκρό. Στήν πράξη, οἱ ἀγρότες τῶν διάφορων ἐπαρχιῶν μποροῦσαν νά κάνουν μέ τή γῆ ὅ,τι ἤθελαν» (σελ. 47).

Ὁρίστε δείγματα τῆς «κριτικῆς» τοῦ Κάουτσκι! Ὁρίστε «ἐπιστημονική» δουλιά πού μοιάζει μάλλον μέ πλαστογραφία. Στό γερμανό ἀναγνώστη καλλιεργεῖται ἡ ἰδέα ὅτι οἱ μπολσεβίκοι συνθηκολόγησαν μπροστά στήν ἀγροτιά στό ζήτημα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς! ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἄφησαν τόν κάθε ἀγρότη («στήν κάθε ἐπαρχία») νά κάνει ὅ,τι θέλει!

Στήν πραγματικότητα ὅμως, τό διάταγμα πού ἀναφέρει ὁ Κάουτσκι—τό πρῶτο διάταγμα πού ἐκδόθηκε στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 (μέ τό παλιό ἡμερολόγιο)*—δέν ἀποτελεῖται ἀπό δυό, μά ἀπό πέντε ἄρθρα, *σύν* ὀχτώ ἄρθρα τῆς «Ἐντολῆς», γιά τήν ὁποία μάλιστα ἀναφέρεται ὅτι «πρέπει νά χρησιμεύσει σάν ὁδηγός».

Στό 3ο ἄρθρο τοῦ διατάγματος λέγεται ὅτι τά κτήματα μεταβιβάζονται *«στό λαό»*, ὅτι εἶναι ὑποχρεωτική ἡ διενέργεια «ἀκριβολογημένης καταγραφῆς ὅλης τῆς δημευμένης περιουσίας» καί «ἡ αὐστηρότατη ἐπαναστατική φύλαξη». Στή δέ Ἐντολή λέγεται ὅτι «τό δικαίωμα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς καταργεῖται γιά πάντα», ὅτι «οἱ ἐκτάσεις γῆς μέ πρότυπα ἀγροκτήματα» *«δέν ὑπόκεινται σέ μοίρασμα»*, ὅτι «ὅλα τά περιουσιακά στοιχεῖα τῶν δημευμένων γαιῶν, ἔμψυχα καί ἄψυχα, μεταβιβάζονται χωρίς ἐξαγορά στήν ἀποκλειστική χρήση τοῦ κράτους ἤ τῶν κοινοτήτων ἀνάλογα μέ τήν ἔκταση καί τή σημασία τους», ὅτι «ὅλη ἡ γῆ μετατρέπεται σέ ἀπόθεμα γῆς πού ἀποτελεῖ παλλαϊκή περιουσία».

Παραπέρα, ταυτόχρονα μέ τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης (5. I. 1918) τό Τρίτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ ψήφισε τή *«Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων* τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ»**, πού τώρα ἔχει μπεῖ στό βασικό νόμο τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό ἄρθρο 2, ἐδάφιο 1 αὐτῆς τῆς διακήρυξης λέει ὅτι «καταργεῖται ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία γῆς» καί ὅτι «τά πρότυπα ἀγροκτήματα καί οἱ πρότυπες ἀγροτικές ἐπιχειρήσεις κηρύσσονται ἐθνική περιουσία».

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 24-27. *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἴδιο, σελ. 221-223. *Ἡ Σύντ.*

Συνεπῶς, ἡ ἐπίκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης *δέν* ἔμεινε γράμμα νεκρό, ἀφοῦ ἕνα ἄλλο παλλαϊκό ἀντιπροσωπευτικό σῶμα, μέ ἀσύγκριτα μεγαλύτερο κύρος στά μάτια τῶν ἀγροτῶν, ἐπωμίσθηκε τό καθῆκον τῆς λύσης τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Παραπέρα, στίς 6 (19) τοῦ Φλεβάρη 1918 δημοσιεύτηκε ὁ νόμος γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, πού ἐπικυρώνει γιά μιά ἀκόμη φορά τήν κατάργηση τῆς ἰδιοκτησίας γῆς καί θέτει στή διάθεση τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν, *κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας* τή γῆ καί *ὅλα τά ἰδιωτικά* σύνεργα. Ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι καθῆκον τῆς διάθεσης τῆς γῆς εἶναι

«ἡ ἀνάπτυξη τῆς συλλογικῆς οἰκονομίας στή γεωργία, σάν πιό συμφερτικῆς μέ τήν ἔννοια ἐξοικονόμησης ἐργασίας καί προϊόντων, σέ βάρος τῶν ἀτομικῶν νοικοκυριῶν, μέ σκοπό τό πέρασμα στή σοσιαλιστική οἰκονομία» (ἄρθρο 11, ἐδάφιο ε).

Ὁ νόμος αὐτός, καθιερώνοντας τήν *ἐξισωτική* γαιοχρησία, ἀπαντᾶ ὡς ἑξῆς στό βασικό ἐρώτημα: «ποιός ἔχει δικαίωμα χρήσης τῆς γῆς»;

(Ἄρθρο 20). «Μποροῦν νά χρησιμοποιήσουν κλήρους γῆς γιά κοινωνικές καί προσωπικές ἀνάγκες σέ ὅλη τήν ἐπικράτεια τῆς Σοβιετικῆς Ὁμοσπόνδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας: Α) Γιά ἐκπολιτιστικούς-μορφωτικούς σκοπούς: 1) Τό κράτος, μέσω τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (ὁμοσπονδιακῆς, περιοχικῆς, κυβερνειακῆς, νομαρχιακῆς, ἐπαρχιακῆς, κοινοτικῆς). 2) Οἱ κοινωνικές ὀργανώσεις (κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο καί μέ τήν ἄδεια τῶν τοπικῶν ἀρχῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας). Β) Γιά γεωργική χρήση: 3) Οἱ ἀγροτικές κομμοῦνες. 4) Οἱ ἀγροτικές συντροφιές. 5) Οἱ γεωργικοί συνεταιρισμοί. 6) Διάφορες οἰκογένειες καί ἄτομα...»

Ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὅτι ὁ Κάουτσκι διαστρέβλωσε ὁλότελα τό ζήτημα καί παρουσίασε στόν γερμανό ἀναγνώστη τήν ἀγροτική πολιτική καί τήν ἀγροτική νομοθεσία τοῦ προλεταριακοῦ κράτους στή Ρωσία μέ ἐντελῶς πλαστή ὄψη.

Ὅσο γιά τά σπουδαῖα, τά βασικά θεωρητικά ζητήματα, ὁ Κάουτσκι δέν κατάφερε κάν νά τά θέσει!

Τά ζητήματα αὐτά εἶναι τά παρακάτω:

(1) ἡ ἐξισωτική γαιοχρησία καί

(2) ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς — ἡ σχέση τῶν δυό αὐτῶν μέτρων πρός τό σοσιαλισμό γενικά καί πρός τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό ἰδιαίτερα.

(3) Ἡ κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς σάν πέρασμα ἀπό τή μικρή κομματιασμένη καλλιέργεια στή μεγάλη συλλογική καλλιέργεια. Ἀνταποκρίνεται ἄραγε στίς ἀπαιτήσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ ὁ τρόπος τοποθέτησης τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀπό τή σοβιετική νομοθεσία;

Στό πρῶτο ζήτημα εἶναι ἀνάγκη νά καθορίσουμε, πρίν ἀπό ὅλα, τά παρακάτω δυό οὐσιαστικά γεγονότα: (α) οἱ μπολσεβίκοι, παίρνοντας ὑπόψη καί τήν πείρα τοῦ 1905 (θά ἀναφερθῶ λ.χ. στήν ἐργασία μου γιά τό ἀγροτικό ζήτημα στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση)*, τόνιζαν τή δημοκρατική-προοδευτική, τή δημοκρατική-ἐπαναστατική σημασία τοῦ συνθήματος τῆς ἐξίσωσης καί τό 1917, *πρίν* ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, μιλοῦσαν ἐντελῶς συγκεκριμένα γι'αὐτό. (β) Ἐφαρμόζοντας τό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς—νόμο πού «ψυχή» του ἀποτελεῖ τό σύνθημα τῆς ἐξισωτικῆς γαιοχρησίας—οἱ μπολσεβίκοι διακήρυξαν μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια καί κατηγορηματικότητα: ἡ ἰδέα αὐτή δέν εἶναι δική μας, δέν συμφωνοῦμε μέ αὐτό τό σύνθημα, ἀλλά θεωροῦμε χρέος μας νά τό ἐφαρμόσουμε, γιατί αὐτή εἶναι ἡ διεκδίκηση τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἀγροτῶν. Ὅσο γιά τίς ἰδέες καί τίς διεκδικήσεις τους, οἱ ἐργαζόμενοι στήν πλειοψηφία τους πρέπει *νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό αὐτές μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα.* Τίς διεκδικήσεις αὐτές δέν μποροῦμε οὔτε νά τίς «καταργήσουμε», οὔτε νά τίς «ὑπερπηδήσουμε». Ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, *θά βοηθήσουμε* τήν ἀγροτιά νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τά μικροαστικά συνθήματα, *νά περάσει* ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα καί ὅσο μπορεῖ πιό εὔκολα στά σοσιαλιστικά συνθήματα.

Ἕνας θεωρητικός-μαρξιστής, πού θά ἤθελε νά βοηθήσει τήν ἐργατική ἐπανάσταση μέ τήν ἐπιστημονική του ἀνάλυση, θά ἔπρεπε νά ἀπαντήσει στά ἐρωτήματα: πρῶτο, εἶναι σωστό ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἐξισωτικῆς γαιοχρησίας ἔχει δημοκρατική-ἐπαναστατική σημασία, σημασία ὁλοκλήρωσης τῆς *ἀστικο*δημοκρατικῆς ἐπανάστασης; Δεύτερο, ἐνήργησαν σωστά οἱ μπολσεβίκοι πού μέ τήν ψῆφο τους ἔκαναν νά ἐπικυρωθεῖ ὁ μικροαστικός νόμος τῆς ἐξισωτικῆς γαιοχρησίας (καί πού τόν τηροῦσαν μέ τόν πιό ἔντιμο τρόπο);

Ὁ Κάουτσκι δέν μπόρεσε κάν *νά ἀντιληφθεῖ* ποῦ βρίσκεται θεωρητικά ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος!

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 205-435. *Ἡ Σύντ.*

῾Ο Κάουτσκι δέν θά μποροῦσε ποτέ νά ἀμφισβητήσει ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἐξίσωσης στήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση ἔχει προοδευτική καί ἐπαναστατική σημασία. Πιό πέρα δέν μπορεῖ νά προχωρήσει ἡ ἐπανάσταση αὐτή. Φτάνοντας στό τέρμα, ἀποκαλύπτει μπροστά στίς μάζες *τόσο πιό καθαρά,* τόσο *πιό γρήγορα,* τόσο *πιό εὔκολα* τήν *ἀνεπάρκεια* τῶν ἀστικοδημοκρατικῶν λύσεων, τήν ἀνάγκη τῆς ὑπέρβασης τῶν πλαισίων τους, τήν ἀνάγκη τοῦ περάσματος στό *σοσιαλισμό.*

῾Η ἀγροτιά, ἀφοῦ ἀνάτρεψε τόν τσαρισμό καί τούς τσιφλικάδες, ὁραματίζεται τήν ἐξισωτική χρήση, καί καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν θά μποροῦσε νά ἐμποδίσει σ᾿αὐτό τό δρόμο τούς ἀγρότες, πού γλύτωσαν καί ἀπό τούς τσιφλικάδες καί ἀπό τό *ἀστικο*κοινοβουλευτικό, δημοκρατικό κράτος. Οἱ προλετάριοι λένε στούς ἀγρότες: θά σᾶς βοηθήσουμε νά φτάσετε σέ ἕναν «ἰδανικό» καπιταλισμό, γιατί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ μικροπαραγωγοῦ ἡ ἐξισωτική γαιοχρησία εἶναι ἐξιδανίκευση τοῦ καπιταλισμοῦ. Καί, ταυτόχρονα, θά σᾶς δείξουμε ὅτι αὐτό δέν φτάνει, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο τό πέρασμα στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς.

Θά ἦταν ἐνδιαφέρον νά δοῦμε πῶς θά ἐπιχειροῦσε ὁ Κάουτσκι νά ἀμφισβητήσει τήν ὀρθότητα μιᾶς *τέτιας* καθοδήγησης τοῦ ἀγώνα τῆς ἀγροτιᾶς ἀπό τό προλεταριάτο!

῾Ο Κάουτσκι προτίμησε νά ἀποφύγει τό ζήτημα...

Παρακάτω, ὁ Κάουτσκι ἐξαπάτησε ξετσίπωτα τούς γερμανούς ἀναγνῶστες, κρύβοντάς τους ὅτι *μέ τό νόμο* γιά τή γῆ ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔδειξε *καθαρή* προτίμηση στίς κομμοῦνες καί στίς συντροφιές, βάζοντάς τις στήν πρώτη σειρά.

Μέ τήν ἀγροτιά, μέχρι τό τέρμα τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης—μέ τή φτωχή, τήν προλεταριακή καί μισοπρολεταριακή μερίδα τῆς ἀγροτιᾶς, ἐμπρός γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση! Αὐτή ἦταν ἡ πολιτική τῶν μπολσεβίκων, καί ἦταν ἡ μόνη μαρξιστική πολιτική.

῾Ο Κάουτσκι ὅμως τά μπερδεύει, μή ξέροντας νά θέσει ἔστω καί ἕνα μόνο ζήτημα! ᾿Από τό ἕνα μέρος, *δέν τολμάει* νά πεῖ ὅτι οἱ προλετάριοι πρέπει νά ἔλθουν σέ διάσταση μέ τήν ἀγροτιά στό ζήτημα τῆς ἐξίσωσης, γιατί νιώθει τόν παραλογισμό μιᾶς τέτιας διάστασης (ἄλλωστε ὁ Κάουτσκι τό 1905, ὅταν δέν ἦταν ἀκόμη ἀποστάτης, ὑποστήριζε καθαρά καί ἀνοιχτά τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν σάν ὅρο γιά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης). ᾿Από τό ἄλλο μέρος, ὁ Κάουτσκι παραθέτει μέ συμπάθεια τίς φιλελεύθερες κοινοτοπίες τοῦ μενσεβίκου Μάσλοφ πού «ἀποδεικνύει» τόν οὐτοπικό χαρακτήρα καί τήν ἀντιδραστικό-

τητα τῆς μικροαστικῆς ἰσότητας *ἀπό τήν ἄποψη τοῦ σοσιαλισμοῦ* καί ἀποσιωπᾶ τήν προοδευτικότητα καί τήν ἐπαναστατικότητα τῆς μικροαστικῆς πάλης γιά ἰσότητα, γιά ἐξίσωση *ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης*.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά βλέπουμε ἀτέλειωτη σύγχυση στόν Κάουτσκι: σημειῶστε ὅτι ὁ Κάουτσκι (τοῦ 1918) *ἐπιμένει* πώς ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἔχει *ἀστικό* χαρακτήρα. Ὁ Κάουτσκι (τοῦ 1918) ἀπαιτεῖ: μήν ξεπερνᾶτε αὐτά τά πλαίσια! Καί ὁ ἴδιος ὁ Κάουτσκι βλέπει «κάτι *ἀπό σοσιαλισμό*» (γιά τήν *ἀστική* ἐπανάσταση) στή *μικροαστική* μεταρύθμιση τῆς παραχώρησης μικρῶν κλήρων στούς *φτωχούς* ἀγρότες (δηλ. σέ ἕνα μέτρο παραπλήσιο μέ τήν ἐξίσωση)!!

Ὅποιος μπορεῖ, ἄς καταλάβει!

Ἐπιπλέον ὁ Κάουτσκι φανερώνει μιά φιλισταϊκή ἀνικανότητα νά ἐκτιμήσει τήν πραγματική πολιτική ἑνός ὁρισμένου κόμματος. Παραθέτει *τίς φράσεις* τοῦ μενσεβίκου Μάσλοφ, *μή θέλοντας νά δεῖ τήν πραγματική* πολιτική τοῦ Κόμματος τῶν μενσεβίκων τό 1917, ὅταν αὐτό σέ «συνασπισμό» μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς καντέτους ὑποστήριζε ἔμπρακτα τή φιλελεύθερη *ἀγροτική μεταρύθμιση καί τή* συμφωνία μέ τούς τσιφλικάδες (ἀπόδειξη: οἱ συλλήψεις τῶν μελῶν τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν καί τό νομοσχέδιο τοῦ Σ. Μάσλοφ).

Ὁ Κάουτσκι δέν παρατήρησε ὅτι ἡ φρασεολογία τοῦ Π. Μάσλοφ γιά τήν ἀντιδραστικότητα καί τόν οὐτοπικό χαρακτήρα μικροαστικῆς ἰσότητας συγκαλύπτει στήν πράξη τή μενσεβίκικη πολιτική τῆς *συμφωνίας* τῶν ἀγροτῶν μέ τούς τσιφλικάδες (δηλαδή τήν ἐξαπάτηση τῶν ἀγροτῶν ἀπό τούς τσιφλικάδες) ἀντί γιά τήν *ἐπαναστατική* ἀνατροπή τῶν τσιφλικάδων ἀπό τούς ἀγρότες.

«Μαρξιστής» πού σοῦ εἶναι αὐτός ὁ Κάουτσκι!

Ἀκριβῶς οἱ μπολσεβίκοι ὑπολόγιζαν αὐστηρά τή διαφορά τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης ἀπό τή σοσιαλιστική: ὁλοκληρώνοντας τήν πρώτη, ἄνοιγαν τήν πόρτα γιά τό πέρασμα στή δεύτερη. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη ἐπαναστατική, ἡ μόνη μαρξιστική πολιτική.

Τοῦ κάκου ἐπαναλαβαίνει ὁ Κάουτσκι τίς ἄνοστες ἐξυπνάδες τῶν φιλελευθέρων: «Πουθενά καί ποτέ ὥς τώρα οἱ μικροαγρότες δέν πέρασαν σέ συλλογική παραγωγή κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση θεωρητικῶν πεποιθήσεων» (σελ. 50).

Εὐφυέστατο!

Πουθενά καί ποτέ οἱ μικροαγρότες μιᾶς μεγάλης χώρας δέν

βρέθηκαν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τοῦ προλεταριακοῦ κράτους.

Πουθενά καί ποτέ οἱ μικροαγρότες δέν ἔφτασαν ὥς τόν ἀνοιχτό ταξικό ἀγώνα ἀνάμεσα στούς φτωχούς ἀγρότες καί στούς πλούσιους, ὥς τόν ἐμφύλιο πόλεμο ἀνάμεσά τους, *μέ τόν ὅρο* προπαγανδιστικῆς, πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καί στρατιωτικῆς ὑποστήριξης τῶν φτωχῶν ἀπό τήν προλεταριακή κρατική ἐξουσία.

Πουθενά καί ποτέ δέν ξαναπαρουσιάστηκε παρόμοιος πλουτισμός τῶν κερδοσκόπων καί τῶν ζάπλουτων ἀπό τόν πόλεμο, δίπλα σέ τέτιο ἀφανισμό τῆς μάζας τῶν ἀγροτῶν.

Ὁ Κάουτσκι ἐπαναλαβαίνει παλιές ἱστορίες, ξαναμασάει παλιά πράγματα, γιατί φοβᾶται ἀκόμη καί νά διανοηθεῖ τά νέα καθήκοντα τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας.

Δέν μᾶς λέτε ὅμως, φίλτατε Κάουτσκι, ὅταν οἱ ἀγρότες *στεροῦνται* ἐργαλεῖα γιά τή μικρή παραγωγή καί τό προλεταριακό κράτος τούς *βοηθᾶ* νά προμηθεύονται μηχανές γιά τή συλλογική καλλιέργεια τῆς γῆς, ἀποτελεῖ μήπως αὐτό «θεωρητική πεποίθηση»; — — —

Ἄς περάσουμε στό ζήτημα τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς. Οἱ ναρόντνικοί μας, μαζί καί ὅλοι οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἀρνοῦνται ὅτι τό μέτρο πού ἐφαρμόσαμε εἶναι ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Θεωρητικά δέν ἔχουν δίκιο. Ἐφόσον παραμένουμε στά πλαίσια τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς καί τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς ἀποτελεῖ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Ἡ λέξη «κοινωνικοποίηση» ἐκφράζει ἁπλῶς τήν τάση, τόν πόθο, τήν προπαρασκευή γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό.

Ποιά λοιπόν πρέπει νά εἶναι ἡ στάση τῶν μαρξιστῶν ἀπέναντι στήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς;

Κι᾽ἐδῶ ὁ Κάουτσκι δέν τά καταφέρνει οὔτε νά θέσει ἕνα θεωρητικό ζήτημα ἤ—κι᾽αὐτό εἶναι ἀκόμη χειρότερο—παρακάμπτει ἐσκεμμένα τό ζήτημα, ἄν καί ἀπό τή ρωσική φιλολογία εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Κάουτσκι ξέρει τίς παλιές ἀντιγνωμίες τῶν ρώσων μαρξιστῶν σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς, τῆς δημοτικοποίησης (μεταβίβαση τῶν μεγάλων κτημάτων στίς τοπικές αὐτοδιοικήσεις) καί τῆς διανομῆς τῆς γῆς.

Ὁ ἰσχυρισμός τοῦ Κάουτσκι ὅτι ἡ μεταβίβαση τῶν μεγάλων κτημάτων στό κράτος καί ἡ ἐκμίσθωσή τους κατά μικρούς κλήρους στούς μικροκληρούχους ἀγρότες θά πραγματοποιοῦσε «κάτι ἀπό τό σοσιαλισμό» ἀποτελεῖ καθαρό ἐμπαιγμό τοῦ

μαρξισμοῦ. Δείξαμε ἤδη ὅτι ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἴχνος σοσιαλισμοῦ. Κάτι παραπάνω: ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε καί ἀποπερατωμένη *ἀστικοδημοκρατική* ἐπανάσταση. Τό μεγάλο ἀτύχημα τοῦ Κάουτσκι εἶναι ὅτι ἔδοσε πίστη στούς μενσεβίκους. Ἀπ᾽αὐτό βγῆκε τοῦτο τό παράδοξο: ὁ Κάουτσκι, ἐνῶ ὑπερασπίζει τόν ἀστικό χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασής μας καί κατηγορεῖ τούς μπολσεβίκους, πού τούς κατέβηκε νά βαδίσουν πρός τό σοσιαλισμό, *ὁ ἴδιος* παρουσιάζει μιά φιλελεύθερη μεταρύθμιση σάν σοσιαλισμό, *χωρίς νά ὁδηγεῖ αὐτή τή μεταρύθμιση* ὥς τήν ὁλοκληρωτική ἐξάλειψη κάθε μεσαιωνισμοῦ στίς σχέσεις γαιοκτησίας! Ὁ Κάουτσκι, ὅπως καί οἱ συμβουλάτορές του μενσεβίκοι, ἀντί νά ὑπερασπιστοῦν τή συνεπή ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση κατέληξαν νά ὑπερασπιστοῦν τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη πού φοβᾶται τήν ἐπανάσταση.

Πράγματι. Γιατί νά μετατραποῦν σέ κρατική ἰδιοκτησία μόνο τά μεγάλα κτήματα καί ὄχι ὅλη ἡ γῆ; Ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη πετυχαίνει ἔτσι τήν ὅσο τό δυνατό περισσότερη διατήρηση τοῦ παλιοῦ (δηλαδή ὅσο τό δυνατό λιγότερη συνέπεια στήν ἐπανάσταση) καί τή δυνατότητα ἐπιστροφῆς μέ τή μεγαλύτερη εὐκολία στά παλιά. Ἡ ριζοσπαστική ἀστική τάξη, δηλαδή αὐτή πού τραβᾶ τήν ἀστική ἐπανάσταση ὥς τό τέλος, ρίχνει τό σύνθημα τῆς *ἐθνικοποίησης τῆς γῆς*.

Ὁ Κάουτσκι πού τόν παλιό-παλιό καιρό, ἐδῶ καί 20 περίπου χρόνια, εἶχε γράψει ἕνα θαυμάσιο μαρξιστικό ἔργο γιά τό ἀγροτικό πρόβλημα, δέν μπορεῖ νά μή ξέρει τίς ὑποδείξεις τοῦ Μάρξ ὅτι ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς εἶναι ἀκριβῶς ἕνα *συνεπές* σύνθημα τῆς *ἀστικῆς τάξης*[150]. Ὁ Κάουτσκι δέν μπορεῖ νά μή ξέρει τήν πολεμική τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ροντμπέρτους καί τίς περίφημες ἐξηγήσεις τοῦ Μάρξ στίς «Θεωρίες τῆς ὑπεραξίας», πού δείχνεται ἐξαιρετικά παραστατικά καί ἡ ἐπαναστατική, μέ τήν ἀστικοδημοκρατική ἔννοια, σημασία τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς.

Ὁ μενσεβίκος Π. Μάσλοφ, πού ὁ Κάουτσκι εἶχε τήν ἀτυχή ἔμπνευση νά τόν διαλέξει γιά συμβουλάτορά του, ἀρνιόταν ὅτι οἱ ρῶσοι ἀγρότες μποροῦσαν νά δεχτοῦν τήν ἐθνικοποίηση ὅλης (μαζί καί τῆς δικῆς τους) τῆς γῆς. Ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό αὐτή ἡ ἄποψη τοῦ Μάσλοφ μποροῦσε νά συνδέεται μέ τήν «πρωτότυπη» θεωρία του (πού ἀντιγράφει τούς ἀστούς κριτικούς τοῦ Μάρξ), δηλαδή: τήν ἄρνηση τῆς ἀπόλυτης γαιοπροσόδου καί τήν παραδοχή τοῦ «νόμου» (ἤ τοῦ «γεγονότος», ὅπως ἔλεγε ὁ Μάσλοφ) τῆς «φθίνουσας γονιμότητας τοῦ ἐδάφους».

Στήν πραγματικότητα, ἀκόμη στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 φάνηκε ὅτι ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας, τόσο τῶν κοινοτικῶν, ὅσο καί αὐτῶν πού εἶχαν δικό τους νοικοκυριό, θέλουν τήν ἐθνικοποίηση ὅλης τῆς γῆς. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1917 ἐπιβεβαίωσε τή διεκδίκηση αὐτή καί, ὕστερα ἀπό τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, τήν πραγματοποίησε. Οἱ μπολσεβίκοι ἔμειναν πιστοί στό μαρξισμό καί δέν ἐπιχείρησαν (σέ πεῖσμα τοῦ Κάουτσκι, πού μᾶς κατηγορεῖ γι'αὐτό—χωρίς τήν παραμικρή ἀπόδειξη) «νά ὑπερπηδήσουν» τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση. Οἱ μπολσεβίκοι βοήθησαν πρίν ἀπόλα τούς πιό ριζοσπάστες, τούς πιό ἐπαναστάτες, τούς πιό κοντινούς στό προλεταριάτο ἀστούς δημοκράτες θεωρητικούς τῆς ἀγροτιᾶς, δηλαδή τούς ἀριστερούς σοσιαλιστές ἐπαναστάτες, νά ἐφαρμόσουν αὐτό πού στήν πράξη ἦταν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Στή Ρωσία ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία γῆς καταργήθηκε ἀπό τίς 26. X. 1917, δηλαδή ἀπό τήν πρώτη μέρα τῆς προλεταριακῆς, σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Ἔτσι δημιουργήθηκε τό πιό τέλειο θεμέλιο ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ (ὁ Κάουτσκι δέν μπορεῖ νά τό ἀρνηθεῖ αὐτό χωρίς νά ξεκόψει ἀπό τόν Μάρξ) καί ταυτόχρονα δημιουργήθηκε τό πιό *εὐλύγιστο* ἀγροτικό καθεστώς μέ τήν ἔννοια τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό. Ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἄποψη, ἡ ἐπαναστατική ἀγροτιά στή Ρωσία *δέν ἔχει ποῦ νά πάει παραπέρα:* ἀπ'αὐτή τήν ἄποψη *δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει* τίποτε «πιό ἰδανικό», τίποτε «πιό ριζοσπαστικό» ἀπό τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς καί τήν ἰσότητα στή γαιοχρησία. Ἀκριβῶς οἱ μπολσεβίκοι, μόνο οἱ μπολσεβίκοι καί μόνο χάρη στή νίκη τῆς *προλεταριακῆς* ἐπανάστασης, βοήθησαν τήν ἀγροτιά νά φέρει πραγματικά σέ πέρας τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση. Καί μόνο ἔτσι ἔκαναν τό ἀνώτερο πού μποροῦσαν γιά νά διευκολύνουν καί νά ἐπιταχύνουν τό πέρασμα στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Ἀπ'αὐτό μπορεῖ κανείς νά κρίνει τί ἀπίστευτη σύγχυση προκαλεῖ στόν ἀναγνώστη ὁ Κάουτσκι, πού κατηγορεῖ τούς μπολσεβίκους ὅτι δέν καταλαβαίνουν τόν ἀστικό χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασης, ἐνῶ ὁ ἴδιος κάνει μιά τέτια ὑποχώρηση ἀπό τό μαρξισμό, ὥστε *ἀποσιωπᾶ* τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς καί παρουσιάζει τή φιλελεύθερη ἀγροτική μεταρύθμιση τή λιγότερο ἐπαναστατική (ἀπό ἀστική ἄποψη), σάν «κάτι ἀπό σοσιαλισμό»! — —

Φτάσαμε ἐδῶ στό τρίτο ἀπό τά ζητήματα πού θέσαμε πιό πάνω, στό ζήτημα κατά πόσο ἡ προλεταριακή δικτατορία στή Ρωσία ὑπολόγισε τήν ἀνάγκη τοῦ περάσματος στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς. Ὁ Κάουτσκι κάνει κι᾽ἐδῶ κάτι πού μοιάζει πολύ μέ πλαστογραφία: παραθέτει μόνο τίς «θέσεις» ἑνός μπολσεβίκου, ὅπου γίνεται λόγος γιά τό καθῆκον τοῦ περάσματος στή συλλογική καλλιέργεια τῆς γῆς! Παραθέτοντας μιά ἀπό τίς θέσεις αὐτές, ὁ «θεωρητικός» μας ἀναφωνεῖ θριαμβευτικά:

«Μέ τό νά χαρακτηρίζεις μιά δουλιά σάν καθῆκον, τό καθῆκον δυστυχῶς δέν ἔχει κιόλας ἐκπληρωθεῖ. Ἡ συλλογική ἀγροτική οἰκονομία στή Ρωσία εἶναι πρός τό παρόν καταδικασμένη νά μένει στά χαρτιά. Πουθενά καί ποτέ ὥς τώρα οἱ μικροαγρότες δέν πέρασαν στή συλλογική παραγωγή μέ βάση τίς θεωρητικές πεποιθήσεις» (σελ. 50).

Πουθενά καί ποτέ ὥς τώρα δέν ὑπῆρξε τέτια φιλολογική ἀγυρτεία, σάν κι᾽αὐτή πού κατρακύλησε ὁ Κάουτσκι. Παραθέτει «θέσεις», ἀποσιωπώντας τό *νόμο* τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μιλάει γιά «θεωρητική πεποίθηση», ἀποσιωπώντας τήν προλεταριακή κρατική ἐξουσία, πού ἔχει στά χέρια της καί τά ἐργοστάσια καί τά ἐμπορεύματα! Ὅλα ὅσα ἔγραφε τό 1899 ὁ μαρξιστής Κάουτσκι στό «᾽Αγροτικό πρόβλημα» σχετικά μέ τά μέσα πού διαθέτει τό προλεταριακό κράτος γιά τό βαθμιαῖο πέρασμα τῶν μικροαγροτῶν στό σοσιαλισμό, τά λησμόνησε ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι τό 1918.

Βέβαια, μερικές ἑκατοντάδες ἀγροτικές κομμοῦνες καί σοβιετικά νοικοκυριά πού ὑποστηρίζονται ἀπό τό κράτος (δηλ. μεγάλα νοικοκυριά πού καλλιεργοῦνται γιά λογαριασμό τοῦ κράτους ἀπό συντροφιές ἐργατῶν), εἶναι πολύ λίγο. Μπορεῖ ὅμως νά ὀνομαστεῖ «κριτική» ἡ παράκαμψη αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἀπό τόν Κάουτσκι;

Ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς πού πραγματοποιήθηκε στή Ρωσία ἀπό τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἐξασφάλισε στό μεγαλύτερο βαθμό τήν ὁλοκλήρωση τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης—ἀκόμη καί στήν περίπτωση πού ἡ νίκη τῆς ἀντεπανάστασης θά μᾶς ἔκανε νά ἐπανέλθουμε ἀπό τήν ἐθνικοποίηση στή διανομή (αὐτή τήν περίπτωση τήν ἀνέλυσα εἰδικά στό βιβλιαράκι γιά τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῶν μαρξιστῶν στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905). Μά, ἐκτός ἀπ᾽αὐτό, ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς ἔδοσε στό προλεταριακό κράτος τίς μεγαλύτερες δυνατότητες νά περάσει στό σοσιαλισμό στή γεωργία.

Συμπέρασμα: θεωρητικά ὁ Κάουτσκι μᾶς σερβίρει μιά ἀπίστευτη σαλάτα, ἀπαρνούμενος ὁλοκληρωτικά τό μαρξισμό, καί στήν πράξη μᾶς συνιστᾶ τό λακεδισμό ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη καί στό ρεφορμισμό της. Ὅ,τι καί νά πεῖς, ὡραία κριτική!

* *
*

Ὁ Κάουτσκι ἀρχίζει τήν «οἰκονομική ἀνάλυση» τῆς βιομηχανίας μέ τόν παρακάτω μεγαλόπνευστο συλλογισμό:

Στή Ρωσία ὑπάρχει μεγάλη καπιταλιστική βιομηχανία. Δέν θά μποροῦσε νά οἰκοδομηθεῖ πάνω σ'αὐτή τή βάση ἡ σοσιαλιστική παραγωγή; «Θά μποροῦσε κανείς νά σκεφτεῖ ἔτσι, ἄν σοσιαλισμός σήμαινε πώς οἱ ἐργάτες τοῦ κάθε ἐργοστασίου καί ὀρυχείου χωριστά τά παίρνουν στήν ἰδιοκτησία τους» (κατά λέξη: τά ἰδιοποιοῦνται), «γιά νά ἀναπτύξουν στό κάθε ἐργοστάσιο χωριστό νοικοκυριό» (σελ. 52). «Ἀκριβῶς σήμερα, στίς 5 τοῦ Αὐγούστου πού γράφω αὐτές τίς γραμμές—προσθέτει ὁ Κάουτσκι—μᾶς ἀναγγέλλουν ἀπό τή Μόσχα ἕνα λόγο τοῦ Λένιν τῆς 2 τοῦ Αὐγούστου ὅπου, ὅπως μεταδίδεται, εἶπε ὅτι: «Οἱ ἐργάτες κρατᾶνε γερά τά ἐργοστάσια στά χέρια τους καί οἱ ἀγρότες δέν πρόκειται νά ἐπιστρέψουν τή γῆ στούς τσιφλικάδες»*. Τό σύνθημα: τό ἐργοστάσιο—στούς ἐργάτες, ἡ γῆ—στούς ἀγρότες δέν ἦταν μέχρι σήμερα σύνθημα σοσιαλδημοκρατικό, ἀλλά ἀναρχοσυνδικαλιστικό» (σελ. 52-53).

Ἀντιγράψαμε ὁλόκληρο αὐτό τό συλλογισμό γιά νά δοῦν μόνοι τους οἱ ρῶσοι ἐργάτες πού σέβονταν ἄλλοτε τόν Κάουτσκι, καί τόν σέβονταν γιά τά ἔργα του, τίς μεθόδους αὐτοῦ τοῦ λιποτάκτη, πού πέρασε στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης.

Γιά σκεφτεῖτε μόνο: στίς 5 τοῦ Αὐγούστου, ὅταν εἶχαν ἐκδοθεῖ ἤδη ἕνα σωρό διατάγματα γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν ἐργοστασίων στή Ρωσία, ὅταν ἐπιπλέον οἱ ἐργάτες δέν εἶχαν «ἰδιοποιηθεῖ» κανένα ἐργοστάσιο, μά *ὅλα* εἶχαν μεταβιβαστεῖ στήν ἰδιοκτησία τῆς Δημοκρατίας, στίς 5 τοῦ Αὐγούστου ὁ Κάουτσκι, μέ βάση μιά ὁλοφάνερα ἀγύρτικη ἑρμηνεία μιᾶς φράσης ἀπό τό λόγο μου, ὑποβάλλει στούς γερμανούς ἀναγνῶστες τήν ἰδέα ὅτι τάχα στή Ρωσία τά ἐργοστάσια μεταβιβάζονται στόν κάθε ἐργάτη χωριστά! Καί ὕστερα ἀπ'αὐτό ὁ Κάουτσκι σέ πολ-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 29. *Ἡ Σύντ.*

λές δεκάδες γραμμές μασάει καί άναμασάει ότι τά εργοστάσια δέν επιτρέπεται νά μεταβιβάζονται στόν κάθε εργάτη χωριστά! Αυτό δέν είναι κριτική, άλλά μέθοδος λακέ τής άστικής τάξης, μισθωμένου στούς καπιταλιστές, γιά νά δυσφημεί τήν εργατική επανάσταση.

Τά εργοστάσια πρέπει νά μεταβιβάζονται στό κράτος ή στίς κοινότητες, ή στούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς—γράφει καί ξαναγράφει ό Κάουτσκι καί τέλος προσθέτει:

«Αυτόν άκριβώς τό δρόμο επιχείρησαν νά άκολουθήσουν τώρα στή Ρωσία...» Τώρα!! δηλαδή τί πάει νά πεί αυτό; τόν Αύγουστο; Πώς έτσι, δέν μπορούσε ό Κάουτσκι νά παραγγείλει στούς φίλους του Στάιν, 'Αξελρόντ ή στούς άλλους φίλους του τής ρωσικής άστικής τάξης νά τού μεταφράσουν έστω καί ένα διάταγμα γιά τά εργοστάσια;

«...Πόσο μακριά τράβηξαν τά πράγματα, δέν φαίνεται άκόμη. Πάντως ή Σοβιετική Δημοκρατία παρουσιάζει γιά μάς άπό τήν πλευρά αυτή τό μεγαλύτερο ενδιαφέρον, άλλά αυτή ή πλευρά μένει άκόμη εντελώς σκοτεινή. Δέν λείπουν τά διατάγματα...» (Γι'αυτό ό Κάουτσκι άγνοεί τό *περιεχόμενό* τους ή τό κρύβει άπό τούς άναγνώστες του!), «άλλά λείπουν οί έγκυρες πληροφορίες γιά τά άποτελέσματα αυτών τών διαταγμάτων. Ή σοσιαλιστική παραγωγή είναι άνέφικτη χωρίς μιά ολόπλευρη, λεπτομερειακή, σίγουρη στατιστική, πού νά ενημερώνει γρήγορα. Ή Σοβιετική Δημοκρατία δέν μπόρεσε ώς τώρα νά δημιουργήσει μιά τέτια στατιστική. Όσα μαθαίνουμε γιά τήν οικονομική της δράση είναι πολύ άντιφατικά καί δέν μπορεί νά ελεγχθούν. Είναι κι'αυτό ένα άπό τά άποτελέσματα τής δικτατορίας καί τής κατάπνιξης τής δημοκρατίας. Δέν υπάρχει ελευθερία Τύπου καί λόγου...» (σελ. 53).

Νά πώς γράφεται ή ιστορία! 'Από τόν «ελεύθερο» Τύπο τών καπιταλιστών καί τών ντουτοφικών ό Κάουτσκι δέν μπορούσε παρά νά πάρει πληροφορίες γιά τά εργοστάσια πού μεταβιβάζονται στούς εργάτες... Στ'άλήθεια, είναι υπέροχος αυτός ό υπερταξικός «σοβαρός επιστήμονας»! Ό Κάουτσκι ούτε θέλει νά θίξει έστω καί ένα άπό τά άπειρα γεγονότα πού μαρτυρούν ότι τά εργοστάσια μεταβιβάζονται *μόνο* στή Δημοκρατία, ότι τά διαχειρίζεται ένα όργανο τής Σοβιετικής εξουσίας—τό 'Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκής οικονομίας—άποτελούμενο στήν πλειοψηφία του άπό εργάτες πού τούς εκλέγουν τά συνδικάτα. 'Επίμονα, μέ πείσμα άνθρώπου σέ θήκη επαναλαβαίνει τό δικό του: δόστε μου μιά ειρηνική δημοκρατία, χωρίς εμφύλιο πόλεμο, χωρίς δικτατορία μέ μιά καλή στατιστική (ή Σοβιετική Δημοκρατία ίδρυσε υπηρεσία στατιστικής καί συγκέντρωσε τούς καλύτερους ειδικούς τής Ρωσίας στά ζητήματα τής στατιστικής,

ἀλλά, βέβαια, δέν μπορεῖ νά ἀποκτήσουμε γρήγορα μιά ἰδανική στατιστική). Μέ δυό λόγια, ἐπανάσταση χωρίς ἐπανάσταση, χωρίς μανιασμένο ἀγώνα, χωρίς βία—νά τί ζητᾶ ὁ Κάουτσκι. Εἶναι τό ἴδιο, σάν νά ζητοῦσε κανείς ἀπεργίες χωρίς τή θυελλώδη ἔξαψη τῶν παθῶν ἐργατῶν καί ἀφεντικῶν. Προσπαθεῖστε νά βρεῖτε σέ τί διαφέρει ἕνας τέτιος «σοσιαλιστής» ἀπό ἕναν φιλελεύθερο ὑπάλληλο τῆς ἀράδας!

Καί, βασισμένος σ'αὐτό τό «ἐμπράγματο ὑλικό», δηλαδή, παρακάμπτοντας ἐσκεμμένα, μέ πλήρη περιφρόνηση, ἕνα σωρό γεγονότα, ὁ Κάουτσκι «συμπεραίνει»:

«Εἶναι ἀμφίβολο ἄν τό ρωσικό προλεταριάτο πῆρε ἀπό τή Σοβιετική Δημοκρατία, μέ τήν ἔννοια τῶν πραγματικῶν πρακτικῶν κατακτήσεων καί ὄχι μέ τήν ἔννοια τῶν διαταγμάτων, περισσότερα ἀπό ὅσα θά ἔπαιρνε ἀπό τή Συντακτική Συνέλευση, ὅπου ἀκριβῶς ὅπως καί στά Σοβιέτ, ὑπερίσχυαν οἱ σοσιαλιστές, ἔστω καί διαφορετικῆς ἀπόχρωσης» (σελ. 58).

Μαργαριτάρι, δέν εἶναι ἔτσι; Συμβουλεύουμε τούς θαυμαστές τοῦ Κάουτσκι νά διαδόσουν ὅσο τό δυνατό πλατύτερα αὐτό τό ἀπόφθεγμα μέσα στούς ρώσους ἐργάτες, γιατί ὁ Κάουτσκι δέν θά μποροῦσε νά δόσει καλύτερο ὑλικό γιά τήν ἐκτίμηση τῆς πολιτικῆς του κατάπτωσης. Καί ὁ Κέρενσκι ἦταν «σοσιαλιστής», σύντροφοι ἐργάτες, ἀλλά «διαφορετικῆς ἀπόχρωσης»! Ὁ ἱστορικός Κάουτσκι ἀρκεῖται στό παρατσούκλι, στήν ὀνομασία πού «ἰδιοποιήθηκαν» οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι. Ὁ ἱστορικός Κάουτσκι οὔτε θέλει νά ἀκούσει γιά τά γεγονότα πού λένε ὅτι ἐπί Κέρενσκι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι ὑποστήριζαν τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική καί τίς ρεμοῦλες τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἀποσιωπᾶ ντροπαλά τό γεγονός ὅτι ἡ Συντακτική Συνέλευση ἐξασφάλιζε τήν πλειοψηφία ἀκριβῶς σ'αὐτούς τούς ἥρωες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί τῆς ἀστικῆς δικτατορίας. Καί αὐτό ὀνομάζεται «οἰκονομική ἀνάλυση»!..

Τέλος, ἕνα ἀκόμη δειγματάκι «οἰκονομικῆς ἀνάλυσης»:

«...Ὕστερα ἀπό ἐννιά μῆνες ὕπαρξης ἡ Σοβιετική Δημοκρατία, ἀντί νά ἀνυψώσει τή γενική εὐημερία, βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ἐξηγεῖ ἀπό ποῦ προέρχεται ἡ γενική δυστυχία» (σελ. 41).

Μέ τέτιους συλλογισμούς μᾶς ἔχουν συνηθίσει οἱ καντέτοι. Ὅλοι οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης στή Ρωσία σκέπτονται ἔτσι: δημιουργεῖστε, λένε, μέσα σέ 9 μῆνες τή γενική εὐημερία —ὕστερα ἀπό ἕνα τετράχρονο καταστρεπτικό πόλεμο, τή στιγμή πού τό ξένο κεφάλαιο βοηθάει ὁλόπλευρα τήν ἀστική

τάξη τῆς Ρωσίας στά σαμποτάζ καί τίς ἀνταρσίες. *Στήν πραγματικότητα* καμιά ἀπολύτως διαφορά, οὔτε ἴχνος διαφορᾶς δέν ἀπόμεινε ἀνάμεσα στόν Κάουτσκι καί σέ ἕναν ἀστό ἀντεπαναστάτη. Τά γλυκόλογα, ὑποκατάστατα τοῦ «σοσιαλισμοῦ» ἐπαναλαβαίνουν ἐκεῖνο πού λένε ὠμά, χωρίς περιστροφές, χωρίς στολίδια, οἱ κορνιλοφικοί, οἱ ντουτοφικοί καί οἱ κρασνοφικοί στή Ρωσία.

* *
*

Οἱ παραπάνω γραμμές γράφτηκαν στίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918. Τή νύχτα τῆς 9 πρός 10 τοῦ Νοέμβρη ἦλθε ἀπό τή Γερμανία ἡ εἴδηση γιά τή νικηφόρα ἐπανάσταση, πού ἄρχισε πρῶτα στό Κίελο καί σέ ἄλλες πόλεις καί λιμάνια τῆς Βόρειας Γερμανίας, ὅπου ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἔπειτα στό Βερολίνο, ὅπου ἡ ἐξουσία πέρασε ἐπίσης στά χέρια τοῦ Σοβιέτ [151].

Τό κλείσιμο πού ἐπρόκειτο νά γράψω στήν μπροσούρα γιά τόν Κάουτσκι καί τήν προλεταριακή ἐπανάσταση εἶναι πιά περιττό.

10 τοῦ Νοέμβρη 1918.

Ν. Λένιν

Παράρτημα Ι

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ [152]

Παράρτημα ΙΙ

ΕΝΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΒΑΝΤΕΡΒΕΛΝΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά διαβάσω τό βιβλίο τοῦ Βαντερβέλντε: «Ὁ σοσιαλισμός ἐνάντια στό κράτος» (Παρίσι, 1918) μόλις ὕστερα ἀπό τό διάβασμα τοῦ βιβλίου τοῦ Κάουτσκι. Ἡ σύγκριση τῶν δυό αὐτῶν βιβλίων ἐπιβάλλεται ἀπό μόνη της. Ὁ Κάουτσκι εἶναι ὁ ἰδεολογικός ἀρχηγός τῆς ΙΙ Διεθνοῦς (1899-1914), ὁ Βαντερβέλντε εἶναι ὁ ἐπίσημος ἐκπρόσωπός της, σάν πρόεδρος τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου. Καί οἱ δυό τους ἀντιπροσωπεύουν τήν ὁλοκληρωτική χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Καί οἱ δυό τους μέ «ἐπιδεξιότητα», μέ ὅλη τήν ἐπιτηδειότητα ἔμπειρων δημοσιογράφων, κρύβουν μέ μαρξιστικά λογάκια αὐτή τή χρεοκοπία, τή δική τους προσωπική κατάρευση καί τό πέρασμά τους μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὁ ἕνας μᾶς δείχνει ἰδιαίτερα παραστατικά τά τυπικά γνωρίσματα τοῦ γερμανικοῦ ὀπορτουνισμοῦ, βαρύγδουπου, θεωρητικολόγου, πού πλαστογραφεῖ χοντροκομένα τό μαρξισμό, ἀφαιρώντας ἀπ᾽αὐτόν ὅ,τι εἶναι ἀπαράδεκτο γιά τήν ἀστική τάξη. Ὁ ἄλλος ἀποτελεῖ τυπικό δεῖγμα τῆς ρωμανικῆς—ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό μποροῦμε νά ποῦμε: δυτικοευρωπαϊκῆς (μέ τήν ἔννοια ὅτι βρίσκεται δυτικά τῆς Γερμανίας)—παραλλαγῆς τοῦ κυριαρχοῦντος ὀπορτουνισμοῦ, πιό εὔστροφης, λιγότερο βαρύγδουπης, πού πλαστογραφεῖ πιό ἐκλεπτυσμένα τό μαρξισμό μέ τήν ἴδια βασική μέθοδο.

Καί οἱ δυό διαστρεβλώνουν ριζικά τόσο τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ γιά τό κράτος, ὅσο καί τή διδασκαλία του γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μέ τή διαφορά ὅτι ὁ Βαντερβέλντε ἐπιμένει περισσότερο στό πρῶτο ζήτημα, ἐνῶ ὁ Κάουτσκι στό δεύτερο. Καί οἱ δυό τους συγκαλύπτουν τή στενότατη, ἀδιάρηκτη σύνδεση τῶν δυό αὐτῶν ζητημάτων. Καί οἱ δυό τους εἶναι ἐπαναστάτες καί μαρξιστές στά λόγια, μά ἀποστάτες στήν πράξη, πού βάζουν ὅλα τους τά δυνατά γιά *νά ξεφύγουν* ἀπό τήν

ἐπανάσταση. Καί στούς δυό δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἀπό ἐκεῖνο πού διαπνέει ἀπό τήν ἀρχή ὥς τό τέλος ὅλα τά ἔργα τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, ἀπό ἐκεῖνο πού διακρίνει στήν πράξη τό σοσιαλισμό ἀπό τήν ἀστική του γελοιογραφία, δηλαδή τήν ἀποσαφήνιση τῶν καθηκόντων τῆς ἐπανάστασης *σέ διάκριση* ἀπό τά καθήκοντα τῆς μεταρύθμισης, τήν ἀποσαφήνιση τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς σέ διάκριση ἀπό τή ρεφορμιστική, τήν ἀποσαφήνιση τοῦ ρόλου τοῦ προλεταριάτου στήν *ἐξάλειψη* τοῦ συστήματος ἤ τῆς τάξης πραγμάτων, τοῦ καθεστῶτος τῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς σέ διάκριση ἀπό τό ρόλο τοῦ προλεταριάτου τῶν «μεγάλων» Δυνάμεων, πού μοιράζεται μαζί μέ τήν ἀστική τάξη ἕνα πολλοστημόριο ἀπό τά ἰμπεριαλιστικά της ὑπερκέρδη καί ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική της ὑπερλεία.

Γιά ἐπιβεβαίωση μιᾶς τέτιας ἐκτίμησης θά παραθέσουμε μερικούς οὐσιαστικότατους συλλογισμούς τοῦ Βαντερβέλντε.

Ὁ Βαντερβέλντε, ὅπως καί ὁ Κάουτσκι, παραθέτει μέ ἐξαιρετικό ζῆλο περικοπές ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς. Ὅπως ὁ Κάουτσκι, τό ἴδιο κι᾽αὐτός παραθέτει ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς ὅ,τι ἄλλο θέλετε, *ἐκτός* ἀπό ἐκεῖνο πού εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτο γιά τήν ἀστική τάξη, ἀπό ἐκεῖνο πού ξεχωρίζει ἕναν ἐπαναστάτη ἀπό ἕνα ρεφορμιστή. Γιά τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο—ὅσα θέλετε, μιά κι᾽αὐτό ἔχει μπεῖ πιά ἀπό τήν πράξη ἀποκλειστικά σέ κοινοβουλευτικά πλαίσια. Ὅτι ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς Κομμούνας, θεώρησαν ἀναγκαῖο νά συμπληρωθεῖ τό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο», παλιωμένο ἐνμέρει, μέ τήν ἐξήγηση τῆς ἀλήθειας ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ ἁπλῶς νά πάρει στά χέρια της τήν ἕτοιμη κρατική μηχανή, ἀλλά πρέπει νά τήν *τσακίσει*—γι᾽αὐτό *οὔτε μιά λεξούλα!* Ὁ Βαντερβέλντε, ὅπως καί ὁ Κάουτσκι, σάν νά ἦταν συνεννοημένοι, τηροῦν ἀπόλυτη σιγή ἀκριβῶς στό πιό οὐσιαστικό ἀπό τήν *πείρα* τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, ἀκριβῶς σ᾽αὐτό πού ξεχωρίζει τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου ἀπό τίς μεταρυθμίσεις τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὅπως ὁ Κάουτσκι, ἔτσι καί ὁ Βαντερβέλντε μιλάει γιά δικτατορία τοῦ προλεταριάτου γιά νά ξεφύγει ἀπ᾽αὐτή. Ὁ Κάουτσκι τό ἔκανε αὐτό μέ χοντροκομένες πλαστογραφίες. Ὁ Βαντερβέλντε κάνει τήν ἴδια δουλιά πιό ἐκλεπτυσμένα. Στήν ἀντίστοιχη παράγραφο, στήν παράγραφο 4, γιά τήν «κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο», ἀφιερώνει τό ἐδάφιο *«b»* στό ζήτημα τῆς «συλλογικῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου», «παραθέτει περικοπές» ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς (τό

ξαναλέω: παραλείποντας ἀκριβῶς ὅ,τι ἔχει σχέση μέ τό πιό βασικό, μέ τό *τσάκισμα* τῆς παλιᾶς ἀστικοδημοκρατικῆς κρατικῆς μηχανῆς) καί συμπεραίνει:

«...Στούς σοσιαλιστικούς κύκλους φαντάζονται συνήθως τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔτσι: μιά νέα Κομμούνα, τούτη τή φορά νικήτρια κι᾽ὄχι πιά σέ ἕνα σημεῖο, ἀλλά στά βασικά κέντρα τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου.

Μιά ὑπόθεση· ἀλλά ὑπόθεση πού δέν περιέχει τίποτε τό ἀπίθανο γιά τέτιους καιρούς, ὅπου γίνεται πιά φανερό ὅτι στή μεταπολεμική περίοδο ἔχουμε νά δοῦμε σέ πολλές χῶρες πρωτάκουστους ἀνταγωνισμούς τῶν τάξεων καί κοινωνικούς σπασμούς.

Καί ἄν ἡ ἀποτυχία τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ—γιά νά μή μιλήσουμε γιά τίς δυσκολίες τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης—ἀποδεικνύει κάτι, αὐτό εἶναι ἀκριβῶς ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά μπεῖ τέρμα στό καπιταλιστικό σύστημα, ἐφόσον τό προλεταριάτο δέν θά εἶναι ἀρκετά προετοιμασμένο νά ἀσκήσει τήν ἐξουσία, πού χάρη στίς περιστάσεις θά μποροῦσε νά πάρει στά χέρια του» (σελ. 73).

Καί γιά τήν οὐσία τοῦ ζητήματος ἀπολύτως τίποτε ἄλλο!

Νά οἱ ἡγέτες καί οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Τό 1912 ὑπογράφουν τή διακήρυξη τῆς Βασιλείας, ὅπου γίνεται λόγος ἀνοιχτά γιά τή σύνδεση ἀνάμεσα στόν πόλεμο πού ξέσπασε τό 1914 καί στήν προλεταριακή ἐπανάσταση καί *ἀπειλοῦν* ἀνοιχτά μ᾽αὐτή. Μά ὅταν ξέσπασε ὁ πόλεμος καί δημιουργήθηκε ἐπαναστατική κατάσταση, αὐτοί οἱ Κάουτσκι καί Βαντερβέλντε ἀρχίζουν νά ξεγλιστροῦν ἀπό τήν ἐπανάσταση. Ἡ ἐπανάσταση τύπου Κομμούνας εἶναι, βλέπετε, ἁπλῶς μιά ὑπόθεση ὄχι ἀπίθανη! Αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀνάλογο μέ τό συλλογισμό τοῦ Κάουτσκι ὅτι τά Σοβιέτ πιθανό νά παίξουν κάποιο ρόλο στήν Εὐρώπη.

Ἔτσι ὅμως σκέπτεται ὁ κάθε καλλιεργημένος *φιλελεύθερος*, πού ἀναμφίβολα θά συμφωνήσει τώρα ὅτι «δέν εἶναι ἀπίθανη» μιά καινούργια Κομμούνα, ὅτι τά Σοβιέτ ἔχουν νά παίξουν μεγάλο ρόλο κτλ. Ὁ προλεταριακός ἐπαναστάτης ξεχωρίζει ἀπό τό φιλελεύθερο κατά τοῦτο, ὅτι σάν θεωρητικός ἀναλύει ἀκριβῶς τήν καινούργια σημασία τῆς Κομμούνας καί τῶν Σοβιέτ σάν τύπου *κράτους*. Ὁ Βαντερβέλντε *ἀποσιωπᾶ* ὅλα ὅσα ἐκθέτουν διεξοδικά πάνω σ᾽αὐτό τό θέμα ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς κατά τήν ἀνάλυση τῆς πείρας τῆς Κομμούνας.

Σάν πρακτικός, σάν πολιτικός, σάν μαρξιστής θά ἔπρεπε νά ξεκαθαρίσει ὅτι μόνο οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ θά μποροῦσαν τώρα νά παραμελήσουν τό καθῆκον: νά ἐξηγοῦν τήν ἀνάγκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης (τύπου Κομμούνας, τύπου Σοβιέτ ἤ, ἄς ποῦμε, κάποιου ἄλλου τρίτου τύπου), νά ἐξηγοῦν τήν ἀνάγκη τῆς προετοιμασίας γι᾽αὐτή τήν ἐπανάσταση, νά προπα-

γανδίζουν στίς μάζες τήν ἐπανάσταση, νά ἀνασκευάζουν τίς μικροαστικές προλήψεις κατά τῆς ἐπανάστασης κτλ.

Οὔτε ὁ Κάουτσκι, οὔτε ὁ Βαντερβέλντε κάνουν τίποτε ἀπ' αὐτά, ἀκριβῶς γιατί αὐτοί οἱ ἴδιοι εἶναι προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ πού θέλουν νά διατηρήσουν ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τήν ὑπόληψη σοσιαλιστῶν καί μαρξιστῶν.

Πάρτε τή θεωρητική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος.

Καί στή ρεπουμπλικανική δημοκρατία τό κράτος δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά μιά μηχανή γιά τήν καταστολή μιᾶς τάξης ἀπό μιά ἄλλη. Ὁ Κάουτσκι τήν ξέρει αὐτή τήν ἀλήθεια, τήν παραδέχεται, τή συμμερίζεται — ἀλλά... ἀλλά προσπερνᾶ τό πιό θεμελιακό ζήτημα, δηλαδή: ποιά ἀκριβῶς τάξη, γιατί καί μέ ποιά μέσα πρέπει νά καταστέλλει τό προλεταριάτο ὅταν κατακτήσει τό προλεταριακό κράτος.

Ὁ Βαντερβέλντε ξέρει, παραδέχεται, συμμερίζεται καί παραθέτει αὐτή τή θεμελιακή θέση τοῦ μαρξισμοῦ (σελ. 72 τοῦ βιβλίου του), ἀλλά... δέν λέει οὔτε λεξούλα γιά τό «δυσάρεστο» (γιά τούς κυρίους καπιταλιστές) θέμα σχετικά μέ τήν *καταστολή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν!!*

Τόσο ὁ Βαντερβέλντε, ὅσο καί ὁ Κάουτσκι παρέκαμψαν ἐντελῶς αὐτό τό «δυσάρεστο» θέμα. Καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ ἀποστασία τους.

Ὁ Βαντερβέλντε, ὅπως καί ὁ Κάουτσκι, εἶναι μεγάλος τεχνίτης στήν ὑποκατάσταση τῆς διαλεκτικῆς μέ τόν ἐκλεκτικισμό. Ἀπό τό ἕνα μέρος, δέν μποροῦμε νά μήν ἀναγνωρίσουμε, ἀπό τό ἄλλο, πρέπει νά ὁμολογήσουμε. Ἀπό τό ἕνα μέρος, λέγοντας κράτος, μποροῦμε νά ἐννοοῦμε τό «σύνολο τοῦ ἔθνους» (βλέπε τό λεξικό τοῦ Λιτρέ — περισπούδαστο ἔργο, οὔτε λόγος νά γίνεται — σελ. 87 στό βιβλίο τοῦ Βαντερβέλντε), ἀπό τό ἄλλο, λέγοντας κράτος, μποροῦμε νά ἐννοοῦμε τήν «κυβέρνηση» (στό ἴδιο ἔργο). Αὐτή τή βαθυστόχαστη χοντροκοπιά ὁ Βαντερβέλντε τήν παραθέτει *πλάι* στίς περικοπές ἀπό τόν Μάρξ, ἐπικροτώντας την.

Ἡ μαρξιστική ἔννοια τῆς λέξης «κράτος» διαφέρει ἀπό τή συνηθισμένη — γράφει ὁ Βαντερβέλντε. Ἀπ' αὐτό μπορεῖ νά δημιουργηθοῦν «παρανοήσεις». «Τό κράτος, κατά τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, δέν εἶναι τό κράτος μέ τήν πλατιά ἔννοια, δέν εἶναι τό κράτος σάν ὄργανο διαχείρισης, ὁ ἐκπρόσωπος τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς κοινωνίας (intérêts généraux de la société). Εἶναι τό κράτος-ἐξουσία, τό κράτος-ὄργανο ἐπιβολῆς, τό κράτος-ὄργανο κυριαρχίας μιᾶς τάξης πάνω σέ μιά ἄλλη» (Βαντερβέλντε, σελ. 75-76).

Γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ κράτους ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς δέν μιλοῦν παρά μόνο μέ τή δεύτερη ἔννοια... «Οἱ πολύ ἀπόλυτοι ἰσχυρισμοί θά κινδύνευαν νά ἀποδειχτοῦν ἀνακριβεῖς. Ἀνάμεσα στό κράτος τῶν καπιταλιστῶν, πού βασίζεται στήν ἀποκλειστική κυριαρχία μιᾶς τάξης, καί στό προλεταριακό κράτος πού ἔχει σκοπό του τήν ἐξάλειψη τῶν τάξεων, ὑπάρχουν πολλές μεταβατικές βαθμίδες» (σελ. 156).

Νά λοιπόν ὁ «τρόπος» τοῦ Βαντερβέλντε, πού μόλις διαφέρει ἀπό τόν τρόπο τοῦ Κάουτσκι, ἐνῶ στήν οὐσία εἶναι ταυτόσημος μ᾽ἐκεῖνον. Ἡ διαλεκτική ἀρνεῖται τήν ὕπαρξη ἀπόλυτων ἀληθειῶν, ἐξηγώντας τήν ἐναλλαγή τῶν ἀντιθέτων καί τή σημασία τῶν κρίσεων στήν ἱστορία. Ὁ ἐκλεκτικός ἀποφεύγει τούς «πολύ ἀπόλυτους» ἰσχυρισμούς, γιά νά μπάσει τή μικροαστική, φιλισταϊκή του ἐπιθυμία νά ἀντικατασταθεῖ ἡ ἐπανάσταση μέ τίς *«μεταβατικές μεθόδους»*.

Ὅτι μεταβατική βαθμίδα ἀνάμεσα στό κράτος, ὄργανο κυριαρχίας τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, καί στό κράτος, ὄργανο κυριαρχίας τοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἀκριβῶς ἡ *ἐπανάσταση* πού συνίσταται στήν *ἀνατροπή* τῆς ἀστικῆς τάξης καί στό *σπάσιμο,* στό τσάκισμα τῆς κρατικῆς μηχανῆς *της*, αὐτό τό ἀποσιωποῦν οἱ Κάουτσκι καί οἱ Βαντερβέλντε.

Ὅτι ἡ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης πρέπει νά ἀντικατασταθεῖ ἀπό τή δικτατορία *μιᾶς* τάξης, τοῦ προλεταριάτου, καί ὕστερα ἀπό τίς «μεταβατικές βαθμίδες» *τῆς ἐπανάστασης* θά ἀκολουθήσουν οἱ «μεταβατικές βαθμίδες» τῆς βαθμιαίας ἀπονέκρωσης τοῦ προλεταριακοῦ κράτους, αὐτό τό ἀποκρύβουν οἱ Κάουτσκι καί οἱ Βαντερβέλντε.

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ πολιτική τους ἀποστασία.

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται, θεωρητικά καί φιλοσοφικά, ἡ ὑποκατάσταση τῆς διαλεκτικῆς μέ τόν ἐκλεκτικισμό καί τή σοφιστεία. Ἡ διαλεκτική εἶναι συγκεκριμένη καί ἐπαναστατική· κάνει διάκριση ἀνάμεσα στό «πέρασμα» ἀπό τή δικτατορία μιᾶς τάξης στή δικτατορία μιᾶς ἄλλης τάξης καί στό «πέρασμα» ἀπό τό δημοκρατικό προλεταριακό κράτος στό μή κράτος («ἀπονέκρωση τοῦ κράτους»). Ὁ ἐκλεκτικισμός καί ἡ σοφιστεία τῶν Κάουτσκι καί τῶν Βαντερβέλντε συγκαλύπτουν πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς τάξης ὅ,τι συγκεκριμένο καί ἀκριβολογημένο ὑπάρχει στήν ταξική πάλη, πασάροντας τή γενική ἔννοια «πέρασμα» ἐκεῖ ὅπου μποροῦν νά κρύψουν (καί ὅπου τά *ἐννιά δέκατα* ἀπό τούς ἐπίσημους *σοσιαλδημοκράτες* τῆς ἐποχῆς μας *κρύβουν*) τήν ἀπάρνηση τῆς ἐπανάστασης!

῾Ο Βαντερβέλντε, σάν ἐκλεκτικός καί σοφιστής, εἶναι πιό τεχνίτης, πιό λεπτός ἀπό τόν Κάουτσκι, γιατί μέ τή *φράση:* «πέρασμα ἀπό τό κράτος μέ τή στενή ἔννοια στό κράτος μέ τήν πλατιά ἔννοια» μπορεῖ κανείς νά παρακάμψει ὅλα τά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης, ὅποια καί νά εἶναι, μπορεῖ νά παρακάμψει ὅλη τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση καί στή μεταρύθμιση, ἀκόμη καί στή διαφορά ἀνάμεσα σέ ἕναν μαρξιστή καί σέ ἕναν φιλελεύθερο. Γιατί, ποιός ἀστός εὐρωπαϊκῆς μόρφωσης θά διανοηθεῖ νά ἀρνηθεῖ «γενικά» τίς «μεταβατικές βαθμίδες» μέ μιά τόσο «γενική» ἔννοια;

«Εἶμαι σύμφωνος μέ τόν Γκέντ — γράφει ὁ Βαντερβέλντε — ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά κοινωνικοποιηθοῦν τά μέσα παραγωγῆς καί ἀνταλλαγῆς χωρίς νά ἐκπληρωθοῦν προηγούμενα οἱ παρακάτω δυό ὅροι:

1. Μετατροπή τοῦ τωρινοῦ κράτους, ὀργάνου κυριαρχίας μιᾶς τάξης πάνω σέ μιά ἄλλη, σ'ἐκεῖνο πού ὁ Μένγκερ ὀνομάζει λαϊκό κράτος τῆς ἐργασίας, μέ τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο.

2. Χωρισμός τοῦ κράτους, ὀργάνου ἐπιβολῆς, ἀπό τό κράτος, ὄργανο διαχείρισης, ἤ, γιά νά χρησιμοποιήσουμε μιά ἔκφραση τοῦ Σαίν-Σιμόν, χωρισμός τῆς διακυβέρνησης ἀνθρώπων ἀπό τή διαχείριση πραγμάτων» (σελ. 89).

῾Ο Βαντερβέλντε τά γράφει καί τά ὑπογραμμίζει, τονίζοντας ἰδιαίτερα τή σημασία αὐτῶν τῶν θέσεων. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι παρά μιά καθαρή ἐκλεκτική σαλάτα, ὁλοκληρωτική ρήξη μέ τό μαρξισμό! Γιατί τό «λαϊκό κράτος τῆς ἐργασίας» εἶναι ἁπλῶς ἐπανέκδοση τοῦ παλιοῦ «ἐλεύθερου λαϊκοῦ κράτους», πού τό διαφήμιζαν οἱ γερμανοί σοσιαλιστές τό 1870-1880 καί πού ὁ Ἔνγκελς τό στιγματίζει σάν παραλογισμό [153]. ῾Η ἔκφραση «λαϊκό κράτος τῆς ἐργασίας» εἶναι φράση ἀντάξια μικροαστοῦ δημοκράτη (σάν τούς δικούς μας ἀριστερούς ἐσέρους) — φράση πού ἀντικαθιστᾶ τίς ταξικές ἔννοιες μέ *ἐξωταξικές.* ῾Ο Βαντερβέλντε βάζει στήν ἴδια γραμμή καί τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπό τό *προλεταριάτο* (ἀπό μιά *τάξη*) καί τό «λαϊκό» κράτος, χωρίς νά παρατηρεῖ ὅτι προκύπτει μιά σαλάτα. Στόν Κάουτσκι, μέ τήν «καθαρή δημοκρατία» του, προκύπτει ἡ ἴδια σαλάτα, ἡ ἴδια ἀντεπαναστατική, μικροαστική παραγνώριση τῶν καθηκόντων τῆς ταξικῆς ἐπανάστασης, τῆς ταξικῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, τοῦ *ταξικοῦ* (προλεταριακοῦ) κράτους.

Παρακάτω. ῾Η διακυβέρνηση ἀνθρώπων θά ἐξαφανιστεῖ καί θά παραχωρήσει τή θέση της στή διαχείριση πραγμάτων μόνο ὅταν θά ἀπονεκρωθεῖ *κάθε* κράτος. Μ'αὐτό τό σχετικά ἀπώτερο

μέλλον ὁ Βαντερβέλντε συγκαλύπτει καί ἐπισκιάζει τό καθῆκον τῆς *αὐριανῆς* ἡμέρας: τήν *ἀνατροπή* τῆς ἀστικῆς τάξης.

Καί ἡ μέθοδος αὐτή ἰσοδυναμεῖ μέ δουλοφροσύνη ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη. Ἕνας φιλελεύθερος εἶναι σύμφωνος νά μιλάει γιά ἐκεῖνο πού θά γίνει ὅταν δέν θά χρειάζεται πιά νά κυβερνιοῦνται οἱ ἄνθρωποι. Γιατί λοιπόν νά μήν ἀσχολούμαστε μέ τόσο ἀβλαβῆ ὄνειρα; Ἀλλά, γιά τήν καταστολή ἀπό τό προλεταριάτο τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἐναντιώνεται στήν ἀπαλλοτρίωσή της, αὐτό ἄς τό παρασιωπήσουμε. Τό ἀπαιτεῖ τό ταξικό συμφέρον τῆς ἀστικῆς τάξης.

«Ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἐνάντια στό κράτος». Αὐτή εἶναι μιά ὑπόκλιση τοῦ Βαντερβέλντε στό προλεταριάτο. Δέν εἶναι δύσκολο νά ὑποκλίνεται κανείς· ὁ κάθε «δημοκρατικός» πολιτευτής ξέρει νά ὑποκλίνεται μπροστά στούς ἐκλογεῖς του. Ἀλλά πίσω ἀπό τίς «ὑποκλίσεις» μαγειρεύεται ἕνα ἀντεπαναστατικό, ἀντιπρολεταριακό περιεχόμενο.

Ὁ Βαντερβέλντε ἐπαναλαμβάνει λεπτομερειακά τά ὅσα γράφει ὁ Ὀστρογκόρσκι [154] γιά τό πόση ἀπάτη, βία, ἐξαγορά, ψευτιά, ὑποκρισία, καταπίεση τῶν φτωχῶν κρύβεται πίσω ἀπό τήν πολιτισμένη, σιδερωμένη, κολαρισμένη ἐξωτερική ἐμφάνιση τῆς σύγχρονης ἀστικῆς δημοκρατίας. Ἀλλά ἀπό δῶ ὁ Βαντερβέλντε δέν βγάζει κανένα συμπέρασμα. Δέν βλέπει ὅτι ἡ ἀστική δημοκρατία καταστέλλει τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες καί ὅτι ἡ *προλεταριακή δημοκρατία* θά χρειαστεῖ *νά καταστείλλει τήν ἀστική τάξη*. Ὁ Κάουτσκι καί ὁ Βαντερβέλντε δέν ἔχουν μάτια νά τό δοῦν αὐτό. Τό ταξικό συμφέρον τῆς ἀστικῆς τάξης, πού πίσω της σέρνονται αὐτοί οἱ μικροαστοί προδότες τοῦ μαρξισμοῦ, *ἀπαιτεῖ* νά παρακάμψουν αὐτό τό ζήτημα, νά τό ἀποσιωπήσουν ἤ νά ἀρνηθοῦν ἀνοιχτά τήν ἀνάγκη μιᾶς τέτιας καταστολῆς.

Ὁ μικροαστικός ἐκλεκτικισμός ἐνάντια στό μαρξισμό, ἡ σοφιστεία ἐνάντια στή διαλεκτική, ὁ φιλισταϊκός ρεφορμισμός ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση, νά πῶς θά ἔπρεπε νά τιτλοφορεῖται τό βιβλίο τοῦ Βαντερβέλντε.

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ [155]

Στό ζήτημα τῆς ἄσκησης τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου, μέ σκοπό τή συστηματοποίηση τῆς δουλιᾶς καί τό ἀνέβασμα τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας ἡ πλειοψηφία τῆς ἐπιτροπῆς τάσσεται ὑπέρ τοῦ εὐκίνητου ἐλέγχου, δηλ. ὑπέρ τῆς ἀποστολῆς ὁμάδων ἤ ἐπιτροπῶν μέ πλατιές ἁρμοδιότητες, γιά τόν ἔλεγχο τῶν διαφόρων ἱδρυμάτων.

Νά δοθοῦν συγκεκριμένα, πραγματικά, ἀριθμητικά στοιχεῖα σχετικά μέ τούς ἀνθρώπους πού διαθέτουμε (πρίν ἀπόλα τά μέλη τοῦ Κόμματος, ἔπειτα ἐξωκομματικούς, ἀλλά ἀπόλυτα εὐσυνείδητους ἀνθρώπους), γιά τήν ἄσκηση πραγματικοῦ ἐλέγχου. 'Αριθμός τῶν εἰδικῶν στούς διάφορους κλάδους.'Αριθμός τῶν συντρόφων πού ἔχουν πείρα διευθυντικῆς καί διοικητικῆς δουλιᾶς.

Τά καθήκοντα τοῦ ἐλέγχου εἶναι δυό εἰδῶν:

τό ἁπλούστερο εἶναι ὁ ἔλεγχος τῶν ἀποθηκῶν, τῶν προϊόντων κτλ.

τό πιό σύνθετο καθῆκον εἶναι ἡ ἐξακρίβωση ἄν γίνεται σωστά ἡ δουλιά· ἡ καταπολέμηση τοῦ σαμποτάζ, ἡ πλήρης ἀποκάλυψή του· ἡ ἐξακρίβωση τοῦ συστήματος ὀργάνωσης τῶν ἐργασιῶν· ἡ ἐξασφάλιση ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερης *ἀποδοτικότητας* τῆς δουλιᾶς κτλ.

Στήν πρώτη σειρά μπαίνει τό ζήτημα τῆς βελτίωσης τῆς δουλιᾶς στά 'Επιτροπάτα *'Επισιτισμοῦ* καί *Συγκοινωνιῶν*.

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Χωρίς καμιά χρονοτριβή, μέσα σέ 10 μέρες, νά γίνει σύσκεψη τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων (καί τῶν δυό συνδικάτων) μέ τίς ἰσότιμες ἐπιτροπές γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου[156].

Τέτιες ἰσότιμες ἐπιτροπές θά γίνουν γιά τήν ἐξακρίβωση, τήν ἀποκάλυψη καί τή στηλίτευση τοῦ σαμποτάζ.

Νά ἀνατεθοῦν ἀμέσως μέ ἀκρίβεια στίς ὁμάδες τῶν καθοδηγητῶν τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων τοῦ Πανρωσικοῦ συνδικάτου συγκεκριμένα, λεπτομερειακά καθορισμένα, πρακτικά καθήκοντα στόν τομέα τῆς δουλιᾶς γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν καί νά καθοριστεῖ σύντομη προθεσμία γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ, ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΦΤΩΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΧΤΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ 8 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1918

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Θύελλα χειροκροτημάτων.) Τά γεγονότα τῶν τελευταίων ἑβδομάδων στήν Αὐστρία καί στή Γερμανία—εἶπε στήν ἀρχή ὁ σ. Λένιν—ἔδειξαν ὅτι σωστά ἐκτιμήσαμε τή διεθνή κατάσταση, ὅταν βασίζαμε τήν πολιτική μας πάνω στόν ἀκριβή, σαφή καί σωστό ὑπολογισμό ὅλων τῶν συνεπειῶν τοῦ τετράχρονου πολέμου, πού μετατράπηκε ἀπό πόλεμο τῶν καπιταλιστῶν γιά τή διανομή τῆς λείας σέ πόλεμο καπιταλιστῶν ἐνάντια στό προλεταριάτο ὅλων τῶν χωρῶν. Ἦταν δύσκολο νά ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση στή Δυτική Εὐρώπη, ἀλλά, ἐφόσον ἄρχισε, ἀναπτύσσεται πιό γοργά,.πιό σταθερά καί πιό ὀργανωμένα ἀπό τή δική μας.

Ὁ σ. Λένιν, μιλώντας γιά τό ἐργατικό κίνημα τῶν ἄλλων χωρῶν, πού ἔρχεται σέ βοήθειά μας, καί ζητώντας νά ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις, διαπιστώνει ὅτι κάθε μήνας ὕπαρξής μας, πού ἐξασφαλίζεται μέ βαριές θυσίες, μᾶς φέρνει πιό κοντά στή σταθερή νίκη.

Ἀναφερόμενος σέ συνέχεια στό καθῆκον τῆς στιγμῆς—τίς καινούργιες ἐκλογές τῶν Σοβιέτ τῶν ἐπαρχιῶν καί τῶν χωριῶν—ὁ σ. Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι ὅλες οἱ δυσκολίες μιᾶς αὐτοτελοῦς ὀργάνωσης τῶν ἐργαζομένων, ἀρχίζοντας ἀπό τούς κατώτατους κρίκους, θά ὑπερνικηθοῦν μέ τή συναίσθηση ὅτι ἡ ἐξουσία πρέπει νά βασίζεται στούς ἐργάτες, στή φτωχή καί τή μεσαία ἀγροτιά πού, κατά τή γνώμη τοῦ Βλαντίμιρ Ἰλίτς, δέν εἶναι ἐχθρός μας, ἀλλά ἁπλῶς ταλαντεύεται, καί πού μέ τή στερέωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας θά περάσει μέ τό μέρος μας.

Ἀρχίσαμε νά χτίζουμε ἕνα ἔργο—κατάληξε ὁ σ. Λένιν—πού θά ἀποπερατώσουν οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα.)

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 271, 11 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ 9 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1918[157]

(Θ υ ε λ λ ώ δ ε ι ς ἐ π ε υ φ η μ ί ε ς.) Σύντροφοι, μπροστά στόν ἐργατικό συνεταιρισμό μπαίνουν τώρα ἐξαιρετικά σπουδαῖα καθήκοντα στόν οἰκονομικό τομέα, καθώς ἐπίσης καί στόν πολιτικό τομέα. Τά καθήκοντα καί τοῦ ἑνός καί τοῦ ἄλλου τομέα συνδέονται τώρα στενά καί ἀδιάρηκτα μεταξύ τους μέ τήν ἔννοια τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς πάλης. Ὅσο γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τοῦ συνεταιρισμοῦ, θέλω νά ὑπογραμμίσω τή σημασία τῆς «πολιτικῆς συμφωνίας μέ τό συνεταιρισμό». Ἡ πολιτική συμφωνίας, πού τόσα πολλά ἔχουν εἰπωθεῖ γι᾿αὐτή τόν τελευταῖο καιρό καί στόν Τύπο, διαφέρει οὐσιαστικά ἀπό τήν ἔννοια τῆς πολιτικῆς συμφωνίας μέ τήν ἀστική τάξη, πού σημαίνει προδοσία. Ἡ πολιτική συμφωνίας, γιά τήν ὁποία μιλᾶμε τώρα, εἶναι πολιτική συμφωνίας ἐντελῶς ἰδιόμορφη. Ὑπάρχει τεράστια διαφορά ἀνάμεσα στήν πολιτική συμφωνίας τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης μέ τή Γερμανία, πού ἔδοσε μερικά ἀποτελέσματα, καί στήν πολιτική συμφωνίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀστική τάξη, πολιτική πολύ ἐπιζήμια, ὀλέθρια γιά τή χώρα. Ἐννοῶ τήν πλήρη προδοσία μέ τή μορφή αὐτῆς τῆς πολιτικῆς συμφωνίας τόσο τῆς ταξικῆς πάλης, ὅσο καί τῶν βασικῶν ἀρχῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γιά τούς σοσιαλιστές πού βάζουν σάν συγκεκριμένο καθῆκον τους τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί τήν πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο, ἡ διαφορά αὐτή εἶναι αὐτονόητη.

Ὅλοι μας ξέρουμε πολύ καλά ὅτι γιά τήν ταξική μας πάλη δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει, παρά μιά καί μόνη λύση: ἡ ἀναγνώριση εἴτε τῆς ἐξουσίας τοῦ κεφαλαίου, εἴτε τῆς ἐξουσίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ξέρουμε ὅτι ὅλες οἱ ἀπόπειρες τῶν μικροαστικῶν κομμάτων νά χαράξουν καί νά ἐφαρμόσουν δική τους

πολιτική στή χώρα εἶναι ἀπό τά πρίν καταδικασμένες σέ πλήρη ἀποτυχία. Εἴδαμε ξεκάθαρα, ζήσαμε μιά σειρά ἀπόπειρες τούτων ἤ ἐκείνων τῶν μικροαστικῶν κομμάτων καί ὁμάδων, πού ἐπιδίωκαν νά ἐφαρμόσουν δική τους πολιτική, καί βλέπουμε ὅτι ὅλες αὐτές οἱ ἀπόπειρες τῶν ἐνδιάμεσων δυνάμεων εἶναι καταδικασμένες νά ἀποτύχουν. Χάρη σέ ὁρισμένες ἐντελῶς καθορισμένες συνθῆκες, μόνο δυό κεντρικές δυνάμεις πού βρίσκονται σέ διαμετρικά ἀντίθετους πόλους, μποροῦν νά ἐπιβάλουν τήν κυριαρχία τους στή Ρωσία, μποροῦν νά στρέψουν τά πεπρωμένα της πρός τή μιά ἤ τήν ἄλλη κατεύθυνση. Ἐγώ μάλιστα θά πῶ κάτι περισσότερο: ὅλο τόν κόσμο τόν πλάθει ἤ τόν κατευθύνει ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη ἀπό τίς δυό αὐτές κεντρικές δυνάμεις. Ὅσο γιά τή Ρωσία, μποροῦμε νά ποῦμε μέ σιγουριά ὅτι, χάρη στούς ἄλφα ἤ βήτα οἰκονομικούς ὅρους τῆς ζωῆς, μόνο ἡ μιά ἀπό τίς δυνάμεις αὐτές μπορεῖ νά μπεῖ ἐπικεφαλῆς τοῦ κινήματος. Οἱ ἄλλες, οἱ ἐνδιάμεσες, δυνάμεις εἶναι πολλές, ἀλλά σέ καμιά περίπτωση δέν μπορεῖ νά ἔχουν ἀποφασιστική σημασία στή ζωή τῆς χώρας.

Στή σημερινή στιγμή μπροστά στή Σοβιετική ἐξουσία πρέπει νά μπεῖ τό ζήτημα τῆς συμφωνίας ἀνάμεσα στό συνεταιρισμό καί στή Σοβιετική ἐξουσία. Τόν Ἀπρίλη ἐμεῖς παρεκκλίναμε ἀπό τούς σκοπούς πού εἴχαμε τάξει καί κάναμε μιά παραχώρηση. Βέβαια, ταξικός συνεταιρισμός δέν πρέπει νά ὑπάρχει σέ μιά χώρα, ὅπου καταργοῦνται ὅλες οἱ τάξεις ἀλλά, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι οἱ συνθῆκες τῆς στιγμῆς ἀπαιτοῦσαν κάποιο συγκράτημα, καί τό κάναμε μέ τή μορφή τῆς ἀναβολῆς γιά μερικούς μῆνες. Παρόλα αὐτά ὅμως ὅλοι μας ξέρουμε ὅτι ἡ ἐξουσία δέν θά ἐγκαταλείψει ποτέ τή θέση πού κρατᾶ τώρα στή χώρα. Ἔπρεπε νά κάνουμε αὐτή τήν παραχώρηση, γιατί τότε εἴμασταν μόνοι σέ ὅλο τόν κόσμο καί ἡ παραχώρηση πού κάναμε ἐξηγεῖται ἀπό τίς δυσκολίες τῆς δουλιᾶς μας. Λόγω τῶν οἰκονομικῶν καθηκόντων πού ἐπωμίσθηκε τό προλεταριάτο, ἔπρεπε νά ἀνεχθοῦμε καί νά διατηρήσουμε ὁρισμένες συνήθειες τῶν μικροαστικῶν στρωμάτων. Ἐδῶ πρόκειται κυρίως γιά τοῦτο, ὅτι πρέπει νά πετύχουμε, ἀδιάφορο μέ ποιό τρόπο, καλή ὀργάνωση καί συντονισμό τῆς δράσης ὅλης τῆς μάζας τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων. Πρέπει πάντα νά θυμόμαστε τί ζητᾶ ἀπό μᾶς τό προλεταριάτο. Ἡ λαϊκή ἐξουσία πρέπει νά παίρνει ὑπόψη τό γεγονός ὅτι τά διάφορα στρώματα τῆς μικροαστικῆς τάξης θά ἑνώνονται ὁλοένα καί πιό σφιχτά μέ τήν κυρίαρχη ἐργατική τάξη, ὅταν ἡ ζωή θά τούς δείξει

τελικά ὅτι δέν ἔχουν νά διαλέξουν, ὅτι κατέρευσαν ὁριστικά ὅλες οἱ ἐλπίδες γιά μιά μεσοβέζικη λύση τοῦ ζητήματος τῆς κρατικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Ὅλα ἐκεῖνα τά ὡραῖα συνθήματα—λαϊκή θέληση, Συντακτική Συνέλευση καί τά λοιπά—πού κάλυπταν ὅλα τά ἡμίμετρα, σαρώθηκαν μονομιᾶς, ὅταν πῆρε τό λόγο ἡ πραγματική λαϊκή θέληση. Βλέπετε μόνοι σας τί συνέβηκε, πῶς ὅλα αὐτά τά συνθήματα, τά συνθήματα τῶν ἡμίμετρων ἔγιναν στάχτη καί κουρνιαχτός. Στή σημερινή στιγμή βλέπουμε ὅτι αὐτό δέν συμβαίνει μόνο στή Ρωσία, ἀλλά συμβαίνει στήν κλίμακα ὅλης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Θέλω νά προσδιορίσω τή διαφορά ἀνάμεσα στήν πολιτική συμφωνίας, πού προκάλεσε ἕνα τόσο φοβερό μίσος σέ ὅλη τήν ἐργατική τάξη καί στήν πολιτική συμφωνίας πού ζητᾶμε τώρα ἐμεῖς, δηλαδή τή συμφωνία μέ ὅλη τή μικρή ἀγροτιά, μέ ὅλη τή μικροαστική τάξη. Τόν καιρό τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ὅταν ἀποδεχτήκαμε τούς ἐπαχθεῖς ὅρους αὐτῆς τῆς εἰρήνης, μᾶς ἔλεγαν ὅτι δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἐλπίδα γιά παγκόσμια ἐπανάσταση. Εἴμασταν ὁλομόναχοι σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο. Ξέρουμε ὅτι τότε, ἐξαιτίας τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, πολλά κόμματα ἀπομακρύνθηκαν ἀπό μᾶς καί πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Τή στιγμή ἐκείνη μᾶς ἔλαχε νά περάσουμε ἀλλεπάλληλες σκληρότατες δοκιμασίες. Μερικούς μῆνες ὕστερα ἀπ᾽αὐτό ἡ ζωή ἔδειξε ὅτι δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἐκλογή, ὅτι δέν ὑπάρχει μέσος δρόμος.

Ὅταν ξέσπασε ἡ γερμανική ἐπανάσταση, ἔγινε σέ ὅλους φανερό ὅτι ἡ ἐπανάσταση προχωρεῖ σέ ὅλο τόν κόσμο, ὅτι ἡ ᾽Αγγλία, ἡ Γαλλία καί ἡ ᾽Αμερική βαδίζουν καί αὐτές τόν ἴδιο δρόμο, τό δικό μας δρόμο! Ὅταν τά μικροαστικά δημοκρατικά στρώματα τῆς χώρας μας ἀκολουθοῦσαν τούς πάτρωνές τους, δέν καταλάβαιναν πρός τά ποῦ τά ὁδηγοῦν, δέν καταλάβαιναν ὅτι τά ὁδηγοῦν στό δρόμο τοῦ καπιταλισμοῦ. Στό παράδειγμα τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης βλέπουμε τώρα ὅτι αὐτοί οἱ ἐκπρόσωποι τῆς δημοκρατίας, αὐτοί οἱ πάτρωνές της, αὐτοί οἱ κύριοι Οὐίλσων καί συντροφία, ἐπιβάλλουν σέ ἕναν ἡττημένο λαό τά σύμφωνα τῆς ἀρεσκείας τους, πού εἶναι χειρότερα ἀπό τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ πού εἶχε ἐπιβληθεῖ σέ μᾶς. Βλέπουμε ξεκάθαρα ὅτι λόγω τῶν γεγονότων πού ξετυλίχθηκαν στή Δύση, λόγω τῶν ἀλλαγῶν τῆς κατάστασης, ἡ διεθνής δημαγωγία κατάληξε τώρα στή χρεοκοπία. Τώρα διαγράφηκε καθαρά ἡ φυσιογνωμία τοῦ κάθε ἔθνους. Τώρα οἱ μάσκες ἀποσπάστηκαν, ὅλες οἱ αὐταπάτες σωριάστηκαν ἀπό τά χτυπήματα ἑνός τόσο

βαριοῦ καταπέλτη, ὅπως εἶναι ὁ καταπέλτης τῆς παγκόσμιας ἱστορίας.

Μιά πού ὑπάρχουν τέτια ταλαντευόμενα στοιχεῖα, καί τέτια ὑπάρχουν πάντα σέ μεταβατικές περιόδους, εἶναι φυσικό πώς πρέπει ἡ Σοβιετική ἐξουσία νά χρησιμοποιήσει ὅλο τό κύρος καί τήν ἐπιροή της γιά νά πραγματοποιήσει τά καθήκοντα πού βάζουμε τώρα, τά καθήκοντα μέ τά ὁποῖα ὑποστηρίζουμε τήν πολιτική πού ἐγκαινιάσαμε ἀκόμη ἀπό τόν 'Απρίλη. Τότε ἀφήσαμε κατά μέρος γιά ἕνα χρονικό διάστημα τούς σκοπούς πού εἴχαμε τάξει, τότε συνειδητά καί ἀνοιχτά εἴχαμε κάνει μιά σειρά παραχωρήσεις.

'Εδῶ ἀνέκυψε τό ζήτημα: σέ ποιό ἀκριβῶς σημεῖο τοῦ δρόμου βρισκόμαστε; Τώρα ὅλη ἡ Εὐρώπη βλέπει καθαρά ὅτι μέ τήν ἐπανάστασή μας δέν γίνεται πιά κανένα πείραμα, καί αὐτοί οἱ πολιτισμένοι λαοί ἄλλαξαν στάση ἀπέναντί μας. Κατάλαβαν ὅτι ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἐμεῖς ἐπιτελοῦμε ἕνα νέο τεράστιο ἔργο, ὅτι στό ἔργο αὐτό συναντᾶμε πολύ μεγάλες δυσκολίες, ἐπειδή σχεδόν ὅλο τό διάστημα εἴμασταν ὁλομόναχοι κι'ἐντελῶς λησμονημένοι ἀπό ὁλόκληρο τό διεθνές προλεταριάτο. 'Από τήν ἄποψη αὐτή κάναμε πολλά σοβαρά λάθη, πού δέν τά κρύβουμε καθόλου. Βέβαια, ἔπρεπε νά ἐπιδιώκουμε τήν ἑνότητα ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ καί νά μή δημιουργοῦμε καμιά διχόνοια. Ἄν δέν τό κάναμε μέχρι σήμερα, πρέπει κάποτε νά ἀρχίσουμε νά τό κάνουμε. Πραγματοποιήσαμε ἤδη τή συγχώνευση μέ πολλές ὀργανώσεις. Τώρα πρέπει νά συγχωνευθεῖ ὁ ἐργατικός συνεταιρισμός μέ τίς σοβιετικές ὀργανώσεις. 'Από τόν 'Απρίλη αὐτοῦ τοῦ χρόνου καταπιαστήκαμε μέ τήν ὀργάνωση αὐτῆς τῆς δουλιᾶς, γιά νά ἀρχίσουμε νά δροῦμε μέ βάση τήν πείρα μας, γιά νά ἀξιοποιήσουμε τό ἀπόθεμα τῶν κοινωνικο-πολιτικῶν δυνάμεων πού διαθέτουμε. 'Αρχίσαμε τήν ὀργάνωση τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καί τῆς κατανομῆς εἰδῶν σέ ὅλο τόν πληθυσμό. 'Ελέγχοντας κάθε βῆμα μας, καταπιαστήκαμε μ'αὐτή τήν ὀργάνωση, πράγμα ἐξαιρετικά δύσκολο νά ἐφαρμοστεῖ στήν καθυστερημένη οἰκονομικά χώρα μας. 'Αρχίσαμε τή συνεννόηση μέ τό συνεταιρισμό ἀπό τόν 'Απρίλη, καί τό διάταγμα τό σχετικό μέ τήν πλήρη συγχώνευση καί ὀργάνωση τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καί τῆς κατανομῆς, στηρίζεται πάνω στήν ἴδια βάση. Ξέρουμε ὅτι οἱ προστριβές, πού ἔθιξε στό λόγο του ὁ προηγούμενος ὁμιλητής, ὅταν ἀναφέρθηκε στήν Πετρούπολη, ὑπάρχουν σχεδόν παντοῦ. Ξέρουμε ὅτι οἱ προστριβές αὐτές εἶναι ἐντελῶς ἀναπόφευκτες, γιατί πλησιάζει ἡ

στιγμή τῆς συνάντησης καί τῆς συγχώνευσης δυό μηχανισμῶν ἐντελῶς διαφορετικῶν, μολαταῦτα ὅμως ξέρουμε ἐπίσης, ὅτι αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο καί ὅτι πρέπει νά τό περάσουμε. Τό ἴδιο κι᾽ἐσεῖς πρέπει νά καταλάβετε ὅτι ἡ ἀντίσταση πού πρόβαλλε τόσο καιρό ὁ ἐργατικός συνεταιρισμός, προκάλεσε τελικά τή δυσπιστία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀπέναντί του, δυσπιστία ἀπόλυτα δικαιολογημένη.

᾽Εσεῖς λέτε: θέλουμε ἀνεξαρτησία. Εἶναι πολύ φυσικό ὅτι ὁ καθένας πού προβάλλει ἕνα τέτιο σύνθημα μπορεῖ νά προκαλέσει τή δυσπιστία. Ἄν παραπονιέστε γιά τίς προστριβές καί θέλετε νά γλιτώσετε ἀπό αὐτές, πρέπει πρίν ἀπόλα νά ἐγκαταλείψετε τήν ἰδέα τῆς ἀνεξαρτησίας, γιατί ὁ καθένας πού παίρνει αὐτή τή θέση, τή στιγμή πού ὅλοι προσδοκοῦν μιά συγχώνευση ὅλο καί πιό πλήρη, εἶναι ἤδη ἀντίπαλος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μόλις ὁ ἐργατικός συνεταιρισμός συγχωνευθεῖ κατά τρόπο ἀπόλυτα καθαρό, τίμιο καί ἀπροκάλυπτο μέ τή Σοβιετική ἐξουσία, οἱ προστριβές αὐτές θά ἀρχίσουν νά ἐξαφανίζονται. Ξέρω πολύ καλά ὅτι ὅταν ἑνώνονται δυό ὁμάδες, γιά νά σχηματίσουν μιά, στήν ἀρχή παρατηροῦνται στή δουλιά ὁρισμένες ἀνωμαλίες, ὡστόσο ὅμως, μέ τόν καιρό, ὅταν ἡ προσελκυθείσα ὁμάδα κερδίσει τήν ἐμπιστοσύνη τῆς προσελκύουσας, ὅλες αὐτές οἱ προστριβές θά ἐξαφανιστοῦν βαθμιαῖα. ᾽Ενῶ, ἄν αὐτές οἱ δυό ὁμάδες παραμείνουν χωρισμένες, εἶναι ἐνδεχόμενες ἀνάμεσά τους συνεχεῖς προστριβές. Ἕνα πράγμα δέν καταλαβαίνω: τί θέση ἔχει ἐδῶ ἡ ἀνεξαρτησία; ᾽Αφοῦ ὅλοι μας συμμεριζόμαστε τήν ἄποψη ὅτι ὅλη ἡ κοινωνία πρέπει νά ἀποτελεῖ, τόσο μέ τήν ἔννοια τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ, ὅσο καί μέ τήν ἔννοια τῆς κατανομῆς, ἕνα γενικό συνεταιρισμό. Συμμεριζόμαστε ὅλοι μας τήν ἄποψη ὅτι ὁ συνεταιρισμός εἶναι μιά ἀπό τίς σοσιαλιστικές κατακτήσεις. ᾽Εδῶ βρίσκεται ἡ μεγάλη δυσκολία τῶν σοσιαλιστικῶν κατακτήσεων. ᾽Εδῶ βρίσκεται ἡ δυσκολία καί τό καθῆκον τῆς νίκης. Ὁ καπιταλισμός διαιροῦσε σκόπιμα τά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ διαίρεση αὐτή πρέπει νά ἐξαφανιστεῖ ὁριστικά καί ἀμετάκλητα καί ὅλη ἡ κοινωνία πρέπει νά μετατραπεῖ σέ ἑνιαῖο συνεταιρισμό τῶν ἐργαζομένων. Δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά γίνει λόγος γιά κανενός εἴδους ἀνεξαρτησία ὁρισμένων ὁμάδων.

Ἕνα τέτιο συνεταιρισμό ἐννοοῦσα τώρα πού μίλησα γιά καθῆκον τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νά γιατί λέμε ὅτι, ὅποιες καί ἄν εἶναι οἱ διαφωνίες μας πάνω σέ μερικά ἐπιμέρους ζητήματα, δέν θά δεχτοῦμε καμιά συμφωνία μέ τόν καπιταλισμό,

δέν θά παρεκκλίνουμε οὔτε κατά ἕνα βῆμα ἀπό τίς ἀρχές τοῦ ἀγώνα μας. Ἡ συμφωνία πού πᾶμε νά κλείσουμε τώρα μέ μερικά στρώματα τῶν κοινωνικῶν τάξεων, δέν εἶναι συμφωνία μέ τήν ἀστική τάξη καί μέ τό κεφάλαιο, ἀλλά μέ ὁρισμένα τμήματα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς δημοκρατίας. Δέν ὑπάρχει λόγος νά φοβόμαστε μιά τέτια συμφωνία, γιατί μέσα στή φωτιά τῆς ἐπανάστασης θά ἐξαφανιστεῖ ὁλότελα, χωρίς νά ἀφήσει ἴχνος, κάθε διχόνοια ἀνάμεσα σ'αὐτά τά στρώματα. Τώρα χρειάζεται μόνο ἕνα πράγμα: νά ὑπάρχει ὁμόθυμη ἐπιδίωξη νά μποῦμε μέ ἀνοιχτή καρδιά σ'αὐτό τόν ἑνιαῖο παγκόσμιο συνεταιρισμό. Πρέπει νά συγχωνευθοῦν ὅ,τι ἔχει πραγματοποιήσει ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ὅ,τι ἔχει πραγματοποιήσει ὥς τώρα ὁ συνεταιρισμός. Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τοῦ τελευταίου διατάγματος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἔτσι ἀντιμετώπισαν τό ζήτημα σέ πολλά μέρη οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, χωρίς νά περιμένουν τά διατάγματά μας. Τό τεράστιο ἔργο πού πραγματοποίησε ὁ συνεταιρισμός πρέπει ἐξάπαντος νά συγχωνευτεῖ μέ τό τεράστιο ἔργο πού πραγματοποίησε ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Ὅλα τά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ πού παλεύουν γιά τή λευτεριά τους πρέπει νά συνενωθοῦν σέ μιά γερή ὀργάνωση. Ξέρουμε ὅτι κάναμε πολλά λάθη, ἰδίως στούς πρώτους μῆνες ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Ἀλλά ἀπό δῶ κι'ἐμπρός θά φροντίσουμε νά ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν πληθυσμό πλήρης ἑνότητα καί πλήρης συμφωνία. Γιά νά γίνει αὐτό ὅμως χρειάζεται νά ὑπαχθοῦν τά πάντα στή Σοβιετική ἐξουσία καί νά ξεπεραστοῦν ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα ὅλες οἱ αὐταπάτες σχετικά μέ κάποια «ἀνεξαρτησία» τόσο ὁρισμένων στρωμάτων, ὅσο καί τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ. Αὐτή ἡ ἐλπίδα γιά «ἀνεξαρτησία» μπορεῖ νά ὑπάρχει μόνο ἐκεῖ, ὅπου μπορεῖ ἀκόμη νά ὑπάρχει ἐλπίδα γιά μιά κάποια ἐπιστροφή στά παλιά.

Ἄλλοτε οἱ δυτικοί λαοί θεωροῦσαν τόσο ἐμᾶς, ὅσο καί ὅλο τό ἐπαναστατικό κίνημά μας σάν μιά παραδοξότητα. Ἔλεγαν: ἄστον νά βουρλίζεται ὁ λαός, κι'ἐμεῖς θά δοῦμε τί θά βγεῖ ἀπ'ὅλα αὐτά... Ἀλλόκοτος λαός ὁ ρωσικός!.. Καί νά πού αὐτός ὁ «ἀλλόκοτος ρωσικός λαός» ἔδειξε σέ ὅλο τόν κόσμο τί σημαίνει τό «βούρλισμά» του. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Τώρα πού ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία, ἕνας ἀπό τούς ξένους πρόξενους εἶπε στόν Ζηνόβιεφ: «Δέν εἶναι ἀκόμη γνωστό ποιόν ὠφέλησε περισσότερο ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ἐσᾶς ἤ ἐμᾶς».

Τό εἶπε αὐτό, γιατί τό λέει ὅλος ὁ κόσμος. Ὅλοι εἶδαν ὅτι αὐτό εἶναι μόνο ἡ ἀπαρχή τῆς μεγάλης παγκόσμιας ἐπανάστασης. Καί αὐτή τήν ἀπαρχή τῆς μεγάλης ἐπανάστασης τήν κάναμε ἐμεῖς, ὁ καθυστερημένος καί «ἀλλόκοτος» ρωσικός λαός... Πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἡ ἱστορία πορεύεται παράξενους δρόμους· σέ μιά καθυστερημένη χώρα ἔλαχε ἡ τιμή νά βαδίσει ἐπικεφαλῆς τοῦ μεγάλου παγκόσμιου κινήματος. Τό κίνημα αὐτό τό βλέπει καί τό καταλαβαίνει ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτή ἡ πυρκαγιά ἀγκάλιασε τή Γερμανία, τό Βέλγιο, τήν Ἑλβετία, τήν Ὀλλανδία.

Μέρα μέ τή μέρα ἀναπτύσσεται ὁλοένα καί πιό ὁρμητικά αὐτό τό κίνημα, μέρα μέ τή μέρα ἡ Σοβιετική ἐπαναστατική κυβέρνηση σταθεροποιεῖ τίς θέσεις της καί δυναμώνει. Καί γι'αὐτό ἡ ἀστική τάξη παίρνει τώρα μιά ἐντελῶς διαφορετική στάση ἀπέναντι στά διάφορα προβλήματα. Γι'αὐτό, ὅταν ὑψώθηκε τό τσεκούρι πάνω ἀπό τόν παγκόσμιο καπιταλισμό, δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά ἀνεξαρτησία ὁρισμένων κομμάτων. Τό πιό παραστατικό παράδειγμα μᾶς τό δίνει ἡ Ἀμερική. Ἡ Ἀμερική εἶναι μιά ἀπό τίς πιό δημοκρατικές χῶρες, μιά τεράστια ρεπουμπλικανική κοινωνική δημοκρατία. Ποῦ ἀλλοῦ, ἄν ὄχι ἐκεῖ, σ'αὐτή τή χώρα ὅπου ὑπάρχουν ὅλα τά ἐκλογικά δικαιώματα, ὅλα τά δικαιώματα ἐλεύθερου κράτους, θά πρέπει νά βρίσκουν σωστή λύση ὅλα τά ζητήματα νομικῆς φύσης; Καί ὅμως ἐκεῖ, σ'αὐτή τή ρεπουμπλικανική δημοκρατία, ξέρουμε τί ἔκαναν μέ ἕναν παπά: τόν πασάλειψαν μέ πίσσα καί τόν ξυλοκοποῦσαν, ὥσπου μούσκεψε τό χῶμα ἀπό τό αἷμα του. Καί τό γεγονός αὐτό συνέβηκε σέ μιά ἐλεύθερη χώρα, χώρα τῆς ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας. Αὐτό μπόρεσαν νά τό ἐπιτρέψουν οἱ «οὐμανιστές», οἱ «φιλάνθρωποι» Οὐίλσων-τίγρεις καί Σία. Καί τί κάνουν τώρα αὐτοί οἱ Οὐίλσων μέ μιά ἡττημένη χώρα, μέ τή Γερμανία; Νά πῶς ἐμφανίζεται μπροστά μας ὁ πίνακας τῶν παγκόσμιων σχέσεων! Ὁ πίνακας, ἀπ'ὅπου ἀντλοῦμε τό περιεχόμενο τῶν προτάσεων πού κάνουν οἱ κύριοι Οὐίλσων στούς φίλους τους, εἶναι ἕνα ἑκατομμύριο καί ἕνα τρισεκατομμύριο φορές πιό πειστικός. Οἱ Οὐίλσων θά μποροῦσαν στή στιγμή νά ἀποπερατώσουν τό ἔργο μας. Αὐτοί οἱ κύριοι—οἱ ἐλεύθεροι ἑκατομμυριοῦχοι, οἱ πιό «οὐμανιστές» σέ ὅλο τόν κόσμο—θά μποροῦσαν στή στιγμή νά ξεμάθουν τούς φίλους τους ὄχι μόνο νά μιλοῦν γιά κάποια «ἀνεξαρτησία», ἀλλά ἀκόμη καί νά σκέπτονται γι'αὐτή. Θά σᾶς ἔβαζαν καθαρά καί ξάστερα μπροστά στό δίλημμα: εἴτε εἴσαστε ὑπέρ τοῦ

καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος, εἴτε εἴσαστε ὑπέρ τῶν Σοβιέτ. Θά ἔλεγαν: πρέπει νά ἐνεργήσετε ἔτσι, ἐπειδή σᾶς τό λέμε ἐμεῖς, οἱ φίλοι σας—οἱ ἄγγλοι, οἱ ἀμερικανοί-Οὐίλσων καί οἱ γάλλοι-φίλοι τοῦ Κλεμανσώ.

Γι'αὐτό δέν μπορεῖ νά ἔχετε καμιά ἀπολύτως ἐλπίδα ὅτι μπορεῖ νά διατηρηθεῖ ἔστω καί ἡ παραμικρή ἀνεξαρτησία. Αὐτό δέν πρόκειται νά συμβεῖ καί κάθε τέτιο ὄνειρο εἶναι μάταιο. 'Από τή στιγμή πού, ἀπό τή μιά μεριά, μερικοί ἔβαλαν καθαρά ζήτημα διατήρησης τῆς ἰδιοκτησίας τους, ἐνῶ, ἀπό τήν ἄλλη, τό προλεταριάτο βρῆκε τό δρόμο του—ἀπό τή στιγμή αὐτή δέν μπορεῖ πιά νά ὑπάρξει μέσος δρόμος. 'Η ζωή πρέπει εἴτε νά πλέξει σφιχτά τά κλαδιά της μέ τό κεφάλαιο, εἴτε νά τά πλέξει ἀκόμη πιό σφιχτά μέ τή Σοβιετική Δημοκρατία. Εἶναι ἀπόλυτα φανερό γιά ὅλους ὅτι ὁ σοσιαλισμός μπῆκε στήν ἐποχή τῆς πραγματοποίησής του. Εἶναι φανερό γιά ὅλους ὅτι οἱ μικροαστικές θέσεις δέν μποροῦν καθόλου νά περιφρουρηθοῦν ἤ νά διατηρηθοῦν, ἄν δοθεῖ ἐκλογικό δικαίωμα σέ ὅλο τόν πληθυσμό. Ἴσως οἱ κύριοι Οὐίλσων νά τρέφουν τέτιες ἐλπίδες, μά πασχίζουν, διαδίδοντας τέτιες αὐταπάτες, νά ἐξωραΐσουν τούς σκοπούς τους· πρέπει ὅμως νά πῶ ὅτι δέν θά βρεῖτε τώρα πολλούς ἀνθρώπους πού θά πιστέψουν σέ τέτια παραμύθια· καί ἄν ὑπάρχουν ἀκόμη τέτιοι ἄνθρωποι, αὐτοί ἀποτελοῦν μιά ἱστορική σπανιότητα, μιά παραδοξότητα, πού ἡ θέση της εἶναι στό μουσεῖο. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Πρέπει νά πῶ ὅτι οἱ διαφωνίες πού ἐμφανίστηκαν σέ σᾶς ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή ἀκόμη, σχετικά μέ τή διατήρηση τῆς «ἀνεξαρτησίας» τοῦ συνεταιρισμοῦ, εἶναι ἁπλῶς ἀπόπειρες πού δέν μπορεῖ παρά νά τελειώσουν χωρίς καμιά πιθανότητα θετικῆς λύσης. 'Η πάλη αὐτή δέν εἶναι σοβαρή καί ἀντιφάσκει στίς ἀρχές τῆς δημοκρατίας. Ἄν καί αὐτό τό τελευταῖο δέν πρέπει νά μᾶς παραξενεύει, γιατί οἱ Οὐίλσων εἶναι κι'αὐτοί «δημοκράτες». Λένε ὅτι δέν τούς ἔμεινε ἄλλο, παρά νά πραγματοποιήσουν μιά ἕνωση, γιατί ἔχουν τόσα πολλά δολλάρια, ὥστε νά ἀγοράσουν μέ αὐτά καί ὅλη τή Ρωσία καί ὅλη τήν 'Ινδία καί ὅλο τόν κόσμο. 'Επικεφαλῆς τῆς κλίκας τους βρίσκεται ὁ Οὐίλσων, οἱ τσέπες τους εἶναι γεμάτες δολλάρια, καί γι'αὐτό μποροῦν νά μιλοῦν γιά ἀγορά τῆς Ρωσίας καί τῆς 'Ινδίας καί ὅλου τοῦ κόσμου. Ξεχνοῦν ὅμως ὅτι σέ διεθνή κλίμακα τά βασικά θέματα λύνονται ἐντελῶς διαφορετικά, ὅτι οἱ θέσεις τους μποροῦν νά κάνουν ἐντύπωση μόνο σέ ἕνα ὁρισμένο περιβάλλον, μόνο σέ ἕνα ὁρισμένο στρῶμα. Ξεχνοῦν ὅτι οἱ

ἀποφάσεις πού παίρνει καθημερινά ἡ πιό ἰσχυρή τάξη τοῦ κόσμου, καί πού ἀναμφίβολα θά πάρει ὁμόφωνα καί τό συνέδριό μας, χαιρετίζουν τήν ἀποκλειστική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σέ ὅλο τόν κόσμο. Ψηφίζοντας αὐτή τήν ἀπόφαση, τό συνέδριό μας μπαίνει στό δρόμο, ὅπου δέν ἔμεινε πιά καί δέν μπορεῖ νά μείνει καμιά γέφυρα πρός τήν «ἀνεξαρτησία», γιά τήν ὁποία σήμερα γίνεται λόγος ἐδῶ. Ξέρετε ὅτι ὁ Κάρλ Λῆμπκνεχτ πῆρε ξεκάθαρη ἀντιπολιτευτική θέση ὄχι μόνο ἀπέναντι στή μικροαστική ἀγροτιά, ἀλλά πῆρε ἀντιπολιτευτική θέση καί ἀπέναντι στό συνεταιρισμό. Ξέρετε ὅτι γι'αὐτό τό λόγο ὁ Σάιντεμαν καί ἡ παρέα του τόν θεωροῦν φαντασιόπληκτο καί φανατισμένο, καί μολαταῦτα ἐσεῖς οἱ ἴδιοι τοῦ στείλατε τό χαιρετισμό σας, τό ἴδιο ὅπως στείλατε καί στόν Μάκλιν. Ἐκφράζοντας τήν ἀλληλεγγύη σας στά ζητήματα αὐτά πρός τούς μεγάλους παγκόσμιους ἡγέτες, βάλατε φωτιά σέ ὅλα τά καράβια τοῦ γυρισμοῦ σας. Πρέπει νά κρατήσετε γερά τίς θέσεις σας, γιατί στήν παρούσα στιγμή δέν ὑπερασπίζετε μόνο τόν ἑαυτό σας, μόνο τά δικαιώματά σας, ἀλλά καί τά δικαιώματα τοῦ Λῆμπκνεχτ καί τοῦ Μάκλιν. Πολλές φορές ἔχω ἀκούσει τούς ρώσους μενσεβίκους νά καταδικάζουν τήν πολιτική συμφωνίας, νά κατακεραυνώνουν ἐκείνους πού διαπραγματεύονταν μέ τούς λακέδες τοῦ Κάιζερ. Καί δέν ἦταν μόνο οἱ ρῶσοι μενσεβίκοι πού ἔπεσαν στό ἁμάρτημα αὐτό. Ὅλος ὁ κόσμος μᾶς ἔδειχνε μέ τό δάχτυλο, πετώντας μας σκληρά τό ἐπίθετο «συνθηκολόγοι». Ἀλλά, τώρα πού ἄρχισε ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση, τώρα πού ὅλοι αὐτοί εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ἀρχίσουν τή συζήτηση μέ τούς Χάαζε καί τούς Κάουτσκι, τώρα ἔχουμε τό δικαίωμα νά ποῦμε, χαρακτηρίζοντας τήν κατάστασή μας μέ ἕνα ἔξυπνο ρωσικό ρητό: «ἄς κάνουμε στήν ἄκρη καί ἄς κοιτάξουμε πόσο ὡραῖα καθόμαστε»...

Ξέρουμε τίς ἐλλείψεις μας, καί εἶναι εὔκολο νά τίς δεῖ κανείς. Ἀλλά, ὅταν κανείς τά βλέπει ἀπ'ἔξω, ὅλα αὐτά φαίνονται ἀλλιώτικα ἀπ'ὅ,τι εἶναι στήν πραγματικότητα. Ξέρετε ὅτι ὑπῆρχε στιγμή πού στά ἄλλα κόμματα δέν ἔβρισκες οὔτε ἕναν ἄνθρωπο πού νά μή καταδίκαζε τή συμπεριφορά μας καί τήν πολιτική μας, ἐνῶ τώρα γνωρίζουμε ὁλόκληρα κόμματα πού ἦλθαν μέ μᾶς, πού θέλουν νά δουλέψουν μαζί μας [158]. Ὁ τροχός τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος γύρισε τώρα ἔτσι, πού δέν μᾶς φοβίζει ἀπολύτως καμιά συμφωνία. Καί πιστεύω ὅτι καί τό συνέδριό μας θά βρεῖ τή σωστή διέξοδο ἀπό τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε. Καί ἡ διέξοδος αὐτή εἶναι μιά:

ἡ συγχώνευση τοῦ συνεταιρισμοῦ μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Ξέρετε ὅτι ἡ 'Αγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ 'Αμερική, ἡ 'Ισπανία ἔβλεπαν τίς ἐνέργειές μας σάν πειραματισμούς, ἐνῶ τώρα κοιτάζουν διαφορετικά: κοιτάζουν στά δικά τους κράτη, ἄν εἶναι ὅλα ἐντάξει. Βέβαια, ἀπό φυσική, ὑλική, δημοσιονομική ἄποψη οἱ χῶρες αὐτές εἶναι σημαντικά ἰσχυρότερες ἀπό μᾶς, ἀλλά παρόλη τήν ἐξωτερική τους λάμψη, ξέρουμε ὅτι ἀπό μέσα σαπίζουν· σήμερα εἶναι ἰσχυρότερες ἀπό μᾶς μόνο μέ τήν ἴδια δύναμη, μέ τήν ἴδια ἰσχύ πού ἦταν ἰσχυρή ἡ Γερμανία τή στιγμή τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Καί τί βλέπουμε τώρα; Τότε μᾶς παράτησαν ὅλοι ἀνεξαιρέτως. 'Ενῶ τώρα κάθε μήνα πού περιφρουροῦμε τήν ἰσχύ τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, δέν περιφρουροῦμε μόνο τόν ἑαυτό μας, ἀλλά καί τό ἔργο πού ἄρχισαν ὁ Λῆμπκνεχτ καί ὁ Μάκλιν, καί βλέπουμε κιόλας πώς ἡ 'Αγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ 'Αμερική καί ἡ 'Ισπανία μολύνονται ἀπό τήν ἴδια πάθηση, τυλίγονται μέσα στίς φλόγες τῆς ἴδιας πυρκαγιᾶς πού ἀγκάλιασε καί τή Γερμανία — τῆς πυρκαγιᾶς τῆς γενικῆς καί παγκόσμιας πάλης τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 10 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 270

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό κείμενο τό 1919 στήν μπροσούρα «Λόγοι τοῦ Β. Λένιν, τοῦ Β. Μιλιούτιν καί τοῦ Β. Νογκίν στό 3ο Συνέδριο τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΦΤΩΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΩΝ 11 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1918[159]

(*Δυνατά χειροκροτήματα, έπευφημίες. Όλοι σηκώνονται όρθιοι.*) Σύντροφοι, καί μόνο ή ίδια ή σύνθεση τοῦ σημερινοῦ συνεδρίου δείχνει, κατά τή γνώμη μου, τή σοβαρή άλλαγή καί τό μεγάλο βῆμα έμπρός πού κάναμε έμεῖς, ή Σοβιετική Δημοκρατία στό έργο τῆς σοσιαλιστικῆς οίκοδόμησης, ίδιαίτερα στόν τομέα τῶν σχέσεων στήν άγροτική οίκονομία, στή γεωργία, σχέσεων πού έχουν τήν πιό μεγάλη σπουδαιότητα γιά τή χώρα μας. Στό σημερινό συνέδριο συνενώνονται οί έκπρόσωποι τῶν γεωργικῶν ύπηρεσιῶν, τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν άγροτικῶν κομμούνων, καί ή συνένωση αύτή δείχνει ότι ή έπανάστασή μας πέτυχε σέ σύντομο χρονικό διάστημα, μέσα σέ ένα χρόνο νά κάνει ένα μεγάλο βῆμα στόν τομέα τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν σχέσεων έκείνων, πού ό μετασχηματισμός τους εἶναι έξαιρετικά δύσκολος, τῶν σχέσεων οί όποῖες σέ όλες τίς προγενέστερες έπαναστάσεις φρενάριζαν πιό πολύ τήν ύπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί πού, γιά νά έξασφαλιστεῖ ή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, πρέπει νά μετασχηματιστοῦν όσο τό δυνατό πιό ριζικά.

Τό πρῶτο στάδιο, ή πρώτη περίοδος άνάπτυξης τῆς έπανάστασής μας ύστερα άπό τόν Ὀχτώβρη άφιερώθηκε κυρίως στή νίκη κατά τοῦ κοινοῦ έχθροῦ όλης τῆς άγροτιᾶς, στή νίκη κατά τῶν τσιφλικάδων.

Όλοι σας ξέρετε πολύ καλά, σύντροφοι, ότι ή έπανάσταση τοῦ Φλεβάρη άκόμη — ή έπανάσταση τῆς άστικῆς τάξης, ή έπανάσταση τῶν συμβιβαστῶν — εἶχε ύποσχεθεῖ στούς άγρότες αύτή τή νίκη κατά τῶν τσιφλικάδων καί ότι δέν τήρησε τήν

ὑπόσχεσή της. Μόνο ἡ 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση, μόνο ἡ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς πόλεις, μόνο ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔδοσε τή δυνατότητα νά καθαριστεῖ ἔμπρακτα ὅλη ἡ Ρωσία, ἀπ'ἄκρη σ'ἄκρη, ἀπό τήν πληγή τῆς παλιᾶς δουλοπαροικιακῆς κληρονομιᾶς, τῆς παλιᾶς δουλοπαροικιακῆς ἐκμετάλλευσης ἀπό τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία καί τόν τσιφλικάδικο ζυγό, πού βάραινε τήν ἀγροτιά στό σύνολό της, ὅλους τούς ἀγρότες χωρίς διάκριση.

Στήν πάλη αὐτή ἐνάντια στούς τσιφλικάδες δέν μποροῦσαν νά μή ξεσηκωθοῦν, καί πραγματικά ξεσηκώθηκαν, ὅλοι οἱ ἀγρότες. 'Η πάλη αὐτή συνένωσε τή φτωχή ἐργαζόμενη ἀγροτιά, πού δέν ζεῖ ἀπό τήν ἐκμετάλλευση ξένης ἐργασίας. 'Η πάλη αὐτή συνένωσε ἐπίσης καί τήν πιό εὐκατάστατη, ἀκόμη καί τήν πιό πλούσια μερίδα τῆς ἀγροτιᾶς, πού δέν μπορεῖ νά κάνει χωρίς μισθωτή ἐργασία.

"Οσο ἡ ἐπανάστασή μας ἦταν ἀκόμη ἀπασχολημένη μ'αὐτό τό καθῆκον, ὅσο χρειαζόταν ἀκόμη νά ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις ὥστε μέ ἕνα αὐτοτελές κίνημα τῶν ἀγροτῶν, ὑποστηριζόμενο ἀπό τό ἐργατικό κίνημα τῶν πόλεων, νά σαρώσουμε πραγματικά καί νά καταλύσουμε ὁριστικά τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, τό διάστημα αὐτό ἡ ἐπανάσταση ἐξακολουθοῦσε νά παραμένει γενική-ἀγροτική ἐπανάσταση καί γι'αὐτό δέν μποροῦσε νά ὑπερβεῖ τά ἀστικά πλαίσια.

Δέν ἔθιγε ἀκόμη τόν πιό ἰσχυρό ἐχθρό ὅλων τῶν ἐργαζομένων—τό κεφάλαιο. Γιά τό λόγο αὐτό ὑπῆρχε ὁ κίνδυνος νά μείνει στά μισά τοῦ δρόμου, ὅπως ἔμειναν οἱ περισσότερες ἐπαναστάσεις στή Δυτική Εὐρώπη, ὅπου οἱ ἐργάτες τῶν πόλεων καί ὅλη ἡ ἀγροτιά, σέ προσωρινή συμμαχία κατόρθωναν νά σαρώσουν τή μοναρχία, νά σαρώσουν τά μεσαιωνικά ὑπολείμματα, νά σαρώσουν λίγο-πολύ ριζικά τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία ἤ τήν τσιφλικάδικη ἐξουσία, ἀλλά ποτέ δέν κατόρθωναν νά ὑποσκάψουν τά ἴδια τά θεμέλια τῆς ἐξουσίας τοῦ κεφαλαίου.

Καί νά πού ἀπό τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἡ ἐπανάστασή μας ἄρχισε νά περνᾶ στήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ πολύ σπουδαιότερου καί δυσκολότερου ἔργου. Τό κύμα ἀνταρσιῶν τῶν ἀντεπαναστατῶν πού ξέσπασε φέτος τό καλοκαίρι, ὅταν στήν ἐκστρατεία τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης κατά τῆς Ρωσίας, στήν ἐκστρατεία τῶν μισθοφόρων τους, τῶν τσεχοσλοβάκων, προσχώρησαν ὅλα τά ἐκμεταλλευτικά καί καταπιεστικά στοιχεῖα πού ὑπῆρχαν στή

ρωσική ζωή—αὐτό τό κύμα ἔκανε νά φυσήξει μιά νέα πνοή, νά ξυπνήσει μιά νέα ζωή στό χωριό.

Ὅλες αὐτές οἱ ἀνταρσίες συνένωσαν στήν πράξη, σέ ἀπεγνωσμένο ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, καί τούς ἰμπεριαλιστές τῆς Εὐρώπης καί τούς μισθοφόρους τους, τούς τσεχοσλοβάκους, καί κάθε στοιχεῖο πού ἦταν ἀκόμη στή Ρωσία μέ τό μέρος τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Καί κοντά τους ξεσηκώθηκαν καί ὅλοι οἱ κουλάκοι τοῦ χωριοῦ.

Τό χωριό ἔπαψε νά εἶναι ἑνιαῖο. Στό χωριό, πού πάλευε σάν ἕνας ἄνθρωπος ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, ἐμφανίστηκαν δυό στρατόπεδα—τό στρατόπεδο τῆς φτωχῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς πού μαζί μέ τούς ἐργάτες ἐξακολουθοῦσε νά βαδίζει σταθερά πρός τήν πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ἄρχισε νά περνᾶ ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στούς τσιφλικάδες στήν πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο, ἐνάντια στήν ἐξουσία τοῦ χρήματος, ἐνάντια στήν ἐκμετάλλευση τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν μετασχηματισμῶν ἀπό τούς κουλάκους καί τό στρατόπεδο τῶν εὐκατάστατων ἀγροτῶν. Ἡ πάλη αὐτή, χωρίζοντας ὁριστικά ἀπό τήν ἐπανάσταση τίς εὔπορες ἐκμεταλλεύτριες τάξεις, ὁδήγησε ὁλόκληρη τήν ἐπανάστασή μας στή σοσιαλιστική τροχιά, στήν ὁποία ἤθελε νά τή βάλει σταθερά καί ἀποφασιστικά τόν Ὀχτώβρη ἡ ἐργατική τάξη τῶν πόλεων, ἀλλά πρός τήν ὁποία ποτέ δέν θά μπορέσει νά κατευθύνει νικηφόρα τήν ἐπανάσταση, ἄν δέν θά βρεῖ στά χωριά μιά συνειδητή, σταθερά ἑνωμένη ὑποστήριξη.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ σημασία τῆς ἐπανάστασης πού ἐπιτελέστηκε φέτος τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο στίς πιό ἀπόμακρες γωνιές τῆς ὑπαίθρου τῆς Ρωσίας, ἐπανάστασης πού δέν ἦταν ἠχηρή, δέν ἦταν καί τόσο εὐκολοδιάκριτη καί δέν χτυποῦσε τόσο στό μάτι ὅλου τοῦ κόσμου, ὅσο ἡ περυσινή Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, ἀλλά πού ἔχει ἀσύγκριτα πιό βαθιά καί πιό μεγάλη σημασία.

Ὁ σχηματισμός Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς στά χωριά ἀποτέλεσε σημεῖο στροφῆς καί ἔδειξε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη τῶν πόλεων, πού τόν Ὀχτώβρη εἶχε ἑνωθεῖ μέ ὅλη τήν ἀγροτιά γιά νά συντρίψει τόν κυριότερο ἐχθρό τῆς ἐλεύθερης, ἐργαζόμενης καί σοσιαλιστικῆς Ρωσίας, γιά νά συντρίψει τούς τσιφλικάδες, προχώρησε πέρα ἀπ᾽αὐτό τό καθῆκον σέ ἕνα καθῆκον πολύ δυσκολότερο, ἀνώτερο ἱστορικά καί πραγματικά σοσιαλιστικό, δηλαδή στό καθῆκον νά μπάσει καί στό χωριό τή συνειδητή σοσιαλιστική πάλη, νά ἀφυπνίσει καί στό χωριό τίς συνειδη-

σεις. Ἡ μεγαλειώδης ἀγροτική ἐπανάσταση—ἡ διακήρυξη τόν Ὀχτώβρη τῆς κατάργησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς, ἡ διακήρυξη τῆς κοινωνικοποίησης τῆς γῆς—ἡ ἐπανάσταση αὐτή θά ἔμενε ἀναπόφευκτα στά χαρτιά, ἄν οἱ ἐργάτες τῆς πόλης δέν ἀφύπνιζαν στή ζωή τό προλεταριάτο τοῦ χωριοῦ, τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά, πού ἀποτελεῖ τήν τεράστια πλειοψηφία, πού μαζί μέ τή μεσαία ἀγροτιά δέν ἐκμεταλλεύεται ξένη ἐργασία, δέν ἔχει συμφέρον ἀπό τήν ἐκμετάλλευση, καί πού γι᾽αὐτό εἶναι σέ θέση νά προχωρήσει καί προχώρησε τώρα πιό πέρα, ἀπό τόν κοινό ἀγώνα ἐνάντια στούς τσιφλικάδες στό γενικό προλεταριακό ἀγώνα ἐνάντια στό κεφάλαιο, ἐνάντια στήν ἐξουσία τῶν ἐκμεταλλευτῶν πού στηρίζονται στή δύναμη τοῦ χρήματος, στή δύναμη τῆς κινητῆς περιουσίας, ἀπό τό ξεκαθάρισμα τῆς Ρωσίας ἀπό τούς τσιφλικάδες προχώρησαν στή δημιουργία τοῦ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος.

Τό βῆμα αὐτό, σύντροφοι, παρουσιάζει τήν πιό μεγάλη δυσκολία. Σχετικά μ᾽αὐτό τό βῆμα ὅλοι ὅσοι ἀμφέβαλλαν γιά τό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασής μας προφήτευαν τήν ἀναπόφευκτη ἀποτυχία μας, καί ἀπό τό βῆμα αὐτό ἐξαρτᾶται τώρα ὅλο τό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στό χωριό. Ἡ συγκρότηση Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς, τό πλατύ δίχτυ αὐτῶν τῶν Ἐπιτροπῶν πού ἁπλώθηκε στή Ρωσία, ἡ μετατροπή τους—πρόκειται τώρα νά ἀρχίσει καί πού ἐνμέρει ἄρχισε ἤδη—σέ κυρίαρχα Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τοῦ χωριοῦ, πού πρόκειται νά ἐφαρμόσουν στό χωριό τίς βασικές ἀρχές τῆς σοβιετικῆς οἰκοδόμησης—τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργαζομένων—νά ποῦ βρίσκεται ἡ πραγματική ἐγγύηση τοῦ γεγονότος πώς δέν περιορίσαμε τή δουλιά μας στά στενά πλαίσια τῶν συνηθισμένων ἀστικοδημοκρατικῶν ἐπαναστάσεων τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν. Ἀφοῦ καταργήσαμε τή μοναρχία καί τή μεσαιωνική ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, περνᾶμε τώρα στό ἔργο τῆς ἀληθινῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Τό ἔργο αὐτό εἶναι τό πιό δύσκολο στό χωριό, ἀλλά ταυτόχρονα καί τό πιό σπουδαῖο. Εἶναι ἡ πιό εὐγενική δουλιά. Ἄν κατορθώσαμε νά ἀφυπνίσουμε μέσα στό ἴδιο τό χωριό τή συνείδηση τῆς ἐργαζόμενης μερίδας τῆς ἀγροτιᾶς, ἄν ἀκριβῶς τό κύμα τῶν καπιταλιστικῶν ἐξεγέρσεων τήν ξεχώρισε ὁριστικά ἀπό τά συμφέροντα τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, ἄν στίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς καί στά μετασχηματιζόμενα Σοβιέτ ἡ ἐργαζόμενη ἀγροτιά συνενώνεται ὅλο καί πιό σφιχτά μέ τούς ἐργάτες τῶν πόλεων—σ᾽αὐτό βλέπουμε

τή μοναδική καί ταυτόχρονα πιό σίγουρη καί, ἀναμφίβολα, σταθερή ἐγγύηση πώς τό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στή Ρωσία στέργιωσε τώρα πιό πολύ. Τό ἔργο αὐτό ἀπόκτησε τώρα βάση καί μέσα στήν τεράστια μάζα τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ τῶν χωριῶν.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι σέ μιά ἀγροτική χώρα σάν τή Ρωσία, ἡ σοσιαλιστική οἰκοδόμηση ἀποτελεῖ ἕνα καθῆκον πολύ δύσκολο. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἕνας ἐχθρός σάν τόν τσαρισμό, σάν τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, σάν τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία, μπόρεσε νά σαρωθεῖ σχετικά πιό εὔκολα. Στό κέντρο τό καθῆκον αὐτό μπόρεσε νά πραγματοποιηθεῖ μέσα σέ μερικές μέρες, σέ ὅλη τή χώρα μπόρεσε νά πραγματοποιηθεῖ μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες, ἀλλά τό καθῆκον μέ τό ὁποῖο καταπιανόμαστε τώρα ἀπό τήν ἴδια του τή φύση δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ, παρά μέ μιά ἐξαιρετικά ἐπίμονη καί μακρόχρονη ἐργασία. Ἐδῶ μᾶς περιμένει ἀγώνας βῆμα πρός βῆμα, σπιθαμή πρός σπιθαμή· θά χρειαστεῖ ἐντατική δουλιά γιά νά πραγματοποιήσουμε τίς κατακτήσεις τῆς νέας σοσιαλιστικῆς Ρωσίας, θά χρειαστεῖ νά παλέψουμε γιά τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς.

Καί εἶναι αὐτονόητο ὅτι μιά τέτια ἐπανάσταση, ὅπως εἶναι τό πέρασμα ἀπό τά μικρά ἀτομικά ἀγροτικά νοικοκυριά στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, ἀπαιτεῖ μιά μακρόχρονη περίοδο καί σέ καμιά περίπτωση δέν μπορεῖ νά ἐπιτελεστεῖ μεμιᾶς.

Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι στίς χῶρες μέ μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό δέν μπορεῖ νά γίνει τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, ἄν δέν προηγηθεῖ ὁλόκληρη σειρά ἀπό βαθμιαῖες προκαταρκτικές βαθμίδες. Ἔχοντας ἐπίγνωση αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἔβαλε σάν πρῶτο καθῆκον της μόνο τό σάρωμα καί τήν κατάλυση τῆς τσιφλικάδικης ἐξουσίας. Ὁ βασικός νόμος τοῦ Φλεβάρη γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς πού, ὅπως ξέρετε, ψηφίστηκε ὁμόφωνα καί ἀπό τούς κομμουνιστές καί ἀπό τούς ἄλλους πού ἀποτελοῦσαν τή Σοβιετική ἐξουσία, μά πού δέν συμμερίζονταν τήν ἄποψη τῶν κομμουνιστῶν, ὁ νόμος αὐτός ἀποτελεῖ ταυτόχρονα ἔκφραση τῆς θέλησης καί τῆς συνείδησης τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἀγροτῶν, καί ἀπόδειξη πώς ἡ ἐργατική τάξη, τό ἐργατικό Κομμουνιστικό κόμμα, κατανοώντας τό καθῆκον του, ἀφυπνίζοντας ἐπίμονα, ὑπομονητικά, μέ μιά σειρά βαθμιαῖα περάσματα τή συνείδηση τῆς ἐργαζόμενης μερίδας τῆς ἀγροτιᾶς καί, βαδίζοντας μπροστά μόνο στό βαθμό πού ἀφυπνίζεται ἡ συνεί-

δηση αὐτή, μόνο στό βαθμό πού ἡ ἀγροτιά ὀργανώνεται μέ αὐτοτελή τρόπο, προχωρεῖ στό δρόμο τῆς νέας σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης.

Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι τέτιες μεγαλειώδεις ἐπαναστάσεις στή ζωή δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ὅπως εἶναι τό πέρασμα ἀπό τό μικρό ἀτομικό ἀγροτικό νοικοκυριό στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, ἐπαναστάσεις πού θίγουν τά πιό βαθιά θεμέλια τοῦ βίου, τοῦ τρόπου ζωῆς, μποροῦν νά ἐπιτελεστοῦν μόνο μέ μακρόχρονη δουλιά, ὅτι γενικά εἶναι πραγματοποιήσιμες μόνο τότε πού ἡ ἀνάγκη ὑποχρεώνει τούς ἀνθρώπους νά ὀργανώσουν σέ νέα βάση τή ζωή τους.

Καί ὕστερα ἀπό τόν ἀπεγνωσμένο, μακρόχρονο πόλεμο σέ ὅλο τόν κόσμο—βλέπουμε καθαρά τήν ἀπαρχή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἀκόμη καί στίς πιό καθυστερημένες χῶρες παρουσιάστηκε αὐτή ἡ ἀνάγκη πού δείχνει, ἀνεξάρτητα ἀπό ὁποιεσδήποτε θεωρητικές ἀντιλήψεις ἤ σοσιαλιστικές διδασκαλίες—δείχνει στόν καθένα μέ τόν πιό πειστικό τρόπο ὅτι δέν μπορεῖ νά ζεῖ πιά ὅπως πρῶτα.

Ὅταν ἡ χώρα ἔπαθε τεράστιες καταστροφές καί κατάρευση, ὅταν βλέπουμε ὅτι ἡ κατάρευση αὐτή ἀγκαλιάζει ὅλο τόν κόσμο, ὅτι αὐτός ὁ ἐγκληματικός, καταστρεπτικός καί ληστρικός πόλεμος σάρωσε μέσα σέ τέσσερα χρόνια τίς κατακτήσεις τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς, πού εἶχε ἀποκτήσει ἡ ἀνθρωπότητα στή διάρκεια αἰώνων, καί ὅτι ὁλόκληρη ἡ Εὐρώπη καί ὄχι μόνο ἡ Ρωσία ξαναγυρίζει στήν κατάσταση βαρβαρότητας—σ᾽αὐτές τίς συνθῆκες οἱ πιό πλατιές μάζες, καί ἰδίως ἡ ἀγροτιά, πού ὑπόφερε ἴσως πιό πολύ ἀπ᾽αὐτό τόν πόλεμο, ἀντιλαμβάνονται πολύ καθαρά ὅτι χρειάζονται ἐξαιρετικές προσπάθειες, ὅτι χρειάζεται ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων, γιά τήν ἀπαλλαγή ἀπ᾽αὐτή τήν κληρονομιά τοῦ καταραμένου πολέμου, πού μᾶς ἄφησε μόνο ἐρήμωση καί ἀνέχεια. Δέν μποροῦμε πιά νά ζοῦμε ὅπως πρῶτα, ὅπως ζούσαμε προπολεμικά, καί δέν μπορεῖ νά συνεχίζεται ἄλλο μιά τέτια σπατάλη ἀνθρώπινων δυνάμεων καί ἐργασίας, σάν κι᾽αὐτή, πού ὀφείλεται στήν ὕπαρξη ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν. Ἡ παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας θά ἀνέβαινε στό διπλάσιο καί στό τριπλάσιο, θά ἐξοικονομοῦνταν δυό καί τρεῖς φορές περισσότερη ἀνθρώπινη ἐργασία γιά τή γεωργία καί ὅλη τήν ἀνθρώπινη οἰκονομία, ἄν συντελοῦνταν τό πέρασμα ἀπό τά σκόρπια μικρά νοικοκυριά στά κοινωνικά νοικοκυριά.

Ἡ ἐρήμωση πού μᾶς ἄφησε κληρονομιά ὁ πόλεμος δέν μᾶς

ἐπιτρέπει σέ καμιά περίπτωση νά ἀποκαταστήσουμε αὐτό τό παλιό, μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό. Γιατί ὁ πόλεμος ἀφύπνισε ὄχι μόνο τή μάζα τῶν ἀγροτῶν, ὄχι μόνο τούς ἔδειξε τί θαύματα τεχνικῆς ὑπάρχουν σήμερα καί πώς τά θαύματα αὐτά τῆς τεχνικῆς χρησιμοποιοῦνται γιά τήν ἐξόντωση τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ἀφύπνισε καί τήν ἰδέα ὅτι τά θαύματα τῆς τεχνικῆς πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν κατά πρῶτο λόγο γιά τό μετασχηματισμό τῆς πιό παλλαϊκῆς, τῆς πιό καθυστερημένης παραγωγῆς, πού ἀπασχολεῖ τούς πιό πολλούς ἀνθρώπους—τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Ὄχι μόνο ἔχει ἀφυπνιστεῖ ἡ συνείδηση αὐτή, ἀλλά οἱ ἄνθρωποι, βλέποντας τίς τερατώδεις φρικαλεότητες τοῦ σύγχρονου πολέμου, ἔχουν πειστεῖ γιά τό τί δυνάμεις δημιούργησε ἡ σύγχρονη τεχνική καί γιά τό πῶς σπαταλοῦνται οἱ δυνάμεις αὐτές στόν πιό φρικτό, στόν πιό παράλογο πόλεμο, καί ὅτι τό μοναδικό μέσο σωτηρίας ἀπ᾿αὐτές τίς φρικαλεότητες ἀποτελοῦν αὐτές οἱ ἴδιες δυνάμεις τῆς τεχνικῆς. Ὑποχρέωση καί καθῆκον μας εἶναι νά τίς κατευθύνουμε ἔτσι, ὥστε ἡ πιό καθυστερημένη παραγωγή, ἡ γεωργική, ἡ ἀγροτική παραγωγή νά μπεῖ σέ καινούργια τροχιά, νά μετασχηματιστεῖ καί ἡ γεωργία νά μετατραπεῖ ἀπό ἕνα κλάδο παραγωγῆς πού διεξάγεται τυφλά, πρωτόγονα, σέ κλάδο βασισμένο στήν ἐπιστήμη καί στίς ἐπιτεύξεις τῆς τεχνικῆς. Ὁ πόλεμος ἀφύπνισε αὐτή τή συνείδηση σέ βαθμό ἀσύγκριτα πιό μεγάλο ἀπ᾿ὅ,τι μπορεῖ νά φανταστεῖ κανένας μας. Ἀλλά, ἐκτός τοῦ ὅτι ὁ πόλεμος ἀφύπνισε αὐτή τή συνείδηση, ἀφαίρεσε καί τή δυνατότητα νά ἀνορθωθεῖ ἡ παραγωγή μέ τόν παλιό τρόπο.

Κάνουν λάθος ἐκεῖνοι πού ὀνειρεύονται ὅτι ὕστερα ἀπ᾿αὐτό τόν πόλεμο θά εἶναι δυνατή ἡ ἐπιστροφή στήν προπολεμική κατάσταση, ἡ ἀποκατάσταση τοῦ παλιοῦ συστήματος οἰκονομίας καί τῆς ὀργάνωσής της μέ τίς παλιές μεθόδους, καί μέρα μέ τή μέρα βλέπουν ὅλο καί πιό καθαρά τό λάθος τους. Ὁ πόλεμος προκάλεσε μιά τόσο φοβερή ἐρήμωση, ὥστε τά σκόρπια μικρονοικοκυριά στή χώρα μας δέν ἔχουν τώρα οὔτε ζῶα ἐργασίας, οὔτε σύνεργα, οὔτε ἐργαλεῖα. Δέν μποροῦμε νά ἀφήσουμε νά συνεχίζεται αὐτή ἡ σπατάλη τῆς λαϊκῆς ἐργασίας. Ἡ ἐργαζόμενη, ἡ φτωχή ἀγροτιά, πού ἔκανε τίς μεγαλύτερες θυσίες γιά τήν ἐπανάσταση καί πού ὑπόφερε τά πιό πολλά ἀπό τόν πόλεμο, δέν πῆρε τή γῆ ἀπό τούς τσιφλικάδες γιά νά πέσει ἡ γῆ αὐτή στά χέρια νέων κουλάκων. Ἡ ἴδια ἡ ζωή βάζει τώρα ξεκάθαρα μπροστά σ᾿αὐτή τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά τό ζήτημα τοῦ περάσματος στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, μοναδικοῦ

μέσου γιά τό ἀνέβασμα τοῦ ἐπιπέδου καλλιέργειας, πού εἶναι τώρα καταστραμένη καί ἐρειπωμένη ἀπό τόν πόλεμο, μοναδικοῦ μέσου γιά νά βγεῖ ἀπό τήν ἀμορφωσιά, τήν κακομοιριά καί τήν καταπίεση, ὅπου καταδίκαζε ὁ καπιταλισμός ὅλη τή μάζα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ, ἀμορφωσιά καί καταπίεση, ἡ ὁποία ἐπέτρεπε στούς καπιταλιστές ἐπί τέσσερα χρόνια νά ἐξοντώνουν τήν ἀνθρωπότητα μέ τόν πόλεμο, καί πού ἀπ᾿αὐτή τήν κατάσταση ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι, σέ ὅλες τίς χῶρες, μέ ἐπαναστατική δραστηριότητα καί ἐπαναστατικό πάθος ἀποφασίζουν τώρα νά ἀπαλλαγοῦν μέ κάθε θυσία.

Νά, σύντροφοι, ποιοί ὅροι ἔπρεπε νά δημιουργηθοῦν σέ παγκόσμια κλίμακα, ὥστε νά μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα αὐτῆς τῆς δυσκολότατης καί ταυτόχρονα τῆς πιό βασικῆς σοσιαλιστικῆς μεταρύθμισης, αὐτοῦ τοῦ κυριότερου καί ριζικότερου σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ· καί τό ζήτημα αὐτό ἔχει μπεῖ στή Ρωσία στήν ἡμερήσια διάταξη. Ὁ σχηματισμός τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς, τό σημερινό κοινό συνέδριο τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν ἀγροτικῶν κομμούνων—ὅλα αὐτά μᾶς δείχνουν, σέ σχέση μέ τήν πάλη πού ἔχει διεξαχθεῖ μέσα στό χωριό φέτος τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο, ὅλα αὐτά μᾶς δείχνουν ὅτι ἀφυπνίστηκε ἡ συνείδηση τῶν πιό πλατιῶν μαζῶν τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς καί ὅτι στήν ἴδια τήν ἀγροτιά, στήν πλειοψηφία τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς ὑπάρχει ἡ τάση πρός τήν καθιέρωση τῆς κοινῆς καλλιέργειας τῆς γῆς. Ἐπαναλαβαίνω ὅτι πρός αὐτό τό μεγαλειώδη μετασχηματισμό πρέπει, φυσικά, νά βαδίσουμε βαθμιαῖα. Τίποτε δέν μπορεῖ νά γίνει ἐδῶ μεμιᾶς, ἀλλά πρέπει νά σᾶς θυμίσω, ὅτι καί στό βασικό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, πού εἶχε προαποφασιστεῖ τήν ἐπαύριο κιόλας τῆς ἐπανάστασης τῆς 25 τοῦ Ὀχτώβρη, στήν πρώτη ἤδη συνεδρίαση τοῦ πρώτου ὀργάνου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας —τοῦ ΙΙ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, ὑπῆρχε διάταξη ὅτι ὄχι μόνο καταργεῖται γιά πάντα ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία γῆς, ὄχι μόνο καταργεῖται ἡ τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία, ἀλλά ἀκόμη καί ὅτι τά σύνεργα, τά ζῶα ἐργασίας καί τά ἐργαλεῖα, πού περιέρχονται στήν κυριότητα τοῦ λαοῦ καί στήν κυριότητα τῶν νοικοκυριῶν, πού βασίζονται στήν προσωπική ἐργασία, πρέπει ἐπίσης νά γίνουν κοινωνικό ἀγαθό, πρέπει ἐπίσης νά πάψουν νά εἶναι ἀτομική ἰδιοκτησία τῶν ξεχωριστῶν νοικοκυριῶν. Καί ὁ νόμος γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, πού ψηφίστηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1918, κι᾿αὐτός ὁ νόμος πάνω στό

βασικό ζήτημα: τί σκοπούς βάζουμε ἐμεῖς τώρα, ποιά καθήκοντα θέλουμε νά πραγματοποιήσουμε σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή διάθεση τῆς γῆς καί τί ζητᾶμε νά πραγματοποιήσουν στό ζήτημα αὐτό οἱ ὀπαδοί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ ἐργαζόμενη ἀγροτιά—σ' αὐτό τό ζήτημα ὁ νόμος γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς στό ἄρθρο 11 ἀπαντᾶ πώς τό καθῆκον ἐδῶ συνίσταται στήν ἀνάπτυξη τοῦ συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ στή γεωργία, σάν πιό συμφερτικοῦ μέ τήν ἔννοια τῆς ἐξοικονόμησης ἐργασίας καί προϊόντων, σέ βάρος τῶν ἀτομικῶν νοικοκυριῶν, μέ σκοπό τό πέρασμα στό σοσιαλιστικό νοικοκυριό.

Σύντροφοι, ὅταν ψηφίζαμε αὐτό τό νόμο δέν ὑπῆρχε καθόλου πλήρης ὁμοφωνία καί ταυτότητα ἀντιλήψεων ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές καί στά ἄλλα κόμματα. Ἀπεναντίας, ψηφίσαμε αὐτό τό νόμο σέ μιά περίοδο πού ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀποτελοῦνταν ἀπό κομμουνιστές καί ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, πού δέν συμμερίζονταν τίς κομμουνιστικές ἀπόψεις, καί παρόλα αὐτά καταλήξαμε σέ ὁμόθυμη καί ὁμόφωνη ἀπόφαση, τήν ὁποία παραδεχόμαστε καί σήμερα, χωρίς νά ξεχνᾶμε ὅτι αὐτό τό πέρασμα ἀπό τά ἀτομικά νοικοκυριά στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, τό ξαναλέω, δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μεμιᾶς, ὅτι γιά τήν πάλη πού ἄρχισε στίς πόλεις τό ζήτημα ἔμπαινε πιό ἁπλά. Ἐκεῖ ἀπέναντι σέ χίλιους ἐργάτες βρισκόταν ἕνας καπιταλιστής καί δέν ἦταν πολύ δύσκολο νά σαρωθεῖ. Ἐνῶ ἡ πάλη πού ἄρχισε στό χωριό ἦταν πολύ πιό περίπλοκη. Στήν ἀρχή ἔγινε μιά γενική ἔφοδος τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στούς τσιφλικάδες· στήν ἀρχή συντρίφτηκε ὁλοκληρωτικά ἡ τσιφλικάδικη ἐξουσία, ἔτσι πού νά μή μπορέσει νά ξαναορθοποδήσει· ἀκολούθησε ἡ πάλη μέσα στήν ἀγροτιά, ὅπου παρουσιάστηκαν καινούργιοι καπιταλιστές, οἱ κουλάκοι, οἱ ἐκμεταλλευτές καί οἱ κερδοσκόποι, πού χρησιμοποιοῦσαν τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν γιά νά πλουτίζουν σέ βάρος τοῦ πεινασμένου μή γεωργικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας. Ἐδῶ ἔμελλε νά διεξαχθοῦν καινούργιοι ἀγῶνες, καί ὅλοι σας ξέρετε πῶς φέτος τό καλοκαίρι οἱ ἀγῶνες αὐτοί ὁδήγησαν στό ξέσπασμα κύματος ἀνταρσιῶν. Ὁσοναφορᾶ τόν κουλάκο, δέν λέμε ὅτι πρέπει νά τοῦ ἀφαιρεθεῖ κάθε ἰδιοκτησία, ὅπως ἔγινε μέ τόν τσιφλικά-καπιταλιστή. Λέμε ὅτι πρέπει νά τσακιστεῖ ἡ ἀντίσταση αὐτοῦ τοῦ κουλάκου ἐνάντια στά ἀναγκαῖα μέτρα, ὅπως εἶναι, λογουχάρη, τό μονοπώλιο σιτηρῶν, πού τό παραβιάζει γιά νά πλουτίζει, πουλώντας σέ κερδοσκοπικές τιμές τά πλεονάσματα σιτηρῶν, ἐνῶ οἱ ἐργάτες καί οἱ

ἀγρότες τῶν μή γεωργικῶν περιοχῶν μαστίζονται ἀπό τήν πείνα· ἐδῶ ἀκολουθήσαμε πάντα πολιτική πάλης, τό ἴδιο ἀμείλικτης ὅπως καί ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές. Ἀλλά παρέμεινε ἀκόμη τό ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς φτωχῆς μερίδας τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς πρός τή μεσαία ἀγροτιά. Ἡ πολιτική μας ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά ἦταν πάντα πολιτική συμμαχίας μαζί της. Αὐτή δέν εἶναι σέ καμιά περίπτωση ἐχθρός τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν, ἐχθρός τοῦ προλεταριάτου, ἐχθρός τοῦ σοσιαλισμοῦ. Φυσικά, θά ταλαντεύεται καί θά συγκατατεθεῖ νά περάσει στό σοσιαλισμό μόνο ὅταν θά ἔχει μπροστά της ἕνα σταθερό παράδειγμα πού θά τῆς δείχνει ἔμπρακτα ὅτι τό πέρασμα αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο. Φυσικά, ἡ μεσαία αὐτή ἀγροτιά δέν μπορεῖ νά πειστεῖ μέ θεωρητικούς συλλογισμούς ἤ μέ διαφωτιστικούς λόγους—ἐμεῖς δέν ὑπολογίζουμε σέ κάτι τέτιο—θά τήν πείσει ὅμως τό παράδειγμα καί ἡ συνοχή τῆς ἐργαζόμενης μερίδας τῆς ἀγροτιᾶς· θά τήν πείσει ἡ συμμαχία αὐτῆς τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς μέ τό προλεταριάτο, καί ἐδῶ ὑπολογίζουμε σέ μιά μακρόχρονη, βαθμιαία πειθώ, σέ μιά σειρά μεταβατικά μέτρα, γιά τήν πραγματοποίηση συμφωνίας τῆς προλεταριακῆς, σοσιαλιστικῆς μερίδας τοῦ πληθυσμοῦ, συμφωνίας τῶν κομμουνιστῶν—πού διεξάγουν ἀποφασιστικό ἀγώνα ἐνάντια στό κεφάλαιο μέ ὅλες του τίς μορφές—μέ τή μεσαία ἀγροτιά.

Γι'αὐτό, παίρνοντας ὑπόψη αὐτή τήν κατάσταση, παίρνοντας ὑπόψη ὅτι στό χωριό ἔχουμε νά κάνουμε μέ ἕνα καθῆκον ἀσύγκριτα πιό δύσκολο, θέτουμε τό ζήτημα ἔτσι ὅπως ἔχει τεθεῖ στό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς. Ξέρετε ὅτι ὁ νόμος αὐτός διακήρυξε τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς, διακήρυξε τήν ἐξισωτική διανομή τῆς γῆς, ξέρετε ὅτι ἀκριβῶς μ'αὐτό τόν τρόπο ἄρχισε ἡ ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ νόμου καί ὅτι τόν ἔχουμε ἐφαρμόσει στίς περισσότερες ἀγροτικές περιφέρειες. Καί ταυτόχρονα, μέ τή γενική, ὁμόφωνη συγκατάθεση καί τῶν κομμουνιστῶν καί ὅλων ἐκείνων πού τότε δέν συμμερίζονταν ἀκόμη τίς κομμουνιστικές ἀντιλήψεις, μπῆκε στό νόμο τό ἐδάφιο πού μόλις τώρα σᾶς διάβασα καί πού λέει ὅτι κοινό μας καθῆκον, κοινός μας σκοπός εἶναι τό πέρασμα στό σοσιαλιστικό νοικοκυριό, στή συλλογική γαιοκτησία, στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς. Ὅσο προχωρεῖ ἡ περίοδος τῆς οἰκοδόμησης, τόσο πιό καθαρά βλέπουν τώρα καί οἱ ἀγρότες πού σταθεροποιήθηκαν πιά στή γῆ, καί οἱ αἰχμάλωτοι πολέμου, οἱ ὁποῖοι κατά ἑκατοντάδες χιλιάδες καί κατά ἑκατομμύρια

ἐπιστρέφουν τώρα βασανισμένοι καί ἐξαντλημένοι ἀπό τήν αἰχμαλωσία, βλέπουν ὅλο καί πιό καθαρά τίς γιγάντιες διαστάσεις τοῦ ἔργου πού ὀφείλουμε νά ἐπιτελέσουμε γιά νά ἀνορθώσουμε τήν οἰκονομία, γιά νά βγάλουμε μιά γιά πάντα τούς ἀγρότες ἀπό τήν παλιά κατάσταση τῆς ἐγκατάλειψης, τῆς ἀμορφωσιᾶς καί τῆς κακομοιριᾶς, βλέπουν ὅλο καί πιό καθαρά —ὅτι ἡ μόνη διέξοδος πού εἶναι πραγματικά σίγουρη καί πού μπορεῖ νά πλησιάσει τή μάζα τῶν ἀγροτῶν πρός μιά πολιτισμένη ζωή καί νά τῆς ἐξασφαλίσει πραγματικά μιά ἰσότιμη θέση μέ τούς ἄλλους πολίτες, εἶναι ἡ κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, καί πρός αὐτή τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς τείνει τώρα συστηματικά, μέ βαθμιαῖα μέτρα ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Γι᾽αὐτή τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς σχηματίζονται κομμοῦνες καί σοβιετικά νοικοκυριά. Ἡ σημασία τῶν νοικοκυριῶν αὐτοῦ τοῦ εἴδους τονίζεται στό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς. Στό σημεῖο τοῦ νόμου πού ἀφορᾶ τό ζήτημα ποιοί μποροῦν νά κάνουν χρήση τῆς γῆς, θά διαβάσετε ὅτι ἀνάμεσα στά πρόσωπα καί στά ἱδρύματα πού μποροῦν νά κάνουν χρήση τῆς γῆς, πρῶτο ἔρχεται τό κράτος, δεύτερες οἱ κοινωνικές ὀργανώσεις, ὕστερα οἱ ἀγροτικές κομμοῦνες καί τέταρτες οἱ ἀγροτικές συντροφιές. Θά ἐπιστήσω καί πάλι τήν προσοχή σας στό γεγονός ὅτι αὐτές οἱ βασικές διατάξεις τοῦ νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς εἶχαν συνταχθεῖ σέ μιά περίοδο πού τό Κομμουνιστικό κόμμα δέν ἐφάρμοζε μόνο τή δική του θέληση, πού ἔκανε συνειδητά παραχωρήσεις σ᾽ἐκείνους πού ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς ἔκφραζαν τή συνείδηση καί τή θέληση τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς. Κάναμε καί κάνουμε τέτιες παραχωρήσεις. Κλείσαμε καί κλείνουμε τέτιες συμφωνίες, γιατί τό πέρασμα σ᾽αὐτή τή συλλογική μορφή γαιοκτησίας, στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, στά σοβιετικά νοικοκυριά καί στίς κομμοῦνες δέν μπορεῖ νά γίνει μεμιᾶς· ἐδῶ ἀπαιτεῖται μιά ἔντονη καί ἐπίμονη ἐπίδραση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού διέθεσε ἕνα δισεκατομμύριο ρούβλια γιά τή βελτίωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ὅρο τό πέρασμα στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς. Ὁ νόμος αὐτός δείχνει ὅτι ἐμεῖς θέλουμε νά ἐπιδράσουμε πάνω στή μάζα τῶν μεσαίων ἀγροτῶν κυρίως μέ τή δύναμη τοῦ παραδείγματος, παρακινώντας τους στήν καλυτέρευση τοῦ νοικοκυριοῦ, καί ὅτι δέν ὑπολογίζουμε παρά μόνο σέ μιά βαθμιαία ἐπίδραση τῶν τέτιων μέτρων πρός τήν κατεύθυνση αὐτῆς τῆς βαθιᾶς καί ἐξαιρετικά σπουδαίας ἀνατροπῆς στήν οἰκονομία τῆς γεωργικῆς Ρωσίας.

Ἡ συμμαχία τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς, τῶν ἀγροτικῶν κομμούνων καί τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, συμμαχία πού παρουσιάζεται σέ τοῦτο τό συνέδριο, μᾶς δείχνει καί μᾶς ἐμπνέει πλήρη πεποίθηση ὅτι τώρα, μ'αὐτό τό πέρασμα στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, ἡ δουλιά μπῆκε σέ σωστή βάση, σέ πραγματική σοσιαλιστική κλίμακα. Μ'αὐτή τή συνεχή καί συστηματική δουλιά πρέπει νά ἐπιτευχθεῖ τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. Γι'αὐτό πρέπει νά ἐφαρμόσουμε τίς πιό καλές μεθόδους καλλιέργειας καί νά προσεταιριστοῦμε τούς γεωπόνους τῆς Ρωσίας, γιά νά μπορέσουμε νά ἀξιοποιήσουμε ὅλα τά καλά ὀργανωμένα ἀγροκτήματα, πού ὥς τώρα χρησίμευαν μόνο σάν πηγή πλουτισμοῦ ὁρισμένων ἀτόμων, χρησίμευαν σάν πηγή ἀναβίωσης τοῦ καπιταλισμοῦ, νέας ὑποταγῆς, νέας ὑποδούλωσης τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν καί πού τώρα, μέ τό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση καί μέ τήν πλήρη κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στή γῆ, πρέπει νά χρησιμεύσουν γιά τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων σάν πηγή γεωργικῶν γνώσεων καί πολιτισμοῦ, πηγή ἀνύψωσης τῆς παραγωγικότητας. Σ'αὐτή τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς, σ'αὐτό τό σχηματισμό τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί στή μετατροπή τους σέ σοβιετικά ὄργανα βρίσκεται ἡ ἐγγύηση ὅτι ἡ γεωργική Ρωσία μπῆκε τώρα στό δρόμο, ὅπου πιό ἀργά ἀπό μᾶς, ἀλλά πιό σίγουρα ἀπό μᾶς, μπαίνουν τό ἕνα μετά τό ἄλλο τά κράτη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Γι'αὐτά ἦταν πολύ πιό δύσκολο νά ἀρχίσουν τήν ἐπανάσταση, γιατί ἐχθρός τους δέν ἦταν μιά σαπισμένη ἀπολυταρχία, ἀλλά ἡ καπιταλιστική τάξη, ἐξαιρετικά καλλιεργημένη καί ἑνωμένη· ξέρετε ὅμως ὅτι ἡ ἐπανάσταση αὐτή ἄρχισε, ξέρετε ὅτι ἡ ἐπανάσταση δέν περιορίστηκε στά ὅρια τῆς Ρωσίας, ὅτι ἡ κύρια ἐλπίδα μας, τό κύριο στήριγμά μας εἶναι τό προλεταριάτο τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τῶν πιό προηγμένων χωρῶν, ὅτι αὐτό τό κύριο στήριγμα τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης μπῆκε σέ κίνηση, καί εἴμαστε σταθερά πεπεισμένοι — καί ἡ ἐξέλιξη τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης τό δείχνει ἔμπρακτα — ὅτι τό πέρασμα στό σοσιαλιστικό νοικοκυριό, ἡ χρησιμοποίηση τελειότερης γεωργικῆς τεχνικῆς, ἡ πιό γρήγορη συνένωση τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ, θά προχωρεῖ ἐκεῖ πιό γοργά καί θά συντελεῖται πιό εὔκολα ἀπ'ὅ,τι σέ μᾶς.

Σέ συμμαχία μέ τούς ἐργάτες τῶν πόλεων, σέ συμμαχία μέ τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο ὅλου τοῦ κόσμου, ἡ ἐργαζόμενη

ἀγροτιά τῆς Ρωσίας μπορεῖ νά εἶναι τώρα σίγουρη ὅτι θά ὑπερνικήσει ὅλες τίς ἀναποδιές, θά τσακίσει ὅλες τίς ἐπιθέσεις τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί θά πραγματοποιήσει αὐτό τό ἔργο, χωρίς τό ὁποῖο εἶναι ἀδύνατη ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων, δηλαδή τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, τό βαθμιαῖο, μά σταθερό πέρασμα ἀπό τά μικρά ἀτομικά νοικοκυριά στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς. (Θυελλώδη καί παρατεταμένα χειροκροτήματα.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 272, 14 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ [160]

1

῾Η συλλογική μελέτη καί ἐπίλυση ὅλων τῶν ζητημάτων διεύθυνσης τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων πρέπει νά συνοδεύεται μέ τόν πιό ἀκριβή καθορισμό τῆς *εὐθύνης κ ά θ ε* προσώπου πού ἀσκεῖ ὁποιοδήποτε σοβιετικό λειτούργημα γιά τήν *ἐκπλήρωση συγκεκριμένων,* καθαρά καί μέ σαφήνεια διατυπωμένων καθηκόντων καί *πρακτικῶν* ἐργασιῶν.

῾Η τήρηση αὐτοῦ τοῦ κανονισμοῦ, χωρίς τόν ὁποῖο εἶναι ἀδύνατη ἡ ἄσκηση ἑνός πραγματικοῦ ἐλέγχου, καί ἡ ἐπιλογή τῶν πιό κατάλληλων ἀνθρώπων γιά τό κάθε λειτούργημα καί γιά τήν κάθε δουλιά, πρέπει νά γίνει ἀπό σήμερα καί πέρα *ἀπόλυτα ὑποχρεωτική.*

Γι᾽αὐτό, κάθε σοβιετικό συμβούλιο καί κάθε σοβιετικό ἵδρυμα, χωρίς καμιά ἐξαίρεση, ὑποχρεώνεται:

πρῶτο, νά πάρει ἀμέσως ἀπόφαση γιά τόν ἀκριβή καταμερισμό τῆς δουλιᾶς καί τῆς εὐθύνης μεταξύ ὅλων τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου εἴτε ὅλων τῶν λειτουργῶν·

δεύτερο, νά καθορίσει ἀμέσως μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια τήν εὐθύνη τῶν προσώπων πού ἐκτελοῦν διάφορες ἀποστολές, ὅ,τι λογῆς κι᾽ἄν εἶναι, καί ἰδίως ἀποστολές πού σχετίζονται μέ τή γρήγορη καί κανονική συγκέντρωση καί κατανομή τῶν ὑλικῶν καί τῶν προϊόντων.

῾Η τήρηση αὐτοῦ τοῦ κανονισμοῦ, ὑποχρεωτική γιά ὅλα τά σοβιετικά ἱδρύματα, εἶναι ἰδιαίτερα ὑποχρεωτική γιά τά τοπικά, νομαρχιακά συμβούλια, συμβούλια πόλεων κτλ. τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί γιά τά οἰκονομικά τμήματα τῶν ᾽Εκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν. Αὐτά τά τμήματα καί τά συμβούλια τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ὑποχρεώνονται νά ἀναθέσουν ἀμέσως σέ ὁρισμένα πρό-

σωπα τήν εὐθύνη γιά τή γρήγορη καί κανονική συγκέντρωση *κ ά θ ε* εἴδους πρώτων ὑλῶν καί προϊόντων, πού ἔχει ἀνάγκη ὁ πληθυσμός.

Ὅλα τά καθοδηγητικά σοβιετικά ἱδρύματα, ὅπως: Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές, Σοβιέτ τῶν ἀντιπροσώπων κυβερνείων καί πόλεων κτλ., ὀφείλουν νά ἀναδιοργανώσουν ἀμέσως τή δουλιά τους μέ τέτιο τρόπο ὥστε τήν πρώτη θέση νά τήν κατέχει ὁ ἀποτελεσματικός ἔλεγχος γιά τήν πραγματική ἐφαρμογή τῶν ἀποφάσεων τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας καί τῶν ἀποφάσεων τῶν τοπικῶν ἱδρυμάτων καί ἡ ἄλλη δουλιά νά μεταβιβαστεῖ, στόν ἀνώτερο δυνατό βαθμό, σέ ὀλιγομελεῖς βοηθητικές ἐπιτροπές τοῦ ἀντίστοιχου ἱδρύματος.

2

Γιά τήν καταπολέμηση τῆς κωλυσιεργίας καί γιά τήν ὅσο τό δυνατό καλύτερη ἀποκάλυψη τῶν καταχρήσεων, καθώς καί γιά τό ξεσκέπασμα καί γιά τήν ἀπομάκρυνση τῶν ἀνέντιμων λειτουργῶν πού τρύπωσαν στά σοβιετικά ἱδρύματα,

καθιερώνονται οἱ ἑξῆς κανονισμοί:

Σέ κάθε σοβιετικό ἵδρυμα πρέπει νά τοιχοκοληθοῦν ὄχι μόνο στό ἐσωτερικό τοῦ οἰκήματος, ἀλλά καί ἔξω, ἔτσι πού νά εἶναι προσιτοί σέ ὅλους χωρίς καμιά ἄδεια, οἱ κανονισμοί γιά τίς ἡμέρες καί ὧρες ἀκροάσεων τοῦ κοινοῦ. Ἡ αἴθουσα ἀκροάσεων πρέπει ἀπαραίτητα νά εἶναι σέ τέτιο μέρος, πού νά μπορεῖ κανείς νά φτάνει ἐλεύθερα σ᾽αὐτή, χωρίς καμιά ἀπολύτως ἄδεια.

Σέ κάθε σοβιετικό ἵδρυμα πρέπει νά τηρεῖται βιβλίο πρωτοκόλλου, ὅπου νά καταχωρεῖται τό ὄνομα τοῦ αἰτοῦντος, σύντομη περίληψη τῆς αἴτησής του καί ὁ προορισμός της.

Πρέπει νά ὁρίζονται ὧρες ἀκροάσεων τίς Κυριακές καί τίς γιορτές.

Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου ἔχουν τό δικαίωμα νά παραβρίσκονται σέ ὅλες τίς ἀκροάσεις τοῦ κοινοῦ καί ὑποχρεώνονται ἀπό καιρό σέ καιρό νά ἐπισκέπτονται τά ἱδρύματα τίς ὧρες ἀκροάσεων, νά ἐλέγχουν τό βιβλίο πρωτοκόλλου καί νά συντάσσουν πρακτικά γιά τήν ἐπίσκεψη, γιά τόν ἔλεγχο τοῦ βιβλίου πρωτοκόλλου καί γιά τίς γνῶμες τοῦ κοινοῦ.

Τά Ἐπιτροπάτα Ἐργασίας, Κρατικοῦ ἐλέγχου καί Δικαιοσύνης ὑποχρεοῦνται νά ὀργανώσουν παντοῦ — κάνοντας γνωστές στόν πληθυσμό τήν ἡμέρα καί τήν ὥρα ἀκροάσεων — Γραφεῖα πληροφοριῶν, προσιτά στόν καθένα, δίχως ἄδεια καί δωρεάν, πού νά δέχονται ὑποχρεωτικά καί τίς Κυριακές. Αὐτά τά Γραφεῖα

πληροφοριῶν εἶναι ὑποχρεωμένα ὄχι μόνο νά δίνουν ὅλες τίς ζητούμενες πληροφορίες, τόσο προφορικά, ὅσο καί γραπτά, ἀλλά καί νά συντάσσουν δωρεάν αἰτήσεις γιά τούς ἀναλφάβητους καί γιά ἐκείνους πού δέν εἶναι σέ θέση νά συντάξουν μιά σαφή αἴτηση. Προσελκύονται ὑποχρεωτικά σ᾽αὐτά τά Γραφεῖα πληροφοριῶν τόσο ἐκπρόσωποι *ὅλων* τῶν κομμάτων πού ἔχουν γίνει δεκτά στά Σοβιέτ, καί τῶν κομμάτων πού δέν μετέχουν στήν κυβέρνηση, ὅσο καί ἐκπρόσωποι τῶν ἀκομματικῶν συνδικάτων καί τῶν ἀκομματικῶν ἑνώσεων τῶν διανοουμένων.

3

῾Η ἄμυνα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικά τήν πιό μεγάλη οἰκονομία δυνάμεων καί τήν πιό παραγωγική χρησιμοποίηση τῆς λαϊκῆς ἐργασίας.

Γιά τό σκοπό αὐτό καθορίζονται — στήν πρώτη σειρά γιά ὅλα τά σοβιετικά ἱδρύματα, μέ ἐπέκταση κατόπιν σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις καί τά συμβούλια — τά ἀκόλουθα:

1. Κάθε τμῆμα, λίγο-πολύ αὐτοτελές, ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων, πρέπει μέσα σέ τρεῖς μέρες, νά ὑποβάλει στήν τοπική ᾿Εκτελεστική ἐπιτροπή (καί στή Μόσχα, ἐπιπλέον καί στό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Δικαιοσύνης) σύντομα στοιχεῖα, ὅπου θά ἐμφαίνεται: α) ἡ γενική διεύθυνση· β) ἡ ὀνομασία τοῦ τμήματος· γ) τό περιεχόμενο τῆς δουλιᾶς του πολύ συνοπτικά· δ) ὁ ἀριθμός τῶν ὑποτμημάτων, τῶν διεκπεραιώσεων ἤ ἄλλων ὑποδιαιρέσεων, ἀπαριθμώντας τα· ε) ὁ ἀριθμός τῶν ὑπαλλήλων, ἀνδρῶν καί γυναικῶν· στ) ὁ ὄγκος τῆς διεκπεραίωσης στό βαθμό πού μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ, π.χ., μέ τόν ἀριθμό τῶν ὑποθέσεων, μέ τόν ὄγκο τῆς ἀλληλογραφίας καί μέ ἄλλους παρόμοιους δεῖκτες.

Οἱ τοπικές ᾿Εκτελεστικές ἐπιτροπές (καί στή Μόσχα ἡ ᾿Εκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν μέ τή συγκατάθεση τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Δικαιοσύνης καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ) ὑποχρεώνονται νά πάρουν ἀμέσως (1) μέτρα γιά τόν ἔλεγχο τῆς σωστῆς καί ἔγκαιρης ἐκτέλεσης τοῦ παραπάνω κανονισμοῦ· (2) γιά τήν κατάρτιση μέσα σέ μιά βδομάδα, ἀπό τήν ἡμέρα πού θά ὑποβληθοῦν οἱ παραπάνω καταστάσεις, σχεδίου συντονισμοῦ, συνένωσης καί *συγχώνευσης* τῶν τμημάτων πού ἀσχολοῦνται μέ ταυτόσημες ἤ συναφεῖς ὑποθέσεις.

Οἱ ἐπιτροπές στίς ὁποῖες τά παραπάνω ἱδρύματα θά ἀναθέσουν τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων, πρέπει νά ἀπαρτί-

ζονται ἀπό ἐκπροσώπους τῶν Διευθύνσεων τῶν 'Επιτροπάτων 'Εσωτερικῶν, Δικαιοσύνης, Κρατικοῦ ἐλέγχου καί 'Εργασίας, προσελκύοντας, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες, ἐκπροσώπους καί ἄλλων Διευθύνσεων· αὐτές οἱ ἐπιτροπές ὑποχρεώνονται νά ὑποβάλλουν *κάθε βδομάδα* στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί στό Προεδρεῖο τῆς ΚΕΕ σύντομους ἀπολογισμούς σχετικά μέ τό τί ἔγινε γιά τή συγχώνευση τῶν συναφῶν τμημάτων καί γιά οἰκονομία ἐργασίας.

2. Σέ κάθε πόλη ὅπου ὑπάρχουν συναφῆ τμήματα ἤ διευθύνσεις, κεντρικές, περιοχῶν, πόλεων, κυβερνείων, νομαρχιακές, πρέπει ἀμέσως νά δημιουργηθοῦν δίπλα στό ἀνώτερο ἵδρυμα ἐπιτροπές συντονισμοῦ καί συνένωσης ὅλων αὐτῶν τῶν ἱδρυμάτων, γιά τή μεγαλύτερη δυνατή οἰκονομία δυνάμεων· μάλιστα οἱ ἐπιτροπές αὐτές θά λειτουργοῦν σύμφωνα μέ τούς κανονισμούς καί θά τηροῦν τίς προθεσμίες πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 1.

3. Οἱ ἴδιες ἐπιτροπές (ἄρθρα 1 καί 2) καί γιά τούς ἴδιους λόγους ἐπιφορτίζονται νά πάρουν ἐπείγοντα μέτρα γιά τήν ἀντικατάσταση σέ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερο βαθμό τῆς δουλιᾶς τῶν ἀνδρῶν μέ δουλιά τῶν γυναικῶν καί γιά τήν κατάρτιση καταλόγων τῶν ἀνδρῶν πού μποροῦν νά μετατεθοῦν σέ δουλιά στό στρατό ἤ σέ στρατιωτικές ὑπηρεσίες, ἤ σέ ἄλλες δουλιές ὄχι τοῦ γραφείου, ἀλλά ἐκτελεστικοῦ καί πρακτικοῦ χαρακτήρα.

4. Οἱ ἴδιες ἐπιτροπές (ἄρθρα 1 καί 2) ἐπιφορτίζονται νά κάνουν σέ συμφωνία μέ τίς ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ τέτια ἀλλαγή προσώπων, ὥστε μέλη τοῦ ΚΚΡ (μέ κομματική ἡλικία ὄχι λιγότερο τῶν 2 χρόνων), νά μείνουν μόνο σέ καθοδηγητικές καί ὑπεύθυνες θέσεις καί οἱ ἄλλες θέσεις νά συμπληρωθοῦν ἀπό ἐξωκομματικούς ἤ ἀπό μέλη τῶν ἄλλων κομμάτων, γιά νά ἀπελευθερωθεῖ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερος ἀριθμός μελῶν τοῦ ΚΚΡ καί νά διατεθεῖ σέ ἄλλες δουλιές.

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή «Λενινιστική Συλλογή», τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Ὅλες οἱ ὀργανώσεις τοῦ ΚΚΡ ὑποχρεώνονται σέ μιά βδομάδα ἀπό τή δημοσίευση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ, νά καταχωρήσουν σέ ὅλα τά κομματικά βιβλιάρια καί δελτία στοιχεῖα πού νά δείχνουν *ἀπό πότε* ὁ καθένας εἶναι μέλος τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων.

Σέ περίπτωση πού δέν ὑπάρχουν καί δέν εἶναι δυνατό νά συγκεντρωθοῦν τέτια στοιχεῖα (καί νά ἐπαληθευτοῦν μέ τήν ὑπογραφή τουλάχιστο τριῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ μέ διετή κομματική ἡλικία), στό κάθε κομματικό βιβλιάριο ἤ δελτίο θά πρέπει νά σημειωθεῖ: «ἄγνωστο ἀπό πότε εἶναι στό Κόμμα».

Ὅλα τά μέλη τοῦ ΚΚΡ πού κατέχουν ὁποιαδήποτε θέση στό σοβιετικό μηχανισμό, εἶναι ὑποχρεωμένα νά καταχωρήσουν ἀμέσως στά κομματικά τους βιβλιάρια, μαζί μέ βεβαίωση τῶν προέδρων τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων ἤ τῶν γραμματέων τους, συνοπτικά στοιχεῖα, πού νά δείχνουν σέ ποιά κόμματα ἀνῆκε ἤ ποιά κόμματα ἀκολουθοῦσε ὁ καθένας στά τελευταῖα *πέντε* χρόνια.

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή «Λενινιστική Συλλογή», τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΠΡΕΣΝΙΑ 14 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1918[161]

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά σταθῶ σέ μερικά ζητήματα πού πρόκειται νά συζητηθοῦν σήμερα. Πρῶτο—στό ζήτημα τῆς διεθνοῦς κατάστασης καί δεύτερο—στό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στά μικροαστικά δημοκρατικά κόμματα.

Θά ἤθελα νά πῶ μερικά λόγια γιά τή διεθνή κατάσταση. Ξέρετε ὅτι τώρα ὁ ἀγγλογαλλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός κήρυξε μιά μεγάλη ἐκστρατεία ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. Οἱ ἰμπεριαλιστές αὐτῶν τῶν χωρῶν κάνουν ζύμωση ἐνάντια στή Ρωσία ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τους, κατηγορώντας τούς μπολσεβίκους ὅτι στηρίζονται στή μειοψηφία καί ἀδικοῦν τήν πλειοψηφία· ἐφόσον τά δημοσιογραφικά ὄργανα τῆς Γαλλίας καί τῆς 'Αγγλίας βρίσκονται στή μεγάλη πλειοψηφία τους στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ ψευτιές πού ἐκτοξεύονται ἐνάντια στή Σοβιετική κυβέρνηση παίρνουν ἐδῶ γρήγορα καί ἀνεμπόδιστα μεγάλες διαστάσεις. Καί νά γιατί αὐτό τό γελοῖο καί ἀνόητο παραμύθι ὅτι δῆθεν οἱ μπολσεβίκοι στηρίζονται στή Ρωσία στή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ—παραμύθι, τόσο ἀνόητο γιά τόν καθένα πού παρακολουθεῖ τί συντελεῖται στή χώρα μας, ὥστε κανείς δέν κάθεται νά τό ἀντικρούσει—τό παραμύθι αὐτό οὔτε κάν παίρνεται ὑπόψη. Ὅταν ὅμως ρίξεις μιά ματιά στίς ἐφημερίδες τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς 'Αμερικῆς—καί ἄς ποῦμε μέ τήν εὐκαιρία, ἐδῶ σέ μᾶς ἔρχονται μόνο ἀστικές ἐφημερίδες—βλέπεις ὅτι ἐκεῖ ἡ ἀστική τάξη ἐξακολουθεῖ καί σήμερα νά διαδίδει αὐτά τά παραμύθια.

Σέ μᾶς ἔχουν στερηθεῖ τό ἐκλογικό δικαίωμα καί τό δικαίωμα συμμετοχῆς καί ἐπίδρασης πάνω στήν πολιτική ζωή τῆς χώρας μόνο οἱ ἐκμεταλλευτές, ὅσοι δέν ζοῦν μέ τή δουλιά τους, ἀλλά ἐκμεταλλεύονται ἄλλους. Ὁ ἀριθμός αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι μηδαμινός σέ σχέση μέ τή συνολική μάζα τοῦ πληθυσμοῦ. Μπορεῖτε νά φανταστεῖτε πόσοι ἄνθρωποι πού ἐκμεταλλεύονται μι-

σθωτή ἐργασία βρίσκονται στίς πόλεις. Ἡ ἀτομική γαιοκτησία ἔχει καταργηθεῖ. Οἱ τσιφλικάδες στερήθηκαν τά τσιφλίκια καί ἀπό τούς ὅτρουμπνικι *, πού στήν ἐποχή ἀκόμη τοῦ Στολίπιν λήστευαν τόν πληθυσμό, πάρθηκε πίσω ἡ γῆ, κι᾽ ἔτσι στά χωριά ὁ ἀριθμός ἐκείνων πού ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντος. Ἀλλά ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν τούς λέει ὅτι τούς ἀφαιρεῖ τό ἐκλογικό δικαίωμα. Αὐτή λέει: ἀναγνωρίζουμε τό δικαίωμα συμμετοχῆς στή διακυβέρνηση στόν καθένα πού θέλει νά τερματιστεῖ ἡ ἐκμετάλλευση ξένης ἐργασίας. Θέλεις νά εἶσαι ἐργάτης — ὁρίστε. Θέλεις νά εἶσαι ἐκμεταλλευτής — ἕναν τέτιο ἄνθρωπο καί δέν θά τόν ἀφήσουμε νά ψηφίζει καί δέν θά τόν ἐκλέγουμε, ἀλλά οὔτε καί θά τόν τρέφουμε μέ τήν ἐργασία τῶν ἄλλων.

Καί νά πού ἀπ᾽ αὐτή τή θεμελιακή ἀρχή τοῦ Συντάγματός μας βγαίνει ἤδη καθαρά ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία στηρίζεται σ᾽ ἐκείνους πού δουλεύουν, ὅτι σ᾽ αὐτούς δίνει τό δικαίωμα νά ὀργανώνουν τήν κρατική ζωή, ὅτι στηρίζεται στήν τεράστια, συντριπτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Κάθε συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ἔγιναν συνολικά ἕξι, κάθε συνέδριο μᾶς δείχνει ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ, πού ζεῖ ἀπό τή δική του καί ὄχι ἀπό τήν ξένη ἐργασία, ὅτι αὐτοί ἀκριβῶς ἀποτελοῦν τό θεμέλιο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού στεργιώνει ὁλοένα καί πιό πολύ. Τό I συνέδριο τῶν Σοβιέτ συνῆλθε τόν Ἰούνη τοῦ 1917, ὅταν ἡ Ρωσία ἦταν ἀστική δημοκρατία καί διεξῆγε ἕναν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Συνῆλθε τόν Ἰούνη τοῦ 1917, ὅταν ὁ Κέρενσκι ἔσπρωχνε τά στρατεύματα στήν ἐπίθεση καί ἐξόντωνε στίς μάχες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Στό συνέδριο αὐτό οἱ κομμουνιστές ἤ οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦσαν μόνο τά 13%, δηλ. τό $1/7$. Στό II συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἔβαλε τίς βάσεις τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας, οἱ μπολσεβίκοι ἤδη ἀποτελοῦσαν τά 51%, δηλ. τούς μισούς, καί στό V συνέδριο, πού συνῆλθε φέτος τόν Ἰούλη, οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦσαν πιά τά 66%. Τότε, βλέποντας πόσο γοργά μεγαλώνει καί ἀναπτύσσεται ὁ μπολσεβικισμός, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι πῆραν τό δρόμο τοῦ τυχοδιωκτισμοῦ, καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά διασπαστοῦν ἐντελῶς. Ἀπό τή διάσπαση αὐτή προῆλθαν τρία διαφορετικά κόμματα· τό Κόμμα τῶν ναρόντνικων-κομμουνι-

* — ἀγρότες — κουλάκοι πού δημιουργήθηκαν στήν περίοδο 1906-1917 μέ τή μεταρύθμιση τοῦ Στολίπιν· εἶχαν βγεῖ ἀπό τήν κοινότητα, ἡ ὁποία ὑποχρεωτικά παραχώρησε στήν ἀτομική τους ἰδιοκτησία τά καλύτερα κοινοτικά χωράφια (ὅτρουμπ). Τό μέτρο αὐτό τοῦ Στολίπιν ἀπόβλεπε στή δημιουργία ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης, στηρίγματος τῆς ἀπολυταρχίας στό χωριό. *Σημ. μετ.*

στῶν—τό πιό τελευταῖο—τάχθηκε μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων καί ἀρκετοί ἐπιφανεῖς ἡγέτες, σάν τόν Κολεγκάγεφ, τάχθηκαν κι᾽αὐτοί μέ τό μέρος τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων.

Στό VI συνέδριο τῶν Σοβιέτ οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦσαν τά 97%, δηλ. σχεδόν ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἀπ᾽ὅλη τή Ρωσία ἦταν μπολσεβίκοι. Αὐτό δείχνει πῶς ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων συσπειρώνεται τώρα γύρω ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία, πόσο γελοῖο καί ἀνόητο εἶναι τό παραμύθι καί ὁ ἰσχυρισμός τῆς ἀστικῆς τάξης ὅτι οἱ μπολσεβίκοι στηρίζονται δῆθεν στή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἀστική τάξη διαδίδει αὐτές τίς ψευτιές, γιατί τά 17 δισεκατομ. ρούβλια πού χρωστοῦσε ἡ τσαρική κυβέρνηση στούς καπιταλιστές, αὐτό τό χρέος τῶν 17 δισεκατομ. πού τό ἀκυρώσαμε καί δέν τό ἀναγνωρίσαμε (ἐμεῖς δέν σκοπεύουμε νά πληρώσουμε γι᾽αὐτούς, γιά τούς παλιούς κυβερνῆτες—παραδεχόμαστε ὅτι αὐτά τά χρέη ὑπῆρχαν, καί λέμε: πολύ καλά, ἐσεῖς δημιουργήσατε αὐτά τά χρέη, ἐσεῖς ξοφλεῖστε τα)—οἱ σύμμαχοι θέλουν νά φορτώσουν αὐτά τά χρέη στίς πλάτες μας καί νά παλινορθώσουν τήν τσιφλικάδικη, τσαρική ἐξουσία. Ξέρουμε τί ἔκαναν αὐτοί στό Ἀρχάνγκελσκ, στή Σαμάρα καί στή Σιβηρία. Ἐκεῖ, ἀκόμη καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι, πού ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἔγιναν πολέμιοί μας καί πίστευαν ὅτι οἱ προσδοκίες μας στή γερμανική ἐπανάσταση δέν θά δικαιωθοῦν, πείστηκαν ὅτι παραγκωνίζονται αὐτοί οἱ ἴδιοι καί ὅτι μέ τή βοήθεια τῶν ἀγγλικῶν καί τσεχοσλοβακικῶν στρατευμάτων παλινορθώνονται οἱ τσιφλικάδες καί ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία.

Στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία, ὅσο κι᾽ἄν πασχίζουν οἱ ἐκεῖ ἐφημερίδες νά κρύψουν τήν ἀλήθεια, αὐτή ἀνοίγει τώρα τό δρόμο της. Οἱ ἐργάτες νιώθουν καί καταλαβαίνουν ὅτι ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία εἶναι δική τους ἐπανάσταση, εἶναι μιά ἐργατική, σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Κι᾽ἀκόμη στή Γαλλία καί στήν Ἀγγλία βλέπουμε τώρα ἕνα ἐργατικό κίνημα μέ σύνθημα: «Ἔξω τά στρατεύματα ἀπό τή Ρωσία!», «Εἶναι ἐγκληματίας ὅποιος θά κάνει πόλεμο ἐνάντια στή Ρωσία!». Στό Λονδίνο ἔγινε τελευταῖα στήν αἴθουσα Ἄλμπερτ μιά συγκέντρωση τῶν σοσιαλιστῶν, καί ἀπό τίς πληροφορίες πού πήραμε, παρόλες τίς προσπάθειες τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης νά κρύψει τήν ἀλήθεια, ἀπό τίς πληροφορίες αὐτές βγαίνει ὅτι στή συγκέντρωση αὐτή ἀντήχησε τό σύνθημα «Ἔξω τά στρατεύματα ἀπό τή Ρωσία!», καί ὅλοι οἱ ἡγέτες τῶν ἐργατῶν διακήρυξαν πώς ἡ πολιτική τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης εἶναι πολιτική ληστείας καί ἐκβιασμοῦ. Καί ἔχουμε τήν πλη-

ροφορία ὅτι ὁ Μάκλιν, πού ἦταν δάσκαλος στή Σκωτία, καλοῦσε σέ ἀπεργία τούς ἐργάτες τῶν πιό βιομηχανικῶν περιφερειῶν τῆς ᾿Αγγλίας, λέγοντας ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι πόλεμος ληστρικός. Αὐτόν τόν εἶχαν ρίξει στή φυλακή ἀπό τότε ἀκόμη. Τώρα φυλακίστηκε γιά δεύτερη φορά. Ὅταν ὅμως στήν Εὐρώπη ξέσπασε τό ἐπαναστατικό κίνημα, ὁ Μάκλιν ἀφέθηκε ἐλεύθερος καί προτάθηκε ὑποψήφιος γιά τό Κοινοβούλιο στή Γλασκώβη, μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες πόλεις τῆς Βόρειας ᾿Αγγλίας καί Σκωτίας. Αὐτό δείχνει ὅτι τό ἀγγλικό ἐργατικό κίνημα μέ τίς ἐπαναστατικές του διεκδικήσεις γίνεται ὅλο καί πιό ἰσχυρό. Ἡ ἀγγλική κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά ἀπελευθερώσει τόν Μάκλιν, τόν πιό ἄσπονδο ἐχθρό της, πού ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι ἄγγλος μπολσεβίκος.

Στή Γαλλία, ὅπου καί σήμερα ὁ σωβινισμός ἀγκαλιάζει τούς ἐργάτες, ὅπου θεωρεῖται ὅτι ὁ πόλεμος διεξάγεται μόνο γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας, οἱ ἐπαναστατικές διαθέσεις μεγαλώνουν. Ξέρετε ὅτι τώρα πού ἡ ᾿Αγγλία καί ἡ Γαλλία νίκησαν τούς γερμανούς, τούς ἐπέβαλαν ἑκατό φορές πιό ἐπαχθεῖς ὅρους ἀπό τούς ὅρους τοῦ Μπρέστ. Ἡ ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη γίνεται τώρα πραγματικότητα. Οἱ σύμμαχοι πού καυχιόνταν ὅτι θά ἀπαλλάξουν τή Γερμανία ἀπό τόν Κάιζερ καί τό μιλιταρισμό, ξέπεσαν στό ρόλο πού ἔπαιζαν τά ρωσικά στρατεύματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Νικολάου Α΄, τότε πού ἡ Ρωσία ἦταν μιά καθυστερημένη χώρα, τότε πού ὁ Νικόλαος Α΄ ἔστελνε τά ρωσικά στρατεύματα νά πνίξουν τήν ἐπανάσταση τῆς Οὐγγαρίας. Αὐτό γινόταν στό παλιό καθεστώς τῆς δουλοπαροικίας, πρίν ἀπό 60 χρόνια καί πάνω. ᾿Ενῶ τώρα ἡ ἐλεύθερη ᾿Αγγλία καί ἄλλες ἐλεύθερες χῶρες μετατράπηκαν σέ δήμιους καί νομίζουν ὅτι εἶναι σέ θέση νά πνίξουν τήν ἐπανάσταση καί νά φιμώσουν τήν ἀλήθεια· μά ἡ ἀλήθεια αὐτή θά ὑπερνικήσει ὅλα τά ἐμπόδια καί στή Γαλλία καί στήν ᾿Αγγλία, καί οἱ ἐργάτες θά καταλάβουν ὅτι ἐξαπατήθηκαν καί σύρθηκαν στόν πόλεμο ὄχι γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Γαλλίας ἤ τῆς ᾿Αγγλίας, ἀλλά γιά τήν καταλήστευση ξένης χώρας. Ἔχουμε τήν πληροφορία ὅτι στή Γαλλία, μέσα στό Σοσιαλιστικό κόμμα[162] πού ὥς τώρα ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀπαδούς τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας, ὑπάρχει θερμή συμπάθεια γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία καί γίνονται διαμαρτυρίες ἐνάντια στή στρατιωτική ἐπέμβαση στή Ρωσία.

᾿Από τό ἄλλο μέρος, ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός ἀπειλεῖ νά ἐπιτεθεῖ κατά τῆς Ρωσίας καί ὑποστηρίζει τούς Κρασνόφ, τούς Ντοῦτοφ, ὑποστηρίζει τήν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας στή Ρωσία καί προτίθεται νά ἐξαπατήσει ἕναν ἐλεύθερο λαό. Ξέρουμε

ὅτι ἀπό στρατιωτική ἄποψη οἱ ἰμπεριαλιστές εἶναι πιό ἰσχυροί ἀπό μᾶς. Αὐτό τό ξέραμε καί τό λέγαμε ἀπό καιρό. Κάναμε ἔκκληση σέ ὅλους νά βοηθήσουν τόν Κόκκινο Στρατό γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς χώρας μας καί τήν ἀπόκρουση τῶν ἐπιδρομέων καί ληστῶν. Ἀλλά ὅταν μᾶς λένε: «Ἀφοῦ ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός εἶναι πιό ἰσχυρός, ἡ ὑπόθεσή μας εἶναι χαμένη» —ἐμεῖς ἀπαντοῦμε σ᾽ αὐτούς τούς ἀνθρώπους: «Γιά θυμηθεῖτε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Μήπως δέν ὠρυόταν τότε ὅλη ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας ὅτι οἱ μπολσεβίκοι πούλησαν τή Ρωσία στούς γερμανούς; Μήπως δέν ὠρύονταν τότε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι, ἐλπίζοντας στή γερμανική ἐπανάσταση, ἔλπιζαν σέ μιά χίμαιρα, σέ μιά ὀνειροφαντασία;». Τό ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός, πού ἦταν ἀσύγκριτα πιό ἰσχυρός ἀπό μᾶς, πού εἶχε κάθε δυνατότητα νά ληστέψει τή Ρωσία, ἐπειδή ἐμεῖς δέν εἴχαμε στρατό καί ὁ παλιός στρατός δέν μποροῦσε καί δέν ἤξερε νά πολεμήσει, ἐπειδή οἱ ἄνθρωποι ἦταν τόσο ἐξαντλημένοι ἀπό τόν πόλεμο, ὥστε δέν ἦταν πιά σέ θέση νά πολεμήσουν, καί ὁ καθένας πού ξέρει τί ἔγινε τότε, ξέρει ὅτι ἐμεῖς τότε δέν εἴμασταν διόλου σέ θέση νά ἀμυνθοῦμε καί, συνεπῶς, ἡ ἐξουσία στή Ρωσία μποροῦσε νά πέσει ὁλοκληρωτικά στά χέρια τῶν ληστῶν τοῦ γερμανοῦ Κάιζερ —τό ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι δέν πέρασαν παρά μερικοί μῆνες καί οἱ γερμανοί βάλτωσαν τόσο πολύ σ᾽ αὐτή τή Ρωσία, συνάντησαν ἐκεῖ τέτια ἀντίσταση, τέτια ζύμωση στίς γραμμές τῶν γερμανῶν στρατιωτῶν, ὥστε τώρα, ὅπως μοῦ εἶπε ὁ Ζηνόβιεφ, πρόεδρος τῆς Βόρειας Κομμούνας τῆς Πετρούπολης, ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Γερμανίας τό ἔσκαζαν ἀπό τή Ρωσία, ὁ γερμανός πρόξενος εἶπε: «Μάλιστα, τώρα εἶναι δύσκολο νά πεῖ κανείς μέ σιγουριά ποιός κέρδισε περισσότερα, ἐμεῖς ἤ ἐσεῖς». Αὐτός εἶδε ὅτι οἱ γερμανοί στρατιῶτες, πού ἦταν τόσο ἰσχυρότεροι ἀπό μᾶς, μολύνθηκαν ἀπό τόν μπολσεβικισμό. Καί ἡ ἐπανάσταση ἀγκάλιασε τώρα καί τή Γερμανία, ἐκεῖ γίνεται ἀγώνας γιά Σοβιετική ἐξουσία. Καί ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, πού τήν ὀνόμαζαν πλήρη χρεοκοπία τῶν μπολσεβίκων, ἀποδείχτηκε ἁπλῶς ἕνα πέρασμα πρός τήν τωρινή κατάσταση, κατά τήν ὁποία, ἀφοῦ στεριώσαμε στή Ρωσία, ἀρχίσαμε νά δημιουργοῦμε τόν Κόκκινο Στρατό, ἐνῶ τά γερμανικά στρατεύματα μολύνθηκαν ἀπό τόν μπολσεβικισμό, καί οἱ ἐπιφανειακές νίκες τους ἀποδείχτηκαν ἁπλῶς ἕνα βῆμα πρός τήν πλήρη χρεοκοπία τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἀποδείχτηκαν ἕνα μεταβατικό σκαλοπάτι πρός τήν ἐπέκταση καί τήν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Στήν περίοδο τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ εἴμασταν μόνοι. Ὅλη

ἡ Εὐρώπη θεωροῦσε σάν ἐξαιρετικό φαινόμενο τή ρωσική ἐπανάσταση, τήν ἐπανάστασή μας, αὐτή τήν «ἀσιατική ἐπανάσταση», πού ἄρχισε τόσο γρήγορα καί ἀνάτρεψε τόν τσάρο, γιατί ἡ Ρωσία ἦταν χώρα καθυστερημένη καί πέρασε λόγω τῆς καθυστέρησής της τόσο γρήγορα στήν ἀπαλλοτρίωση τῆς ἰδιοκτησίας, στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση—ἔτσι σκέπτονταν στήν Εὐρώπη· ἀλλά ξεχνοῦσαν ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση εἶχε ἄλλη αἰτία—ἡ Ρωσία δέν εἶχε ἄλλη διέξοδο. Ὁ πόλεμος προκάλεσε παντοῦ μιά τέτια ἐρήμωση καί πείνα, ἐξασθένισε τόσο πολύ τό λαό καί τό στρατό, πού ἔβλεπαν ὅτι τόσα χρόνια τούς ἐξαπατοῦσαν, ὥστε ἡ Ρωσία εἶχε μιά μόνη διέξοδο, τήν ἐπανάσταση.

Στούς γερμανούς ἔλεγαν ὅτι πρέπει νά ἀμυνθοῦν κατά τῆς ρωσικῆς ἐπιδρομῆς. Τώρα ὅμως τό ψέμα αὐτό ξεσκεπάζεται μέρα μέ τή μέρα ὅλο καί περισσότερο. Οἱ καπιταλιστές καί οἱ στρατηγοί τῆς Γερμανίας ὁδηγοῦσαν τά στρατεύματά τους κατά τῆς Ρωσίας καί τότε πού αὐτή εἶχε γίνει χώρα σοσιαλιστική. Καί ἀκριβῶς αὐτό εἶναι πού ἔκανε καί τόν πιό καθυστερημένο γερμανό στρατιώτη νά δεῖ καθαρά ὅτι καί στά τέσσερα χρόνια τοῦ πολέμου τόν ἐξαπατοῦσαν καί τόν ἔσερναν στόν πόλεμο γιά νά μποροῦν οἱ γερμανοί καπιταλιστές νά ληστεύουν τή Ρωσία. Τό ἴδιο πράγμα πού προκάλεσε τή χρεοκοπία τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού προκάλεσε τήν ἐπανάσταση στή Γερμανία, αὐτό τό ἴδιο πράγμα μέρα μέ τή μέρα καί ὥρα μέ τήν ὥρα κάνει τώρα τήν ἐπανάσταση νά πλησιάζει στή Γαλλία, στήν Ἀγγλία καί στίς ἄλλες χῶρες. Εἴμασταν μόνοι. Τώρα δέν εἴμαστε μόνοι. Τώρα βλέπουμε τήν ἐπανάσταση στό Βερολίνο, στήν Αὐστρία, στήν Οὐγγαρία· ἀκόμη καί στήν Ἐλβετία, στήν Ὀλλανδία καί στή Δανία, σ'αὐτές τίς ἐλεύθερες χῶρες πού δέν γνώρισαν τόν πόλεμο—ἀκόμη καί σ'αὐτές τίς χῶρες ἀναπτύσσεται τό ἐπαναστατικό κίνημα· ἐκεῖ οἱ ἐργάτες ζητοῦν κιόλας νά ὀργανωθοῦν Σοβιέτ. Τώρα ἀποδείχτηκε ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος. Ἡ ἐπανάσταση ὡριμάζει σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἐμεῖς βρεθήκαμε πρῶτοι σ'αὐτό τό ἔργο καί τό καθῆκον μας εἶναι νά ὑπερασπίζουμε αὐτή τήν ἐπανάσταση, ὥσπου νά πλησιάσουν οἱ σύμμαχοί μας, καί οἱ σύμμαχοί μας αὐτοί εἶναι οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Οἱ σύμμαχοι αὐτοί θά μᾶς πλησιάζουν τόσο περισσότερο, ὅσο πιό ἀλόγιστα θά ἐνεργοῦν οἱ κυβερνήσεις τους.

Ὅταν οἱ γερμανοί πίστευαν πώς εἶναι ἀφεντικά, τόν καιρό τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ἀπεῖχαν ἕνα βῆμα ἀπό τό χαμό τους. Καί τώρα ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀγγλία, ἐπιβάλλοντας στούς γερμανούς ὅρους εἰρήνης πολύ πιό ἐπαχθεῖς καί ταπεινωτικούς ἀπό τούς

ὅρους πού εἶχε ἐπιβάλει σέ μᾶς ἡ Γερμανία, τώρα βρέθηκαν αὐτές στό χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ. Ὅσες ψευτιές κι᾽ἄν λένε, τώρα αὐτές ἀπέχουν μερικά βήματα ἀπό τό χαμό τους. Αὐτό τούς τρομάζει, οἱ ψευτιές τους ξεσκεπάζονται κάθε μέρα καί περισσότερο, κι᾽ἐμεῖς λέμε: ὅσες ψευτιές κι᾽ἄν γράφουν αὐτοί οἱ ἰμπεριαλιστές στίς ἐφημερίδες τους — ἡ ὑπόθεσή μας εἶναι σταθερή, πιό σταθερή ἀπό τή δική τους, γιατί στηρίζεται στή συνείδηση τῆς μάζας τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν· ἡ συνείδηση αὐτή γεννήθηκε ἀπό τόν πόλεμο πού τέσσερα χρόνια ματοκυλοῦσε ὅλο τόν κόσμο. Ἀπό τόν πόλεμο αὐτό οἱ παλιές κυβερνήσεις δέν θά δοῦν θεοῦ πρόσωπο. Οἱ παλιές κυβερνήσεις λένε τώρα ὅτι εἶναι ἐνάντια στόν παγκόσμιο μπολσεβικισμό. Οἱ ἐργάτες ξέρουν τί συμβαίνει στή Ρωσία: ἐκεῖ διώκονται οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, πού καλοῦν σέ βοήθεια μισθοφόρους, ξένους στρατιῶτες. Ἡ κατάσταση εἶναι τώρα καθαρή γιά ὅλους. Τήν καταλαβαίνουν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Καί παρόλη τή θηριωδία τῶν ἰμπεριαλιστῶν, παρόλη τήν ἐξαγρίωσή τους, ἐμεῖς τραβᾶμε θαρραλέα στήν πάλη ἐνάντιά τους καί ξέρουμε πώς τό κάθε βῆμα τους στό ἐσωτερικό τῆς Ρωσίας θά εἶναι βῆμα πρός τό χαμό τους καί πώς θά συμβεῖ μ᾽αὐτούς ὅ,τι συνέβηκε καί μέ τά γερμανικά στρατεύματα πού, ἀντί γιά σιτάρι, πῆραν ἀπό τήν Οὐκρανία τό ρωσικό μπολσεβικισμό.

Στή Ρωσία ὑπάρχει ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων καί, ἄν ἡ ἐξουσία δέν μείνει στά χέρια τους, κανένας δέν θά μπορέσει ποτέ νά ἐπουλώσει τίς πληγές πού προξένησε αὐτός ὁ αἱματηρός, σκληρός πόλεμος. Νά ἀφεθεῖ ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν παλιῶν καπιταλιστῶν θά πεῖ νά ριχτεῖ ὅλο τό βάρος τοῦ πολέμου στίς πλάτες τῆς ἐργαζόμενης τάξης, γιά νά πληρώσει αὐτή ὅλο τό χαράτσι γιά τόν πόλεμο αὐτό.

Ἀνάμεσα στήν Ἀγγλία, τήν Ἀμερική καί τήν Ἰαπωνία γίνεται τώρα πάλη γιά τό ποιός καί τί θά ἁρπάξει ἀπό τά ληστευμένα. Τώρα ἔχουν διαιρεθεῖ τά πάντα. Ὁ Οὐίλσων εἶναι ὁ πρόεδρος τῆς πιό δημοκρατικῆς ἀστικῆς δημοκρατίας στόν κόσμο. Καί τί λέει αὐτός; Στή χώρα αὐτή, γιά μιά μόνο λέξη ὑπέρ τῆς εἰρήνης, ὁ συρφετός τῶν σωβινιστῶν τουφεκίζει ἀνθρώπους στούς δρόμους. Ἕνας παπάς, πού ποτέ δέν ἦταν ἐπαναστάτης, σύρθηκε στό δρόμο καί ξυλοκοπήθηκε μέχρις αἵματος, μόνο καί μόνο γιατί κήρυσσε τήν εἰρήνη. Κι᾽ἐκεῖ, ὅπου βασιλεύει ἡ πιό ἄγρια τρομοκρατία — ἐκεῖ ὁ στρατός χρησιμοποιεῖται τώρα γιά νά πνίγει τήν ἐπανάσταση, γιά νά ἀπειλεῖ μέ κατάπνιξη τή γερμανική ἐπανάσταση. Στή Γερμανία, ὅπου ἡ ἐπανάσταση ἄρ-

χισε μόλις τελευταία, πέρασε μόνο ἕνας μήνας ἀπό τό ξέσπασμά της—τό πιό ἐπίμαχο ζήτημα εἶναι τοῦτο δῶ: Συντακτική Συνέλευση ή Σοβιετική ἐξουσία. Ἐκεῖ ὅλη ἡ ἀστική τάξη εἶναι ὑπέρ τῆς Συντακτικῆς καί ὅλοι οἱ σοσιαλιστές—ἐκεῖνοι πού μπῆκαν ὑπηρέτες στόν Κάιζερ, πού δέν τόλμησαν νά ἀρχίσουν τόν ἐπαναστατικό πόλεμο—εἶναι ὑπέρ τῆς Συντακτικῆς. Ὅλη ἡ Γερμανία χωρίστηκε σέ δυό στρατόπεδα. Οἱ σοσιαλιστές εἶναι τώρα ὑπέρ τῆς Συντακτικῆς, ἐνῶ ὁ Λῆμπκνεχτ, πού ἔκανε τρία χρόνια στή φυλακή, διευθύνει μαζί μέ τή Ρόζα Λούξεμπουργκ τήν «Κόκκινη Σημαία» [163]. Χθές ἔφτασε στή Μόσχα ἕνα ἀντίτυπο αὐτῆς τῆς ἐφημερίδας. Ἔφτασε μέ μεγάλες δυσκολίες καί περιπέτειες. Θά δεῖτε σ᾽αὐτή μιά σειρά ἄρθρα, θά δεῖτε πώς ὅλοι αὐτοί, οἱ ἡγέτες τῆς ἐπανάστασης, μιλοῦν σ᾽αὐτή τήν ἐφημερίδα γιά τήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ ἀπό τήν ἀστική τάξη. Ἡ θέληση τῆς Γερμανίας βρισκόταν στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν. Αὐτοί τύπωναν μόνο τίς δικές τους ἐφημερίδες· καί νά πού ἡ «Κόκκινη Σημαία» λέει ὅτι μόνο οἱ ἐργατικές μάζες ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀπολαμβάνουν τά λαϊκά ἀγαθά. Στή Γερμανία, ἄν καί δέν πέρασε παρά μόνο ἕνας μήνας ἐπανάστασης, ὅλη ἡ χώρα χωρίστηκε τώρα σέ δυό στρατόπεδα. Ὅλοι οἱ σοσιαλιστές-προδότες κραυγάζουν ὅτι εἶναι ὑπέρ τῆς Συντακτικῆς, ἐνῶ οἱ σοσιαλιστές—οἱ ἀληθινοί, οἱ τίμιοι σοσιαλιστές—λένε: «Εἴμαστε ὅλοι ὑπέρ τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν». Δέν λένε: «ὑπέρ τῶν ἀγροτῶν», γιατί στή Γερμανία μιά σημαντική μερίδα ἀγροτῶν μισθώνει κι᾽αὐτή ἐργάτες, ἀλλά λένε: «ὑπέρ τῶν ἐργατῶν καί τῶν στρατιωτῶν». Λένε: «ὑπέρ τῶν μικροαγροτῶν». Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔγινε ἤδη ἐκεῖ μιά μορφή διακυβέρνησης.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἐξουσία παγκόσμια. Ἡ ἐξουσία αὐτή παίρνει τή θέση τοῦ παλιοῦ ἀστικοῦ κράτους. Ὄχι μόνο ἡ μοναρχία, ἀλλά καί ἡ δημοκρατία, ἐφόσον ἀφήνει στούς καπιταλιστές τήν ἰδιοκτησία τους—τά ἐργοστάσια, τίς τράπεζες, τά τυπογραφεῖα τους—ἡ τέτια δημοκρατία εἶναι μιά ἀπό τίς μορφές καταλήστευσης τοῦ λαοῦ ἀπό τήν ἀστική τάξη. Καί οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν δίκιο, ὅταν ἔλεγαν ὅτι ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται. Ἡ ἀνάπτυξή της διαφέρει ἀπό χώρα σέ χώρα. Τό ξετύλιγμά της εἶναι πάντα μακρόχρονο καί ἐπίπονο. Εἶναι κακός σοσιαλιστής ἐκεῖνος πού νομίζει ὅτι οἱ καπιταλιστές θά παραιτηθοῦν μεμιᾶς ἀπό τά δικαιώματά τους. Ὄχι. Τέτιους καλωσυνάτους καπιταλιστές δέν ἔβγαλε ἀκόμη ὁ κόσμος. Ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά ἀναπτυχθεῖ μόνο στήν πάλη ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Δέν ὑπῆρξε ἀκόμη στόν κόσμο κυρίαρχη τάξη, πού νά

κατέθεσε τά ὅπλα δίχως ἀγώνα. Οἱ καπιταλιστές ξέρουν τί πάει νά πεῖ μπολσεβικισμός. Παλιότερα ἔλεγαν: «ἡ ρωσική κουταμάρα καί ἡ ρωσική καθυστέρηση κάνουν ἐκεῖ ταχυδακτυλουργίες, ἀπό τίς ὁποῖες δέν θά βγεῖ τίποτε. Ἐκεῖ, στή Ρωσία κυνηγοῦν κάτι φαντάσματα, κάτι ὀπτασίες τοῦ ὑπερπέραν». Ἐνῶ τώρα αὐτοί οἱ ἴδιοι οἱ κύριοι καπιταλιστές βλέπουν ὅτι ἡ ἐπανάσταση αὐτή εἶναι μιά παγκόσμια πυρκαγιά καί ὅτι μόνο ἡ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων μπορεῖ νά θριαμβεύσει. Σέ μᾶς γίνεται τώρα τό πέρασμα στίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς. Καί στή Γερμανία ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἤ ἐργάτες γῆς, ἤ μικροχωρικοί. Στή Γερμανία οἱ μεγαλοχωρικοί εἶναι τίς πιό πολλές φορές ἕνα εἶδος τσιφλικάδες.

Χθές ἡ ἐλβετική κυβέρνηση ἀπέλασε ἀπό τήν Ἐλβετία τόν ἀντιπρόσωπό μας σ'αὐτή τή χώρα· ξέρουμε τίς αἰτίες. Ξέρουμε ὅτι οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι ἰμπεριαλιστές φοβοῦνται τό γεγονός ὅτι αὐτός μᾶς ἔστελνε κάθε μέρα τηλεγραφήματα καί ἐκθέσεις γιά τίς συγκεντρώσεις στό Λονδίνο, ὅπου οἱ ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας διακήρυσσαν: «Ἔξω τά βρετανικά στρατεύματα ἀπό τή Ρωσία!». Αὐτός μᾶς ἔστελνε εἰδήσεις καί γιά τή Γαλλία. Λέγεται ὅτι οἱ ἰμπεριαλιστές ἐπέδοσαν τελεσίγραφο στούς ἀντιπροσώπους τῆς Ρωσίας. Ἀπέλασαν τούς ἀντιπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἀπό τή Σουηδία, καί αὐτοί πρόκειται νά ἐπιστρέψουν στή Ρωσία. Μά εἶναι ἀκόμη νωρίς νά ἀγαλλιοῦν οἱ ἰμπεριαλιστές. Αὐτή εἶναι μιά φτηνή νίκη. Τό διάβημα αὐτό δέν ὁδηγεῖ σέ τίποτε. Ὅσο κι'ἄν κρύβουν οἱ «σύμμαχοι» τήν ἀλήθεια, ὅσο κι'ἄν ἐξαπατοῦν τό λαό, ὅσο κι'ἄν πασχίζουν νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, τελικά ὁ λαός θά μάθει ὅλη τήν ἀλήθεια.

Κι'ἐμεῖς σᾶς λέμε: — ἐντείνετε ὅλες σας τίς δυνάμεις γιά τήν ἀπόκρουση τῶν «συμμάχων» καί τήν ἐνίσχυση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ! Εἶναι κατανοητά ὅσα ἔγιναν σ'ἐμᾶς ὅταν δέν ὑπῆρχε ὁ Κόκκινος Στρατός. Τώρα ὅμως βλέπουμε ὅτι ὁ Κόκκινος Στρατός δυναμώνει καί διεκδικεῖ τή νίκη. Ἀπέναντι στό στρατό μας στέκουν τά ἀγγλικά στρατεύματα. Καί ὁ στρατός μας ἔχει ἀξιωματικούς, πού μόλις χθές στρατολογήθηκαν μέσα ἀπό τήν ἐργατική τάξη, πού μόλις χθές παρακολούθησαν γιά πρώτη φορά μαθήματα στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης. Διαθέτουμε πλῆθος στοιχεῖα πού δείχνουν πώς, ὅταν πιάνουμε αἰχμαλώτους καί οἱ αἰχμάλωτοι αὐτοί διαβάζουν τό Σύνταγμα τῆς Δημοκρατίας μας, μεταφρασμένο στά ἀγγλικά, αὐτοί λένε: «Μᾶς ἐξαπάτησαν. Ἡ Σοβιετική Ρωσία δέν εἶναι τέτια πού τή νομίζαμε. Ἡ Σοβιετική

ἐξουσία εἶναι ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων». Κι᾿ἐμεῖς λέμε: «Ναί, σύντροφοι, πολεμᾶμε ὄχι μόνο γιά τή Σοβιετική Ρωσία—παλεύουμε γιά τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζομένων ὅλου τοῦ κόσμου». Ὅσο συγκρατοῦμε τήν πίεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, δυναμώνει ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία. Δυναμώνει ἡ ἐπανάσταση καί σέ ὅλες τίς ἄλλες χῶρες. Νά γιατί αὐτή, ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση, ὅπως κι᾿ἄν τήν ὀνομάζουν στήν Εὐρώπη, ὀρθώθηκε σέ ὅλο της τό ἀνάστημα, καί ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλισμός θά χαθεῖ. Καί ἡ θέση μας, ὅσο δύσκολη καί ἄν εἶναι, μᾶς ἐμπνέει τήν πεποίθηση ὅτι δέν παλεύουμε μόνο ἐμεῖς γιά μιά δίκαιη ὑπόθεση, ἀλλά ὅτι ἔχουμε συμμάχους — τούς ἐργάτες κάθε χώρας.

Σύντροφοι, ὕστερα ἀπό αὐτές τίς παρατηρήσεις γιά τή διεθνή μας θέση, θέλω νά πῶ λίγα λόγια ἀκόμη σχετικά μέ ἄλλα ζητήματα. Θέλω νά μιλήσω γιά τά μικροαστικά κόμματα. Τά κόμματα αὐτά νόμιζαν ὅτι εἶναι σοσιαλιστικά. Μά δέν εἶναι σοσιαλιστικά. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι στήν καπιταλιστική κοινωνία τέτια ἱδρύματα, ὅπως εἶναι οἱ τράπεζες, τά ταμιευτήρια, οἱ ὀργανώσεις ἀλληλοβοήθειας, ὀνομάζονται ἱδρύματα «αὐτοβοήθειας», μά ὅλα αὐτά δέν σημαίνουν ἀπολύτως τίποτε· στήν πραγματικότητα κάτω ἀπ᾿αὐτή τήν ὀνομασία κρύβεται ἡ ληστεία. Ἔ λοιπόν, αὐτά τά κόμματα πού ἔλεγαν πώς εἶναι ὑπέρ τοῦ λαοῦ, ὅταν ἡ ρωσική ἐργατική τάξη ἀπόκρουε τίς ἐπιθέσεις τοῦ Κρασνόφ (αὐτός εἶχε συλληφθεῖ ἀπό τά στρατεύματά μας, ἀλλά δυστυχῶς, ἀφέθηκε ἐλεύθερος, ἐπειδή οἱ ἁρμόδιοι στήν Πετρούπολη εἶναι πολύ μεγαλόψυχοι)—τότε αὐτοί οἱ κύριοι μενσεβίκοι καί δεξιοί ἐσέροι πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτά τά κόμματα τῆς μικροαστικῆς τάξης ποτέ δέν ξέρουν πρός τά ποῦ νά πᾶνε—μέ τούς καπιταλιστές ἤ μέ τούς ἐργάτες. Τά κόμματα αὐτά ἀποτελοῦνται ἀπό ἀνθρώπους πού ζοῦν μέ τήν ἐλπίδα ὅτι μιά μέρα θά πλουτίσουν. Παρακολουθοῦν διαρκῶς πώς γύρω τους οἱ περισσότεροι μικρονοικοκυρέοι ζοῦν ἄσχημα—ὅλοι αὐτοί εἶναι ἐργαζόμενος λαός. Ἔ λοιπόν, αὐτά τά κόμματα, τά μικροαστικά κόμματα πού εἶναι διασπαρμένα σέ ὅλο τόν κόσμο, ἄρχισαν νά ταλαντεύονται. Αὐτό δέν εἶναι κάτι τό καινούργιο. Αὐτό συνέβαινε πάντα, αὐτό συμβαίνει καί σέ μᾶς. Ὅταν ἦλθε ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ἡ πιό δύσκολη περίοδος τῆς ἐπανάστασής μας, τότε πού δέν εἴχαμε στρατό καί εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά συνάψουμε τήν εἰρήνη, ἀλλά παρόλα αὐτά λέγαμε: δέν θά σταματήσουμε οὔτε στιγμή τή σοσιαλιστική μας δουλιά—ὅλοι αὐτοί ἀποσκίρτησαν ἀπό ἐμᾶς. Ξέχασαν ὅτι ἡ Ρωσία ὑφίσταται

αὐτές τίς τεράστιες θυσίες γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί πέρασαν μέ τό μέρος τῶν ὀπαδῶν τῆς Συντακτικῆς. Ἐμφανίστηκαν ὀπαδοί τῆς Συντακτικῆς στή Σαμάρα, στή Σιβηρία. Τώρα τούς διώχνουν ἀπό ἐκεῖ, δείχνοντάς τους ὅτι τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: εἴτε ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, εἴτε ἐξουσία τῶν μπολσεβίκων. Μέσος δρόμος δέν χωράει. Εἴτε ἐξουσία τῶν καταπιεζομένων, εἴτε ἐξουσία τῶν καταπιεστῶν. Μόνο ἐμᾶς μπορεῖ νά ἀκολουθήσει ὅλη ἡ φτωχή ἀγροτιά. Καί θά μᾶς ἀκολουθήσει μόνο ὅταν θά δεῖ ὅτι δέν φερόμαστε μέ τό γάντι ἀπέναντι στό παλιό καθεστώς, ἀλλά κάνουμε τό πᾶν γιά τό καλό τοῦ λαοῦ. Μόνο μιά τέτια ἐξουσία τῶν Σοβιέτ μποροῦσε νά ὑποστηρίζει ὁ λαός ἕνα χρόνο τώρα, παρά τίς δύσκολες συνθῆκες καί τήν πείνα. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ξέρουν ὅτι, ὅσο δύσκολος κι᾽ἄν εἶναι ὁ πόλεμος, ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση θά κάνει ὅλα ὅσα μπορεῖ ἐνάντια στούς καπιταλιστές-ἐκμεταλλευτές, γιά νά πέσει ὅλο τό βάρος τοῦ πολέμου στίς πλάτες αὐτῶν τῶν κυρίων καί ὄχι στίς πλάτες τῶν ἐργατῶν. Καί νά πού ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὑποστηρίζεται ἀπό τό λαό ἐδῶ καί πάνω ἀπό ἕνα χρόνο.

Τώρα πού ξέσπασε ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία, ἄρχισε στροφή στίς γραμμές τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Οἱ καλύτεροι ἀπ᾽αὐτούς ἔτειναν πρός τό σοσιαλισμό. Ἀλλά νόμιζαν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι κυνηγοῦσαν φαντάσματα, χίμαιρες. Τώρα ὅμως πείστηκαν ὅτι ἐκεῖνο πού περίμεναν οἱ μπολσεβίκοι δέν εἶναι καρπός τῆς φαντασίας, ἀλλά ἀντικειμενική πραγματικότητα, ὅτι αὐτή ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση ἄρχισε καί ἀναπτύσσεται σέ ὅλο τόν κόσμο, καί οἱ καλύτεροι ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους ἀρχίζουν νά μετανιώνουν γιά τά λάθη τους καί νά καταλαβαίνουν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἐξουσία τῶν ἐργατῶν ὄχι μόνο ρωσική, ἀλλά παγκόσμια κι᾽ὅτι καμιά Συντακτική δέν πρόκειται νά φέρει τή σωτηρία.

Τώρα πού ξέσπασε ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καί ἡ Ἀμερική ξέρουν ὅτι δέν ἔχουν ἐξωτερικούς ἐχθρούς. Οἱ ἐχθροί τους βρίσκονται στό ἐσωτερικό τῆς κάθε χώρας. Τώρα ἐπέρχεται μιά νέα στροφή: οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι ἄρχισαν νά ταλαντεύονται, καί οἱ καλύτεροι ἀπ᾽αὐτούς κλίνουν πρός τούς μπολσεβίκους καί βλέπουν ὅτι, ὅσο κι᾽ἄν ὁρκίζονται στό ὄνομα τῆς Συντακτικῆς, εἶναι παρόλα αὐτά μέ τό μέρος τῶν λευκῶν. Σέ ὅλο τόν κόσμο τό ζήτημα μπαίνει τώρα ἔτσι: εἴτε Σοβιετική ἐξουσία, εἴτε ἐξουσία τῶν ληστῶν, πού ἐξόντωσαν δέκα ἑκατομμύρια ἀνθρώπους σ᾽αὐτό

τόν πόλεμο, σακάτεψαν εἴκοσι ἑκατομμύρια καί τώρα ἐξακολουθοῦν νά ληστεύουν ἄλλες χῶρες.

Νά, σύντροφοι, ποιό εἶναι τό ζήτημα πού προκαλεῖ τίς ταλαντεύσεις τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας. Ξέρουμε ὅτι τά κόμματα αὐτά πάντα ταλαντεύονται, ὅτι πάντα θά ταλαντεύονται. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἀντλοῦν τίς πεποιθήσεις τους ἀπό τή ζωή καί δέν πιστεύουν στίς φυλλάδες καί στά λόγια. Ἐμεῖς λέμε στό μεσαῖο ἀγρότη: ἐσύ δέν εἶσαι ἐχθρός μας· δέν ἔχουμε λόγο νά τόν ἀδικοῦμε, κι'ἄν κάποιο τοπικό Σοβιέτ καταφέρει δυνατό χτύπημα στό μεσαῖο ἀγρότη καί τόν κάνει νά πονέσει, σημαίνει ὅτι τό Σοβιέτ αὐτό δέν ξέρει νά ἐνεργεῖ ὅπως πρέπει καί γι'αὐτό ὀφείλουμε νά τό παραμερίσουμε. Ἡ μεσαία, ἡ μικροαστική δημοκρατία θά ταλαντεύεται πάντα. Κι'ἄν αὐτή, σάν ἐκκρεμές, ἔκλινε πρός ἐμᾶς, πρέπει νά τή στηρίξουμε. Ἐμεῖς λέμε: «Ἄν πρόκειται νά μᾶς χαλᾶτε τή δουλιά μας—δέν σᾶς θέλουμε. Ἀλλά, ἄν πρόκειται νά μᾶς βοηθήσετε—σᾶς δεχόμαστε». Στούς μενσεβίκους ὑπάρχουν διάφορες ὁμάδες, ὑπάρχει ἡ ὁμάδα τῶν «ἀκτιβιστῶν» (τῶν ὀπαδῶν τῆς δράσης). Αὐτός εἶναι ἕνας ὅρος λατινικός καί κάτω ἀπό αὐτόν κρύβονταν ἐκεῖνοι πού ἔλεγαν: «Δέν φτάνει νά κάνουμε κριτική. Πρέπει νά βοηθοῦμε ἔμπρακτα». Ἐμεῖς εἴπαμε: θά πολεμήσουμε ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους καί θά εἴμαστε ἀμείλικτοι ἀπέναντι σ'ἐκείνους πού τούς βοηθοῦν. Ἀλλά ὅταν βρίσκονται ἄνθρωποι πού κατάλαβαν ὅτι ἔσφαλαν, πρέπει νά τούς δεχτοῦμε, νά τούς φερθοῦμε μέ ἐπιείκεια. Ὁ μεσαῖος, αὐτός πού στέκει ἀνάμεσα στόν ἐργάτη καί στόν καπιταλιστή, θά ταλαντεύεται πάντα. Αὐτός νόμιζε ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά συντριβεῖ σύντομα. Στήν πραγματικότητα ὅμως δέν συνέβηκε ἔτσι. Ὁ εὐρωπαϊκός ἰμπεριαλισμός δέν μπορεῖ νά συντρίψει τήν ἐξουσία μας. Ἡ ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται τώρα σέ διεθνή κλίμακα. Καί τώρα λέμε: ὅσοι ἀπό σᾶς πού ταλαντευόσασταν, καταλάβατε καί εἴδατε τώρα τό σφάλμα σας, ἐλᾶτε μέ μᾶς. Ἐμεῖς δέν σᾶς διώχνουμε. Πρίν ἀπόλα πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλη μας τήν προσοχή, ὥστε οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ὅποιοι κι'ἄν ἦταν στό παρελθόν, ἔστω κι'ἄν ταλαντεύονταν, ἄν μᾶς συμπαθοῦν εἰλικρινά, νά ἔλθουν μέ μᾶς. Τώρα εἴμαστε ἀρκετά δυνατοί καί δέν φοβόμαστε κανένα. Θά τούς ἀφομοιώσουμε ὅλους. Ἐνῶ αὐτοί δέν πρόκειται νά μᾶς ἀφομοιώσουν. Μή ξεχνᾶτε ὅτι οἱ ταλαντεύσεις αὐτῶν τῶν κομμάτων εἶναι ἀναπόφευκτες. Σήμερα τό ἐκκρεμές κλίνει πρός τή μιά μεριά, αὔριο πρός τήν ἄλλη. Πρέπει νά παραμείνουμε τό προλεταριακό κόμμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν

καταπιεζομένων. Μά ἐμεῖς κυβερνᾶμε τώρα ὁλόκληρη τή Ρωσία καί ἐχθρό μας ἔχουμε μόνο αὐτόν πού ζεῖ ἀπό τήν ξένη ἐργασία. Οἱ ἄλλοι δέν εἶναι ἐχθροί μας. Αὐτοί ἁπλῶς ταλαντεύονται. Ἀλλά οἱ ταλαντευόμενοι δέν εἶναι καί ἐχθροί.

Καί τώρα ἕνα ἄλλο ζήτημα. Τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ὅλοι σας ξέρετε ὅτι στή χώρα μας ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση, πού εἶχε βελτιωθεῖ λίγο τό φθινόπωρο, χειροτερεύει πάλι. Ὁ λαός πάλι πεινάει καί κατά τήν ἄνοιξη ἡ κατάσταση θά χειροτερέψει ἀκόμη πιό πολύ. Οἱ σιδηροδρομικές μας μεταφορές εἶναι τώρα πολύ ξεχαρβαλωμένες. Ἐπιπλέον εἶναι τώρα παραφορτωμένες μέ τούς αἰχμαλώτους πού ἐπιστρέφουν στήν πατρίδα. Ἀπό τή Γερμανία καταφτάνουν τώρα στή Ρωσία δυό ἑκατομμύρια ἄνθρωποι. Αὐτά τά δυό ἑκατομμύρια εἶναι ἐξαντλημένοι, ταλαιπωρημένοι. Πείνασαν ὅσο κανένας ἄλλος. Δέν εἶναι ἄνθρωποι, ἀλλά σκιές, σκελετοί. Οἱ μεταφορές μας ξεχαρβαλώθηκαν ἀκόμη πιό πολύ ἀπό τόν ἐσωτερικό πόλεμο. Ἀτμομηχανές δέν ἔχουμε, βαγόνια δέν ἔχουμε. Καί ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση γίνεται ὅλο καί πιό δύσκολη. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἔχοντας ὑπόψη του αὐτή τή δύσκολη κατάσταση, εἶπε: ἄν τώρα ἔχουμε στρατό καί πειθαρχία βασισμένη στούς κομματικούς πυρῆνες πού ὑπάρχουν στό κάθε σύνταγμα, καί οἱ περισσότεροι ἀξιωματικοί εἶναι τώρα ἀξιωματικοί πού προέρχονται ἀπό τούς ἐργάτες κι᾿ ὄχι «κανακάρηδες»· ἄν οἱ ἀξιωματικοί αὐτοί κατάλαβαν ὅτι ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά δόσει ἀνθρώπους γιά νά διευθύνουν τό κράτος καί κόκκινους ἀξιωματικούς—ἀπό τή στιγμή αὐτή ὁ σοσιαλιστικός στρατός θά εἶναι στ᾿ἀλήθεια σοσιαλιστικός, μέ σῶμα ἀξιωματικῶν, ἀνανεωμένο μέ τή συμμετοχή τῶν κόκκινων ἀξιωματικῶν. Ξέρουμε ὅτι τώρα ἡ στροφή ἔγινε. Ἔχουμε στρατό μέ μιά νέα πειθαρχία. Τήν πειθαρχία τή στηρίζουν οἱ πυρῆνες, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐπίτροποι, πού κατά ἑκατοντάδες χιλιάδες πήγαιναν στό μέτωπο καί ἐξηγοῦσαν στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες γιατί γίνεται ὁ πόλεμος. Νά γιατί ἔγινε στροφή στό στρατό μας. Νά γιατί αὐτή ἡ στροφή ἐκδηλώθηκε τόσο ἔντονα. Οἱ ἀγγλικές ἐφημερίδες λένε ὅτι ἡ Ρωσία ἀποτελεῖ τώρα ἕνα σοβαρό ἐχθρό.

Ξέρουμε καλά πόσο ἄσχημος εἶναι ὁ ἐπισιτιστικός μας μηχανισμός. Σ᾿αὐτόν τρύπωσαν ὁρισμένες ὁμάδες ἀνθρώπων πού ἐξαπατοῦσαν, ἐξαπατοῦν καί κατακλέβουν. Ξέρουμε ὅτι μέσα στή μάζα τῶν σιδηροδρομικῶν, ὅλοι ὅσοι σηκώνουν στίς πλάτες τους ὅλο τό βάρος τῆς δουλιᾶς, εἶναι μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἐνῶ οἱ κορυφές εἶναι θιασῶτες τοῦ παλιοῦ καθε-

στῶτος καί εἴτε κάνουν σαμποτάζ, εἴτε δουλεύουν ἀνόρεχτα. Σύντροφοι, ξέρετε ὅτι ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ἐπαναστατικός πόλεμος. Γιά τή διεξαγωγή τοῦ πολέμου αὐτοῦ πρέπει νά τραβηχτοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ λαοῦ. Ὅλη ἡ χώρα πρέπει νά μετατραπεῖ σέ ἐπαναστατικό στρατόπεδο. Ὅλοι νά βοηθήσουν! Καί ἡ βοήθεια αὐτή δέν εἶναι μόνο νά πᾶνε ὅλοι στό μέτωπο, ἀλλά καί τοῦτο: ἡ τάξη τοῦ κράτους πού ὁδηγεῖ ὅλους πρός τήν ἀπελευθέρωση, πού ὑποστηρίζει τή Σοβιετική ἐξουσία — ἡ τάξη αὐτή νά κυβερνᾶ, γιατί μόνο αὐτή ἔχει τέτιο δικαίωμα. Ξέρουμε πόσο δύσκολη εἶναι αὐτή ἡ δουλιά, μιά καί τόσον καιρό ἡ ἐργατική τάξη ὄχι μόνο ἦταν παραμερισμένη ἀπό τή διακυβέρνηση, ἀλλά καί δέν τῆς δινόταν ἡ δυνατότητα νά μάθει γράμματα, ξέρουμε πόσο δύσκολο τῆς εἶναι νά τά μάθει ὅλα μεμιᾶς. Στό στρατιωτικό τομέα, τόν πιό δύσκολο καί τόν πιό ἐπικίνδυνο τομέα, ἡ ἐργατική τάξη ὡστόσο πραγματοποίησε αὐτή τή στροφή. Οἱ συνειδητοί ἐργάτες πρέπει νά μᾶς βοηθήσουν νά πραγματοποιήσουμε τήν ἴδια στροφή καί στόν ἐπισιτιστικό τομέα καί στόν τομέα τῶν σιδηροδρόμων. Πρέπει ὁ κάθε σιδηροδρομικός καί ὁ κάθε ἐργαζόμενος στόν ἐπισιτισμό νά θεωρεῖ τόν ἑαυτό του στρατιώτη πού βρίσκεται στό πόστο του. Πρέπει νά θυμᾶται ὅτι κάνει πόλεμο ἐνάντια στήν πείνα. Πρέπει νά ξεφορτωθεῖ τίς παλιές γραφειοκρατικές συνήθειες. Αὐτές τίς μέρες πήραμε ἀπόφαση νά δημιουργήσουμε ἐργατική ἐπιθεώρηση ἐπισιτισμοῦ[164]. Ἐμεῖς λέμε: γιά νά ἐπέλθει στροφή στό μηχανισμό τῶν σιδηροδρόμων, γιά νά μετατραπεῖ σέ ἕνα εἶδος Κόκκινου Στρατοῦ, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συμμετοχή τῶν ἐργατῶν. Καλέστε τούς ἀνθρώπους σας. Ὀργανῶστε μαθήματα, μορφῶστε τους, διορίστε τους ἐπιτρόπους. Μόνο αὐτοί, ὅταν θά ἀναδείξουν στελέχη ἀπό τίς γραμμές τους, μόνο αὐτοί θά τά καταφέρουν νά ἀποκτήσουμε ἀπό τό στρατό τῶν παλιῶν ὑπαλλήλων στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἕνα εἶδος κόκκινο σοσιαλιστικό στρατό, καθοδηγούμενο ἀπό ἐργάτες, πού δέν θά δουλεύει καταναγκαστικά, ἀλλά ἐθελοντικά, τό ἴδιο ὅπως δουλεύουν καί πεθαίνουν στό μέτωπο οἱ κόκκινοι ἀξιωματικοί, ξέροντας ὅτι πεθαίνουν γιά τή σοσιαλιστική δημοκρατία.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 275

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 28ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ σ. ΠΡΟΣΙΑΝ

Ἔτυχε νά γνωριστῶ μέ τόν σ. Προσιάν καί νά τόν ἐκτιμήσω κατά τή διάρκεια τῆς ἀπό κοινοῦ δουλιᾶς στό ΣΛΕ στά τέλη τοῦ περασμένου καί στίς ἀρχές αὐτοῦ τοῦ χρόνου, ὅταν οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἦταν μαζί μας. Ὁ Προσιάν ξεχώριζε ἀμέσως μέ τή μεγάλη ἀφοσίωση στήν ἐπανάσταση καί στό *σοσιαλισμό*. Δέν μποροῦμε νά ποῦμε γιά ὅλους τούς ἀριστερούς ἐσέρους ὅτι ἦταν σοσιαλιστές, ἀκόμη καί γιά τούς περισσότερους ἴσως ἀπ'αὐτούς δέν μποροῦμε ἐπίσης νά τό ποῦμε αὐτό. Ὅμως, γιά τόν Προσιάν αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε, γιατί παρά τό ὅτι πίστευε στήν ἰδεολογία τῶν ρώσων ναρόντνικων, πού ἦταν ἰδεολογία ὄχι σοσιαλιστική, ἔβλεπε κανείς στόν Προσιάν ἕναν βαθιά πεπεισμένο σοσιαλιστή. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἔγινε σοσιαλιστής μέ τό δικό του τρόπο, ὄχι μέσω τοῦ μαρξισμοῦ, ὄχι ἀπό τίς ἰδέες τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, καί ἀρκετές φορές μοῦ ἔτυχε νά παρατηρήσω, ὅταν δουλεύαμε μαζί στό ΣΛΕ, πώς ὁ σ. Προσιάν περνοῦσε ἀποφασιστικά μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων-κομμουνιστῶν ἐνάντια στούς συναδέλφους του, τούς ἀριστερούς ἐσέρους, ὅταν αὐτοί ἐκφραζαν τίς ἀπόψεις τῶν μικρονοικοκυρέων καί κρατοῦσαν ἀρνητική στάση ἀπέναντι στά κομμουνιστικά μέτρα στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Θυμᾶμαι ἰδιαίτερα τή συζήτηση πού εἶχα μέ τόν σ. Προσιάν λίγο πρίν τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τότε φάνηκε πώς οἱ οὐσιαστικές διαφωνίες πού ὑπῆρχαν ἀνάμεσά μας, ὥς ἕνα βαθμό ἐξαλείφθηκαν. Ὁ Προσιάν ἄρχισε νά μοῦ μιλᾶ γιά τήν ἀνάγκη συγχώνευσης τῶν κομμάτων μας καί νά μοῦ λέει ὅτι οἱ πιό ἀπομακρυσμένοι ἀπό τόν κομμουνισμό (ἡ λέξη αὐτή τότε ἀκόμη δέν ἦταν σέ χρήση) ἀριστεροί ἐσέροι ὁλοφάνερα καί σέ πολύ μεγάλο βαθμό τόν πλησίαζαν κατά τή διάρκεια τῆς κοινῆς δουλιᾶς στό ΣΛΕ. Φέρθηκα συγκρατημένα ἀπέναντι στήν πρόταση τοῦ

Προσιάν καί τή χαρακτήρισα πρόωρη, ὅμως τήν προσέγγιση μεταξύ μας στήν πρακτική δουλιά δέν τήν ἀρνιόμουν καθόλου.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ ἐπέφερε πλήρη διάσταση, καί ἀπό τή διάσταση δέν μποροῦσε νά μή προκληθεῖ ἕνας ἀνοιχτός, ἀκόμη καί στρατιωτικός ἀγώνας, ὅταν παρθεῖ ὑπόψη ἡ ἐπαναστατική συνέπεια καί πίστη τοῦ Προσιάν. Ὅτι ὅμως ἡ ὑπόθεση θά μποροῦσε νά φτάσει ὥς τήν ἐξέγερση, ἤ σέ τέτια γεγονότα, ὅπως ἡ προδοσία τοῦ ἀρχιστράτηγου Μουραβιόφ, ἀριστεροῦ ἐσέρου, πρέπει νά παραδεχτῶ ὅτι αὐτό δέν τό περίμενα σέ καμιά περίπτωση. Ὅμως τό παράδειγμα τοῦ Προσιάν μοῦ ἔδειξε πόσο βαθιά σφηνώθηκε *ὁ πατριωτισμός* στά μυαλά ἀκόμη καί τῶν πιό εἰλικρινῶν καί πεπεισμένων σοσιαλιστῶν ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους —πῶς στή δύσκολη στιγμή τῆς ἱστορίας παρουσιάστηκαν ἀναπόφευκτα οἱ διαφωνίες πού ὑπῆρχαν στίς γενικές βάσεις τῆς κοσμοαντίληψης. Ὁ ὑποκειμενισμός τῶν ναρόντνικων ὁδήγησε στό μοιραῖο λάθος ἀκόμη καί τούς καλύτερους ἀπό αὐτούς, πού ἀφέθηκαν νά τυφλωθοῦν ἀπό τήν αὐταπάτη μιᾶς φοβερῆς δύναμης, καί συγκεκριμένα τῆς δύναμης τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἄλλος ἀγώνας ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό αὐτό, ἐκτός ἀπό τόν ἐπαναστατικό, καί μάλιστα χωρίς νά παρθοῦν σήμερα ὁπωσδήποτε ὑπόψη οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες τῆς δικῆς μας καί τῆς διεθνοῦς κατάστασης θά ἦταν, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ χρέους τοῦ ἐπαναστάτη, τελείως ἀπαράδεκτος. Στήν περίπτωση αὐτή ἐπέδρασε τό ἴδιο λάθος πού τό 1907 ἔκανε τούς ἐσέρους «νά μποϋκοτάρουν» ἀπόλυτα τή Δούμα τοῦ Στολίπιν. Μόνο στήν κατάσταση τῶν σφοδρῶν ἐπαναστατικῶν μαχῶν τό λάθος αὐτό τό πλήρωσε ὁ Προσιάν πολύ ἀκριβότερα καί τελικά τόν ὁδήγησε στό δρόμο τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

Καί παρόλα αὐτά ὁ Προσιάν μπόρεσε μέχρι τόν Ἰούλη τοῦ 1918 νά κάνει περισσότερα γιά τή στερέωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀπ'ὅ,τι ἔκανε γιά τήν ὑπόσκαψή της μετά τόν Ἰούλη τοῦ 1918. Καί στίς συνθῆκες τῆς διεθνοῦς κατάστασης πού δημιουργήθηκαν μετά τήν ἐπανάσταση στή Γερμανία, θά γινόταν ἀναπόφευκτα μιά νέα, πιό σταθερή ἀπό ὅ,τι πρίν, προσέγγιση τοῦ Προσιάν μέ τόν κομμουνισμό, ἄν αὐτή τήν προσέγγιση δέν τήν ἐμπόδιζε ὁ πρόωρος θάνατός του.

Ν. Λένιν

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 277,
20 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Δημοσιεύτηκε σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Ο ΑΘΛΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΕΣΝΙΑ

Ἐδῶ καί δεκατρία χρόνια οἱ προλετάριοι τῆς Μόσχας ὕψωσαν τή σημαία τῆς ἐξέγερσης ἐνάντια στόν τσαρισμό. Αὐτό ἦταν τό ἀποκορύφωμα τῆς ἀνάπτυξης τῆς πρώτης ἐργατικῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στόν τσαρισμό. Οἱ ἐργάτες ἡττήθηκαν καί ἡ Πρέσνια βάφτηκε στό αἷμα τῶν ἐργατῶν.

Ὁ ἀλησμόνητος ἡρωισμός τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας ἀποτέλεσε πρότυπο πάλης γιά ὅλες τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Ρωσίας. Ἀλλά οἱ μάζες αὐτές ἦταν τότε πολύ καθυστερημένες ἀκόμη, πολύ σκόρπιες καί δέν ὑποστήριξαν τούς ἥρωες τῆς Πρέσνια καί τῆς Μόσχας, πού ξεσηκώθηκαν μέ τό ὅπλο στό χέρι ἐνάντια στήν τσαρική, τσιφλικάδικη μοναρχία.

Ὕστερα ἀπό τήν ἥττα τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας ἀκολούθησε ἡ ἥττα ὁλόκληρης τῆς πρώτης ἐπανάστασης. Δώδεκα ὁλόκληρα βασανιστικά χρόνια τῆς πιό ἄγριας τσιφλικάδικης ἀντίδρασης τυράννησαν ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας.

Ὁ ἄθλος τῶν ἐργατῶν τῆς Πρέσνια δέν πῆγε στά χαμένα. Οἱ θυσίες τους δέν ἦταν μάταιες. Εἶχε γίνει τό πρῶτο ρῆγμα στήν τσαρική μοναρχία, πού ἀργά, μά σταθερά εὐρυνόταν καί ἐξασθένιζε τό παλιό, μεσαιωνικό καθεστώς. Ὁ ἄθλος τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας ἔφερε στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἕναν ἰσχυρό ἀναβρασμό, πού τά ἴχνη του δέν ἔσβησαν ἀπό τότε, παρόλους τούς διωγμούς.

Ὥς τήν ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1905 ὁ λαός τῆς Ρωσίας ἦταν ἀνίκανος γιά μαζική ἔνοπλη πάλη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές. Ὕστερα ἀπό τό Δεκέμβρη ὁ λαός αὐτός δέν ἦταν πιά ὁ παλιός. Ξαναγεννήθηκε. Πῆρε τό βάπτισμα τοῦ πυρός. Ἀτσαλώθηκε στή φωτιά τῆς ἐξέγερσης. Προετοίμασε τίς φάλαγγες τῶν μαχητῶν πού νίκησαν τό 1917 καί πού

τώρα—ἀντιμετωπίζοντας ἕνα σωρό ἀπίστευτες δυσκολίες, κατανικώντας τά δεινά τῆς πείνας καί τῆς ἐρήμωσης πού προκάλεσε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος—προασπίζουν τήν ὑπόθεση τῆς παγκόσμιας νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ζήτω οἱ ἐργάτες τῆς Κράσναγια Πρέσνια, πρωτοπόρο τμῆμα τῆς παγκόσμιας ἐργατικῆς ἐπανάστασης!

«Κομμουνάρ», ἀρ. φύλ. 63,
22 τοῦ Δεκέμβρη 1918
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

«Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 222,
24 τοῦ Δεκέμβρη 1918
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Μπεντνοτά»

«ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» ΚΑΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Τά λιγοστά φύλλα τῶν ἐφημερίδων «Κόκκινη Σημαία» τοῦ Βερολίνου καί «Σάλπισμα» (Weckruf)[165] τῆς Βιέννης, ὀργάνου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς γερμανικῆς Αὐστρίας, πού ἔφτασαν στή Μόσχα, μᾶς δείχνουν ὅτι οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ πού ὑποστήριζαν τόν πόλεμο τῶν ληστῶν-ἰμπεριαλιστῶν, ὅλοι αὐτοί οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Ἔμπερτ, οἱ Ἄουστερλιτς καί οἱ Ρέννερ, παίρνουν τήν πρέπουσα ἀπάντηση ἀπό τούς ἀληθινούς ἐκπροσώπους τῶν ἐπαναστατῶν προλετάριων τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστρίας. Χαιρετίζουμε θερμά τά δυό ὄργανα, πού μαρτυροῦν τή ζωτικότητα καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς.

Ὅπως φαίνεται, τό κεντρικό ζήτημα τῆς ἐπανάστασης τόσο στή Γερμανία, ὅσο καί στήν Αὐστρία εἶναι τώρα τοῦτο: Συντακτική Συνέλευση ἤ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ; Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς χρεοκοπημένης ΙΙ Διεθνοῦς, ὅλοι τους ἀπό τόν Σάιντεμαν ὥς τόν Κάουτσκι, εἶναι ὑπέρ τῆς πρώτης καί ἀποκαλοῦν τήν ἄποψή τους περιφρούρηση τῆς «δημοκρατίας» (ὁ Κάουτσκι μάλιστα ἔφτασε νά μιλάει γιά «καθαρή δημοκρατία») σέ ἀντίθεση μέ τή δικτατορία. Τίς ἀπόψεις τοῦ Κάουτσκι τίς ἀνάλυσα διεξοδικά στήν μπροσούρα: «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι»*, πού κυκλοφόρησε αὐτές τίς μέρες στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη. Θά ἐπιχειρήσω νά ἐκθέσω συνοπτικά τήν οὐσία τοῦ ἐπίμαχου ζητήματος πού μπῆκε τώρα πρακτικά στήν ἡμερήσια διάταξη ὅλων τῶν προηγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν.

Οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι μιλοῦν γιά «καθαρή δημοκρατία», ἤ γιά «δημοκρατία» γενικά, γιά νά ἐξαπατήσουν τίς

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 235-338. *Ἡ Σύντ.*

μάζες καί νά κρύψουν ἀπό αὐτές τόν *ἀστικό* χαρακτήρα τῆς *σύγχρονης* δημοκρατίας. Δέν πειράζει ἄν ἡ ἀστική τάξη ἐξακολουθεῖ νά κρατᾶ στά χέρια της ὅλο τό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δέν πειράζει ἄν μιά χούφτα ἐκμεταλλευτές ἐξακολουθοῦν νά χρησιμοποιοῦν, τήν παλιά, ἀστική, κρατική μηχανή! Ἡ ἀστική τάξη ἀρέσκεται, φυσικά, νά ὀνομάζει «ἐλεύθερες», «ἴσες», «δημοκρατικές», «παλλαϊκές» τίς ἐκλογές πού γίνονται κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθῆκες, ἐπειδή οἱ λέξεις αὐτές χρησιμεύουν γιά τήν ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας, γιά τήν ἀπόκρυψη τοῦ ὅτι ἡ ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς καί ἡ πολιτική ἐξουσία παραμένουν στούς ἐκμεταλλευτές, καί γι'αὐτό οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά πραγματική ἐλευθερία, γιά πραγματική ἰσότητα γιά τούς ἐκμεταλλευόμενους, δηλ. γιά τήν τεράστια πλειονότητα τοῦ πληθυσμοῦ. Τήν ἀστική τάξη τή συμφέρει καί τῆς χρειάζεται νά κρύβει ἀπό τό λαό τόν *ἀστικό* χαρακτήρα τῆς σύγχρονης δημοκρατίας, νά τήν παρουσιάζει σάν δημοκρατία γενικά, ἤ σάν «καθαρή δημοκρατία», καί οἱ Σάιντεμαν, καθώς καί οἱ Κάουτσκι, ἐπαναλαβαίνοντάς το αὐτό ἐγκαταλείπουν *στήν πράξη* τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου καί περνοῦν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς στόν τελευταῖο πρόλογο τοῦ «Κομμουνιστικοῦ Μανιφέστου», πού τόν ὑπόγραψαν καί οἱ δυό (στά 1872), θεωροῦσαν ἀπαραίτητο νά ἐπιστήσουν εἰδικά τήν προσοχή τῶν ἐργατῶν στό ζήτημα ὅτι τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ ἁπλῶς νά πάρει στά χέρια του τήν ἕτοιμη (δηλ. τήν ἀστική) κρατική μηχανή καί νά τή βάλει σέ κίνηση γιά τούς δικούς του σκοπούς, ὅτι πρέπει νά τή σπάσει, νά τήν τσακίσει. Ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι ἔγραψε ὁλόκληρη μπροσούρα γιά τή «Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», κρύβοντας ἀπό τούς ἐργάτες αὐτή τή σπουδαιότατη μαρξιστική ἀλήθεια, διαστρεβλώνοντας πέρα γιά πέρα τό μαρξισμό, καί φυσικά οἱ ἔπαινοι γι'αὐτή τήν μπροσούρα, πού τόσο ἁπλόχερα σκόρπιζαν οἱ κύριοι Σάιντεμαν καί Σία, ἀνταποκρίνονταν ὁλοκληρωτικά, σάν ἔπαινοι πρακτόρων τῆς ἀστικῆς τάξης, σέ ἕναν ἄνθρωπο πού περνάει μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Νά μιλάει κανείς γιά καθαρή δημοκρατία, γιά δημοκρατία γενικά, γιά ἰσότητα, γιά ἐλευθερία, γιά παλλαϊκότητα, ὅταν οἱ ἐργάτες καί ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι πεινασμένοι, γυμνοί, ρημαγμένοι, καταπονημένοι ὄχι μόνο ἀπό τήν καπιταλιστική μισθωτή δουλεία, ἀλλά καί ἀπό τόν τετράχρονο ληστρικό πόλεμο, ἐνῶ οἱ καπιταλιστές καί οἱ κερδοσκόποι ἐξακολουθοῦν

νά ἔχουν στά χέρια τους τήν ἀποκτημένη μέ ληστεῖες «ἰδιοκτησία» καί τόν «ἕτοιμο» μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, σημαίνει χλευασμό τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων. Αὐτό σημαίνει περιφρόνηση τῶν βασικῶν ἀληθειῶν τοῦ μαρξισμοῦ, πού δίδασκε στούς ἐργάτες: πρέπει νά χρησιμοποιήσετε τήν ἀστική δημοκρατία πού ἀντιπροσωπεύει τεράστια ἱστορική πρόοδο σέ σύγκριση μέ τή φεουδαρχία, ἀλλά νά μή ξεχνᾶτε οὔτε στιγμή τόν ἀστικό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς «δημοκρατίας», τόν ἱστορικά συμβατικό καί περιορισμένο χαρακτήρα της, μήν ἐγκολπώνεστε τή «δεισιδαίμονη πίστη» στό «κράτος», μή ξεχνᾶτε ὅτι καί στήν πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία, καί ὄχι μόνο στή μοναρχία, τό κράτος δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μιά μηχανή γιά τήν καταστολή μιᾶς τάξης ἀπό μιάν ἄλλη.

Ἡ ἀστική τάξη εἶναι ἀναγκασμένη νά ὑποκρίνεται καί νά ὀνομάζει «παλλαϊκή ἐξουσία» ἤ δημοκρατία γενικά, ἤ καθαρή δημοκρατία τήν *(ἀστική)* ρεπουμπλικανική δημοκρατία, πού στήν πραγματικότητα εἶναι δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, δικτατορία τῶν ἐκμεταλλευτῶν πάνω στίς ἐργαζόμενες μάζες. Οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Ἄουστερλιτς καί οἱ Ρέννερ (τώρα, δυστυχῶς, μέ τή βοήθεια τοῦ Φρίντριχ Ἄντλερ) ὑποστηρίζουν αὐτό τό ψέμα κι᾽αὐτή τήν ὑποκρισία. Ἐνῶ οἱ μαρξιστές, οἱ κομμουνιστές τήν ξεσκεπάζουν καί λένε ἀνοιχτά στούς ἐργάτες καί στίς ἐργαζόμενες μάζες τήν καθαρή ἀλήθεια: στήν πραγματικότητα ἡ ρεπουμπλικανική δημοκρατία, ἡ Συντακτική Συνέλευση, οἱ παλλαϊκές ἐκλογές κτλ. σημαίνουν δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, καί γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου δέν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος ἀπό τήν ἀντικατάσταση αὐτῆς τῆς δικτατορίας μέ *τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.* Μόνο ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι σέ θέση νά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τήν ψευτιά, τήν καλπιά, τήν ὑποκρισία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, αὐτῆς τῆς δημοκρατίας *γιά τούς πλούσιους,* μόνο αὐτή εἶναι σέ θέση νά ἐγκαθιδρύσει τή δημοκρατία *γιά τούς φτωχούς,* δηλ. νά κάνει *στήν πράξη* τά ἀγαθά τῆς δημοκρατίας προσιτά στούς ἐργάτες καί στούς φτωχούς ἀγρότες, ἐνῶ τώρα (ἀκόμη καί στήν πιό δημοκρατική *ἀστική* δημοκρατία) τά ἀγαθά αὐτά τῆς δημοκρατίας εἶναι *στήν πράξη* ἀπρόσιτα στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων.

Ἄς πάρουμε, λ.χ., τήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί τήν ἐλευθερία τοῦ Τύπου. Οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Ἄουστερλιτς καί οἱ Ρέννερ πασχίζουν νά πείσουν τούς ἐργάτες

ὅτι οἱ ἐκλογές γιά Συντακτική Συνέλευση πού γίνονται τώρα στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία, διεξάγονται «δημοκρατικά». Αὐτό εἶναι μιά ψευτιά, γιατί *στήν πραγματικότητα* οἱ καπιταλιστές, οἱ ἐκμεταλλευτές, οἱ τσιφλικάδες, οἱ κερδοσκόποι κρατοῦν στά χέρια τους τά $^{9}/_{10}$ ἀπό τά καλύτερα οἰκήματα πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν γιά συγκεντρώσεις καί τά $^{9}/_{10}$ τῶν ἀποθεμάτων χαρτιοῦ, τῶν τυπογραφείων κτλ. Ὁ ἐργάτης στήν πόλη, ὁ ἐργάτης γῆς καί ὁ μεροκαματιάρης στό χωριό *στήν πραγματικότητα* ἀποκλείονται ἀπό τή δημοκρατία τόσο μέ τό «ἱερό δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας» (πού περιφρουρεῖται ἀπό τούς κυρίους Κάουτσκι καί Ρέννερ καί πού μέ τό μέρος τους πέρασε, δυστυχῶς, καί ὁ Φρίντριχ Ἄντλερ), ὅσο καί μέ τόν ἀστικό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δηλ. μέ τούς ἀστούς ὑπαλλήλους, μέ τούς ἀστούς δικαστές κτλ. Στή γερμανική «ρεπουμπλικανική» (ἀστικοδημοκρατική) δημοκρατία ἡ τωρινή «ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί τοῦ Τύπου» εἶναι ψευτιά καί ὑποκρισία, γιατί *στήν πραγματικότητα* σημαίνει *ἐλευθερία γιά τούς πλούσιους* νά ἀγοράζουν καί νά ἐξαγοράζουν τόν Τύπο, *ἐλευθερία τῶν πλουσίων* νά δηλητηριάζουν τό λαό μέ τήν ψευτιά τοῦ ἀστικοῦ Τύπου, *ἐλευθερία τῶν πλουσίων* νά ἔχουν στήν «ἰδιοκτησία» τους τά τσιφλικάδικα οἰκήματα, τά καλύτερα κτίρια κτλ. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου *θά δημεύσει* ἀπό τούς καπιταλιστές ὑπέρ τῶν ἐργαζομένων τά τσιφλικάδικα οἰκήματα, τά καλύτερα κτίρια, τά τυπογραφεῖα, τίς ἀποθῆκες χαρτιοῦ.

Αὐτό θά σημάνει ἀντικατάσταση τῆς «παλλαϊκῆς», «καθαρῆς» δημοκρατίας μέ τή «δικτατορία μιᾶς τάξης»—οὐρλιάζουν οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Ἄουστερλιτς καί οἱ Ρέννερ (μαζί μέ τούς ὁμοϊδεάτες τους τῶν ἄλλων χωρῶν, τούς Γκόμπερς, τούς Χέντερσον, τούς Ρενοντέλ, τούς Βαντερβέλντε καί Σία).

Δέν εἶναι ἀλήθεια—τούς ἀπαντᾶμε ἐμεῖς. Αὐτό θά σημάνει ἀντικατάσταση τῆς πραγματικῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης (δικτατορίας πού τή συγκαλύπτουν ὑποκριτικά μέ τίς μορφές τῆς ρεπουμπλικανικῆς ἀστικῆς δημοκρατίας) μέ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Αὐτό θά σημάνει ἀντικατάσταση τῆς δημοκρατίας γιά τούς πλούσιους μέ τή δημοκρατία γιά τούς φτωχούς. Αὐτό θά σημάνει ἀντικατάσταση τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνέρχεσθαι καί τοῦ Τύπου γιά τή μειοψηφία, γιά τούς ἐκμεταλλευτές, μέ τήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί τοῦ Τύπου γιά τήν *πλειοψηφία* τοῦ πληθυσμοῦ, γιά τούς ἐργαζόμενους. Αὐτό θά σημάνει γιγάντια, κοσμοϊστορική *διεύρυνση* τῆς δημοκρατίας, μετατροπή της ἀπό ψευτιά σέ ἀλήθεια, ἀπολύτρωση τῆς

ἀνθρωπότητας ἀπό τά δεσμά τοῦ κεφαλαίου, πού *παραμορφώνει* καί κολοβώνει κάθε *ἀστική* δημοκρατία, ἀκόμη καί τήν πιό «δημοκρατική» καί τήν πιό ρεπουμπλικανική. Αὐτό θά σημάνει ἀντικατάσταση τοῦ ἀστικοῦ κράτους μέ τό *προλεταριακό* κράτος, ἀντικατάσταση πού ἀποτελεῖ τό μοναδικό δρόμο γιά τήν ἀπονέκρωση τοῦ κράτους γενικά.

Καί γιατί δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ αὐτός ὁ σκοπός χωρίς τή δικτατορία μιᾶς τάξης; Γιατί δέν μπορεῖ νά γίνει τό πέρασμα κατευθείαν στήν «καθαρή» δημοκρατία; ρωτᾶνε οἱ ὑποκριτές φίλοι τῆς ἀστικῆς τάξης εἴτε οἱ ἀφελεῖς μικροαστοί καί φιλισταῖοι, πού αὐτή τούς ἔχει ἀποβλακώσει.

᾿Απαντᾶμε: γιατί σέ κάθε καπιταλιστική κοινωνία ἀποφασιστική σημασία μπορεῖ νά ἔχει εἴτε ἡ ἀστική τάξη, εἴτε τό προλεταριάτο, ἐνῶ οἱ μικρονοικοκυρέοι παραμένουν ἀναπόφευκτα ταλαντευόμενοι, ἀνίσχυροι, ἀνόητοι ὀνειροπόλοι μιᾶς «καθαρῆς», δηλ. ἐξωταξικῆς ἤ ὑπερταξικῆς δημοκρατίας. Γιατί ἀπό μιά κοινωνία, ὅπου ἡ μιά τάξη καταπιέζει μιάν ἄλλη, δέν μποροῦμε νά βγοῦμε μέ ἄλλο τρόπο, παρά μέ τή δικτατορία τῆς καταπιεζόμενης τάξης. Γιατί μόνο τό προλεταριάτο εἶναι σέ θέση νά νικήσει, νά ἀνατρέψει τήν ἀστική τάξη, ἐπειδή αὐτό εἶναι ἡ μόνη τάξη, ἑνωμένη καί «πειθαρχημένη» ἀπό τόν καπιταλισμό, ἡ μόνη τάξη πού εἶναι σέ θέση νά προσεταιριστεῖ τήν ταλαντευόμενη μάζα τῶν ἐργαζομένων πού ζοῦν μικροαστικά—νά τήν προσεταιριστεῖ, ἤ τουλάχιστο νά τήν «οὐδετεροποιήσει». Γιατί μόνο οἱ γλυκανάλατοι μικροαστοί καί φιλισταῖοι μποροῦν νά ὀνειροπολοῦν, ἐξαπατώντας τόν ἑαυτό τους καί τούς ἐργάτες μέ τά ὄνειρα αὐτά, τήν ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ τοῦ κεφαλαίου χωρίς μιά μακρόχρονη καί ἐπίπονη *καταστολή τῆς ἀντίστασης* τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία ἡ ἀντίσταση αὐτή γιά τήν ὥρα δέν ἐκδηλώθηκε ἀκόμη ἀνοιχτά, ἐφόσον δέν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν. ῾Η ἀντίσταση αὐτή θά εἶναι ἀπεγνωσμένη, λυσσαλέα, ὅταν θά ἀρχίσει αὐτή ἡ ἀπαλλοτρίωση. Οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Ἄουστερλιτς καί οἱ Ρέννερ, κρύβοντας αὐτό τό πράγμα ἀπό τόν ἑαυτό τους καί ἀπό τούς ἐργάτες, προδίδουν τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου, μεταπηδώντας στήν πιό κρίσιμη στιγμή ἀπό τή θέση τῆς ταξικῆς πάλης καί τῆς ἀποτίναξης τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀστικῆς τάξης στή θέση τῆς συμφωνίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη, στή θέση τῆς «κοινωνικῆς εἰρήνης», ἤ τῆς συμφιλίωσης τῶν ἐκμεταλλευτῶν μέ τούς ἐκμεταλλευομένους.

Οἱ ἐπαναστάσεις—ἔλεγε ὁ Μάρξ—εἶναι οἱ ἀτμομηχανές τῆς ἱστορίας[166]. Οἱ ἐπαναστάσεις διδάσκουν γρήγορα. Οἱ ἐργάτες τῶν πόλεων, οἱ ἐργάτες γῆς τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστρίας θά καταλάβουν γρήγορα ὅτι οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι, οἱ Ἄουστερλιτς καί οἱ Ρέννερ πρόδοσαν τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό προλεταριάτο θά παραμερίσει αὐτούς τούς «σοσιαλπροδότες», σοσιαλιστές στά λόγια, προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν πράξη, ὅπως παραμέρισε στή Ρωσία τούς παρόμοιους μικροαστούς καί φιλισταίους, τούς μενσεβίκους καί τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες. Τό προλεταριάτο θά δεῖ—τόσο γρηγορότερα, ὅσο πληρέστερη θά εἶναι ἡ κυριαρχία αὐτῶν τῶν «ἡγετῶν»—ὅτι μόνο ἡ ἀντικατάσταση τοῦ ἀστικοῦ κράτους, ἔστω κι᾽ἄν εἶναι ἡ πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία, μέ ἕνα κράτος τύπου Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ (γιά τό ὁποῖο τόσα πολλά ἔχει πεῖ ὁ Μάρξ, πού τόν πλαστογράφησαν καί τόν πρόδοσαν οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Κάουτσκι), ἤ μέ ἕνα κράτος τύπου τῶν Σοβιέτ δίνει τή δυνατότητα νά ἀνοίξει ὁ δρόμος πρός τό σοσιαλισμό. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου θά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου κι᾽ἀπό τούς πολέμους.

Μόσχα, 23. XII. 1918.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 2, 3 τοῦ Γενάρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΛΑ·Ι·ΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 25 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1918 [167]

('Ε π ε υ φ η μ ί ε ς.) Σύντροφοι! 'Επιτρέψτε μου νά πῶ πρίν ἀπόλα λίγα λόγια γιά τή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Όλοι σας ξέρετε, βέβαια, πώς τό κύριο ζήτημα πού χαρακτηρίζει τή διεθνή κατάσταση εἶναι ἡ νίκη τοῦ ἀγγλοαμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί οἱ ἀπόπειρές του νά κατακτήσει ὁριστικά ὅλη τήν ὑδρόγειο, καί κυρίως νά συντρίψει τή Σοβιετική Ρωσία.

Ξέρετε ὅτι στίς ἀρχές τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης ὄχι μόνο οἱ περισσότεροι ἐκπρόσωποι τῆς δυτικοευρωπαϊκῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά καί μιά ὁρισμένη μερίδα τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης θεωροῦσαν πώς ἐμεῖς κάνουμε κάποιο σοσιαλιστικό πείραμα, πού δέν μπορεῖ νά ἔχει οὐσιαστική σημασία, σοβαρή ἀπό παγκόσμια ἄποψη. Οἱ πιό ἀναίσχυντοι καί κοντόφθαλμοι ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης ἔκφραζαν ἐπανειλημμένα τή γνώμη ὅτι τό μόνο ἀποτέλεσμα πού μποροῦν νά ἔχουν τά κομμουνιστικά πειράματα στή Ρωσία εἶναι νά ἱκανοποιήσουν τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό καί τίποτε παραπάνω. Καί δυστυχῶς ὑπῆρχαν ἄνθρωποι πού ἀφέθηκαν νά ἀποτυφλωθοῦν ἀπ'αὐτές τίς ξετσίπωτες ἐπιθέσεις καί ἀνάμεσα στ'ἄλλα, ἔβλεπαν μέ αὐτό τό πρίσμα τούς ἀφάνταστα ἐπαχθεῖς καί ἀφάνταστα ὠμούς ὅρους τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Οὐσιαστικά οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ὑποδαύλιζαν συνειδητά καί ἀσυνείδητα τόν ταξικό μικροαστικό πατριωτισμό καί ἐκτιμοῦσαν τήν κατάσταση πού χειροτέρευε, ὄχι ἀπό τήν ἄποψη τῆς παγκόσμιας σημασίας, ὄχι ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐξέλιξης τῶν γεγονότων σέ παγκόσμια κλίμακα, ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη ὅτι αὐτή ἡ ἐκβιαστική, ἡ πρωτοφανέρωτα ληστρική εἰρήνη ἀποτελεῖ δῆθεν θρίαμβο τῶν γερμανῶν ἰμπεριαλιστῶν.

Πραγματικά, ἄν ἐξετάσουμε τά γεγονότα ἐκείνης τῆς περιόδου ἀπό τήν ἄποψη τῆς κατάστασης τῆς Ρωσίας, θά δοῦμε ὅτι οὔτε μποροῦμε κάν νά φανταστοῦμε πιό ὀλέθριους ὅρους. Ἀλλά ὁ παραλογισμός τῶν συμπερασμάτων τῶν γερμανῶν ἰμπεριαλιστῶν φάνηκε μέσα σέ μερικούς μῆνες, ὅταν οἱ γερμανοί, καταλαμβάνοντας τήν Οὐκρανία, κοκορεύονταν μπροστά στή γερμανική ἀστική τάξη, καί ἀκόμη πιό πολύ μπροστά στό γερμανικό προλεταριάτο ὅτι ἔφτασε ἡ στιγμή νά θερίσουν τούς καρπούς τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς, ὅτι στήν Οὐκρανία θά βροῦν ὅλα ὅσα χρειάζεται ἡ Γερμανία. Αὐτό ἦταν ἡ πιό μυωπική καί κοντόφθαλμη ἐκτίμηση τῶν γεγονότων.

Σύντομα ὅμως φάνηκε ὅτι ἐκεῖνοι πού ἔβλεπαν τά γεγονότα ἀπό τή σκοπιά τῆς ἐπίδρασής τους πάνω στήν ἐξέλιξη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης ἦταν οἱ μόνοι πού εἶχαν δίκιο. Καί ἀκριβῶς τό παράδειγμα τῆς Οὐκρανίας, πού δοκίμασε πρωτάκουστα δεινά, ἔδειξε ὅτι ἡ μοναδικά σωστή ἐκτίμηση τῶν γεγονότων ἦταν ἐκείνη πού βασιζόταν στή μελέτη, στήν προσεκτική παρακολούθηση τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἐπανάστασης: ὁ ἰμπεριαλισμός καταπνίγηκε ἀπό τίς ἐργαζόμενες μάζες, πού εἶχαν βρεθεῖ κάτω ἀπό ἀφόρητα ἐπαχθεῖς ὅρους. Καί τώρα βλέπουμε ὅτι τό ἐπεισόδιο μέ τήν Οὐκρανία ἦταν ἕνας ἀπό τούς κρίκους στήν πορεία ἀνάπτυξης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές κατάφεραν νά πάρουν ἀπό τήν Οὐκρανία πολύ λιγότερα ὑλικά ἀγαθά ἀπ᾿ὅσα ὑπολόγιζαν. Παράλληλα, αὐτή ἡ μετατροπή τοῦ πολέμου σέ πόλεμο καθαρά ληστρικό ὑπονόμευσε ὅλο τό γερμανικό στρατό, ἐνῶ ἡ ἐπαφή μέ τή Σοβιετική Ρωσία ἔμπασε στό στρατό αὐτό, πού τόν ἀποτελοῦσαν ἄνθρωποι ἀπό τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Γερμανίας, τήν ἀποσύνθεση ἡ ὁποία ἐκδηλώθηκε ὕστερα ἀπό μερικούς μῆνες. Καί τώρα πού ὁ ἀγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός ἀποθρασύνθηκε ἀκόμη πιό πολύ καί θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ἀφέντη πού κανείς δέν μπορεῖ νά τοῦ προβάλει ἀντίσταση, ἐμεῖς δέν κλείνουμε τά μάτια μπροστά στήν ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση πού ἀντιμετωπίζουμε. Οἱ Δυνάμεις τῆς Συνεννόησης ξεπέρασαν τώρα τό ὅριο τῆς πολιτικῆς πού μπορεῖ νά ἀκολουθήσει ἡ ἀστική τάξη καί ἔχουν ἐκτραχηλιστεῖ στόν ἴδιο βαθμό πού εἶχαν ἐκτραχηλιστεῖ οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές τό Φλεβάρη καί τό Μάρτη τοῦ 1918 κατά τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Ἡ ἴδια αἰτία πού ὁδήγησε τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό στό χαμό διαγράφεται καθαρά μπροστά μας καί σχετικά μέ τόν ἀγγλογαλ-

λικό ἰμπεριαλισμό. Αὐτός ὑπαγόρευσε στή Γερμανία ὅρους εἰρήνης πολύ χειρότερους καί πιό ἐπαχθεῖς ἀπό τούς ὅρους πού εἶχε ὑπαγορεύσει σέ μᾶς ἡ Γερμανία κατά τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Ἔτσι ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός ξεπέρασε τό ὅριο ἐκεῖνο πού ἀργότερα θά ἀποβεῖ μοιραῖο γι'αὐτόν. Πέρα ἀπ'αὐτό τό ὅριο, ὁ ἰμπεριαλισμός δέν μπορεῖ νά ἐλπίζει ὅτι θά κρατᾶ πειθήνιες τίς ἐργαζόμενες μάζες.

Παρόλο τό θόρυβο πού ξεσήκωσαν οἱ σωβινιστές γύρω ἀπό τή νίκη καί τήν κατάρευση τῆς Γερμανίας, παρόλο πού ὁ πόλεμος δέν ἔχει ἀκόμη τελειώσει ἐπίσημα, στή Γαλλία καί στήν Ἀγγλία ὑπάρχουν ἀπό τώρα ἤδη σημάδια πού δείχνουν μιά ἐξαιρετικά μεγάλη ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί μιά ἀλλαγή τῆς στάσης τῶν πολιτικῶν πού ἔπαιρναν σωβινιστική θέση καί πού ἐπικρίνουν τώρα τήν κυβέρνησή τους ἐξαιτίας τῶν ἀποπειρῶν ἐπέμβασης στά ἐσωτερικά τῆς Ρωσίας. Ἄν ὅλα αὐτά τά συσχετίσουμε μέ τίς εἰδήσεις πού δημοσιεύτηκαν τόν τελευταῖο καιρό στίς ἐφημερίδες σχετικά μέ τή συναδέλφωση πού ἄρχισε ἀνάμεσα στούς ἀγγλοαμερικανούς στρατιῶτες, ἄν θυμηθοῦμε ὅτι τά ἰμπεριαλιστικά στρατεύματα ἀποτελοῦνται ἀπό πολίτες πού τούς ἐξαπατοῦν καί τούς ἀπειλοῦν, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ θέση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἶναι ἀρκετά σταθερή. Ἔχοντας ὑπόψη αὐτή τή γενική εἰκόνα τοῦ παγκόσμιου πολέμου καί τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, εἴμαστε ἐντελῶς ἥσυχοι καί ἀτενίζουμε μέ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη τό μέλλον καί λέμε ὅτι ὁ ἀγγλοαμερικανικός ἰμπεριαλισμός ἐκτραχηλίστηκε τόσο πολύ πού ξεπέρασε κάθε δυνατό ὅριο πραγματοποιήσιμο γιά τούς ἰμπεριαλιστές σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ὑπογραφή εἰρήνης καί ὅτι τόν ἀπειλεῖ ὁλοκληρωτική χρεοκοπία.

Ἡ κατάπνιξη τῆς ἐπανάστασης, ἡ ἁρπαγή καί τό μοίρασμα ὅλων τῶν χωρῶν—νά οἱ στόχοι τούς ὁποίους καθόρισαν οἱ Δυνάμεις τῆς Συνεννόησης πού συνεχίζουν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ἀλλά, παρόλο πού ἡ Ἀγγλία καί ἡ Ἀμερική γνώρισαν πολύ λιγότερο τίς φρικαλεότητες τοῦ πολέμου ἀπ'ὅ,τι ἡ Γερμανία, παρόλο πού σ'αὐτές τίς χῶρες ἡ ἀστική τάξη, ὀργανωμένη δημοκρατικά, εἶναι πολύ πιό ὀξυδερκής ἀπ'ὅ,τι ἡ γερμανική ἀστική τάξη, οἱ ἄγγλοι καί οἱ ἀμερικανοί ἰμπεριαλιστές τά ἔχασαν καί τώρα, λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, εἶναι ἀναγκασμένοι νά ἐπωμιστοῦν ἕνα καθῆκον ἀνώτερο τῶν δυνάμεών τους, εἶναι ἀναγκασμένοι νά διατηροῦν στρατό γιά τήν ἐπιβολή τῆς τάξης καί τῆς ἡσυχίας.

Παρόλα αὐτά, οἱ συνθῆκες στίς ὁποῖες βρισκόμαστε τή στιγμή αὐτή ἐπιβάλλουν ὑπερένταση τῶν δυνάμεών μας. Καί πρέπει νά ἐξακολουθήσουμε νά δίνουμε στόν κάθε μήνα περισσότερη σημασία ἀπό δέκα προηγούμενα χρόνια, γιατί πραγματοποιοῦμε ἕνα ἔργο ἑκατό φορές πιό σπουδαῖο: δέν περιφρουροῦμε μόνο τή Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, ἀλλά πραγματοποιοῦμε κι'ἕνα μεγαλειῶδες ἔργο γιά τό παγκόσμιο προλεταριάτο. 'Από μᾶς ἀπαιτεῖται ὑπερένταση δυνάμεων, πολύ δουλιά γιά τόν καταρτισμό ἑνός ὀργανωτικοῦ σχεδίου καί γιά τόν καθορισμό τῶν γενικῶν σχέσεων.

Περνώντας στό ζήτημα τῶν ἄμεσων καθηκόντων μας, πρέπει νά πῶ ὅτι ἔχει μπεῖ πιά ἡ βάση καί ὅτι στό διάστημα πού μεσολάβησε ἀνάμεσα στό πρῶτο[168] καί τό δεύτερο συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας σκιαγραφήθηκε ὁ βασικός τύπος δράσης. Τό γενικό σχέδιο διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων καί ὁλόκληρων κλάδων τῆς βιομηχανίας, ἔχει καταρτιστεῖ κι'ἔχει μπεῖ σέ στέρεη βάση μέ τή συμμετοχή τῶν συνδικάτων, κι'ἐδῶ θά παλέψουμε καί στό μέλλον ἔτσι ὅπως παλέψαμε ὥς τώρα ἐνάντια σέ κάθε λογῆς συνδικαλιστικές, χωριστικές, τοπικιστικές τάσεις πού φέρνουν ζημιά στήν ὑπόθεση.

'Η στρατιωτική κατάσταση μᾶς ἐπιβάλλει ἰδιαίτερη εὐθύνη καί βαριά καθήκοντα. 'Η συλλογική διεύθυνση πρέπει νά ἀσκεῖται μέ τή συμμετοχή τῶν συνδικάτων. Τά Συμβούλια εἶναι ἀπαραίτητα, ἀλλά ἡ συλλογική διεύθυνση δέν πρέπει νά μετατρέπεται σέ ἐμπόδιο γιά τήν πρακτική δουλιά. Καί τώρα πού εἶχα τήν εὐκαιρία νά παρακολουθήσω προσωπικά πῶς πραγματοποιοῦνται τά οἰκονομικά καθήκοντα ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις μας, πρόσεξα ἰδιαίτερα ὅτι τό ἐκτελεστικό μέρος τῆς δουλιᾶς μας, τό συνδεμένο μέ τή συλλογική συζήτηση, φρενάρει μερικές φορές τήν ἐκτέλεση. Αὐτό τό πέρασμα ἀπό τή συλλογική ἐκτέλεση στήν προσωπική εὐθύνη ἀποτελεῖ καθῆκον τῆς ἡμέρας.

Θά ζητήσουμε κατηγορηματικά ἀπό τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας, ἀπό τίς γενικές διευθύνσεις καί τά κέντρα, τό σύστημα τῆς συλλογικῆς διεύθυνσης νά μή συνοψίζεται σέ φλυαρίες, στή σύνταξη ἀποφάσεων, σέ καταρτισμό σχεδίων καί σέ τοπικισμό. Αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο*. Θά ζητήσουμε κατη-

---

*Στή δημοσιογραφική περίληψη πού δημοσιεύτηκε στήν «'Εκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 42 τῆς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1918 τό κείμενο ἀπό τίς λέξεις

γορηματικά, κάθε στέλεχος Συμβουλίου λαϊκής οἰκονομίας, κάθε μέλος γενικῆς διεύθυνσης νά ξέρει γιά ποιόν κλάδο οἰκονομίας, μέ τήν αὐστηρή ἔννοια, ἔχει εὐθύνη. Ὅταν παίρνουμε πληροφορίες ὅτι ὑπάρχουν πρῶτες ὕλες, ἀλλά οἱ ἄνθρωποι δέν ξέρουν σέ ποιά ἀκριβῶς ποσότητα, ὅτι δέν κατάφεραν νά τό καθορίσουν, ὅταν παραπονεῖται ὁ κόσμος ὅτι οἱ ἀποθῆκες μέ τά ἐμπορεύματα μένουν κλειδωμένες, ἐνῶ οἱ ἀγρότες ζητοῦν, καί μέ τό δίκιο τους, ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, ἀρνούμενοι νά δίνουν τά σιτηρά τους μέ τά ὑποτιμημένα λεφτά, πρέπει νά ξέρουμε ποιό μέλος καί τίνος Συμβουλίου κωλυσιεργεῖ, καί πρέπει νά ποῦμε ὅτι αὐτό τό μέλος εὐθύνεται καί θά εὐθύνεται γιά τήν κωλυσιεργία ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἄμυνας τῆς χώρας, δηλ. θά συλλαμβάνεται ἀμέσως καί θά παραπέμπεται στή στρατιωτική δικαιοσύνη, ἔστω καί ἄν εἶναι ἐκπρόσωπος τῆς πιό σπουδαίας ἕνωσης στήν πιό σπουδαία γενική διεύθυνση. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός πρέπει νά εὐθύνεται γιά τό κατά πόσο ἐφαρμόζονται πρακτικά τά πιό ἁπλά καί στοιχειώδη πράγματα: ἡ καταγραφή τῶν προϊόντων στίς ἀποθῆκες τῶν ἐπιχειρήσεων καί ἡ σωστή χρησιμοποίησή τους. Στήν πραγματοποίηση αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν στοιχειωδῶν καθηκόντων σκοντάφτουμε τίς πιό πολλές φορές.

Ἀπό ἱστορική ἄποψη αὐτό δέν προκαλεῖ κανενός εἴδους ἀνησυχίες, ἐπειδή ὅταν πρόκειται νά δημιουργηθοῦν νέες μορφές, ἄγνωστες στό παρελθόν, χρειάζεται ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα γιά νά χαραχτεῖ τό γενικό σχέδιο ὀργάνωσης πού θά ἀναπτυχθεῖ στό προτσές τῆς δουλιᾶς. Ἀπεναντίας, εἶναι νά θαυμάζει κανείς γιά τά τόσα πολλά πού ἔγιναν στόν τομέα αὐτό

«Αὐτό τό πέρασμα» μέχρι τίς λέξεις «Αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο» διατυπώθηκε ὡς ἑξῆς: «Τό καθῆκον τῆς ἡμέρας εἶναι τό πέρασμα στόν ἐκτελεστικό τομέα ἀπό τή συλλογική στή μονοπρόσωπη εὐθύνη. Σήμερα παρατηρεῖται σέ μᾶς, ὅπως πολύ σωστά ἐκφράστηκε ὁ σ. Κράσιν, πανρωσικός συνωστισμός. Πάρα πολύ καιρό ξοδεύουμε σέ ἀνώφελες συζητήσεις πού φέρνουν ζημιά στήν κοινή ὑπόθεση. Ἔχουμε, λογουχάρη, τώρα ἀρκετή ποσότητα κοντογούνια ὄχι μόνο γιά τό στρατό, ἀλλά καί γιά τούς σιδηροδρομικούς, πού δουλεύουν σέ ἀνυπόφορα δύσκολες συνθῆκες καί ὅμως δέν τά παίρνουν γιατί δέν ὀργανώθηκε ἡ καταγραφή καί ὁ ἐφοδιασμός.

Ἀπό τώρα θά ζητήσουμε ὁπωσδήποτε ἀπό τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας, τίς γενικές διευθύνσεις καί τά κέντρα νά μή μετατραπεῖ τό συλλογικό σύστημα διεύθυνσης σέ φλυαρία, σέ γράψιμο ἀποφάσεων, σέ καταρτισμό σχεδίων καί σέ τοπικισμό. Ἡ κυβέρνηση ἀπαιτεῖ κατηγορηματικά κοντογούνια, ἐνῶ ἀπό τίς περιοχές παίρνουμε τυπικές ἀπαντήσεις ὅτι γι᾿αὐτό, λέει, μιλήσαμε καί ἐξακολουθοῦμε νά ἔχουμε τήν ἰδιαίτερη γνώμη μας. Αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο». *Ἡ Σύντ.*

μέσα σέ τόσο σύντομο διάστημα. 'Αλλά ἀπό στρατιωτική ἄποψη, ἀπό σοσιαλιστική ἄποψη, ὅταν τό προλεταριάτο μᾶς ζητᾶ νά δείξουμε τή μεγαλύτερη δραστηριότητα γιά νά ἔχουμε σιτηρά καί κοντογούνια, γιά νά ἔχουν οἱ ἐργάτες λιγότερες ἐλλείψεις σέ εἴδη ὑπόδυσης, σέ προϊόντα κτλ., πρέπει νά ἀνεβάσουμε τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στό τριπλάσιο, στό δεκαπλάσιο ἀπ'ὅ,τι εἶναι σήμερα. Αὐτή ἡ πλευρά τοῦ ζητήματος πρέπει νά ἀποτελέσει τό ἄμεσο καθῆκον τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό τήν πρακτική δουλιά ἀνθρώπων πού νά εἶναι ὑπεύθυνοι στά ἑξῆς: τά σιτηρά νά ἀνταλλάσσονται μέ προϊόντα καί νά μή μένουν στίς ἀποθῆκες καί σαπίζουν, οἱ πρῶτες ὕλες ὄχι μόνο νά καταγράφονται στήν κάθε ἀποθήκη, ἀλλά καί νά μή μένουν ἀχρησιμοποίητες ἐκεῖ, νά δίνεται πραγματική βοήθεια στήν παραγωγή.

Ὅσο γιά τούς συνεταιρισμούς, καί αὐτοί πρέπει νά ἐξετάζονται ἀπό τήν πρακτική πλευρά. Ὅταν βλέπω μέλη τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας νά δηλώνουν πώς συνεταιρισμός πάει νά πεῖ ψιλικατζίδικη δουλιά, πώς στούς συνεταιρισμούς βρίσκονται μενσεβίκοι, πώς βρίσκονται λευκοφρουρίτες καί γι'αὐτό πρέπει ὅσο μποροῦμε νά τούς ἀποφεύγουμε, σᾶς βεβαιώνω ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί φανερώνουν πώς δέν κατανοοῦν διόλου τό ζήτημα. Δέν καταλαβαίνουν διόλου τά καθήκοντα τῆς στιγμῆς ὅταν, ἀντί νά μᾶς ὑποδεικνύουν κατάλληλους συνεταιριστές σάν εἰδικούς, τούς βλέπουν σάν ἀνθρώπους πού ἁπλώνουν τό χέρι στούς λευκοφρουρίτες. Σᾶς βεβαιώνω ὅτι αὐτοί ἀσχολοῦνται μέ δουλιά πού δέν τούς ἀφορᾶ: γιά τή σύλληψη τῶν λευκοφρουριτῶν ἔχουμε τίς ἔκτακτες'Επιτροπές· νά τίς ἀφήσουμε νά κάνουν τή δουλιά τους. 'Ενῶ οἱ συνεταιρισμοί εἶναι ὁ μόνος μηχανισμός, δημιούργημα τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, τόν ὁποῖο πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε. Γι'αὐτό, ἐνάντια σέ κάθε ἀπόπειρα νά ἀντικατασταθοῦν τά ἔργα μέ συλλογισμούς, πού ἀποτελοῦν ἐνσάρκωση τῆς μυωπίας, τῆς πιό χοντροκομένης στενοκεφαλιᾶς καί διανοουμενίστικης ὑπεροψίας, θά πάρουμε ἀμείλικτα κατασταλτικά μέτρα ἔκτακτης ἀνάγκης. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Ἄν ὥς τώρα, ἐδῶ κι'ἕνὰ χρόνο, δέν ἔστρωσε ἡ δουλιά ὅπως πρέπει, ἄν τώρα πού μπαίνουν μπροστά μας πρακτικά καθήκοντα ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε ἀκόμη νά συζητᾶμε τά σχέδια, ἐνῶ ἡ χώρα ἔχει ἀνάγκη ἀπό ψωμί, τσόχινα ὑποδήματα, ἔγκαιρη κατανομή τῶν πρώτων ὑλῶν, πρέπει νά ποῦμε ὅτι αὐτή ἡ κωλυσιεργία καί ἡ ἀνάμιξη σέ ξένες δουλιές εἶναι πράγμα ἀπαράδεκτο.

Στό μηχανισμό μας βρίσκονται κάποτε στοιχεῖα πού κλίνουν πρός τούς λευκοφρουρίτες, ἀλλά ἐπειδή σέ ὅλα τά ἱδρύματά μας ὑπάρχει ὁ κομμουνιστικός ἔλεγχος, οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν μποροῦν νά ἀποκτήσουν πολιτική σημασία καί καθοδηγητικό ρόλο. Οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά κάτι τέτιο. Ἀλλά οἱ ἄνθρωποι αὐτοί μᾶς χρειάζονται σάν πρακτικά στελέχη, καί δέν ἔχουμε λόγο νά τούς φοβόμαστε. Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι οἱ κομμουνιστές εἶναι ἐξαιρετικοί ἄνθρωποι, ὅτι ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν ὑπέροχοι ὀργανωτές, γιά νά ἀποκτήσουμε ὅμως μεγάλο ἀριθμό τέτιων ὀργανωτῶν χρειάζονται χρόνια καί χρόνια, κι᾽ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά περιμένουμε.

Τώρα μποροῦμε νά χρησιμοποιήσουμε τέτια στελέχη ἀπό τό περιβάλλον τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπό τό περιβάλλον τῶν εἰδικῶν καί τῆς διανόησης. Καί θά ζητήσουμε εὐθύνη ἀπό τόν κάθε σ. πού δουλεύει σέ Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας: τί κάνατε, κύριοι, γιά νά τραβήξετε στή δουλιά ἔμπειρους ἀνθρώπους, τί κάνατε γιά νά τραβήξετε εἰδικούς, γιά νά τραβήξετε διαχειριστές, ἱκανούς ἀστούς συνεταιριστές, πού σέ καμιά περίπτωση δέν πρόκειται νά δουλεύουν σέ μᾶς χειρότερα ἀπ᾽ὅ,τι δούλευαν στούς διάφορους ἀστούς Καλουπάγεφ καί Ραζουβάγεφ; Εἶναι καιρός νά ἐγκαταλείψουμε τήν παλιά προκατάληψη καί νά καλέσουμε στή δουλιά μας ὅλους τούς εἰδικούς πού μᾶς χρειάζονται. Αὐτό πρέπει νά τό ξέρουν ὅλα τά συλλογικά ὄργανα διεύθυνσης, ὅλα τά κομμουνιστικά στελέχη μας. Στήν τέτια ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος βρίσκεται ἡ ἐγγύηση τῆς ἐπιτυχίας μας.

Φτάνουν πιά οἱ τόσες ἀνώφελες συζητήσεις· ἦλθε ὁ καιρός νά περάσουμε στήν πρακτική δουλιά πού μπορεῖ νά βγάλει τή χώρα μας ἀπό τόν κλοιό πού τή σφίγγουν οἱ ἰμπεριαλιστές. Αὐτή τήν ἄποψη πρέπει νά ἀκολουθοῦν ὅλοι οἱ σοβιετικοί, ὅλοι οἱ συνεταιριστικοί μηχανισμοί. Ἔχουμε νά κάνουμε δουλιά, πολλή δουλιά! Ἄν τό προλεταριάτο πού ἔχει πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του δέν καταφέρει νά χρησιμοποιήσει τήν ἐξουσία του, δέν καταφέρει νά θέσει τό ζήτημα πρακτικά καί νά τό λύσει πρακτικά, θά χάσει πάρα πολλά. Εἶναι καιρός νά ἐγκαταλείψουμε τήν προκατάληψη ὅτι μόνο οἱ κομμουνιστές, πού ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν ἀναμφίβολα καί πολύ ἱκανοί ἄνθρωποι, μποροῦν νά κάνουν μιά ὁρισμένη δουλιά. Εἶναι καιρός νά ἐγκαταλείψουμε αὐτή τήν προκατάληψη: ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό εἰδήμονες γιά ὅλες τίς δουλιές, καί πρέπει ὅλους αὐτούς νά τούς τραβήξουμε στή δουλιά.

Ὁ καπιταλισμός μᾶς ἄφησε μιά τεράστια κληρονομιά, μᾶς

ἄφησε τούς μεγάλους εἰδικούς του, πού πρέπει νά τούς χρησιμοποιήσουμε χωρίς ἄλλο καί νά τούς χρησιμοποιήσουμε πλατιά, μαζικά, βάζοντάς τους ὅλους σέ κίνηση. Δέν ἔχουμε καθόλου καιρό νά χάνουμε στήν κατάρτιση εἰδικῶν ἀπό τούς κομμουνιστές μας, γιατί τώρα τό πᾶν εἶναι ἡ πρακτική δουλιά, τά πρακτικά ἀποτελέσματα.

Τό ζήτημα πρέπει νά τεθεῖ ὡς ἑξῆς: κάθε μέλος Συμβουλίου, κάθε μέλος ὑπεύθυνου ἱδρύματος νά ἀναλάβει μιά ὁρισμένη δουλιά, ἔχοντας ὅλη τήν εὐθύνη γι'αὐτή. Χρειάζεται ἀπαραίτητα ὁ καθένας πού ἀνέλαβε ἕνα συγκεκριμένο κλάδο παραγωγῆς, νά εὐθύνεται γιά ὅλα: καί γιά τήν παραγωγή καί γιά τήν κατανομή. Πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι ἡ κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας μας εἶναι τέτια πού, ἄν τά σιτηρά καί τά ἄλλα προϊόντα κατανεμηθοῦν σωστά, θά μπορέσουμε νά κρατήσουμε πιό πολύ, πάρα πολύ καιρό. 'Αλλά, γιά νά γίνει αὐτό χρειάζεται ἀπαραίτητα σωστή πολιτική γιά τήν ἀποφασιστική ἐξάλειψη κάθε κωλυσιεργίας, χρειάζεται γρήγορη καί ἀποφασιστική δράση, χρειάζεται στήν κάθε συγκεκριμένη ὑπεύθυνη δουλιά νά ὁρίζονται συγκεκριμένα τά πρόσωπα, χρειάζεται τό καθένα ἀπό τά πρόσωπα αὐτά νά ξέρει ἀκριβῶς τί δουλιά ἔχει νά κάνει, νά φέρει συγκεκριμένη εὐθύνη γι'αὐτή, εὐθύνη πού νά φτάνει ὥς τήν ποινή τοῦ θανάτου. Νά ἡ πολιτική πού ἐφαρμόζουμε καί στό ΣΛΕ καί στό Συμβούλιο τῆς Ἄμυνας [169], καί στήν πολιτική αὐτή πρέπει νά ὑποταχθεῖ ὅλη ἡ δράση τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας καί τῶν συνεταιρισμῶν. Νά ποιός εἶναι ὁ δρόμος πού πρέπει νά ἀκολουθεῖ ἡ πολιτική τοῦ προλεταριάτου.

Πρέπει νά τεθεῖ τό ζήτημα ἔτσι πού νά γυρίζει ὅπως πρέπει ὁ τροχός τῆς ἐμπορευματικῆς μας ἀνταλλαγῆς. Αὐτό εἶναι τώρα ὅλο τό πρόβλημα, στόν τομέα αὐτό ἔχουμε νά κάνουμε μεγάλη δουλιά, καί σάν κατακλείδα τῆς ὁμιλίας μου ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς καλέσω ἐπίμονα στή δουλιά αὐτή. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντομες περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στίς ἐφημερίδες «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕ», ἀρ. φύλ. 284 καί «'Εκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 42

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1919 στό βιβλίο: «Οἱ ἐργασίες τοῦ II Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας. Στενογραφημένα πρακτικά

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΕΣ

Ἀποστολή: μέσα σέ δυό βδομάδες νά ἑτοιμαστεῖ ἕνα ἀναγνωστικό γιά ἀγρότες καί ἐργάτες.

Τό βιβλίο αὐτό πρέπει νά ἀποτελεῖται ἀπό ξεχωριστά, αὐτοτελῆ φυλλάδια μέ 2-4 τυπωμένες σελίδες καί πού τό καθένα ἀπό αὐτά νά εἶναι κάτι τό ὁλοκληρωμένο.

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ θέματος νά εἶναι πολύ ἐκλαϊκευτική, γιά τόν πιό ἁπλό ἀγρότη. Ὁ ἀριθμός τῶν φυλλαδίων νά εἶναι ἀπό 50 ἕως 200· γιά τήν πρώτη ἔκδοση τοῦ βιβλίου ἕως 50.

Θέματα: ἡ οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική της. Π.χ.: Τί εἶναι Σοβιετική ἐξουσία. Πῶς νά διακυβερνᾶται ἡ χώρα. Ὁ νόμος γιά τή γῆ. Τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἡ ἐθνικοποίηση τῶν ἐργοστασίων. Ἡ ἐργασιακή πειθαρχία. Ὁ ἰμπεριαλισμός. Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος. Τά μυστικά σύμφωνα. Πῶς προτείναμε τήν εἰρήνη. Γιατί πολεμᾶμε τώρα. Τί εἶναι κομμουνισμός. Ὁ διαχωρισμός τῆς ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος. Καί τά λοιπά.

Μπορεῖ καί πρέπει νά διαλεχτοῦν παλιά καλά φυλλάδια, νά ξαναδουλευτοῦν παλιά ἄρθρα.

Τό ἀναγνωστικό αὐτό πρέπει νά δόσει ὑλικό καί γιά δημόσια ἀνάγνωση, καί γιά διάβασμα στό σπίτι, καί γιά ἀνατύπωση ὁρισμένων φυλλαδίων, καί γιά μετάφραση (μέ μικρές προσθῆκες) σέ ἄλλες γλῶσσες.

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1936 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 149

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ[170]

I

Οἱ θέσεις τοῦ Τόμσκι, τοῦ Ράντους-Ζένκοβιτς καί τοῦ Νογκίν ἐκφράζουν ἡ καθεμιά τήν ἄποψη τῆς ἀντίστοιχης «εἰδικότητας», καί συγκεκριμένα ἑνός συνδικαλιστικοῦ στελέχους, ἑνός 'Επιτροπάτου καί τῶν συνεταιρισμῶν πού ἔχουν κοινωνικές ἀσφαλίσεις.

Γι'αὐτό ἡ κάθε ὁμάδα θέσεων παρουσιάζει τήν ἔλλειψη ὅτι ὑπογραμμίζει μονόπλευρα μιά ἀπό τίς πλευρές τοῦ ζητήματος, ἐπισκιάζοντας καί συγκαλύπτοντας βασικά ζητήματα ἀρχῶν.

Γιά νά τεθοῦν σωστά αὐτά τά ζητήματα ἀρχῶν τοῦ σημερινοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καί τῆς στάσης του ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία, πρέπει πάνω ἀπόλα νά δοθεῖ σωστή ἐκτίμηση στίς ἰδιομορφίες τῆς *τωρινῆς*, τῆς *δοσμένης* στιγμῆς τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Αὐτή τή θεμελιακή πλευρά τοῦ ζητήματος δέν τήν ἔδειξε ἀρκετά, ἤ δέν τήν ἔδειξε σχεδόν καθόλου κανένας ἀπό τούς τρεῖς συντάκτες τῶν θέσεων.

II

῾Η κύρια ἰδιομορφία τῆς τωρινῆς στιγμῆς, ἀπό τήν ἄποψη πού μᾶς ἐνδιαφέρει, εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

῾Η Σοβιετική ἐξουσία σάν δικτατορία τοῦ προλεταριάτου νίκησε καί μέσα στίς προλεταριακές μάζες τῆς πόλης καί μέσα στή φτωχή ἀγροτιά τοῦ χωριοῦ, ἀλλά ἀπέχει πολύ ἀκόμη ἀπό τό σημεῖο νά ἀγκαλιάσει μέ τήν κομμουνιστική προπαγάνδα καί μέ μιά σταθερή ὀργάνωση τόσο ὅλα τά ἐπαγγέλματα, ὅσο καί ὁλόκληρη τή μάζα τῶν μισοπρολετάριων.

Καί ἀπό δῶ πηγάζει ἡ ἰδιαίτερη, ἡ ἐξαιρετική σπουδαιό-

τητα πού ἔχει στή σημερινή στιγμή ἡ ἐντατική προπαγάνδα καί ἡ ὀργανωτική δουλιά, μέ σκοπό ἀπό τή μιά νά ἐπεκταθεῖ ἡ ἐπιροή μας στά στρώματα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ὑπαλλήλων, *τά λιγότερο σοβιετικά* (δηλ. πού βρίσκονται πιό μακριά ἀπό τήν πλήρη ἀποδοχή τῆς σοβιετικῆς πλατφόρμας), νά ὑπαχθοῦν τά στρώματα αὐτά στό γενικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου, ἐνῶ ἀπό τήν ἄλλη μεριά, μέ σκοπό νά ἀφυπνιστοῦν καί νά ἀνεβοῦν ἰδεολογικά, νά συσπειρωθοῦν ὀργανωτικά τά πιό καθυστερημένα στρώματα καί στοιχεῖα τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μισοπρολεταριάτου, ὅπως εἶναι λ.χ. οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες, καθώς καί τό ὑπηρετικό προσωπικό τῶν πόλεων, οἱ μισοπρολετάριοι τῶν χωριῶν κτλ.

Παρακάτω. Ἡ δεύτερη βασική ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς εἶναι ὅτι ἡ οἰκοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας στή χώρα μας μπῆκε πιά στήν τροχιά της, δηλ. ὄχι μόνο καθορίστηκε σάν καθῆκον καί σάν ἄμεσος πρακτικός σκοπός, ἀλλά καί δημιούργησε μιά σειρά σπουδαιότατα ὄργανα αὐτῆς τῆς οἰκοδόμησης (λ.χ. τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας), ἀποκρυστάλλωσε ὁρισμένους κανόνες γιά τίς σχέσεις τῶν ὀργάνων αὐτῶν μέ τίς μαζικές ὀργανώσεις (συνδικάτα, συνεταιρισμοί), ἀπόκτησε ὁρισμένη πρακτική πείρα. Ταυτόχρονα ὅμως ἡ οἰκοδόμηση ἀπέχει πολύ ἀπό τήν ὁλοκλήρωση καί τήν ἀποπεράτωσή της, ὑπάρχουν ἀκόμη πάρα πολλά κενά, δέν ἔχει ἀκόμη ἐξασφαλιστεῖ τό πιό οὐσιαστικό (λ.χ. ἡ σωστή συγκέντρωση καί κατανομή τῶν σιτηρῶν, ἡ παραγωγή καί ἡ κατανομή τῶν καυσίμων), ἡ συμμετοχή τῆς πλατιᾶς μάζας τῶν ἐργαζομένων σ'αὐτή τήν οἰκοδόμηση εἶναι ἀκόμη ἐντελῶς ἀνεπαρκής.

III

Ἀπό τήν κατάσταση αὐτή πηγάζουν στή δοσμένη στιγμή τά παρακάτω καθήκοντα τῶν συνδικάτων.

Δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά καμιά «οὐδετερότητα» τῶν συνδικάτων. Κάθε προπαγάνδιση τῆς οὐδετερότητας εἶναι εἴτε ὑποκριτική συγκάλυψη ἀντεπαναστατικότητας, εἴτε ἐκδήλωση πλήρους ἀσυνειδησίας.

Διαθέτουμε τώρα ἀρκετά ἰσχυρές θέσεις μέσα στό βασικό πυρήνα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ὥστε νά ἔχουμε τή δυνατότητα νά φέρουμε κάτω ἀπό τήν ἐπιροή μας καί τή γενική προλεταριακή πειθαρχία τόσο τά καθυστερημένα ἤ τά ἀδρανῆ,

μή κομμουνιστικά στοιχεῖα μέσα στά συνδικάτα, ὅσο κι᾽ἐκεῖνα τά στρώματα τῶν ἐργαζομένων πού ἀπό ὁρισμένες ἀπόψεις ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν μικροαστικά.

Γι᾽αὐτό, τώρα τό κύριο καθῆκον δέν εἶναι νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση ἑνός ἰσχυροῦ ἐχθροῦ, ἐπειδή τέτιος ἐχθρός δέν ὑπάρχει πιά σήμερα μέσα στίς μάζες τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μισοπρολεταριάτου τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἀλλά νά ὑπερνικήσουμε μέ ἐπίμονη, συνεπή διαφωτιστική καί ὀργανωτική δουλιά, σέ πιό πλατιά κλίμακα, τίς προκαταλήψεις ὁρισμένων μικροαστικῶν στρωμάτων τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μισοπρολεταριάτου, νά εὐρύνουμε συνεχῶς τή βάση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού δέν εἶναι ἀκόμη ἀρκετά πλατιά (δηλ. νά αὐξήσουμε τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν πού συμμετέχουν ἄμεσα στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους), νά φωτίσουμε τά καθυστερημένα στρώματα τῶν ἐργαζομένων (ὄχι μόνο μέ φυλλάδια, μέ διαλέξεις κι᾽ἐφημερίδες, ἀλλά μέ τήν πρακτική συμμετοχή στή διακυβέρνηση), νά ἀναζητοῦμε *νέες ὀργανωτικές μορφές* τόσο γι᾽αὐτά τά νέα καθήκοντα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος γενικά, ὅσο καί γιά τήν προσέλκυση ἀσύγκριτα μεγαλύτερων μαζῶν τοῦ μισοπρολεταριάτου, π.χ. τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς.

Λογουχάρη, νά τραβήξουμε *ὅλα ἀνεξαιρέτως* τά μέλη τῶν συνδικάτων στή δουλιά τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους—σάν ἐπιτρόπους, σάν μέλη τῶν ὁμάδων εὐκίνητου ἐλέγχου κτλ. κτλ. Νά τραβήξουμε τίς νοικοκυρές—στήν ἀρχή νά συμμετέχουν στή δουλιά τῶν συνεταιρισμῶν, στή δουλιά τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ μέ προϊόντα, στήν ἐπίβλεψη τῆς παραγωγῆς προϊόντων κτλ., ἔπειτα σέ πιό ὑπεύθυνη καί λιγότερο «στενή» δουλιά—προσέχοντας, φυσικά, νά τό πετύχουμε αὐτό ὅσο χρειάζεται βαθμιαῖα.

Προσέλκυση τῶν «εἰδικῶν» στήν κρατική δουλιά μαζί μέ τούς ἐργάτες καί ἐπίβλεψη πάνω στούς εἰδικούς.

Ἄν πάρουμε ὑπόψη τήν ὕπαρξη μεταβατικῶν μορφῶν θά δοῦμε ὅτι χρειάζονται νέα ὀργανωτικά πλαίσια. Λογουχάρη οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς παίζουν στά χωριά τεράστιο ρόλο. Ὑπάρχουν λόγοι νά φοβόμαστε ὅτι ἡ συγχώνευσή τους μέ τά Σοβιέτ θά ἔχει σάν συνέπεια οἱ μισοπρολεταριακές *μάζες* νά μείνουν ἐδῶ κι᾽ἐκεῖ *ἔξω* ἀπό τά πλαίσια μιᾶς μόνιμης ὀργάνωσης. Δέν μποροῦμε νά παραιτηθοῦμε ἀπό τό καθῆκον τῆς ὀργάνωσης τῆς φτωχολογιᾶς στά χωριά γιά τό λόγο ὅτι δέν εἶναι μισθωτοί ἐργάτες. Μποροῦμε καί πρέπει νά ἀναζητοῦμε, νά

ἀναζητοῦμε καί πάλι νά ἀναζητοῦμε νέες μορφές, δημιουργώντας λ.χ. ἑνώσεις τῆς φτωχολογιᾶς (ἔστω καί τίς ἴδιες τίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς), σάν ἑνώσεις τῶν *φτωχῶν ἀγροτῶν,* πού (α) δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τήν κερδοσκοπία στά σιτηρά καί ἀπό τίς ὑψηλές τιμές στά σιτηρά, (β) ἀποβλέπουν νά βελτιώσουν τή ζωή τους μέ κοινά μέτρα γιά ὅλους, (γ) ἀποβλέπουν νά ἐνισχύσουν τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, (δ) ἐπιζητοῦν τή μόνιμη συμμαχία μέ τούς ἐργάτες τῶν πόλεων κτλ.

Μιά τέτια ἕνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ θά μποροῦσε νά ἀποτελέσει *εἰδικό τμῆμα* τοῦ Πανρωσικοῦ συμβουλίου τῶν συνδικάτων, γιά νά μή μπορεῖ νά ἔχει τήν ὑπεροχή πάνω στά ἐντελῶς προλεταριακά στοιχεῖα. Ἡ μορφή μπορεῖ νά ἀλλάζει, μά πρέπει νά ἀναζητοῦνται μορφές προσαρμοσμένες στίς ἀνάγκες τῆς πρακτικῆς δράσης, στήν ἐκπλήρωση τῶν νέων καθηκόντων, νά προσελκύονται νέοι μεταβατικοί κοινωνικοί τύποι (ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ δέν εἶναι προλεταριάτο καί τώρα δέν εἶναι οὔτε μισοπρολεταριάτο, ἀλλά εἶναι *ἐκεῖνοι* πού στέκουν πιό κοντά στό μισοπρολεταριάτο, ἐφόσον ὁ καπιταλισμός δέν ἔχει ἀκόμη πεθάνει, καί ταυτόχρονα *ἐκεῖνοι* πού βλέπουν μέ τήν πιό μεγάλη συμπάθεια τό πέρασμα στό σοσιαλισμό)... *

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1918-πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Γενάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἐδῶ τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΕΙΚΟΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΜΕΓΑΛΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ[171]

῾Ο σύντροφος Σοσνόβσκι, διευθυντής τῆς «Μπεντνοτά»[172], μοῦ ἔφερε ἕνα θαυμάσιο βιβλίο. Τό βιβλίο αὐτό πρέπει νά τό γνωρίσουν ὅσο τό δυνατό περισσότεροι ἐργάτες καί ἀγρότες. ᾿Απ᾿αὐτό πρέπει νά βγάλουμε σοβαρά διδάγματα γιά τά πιό σπουδαῖα ζητήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, πού ξεκαθαρίζονται ἐδῶ ὑπέροχα μέ ζωντανά παραδείγματα. Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ σύντροφου ᾿Αλεξάντρ Τοντόρσκι: «῞Ενας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι», πού ἐκδόθηκε στήν πολίχνη Βεσιεγκόνσκ ἀπό τήν ἐκεῖ Νομαρχιακή ἐκτελεστική ἐπιτροπή μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς ᾿Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

῾Ο συγγραφέας περιγράφει τήν πείρα ἑνός χρόνου δράσης τῶν καθοδηγητῶν τῆς δουλιᾶς γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό νομό τοῦ Βεσιεγκόνσκ—στήν ἀρχή τόν ἐμφύλιο πόλεμο, τήν ἐξέγερση τῶν κουλάκων τοῦ νομοῦ καί τήν καταστολή της, ὕστερα τήν «εἰρηνική οἰκοδόμηση τῆς ζωῆς». ῾Ο συγγραφέας κατάφερε νά δόσει μιά τόσο ἁπλή καί ταυτόχρονα τόσο ζωντανή περιγραφή τῆς πορείας τῆς ἐπανάστασης σ᾿αὐτό τόν ἀπόμακρο νομό πού, ἄν τήν ἀφηγούμασταν θά ἐξασθενίζαμε ἁπλῶς τήν ἐντύπωση. Πρέπει νά διαδόσουμε ὅσο τό δυνατό πιό πλατιά αὐτό τό βιβλίο, εὐχόμενοι νά ἀσχοληθοῦν μέ τήν περιγραφή τῆς πείρας τους ὅσο τό δυνατό πιό πολλά στελέχη πού δουλεύουν μέσα στίς μάζες καί μέ τίς μάζες, ἐκεῖ πού σφύζει πραγματικά ἡ ζωντανή ζωή. ῾Η ἔκδοση μερικῶν ἑκατοντάδων, ἤ ἔστω μερικῶν δεκάδων ἀπό τίς πιό καλές, τίς πιό ἀληθινές, τίς πιό ἁπλές, τίς πιό πλούσιες σέ πολύτιμα στοιχεῖα περιγραφές αὐτές, θά ἦταν ἀσύγκριτα πιό ὠφέλιμη γιά τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπό πολλά δημοσιεύματα τῶν ἐφημερίδων, τῶν περιοδικῶν, ἤ καί ἀπό πολλά

βιβλία γραμμένα ἀπό ἀρτηριοσκληρωμένους γραφιάδες, πού τίς πιό πολλές φορές πίσω ἀπό τά χαρτιά δέν βλέπουν τή ζωή.

Θά πάρω ἕνα μικρό παράδειγμα ἀπό τήν ἀφήγηση τοῦ σ. Α. Τοντόρσκι. Ἔμπαινε τό ζήτημα νά μή μένουν «ἄνεργα» «τά χέρια τῶν ἐμπόρων», ἀλλά νά παρακινηθοῦν «νά καταπιαστοῦν μέ τή δουλιά».

«...Γιά τό σκοπό αὐτό κλήθηκαν στήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τρεῖς νεαροί, δραστήριοι καί ἐξαιρετικά ἱκανοί βιομήχανοι, ὁ Ε. Ε. Ἐφρέμοφ, ὁ Α. Κ. Λογκίνοφ, ὁ Ν. Μ. Κοζλόφ καί μέ τήν ἀπειλή ὅτι θά συλληφθοῦν καί θά κατασχεθεῖ ὅλη ἡ περιουσία τους τραβήχτηκαν στή δουλιά γιά τήν κατασκευή ἑνός πριονιστηρίου καί ἑνός βυρσοδεψείου (κατεργασίας δέρματος), πού ἡ ἐγκατάστασή τους ἄρχισε ἀμέσως.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν λάθεψε στήν ἐκλογή τῶν εἰδικῶν καί οἱ βιομήχανοι, πρός τιμή τους, ἦταν σχεδόν οἱ πρῶτοι πού κατάλαβαν ὅτι δέν ἔχουν νά κάνουν μέ «περαστικούς μουσαφίρηδες γιά καμιά-δυό βδομάδες», ἀλλά μέ πραγματικούς νοικοκύρηδες πού πῆραν τήν ἐξουσία στά στιβαρά τους χέρια.

Καταλαβαίνοντας πολύ καλά αὐτή τήν ἀλήθεια, οἱ βιομήχανοι καταπιάστηκαν δραστήρια μέ τήν ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, καί τώρα πιά τό Βεσιεγκόνσκ ἔχει πριονιστήριο σέ πλήρη λειτουργία καί πού ἐξυπηρετεῖ ὅλες τίς ἀνάγκες τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ καί δέχεται παραγγελίες γιά τήν κατασκευή μιᾶς νέας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

Ὅσο γιά τό βυρσοδεψεῖο, ὁ χῶρος διαρυθμίστηκε ἤδη, γίνεται ἡ ἐγκατάσταση τοῦ κινητήρα, τῶν κυλίνδρων καί τῶν ἄλλων μηχανῶν πού προμηθευτήκαμε ἀπό τή Μόσχα, καί τό πολύ σέ 1½-2 μῆνες τό Βεσιεγκόνσκ θά ἔχει δέρμα δικῆς του κατεργασίας.

Ἡ ἐγκατάσταση αὐτῶν τῶν δυό σοβιετικῶν ἐργοστασίων ἀπό «μή σοβετικά» χέρια ἀποτελεῖ ἕνα καλό παράδειγμα πού δείχνει πῶς πρέπει νά ἀντιπαλεύουμε τήν ἐχθρική πρός ἐμᾶς τάξη.

Ἄν τά συμφωνήσουμε μέ τούς ἐκμεταλλευτές, ἄν τούς κάνουμε ἀκίνδυνους, ἤ ἄν τούς «ξεκάνουμε» θά κάνουμε ἁπλῶς τή μισή δουλιά. Ἡ δουλιά θά ἐκπληρωθεῖ μέ ἐπιτυχία μόνο ὅταν τούς ἀναγκάσουμε νά δουλεύουν, καί ὅταν μέ ἐκεῖνα πού θά φτιάχνουν τά χέρια τους θά μπορέσουμε νά καλυτερέψουμε τή νέα ζωή καί νά δυναμώσουμε τή Σοβιετική ἐξουσία».

Αὐτός ὁ ἔξοχος καί πολύ σωστός συλλογισμός θά ἔπρεπε νά χαραχτεῖ σέ πινακίδες πού νά ἀναρτηθοῦν στήν ἕδρα κάθε Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας, κάθε ὀργάνου ἐπισιτισμοῦ, κάθε ἐργοστασίου, κάθε γεωργικῆς ὑπηρεσίας κτλ. Γιατί αὐτό πού κατάλαβαν οἱ σύντροφοι στό ἀπόμακρο Βεσιεγκόνσκ, πολύ συχνά ἀρνοῦνται ἐπίμονα νά τό καταλάβουν τά σοβιετικά στελέχη στίς πρωτεύουσες. Δέν εἶναι σπάνια ἡ περίπτωση νά συναντᾶς σοβιετικό διανοούμενο ἤ ἐργάτη, κομμουνιστή, πού στραβομουτσουνιάζει μέ περιφρόνηση στό ἄκουσμα τῆς λέξης συνεταιρισμός, δηλώνοντας μέ ἐξαιρετικά μεγάλη σπουδαιο-

φάνεια—καί μέ ἄλλη τόση κουταμάρα—ὅτι ἐκεῖ δέν δουλεύουν σοβιετικά χέρια, ἀλλά ἀστοί, μπακάληδες, μενσεβίκοι, ὅτι νά, τόν τάδε καιρό, στό τάδε μέρος οἱ συνεταιριστές κάλυπταν μέ τίς χρηματικές δοσοληψίες τους τήν ἐνίσχυση πρός τούς λευκοφρουρίτες, ὅτι στή Σοσιαλιστική μας Δημοκρατία ὁ μηχανισμός τοῦ ἐφοδιασμοῦ καί τῆς κατανομῆς πρέπει νά οἰκοδομεῖται ἀπό καθαρά σοβιετικά χέρια.

῾Ο συλλογισμός αὐτός εἶναι τυπικός μέ τήν ἔννοια ὅτι ἐδῶ ἡ ἀλήθεια μπερδεύεται μέ τό ψέμα, ἔτσι πού προκύπτει μιά ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη διαστρέβλωση τῶν καθηκόντων τοῦ κομμουνισμοῦ, διαστρέβλωση πού προξενεῖ ἀνυπολόγιστη ζημιά στήν ὑπόθεσή μας.

Μάλιστα ὁ συνεταιρισμός εἶναι ἕνας μηχανισμός τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, διαμορφωμένος μέσα στήν ἀτμόσφαιρα τοῦ «μπακαλισμοῦ», πού διαπαιδαγώγησε καθοδηγητές στό πνεῦμα τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς καί τῆς ἀστικῆς κοσμοθεωρίας καί πού γι᾽αὐτό τό λόγο βγάζει μεγάλο ποσοστό λευκοφρουρίτες ἤ συνεργάτες τῶν λευκοφρουριτῶν. Αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο. ᾽Αλλά εἶναι ἄσχημο ὅταν μιά ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια ἐκχυδαΐζεται, ἐφαρμόζεται χοντροκομένα καί ἀρχίζουν νά βγάζουν ἀπ᾽αὐτή παράλογα συμπεράσματα. Δέν μποροῦμε νά οἰκοδομήσουμε τόν κομμουνισμό παρά μόνο μέ τά ὑλικά πού δημιούργησε ὁ καπιταλισμός, μόνο μέ τόν πολιτιστικό μηχανισμό πού διαμορφώθηκε μέσα στίς ἀστικές συνθῆκες καί πού γι᾽αὐτό —ἐφόσον γίνεται λόγος γιά τό ἀνθρώπινο ὑλικό σάν μέρος τοῦ πολιτιστικοῦ μηχανισμοῦ—εἶναι ἀναπόφευκτα διαποτισμένος μέ τήν ἀστική ψυχολογία. ᾽Εδῶ βρίσκεται ἡ δυσκολία τῆς οἰκοδόμησης τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας, ταυτόχρονα ὅμως καί ἡ ἐγγύηση τῆς δυνατότητας καί τῆς ἐπιτυχίας τῆς οἰκοδόμησής της. ῾Ο μαρξισμός διαφέρει ἀπό τόν παλιό οὐτοπικό σοσιαλισμό ἀκριβῶς κατά τοῦτο, ὅτι ὁ τελευταῖος ἤθελε νά οἰκοδομήσει μιά νέα κοινωνία ὄχι μέ τούς μαζικούς ἐκπροσώπους τοῦ ἀνθρώπινου ὑλικοῦ, τούς δημιουργημένους ἀπό τόν αἱμοσταγή, βρωμερό ληστρικό, μπακαλίστικο καπιταλισμό, ἀλλά μέ πολύ ἐνάρετους ἀνθρώπους, καλλιεργημένους μέσα σέ εἰδικά φυτώρια καί θερμοκήπια. Αὐτή ἡ γελοία σκέψη θεωρεῖται τώρα καταγέλαστη ἀπό ὅλους, καί ὅλοι τήν ἐγκατέλειψαν, ἀλλά δέν θέλουν ὅλοι ἤ δέν μποροῦν ὅλοι νά ἐμβαθύνουν στήν ἀντίθετη διδασκαλία, στή διδασκαλία τοῦ μαρξισμοῦ, νά ἐμβαθύνουν πῶς μπορεῖ (καί πρέπει) νά οἰκοδομηθεῖ ὁ κομμουνισμός μέ τό μαζικό ἀνθρώπινο ὑλικό πού τό διέφθειρε αἰῶνες καί

χιλιετίες ἡ δουλεία, ἡ δουλοπαροικία, ὁ καπιταλισμός, τό μικρό σκόρπιο νοικοκυριό, ὁ πόλεμος κατά πάντων γιά μιά θεσούλα στήν ἀγορά, γιά μιά ψηλότερη τιμή τοῦ προϊόντος ἤ τῆς ἐργασίας.

Ὁ συνεταιρισμός εἶναι ἀστικός μηχανισμός. Ἀπ'αὐτό βγαίνει ὅτι δέν ἀξίζει νά τοῦ ἔχουμε *πολιτική* ἐμπιστοσύνη, ἀλλά δέν βγαίνει καθόλου ὅτι μποροῦμε νά παραιτηθοῦμε ἀπό τό καθῆκον καί νά τόν χρησιμοποιήσουμε γιά σκοπούς διεύθυνσης καί οἰκοδόμησης. Συνέπεια τῆς πολιτικῆς δυσπιστίας εἶναι ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά ἀναθέτουμε *πολιτικά* ὑπεύθυνες θέσεις σέ ἀνθρώπους μή σοβιετικούς. Συνέπεια τῆς πολιτικῆς δυσπιστίας εἶναι ὅτι οἱ ἔκτακτες ἐπιτροπές παρακολουθοῦν προσεκτικά τούς ἐκπροσώπους τῶν τάξεων, τῶν στρωμάτων ἤ τῶν ὁμάδων πού κλίνουν πρός τούς λευκοφρουρίτες. (Μέ τήν εὐκαιρία, ἄς σημειωθεῖ σέ παρένθεση ὅτι δέν εἶναι καθόλου ὑποχρεωτικό νά φτάσει κανείς νά γράφει ἀνοησίες σάν κι'αὐτή πού ἔγραψε στό περιοδικό του «Κράσνι Τερρόρ»[173] τοῦ Καζάν ὁ σύντροφος Λάτσις, ἕνας ἀπό τούς πιό καλούς καί πιό δοκιμασμένους κομμουνιστές, πού ἤθελε νά πεῖ ὅτι κόκκινη τρομοκρατία σημαίνει βίαιη κατάπνιξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νά παλινορθώσουν τήν κυριαρχία τους, ἀλλά ἀντί γι'αὐτό ἔγραψε στή 2η σελ. τοῦ 1ου τεύχους τοῦ περιοδικοῦ του: «μή ψάχνετε (!!;) νά βρεῖτε τεκμήρια ἐνοχῆς γιά νά δεῖτε ἄν ὁ κατηγορούμενος ξεσηκώθηκε ἐνάντια στό Σοβιέτ μέ τό ὅπλο ἤ μέ τό λόγο».)

Ἡ πολιτική δυσπιστία ἀπέναντι στούς ἐκπροσώπους τοῦ ἀστικοῦ μηχανισμοῦ εἶναι θεμιτή καί ἀπαραίτητη. Ἡ ἄρνηση νά τούς χρησιμοποιοῦμε σέ δουλιές διεύθυνσης καί οἰκοδόμησης εἶναι ἡ πιό μεγάλη κουταμάρα πού φέρνει τήν πιό μεγάλη ζημιά στόν κομμουνισμό. Ἐκεῖνος πού θά ἤθελε νά συστήσει ἕναν μενσεβίκο σάν σοσιαλιστή ἤ σάν πολιτικό καθοδηγητή ἤ ἀκόμη καί σάν πολιτικό σύμβουλο, θά διέπραττε πολύ μεγάλο λάθος, ἐπειδή ἡ ἱστορία τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία ἀπόδειξε ὁριστικά ὅτι οἱ μενσεβίκοι (καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες) δέν εἶναι σοσιαλιστές, ἀλλά μικροαστοί δημοκράτες, ἱκανοί νά περνοῦν μέ τό μέρος τῆς *ἀστικῆς τάξης* κάθε φορά πού ὀξύνεται σοβαρά ἡ ταξική πάλη ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη. Ἀλλά ἡ μικροαστική δημοκρατία δέν εἶναι τυχαῖο πολιτικό φαινόμενο, δέν εἶναι κάποια ἐξαίρεση, ἀλλά ***ἀναγκαῖο*** παράγωγο τοῦ καπιταλισμοῦ, καί «προμηθευτής» αὐτῆς τῆς δημοκρατίας δέν εἶναι μόνο ἡ παλιά, προκαπιταλιστική,

οἰκονομικά ἀντιδραστική μεσαία ἀγροτιά, ἀλλά καί ὁ πολιτιστικός-καπιταλιστικός συνεταιρισμός, ἡ διανόηση κτλ. πού φυτρώνουν στό ἔδαφος τοῦ μεγάλου καπιταλισμοῦ. Ἀκόμη καί στήν καθυστερημένη Ρωσία, δίπλα στούς Καλουπάγεφ καί Ραζουβάγεφ ἐμφανίσθηκαν καπιταλιστές πού ἤξεραν νά βάλουν στήν ὑπηρεσία τους τήν καλλιεργημένη διανόηση, μενσεβίκικη, ἐσέρικη καί ἀνεξάρτητη. Εἶναι δυνατό ἐμεῖς νά φανοῦμε πιό ἀνόητοι ἀπ'αὐτούς τούς καπιταλιστές καί νά μή καταφέρουμε νά χρησιμοποιήσουμε αὐτό τό «οἰκοδομικό ὑλικό» γιά τό χτίσιμο τῆς κομμουνιστικῆς Ρωσίας;

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ 1918
ἤ στίς ἀρχές τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1926 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 258

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ 17 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1919[174]

(Θυελλώδεις επευφημίες.) Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου στήν ἀρχή νά ἀναφερθῶ μέ συντομία στά κυριότερα σημεῖα τῆς πολιτικῆς μας στόν ἐπισιτιστικό τομέα. Πιστεύω ὅτι ἡ σύντομη αὐτή ἀναδρομή θά μᾶς βοηθήσει ὄχι μόνο νά ἐκτιμήσουμε σωστά τή σημασία τῆς ἀπόφασης πού ὑποβάλουμε σήμερα γιά ἔγκριση στήν ΠΚΕΕ, ἀλλά καί νά ἐκτιμήσουμε ὅλη τήν πολιτική μας στόν ἐπισιτιστικό τομέα στό σύνολό της, καθώς καί τό ρόλο πού πρόκειται νά διαδραματίσουν τώρα πού ἀρχίζει μιά δύσκολη περίοδος, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ὀργανωμένου προλεταριάτου — ἡ πρωτοπορία αὐτή καί τό κύριο στήριγμα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Σύντροφοι, ἡ πολιτική μας στόν ἐπισιτιστικό τομέα χαρακτηρίζεται ἀπό τρεῖς βασικές πράξεις, πού κατά χρονολογική σειρά παρουσιάζονται ὡς ἑξῆς: ἡ πρώτη — ἡ ἀπόφαση γιά τή συγκρότηση Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς — εἶναι ἕνα μέτρο πού ἀποτελεῖ τό βάθρο τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς μας καί ταυτόχρονα εἶναι ἕνα σημεῖο στροφῆς τεράστιας σπουδαιότητας σέ ὅλη τήν πορεία ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασής μας καί σέ ὅλη τή διάρθρωσή της. Μέ τό μέτρο αὐτό περάσαμε τό ὅριο πού χωρίζει τήν ἀστική ἐπανάσταση ἀπό τή σοσιαλιστική, γιατί μόνο ἡ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς πόλεις καί μόνο τό πέρασμα ὅλων τῶν ἐργοστασίων στά χέρια τοῦ προλεταριακοῦ κράτους δέν θά ἦταν σέ θέση νά δημιουργήσουν καί νά σταθεροποιήσουν τά θεμέλια τοῦ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος, ἄν δέν δημιουργούσαμε καί στό χωριό ἕνα στήριγμα ὄχι παναγροτικό, μά ἀληθινά προλεταριακό. Τόν Ὀχτώβρη ἔπρεπε νά περιοριστοῦμε στή συνένωση τοῦ

προλεταριάτου μέ ὅλη τήν ἀγροτιά γενικά, καί χάρη σ'αὐτή τή συμμαχία ἀποκτήσαμε τή δυνατότητα νά καταργήσουμε γρήγορα. τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία καί νά τήν ἐξαφανίσουμε ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς. 'Αλλά μόνο ὅταν καταπιαστήκαμε μέ τήν ὀργάνωση τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μισοπρολεταριάτου τῆς ἀγροτιᾶς, μόνο τότε ἔγινε δυνατό νά ὀργανωθεῖ στέρεα ἡ συμμαχία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τοῦ προλεταριάτου τῆς πόλης μέ τό προλεταριάτο τοῦ χωριοῦ. Μόνο τότε μπόρεσε νά διεξαχθεῖ ὅπως ἔπρεπε ὁ πόλεμος ἐνάντια στούς κουλάκους καί στήν ἀγροτική ἀστική τάξη. Τό θεμελιακό αὐτό μέτρο στήν ἐπισιτιστική πολιτική μας ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ βασική πράξη ὅλης τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς μας.

Τό δεύτερο, ἴσως λιγότερο σπουδαῖο μέτρο, ἦταν τό διάταγμα γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ συνεταιρισμοῦ[175], διάταγμα πού ψηφίστηκε μέ τήν πρωτοβουλία καί τή συμμετοχή ἐκπροσώπων μας. Μέ τό διάταγμα αὐτό καθορίσαμε ὅτι πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε τό μηχανισμό πού δημιούργησε ὁ συνεταιρισμός, μηχανισμός πού εἶναι δημιούργημα ὅλης τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας καί πού στή Ρωσία, γιά εὐνόητους λόγους, ἦταν πιό ἀδύνατος ἀπ'ὅ,τι στίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Πρός τήν κατεύθυνση αὐτή διαπράξαμε πολλά λάθη καί κάναμε πολύ λίγα πράγματα, κι'αὐτό ὄχι μόνο στά χωριά, μά καί στίς πόλεις καί στά μεγάλα προλεταριακά κέντρα. 'Εδῶ σκοντάφτουμε σέ ἔλλειψη κατανόησης, σέ ἀδεξιότητα, σέ προκαταλήψεις καί παραδόσεις πού μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπό τό συνεταιρισμό. Εἶναι πολύ φυσικό στίς κορυφές τοῦ συνεταιρισμοῦ νά βρίσκονται πολλά μή προλεταριακά στοιχεῖα· πρέπει νά διεξάγουμε ἀγώνα ἐνάντια σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους, πού εἶναι ἱκανοί νά μεταπηδήσουν στήν ἀστική τάξη—ἐνάντια στά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα καί τίς προθέσεις τους—καί ταυτόχρονα νά διατηροῦμε αὐτό τό μηχανισμό, τό μηχανισμό τοῦ συνεταιρισμοῦ—πού κι' αὐτός εἶναι κληρονομιά τοῦ καπιταλισμοῦ—τό μηχανισμό κατανομῆς στά ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, χωρίς τόν ὁποῖο σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ λίγο-πολύ μέ ἐπιτυχία. Στό ζήτημα αὐτό τό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ χάραξε σωστή πολιτική, πού ὅμως δέν τήν ἔχουμε ἀκόμη ὁλοκληρώσει, καί οἱ θέσεις πού προτείνουμε σήμερα στήν Πανρωσική Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή ἐξονόματος τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν ἀποτελοῦν νέο βῆμα πρός τά μπρός στό δρόμο αὐ-

τό, τονίζοντας καί πάλι τήν ἀνάγκη τῆς χρησιμοποίησης τοῦ συνεταιριστικοῦ μηχανισμοῦ. Πρέπει νά ξέρουμε νά παλεύουμε ἐνάντια στά ἀκατάλληλα στοιχεῖα πού βρίσκονται στίς κορυφές τοῦ συνεταιριστικοῦ μηχανισμοῦ—ἔχουμε αρκετή δύναμη καί ἐξουσία γιά νά τό κάνουμε αὐτό, γιατί θά ἦταν γελοῖο νά νομιστεῖ ὅτι ἡ ἀντίσταση θά ἦταν σοβαρή—πρέπει νά ξέρουμε νά διεξάγουμε αὐτή τήν πάλη καί νά χρησιμοποιοῦμε ἀπαραίτητα τό συνεταιριστικό μηχανισμό γιά νά μή σπαταλοῦμε τίς δυνάμεις μας, γιά νά εἶναι ὁ μηχανισμός αὐτός ἑνιαῖος, γιά νά χρησιμοποιοῦν οἱ κομμουνιστές τίς δυνάμεις τους ὄχι μόνο γιά τήν πολιτική δουλιά, μά καί γιά τήν ὀργανωτική δουλιά, καί νά χρησιμοποιοῦν ἀπό τεχνική ἄποψη τό μηχανισμό πού εἶναι ἑτοιμασμένος γι᾽αὐτό τό σκοπό, τό συνεταιριστικό μηχανισμό.

Τό τρίτο μέτρο πού χαρακτηρίζει τήν ἐπισιτιστική πολιτική μας εἶναι ἡ δημιουργία τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων ἐπισιτισμοῦ. Ἐδῶ, σύντροφοι ἐπισιτιστές, μπαίνει μπροστά σας ἕνα ὑπεύθυνο καθῆκον. Ὁ δρόμος στόν ὁποῖο μπήκαμε εἶναι ὁ δρόμος πού πρέπει νά ἀκολουθήσουμε καί πρέπει νά ἐπιδιώκουμε νά ἀκολουθήσουν τόν ἴδιο δρόμο ὅλα τά Ἐπιτροπάτα· πρόκειται γιά ἕνα σπουδαῖο μέτρο ὄχι μόνο ἀπό ἐπισιτιστική, ἀλλά καί ἀπό γενική κοινωνική καί ταξική ἄποψη. Γιά νά μπορεῖ νά εἶναι σταθερή ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, χρειάζεται νά ἀναλάβει τή διακυβέρνηση μιά νέα τάξη. Ξέρουμε ὅτι ὥς τό 1861 οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες ἦταν ἡ ἐξουσία πού κυβερνοῦσε τή Ρωσία. Ξέρουμε ὅτι ἀπό τό 1861 κι᾽ἐδῶ ἡ ἀστική τάξη, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν εὔπορων στρωμάτων, ἦταν γενικά καί ὁλοκληρωτικά ἡ ἐξουσία πού κυβερνοῦσε. Τώρα ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση θά εἶναι σταθερή μόνο στό βαθμό πού θά μπορέσουμε νά προωθήσουμε στή διακυβέρνηση τή νέα τάξη, τό προλεταριάτο, στό βαθμό πού θά καταφέρουμε νά κάνουμε νά κυβερνᾶ τή Ρωσία τό προλεταριάτο. Νά καταφέρουμε νά ἀποτελέσει ἡ διακυβέρνηση αὐτή πέρασμα στήν καθολική ἐκμάθηση ἀπό ὅλους τούς ἐργαζόμενους τῆς τέχνης τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους, ἐκμάθηση ὄχι μέ τά βιβλία, ὄχι μέ τίς ἐφημερίδες, ὄχι μέ λόγους καί μπροσοῦρες, ἀλλά μέ τήν πρακτική δουλιά, ἔτσι πού ὁ καθένας νά μπορεῖ νά δοκιμάσει τήν ἱκανότητά του νά καταπιαστεῖ μέ τό ἔργο αὐτό.

Νά ποιό εἶναι, σύντροφοι τό κύριο στάδιο τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς μας, πού ἐκφράζει ταυτόχρονα καί τόν ἴδιο χαρα-

κτήρα τῆς διάρθρωσης αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Πρέπει νά ποῦμε ὅτι στόν τομέα αὐτό στούς συντρόφους ἐπισιτιστές μας πέφτει τό πιό δύσκολο καθῆκον. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ πείνα εἶναι ἡ πιό σκληρή, ἡ πιό φρικτή συμφορά, ὅτι ὅλες τίς ἀνωμαλίες στόν τομέα αὐτό οἱ μάζες τίς ἀντικρύζουν μέ εὐνόητη ἀνυπομονησία, ὀργή καί ἀγανάκτηση, ἐπειδή ἡ συμφορά αὐτή εἶναι ἐντελῶς ἀφόρητη. Ταυτόχρονα, εἶναι εὐνόητο ὅτι στό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ πέφτει πιό δύσκολο καθῆκον. Ξέρετε πολύ καλά, κι'ἀκόμη καλύτερα τό ξέρουν οἱ σύντροφοι τῶν συνδικάτων, τί χάος καί ἀκαταστασία ἐπικρατεῖ σέ μᾶς στόν τομέα τῆς διεύθυνσης τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καί τῆς καταγραφῆς τῶν προϊόντων τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων. Καί ἡ δουλιά αὐτή εἶναι χίλιες φορές πιό εὔκολη ἀπό τήν καταγραφή τῶν ἐπισιτιστικῶν εἰδῶν πού μαζεύουν τά ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτῶν. Μά ἐκλογή δέν ὑπάρχει. Στή χώρα ὑπάρχουν γενικά λίγα τρόφιμα. Δέν φτάνουν γιά νά τραφοῦν ὅλοι.

Λένε ὅτι μερικά προϊόντα μόλις μποροῦν νά ἐπαρκέσουν· τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι, ἄν τά μοιράζαμε τώρα σέ ὅλο τόν πληθυσμό, ἄν ὁ κάθε ἀγρότης παρέδινε ὅλα τά προϊόντα, ἄν ὁ καθένας κατανάλωνε κάτι λιγότερο ἀπ'ὅ,τι χρειάζεται γιά νά εἶναι χορτάτος, γιατί δέν μπορεῖ νά εἶναι ὅλοι χορτάτοι, ἄν ὁ κάθε ἀγρότης συμφωνοῦσε ἐθελοντικά νά καταναλώνει κάτι λιγότερο ἀπ'ὅ,τι χρειάζεται γιά νά εἶναι χορτάτος καί ὅλα τά ὑπόλοιπα νά τά παραδόσει στό κράτος, κι'ἄν ἐμεῖς ὅλα αὐτά τά μοιράζαμε σωστά—τότε θά μπορούσαμε νά κρατηθοῦμε, τρώγοντας λιγότερο, ἀλλά χωρίς νά ὑποφέρουμε ἀπό τήν πείνα. Εἶναι ὅμως φανερό ὅτι, ἄν βάλουμε ἕνα τέτιο καθῆκον γιά νά τό πραγματοποιήσουμε σέ παγκρατική κλίμακα, στίς συνθῆκες τῆς ἀποδιοργάνωσής μας, τῆς ἀδεξιότητάς μας—αὐτή ἡ ἐπιδεξιότητα μόλις τώρα ἀποκτᾶται, προηγούμενα δέν εἴχαμε ἀπό ποῦ νά τήν πάρουμε—εἶναι φανερό ὅτι τό καθῆκον αὐτό δέν μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ μέ τούς συνηθισμένους τρόπους. 'Εφόσον δέν ἔχουμε ἀρκετά τρόφιμα—αὐτό σημαίνει... τί σημαίνει; Σημαίνει ὅτι, ἄν ἐπιτρέψετε τήν ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου τή στιγμή πού δέν ὑπάρχει ἀρκετή ποσότητα προϊόντων, ἀπό τά ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ ζωή ἤ ὁ θάνατος τοῦ πληθυσμοῦ, θά δημιουργήσετε μιά ἀχαλίνωτη κερδοσκοπία, θά κάνετε νά διογκωθοῦν οἱ τιμές τῶν προϊόντων ὥς τό ἐπίπεδο τῶν λεγόμενων μονοπωλιακῶν τιμῶν ἤ τῶν τιμῶν πείνας, καί νά μποροῦν νά ἱκανοποιοῦν τίς ἀνάγκες τους μέ αὐτές τίς ἀστρονομικές τιμές μόνο οἱ λίγοι ἄνθρωποι τῶν κορυφῶν πού ἔχουν εἰσόδημα σημαντικά μεγαλύτερο ἀπό

τό μέσο εἰσόδημα, ἐνῶ ἡ τεράστια μάζα τοῦ πληθυσμοῦ θά ἐξακολουθεῖ νά λιμοκτονεῖ. Νά πῶς ἔχουν τά πράγματα, ὅταν στή χώρα δέν ὑπάρχουν ἀρκετά προϊόντα, ὅταν ἡ χώρα μαστίζεται ἀπό τήν πείνα. Καί ἡ Ρωσία εἶναι κυκλωμένη ἀπό τότε πού οἱ ἰμπεριαλιστές κίνησαν ἐναντίον της. Αὐτοί δέν μποροῦν νά βάλουν ἀνοιχτά σέ ἐφαρμογή τά ληστρικά τους σχέδια, ἀλλά αὐτό, ὅπως σωστά τόνισε ὁ σ. Κάμενεφ, δέν σημαίνει ὅτι ἡ ἐπέμβασή τους τέλειωσε. Εἴμαστε μιά πολιορκημένη χώρα, ἕνα πολιορκημένο ὀχυρό. Σ'αὐτό τό πολιορκημένο ὀχυρό οἱ στερήσεις εἶναι ἀναπόφευκτες καί γι'αὐτό, τό καθῆκον τοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ εἶναι τό πιό δύσκολο καθῆκον ἀπό τά ὀργανωτικά καθήκοντα ὁποιουδήποτε ἄλλου 'Επιτροπάτου.

'Ο ἐχθρός μας, ἄν πρόκειται νά μιλήσουμε γιά ἐσωτερικό ἐχθρό, εἶναι τώρα ὄχι τόσο ὁ καπιταλιστής καί ὁ τσιφλικάς — ἦταν εὔκολο νά νικήσουμε αὐτή τή μειοψηφία τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τή νικήσαμε — ὁ ἐχθρός μας εἶναι οἱ κερδοσκόποι καί οἱ γραφειοκράτες — καί κερδοσκόπος εἶναι λόγω τῶν κλίσεών του ὁ κάθε ἀγρότης πού ἔχει τή δυνατότητα νά πλουτίζει, ἐκμεταλλευόμενος τή φοβερή ἀνέχεια καί τή βασανιστική πείνα πού μαστίζει τίς πόλεις καί μερικά χωριά. Καί ξέρετε πολύ καλά, καί ἰδιαίτερα οἱ σύντροφοι τῶν συνδικάτων, ὅτι ἡ ἐπιδίωξη — ἡ τάση νά μετατρέπονται οἱ ἄνθρωποι σέ κερδοσκόπους, ἡ τάση αὐτή παρατηρεῖται συχνά καί στά βιομηχανικά κέντρα, ὅταν δέν ὑπάρχουν προϊόντα, ὅταν τά προϊόντα εἶναι λίγα καί ὁ καθένας πού βάζει στό χέρι του προϊόντα προσπαθεῖ νά τά κρύψει καί νά πλουτίσει. Ἄν ἐπιτρέπαμε τήν ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου, οἱ τιμές θά διογκώνονταν ἀμέσως σέ πρωτοφανεῖς διαστάσεις, ἀπρόσιτες γιά τίς τεράστιες μάζες τοῦ πληθυσμοῦ.

Νά, σύντροφοι, ποιά εἶναι ἡ κατάσταση, νά γιατί παρατηρεῖται στίς καθυστερημένες μάζες, στίς μάζες πού κουράστηκαν, πείνασαν καί ὑπόφεραν ὑπερβολικά, μιά τάση ἤ ἕνα ἀκαθόριστο αἴσθημα δυσανασχέτησης, ἀγανάκτησης ἀπέναντι στούς συντρόφους πού δουλεύουν στόν ἐπισιτιστικό τομέα. Πρόκειται γιά ἀνθρώπους πού δέν ξέρουν νά σκεφθοῦν, πού δέν βλέπουν πέρα ἀπό τή μύτη τους, πού φαντάζονται ὅτι μπορεῖ παρόλα αὐτά νά βρεθοῦν προϊόντα. Ἄκουσε κάποιος ὅτι στό τάδε μέρος ὑπάρχουν προϊόντα, ὅτι βρέθηκαν προϊόντα, ἀλλά ὁ ἄνθρωπος αὐτός δέν εἶναι σέ θέση νά λογαριάσει συνολικά, ἄν εἶναι ἀρκετά τά προϊόντα αὐτά γιά 10

ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, νά λογαριάσει πόσα ἀκριβῶς θά χρειάζονταν γι'αὐτό. Τοῦ φαίνεται ὅτι τόν ἐμποδίζουν, ὅτι τοῦ δημιουργοῦν φραγμούς οἱ σύντροφοι ἐπισιτιστές. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν καταλαβαίνουν ὅτι οἱ ἐπισιτιστές ἐνεργοῦν σάν οἰκονόμοι, μυαλωμένοι νοικοκυρέοι, ὅταν λένε ὅτι ἄν δείξετε τήν πιό μεγάλη αὐστηρότητα, τήν πιό μεγάλη ὀργανωτικότητα, τότε στήν καλύτερη περίπτωση, στήν καλύτερη περίπτωση θά διατηρηθεῖτε τρώγοντας λιγότερο, ἀλλά καί χωρίς νά ὑποφέρετε ἀπό τήν πείνα. Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση τῆς χώρας, ὅταν τά πιό μεγάλα ἐπισιτιστικά κέντρα ἔχουν ἀποκοπεῖ ἀπό μᾶς — ἡ Σιβηρία, ἡ περιοχή τοῦ Ντονιέτς — καί ἀποκόπηκαν τώρα οἱ περιοχές πού μᾶς ἔδιναν τά καύσιμα, τίς πρῶτες ὕλες, ὅλα τά σιτηρά τόσο γιά τό λαό, ὅσο καί γιά τή βιομηχανία, δίχως τά ὁποῖα ἡ χώρα δέν μπορεῖ παρά νά περνᾶ φοβερά βάσανα.

Οἱ ἐπισιτιστές ἐνεργοῦν σάν μυαλωμένοι νοικοκυρέοι ὅταν λένε: πρέπει νά εἴμαστε ἑνωμένοι, μόνο ἔτσι θά μπορέσουμε νά ἀντισταθοῦμε, καταπολεμώντας συστηματικά τίς ἀπόπειρες μεμονωμένης δράσης καί τήν τάση ἐκείνων πού θέλουν νά πληρώσουν ὅσο-ὅσο, χωρίς νά λογαριάζουν τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπό τό πῶς νά χορτάσουν. Δέν πρέπει νά σκεπτόμαστε καί νά δροῦμε ὁ καθένας ξέχωρα καί μεμονωμένα, γιατί αὐτό εἶναι θάνατος· πρέπει νά καταπολεμοῦμε αὐτή τήν τάση, αὐτές τίς συνήθειες πού ἄφησε σέ ὅλους ἐμᾶς, στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων, τό καπιταλιστικό ἀτομικό νοικοκυριό, τό σύστημα τῆς δουλιᾶς γιά τήν ἀγορά: ἔχω νά πουλήσω, ἔχω νά πάρω, ὅσο πιό πολλά θά βγάλω τόσο λιγότερο θά πεινάσω καί τόσο πιό πολύ θά πεινάσουν οἱ ἄλλοι. Νά ἡ καταραμένη κληρονομιά τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, πού καταδίκαζε τίς μάζες στήν πείνα ἀκόμη καί τότε πού στή χώρα ὑπῆρχαν πολλά προϊόντα, τότε πού μιά ἀσήμαντη μειοψηφία πλούτιζε καί ἀπό τήν ἀφθονία καί ἀπό τήν ἀνέχεια, ἐνῶ ὁ λαός δυστυχοῦσε καί χανόταν στόν πόλεμο. Νά, σύντροφοι, ποιά εἶναι ἡ κατάσταση τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς μας. Νά ὁ οἰκονομικός νόμος πού λέει: ἡ ἔλλειψη προϊόντων γεννάει μιά ἀχαλίνωτη κερδοσκοπία σέ κάθε βῆμα πού γίνεται πρός τήν κατεύθυνση τοῦ λεγόμενου ἐλεύθερου ἐμπορίου. Νά γιατί ὅλες οἱ συζητήσεις γύρω ἀπ'αὐτό τό θέμα, ὅλες οἱ προσπάθειες ὑποστήριξής τους ἀποτελοῦν τήν πιό μεγάλη ζημιά, σημαίνουν πισωδρόμηση, ἕνα βῆμα πίσω ἀπό τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, πού τό 'Επιτροπάτο 'Επισι-

τισμοῦ τήν πραγματοποιεῖ μέσα σέ συνθῆκες ἐξαιρετικά δύσκολες, παλεύοντας ἐνάντια στά ἑκατομμύρια τῶν κερδοσκόπων πού μᾶς ἄφησε ὁ καπιταλισμός καί ἡ παλιά μικροαστική συνήθεια τοῦ ἰδιοκτήτη: «ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους»· καί ἄν δέν ἀνατρέψουμε αὐτό τόν κανόνα, δέν θά μπορέσουμε νά οἰκοδομήσουμε τό σοσιαλισμό.

Μόνο μέ τήν ἕνωση, μόνο μέ τήν πιό στενή συσπείρωση, πού τήν πραγματοποιεῖ ἡ καθημερινή ζωή μέσα στήν καθημερινή δουλιά, ὅπου οἱ συνθῆκες εἶναι ἐξαιρετικά δυσμενεῖς γιά τήν πραγματοποίησή της, ὅταν μπαίνει ζήτημα νά μοιράσεις ἕνα κομμάτι ψωμί πού δέν φτάνει—μόνο ἔτσι μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ στ᾽ἀλήθεια ὁ σοσιαλισμός. Ξέρουμε ὅτι αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει σέ ἕνα χρόνο, ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού ὑπόφεραν τόσο πολύ ἀπό τήν πείνα εἶναι πάρα πολύ ἀνυπόμονοι καί ζητοῦν νά παρεκκλίνουμε τουλάχιστο ποῦ καί ποῦ ἀπ᾽αὐτή τήν ἑνιαία ἐπισιτιστική πολιτική. Καί ἀναγκαζόμαστε κάποτε νά παρεκκλίνουμε, ἀλλά γενικά δέν θά ἀπομακρυνθοῦμε καί δέν θά παρεκκλίνουμε ἀπό τήν πολιτική μας.

Νά ἡ κατάσταση, σύντροφοι, πού ἐδῶ καί μισό χρόνο, ὅταν ἡ ἐπισιτιστική κρίση εἶχε φτάσει στό κατακόρυφό της, ὅταν δέν εἴχαμε καθόλου ἀποθέματα, ὅταν οἱ τσεχοσλοβάκοι σημείωναν ἐπιτυχίες καί μᾶς εἶχαν ἀφαιρέσει ἕνα μεγάλο μέρος τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα, μᾶς ἐπέβαλε νά καταφύγουμε στό μέτρο γιά τό ἑνάμιση πούτι [176]. Τό μέτρο αὐτό μᾶς στοίχισε μεγάλο ἀγώνα, σφοδρό ἀγώνα, ἡ κατάσταση καί στίς δυό μεριές ἦταν πολύ ἄσχημη. Οἱ ἐπισιτιστές ἔλεγαν: ναί, ἡ κατάσταση εἶναι ἄσχημη, δέν πρέπει ὅμως νά ἀφήσουμε νά ἐπιδεινωθεῖ. Ἄν ἐσεῖς φέρετε ἀνακούφιση σέ μερικούς γιά μιά βδομάδα, θά κάνετε νά ἐπιδεινωθεῖ ἡ κατάσταση ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἔλεγαν: ἄν ζητᾶτε ἀπό τό λαό πού ἐξαντλήθηκε καί βασανίστηκε ἀπό τήν πείνα μιά ἰδανική ὀργάνωση, ἄν ζητᾶτε τά ἀδύνατα πρέπει νά τόν ἀνακουφίσετε, ἔστω καί ἄν αὐτό θά βλάψει προσωρινά τή γενική πολιτική. Τό μέτρο αὐτό θά δόσει νέο κουράγιο, κι᾽αὐτό εἶναι τό πιό σπουδαῖο. Νά ἡ κατάσταση στήν ὁποία βρισκόμασταν, ὅταν προτείναμε τό μέτρο γιά τό ἑνάμιση πούτι. Νά ἡ γενική, ἡ πρωταρχική, ἡ θεμελιακή κατάσταση· ὅταν ἔγινε ἀφόρητη, ἀναγκαστήκαμε νά ὑποχωρήσουμε γιά νά φέρουμε ἔστω καί μιά προσωρινή ἀνακούφιση, γιά νά διασώσουμε τό κουράγιο καί τήν ψυχική δύναμη. Ἡ κατάσταση αὐτή ἐπαναλαμβάνεται τώρα πού ἔχουμε φτάσει στά τελευταῖα ὅρια, τώρα πού ὕστερα ἀπό ἕνα ἑξάμηνο πιό εὔκολο

ἀρχίζει ἕνα ἄλλο δύσκολο ἑξάμηνο. Γιά νά δείξω πιό παραστατικά τήν κατάσταση, ἀρκεῖ νά σᾶς πῶ ὅτι στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1918 τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ συγκέντρωσε 28 ἑκατομμύρια πούτια, ἐνῶ στό δεύτερο ἑξάμηνο 67 000 000 πούτια, δηλ. διόμισι φορές περισσότερο. Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα· κι'ἀπό δῶ βλέπετε καθαρά ὅτι τό πρῶτο ἑξάμηνο εἶναι ἕνα ἑξάμηνο ἐξαιρετικά ἔντονης, πολύ μεγάλης ἀνέχειας, ἐνῶ τό δεύτερο ἑξάμηνο, χάρη στήν καινούργια σοδιά μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά ἀνορθωθοῦμε. Τώρα, τό χίλια ἐννιακόσια δεκαεννιά οἱ ἐπισιτιστικές μας ὀργανώσεις σημείωσαν μιά τεράστια ἐπιτυχία χάρη, κυρίως, στίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς στά χωριά καί στήν ἐργατική ἐπιθεώρηση ἐπισιτισμοῦ στίς πόλεις, ἐπιτυχία πού ἔδοσε τή δυνατότητα νά αὐξήσουμε διόμισι φορές τή συγκέντρωση. Ἀλλά αὐτή ἡ ἐπιτυχία τοῦ πρώτου χρόνου τῆς δουλιᾶς μας, ὅταν ἔπρεπε νά ἀνεγείρουμε ἕνα καινούργιο οἰκοδόμημα, νά δοκιμάσουμε νέες μεθόδους, δέν μᾶς ἐξασφάλισε καί δέν μποροῦσε νά μᾶς ἐξασφαλίσει γιά ὁλόκληρο τό χρόνο, ὡστόσο μᾶς ἔδοσε τή δυνατότητα μιᾶς ἀνάπαυλας ἑνός ἑξάμηνου. Αὐτή ἡ ἀνάπαυλα κοντεύει νά τελειώσει· ἀρχίζει τό ἄλλο ἑξάμηνο, τό πιό δύσκολο, τό πιό ἐπίπονο, καί πρέπει μέ κάθε τρόπο νά βάλουμε τά πάντα σέ κίνηση γιά νά φέρουμε μιά ἀνακούφιση, γιά νά δόσουμε στούς ἐργάτες τή δυνατότητα μιᾶς μικρῆς ἀνάπαυλας, γιά νά βελτιώσουμε τήν κατάστασή τους μέ κάθε τρόπο. Καί εἶναι φυσικό ὅτι τό προεδρεῖο τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί ὁ πρόεδρός του, ὁ Κάμενεφ, φρόντισαν μέ ἐξαιρετική ἐνεργητικότητα νά κάνουμε ὅσο τό δυνατό πιό σαφή τήν πολιτική μας, τήν ταξινόμηση τῶν προϊόντων σέ μονοπωλιακά καί μή μονοπωλιακά, πράγμα πού θά μᾶς ἐπέτρεπε νά πετύχουμε προσωρινά ὁρισμένα ἀποτελέσματα, ἔτσι πού οἱ ἐργάτες τῶν πόλεων καί τῶν μή γεωργικῶν περιοχῶν θά μποροῦσαν νά νιώσουν ἔστω καί μιά μικρή ἀνακούφιση καί νά ἀντλήσουν νέο κουράγιο κι'ἐνεργητικότητα, πού τόσο πολύ χρειάζονται τώρα πού βρισκόμαστε στό κατώφλι ἑνός δύσκολου ἑξάμηνου, ἀλλά ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι οἱ δυνάμεις τοῦ στρατοπέδου τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί οἱ ἐπιθέσεις του ἐναντίον μας ἐξασθενοῦν.

Ὁ σ. Κάμενεφ παρουσίασε ἐδῶ, ἀναμφίβολα, ὄχι μόνο ἐνδείξεις, ἀλλά καί γεγονότα πού ἀποδεικνύουν ὅτι, παρά τίς βαριές δοκιμασίες καί ἧττες πού ὑποστήκαμε στό Πέρμ, ὁ Κόκκινος Στρατός συγκροτεῖται πάνω σέ στέρεο θεμέλιο, ὅτι μπορεῖ νά νικήσει καί θά νικήσει. Ἀλλά τοῦτο τό ἑξάμηνο εἶναι

τό πιό δύσκολο. Γι'αὐτό ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή εἶναι ἀπαραίτητο νά κάνουμε ὅ,τι χρειάζεται καί ὅ,τι μπορεῖ νά γίνει γιά νά βελτιώσουμε τήν κατάσταση, γιά νά ἐφαρμόσουμε καθαρά τήν ἐπισιτιστική πολιτική μας, αὐτό εἶναι τό πιό ἐπιτακτικό μας καθῆκον. Καί ἀνάμεσα σέ μᾶς, τούς κομμουνιστές, ἔγινε πάλη σχετικά μέ τήν καθιέρωση τοῦ μέτρου γιά τό ἑνάμιση πούτι, πού ἔπαιρνε κάπου-κάπου ἔντονες μορφές· ἡ πάλη αὐτή δέν ὁδηγεῖ στήν ἐξασθένιση, ἀλλά στό ὅτι ἐπανεξετάζουμε τήν πολιτική μας μέ ὅλο καί πιό μεγάλη αὐστηρότητα καί περίσκεψη, μέ ἀλληλοεπιθέσεις, ὡστόσο καταλήγουμε σέ μιά ἀπόφαση πού ψηφίζεται γρήγορα καί ὁμόθυμα καί πού στή δύσκολη αὐτή στιγμή, τώρα πού βρισκόμαστε στό κατώφλι ἑνός νέου δύσκολου ἑξάμηνου, μᾶς ἐπιβάλλει νά ἀναρωτηθοῦμε ἀκόμη μιά φορά, γιατί δημιουργήθηκε αὐτή ἡ κατάσταση πού μᾶς ἀναγκάζει νά βάλουμε καί πάλι ὅλα τά δυνατά μας, νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις.

Περάσαμε μιά ἐξαιρετικά δύσκολη χρονιά καί περνᾶμε ἕνα ἀκόμη πιό δύσκολο ἑξάμηνο. Ἀλλά κάθε ἑξάμηνο ὕστερα ἀπό τή γερμανική ἐπανάσταση, ὕστερα ἀπό τόν ἀναβρασμό πού ἄρχισε στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία, μᾶς πλησιάζει πρός τή νίκη ὄχι μόνο τῆς ρωσικῆς, μά καί τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης. Νά ἡ κατάσταση πού ἔχουμε νά ἀντιμετωπίσουμε, καί γι'αὐτό ἀποφασίσαμε νά παρουσιάσουμε ἕνα σχέδιο βασικῶν θέσεων τῆς ἐπισιτιστικῆς μας πολιτικῆς, καί θά παρακαλέσουμε τήν ΠΚΕΕ νά τίς ἐγκρίνει γιά νά δουλευτοῦν ἀμέσως ἀπό τά στελέχη τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί νά μετατραποῦν σέ διατάγματα πού θά δόσουν σέ μᾶς — τούς ἐκπροσώπους τοῦ κέντρου, τούς ἐργάτες τῶν πόλεων καί τῶν μή γεωργικῶν περιφερειῶν — τή δυνατότητα νά δεκαπλασιάσουμε τή δραστηριότητά μας, γιατί μόνο αὐτή ἡ δραστηριότητα ἐγγυᾶται ὅτι μποροῦμε νά νικήσουμε, ὅτι κάνοντας μερικές προσωρινές παραχωρήσεις, ἀπαραίτητες μέσα στίς συνθῆκες τῆς κόπωσης καί τῆς πείνας, θά προασπίσουμε τίς βάσεις τῆς ἐπισιτιστικῆς κομμουνιστικῆς πολιτικῆς μας καί θά τίς διατηρήσουμε ἀτράνταχτες ὥσπου νά ἔλθει ἡ στιγμή τῆς πλήρους καί παγκόσμιας νίκης τοῦ κομμουνισμοῦ. Θά σᾶς διαβάσω κατά ἐδάφιο τήν πρόταση πού κάνει ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν τῆς ΠΚΕΕ στήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή:

«Ἡ κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας ψηφίζει τίς πιό κάτω βασικές

θέσεις γιά τό έπισιτιστικό ζήτημα καί άναθέτει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά καταρτίσει μέσα στό πιό σύντομο διάστημα τά άντίστοιχα διατάγματα, καθοδηγούμενο άπό τίς θέσεις αὐτές.

1. Ἐπιβεβαιώνεται ή όρθότητα καί τό άπαρασάλευτο τῆς σοβιετικῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς, πού συνίσταται στά ἑξῆς:

α) καταγραφή καί κατανομή άπό τό κράτος σύμφωνα μέ τήν ταξική άρχή·

β) μονοπώλιο στά βασικά προϊόντα διατροφῆς καί

γ) μεταβίβαση τοῦ ἔργου τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ άπό τά χέρια τῶν ἰδιωτῶν στά χέρια τοῦ κράτους.

2. Δίχως τήν άπαρέγκλιτη έφαρμογή τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου στά βασικά προϊόντα διατροφῆς (ψωμί, ζάχαρη, τσάι, ἁλάτι), πού ἔχει ἤδη καθιερωθεῖ μέ διάταγμα καί δίχως τή μαζική κρατική συγκέντρωση μέ σταθερές τιμές τῶν ἄλλων σπουδαίων ἐπισιτιστικῶν προϊόντων (κρέας, θαλασσινά ψάρια, καναβοσπορέλαιο, ἡλιοσπορέλαιο, λιναροσπορέλαιο καί ζωικά λίπη, ἐκτός άπό τό βούτυρο ἀγελάδας, τήν πατάτα), εἶναι ἀκατανόητος στίς τωρινές συνθῆκες ἕνας σωστός ἐφοδιασμός τοῦ πληθυσμοῦ μέ τρόφιμα· ή προαναφερόμενη μαζική συγκέντρωση μέ σταθερές τιμές εἶναι ἁπλῶς ἕνα μέτρο πού θά προετοιμάσει τήν καθιέρωση τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου καί στά προϊόντα αὐτά, πού ή πραγματοποίησή του ἀποτελεῖ ἄμεσο καθῆκον τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ.

Ἡ συγκέντρωση καί ή μεταφορά ὅλων τῶν ἐπισιτιστικῶν προϊόντων, πού ἀπαριθμοῦνται στό ἄρθρο αὐτό, ἐκτός ἀπό τήν πατάτα, δέν ἐπιτρέπεται σέ κανέναν ἄλλο ἐκτός ἀπό τά κρατικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ. Τό δικαίωμα μαζικῆς συγκέντρωσης τῆς πατάτας μέ καθορισμένες σταθερές τιμές παρέχεται, ἐκτός ἀπό τά κρατικά ὄργανα καί στίς ἐργατικές ὀργανώσεις καί στίς ἐπαγγελματικές καί συνεταιριστικές ἑνώσεις.

3. Σάν προσωρινό μέτρο παρέχεται τό δικαίωμα στίς ἐργατικές ὀργανώσεις καί στίς συνεταιριστικές ἑνώσεις νά συγκεντρώνουν ὅλα τά εἴδη προϊόντων πού δέν ἀπαριθμοῦνται στό ἄρθρο 2.

4. Τά τοπικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ εἶναι ὑποχρεωμένα νά βοηθοῦν τίς ὀργανώσεις συγκέντρωσης τροφίμων στήν ἄσκηση αὐτοῦ τοῦ δικαιώματος».

Σύντροφοι, μπορεῖ οἱ λέξεις «εἶναι ὑποχρεωμένα» νά ἐκτελέσουν τό διάταγμα νά σᾶς ξαφνιάσουν, ἄν τίς δεῖτε ἀπό τή σκοπιά τῶν παλιῶν συνηθειῶν, τῆς παλιᾶς κρατικῆς ὀργάνωσης. Ἴσως νά πεῖτε: τόσο ἄσχημα εἶναι λοιπόν τά πράγματα στή Σοβιετική Δημοκρατία, ὥστε γιά νά ἐκτελεστεῖ ή θέληση τῆς ΠΚΕΕ χρειάζεται ἐξαναγκασμός; Χρειάζεται, σύντροφοι, ὁ ἐξαναγκασμός, καί εἶναι καλύτερα νά τό λέμε αὐτό ἀνοιχτά, παρά νά κλείνουμε τά μάτια μπροστά στήν κατάσταση καί νά νομίζουμε πώς ὅλα πᾶνε καλά. Οἱ σύντροφοι ἐκπρόσωποι τῆς ΠΚΕΕ καί οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων, ἄς θυμηθοῦν καλά αὐτά πού λένε ἀναμεταξύ τους, κατά πόσο ἐκπληρώνουν αὐτοί σωστά ὅλα ὅσα ἀπό πολύ καιρό

ἔχουν θεσπιστεῖ μέ διάταγμα στόν τομέα τῆς σωστῆς καταγραφῆς τῶν προϊόντων καί τῆς ὁλοκληρωτικῆς παράδοσης στό κράτος τῶν προϊόντων πού δέν μποροῦν νά ἀφεθοῦν γιά ἐμπορευματική ἀνταλλαγή, ἐνῶ δίχως ἐμπορευματική ἀνταλλαγή οἱ ἀγρότες λένε: ὄχι, γιά κέρενκι* δέν θά σᾶς δόσουμε τίποτε. Ἄν λοιπόν τά θυμηθεῖτε ὅλα αὐτά στίς συζητήσεις πού κάνετε ἀναμεταξύ σας καί δεῖτε πόσες ἀπό τίς ἐντολές τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας δέν ἔχουν ἐκπληρωθεῖ, τότε θά πεῖτε καί θά συμφωνήσετε ὅτι καλύτερα εἶναι νά λέμε τήν ἀλήθεια, δηλαδή, ὅτι πρέπει νά καταφεύγουμε στόν ἐξαναγκασμό τῶν τοπικῶν μας ὀργάνων κατά τρόπο σταθερό καί ἀμείλικτο. (Χειροκροτήματα.) Ἀκριβῶς ἐδῶ, ὅπου συγκεντρώθηκε ἡ ΠΚΕΕ, σάν ἀνώτατο ὄργανο, μαζί μέ τά ὄργανα τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων, πού ἔχουν τό μεγαλύτερο ἀριθμό ἀντιπροσώπων — καί τώρα αὐτό εἶναι τό πιό σπουδαῖο — ἀκριβῶς ἐδῶ αὐτοί οἱ πιό ἔγκυροι σύντροφοί μας πρέπει νά ποῦν σταθερά καί, φεύγοντας ἀπό ἐδῶ, νά τό ποῦν στά μέρη τους, ὅτι τά τοπικά ὄργανα πρέπει νά συνηθίσουν στή σκέψη πώς πρέπει νά τά ἐξαναγκάζουμε νά ἐφαρμόζουν μέ συνέπεια τήν πολιτική πού καθόρισε τό κέντρο. Αὐτή εἶναι ἡ πιό δύσκολη δουλιά, κι᾿ ἐδῶ εἶναι φυσικό τά ἑκατομμύρια ἄνθρωποι πού συνήθισαν νά βλέπουν στήν κεντρική ἐξουσία κλέφτες, τσιφλικάδες, ἐκμεταλλευτές, εἶναι φυσικό ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν μποροῦν νά ἔχουν ἐμπιστοσύνη στό κέντρο, καί ἡ δυσπιστία αὐτή πρέπει νά κατανικηθεῖ γιατί, ἄν δέν κατανικηθεῖ, δέν μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός, ἐπειδή πρόκειται γιά οἰκοδόμηση συγκεντρωτικῆς οἰκονομίας, οἰκονομίας διευθυνόμενης ἀπό τό κέντρο, πού μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνο ἀπό τό προλεταριάτο, πού τό ἐργοστάσιο καί ἡ ζωή τό διαπαιδαγώγησαν σ᾿ αὐτό τό πνεῦμα, γιατί μόνο αὐτό εἶναι σέ θέση νά κάνει αὐτή τή δουλιά. Εἶναι δύσκολη ἡ πάλη ἐνάντια στόν τοπικισμό, ἐνάντια στίς συνήθειες τοῦ μικροϊδιοκτήτη. Ξέρουμε ὅτι αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει μεμιᾶς, ἀλλά ποτέ δέν θά πάψουμε νά ἀπαιτοῦμε ἀπό τούς ἐκπροσώπους τοῦ προλεταριάτου νά ἐπαναλαμβάνουν αὐτή τήν ἀλήθεια καί νά τήν ἐφαρμόζουν στή ζωή, γιατί δίχως αὐτό δέν μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός.

Σέ συνέχεια τό τέταρτο ἐδάφιο ἐπεξηγεῖ:

«Ἡ μεταφορά καί ἡ πούληση στήν ἀγορά αὐτῶν τῶν προϊόντων κηρύσσεται ἀπόλυτα ἐλεύθερη. Κανενός εἴδους ἀποσπάσματα δίωξης τῆς

*— χαρτονομίσματα πού εἶχαν ἐκδοθεῖ ἐπί Κέρενσκι. *Σημ. μετ.*

αἰσχροκέρδειας, κανενός εἴδους ἄλλα ἀποσπάσματα καί φρουρές κτλ. δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά παρεμποδίσουν τήν ἐλεύθερη μεταφορά καί τήν ἐλεύθερη πούληση τῶν προαναφερμένων προϊόντων στά παζάρια, στίς ἀγορές, μέ τά καροτσάκια τους κτλ.».

Σύντροφοι, τό ἐδάφιο αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο. Πρός τήν κατεύθυνση αὐτή ὁ σ. Κάμενεφ σημείωσε πολλά πράγματα, πού ἐμεῖς φυσικά, λόγω τῆς βιασύνης τῆς δουλιᾶς δέν τά ἐκπληρώναμε, ἐπειδή τό 'Επιτροπάτο μας τοῦ 'Επισιτισμοῦ καί τά ἄλλα 'Επιτροπάτα εἶναι ἀναγκασμένα νά ἐκδίδουν ἐγκυκλίους πάνω στίς ἐγκυκλίους, πράγμα πού δυσκολεύει πολύ τά τοπικά ὄργανα νά βροῦν ἄκρη μέσα σ'αὐτό τόν κυκεώνα. Μᾶς κατηγοροῦν ὅτι βιαζόμαστε νά ἐκδίδουμε διατάγματα, ἀλλά τί νά κάνουμε ὅταν ἐπιβάλλεται νά βιαστοῦμε ἐξαιτίας τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ πού μᾶς ἐπιτίθεται καί ὅταν μᾶς ἀναγκάζει νά βιαστοῦμε μιά μάστιγα τόσο μεγάλη πού ξεπερνάει κάθε ὅριο φαντασίας — ἡ ἔλλειψη ψωμιοῦ καί καυσίμων. Στήν κατάσταση αὐτή πρέπει νά κάνουμε τό πᾶν γιά νά ἐξηγήσουμε τά καθήκοντά μας, γιά νά ἐξηγήσουμε ὁρισμένα λάθη, καί γι'αὐτό εἶναι τόσο σπουδαῖος ὁ ἀκριβής καί σαφής διαχωρισμός πού ἔχει ἐπιτευχθεῖ τώρα μέ τήν πάλη αὐτή. Γιά νά πάρει ἡ δουλιά αὐτή πολύ μεγαλύτερες διαστάσεις, πρέπει τώρα νά καταφέρουμε νά μήν κάνει τοῦ κεφαλιοῦ του κανένα ἀπό τά τοπικά ὄργανα, νά μήν τολμάει νά πεῖ ὅτι ἔχει στό νοῦ του τό χθεσινό διάταγμα καί ξέχασε τό σημερινό, νά ξέρει μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια καί σαφήνεια ποιά προϊόντα εἶναι μονοπώλιο τοῦ κράτους καί ποιά μποροῦν νά μεταφέρονται ἐλεύθερα καί νά πουλιοῦνται ἐλεύθερα: δηλαδή ὅλα, ἐκτός ἀπό ἐκεῖνα πού καταριθμοῦνται ἕνα-ἕνα στό πρῶτο καί στό δεύτερο ἐδάφιο. Αὐτό ἄς τό ξέρουν ὅλοι, κι'ἐκεῖνοι πού θά φύγουν τώρα ἀπό ἐδῶ ἄς τό ποῦν στά μέρη τους, ἄς κάνουν αὐτό πού τούς ἐπιβάλλει ἡ ἐπίσημη ἰδιότητά τους, ἄς πάρουν μαζί τους τά ἀντίστοιχα διατάγματα πού πρόκειται νά καταρτιστοῦν, γιά νά ἐκτελοῦνται καί νά ἐφαρμόζονται ἀπαρέγκλιτα ἐπιτόπου, γιά νά ἐφαρμόζονται πραγματικά οἱ ἀποφάσεις τοῦ κέντρου, γιά νά πάψει νά ὑπάρχει ἡ ἀναποφασιστικότητα πού ὑπῆρχε ὥς τώρα. Σέ συνέχεια, στό τέλος τοῦ τέταρτου ἐδαφίου ἀναφέρεται:

«Σημείωση. Σχετικά μέ τά αὐγά καί τό βούτυρο ἀγελάδας ἡ ἀπόφαση αὐτή ἀφορᾶ μόνο τίς περιοχές ἐκεῖνες ὅπου τό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ δέν κάνει μαζική συγκέντρωση αὐγῶν καί βουτύρου ἀγελάδας».

Σύντροφοι, θά σᾶς διαβάσω σύντομα καί τά ἄλλα ἐδάφια τοῦ

διατάγματος. Ἐπειδή δέν ἔχω τή δυνατότητα νά μιλήσω διεξοδικά γι'αὐτά καί δέν βλέπω νά ὑπάρχει λόγος, μιά καί ὕστερα ἀπό μένα θά μιλήσουν ἀκόμη ἀρκετοί σύντροφοι, ἀνάμεσά τους καί μερικοί πιό ἁρμόδιοι, θά ὑπογραμμίσω μόνο ὅ,τι θεωρῶ ἐξαιρετικά ἀναγκαῖο. Θά σᾶς διαβάσω σύντομα τίς βασικές θέσεις πού προτείνουμε στήν ΠΚΕΕ νά τίς ψηφίσει καί νά ἀναθέσει στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί σέ ὅλες τίς ἄλλες ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας νά τίς μετατρέψουν σέ διάταγμα καί νά τίς ἐκτελέσουν ἀπαρέγκλιτα καί ὑποχρεωτικά. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«5. Γιά τήν ἐντατικοποίηση τῆς συγκέντρωσης καί γιά τήν ἐκπλήρωση μέ μεγαλύτερη ἐπιτυχία τῶν διαφόρων καθηκόντων θεσπίζεται ἡ ἀρχή τοῦ παρακρατήματος καί τῆς συγκέντρωσης τῶν μή μονοπωλημένων προϊόντων, καθώς καί τό σύστημα τῆς βράβευσης τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν ἄλλων ὀργανώσεων πού κάνουν γιά τό κράτος συγκεντρώσεις μονοπωλημένων καί μή προϊόντων.

Ὀργανωτικά μέτρα μέ σκοπό τήν ἀνανέωση τῶν ὀργάνων ἐπισιτισμοῦ καί τήν ἐνίσχυση τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργατῶν:

α) ἄσκηση τῆς ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπισιτισμοῦ σέ πλατιά κλίμακα καί ἐπέκταση τοῦ ἐλέγχου της γιά τήν τήρηση ἀπό τά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ τῶν διαταγμάτων τῆς 10/XII καί γιά τή συγκέντρωση τῶν μή μονοπωλημένων προϊόντων·

β) ἐπείγουσα εἰσαγωγή τῆς ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης σέ ὅλα τά τοπικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ καί ἐπέκταση τῆς ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης στά τμήματα τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ μέ σκοπό τήν ἀποφασιστική καταπολέμηση τῆς γραφειοκρατίας καί τῶν γραφειοκρατικῶν παρελκύσεων·

γ) δυνάμωμα τῶν δεσμῶν μέ τίς ἐργατικές ὀργανώσεις — τά συνδικάτα καί τόν ἐργατικό συνεταιρισμό — μέ τή συνεχή ἐνίσχυση τῶν τοπικῶν ὀργάνων καί μέ τή χρησιμοποίηση γιά τό σκοπό αὐτό δυνάμεων ἀπό τόν κύκλο τῶν στελεχῶν τῶν ὀργανώσεων πού ἀναφέρονται παραπάνω·

δ) εἰσαγωγή σέ ὅλα τά κεντρικά καί τοπικά ὄργανα καί ἱδρύματα τοῦ θεσμοῦ τῆς πρακτικῆς ἐξάσκησης ἐργατῶν μέ σκοπό τήν κατάρτιση πρακτικῶν στελεχῶν τοῦ ἐπισιτισμοῦ, προερχόμενων ἀπό τό ἐργατικό περιβάλλον καί ἱκανῶν νά καταλάβουν ὑπεύθυνες θέσεις.

6. Πλήρη χρησιμοποίηση τοῦ συνεταιριστικοῦ μηχανισμοῦ στό ἔργο τῆς συγκέντρωσης καί τῆς κατανομῆς. Τοποθέτηση στούς συνεταιριστικούς μηχανισμούς ὑπεύθυνων ἐκπροσώπων τῶν κρατικῶν ὀργάνων ἀνεφοδιασμοῦ γιά τόν ἔλεγχο τῆς δράσης τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων καί τό συντονισμό της μέ τήν ἐπισιτιστική πολιτική τῆς κυβέρνησης».

Νά, ἀνάμεσα στ'ἄλλα, ἕνα ἀπό τά ὄργανα πάλης ἐνάντια στίς κορυφές τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων. Ἀλλά θά εἶναι πολύ μεγάλο λάθος, θά εἶναι πολύ μεγάλος κίνδυνος γιά τήν ὑπόθεση, ἄν περιφρονήσετε ὁλόκληρο τό συνεταιριστικό μηχανισμό, ἄν τόν παραμερίσετε μέ περιφρόνηση ἤ μέ ψευτοπε-

ρηφάνεια, λέγοντας: ἐμεῖς θά χτίσουμε κάτι τό καινούργιο, δέν ἔχουμε καμιά σχέση μ'αὐτόν, μέ τή δουλιά αὐτή μποροῦν νά ἀσχολοῦνται μόνο οἱ κομμουνιστές. Πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε τόν ἕτοιμο μηχανισμό—δέν μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός, χωρίς νά χρησιμοποιηθεῖ αὐτό τό ὑπόλειμμα τοῦ καπιταλισμοῦ. Πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε ὅλα ὅσα δημιούργησε ὁ καπιταλισμός ἐναντίον μας σάν πολιτιστικές ἀξίες. Ἡ δυσκολία τῆς πραγματοποίησης τοῦ σοσιαλισμοῦ βρίσκεται σέ τοῦτο, ὅτι πρέπει νά οἰκοδομηθεῖ μέ ὑλικά πού δημιούργησαν ξένοι πρός ἐμᾶς ἄνθρωποι, ὡστόσο μόνο ἔτσι εἶναι δυνατή ἡ πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, καί θεωρητικά ὅλοι μας τό ξέρουμε αὐτό, ἀλλά ὕστερα ἀπό τά ὅσα ζήσαμε αὐτόν τό χρόνο ἔχουμε πειστεῖ στήν πράξη ὅτι ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ παρά μόνο μέ ὅσα δημιούργησε ὁ καπιταλισμός ἐναντίον μας, καί ὅτι πρέπει νά τά χρησιμοποιήσουμε ὅλα αὐτά γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τή σταθεροποίησή του.

Στή συνέχεια τό ἕβδομο ἐδάφιο ἀναφέρει:

«7. Ὁ ἔλεγχος γιά τήν τήρηση τῶν κανονισμῶν μεταφορᾶς τῶν προϊόντων καί γιά τήν ἀπαρέγκλιτη ἐφαρμογή τοῦ μονοπωλίου ἀνατίθεται στούς ἐργάτες μέ τή βοήθεια ἔνοπλων ἀποσπασμάτων πού ὀργανώνει τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ.

Ὅλα τά ἀποσπάσματα δίωξης τῆς αἰσχροκέρδειας στά τρόφιμα, ἐκτός ἀπό τά ἀποσπάσματα τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τῶν κυβερνειακῶν ἐπιτροπῶν ἐπισιτισμοῦ, καταργοῦνται ἀμέσως. Τά ἀποσπάσματα τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τῶν κυβερνειακῶν ἐπιτροπῶν ἐπισιτισμοῦ θά καταργοῦνται στό βαθμό πού θά συγκροτοῦνται ἐπιτόπου τά ἀντίστοιχα ὄργανα τῆς ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης».

Σύντροφοι, τά χρονικά ὅρια τῆς ὁμιλίας μου ἐξαντλήθηκαν καί θά περιοριστῶ μόνο νά τονίσω ὅτι ἐδῶ, στά τελευταῖα ἐδάφια, βλέπουμε σέ ποιές θεμελιακές ἀρχές στηρίζεται αὐτό πού ἀποτελεῖ τό πνεῦμα τῆς ἐπισιτιστικῆς καί ὅλης τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς μας. Τό ἔχω ἤδη πεῖ ὅτι ἦλθαν δύσκολοι καιροί, ὅτι ἄρχισε ἕνα ἑξάμηνο πιό δύσκολο, ὅτι ἡ ἀνάπαυλα στόν ἐπισιτιστικό τομέα τέλειωσε καί ἄρχισε ἡ πιό δύσκολη περίοδος. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, κάθε φορά πού μπροστά της προβάλλουν δυσκολίες στό ἐξαιρετικά δύσκολο ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, δέν ξέρει παρά μόνο ἕνα μέσο γιά τήν καταπολέμησή τους: ἀπευθύνεται στούς ἐργάτες, ἀπευθύνεται κάθε φορά σέ ὅλο καί πιό πλατιά στρώματα ἐργατῶν. Ἔχω πεῖ ἤδη ὅτι ὁ σοσιαλισμός θά μπορέσει νά οἰκοδομηθεῖ μόνο ὅταν 10 καί 100 φορές πιό πλατιές μάζες ἀπό προηγούμενα

ἀρχίσουν οἱ ἴδιες νά οἰκοδομοῦν τό κράτος, νά δημιουργοῦν μιά νέα οἰκονομική ζωή. Ὅπως βγαίνει ἀπό τίς ἀνακοινώσεις τους, οἱ ἐπισιτιστές μας πέτυχαν ὥστε στίς νομαρχιακές ἐπιτροπές ἐπισιτισμοῦ οἱ ἐργάτες νά ἀποτελοῦν τώρα τουλάχιστο τό ἕνα τρίτο, κυρίως ἐργάτες ἀπό τήν Πετρούπολη, τή Μόσχα, τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, δηλαδή ὁ ἀνθός τοῦ προλεταριακοῦ στρατοῦ μας. Αὐτό εἶναι καλό, μά εἶναι λίγο. Πρέπει οἱ ἐργάτες νά ἀποτελέσουν τά δυό τρίτα, πρέπει νά δουλεύουμε ἀδιάκοπα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή. Ξέρετε ὅτι τά πρωτοπόρα στρώματα τῶν ἐργατῶν καταπιάστηκαν κιόλας μέ τή δουλιά τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους, μέ τή δουλιά τῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς. Ξέρετε ὅτι πρέπει νά κατεβοῦμε πιό κάτω, πιό βαθιά, νά χρησιμοποιοῦμε πιό θαρραλέα ὅλο καί νέα στρώματα. Τά στρώματα αὐτά δέν ἔχουν ἀκόμη τήν ἀπαιτούμενη προετοιμασία καί θά κάνουν ἀναπόφευκτα λάθη, ἀλλά αὐτό δέν μᾶς φοβίζει. Ξέρουμε ὅτι μ᾽αὐτό τόν τρόπο θά δημιουργήσουμε νέα στελέχη, θά ἀνταμειφθοῦμε μέ τό παραπάνω, γιατί θά ἀποκτήσουμε πολυάριθμες νέες, πιό φρέσκες δυνάμεις. Ἀπό ἀλλοῦ δέν ἔχουμε νά ἀντλήσουμε δυνάμεις. Πρέπει νά προχωροῦμε μόνο μπροστά, νά χρησιμοποιοῦμε θαρραλέα τούς νέους ἐργάτες, νά τοποθετοῦμε ἐκπροσώπους τοῦ προλεταριάτου σέ ὅλο καί πιό ὑπεύθυνες θέσεις.

Ἡ τωρινή ἐπισιτιστική κρίση ἐξηγεῖται ἀπό τό ὅτι μπήκαμε σέ ἕνα ἑξάμηνο πιό δύσκολο. Ἐξηγεῖται καί ἀπό τήν κατάσταση τῶν μεταφορῶν. Ἔχω πεῖ ἤδη ὅτι στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1918 εἴχαμε συγκεντρώσει 67½ ἑκατομμύρια πούτια. Ἀλλά ἀπ᾽αὐτά τά 67½ ἑκατομμύρια πούτια δέν μπορέσαμε νά μεταφέρουμε τά 20 ἑκατομμύρια. Ἡ τελευταία φοβερή κρίση στήν Πετρούπολη ἐξηγεῖται ἀπό τό ὅτι οἱ ποσότητες τροφίμων πού περιμέναμε μένουν στή σιδηροδρομική γραμμή Βόλγα-Μπουγκουλμά καί δέν μποροῦν νά μετακινηθοῦν παραπέρα. Εἶναι ἀπελπιστική ἡ κατάσταση τῶν μεταφορῶν. Ἡ φθορά τοῦ τροχαίου ὑλικοῦ εἶναι τρομακτική, ἐπειδή καμιά χώρα δέν πέρασε τέτια δοκιμασία σάν αὐτή πού περνάει ἡ Ρωσία, μέ τήν καθυστέρηση πού τή χαρακτηρίζει, κι᾽ἐπειδή στήν ὀργάνωση τῶν σιδηροδρόμων δέν ἔχουμε ἀρκετά συσπειρωμένες προλεταριακές μάζες. Μέ τήν εὐκαιρία τούτης τῆς συγκέντρωσης θά ἤθελα νά σᾶς παρακαλέσω, σύντροφοι, νά δόσετε στίς μάζες νά καταλάβουν πώς μᾶς χρειάζονται ὅλο καί νέα στελέχη γιά τόν ἐπισιτισμό καί γιά τίς μεταφορές, γιά νά μᾶς βοηθήσουν μέ τή δική τους πείρα. Δόστε τους δουλιά, προσέξτε τούς ἀρχάριους,

καί θά δεῖτε ὅτι αὐτοί θά κάνουν πολύ περισσότερα παρά οἱ προηγούμενες ὀργανώσεις. Τά πάντα γιά τόν ἐπισιτισμό καί τίς μεταφορές! Ἡ ὀργάνωση τοῦ κάθε τμήματος ἐργοστασίου ἄς ξανακοιτάξει τίς δυνάμεις της καί ἄς ἀναρωτηθεῖ: δόσαμε ἄραγε ἀρκετούς ἀνθρώπους, κάναμε ὅλα ὅσα ἔπρεπε γιά νά στείλουμε ἐπιτρόπους, ὅπως στέλνουμε στό στρατό; Οἱ ἐργάτες εἶναι ἐξαντλημένοι, γιατί παίρνουν λιγοστά τρόφιμα. Πρέπει νά σταλοῦν σ'αὐτή τή δουλιά τά καλύτερα στελέχη, νά ἀναλάβουν ὅλα ὑπεύθυνες θέσεις στό στρατό, στόν ἐπισιτισμό καί τίς μεταφορές. Ἐκεῖ μπορεῖ νά δουλέψει ὁ καθένας, ἀκόμη καί ἄν δέν εἶναι εἰδικός. Στίς μεταφορές πολλές φορές χρειάζεται νά βοηθήσει ἕνας κομματικός σύντροφος, νά ἐπιδράσει ἕνας προλετάριος ἀνεβασμένος ἰδεολογικά, πού πέρασε ἕνα σχολεῖο καί πού μέ τόν ἔλεγχο καί τήν ἐπίβλεψη θά ἐπιδρᾶ ἐπάνω στά λιγότερο προλεταριακά στρώματα τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων. Σύντροφοι, ἐπαναλαβαίνω ἀκόμη μιά φορά τό σύνθημα αὐτό: «Τά πάντα γιά τόν ἐπισιτισμό καί τίς μεταφορές!» Στήν προκειμένη περίπτωση πρέπει νά κάνουμε αὐτό πού κάναμε μέ τό στρατό, ὅπου στείλαμε πολιτικούς ἐπιτρόπους καί πετύχαμε τό σκοπό μας. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τούτη τή στιγμή, σ'αὐτό τό δύσκολο ἑξάμηνο θά κατορθώσουμε κι'αὐτή τή φορά νά κατανικήσουμε τήν πείνα καί τήν ἐρήμωση!

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Γενάρη 1919 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 12 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 12

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό κείμενο τό 1929 στίς ἐκδόσεις 2-3 τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) 18 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1919 [177]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

᾿Απ᾿ὅσο μπόρεσα—λέει ὁ Λένιν—νά ἐνημερωθῶ ἀπό τίς ἀποφάσεις μέ τά δυό σχέδια πού ὑποβλήθηκαν μετά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων κέντρου καί ἐπαρχιῶν—τό ἕνα, σχετικά μέ τήν καλυτέρευση τῆς δράσης τῶν Σοβιέτ καί τό ἄλλο, σχετικά μέ τήν πλήρη ἀναδιοργάνωση τοῦ σοβιετικοῦ μηχανισμοῦ—νομίζω ὅτι τό δεύτερο σχέδιο, πού βρῆκε τήν ἔκφρασή του στήν ἀπόφαση ὁμάδας συντρόφων, δημιουργεῖ μιά ἐντύπωση μή ὁλοκληρωμένης διατύπωσης, ἐπειδή δέν ὑπάρχει κανένας συγκεκριμένος λόγος νά τροποποιηθεῖ ὁ σοβιετικός μηχανισμός, ὅπως προτείνει ἡ ἀπόφαση αὐτή.

᾿Εχθρός μας τώρα εἶναι ἡ γραφειοκρατία καί ἡ αἰσχροκέρδεια. ᾿Εξαιτίας τῆς ἐρήμωσης δέν βλέπουμε τίς βελτιώσεις, ἀλλά ἡ ἐρήμωση μπορεῖ νά ἐξαλειφθεῖ μόνο μέ τή συγκεντροποίηση, μέ τήν ἀπάρνηση τῶν στενῶν τοπικιστικῶν συμφερόντων πού, ὅπως φαίνεται, καί προκάλεσαν τήν ἀντιπολίτευση ἀπέναντι στήν ἀρχή τοῦ συγκεντρωτισμοῦ, πού, παρόλα αὐτά ἀποτελεῖ τή μοναδική διέξοδο ἀπό τήν κατάσταση πού βρισκόμαστε. ῾Η ὁμάδα τῶν συντρόφων πού πρότεινε τήν ἀπόφαση, ἀπαρνεῖται τό συγκεντρωτισμό, κατρακυλώντας στόν τοπικισμό.

῞Οπως φαίνεται, οἱ ἐπαρχίες εἶναι δυσαρεστημένες ἀπό τό γεγονός ὅτι μερικές ἀποφάσεις τῆς κεντρικῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μπαίνουν σέ ἐφαρμογή χωρίς νά τίς συζητήσουν οἱ ἐπαρχίες· ἄν εἶναι ἔτσι, τότε οἱ ἐπαρχίες ἔχουν ὅλο τό δικαίωμα νά συγκαλέσουν συσκέψεις, ὅπου μποροῦν νά συζητηθοῦν ὅλα τά ζητήματα πού τίς ἀπασχολοῦν. Μᾶς κατατρώει ἡ γραφειο-

κρατία, πού εἶναι πολύ δύσκολο νά κατανικηθεῖ. Πρέπει νά τήν καταπολεμήσουμε ἐντατικά, πρέπει νά βάλουμε στά ἱδρύματα πιό πολλούς ἐργάτες. Ἀλλά ὅταν ἡ πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία δέν στρέφεται στήν κατεύθυνση πού πρέπει, δημιουργεῖται μιά πολύ ἐπικίνδυνη κατάσταση, λ.χ., σχετικά μέ τούς εἰδικούς. Βρισκόμαστε σέ ἄσχημη κατάσταση ὄχι ἐπειδή ἔχουμε πολλούς εἰδικούς, ἀλλά ἐπειδή δέν ἔχουμε ἕναν αὐστηρό συγκεντρωτισμό. Ἀπεναντίας, μερικοί τομεῖς τῆς σοβιετικῆς δουλιᾶς πάσχουν ἀπό ἀνεπάρκεια εἰδικῶν. Πρέπει νά βάλουμε στά ἱδρύματα περισσότερους ἐργάτες μέ ἕνα μέσο ἐπίπεδο πού, μαθαίνοντας τή δουλιά κοντά στούς εἰδικούς, νά εἶναι σέ θέση νά τούς ἀντικαταστήσουν καί νά διεξάγουν μόνοι τους τήν πρακτική δουλιά. Ἔτσι, καταλήγει ὁ Λένιν, στίς θέσεις πού προτείνει ὁ σύντροφος Ἰγκνάτοφ δέν ἔχει διατυπωθεῖ, ὅπως φαίνεται, ἡ οὐσία τῶν ὅσων ἐπιθυμοῦν αὐτοί οἱ σύντροφοι. Ἡ πάλη δέν στρέφεται πρός τήν κατεύθυνση πού πρέπει νά στραφεῖ.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 19,
28 τοῦ Γενάρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 18 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1919 [178]

(Θυελλώδη χειροκροτήματα καί έπευφημίες.) Σύντροφοι, έπιτρέψτε μου νά χαιρετίσω τό συνέδριό σας έξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων. Σύντροφοι, μπροστά στούς έκπαιδευτικούς μπαίνουν τώρα έξαιρετικά σπουδαῖα καθήκοντα κι'έλπίζω ὅτι ὕστερα ἀπό ὅσα ἔγιναν τό χρόνο πού πέρασε, ὕστερα ἀπό τήν πάλη πού διεξήχθηκε στίς γραμμές τῶν έκπαιδευτικῶν, ἀνάμεσα σ'ἐκείνους πού ἀπό τήν πρώτη μέρα τάχθηκαν στό πλευρό τῆς Σοβιετικῆς έξουσίας, μέ τό μέρος τῆς πάλης γιά τή σοσιαλιστική έπανάσταση, καί σέ ἐκείνη τή μερίδα τῶν έκπαιδευτικῶν πού ἔμενε κολημένη μέχρι σήμερα στά παλιά συστήματα, στίς παλιές προκαταλήψεις, θεωρώντας ὅτι ή έκπαίδευση μπορεῖ νά παραμείνει πάνω στή βάση αὐτῶν τῶν παλιῶν συστημάτων—νομίζω ὅτι τώρα, ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο πάλης, ὕστερα ἀπό τίς ἀλλαγές πού έπῆλθαν στίς διεθνεῖς σχέσεις, ή πάλη αὐτή πρέπει νά τερματιστεῖ καί θά τερματιστεῖ. Δέν ἀμφιβάλλουμε ὅτι ή τεράστια πλειοψηφία τοῦ έκπαιδευτικοῦ σώματος πού βρίσκεται κοντά στήν έργατική τάξη καί στήν έργαζόμενη μερίδα τῆς ἀγροτιᾶς, ὅτι οί έκπαιδευτικοί στήν τεράστια πλειοψηφία τους ἔχουν πειστεῖ τώρα πόσο βαθιές εἶναι οί ρίζες τῆς σοσιαλιστικῆς έπανάστασης, ὅτι αὐτή έπεκτείνεται ἀναπόφευκτα σέ ὅλο τόν κόσμο, καί νομίζω ὅτι τώρα ή τεράστια πλειοψηφία τῶν έκπαιδευτικῶν τάσσεται καί θά τάσσεται μέ ἀναμφισβήτητη εἰλικρίνεια μέ τό μέρος τῆς έξουσίας τῶν έργαζομένων καί τῶν έκμεταλλευομένων, στήν πάλη γιά τή σοσιαλιστική έπανάσταση καί στήν πάλη ένάντια σ'ἐκείνη τή μερίδα τῶν έκπαιδευτικῶν πού μέχρι σήμερα, ἀκολουθώντας τίς παλιές ἀστικές προκαταλήψεις καί τά παλιά συστήματα καί ὑποκρισίες, νόμιζε ὅτι μπορεῖ κάτι νά διατηρήσει ἀπ'αὐτά τά συστήματα.

Μιά ἀπ᾿αὐτές τίς ἀστικές ὑποκρισίες εἶναι ἡ γνώμη ὅτι τό σχολεῖο μπορεῖ νά μένει ἔξω ἀπό τήν πολιτική. Ξέρετε πολύ καλά πόσο κίβδηλη εἶναι ἡ γνώμη αὐτή. Ἡ ἴδια ἡ ἀστική τάξη πού λάνσαρε αὐτή τή θέση θεωροῦσε σάν τό πιό βασικό στοιχεῖο τῆς ἐκπαίδευσης τήν ἀστική πολιτική της καί προσπαθοῦσε νά ὑποβιβάσει τήν ἐκπαίδευση στό ρόλο προμηθευτῆ πειθήνιων καί ἐπιδέξιων ὑπηρετῶν τῆς ἀστικῆς τάξης, προσπαθοῦσε νά ὑποβιβάσει ἀκόμη καί τή γενική ἐκπαίδευση ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω, στό ρόλο τοῦ προμηθευτῆ πειθήνιων καί ἐπιδέξιων ὑπηρετῶν τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐκτελεστῶν τῆς θέλησης τοῦ κεφαλαίου καί σκλάβων του, χωρίς νά φροντίσει ποτέ νά κάνει τό σχολεῖο ὄργανο διάπλασης τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας. Καί εἶναι τώρα σέ ὅλους φανερό ὅτι αὐτό μπορεῖ νά τό κάνει μόνο τό σοσιαλιστικό σχολεῖο πού ἔχει ἀδιάρηκτους δεσμούς μέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους καί ἐκμεταλλευόμενους, καί εἶναι ὄχι ἀπό φόβο, ἀλλά ἀπό συνείδηση μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Φυσικά, ἡ ἀναδιοργάνωση τοῦ σχολείου εἶναι μιά δύσκολη δουλιά. Καί ἀσφαλῶς ἐδῶ ὑπῆρχαν καί παρατηροῦνται ἀκόμη λάθη καί ἀπόπειρες νά παρερμηνευτεῖ καί νά παραποιηθεῖ κατά χυδαῖο καί τερατώδη τρόπο ἡ ἀρχή τῆς σύνδεσης τοῦ σχολείου μέ τήν πολιτική, ἀπόπειρες νά εἰσαγάγουν ἀδέξια αὐτή τήν πολιτική στά μυαλά τῆς ἀναπτυσσόμενης ἀκόμη νέας γενιᾶς, πού πρέπει νά προετοιμαστεῖ. Καί δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νά καταπολεμᾶμε πάντα τούτη τή χυδαία ἐφαρμογή τῆς βασικῆς αὐτῆς ἀρχῆς. Τώρα ὅμως τό βασικό καθῆκον τῆς μερίδας ἐκείνης τῶν ἐκπαιδευτικῶν, πού τάχθηκε μέ τή Διεθνή, μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, εἶναι νά φροντίσει νά ἱδρύσει μιά ἕνωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν πιό πλατιά καί ὅσο τό δυνατό πιό καθολική.

Γιά τήν παλιά ἕνωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν πού προάσπιζε τίς ἀστικές προκαταλήψεις, πού δέν ἔδειξε κατανόηση καί πού ὑπεράσπιζε ὅσο δέν ἔπαιρνε ἄλλο καί μάλιστα γιά πολύ μεγαλύτερο διάστημα ἀπ᾿ὅ,τι ὑπεράσπιζαν τά ἴδια προνόμια οἱ ἄλλες ἑνώσεις τῆς ἀφρόκρεμας, πού εἶχαν δημιουργηθεῖ στίς ἀρχές ἀκόμη τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917 καί πού τίς ἀντιπαλέψαμε σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς—γιά τήν ἕνωση αὐτή δέν ὑπάρχει θέση στήν ἕνωσή σας, στήν ἕνωση τῶν διεθνιστῶν. Νομίζω ὅτι ἡ ἕνωσή σας, ἡ ἕνωση τῶν διεθνιστῶν μπορεῖ μιά χαρά νά μετατραπεῖ σέ ἑνιαῖο συνδικάτο ἐκπαιδευτικῶν, πού νά εἶναι, ὅπως καί ὅλα τά συνδικάτα—αὐτό τό δείχνει περίλαμπρα τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων—μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μπροστά στούς ἐκπαιδευτικούς ὀρθώνεται ἕνα τεράστιο καθῆκον.

'Εδῶ πρέπει νά παλέψουμε καί ἐνάντια στά ὑπολείμματα τοῦ ξεχαρβαλώματος καί τῆς ἀποσύνδεσης, πού μᾶς ἄφησε κληρονομιά ἡ προηγούμενη ἐπανάσταση.

"Επειτα γιά τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση. Φυσικό εἶναι πώς τώρα, μέ τή δυσπιστία πρός τό ἐκπαιδευτικό σῶμα, δυσπιστία πού ὀφείλεται στό σαμποτάζ πού ἔκανε καί στίς προκαταλήψεις πού εἶχε ἡ ἀστική μερίδα τῶν ἐκπαιδευτικῶν, οἱ ὁποῖοι συνήθισαν νά πιστεύουν πώς πραγματική μόρφωση μποροῦν νά ἀποκτήσουν μόνο οἱ πλούσιοι, ἐνῶ γιά τήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων εἶναι ἀρκετή μιά ἐκπαίδευση πού θά τούς κάνει καλούς ὑπηρέτες καί καλούς ἐργάτες, ἀλλά ὄχι καί πραγματικά ἀφεντικά τῆς ζωῆς — σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς προπαγάνδας καί τῆς μόρφωσης ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει μιά διασπορά. Αὐτό τό πράγμα καταδικάζει μιά μερίδα τῶν ἐκπαιδευτικῶν σέ μιά στενή σφαίρα δράσης, στή σφαίρα δῆθεν τῆς ἐκπαίδευσης καί δέν μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά δημιουργήσουμε ὁλοκληρωμένα ἕναν ἑνιαῖο μηχανισμό, ὅπου νά μποῦν ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς ἐπιστήμης καί νά δουλεύουν μαζί μας. Αὐτό θά πετύχουμε νά τό κάνουμε μόνο στό βαθμό πού θά ξεκόβουμε ἀπό τίς παλιές ἀστικές προκαταλήψεις, κι'ἐδῶ τό καθῆκον τῆς ἕνωσής σας εἶναι νά τραβήξει στήν οἰκογένειά σας τίς πιό πλατιές μάζες τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί νά διαπαιδαγωγήσει τά πιό καθυστερημένα στρώματα τῶν ἐκπαιδευτικῶν, νά τά ὑπαγάγει στή γενική προλεταριακή πολιτική, νά τά συνενώσει σέ μιά κοινή ὀργάνωση.

Στήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε τώρα σέ μᾶς, τή στιγμή πού ξεχωρίζουν καθαρά ὅλα τά ζητήματα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί πού τά μικροαστικά δημοκρατικά στοιχεῖα ἀπό τά ἴδια τά πράγματα εἶναι ἀναγκασμένα νά περνοῦν μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιατί ἔχουν πειστεῖ ὅτι κάθε ἄλλη στάση τούς σπρώχνει ἄθελά τους στό δρόμο τῆς ὑπεράσπισης τῶν λευκοφρουριτῶν καί τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, στούς ἐκπαιδευτικούς πέφτει ἕνα μεγάλο καθῆκον σχετικά μέ τή δημιουργία συνδικάτου. "Οταν σέ ὅλο τόν κόσμο μπαίνει ἕνα κεντρικό καθῆκον, τό ζήτημα τίθεται ὡς ἑξῆς: εἴτε ἄκρα ἀντίδραση, εἴτε στρατιωτική δικτατορία καί ἐκτελέσεις, καί πρός τήν κατεύθυνση αὐτή εἶναι πολύ ἐνδεικτικές οἱ εἰδήσεις ἀπό τό Βερολίνο· εἴτε αὐτή ἡ λυσσαλέα ἀντίδραση τῶν ἀποθηριωμένων καπιταλιστῶν, πού νιώθουν ὅτι ὁ τετράχρονος αὐτός πόλεμος δέν μπορεῖ νά περάσει γι'αὐτούς χωρίς βαριές συνέπειες, καί γι'αὐτό τό λόγο εἶναι ἕτοιμοι νά κάνουν τό πᾶν, εἶναι ἕτοιμοι νά ἐξακολουθήσουν νά ποτίζουν τή γῆ μέ τό αἷμα τῶν ἐργαζομένων, εἴτε πλήρης νίκη

τῶν ἐργαζομένων στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τούτη τή στιγμή δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει μέσος δρόμος. Νά γιατί οἱ ἐκπαιδευτικοί, πού εὐθύς ἐξαρχῆς πῆραν τή θέση τῆς Διεθνοῦς καί πού σήμερα βλέπουν καθαρά ὅτι οἱ ἀντίπαλοί τους ἐκπαιδευτικοί τοῦ ἄλλου στρατοπέδου δέν μποροῦν νά κάνουν καμιά σοβαρή ἀντίπραξη, πρέπει νά ξεκινήσουν γιά μιά πιό πλατιά δουλιά. Ἀπό τήν ἕνωσή σας πρέπει νά δημιουργηθεῖ τώρα ἕνα πλατύ, πού ν'ἀγκαλιάζει τίς τεράστιες μάζες τῶν ἐκπαιδευτικῶν, συνδικάτο ἐκπαιδευτικῶν, ἑνιαῖο συνδικάτο πού θά ταχθεῖ ἀποφασιστικά μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τῆς πάλης γιά τό σοσιαλισμό μέσω τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ διατύπωση πού ψηφίστηκε ἀπό τό ΙΙ Συνέδριο τῶν συνδικάτων πού συνεχίζει τίς ἐργασίες του. Τό συνέδριο ζητάει νά ὀργανωθοῦν σ'ἕνα ἑνιαῖο συνδικάτο ὅλοι ὅσοι ἀνήκουν σ'ἕνα ὁρισμένο ἐπάγγελμα, ὅσοι ἀσχολοῦνται μέ ἕνα ὁρισμένο εἶδος δουλιᾶς, ἀλλά ταυτόχρονα διακηρύσσει ὅτι τό συνδικαλιστικό κίνημα δέν μπορεῖ νά εἶναι ξεκομμένο ἀπό τά βασικά καθήκοντα τῆς πάλης γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. Καί γι'αὐτό μόνο τά συνδικάτα πού παραδέχονται τήν ἐπαναστατική ταξική πάλη γιά τό σοσιαλισμό μέσω τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, μποροῦν νά εἶναι ἑνώσεις μέ πλήρη δικαιώματα. Μιά τέτια ἕνωση εἶναι καί ἡ δική σας. Ἄν πάρετε αὐτή τή θέση—θά ἔχετε ἐξασφαλίσει τήν ἐπιτυχία στό ζήτημα τῆς προσέλκυσης τῆς τεράστιας μάζας τῶν ἐκπαιδευτικῶν, καθώς καί στό ζήτημα νά πάψουν οἱ γνώσεις καί οἱ ἐπιστῆμες νά εἶναι ὑπόθεση τῶν προνομιούχων, νά πάψουν νά εἶναι ὑλικό πού ἐνισχύει τή θέση τῶν πλουσίων καί τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί νά μετατραποῦν σέ ὄργανο ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων. Ἐπιτρέψτε μου, σύντροφοι, νά σᾶς εὐχηθῶ κάθε ἐπιτυχία σ'αὐτό τό πεδίο.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 19 τοῦ Γενάρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 13

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό κείμενο τό 1926 στά Ἅπαντα τοῦ Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ) τόμ. XX, μέρ. ΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΛΗΜΠΚΝΕΧΤ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΟΖΑΣ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ 19 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1919[179]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σήμερα στό Βερολίνο ἡ ἀστική τάξη καί οἱ σοσιαλπροδότες πανηγυρίζουν· κατάφεραν νά δολοφονήσουν τόν Κ. Λῆμπκνεχτ καί τήν Ρ. Λούξεμπουργκ. Ὁ Ἔμπερτ καί ὁ Σάιντεμαν, πού τέσσερα ὁλόκληρα χρόνια ἔσπρωχναν τούς ἐργάτες στό σφαγεῖο γιά ληστρικά συμφέροντα, ἀνάλαβαν τώρα τό ρόλο δημίων τῶν προλεταριακῶν ἡγετῶν. Τό παράδειγμα τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία μᾶς πείθει ὅτι ἡ «δημοκρατία» δέν εἶναι παρά ἕνα προκάλυμμα τῆς ἀστικῆς καταλήστευσης καί τῆς πιό ἄγριας βίας.

Θάνατος στούς δήμιους!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14 καί
«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 14,
21 τοῦ Γενάρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς
ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ 20 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1919[180]

(Θ υ ε λ λ ώ δ η, π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Σύντροφοι, πρέπει πρίν ἀπόλα νά ζητήσω συγνώμη, ἐπειδή ἐξαιτίας μιᾶς ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας μου θά ἀναγκαστῶ νά περιοριστῶ σήμερα ἁπλῶς σέ μιά σύντομη ὁμιλία σχετικά μέ τό ζήτημα πού τέθηκε τώρα μπροστά σας. Εἶναι τό ζήτημα τῶν καθηκόντων τῶν συνδικάτων.

Ἡ ἀπόφαση πού σᾶς προτάθηκε ὑποβάλλεται στό συνέδριο τῶν συνδικάτων ἐξονόματος τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν, πού τή συζήτησε ὁλόπλευρα. Μιά καί ἡ ἀπόφαση εἶναι τώρα τυπωμένη, ὑποθέτω ὅτι ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι τήν ἔχουν ὑπόψη τους, καί θά μοῦ ἐπιτραπεῖ νά σταθῶ μόνο σέ δυό βασικά σημεῖα πού, κατά τή γνώμη μου, εἶναι τά πιό οὐσιώδη σημεῖα, μέ τά ὁποῖα, μιλώντας γενικά, ἀσχολεῖται ἡ ἀπόφαση αὐτή.

Νομίζω ὅτι τό πρῶτο ἀπ᾽αὐτά τά σημεῖα, ἀρνητικοῦ ἄς ποῦμε χαρακτήρα, ἀποτελεῖ ἡ δήλωση σχετικά μέ τό σύνθημα τῆς ἑνότητας ἤ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, σύνθημα πού ὅπως ἀναφέρεται στό 3ο ἐδάφιο τῆς ἀπόφασης ἔχει ὁδηγήσει στήν πράξη τίς ὁμάδες πού τό λανσάρουν σέ ἀνοιχτή πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, καί ἡ ἀπόπειρα αὐτή τίς ἔθεσε, δηλαδή τίς ὁμάδες αὐτές, ἔξω ἀπό τίς γραμμές τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Νομίζω, σύντροφοι, ὅτι αὐτό τό περιβόητο σύνθημα τῆς ἀνεξαρτησίας εἶναι ἄξιο προσοχῆς ὄχι μόνο ἀπό συνδικαλιστική ἄποψη. Νομίζω ὅτι ὅλη ἡ πάλη πού διεξάγεται τώρα σ᾽ὁλόκληρο τόν κόσμο καί πού ὀξύνεται ὁλοφάνερα μέ πρωτοφανή ταχύτητα, πάλη γύρω ἀπό τό ζήτημα: δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἤ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, νομίζω ὅτι ὅλη

αὐτή ἡ πάλη μπορεῖ νά κατανοηθεῖ σωστά, νά ἐκτιμηθεῖ σωστά, μπορεῖ νά δόσει τή δυνατότητα στήν ἐργατική τάξη, στούς συνειδητούς ἐκπροσώπους της νά συμμετάσχουν σωστά στήν πάλη αὐτή μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι ἔχει κατανοηθεῖ τί αὐταπάτη ἀποτελεῖ γιά ὁρισμένους καί τί ἀπάτη γιά ἄλλους τό σύνθημα αὐτό τῆς ἀνεξαρτησίας. Πρίν ἀπόλα θά ἤθελα νά τονίσω, ἔστω καί σύντομα, πόσο λαθεμένο θεωρητικά εἶναι αὐτό τό σύνθημα, πόσο δέν ἀντέχει θεωρητικά οὔτε στήν παραμικρή κριτική.

Σύντροφοι, τό τελευταῖο γεγονός στή Γερμανία, ἡ θηριώδης καί δόλια δολοφονία τοῦ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Λούξεμπουργκ, δέν εἶναι μόνο τό πιό δραματικό καί τραγικό γεγονός τῆς ἐπανάστασης πού ἀρχίζει στή Γερμανία, ἀλλά ρίχνει καί ἄπλετο φῶς στήν τοποθέτηση τῶν ζητημάτων τῆς σύγχρονης πάλης ἀνάμεσα στά τωρινά ρεύματα τῶν διαφόρων πολιτικῶν ἀντιλήψεων, καθώς καί ἀνάμεσα στίς τωρινές θεωρητικές κατευθύνσεις. Ἀκριβῶς στή Γερμανία γινόταν πιό πολύ λόγος γιά τήν περιβόητη δημοκρατία, λογουχάρη γιά τά συνθήματα τῆς δημοκρατίας γενικά, καθώς καί γιά τά συνθήματα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τήν κρατική ἐξουσία. Τά συνθήματα αὐτά, πού ἀπό πρώτη ματιά φαίνεται πώς δέν ἔχουν καμιά σχέση μεταξύ τους, στήν πραγματικότητα συνδέονται στενά. Συνδέονται στενά, γιατί μᾶς δείχνουν ὅτι ἀκόμη καί σήμερα, παρά τήν τεράστια πείρα τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, οἱ μικροαστικές προκαταλήψεις ἐξακολουθοῦν νά εἶναι γερά ριζωμένες· μᾶς δείχνουν ὅτι καί μέχρι σήμερα ἡ ἰδέα τῆς ταξικῆς πάλης ἀναγνωρίζεται πολύ συχνά μόνο μέ τά χείλη ὅπως λένε οἱ γερμανοί, χωρίς πραγματικά νά μπαίνει οὔτε στό κεφάλι, οὔτε στήν καρδιά ἐκείνων πού μιλᾶνε γι'αὐτή. Πῶς, ἀλήθεια, μπορεῖ νά γίνεται λόγος,—ἄν θυμηθοῦμε ἔστω καί τήν ἀλφαβήτα τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ὅπως τή διδαχτήκαμε ἀπό τό «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ, ἄν θυμηθοῦμε τή διδασκαλία γιά τήν ταξική πάλη, πού ὅλοι μας τήν ἀκολουθοῦμε σταθερά,—πῶς μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιά δημοκρατία γενικά, ἤ πῶς μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιά ἀνεξαρτησία τώρα πού ἡ ταξική πάλη ὀξύνθηκε, παίρνοντας τέτιες διαστάσεις, τέτια ἔκταση, τώρα πού εἶναι φανερό ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση μπῆκε στήν ἡμερήσια διάταξη σέ ὅλο τόν κόσμο, τώρα πού αὐτό βγαίνει καθαρά ἀπό τά πράγματα, ἀπό τά γεγονότα πού διαδραματίζονται στίς πιό δημοκρατικές χῶρες; Ὅποιος κρίνει ἔτσι—ἄν εἶναι νά μιλή-

σουμε ἀπό τήν ἄποψη τῆς θεωρίας τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας— δείχνει ὅτι δέν κατάλαβε οὔτε μιά σελίδα ἀπό τό «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ, στό ὁποῖο σήμερα ὁρκίζονται ὅλοι οἱ σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν χωρίς καμιά ἐξαίρεση.

῾Ορκίζονται σ᾽αὐτό τό ἔργο, ἀλλά στήν πραγματικότητα τώρα πού ἡ κύρια πάλη, στήν ὁποία μᾶς ὁδηγοῦσε τό «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ, μπῆκε σχεδόν στήν ἡμερήσια διάταξη, αὐτοί ἐγκαταλείπουν τήν ταξική αὐτή πάλη καί φαντάζονται ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρξει μιά ἐξωταξική ἤ ὑπερταξική δημοκρατία, ὅτι στή σύγχρονη κοινωνία, ὅσο ἡ ἰδιοκτησία παραμένει στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, ἡ δημοκρατία μπορεῖ νά εἶναι κάτι ἄλλο ἀπό ἀστική δημοκρατία, δηλαδή κάτι ἄλλο ἀπό ἀστική δικτατορία, καμουφλαρισμένη μέ ἀπατηλές, ψευτοδημοκρατικές ἐτικέτες. ᾽Ακριβῶς σ᾽αὐτή τήν ἴδια τή Γερμανία, ὅπως μάθαμε τελευταῖα, ἀκούστηκαν φωνές πού διαβεβαιώνουν ὅτι εἶναι πιθανό καί μάλλον βέβαιο ὅτι ἐκεῖ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν θά βγεῖ ἔξω ἀπό τά πλαίσια τῆς δημοκρατίας, ὅτι ἐκεῖ ἡ δημοκρατία θά διατηρηθεῖ. ᾽Ακριβῶς ἐκεῖ, ἄνθρωποι πού διατείνονται ὅτι εἶναι δάσκαλοι τοῦ μαρξισμοῦ, ἄνθρωποι πού ἀπό τό 1889 ὥς τό 1914 ἦταν οἱ θεωρητικοί ὁλόκληρης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ὅπως λ.χ. ὁ Κάουτσκι, σήκωσαν τή σημαία τῆς δημοκρατίας χωρίς νά καταλαβαίνουν ὅτι, ὅσο ἡ ἰδιοκτησία παραμένει στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, ἡ δημοκρατία δέν εἶναι παρά μιά ὑποκριτική πέρα γιά πέρα μάσκα τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης καί ὅτι δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά μιά σοβαρή ἐπίλυση τοῦ ζητήματος τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἐφόσον δέν θά ἔχει ἀποσπαστεῖ αὐτή ἡ ὑποκριτική μάσκα, ἐφόσον δέν θά ἔχουμε θέσει τό ζήτημα ἔτσι ὅπως μᾶς δίδασκε πάντα νά τό θέτουμε ὁ Μάρξ, ὅπως μᾶς δίδασκε νά τό θέτουμε ἡ καθημερινή πάλη τοῦ προλεταριάτου καί ὅπως μᾶς δίδασκε νά τό θέτουμε ἡ κάθε ἀπεργία, ἡ κάθε ὄξυνση τῆς συνδικαλιστικῆς πάλης, νά θέτουμε δηλαδή τό ζήτημα ὡς ἑξῆς: ὅσο ἡ ἰδιοκτησία παραμένει στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, κάθε δημοκρατία δέν θά εἶναι παρά μιά δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης ὑποκριτικά συγκαλυμένη. Ὅλες οἱ ἀερολογίες γιά καθολική ψηφοφορία, γιά παλλαϊκή θέληση, γιά ἰσότητα τῶν ἐκλογέων δέν εἶναι παρά μιά κατάφωρη ἀπάτη, γιατί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἰσότητα ἀνάμεσα στόν ἐκμεταλλευτή καί στόν ἐκμεταλλευόμενο, ἀνάμεσα στόν κάτοχο κεφαλαίου, τόν ἰδιοκτήτη καί στό μισθωτό δοῦλο τῶν ἡμερῶν μας.

Φυσικά, ή άστική δημοκρατία άποτελεῖ ίστορικά μιά τεράστια πρόοδο σέ σύγκριση μέ τόν τσαρισμό, τήν άπολυταρχία, τή μοναρχία καί κάθε λογῆς ὑπολείμματα τῆς φεουδαρχίας. Φυσικά, ἐμεῖς πρέπει νά τή χρησιμοποιήσουμε, θέτοντας τό ζήτημα ὡς ἑξῆς: ἐφόσον ἡ πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης γιά τήν κατάκτηση ὅλης τῆς ἐξουσίας δέν ἔχει μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη, ἡ χρησιμοποίηση τῶν μορφῶν τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας εἶναι γιά μᾶς ὑποχρεωτική. 'Αλλά τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἐμεῖς φτάσαμε σέ διεθνή κλίμακα ἀκριβῶς σ'αὐτή τήν ἀποφασιστική στιγμή τῆς πάλης. 'Ακριβῶς τώρα τό ζήτημα μπῆκε ὡς ἑξῆς: θά κρατήσουν ἄραγε οἱ καπιταλιστές τήν κυριαρχία πάνω στά μέσα παραγωγῆς καί πρίν ἀπόλα τήν ἰδιοκτησία πάνω στά ἐργαλεῖα παραγωγῆς; Αὐτό θά σήμαινε ὅτι αὐτοί ἑτοιμάζουν νέους πολέμους. 'Ο ἰμπεριαλιστικός πόλεμος μᾶς ἔδειξε ὁλοκάθαρα ὅτι ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία συνδέεται μ'αὐτό τό μακελειό τῶν λαῶν, ὅτι ὁδήγησε σταθερά καί ἀναπότρεπτα σ'αὐτό τό μακελειό. 'Αλλά, ἄν ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, εἶναι φανερό γιά τόν καθένα πώς ὅλες οἱ ἀερολογίες γιά δημοκρατία, μέ τήν ἔννοια ὅτι ἐκφράζει τήν παλλαϊκή θέληση, εἶναι μιά ἀπάτη, εἶναι ἁπλῶς προνόμιο τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν πλουσίων νά ἀποβλακώνουν τά πιό καθυστερημένα στρώματα τῶν ἐργαζομένων τόσο μέ τόν Τύπο τους, πού ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἰδιοκτησία τους, ὅσο καί μέ ὅλα τά ἄλλα μέσα πολιτικῆς ἐπιροῆς.

Ἔτσι καί μόνο ἔτσι μπαίνει τό ζήτημα. Εἴτε δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, καμουφλαρισμένη μέ Συντακτικές Συνελεύσεις, μέ κάθε λογῆς ἐκλογές, μέ δημοκρατία καί μέ ἄλλες ἀστικές ἀπάτες, πού χρησιμοποιοῦν σάν στάχτη στά μάτια τῶν κουτῶν καί πού γι'αὐτές μποροῦν τώρα νά καμαρώνουν καί νά κορδώνονται μόνο ἄνθρωποι πού ἔγιναν πέρα γιά πέρα καί ὁλοκληρωτικά ἀποστάτες τοῦ μαρξισμοῦ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ—εἴτε δικτατορία τοῦ προλεταριάτου γιά τήν καταστολή μέ σιδερένιο χέρι τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἐξωθεῖ τά πιό ἀσυνείδητα στοιχεῖα ἐνάντια στούς καλύτερους ἡγέτες τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου. Εἴτε νίκη τοῦ προλεταριάτου γιά τήν καταστολή τῆς ἀστικῆς τάξης πού ὀργανώνει σήμερα τήν πιό ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση ἐνάντια στό προλεταριάτο μέ τόσο μεγαλύτερη λύσσα, ὅσο πιό καθαρά βλέπει ὅτι τό ζήτημα αὐτό τέθηκε ἀπό τίς μάζες. Γιατί ὥς τώρα στίς πιό πολλές περιπτώσεις αὐτή θεωροῦσε τή δυσα-

ρέσκεια καί τήν ἀγανάκτηση τῶν ἐργατῶν σάν μιά ἐφήμερη ἐκδήλωση τῆς δυσαρέσκειάς τους. Ὥς τώρα οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές λ.χ., πού εἶναι ἴσως καί οἱ πιό ἔμπειροι στήν πολιτική ἐξαπάτηση τῶν ἐργατῶν, οἱ πιό ἀναπτυγμένοι καί ὀργανωμένοι πολιτικά καί σήμερα ἀκόμη, τίς περισσότερες φορές βλέπουν τά πράγματα ἔτσι: ὁ πόλεμος προκάλεσε βέβαια μιά κατάσταση δυσαρέσκειας καί αὐτή γεννάει καί θά γεννάει ἀναπόφευκτα ἀναταραχές τῶν ἐργατῶν, ἀλλά ἀκόμη δέν τίθεται τό ζήτημα ποιός θά εἶναι ἐπικεφαλῆς τοῦ κράτους, σέ τίνος τά χέρια θά βρίσκεται ἡ κρατική ἐξουσία καί ἄν θά παραμείνει ἤ ὄχι ἡ ἰδιοκτησία στά χέρια τῶν κυρίων καπιταλιστῶν—γι'αὐτό τό πράγμα οἱ ἐργάτες δέν μιλοῦν ἀκόμη. Ὡστόσο, τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι αὐτό ἀκριβῶς τό ζήτημα τέθηκε ἀναμφίβολα στήν ἡμερήσια διάταξη ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί σέ μιά σειρά χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καί μάλιστα ὄχι μόνο σέ κεῖνες τίς χῶρες πού συμμετεῖχαν στόν πόλεμο, μά καί σέ οὐδέτερες χῶρες πού σχετικά ὑπόφεραν λιγότερο, ὅπως, λογουχάρη, ἡ Ἐλβετία καί ἡ Ὀλλανδία.

Ἡ ἀστική τάξη εἶχε διαπαιδαγωγηθεῖ καί διαπαιδαγωγοῦσε τίς μάζες προπαντός στό πνεῦμα τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ἀλλά στίς μάζες ὡρίμαζε—αὐτό εἶναι τώρα ὁλοφάνερο—τό σοβιετικό κίνημα, τό κίνημα γιά τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό σοβιετικό κίνημα ἔπαψε νά εἶναι μιά ρωσική μορφή ἐξουσίας τοῦ προλεταριάτου, ἔγινε θέση τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου στήν πάλη του γιά τήν ἐξουσία, ἀποτέλεσε τό δεύτερο βῆμα στήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ παγκόσμια κλίμακα. Τό πρῶτο βῆμα ἦταν ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, πού ἔδειξε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέν θά φτάσει στό σοσιαλισμό παρά μόνο μέσω τῆς δικτατορίας, μέσω τῆς βίαιης καταστολῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο πού ἔδειξε ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, ὅτι δηλαδή ἡ ἐργατική τάξη δέν θά μπορέσει νά βαδίσει πρός τό σοσιαλισμό, διατηρώντας τό παλιό ἀστικοδημοκρατικό κοινοβουλευτικό κράτος, ἀλλά μόνο δημιουργώντας ἕνα κράτος νέου τύπου, πού θά συντρίψει ὁλοκληρωτικά καί τόν κοινοβουλευτισμό καί τή γραφειοκρατία.

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποτελεῖ τό δεύτερο βῆμα ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ παγκόσμια κλίμακα. Καί ἄν στήν ἀρχή ἡ Σοβιετική ἐξουσία θεωροῦνταν ἕνα φαινόμενο ἀποκλειστικά ρωσικό—καί μπο-

ροῦσε ἤ μάλλον ἔπρεπε νά θεωρεῖται ἔτσι, ἄν παρθοῦν ὑπόψη τά γεγονότα—σήμερα τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι αὐτή δέν εἶναι φαινόμενο ἀποκλειστικά ρωσικό, ἀλλά μιά διεθνής μορφή πάλης τοῦ προλεταριάτου, ὅτι λόγω τῶν πολέμων—πού ἐπέφεραν μιά καινούργια ἀναδιάταξη τῶν προλεταριακῶν καί μισοπρολεταριακῶν μαζῶν, πού ἔδοσαν στίς μάζες αὐτές τή δυνατότητα νά ἀποκτήσουν μιά νέα ὀργάνωση, ἔκδηλα ἀντιμέτωπη στό ληστρικό ἰμπεριαλισμό, ἀντιμέτωπη στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν μέ τά πρωτάκουστα, πρωτοφανῆ γιά τήν προπολεμική περίοδο κέρδη της—δημιουργήθηκαν παντοῦ αὐτές οἱ νέες μαζικές ὀργανώσεις πάλης, οἱ ὀργανώσεις τοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὅταν ἐμφανίστηκαν τά Σοβιέτ δέν ἀντιλήφθηκαν ὅλοι αὐτή τή σημασία τους. Οὔτε τώρα ἀντιλαμβάνονται ὅλοι αὐτή τή σημασία τους. Γιά μᾶς ὅμως, πού εἴδαμε τά φύτρα αὐτῶν τῶν Σοβιέτ τό 1905, γιά μᾶς πού ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1917 περάσαμε μιά μεγάλη περίοδο κλυδωνισμῶν καί ταλαντεύσεων ἀνάμεσα στήν ὀργάνωση τῶν μαζῶν στά Σοβιέτ καί στή μικροαστική, συμφιλιωτιστική, προδοτική ἰδεολογία—γιά μᾶς ἡ εἰκόνα εἶναι τώρα πεντακάθαρη. Τήν ἔχουμε μπροστά στά μάτια μας, τή βλέπουμε σάν στήν παλάμη μας, καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτῆς τῆς εἰκόνας, δηλαδή ἀπό τήν ἄποψη πῶς ἀναπτυσσόταν καί ἀναπτύσσεται μέρα μέ τή μέρα ὅλο καί πλατύτερα, ὅλο καί βαθύτερα ἡ πάλη τοῦ προλεταριάτου γιά τήν κρατική ἐξουσία ἐνάντια στήν καπιταλιστική ἰδιοκτησία, καταπιανόμαστε μέ τή λύση τοῦ ζητήματος. Τί ἀξίζουν ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὅλες οἱ φλυαρίες περί δημοκρατίας, ὅλα τά λόγια περί «ἀνεξαρτησίας» καί οἱ ἄλλες τέτιες κουβέντες πού ἐκτρέπονται διαρκῶς πρός μιά κάποια ἐξωταξική θέση, ξεχνώντας πώς στήν καπιταλιστική κοινωνία κυριαρχεῖ ἡ ἀστική τάξη, πώς ἀκριβῶς ἡ ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης καί στόν πολιτικό καί στόν οἰκονομικό τομέα γεννᾶ τήν καπιταλιστική κοινωνία. Ἤ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου, ἤ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης καί καμιά ἄλλη μέση λύση σέ προβλήματα λίγο-πολύ σοβαρά, γιά λίγο-πολύ μακρόχρονη περίοδο δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει. Κι' ἐκεῖνος πού μιλάει γιά ἀνεξαρτησία, ἐκεῖνος πού μιλάει γιά δημοκρατία γενικά, αὐτός συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα προϋποθέτει κάτι τό ἐνδιάμεσο, κάτι τό διαταξικό, κάτι τό ὑπερταξικό. Καί σέ ὅλες τίς περιπτώσεις αὐτό εἶναι αὐταπάτη, ἀπάτη, καμουφλάρισμα τοῦ γεγονότος ὅτι ὅσο ἡ ἐξουσία παραμένει στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, ὅσο οἱ καπιταλιστές κατέχουν τά ἐργαλεῖα

παραγωγῆς ἡ δημοκρατία μπορεῖ νά εἶναι λιγότερο ἤ περισσότερο πλατιά, πολιτισμένη κτλ., ἀλλά στήν πραγματικότητα παραμένει ἀστική δικτατορία καί τόσο πιό ξεκάθαρα, τόσο πιό ἐξόφθαλμα ξεπηδᾶ ἀπό τήν κάθε μεγάλη ἀντίθεση ὁ ἐμφύλιος πόλεμος.

῞Οσο πιό κοντά πρός τή δημοκρατία βρίσκονται οἱ πολιτικές μορφές τῆς Γαλλίας, τόσο πιό εὔκολα μιά ὑπόθεση σάν τήν ὑπόθεση Ντρέυφους μπορεῖ νά ὁδηγήσει ἐκεῖ στόν ἐμφύλιο πόλεμο. ῞Οσο πιό πλατιά εἶναι ἡ δημοκρατία στήν ᾿Αμερική, τόσο πιό εὔκολα συμβαίνουν περιπτώσεις λυντσαρίσματος προλετάριων, διεθνιστῶν, ἀκόμη καί ἁπλῶν πασιφιστῶν, ξεσπάσματα ἐμφυλίου πολέμου. ῾Η σημασία αὐτοῦ τοῦ γεγονότος γίνεται πολύ πιό ξεκάθαρη γιά μᾶς τώρα πού στή Γερμανία ἡ πρώτη βδομάδα τῆς ἀστικῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας ὁδήγησε στήν πιό λυσσαλέα σύγκρουση ἐμφυλίου πολέμου, πολύ σκληρότερη, πολύ σφοδρότερη ἀπ᾿ὅ,τι σέ μᾶς. Καί ὅποιος κρίνει αὐτά τά ξεσπάσματα ἀπό τήν ἄποψη, ἄν τό ἄλφα ἤ τό βήτα κόμμα πρόκειται νά παραπεμφθεῖ σέ δίκη, ὅποιος κρίνει μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῆς δολοφονίας τοῦ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Λούξεμπουργκ δείχνει μυωπία καί δειλία σκέψης, μιά καί δέν θέλει νά καταλάβει ὅτι ἐδῶ ἔχουμε νά κάνουμε μέ ξεσπάσματα ἑνός ἀναπότρεπτου ἐμφυλίου πολέμου, πού ἀπορέει ἀναπότρεπτα ἀπό ὅλες τίς ἀντιθέσεις τοῦ καπιταλισμοῦ. Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Κάθε φλυαρία γιά ἀνεξαρτησία ἤ γιά δημοκρατία γενικά, μέ ὅποια σάλτσα κι᾿ἄν σερβίρεται, εἶναι μιά ἀνήκουστη ἀπάτη, μιά ἀνήκουστη προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί ἄν ἡ θεωρητική προπαγάνδα τῶν μπολσεβίκων, πού ἔδειξαν ὅτι εἶναι οἱ πραγματικοί θεμελιωτές τῆς Διεθνοῦς, ἄν τά θεωρητικά κηρύγματα τῶν μπολσεβίκων ὑπέρ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δέν μπόρεσαν νά φτάσουν μακριά καί ἐμποδίζονταν σέ κάθε βῆμα ἀπό τή λογοκρισία καί τά στρατιωτικά ἀπαγορευτικά μέτρα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν, τώρα πιά ὄχι τά κηρύγματα, ὄχι ἡ θεωρία, ἀλλά τά γεγονότα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου γίνονται τόσο πιό βίαια, ὅσο πιό παλιά, ὅσο πιό μακρόχρονη εἶναι ἡ δημοκρατία τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν κρατῶν. Τά γεγονότα αὐτά θά σφηνωθοῦν στούς πιό καθυστερημένους, στούς πιό χοντροκέφαλους. Τώρα ἐκείνους πού μιλᾶνε γιά δημοκρατία γενικά, γιά ἀνεξαρτησία, μπορεῖ νά τούς ἀποκαλέσει κανείς ἀπολιθώματα.

Καί παρόλα αὐτά, παίρνοντας ὑπόψη τίς δύσκολες συνθῆκες τῆς πάλης, ἀπό τίς ὁποῖες μόλις πρόσφατα γεννήθηκε καί

ἀναπτύχθηκε τό συνδικαλιστικό κίνημα στή Ρωσία, πού τώρα ἔχει σχεδόν ἀνδρωθεῖ, ἐπιβάλλεται νά ρίξουμε μιά πεταχτή ματιά στά περασμένα, νά θυμηθοῦμε τό χθές. Κατά τή γνώμη μου αὐτές οἱ ἀναμνήσεις, αὐτή ἡ ἀναδρομή εἶναι πολύ περισσότερο ἀπαραίτητες, ἀφοῦ τό συνδικαλιστικό κίνημα, ἀκριβῶς σάν συνδικαλιστικό κίνημα, πρέπει νά κάνει στήν περίοδο τῆς ἔναρξης τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μιά πολύ ἀπότομη στροφή.

Μέσα στό συνδικαλιστικό αὐτό κίνημα οἱ θεωρητικοί τῆς ἀστικῆς τάξης προσπαθοῦσαν σέ πολύ πλατιά κλίμακα νά ψαρεύουν στά θολά νερά. Πάσχιζαν νά μετατρέψουν τήν οἰκονομική πάλη, πού εἶναι ἡ βάση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, σέ πάλη ἀνεξάρτητη ἀπό τήν πολιτική πάλη. Στό μεταξύ τά συνδικάτα, σάν ἡ πιό πλατιά ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου σέ ταξική κλίμακα, ἀκριβῶς τώρα, στήν πράξη, κυρίως ὕστερα ἀπό τήν πολιτική ἀνατροπή πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στό προλεταριάτο, ἀκριβῶς τούτη τή στιγμή πρέπει νά παίξουν ἐξαιρετικά σπουδαῖο ρόλο, πρέπει νά καταλάβουν τήν πιό κεντρική θέση στήν πολιτική, πρέπει νά γίνουν, μέ μιά ὁρισμένη ἔννοια τῆς λέξης, τό κύριο πολιτικό ὄργανο γιά ὅλες τίς παλιές ἔννοιες, γιατί ὅλες οἱ παλιές κατηγορίες αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἀναιρέθηκαν καί ἀναποδογυρίστηκαν ἀπό τήν πολιτική ἀνατροπή πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στά χέρια τοῦ προλεταριάτου. Τό παλιό κράτος, ἔτσι ὅπως ἦταν οἰκοδομημένο ἀκόμη καί στίς πιό ἐξελιγμένες καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες, ἐπαναλαμβάνω, ποτέ δέν ἦταν καί δέν θά μπορέσει νά εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, δηλαδή ἐκείνων πού ἔχουν στά χέρια τους τά ἐργοστάσια, τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς, τή γῆ, τούς σιδηροδρόμους, μέ δυό λόγια ὅλα τά ὑλικά μέσα, ὅλα τά ἐργαλεῖα τῆς δουλιᾶς, πού χωρίς τήν ἀπόκτησή τους ἡ ἐργασία θά παραμένει ὑποδουλωμένη.

Γι'αὐτό ἀκριβῶς, ὅταν ἡ πολιτική ἐξουσία πέρασε στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, τά συνδικάτα ἔπρεπε νά ἀρχίσουν νά παίζουν ὅλο καί περισσότερο τό ρόλο τῶν δημιουργῶν τῆς πολιτικῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης, τό ρόλο ἀνθρώπων πού ἡ ὀργάνωση τῆς τάξης τους πρέπει νά ἀντικαταστήσει τήν παλιά ἐκμεταλλεύτρια τάξη, νά ξεριζώσει ὅλες τίς παλιές παραδόσεις καί προκαταλήψεις τῆς παλιᾶς ἐπιστήμης, πού μέ τό στόμα ἑνός ἀπό τούς ἐπιστήμονες ἔλεγε στό προλεταριάτο: ἀσχοληθεῖτε μέ τά οἰκονομικά σας ζητήματα· μέ τήν πολιτική θά ἀσχολεῖται τό

κόμμα τῶν ἀστῶν [181]. Ὅλο αὐτό τό κήρυγμα ἀποδείχτηκε ἄμεσο ὄργανο στά χέρια τῆς τάξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τῶν δημίων τους γιά νά καταστέλλουν τό προλεταριάτο, πού ἀρχίζει παντοῦ νά κάνει ἐξεγέρσεις καί νά παλεύει.

Καί στό σημεῖο αὐτό, σύντροφοι, τά συνδικάτα στή δουλιά τους γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ κράτους πρέπει νά θέσουν ἕνα ἐντελῶς νέο ζήτημα—τό ζήτημα τῆς «κρατικοποίησης» τῶν συνδικάτων, ὅπως ὀνομάστηκε αὐτό τό ζήτημα στήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν. Στό σημεῖο αὐτό τά συνδικάτα πρέπει νά ἐμβαθύνουν ὅσο τό δυνατό πιό πολύ σέ μιά ἀπό τίς πιό βαθυστόχαστες καί σπουδαῖες θέσεις τῶν θεμελιωτῶν τοῦ σύγχρονου κομμουνισμοῦ: «ὅσο πιό πλατιά καί πιό βαθιά εἶναι ἡ ἀνατροπή πού συντελεῖται στήν κοινωνία, τόσο πιό μεγάλος πρέπει νά εἶναι ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων πού πραγματοποιοῦν τήν ἀνατροπή αὐτή, πού εἶναι οἱ δημιουργοί αὐτῆς τῆς ἀνατροπῆς μέ τήν καθαυτό σημασία τῆς λέξης» [182]. Ἄς πάρουμε τήν παλιά δουλοπαροικιακή κοινωνία τῶν εὐγενῶν. Στήν κοινωνία ἐκείνη οἱ ἀνατροπές ἦταν δουλιά εὔκολη μέχρι γελοίου, ἐφόσον ἐπρόκειτο νά ἀποσπαστεῖ ἡ ἐξουσία ἀπό τά χέρια μιᾶς χούφτας εὐγενῶν ἤ φεουδαρχῶν καί νά μεταβιβαστεῖ στά χέρια μιᾶς ἄλλης. Ἄς πάρουμε τήν ἀστική κοινωνία, πού ὑπερηφανεύεται γιά τήν καθολική ψηφοφορία της. Μά στήν πραγματικότητα, ὅπως ξέρουμε, αὐτή ἡ καθολική ψηφοφορία, ὅλος αὐτός ὁ μηχανισμός μετατρέπεται σέ ἀπάτη, γιατί ἀκόμη καί στίς προηγμένες, πολιτισμένες καί δημοκρατικές χῶρες ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων καταπιέζεται καί στραγγαλίζεται, στραγγαλίζεται ἀπό τό καπιταλιστικό κάτεργο ἔτσι πού στήν πραγματικότητα δέν συμμετέχει οὔτε καί μπορεῖ νά συμμετέχει στήν πολιτική. Καί τώρα γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας συντελεῖται μιά ἀνατροπή πού μπορεῖ νά ὁδηγήσει στήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ—ἀλλά αὐτό μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι νέες τεράστιες μάζες θά καταπιαστοῦν αὐτές οἱ ἴδιες μέ τό ἔργο τῆς διακυβέρνησης. Σοσιαλιστική ἀνατροπή δέν σημαίνει ἀλλαγή τῶν μορφῶν τοῦ κράτους, ἀντικατάσταση τῆς μοναρχίας μέ τή δημοκρατία, δέν σημαίνει νέο ἐκλογικό σύστημα, πού προϋποθέτει ἀπόλυτα «ἰσότιμους» ἀνθρώπους καί πού στήν πραγματικότητα εἶναι μιά τεχνητή συγκάλυψη καί ἀπόκρυψη τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἕνας εἶναι ἰδιοκτήτης καί ὁ ἄλλος ἄπορος. Ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀστικῆς κοινωνίας—μιά πού ὑπάρχει «δημοκρατία» καί μιά πού ὁ καπιταλιστής καί ὁ προλετάριος μετέχουν στίς ἐκλογές—

αὐτό σημαίνει «θέληση τοῦ λαοῦ», σημαίνει «ἰσότητα», σημαίνει ἔκφραση τῶν πόθων του. Ἐμεῖς ξέρουμε τί ἄθλια ἀπάτη ἀποτελοῦν αὐτές οἱ ἀνοησίες πού δέν κάνουν ἄλλο παρά νά καλύπτουν τούς δήμιους καί τούς δολοφόνους σάν τόν Ἔμπερτ καί τόν Σάιντεμαν. Στήν ἀστική κοινωνία ἡ μάζα τῶν ἐργαζομένων κυβερνιόταν ἀπό τήν ἀστική τάξη, μέ τή μιά ἤ τήν ἄλλη μορφή, λιγότερο ἤ περισσότερο δημοκρατική, κυβερνιόταν ἀπό μιά μειοψηφία, ἀπό τούς πλούσιους πού μετεῖχαν στήν καπιταλιστική ἰδιοκτησία καί πού μετέτρεψαν τή μόρφωση καί τήν ἐπιστήμη, τή σοβαρότερη κατάκτηση καί τό διαλεχτότερο λουλούδι τοῦ καπιταλιστικοῦ πολιτισμοῦ, σέ ὄργανο ἐκμετάλλευσης, σέ μονοπώλιο γιά νά κρατοῦν στή σκλαβιά τήν τεράστια πλειονότητα τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀνατροπή πού ἔχουμε ἀρχίσει, πού ἐπιτελοῦμε δυό χρόνια τώρα καί πού εἴμαστε σταθερά ἀποφασισμένοι νά τή φέρουμε ὥς τό τέλος (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α)—ἡ ἀνατροπή αὐτή εἶναι δυνατή καί πραγματοποιήσιμη μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι θά πετύχουμε νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῆς νέας τάξης, ὅτι τή θέση τῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν καπιταλιστῶν δουλοκτητῶν, τῶν ἀστῶν διανοουμένων, τῶν ἐκπροσώπων ὅλων τῶν εὐπόρων, ὅλων τῶν ἰδιοκτητῶν—σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς διακυβέρνησης, σέ ὁλόκληρο τό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κράτους, σέ ὁλόκληρο τό ἔργο τῆς καθοδήγησης τῆς νέας ζωῆς—θά τήν πάρει ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω ἡ νέα τάξη. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Νά τό καθῆκον πού μπαίνει τώρα μπροστά μας. Μόνο ὅταν αὐτή ἡ νέα τάξη θά διαπαιδαγωγεῖται ὄχι ἀπό τά φυλλάδια, ὄχι ἀπό τίς συγκεντρώσεις, ὄχι ἀπό τούς λόγους, ἀλλά ἀπό τήν πρακτική τῆς διακυβέρνησης πού θά ἀσκεῖ, μόνο ὅταν τραβήξει στή δουλιά αὐτή τίς πιό πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων, μόνο ὅταν ἐπεξεργαστεῖ τέτιες μορφές πού νά δίνουν σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους τή δυνατότητα νά ἀφομοιώνουν εὔκολα τό ἔργο τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους καί τῆς δημιουργίας κρατικῆς εὐνομίας, μόνο τότε ἡ σοσιαλιστική ἀνατροπή μπορεῖ νά εἶναι σταθερή καί μόνο μέ τόν ὅρο αὐτό μπορεῖ νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ σταθερότητά της. Ὅταν θά ὑπάρχει αὐτός ὁ ὅρος, ἡ σοσιαλιστική ἀνατροπή θά ἀποτελεῖ μιά τόσο μεγάλη δύναμη, πού θά πετάξει στήν ἄκρη τόν καπιταλισμό καί ὅλες του τίς ἐπιβιώσεις, σάν ἄχυρο, σάν σκόνη.

Νά τό καθῆκον πού, ἀπό ταξική ἄποψη, μιλώντας γενικά, μπαίνει μπροστά μας σάν ὅρος τῆς νίκης τῆς σοσιαλι-

στικῆς ἀνατροπῆς, τό καθῆκον πού τόσο στενά καί ἄμεσα συνδέεται μέ τά καθήκοντα τῶν ὀργανώσεων ἐκείνων πού ἀκόμη καί μέσα στά πλαίσια τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἀπέβλεπαν στήν πιό πλατιά μαζική πάλη γιά τήν κατάργηση αὐτῆς τῆς κοινωνίας. Ἀλλά ἀπό τίς ὀργανώσεις ἐκείνου τοῦ καιροῦ τά συνδικάτα ἦταν οἱ πιό πλατιές ὀργανώσεις, πού τώρα, μένοντας τυπικά αὐτοτελεῖς ὀργανώσεις, μποροῦν καί πρέπει, ὅπως ἀναφέρεται σέ μιά ἀπό τίς θέσεις τῆς ἀπόφασης πού σᾶς προτείνεται, νά συμμετέχουν ἐνεργά στή δράση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, δουλεύοντας ἄμεσα σέ ὅλα τά κρατικά ὄργανα, ὀργανώνοντας τόν ἔλεγχο τῶν μαζῶν πάνω στή δράση τῶν ὀργάνων αὐτῶν κτλ., δημιουργώντας νέα ὄργανα καταγραφῆς, ἐλέγχου καί ρύθμισης ὁλόκληρης τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς, ὄργανα πού νά βασίζονται στήν ὀργανωμένη αὐτενέργεια τῶν ἴδιων τῶν ἐνδιαφερόμενων πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων.

Στήν καπιταλιστική κοινωνία, στίς καλύτερες περιπτώσεις, στίς πιό προηγμένες χῶρες, ὕστερα ἀπό δεκαετίες, καί κάποτε μάλιστα ὕστερα ἀπό ἑκατονταετίες ἀνάπτυξης τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς κουλτούρας, στίς συνθῆκες τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, ποτέ δέν συνέβηκε τά συνδικάτα νά ἀγκαλιάζουν πάνω ἀπό τό ἕνα πέμπτο τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων. Μόνο ἕνας περιορισμένος ἀριθμός κορυφῶν συμμετεῖχε στά συνδικάτα αὐτά καί μόνο ἕνα ἀσήμαντο μέρος τῶν κορυφῶν αὐτῶν δελεαζόταν, ἐξαγοραζόταν ἀπό τούς καπιταλιστές, γιά νά καταλάβουν θέσεις σάν ἡγέτες τῶν ἐργατῶν μέσα στήν καπιταλιστική κοινωνία. Οἱ ἀμερικανοί σοσιαλιστές βάφτισαν τούς ἀνθρώπους αὐτούς «ἐργατικούς ἀνθυπολοχαγούς τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν». Στή χώρα τοῦ πιό ἐλεύθερου ἀστικοῦ πολιτισμοῦ, τῆς πιό δημοκρατικῆς ἀστικῆς δημοκρατίας οἱ σοσιαλιστές αὐτοί μπόρεσαν νά δοῦν καλύτερα ἀπό ὁπουδήποτε ἀλλοῦ αὐτό τό ρόλο ἑνός ἀσήμαντου ἀριθμοῦ κορυφῶν τοῦ προλεταριάτου, πού στήν πράξη μπῆκαν στήν ὑπηρεσία τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀνέλαβαν νά τήν ἀντικαταστήσουν ἀγοραζόμενοι καί ἐξαγοραζόμενοι ἀπ' αὐτή καί ἀποτελώντας τά στελέχη τῶν σοσιαλπατριωτῶν καί ἀμυνιτῶν, μέ ἀξέχαστους ἥρωές τους τόν Ἔμπερτ καί τόν Σάιντεμαν.

Σέ μᾶς, σύντροφοι, ἡ κατάσταση εἶναι τώρα διαφορετική. Τά συνδικάτα μποροῦν νά ἀρχίσουν τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση σέ κρατική κλίμακα μέ νέο τρόπο, στηριζόμενα σέ ὅ,τι ἔχει δημιουργήσει ὁ καπιταλιστικός πολιτισμός, στηριζόμενα σέ

ὅσα δημιούργησε ἡ καπιταλιστική παραγωγή, οἰκοδομώντας τό σοσιαλισμό ἀκριβῶς μ'αὐτή τήν ὑλική βάση, μέ τή μεγάλη παραγωγή πού ἦταν ζυγός στίς πλάτες μας, πού ἔχει δημιουργηθεῖ ἐναντίον μας, πού ἔχει φτιαχτεῖ γιά νά καταπιέζει ἐπάπειρον τίς ἐργατικές μάζες, ἀλλά πού τίς συνένωσε, τίς συσπείρωσε, δημιουργώντας ἔτσι τήν πρωτοπορία τῆς νέας κοινωνίας. Καί ἡ πρωτοπορία αὐτή, ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 'Οχτώβρη, ὕστερα ἀπό τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, ἄρχισε νά καταπιάνεται μέ τό ἀληθινό της ἔργο—τή διαπαιδαγώγηση τῆς ἐργαζόμενης καί ἐκμεταλλευόμενης μάζας, τό τράβηγμά της στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, στή διεύθυνση τῆς παραγωγῆς χωρίς ἀξιωματούχους, χωρίς ἀστική τάξη, χωρίς καπιταλιστές. Νά γιατί ἡ ἀπόφαση πού σᾶς προτείνεται ἀπορίπτει κάθε ἀστικό σχέδιο καί ὅλα αὐτά τά προδοτικά λόγια. Νά γιατί στήν ἀπόφαση αὐτή ἀναφέρεται ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ κρατικοποίηση τῶν συνδικάτων. Ταυτόχρονα ἡ ἀπόφαση αὐτή κάνει ἕνα βῆμα πρός τά μπρός. 'Εμεῖς δέν βάζουμε πιά μόνο θεωρητικά τό ζήτημα αὐτό τῆς κρατικοποίησης τῶν συνδικάτων. Δόξα νάχει ὁ θεός, ξεπεράσαμε τό στάδιο ὅπου περιοριζόμασταν νά θέτουμε αὐτά τά ζητήματα γιά θεωρητική συζήτηση. Φτάσαμε σέ σημεῖο πού μερικές φορές ἴσως ξεχνᾶμε τούς καιρούς ἐκείνους πού ἀσχολούμασταν μέ τέτιες ἐλεύθερες συζητήσεις πάνω σέ ἕνα καθαρά θεωρητικό θέμα. Οἱ καιροί αὐτοί ἔχουν δύσει πρό πολλοῦ, καί τά ζητήματα αὐτά τά θέτουμε τώρα βασιζόμενοι σέ ἑνός χρόνου πείρα τῶν συνδικάτων πού, μέ τήν ἰδιότητά τους σάν ὀργανωτές τῆς παραγωγῆς, δημιούργησαν τέτιες ὀργανώσεις, ὅπως εἶναι τό 'Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, καί πού σ'αὐτή τήν ἀπίστευτα δύσκολη δουλιά ἔκαναν ἕνα σωρό λάθη κι'ἐξακολουθοῦν, ἐννοεῖται, νά κάνουν λάθη, μά δέν δίνουν προσοχή στά μοχθηρά μειδιάματα τῆς ἀστικῆς τάξης πού λέει: καταπιάστηκαν οἱ προλετάριοι νά χτίσουν καί ὁρίστε τί λάθη ἔχουν κάνει.

'Η ἀστική τάξη φαντάζεται πώς, ὅταν παρέλαβε τίς ὑποθέσεις ἀπό τά χέρια τοῦ τσάρου καί τῶν εὐγενῶν, δέν ἔκανε λάθη. Φαντάζεται πώς ἡ μεταρύθμιση τοῦ 1861, πού ἐπισκεύασε τό οἰκοδόμημα τῆς δουλοπαροικίας, ἀφήνοντας ἕνα σωρό εἰσοδήματα καί τήν ἐξουσία στά χέρια τῶν φεουδαρχῶν, πώς ἡ μεταρύθμιση αὐτή ἔγινε ὁμαλά, πώς στόν καιρό της δέν ὑπῆρχε ἐπί δεκάδες χρόνια χάος στή Ρωσία. Δέν ὑπάρχει χώρα ὅπου οἱ κύριοι εὐγενεῖς νά μήν εἰρωνεύτηκαν τούς τυχάρπαστους τῆς

ἀστικῆς τάξης καί τούς ραζνοτσίντσι πού καταπιάνονταν νά κυβερνήσουν τό κράτος.

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι σήμερα ὅλος ὁ ἀνθός, ἤ μάλλον ὁ στεῖρος ἀνθός τῆς ἀστικῆς διανόησης εἰρωνεύεται κι᾽αὐτός γιά κάθε λάθος πού κάνει ἡ νέα ἐξουσία, κυρίως ἐπειδή ἡ νέα τάξη βρέθηκε στήν ἀνάγκη, λόγω τῆς λυσσαλέας ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, λόγω τῆς ἐκστρατείας πού ἀνέλαβε ἡ παγκόσμια συμμαχία τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἐνάντια στή Ρωσία—μιά ἀπό τίς πιό ἀδύνατες καί λιγότερο προετοιμασμένες χῶρες—κυρίως ἐπειδή ἡ συμμαχία τῶν ἐργαζομένων βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ἐπιτελέσει τήν ἐπανάστασή της μέ ἰλιγγιώδη ταχύτητα, σέ συνθῆκες πού τῆς ἐπέβαλαν νά σκέπτεται ὄχι τόσο γιά τήν ὁμαλή διεξαγωγή αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης, ὅσο γιά τό πῶς θά καταφέρει νά κρατηθεῖ ὥσπου νά ἀρχίσει νά ἀφυπνίζεται τό προλεταριάτο τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Τό καθῆκον αὐτό τό φέραμε σέ πέρας. ᾽Από τήν ἄποψη αὐτή, σύντροφοι, μποροῦμε νά ποῦμε ἀπό τώρα ὅτι εἴμαστε πολύ πιό τυχεροί ἀπό τούς ἀγωνιστές τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασης πού εἶχε ἡττηθεῖ ἀπό τή συμμαχία τῶν μοναρχικῶν καί τῶν καθυστερημένων χωρῶν, ἐπανάσταση πού σάν ἐξουσία τῶν κάτω στρωμάτων τῆς τοτινῆς ἀστικῆς τάξης κρατήθηκε ἕνα χρόνο, πού δέν εἶχε προκαλέσει ἀμέσως ἕνα παρόμοιο κίνημα στίς ἄλλες χῶρες καί ἡ ὁποία, παρόλα αὐτά ἔκανε τόσα πολλά γιά τήν ἀστική τάξη, γιά τήν ἀστική δημοκρατία, ὥστε ὅλη ἡ ἐξέλιξη ὁλόκληρης τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητας σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ 19ου αἰώνα—τά πάντα ἔχουν γιά ἀφετηρία τή μεγάλη γαλλική ἐπανάσταση, τά πάντα ὀφείλονται σ᾽αὐτή.

᾽Εμεῖς εἴμαστε πολύ πιό τυχεροί. Ὅ,τι εἶχαν κάνει οἱ τοτινοί ἀγωνιστές μέσα σέ ἕνα χρόνο γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, ἐμεῖς ἐπίσης μέσα σέ ἕνα χρόνο, στό χρόνο πού πέρασε, τό ἔχουμε κάνει σέ πολύ πιό μεγάλες διαστάσεις γιά τό νέο προλεταριακό σύστημα, τά καταφέραμε ἔτσι πού τώρα πιά τό κίνημα στή Ρωσία, πού ἄρχισε ὄχι χάρη στά προσόντα μας, ἀλλά χάρη σέ μιά εἰδική συγκυρία τῶν περιστάσεων καί σέ μερικές εἰδικές συνθῆκες, πού ἔθεσαν τή Ρωσία ἀνάμεσα στούς δυό ἰμπεριαλιστικούς γίγαντες τοῦ σημερινοῦ πολιτισμένου κόσμου—τά καταφέραμε ἔτσι πού αὐτό τό κίνημα καί ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά ἔχουν σάν ἀποτέλεσμα μέσα σ᾽αὐτό τό χρόνο τή μετατροπή τοῦ ἴδιου τοῦ κινήματος σέ διεθνές κίνημα, τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τό ξετίναγμα τῶν συνθημάτων καί τῶν ἰδανι-

κῶν τῆς παλιᾶς ἀστικῆς δημοκρατίας, καί νά μήν ὑπάρχει τώρα σέ ὅλο τόν κόσμο κανένας συνειδητός πολιτικός, σέ ὁποιοδήποτε κόμμα καί ἄν ἀνήκει πού νά μή βλέπει ὅτι ἡ διεθνής σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἄρχισε, ὅτι αὐτή συντελεῖται. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, ἔκανα μιά μικρή παρέκβαση, γιατί ἤθελα νά δείξω ὅτι, ξεπερνώντας κατά πολύ τό στάδιο τῆς θεωρητικῆς τοποθέτησης τοῦ ζητήματος, φτάσαμε στήν πρακτική ἐπίλυσή του. Ἔχουμε πιά πείρα ἑνός χρόνου, πού μᾶς πρόσφερε ἤδη στό ζήτημα τῆς νίκης τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἐπανάστασής του, ἀσύγκριτα πιό μεγάλες ἐπιτυχίες ἀπό ἐκεῖνες πού στά τέλη τοῦ περασμένου αἰώνα, ὁ χρόνος τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας εἶχε προσφέρει γιά τή νίκη αὐτῆς τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἀλλά, ἐκτός ἀπ᾽αὐτό, στή διάρκεια αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἀποκτήσαμε μιά τεράστια πρακτική πείρα πού μᾶς ἐπιτρέπει, ἄν ὄχι νά ὑπολογίζουμε μέ ἀκρίβεια τό κάθε μας βῆμα, τουλάχιστο νά προσδιορίζουμε τό ρυθμό τῆς ἀνάπτυξης, τήν ταχύτητά της, νά βλέπουμε τίς πρακτικές δυσκολίες, νά βλέπουμε τά πρακτικά μέτρα πού θά ὁδηγήσουν ἀπό τή μιά μερικότερη νίκη στήν ἑπόμενη, στήν πάλη γιά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ρίχνοντας μιά ματιά στά περασμένα, βλέπουμε ποιά λάθη πρέπει νά διορθώσουμε, βλέπουμε καθαρά τί πρέπει νά οἰκοδομήσουμε καί πῶς πρέπει νά οἰκοδομοῦμε ἀπό δῶ καί πέρα. Νά γιατί ἡ ἀπόφασή μας δέν περιορίζεται νά διακηρύσσει τήν κρατικοποίηση τῶν συνδικάτων, νά διακηρύσσει καταρχήν τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, τήν ἀνάγκη νά τραβήξουμε «ἀναπόφευκτα πρός τή συγχώνευση τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων μέ τά ὄργανα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας»—ὅπως λέγεται σέ ἕνα μέρος τῆς ἀπόφασης—αὐτό τό ξέρουμε καί θεωρητικά, τό εἴχαμε σημειώσει καί πρίν ἀπό τόν Ὀχτώβρη καί ἔπρεπε νά τό εἴχαμε σημειώσει καί νωρίτερα. Ἀλλά αὐτό δέν φτάνει. Γιά ἕνα κόμμα, πού ἀντιμετωπίζει ἄμεσα τό ζήτημα τῆς πρακτικῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τά συνδικάτα μας πού ὅρισαν ἤδη ὄργανα διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας σέ πανρωσική καί παγκρατική κλίμακα, πού δημιούργησαν ἤδη τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, πού διδασκόμενα ἀπό τά χιλιάδες λάθη τους ἀπόκτησαν μιά μεγάλη δική τους ὀργανωτική πείρα, ἀλλοῦ βρίσκεται τώρα ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος.

Τώρα πιά δέν ἀρκεῖ νά περιοριστοῦμε στή διακήρυξη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἡ κρατικοποίηση τῶν συν-

δικάτων εἶναι ἀναπόφευκτη, ἡ συγχώνευσή τους μέ τά ὄργανα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας εἶναι ἀναπόφευκτη, ἡ ὁλοκληρωτική μεταβίβαση τοῦ ἔργου τῆς οἰκοδόμησης τῆς μεγάλης βιομηχανίας στά χέρια τους εἶναι ἀναπόφευκτη. 'Αλλά ὅλα αὐτά δέν εἶναι ἀρκετά.

Γιά νά ἐκτιμήσουμε τήν ἄμεση, τήν τωρινή στιγμή, πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας καί τήν πρακτική μας πείρα. Νά ποιά εἶναι τώρα γιά μᾶς ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος. Καί ἀκριβῶς αὐτή τή στιγμή ἔχει ὑπόψη της ἡ ἀπόφαση ὅταν λέει πώς, ἄν τά συνδικάτα δοκίμαζαν τώρα νά ἐπωμιστοῦν αὐτόβουλα τίς λειτουργίες τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ἀπ'αὐτό δέν θά ἔβγαινε παρά μιά σαλάτα. 'Υποφέραμε ἀρκετά ἀπ'αὐτή τή σαλάτα. Παλέψαμε πολύ ἐνάντια στά ὑπολείμματα τοῦ καταραμένου ἀστικοῦ καθεστῶτος, ἐνάντια στίς μικροϊδιοκτητικές τάσεις— ἀναρχικές ἤ ἐγωιστικές—πού ἔχουν ριζώσει βαθιά καί μέσα στούς ἐργάτες.

'Ο ἐργάτης δέν ἦταν ποτέ χωρισμένος μέ σινικό τεῖχος ἀπό τήν παλιά κοινωνία. Πολλά ἄφησε καί σ'αὐτόν ἡ πατροπαράδοτη ψυχολογία τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας. Οἱ ἐργάτες οἰκοδομοῦν τή νέα κοινωνία χωρίς νά ἔχουν γίνει ἀκόμη νέοι ἄνθρωποι, ἀπαλλαγμένοι ἀπό τή λάσπη τοῦ παλιοῦ κόσμου, ἀλλά εἶναι χωμένοι ὥς τό γόνατο μέσα σ'αὐτή τή λάσπη. Δέν μποροῦμε ἀκόμη νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπ'αὐτή τή λάσπη, πρός τό παρόν αὐτό δέν εἶναι παρά ὄνειρο. Θά ἦταν ἡ μεγαλύτερη οὐτοπία νά νομίζαμε ὅτι αὐτό θά μποροῦσε νά γίνει ἀμέσως. Θά ἦταν οὐτοπία πού στήν πράξη θά μετέθετε ἁπλῶς τό βασίλειο τοῦ σοσιαλισμοῦ στούς οὐρανούς.

"Οχι, ἐμεῖς δέν ξεκινᾶμε νά χτίσουμε τό σοσιαλισμό μέ αὐτό τόν τρόπο. Καταπιανόμαστε μέ τό ἔργο αὐτό, ξεκινώντας ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία, ἀντιπαλεύοντας ὅλες τίς ἀδυναμίες, τίς ἐλλείψεις πού ἔχουν καί οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ ὁποῖες τραβοῦν τό προλεταριάτο πρός τά κάτω. "Εχουμε νά ἀντιπαλέψουμε πολλές χωριστικές παλιές μικροϊδιοκτητικές συνήθειες καί ἔθιμα· δέν ξεπεράστηκε ἀκόμη τό παλιό σύνθημα: «ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους». Αὐτή ἡ νοοτροπία ἐκδηλωνόταν πολύ συχνά σέ κάθε συνδικάτο, σέ κάθε ἐργοστάσιο, πού τίς πιό πολλές φορές σκεπτόταν μόνο γιά τόν ἑαυτό του, καί γιά ὅλα τ'ἄλλα ἄς φροντίσει ὁ πανάγαθος καί τά ἀφεντικά. Τό εἴδαμε αὐτό, τό δοκιμάσαμε στήν καμπούρα μας καί μᾶς στοίχισε τόσα λάθη, τόσα σοβαρά λάθη ὥστε τώρα, παίρνοντας ὑπόψη αὐτή τήν πείρα, λέμε στούς συντρόφους: σᾶς

προειδοποιοῦμε μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο γιά κάθε ἀσυδοσία στόν τομέα αὐτό. Καί λέμε: αὐτό δέν θά σήμαινε οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, αὐτό θά σήμαινε νά ὑποχωρήσουμε ὅλοι μας στίς ἀδυναμίες πού μᾶς κληροδότησε ὁ καπιταλισμός.

Μάθαμε τώρα νά ὑπολογίζουμε ὅλη τή δυσκολία τοῦ καθήκοντος πού ἔχουμε μπροστά μας. Βρισκόμαστε στό κέντρο τῆς δουλιᾶς γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τασσόμαστε ἐνάντια σέ κάθε ἀσυδοσία στόν τομέα αὐτό. Οἱ συνειδητοί ἐργάτες πρέπει νά ἀποφεύγουν τέτιες ἀσυδοσίες. Πρέπει νά ποῦμε: αὐτή τή στιγμή δέν μποροῦμε μονομιᾶς νά συγχωνέψουμε τά συνδικάτα μέ τά ὄργανα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Αὐτό θά εἶναι λάθος. Δέν μπαίνει τέτιο πρόβλημα.

Ξέρουμε τώρα ὅτι τό προλεταριάτο ἀνάδειξε ἀπό τίς γραμμές του ἀρκετές χιλιάδες, ἴσως μάλιστα ἀρκετές δεκάδες χιλιάδες προλετάριους πού συμμετέχουν στό ἔργο τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους. Ξέρουμε ὅτι ἡ νέα τάξη—τό προλεταριάτο—ἔχει τώρα τούς ἐκπροσώπους του σέ κάθε τομέα τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης, σέ κάθε κοινωνικοποιημένη ἤ κοινωνικοποιούμενη ἐπιχείρηση, σέ κάθε τομέα τῆς οἰκονομίας. Αὐτό τό ξέρει τό προλεταριάτο. Καταπιάστηκε μέ τή δουλιά πρακτικά καί βλέπει τώρα ὅτι πρέπει νά βαδίσουμε παραπέρα στόν ἴδιο δρόμο, ὅτι πρέπει νά κάνουμε πολλά βήμα ἀκόμη γιά νά εἴμαστε σέ θέση νά ποῦμε: τά συνδικάτα τῶν ἐργαζομένων συγχωνεύτηκαν ὁλοκληρωτικά μέ ὅλο τόν κρατικό μηχανισμό. Αὐτό θά συμβεῖ ὅταν οἱ ἐργάτες θά ἔχουν πάρει ὁλοκληρωτικά στά χέρια τους τά ὄργανα ἄσκησης βίας τῆς μιᾶς τάξης πάνω· στήν ἄλλη. Καί αὐτό θά συμβεῖ, ξέρουμε ὅτι θά συμβεῖ.

Θέλουμε τώρα νά ἐπιστήσουμε ὅλη τήν προσοχή σας στήν ἄμεση πρακτική δουλιά. Πρέπει νά ἐξασφαλίσουμε μιά ὅλο καί πλατύτερη συμμετοχή τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων στή διεύθυνση τῆς οἰκονομίας καί στήν ὀργάνωση τῆς νέας παραγωγῆς. Ἄν δέν πραγματοποιήσουμε αὐτό τό καθῆκον, ἄν δέν μετατρέψουμε τά συνδικάτα σέ ὄργανα διαπαιδαγώγησης δέκα φορές πλατύτερων μαζῶν ἀπ'ὅ,τι τώρα, γιά τήν ἄμεση συμμετοχή στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, δέν θά μπορέσουμε νά φέρουμε σέ πέρας τό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ κομμουνισμοῦ. Αὐτό τό βλέπουμε ὁλοκάθαρα. Γι'αὐτό τό πράγμα γίνεται λόγος στήν ἀπόφασή μας, καί ἀκριβῶς

πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα θά ἤθελα νά ἐπιστήσω πιό πολύ τήν προσοχή σας.

Χάρη στή μεγαλειώδη ἀνατροπή πού ἐπῆλθε στήν ἱστορία, ὅταν τό προλεταριάτο πῆρε στά χέρια του τήν κρατική ἐξουσία, συντελεῖται μιά τεράστια στροφή σέ ὅλη τή δράση τῶν συνδικάτων, πού γίνονται ὁ κύριος δημιουργός τῆς νέας κοινωνίας, γιατί δημιουργοί αὐτῆς τῆς κοινωνίας δέν μπορεῖ νά εἶναι παρά τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν. Ἄν στήν ἐποχή τῆς δουλοπαροικίας αὐτοί οἱ δημιουργοί ἦταν μερικές ἑκατοντάδες, ἄν στήν ἐποχή τοῦ καπιταλισμοῦ πῆραν μέρος στήν οἰκοδόμηση τοῦ κράτους χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες, τώρα ἡ σοσιαλιστική ἀνατροπή δέν μπορεῖ νά ἐπιτελεστεῖ παρά μέ τή δραστήρια, ἄμεση, πρακτική συμμετοχή δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. Πρός τά ἐκεῖ ξεκινήσαμε, ἀλλά δέν φτάσαμε ἀκόμη.

Τά συνδικάτα πρέπει νά ξέρουν ὅτι δίπλα στά καθήκοντα ἐκεῖνα πού ἐνμέρει παραμένουν καί ἐνμέρει ἐκπίπτουν, πού, ὅπως καί νά ἔχει, ἔστω καί ἄν παραμένουν ἀκόμη, δέν μπορεῖ νά μή τά θεωροῦμε μικρά, δίπλα σ'αὐτά τά καθήκοντα τῆς καταγραφῆς, τοῦ καθορισμοῦ νόρμας, τῆς ἑνοποίησης τῶν ὀργανώσεων μπαίνει ἕνα πιό μεγάλο καί πιό σπουδαῖο καθῆκον: νά μάθει ἡ μάζα νά κυβερνᾶ ὄχι ἀπό τά βιβλία, ὄχι μέ διαλέξεις, ὄχι μέ συγκεντρώσεις, ἀλλά νά μάθει μέ τήν πείρα της, νά ἐπιτευχθεῖ ὥστε στή δουλιά πού κάνει τώρα τό πρωτοπόρο στρῶμα πού ἀνάδειξε ἀπό τίς γραμμές του τό προλεταριάτο, πού ἐξουσιοδοτήθηκε ἀπό τό προλεταριάτο νά διοικεῖ καί νά ὀργανώνει—νά τραβηχτοῦν ὅλο καί πιό πολλοί ἐργάτες, ὅλο καί νέα στρώματα ἐργατῶν, νά ἐπιτευχθεῖ ὥστε στή δουλιά πού κάνει αὐτό τό νέο στρῶμα νά πάρουν μέρος ἄλλα δέκα τέτια στρώματα. Τό καθῆκον αὐτό φαίνεται τεράστιο καί δύσκολο. Ἄν ὅμως σκεφτοῦμε πόσο γρήγορα ἡ πείρα τῆς ἐπανάστασης μᾶς ἔδοσε τή δυνατότητα νά ἐκπληρώσουμε τά πιό τεράστια καθήκοντα πού ἀνέκυψαν ὕστερα ἀπό τόν Ὀχτώβρη, τί ζῆλο ἔδειξαν γιά τήν ἀπόκτηση γνώσεων τά στρώματα ἐκεῖνα τῶν ἐργαζομένων, γιά τά ὁποῖα οἱ γνώσεις αὐτές ἦταν παλιότερα ἀπρόσιτες καί ἀνώφελες, ἄν τά σκεφτοῦμε ὅλα αὐτά, θά δοῦμε πώς τό καθῆκον αὐτό δέν θά μᾶς φαίνεται πιά ἀσύλληπτο.

Θά δοῦμε πώς μποροῦμε νά ἐκπληρώσουμε αὐτό τό καθῆκον, τό καθῆκον νά μάθουν ἀσύγκριτα πιό μεγάλες μάζες ἐργαζομένων τή δουλιά τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους καί τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, νά ἀναπτύξουν πρακτική δουλιά,

νά ξεριζώσουν τή βλαβερή προκατάληψη πού ἐπί αἰῶνες καί δεκαετίες ἦταν ριζωμένη στίς ἐργατικές μάζες, τήν προκατάληψη ὅτι ἡ διακυβέρνηση τοῦ κράτους εἶναι δουλιά τῶν προνομιούχων, ὅτι εἶναι μιά ξεχωριστή τέχνη. Αὐτό εἶναι ψέμα. Θά κάνουμε ὁπωσδήποτε λάθη, ἀπό τό κάθε λάθος ὅμως δέν θά διδάσκονται τώρα ὁμάδες φοιτητῶν πού παίρνουν μιά θεωρητική κατάρτιση σέ κάποια σχολή κρατικῆς διοίκησης, ἀλλά τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων πού θά δοκιμάζουν πάνω στό πετσί τους τίς συνέπειες κάθε λάθους, θά δοῦν οἱ ἴδιοι ὅτι μπροστά τους μπαίνει τό ἐπεῖγον καθῆκον τῆς καταγραφῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, τῆς ἀνύψωσης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, καί πού βλέπουν ἀπό τήν πείρα ὅτι ἡ ἐξουσία εἶναι στά χέρια τους, ὅτι δέν θά τούς βοηθήσει κανείς, ἄν αὐτοί οἱ ἴδιοι δέν βοηθήσουν τόν ἑαυτό τους — νά ποιά εἶναι ἡ νέα ψυχολογία πού διαμορφώνεται στήν ἐργατική τάξη, νά τό νέο καθῆκον κολοσσιαίας ἱστορικῆς σπουδαιότητας πού μπαίνει μπροστά στό προλεταριάτο καί πού πρέπει νά μπεῖ ὅσο μπορεῖ πιό βαθιά στή συνείδηση τῶν συνδικάτων καί τῶν στελεχῶν τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Αὐτά δέν εἶναι μόνο συνδικάτα. Εἶναι τώρα συνδικάτα στό βαθμό πού εἶναι ὀργανωμένα στά μόνα δυνατά πλαίσια πού συνδέονται μέ τόν παλιό καπιταλισμό, καί συνενώνουν τόν πιό μεγάλο ἀριθμό ἐργαζομένων. Καί τό καθῆκον τους εἶναι νά προωθοῦν αὐτά τά ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων ἀπό τή μιά δράση, τήν πιό ἁπλή, σέ μιά πιό σύνθετη, χωρίς νά πάψουν οὔτε στιγμή νά προσελκύουν νέα στρώματα ἀπό τήν ἐφεδρεία τῶν ἐργαζομένων, χωρίς νά πάψουν οὔτε στιγμή νά τά κινητοποιοῦν γιά τήν ἐκπλήρωση καί τῶν πιό δύσκολων καθηκόντων· νά διαπαιδαγωγοῦν λοιπόν ὅλο καί πιό πλατιές μάζες γιά τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους· νά ἐντάσσονται στήν πάλη τοῦ προλεταριάτου πού πῆρε στά χέρια του τή δικτατορία καί τήν κρατᾶ τώρα μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο, προσελκύοντας καθημερινά σέ ὅλες τίς χῶρες ὅλο καί πιό πολλά τμήματα βιομηχανικῶν ἐργατῶν καί σοσιαλιστῶν πού ὥς χθές ἀκόμη ἀκολουθοῦσαν τίς ὑποδείξεις τῶν σοσιαλπροδοτῶν καί τῶν σοσιαλαμυνιτῶν καί πού σήμερα πλησιάζουν ὅλο καί πιό πολύ πρός τή σημαία τοῦ κομμουνισμοῦ καί τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Νά κρατᾶμε ψηλά αὐτή τή σημαία καί ταυτόχρονα νά πλαταίνουμε σταθερά τίς γραμμές τῶν οἰκοδόμων τοῦ σοσιαλισμοῦ, νά θυμόμαστε ὅτι τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων εἶναι: νά

γίνουν οἰκοδόμοι τῆς νέας ζωῆς, ἀναμορφωτές νέων ἑκατομμυρίων καί δεκάδων ἑκατομμυρίων, ἔτσι πού νά διδάσκονται ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα νά μή κάνουν λάθη, νά ἀπαλλάσσονται ἀπό τίς παλιές προκαταλήψεις, νά διδάσκονται ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα νά κυβερνοῦν τό κράτος καί νά διευθύνουν τήν παραγωγή—νά ἡ μοναδική ἐγγύηση ὅτι ἡ ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ θά νικήσει πέρα γιά πέρα, ἀποκλείοντας κάθε δυνατότητα ἐπιστροφῆς στό παλιό.

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη στήν «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 14, στίς 22, 24 καί 25 τοῦ Γενάρη 1919, στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 15, 16 καί 17

Τό 1921 δημοσιεύτηκε στό βιβλίο «Τό Δεύτερο Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί τά κείμενα τῶν ἐφημερίδων

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ[183]

Σύντροφοι! Στό τέλος τοῦ γράμματός μου τῆς 20 τοῦ Αὐγούστου 1918 πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες ἔγραφα ὅτι, ὥσπου νά ἔλθουν σέ βοήθειά μας οἱ ἄλλες στρατιές τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἐμεῖς θά βρισκόμαστε σέ ἕνα πολιορκημένο φρούριο *. Καί πρόσθετα: οἱ ἐργάτες ἔρχονται σέ ρήξη μέ τούς σοσιαλπροδότες τους, τούς Γκόμπερς καί τούς Ρέννερ. Οἱ ἐργάτες πλησιάζουν ἀργά, μά σταθερά στήν κομμουνιστική καί μπολσεβίκικη τακτική.

Δέν πέρασαν 5 μῆνες ἀπό τότε πού γράφτηκαν τά λόγια αὐτά καί πρέπει νά ποῦμε ὅτι στό διάστημα αὐτό, χάρη στό πέρασμα τῶν ἐργατῶν διαφόρων χωρῶν στόν κομμουνισμό καί στόν μπολσεβικισμό, ἡ παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση ὡρίμασε ἐξαιρετικά γοργά.

Τότε, στίς 20 τοῦ Αὐγούστου 1918, μόνο τό δικό μας Κόμμα, τό Μπολσεβίκικο κόμμα, εἶχε ξεκόψει ἀποφασιστικά ἀπό τήν παλιά, τή ΙΙ, Διεθνή τοῦ 1889-1914, πού χρεοκόπησε τόσο ἐπαίσχυντα στή διάρκεια τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου τοῦ 1914-1918. Μόνο τό Κόμμα μας ἀκολούθησε ἕναν ἐντελῶς καινούργιο δρόμο, ἀπό τό σοσιαλισμό καί τό σοσιαλδημοκρατισμό πού αὐτοατιμάστηκε, συμμαχώντας μέ τή ληστρική ἀστική τάξη, στόν κομμουνισμό, ἀπό τό μικροαστικό ρεφορμισμό καί τόν ὀπορτουνισμό, πού διαπότιζαν καί διαποτίζουν ὥς τό μεδούλι τά ἐπίσημα σοσιαλδημοκρατικά καί σοσιαλιστικά κόμματα, σέ μιά ἀληθινά προλεταριακή ἐπαναστατική τακτική.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 64. *Ἡ Σύντ.*

Σήμερα, στίς 12 τοῦ Γενάρη 1919, βλέπουμε ὅτι ὑπάρχουν πολλά κομμουνιστικά, προλεταριακά κόμματα, κι'αὐτό ὄχι μόνο στήν ἐπικράτεια τῆς πρώην αὐτοκρατορίας τοῦ τσάρου, λογουχάρη στή Λεττονία, τή Φιλλανδία, τήν Πολωνία, ἀλλά καί στή Δυτική Εὐρώπη, στήν Αὐστρία, τήν Οὐγγαρία, τήν 'Ολλανδία καί τέλος στή Γερμανία. 'Από τή στιγμή πού ἡ «"Ενωση Σπάρτακου» τῆς Γερμανίας μέ ἡγέτες σάν τόν Λῆμπκνεχτ, τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ, τήν Κλάρα Τσέτκιν, τόν Φράντς Μέρινγκ, γνωστούς καί ξακουστούς σέ ὅλο τόν κόσμο, πιστούς ἀγωνιστές τῆς ἐργατικῆς τάξης, διέρηξε ὁριστικά τούς δεσμούς της μέ τούς σοσιαλιστές τύπου Σάιντεμαν καί Ζύντεκουμ, μέ τούς σοσιαλσωβινιστές αὐτούς (σοσιαλιστές στά λόγια, σωβινιστές στήν πράξη), πού ἐξευτελίστηκαν γιά πάντα, συμμαχώντας μέ τή ληστρική ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη τῆς Γερμανίας καί μέ τόν Γουλιέλμο Β', ἀπό τή στιγμή πού ἡ «"Ενωση Σπάρτακου» τιτλοφορήθηκε «Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας», ἀπό τή στιγμή αὐτή ἡ *ἵδρυση* τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς, τῆς *Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς,* πραγματικά προλεταριακῆς, πραγματικά διεθνιστικῆς, πραγματικά ἐπαναστατικῆς, ἔγινε *γεγονός*. Τυπικά ἡ ἵδρυση αὐτή δέν κατοχυρώθηκε ἀκόμη, ἀλλά στήν πράξη τώρα ἡ ΙΙΙ Διεθνής ἤδη ὑπάρχει.

Τώρα πιά ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐργάτες, ὅλοι οἱ εἰλικρινεῖς σοσιαλιστές δέν μποροῦν νά μή βλέπουν πόσο σιχαμερά πρόδοσαν τό σοσιαλισμό ἐκεῖνοι πού, ὅπως οἱ μενσεβίκοι καί οἱ «σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες» στή Ρωσία, οἱ Σάιντεμαν καί οἱ Ζύντεκουμ στή Γερμανία, οἱ Ρενοντέλ καί οἱ Βαντερβέλντε στή Γαλλία, οἱ Χέντερσον καί οἱ Οὐέμπ στήν 'Αγγλία, οἱ Γκόμπερς καί Σία στήν 'Αμερική, ὑποστήριζαν τή «δική τους» ἀστική τάξη στόν πόλεμο τοῦ 1914-1918. 'Ο πόλεμος αὐτός ξεσκεπάστηκε πέρα γιά πέρα καί ἀποδείχτηκε πόλεμος ἰμπεριαλιστικός, ἀντιδραστικός, ληστρικός καί ἀπό τήν πλευρά τῆς Γερμανίας καί ἀπό τήν πλευρά τῶν καπιταλιστῶν τῆς 'Αγγλίας, Γαλλίας, 'Ιταλίας, 'Αμερικῆς, πού ἀρχίζουν τώρα νά τρώγονται γιά τή διανομή τῆς λείας, γιά τή διανομή τῆς Τουρκίας, τῆς Ρωσίας, τῶν ἀποικιῶν τῆς 'Αφρικῆς καί τῆς Πολυνησίας, τῶν Βαλκανίων κτλ. 'Η ὑποκριτική φρασεολογία τοῦ Οὐίλσων καί τῶν «οὐιλσωνικῶν» περί «δημοκρατίας» καί περί «ἕνωσης τῶν λαῶν» ξεσκεπάζεται μέ καταπληκτική ταχύτητα τώρα πού βλέπουμε τή γαλλική ἀστική τάξη νά καταλαμβάνει τήν ἀριστερή ὄχθη τοῦ Ρήνου, τούς γάλλους, ἄγγλους καί ἀμερικανούς καπιταλιστές νά καταλαμβάνουν τήν Τουρκία (Συρία,

Μεσοποταμία) καί ἕνα μέρος τῆς Ρωσίας (Σιβηρία, 'Αρχάνγκελσκ, Μπακού, Κρασνοβόντσκ, 'Ασχαμπάντ κτλ.)—τώρα πού βλέπουμε μιά ὅλο καί ἐντεινόμενη ἐχθρότητα γιά τή διανομή τῆς λείας ἀνάμεσα στήν 'Ιταλία καί τή Γαλλία, ἀνάμεσα στή Γαλλία καί τήν 'Αγγλία, ἀνάμεσα στήν 'Αγγλία καί τήν 'Αμερική, ἀνάμεσα στήν 'Αμερική καί τήν 'Ιαπωνία.

Καί κοντά σ'αὐτούς τούς δειλούς, τούς μεσοβέζικους «σοσιαλιστές», διαποτισμένους ὥς τό μεδούλι ἀπό τίς προκαταλήψεις τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, πού χθές ὑπεράσπιζαν τίς «δικές τους» ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις καί σήμερα περιορίζονται σέ πλατωνικές «διαμαρτυρίες» ἐνάντια στή στρατιωτική ἐπέμβαση στή Ρωσία—κοντά σ'αὐτούς, στίς χῶρες τῆς 'Αντάντ μεγαλώνει ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων πού βαδίζουν στόν κομμουνιστικό δρόμο, στό δρόμο τοῦ Μάκλιν, τοῦ Ντέμπς, τοῦ Λοριό, τοῦ Λάτζαρι, τοῦ Σερράτι, τῶν ἀνθρώπων πού κατάλαβαν ὅτι μόνο ἡ ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ ἀνατροπή τῶν ἀστικῶν Κοινοβουλίων, μόνο ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι σέ θέση νά συντρίψουν τόν ἰμπεριαλισμό, νά ἐξασφαλίσουν τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, νά ἐξασφαλίσουν μιά σταθερή εἰρήνη.

Τότε, στίς 20 τοῦ Αὐγούστου 1918, ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση περιοριζόταν στή Ρωσία καί ἡ «Σοβιετική ἐξουσία», δηλ. τό ὅτι *ὅλη* ἡ κρατική ἐξουσία ἀνῆκε στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, θεωροῦνταν ἀκόμη (ἀλλά καί ἦταν στήν πράξη) ἀποκλειστικά ρωσικός θεσμός.

Τώρα, στίς 12 τοῦ Γενάρη 1919, βλέπουμε ἕνα ἰσχυρό «σοβιετικό» κίνημα ὄχι μόνο στήν ἐπικράτεια τῆς πρώην αὐτοκρατορίας τοῦ τσάρου, λογουχάρη στή Λεττονία, τήν Πολωνία, τήν Οὐκρανία, ἀλλά καί σέ διάφορες χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τόσο σέ χῶρες οὐδέτερες ('Ελβετία, 'Ολλανδία, Νορβηγία), ὅσο καί σέ χῶρες πού ὑπόφεραν ἀπό τόν πόλεμο (Αὐστρία, Γερμανία). 'Η ἐπανάσταση στή Γερμανία—πού εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαία καί χαρακτηριστική, γιατί πρόκειται γιά μιά ἀπό τίς πιό προχωρημένες καπιταλιστικές χῶρες—πῆρε μονομιᾶς «σοβιετικές» μορφές. "Ολη ἡ ἐξέλιξη τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης καί κυρίως ἡ πάλη τῶν «σπαρτακιστῶν», δηλ. τῶν ἀληθινῶν καί μοναδικῶν ἐκπροσώπων τοῦ προλεταριάτου, ἐνάντια στή συμμαχία τῶν παλιανθρώπων καί προδοτῶν, τύπου Σάιντεμαν καί Ζύντεκουμ, μέ τήν ἀστική τάξη—ὅλα αὐτά δείχνουν καθαρά πῶς *βάζει* ἡ ἱστορία τό ζήτημα σχετικά μέ τή Γερμανία:

«Σοβιετική ἐξουσία», ἤ ἀστικό Κοινοβούλιο, ἄσχετα κάτω ἀπό ποιά ταμπέλα («Ἐθνική» ἤ «Συντακτική» Συνέλευση λογουχάρη) αὐτό θά παρουσιαζόταν.

Τέτια εἶναι ἡ *κοσμοϊστορική* τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Τώρα μποροῦμε καί πρέπει νά τό λέμε αὐτό χωρίς καμιά ὑπερβολή.

Ἡ «Σοβιετική ἐξουσία» εἶναι τό δεύτερο κοσμοϊστορικό βῆμα ἤ στάδιο στήν ἐξέλιξη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τό πρῶτο βῆμα ἦταν ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ. Ἡ μεγαλοφυής ἀνάλυση τοῦ περιεχομένου καί τῆς σημασίας αὐτῆς τῆς Κομμούνας, πού ἔκανε ὁ Μάρξ στό ἔργο του «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία», ἔδειξε ὅτι ἡ Κομμούνα δημιούργησε ἕνα *νέο τύπο* κράτους, *τό προλεταριακό κράτος*. Κάθε κράτος, μαζί καί ἡ πιό δημοκρατική δημοκρατία, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μιά μηχανή γιά τήν καταστολή μιᾶς τάξης ἀπό μιάν ἄλλη. Τό προλεταριακό κράτος εἶναι μιά μηχανή γιά τήν καταστολή τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τό προλεταριάτο, καί ἡ καταστολή αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη λόγω τῆς λυσσαλέας, ἀπεγνωσμένης ἀντίστασης μέ κάθε θεμιτό καί ἀθέμιτο μέσο, πού προβάλλουν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, ὁλόκληρη ἡ ἀστική τάξη καί ὅλα τά τσιράκια της, ὅλοι οἱ ἐκμεταλλευτές, ὅταν ἀρχίζει ἡ ἀνατροπή τους, ὅταν ἀρχίζει ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν.

Τό ἀστικό Κοινοβούλιο, ἀκόμη καί τό πιό δημοκρατικό στήν πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία, ἐφόσον διατηρεῖται ἡ ἰδιοκτησία τῶν καπιταλιστῶν καί ἡ ἐξουσία τους, εἶναι μιά μηχανή γιά τήν καταστολή τῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων ἀπό μιά χούφτα ἐκμεταλλευτές. Οἱ σοσιαλιστές, οἱ ἀγωνιστές γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων ἀπό τήν ἐκμετάλλευση, ἔπρεπε νά χρησιμοποιοῦν τά ἀστικά Κοινοβούλια σάν ἕνα βῆμα, σάν μιά βάση γιά προπαγάνδα, ζύμωση, ὀργάνωση, *ὅσο ἡ πάλη μας δέν ξεπερνοῦσε τά πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος*. Τώρα πού ἡ παγκόσμια ἱστορία ἔβαλε στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς συντριβῆς αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος στό σύνολό του, τό ζήτημα τῆς ἀνατροπῆς καί τῆς καταστολῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τό ζήτημα τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό — νά περιορίζεσαι τώρα στόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, στήν ἀστική δημοκρατία, νά τήν παρουσιάζεις μέ ρόδινα χρώματα, σάν «δημοκρατία» γενικά, νά συγκαλύπτεις τόν *ἀστικό* της χαρακτήρα, νά ξεχνᾶς ὅτι ὅσο διατηρεῖται ἡ ἰδιοκτησία τῶν καπιταλιστῶν, τό καθολικό

ἐκλογικό δικαίωμα εἶναι ἕνα ἀπό τά ὄργανα τοῦ ἀστικοῦ κράτους—σημαίνει ὅτι προδίνεις ἐπαίσχυντα τό προλεταριάτο, ὅτι περνᾶς μέ τό μέρος τοῦ ταξικοῦ ἐχθροῦ του, μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, σημαίνει ὅτι εἶσαι προδότης καί ἀποστάτης.

Οἱ τρεῖς κατευθύνσεις στόν παγκόσμιο σοσιαλισμό, γιά τίς ὁποῖες ἀπό τό 1915 κι'ἐδῶ μιλάει συνεχῶς ὁ μπολσεβίκικος Τύπος, παρουσιάζονται τώρα μπροστά μας μέ ἐξαιρετική καθαρότητα στό φῶς τῆς αἱματηρῆς πάλης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Γερμανία.

Τό ὄνομα τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ εἶναι γνωστό στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Παντοῦ, καί ἰδιαίτερα στίς χῶρες τῆς 'Αντάντ, τό ὄνομα αὐτό εἶναι σύμβολο ἀφοσίωσης ἑνός ἀρχηγοῦ στά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου, σύμβολο πίστης στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τό ὄνομα αὐτό εἶναι σύμβολο ἀμείλικτης πάλης ἐνάντια στόν καπιταλισμό, πάλης πραγματικά εἰλικρινοῦς πού νά φτάνει πραγματικά ὥς τή θυσία. Τό ὄνομα αὐτό εἶναι σύμβολο ἀνειρήνευτης πάλης ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό ὄχι στά λόγια, ἀλλά στήν πράξη, πάλης πού νά φτάνει ὥς τή θυσία ἀκριβῶς τότε πού ἡ «δική σου» χώρα ἔχει μεθύσει ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές νίκες. Ὅ,τι ἔμεινε τίμιο καί πραγματικά ἐπαναστατικό στίς γραμμές τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Γερμανίας, ὅ,τι τό καλύτερο καί ἀφοσιωμένο ὑπάρχει στίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου, ὅλες οἱ μάζες τῶν ἐκμεταλλευομένων πού μέσα τους κοχλάζει ἡ ἀγανάκτηση καί δυναμώνει ἡ ἀπόφαση νά τραβήξουν στήν ἐπανάσταση, ἀκολουθοῦν τόν Λῆμπκνεχτ καί τούς «σπαρτακιστές».

'Ενάντια στόν Λῆμπκνεχτ ὀρθώνονται οἱ Σάιντεμαν, οἱ Ζύντεκουμ καί ὅλη αὐτή ἡ συμμορία τῶν βδελυρῶν λακέδων τοῦ Κάιζερ καί τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὅλοι αὐτοί εἶναι προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ τό ἴδιο ὅπως καί οἱ Γκόμπερς καί οἱ Βίκτορ Μπέργκερ, οἱ Χέντερσον καί οἱ Οὐέμπ, οἱ Ρενοντέλ καί οἱ Βαντερβέλντε. Εἶναι οἱ ἐργατικές κορυφές οἱ ἐξαγορασμένες ἀπό τήν ἀστική τάξη, πού ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, τίς ἀποκαλούσαμε (ἀπευθύνοντας τήν ὀνομασία αὐτή στούς ρώσους Ζύντεκουμ, δηλ. στούς μενσεβίκους) «πράκτορες τῆς ἀστικῆς τάξης στό ἐργατικό κίνημα», καί πού οἱ καλύτεροι σοσιαλιστές τῆς 'Αμερικῆς τίς βάφτισαν μέ μιά φράση θαυμαστή γιά τήν ἐκφραστικότητα καί τή βαθιά ὀρθότητά της: «labor lieutenants of the capitalist class», «ἐργατικοί ἀνθυπολοχαγοί τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν». Αὐτά ἀποτελοῦν τό *νεότατο*, «moderne», *τύπο*

προδοσίας τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιατί ἡ ἀστική τάξη σέ ὅλες τίς πολιτισμένες, προηγμένες χῶρες ληστεύει—ἤ μέ τήν ἀποικιακή καταπίεση, ἤ μέ τό ξεζούμισμα τῶν ἀδύνατων λαῶν, τυπικά ἀνεξάρτητων, ἀποκομίζοντας χρηματικά «ὀφέλη»—ληστεύει ἕναν πληθυσμό πολύ μεγαλύτερο ἀπό τόν πληθυσμό τῆς «δικῆς της» χώρας. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ οἰκονομική δυνατότητα «ὑπερκερδῶν» τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης καί χρησιμοποίησης ἑνός μέρους ἀπό τά ὑπερκέρδη αὐτά γιά τήν ἐξαγορά ἑνός ὁρισμένου στρώματος τῶν κορυφῶν τοῦ προλεταριάτου, γιά τή μετατροπή του σέ μιά ρεφορμιστική, ὀπορτουνιστική μικροαστική τάξη, πού φοβᾶται τήν ἐπανάσταση.

Ἀνάμεσα στούς σπαρτακιστές καί στούς σαϊντεμανικούς βρίσκονται οἱ ὁμοϊδεάτες τοῦ Κάουτσκι, οἱ «καουτσκιστές», ἄνθρωποι ταλαντευόμενοι καί ἀσταθεῖς, πού στά λόγια εἶναι «ἀνεξάρτητοι», στήν πράξη ὁλοκληρωτικά *ἐξαρτημένοι* καί σέ ὅλη τή γραμμή σήμερα ἀπό τήν ἀστική τάξη καί τούς σαϊντεμανικούς, αὔριο ἀπό τούς σπαρτακιστές, ἤ πού ἕνα μέρος τους ἀκολουθεῖ τούς πρώτους καί ἕνα ἄλλο μέρος τούς δεύτερους, ἄνθρωποι χωρίς ἰδέες, χωρίς χαρακτήρα, χωρίς πολιτική, χωρίς τιμή, χωρίς συνείδηση, ζωντανή ἐνσάρκωση τοῦ πελαγώματος φιλισταίων, πού στά λόγια κηρύσσονται ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, μά στήν πράξη εἶναι ἀνίκανοι νά τή νιώσουν, ὅταν αὐτή ἔχει ἀρχίσει καί πού, σάν ἀποστάτες πού εἶναι, ὑπερασπίζουν τή «δημοκρατία» γενικά, δηλ. ὑπερασπίζουν *στήν πραγματικότητα* τήν *ἀστική* δημοκρατία.

Κάθε ἐργάτης πού σκέπτεται μπορεῖ νά δεῖ πώς σέ κάθε καπιταλιστική χώρα ὑπάρχουν μέ διαφορετική μορφή, καθοριζόμενη ἀπό τίς ἐθνικές καί ἱστορικές συνθῆκες, αὐτές ἀκριβῶς οἱ τρεῖς κύριες κατευθύνσεις καί στίς γραμμές τῶν σοσιαλιστῶν καί στίς γραμμές τῶν συνδικαλιστῶν, ἐπειδή ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος καί ἡ ἔναρξη τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης γεννάει σέ ὅλο τόν κόσμο ὁμοιογενῆ ἰδεολογικά-πολιτικά ρεύματα.

* *
*

Οἱ παραπάνω γραμμές εἶχαν γραφεῖ πρίν ἀπό τήν ἄγρια καί ὕπουλη δολοφονία τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ ἀπό τήν κυβέρνηση τοῦ Ἔμπερτ καί τοῦ Σάιντεμαν. Αὐτοί οἱ δήμιοι, αὐτοί οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης ἔβαλαν

τούς γερμανούς λευκοφρουρίτες, τά μαντρόσκυλα τῆς ἱερῆς καπιταλιστικῆς ἰδιοκτησίας, νά λυντσάρουν τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ, νά τουφεκίσουν πισώπλατα τόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ, μέ τό ὁλοφάνερα ψεύτικο πρόσχημα ὅτι ἀποπειράθηκε «νά ἀποδράσει» (ὁ ρωσικός τσαρισμός, πνίγοντας στό αἷμα τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905, κατέφυγε πολλές φορές σέ παρόμοιες δολοφονίες μέ τό ἴδιο ψεύτικο πρόσχημα γιά ἀπόπειρα «ἀπόδρασης» τῶν κρατουμένων), καί ταυτόχρονα οἱ δήμιοι αὐτοί πῆγαν νά καλύψουν τούς λευκοφρουρίτες μέ τό κύρος τῆς κυβέρνησης πού δέν ἔχει, δῆθεν, καμιά εὐθύνη, πού στέκεται, τάχα, πάνω ἀπό τάξεις! Δέν βρίσκω λόγια νά χαρακτηρίσω ὅλη τήν ἀποκρουστικότητα καί τήν ποταπότητα αὐτοῦ τοῦ φρικτοῦ ἐγκλήματος πού διέπραξαν οἱ δῆθεν σοσιαλιστές. Θά ἔλεγε κανείς ὅτι ἡ ἱστορία διάλεξε αὐτό τό δρόμο γιά τούς «ἐργατικούς ἀνθυπολοχαγούς τῆς καπιταλιστικῆς τάξης» γιά νά παίξουν τό ρόλο τους, φέρνοντάς τον ὥς τό «ἔσχατο ὅριο» τῆς ἀγριότητας, τῆς ποταπότητας καί τῆς δολιότητας. Οἱ κουτεντέδες καουτσκιστές ἄς φλυαροῦν στήν ἐφημερίδα τους «Φράιχαϊτ»[184] γιά «δικαστήριο», ἀπαρτιζόμενο ἀπό ἐκπροσώπους «ὅλων» τῶν «σοσιαλιστικῶν» κομμάτων (οἱ λακέδες αὐτοί ἐξακολουθοῦν νά ὀνομάζουν σοσιαλιστές τούς δήμιους Σάιντεμαν)! Οἱ ἥρωες αὐτοί τῆς φιλισταϊκῆς ἀμβλύνοιας καί τῆς μικροαστικῆς λιποψυχίας οὔτε κάν καταλαβαίνουν πώς ἡ δικαιοσύνη εἶναι ὄργανο τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ἐνῶ κίνητρο τῆς πάλης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Γερμανία εἶναι τοῦτο ἀκριβῶς: σέ τίνος χέρια θά βρίσκεται αὐτή ἡ ἐξουσία· στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης, πού θά τήν «ὑπηρετοῦν» οἱ Σάιντεμαν σάν δήμιοι καί πογκρομιστές καί οἱ Κάουτσκι σάν ἀπολογητές τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας», ἤ στά χέρια τοῦ προλεταριάτου πού θά ἀνατρέψει τούς ἐκμεταλλευτές-καπιταλιστές καί θά συντρίψει τήν ἀντίστασή τους.

Τό αἷμα τῶν καλύτερων ἀνθρώπων τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς Διεθνοῦς, τῶν ἀξέχαστων ἡγετῶν τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης θά ἀτσαλώσει καινούργιες μάζες ἐργατῶν γιά ἀγώνα ζωῆς καί θανάτου. Καί ὁ ἀγώνας αὐτός θά ὁδηγήσει στή νίκη. Ἐμεῖς ζήσαμε στή Ρωσία τό καλοκαίρι τοῦ 1917 τίς «μέρες τοῦ Ἰούλη», ὅταν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, οἱ ρῶσοι Σάιντεμαν κάλυπταν κι᾽αὐτοί μέ τό «κύρος τοῦ κράτους» τή «νίκη» τῶν λευκοφρουριτῶν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ὅταν στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης οἱ κοζάκοι λύντσαραν τόν ἐργάτη Βόινοφ, γιατί μοίραζε μπολσεβίκικες προκηρύξεις[185]. Ξέρουμε ἀπό πείρα ὅτι αὐτές οἱ «νίκες» τῆς

ἀστικῆς τάξης καί τῶν λακέδων της θεραπεύουν πολύ γρήγορα τίς μάζες ἀπό τίς αὐταπάτες τοῦ ἀστικοῦ δημοκρατισμοῦ, τῆς «παλλαϊκῆς ψηφοφορίας» καί τά παρόμοια.

* *
*

Στούς κόλπους τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν κυβερνήσεων τῆς ᾿Αντάντ παρατηροῦνται τώρα μερικές ταλαντεύσεις. Μιά μερίδα τους βλέπει ὅτι τά συμμαχικά στρατεύματα στή Ρωσία πού βοηθοῦν τούς λευκοφρουρίτες, πού ὑπηρετοῦν τή μαύρη μοναρχική καί τσιφλικάδικη ἀντίδραση ἀρχίζουν ἤδη νά ἀποσυντίθενται· ὅτι ἡ παράταση τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί οἱ ἀπόπειρες νά νικήσουν στή Ρωσία, ἀπόπειρες πού ἀπαιτοῦν γιά μακρόχρονο διάστημα ἕνα στρατό κατοχῆς μέ ἑκατομμύρια ἄνδρες—ὅτι ὁ δρόμος αὐτός εἶναι ὁ πιό σίγουρος δρόμος γιά τήν πιό γρήγορη μεταφορά τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στίς χῶρες τῆς ᾿Αντάντ. Τό παράδειγμα τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων κατοχῆς στήν Οὐκρανία εἶναι ἀρκετά πειστικό.

῾Η ἄλλη μερίδα τῆς ἀστικῆς τάξης τῶν χωρῶν τῆς ᾿Αντάντ ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ὑπέρ τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης στή Ρωσία, ὑπέρ τῆς «οἰκονομικῆς κύκλωσης» (Κλεμανσώ) καί τῆς κατάπνιξης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. ῞Ολος ὁ Τύπος πού βρίσκεται στήν ὑπηρεσία αὐτῆς τῆς ἀστικῆς τάξης, δηλ. οἱ περισσότερες καθημερινές ἐφημερίδες τῆς ᾿Αγγλίας καί τῆς Γαλλίας πού εἶναι ἀγορασμένες ἀπό τούς καπιταλιστές, προφητεύουν σάν ἐπικείμενη τήν κατάρευση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, περιγράφουν τίς φρικαλεότητες τοῦ λιμοῦ στή Ρωσία, γράφουν ἕνα σωρό ψευτιές γιά «ταραχές» καί γιά «σαθρότητα» τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. Τά στρατεύματα τῶν λευκοφρουριτῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, πού ἡ ᾿Αντάντ τά ἐνισχύει καί μέ ἀξιωματικούς καί μέ πολεμοφόδια καί μέ χρήματα καί μέ βοηθητικούς σχηματισμούς, αὐτά τά στρατεύματα ἀπομονώνουν τήν Κεντρική καί Βόρεια Ρωσία, πού τή μαστίζει ἡ πείνα, ἀπό τίς πιό πλούσιες σιτοπαραγωγικές περιοχές, ἀπό τή Σιβηρία καί ἀπό τήν περιοχή τοῦ Ντόν.

Οἱ πεινασμένοι ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, τοῦ ᾿Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί τῶν ἄλλων ἐργατικῶν κέντρων δεινοπαθοῦν πραγματικά πάρα πολύ. Ποτέ δέν θά μποροῦσαν νά ἀντέξουν οἱ ἐργατικές μάζες σέ τέτια δεινά, τέτια βάσανα ἀπό τήν πείνα, στά ὁποῖα τίς καταδικάζει ἡ στρατιωτική ἐπέμβαση τῆς ᾿Αντάντ (ἐπέμβαση πού συχνά τήν καλύπτουν μέ ὑποκρι-

τικές ὑποσχέσεις νά μή στέλνουν «δικά τους» στρατεύματα, ἐνῶ ἐξακολουθοῦν νά στέλνουν στρατεύματα «μαύρων», καθώς καί πολεμοφόδια, χρήματα, ἀξιωματικούς)—οἱ μάζες δέν θά μποροῦσαν νά ἀντέξουν σέ τέτια δεινά, ἄν οἱ ἐργάτες δέν καταλάβαιναν ὅτι ὑπερασπίζουν τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί στή Ρωσία καί σέ ὅλο τόν κόσμο.

Τά «συμμαχικά» καί τά λευκοφρουρίτικα στρατεύματα κατέχουν τό 'Αρχάνγκελσκ, τό Πέρμ, τό Όρενμπουργκ, τό Ροστόβ τοῦ Ντόν, τό Μπακού, τό 'Ασχαμπάντ, ἀλλά τό «σοβιετικό κίνημα» κατάκτησε τή Ρίγα καί τό Χάρκοβο. Ἡ Λεττονία καί ἡ Οὐκρανία γίνονται σοβιετικές δημοκρατίες. Οἱ ἐργάτες βλέπουν ὅτι οἱ μεγάλες θυσίες πού προσφέρουν δέν πηγαίνουν χαμένες, ὅτι ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἐπεκτείνεται καί εὐρύνεται, ἀναπτύσσεται καί δυναμώνει σέ ὅλο τόν κόσμο. Κάθε μήνας σκληρῆς πάλης καί μεγάλων θυσιῶν στερεώνει τήν ὑπόθεση τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλο τόν κόσμο, ἐξασθενεῖ τούς ἐχθρούς της, τούς ἐκμεταλλευτές.

Οἱ ἐκμεταλλευτές εἶναι ἀκόμη ἀρκετά δυνατοί γιά νά σκοτώνουν καί νά λυντσάρουν τούς καλύτερους ἡγέτες τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης, γιά νά πληθαίνουν τά θύματα καί τά βάσανα τῶν ἐργατῶν στίς κατεχόμενες ἤ κατακτώμενες χῶρες καί περιοχές. 'Αλλά οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου δέν ἔχουν τή δύναμη νά παρεμποδίσουν τή νίκη τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης, πού θά λυτρώσει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, ἀπό τόν αἰώνιο κίνδυνο νέων καί ἀναπόφευκτων στόν καπιταλισμό ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων.

Ν. Λένιν

21 τοῦ Γενάρη 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 16, καί «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 16, 24 τοῦ Γενάρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΙΙ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΑΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 24 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1919 [186]

Σύντροφοι! Συγκεντρωθήκατε ἐδῶ σάν ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν ἐξωσχολικῶν τμημάτων τῶν κυβερνειακῶν Σοβιέτ. Δυστυχῶς, δέν γνωρίζω ἀπό κοντά τή δράση σας καί γι'αὐτό θά περιοριστῶ μόνο σέ μερικές παρατηρήσεις. Χαιρετίζω τό συνέδριό σας τῶν στελεχῶν τῆς ἐξωσχολικῆς ἐκπαίδευσης, συνέδριο τόσο σημαντικό ὡς πρός τά καθήκοντά του!

Στό σχολεῖο μας ἔμειναν πολλοί ἐκπαιδευτικοί διαπαιδαγωγημένοι μέσα στίς παλιές συνθῆκες, πράγμα πού δημιουργεῖ δυσκολίες στήν περίοδο τοῦ περάσματος ἀπό τό καπιταλιστικό καθεστώς στό σοσιαλισμό. Ὅσο καί ἄν φαίνεται παράξενο, εἶναι γεγονός ὅτι συναντᾶμε ἐπίμονη ἀντίσταση μέσα στούς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων. Ὅποιος συνήθισε νά βλέπει τόν παλιό μηχανισμό σάν τσιφλίκι του, αὐτός ὑπηρετεῖ τό ἄτομό του καί τήν τάξη τῶν πλουσίων.

Ἡ ἐξωσχολική δουλιά βρίσκεται σέ καλύτερη κατάσταση ἀπ'ὅ,τι ἡ σχολική.

Σέ μᾶς, στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀνακινήθηκε τό ζήτημα τῆς δημιουργίας μιᾶς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἑνοποίηση ὁλόκληρης σειρᾶς σκόρπιων πολιτιστικῶν-μορφωτικῶν ὀργανώσεων. Ἡ ἐξωσχολική ἐκπαίδευση ἔχει σημασία γιά τήν ἀνάπλαση ὁλόκληρης τῆς ζωῆς. Πρέπει νά ἀναζητηθοῦν νέοι δρόμοι.

Πρέπει νά ποῦμε ὅτι μερικοί νέοι καί ἄπειροι ἐκπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας συχνά ἐφαρμόζουν παλιές μεθόδους κι'ἔτσι ἐκθέτουν τήν ἐξουσία.

Νομίζω ὅτι στά στελέχη τῆς ἐξωσχολικῆς ἐκπαίδευσης

πέφτει ἕνα δύσκολο καθῆκον. Στήν κομματική δουλιά ἔχουμε κατασταλάξει σέ δικές μας μεθόδους πλατιᾶς ἐπίδρασης πάνω στίς μάζες, οἱ μέθοδοι ὅμως αὐτές πρέπει νά συνδυαστοῦν μέ τίς πολιτιστικές-μορφωτικές μεθόδους, εἰδικά μέ τίς μεθόδους τῆς σχολικῆς καί κυρίως τῆς ἐξωσχολικῆς ἐκπαίδευσης, πράγμα πού δέν τό καταφέρναμε πάντα.

Στήν ἐξωσχολική σας δουλιά θά βρεῖτε τή συμπαράσταση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, πού φλέγονται ἀπό τόν πόθο νά ἀποκτήσουν γνώσεις, κι'ἔτσι θά σᾶς εἶναι πιό εὔκολο νά βρεῖτε μορφές ἐπαφῆς μαζί τους. Μέ ἅλματα ἐδῶ δέν μπορεῖτε νά πετύχετε πολλά πράγματα, ἰδιαίτερα μέσα στίς μάζες μέ χαμηλό πολιτιστικό ἐπίπεδο. Πρέπει νά ἐπιδιώκετε προσέγγιση μέ τίς κομματικές ὀργανώσεις, σάν ὄργανα προπαγάνδας πού εἶναι, καί νά προσελκύετε τίς μάζες στήν ἐξωσχολική δουλιά. Μπορεῖτε νά ἐλπίζετε σέ καλύτερα ἀποτελέσματα, ἄν ἡ πρωτοβουλία τῶν μαζῶν βρεῖ τή συμπάθεια πού τῆς ἀξίζει. 'Επιτρέψτε μου νά σᾶς χαιρετίσω καί νά σᾶς εὐχηθῶ ἐπιτυχία.

«Βνιεσκόλνογε 'Ομπραζοβάνιγε», τεῦχ. 2-3, Φλεβάρης-Μάρτης 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ «Βνιεσκόλνογε 'Ομπροζοβάνιγε»

ΟΛΟΙ ΓΙΑ ΔΟΥΛΙΑ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ!

Εἶχα ἤδη τήν εὐκαιρία νά τονίσω στήν τελευταία συνεδρίαση τῆς ΚΕΕ, ὅτι ἄρχισε ἕνα ἐξαιρετικά δύσκολο ἑξάμηνο γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία. Στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1918 συγκεντρώθηκαν 28 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, στό δεύτερο 67 ἑκατομμύρια πούτια. Τό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1919 θά εἶναι ἀκόμη πιό δύσκολο ἀπό τό προηγούμενο ἑξάμηνο.

Ἡ πείνα μεγαλώνει συνεχῶς. Ὁ ἐξανθηματικός τύφος γίνεται ἕνας πολύ τρομερός κίνδυνος. Χρειάζονται ἡρωικές προσπάθειες, ἀλλά ὅ,τι κάνουμε ἐμεῖς εἶναι κάθε ἄλλο παρά ἀρκετό.

Μποροῦμε ἄραγε νά σωθοῦμε καί νά διορθώσουμε τήν κατάσταση;

Ἀναμφίβολα ναί. Ἡ ἀνακατάληψη τῆς Οὐφά καί τοῦ Ὄρενμπουργκ, οἱ νίκες στό Νότο, καθώς καί οἱ νίκες τῆς σοβιετικῆς ἐξέγερσης στήν Οὐκρανία [187] ξανοίγουν τίς πιό εὐνοϊκές προοπτικές.

Τώρα εἴμαστε σέ θέση νά προμηθευτοῦμε πολύ περισσότερα σιτηρά ἀπ'ὅ,τι χρειάζονται γιά μιά ἐπισιτιστική μερίδα πείνας.

Ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά ἔχουν ἤδη ἀποθηκευτεῖ στήν ἀνατολική περιφέρεια. Μένουν ἐκεῖ ἀκόμη ἐξαιτίας τῆς ἄσχημης κατάστασης τῶν μεταφορῶν. Στό Νότο ἡ ἀπελευθέρωση ὁλόκληρου τοῦ κυβερνείου Βορόνεζ κι'ἑνός τμήματος τῆς περιοχῆς τοῦ Ντόν ἀπό τό ζυγό τῶν κοζάκων-κρασνοφικῶν μᾶς δίνει κάθε δυνατότητα νά πάρουμε τόσο μεγάλες ποσότητες σιτηρῶν, πού ξεπερνοῦν ὅλες τίς προβλέψεις μας. Τέλος τά περισσεύματα σιτηρῶν στήν Οὐκρανία εἶναι πραγματικά τεράστια, καί ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Οὐκρανίας προσφέρεται νά μᾶς βοηθήσει.

Μποροῦμε τώρα ὄχι μόνο νά σωθοῦμε ἀπό τήν πείνα, ἀλλά καί νά θρέψουμε χορταστικά τόν πεινασμένο πληθυσμό τῶν μή γεωργικῶν περιοχῶν τῆς Ρωσίας.

Ὅλη ἡ δυσκολία βρίσκεται στήν ἄσχημη κατάσταση τῶν μεταφορῶν καί στήν ἐξαιρετικά μεγάλη ἔλλειψη ἐπισιτιστικῶν στελεχῶν.

Πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις, νά κεντρίζουμε διαρκῶς τήν ἐνεργητικότητα τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Πρέπει νά ἐγκαταλείψουμε ἀποφασιστικά τήν πεπατημένη ὁδό τῆς καθημερινῆς ζωῆς καί τῆς καθημερινῆς δουλιᾶς. Πρέπει νά ἀνασκουμπωθοῦμε. Πρέπει νά προβοῦμε σέ *ἐπαναστατική κινητοποίηση* τῶν στελεχῶν γιά τόν ἐπισιτισμό καί τίς μεταφορές, *χωρίς νά περιοριζόμαστε* στά πλαίσια τῆς «τρέχουσας» δουλιᾶς, ἀλλά βγαίνοντας ἔξω ἀπό αὐτά, ἀναζητώντας ὅλο καί νέες μεθόδους γιά τήν ἐξεύρεση καί προσέλκυση πρόσθετων δυνάμεων.

Ἔχουμε τώρα πολύ σοβαρούς λόγους νά θεωροῦμε — μέ βάση τούς «μετριότερους» καί μάλιστα ἀπαισιόδοξους ὑπολογισμούς — ὅτι ἡ κατανίκηση τῆς πείνας καί τοῦ τύφου σ' αὐτό τό ἑξάμηνο (πράγμα *ἐντελῶς* δυνατό) θά φέρει μιά *πλήρη στροφή* πρός τή βελτίωση ὅλης τῆς οἰκονομικῆς μας κατάστασης, γιατί ἡ σύνδεση μέ τήν Οὐκρανία καί τήν Τασκένδη ἐξουδετερώνει τίς κύριες καί θεμελιακές αἰτίες τῆς ἔλλειψης, τῆς ἀνεπάρκειας πρώτων ὑλῶν.

Βέβαια οἱ πεινασμένες μάζες κουράστηκαν, καί ἡ κούραση αὐτή ξεπερνάει κάποτε τήν ἀνθρώπινη ἀντοχή, ἀλλά διέξοδος ὑπάρχει, καί μιά ἄνοδος τῆς δραστηριότητας εἶναι παρόλα αὐτά ἀναμφισβήτητα δυνατή, πολύ περισσότερο πού ἡ ἀνάπτυξη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης σέ ὅλο τόν κόσμο γίνεται ὅλο καί πιό φανερή καί μᾶς ὑπόσχεται μιά ριζική βελτίωση τῆς θέσης μας, ὄχι μόνο ἐσωτερικά, ἀλλά καί διεθνῶς.

Πρέπει νά ἀνασκουμπωθοῦμε.

Κάθε κομματική ὀργάνωση, κάθε συνδικάτο, κάθε ὁμάδα ἐργατῶν, ὀργανωμένων ἐπαγγελματικά ἤ καί ἀνοργάνωτων, ἀλλά πού ποθοῦν «νά πολεμήσουν» τήν πείνα — κάθε ὁμάδα σοβιετικῶν στελεχῶν καί πολιτῶν γενικά πρέπει νά ἀναρωτηθεῖ:

τί θά μπορούσαμε νά κάνουμε γιά νά πλατύνει καί νά ἐνταθεῖ ἡ παλλαϊκή ἐκστρατεία ἐνάντια στήν πείνα;

δέν θά μπορούσαμε νά ἀντικαταστήσουμε τή δουλιά τῶν ἀνδρῶν μέ τή δουλιά τῶν γυναικῶν καί νά κινητοποιήσουμε ὅλο καί πιό πολλούς ἄνδρες στά δυσκολότατα καθήκοντα τῆς δουλιᾶς τῶν μεταφορῶν καί τοῦ ἐπισιτισμοῦ;

δέν θά μπορούσαμε νά διαθέσουμε ἐπιτρόπους γιά τά ἐργοστάσια ἐπισκευῆς ἀτμομηχανῶν καί βαγονιῶν;

δέν θά μπορούσαμε νά διαθέσουμε άπλούς έργαζόμενους γιά τή στρατιά τοῦ ἐπισιτισμοῦ;

δέν θά ἔπρεπε νά ὁρίσουμε μέσα ἀπό τόν κύκλο μας, ἀπό τήν ὁμάδα μας, ἀπά τό ἐργοστάσιό μας κτλ. ἕναν ἄνθρωπο στούς δέκα ἤ ἕναν στούς πέντε γιά τή στρατιά τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ἤ γιά τή δουλιά στά σιδηροδρομικά μηχανοστάσια, πού εἶναι πιό δύσκολη καί πιό βαριά ἀπό τή συνηθισμένη;

δέν ἀσχολοῦνται μήπως ὁρισμένοι ἀπό μᾶς μέ μιά δουλιά στό σοβιετικό μηχανισμό, ἤ γενικά μέ κάποια ἄλλη δουλιά, πού θά μπορούσαμε νά τήν περιορίσουμε, ἤ ἀκόμη καί νά τήν ἀναστείλουμε, χωρίς μ᾽αὐτό νά καταρεύσουν τά πιό βαθιά θεμέλια τοῦ κράτους; δέν ὀφείλουμε μήπως νά ἐπιστρατεύσουμε ἀμέσως αὐτά τά στελέχη γιά δουλιά στόν ἐπισιτισμό καί στίς μεταφορές;

Ἄς ξεσηκωθοῦμε ξανά καί ξανά, ὅσο τό δυνατό πιό μαζικά, γιά νά καταφέρουμε νέο χτύπημα στήν καταραμένη ἀρχή τῆς παλιᾶς, καπιταλιστικῆς κοινωνίας: «ὁ καθένας γιά τόν ἑαυτό του καί ὁ θεός γιά ὅλους» ἀρχή πού μᾶς κληροδότησε ἡ κοινωνία αὐτή καί ἀπό τήν ὁποία ὁ καθένας μας, ἄλλος λίγο, ἄλλος πολύ εἶναι μολυσμένος καί χαλασμένος. Αὐτή ἡ κληρονομιά τοῦ ληστρικοῦ, βρωμεροῦ καί αἱματηροῦ καπιταλισμοῦ μᾶς πνίγει, μᾶς συνθλίβει, μᾶς σκοτώνει, μᾶς καταπιέζει, μᾶς χαντακώνει περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο. Ἀπό τήν κληρονομιά αὐτή δέν μποροῦμε νά ἀπαλλαγοῦμε μεμιᾶς, πρέπει νά τήν ἀντιπαλεύουμε ἀκούραστα, πρέπει νά κηρύξουμε καί νά κάνουμε ὄχι μιά καί δυό, ἀλλά πολλές σταυροφορίες ἐναντίον της.

Μποροῦμε νά σώσουμε ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους ἀπό τήν πείνα καί τόν τύφο, ἡ σωτηρία εἶναι κοντά, ἡ μάστιγα τῆς πείνας καί τοῦ τύφου πού μᾶς ἦλθε μπορεῖ πέρα γιά πέρα νά ξεπεραστεῖ, νά κατανικηθεῖ. Θά ἦταν παράλογο, ἀνόητο, αἶσχος νά πέσουμε σέ ἀπόγνωση. Νά τό βάζει στά πόδια ἕνας-ἕνας, ἄλλος ἀπό δῶ, ἄλλος ἀπό κεῖ, ὁ καθένας ὅπως μπορέσει, νά προσπαθεῖ μέ κάθε τρόπο «νά ξεφύγει» ὁ καθένας μόνος του, νά σπρώχνει τούς πιό ἀδύνατους καί νά κοιτάζει νά βγεῖ μπροστά—αὐτό σημαίνει λιποταξία, σημαίνει ἐγκατάλειψη τῶν ἀρώστων καί κουρασμένων συντρόφων, σημαίνει ἐπιδείνωση τῆς γενικῆς κατάστασης.

Δημιουργήσαμε ἕνα γερό θεμέλιο τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πού, ὑπερνικώντας ἀφάνταστες δυσκολίες, διαπερνώντας τό σιδερένιο τεῖχος τῶν στρατευμάτων τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, πού ὑποστηρίζονται ἀπό τούς πιό μεγάλους δισεκατομμυριούχους, τούς ἀγγλογάλλους, *βγῆκε* τώρα στίς κύριες πηγές

πρώτων ὑλῶν, στίς σιτοπαραγωγικές, βαμβακοπαραγωγικές, ἀνθρακοφόρες περιοχές. Δημιουργήσαμε αὐτό τό θεμέλιο δουλεύοντας μέ νέο τρόπο, μέ τήν πολιτική προπαγάνδα στό μέτωπο, μέ τήν ὀργάνωση τῶν κομμουνιστῶν στό στρατό μας, μέ τήν ὀργάνωση καί πάλη μέχρι αὐτοθυσίας τῶν καλύτερων ἀνθρώπων τῆς ἐργατικῆς μάζας.

Πετύχαμε μιά σειρά νίκες καί στό ἐξωτερικό πολεμικό μέτωπο καί στό ἐσωτερικό μέτωπο, στήν πάλη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, στήν πάλη ἐνάντια στά σαμποτάζ, στήν πάλη γιά τό δύσκολο, ἐπίπονο, τραχύ, ἀλλά *σωστό* δρόμο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Ἡ πλήρης καί ἀποφασιστική νίκη πλησιάζει ὄχι μόνο στή Ρωσία, μά καί σέ ὅλο τόν κόσμο.

Μερικές ἀκόμη προσπάθειες—καί θά γλιτώσουμε ἀπό τά νύχια τῆς πείνας.

Ὅ,τι κάναμε καί κάνουμε γιά τόν Κόκκινο Στρατό, θά τό συνεχίσουμε καί μέ μεγαλύτερη μάλιστα ἐνεργητικότητα γιά νά ἀναζωογονηθεῖ, νά πλατύνει καί νά δυναμώσει ἡ δουλιά στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί τῶν μεταφορῶν. Σ' *αὐτή* τή δουλιά πρέπει νά τραβηχτοῦν τά καλύτερα στελέχη. Γιά τόν καθένα πού θέλει καί μπορεῖ νά δουλέψει θά βρεθεῖ θέση· ὁ καθένας, ὅταν θελήσει, μπορεῖ νά συμβάλει στήν ὀργανωμένη καί μαζική κατανίκηση τῆς ἐρήμωσης καί τῆς πείνας· κάθε ἄνθρωπος μέ ψυχή, κάθε δραστηριότητα καί ἱκανότητα, κάθε εἰδικότητα, κάθε ἐπάγγελμα μπορεῖ καί πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ σ' αὐτή *τήν εἰρηνική στρατιά* τῶν ἐργαζομένων τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί τῶν μεταφορῶν—στήν εἰρηνική στρατιά, πού πρέπει τώρα, γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ πλήρης νίκη, νά ὑποστηρίξει τόν Κόκκινο Στρατό, πρέπει νά σταθεροποιήσει καί νά ἀξιοποιήσει τίς νίκες του.

Ὅλοι γιά δουλιά στόν ἐπισιτισμό καί στίς μεταφορές!

26 τοῦ Γενάρη 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 19, 28 τοῦ Γενάρη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ[188]

I. Νά συγκεντρωθοῦν στοιχεῖα γιά τήν πραγματική ἐφαρμογή ἀπό τούς συνεταιρισμούς τῆς βασικῆς γραμμῆς τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς, συγκεκριμένα:

(1) ὄχι μόνο ὀργάνωση σέ συνεταιρισμούς ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλά καί ὁ κυρίαρχος ρόλος τοῦ προλεταριακοῦ καί μισοπρολεταριακοῦ πληθυσμοῦ στή διεξαγωγή τοῦ συνεταιριστικοῦ ἔργου·

(2) ἕνας τέτιος τρόπος προμήθειας καί κατανομῆς ὥστε πραγματικά ἡ φτωχολογιά (= προλετάριοι + μισοπρολετάριοι) νά ἔχει τά ὀφέλη (ἐμπορεύματα καί ἄλλα) ἀπό τήν παράδοση *ὅλων* τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν στό κράτος.

ad 1 * νά ἀνατεθεῖ στό τμῆμα συνεταιρισμῶν τοῦ ΑΣΛΟ καί στήν Ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ μαζί μέ τήν Κεντρική Διεύθυνση Στατιστικῆς νά συγκεντρώσει αὐτά τά στοιχεῖα. Μέσα σέ δυό βδομάδες νά γίνει ἔκθεση.

II. Νά ἀνατεθεῖ στήν Ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ νά ἐπεξεργαστεῖ ὁδηγίες γιά τούς ἀντιπροσώπους τῶν Σοβιέτ στούς συνεταιρισμούς καί νά ἀναπτύξει προπαγανδιστική-ὀργανωτική δουλιά γιά νά πραγματοποιηθεῖ αὐτό.

III. Νά ἀνατεθεῖ στόν ἐργατικό συνεταιρισμό νά περάσει ἡ πλειοψηφία ἀπό τόν ἐργατικό συνεταιρισμό στή Διοίκηση τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης Καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν καί νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ δυνατότητα νά περάσουν ἐκεῖ ἔμπειροι *κομμουνιστές*-πρακτικοί.

IV. Στόν Κρεστίνσκι — τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς καταναλωτικές κομμοῦνες.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Γενάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — στό ἄρθρο 1. *Ἡ Σύντ.*

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ[189]

Νά ἀνατεθεῖ στό Τμῆμα βιβλιοθηκῶν τοῦ *Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας* νά δημοσιεύει κάθε μήνα καί νά ὑποβάλλει στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σύντομα ἐξακριβωμένα στοιχεῖα γιά τήν ἔμπρακτη ἐφαρμογή τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΣΛΕ τῆς 7. VI. 1918 καί τῆς 14. I. 1919 καί γιά τήν πραγματική αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βιβλιοθηκῶν καί τῶν ἀναγνωστηρίων, καί τήν ἀνάπτυξη τῆς κυκλοφορίας τῶν βιβλίων ἀνάμεσα στόν πληθυσμό.

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Γενάρη 1918

Δημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Φλεβάρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 23

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ-ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ-ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ[190]

Τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν καταναλωτικῶν κομμούνων πού συζητήθηκε τελευταῖα στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων (βλέπε «'Ιζβέστιγια» τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη) βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη σάν *πιό σπουδαῖο* ζήτημα τή λήψη μέτρων *περάσματος ἀπό* τόν ἀστικό συνεταιρισμό *στήν* ἕνωση ὁλόκληρου τοῦ πληθυσμοῦ σέ καταναλωτικούς-παραγωγικούς συνεταιρισμούς σέ κομμουνιστικές βάσεις.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ὁ συνεταιρισμός συνενώνει τά 98% τοῦ πληθυσμοῦ. Στά χωριά συμβαίνει αὐτό.

Φτάνει ὅμως αὐτό γιά νά γίνει κομμούνα ὁ συνεταιρισμός;

Ὄχι, *ἄν* ὁ συνεταιρισμός αὐτός: (1) παρέχει ὀφέλη (μερίσματα ἔναντι τῶν μετοχῶν κτλ.) σέ μιά ξεχωριστή ὁμάδα μεριδιούχων· (2) διατηρεῖ δικό του εἰδικό μηχανισμό, χωρίς νά τραβᾶ σ'αὐτό τό μηχανισμό τόν πληθυσμό γενικά καί πρῶτα-πρῶτα τούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους· (3) κατά τήν κατανομή τῶν προϊόντων δέν εὐνοεῖ τούς μισοπρολετάριους σέ σχέση μέ τούς μεσαίους ἀγρότες, τούς μεσαίους ἀγρότες σέ σχέση μέ τούς πλούσιους· (4) κατά τή συγκέντρωση τῶν προϊόντων δέν παίρνει τά περισσεύματα πρῶτα-πρῶτα ἀπό τούς πλούσιους καί ὕστερα ἀπό τούς μεσαίους ἀγρότες καί δέν στηρίζεται γιά τή δουλιά αὐτή στούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους. Καί τά λοιπά καί τά λοιπά.

Ὅλη ἡ δυσκολία τοῦ καθήκοντος (καί ὅλο τό *περιεχόμενο* τοῦ τωρινοῦ, ἄμεσου καθήκοντός μας) βρίσκεται στήν ἐπεξεργασία ἑνός συστήματος *πρακτικῶν* μέτρων *περάσματος* ἀπό τόν παλιό συνεταιρισμό (ἀναγκαστικά ἀστικό γιά τό λόγο ὅτι δημιουργεῖ ἕνα στρῶμα *μεριδιούχων* πού ἀποτελοῦν τή

μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, καθώς καί γιά ἄλλους λόγους) στή νέα καί ἀληθινή *κομμούνα*—μέτρων περάσματος ἀπό τήν ἀστική-συνεταιριστική στήν προλεταριακή-κομμουνιστική προμήθεια καί κατανομή.

Εἶναι ἀπαραίτητο

(1) νά μπεῖ τό ζήτημα αὐτό στόν Τύπο·

(2) νά κληθοῦν σέ ἅμιλλα ὅλα τά κεντρικά καί τοπικά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (εἰδικά τό 'Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας καί τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας, τό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ καί τά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ, ἡ Κεντρική διεύθυνση καί τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Γεωργίας) γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος·

(3) τό Τμῆμα συνεταιρισμῶν τοῦ 'Ανωτάτου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας καί ὅλα τά προαναφερθέντα ὄργανα τῆς § 2 νά ἀναλάβουν τήν ὑποχρέωση νά ἐπεξεργαστοῦν ἕνα *πρόγραμμα* τέτιων μέτρων κι'ἕνα ὑπόδειγμα γιά τή συγκέντρωση τῶν στοιχείων τῶν σχετικῶν μέ τά μέτρα αὐτά καί μέ τίς πράξεις, πού θά ἐπέτρεπαν τήν ἐπέκταση τῶν μέτρων αὐτῶν·

(4) νά καθιερωθεῖ βραβεῖο γιά τό καλύτερο πρόγραμμα τέτιων μέτρων, γιά τό πιό πρακτικό πρόγραμμα, γιά τό πιό κατάλληλο ὑπόδειγμα καί γιά τόν πιό πρόσφορο τρόπο συγκέντρωσης τῶν σχετικῶν στοιχείων.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΔΕΙΑ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ[191]

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ

1) Τό ΣΛΕ δέχεται τήν κατεύθυνση τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καί ἀποδέχεται τό γενικό της σχέδιο·

2) δέχεται τήν ἐκχώρηση ἔργων σέ ἐκπροσώπους τοῦ ξένου κεφαλαίου γενικά, πράγμα πού ἀπό ἄποψη ἀρχῶν εἶναι ἐπιτρεπτό πρός τό συμφέρον τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων·

3) δέχεται ὅτι ἡ ἐκχώρηση αὐτή εἶναι ἐπιθυμητή καί ἡ πραγματοποίησή της πρακτικά ἀναγκαία·

4) γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς πρακτικῆς καί τελικῆς ἀπόφασης, νά γίνει πρόταση στούς πρωτεργάτες νά ὑποβάλουν ἀποδεικτικά στοιχεῖα, πού νά δείχνουν τή σύνδεσή τους μέ σοβαρές καπιταλιστικές φίρμες, ἱκανές νά ἐκτελοῦν τό ἔργο καί νά διαθέτουν τά ὑλικά·

5) νά ἀνατεθεῖ σέ εἰδική ἐπιτροπή νά ὑποβάλει μέσα σέ δυό βδομάδες τό οριστικό σχέδιο τῆς συμφωνίας·

6) νά ἀνατεθεῖ στό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν μέσα σέ δυό βδομάδες νά ὑποβάλει πόρισμα ἐξέτασης τοῦ ζητήματος ἀπό στρατηγική καί στρατιωτική ἄποψη.

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Φλεβάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ[192]

Παρακαλῶ νά διαβιβάσετε στά Τμήματα βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἐπιτροπάτου σας (τόσο τῆς ἐξωσχολικῆς ἐκπαίδευσης, ὅσο καί τῶν δημόσιων βιβλιοθηκῶν κτλ.) τίς παρακάτω συμπληρωματικές σκέψεις μου γιά τό ζήτημα πού ἀνακινήθηκε τελευταῖα στό ΣΛΕ καί νά μοῦ ἀνακοινώσετε τό πόρισμά σας (καί τό πόρισμα τῶν ἀντίστοιχων Τμημάτων) πάνω στό ζήτημα αὐτό.

* *

*

Γιά τήν καλή λειτουργία τῶν βιβλιοθηκῶν, μαζί φυσικά καί τῶν «σπιτιῶν-ἀναγνωστηρίων», τῶν κάθε λογῆς ἀναγνωστηρίων κτλ., χρειάζεται κατά πρῶτο λόγο νά κηρύσσεται *ἅμιλλα* ἀνάμεσα στά διάφορα κυβερνεῖα, ὁμάδες, ἀναγνωστήρια κτλ. κτλ.

Ἡ σωστή ὀργάνωση τῆς ὑποβολῆς *ἀπολογιστικῶν ἐκθέσεων* πού ζητᾶ τώρα τό ΣΛΕ, πρέπει νά ἀποβλέπει σέ *τρεῖς* σκοπούς:

1) στή σωστή καί πλήρη *ἐνημέρωση* τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὅλων τῶν πολιτῶν γιά τά ὅσα γίνονται σ᾿αὐτό τόν τομέα·

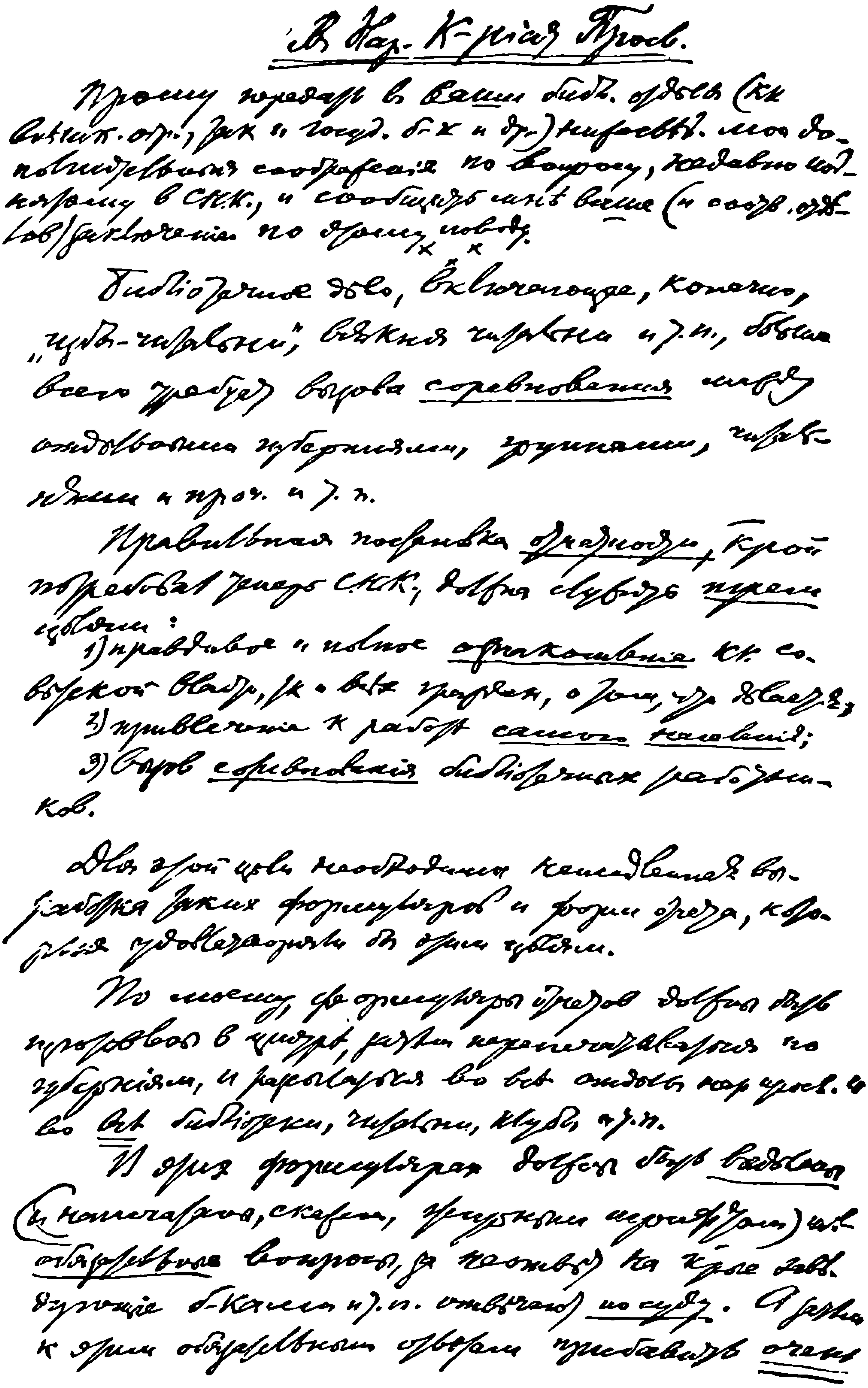
2) στήν προσέλκυση στή δουλιά *τοῦ ἴδιου τοῦ πληθυσμοῦ*·

3) στήν κήρυξη *ἅμιλλας* τῶν ἐργαζομένων στίς βιβλιοθῆκες.

Γιά τό σκοπό αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά καταρτιστοῦν ἀμέσως ὑποδείγματα καί ἔντυπα ἐκθέσεων, πού νά ἀνταποκρίνονται στούς σκοπούς αὐτούς.

Κατά τή γνώμη μου τά ὑποδείγματα ἐκθέσεων πρέπει νά συντάσσονται στό κέντρο, νά ἀνατυπώνονται μετά στά κυβερνεῖα καί νά στέλνονται σέ ὅλα τά τμήματα δημόσιας ἐκπαίδευσης καί σέ *ὅλες* τίς βιβλιοθῆκες, τά ἀναγνωστήρια, τίς λέσχες κτλ.

Στά ὑποδείγματα αὐτά πρέπει νά εἶναι *ὑπογραμμισμένα* (καί τυπωμένα, ἄς ποῦμε, μέ χοντρά γράμματα) τά ἐρωτήματα πού πρέπει νά ἀπαντοῦν *ὑποχρεωτικά* οἱ ὑπεύθυνοι τῶν βιβλιοθηκῶν κτλ., ἀλλιῶς *νά παραπέμπονται σέ δίκη*. Ἔπειτα, κοντά σ᾿αὐτά τά ὑποχρεωτικά ἐρωτήματα πρέπει νά προστεθοῦν *πάρα* πολλά *μή ὑποχρεωτικά* ἐρωτήματα (μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ μή ἀπάντηση



'Η πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Πρός τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Παιδείας».—Φλεβάρης τοῦ 1919

Σμίκρυνση

σ'αὐτά δέν συνεπάγεται ἀπαραίτητα τήν παραπομπή σέ δίκη).

Ὑποχρεωτικοί παράγραφοι τοῦ ὑποδείγματος πρέπει νά θεωροῦνται λ.χ. ἡ σύσταση τῆς βιβλιοθήκης (ἤ τοῦ ἀναγνωστηρίου κτλ.), τά ὀνόματα τοῦ ὑπευθύνου καί τῶν μελῶν τῆς διεύθυνσης μέ τίς συστάσεις τους, ὁ ἀριθμός τῶν βιβλίων καί τῶν ἐφημερίδων, ὡράριο λειτουργίας κτλ. (γιά τίς μεγάλες βιβλιοθῆκες νά ὑπάρχουν καί ἄλλα στοιχεῖα).

Μή ὑποχρεωτικοί παράγραφοι πρέπει νά θεωροῦνται, μέ τή μορφή ἐρωτημάτων, ὅλες οἱ βελτιώσεις πού ἐφαρμόζονται στήν Ἐλβετία καί στήν Ἀμερική (καί σέ ἄλλες χῶρες), ὥστε ἐκεῖνοι πού ἐφάρμοσαν τίς περισσότερες βελτιώσεις καί μέ τόν καλύτερο τρόπο **νά ἐνθαρύνονται** (μέ χορήγηση βραβείων πολυτελῶν ἐκδόσεων, συλλογῶν κτλ.).

Λογουχάρη: 1) μπορεῖτε νά ἀποδείξετε μέ ἀκριβῆ στοιχεῖα τήν αὔξηση τῆς *κυκλοφορίας* τῶν βιβλίων στή βιβλιοθήκη σας; ἤ 2) τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς βιβλιοθήκης σας; ἤ 3) τήν ἀνταλλαγή βιβλίων καί ἐφημερίδων μέ τίς ἄλλες βιβλιοθῆκες καί ἀναγνωστήρια; ἤ 4) τήν κατάρτιση κεντρικοῦ καταλόγου; ἤ 5) τήν ἀξιοποίηση τῶν Κυριακῶν; ἤ 6) τή χρησιμοποίηση τῶν ἀπογευμάτων; ἤ 7) τήν προσέλκυση νέων στρωμάτων ἀναγνωστῶν, γυναικῶν, παιδιῶν, ἀναγνωστῶν μή ρωσικῆς ἐθνότητας κτλ.; ἤ 8) τήν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγνωστῶν μέ στοιχεῖα πού τούς χρειάζονται; ἤ 9) τήν ἐφαρμογή ἁπλῶν καί πρακτικῶν μεθόδων γιά τή διαφύλαξη τῶν βιβλίων καί τῶν ἐφημερίδων; γιά τή συντήρησή τους; τήν εἰσαγωγή μηχανικῶν συνδυασμῶν ἀποστολῆς βιβλίων στόν ἀναγνώστη καί ἐπανατοποθέτησής τους; ἤ 10) τή χορήγηση βιβλίων γιά διάβασμα στό σπίτι; ἤ 11) τήν ἁπλοποίηση τῶν ἐγγυήσεων γιά τή χορήγηση βιβλίων γιά διάβασμα στό σπίτι; ἤ 12) γιά τήν ταχυδρομική ἀποστολή βιβλίων;

κτλ. κτλ. καί τά λοιπά

Γιά τίς καλύτερες ἐκθέσεις καί γιά τίς ἐπιτυχίες νά χορηγοῦνται βραβεῖα.

Στίς ἐκθέσεις πού θά ὑποβάλλει τό Τμῆμα βιβλιοθηκῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας στό ΣΛΕ πρέπει νά ἀναφέρονται *ὑποχρεωτικά πόσες* ἐκθέσεις φτάνουν κάθε μήνα καί σέ ποιά ἐρωτήματα ἔρχονται ἀπαντήσεις· τά ἀποτελέσματα.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 8 Φλεβάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑ ΕΝΟΣ ΑΓΡΟΤΗ [193]

Στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕΕ» τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη δημοσιεύτηκε τό γράμμα τοῦ ἀγρότη Γκ. Γκοῦλοφ, πού βάζει τό ζήτημα τῆς στάσης τῆς ἐργατοαγροτικῆς μας κυβέρνησης ἀπέναντι στούς μεσαίους ἀγρότες καί ἀναφέρει τίς φῆμες πού κυκλοφοροῦν ὅτι δῆθεν ὁ Λένιν μέ τόν Τρότσκι δέν τά πᾶνε καλά, πώς δῆθεν ὑπάρχουν ἀνάμεσά τους μεγάλες διαφωνίες καί ἀκριβῶς στά ζητήματα πού ἀφοροῦν τό μεσαῖο ἀγρότη.

Ὁ σύντροφος Τρότσκι ἔχει δόσει ἤδη τήν ἀπάντησή του στό «Γράμμα πρός τούς μεσαίους ἀγρότες», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕΕ» τῆς 7 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ σύντροφος Τρότσκι στό γράμμα του αὐτό λέει ὅτι οἱ φῆμες γιά διαφωνίες ἀνάμεσα σέ μένα καί σ'αὐτόν ἀποτελοῦν τό πιό τερατῶδες καί ἄτιμο ψέμα πού διαδίδεται ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, εἴτε ἀπό τούς θεληματικούς καί ἄθελους συνεργάτες τους. Ἀπό τήν πλευρά μου, ἐπιβεβαιώνω ὁλοκληρωτικά τή δήλωση τοῦ σύντροφου Τρότσκι. Καμιά διαφωνία δέν ὑπάρχει ἀνάμεσά μας, καί σχετικά μέ τό μεσαῖο ἀγρότη δέν ὑπάρχει διαφωνία ὄχι μόνο ἀνάμεσα σέ μένα καί στόν Τρότσκι, ἀλλά καί γενικά μέσα στό Κομμουνιστικό κόμμα, στό ὁποῖο ἀνήκουμε καί οἱ δυό.

Ὁ σύντροφος Τρότσκι ἐξηγεῖ στό γράμμα του λεπτομερειακά καί καθαρά, γιατί τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν καί ἡ τωρινή ἐργατοαγροτική κυβέρνηση, πού ἐκλέχτηκε ἀπό τά Σοβιέτ καί πού ἀνήκει στό Κόμμα αὐτό, δέν θεωροῦν ἐχθρούς τους τούς μεσαίους ἀγρότες. Ὑπογράφω μέ τά δυό μου τά χέρια ὅλα ὅσα εἶπε ὁ σύντρ. Τρότσκι [194].

Δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνα διάταγμα (νόμος), οὔτε μιά ἀπόφαση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού νά μή γίνεται διαχωρισμός ἀνάμεσα στίς τρεῖς βασικές ὁμάδες τῶν ἀγροτῶν: ἡ πρώτη ὁμάδα εἶναι ἡ φτωχολογιά (προλετάριοι καί μισοπρολετάριοι, ὅπως συνηθίζεται νά λέγεται στήν οἰκονομική ἐπιστήμη). Τέτιοι εἶναι πάρα

πολλοί. Ὅταν ὑπῆρχε ἡ ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ὅλη ἡ καταπίεσή τους ἔπεφτε κατά πρῶτο λόγο στή φτωχολογιά. Σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου τό πιό σταθερό στήριγμα ἑνός πραγματικοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος εἶναι οἱ ἐργάτες καί ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ πού τούς ὑποστηρίζει. Ἡ δεύτερη ὁμάδα εἶναι οἱ κουλάκοι, δηλαδή οἱ πλούσιοι ἀγρότες πού ἐκμεταλλεύονται τήν ξένη ἐργασία εἴτε μισθώνοντας ἐργάτες, εἴτε δανείζοντας χρήματα μέ μεγάλο τόκο καί τά λοιπά. Αὐτή ἡ ὁμάδα δίνει τό χέρι στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές, στούς ἐχθρούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἡ τρίτη ὁμάδα εἶναι οἱ μεσαῖοι ἀγρότες. Αὐτοί δέν εἶναι ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Αὐτοί μποροῦν νά γίνουν φίλοι της, αὐτό ἐμεῖς προσπαθοῦμε νά πετύχουμε καί θά τό πετύχουμε. Ὅλοι οἱ δάσκαλοι τοῦ σοσιαλισμοῦ παραδέχονταν πάντα ὅτι οἱ ἐργάτες πρέπει νά ἀνατρέψουν τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, γιά νά πραγματοποιήσουν τό σοσιαλισμό, ὅμως μέ τούς μεσαίους ἀγρότες εἶναι ἐφικτή ἡ συμφωνία καί εἶναι ἀναγκαία ἡ συμφωνία.

Ὅταν κυριαρχοῦσαν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, πολύ λίγοι ἀπό τούς μεσαίους ἀγρότες, ἴσως ἕνας στούς ἑκατό, πετύχαιναν μιά σταθερή εὐημερία, καί μάλιστα τό πετύχαιναν αὐτό μόνο ὅταν μετατρέπονταν σέ κουλάκους, ὑποδουλώνοντας τή φτωχολογιά. Καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, ὅταν στήν ἐξουσία εἶναι οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, ἀναπόφευκτα θά δοκιμάζει τή στέρηση καί τό χλευασμό ἀπομέρους τῶν πλουσίων. Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες.

Στό σοσιαλισμό εἶναι πραγματοποιήσιμη ἡ πλήρης καί σταθερή εὐημερία καί ὅλων τῶν ἐργατῶν, καί ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, χωρίς καμιά ληστεία τῆς ξένης ἐργασίας. Κανένας μπολσεβίκος, κανένας κομμουνιστής, κανένας λογικός σοσιαλιστής δέν ἔκανε ποτέ τή σκέψη γιά βία ἐνάντια στό μέσαῖο ἀγρότη. Ὅλοι οἱ σοσιαλιστές πάντα μιλοῦσαν γιά συμφωνία μαζί τους, γιά τό βαθμιαῖο ἐθελοντικό πέρασμα τῶν μεσαίων ἀγροτῶν στό σοσιαλισμό.

Ἡ χώρα μας εἶναι ἡ πιό καταστραμένη ἀπό κάθε ἄλλη χώρα ἀπό τόν τετράχρονο ἐγκληματικό πόλεμο τῶν καπιταλιστῶν. Παντοῦ ἐρήμωση καί ξεχαρβάλωμα, δέν ὑπάρχουν ἐμπορεύματα, στίς πόλεις καί στά μή ἀγροτικά κυβερνεῖα ὑπάρχει φοβερή καί βασανιστική πείνα. Χρειάζεται νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά νικήσουμε τήν ἐρήμωση, νά νικήσουμε τήν πείνα, νά νικήσουμε τά στρατεύματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλι-

στῶν πού προσπαθοῦν νά παλινορθώσουν τήν παλιά ἐξουσία τῶν τσάρων καί τῶν πλουσίων, τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Στό Νότο, καί στόν Ντόν, καί στήν Οὐκρανία οἱ λευκοφρουρίτες νικήθηκαν, ὁ δρόμος γιά τήν καύσιμη ὕλη (κάρβουνο) καί γιά τά σιτηρά ξεκαθαρίζεται. Ἀκόμη λίγες τελευταῖες προσπάθειες καί θά μπορέσουμε νά γλιτώσουμε ἀπό τήν πείνα. Ὅμως ἡ ἐρήμωση πού μᾶς ἄφησε ὁ πόλεμος εἶναι μεγάλη καί μόνο ἡ μακρόχρονη καί μέ αὐταπάρνηση δουλιά ὅλων τῶν ἐργαζομένων εἶναι σέ θέση νά ὁδηγήσει τή χώρα μας στό δρόμο τῆς σταθερῆς εὐημερίας.

Ἀπό τά παράπονα πού προέρχονται ἀπό τούς κόλπους τῶν μεσαίων ἀγροτῶν πρέπει νά σημειώσουμε δυό εἰδῶν παράπονα. Πρῶτο, τά παράπονα πού προέρχονται ἀπό ὑπέρμετρη «αὐταρχική», ὄχι δημοκρατική καί καμιά φορά καί ἐντελῶς ἄπρεπη συμπεριφορά τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἰδιαίτερα στίς ἀπόκεντρες περιοχές. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στά χωριά εἶναι ἀκόμη πιό δύσκολα νά γίνει ἕνας σωστός ἔλεγχος καί μιά σωστή ἐποπτεία στίς τοπικές ἀρχές, γιατί καμιά φορά τρυπώνουν ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές τά χειρότερα στοιχεῖα, ἀσυνείδητοι ἄνθρωποι. Ἐνάντια σέ τέτιους ἀνθρώπους πού, παρά τούς νόμους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, δέν συμπεριφέρονται δίκαια πρός τήν ἀγροτιά, εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται ἀμείλικτη πάλη, νά διώχνονται ἀμέσως, νά δικάζονται πολύ αὐστηρά. Ὅλες οἱ προσπάθειες τῶν τίμιων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τείνουν στό νά ξεκαθαρίσουν τή Ρωσία ἀπό τέτιους «ἐπιγόνους» τῆς τσιφλικάδικης καί καπιταλιστικῆς ζωῆς, πού ἐπιτρέπουν στόν ἑαυτό τους νά συμπεριφέρονται σάν «προϊστάμενοι», ἐνῶ σύμφωνα μέ τούς νόμους τῆς ἐργατοαγροτικῆς μας κυβέρνησης, αὐτοί πρέπει νά ἐκλέγονται ἀπό τά Σοβιέτ καί νά δίνουν τό παράδειγμα εὐσυνείδητης καί αὐστηρῆς ἐκπλήρωσης τῶν νόμων. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἤδη ἐκτέλεσε πολλά τέτια ὑπεύθυνα πρόσωπα πού πιάνονταν π.χ. γιά δωροδοκία, καί ἡ πάλη ἐνάντια σέ τέτιους παλιανθρώπους θά συνεχιστεῖ μέχρι τέλους.

Ἄλλου εἴδους παράπονα ἀκούγονται γιά τήν κατάσχεση τῶν σιτηρῶν, γιά τήν αὐστηρή ἀπαγόρευση τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου σιτηρῶν. Ἡ κυβέρνησή μας παλεύει ἀμείλικτα ἐνάντια στήν αὐθαιρεσία καί στίς παραβιάσεις τοῦ νόμου. Μπορεῖ ὅμως νά ἐπιτραπεῖ τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν; Στήν καταστραμένη μας χώρα τά σιτηρά δέν φτάνουν, εἴτε μόλις φτάνουν, κι᾽ἐκτός ἀπ᾽ αὐτό οἱ σιδηρόδρομοι ἔχουν πάθει τέτια καταστροφή ἀπό τόν πόλεμο, πού οἱ μεταφορές γίνονται πάρα πολύ ἄσχημα.

Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν, ὅταν τά σιτηρά δέν ὑπάρ-

χουν, σημαίνει ἀχαλίνωτη κερδοσκοπία καί ἀνέβασμα τῶν τιμῶν, πού μποροῦν νά φτάσουν σέ ἑκατοντάδες ρούβλια τό πούτι, γιατί ὁ πεινασμένος ἄνθρωπος θά τά δόσει ὅλα γιά ἕνα κομμάτι ψωμί. Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο σιτηρῶν στήν πεινασμένη μας χώρα σημαίνει ἀχαλίνωτο κέρδος τῶν κουλάκων, τῶν ἀσυνείδητων πλούσιων ἀγροτῶν, πού γεμίζουν τό πουγγί τους ἀπό τή στέρηση καί τήν πείνα τοῦ λαοῦ. Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο σιτηρῶν στήν πεινασμένη χώρα μας σημαίνει νίκη τῶν πλουσίων ἀπέναντι στούς φτωχούς, γιατί οἱ πλούσιοι θά ἀγοράσουν τό σιτάρι καί μέ τίς πιό παράλογες, τίς πιό ὑπέρογκες τιμές, ἐνῶ οἱ φτωχοί θά μείνουν μέ ἄδεια χέρια. Τό ἐλεύθερο ἐμπόριο σιτηρῶν σημαίνει ἐλευθερία πλουτισμοῦ γιά τούς πλούσιους, ἐλευθερία θανάτου γιά τούς φτωχούς. Ἡ ἐλευθερία ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν εἶναι ἐπιστροφή στήν κυριαρχία καί στήν παντοδυναμία τῶν καπιταλιστῶν.

Ὄχι. Δέν θέλουμε νά πᾶμε καί δέν θά πᾶμε πίσω στήν παλινόρθωση τῆς ἐξουσίας τῶν καπιταλιστῶν, τῆς ἐξουσίας τοῦ χρήματος, στήν ἐλευθερία τοῦ πλουτισμοῦ. Θέλουμε νά τραβήξουμε μπροστά πρός τό σοσιαλισμό, πρός τή σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν ἀνάμεσα σέ ὅλους τούς ἐργαζόμενους. Ὅλα τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν πρέπει νά παραδοθοῦν στό Σοβιετικό κράτος μέ δίκαιες τιμές, καί τό κράτος πρέπει νά τά κατανέμει στούς ἐργαζόμενους ἐξίσου. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει ἀμέσως, δέν εἶναι εὔκολο νά μπεῖ μιά τέτια δίκαιη σοσιαλιστική τάξη. Χρειάζεται νά δουλέψουμε πολύ, νά δουλέψουμε πολύ καιρό, πρέπει νά πετύχουμε μιάν αὐστηρή, συντροφική πειθαρχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν γιά νά ξεριζώσουμε τήν παλιά, τήν καπιταλιστική ἐλευθερία ἐμπορίου, τήν ἐλευθερία πλουτισμοῦ, τήν ἐλευθερία τῆς φαγωμάρας, τήν ἐλευθερία καταπίεσης, πού πλημμύρισε ὅλη τή γῆ μέ αἷμα.

Τή δύσκολη ὅμως αὐτή δουλιά τήν ἀνάλαβαν τώρα ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες. Ὁ κάθε τίμιος, ὁ κάθε εὐσυνείδητος ἀγρότης καί ἐργάτης κατάλαβε τή σημασία τοῦ σοσιαλισμοῦ καί παλεύει ἐπίμονα γι᾽αὐτόν.

Σέ ὅλο τόν κόσμο ἀναπτύσσεται ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἡ ἐξουσία τῶν καπιταλιστῶν, ἡ «ἐλευθερία ἐμπορίου» δέν θά ξαναγυρίσει. Ὁ σοσιαλισμός θά νικήσει.

Ν. Λένιν

14 τοῦ Φλεβάρη 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 35 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 35, 15 τοῦ Φλεβάρη 1919

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ[195]

Ἀπαντώντας στό ραδιοτηλεγράφημά σας τῆς τάδε ἡμερομηνίας, σπεύδω νά σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι, παρόλο πού θεωροῦμε πώς ἡ συνδιάσκεψη τῆς Βιέννης δέν εἶναι οὔτε σοσιαλιστική, οὔτε καί ἐκπροσωπεῖ ἔστω καί στό ἐλάχιστο τήν ἐργατική τάξη, ἐπιτρέπουμε ὡστόσο νά ἔλθει στή Ρωσία ἡ ἐπιτροπή πού ορίστηκε καί ἐγγυόμαστε νά τῆς ἐξασφαλίσουμε τή δυνατότητα νά κατατοπιστεῖ ὁλόπλευρα, ὅπως θά ἐπιτρέψουμε νά ἔλθει στή Ρωσία κάθε ἀστική ἐπιτροπή πού προτίθεται νά κατατοπιστεῖ καί πού συνδέεται ἄμεσα ἤ ἔμμεσα μέ ὁποιαδήποτε ἀστική κυβέρνηση, ἀκόμη καί μέ κυβέρνηση πού ἐνεργεῖ στρατιωτική ἐπίθεση ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Εἴμαστε σύμφωνοι καί χωρίς ἐπιφυλάξεις νά ἔλθει ἡ ἐπιτροπή πού ορίσατε, ὅμως θά ἐπιθυμούσαμε νά γνωρίζουμε ἄν ἡ δημοκρατική σας κυβέρνηση, καθώς καί οἱ κυβερνήσεις τῶν ἄλλων δημοκρατικῶν χωρῶν, πού πολίτες τους εἶναι μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, θά ἦταν σύμφωνες νά ἐπιτρέψουν νά ἐπισκεφθεῖ τίς χῶρες αὐτές μιά δική μας ἐπιτροπή ἀπομέρους τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1919

Δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Φλεβάρη 1919 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 39 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 39

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΜΕΝΣΕΒΙΚΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΠΟΥ ΥΠΟΝΟΜΕΥΕ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ[196]

Παίρνοντας ὑπόψη,

1) ὅτι ἡ μενσεβίκικη ἐφημερίδα «Βσεγκντά Βπεριόντ» στό φύλλο τῆς 20. II. 1919 μέ τό ἄρθρο «Σταματεῖστε τόν ἐμφύλιο πόλεμο» ἀπόδειξε ὁριστικά τήν ἀντεπαναστατική της κατεύθυνση·

2) ὅτι τό σύνθημα «κάτω ὁ ἐμφύλιος πόλεμος», πού λανσάρει τώρα ἀνοιχτά ἡ ἐφημερίδα αὐτή, σέ στιγμή πού τά στρατεύματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν κάτω ἀπό τήν ἡγεσία τοῦ Κολτσάκ κατέχουν ὄχι μόνο τή Σιβηρία, ἀλλά καί τό Πέρμ, ἰσοδυναμεῖ μέ ὑποστήριξη τοῦ Κολτσάκ καί μέ παρεμπόδιση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας νά τερματίσουν νικηφόρα τόν πόλεμο ἐνάντια στόν Κολτσάκ·

3) ὅτι μέ τόν τρόπο αὐτό οἱ μενσεβίκοι, πού στήν ἀπόφαση τῆς κομματικῆς τους σύσκεψης καταδίκασαν τήν πλειοψηφία τῶν μενσεβίκων μελῶν τοῦ Κόμματος πού συμμάχησαν μέ τίς εὔπορες τάξεις, δηλ. μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές στή Σιβηρία, στό ᾿Αρχάνγκελσκ, στό Βόλγα, στή Γεωργία καί στό Νότο, στήν πράξη ἀρχίζουν τώρα νά ἀσκοῦν τήν ἴδια πολιτική, πού τήν ἀρνοῦνται ὑποκριτικά στά λόγια·

4) ὅτι ἡ μερίδα τῶν μενσεβίκων, τῶν ἀνυπόκριτων φίλων τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ἐκδηλώνει ξανά ἀνερμάτιστες ταλαντεύσεις, φτάνοντας ὥς τήν ἐξυπηρέτηση τοῦ Κολτσάκ·

5) ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία τή στιγμή τῆς τελικῆς, ἀποφασιστικῆς καί τῆς πιό σκληρῆς ἔνοπλης πάλης ἐνάντια στά στρατεύματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν δέν μπορεῖ νά ἀνέχεται στή χώρα ἀνθρώπους πού δέν θέλουν νά ὑποστοῦν

τίς βαριές στερήσεις μαζί μέ τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες πού ἀγωνίζονται γιά μιά δίκαιη ὑπόθεση·

6) ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί προσβλέπουν ξανά καί ξανά στή δημοκρατία τοῦ Κολτσάκ, ὅπου τόσο καλά περνᾶ ἡ ἀστική τάξη καί τά τσιράκια της,

—ἡ ΚΕΕ ἀποφασίζει:

α) νά κλειστεῖ ἡ ἐφημερίδα «Βσεγκντά Βπεριόντ», ὡσότου οἱ μενσεβίκοι ἀποδείξουν ἔμπρακτα τήν ἀπόφασή τους νά διακόψουν μέ συνέπεια κάθε σχέση μέ τόν Κολτσάκ καί νά ταχθοῦν σταθερά ὑπέρ τῆς ὑπεράσπισης καί τῆς ὑποστήριξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας·

β) νά παρθοῦν ὅλα τά προκαταρκτικά μέτρα, ὥστε οἱ μενσεβίκοι πού παρεμποδίζουν τή νίκη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στόν Κολτσάκ νά σταλοῦν στό ἔδαφος τῆς δημοκρατίας τοῦ Κολτσάκ.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Φλεβάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύται σύμφωνα μέ
τό χειρόγραφο

ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ [197]

Σπάνια κανείς μπορεῖ τώρα νά λαβαίνει στή Ρωσία ξένες ἐφημερίδες: ὁ ἀποκλεισμός μέ τόν ὁποῖο μᾶς περικύκλωσαν οἱ «δημοκράτες καπιταλιστές» τῆς 'Αντάντ, δρᾶ ὅπως φαίνεται μέ μεγάλο ζῆλο. Φοβοῦνται νά γνωρίσουν στούς μορφωμένους ἐργάτες τῆς 'Αμερικῆς, τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας τόν ἀστοιχείωτο καί ἄγριο μπολσεβικισμό, φοβοῦνται μήπως μάθουν στή χώρα τοῦ ἄγριου μπολσεβικισμοῦ γιά τίς ἐπιτυχίες του στή Δύση.

Ὅσο ὅμως καί νά δουλεύει μέ ἐπιμέλεια ἡ χωροφυλακή τῆς νέας «'Ιερῆς Συμμαχίας», παρόλα αὐτά ἡ ἀλήθεια δέν κρύβεται!

Τίς μέρες αὐτές μπόρεσα νά δῶ μερικά φύλλα τῆς ἐφημερίδας τοῦ Βερολίνου «'Ελευθερία», ὀργάνου τῆς ἀποκαλούμενης «ἀνεξάρτητης» γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Στήν πρώτη σελίδα τοῦ φύλλου ἀρ. 74 (τῆς 11. II. 1919) δημοσιεύτηκε πλατιά ἔκκληση: «Πρός τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας» μέ τήν ὑπογραφή τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κόμματος καί τῆς κοινοβουλευτικῆς του ὁμάδας στή γερμανική ἐθνοσυνέλευση. Οἱ ἰδέες, ἤ γιά τήν ἀκρίβεια ἡ ἔλλειψη ἰδεολογικότητας αὐτῆς τῆς ἔκκλησης, εἶναι τόσο χαρακτηριστικές ὄχι μόνο γιά τό γερμανικό, ἀλλά καί γιά τό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα, ὥστε ἀξίζει νά σταθοῦμε μέ προσοχή σ'αὐτές.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε ὅμως στήν ἀρχή νά κάνω μιά παρέκβαση, πού συνδέεται μέ προσωπικές ἀναμνήσεις. 'Από τίς ὑπογραφές τῶν μελῶν τῆς ὁμάδας τῶν ἀνεξάρτητων συνάντησα ἀνάμεσα στ'ἄλλα τά ὀνόματα τοῦ Ζέγκερ καί τοῦ Λάουκαντ, καί θυμήθηκα αὐτό πού συνέβηκε πρίν τρία χρόνια. Ἔτυχε νά συναντηθῶ μέ τόν Λάουκαντ στή σύσκεψη τῶν τσιμμερβαλντινῶν στή Βέρνη [198]. 'Ο βερολινέζος αὐτός, μέ κύρος προφανῶς ἐργάτη, προξενοῦσε διπλή ἐντύπωση: ἀπό τή μιά μεριά, εἶχε

σοβαρή ἐπαναστατική δουλιά στίς μάζες, ἀπό τήν ἄλλη, παρουσίαζε καταπληκτική ἔλλειψη θεωρητικῶν* καί φοβερή ἔλλειψη διορατικότητας. Στόν Λάουκαντ δέν ἄρεσαν οἱ ἔντονες ἐπιθέσεις μου ἐνάντια στόν Κάουτσκι (θεωρητικό «ἡγέτη» τῶν ἀνεξάρτητων, ἤ ἡγέτη τους στήν ἔλλειψη ἰδεολογικότητας), ὅμως αὐτός δέν ἀρνήθηκε νά μέ βοηθήσει ὅταν ἐγώ, πού δέν ἤμουν σίγουρος γιά τά γερμανικά μου τά ὁποῖα ἤξερα ἄσχημα, τοῦ ἔδειξα ἕνα κείμενο μιᾶς μικρῆς γερμανικῆς ὁμιλίας**, πού εἶχα γράψει καί στήν ὁποία εἶχα παραθέσει μιά περικοπή ἀπό δήλωση τοῦ «ἀμερικανοῦ Μπέμπελ», τοῦ Εὐγένιου Ντέμπς, ὅτι αὐτός καλύτερα νά αὐτοκτονήσει παρά νά δεχτεῖ νά ψηφίσει ὑπέρ τῶν πιστώσεων γιά τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ὅτι αὐτός, ὁ Ντέμπς, θά δεχόταν νά πολεμήσει μόνο σέ περίπτωση πολέμου τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στούς καπιταλιστές. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ὅταν ἔδειχνα στόν Λάουκαντ μέ ἔντονη ἀγανάκτηση τό μέρος ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Κάουτσκι, ὅπου ὁ ἀνήρ αὐτός καταδίκαζε τήν ἐκδήλωση τῶν ἐργατῶν στούς δρόμους σάν τυχοδιωκτισμό [199] (καί αὐτό ἐπί Γουλιέλμου Β΄), τότε ὁ Λάουκαντ, σηκώνοντας τούς ὤμους, μοῦ ἀπαντοῦσε μέ μιά ἠρεμία πού μέ ἔκανε ἔξω φρενῶν: «οἱ ἐργάτες δέν διαβάζουν στή χώρα μας καί τόσο προσεκτικά! Καί μήπως εἶμαι ὑποχρεωμένος νά συμφωνῶ μέ κάθε φράση τοῦ Κάουτσκι;»

Γράφτηκε στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό χειρόγραφο, ὅπως φαίνεται, παραλείφθηκε ἡ λέξη «ἐνδιαφερόντων» ἤ «γνώσεων». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 235-236. *Ἡ Σύντ.*

ΤΟ Ι ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ[200]

2-6 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1919

Ὁ ἐναρκτήριος λόγος, ἡ ἔκθεση καί ὁ τελικός λόγος πρωτοδημοσιεύτηκαν τό 1920 στό βιβλίο «Der I. Kongress der Kommunistischen Internationale, Protokoll». Petrograd

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά ρωσικά τό 1921 στό βιβλίο «Τό Πρῶτο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Πρακτικά». Πετρούπολη

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου τῆς ρωσικῆς ἔκδοσης, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς γερμανικῆς ἔκδοσης

Οἱ θέσεις γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δημοσιεύτηκαν στίς 6 τοῦ Μάρτη 1919 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 51 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 51, στήν 1 τοῦ Μάη 1919 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 1, στά 1920 καί 1921 στή γερμανική καί ρωσική ἔκδοση τῶν «Πρακτικῶν»· ἡ ἀπόφαση σχετικά μέ τίς θέσεις δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Μάρτη 1919 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 54 καί τήν 1 τοῦ Μάη 1919 στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

1
ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ 2 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Μέ ἐντολή τῆς Κεντρικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας κηρύσσω τήν ἔναρξη τοῦ πρώτου διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ συνεδρίου. Πρίν ἀπόλα παρακαλῶ ὅλους τούς παρευρισκόμενους νά κρατήσουμε ἑνός λεπτοῦ σιγή στή μνήμη τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, τῶν καλύτερων ἐκπροσώπων τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς. (Ὅλοι σηκώνονται ὄρθιοι.)

Σύντροφοι! Τό συνέδριό μας ἔχει μεγάλη κοσμοϊστορική σημασία. ᾿Αποδεικνύει τή χρεοκοπία ὅλων τῶν αὐταπατῶν τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας. Γιατί, ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί στίς πιό ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες τῆς Εὐρώπης, ὅπως λ.χ. στή Γερμανία, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος εἶναι γεγονός.

῾Η ἀστική τάξη ἔχει καταληφθεῖ ἀπό ἀλλοφροσύνη μπροστά στό ἀναπτυσσόμενο ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου. Αὐτό ἐξηγεῖται, ἄν πάρουμε ὑπόψη μας ὅτι ἡ πορεία τῶν γεγονότων ὕστερα ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο εὐνοεῖ ἀναπόφευκτα τό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου, ὅτι ἡ παγκόσμια διεθνής ἐπανάσταση ἀρχίζει καί δυναμώνει σέ ὅλες τίς χῶρες.

῾Ο λαός νιώθει τό μεγαλεῖο καί τή σημασία τῆς πάλης πού διεξάγεται τώρα. Χρειάζεται μόνο νά βρεθεῖ ἡ πρακτική ἐκείνη μορφή, πού θά δόσει στό προλεταριάτο τή δυνατότητα νά πραγματοποιήσει τήν κυριαρχία του. Τέτια μορφή εἶναι τό σοβιετικό σύστημα μέ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου!—ὥς τώρα τά λόγια αὐτά ἦταν μιά λατινική ἔκφραση. Χάρη στή διάδοση τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ σέ ὅλο τόν κόσμο, αὐτή ἡ λατινική ἔκφραση μεταφράστηκε σέ ὅλες τίς σύγχρονες γλῶσσες· ἡ πρακτική μορφή τῆς δικτατορίας ἔχει βρεθεῖ ἀπό τίς ἐργατικές μάζες. Ἔγινε κατα-

νοητή στίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν χάρη στή Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία, χάρη στούς σπαρτακιστές στή Γερμανία καί στίς ἀνάλογες ὀργανώσεις στίς ἄλλες χῶρες, ὅπως λ.χ. οἱ Shop Stewards Committees στήν 'Αγγλία[201]. Ὅλα αὐτά ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἐπαναστατική μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἔχει βρεθεῖ, ὅτι τό προλεταριάτο εἶναι τώρα σέ θέση νά ἀρχίσει πρακτικά τήν κυριαρχία του.

Σύντροφοι, νομίζω ὅτι ὕστερα ἀπό τά γεγονότα στή Ρωσία, ὕστερα ἀπό τήν πάλη τοῦ Γενάρη στή Γερμανία, εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά τονιστεῖ ὅτι καί στίς ἄλλες χῶρες ριζώνει καί ἀρχίζει νά κυριαρχεῖ ἡ νεότερη μορφή τοῦ κινήματος τοῦ προλεταριάτου. Σήμερα, λ.χ., διάβασα σέ μιά ἀντισοσιαλιστική ἐφημερίδα μιά τηλεγραφική εἴδηση ὅτι ἡ ἀγγλική κυβέρνηση δέχτηκε τά μέλη τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τοῦ Μπίρμιγχαμ καί δήλωσε ὅτι εἶναι ἕτοιμη νά ἀναγνωρίσει τά Σοβιέτ σάν οἰκονομικές ὀργανώσεις[202]. Τό σοβιετικό σύστημα νίκησε ὄχι μόνο στήν καθυστερημένη Ρωσία, ἀλλά καί στήν πιό ἀναπτυγμένη χώρα τῆς Εὐρώπης—στή Γερμανία, καθώς καί στήν πιό παλιά καπιταλιστική χώρα—στήν 'Αγγλία.

Ἡ ἀστική τάξη ἄς ἐξακολουθεῖ νά διαπράττει θηριωδίες, ἄς ἐξοντώνει χιλιάδες ἐργάτες· ἡ νίκη εἶναι δική μας, ἡ νίκη τῆς παγκόσμιας κομμουνιστικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Σύντροφοι! Χαιρετίζοντάς σας ἐγκάρδια ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας, προτείνω νά περάσουμε στήν ἐκλογή τοῦ προεδρείου. Σᾶς παρακαλῶ νά κάνετε προτάσεις.

2

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ 4 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

1. Ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ προλεταριάτου σέ ὅλες τίς χῶρες προκάλεσε τίς σπασμωδικές καί ἄκαρπες προσπάθειες τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν πρακτόρων της μέσα στίς ἐργατικές ὀργανώσεις γιά νά βροῦν ἰδεολογικά-πολιτικά ἐπιχειρήματα μέ σκοπό τήν ὑπεράσπιση τῆς κυριαρχίας τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Ἀνάμεσα σ'αὐτά τά ἐπιχειρήματα ξεχωριστή θέση κατέχει ἡ καταδίκη τῆς δικτατορίας καί ἡ ὑπεράσπιση τῆς δημοκρατίας. Ἡ πλαστότητα καί ἡ ὑποκρισία αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος, πού ἐπαναλαβαίνεται μέ χίλιους τρόπους ἀπό τόν καπιταλιστικό Τύπο καί ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς κίτρινης Διεθνοῦς, πού ἔγινε τό Φλεβάρη τοῦ 1919 στή Βέρνη, εἶναι ὁλοφάνερη γιά τόν καθένα πού δέν θέλει νά προδόσει τίς βασικές θέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ.

2. Τό ἐπιχείρημα αὐτό παίζει κυρίως μέ τίς ἔννοιες «δημοκρατία γενικά» καί «δικτατορία γενικά», χωρίς νά βάζει τό ζήτημα γιά ποιά τάξη πρόκειται. Μιά τέτια τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, ἐξωταξική ἤ ὑπερταξική, δῆθεν παλλαϊκή, ἀποτελεῖ καθαρό ἐμπαιγμό τῆς βασικῆς διδασκαλίας τοῦ σοσιαλισμοῦ, δηλαδή τῆς διδασκαλίας γιά τήν ταξική πάλη, τήν ὁποία παραδέχονται στά λόγια, μά ξεχνοῦν στήν πράξη οἱ σοσιαλιστές πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. Γιατί σέ καμιά πολιτισμένη καπιταλιστική χώρα δέν ὑπάρχει «δημοκρατία γενικά», ἀλλά ὑπάρχει μόνο ἡ ἀστική δημοκρατία, καί δέν πρόκειται γιά τή «δικτατορία γενικά», ἀλλά γιά τή δικτατορία τῆς καταπιεζόμενης τάξης, δηλ. τοῦ προλεταριάτου, πάνω στούς καταπιεστές καί ἐκμεταλλευτές, δηλ. πάνω στήν ἀστική τάξη, μέ σκοπό τήν κατανίκηση τῆς ἀντίστασης πού προβάλλουν οἱ ἐκμεταλλευτές στήν πάλη γιά τήν κυριαρχία τους.

3. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι καμιά καταπιεζόμενη τάξη δέν ἔφτασε ποτέ στήν κυριαρχία καί δέν μποροῦσε νά φτάσει στήν κυριαρχία χωρίς νά περάσει μιά περίοδο δικτατορίας, δηλ. κατάκτησης τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καί βίαιης καταστολῆς τῆς ἀντίστασης πού πρόβαλλαν πάντα οἱ ἐκμεταλλευτές, ἀντίστασης ἀπεγνωσμένης, λυσσαλέας, πού δέν σταματοῦσε μπροστά σέ κανένα ἔγκλημα. Ἡ ἀστική τάξη, πού τήν κυριαρχία της υποστηρίζουν τώρα οἱ σοσιαλιστές, οἱ ὁποῖοι μιλοῦν ἐνάντια στή «δικτατορία γενικά» καί πού κόβονται γιά τή «δημοκρατία γενικά» κατάκτησε τήν ἐξουσία στίς προηγμένες χῶρες ὕστερα ἀπό μιά σειρά ἐξεγέρσεις, ἐμφυλίους πολέμους, βίαιη καταστολή τῶν βασιλιάδων, τῶν φεουδαρχῶν, τῶν δουλοκτητῶν καί τῶν προσπαθειῶν παλινόρθωσής τους. Χιλιάδες καί ἑκατομμύρια φορές οἱ σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν στά βιβλία καί στίς μπροσοῦρες τους, στίς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων τους, στούς προπαγανδιστικούς τους λόγους ἔχουν ἐξηγήσει στό λαό τόν ταξικό χαρακτήρα αὐτῶν τῶν ἐπαναστάσεων, αὐτῆς τῆς ἀστικῆς δικτατορίας. Γι᾽αὐτό ἡ σημερινή ὑπεράσπιση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας μέ λογοκοπίες γιά τή «δημοκρατία γενικά» καί τά σημερινά οὐρλιαχτά καί ξεφωνητά ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού παρουσιάζονται σάν ξεφωνητά γιά τή «δικτατορία γενικά», ἀποτελοῦν ἀνοιχτή προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἔμπρακτο πέρασμα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἄρνηση στό προλεταριάτο τοῦ δικαιώματος νά ἐπιτελέσει τή δική του προλεταριακή ἐπανάσταση, ὑπεράσπιση τοῦ ἀστικοῦ ρεφορμισμοῦ σέ μιά τέτια ἀκριβῶς ἱστορική στιγμή πού ὁ ἀστικός ρεφορμισμός ἔχει χρεοκοπήσει σέ ὅλο τόν κόσμο καί ὁ πόλεμος ἔχει δημιουργήσει ἐπαναστατική κατάσταση.

4. Ὅλοι οἱ σοσιαλιστές, ἐξηγώντας τόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ἔκφραζαν τήν ἰδέα πού διατυπώθηκε μέ τή μεγαλύτερη ἐπιστημονική ἀκρίβεια ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, τήν ἰδέα ὅτι ἡ πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά μιά μηχανή γιά τήν καταστολή τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τήν ἀστική τάξη, τῆς μάζας τῶν ἐργαζομένων ἀπό μιά χούφτα καπιταλιστές[203]. Ἀνάμεσα σ᾽αὐτούς πού κηρύσσονται σήμερα κατά τῆς δικτατορίας καί ὑπέρ τῆς δημοκρατίας, δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνας ἐπαναστάτης, οὔτε ἕνας μαρξιστής πού νά μή πῆρε χίλιους ὅρκους μπροστά στούς ἐργάτες ὅτι παραδέχεται αὐτή τή βασική ἀλήθεια τοῦ σοσιαλισμοῦ· καί τώρα πού τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο ἄρχισε νά

ἀναταράζεται καί νά μπαίνει σέ κίνηση γιά τή συντριβή αὐτῆς τῆς μηχανῆς καταπίεσης καί τήν κατάκτηση τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, οἱ προδότες αὐτοί τοῦ σοσιαλισμοῦ παρουσιάζουν ἔτσι τά πράγματα, σάν νά εἶναι γεγονός πώς ἡ ἀστική τάξη ἔχει δωρίσει στούς ἐργαζόμενους τήν «καθαρή δημοκρατία», πώς ἡ ἀστική τάξη ἔχει παραιτηθεῖ ἀπό κάθε ἀντίσταση καί εἶναι ἕτοιμη νά ὑποταχθεῖ στήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων, πώς στήν ἀστική δημοκρατία δέν ὑπῆρχε καί δέν ὑπάρχει καμιά κρατική μηχανή γιά τήν καταστολή τῆς ἐργασίας ἀπό τό κεφάλαιο.

5. Ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, πού στά λόγια τήν ὑμνολογοῦν ὅλοι ὅσοι θέλουν νά παριστάνουν τό σοσιαλιστή, γιατί ξέρουν ὅτι οἱ ἐργατικές μάζες ἐκδηλώνουν θερμή καί εἰλικρινή συμπάθεια γι'αὐτή, ἔδειξε ξεκάθαρα τήν ἱστορική συμβατικότητα καί τήν περιορισμένη ἀξία τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καί τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας—θεσμῶν πολύ προοδευτικῶν σέ σύγκριση μέ τό μεσαίωνα, πού ὅμως ἔχουν ὁπωσδήποτε ἀνάγκη ριζικῆς ἀλλαγῆς στήν ἐποχή τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Μόνο ὁ Μάρξ πού, ἀναλύοντας τήν Κομμούνα, ἔδοσε τήν καλύτερη ἐκτίμηση τῆς ἱστορικῆς της σημασίας, ἔδειξε τόν ἐκμεταλλευτικό χαρακτήρα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ὅπου οἱ καταπιεζόμενες τάξεις ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀποφασίζουν μιά φορά μέσα σέ ἀρκετά χρόνια ποιός ἐκπρόσωπος τῶν πλούσιων τάξεων «θά ἐκπροσωπεῖ καί θά ποδοπατεῖ» (ver- und zertreten) τό λαό στή Βουλή [204]. Ἀκριβῶς τώρα, πού τό σοβιετικό κίνημα, ἀγκαλιάζοντας ὅλο τόν κόσμο, συνεχίζει μπροστά στά μάτια ὅλων τό ἔργο τῆς Κομμούνας, οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ ξεχνοῦν τή συγκεκριμένη πείρα καί τά συγκεκριμένα διδάγματα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ, ἐπαναλαβαίνοντας τίς παλιές ἀστικές κοινοτοπίες γιά τή «δημοκρατία γενικά». Ἡ Κομμούνα δέν ἦταν κοινοβουλευτικός θεσμός.

6. Ἡ σημασία τῆς Κομμούνας βρίσκεται ἔπειτα στό γεγονός ὅτι ἔκανε ἀπόπειρα νά τσακίσει, νά καταστρέψει συθέμελα τόν ἀστικό κρατικό μηχανισμό, ὑπαλληλικό, δικαστικό, στρατιωτικό, ἀστυνομικό, ἀντικαθιστώντας τον μέ μιά αὐτοδιοικούμενη μαζική ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν, πού δέν γνώριζε τό χωρισμό τῆς νομοθετικῆς ἀπό τήν ἐκτελεστική ἐξουσία. Ὅλες οἱ σύγχρονες ἀστικές ρεπουμπλικανικές δημοκρατίες, μαζί καί ἡ γερμανική, πού οἱ προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ, χλευάζοντας τήν ἀλήθεια, τήν ἀποκαλοῦν προλεταριακή, διατηροῦν αὐτό τόν κρατικό

μηχανισμό. Ἔτσι ἐπιβεβαιώνεται γιά μιά ἀκόμη φορά πεντακάθαρα πώς τά ξεφωνητά ὑπέρ τῆς «δημοκρατίας γενικά» ἀποτελοῦν στήν πραγματικότητα ὑπεράσπιση τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν ἐκμεταλλευτικῶν προνομίων της.

7. Ἡ ἐλευθερία τοῦ «συνέρχεσθαι» μπορεῖ νά θεωρηθεῖ σάν ὑπόδειγμα διεκδικήσεων τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας». Κάθε συνειδητός ἐργάτης πού δέν ξέκοψε ἀπό τήν τάξη του, θά καταλάβει ἀμέσως ὅτι θά ἦταν παραλογισμός νά ὑπόσχεται κανείς στούς ἐκμεταλλευτές ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι σέ μιά περίοδο καί σέ συνθῆκες ὅπου οἱ ἐκμεταλλευτές προβάλλουν ἀντίσταση στήν ἀνατροπή τους καί προασπίζουν τά προνόμιά τους. Τότε πού ἡ ἀστική τάξη ἦταν ἐπαναστατική οὔτε στήν Ἀγγλία τό 1649, οὔτε στή Γαλλία τό 1793 παραχώρησε «ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι» στούς μοναρχικούς καί στούς εὐγενεῖς πού καλοῦσαν τά ξένα στρατεύματα καί πού «συνέρχονταν» γιά νά ὀργανώσουν ἀπόπειρες παλινόρθωσης. Ἄν ἡ σημερινή ἀστική τάξη, πού ἀπό καιρό ἔχει γίνει ἀντιδραστική, ζητάει ἀπό τό προλεταριάτο νά ἐγγυηθεῖ ἀπό πρίν στούς ἐκμεταλλευτές τήν «ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι», ἀνεξάρτητα ἀπό τό τί ἀντίσταση θά προβάλουν οἱ καπιταλιστές στήν ἀπαλλοτρίωσή τους, οἱ ἐργάτες δέν ἔχουν παρά νά γελοῦν μέ τήν ὑποκρισία τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, οἱ ἐργάτες ξέρουν πολύ καλά ὅτι ἀκόμη καί στήν πιό δημοκρατική ἀστική δημοκρατία ἡ «ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι» εἶναι μιά κούφια φράση, γιατί οἱ πλούσιοι ἔχουν στή διάθεσή τους τά καλύτερα δημόσια καί ἰδιωτικά κτίρια, καθώς καί ἀρκετό ἐλεύθερο χρόνο γιά συγκεντρώσεις καί τήν προστασία τοῦ ἀστικοῦ μηχανισμοῦ ἐξουσίας. Οἱ προλετάριοι τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ καί οἱ μικροαγρότες, δηλ. ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ δέν διαθέτουν τίποτε ἀπό ὅλα αὐτά. Ὅσο θά ἔχουν ἔτσι τά πράγματα, ἡ «ἰσότητα», δηλ. ἡ «καθαρή δημοκρατία» θά εἶναι μιά ἀπάτη. Γιά νά κατακτηθεῖ ἡ ἀληθινή ἰσότητα, γιά νά ἐφαρμοστεῖ πραγματικά ἡ δημοκρατία γιά τούς ἐργαζόμενους, πρέπει πρῶτα νά ἀφαιρεθοῦν ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές ὅλα τά δημόσια καί τά πολυτελῆ ἰδιωτικά κτίρια, πρέπει πρῶτα νά ἐξασφαλιστεῖ ἐλεύθερος χρόνος στούς ἐργαζόμενους, πρέπει ἡ δική τους ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι νά περιφρουρεῖται ἀπό ἔνοπλους ἐργάτες, καί ὄχι ἀπό εὐγενεῖς ἤ ἀπό καπιταλιστές-ἀξιωματικούς μέ ἀποβλακωμένους στρατιῶτες.

Μόνο ὕστερα ἀπό μιά τέτια ἀλλαγή μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά

ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί γιά ἰσότητα, χωρίς αὐτό νά σημαίνει ἐμπαιγμό τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργαζομένων, τῶν φτωχῶν. 'Αλλά τήν ἀλλαγή αὐτή δέν μπορεῖ νά τήν πραγματοποιήσει ἄλλος ἀπό τήν πρωτοπορία τῶν ἐργαζομένων, τό προλεταριάτο, πού θά ἀνατρέψει τούς ἐκμεταλλευτές, τήν ἀστική τάξη.

8. 'Η «ἐλευθερία τοῦ Τύπου» εἶναι ἐπίσης ἕνα ἀπό τά κυριότερα συνθήματα τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας». Καί στό ζήτημα αὐτό οἱ ἐργάτες ξέρουν, καί οἱ σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν τό ἔχουν παραδεχτεῖ ἑκατομμύρια φορές, ὅτι ἡ ἐλευθερία αὐτή εἶναι μιά ἀπάτη, ἐφόσον τά καλύτερα τυπογραφεῖα καί τά τεράστια ἀποθέματα χαρτιοῦ βρίσκονται στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, καί ἐφόσον διατηρεῖται ἡ ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου πάνω στόν Τύπο, πού ἐκδηλώνεται σέ ὅλο τόν κόσμο τόσο πιό καθαρά, πιό ἔντονα, πιό κυνικά, ὅσο πιό ἀναπτυγμένος εἶναι ὁ δημοκρατισμός καί τό ρεπουμπλικανικό καθεστώς, ὅπως συμβαίνει λ.χ. στήν 'Αμερική. Γιά νά κατακτηθεῖ ἡ ἀληθινή ἰσότητα καί ἡ ἀληθινή δημοκρατία γιά τούς ἐργαζόμενους, γιά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, πρέπει πρῶτα νά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τό κεφάλαιο ἡ δυνατότητα νά μισθώνει συγγραφεῖς, νά ἀγοράζει ἐκδοτικούς ὀργανισμούς καί νά ἐξαγοράζει ἐφημερίδες, καί γι'αὐτό πρέπει νά ἀποτιναχτεῖ ὁ ζυγός τοῦ κεφαλαίου, πρέπει νά ἀνατραποῦν οἱ ἐκμεταλλευτές, νά κατασταλεῖ ἡ ἀντίστασή τους. Οἱ καπιταλιστές ἀποκαλοῦσαν πάντα «ἐλευθερία» τήν ἐλευθερία τῶν πλουσίων νά γίνονται πλουσιότεροι, τήν ἐλευθερία τῶν ἐργατῶν νά πεθαίνουν ἀπό τήν πείνα. Οἱ καπιταλιστές ἀποκαλοῦν ἐλευθερία τοῦ Τύπου τήν ἐλευθερία τῶν πλουσίων νά ἐξαγοράζουν τόν Τύπο, τήν ἐλευθερία νά χρησιμοποιεῖται ὁ πλοῦτος γιά τήν κατεργασία καί τήν παραποίηση τῆς λεγόμενης κοινῆς γνώμης. Καί στήν περίπτωση αὐτή οἱ θεματοφύλακες τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας» ἀποδεικνύονται στήν πραγματικότητα θεματοφύλακες τοῦ πιό βρωμεροῦ, τοῦ πιό ἀργυρώνητου συστήματος τῆς κυριαρχίας τῶν πλουσίων πάνω στά μέσα διαφώτισης τῶν μαζῶν, ἀποδεικνύονται ἀπατεῶνες πού ξεγελοῦν τό λαό, πού μέ καλοφτιαγμένες, ὄμορφες, μά ὁλότελα ψεύτικες φράσεις ἀποσποῦν τήν προσοχή του ἀπό τό συγκεκριμένο ἱστορικό καθῆκον τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ Τύπου ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου. 'Αληθινή ἐλευθερία καί ἰσότητα θά ὑπάρχει στό καθεστώς πού οἰκοδομοῦν οἱ κομμουνιστές· σ'αὐτό δέν θά ὑπάρχει ἡ δυνατότητα πλουτισμοῦ σέ βάρος ἄλλων, δέν θά ὑπάρχει ἡ ἀντικειμενική δυνατότητα νά ὑποτάσσεται ὁ Τύπος οὔτε ἄμεσα, οὔτε ἔμμεσα στήν ἐξουσία τοῦ χρήματος, καί τίποτε

δέν θά έμποδίζει τόν κάθε έργαζόμενο (ή όμάδα έργαζομένων, άνεξάρτητα άπό τόν άριθμό της) νά έχει καί νά άσκεΐ τό δικαίωμα χρησιμοποίησης τών κοινωνικοποιημένων τυπογραφείων καί τοϋ κοινωνικοποιημένου χαρτιοϋ.

9. Ή ίστορία τοϋ 19ου καί τοϋ 20οϋ αίώνα μάς έδειξε άκόμη πρίν άπό τόν πόλεμο, τί σημαίνει στήν πραγματικότητα ή περιβόητη «καθαρή δημοκρατία» στίς συνθήκες τοϋ καπιταλισμοϋ. Οί μαρξιστές έλεγαν πάντα ότι όσο πιό έξελιγμένη, «πιό καθαρή» είναι ή δημοκρατία, τόσο πιό άνοιχτή, πιό έντονη, πιό άμείλικτη γίνεται ή ταξική πάλη, τόσο «πιό καθαρά» έμφανίζεται ό ζυγός τοϋ κεφαλαίου καί ή δικτατορία τής άστικής τάξης. Ή ύπόθεση Ντρέυφους στή ρεπουμπλικανική Γαλλία, τά αίματηρά όργια τών μισθοφορικών άποσπασμάτων, έξοπλισμένων άπό τούς καπιταλιστές ένάντια στούς άπεργούς στήν έλεύθερη καί δημοκρατική-ρεπουμπλικανική Άμερική—αύτά τά γεγονότα καί χιλιάδες παρόμοια έπιβεβαιώνουν τήν άλήθεια, πού μάταια προσπαθεΐ νά τήν άποκρύψει ή άστική τάξη, τήν άλήθεια ότι στίς πιό δημοκρατικές άστικές δημοκρατίες στήν πραγματικότητα κυριαρχοϋν ή τρομοκρατία καί ή δικτατορία τής άστικής τάξης, κι'αύτό έκδηλώνεται άνοιχτά κάθε φορά πού οί έκμεταλλευτές άρχίζουν νά νομίζουν ότι ή έξουσία τοϋ κεφαλαίου κλονίζεται.

10. Ό ίμπεριαλιστικός πόλεμος τοϋ 1914-1918 άποκάλυψε πέρα γιά πέρα άκόμη καί στούς καθυστερημένους έργάτες τόν άληθινό χαρακτήρα τής άστικής δημοκρατίας, άκόμη καί στίς πιό έλεύθερες δημοκρατίες, χαρακτήρα δικτατορίας τής άστικής τάξης. Γιά νά πλουτίσει μιά όμάδα γερμανών ή άγγλων έκατομμυριούχων, ή δισεκατομμυριούχων, έξοντώθηκαν δεκάδες έκατομμύρια άνθρωποι, καί στίς πιό έλεύθερες δημοκρατίες έγκαθιδρύθηκε ή στρατιωτική δικτατορία τής άστικής τάξης. Αύτή ή στρατιωτική δικτατορία έξακολουθεΐ νά ύπάρχει στίς χώρες τής Άντάντ καί ύστερα άπό τήν ήττα τής Γερμανίας. Άκριβώς ό πόλεμος άνοιξε περισσότερο άπό καθετί τά μάτια τών έργαζομένων, πέταξε τά ψεύτικα στολίδια τής άστικής δημοκρατίας, έδειξε στό λαό τίς τεράστιες διαστάσεις πού πήρε ή αίσχροκέρδεια καί ό πλουτισμός κατά τόν πόλεμο καί άπό τόν πόλεμο. Ένονόματι τής «έλευθερίας καί ίσότητας» έκανε ή άστική τάξη τόν πόλεμο αύτό, ένονόματι τής «έλευθερίας καί ίσότητας» συσσώρευσαν πρωτάκουστα πλούτη οί προμηθευτές όπλισμοϋ. Ή κίτρινη Διεθνής τής Βέρνης, όσο κι'άν προσπαθεΐ, δέν θά μπορέσει νά κρύψει άπό τίς μάζες τόν έκμεταλλευτικό

χαρακτήρα τῆς ἀστικῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀστικῆς ἰσότητας, τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, χαρακτήρα πού ἔχει τώρα ξεσκεπαστεῖ ὁλοκληρωτικά.

11. Στή Γερμανία, τήν πιό ἀναπτυγμένη καπιταλιστική χώρα στήν εὐρωπαϊκή ἤπειρο, οἱ πρῶτοι ἤδη μῆνες τῆς πλήρους ρεπούμπλικανικῆς ἐλευθερίας, πού ἔφερε ἡ ἥττα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς Γερμανίας, ἔδειξαν στούς γερμανούς ἐργάτες καί σέ ὅλο τόν κόσμο, ποῦ βρίσκεται ἡ πραγματική ταξική οὐσία τῆς ἀστικῆς ρεπουμπλικανικῆς δημοκρατίας. Ἡ δολοφονία τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ ἀποτελεῖ γεγονός κοσμοϊστορικῆς σημασίας ὄχι μόνο γιατί βρῆκαν τραγικό θάνατο οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι καί ἡγέτες τῆς πραγματικά προλεταριακῆς, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἀλλά καί γιατί ἀποκαλύφθηκε πέρα γιά πέρα ἡ ταξική οὐσία ἑνός κράτους προηγμένου σέ εὐρωπαϊκή κλίμακα—μποροῦμε νά ποῦμε δίχως ὑπερβολή: σέ παγκόσμια κλίμακα. Ἄν κάτω ἀπό μιά κυβέρνηση σοσιαλπατριωτῶν οἱ ἀξιωματικοί καί οἱ καπιταλιστές μπόρεσαν νά δολοφονήσουν ἀτιμώρητα κρατούμενους, δηλ. ἀνθρώπους πού ἡ κρατική ἐξουσία τούς εἶχε θέσει κάτω ἀπό τή φρούρησή της, βγαίνει τό συμπέρασμα πώς ἡ ρεπουμπλικανική δημοκρατία, στήν ὁποία μπόρεσε νά συμβεῖ ἕνα τέτιο πράγμα, δέν εἶναι παρά δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἐκεῖνοι πού ἐκφράζουν τήν ἀγανάκτησή τους γιά τή δολοφονία τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ καί τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, ἀλλά δέν καταλαβαίνουν αὐτή τήν ἀλήθεια, δείχνουν ἤ τήν ἀμβλύνοιά τους ἤ τήν ὑποκρισία τους. Ἡ «ἐλευθερία» σέ μιά ἀπό τίς πιό ἐλεύθερες καί πιό προηγμένες δημοκρατίες τοῦ κόσμου, στή γερμανική δημοκρατία, εἶναι ἐλευθερία νά δολοφονοῦνται ἀτιμώρητα οἱ κρατούμενοι ἡγέτες τοῦ προλεταριάτου. Καί δέν μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά ὅσο θά διατηρεῖται ὁ καπιταλισμός, γιατί ἡ ἀνάπτυξη τοῦ δημοκρατισμοῦ δέν ἀμβλύνει, ἀλλά ὀξύνει τήν ταξική πάλη πού, ἐξαιτίας ὅλων τῶν ἀποτελεσμάτων καί τῶν ἐπιδράσεων τοῦ πολέμου καί τῶν συνεπειῶν του, ἔφτασε ὥς τό σημεῖο τοῦ βρασμοῦ.

Σήμερα, σέ ὁλόκληρο τόν πολιτισμένο κόσμο οἱ μπολσεβίκοι ἐκτοπίζονται, διώκονται, φυλακίζονται, ὅπως συμβαίνει λ.χ. σέ μιά ἀπό τίς πιό ἐλεύθερες ἀστικές δημοκρατίες, στήν Ἐλβετία, ὅπως συμβαίνει στήν Ἀμερική κτλ., ὅπου ὀργανώνονται πογκρόμ κατά τῶν μπολσεβίκων. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς «δημοκρατίας γενικά» ἤ τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας», εἶναι ἁπλῶς γελοῖο, χῶρες προηγμένες, πολιτισμένες, δημοκρατικές, ἐξοπλισμένες ὥς τά δόντια, νά φοβοῦνται τήν παρουσία στό

ἔδαφός τους μερικῶν δεκάδων ἀνθρώπων ἀπό τήν καθυστερημένη, πεινασμένη, ρημαγμένη Ρωσία, πού οἱ ἀστικές ἐφημερίδες σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀντίτυπα, τήν ἀποκαλοῦν ἄγρια, ἐγκληματική χώρα κτλ. Εἶναι φανερό ὅτι οἱ κοινωνικές συνθῆκες πού μπόρεσαν νά γεννήσουν μιά τέτια χτυπητή ἀντίφαση, εἶναι στήν πράξη οἱ συνθῆκες τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

12. Μιά κι'ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὄχι μόνο ἀπόλυτα νόμιμη σάν μέσο ἀνατροπῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί καταστολῆς τῆς ἀντίστασής τους, ἀλλά καί ἀπόλυτα ἀπαραίτητη γιά ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων σάν μοναδικό μέσο ἄμυνας ἐνάντια στή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ὁδήγησε στόν πόλεμο καί πού προετοιμάζει νέους πολέμους.

Τό κυριότερο πράγμα, πού δέν καταλαβαίνουν οἱ σοσιαλιστές καί πού φανερώνει πώς θεωρητικά εἶναι κοντόφθαλμοι, πώς εἶναι αἰχμάλωτοι τῶν ἀστικῶν προκαταλήψεων καί πώς πρόδοσαν πολιτικά τό προλεταριάτο, εἶναι τοῦτο, ὅτι στήν καπιταλιστική κοινωνία, ὅταν ἡ ταξική πάλη, πού βρίσκεται στή βάση τῆς κοινωνίας αὐτῆς, ὀξύνεται κάπως σοβαρά, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει τίποτε τό ἐνδιάμεσο, παρά τοῦτο μόνο: εἴτε δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, εἴτε δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Κάθε ὀνειροπόλημα γιά κάποια τρίτη λύση εἶναι ἀντιδραστικό θρηνολόγημα μικροαστοῦ. Αὐτό τό μαρτυρεῖ καί ἡ πείρα τῆς ὑπερεκατόχρονης ἐξέλιξης τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ὅλων τῶν προηγμένων χωρῶν, καί ἰδιαίτερα ἡ πείρα τῆς τελευταίας πενταετίας. Αὐτό διδάσκει καί ὅλη ἡ ἐπιστήμη τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ὅλο τό περιεχόμενο τοῦ μαρξισμοῦ, πού ἐξηγεῖ ὅτι σέ κάθε ἐμπορευματική οἰκονομία εἶναι οἰκονομικά ἀναπόφευκτη ἡ δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού δέν ὑπάρχει ἄλλος νά τήν ἀντικαταστήσει, ἐκτός ἀπό τήν τάξη τῶν προλετάριων, τάξη πού ἀναπτύσσεται, πληθαίνει, συσπειρώνεται, δυναμώνει ἀπό τήν ἴδια τήν ἐξέλιξη τοῦ καπιταλισμοῦ.

13. Ἕνα ἄλλο θεωρητικό καί πολιτικό λάθος τῶν σοσιαλιστῶν εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνουν πώς οἱ μορφές τῆς δημοκρατίας, ἀρχίζοντας ἀπό τά ἔμβρυά της στήν ἀρχαιότητα, ἄλλαζαν ἀναπόφευκτα στή διάρκεια τῶν χιλιετηρίδων, παράλληλα μέ τήν ἀντικατάσταση τῆς μιᾶς κυρίαρχης τάξης ἀπό μιάν ἄλλη. Στίς ἀρχαῖες δημοκρατίες τῆς Ἑλλάδας, στίς πόλεις τοῦ μεσαίωνα, στίς προηγμένες δημοκρατικές χῶρες ἡ δημοκρατία παρουσίασε διαφορετικές μορφές καί ἐφαρμοζόταν σέ διαφορετικούς βαθ-

μούς. Θά ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἀνοησία νά πιστέψει κανείς πώς ἡ πιό βαθιά ἐπανάσταση στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, τό πρῶτο στόν κόσμο πέρασμα τῆς ἐξουσίας ἀπό τή μειοψηφία τῶν ἐκμεταλλευτῶν στήν πλειοψηφία τῶν ἐκμεταλλευομένων μπορεῖ νά συντελεστεῖ μέσα στά παλιά πλαίσια τῆς παλιᾶς, ἀστικῆς, κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας, μπορεῖ νά συντελεστεῖ χωρίς τίς πιό ἀπότομες στροφές, χωρίς τή δημιουργία νέων μορφῶν δημοκρατίας, νέων θεσμῶν πού ἐνσαρκώνουν τούς νέους ὅρους ἐφαρμογῆς της κτλ.

14. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μοιάζει μέ τή δικτατορία τῶν ἄλλων τάξεων κατά τοῦτο: ὅτι τήν προκάλεσε, ὅπως καί κάθε δικτατορία, ἡ ἀνάγκη νά κατασταλεῖ μέ τή βία ἡ ἀντίσταση τῆς τάξης πού χάνει τήν πολιτική κυριαρχία. Ἡ ριζική διαφορά ἀνάμεσα στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί στή δικτατορία τῶν ἄλλων τάξεων—τή δικτατορία τῶν τσιφλικάδων στό μεσαίωνα, τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης σέ ὅλες τίς πολιτισμένες καπιταλιστικές χῶρες—βρίσκεται στό ὅτι ἡ δικτατορία τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης σήμαινε βίαιη καταστολή τῆς ἀντίστασης τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ, δηλαδή τῶν ἐργαζομένων. Ἀπεναντίας, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει βίαιη καταστολή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, δηλαδή μιᾶς ἀσήμαντης μειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἀπ' ἐδῶ, κατά λογική συνέπεια, βγαίνει ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν μπορεῖ παρά νά συνεπιφέρει ἀναπόφευκτα ὄχι μόνο μιά ἀλλαγή γενικά τῶν μορφῶν καί τῶν θεσμῶν τῆς δημοκρατίας, ἀλλά μιά τέτια ἀκριβῶς ἀλλαγή πού θά ἐπιτρέψει μιά χωρίς προηγούμενο στόν κόσμο ἐπέκταση τῆς ἀποτελεσματικῆς χρησιμοποίησης τοῦ δημοκρατισμοῦ ἀπό τίς τάξεις τῶν ἐργαζομένων, ἀπό ἐκείνους πού καταπιέζει ὁ καπιταλισμός.

Καί πραγματικά, ἡ μορφή αὐτή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού δημιουργήθηκε ἤδη στήν πράξη, δηλ. ἡ Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία, τό Räte-System * στή Γερμανία, τό Shop Stewards Committees καί οἱ ἄλλοι ἀνάλογοι σοβιετικοί θεσμοί σέ ἄλλες χῶρες, ὅλα αὐτά σημαίνουν καί κάνουν πράξη ἀκριβῶς γιά τίς ἐργαζόμενες τάξεις, δηλ. γιά τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, τή συγκεκριμένη δυνατότητα νά ἀσκοῦν τά δημοκρατικά δικαιώματα καί τίς δημοκρατικές

---

* —σύστημα τῶν Σοβιέτ. *Ἡ Σύντ.*

ἐλευθερίες, πού δέν ὑπῆρξε ποτέ οὔτε καί κατά προσέγγιση στίς πιό ἐξελιγμένες, στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες.

Ἡ οὐσία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας συνίσταται στό ὅτι ἡ μαζική ὀργάνωση ἀκριβῶς τῶν τάξεων πού καταπιέζονταν ἀπό τόν καπιταλισμό, δηλ. τῶν ἐργατῶν καί τῶν μισοπρολετάριων (ἀγροτῶν πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία καί εἶναι ἀναγκασμένοι νά πουλοῦν διαρκῶς ἔστω καί ἕνα μέρος τῆς ἐργατικῆς τους δύναμης), ἀποτελεῖ τή μόνιμη καί ἀποκλειστική βάση ὅλης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ὁλόκληρου τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Ἀκριβῶς αὐτές οἱ μάζες, πού ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές ἀστικές δημοκρατίες, ἄν καί ἰσότιμες σύμφωνα μέ τό νόμο, στήν πραγματικότητα παραμερίζονταν μέ χίλιους δυό τρόπους καί τερτίπια ἀπό τή συμμετοχή στήν πολιτική ζωή καί ἀπό τήν ἄσκηση τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων καί ἐλευθεριῶν, προσελκύονται τώρα σέ μιά μόνιμη, ἀπαραίτητη καί ταυτόχρονα ἀποφασιστική συμμετοχή στή δημοκρατική διακυβέρνηση τοῦ κράτους.

15. Ἐνῶ ἡ ἀστική δημοκρατία ὑποσχόταν παντοῦ καί πάντα τήν ἰσότητα τῶν πολιτῶν, ἀνεξάρτητα ἀπό φύλο, θρήσκευμα, φυλή, ἐθνικότητα, ἀλλά πουθενά δέν τήν ἐφάρμοσε καί, λόγω τῆς κυριαρχίας τοῦ καπιταλισμοῦ, οὔτε μποροῦσε νά τήν ἐφαρμόσει, ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἤ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου τήν πραγματοποιεῖ ἄμεσα καί πλήρως, γιατί αὐτό εἶναι σέ θέση νά τό κάνει μόνο ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν πού δέν ἔχουν συμφέρον ἀπό τή διατήρηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στά μέσα παραγωγῆς καί ἀπό τήν πάλη γιά τό μοίρασμα καί τό ξαναμοίρασμά τους.

16. Ἡ παλιά, δηλ. ἡ ἀστική δημοκρατία καί ὁ κοινοβουλευτισμός εἶχαν ὀργανωθεῖ ἔτσι πού ἀκριβῶς οἱ μάζες τῶν ἐργαζομένων νά εἶναι πιό πολύ ἀπομακρυσμένες ἀπό τή συμμετοχή στό μηχανισμό τῆς διακυβέρνησης. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία, δηλ. ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀπεναντίας, εἶναι ὀργανωμένη ἔτσι πού νά προσεγγίσει τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων στό μηχανισμό τῆς διακυβέρνησης. Τόν ἴδιο σκοπό ἐξυπηρετεῖ ἡ συνένωση τῆς νομοθετικῆς καί ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας στά πλαίσια τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης τοῦ κράτους καί ἡ ἀντικατάσταση τῶν ἐδαφικῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν μέ τίς παραγωγικές μονάδες, ὅπως εἶναι τό ἐργοστάσιο, ἡ φάμπρικα.

17. Ὁ στρατός ἦταν ἕνας μηχανισμός καταπίεσης ὄχι μόνο ἐπί μοναρχίας. Διατήρησε αὐτό τό χαρακτήρα καί σέ ὅλες τίς

ἀστικές δημοκρατίες, ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές. Μόνο ἡ Σοβιετική ἐξουσία, σάν μόνιμη κρατική ὀργάνωση ἀκριβῶς τῶν τάξεων πού καταπιέζονταν ἀπό τόν καπιταλισμό, εἶναι σέ θέση νά ἐξαλείψει τήν ὑποταγή τοῦ στρατοῦ στήν ἀστική διοίκηση καί νά συγχωνεύσει πραγματικά τό προλεταριάτο μέ τό στρατό, νά ἐξοπλίσει πραγματικά τό προλεταριάτο καί νά ἀφοπλίσει πραγματικά τήν ἀστική τάξη, πού χωρίς αὐτό ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν εἶναι δυνατή.

18. Ἡ σοβιετική ὀργάνωση τοῦ κράτους εἶναι προσαρμοσμένη στόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου, τῆς τάξης πού βγῆκε ἀπό τόν καπιταλισμό πιό συγκεντρωμένη καί πιό φωτισμένη. Ἡ πείρα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων καί ὅλων τῶν κινημάτων τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, ἡ πείρα τοῦ παγκόσμιου σοσιαλιστικοῦ κινήματος μᾶς διδάσκει ὅτι μόνο τό προλεταριάτο εἶναι σέ θέση νά συνενώσει καί νά πάρει μέ τό μέρος του τά σκόρπια καί καθυστερημένα στρώματα τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου πληθυσμοῦ.

19. Μόνο ἡ σοβιετική ὀργάνωση τοῦ κράτους μπορεῖ πραγματικά νά τσακίσει μεμιᾶς καί νά ἐξαρθρώσει ὁριστικά τόν παλιό, δηλ. τόν ἀστικό ὑπαλληλικό καί δικαστικό μηχανισμό, πού διατηρήθηκε καί δέν μποροῦσε παρά νά διατηρηθεῖ ἀναπόφευκτα στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ ἀκόμη καί στίς πιό δημοκρατικές δημοκρατίες, ἀποτελώντας στήν πράξη τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο στήν πραγματοποίηση τοῦ δημοκρατισμοῦ γιά τούς ἐργάτες καί γιά τούς ἐργαζόμενους. Ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ἔκανε τό πρῶτο κοσμοϊστορικό βῆμα στό δρόμο αὐτό, ἡ Σοβιετική ἐξουσία — τό δεύτερο.

20. Ἡ κατάργηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας εἶναι ἕνας σκοπός πού ἔβαζαν μπροστά τους ὅλοι οἱ σοσιαλιστές καί ἀνάμεσά τους ὁ Μάρξ στήν πρώτη γραμμή. Χωρίς τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, ὁ ἀληθινός δημοκρατισμός, δηλ. ἡ ἰσότητα καί ἡ ἐλευθερία, εἶναι ἀπραγματοποίητος. Ἀλλά πρός τό σκοπό αὐτό ὁδηγεῖ πρακτικά μόνο ἡ σοβιετική, ἡ προλεταριακή, δημοκρατία, γιατί, προσελκύοντας τίς μαζικές ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων σέ μιά μόνιμη καί ἀπαραίτητη συμμετοχή στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, ἀρχίζει ἀμέσως νά προετοιμάζει τήν πλήρη ἀπονέκρωση κάθε κράτους.

21. Ἡ ὁλοκληρωτική χρεοκοπία τῶν σοσιαλιστῶν πού συγκεντρώθηκαν στή Βέρνη, ἡ πλήρης ἀνικανότητά τους νά καταλάβουν τή νέα, δηλ. τήν προλεταριακή δημοκρατία, φαίνεται κυρίως ἀπό τό ἑξῆς. Στίς 10 τοῦ Φλεβάρη 1919 ὁ

Μπράντινγκ κήρυξε τόν τερματισμό τῶν ἐργασιῶν τῆς διεθνοῦς συνδιάσκεψης τῆς κίτρινης Διεθνοῦς στή Βέρνη. Στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1919 δημοσιεύτηκε στό Βερολίνο, στήν «Die Freiheit», ἐφημερίδα αὐτῶν πού συμμετεῖχαν στή συνδιάσκεψη, μιά ἔκκληση τοῦ Κόμματος τῶν «ἀνεξάρτητων» πρός τό προλεταριάτο. Στήν ἔκκληση αὐτή ἀναγνωρίζεται ὁ ἀστικός χαρακτήρας τῆς κυβέρνησης Σάιντεμαν, τήν κατηγοροῦν ὅτι ἐπιθυμεῖ νά καταργήσει τά Σοβιέτ πού ἀποκαλοῦνται Träger und Schützer der Revolution — φορεῖς καί φύλακες τῆς ἐπανάστασης, καί γίνεται ἡ πρόταση νά νομιμοποιηθοῦν τά Σοβιέτ, νά τούς παραχωρηθοῦν κρατικά δικαιώματα νά ἀναστέλλουν τίς ἀποφάσεις τῆς Ἐθνοσυνέλευσης καί τό ζήτημα νά παραπέμπεται σέ παλλαϊκό δημοψήφισμα.

Ἡ πρόταση αὐτή σημαίνει ὁλοκληρωτική ἰδεολογική χρεοκοπία τῶν θεωρητικῶν πού ὑπεράσπιζαν τή δημοκρατία χωρίς νά καταλαβαίνουν τόν ἀστικό της χαρακτήρα. Ἡ γελοία προσπάθεια νά συνδυαστεῖ τό σύστημα τῶν Σοβιέτ, δηλ. ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μέ τήν Ἐθνοσυνέλευση, δηλ. μέ τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης, ξεσκεπάζει ὁλοκληρωτικά καί τή φτώχια τῆς σκέψης τῶν κίτρινων σοσιαλιστῶν καί σοσιαλδημοκρατῶν, καί τήν πολιτική τους μικροαστική ἀντιδραστικότητα, καί τίς δειλές παραχωρήσεις τους στήν ἀσυγκράτητα αὐξανόμενη δύναμη τῆς νέας προλεταριακῆς δημοκρατίας.

22. Καταδικάζοντας τόν μπολσεβικισμό, ἡ πλειοψηφία τῆς κίτρινης Διεθνοῦς στή Βέρνη, πού ἀπό φόβο μπροστά στίς ἐργατικές μάζες δέν τόλμησε νά ψηφίσει τυπικά μιά ἀπόφαση σ'αὐτό τό πνεῦμα, ἐνήργησε σωστά ἀπό ταξική ἄποψη. Ἀκριβῶς αὐτή ἡ πλειοψηφία εἶναι πέρα γιά πέρα ἀλληλέγγυη μέ τούς ρώσους μενσεβίκους καί σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί μέ τούς Σάιντεμαν στή Γερμανία. Οἱ ρῶσοι μενσεβίκοι καί σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, παραπονούμενοι ὅτι διώκονται ἀπό τούς μπολσεβίκους, προσπαθοῦν νά κρύψουν τό γεγονός ὅτι τίς διώξεις αὐτές τίς ἐπέβαλε ἡ συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν στόν ἐμφύλιο πόλεμο μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο. Τό ἴδιο καί οἱ Σάιντεμαν καί τό κόμμα τους στή Γερμανία ἀπόδειξαν ἤδη ὅτι συμμετέχουν μέ τόν ἴδιο τρόπο στόν ἐμφύλιο πόλεμο, δηλ. μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στούς ἐργάτες.

Γι'αὐτό ἦταν πολύ φυσικό ἡ πλειοψηφία αὐτῶν πού πῆραν μέρος στήν κίτρινη Διεθνή τῆς Βέρνης νά ταχθεῖ ὑπέρ τῆς καταδίκης τῶν μπολσεβίκων. Στή στάση αὐτή βρῆκε τήν

ἔκφρασή της ὄχι ἡ ὑπεράσπιση τῆς «καθαρῆς δημοκρατίας», ἀλλά ἡ αὐτοάμυνα ἀνθρώπων πού ξέρουν καί νιώθουν ὅτι στόν ἐμφύλιο πόλεμο ἡ θέση τους εἶναι μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο.

Νά γιατί δέν μποροῦμε νά μήν ἀναγνωρίσουμε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας τῆς κίτρινης Διεθνοῦς εἶναι σωστή ἀπό ταξική ἄποψη. Τό προλεταριάτο δέν πρέπει νά φοβᾶται τήν ἀλήθεια, μά νά τήν κοιτάζει κατάματα καί νά βγάζει ἀπ᾿αὐτή ὅλα τά πολιτικά συμπεράσματα.

Σύντροφοι! Θά ἤθελα ἀκόμη κάτι νά προσθέσω στά δυό τελευταῖα ἐδάφια. Νομίζω ὅτι οἱ σύντροφοι πού θά μᾶς κάνουν ἔκθεση γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης, θά μᾶς μιλήσουν πιό διεξοδικά γι᾿αὐτό τό ζήτημα.

Σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς συνδιάσκεψης τῆς Βέρνης δέν εἰπώθηκε οὔτε λέξη γιά τή σημασία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Δυό χρόνια τώρα συζητᾶμε τό ζήτημα αὐτό στή Ρωσία. Ἀκόμη στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1917 εἴχαμε βάλει θεωρητικά καί πολιτικά τό ζήτημα: «τί εἶναι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ποιό τό περιεχόμενό της, ποιά ἡ ἱστορική της σημασία;». Δυό χρόνια τώρα συζητᾶμε αὐτό τό ζήτημα, καί στό κομματικό μας συνέδριο ψηφίσαμε σχετική ἀπόφαση[205].

Ἡ ἐφημερίδα «Freiheit» τοῦ Βερολίνου δημοσίευσε στίς 11 τοῦ Φλεβάρη μιά ἔκκληση πρός τό γερμανικό προλεταριάτο, ὑπογραμμένη ὄχι μόνο ἀπό τούς ἠγέτες τῶν ἀνεξάρτητων σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Γερμανίας, ἀλλά καί ἀπό ὅλα τά μέλη τῆς ὁμάδας τῶν ἀνεξάρτητων. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 ὁ Κάουτσκι, ὁ μεγαλύτερος θεωρητικός αὐτῶν τῶν ἀνεξάρτητων, ἔγραφε στήν μπροσούρα του «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» ὅτι εἶναι ὀπαδός τῆς δημοκρατίας *καί* τῶν σοβιετικῶν ὀργάνων, ἀλλά ὅτι τά Σοβιέτ πρέπει νά ἔχουν μόνο οἰκονομική σημασία καί νά μήν ἀναγνωρίζονται καθόλου σάν κρατικές ὀργανώσεις. Ὁ Κάουτσκι ἐπαναλαβαίνει τό ἴδιο πράγμα στά φύλλα τῆς 11 καί τῆς 12 τοῦ Γενάρη τῆς «Freiheit». Στίς 9 τοῦ Φλεβάρη ἐμφανίζεται ἕνα ἄρθρο τοῦ Ροῦντολφ Χίλφερντινγκ, πού θεωρεῖται ἐπίσης σάν ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους καί ἐγκυρότερους θεωρητικούς τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Αὐτός προτείνει νά πραγματοποιηθεῖ νομικά, μέ τό δρόμο τῆς κρατικῆς νομοθεσίας, ὁ συνδυασμός τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ μέ τήν Ἐθνοσυνέλευση. Αὐτό ἦταν στίς 9 τοῦ Φλεβάρη. Στίς 11 τοῦ Φλεβάρη ἡ πρόταση αὐτή γίνεται δεκτή ἀπό ὅλο τό Κόμμα τῶν ἀνεξάρτητων καί δημοσιεύεται ὑπό μορφή ἔκκλησης.

Παρόλο πού ή 'Εθνοσυνέλευση υπάρχει πιά καί μάλιστα ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ πιό μεγάλοι θεωρητικοί τῶν ἀνεξάρτητων σοσιαλδημοκρατῶν διακήρυξαν ὅτι οἱ σοβιετικές ὀργανώσεις δέν πρέπει νά εἶναι κρατικές ὀργανώσεις, παρόλα αὐτά ὑπάρχουν πάλι ταλαντεύσεις! Αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι οἱ κύριοι αὐτοί δέν κατάλαβαν ἀπολύτως τίποτε ἀπό τό νέο κίνημα καί ἀπό τούς ὅρους πάλης πού διεξάγει. 'Αλλά αὐτό ἀποδεικνύει καί κάτι ἄλλο, καί συγκεκριμένα ὅτι πρέπει νά ὑπάρχουν λόγοι, αἰτίες πού προκαλοῦν αὐτές τίς ταλαντεύσεις! Ὅταν, ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά τά γεγονότα, ὕστερα ἀπό δυό σχεδόν χρόνια νικηφόρας ἐπανάστασης στή Ρωσία, μᾶς σερβίρουν ἀποφάσεις σάν κι' αὐτές πού ψηφίστηκαν στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης, στίς ὁποῖες δέν ἀναφέρεται τίποτε γιά τά Σοβιέτ καί γιά τή σημασία τους, ὅταν στή συνδιάσκεψη αὐτή κανένας ἀντιπρόσωπος σέ καμιά ὁμιλία δέν ἔβγαλε οὔτε λέξη γι' αὐτό τό πράγμα, μποροῦμε νά δηλώσουμε μέ ὅλο μας τό δίκιο ὅτι ὅλοι αὐτοί οἱ κύριοι, σάν σοσιαλιστές καί θεωρητικοί, δέν ὑπάρχουν πιά γιά μᾶς.

Αὐτό ὅμως ἀπό πρακτική, πολιτική ἄποψη δείχνει, σύντροφοι, ὅτι μέσα στίς μάζες συντελοῦνται μεγάλες ἀνακατατάξεις, μιά καί οἱ ἀνεξάρτητοι αὐτοί, πού θεωρητικά καί ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ἦταν ἐνάντια σ' αὐτές τίς κρατικές ὀργανώσεις, κάνουν ξαφνικά μιά τόσο ἀνόητη πρόταση, ὅπως εἶναι ἡ πρόταση τοῦ «εἰρηνικοῦ» συνδυασμοῦ τῆς 'Εθνοσυνέλευσης μέ τό σύστημα τῶν Σοβιέτ, δηλ. τοῦ συνδυασμοῦ τῆς δικτατορίας τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Βλέπουμε πῶς ὅλοι αὐτοί χρεοκόπησαν σάν σοσιαλιστές καί σάν θεωρητικοί καί τί τεράστιες ἀλλαγές συντελοῦνται στίς μάζες. Οἱ καθυστερημένες μάζες τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου ἔρχονται σέ μᾶς, ἦλθαν σέ μᾶς! Ἡ σημασία τοῦ 'Ανεξάρτητου κόμματος τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τοῦ καλύτερου τμήματος τῆς συνδιάσκεψης τῆς Βέρνης, ἰσοδυναμεῖ, ἑπομένως, μέ μηδέν ἀπό θεωρητική καί σοσιαλιστική ἄποψη· ὡστόσο, διατηρεῖ κάποια σημασία πού συνίσταται στό ὅτι αὐτά τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα ἀποτελοῦν γιά μᾶς βαρόμετρο τῶν διαθέσεων τῶν καθυστερημένων στρωμάτων τοῦ προλεταριάτου. Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι κατά τή γνώμη μου ἡ μεγάλη ἱστορική σημασία αὐτῆς τῆς συνδιάσκεψης. 'Εμεῖς ζήσαμε κάτι παρόμοιο καί στή δική μας ἐπανάσταση. Οἱ μενσεβίκοι μας πέρασαν σχεδόν ἀκριβῶς τόν ἴδιο δρόμο ἐξέλιξης, ὅπως καί οἱ θεωρητικοί τῶν ἀνεξάρτητων στή Γερμανία. Στήν ἀρχή, ὅταν εἶχαν τήν

πλειοψηφία στά Σοβιέτ, ἦταν ὑπέρ τῶν Σοβιέτ. Τότε μόνο αὐτό ἄκουγες: «Ζήτω τά Σοβιέτ!», «Ὑπέρ τῶν Σοβιέτ!», «Τά Σοβιέτ σημαίνουν ἐπαναστατική δημοκρατία!». Ὅταν ὅμως τήν πλειοψηφία στά Σοβιέτ τήν πήραμε ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, τότε αὐτοί ἄρχισαν νά τραγουδοῦν ἄλλο σκοπό: τά Σοβιέτ δέν πρέπει νά ὑπάρχουν δίπλα στή Συντακτική Συνέλευση· διάφοροι μενσεβίκοι θεωρητικοί ἔκαναν παρεμφερεῖς προτάσεις, νά συνδυαστεῖ δηλαδή τό σύστημα τῶν Σοβιέτ μέ τή Συντακτική Συνέλευση καί νά περιληφθοῦν στήν κρατική ὀργάνωση. Ἐδῶ ἀποκαλύπτεται γιά ἄλλη μιά φορά ὅτι ἡ γενική πορεία τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ ἴδια σέ ὅλο τόν κόσμο. Στήν ἀρχή αὐθόρμητος σχηματισμός τῶν Σοβιέτ, ὕστερα ἐπέκταση καί ἀνάπτυξή τους, κατόπι πρακτική ἐμφάνιση τοῦ ζητήματος: ἤ Σοβιέτ, ἤ Ἐθνοσυνέλευση, εἴτε Συντακτική Συνέλευση, εἴτε ἀστικός κοινοβουλευτισμός· πλήρης σύγχυση στίς γραμμές τῶν καθοδηγητῶν καί, τέλος, προλεταριακή ἐπανάσταση. Νομίζω ὅμως ὅτι, ὕστερα ἀπό δυό χρόνια σχεδόν ἐπανάστασης, δέν πρέπει νά βάζουμε ἔτσι τό ζήτημα, ἀλλά πρέπει νά πάρουμε συγκεκριμένες ἀποφάσεις, γιατί ἡ ἐπέκταση τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ εἶναι γιά μᾶς, καί ἰδιαίτερα γιά τίς περισσότερες δυτικοευρωπαϊκές χῶρες, σπουδαιότατο καθῆκον.

Θά ἤθελα νά σᾶς διαβάσω ἐδῶ μόνο μιά ἀπόφαση τῶν μενσεβίκων. Εἶχα παρακαλέσει τόν σ. Ὀμπολένσκι νά τή μεταφράσει στά γερμανικά. Μοῦ εἶχε ὑποσχεθεῖ ὅτι θά τό κάνει, ἀλλά, δυστυχῶς, δέν βρίσκεται ἐδῶ. Ἐπειδή δέν ἔχω μαζί μου τό πλῆρες κείμενο αὐτῆς τῆς ἀπόφασης, θά προσπαθήσω νά τήν ἀποδόσω ἀπό μνήμης.

Ἕνας ξένος, πού δέν ἔχει ἀκούσει τίποτε γιά τόν μπολσεβικισμό, εἶναι πολύ δύσκολο νά διαμορφώσει δική του γνώμη γιά τά ἐπίμαχα προβλήματά μας. Οἱ μενσεβίκοι ἀμφισβητοῦν καθετί πού ὑποστηρίζουν οἱ μπολσεβίκοι, καί ἀντίστροφα. Βέβαια, μέσα στήν πάλη οὔτε μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά, καί ἀκριβῶς γι'αὐτό εἶναι πολύ σπουδαῖο τό γεγονός ὅτι ἡ τελευταία συνδιάσκεψη τοῦ Κόμματος τῶν μενσεβίκων, τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 ψήφισε μιά μακροσκελή, λεπτομερειακή ἀπόφαση, πού εἶχε δημοσιευτεῖ ὁλόκληρη στή μενσεβίκικη «Γκαζέτα Πετσάτνικοφ»[206]. Στήν ἀπόφαση αὐτή οἱ ἴδιοι οἱ μενσεβίκοι ἐκθέτουν σύντομα τήν ἱστορία τῆς ταξικῆς πάλης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Στήν ἀπόφαση ἀναφέρεται ὅτι αὐτοί καταδικάζουν τίς ὁμάδες ἐκεῖνες τοῦ Κόμματός τους πού ἔχουν συμμαχήσει μέ τίς εὔπορες τάξεις στά Οὐράλια, στό

Νότο, στήν Κριμαία καί στή Γεωργία—καί ἀπαριθμοῦνται ὅλες αὐτές οἱ περιοχές. Οἱ ὁμάδες τοῦ Μενσεβίκικου κόμματος, πού σέ συμμαχία μέ τίς εὔπορες τάξεις βάδισαν ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, καταδικάζονται τώρα στήν ἀπόφαση, ἐνῶ τό τελευταῖο ἐδάφιο τῆς ἀπόφασης καταδικάζει κι'ἐκείνους πού πέρασαν μέ τό μέρος τῶν κομμουνιστῶν. 'Από δῶ βγαίνει πώς οἱ μενσεβίκοι εἶναι ἀναγκασμένοι νά παραδεχτοῦν ὅτι στό Κόμμα τους δέν ὑπάρχει ἑνότητα καί ὅτι τάσσονται εἴτε μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, εἴτε μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου. Οἱ πιό πολλοί ἀπό τούς μενσεβίκους πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης καί πάλεψαν ἐναντίον μας στόν καιρό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. 'Εμεῖς, φυσικά, διώκουμε τούς μενσεβίκους, ἀκόμη καί τούς τουφεκίζουμε, ὅταν αὐτοί στόν πόλεμο ἐναντίον μας παλεύουν κατά τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τουφεκίζουν τούς κόκκινους διοικητές μας. Στόν πόλεμο τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπαντήσαμε μέ τόν πόλεμο τοῦ προλεταριάτου—ἄλλη λύση δέν ὑπῆρχε. Συνεπῶς, ἀπό πολιτική ἄποψη ὅλα αὐτά δέν εἶναι παρά μενσεβίκικη ὑποκρισία. 'Ιστορικά εἶναι ἀκατανόητο, πῶς μπόρεσαν μερικοί ἄνθρωποι, πού δέν κηρύχθηκαν ἀκόμη τρελοί, νά μιλᾶνε στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης μέ ἐντολή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων γιά πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντιά τους καί νά μή λένε λέξη γιά τήν πάλη, πού αὐτοί διεξάγουν σέ συμμαχία μέ τήν ἀστική τάξη, ἐνάντια στό προλεταριάτο.

Ὅλοι αὐτοί ξεσηκώνονται λυσσαλέα ἐναντίον μας, ἐπειδή τούς διώκουμε. Αὐτό εἶναι ἀλήθεια. 'Αλλά δέν λένε οὔτε μιά λέξη γιά τό πῶς αὐτοί οἱ ἴδιοι συμμετεῖχαν στόν ἐμφύλιο πόλεμο! Νομίζω ὅτι θά χρειαστεῖ νά παρουσιάσω γιά καταχώρηση στά πρακτικά τό πλῆρες κείμενο τῆς ἀπόφασης καί παρακαλῶ τούς συντρόφους τοῦ ἐξωτερικοῦ νά δόσουν προσοχή στήν ἀπόφαση αὐτή, ἐπειδή αὐτή ἀποτελεῖ ἕνα ἱστορικό ντοκουμέντο, ὅπου τοποθετεῖται σωστά τό ζήτημα καί προσφέρει τό καλύτερο ὑλικό γιά τήν ἐκτίμηση τῆς διαμάχης ἀνάμεσα στίς «σοσιαλιστικές» κατευθύνσεις στή Ρωσία. 'Ανάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη ὑπάρχει ἀκόμη μιά τάξη ἀνθρώπων, πού ἄλλοτε κλίνουν πρός τή μιά καί ἄλλοτε πρός τήν ἄλλη πλευρά· ἔτσι συνέβαινε πάντα καί σέ ὅλες τίς ἐπαναστάσεις καί εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατο στήν καπιταλιστική κοινωνία, ὅπου τό προλεταριάτο καί ἡ ἀστική τάξη σχηματίζουν δυό ἐχθρικά στρατόπεδα, νά μήν ὑπάρχουν ἐνδιάμεσα στρώματα. 'Ιστορικά ἡ ὕπαρξη αὐτῶν

τῶν ταλαντευόμενων στοιχείων εἶναι ἀναπόφευκτη καί, δυστυχῶς, τά στοιχεῖα αὐτά πού τά ἴδια δέν ξέρουν μέ τίνος τό μέρος θά παλεύουν αὔριο, θά ὑπάρχουν ἀκόμη γιά ἀρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Θέλω νά κάνω μιά πρακτική πρόταση, πού συνίσταται στό ἑξῆς: νά παρθεῖ ἀπόφαση στήν ὁποία θά πρέπει νά ὑπογραμμίζονται εἰδικά τρία σημεῖα.

Πρῶτο: ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα καθήκοντα γιά τούς συντρόφους τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν εἶναι νά ἐξηγήσουν στίς μάζες τή σημασία, τή σπουδαιότητα καί τήν ἀναγκαιότητα τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ. Στό ζήτημα αὐτό παρατηρεῖται ἀνεπαρκής κατανόηση. Μολονότι ὁ Κάουτσκι καί ὁ Χίλφερντινγκ σάν θεωρητικοί ἔχουν χρεοκοπήσει, τά τελευταῖα ἄρθρα τους στήν «Freiheit» ἀποδεικνύουν ὅτι καθρεφτίζουν σωστά τίς διαθέσεις τῶν καθυστερημένων στρωμάτων τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου. Τό ἴδιο συνέβαινε καί σέ μᾶς: στούς πρώτους ὀχτώ μῆνες τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης γίνονταν πάρα πολλές συζητήσεις γύρω ἀπό τό ζήτημα τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης, καί στούς ἐργάτες δέν ἦταν ξεκάθαρο σέ τί συνίσταται τό νέο σύστημα καί ἄν τά Σοβιέτ μποροῦν νά γίνουν κρατικός μηχανισμός. Στήν ἐπανάστασή μας προχωρούσαμε ὄχι ἀπό τό θεωρητικό, ἀλλά ἀπό τόν πρακτικό δρόμο. Λογουχάρη, παλιότερα δέν βάζαμε θεωρητικά τό ζήτημα τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, οὔτε λέγαμε πώς δέν ἀναγνωρίζουμε τή Συντακτική Συνέλευση. Μόνο ἀργότερα, ὅταν πιά οἱ σοβιετικές ὀργανώσεις ἁπλώθηκαν σέ ὅλη τή χώρα καί πῆραν στά χέρια τους τήν πολιτική ἐξουσία, μόνο τότε ἀποφασίσαμε νά διαλύσουμε τή Συντακτική Συνέλευση. Τώρα βλέπουμε ὅτι στήν Οὐγγαρία καί στήν Ἐλβετία τό ζήτημα τίθεται μέ πολύ μεγαλύτερη ὀξύτητα[207]. Ἀπό τή μιά μεριά αὐτό εἶναι πολύ καλό: αὐτό μᾶς ἐμπνέει τή σταθερή πεποίθηση πώς στά δυτικοευρωπαϊκά κράτη ἡ ἐπανάσταση προχωρεῖ πιό γοργά καί θά μᾶς φέρει μεγάλες νίκες. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὅμως, αὐτό περικλείει κάποιο κίνδυνο, καί συγκεκριμένα ὅτι ἡ πάλη θά εἶναι τόσο ὁρμητική, ὥστε ἡ συνείδηση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν δέν θά μπορεῖ νά συμβαδίσει μέ μιά τέτια ἀνάπτυξη. Ἡ σημασία τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ ἐξακολουθεῖ καί τώρα νά μήν εἶναι σαφής σέ μεγάλες μάζες πολιτικά καλλιεργημένων γερμανῶν ἐργατῶν, ἐπειδή εἶναι διαπαιδαγωγημένοι μέ τό πνεῦμα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καί τῶν ἀστικῶν προκαταλήψεων.

Δεύτερο: γιά τήν ἐπέκταση τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ. Ὅταν ἀκοῦμε πόσο γρήγορα διαδίδεται ἡ ἰδέα τῶν Σοβιέτ στή Γερμανία, ἀκόμη καί στήν Ἀγγλία, αὐτό ἀποτελεῖ γιά μᾶς τήν πιό σπουδαία ἀπόδειξη πώς ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση θά νικήσει. Ἡ πορεία της μπορεῖ νά ἀνακοπεῖ μόνο γιά σύντομο χρονικό διάστημα. Ἄλλο εἶναι αὐτό πού μᾶς δηλώνουν οἱ σύντροφοι Ἄλμπερτ καί Πλάττεν, ὅτι δηλ. στά χωριά τῆς χώρας τους δέν ὑπάρχουν σχεδόν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῆς μικροαγροτιᾶς. Διάβασα στήν «Rote Fahne» ἕνα ἄρθρο πού κηρύσσεται κατά τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν, ἀλλά καί πολύ σωστά ὑπέρ τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ[208]. Ἡ ἀστική τάξη καί οἱ λακέδες της, σάν τόν Σάιντεμαν καί Σία, ἔριξαν κιόλας τό σύνθημα: Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν. Ἐμεῖς ὅμως χρειαζόμαστε μόνο Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν γῆς καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Δυστυχῶς, ἀπό τίς ἐκθέσεις τῶν συντρόφων Ἄλμπερτ καί Πλάττεν καί ἄλλων, διαπιστώνουμε ὅτι, ἄν ἐξαιρέσουμε τήν Οὐγγαρία, πολύ λίγα γίνονται γιά τήν ἐπέκταση τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος στό χωριό. Αὐτό ἀποτελεῖ ἴσως καί ἕναν συγκεκριμένο καί πολύ μεγάλο κίνδυνο γιά τήν κατάκτηση μιᾶς σίγουρης νίκης ἀπό τό γερμανικό προλεταριάτο. Ἡ νίκη μπορεῖ νά θεωρεῖται ἐξασφαλισμένη μονάχα ὅταν θά ἔχουν ὀργανωθεῖ ὄχι μόνο οἱ ἐργάτες τῆς πόλης, ἀλλά καί οἱ προλετάριοι τοῦ χωριοῦ, καί μάλιστα ὄχι ὅπως πρίν—στά συνδικάτα καί στούς συνεταιρισμούς—ἀλλά στά Σοβιέτ. Ἐμεῖς ἐξασφαλίσαμε πιό εὔκολα τή νίκη, γιατί τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 βαδίζαμε μαζί μέ τήν ἀγροτιά, μέ ὅλη τήν ἀγροτιά. Μ'αὐτή τήν ἔννοια ἡ ἐπανάστασή μας ἦταν τότε ἀστική. Τό πρῶτο μέτρο τῆς προλεταριακῆς μας κυβέρνησης ἦταν ὅτι οἱ παλιές διεκδικήσεις ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς πού εἶχαν διατυπωθεῖ ἀκόμη ἐπί Κέρενσκι, ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν καί τίς συνελεύσεις τῶν ἀγροτῶν, ἀναγνωρίστηκαν μέ νόμο πού ἐξέδοσε ἡ κυβέρνησή μας τήν ἑπομένη τῆς ἐπανάστασης, δηλ. στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (μέ τό παλιό ἡμερολόγιο) 1917. Σ'αὐτό βρισκόταν ἡ δύναμή μας καί ἀκριβῶς γι'αὐτό μᾶς ἦταν τόσο εὔκολο νά κατακτήσουμε τή συντριπτική πλειοψηφία. Στό χωριό ἡ ἐπανάστασή μας ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ἀστική, καί μόνο ἀργότερα, ὕστερα ἀπό μισό χρόνο ἀναγκαστήκαμε νά ἀρχίσουμε στά χωριά στά πλαίσια τῆς κρατικῆς ὀργάνωσης τήν ταξική πάλη, νά συγκροτοῦμε σέ κάθε χωριό Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, τῶν μισοπρολετάριων καί νά παλεύουμε συστηματικά ἐνάντια στήν

ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ. Σέ μᾶς αὐτό ἦταν ἀναπόφευκτο, λόγω τῆς καθυστέρησης τῆς Ρωσίας. Στή δυτική Εὐρώπη τά πράγματα θά ἐξελιχθοῦν διαφορετικά, γι᾽αὐτό κι᾽ἐμεῖς πρέπει νά ὑπογραμμίσουμε ὅτι ἡ ἐπέκταση τοῦ συστήματος τῶν Σοβιέτ καί στόν πληθυσμό τῆς ὑπαίθρου μέ ἀντίστοιχες, ἴσως νέες μορφές, εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαία.

Τρίτο: πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἡ κατάκτηση κομμουνιστικῆς πλειοψηφίας στά Σοβιέτ ἀποτελεῖ τό κύριο καθῆκον σέ ὅλες τίς χῶρες, ὅπου ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν νίκησε ἀκόμη. Ἡ ἐπιτροπή μας γιά τή σύνταξη τῶν ἀποφάσεων συζήτησε χθές αὐτό τό ζήτημα. Μπορεῖ καί ἄλλοι σύντροφοι νά ποῦν τή γνώμη τους πάνω σ᾽αὐτό, θά ἤθελα ὅμως νά προτείνω νά ψηφιστοῦν τά τρία αὐτά σημεῖα καί νά μποῦν σέ ξεχωριστή ἀπόφαση. Ἐμεῖς δέν μποροῦμε βέβαια νά προδιαγράψουμε τό δρόμο ἀνάπτυξης. Εἶναι πολύ πιθανό ὅτι σέ πολλές δυτικοευρωπαϊκές χῶρες ἡ ἐπανάσταση θά ἀρχίσει πολύ γρήγορα, ἀλλά ἐμεῖς σάν ὀργανωμένο τμῆμα τῆς ἐργατικῆς τάξης, σάν κόμμα ἐπιδιώκουμε καί πρέπει νά ἐπιδιώκουμε νά πάρουμε τήν πλειοψηφία στά Σοβιέτ. Τότε ἡ νίκη μας θά εἶναι ἐξασφαλισμένη, καί καμιά δύναμη δέν θά εἶναι σέ θέση νά ἐπιχειρήσει κατιτί ἐνάντια στήν κομμουνιστική ἐπανάσταση. Ἀλλιῶς ἡ νίκη δέν θά κερδηθεῖ τόσο εὔκολα καί δέν θά εἶναι μακρόχρονη. Λοιπόν, θά ἤθελα νά προτείνω νά ψηφιστοῦν τά τρία αὐτά σημεῖα μέ μορφή εἰδικῆς ἀπόφασης.

3
ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Μέ βάση αὐτές τίς θέσεις καί τίς ἐκθέσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων χωρῶν τό συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς διακηρύσσει ὅτι τό κύριο καθῆκον τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ὅλων τῶν χωρῶν, ὅπου δέν ὑπάρχει ἀκόμη Σοβιετική ἐξουσία, συνίσταται στά ἀκόλουθα:

1) Ἐξήγηση στίς πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς ἱστορικῆς σημασίας τῆς πολιτικῆς καί ἱστορικῆς ἀναγκαιότητας μιᾶς νέας, προλεταριακῆς δημοκρατίας, πού θά πρέπει νά ἀντικαταστήσει τήν ἀστική δημοκρατία καί τόν κοινοβουλευτισμό.

2) Ἐπέκταση καί ὀργάνωση Σοβιέτ στούς ἐργάτες ὅλων τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας, καί στούς στρατιῶτες, καί στούς ναῦτες, καθώς καί στούς ἐργάτες γῆς καί στούς φτωχούς ἀγρότες.

3) Ἐξασφάλιση σταθερῆς κομμουνιστικῆς πλειοψηφίας στά Σοβιέτ.

4

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 6 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Ἄν κατορθώσαμε νά συγκεντρωθοῦμε, παρόλες τίς ἀστυνομικές διώξεις καί ἐμπόδια, ἄν μέσα σέ σύντομο διάστημα κατορθώσαμε χωρίς οὐσιαστικές διαφωνίες νά καταλήξουμε σέ σπουδαῖες ἀποφάσεις πάνω σέ ὅλα τά ἐπίμαχα ζητήματα τῆς σύγχρονης ἐπαναστατικῆς ἐποχῆς, αὐτό ὀφείλεται στό ὅτι οἱ προλεταριακές μάζες ὅλου τοῦ κόσμου ἔβαλαν πρακτικά στήν ἡμερήσια διάταξη μέ τίς ἐνέργειές τους ὅλα αὐτά τά ζητήματα καί ἄρχισαν νά τά λύνουν στήν πράξη.

Ἐδῶ δέν μᾶς ἔμεινε νά κάνουμε ἄλλο παρά νά καταχωρήσουμε ἐκεῖνο πού οἱ μάζες ἔχουν ἤδη κατακτήσει μέ τήν ἐπαναστατική τους πάλη.

Ὄχι μόνο στίς χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἀλλά καί στίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὄχι μόνο στίς ἡττημένες χῶρες, ἀλλά καί στίς νικήτριες—ὅπως λ.χ. στήν Ἀγγλία—ἐπεκτείνεται ὅλο καί περισσότερο τό κίνημα ὑπέρ τῶν Σοβιέτ, καί τό κίνημα αὐτό δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἕνα κίνημα πού ἀποβλέπει στή δημιουργία μιᾶς νέας προλεταριακῆς δημοκρατίας, κίνημα πού ἀποτελεῖ τό πιό σημαντικό βῆμα πρός τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πρός τήν πλήρη νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἡ ἀστική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου ἄς ἐξακολουθεῖ νά λυσσομανᾶ, ἄς καταδιώκει, ἄς φυλακίζει, ἀκόμη καί ἄς σκοτώνει τούς σπαρτακιστές καί τούς μπολσεβίκους—ὅλα αὐτά δέν πρόκειται νά τή βοηθήσουν. Αὐτό ἁπλῶς θά συμβάλει στό φώτισμα τῶν μαζῶν, στήν ἀπαλλαγή τους ἀπό τίς παλιές ἀστικοδημοκρατικές προκαταλήψεις καί στό ἀτσάλωμά τους στήν πάλη. Ἡ νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης σέ ὅλο τόν κόσμο εἶναι ἐξασφαλισμένη. Πλησιάζει ἡ στιγμή τῆς θεμελίωσης τῆς διεθνοῦς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Μάρτη 1919 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 52

ΚΑΤΑΚΤΗΜΕΝΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΩΡΗΜΕΝΟ

Σταθερό στήν ἐπανάσταση εἶναι μόνο ἐκεῖνο πού ἔχει κατακτηθεῖ ἀπό τίς μάζες τοῦ προλεταριάτου. Δέν ἀξίζει νά καταχωρηθεῖ παρά μόνο ἐκεῖνο πού κατακτήθηκε πραγματικά σταθερά.

Ἡ ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή Μόσχα, στίς 2 τοῦ Μάρτη 1919, σημαίνει τήν καταχώρηση τῶν κατακτήσεων ὄχι μόνο τῶν μαζῶν τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου, ὄχι μόνο τῶν προλεταριακῶν μαζῶν τῆς Ρωσίας, ἀλλά καί τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Ἑλβετίας—κοντολογῆς, τῶν διεθνῶν προλεταριακῶν μαζῶν.

Καί ἀκριβῶς γι'αὐτό, ἡ ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς εἶναι ἕνα ἔργο σταθερό.

Ἐδῶ καί τέσσερις μῆνες δέν μποροῦσε ἀκόμη νά πεῖ κανείς ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ σοβιετική μορφή κράτους ἀποτελεῖ μιά διεθνή κατάκτηση. Αὐτή περιεῖχε κάτι, καί μάλιστα κάτι οὐσιαστικό πού ἀνῆκε ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες. Ἀλλά, πρίν νά τό ἐπαληθεύσει στήν πράξη, δέν μποροῦσε ἀκόμη νά πεῖ κανείς τί ἀλλαγές θά φέρει ἡ παραπέρα ἐξέλιξη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης καί πόσο βαθιές καί σπουδαῖες θά εἶναι οἱ ἀλλαγές αὐτές.

Ἡ γερμανική ἐπανάσταση ἀποτέλεσε τήν ἐπαλήθευση αὐτή. Μιά προηγμένη καπιταλιστική χώρα—ὕστερα ἀπό μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες—παρουσίασε σέ ὅλο τόν κόσμο, μέσα σέ σύντομο χρονικό διάστημα, μέσα σέ ἑκατό μέρες καί κάτι, ὄχι μόνο τίς ἴδιες βασικές δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης, ὄχι μόνο τήν ἴδια κύρια κατεύθυνσή της, ἀλλά καί τήν ἴδια βασική μορφή τῆς νέας, προλεταριακῆς δημοκρατίας: τά Σοβιέτ.

Καί παράλληλα, στήν Ἀγγλία, χώρα νικήτρια, χώρα μέ τίς

πιό πολλές ἀποικίες, χώρα πού ἦταν καί ἀκουγόταν γιά πάρα πολύ καιρό σάν ὑπόδειγμα «κοινωνικῆς εἰρήνης», χώρα μέ τόν πιό παλιό καπιταλισμό, βλέπουμε μιά πλατιά, ἀσυγκράτητη, θυελλώδη καί ἰσχυρή ἀνάπτυξη τῶν Σοβιέτ καί τῶν νέων σοβιετικῶν μορφῶν μαζικῆς προλεταριακῆς πάλης—τά «Shop Stewards Committees», δηλ. ἐπιτροπές τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων.

Στήν 'Αμερική, στήν πιό ἰσχυρή καί πιό νεαρή καπιταλιστική χώρα, οἱ ἐργατικές μάζες ἐκδηλώνουν τεράστια συμπάθεια πρός τά Σοβιέτ.

Ἔσπασε ὁ πάγος.

Τά Σοβιέτ νίκησαν σέ ὅλο τόν κόσμο.

Νίκησαν πρῶτα ἀπό ὅλα καί πάνω ἀπό ὅλα μέ τήν ἔννοια ὅτι κέρδισαν τή συμπάθεια τῶν προλεταριακῶν μαζῶν. Αὐτό εἶναι τό κυριότερο. Κανενός εἴδους θηριωδίες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, κανενός εἴδους διώξεις καί δολοφονίες τῶν μπολσεβίκων δέν μποροῦν νά ἀποσπάσουν ἀπό τίς μάζες αὐτή τήν κατάκτηση. Ὅσο περισσότερες θηριωδίες θά διαπράττει ἡ «δημοκρατική» ἀστική τάξη, τόσο περισσότερο θά στερεώνουν αὐτές οἱ κατακτήσεις στήν ψυχή τῶν προλεταριακῶν μαζῶν, στίς διαθέσεις τους, στή συνείδησή τους, στήν ἡρωική τους ἑτοιμασία γιά ἀγώνα.

Ἔσπασε ὁ πάγος.

Νά γιατί οἱ ἐργασίες τῆς Διεθνοῦς συνδιάσκεψης τῶν κομμουνιστῶν στή Μόσχα, πού ἵδρυσε τήν ΙΙΙ Διεθνή, διεξήχθηκαν τόσο εὔκολα, τόσο ὁμαλά, μέ τόση ἤρεμη καί σταθερή ἀποφασιστικότητα.

Καταχωρήσαμε ὅ,τι ἔχει πιά κατακτηθεῖ. Γράψαμε στό χαρτί ὅ,τι ἦταν πιά στερεωμένο στή συνείδηση τῶν μαζῶν. Ὅλοι ἔμαθαν—κάτι περισσότερο: ὅλοι εἶδαν, ἔνιωσαν, ἀντιλήφθηκαν, ὁ καθένας μέ βάση τήν πείρα τῆς χώρας του, ὅτι ἄρχισε νά φουντώνει ἕνα νέο προλεταριακό κίνημα, πρωτοείδωτο στόν κόσμο ὡς πρός τή δύναμη καί τό βάθος του, ὅτι τό κίνημα αὐτό δέν μπορεῖ νά βολευτεῖ μέσα σέ κανενός εἴδους παλιά καλούπια, ὅτι δέν μποροῦν πιά νά τό ἀνακόψουν οἱ μεγάλοι μάστοροι τοῦ μικροπολιτικαντισμοῦ, οὔτε οἱ διάφοροι Λόυντ Τζώρτζ καί Οὐίλσων, ἥρωες τοῦ ἀγγλοαμερικανικοῦ «δημοκρατικοῦ» καπιταλισμοῦ, παγκόσμια φημισμένοι γιά τήν πείρα καί τήν καπατσοσύνη τους, οὔτε καί οἱ διάφοροι ξεσκολισμένοι Χέντερσον, Ρενοντέλ, Μπράντινγκ καί ὅλοι οἱ ἄλλοι ἥρωες τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ.

Τό νέο κίνημα προχωρεῖ πρός τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, προχωρεῖ παρόλες τίς ταλαντεύσεις, παρόλες τίς βαριές ἧττες, παρόλο τό ἀνήκουστο καί ἀπίστευτο «ρωσικό» χάος (ἄν κρίνει κανείς ἐπιφανειακά, ἐπιπόλαια)—προχωρεῖ πρός τή *Σοβιετική ἐξουσία* μέ ὁρμή χειμάρου ἑκατομμυρίων καί δεκάδων ἑκατομμυρίων προλετάριων, πού σαρώνει τά πάντα στό πέρασμά του.

Αὐτό τό καταχωρήσαμε. Στίς ἀποφάσεις, στίς θέσεις, στίς ἐκθέσεις καί στούς λόγους μας κατακυρώθηκε ὅ,τι ἤδη ἔχει κατακτηθεῖ.

Ἡ θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ, κάτω ἀπό τό ἄπλετο φῶς τῆς νέας, πλούσιας πείρας τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν, πού εἶναι παγκόσμιο ἀπόκτημα, μᾶς βοήθησε νά καταλάβουμε σέ ὅλη της τήν ἔκταση τή νομοτέλεια τῶν συντελούμενων. Ἡ πείρα αὐτή θά βοηθήσει τούς προλετάριους ὅλου τοῦ κόσμου, πού παλεύουν γιά τήν ἀνατροπή τῆς καπιταλιστικῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς, νά ἀντιληφθοῦν πιό καθαρά τούς σκοπούς τῆς πάλης τους, νά προχωρήσουν πιό σταθερά στό χαραγμένο πιά δρόμο, νά κατακτήσουν πιό σίγουρα καί πιό σταθερά τή νίκη καί νά τήν κατοχυρώσουν.

Ἡ ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς εἶναι τό κατώφλι τῆς διεθνοῦς δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ, τῆς διεθνοῦς νίκης τοῦ κομμουνισμοῦ.

5 τοῦ Μάρτη 1919.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 51, 6 τοῦ Μάρτη 1919
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ), ΤΟΥ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ, ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΟ ΓΙΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
6 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1919

(Θυελλώδεις έπευφημίες.) Σύντροφοι, δέν κατορθώσαμε νά συγκεντρώσουμε στό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐκπροσώπους ἀπό όλες τίς χῶρες, ὅπου ἡ ὀργάνωση αὐτή ἔχει ἀφοσιωμένους φίλους, ὅπου ὑπάρχουν ἐργάτες πού μᾶς συμπαθοῦν ὁλόψυχα. Γι'αὐτό ἐπιτρέψτε μου νά ἀρχίσω μέ τήν παράθεση μιᾶς μικρῆς περικοπῆς, πού θά σᾶς δείξει ὅτι στήν πραγματικότητα ἔχουμε πολύ περισσότερους φίλους ἀπ'ὅσους βλέπουμε, ἀπ'ὅσους ξέρουμε καί ἀπ'ὅσους μπορούσαμε νά συγκεντρώσουμε ἐδῶ, στή Μόσχα, παρόλα τά μέτρα δίωξης, παρόλο τό συνασπισμό τῆς φαινομενικά παντοδύναμης ἀστικῆς τάξης ὅλου τοῦ κόσμου. Τά μέτρα αὐτά ἔφτασαν ὥς τό σημεῖο νά γίνονται προσπάθειες νά μᾶς περιχαρακώσουν μέσα σέ ἕνα ἀληθινό σινικό τεῖχος, νά διώχνουν τούς μπολσεβίκους ἀπό τίς πιό ἐλεύθερες δημοκρατίες τοῦ κόσμου κατά δεκάδες καί ντουζίνες, σάν νά ὑπῆρχε φόβος πώς μιά δεκάδα ἤ μιά ντουζίνα μπολσεβίκοι θά μποροῦσαν νά μολύνουν ὅλο τόν κόσμο· ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε ὅτι αὐτός ὁ φόβος εἶναι γελοῖος, γιατί οἱ μπολσεβίκοι ἔχουν ἤδη μολύνει ὅλο τόν κόσμο, γιατί ἡ πάλη τῶν ρώσων ἐργατῶν ἔκανε ὥστε οἱ ἐργατικές μάζες ὅλων τῶν χωρῶν νά ξέρουν ὅτι ἐδῶ, στή Ρωσία, κρίνεται ἡ τύχη τῆς γενικῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Σύντροφοι, νά, ἔχω στό χέρι τήν ἐφημερίδα «L'Humanité»[209], γαλλική ἐφημερίδα πού ὁ προσανατολισμός της ἀντα-

ποκρίνεται πιό πολύ στόν προσανατολισμό τῶν δικῶν μας μενσεβίκων ἤ τῶν δεξιῶν ἐσέρων. Στή διάρκεια τοῦ πολέμου ἡ ἐφημερίδα αὐτή εἶχε ξεσηκώσει ἀμείλικτη συκοφαντική ἐκστρατεία ἐνάντια στόν καθένα πού ἀκολουθοῦσε τήν ἄποψή μας. Τώρα ἡ ἐφημερίδα αὐτή ὑπερασπίζει ἐκείνους πού στή διάρκεια τοῦ πολέμου βάδιζαν μαζί μέ τήν ἀστική τάξη τῶν χωρῶν τους. Καί νά, ἡ ἐφημερίδα αὐτή, στό φύλλο τῆς 13 τοῦ Γενάρη 1919 ἀναφέρει ὅτι στό Παρίσι ἔγινε μιά τεράστια, ὅπως ὁμολογεῖ ἡ ἴδια ἡ ἐφημερίδα, συγκέντρωση τοῦ ἀκτίφ τοῦ Κόμματος καί τῶν ἐργατικῶν σωματείων τῆς ὁμοσπονδίας τοῦ Σηκουάνα, δηλ. τοῦ διαμερίσματος πού βρίσκεται πιό κοντά στό Παρίσι καί εἶναι κέντρο τοῦ προλεταριακοῦ κινήματος, κέντρο ὁλόκληρης τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς Γαλλίας. Στή συγκέντρωση αὐτή μίλησε πρῶτα-πρῶτα ὁ Μπράκ—σοσιαλιστής πού σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε τήν ἄποψη τῶν δικῶν μας μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἀμυνιτῶν. Τούτη τή φορά παρουσιάστηκε μειλίχιος καί ταπεινός. Οὔτε λέξη γιά κανένα νευραλγικό ζήτημα! Καταλήγοντας, δήλωσε ὅτι τάσσεται κατά τῆς ἐπέμβασης τῆς κυβέρνησης τῆς χώρας του στήν πάλη τοῦ προλεταριάτου τῶν ἄλλων χωρῶν. Τά λόγια αὐτά τά κάλυψαν χειροκροτήματα. Μίλησε ὕστερα ἕνας ἀπό τούς ὁμοϊδεάτες του, κάποιος Πιέρ Λαβάλ. Μίλησε γιά τήν ἀποστράτευση, γιά τό πιό νευραλγικό ζήτημα τῆς σημερινῆς Γαλλίας, τῆς χώρας πού ἔδοσε σ'αὐτό τόν ἐγκληματικό πόλεμο τά περισσότερα ἴσως θύματα ἀπό κάθε ἄλλη. Καί ἡ χώρα αὐτή βλέπει τώρα ὅτι ἡ ἀποστράτευση παρελκύεται, φρενάρεται, ὅτι δέν ὑπάρχει ἡ ἐπιθυμία νά πραγματοποιηθεῖ καί ὅτι προετοιμάζεται ἕνας νέος πόλεμος πού, προφανῶς, θά ἐπιβάλει στούς γάλλους ἐργάτες νέες θυσίες, γιά νά θησαυρίσουν ἀκόμη πιό πολύ οἱ γάλλοι ἤ οἱ ἄγγλοι καπιταλιστές. Καί νά πού ἡ ἐφημερίδα δηλώνει ὅτι τό πλῆθος ἄκουγε τόν ρήτορα Πιέρ Λαβάλ, ἀλλά οἱ ἐχθρικές πρός τόν μπολσεβικισμό δηλώσεις του προκάλεσαν τέτιες διαμαρτυρίες, τέτιο σάλο, ὥστε δέν μπόρεσε νά συνεχιστεῖ ἡ συγκέντρωση. Ὕστερα ἀπ'αὐτό ὁ πολίτης Πιέρ Ρενοντέλ δέν μπόρεσε νά πάρει τό λόγο καί ἡ συγκέντρωση τέλειωσε μέ μιά σύντομη ἐπέμβαση τοῦ πολίτη Περικά. Πρόκειται γιά ἕναν ἀπό τούς λίγους ἐκπροσώπους τοῦ γαλλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού εἶναι βασικά ἀλληλέγγυος μαζί μας. Κι'ἔτσι ἡ ἐφημερίδα εἶναι ἀναγκασμένη νά ὁμολογήσει ὅτι, ἀπό τή στιγμή πού ἕνας ρήτορας ἄρχισε νά μιλάει ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ἡ συγκέντρωση δέν τόν ἄφησε νά συνεχίσει.

Σύντροφοι, δέν μπορέσαμε νά ἔχουμε ἐδῶ σήμερα οὔτε ἕναν ἐκπρόσωπο κατευθείαν ἀπό τή Γαλλία· μέ μεγάλες δυσκολίες μπόρεσε νά φτάσει ὥς ἐδῶ μόνο ἕνας γάλλος, ὁ σ. Γκιλμπό. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.) Θά μιλήσει ὁ ἴδιος σήμερα. Ἔκανε μῆνες ὁλόκληρους στίς φυλακές τῆς Ἐλβετίας, αὐτῆς τῆς ἐλεύθερης δημοκρατίας, μέ τήν κατηγορία ὅτι ἔχει ἐπαφή μέ τόν Λένιν καί προετοιμάζει ἐπανάσταση στήν Ἐλβετία. Περνώντας τή Γερμανία, τόν συνόδευαν χωροφύλακες καί ἀξιωματικοί ἀπό φόβο, προφανῶς, μήπως τοῦ πέσει κανένα σπίρτο καί πάρει φωτιά ἡ Γερμανία. Ἀλλά ἡ Γερμανία φλέγεται καί χωρίς τέτιο σπίρτο. Καί στή Γαλλία, ὅπως βλέπουμε, ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού συμπαθοῦν τό μπολσεβίκικο κίνημα. Οἱ μάζες τῆς Γαλλίας συγκαταλέγονται ἴσως ἀνάμεσα στίς πιό ἔμπειρες, στίς πιό καλλιεργημένες πολιτικά, τίς πιό δραστήριες καί εὐαίσθητες μάζες. Δέν ἐπιτρέπουν σέ ἕναν ρήτορα σέ λαϊκή συγκέντρωση νά κάνει κανένα φάλτσο—τόν σταματοῦν. Πάλι καλά, γιατί γιά τή γαλλική ἰδιοσυγκρασία δέν ἦταν καί μεγάλο πράγμα νά τόν κατεβάσουν ἀπό τό βῆμα! Γι'αὐτό, ὅταν μιά ἐφημερίδα ἐχθρική πρός ἐμᾶς, ὁμολογεῖ ὅ,τι συνέβηκε σ'αὐτή τή μεγάλη συγκέντρωση, ἐμεῖς λέμε: τό γαλλικό προλεταριάτο εἶναι μαζί μας.

Θά σᾶς διαβάσω ἀκόμη μερικές γραμμές ἀπό ἰταλική ἐφημερίδα. Καταβάλλουν τόσο μεγάλες προσπάθειες νά μᾶς ἀπομονώσουν ἀπό ὅλο τόν κόσμο, ὥστε πολύ σπάνια μποροῦμε νά πάρουμε σοσιαλιστικές ἐφημερίδες ἀπό ἄλλες χῶρες. Σάν κάτι σπάνιο ἔφτασε σέ μᾶς ἕνα φύλλο τῆς ἰταλικῆς ἐφημερίδας «Avanti!»[210], ὄργανο τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού εἶχε πάρει μέρος στό Τσίμμερβαλντ, πάλεψε ἐνάντια στόν πόλεμο καί πού τώρα ἀποφάσισε νά μή πάρει μέρος στό συνέδριο τῶν κίτρινων στή Βέρνη, στό συνέδριο τῆς παλιᾶς Διεθνοῦς, στό ὁποῖο συμμετέχουν ἄνθρωποι πού μαζί μέ τίς κυβερνήσεις τους βοήθησαν νά παραταθεῖ ὁ ἐγκληματικός αὐτός πόλεμος. Ὥς τώρα ἡ ἐφημερίδα «Avanti!» ἐκδίδεται κάτω ἀπό αὐστηρή λογοκρισία. Κι'ὅμως στό φύλλο αὐτό, πού τυχαῖα ἔπεσε στά χέρια μας, διαβάζω μιά ἀνταπόκριση γιά τήν κομματική ζωή κάποιας κωμόπολης Καβριάγκο—πρέπει νά εἶναι πολύ ἀπόμερη, γιατί δέν μπορεῖ νά βρεθεῖ στό χάρτη—καί βλέπω ὅτι ἐκεῖ οἱ ἐργάτες σέ μιά συγκέντρωσή τους ἐνέκριναν ψήφισμα, στό ὁποῖο ἐκφράζουν τή συμπάθειά τους πρός τήν ἐφημερίδα τους γιά τήν ἀδιαλλαξία της καί δηλώνουν ὅτι ἐπιδοκιμάζουν τούς γερμανούς σπαρτακιστές· ἀκολουθοῦν λό-

για, πού ἄν καί γραμμένα στά ἰταλικά τά καταλαβαίνει ὅλος ὁ κόσμος: «Sovietisti russi»—χαιρετίζουν τούς ρώσους «σοβιετιστές» καί ἐκφράζουν τήν ἐπιθυμία τό πρόγραμμα τῶν ρώσων καί τῶν γερμανῶν ἐπαναστατῶν νά γίνει ἀποδεκτό σέ ὅλο τόν κόσμο καί νά συντελέσει στήν ὁλοκλήρωση τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί τή στρατιωτική κυριαρχία. Καί νά, ὅταν διαβάζεις αὐτό τό ψήφισμα, πού πάρθηκε σέ κάποια ἀπόμερη ἰταλική κωμόπολη, σάν τή δική μας Ποσεχόνιε, ἔχεις κάθε δικαίωμα νά πεῖς: οἱ μάζες τῆς Ἰταλίας εἶναι μαζί μας, οἱ μάζες τῆς Ἰταλίας κατάλαβαν τί εἶναι οἱ ρῶσοι «σοβιετιστές», τί εἶναι τό πρόγραμμα τῶν ρώσων «σοβιετιστῶν» καί τῶν γερμανῶν σπαρτακιστῶν. Κι᾿ ἐμεῖς τότε οὔτε κάν εἴχαμε τέτιο πρόγραμμα! Δέν εἴχαμε κανένα κοινό πρόγραμμα μέ τούς γερμανούς σπαρτακιστές· ἀλλά οἱ ἰταλοί ἐργάτες ρίχνουν στά σκουπίδια ὅσα διαβάζουν στόν ἀστικό Τύπο τους πού, ἐξαγορασμένος ἀπό τούς ἑκατομμυριούχους καί τούς δισεκατομμυριούχους, διαδίδει σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα συκοφαντίες ἐναντίον μας. Ὁ Τύπος αὐτός δέν μπόρεσε νά ἐξαπατήσει τούς ἰταλούς ἐργάτες. Οἱ ἰταλοί ἐργάτες κατάλαβαν τί εἶναι οἱ σπαρτακιστές καί οἱ «σοβιετιστές» καί εἶπαν ὅτι συμπαθοῦν τό πρόγραμμά τους—τότε πού οὔτε κάν ὑπῆρχε τό πρόγραμμα αὐτό. Νά γιατί ἦταν τόσο εὔκολο τό καθῆκον μας στό συνέδριο αὐτό. Χρειάστηκε μόνο νά διατυπώσουμε σάν πρόγραμμα αὐτό πού διατυπώθηκε ἤδη στή συνείδηση καί στίς καρδιές τῶν ἐργατῶν, ἀκόμη κι᾿ ἐκείνων πού εἶναι χωμένοι σέ κάποια ἀπόμερη πολιτειούλα, ἀποκομένοι ἀπό μᾶς μέ ἀστυνομικές καί στρατιωτικές ζῶνες. Νά γιατί μπορέσαμε νά καταλήξουμε τόσο εὔκολα, σάν ἕνας ἄνθρωπος, σέ ὁμόφωνη ἀπόφαση πάνω σέ ὅλα τά βασικά ζητήματα, καί εἴμαστε ἀπόλυτα βέβαιοι ὅτι οἱ ἀποφάσεις αὐτές θά ἔχουν ἰσχυρή ἀπήχηση στό προλεταριάτο ὅλων τῶν χωρῶν.

Τό σοβιετικό κίνημα, σύντροφοι, νά ἡ μορφή πού κατακτήθηκε στή Ρωσία, πού ἐπεκτείνεται τώρα σέ ὅλο τόν κόσμο καί μόνο μέ τήν ὀνομασία του προσφέρει στούς ἐργάτες ἕνα ὁλόκληρο πρόγραμμα. Ἐλπίζω, σύντροφοι, ὅτι ἐμεῖς πού μᾶς ἔλαχε ἡ μεγάλη εὐτυχία νά ἀναπτύξουμε τή σοβιετική μορφή ὥς τή νίκη, δέν θά πέσουμε σέ κατάσταση ἀνθρώπων, γιά τούς ὁποίους θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς ὅτι ξιπάστηκαν.

Σύντροφοι, ξέρουμε πολύ καλά πώς, ἄν σέ μᾶς ἔλαχε ὁ κλῆρος νά πάρουμε πρῶτοι μέρος στή σοβιετική προλεταριακή ἐπανάσταση, αὐτό ἔγινε ὄχι ἐπειδή εἴμασταν τό ἴδιο ἤ καί

καλύτερα προετοιμασμένοι ἀπ'ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἐργάτες, ἀλλά ἐπειδή εἴμασταν πιό ἄσχημα προετοιμασμένοι. 'Ακριβῶς αὐτό τό περιστατικό καθόρισε τό ὅτι βρεθήκαμε ἀντιμέτωποι μέ τόν πιό ἄγριο, τόν πιό σαραβαλιασμένο ἐχθρό, ἀκριβῶς αὐτό τό περιστατικό προκαθόρισε τήν ἐξωτερική εὐρύτητα τῆς ἐπανάστασης. Ξέρουμε ὅμως καί ὅτι τά Σοβιέτ ὑπάρχουν σέ μᾶς καί μέχρι σήμερα, ὅτι παλεύουν μέ τεράστιες δυσκολίες, οἱ ὁποῖες ὀφείλονται στό χαμηλό πολιτιστικό ἐπίπεδο καί στό βάρος πού μᾶς πιέζει ἕνα χρόνο τώρα καί παραπάνω, πού στεκόμαστε στό πόστο μας μόνοι, ὅταν μᾶς κυκλώνουν οἱ ἐχθροί ἀπό παντοῦ καί ὅταν, τό ξέρετε πολύ καλά, μᾶς βρῆκαν ἀπίστευτα μαρτύρια, ἡ μάστιγα τῆς πείνας καί φοβερά βάσανα.

Σύντροφοι, αὐτοί πού τάσσονται ἄμεσα ἤ ἔμμεσα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐπιχειροῦν συχνά νά ἀπευθυνθοῦν στούς ἐργάτες, νά τούς μιλήσουν γιά τά μεγάλα βάσανα πού περνοῦν τώρα οἱ ἐργάτες καί νά τούς κάνουν ἔτσι νά ἀγανακτήσουν. 'Αλλά ἐμεῖς τούς λέμε: ναί, τά βάσανα αὐτά εἶναι μεγάλα καί δέν σᾶς τό κρύβουμε. Ἔτσι λέμε ἐμεῖς στούς ἐργάτες κι'ἐκεῖνοι τό ξέρουν καλά ἀπό τήν ἴδια τους τήν πείρα. Ὅπως βλέπετε, ἀγωνιζόμαστε ὄχι μόνο ὑπέρ τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ γιά μᾶς, ὄχι μόνο γιά νά θυμοῦνται τά παιδιά μας τούς καπιταλιστές καί τούς τσιφλικάδες σάν προϊστορικά τέρατα· ἀγωνιζόμαστε γιά νά νικήσουν μαζί μέ μᾶς οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου.

Καί αὐτό τό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού διαπίστωσε ὅτι τά Σοβιέτ κερδίζουν τή συμπάθεια τῶν ἐργατῶν σέ ὅλο τόν κόσμο, μᾶς δείχνει ὅτι ἡ ὑπόθεση τῆς νίκης τῆς διεθνοῦς κομμουνιστικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἐξασφαλισμένη. (Χειροκροτήματα.) Ἡ ἀστική τάξη θά ὀργιάσει ἀκόμη σέ μιά σειρά χῶρες, ἐκεῖ ἡ ἀστική τάξη ἄρχισε ἤδη νά προετοιμάζει τήν ἐξόντωση τῶν καλύτερων ἀνθρώπων, τῶν καλύτερων ἐκπροσώπων τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅπως δείχνει ἡ θηριώδης δολοφονία τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ καί τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ ἀπό τούς λευκοφρουρίτες. Τέτιες θυσίες εἶναι ἀναπόφευκτες. Δέν ζητᾶμε συμφωνία μέ τήν ἀστική τάξη, τραβᾶμε γιά τήν τελική καί ἀποφασιστική μάχη ἐναντίον της· ξέρουμε ὅμως ὅτι ὕστερα ἀπό τά βάσανα, τά μαρτύρια καί τίς συμφορές τοῦ πολέμου, ὅταν οἱ μάζες σέ ὅλο τόν κόσμο παλεύουν γιά τήν ἀποστράτευση, ὅταν νιώθουν ὅτι ἐξαπατήθηκαν καί καταλαβαίνουν πόσο καταθλιπτικοί εἶναι οἱ φόροι πού τούς φόρτωσαν οἱ καπιταλιστές, οἱ ὁποῖοι μακέλεψαν δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους γιά τό ποιός θά τσεπώσει τά

μεγαλύτερα κέρδη—ξέρουμε ὅτι πέρασαν οἱ καιροί τῆς κυριαρχίας αὐτῶν τῶν ληστῶν!

Τώρα πού ἡ λέξη «Σοβιέτ» ἔγινε κατανοητή σέ ὅλους, ἡ νίκη τῆς κομμουνιστικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἐξασφαλισμένη. Οἱ σύντροφοι πού βρίσκονται σ'αὐτή τήν αἴθουσα εἶδαν πῶς ἱδρύθηκε ἡ πρώτη Σοβιετική Δημοκρατία, βλέπουν τώρα πῶς ἱδρύθηκε ἡ ΙΙΙ, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής (χειροκροτήματα.) Θά δοῦν ὅλοι καί πῶς θά ἱδρυθεῖ ἡ Παγκόσμια Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ. (Χειροκροτήματα.)

Σύντομες δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 7 τοῦ Μάρτη 1919 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 52 καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 52

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό Μάη τοῦ 1919 στήν μπροσούρα «Πανηγυρική Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν, τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ, τοῦ Πανρωσικοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας, ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς ἵδρυσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΡΕΦΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1919

῾Ο σύντρ. Λένιν ἄρχισε τό λόγο του ἀπό τήν τελευταία φράση τοῦ γράμματος τῶν ἀκροατριῶν, λέγοντας νά κρατήσουν τό λόγο τους καί νά δημιουργήσουν ἰσχυρό στρατό τῶν μετόπισθεν[211]. Μόνο μέ τή βοήθεια τῶν γυναικῶν, τή σύνεση καί τή συνειδητότητά τους, μπορεῖ νά δυναμώσει ἡ οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας· ταυτόχρονα ἀνάφερε ὅτι ἡ μή συνειδητή μάζα τῶν γυναικῶν ἔμπαινε ἐμπόδιο στίς προηγούμενες ἐπαναστάσεις.

Δημοσιεύτηκε τό 1919 στήν μπροσούρα «Λαϊκό 'Επιτροπάτο Κοινωνικῆς Προνοίας. Ἔκθεση γιά τό Τμῆμα προστασίας τῆς μητρότητας καί τῆς βρεφικῆς ἡλικίας ἀπό τήν 1 τοῦ Μάη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ Μάη 1919»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ [212]

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), δίνοντας μιά τέτια ὁδηγία, προτείνει ἡ δουλιά νά καθοδηγεῖται ἀπό τήν ἀρχή πού ἔχει καθιερωθεῖ: ἀπό τούς φτωχούς ἀγρότες τίποτε, ἀπό τό μεσαῖο μέτρια, ἀπό τόν πλούσιο πολλά.

Συμβουλεύουμε τό πλεόνασμα νά καθοριστεῖ στό ἀνώτατο ὅριο, *λογουχάρη*, γιά ὅλη τήν Οὐκρανία 500 ἑκατομμύρια πούτια, γιά τό παρακράτημα ὅμως νά παρθεῖ τό ἕνα πέμπτο, ἤ τό ἕνα δέκατο ἀπό τό ποσό αὐτό.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ*

I. Πρίν ἀπό τή νέα σοδιά—κρίσιμη περίοδος τῆς ἐπανάστασης.
'Ανώτατο σημεῖο τῆς κρίσης.

II. «'Η στρατιωτική κατάσταση» καθοριστική:
τσεχοσλοβάκοι (15 ἑκατομμύρια)[213] + λευκοφρουρίτες
τσιφλικάδες
καπιταλιστές

Μούρμαν

'Αλεξέγεφ στήν Τιχορέτσκαγια

Μπακού (ντασνάκι + ἄγγλοι)
Τουρκεστάν (ἄγγλοι)

III. «'Η περικύκλωση τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν. «'Ο κλοιός». 'Εξαγόρασαν καί ἀγόρασαν τήν ἀστική τάξη, σέ συμμαχία μ'αὐτή.

IV. Τά τρόφιμα. Νά μᾶς ἀποκόψουν ἀπό τά σιτηρά.

V. «Οἱ ἐξεγέρσεις τῶν κουλάκων».
'Ο ταξικός χαρακτήρας εἶναι ἐντελῶς ξεκάθαρος:
τό προλεταριάτο + ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ
versus** στούς κουλάκους καί στήν ἀστική τάξη
οἱ ταλαντεύσεις τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.

VI. 'Η κούραση ἀπό τόν πόλεμο
(*Σ ι μ π ί ρ σ κ:* ἀγροτικό κυβερνεῖο)
+ ἡ προδοσία τῶν ἡγετῶν (ὅπως ἔγινε καί στή Μεγάλη γαλλική ἐπανάσταση).

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 1-19. *'Η Σύντ.*

** — ἐνάντια. *'Η Σύντ.*

VII. Καί στό μεταξύ *ἀποφασίζει ἡ πολεμική κατάσταση*, ἀποφασίζει ὁ πόλεμος (ὁ ἐμφύλιος).
"Ολες οἱ δυνάμεις γιά τόν πόλεμο!
"Ολες οἱ δυνάμεις ἐνάντια στούς τσεχοσλοβάκους.
Ἡ παρασπονδία καί ἡ προδοσία τῶν ἀριστερῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν.

VIII. Γιατί γίνεται ὁ ἀγώνας; Τί κρίνεται τώρα;
α)᾿Επαναφορά τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.
β)᾿Αποκατάσταση τοῦ μετώπου, *νά μᾶς τραβήξουν στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.*

Τσεχοσλοβακικό μέτωπο (15 ἑκατομμύρια ρούβλ.)
Μούρμαν
᾿Αλεξέγεφ
Μπακού
α Τουρκεστάν
Ἡ κατάσταση τῶν τάξεων: ἐξέγερση τῶν κουλάκων· ἀποφα-
β σιστική μάχη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Ἡ φτωχολογιά καί οἱ ἐργαζόμενοι versus στήν ἀστική τάξη.
Τό προλεταριάτο κι᾿ἡ φτωχολογιά: ποιός θά προσελκύσει.
...*Τρόφιμα*...
Ἡ κούραση ἀπό τόν πόλεμο: προδοσίες τῶν ἡγετῶν·
γ ἡ παράδοση τῆς πόλης Σιμπίρσκ (παρόμοια παραδείγματα ὑπῆρχαν στή Μεγάλη γαλλική ἐπανάσταση: καμιά ἀπελπισία).
δ Ἡ πολεμική κατάσταση: ἀποφασίζει ἡ στρατιωτική ἔκβαση.
ε ᾿Αποκατάσταση τοῦ μετώπου: ὑποταγή *ὅλης* τῆς χώρας στούς ἰμπεριαλιστές.
α)Ἡ ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.
β) Νά μᾶς τραβήξουν μέ τή βία στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί στήν ἰμπεριαλιστική σκλαβιά.

Γράφτηκε στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ ᾿Ιούλη, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 29 τοῦ ᾿Ιούλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΟΥ
ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ *

1. Μιά ἀπό τίς πιό κρίσιμες στιγμές τῆς ὡρίμανσης τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

2. Ὁ πόλεμος ἐξάντλησε καί ———
πλούτισε... etc., etc.

3. Παράδειγμα ἡ Ρωσία...
{Σύνταγμα
γῆ
ἐργοστάσια}

4. Ἐσωτερικές δυνάμεις τοῦ κεφαλαίου (στή Ρωσία) δέν ὑπάρχουν... *ἔξω*...
Γερμανία
Ἀγγλία + Γαλλία.

5. Παρατεντώνουν (Ἀγγλία + Γαλλία) μέχρι τέλος τίς χορδές πού ἀρχίζουν νά σπᾶνε
{Αὐστρία καί Ἰταλία—στίς παραμονές τῆς ἐπανάστασης
Γερμανία—μαζικές ἀπεργίες, ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ, προδοσίες τῶν στρατιωτῶν}
{Γαλλία—διαδηλώσεις ἐνάντια στήν ἐπέμβαση
Ἀγγλία—καταγγελία τῆς «ταξικῆς εἰρήνης».}

6. Ἀγωνιζόμαστε ὄχι μόνο γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία, ἀλλά καί σέ ὅλο τόν κόσμο.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 74-78. *Ἡ Σύντ.*

7. Καί στήν πάλη αὐτή πολύ σοβαρή σημασία ἔχει ἡ δημόσια ἐκπαίδευση...

8. = *ἕνα μέρος* τῆς πάλης αὐτῆς.

9. Ἡ ἐκπαίδευση τοῦ λαοῦ στήν καπιταλιστική κοινωνία:
{ εὐπρεπή ὑπηρέτη
ἐπιδέξιο δοῦλο
πειθήνιο ὑπάλληλο }

10. Στό σοσιαλισμό: ...ὥστε ἐκεῖνοι πού ὁ καπιταλισμός τούς πετοῦσε στίς γραμμές τῶν πιό ταπεινῶν, κατατρεγμένων, καθυστερημένων,
— ὥστε νά διευθύνουν *μόνοι* τους *ὅλη* τή βιομηχανία, *ὅλη* τήν παραγωγή...

11. Ἡ πάλη τῶν τάξεων: σαμποτάζ...
χρησιμοποιοῦν τή *δύναμη τῆς γνώσης* σάν *μονοπώλιο* τῶν πλούσιων ἐνάντια στούς ἐργαζόμενους.
Ἔχει σπάσει πιά (στό κύριο μέρος) τό σαμποτάζ αὐτό.

12. «Νά πᾶμε στό λαό»... «Συμμαχία τῆς ἐπιστήμης καί τῶν ἐργατῶν»...

Γράφτηκε στίς 27-28 τοῦ Αὐγούστου 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

*ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ**

1
ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

1. (α) Δέν εἴμασταν ποτέ τόσο κοντά στήν παγκόσμια προλεταριακή ἐπανάσταση
   (β) — **καί ποτέ** δέν εἴμασταν σέ τόσο ἐπικίνδυνη κατάσταση.

2. Ad**α Βουλγαρία
   Αὐστρία
   Γερμανία[214]
   Συγκέντρωση 2000 ἀτόμων στό Παρίσι (καί διάβασμα τοῦ γράμματος τοῦ Σαντούλ στό συνέδριο[215])
   ᾿Αγγλία: τά κόμματα[216]
   ᾿Ισπανία: τά χαιρετιστήρια[217].

3. Ad β: Τέλος «τῆς ἀνάπαυλας».
   Δέν ὑπάρχουν 2 δυνάμεις, ὑπάρχει μιά[218].

῾Η ἀστική τάξη τῆς Γερμανίας ταλαντεύεται, ὅμως, κατά τή γνώμη μου, *κύρια γραμμή* εἶναι ἡ συμφωνία μέ τήν ᾿Αντάντ ἐνάντια σ᾿ἐμᾶς...
Τό σχέδιο στήν Οὐκρανία... ἀποχώρηση **πρός ὄφελος** τῶν ἄγγλων...
\+ ῾Η ἀστική τάξη τῶν κατεχόμενων χωρῶν...

4. Γίναμε πιό δυνατοί——
   πιό ἰσχυρή ἀπόκρουση τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 111-128. *῾Η Σύντ.*
** — Στό σημεῖο. *῾Η Σύντ.*

5. Μέσω Δαρδανελίων καί μέσω Ρουμανίας. **Νότος.**
5. *bis:* ʽΗ Οὐκρανία specialiter *.
6. Στροφή στόν Κόκκινο Στρατό—ἔνδειξη τῆς στροφῆς σὲ ὅλη τή ζωή.
7. Νά δεκαπλασιάσουμε[219]... Γιά νά προετοιμαστοῦμε στή διάρκεια τοῦ χειμώνα γιά τό καλοκαίρι.

---

* —ἰδιαίτερα. *ʽΗ Σύντ.*

2

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

1. Οἱ ἐπιτυχίες τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης δυναμώνουν τήν ἀντεπαναστατική ἀντίσταση τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης καί τῆς 'Αντάντ πού εἶναι ἐπικεφαλῆς της...

2. 'Η Γερμανία προσπαθεῖ νά πετύχει μιάν ἄμεση συμφωνία μέ τήν 'Αντάντ ἐνάντια στήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου καί στή Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία, γιά τήν ὥρα ὅμως δέν τό κάνει αὐτό ἀνοιχτά, μιά μερίδα τῆς γερμανικῆς ἀστικῆς τάξης ἐπιχειρεῖ νά τό πραγματοποιήσει αὐτό ἔμμεσα (καί ὄχι τυπικά), προσφέροντας ἐκδουλεύσεις στήν 'Αντάντ καί δείχνοντας δουλοπρέπεια ἀπέναντί της μέ στόχο τούς μπολσεβίκους.

+ καί ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν κατεχόμενων περιοχῶν

3. Αὐτή ἡ ἰδιόμορφη κατάσταση μεγαλώνει τόν κίνδυνο γιά τή Σοβιετική ἐξουσία· σχεδιάζεται—καί πολύ γρήγορα—ἡ πιθανότητα ἐπίθεσης τῆς 'Αντάντ στό Νότο τῆς Ρωσίας μέσω τῶν Δαρδανελίων καί τῆς Μαύρης θάλασσας, ἤ μέσω τῆς Βουλγαρίας καί τῆς Ρουμανίας, ὑπολογίζοντας πιθανῶς ὅτι τά γερμανικά στρατεύματα θά φύγουν ἀπό τήν Οὐκρανία (μέ βάση μιά ἄμεση ἤ σιωπηρή συμφωνία μέ τή γερμανική ἀστική τάξη) μόνο τή στιγμή πού θά φτάσουν τά ἀγγλικά στρατεύματα, γιά νά μήν ἐπιτρέψουν τήν ἀναπότρεπτη σέ ἀντίθετη περίπτωση νίκη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Οὐκρανίας καί τή δημιουργία ἀπ'αὐτούς οὐκρανικῆς ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης.

4. Λόγω τῆς κατάστασης αὐτῆς καί ἐπειδή ἔπαψε νά ὑπάρχει (ἔστω καί κατά προσέγγιση) ἡ ἰσορροπία τῶν 2 ἐμπόλεμων ὁμάδων τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἐντείνει ἀκόμη περισσότερο τίς δυνάμεις της

γιά τήν αὔξηση τοῦ στρατοῦ καί τῆς πολεμικῆς ἰσχύος. Αὐτό πρέπει νά μπεῖ στήν πρώτη γραμμή.

5. Αὐτό μπορεῖ καί πρέπει νά γίνει μόνο μέ ἐπαναστατικό τρόπο, μέ τή συσπείρωση τῶν προλεταριακῶν στοιχείων (καί τῶν μισοπρολεταριακῶν)—ἡ στροφή στό στρατό δίνει πλήρη δυνατότητα γι'αὐτό.

Ὅλες οἱ ὀργανώσεις τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, ὅλα τά σοβιετικά ἱδρύματα καί δυνάμεις πρέπει ἀκόμη μιά φορά νά κινητοποιηθοῦν *ἐντατικά* γιά τό σκοπό αὐτό.

6. Ἡ ἐπίγνωση τῶν τεράστιων ἐπιτυχιῶν πού πέτυχε ἡ Σοβιετική ἐξουσία στή Ρωσία στήν ἀφύπνιση τῆς συμπάθειας καί τῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς ὑποστήριξής της στίς δυτικοευρωπαϊκές ἐργατικές μάζες, πρέπει νά δυναμώσει τή δουλιά μας, γιά νά τήν ὁδηγήσουμε ὥς τή νίκη τῆς παγκόσμιας προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

+ *Τά καθήκοντα στήν Οὐκρανία*[220].

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ 'Οχτώβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό «Ζητήματα 'Ιστορίας τοῦ ΚΚΣΕ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ VI ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ[221]

1

1)᾽Από τόν ἐργατικό ἔλεγχο, στή διεύθυνση τῆς παραγωγῆς ἀπό τούς ἐργάτες.

2)᾽Από τήν παναγροτική πάλη ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, στήν προλεταριακή πάλη στό χωριό ἐνάντια σ᾽ὁποιαδήποτε ἀστική τάξη.

3)᾽Από τήν ἔλλειψη προστασίας, στόν Κόκκινο Στρατό.

4)᾽Από τήν ἀπομόνωση, σέ μιά σειρά Δημοκρατίες πού δημιουργήθηκαν ἀπό τήν ἐπανάσταση.
Σ* = ἡ σοβιετική ἐξουσία (καί τό Σύνταγμα) σάν δικτατορία τοῦ προλεταριάτου

«῎Αρχουσα τάξη»

2

1. ῾Η σημασία τῆς ᾽Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης:
π ρ ί ν τήν ἐπανάσταση: ὁ ἰμπεριαλισμός
——ἀπάτη τῶν μαζῶν
προκάλυμμα τῆς ἀπάτης αὐτῆς ἦταν ὁ μικροαστικός δῆθεν σοσιαλισμός.

2. Καταγγελία τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (δημοσίευση τῶν μυστικῶν συμφώνων), ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου.

* — Summa — Συμπέρασμα. *῾Η Σύντ.*

Ἡ ἀρχή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.
Ἡ δύσκολη ἀνάπτυξή της:
Ἡ λυσσαλέα ἀντίσταση ὅλων τῶν ἰμπεριαλιστῶν, ὅλης τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ρωσικῆς καί τῆς διεθνοῦς.
Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐργατικῆς τάξης.

3. Ἀπό τόν ἐργατικό ἔλεγχο στή διεύθυνση ἀπό τούς ἐργάτες.

4. Ἀπό τήν παναγροτική πάλη ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, στό ξεχώρισμα τῆς *προλεταριακῆς* ταξικῆς πάλης στό χωριό.

5. Ἀπό τήν ἔλλειψη προστασίας στό στρατό (Κόκκινο)...

6. Ἀπό τά πρῶτα ἀνεξάρτητα βήματα τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης, στήν ἑδραίωσή της σέ παγκρατική κλίμακα καί μέχρι τό Σοβιετικό *Σύνταγμα.*

7. Ἀπό τήν ἀπομόνωση στή διεθνή συμμαχία τῆς ἐπανάστασης πού ἄρχισε.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΕ[222]

'Επικεφαλῆς πρέπει νά εἶναι μέλη τοῦ Κόμματος πού νά ἔχουν ὄχι λιγότερο ἀπό δυό χρόνια κομματική ἡλικία[223].

Νά ξαναδουλευτεῖ ὁ κανονισμός γιά τήν ΕΕ Σιδηρ.[224].

Νά ἐπικυρωθεῖ τό δικαίωμα τῶν *σ υ ν δ ι κ ά τ ω ν* καί τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων *νά δίνουν ἐγγύηση*.

Νά καταδιώκονται πιό αὐστηρά καί νά τιμωροῦνται μέ τουφεκισμό ὅσοι κάνουν ψεύτικες καταγγελίες.

Νά δοθεῖ στά Λαϊκά 'Επιτροπάτα τό δικαίωμα νά δίνουν ἐγγύηση μέ τήν ὑπογραφή δύο μελῶν τοῦ Συμβουλίου.

Δικαίωμα συμμετοχῆς στίς ἀνακρίσεις δίνεται[225] κτλ.

Κατά τή διεξαγωγή τῆς καταγραφῆς τῶν τεχνικῶν δυνάμεων, ὅπως ἐπίσης καί τῆς διανόησης γενικά, νά γίνει προειδοποίηση ὅτι ὅσοι δέν καταγραφοῦν θά χάσουν τό δικαίωμα νά πάρουν πιστοποιητικά παροχῆς ἐγγύησης.

Νά διευρυνθεῖ ἀμέσως τό Τμῆμα παραπόνων καί αἰτήσεων τῆς ΠΕΕ γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς δουλιᾶς.

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ»[226]

1

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ

Συστηματικά

1) νά ἐλέγχονται οἱ συγκεκριμένες περιπτώσεις ἐπείγουσας ἐκπλήρωσης τῶν καθορισμένων καθηκόντων, τῶν καθορισμένων μέ ἀκρίβεια καθηκόντων τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τῶν ὀργάνων ἐπισιτισμοῦ·
2) νά ὀργανώνεται ἡ σύνδεση μέ τίς ἐργατικές καί ἐργαζόμενες μάζες καί συστηματικά νά χρησιμοποιοῦνται αὐτές στό ἔργο τῆς μεταφορᾶς καί τῆς κατανομῆς τῶν τροφίμων, στήν ἀρχή σάν μάρτυρες, μετά σάν μέλη τῆς Ἐπιθεώρησης·
3) ὑποχρέωση *ὅ λ ω ν* τῶν ὀργάνων τῆς Ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης εἶναι νά κάνουν κάθε βδομάδα ἀπολογισμό τῆς δράσης τους στά τοπικά καί στά κεντρικά ὄργανα τῶν συνδικάτων...
4) μέ συμβουλευτική ψῆφο...*

2

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ»

Νά ξαναδουλευτεῖ τό σχέδιο αὐτό ἔτσι ὥστε (1) νά μπεῖ ξεκάθαρα σάν καθῆκον τῆς Ἐργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπισιτισμοῦ ὄχι μόνο ἡ γνωριμία μέ τή διεκπεραίωση τῶν ὑποθέσεων, ἀλλά κυρίως ὁ πραγματικός ἔλεγχος τῶν συγκεκριμένων περιπτώσεων τῆς δράσης τῶν ὀργάνων ἐπισιτισμοῦ γιά τή συγκέντρωση, τή μεταφορά καί τήν κατανομή τῶν τροφίμων·

---

* Στό σημεῖο αὐτό τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

—παρακάτω (2) γιά τήν ὑποχρέωση τῆς 'Εργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπισιτισμοῦ νά συνδέει τήν ἐπισιτιστική πολιτική μέ τίς ἐργατικές καί ἐργαζόμενες μάζες καί νά τίς προσελκύει ὅλες χωρίς ἐξαίρεση (σάν πρῶτο βῆμα μέ τή συμμετοχή σάν μάρτυρες) στό ἔργο τῆς διεύθυνσης τοῦ ἐπισιτισμοῦ.

(3)—νά μπεῖ σάν ὑποχρέωση τῆς 'Εργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπισιτισμοῦ νά κάνει ἀπολογισμό κάθε βδομάδα στίς πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ πρῶτα ἀπό ὅλα μέσω τῶν συνδικάτων.

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΧΙΣΤΟΛΙΘΟΥΣ

Γεωλόγος Γκούμπκιν (στό τμῆμα καυσίμων)

Σχιστόλιθοι ὑπάρχουν στό Σίζραν
καί στό κυβερνεῖο τοῦ Καζάν
καί στό *δικό μας* τμῆμα τοῦ νομοῦ
Γιάμπουργκ.

30 ἑκατομμύρια ρούβλια (100 δισεκατομμύρια πούτια)

Τσβάντσιγκερ
μηχανικός ἀπό τήν Πετρούπολη
((ἐδῶ ἀκόμη)), (σύν ;)
οἱ πρακτικοί· λένε τό ἴδιο.

*Γράφτηκε στό δεύτερο ἑξάμηνο
τοῦ 1918 ἤ τό 1919*

*Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο*

ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΕΔΙΑ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ *

1. Κύριο «ἐπιχείρημα»: was ist's? **
2. Μή ταξική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος.
3. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι πάντα ὑπῆρχε δικτατορία.
4. Μηχανή γιά καταπίεση.

Νοερή συνέχιση τῆς συνηθισμένης γραμμῆς καί τοῦ ρυθμοῦ ἀνάπτυξης.

Ἡ μή κατανόηση (ἤ «εἰκονική» κατανόηση) τοῦ ὅτι ἡ ρεπουμπλικανική ἀστική δημοκρατία εἶναι ἐπίσης μηχανή γιά τήν κατάπνιξη τοῦ προλεταριάτου ἀπό τήν ἀστική τάξη.

«Νόμος»: ὅσο περισσότερη δημοκρατία, τόσο πιό κοντά (σέ κάθε ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης ἀνάμεσα στούς κύριους ἀνταγωνιστές), στά πογκρόμ ἤ στόν ἐμφύλιο πόλεμο (Ρωσία τόν καιρό τοῦ Κέρενσκι... Ἐλβετία—ἀπεργίες καί διαδηλώσεις· Ἀμερική versus στούς νέγρους, versus στούς διεθνιστές· Γερμανία... I. 1919).

Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί τοῦ Τύπου σάν οἱ πιό σπουδαῖες καί σάν ὑπόδειγμα: ποιά εἶναι ἡ πραγματική κατάσταση.

«Ἰσότητα»... τοῦ ἐκμεταλλευόμενου μέ τόν ἐκμεταλλευτή.

«Ἐλευθερία»... γιά τόν ἐκμεταλλευτή.

Ἡ ἀνάπτυξη μέ ζίγκ-ζάγκ *συγκεκριμένα:*

οἰκονομική κρίση
καταστροφή τῶν μαζῶν
ἀκράτητος πλουτισμός τῆς ἀστικῆς τάξης
ξετσίπωτη ἰμπεριαλιστική ἁρπαγή καί ληστεία

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 491-503. *Ἡ Σύντ.*

** — τί εἶναι αὐτό; *Ἡ Σύντ.*

ὁλοκληρωτικό ξεσκέπασμα τοῦ Γουλιέλμου ΙΙ καί τώρα τῆς 'Αντάντ
ἀλλαγή τῶν ἠθῶν στά 4 χρόνια τοῦ πολέμου
ἐξαγρίωση, θηριωδία: ὅλα μέ τή βία
τά θαύματα τῆς τεχνικῆς: γιά ποιό λόγο; καί σωροί ἀπό πτώματα.

Τά βάρη τῆς κρίσης: σέ ποιανοῦ πλάτες.

῾Η ψηφοφορία *σέ συνθῆκες* παντοδυναμίας τῆς ἀστικῆς τάξης «κατανόηση» ἀπό ὅλους τούς ψηφοφόρους ἤ ρουτίνα; «ver-und zertreten»! *
῾Ο μηχανισμός *τῆς ἀστικῆς* διοίκησης.

ΣΣ** = δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης
[καλυμένη ὑποκριτικά μέ πανεθνικά συνθήματα

Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου → ὑποχρεωτική κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης...
→ δημοκρατία γιά τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων...
→ πλειοψηφία τοῦ «λαοῦ»...

---

1. Ρεπουμπλικανική δημοκρατία = μηχανή γιά κατάπνιξη.
2. Ver- und zertreten.
3. 'Απόσπαση ἀπό τίς μάζες.
4. 'Αστικός μηχανισμός.
5. «'Ελευθερία» τοῦ συνέρχεσθαι (ἐλευθερία γιά τούς ἐκμεταλλευτές).
6. «'Ισότητα»... Τύπος (γιά τούς ἐκμεταλλευτές).
6 bis: ῾Η δημοκρατία καί ὁ ἐμφύλιος πόλεμος *πρίν* τόν πόλεμο.
7. 'Επέκταση = ρεφορμισμός, ἀστική ὑποκατάσταση τοῦ σοσιαλισμοῦ.
8. 'Επανάσταση = ὀξυμένη ταξική πάλη.
9. ῾Ο πόλεμος καί οἱ συνέπειές του.
10. Γερμανία Ι. 1919.

Γράφτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Ζητήματα ῾Ιστορίας τοῦ ΚΚΣΕ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — «νά ἀντιπροσωπεύεις καί νά καταπνίγεις»! *῾Η Σύντ.*

** — Summa summarum — Γενικό συμπέρασμα. *῾Η Σύντ.*

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ[227]

1

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

1) Ἐργατικό ὄργανο ἤ ὄργανο, στό ὁποῖο νά μετέχουν ἐργάτες, στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες.

2) Οἱ μάρτυρες σάν σύστημα.

2 bis: ὑποχρεωτικά τά $^2/_3$ γυναῖκες.

3) Τά ἄμεσα πρακτικά καθήκοντα:

(α) εὐκίνητος ἔλεγχος μέ βάση τά παράπονα τῶν πολιτῶν

(β) πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία

(γ) ἐπαναστατικά μέτρα πάλης ἐνάντια στίς καταχρήσεις καί στή γραφειοκρατία

(δ) μεταφορές

(ε) ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς

(ζ) αὔξηση τῆς ποσότητας τῶν προϊόντων.

2

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

Κατά τή γνώμη μου, στό διάταγμα γιά τόν Ἔλεγχο πρέπει νά προστεθεῖ:

1) Ἡ δημιουργία κεντρικοῦ (καί τοπικῶν) ὀργάνων, στά ὁποῖα νά συμμετέχουν ἐργάτες.

2) Νά καθιερωθεῖ μέ νόμο ἡ συστηματική συμμετοχή μαρτύρων ἀπό τόν προλεταριακό πληθυσμό, μέ ὑποχρεωτική συμμετοχή μέχρι τά $^2/_3$ γυναικῶν.

3) Νά μποῦν ἀμέσως στήν πρώτη σειρά, σάν ἄμεσα καθήκοντα:

(α) εὐκίνητος ἔλεγχος μέ βάση τά παράπονα τῶν πολιτῶν

(β) πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία

(γ) ἐπαναστατικά μέτρα πάλης ἐνάντια στίς καταχρήσεις καί στή γραφειοκρατία

(δ) ἰδιαίτερη προσοχή στό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς καί

(ε) στήν αὔξηση τῆς ποσότητας τῶν προϊόντων κτλ.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάρτη 1919

Πρωτοδημοσιεύτηκαν: οἱ σημειώσεις – τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII· τό σημείωμα – στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1928 στήν ἐφημερίδα «Κράσναγια Γκαζέτα» (Λένινγκραντ), ἀρ. φύλ. 260

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(29 τοῦ 'Ιούλη 1918—12 τοῦ Μάρτη 1919)

1918

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ε. ΜΠ. ΜΠΟΣ

'Ο Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό γράμμα στήν Ε. Μπ. Μπός ἀνάμεσα στίς 12 καί 18 τοῦ Αὐγούστου 1918. Σύμφωνα μέ τίς ἀναμνήσεις τῆς Μπός, στό γράμμα αὐτό ὁ Λένιν «ἀπευθυνόμενος πρός ὅλους τούς κομμουνιστές τῆς Πένζα, τόνιζε τήν ἀνάγκη τῆς «ἀμείλικτης κατάπνιξης» τῆς ἐξέγερσης τῶν κουλάκων στίς πέντε ἐπαρχίες, ὑπογράμμιζε ὅτι αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο γιά τό συμφέρον «ὅλης τῆς ἐπανάστασης», «γιατί τώρα δίνεται «ἡ τελευταία ἀποφασιστική μάχη» ἐνάντια στούς κουλάκους», συμβούλευε νά βρεθοῦν ἄνθρωποι «πιό ἀποφασιστικοί» καί παρακαλοῦσε νά τοῦ τηλεγραφήσει «γιά τή λήψη καί ἐκτέλεση». Τό γράμμα αὐτό εἶχε χαρακτήρα συντροφικῆς συμβουλῆς καί εἶχε ὑπογραφή ἁπλῶς—«Δικός σας Λένιν»» (Ε. Μπ. Μπός. «Συναντήσεις καί συνομιλίες μέ τόν Βλαντίμιρ 'Ιλίτς (1915-1918)». «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1924, τεῦχ. 3, σελ. 169). Στίς 18 τοῦ Αὐγούστου ἡ Μπός τηλεγράφησε στόν Λένιν ὅτι πῆρε τό γράμμα αὐτό (Κεντρικό Κρατικό ἀρχεῖο τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Σ. ΚΕΝΤΡΟΦ

Στοιχεῖα γιά τό γράμμα αὐτό, πού γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 12 τοῦ Αὐγούστου 1918, ὑπάρχουν στίς ἀναμνήσεις τοῦ Μ. Σ. Κέντροφ. Στό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν συνιστοῦσε στόν Σ. Γκ. Οὐράλοφ καί στόν Α. Π. Νόγκτιεφ πού στέλνονταν στήν πόλη Κότλας καί στήν περιοχή τοῦ ποταμοῦ Βόρεια Ντβινά μέ τήν ἀποστολή «νά πάρουν τά προκαταρκτικά μέτρα γιά τήν ἀνατίναξη τῶν ἀποθηκῶν εὔφλεκτων ὑλῶν τοῦ Κότλας τήν τελευταία στιγμή, μόλις μπεῖ ὁ ἐχθρός στό Κότλας» (Μ. Σ. Κέντροφ. Γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ Σοβιετικοῦ Βορᾶ. Λένινγκραντ, ρωσ. ἔκδ., 1927, σελ. 147).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΛΑΡΙΝ

Τό σημείωμα πρός τόν Γ. Μ. Λάριν γράφτηκε στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, πού ἔγινε τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Αὐγούστου 1918 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 180).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. Ι. ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΟΒΑ

Στοιχεῖα γιά τό γράμμα αὐτό, πού γράφτηκε στίς 27 ἤ στίς 28 τοῦ Αὐγούστου 1918, ὑπάρχουν στό ἄρθρο τοῦ Β. Μ. Σμυρνόφ «'Αναμνήσεις γιά τόν Β. Ι. Λένιν»· στό γράμμα αὐτό γινόταν λόγος νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ Μπαλαμπάνοβα στή δουλιά τοῦ Γραφείου Τύπου στή Στοκχόλμη (βλ. «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1926, τεῦχ. 1, σελ. 34).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΛΑΡΙΝ

Γιά τό γράμμα αὐτό, πού γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 18 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 καί στό ὁποῖο δινόταν ἐντολή στόν Γ. Μ. Λάριν νά γράψει μιά μπροσούρα «γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία γενικά... γιά νά ἐνημερωθεῖ τό ἐξωτερικό καί ὁ πληθυσμός μας μέ τό τί πετύχαμε σ'ἕνα χρόνο», πληροφοροῦσε ὁ Λάριν σέ γράμμα του πρός τήν Λ. Α. Φωτίεβα (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 135).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΓΚΟΡΤΕΡ

'Υπόμνηση γιά τό γράμμα αὐτό γίνεται στήν ἀπαντητική ἐπιστολή τοῦ Γκ. Γκόρτερ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 24 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

Στό γράμμα τοῦ Ν. Π. Γκορμπουνόφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 28 τοῦ Νοέμβρη 1918 σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τίς διαθέσεις τῶν ἐπιστημόνων νά συνεργαστοῦν μέ τή Σοβιετική ἐξουσία ὁ Λένιν ἔγραψε τήν ἐπισημείωση: «Δόθηκε ἀπάντηση στίς 29/XI. 1918» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ

Σέ τηλεγράφημα τοῦ Ἔκτακτου ἐπίτροπου τοῦ κυβερνείου Νίζνι Νόβγκοροντ τῆς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1918 γίνεται ὑπόμνηση γιά τό τηλεγράφημα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ ἀρ. 1174, μέ τό ὁποῖο ὁ Λένιν ρωτοῦσε νά μάθει τίς αἰτίες τῆς σύλληψης τῆς οἰκογένειας Νεμεράλοφ (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Τό σημείωμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ γράφτηκε στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν-'Επιτρόπων, πού ἔγινε στίς 10 τοῦ Δεκέμβρη 1918 ἀπ'ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ ζητήματος ἄν πρέπει νά ἐπιτραπεῖ στίς ὀργανώσεις τῆς Μόσχας νά προμηθεύονται μόνες τους τά ἐκτός δελτίου προϊόντα (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 160).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΕΤΑΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΑ

Στό Κεντρικό Κρατικό ἀρχεῖο τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης φυλάγεται τό βιβλίο τηλεγραφημάτων τοῦ 1918 μέ σημειώσεις γιά τή μετάδοση τῶν σημειωμάτων τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπευθείας τηλεγραφικά:

31 τοῦ 'Ιούλη—στή Βολογκντά
7 τοῦ Αὐγούστου—στήν Πετρούπολη, πρός τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ
10 τοῦ Αὐγούστου—στό 'Αστραχάν
27 τοῦ Αὐγούστου—στό Ριαζάν
26 τοῦ Νοέμβρη—στό Κούρσκ πρός τόν Β. Ι. Ζατόνσκι
9 τοῦ Δεκέμβρη—πρός τόν Σμίντ.

1919

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γκ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Στό βιβλίο πρωτοκόλλου ἐξερχομένων ἐγγράφων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση μέ ἡμερομηνία 24 τοῦ Γενάρη 1919 καί μέ ἀρ. πρωτ. 100: «Γράμμα τοῦ σ. Λένιν πρός τόν σ. Κρζιζανόβσκι» (Κεντρικό Κρατικό ἀρχεῖο τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΙΟΦΦΕ

Πληροφορίες γιά τό τηλεγράφημα αὐτό ὑπάρχουν σέ γράμμα τοῦ Α. Α. 'Ιόφφε ἀπό τή Βίλνα πρός τόν Β. Ι. Λένιν μέ ἡμερομηνία 15 τοῦ Φλεβάρη 1919 (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. ΡΟΥΝΤΝΙΑΝΣΚΙ

'Ο Λένιν ἔγραψε τό γράμμα πρός τόν οὔγγρο κομμουνιστή Ε. Ρουντνιάνσκι ἀνάμεσα στίς 21 καί 25 τοῦ Φλεβάρη 1919. Γιά τό γράμμα αὐτό γίνεται λόγος στήν ἐπιστολή τοῦ Ρουντνιάνσκι πρός τόν Λένιν τῆς 25 τοῦ Φλεβάρη: «Ἔλαβα τό γράμμα Σας, ὅμως τό πιστοποιητικό γιά τόν σ. Ἔκκερτ βρίσκεται ἀκόμη σέ μένα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΛΦΕΡΟΦ

Στό βιβλίο πρωτοκόλλου ἐξερχομένων ἐγγράφων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση τῆς 27 τοῦ Φλεβάρη 1919 μέ ἀρ. πρωτ. 271: «Γράμμα πρός τόν 'Αλφέροφ ἀπό τόν Βλ. 'Ιλ.» (Κεντρικό Κρατικό ἀρχεῖο τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚΑΛΚΙΝ

Στό βιβλίο πρωτοκόλλου ἐξερχομένων ἐγγράφων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση τῆς 3 τοῦ Μάρτη 1919 μέ ἀρ. πρωτ. 287: «Στόν Γκάλκιν ἀπό τόν Βλ. 'Ιλ.» (Κεντρικό Κρατικό ἀρχεῖο τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης».

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΡΓΑΤΟ-ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤ ΣΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΝΑΥΤΙΚΩΝ. *30 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ. *2 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ ΣΤΙΣ ΡΑΠΤΡΙΕΣ-ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ. *2 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ-ΕΡΓΑΤΩΝ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΚΑΙ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ. *3 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΣΙΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ. *5 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΥΛΙΚΗΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ. *14 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΤΗΣ 28 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. *19 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ, ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΟΥΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΒΑΡΕΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΟΥ ΑΣΛΟ. *27 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΛΟ 5 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛΙΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΜΠΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ. *23 τοῦ Σεπτέμβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ 1 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛ. ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ. *15 τοῦ 'Οχτώβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΠΡΟΞΕΝΕΙΩΝ. *18 τοῦ 'Οχτώβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΦΥΛΑΞΗΣ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΩΝ ΕΙΔΩΝ. *2 τοῦ Νοέμβρη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ. *21 τοῦ Νοέμβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΙ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΝΑ ΔΑΠΑΝΗΣΕΙ 50 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛ. ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤΑΚΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑ. *21 τοῦ Νοέμβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΤΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΟ. *21 τοῦ Νοέμβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ 15ΘΗΜΕΡΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ. *10 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΛΑΧΕΙΩΝ. *19 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΧΙΟΝΟΣΤΙΒΑΔΩΝ. *25 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΑΣΩΝ. *27 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ. *28 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ ΛΟΓΩ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ. *4 τοῦ Γενάρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. *21 τοῦ Γενάρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΥΦΟΥ. *28 τοῦ Γενάρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ. *4 τοῦ Φλεβάρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ. *15 τοῦ Φλεβάρη 1919.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ. *15 τοῦ Φλεβάρη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. *Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ. *4 τοῦ Μάρτη 1919.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ. *4 τοῦ Μάρτη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ. *8 τοῦ Μάρτη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ. *8 τοῦ Μάρτη 1919.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ. *8 τοῦ Μάρτη 1919.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά σχέδια τῶν ἀναφερθέντων διαταγμάτων καί ἀποφάσεων μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν, οἱ προτάσεις καί οἱ προσθῆκες πού ὁ ἴδιος ἔγραψε γιά μερικές ἀποφάσεις καί διατάγματα· στά ὑλικά ἐπεξεργασίας τοῦ διατάγματος γιά τούς κανόνες εἰσαγωγῆς στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα ὑπάρχει σημείωση τοῦ γραμματέα: «Τέλος—στή θεώρηση τοῦ Β. Ι.». Ἕνα μέρος τῶν ὑλικῶν ἔχει δημοσιευτεῖ (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 135-139, 276-280· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 134, 138, 190-192· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 42, 117, 161, 187).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΣΗΜΩΝ Μ. Κ. ΛΕΜΚΕ. *Ἰούλης 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΤΟΡΠΙΛΟΒΟΛΩΝ ΣΤΟ ΡΙΜΠΙΝΣΚ. *23 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΜΠ. Π. ΠΟΖΕΡΝ. *29 τοῦ Αὐγούστου 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΤΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΙΝ. *19 τοῦ Σεπτέμβρη 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ. *2 τοῦ Νοέμβρη 1918.*

ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΦΥΓΑΔΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ. *23 τοῦ Νοέμβρη 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ Μ. Κ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΟΦ. *25 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ. *26 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ. *29 τοῦ Δεκέμβρη 1918.*

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ. *27 τοῦ Γενάρη 1919.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΒΑΝΟΦ. ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ. *31 τοῦ Γενάρη 1919.*

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ Χ. ΓΚ. ΡΑΚΟΒΣΚΙ. *18 τοῦ Φλεβάρη 1919.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά κείμενα τῶν ἀναφερθέντων τηλεγραφημάτων μέ τίς διορθώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἕνα μέρος ἀπό αὐτά ἔχει δημοσιευτεῖ (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 179, 273· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 74, 97-98· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 56· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 62).

ΕΚΚΛΗΣΗ «ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ»

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης αὐτῆς μέ παρατηρήσεις καί τροποποιήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. 'Η ἔκκληση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 16 τῆς 24 τοῦ Γενάρη 1919.

ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΓΑΙΟΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ἀντίγραφο τοῦ «Σχεδίου τοῦ νόμου γιά τήν κοινωνική καλλιέργεια τῆς γῆς», πού τό κατάρτισε τό συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Γεωργίας, μέ παρατηρήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν στά περιθώρια· τό σχέδιο αὐτό ξαναδουλεύτηκε ἀπό τό συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Γεωργίας, τό ὁποῖο πῆρε ὑπόψη τίς παρατηρήσεις τοῦ Λένιν καί μπῆκε σάν VIII κεφάλαιο στό «Νόμο γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση καί γιά τά μέτρα περάσματος στή σοσιαλιστική γεωργία» μέ τόν τίτλο «Γιά τήν κοινωνική καλλιέργεια τῆς γῆς» (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 39-41· «'Η ἀγροτική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (1917-1918)», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 426-431).

Σχετικά μέ τή συμμετοχή του στή δουλιά τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ γιά τήν κατάρτιση τοῦ «Νόμου», ἡ ὁποία ἐκλέχτηκε στίς 10 τοῦ Φλεβάρη 1919, ὁ Λένιν μίλησε στό Ι συνέδριο τῶν ἐργατῶν γῆς τῶν κυβερνείων Πετρούπολης στίς 13 τοῦ Μάρτη 1919, ἀπαντώντας σέ σημειώματα τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμος 29ος, σελ. 25).

'Ο «Νόμος» δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 34.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 *Ἡ Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας* τῆς 29 τοῦ Ἰούλη 1918 συγκλήθηκε ἀπ'ἀφορμή τή δύσκολη στρατιωτική καί οἰκονομική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πού, ἐξαιτίας τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τῶν ἐξεγέρσεων τῶν λευκοφρουριτῶν, εἶχε ἀποκοπεῖ ἀπό τίς βασικές της περιοχές τροφίμων, πρώτων ὑλῶν καί καυσίμων. Στή συνεδρίαση αὐτή παραβρέθηκαν 2 000 περίπου ἄτομα. Μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν ἡ συνεδρίαση ψήφισε ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν. Ἡ ἀπόφαση κήρυσσε τή σοσιαλιστική πατρίδα σέ κίνδυνο καί ἀπαιτοῦσε ἀπό ὅλες τίς ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων νά ὑποτάξουν τή δουλιά τους στά καθήκοντα τῆς ἄμυνας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, νά γίνει πλατιά ζύμωση στίς ἐργατικές μάζες γιά τή διασαφήνιση τῆς κατάστασης πού δημιουργήθηκε, νά δυναμώσει ἡ ἐπαγρύπνηση ἀπέναντι στήν ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη, νά περάσει ἕνας ἀριθμός ὑπευθύνων στελεχῶν στή δουλιά στό στρατό καί στόν ἐπισιτισμό, νά γίνει ἀποφασιστική πάλη γιά τά σιτηρά.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» τοῦ τόμου αὐτοῦ δημοσιεύεται τό σχέδιο τοῦ λόγου πού ἔγραψε ὁ Λένιν. — *1.*

2 Πρόκειται γιά τήν ἀντεπαναστατική ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος, πού ὀργάνωσαν οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ μέ τή δραστήρια συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Τό τσεχοσλοβακικό σῶμα σχηματίστηκε ἀπό τσέχους καί σλοβάκους αἰχμαλώτους πολέμου ἀκόμη πρίν τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Τό καλοκαίρι τοῦ 1918 τό σῶμα αὐτό ἀριθμοῦσε πάνω ἀπό 60 χιλιάδες ἄνδρες (στή Ρωσία βρίσκονταν συνολικά 200 περίπου χιλιάδες τσέχοι καί σλοβάκοι αἰχμάλωτοι). Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τή χρηματοδότηση τοῦ σώματος ἀνέλαβαν τά κράτη τῆς Ἀντάντ, πού ἀποφάσισαν νά τό χρησιμοποιήσουν γιά νά καταπολεμήσουν τή Σοβιετική Δημοκρατία. Ὁ ἡγέτης τῶν τσέχων ἀστῶν ἐθνικιστῶν, πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῆς Τσεχοσλοβακίας Τ. Μάζαρικ ἀνακήρυξε τό σῶμα αὐτό τμῆμα τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, καί οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀντάντ ἔβαλαν τό ζήτημα τῆς μεταφορᾶς του στή Γαλλία. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση συγκατατέθηκε γιά τή μεταφορά τῶν τσεχοσλοβάκων μέ τόν ὅρο νά γυρίσουν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες πού βρίσκονταν στή Γαλλία. Μέ τή

συμφωνία τῆς 26 τοῦ Μάρτη 1918 δόθηκε ἡ δυνατότητα στό σῶμα νά φύγει ἀπό τή Ρωσία μέσω Βλαδιβοστόκ, μέ τόν ὅρο τῆς παράδοσης τοῦ ὁπλισμοῦ του. Ἡ ἀντεπαναστατική ὅμως διοίκηση τοῦ σώματος παραβίασε ὕπουλα τή συμφωνία μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση γιά τήν παράδοση τοῦ ὁπλισμοῦ καί μέ ὑπόδειξη τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ προκάλεσε στά τέλη τοῦ Μάη ἔνοπλη ἐξέγερση. Οἱ κυβερνήσεις τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας ὑποστήριξαν ἀνοιχτά καί ὁλόπλευρα τήν ἐξέγερση· ἄμεση συμμετοχή στήν ἐξέγερση εἶχαν οἱ γάλλοι ἀξιωματικοί. Οἱ λευκοτσέχοι, δρώντας σέ στενή σύνδεση μέ τούς λευκοφρουρίτες καί τούς κουλάκους, κατέλαβαν σημαντικό μέρος τῆς περιοχῆς τῶν Οὐραλίων, τοῦ Βόλγα, τῆς Σιβηρίας, ἀποκαθιστώντας παντοῦ τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης. Στίς περιοχές πού κατέλαβαν οἱ λευκοτσέχοι σχηματίστηκαν μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων λευκοφρουρίτικες κυβερνήσεις: στό Ὄμσκ —«κυβέρνηση» τῆς Σιβηρίας, στή Σαμάρα—Ἐπιτροπή τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης (Κομούτς) κτλ.

Ἀμέσως μετά τήν ἔναρξη τῆς ἐξέγερσης, στίς 11 τοῦ Ἰούνη, ἡ Κεντρική Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῶν τσεχοσλοβακικῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων στή Ρωσία ἀπευθύνθηκε μέ προκήρυξη πρός τούς στρατιῶτες τοῦ σώματος, στήν ὁποία ἀποκάλυπτε τήν ἀντεπαναστατική οὐσία τῆς ἐξέγερσης, καλοῦσε τούς τσέχους καί σλοβάκους ἐργάτες καί ἀγρότες νά καταστείλουν τήν ἐξέγερση καί νά καταταχθοῦν στά τσεχοσλοβακικά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἡ πλειοψηφία τῶν τσέχων καί σλοβάκων αἰχμαλώτων πολέμου κρατοῦσε φιλική στάση ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία καί δέν τούς ἐπηρέαζε ἡ ἀντισοβιετική προπαγάνδα τῆς ἀντιδραστικῆς ἡγεσίας τοῦ σώματος. Πολλοί στρατιῶτες, καταλαβαίνοντας τήν ἀπάτη, ἐγκατέλειπαν τό σῶμα, ἀρνοῦνταν νά πολεμήσουν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Περίπου 12 χιλιάδες τσέχοι καί σλοβάκοι πολεμοῦσαν στίς γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Ἡ περιοχή τοῦ Βόλγα ἀπελευθερώθηκε ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό τό φθινόπωρο τοῦ 1918. Τελειωτικά οἱ λευκοτσέχοι συντρίφτηκαν ταυτόχρονα μέ τή διάλυση τοῦ στρατοῦ τοῦ Κολτσάκ.—*1.*

3 *«Průkopník Svobody»* («Πρωτοπόρος τῆς Ἐλευθερίας»)—Κεντρικό Ὄργανο τῶν τσεχοσλοβακικῶν κομμουνιστικῶν ὁμάδων στή Σοβιετική Ρωσία. Ἡ ἐφημερίδα αὐτή ἐκδόθηκε μέ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῶν τσεχοσλοβάκων κομμουνιστῶν στή Ρωσία, τό ὁποῖο ἔγινε στή Μόσχα στίς 25-27 τοῦ Μάη 1918 μέ τήν ἕνωση τῶν δυό ὀργάνων πού ἔβγαιναν στή Σοβιετική Ρωσία: τῆς ἐφημερίδας τῶν τσεχοσλοβάκων κομμουνιστῶν «Průkopník» («Πρωτοπόρος») καί τοῦ ὀργάνου τῶν τσεχοσλοβάκων ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν «Svoboda» («Ἐλευθερία»). Ἡ ἐφημερίδα ἦταν ἑβδομαδιαία, ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 7 τοῦ Ἰούνη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ Μάη 1919· ἐκδόθηκαν συνολικά 42 φύλλα. Ἡ ἐφημερίδα προπαγάνδιζε τίς κομμουνιστικές ἰδέες ἀνάμεσα στούς πρώην τσεχοσλοβάκους αἰχμαλώτους πολέμου στή Ρωσία, ξεσκέπαζε τήν ἀντιδραστική πολιτική τοῦ Τμήματος τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου στή Ρωσία καί τῆς διοίκησης τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος, καλοῦσε τούς τσέχους καί σλοβάκους ἐργάτες καί

ἀγρότες νά καταταχθοῦν στόν Κόκκινο Στρατό γιά νά ὑπερασπίσουν τή Σοβιετική Δημοκρατία ἀπό τούς ἐπιδρομεῖς καί τούς λευκοφρουρίτες.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Τά γαλλικά ἑκατομμύρια» πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα αὐτή στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1918· τήν ἴδια κιόλας μέρα τό ἄρθρο ἀναδημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» καί μέρος του στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*2.*

4 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη τήν ἀντεπαναστατική ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στή Μόσχα (6-7 τοῦ Ἰούλη 1918) στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

Ἀριστεροί ἐσέροι—Κόμμα πού ὀργανωτικά διαμορφώθηκε στό Ι Πανρωσικό συνέδριό του τό Νοέμβρη τοῦ 1917. Μέχρι τότε οἱ ἀριστεροί σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες ὑπῆρχαν σάν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ἡ ὁποία ἄρχισε νά δημιουργεῖται στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου· ἐπικεφαλῆς της ἦταν ἡ Μ. Α. Σπυριντόνοβα, ὁ Μπ. Ντ. Καμκόφ καί ὁ Μ. Α. Νατανσόν (Μπομπρόφ). Στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἀποτελοῦσαν τήν πλειοψηφία τῆς ὁμάδας τῶν ἐσέρων, πού διασπάστηκε ἐξαιτίας τοῦ ζητήματος τῆς συμμετοχῆς στό συνέδριο: οἱ δεξιοί ἐσέροι, ἐκπληρώνοντας τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ἀποχώρησαν ἀπό τό συνέδριο, ἐνῶ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι παρέμειναν στό συνέδριο καί στά πιό βασικά ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης ψήφιζαν μαζί μέ τούς μπολσεβίκους, δίνοντας ὡστόσο ἀρνητική ἀπάντηση στήν πρόταση τῶν μπολσεβίκων νά μποῦν στή Σοβιετική κυβέρνηση.

Μετά ἀπό μακρόχρονες ταλαντεύσεις οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐπιδιώκοντας νά διατηρήσουν τήν ἐπιροή τους στίς ἀγροτικές μάζες, δέχτηκαν νά συνεργαστοῦν μέ τούς μπολσεβίκους· ἀντιπρόσωποί τους μπῆκαν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐνῶ ἄρχισαν νά συνεργάζονται μέ τούς μπολσεβίκους, διαφωνοῦσαν μ᾽αὐτούς πάνω σέ θεμελιώδη ζητήματα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τάσσονταν κατά τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1918 ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἄρχισε τήν πάλη ἐνάντια στό κλείσιμο τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καί μετά τήν ὑπογραφή της καί τήν ἐπικύρωσή της ἀπό τό IV συνέδριο τῶν Σοβιέτ, τό Μάρτη τοῦ 1918, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι βγῆκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, συνεχίζοντας ὡστόσο νά παραμένουν στά συμβούλια τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων καί στά τοπικά ὄργανα τῆς ἐξουσίας. Μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό ἀνάμεσα στούς ἀριστερούς ἐσέρους ἄρχισαν νά δυναμώνουν οἱ ἀντισοβιετικές διαθέσεις.

Στίς 24 τοῦ Ἰούνη ἡ ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ψήφισε ἀπόφαση νά ὀργανώσει ἐξέγερση ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Μετά τήν ἥττα τους στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐπιδιώκοντας νά τορπιλίσουν τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί νά παρασύρουν τή Σοβιετική χώρα σέ πόλεμο μέ τή Γερμανία, στίς 6 τοῦ Ἰούλη 1918 δολοφόνησαν στή Μόσχα τό γερμανό πρεσβευτή κόμητα Μίρμπαχ.

'Αμέσως ὕστερα ἀπ'αὐτό ὀργανώθηκε ἔνοπλη ἐξέγερση. Βασική δύναμη τῆς ἐξέγερσης ἦταν τό τμῆμα πού δροῦσε ὁ ἀριστερός ἐσέρος Ποπόφ, στέλεχος τῆς ΠΕΕ. Οἱ στασιαστές χτυποῦσαν μέ πυροβολικό στό Κρεμλίνο, κατέλαβαν τόν Τηλεφωνικό σταθμό καί τό Τηλεγραφεῖο. Στή δίωρη παραμονή τους ἐκεῖ μετέδοσαν ἐξονόματος τῆς ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἀρκετές προβοκατόρικες προκηρύξεις, ἀνακοινωθέντα καί τηλεγραφήματα ὅτι ἡ ἐξουσία δῆθεν βρίσκεται στά χέρια τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί ὅτι τίς ἐνέργειές τους τίς χαιρετίζει ὅλος ὁ πληθυσμός.

Τό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἔδοσε ὁδηγίες στήν κυβέρνηση νά καταπνίξει ἀμέσως τήν ἐξέγερση. Ἡ ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τοῦ συνεδρίου πιάστηκε. Χάρη στά δραστικά μέτρα πού πῆρε ἡ Σοβιετική κυβέρνηση καί στή συντονισμένη δράση τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας καί τῆς φρουρᾶς της, ἡ ἐξέγερση συντρίφτηκε μέσα σ'ἕνα εἰκοσιτετράωρο, στίς 2 ἡ ὥρα μ.μ. τῆς 7 τοῦ 'Ιούλη. Ἡ ἐξέγερση αὐτή ἦταν μέρος τῆς γενικῆς ἐπίθεσης τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης καί τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς 'Αντάντ κατά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας· τούς στασιαστές τούς ὑποστήριζαν μυστικά οἱ ξένες διπλωματικές ἀποστολές. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι προσπάθησαν νά ὀργανώσουν ἐπίσης ἐξέγερση καί στήν Πετρούπολη, στή Βολογκντά καί σέ ἄλλες πόλεις.

Τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, μετά τή συντριβή τῆς ἐξέγερσης, ψήφισε ἀπόφαση μέ τήν ὁποία διέγραφε ἀπό τά Σοβιέτ ὅσους ἀριστερούς ἐσέρους συμμερίζονταν τήν τυχοδιωκτική γραμμή τῆς καθοδήγησής τους. Στό συνέδριο κατέφθασαν πολυάριθμα τηλεγραφήματα ἀπόλα τά πέρατα τῆς χώρας, στά ὁποῖα οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, ἐγκρίνοντας τή συντριβή τῶν στασιαστῶν, δήλωναν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι μέ τό ὅπλο στό χέρι νά ὑπερασπίσουν τή Σοβιετική ἐξουσία.—*4*.

5 *«Ντασνακτσουτιούν»*—ἐθνικιστικό Κόμμα τῆς 'Αρμενίας, πού δημιουργήθηκε στίς ἀρχές τῆς τελευταίας δεκαετίας τοῦ 19ου αἰώνα μέ σκοπό τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀρμενίων τῆς Τουρκίας ἀπό τό ζυγό τοῦ σουλτάνου. 'Εκτός ἀπό τήν ἀστική τάξη, σημαντική θέση στό Κόμμα κατεῖχε ἡ ἐθνική διανόηση καί ἡ μικροαστική τάξη· στό Κόμμα αὐτό ἀνῆκαν ἐπίσης καί ἀγρότες καί ἐργάτες πού εἶχαν ἐξαπατηθεῖ ἀπό τήν ἐθνικιστική καί σοσιαλιστική λογοκοπία. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 τό Ντασνακτσουτιούν προσεγγίζει τούς ἐσέρους. Τό 1907 τό συνέδριο τοῦ Κόμματος ψήφισε ἐπίσημα «σοσιαλιστικό» πρόγραμμα μέ ναροντικιστικό χαρακτήρα.

Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 οἱ ντασνάκι ὑποστήριζαν τήν πολιτική τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης· ὕστερα ἀπό τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀγωνίστηκαν μέσα σ'ἕνα ἀντεπαναστατικό συνασπισμό μαζί μέ τούς μενσεβίκους, τούς ἐσέρους καί τούς μουσαβατιστές κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Στά 1918-1920 οἱ ντασνάκι μπῆκαν ἐπικεφαλῆς τῆς ἀστικοεθνικιστικῆς ἀντεπαναστατικῆς κυβέρνησης τῆς 'Αρμενίας· ὅλες οἱ πράξεις τους συντελοῦσαν στό νά μετατραπεῖ ἡ 'Αρμενία σέ ἀποικία τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν καί σέ σημεῖο στήριξης τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν καί τῶν ρώσων λευκοφρουριτῶν στήν

πάλη κατά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Οἱ ἐργαζόμενοι τῆς ᾿Αρμενίας, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων καί μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἀνάτρεψαν τό Νοέμβρη τοῦ 1920 τήν κυβέρνηση τῶν ντασνάκι. Μέ τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας οἱ ὀργανώσεις τοῦ Ντασνακτσουτιούν στήν ῾Υπερκαυκασία συντρίφτηκαν καί διαλύθηκαν.—*4*.

[6] Στήν ἔκτακτη συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Μπακοῦ στίς 25 τοῦ ᾿Ιούλη 1918 συζητήθηκε τό ζήτημα τῆς πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς κατάστασης στό Μπακού ἀπ᾿ἀφορμή τήν ἐπίθεση τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων. Οἱ μενσεβίκοι, οἱ ντασνάκι καί οἱ ἐσέροι μέ τό πρόσχημα τῆς ὑπεράσπισης τοῦ Μπακοῦ ἀπαιτοῦσαν νά κληθοῦν γιά «βοήθεια» τά ἀγγλικά στρατεύματα. Οἱ μπολσεβίκοι—καθοδηγητές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Μπακού (Σ. Γκ. Σαουμιάν, Μ. Α. ᾿Αζιζμπέκοφ, Π. Α. Τζαπαρίτζε, Γ. Ντ. Ζέβιν καί ἄλλοι) τάχθηκαν ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς προδοτικές αὐτές προτάσεις. Δήλωσαν ὅτι ἡ «πρόσκληση» στό Μπακού τῶν ἄγγλων ἐπεμβασιῶν θά ἦταν προδοσία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί ὑπόβαλαν σχέδιο ἀπόφασης στό ὁποῖο ἐπέμεναν νά παρθοῦν ἄμεσα μέτρα γιά τήν ἄμυνα τοῦ Μπακοῦ μέ τίς δικές του δυνάμεις. Παρόλες ὅμως τίς προσπάθειες τῶν μπολσεβίκων ψηφίστηκε μέ ἀσήμαντη πλειοψηφία ἡ ἀπόφαση γιά τήν πρόσκληση στό Μπακού ἀγγλικῶν στρατευμάτων.

Μένοντας μειοψηφία οἱ μπολσεβίκοι—μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, δήλωσαν ὅτι παραιτοῦνται ἀπό τή θέση τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων. Γρήγορα ὅμως οἱ μπολσεβίκοι τοῦ Μπακοῦ κατάλαβαν ὅτι θά ἦταν λάθος στίς συνθῆκες πού διαμορφώθηκαν νά παραιτηθοῦν καί ὅτι, ἀντίθετα, εἶναι ἀνάγκη νά παραμείνουν στήν ἐξουσία καί νά χρησιμοποιήσουν ὅλες τίς δυνατότητες γιά τήν ἀπομόνωση καί τή συντριβή τῶν συμβιβαστῶν καί τῶν προδοτῶν. Σέ ἔκτακτη συνεδρίαση τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Μπακοῦ ἀποφασίστηκε ὅτι στό ἑξῆς, ὥς τήν ὁριστική λύση τοῦ ζητήματος τῆς ἐξουσίας, ὅλοι οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι παραμένουν στίς θέσεις τους. ῾Η συνδιάσκεψη πόλης τῶν μπολσεβίκων τοῦ Μπακοῦ, πού ἔγινε στίς 27 τοῦ ᾿Ιούλη, ἀποφάσισε νά μήν παραδοθεῖ ἡ ἐξουσία χωρίς πάλη, νά ὀργανωθεῖ ἐσπευσμένα ἡ ἄμυνα τοῦ Μπακοῦ μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, νά κηρυχθεῖ γενική ἐπιστράτευση καί νά κληθοῦν οἱ ἐργάτες νά ὑπερασπίσουν τήν πόλη καί τή Σοβιετική ἐξουσία. Γιά τήν ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων τοῦ Μπακοῦ πῆρε μιά σειρά μέτρα: κήρυξε στήν πόλη τό στρατιωτικό νόμο, ἀνάθεσε στήν Ἔκτακτη ᾿Επιτροπή νά βάλει τέρμα στήν ἀντεπαναστατική προπαγάνδα, ἀπηύθυνε ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες τοῦ Μπακοῦ νά πάρουν τά ὅπλα καί νά ὑπερασπίσουν τήν πόλη, ἐξαντλώντας καί τήν τελευταία δυνατότητα.

Ὅμως, τίς ἡρωικές προσπάθειες τῶν κομμουνιστῶν τοῦ ᾿Αζερμπαϊτζάν καί τοῦ πρωτοπόρου τμήματος τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακοῦ ἀνάτρεψε ἡ παρασπονδία καί ἡ προδοσία τῶν ντασνάκι, τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Τά τμήματα τῶν ντασνάκι ἔφυγαν ἀπό τό μέτωπο, καί στό ρῆγμα πού σχηματίστηκε εἰσχώρησαν τά τουρκικά στρατεύματα.

Στίς 31 τοῦ 'Ιούλη, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν καί τῶν πρακτόρων τους, ἡ Σοβιετική ἐξουσία στό Μπακού ἔπεσε προσωρινά. 'Εκτός ἀπό τήν ξένη ἐπέμβαση, οἱ αἰτίες τῆς πτώσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Μπακού βρίσκονταν καί στό ὅτι οἱ κομματικές ὀργανώσεις τοῦ 'Αζερμπαϊτζάν καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων δέν ἐξασφάλισαν σταθερή συμμαχία ἀνάμεσα στό προλεταριάτο τοῦ Μπακοῦ καί στήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά τοῦ 'Αζερμπαϊτζάν, καί ἔκαναν ἐπίσης μιά σειρά λάθη στό ἐθνικό ζήτημα, πράγμα πού τό ἐκμεταλλεύτηκαν οἱ μουσαβατιστές, οἱ ντασνάκι καί οἱ ἄλλοι ἀντεπαναστάτες γιά τήν ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν.

Οἱ πράκτορες τῆς 'Αντάντ—ἐσέροι, μενσεβίκοι καί ντασνάκι σχημάτισαν ἀντεπαναστατική κυβέρνηση, τή λεγόμενη «Δικτατορία τῆς Κεντρικῆς Κασπίας». Οἱ καθοδηγητές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό 'Αζερμπαϊτζάν πιάστηκαν. Τή νύχτα τῆς 19 πρός τήν 20 τοῦ Σεπτέμβρη οἱ 26 ἐπίτροποι τοῦ Μπακοῦ (Σ. Γκ. Σαουμιάν, Μ. Α. 'Αζιζμπέκοφ, Π. Α. Τζαπαρίτζε, Ι. Τ. Φιολέτοφ, Γ. Ντ. Ζέβιν, Γκ. Ν. Κοργκάνοφ, Μ. Γκ. Βεζίροφ καί ἄλλοι) δολοφονήθηκαν ἄγρια ἀπό τούς ἄγγλους ἰμπεριαλιστές μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων.—*6.*

[7] 'Η Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση εἶχε ἰσχυρή ἐπίδραση στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Γερμανία, δυνάμωσε τίς πολιτικές θέσεις τῆς ὁμάδας «Σπάρτακος» πού πάλευε παράνομα. Οἱ ἐργαζόμενοι τῆς Γερμανίας ὅλο ἐλπίδα καί χαρά δέχτηκαν τό λενινιστικό Διάταγμα γιά τήν εἰρήνη καί παρακολουθοῦσαν μέ συμπάθεια τή συνεπή πάλη τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά δημοκρατική εἰρήνη. Οἱ ὑπερβολικές ἀπαιτήσεις πού πρόβαλλε ἡ γερμανική κυβέρνηση κατά τίς συνομιλίες μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στό Μπρέστ-Λιτόβσκ γιά τή σύναψη εἰρήνης, προκάλεσαν τήν ἀγανάκτηση τῶν ἐργατῶν τῆς Γερμανίας καί ἀποτέλεσαν τή σπουδαιότερη αἰτία τῆς γενικῆς πολιτικῆς ἀπεργίας στά τέλη τοῦ Γενάρη - ἀρχές τοῦ Φλεβάρη 1918.

Στίς 28 τοῦ Γενάρη μέ ἔκκληση τῆς ὁμάδας «Σπάρτακος» ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες καί ἐργάτριες τοῦ Βερολίνου σταμάτησαν τίς δουλιές καί ἐξέλεξαν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν. Τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν τοῦ Μεγάλου Βερολίνου στήν πρώτη του συνεδρίαση ἀπαίτησε: νά ὑπογραφεῖ τό γρηγορότερο εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις καί ἀποζημιώσεις, σύμφωνα μέ τίς θέσεις πού πρόβαλε ἡ Σοβιετική κυβέρνηση στίς συνομιλίες τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ· συμμετοχή στίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης ἐκπροσώπων τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν· βελτίωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα· ἄρση τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου καί ἐφαρμογή τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν· ἀπελευθέρωση τῶν προσώπων πού καταδικάστηκαν ἤ πιάστηκαν γιά τήν πολιτική τους δράση κτλ.

'Η ἀπεργία ἀγκάλιασε 39 πόλεις τῆς Γερμανίας (Βρέμη, Μόναχο, 'Αμβοῦργο, 'Ιένα, Μαγδεβοῦργο, Μανχάιμ, Ντύσσελντορφ, Βραδεμβοῦργο, Κολωνία, Δρέσδη, Μύνστερ, Λύμπεκ, Νυρεμβέργη καί ἄλλες)· στήν ἀπεργία αὐτή πῆραν μέρος πάνω ἀπό 1,5 ἑκατομμύριο ἐργάτες. Σέ πολλά μέρη ἐκλέχτηκαν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀπ'αὐτά δημιουργήθηκαν ἐπιτροπές δράσης.

Ἡ κυβέρνηση τοῦ Κάιζερ χρησιμοποίησε ἐνάντια στούς ἀπεργούς ὅλη τή δύναμη τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Στίς 31 τοῦ Γενάρη τό Βερολίνο κηρύχτηκε σέ κατάσταση ἔκτακτης ἀνάγκης καί μεταφέρθηκαν ἐκεῖ συμπληρωματικά πέντε χιλιάδες ἀστυνομικοί. Τέσσερα σώματα στρατοῦ πῆραν διαταγή νά προετοιμαστοῦν γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀπεργῶν. Μέσα σέ λίγες μέρες 50 χιλιάδες ἐργάτες τοῦ Βερολίνου κλήθηκαν στό στρατό. Ἡ στρατιωτική διοίκηση ἀπαιτοῦσε ὥς τίς 4 τοῦ Φλεβάρη οἱ ἐργάτες νά ξαναπιάσουν δουλιά. Ἐνάντια στούς διαδηλωτές κινητοποιήθηκαν στρατιωτικά τμήματα μέ πολυβόλα. Μέ τή βοήθεια τοῦ στρατοῦ καί τῆς ἀστυνομίας, καθώς ἐπίσης καί μέ τή συνεργία τῶν ἡγετῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἡ κυβέρνηση τοῦ Κάιζερ μπόρεσε νά καταπνίξει τό κίνημα. Πολλοί ἐργάτες ὑποβλήθηκαν σέ διώξεις. Παρόλο πού ἡ ἀπεργία τέλειωσε μέ ἥττα τῶν ἐργατῶν, ἡ σημασία της ἦταν μεγάλη. Ὁ Β. Ι. Λένιν χαρακτήρισε τήν ἀπεργία αὐτή σάν «σημεῖο στροφῆς στίς διαθέσεις τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 530-531).—*9.*

8 Πρόκειται γιά τήν ἀνταρσία τῶν λευκοφρουριτῶν στό Γιαροσλάβλ, πού ἄρχισε στίς 6 τοῦ Ἰούλη 1918. Ἡ ἐξέγερση εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπό τήν ἀντεπαναστατική «Ἕνωση γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας καί τῆς ἐλευθερίας», πού καθοδηγητής της ἦταν ὁ δεξιός ἐσέρος Μπ. Β. Σάβινκοφ. Τήν ἀνταρσία στό Γιαροσλάβλ, ὅπως καί τίς ἄλλες ἀντεπαναστατικές ἀνταρσίες στή Σοβιετική Ρωσία, τήν περίοδο ἐκείνη τίς εἶχαν προετοιμάσει οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ μέ τήν ἐνεργό συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Οἱ ἰμπεριαλιστές τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ ἔδοσαν στήν «Ἕνωση» τοῦ Σάβινκοφ σημαντικά χρηματικά ποσά. Ἡ ὀργάνωση τῆς ἀνταρσίας συμπεριλαμβανόταν στό γενικό σχέδιο τῆς ἐπέμβασης στή Ρωσία. Οἱ ἐπεμβασίες τά σχεδίασαν ἔτσι, ὥστε ἡ ἔνοπλη ἐκδήλωση στό Γιαροσλάβλ νά συμπέσει μέ τήν ἐξέγερση τῶν «ἀριστερῶν» ἐσέρων στή Μόσχα (βλ. σημείωση 4). Ταυτόχρονα ἔπρεπε νά ἀρχίσουν ἐξεγέρσεις στό Μοῦρομ, στήν Κοστρομά, στό Ρίμπινσκ καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα καί τοῦ κέντρου τῆς Ρωσίας.

Στό Γιαροσλάβλ τίς παραμονές τῆς ἐξέγερσης συγκεντρώθηκε μεγάλος ἀριθμός ἐσέρων καί μενσεβίκων, καθώς ἐπίσης καί λευκοφρουριτῶν ἀξιωματικῶν. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐπειδή εἶχαν στό Γιαροσλάβλ σημαντική ἐπιροή, κατεῖχαν μιά σειρά καθοδηγητικές θέσεις. Στίς 6 τοῦ Ἰούλη οἱ στασιαστές κατέλαβαν τό κέντρο τῆς πόλης, τό ὁπλοστάσιο, τό Ταχυδρομεῖο, τό Τηλεγραφεῖο καί τά ἄλλα ἱδρύματα. Ἄρχισε ἡ σφαγή τῶν κομματικῶν στελεχῶν καί τῶν στελεχῶν τῶν Σοβιέτ. Οἱ στασιαστές προσπάθησαν νά καταλάβουν καί τίς ἐργατικές ἀκρινές συνοικίες τῆς πόλης. Ὅμως ἐδῶ συνάντησαν ἀμέσως ἀποφασιστική καί σταθερή ἀντίσταση. Οἱ κομματικές ὀργανώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων συσπείρωσαν γύρω τους τίς μάζες καί κάλεσαν τούς ἐργάτες νά συντρίψουν τήν ἀνταρσία. Οἱ ἐξοπλισμένοι ἐργάτες καί τά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἄρχισαν τήν πάλη ἐνάντια στούς στασιαστές. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἔστειλε γιά βοήθεια στούς ἐργάτες τοῦ Γιαροσλάβλ μερικά τμήματα στρατοῦ καί

ἀποσπάσματα ὁπλισμένων ἐργατῶν ἀπό τή Μόσχα, τήν Πετρούπολη, τό 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τήν Κοστρομά, τή Βολογκντά, τό Ρίμπινσκ. Στίς 21 τοῦ 'Ιούλη 1918 ἡ ἐξέγερση εἶχε καταπνιγεῖ.—*10*.

9 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό διάταγμα «*Γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ καί τόν ἐφοδιασμό της μέ σιτηρά, εἴδη πρώτης ἀνάγκης καί γεωργικά ἐργαλεῖα*», πού ἐπικύρωσε ἡ ΠΚΕΕ στίς 11 τοῦ 'Ιούνη 1918. Τό διάταγμα κατοχύρωσε τήν πρακτική δημιουργίας 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς μέ πρωτοβουλία ἀπό τά κάτω. Τό διάταγμα ἀνάθετε στίς 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς τά καθήκοντα τῆς καταγραφῆς τῶν ἀποθεμάτων στά ἀγροτικά νοικοκυριά, τῆς ἐξακρίβωσης τῶν ἀποθεμάτων τῶν κουλάκων καί τῶν πλεονασμάτων τροφίμων καί τῆς παροχῆς βοήθειας πρός τά σοβιετικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ γιά τήν κατάσχεση τῶν πλεονασμάτων αὐτῶν· τῆς φύλαξης καί τῆς μεταφορᾶς τῶν κατασχεθέντων σιτηρῶν στά κρατικά κέντρα συγκέντρωσης· τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς φτωχολογιᾶς μέ τρόφιμα ἀπό τά νοικοκυριά τῶν κουλάκων, τῆς διανομῆς τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων καί τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων· τῆς ὀργάνωσης τῆς σπορᾶς καί τῆς συγκομιδῆς, τῆς φύλαξης τῶν καλλιεργειῶν· τῆς πάλης ἐνάντια στή μαύρη ἀγορά καί στήν αἰσχροκέρδεια σιτηρῶν. Στίς ἀρχές τοῦ φθινόπωρου τοῦ 1918, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος εἶχαν δημιουργηθεῖ καί δροῦσαν πάνω ἀπό 80 χιλιάδες τοπικές 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς. Οἱ 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς ἔγιναν σημεῖα στήριξης, ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στό χωριό· ἡ ὀργάνωσή τους σήμαινε τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό. Οἱ 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς ἔπαιξαν σημαντικό ρόλο στήν κατάπνιξη τῆς ἀντεπανάστασης τῶν κουλάκων, στήν ὑπονόμευση τῆς οἰκονομικῆς τους δύναμης μέ τή μερική ἀπαλλοτρίωσή τους. Σέ σύντομο χρονικό διάστημα οἱ 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς ἀφαίρεσαν ἀπό τούς κουλάκους καί παραχώρησαν στούς φτωχούς καί μεσαίους ἀγρότες 50 ἑκατομ. ἑκτάρια γῆς, κατάσχεσαν σημαντικό μέρος τῶν μέσων παραγωγῆς τῶν κουλάκων πρός ὄφελος τῶν φτωχῶν καί τῶν φτωχομεσαίων ἀγροτῶν. Μεγάλες ἦταν οἱ ὑπηρεσίες τους στήν ὁλοκλήρωση τῆς ἐξάλειψης τῆς γαιοκτησίας τῶν τσιφλικάδων, στόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τῶν ἐργατικῶν κέντρων πού πεινοῦσαν καί τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Οἱ 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς πῆραν δραστήριο μέρος στή δημιουργία κολλεκτιβίστικων ἀγροτικῶν ἐπιχειρήσεων—συνεταιρισμῶν καί κομμούνων, πού δίπλα στά σοβχόζ ἀποτέλεσαν τίς πρῶτες ἑστίες σοσιαλιστικῆς μορφῆς οἰκονομίας στό χωριό· ἀπό τή στιγμή τῆς ὀργάνωσης τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς ὁ ἀριθμός τῶν κολλεκτιβίστικων ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν πού ἔφτανε τότε τά 240, αὐξήθηκε στά τέλη τοῦ 1918, σύμφωνα μέ ἐλλιπῆ στοιχεῖα, στά 1600. Μέ πρωτοβουλία τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς ἄρχισε ὁ σχηματισμός ἐθελοντικῶν τμημάτων καί συνταγμάτων τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἀπό τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. Τά τμήματα αὐτά ἔκαναν σοβαρή δουλιά γιά τό δυνάμωμα τῶν τοπικῶν Σοβιέτ, τήν ἐκκαθάρισή τους ἀπό τά κουλάκικα στοιχεῖα.

'Η δράση τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς εἶχε τεράστια σημασία γιά τή στερέωση τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, γιά

τήν κατάκτηση τοῦ μεσαίου ἀγρότη μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι πρέπει νά οἰκοδομήσουμε τήν ὀργάνωση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί νά ὀργανώσουμε τή δουλιά τους, ἔχοντας προσανατολισμό ὄχι μόνο στή φτωχολογιά, ἀλλά καί στό μεσαῖο ἀγρότη. Οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς βοήθησαν νά προετοιμαστεῖ τό ἔδαφος γιά τό πέρασμα ἀπό τήν πολιτική τῆς οὐδετεροποίησης τοῦ μεσαίου ἀγρότη στή σταθερή συμμαχία μ᾽αὐτόν.

Ἤδη κατά τό φθινόπωρο τοῦ 1918 οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, πού ἔπαιξαν ἱστορικό ρόλο στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πραγματοποίησαν μέ ἐπιτυχία τά καθήκοντα πού τίς ἀνατέθηκαν. Καί στήν περίοδο αὐτή, μέ τή βοήθεια τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τοῦ δικτύου τῶν κομματικῶν πυρήνων πού ἁπλώθηκαν στό χωριό, δυνάμωσαν σημαντικά τά Σοβιέτ. Γιά τό λόγο αὐτό, καθώς ἐπίσης ἐξαιτίας τῆς ἀνάγκης «νά ὁλοκληρωθεῖ ἡ οἰκοδόμηση τῶν Σοβιέτ μέ τή δημιουργία ὁμοιόμορφης ὀργάνωσης τῶν Σοβιέτ σέ ὅλη τήν ἐπικράτεια τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας», τό VI Πανρωσικό Ἔκτακτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού συνῆλθε τό Νοέμβρη τοῦ 1918, ψήφισε ἀπόφαση συγχώνευσης τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς μέ τά ἐπαρχιακά καί κοινοτικά Σοβιέτ. — *11.*

10 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συνθήκη εἰρήνης ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί στά κράτη τῆς Τετραπλῆς συμμαχίας (Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Βουλγαρία, Τουρκία), πού ὑπογράφηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1918 στό Μπρέστ-Λιτόβσκ καί στίς 15 τοῦ Μάρτη ἐπικυρώθηκε ἀπό τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης ἦταν ἐξαιρετικά σκληροί γιά τή Σοβιετική Ρωσία. Σύμφωνα μέ τή συνθήκη, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Γερμανίας καί τῆς Αὐστροουγγαρίας ἔπρεπε νά περάσει ἡ Πολωνία, σχεδόν ὅλη ἡ περιοχή τῆς Βαλτικῆς, ἕνα τμῆμα τῆς Λευκορωσίας. Ἡ Οὐκρανία ἀποχωριζόταν ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία καί μετατρεπόταν σέ ἐξαρτημένο ἀπό τή Γερμανία κράτος. Ἡ Τουρκία ἔπαιρνε τίς πόλεις Κάρς, Μπατούμ καί Ἀρνταγκάν. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 ἡ Γερμανία ἐπέβαλε στή Σοβιετική Ρωσία συμπληρωματική συνθήκη καί οἰκονομική συμφωνία, στίς ὁποῖες προβάλλονταν νέες ληστρικές ἀπαιτήσεις.

Τό κλείσιμο τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ εἶχε σχέση μέ τήν ἐπίμονη πάλη ἐνάντια στόν Τρότσκι καί στήν ἀντικομματική ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Μονάχα χάρη στίς τεράστιες προσπάθειες τοῦ Β. Ι. Λένιν ὑπογράφηκε ἡ συνθήκη εἰρήνης μέ τή Γερμανία. Ἡ συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἀποτέλεσε λαμπρό παράδειγμα τῆς σοφίας καί τῆς εὐλυγισίας τῆς λενινιστικῆς τακτικῆς τῆς ἱκανότητας ἐπεξεργασίας σέ μιά ἐξαιρετικά περίπλοκη κατάσταση, σωστῆς πολιτικῆς στό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης. Τό κλείσιμο τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἦταν ἕνας συνετός πολιτικός συμβιβασμός. Ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ ἔδοσε στό Σοβιετικό κράτος μιά ἀνάπαυλα εἰρήνης, τοῦ ἐπέτρεψε νά κάνει ἀποστράτευση τοῦ παλιοῦ στρατοῦ πού βρισκόταν σέ ἀποσύνθεση, καί νά δημιουργήσει νέο — τόν Κόκκινο Στρατό, νά ἀναπτύξει τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση καί νά συγκεντρώσει δυνάμεις γιά τή μελλοντική πάλη ἐνάντια στήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση καί στούς ξένους ἐπεμβασίες. Ἡ πολιτική αὐτή

συνέβαλε στό παραπέρα δυνάμωμα τῆς πάλης γιά τήν εἰρήνη, στήν ἀνάπτυξη τῶν ἐπαναστατικῶν διαθέσεων στό στρατό καί ἀνάμεσα στίς πλατιές λαϊκές μάζες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία πού ἀνάτρεψε τό μοναρχικό καθεστώς, ἡ ΠΚΕΕ στίς 13 τοῦ Νοέμβρη ἀκύρωσε τή ληστρική συνθήκη τοῦ Μπρέστ. Γιά τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ, τήν ἀνάγκη τῆς σύναψής της καί τή σημασία της βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 53, 69, 155-156, 190-191, 199, 211-213, 344, 374-375, 394, 395-396.—*13.*

11 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἱστορικό Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πού ἐπικυρώθηκε στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1918 γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας (δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ Ἰούνη 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 134). «Σύμφωνα μέ τό σχέδιο πού εἶχε ἀπό καιρό καταρτιστεῖ —ἔγραφε ὁ Λένιν γιά τό διάταγμα αὐτό —ὕστερα ἀπό μακρόχρονη προπαρασκευαστική δουλιά, τελικά στίς 28 τοῦ Ἰούνη ἐπικυρώθηκε τό διάταγμα, πού τήν ἔκδοσή του οἱ λαϊκές μάζες τῆς Ρωσίας τήν περίμεναν μέ ἀνυπομονησία...» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 27). Μέ τό διάταγμα αὐτό εἶχαν ἐθνικοποιηθεῖ ὅλες οἱ μεγάλες βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις μέ πάγιο κεφάλαιο ἀπό 200 χιλ. ὥς 1 ἑκατομ. ρούβλια καί πάνω.

Ἀπό τό διάταγμα τῆς 28 τοῦ Ἰούνη, πού ὁλοκλήρωνε τή σοσιαλιστική κοινωνικοποίηση τῶν βασικῶν μέσων παραγωγῆς, προηγήθηκαν τά μέτρα γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν, τῶν μεγάλων μεταλλουργικῶν ἐργοστασίων, τῆς βιομηχανίας ζάχαρης, γαιανθράκων, πετρελαίου, τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν κ.ἄ. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀνακοινώνοντας τό πέρασμα τῆς μεγάλης βιομηχανίας στήν ἰδιοκτησία τοῦ κράτους, ἄφηνε τό δικαίωμα χρήσης τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων προσωρινά καί μέχρι νά περάσουν στή δικαιοδοσία τῶν σοβιετικῶν οἰκονομικῶν ὀργάνων «στούς πρώην ἰδιοκτῆτες τους χωρίς πληρωμή μισθώματος»· ταυτόχρονα οἱ ἰδιοκτῆτες ἀναλάβαιναν τήν εὐθύνη γιά τήν ἀκεραιότητα, τή διαφύλαξη καί τήν κανονική δουλιά τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὅλο τό ἐργατικό καί τεχνικό προσωπικό, καθώς ἐπίσης καί οἱ διευθυντές τῶν ἐργοστασίων θεωροῦνταν ὅτι βρίσκονται στήν ὑπηρεσία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας ὑποχρεωνόταν νά καταρτίσει καί νά στείλει ἐπειγόντως σέ ὅλες τίς ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις λεπτομερεῖς ὁδηγίες γιά τήν ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν. Χάρη στήν ὀργανωτική δουλιά τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί στή δραστηριότητα τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ἡ ἐθνικοποίηση, παρόλες τίς τεράστιες δυσκολίες, πραγματοποιήθηκε σέ σύντομο χρονικό διάστημα. Στίς 31 τοῦ Αὐγούστου ἀριθμοῦνταν ἤδη πάνω ἀπό 3 χιλιάδες ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις.

Μέ τό ἴδιο ἐπίσης διάταγμα ἀνακοινώνονταν ἡ ἐθνικοποίηση ὅλων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων σιδηροδρόμων, καθώς ἐπίσης καί τῶν δημοτικῶν ἐπιχειρήσεων (ὕδρευση, ἐργοστάσια φωταερίου, τροχιόδρομοι κ.ἄ.), οἱ ὁποῖες παραχωροῦνταν στή δικαιοδοσία τῶν τοπικῶν Σοβιέτ.—*13.*

[12] *Τό συνέδριο τῶν προέδρων τῶν Σοβιέτ τῶν κυβερνείων* συνῆλθε στίς 30 τοῦ 'Ιούλη ὥς τήν 1 τοῦ Αὐγούστου 1918 στή Μόσχα. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν 122 ἀντιπρόσωποι, καί ἀπ'αὐτούς οἱ 120 ἦταν κομμουνιστές. Τό συνέδριο ἄκουσε καί συζήτησε τήν ἔκθεση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εσωτερικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ Γκ. Ι. Πετρόβσκι σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ 'Επιτροπάτου 'Εσωτερικῶν καί γιά τά ἄμεσα καθήκοντά του, τίς ἐκθέσεις γιά τήν ὀργανωτική δουλιά τῶν τοπικῶν Σοβιέτ, τό χαρακτήρα, τά καθήκοντα καί τίς μορφές ὀργάνωσης τῆς σοβιετικῆς πολιτοφυλακῆς, τό ζήτημα τῆς στέγασης καί ἄλλα ζητήματα. 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε λόγο στήν ἀπογευματινή συνεδρίαση τῆς 30 τοῦ 'Ιούλη. Τό συνέδριο στίς ἀποφάσεις του ἀποφάνθηκε ὑπέρ τῆς καλυτέρευσης τῆς δουλιᾶς τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ, ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τοῦ συντονισμοῦ τῆς δουλιᾶς ὅλων τῶν τμημάτων του, τῆς στενῆς σύνδεσής τους μέ τό κέντρο καί τήν ἀνάγκη τῆς πλήρους συμφωνίας μέ τό Σύνταγμα. Τό συνέδριο κάλεσε τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Δημοκρατίας νά πάρουν τά ὅπλα γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας.—*20.*

[13] *Τό Σύνταγμα (Βασικός νόμος) τῆς Σοσιαλιστικῆς 'Ομοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας* ψηφίστηκε στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

'Η ἀπόφαση γιά τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ εἶχε ψηφιστεῖ ἀπό τό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό Γενάρη τοῦ 1918. ῞Ομως ἡ Σοβιετική κυβέρνηση μπόρεσε νά ἀρχίσει ἄμεσα τή δουλιά γιά τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου μόνο μετά τήν ἐπίτευξη τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας. 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στήν ἐπεξεργασία τοῦ πρώτου Σοβιετικοῦ Συντάγματος. Τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου ἔκανε ἡ 'Επιτροπή Συντάγματος πού συγκρότησε ἡ ΠΚΕΕ τήν 1 τοῦ 'Απρίλη 1918. 'Η 'Επιτροπή πῆρε σάν βάση τῆς δουλιᾶς της, σύμφωνα καί μέ τήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τή λενινιστική «Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ» (βλ. ῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 221-223) καί τήν ἀπόφαση «Σχετικά μέ τά ὁμοσπονδιακά ἱδρύματα τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας» πού ψήφισε τό συνέδριο.

'Η τελική ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου Συντάγματος γιά τήν ὑποβολή του στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀνατέθηκε σέ εἰδική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν. Στίς 3 τοῦ 'Ιούλη ἡ ἐπιτροπή τῆς ΚΕ μέ πρόεδρό της τόν Λένιν ἐξέτασε τά δυό σχέδια τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος—τό σχέδιο τῆς 'Επιτροπῆς Συντάγματος τῆς ΠΚΕΕ, καί τό σχέδιο πού πρότεινε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Δικαιοσύνης. 'Η ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πῆρε σάν βάση τοῦ Συντάγματος τό σχέδιο τῆς 'Επιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ, συμπληρώνοντάς το μέ ὁρισμένες θέσεις ἀπό τό σχέδιο τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Δικαιοσύνης. 'Η ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἔκανε ἐπίσης μιά σειρά συμπληρώσεις καί τροποποιήσεις θεμελιακοῦ χαρακτήρα. Μέ πρόταση τοῦ Λένιν στό κείμενο τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ σάν εἰσαγωγικό του μέρος μπῆκε ἡ «Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ», προστέθηκε τό ἄρθρο γιά τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων καί

τῶν φυλῶν στή Σοβιετική Δημοκρατία, διατυπώθηκαν τά ἄρθρα γιά τά πολιτικά δικαιώματα τῶν ἀλλοδαπῶν πού διαμένουν στήν περιοχή τῆς ΣΟΣΔΡ σάν ἐργαζόμενοι, καί γιά τήν παραχώρηση τοῦ δικαιώματος ἀσυλίας σέ ὅλους τούς ἀλλοδαπούς πού ὑποβάλλονται σέ διώξεις γιά τά πολιτικά καί θρησκευτικά τους φρονήματα. Τό σχέδιο πού ἡ ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό ψήφισε σάν βάση ὑποβλήθηκε γιά ἐπικύρωση στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Στήν πρώτη ἤδη μέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, στίς 4 τοῦ 'Ιούλη, συγκροτήθηκε ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν ὁμάδων ἐπιτροπή γιά τή μελέτη τοῦ σχεδίου Συντάγματος πού εἶχε ὑποβληθεῖ, καί τῆς εἰσήγησης γιά τό θέμα αὐτό στό συνέδριο. 'Η ἐπιτροπή τοῦ συνεδρίου ἔκανε στό σχέδιο Συντάγματος ὁρισμένες ἀλλαγές στή διατύπωση, πρόσθεσε μερικά ἄρθρα στό κεφάλαιο γιά τή σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ καί συμπεριέλαβε στό σχέδιο ἕνα νέο κεφάλαιο γιά τό ἔμβλημα καί τή σημαία τῆς ΣΟΣΔΡ. Στίς 10 τοῦ 'Ιούλη στήν τελευταία συνεδρίαση τό συνέδριο ἄκουσε τήν εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τό σχέδιο Συντάγματος, καί ὕστερα ἀπό αὐτό ἐπικύρωσε ὁμόφωνα τό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀναθέτοντας τήν τελική θεώρηση τοῦ κειμένου του στή νέα ΠΚΕΕ.

Στίς 19 τοῦ 'Ιούλη 1918 δημοσιεύτηκε τό Σύνταγμα τῆς Σοσιαλιστικῆς 'Ομοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας σάν Βασικός νόμος, πού μπῆκε σέ ἰσχύ ἀπό τή στιγμή τῆς δημοσίευσής του. —*21.*

14 Τό ἐπαναστατικό σύνταγμα τῆς Βαρσοβίας, πού ἀριθμοῦσε 16 σχεδόν χιλιάδες ἄνδρες, ἀποτελοῦνταν ἀπό πολωνούς ἐθελοντές καί ἐπανειλημμένα πῆρε μέρος στίς μάχες ἐνάντια στά λευκοφρουρίτικα στρατεύματα. Τήν Παρασκευή 2 τοῦ Αὐγούστου 1918, πρίν σταλεῖ τό σύνταγμα ἀπό τή Μόσχα στό μέτωπο, στό οἴκημα τοῦ πρώην 'Εμπορικοῦ ἰνστιτούτου (σήμερα 'Ινστιτοῦτο λαϊκῆς οἰκονομίας Γκ. Β. Πλεχάνοφ τῆς Μόσχας) ἔγινε συγκέντρωση τοῦ συντάγματος, στήν ὁποία μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν. Στήν ὀργάνωση τῆς συγκέντρωσης πῆρε μέρος ὁ ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Πολωνίας Γ. Μαρχλέβσκι.—*24.*

15 'Η 'Επιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὀργάνωνε κάθε Παρασκευή μεγάλες ἑβδομαδιαῖες συγκεντρώσεις τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν στίς συνοικίες τῆς Μόσχας. Μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς συγκεντρώσεις αὐτές καθιερώθηκαν τακτικές ὁμιλίες ἀπό μέλη τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς καί ὑπεύθυνα στελέχη. 'Ο Λένιν μιλοῦσε συχνά στίς συγκεντρώσεις αὐτές, κάποτε καί 3-4 φορές τήν ἡμέρα καί ἀπαιτοῦσε νά μήν ἀποφεύγει κανείς ἀπό τά ὑπεύθυνα στελέχη τίς ὁμιλίες σέ ἀκροατήριο ἀπό ἐργάτες. 'Ο Λένιν ἔπαιρνε προσεκτικά ὑπόψη του τίς διαθέσεις τῶν ἐργατικῶν συγκεντρώσεων, ἐνδιαφερόταν νά μάθει τί ἐρωτήσεις ὑποβάλλουν στούς ὁμιλητές, τί προτάσεις κάνουν οἱ ἐργάτες.

Στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918 τό θέμα τῶν ὁμιλιῶν στίς συγκεντρώσεις ἦταν: «'Η Σοβιετική Δημοκρατία σέ κίνδυνο».—*27.*

16 'Η ὁμιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν στή Χοντίνκα (σήμερα πεδίο τοῦ 'Οχτώβρη)

ἔγινε στή λέσχη «Κουκούσκα» στή συγκέντρωση τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, πού ἑτοιμάζονταν νά σταλοῦν στό μέτωπο. Σύμφωνα μέ τίς ἀναμνήσεις τοῦ Φ. Σολόντοφ, πού τότε ἦταν πολυβολητής στό 4ο σύνταγμα πεζικοῦ τῆς Μόσχας, ὁ λόγος τοῦ Λένιν κράτησε 25-30 λεπτά (βλ. «Ἡ κομματική-πολιτική δουλιά στό Σοβιετικό Στρατό καί στό Πολεμικό Ναυτικό», 1960, τεῦχ. 3, σελ. 19).—*30.*

[17] Οἱ *«Θέσεις σχετικά μέ τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα»* γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στήν περίοδο τῆς πιό βαριᾶς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης στή χώρα καί τῆς ἔντονης πάλης ἐνάντια στίς δυνάμεις τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης.

Οἱ θέσεις τοῦ Λένιν ἀποτέλεσαν τή βάση τῶν ἔξι διαταγμάτων γιά τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα, πού συζητήθηκαν καί ψηφίστηκαν στίς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 3, 4, 5 καί 6 τοῦ Αὐγούστου 1918: «Γιά τή συμμετοχή στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων», «Διάταγμα γιά τά ἀποσπάσματα συγκέντρωσης καί ἐπίταξης τῆς συγκομιδῆς», «Νόμος γιά τά ἐπισιτιστικά ἀποσπάσματα δίωξης τῆς αἰσχροκέρδειας καί ἐπίταξης, πού δροῦν στίς σιδηροδρομικές καί στίς ὑδάτινες συγκοινωνίες», «Διάταγμα γιά τήν ὑποχρεωτική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στίς σιτοπαραγωγικές ἀγροτικές περιοχές», «Γιά τίς σταθερές τιμές στά σιτηρά τῆς σοδιᾶς τοῦ 1918» καί τῆς ἔκκλησης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πρός ὅλους τούς ἐργαζόμενους μέ τόν τίτλο «Στήν πάλη γιά τά σιτηρά». Στίς 6 καί 8 τοῦ Αὐγούστου ὅλα τά ψηφισθέντα διατάγματα δημοσιεύτηκαν στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».

Τά ὑλικά τοῦ Λένιν πού συνδέονται μέ τήν ἐπεξεργασία, πάνω στή βάση τῶν θέσεων αὐτῶν, τῶν σχεδίων διαταγμάτων στίς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων (σχέδια, σημειώματα κ.ἄ.), βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 119-141.

Τό διάταγμα γιά τήν ἐπιβολή φόρου σέ εἶδος, γιά τό ὁποῖο γίνεται λόγος στό 8 σημεῖο τῶν «Θέσεων», καταρτίστηκε ἀργότερα καί ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1918 (σχετικά μέ τό διάταγμα αὐτό βλ. τή σημείωση 39). —*31.*

[18] Τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ἐγκρίθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918 μέ τήν εὐκαιρία τῆς ψήφισης τοῦ διατάγματος γιά τούς κανόνες εἰσαγωγῆς στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τῆς ΣΟΣΔΡ. Τό διάταγμα αὐτό ἐπέτρεπε τήν ἐγγραφή στίς ἀνώτατες σχολές ὅλων ὅσοι ἐπιθυμοῦσαν καί ἦταν ἡλικίας 16 χρονῶν, γιά τήν ἐγγραφή καταργοῦσε τήν ὑποβολή διπλώματος, ἀπολυτηρίου εἴτε βεβαίωσης γιά τήν ἀποφοίτηση ἀπό τό σχολεῖο, τίς εἰσαγωγικές ἐξετάσεις, καθώς καί τήν πληρωμή γιά τίς σπουδές. Ἡ ἀπόφαση καί τό διάταγμα δημοσιεύτηκαν στίς 6 τοῦ Αὐγούστου στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*34.*

[19] Τό *«Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τοῦ Ἐλέτς»* ἀποτελοῦσε ἀπάντηση στό σημείωμα γιά τή συνεδρίαση τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Ἐλέτς τῶν

ἀριστερῶν ἐσέρων, πού δημοσιεύτηκε στή «Σοβιέτσκαγια Γκαζέτα» τοῦ 'Ελέτς τῆς 31 τοῦ 'Ιούλη 1918. Τό φύλλο αὐτό τῆς ἐφημερίδας μέ τό σημείωμα τό ἔφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ὀργάνωσης τοῦ 'Ελέτς τοῦ ΚΚΡ (μπ) Κ. Γκρόντνιερ, πού πῆγε στή Μόσχα μέ σκοπό νά διαψεύσει τίς συκοφαντικές ἐπινοήσεις τοῦ ἀριστεροῦ ἐσέρου Κριούκοφ, γιά τίς ὁποῖες γίνεται λόγος στό γράμμα τοῦ Λένιν. Στίς 11 τοῦ Αὐγούστου στή «Σοβιέτσκαγια Γκαζέτα» μαζί μέ τό γράμμα τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε ἡ ἀνακοίνωση τοῦ Κ. Γκρόντνιερ ὅπου τονιζόταν ὅτι, σύμφωνα μέ τή συνομιλία του μέ τούς Γ. Μ. Σβερντλόφ, Β. Α. 'Αβανέσοφ καί Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, οἱ τρεῖς τελευταῖοι δέν εἶπαν στόν Κριούκοφ τίποτε ἀπό ὅσα αὐτός τούς ἀποδίδει.

«Σοβιέτσκαγια Γκαζέτα»—ὄργανο τῆς 'Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νομοῦ 'Ελέτς, τοῦ κυβερνείου 'Οριόλ· ἔβγαινε ἀπό τίς 16 τοῦ Μάη 1918 ὥς τίς 2 τοῦ Μάρτη 1919.—*35.*

20 Πρόκειται γιά τό Διάταγμα γιά τή γῆ πού ψηφίστηκε στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917 στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Μέ τό διάταγμα αὐτό καταργοῦνταν ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς καί ἀνακηρυσσόταν ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Συνάμα στήν 'Εντολή τῶν ἀγροτῶν γιά τή γῆ, πού ἦταν συστατικό μέρος τοῦ Διατάγματος γιά τή γῆ, προβλεπόταν τό μοίρασμα τῆς γῆς ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους «μέ μέτρο τήν ἐργασία ἤ τήν κατανάλωση», διατυπωνόταν ἡ ἰδέα τῆς κοινωνικοποίησης τῆς γῆς. Γιά τό λενινιστικό χαρακτηρισμό τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς καί τῆς «ἐξισωτικῆς γαιοχρησίας» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 318-327).—*36.*

21 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τίς πόλεις καί τίς περιοχές πού εἶχαν καταλάβει οἱ λευκοτσέχοι καί στίς ὁποῖες σχηματίστηκαν μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων λευκοφρουρίτικες κυβερνήσεις, πού ἔκαναν ἄγρια ἀντίποινα κατά τῶν ἐργαζομένων.—*40.*

22 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς 6 τοῦ Αὐγούστου 1918 «Γιά τίς σταθερές τιμές τῶν σιτηρῶν τῆς σοδιᾶς τοῦ 1918», σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ τιμές συγκέντρωσης στά σιτηρά εἶχαν αὐξηθεῖ στό τριπλάσιο. 'Ο Β. Ι. Λένιν εἶχε βάλει τό ζήτημα γιά τήν αὔξηση τῶν τιμῶν συγκέντρωσης στίς «Θέσεις σχετικά μέ τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα» πού τίς εἶχε γράψει στίς 2 τοῦ Αὐγούστου (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 31-33). Στίς 8 τοῦ Αὐγούστου ἡ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων δημοσιεύτηκε στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*41.*

23 'Η ὁμιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν στή συγκέντρωση πολλῶν χιλιάδων ἐργαζομένων τῆς συνοικίας Σοκόλνικι τῆς Μόσχας, τήν Παρασκευή τό βράδυ τῆς 9 τοῦ Αὐγούστου 1918 ἔγινε στήν πλατεία Σοκόλνικι (σήμερα πάρκο πολιτισμοῦ καί ἀνάπαυσης «Σοκόλνικι» τῆς Μόσχας). Τό θέμα τῶν ὁμιλιῶν στή συγκέντρωση τῆς ἡμέρας αὐτῆς ἦταν: «'Ο πέμπτος χρόνος τοῦ παγκόσμιου μακελειοῦ».—*43.*

24 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό σχέδιο τοῦ τηλεγραφήματος αὐτοῦ ἐπειδή

ἔφταναν πληροφορίες ἀπό τίς ἐπαρχίες γιά τή διαστρέβλωση ἀπό μερικά διοικητικά καί κομματικά ὄργανα τῆς γραμμῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς. Σέ μιά σειρά ἐπαρχίες στό σύνθημα γιά τήν ὀργάνωση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς εἶχε δοθεῖ ἡ λαθεμένη ἔννοια ὅτι ἡ φτωχολογιά πρέπει δῆθεν νά ἀντιπαρατάσσεται σέ ὅλο τόν ὑπόλοιπο ἀγροτικό πληθυσμό—τόσο στούς φανερούς κουλάκους, ὅσο καί στό πολυάριθμο στρῶμα τοῦ μεσαίου ἀγρότη· οἱ μεσαῖοι ἀγρότες δέν καλοῦνταν νά συμμετάσχουν στίς ἐκλογές γιά τίς Ἐπιτροπές φτωχολόγιᾶς, ὑπῆρχαν περιπτώσεις πού οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς δέν ἐκλέγονταν, ἀλλά διορίζονταν ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐπαρχιῶν. Τό δημοσιευόμενο σχέδιο μπῆκε σάν βάση τοῦ τηλεγραφήματος πού στάλθηκε στίς 17 τοῦ Αὐγούστου 1918 μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα πρός τά Σοβιέτ ὅλων τῶν κυβερνείων καί στίς ἐπισιτιστικές ἐπιτροπές καί δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Αὐγούστου στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*45.*

25 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 6 τοῦ Αὐγούστου 1918 πού ἀφοροῦσε τήν αὔξηση τῶν σταθερῶν τιμῶν συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν (βλ. σημείωση 22) καί τό διάταγμα «Γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ἐργαλεῖα παραγωγῆς καί μέταλλα». Στό σχέδιο τοῦ τελευταίου διατάγματος πού ὑποβλήθηκε γιά ἔγκριση στό ΣΛΕ ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε προσθῆκες (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 238) καί στήν τελική του μορφή ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1918· στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη τό σχέδιο αὐτό δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*45.*

26 Στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 16 τοῦ Αὐγούστου 1918 μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν μπῆκε τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης ὁμάδων συμπαθούντων. Ἡ ἀνάγκη γιά τή δημιουργία τέτιων ὁμάδων προέκυψε ἀπό τό καθῆκον νά τραβηχτοῦν στό ΚΚΡ (μπ) νέες δυνάμεις ἀπό τό πρωτοπόρο καί τό πιό συνειδητό τμῆμα τῶν ἐργαζομένων. Στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας, ὅπου συζητήθηκε τό ζήτημα αὐτό, ὁ Λένιν πῆρε δυό φορές τό λόγο. Μέ βάση τίς προτάσεις του ἀποφασίστηκε νά ἀρχίσει ἡ δουλιά γιά τή δημιουργία ὁμάδων συμπαθούντων καί νά καταρτιστεῖ τό καταστατικό τῆς ὀργάνωσης αὐτῆς.

Στίς 22 τοῦ Αὐγούστου στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» δημοσιεύτηκε τό καταστατικό τῆς ὀργάνωσης τῶν συμπαθούντων, πού τό ψήφισε ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί στό ὁποῖο καθοριζόταν ὁ τρόπος πρόσληψης στίς ὁμάδες συμπαθούντων, καθώς ἐπίσης καί τά δικαιώματα καί οἱ ὑποχρεώσεις τῶν μελῶν τῶν ὁμάδων αὐτῶν. Στίς 31 τοῦ Αὐγούστου τό καταστατικό αὐτό ἐγκρίθηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη πόλης τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου ἡ συντριπτική πλειοψηφία ἐκφράστηκε ὑπέρ τῆς ὀργάνωσης τῶν ὁμάδων συμπαθούντων. Ἡ δημιουργία τέτιων ὁμάδων

δυνάμωνε τούς δεσμούς τοῦ Κόμματος μέ τίς μάζες, τραβοῦσε στήν πολιτική ζωή τῆς χώρας νέα πλατιά στρώματα τῶν ἐργαζομένων. Μετέπειτα ἀπό τίς ὁμάδες συμπαθούντων δημιουργήθηκε ὁ θεσμός τῶν δόκιμων μελῶν τοῦ Κόμματος.—*46*.

27 Τήν ἀποστολή τοῦ *«Γράμματος πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες»* στίς ΕΠΑ ἀνέλαβε νά τήν ὀργανώσει ὁ μπολσεβίκος Μ. Μ. Μποροντίν πού πρίν λίγο εἶχε ἔλθει ἀπό τήν 'Αμερική. Στίς συνθῆκες τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τίς καπιταλιστικές χῶρες, γιά τήν ἀποστολή τοῦ γράμματος ἔπρεπε νά ξεπεραστοῦν σοβαρές δυσκολίες. Τό καθῆκον τῆς παράδοσης τοῦ «Γράμματος» στίς ΕΠΑ τό ἐκπλήρωσε ὁ Π. Ι. Τραβίν (Σλέτοφ). ('Αναμνήσεις τοῦ Τραβίν γι'αὐτό βλ. στό περιοδικό «'Ογκονιόκ», τεῦχ. 4 τοῦ 1958 καί στό περιοδικό «Νόβογε Βρέμια», τεῦχ. 13 τοῦ 1960.) Μαζί μέ τό «Γράμμα» στάλθηκαν στίς ΕΠΑ τό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ καί τό κείμενο τῆς διακοίνωσης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης πρός τόν πρόεδρο Οὐίλσων μέ τήν ἀπαίτηση νά σταματήσει τήν ἐπέμβαση, τά ὁποῖα μέ τήν ἐνεργό συμμετοχή τοῦ γνωστοῦ ἀμερικανοῦ σοσιαλιστῆ δημοσιογράφου Τζών Ρίντ δημοσιεύτηκαν στίς ἀμερικανικές ἐφημερίδες.

Τό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες» δημοσιεύτηκε στήν ἀγγλική γλώσσα (μέ ὁρισμένες συντομεύσεις) τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 στά ὄργανα τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς 'Αμερικῆς—στό περιοδικό «The Class Struggle» («Ταξική πάλη»), πού ἔβγαινε στή Νέα 'Υόρκη, καί στήν ἑβδομαδιαία «The Revolutionary Age» («'Επαναστατική ἐποχή») πού ἐκδιδόταν στή Βοστώνη μέ τή συμμετοχή τοῦ Τζών Ρίντ καί τοῦ Σέν Καταγιάμα. Τό ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν γιά τό γράμμα τοῦ Λένιν ἦταν τόσο μεγάλο, πού αὐτό ἐκδόθηκε σέ μεγάλο τιράζ μέ τή μορφή ξεχωριστοῦ ἀνάτυπου ἀπό τό περιοδικό «The Class Struggle». 'Αργότερα τό γράμμα αὐτό τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε ἐπανειλημμένα στό σοσιαλιστικό καί στόν ἀστικό Τύπο τῶν ΕΠΑ καί τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης: στό περιοδικό τῶν γάλλων σοσιαλιστῶν «Demain» («Τό Αὔριο»), τεῦχ. 28-29 τοῦ 1918, μερικά στό ὄργανο τοῦ Βρεττανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος «The Call» (« Τό Προσκλητήριο»), ἀρ. φύλ. 138, στό περιοδικό τοῦ Βερολίνου «Die Aktion» («Δράση»), τεῦχ. 51-52 τοῦ 1918 κ.ἄ. Τό 1934 τό «Γράμμα» βγῆκε στή Νέα 'Υόρκη σέ ξεχωριστή μπροσούρα· στήν ἔκδοση αὐτή δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν σημείων ἐκείνων πού εἶχαν παραληφθεῖ στίς πρῶτες δημοσιεύσεις.

Τό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες» τό χρησιμοποίησαν πλατιά οἱ ἀμερικανοί ἀριστεροί σοσιαλιστές, ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος στίς ΕΠΑ καί στίς χῶρες τῆς Εὐρώπης, βοήθησε τούς πρωτοπόρους ἐργάτες νά νιώσουν τή φύση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί νά συνειδητοποιήσουν τούς μεγάλους ἐπαναστατικούς μετασχηματισμούς πού πραγματοποίησε ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Τό μήνυμα τοῦ Λένιν πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες συνέβαλε στό νά δυναμώσει στίς ΕΠΑ τό κίνημα διαμαρτυρίας γιά τήν ἔνοπλη ἐπέμβαση κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.—*48*.

28 Τόν 'Απρίλη τοῦ 1898 οἱ ἀμερικανοί ἰμπεριαλιστές, ἐπιδιώκοντας νά χρησιμοποιήσουν γιά τούς δικούς τους σκοπούς τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα ἐνάντια στούς ἰσπανούς ἀποικιοκράτες στήν Κούβα καί στίς Φιλιππίνες, ἄρχισαν τόν πόλεμο κατά τῆς 'Ισπανίας. Μέ τό πρόσχημα τῆς «βοήθειας» στό λαό τῶν Φιλιππίνων πού ἀνακήρυξε τήν ἀνεξάρτητη Δημοκρατία τῶν Φιλιππίνων, ἀποβίβασαν στίς Φιλιππίνες τά στρατεύματά τους. Σύμφωνα μέ τή συνθήκη εἰρήνης πού ὑπογράφηκε στίς 10 τοῦ Δεκέμβρη 1898 στό Παρίσι, ἡ ἡττημένη 'Ισπανία ἐγκατέλειψε τίς Φιλιππίνες πρός ὄφελος τῶν ΕΠΑ. Τό Φλεβάρη τοῦ 1899 οἱ ἀμερικανοί ἰμπεριαλιστές ἄρχισαν ὕπουλα τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις κατά τῆς Δημοκρατίας τῶν Φιλιππίνων. Τά στρατεύματα τῶν ΕΠΑ, ἐπειδή συνάντησαν ἐπίμονη ἀντίσταση, ἄρχισαν τίς μαζικές ἐκτελέσεις καί τά ἄγρια βασανιστήρια τῶν εἰρηνικῶν κατοίκων. Παρόλη τήν ἀριθμητική τους ὑπεροχή καί τήν ὑπεροχή στόν ὁπλισμό, οἱ ἐπεμβασίες δυσκολεύτηκαν νά ὑποτάξουν τούς κατοίκους τῶν Φιλιππίνων. Στίς Φιλιππίνες πῆρε μεγάλη ἀνάπτυξη ὁ παρτιζάνικος πόλεμος ἐνάντια στούς κατακτητές. Οἱ ἀμερικανοί ἰμπεριαλιστές, γιά νά πετύχουν τούς σκοπούς τους ἐκμεταλλεύτηκαν τίς διαφωνίες στίς γραμμές τῶν Φιλιππινέζων. 'Η ἀστικοτσιφλικάδικη ἡγεσία, φοβισμένη ἀπό τό ὅτι οἱ ἀγρότες συνένωναν τήν πάλη τους γιά τήν ἀνεξαρτησία μέ τήν πάλη γιά τή γῆ καί τήν καλυτέρευση τῆς θέσης τους, ἦλθε σέ συμφωνία μέ τούς ἰμπεριαλιστές. Τό 1901 τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στίς Φιλιππίνες εἶχε καταπνιγεῖ, καί οἱ Φιλιππίνες ἔπεσαν κάτω ἀπό τήν ἀποικιακή ἐξάρτηση τῶν ΕΠΑ.—*49*.

29 Στή βιβλιοκρισία τοῦ ἀμερικανοῦ οἰκονομολόγου Γκ. Τσ. Κάρεϋ «Πολιτικο-οικονομικά γράμματα πρός τόν προέδρο τῶν 'Ενωμένων Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς» ὁ Ν. Γκ. Τσερνισέβσκι ἔγραφε: «'Ο ἱστορικός δρόμος δέν εἶναι πεζοδρόμιο τῆς λεωφόρου Νιέβσκι· ὁ δρόμος αὐτός περνᾶ στό σύνολό του ἀνάμεσα ἀπό χωράφια πού εἶναι πότε σκεπασμένα μέ σκόνη, πότε μέ λάσπη, πότε ἀνάμεσα ἀπό βάλτο, πότε μέσα ἀπό ἀγριότοπους. Όποιος φοβᾶται νά σκονιστεῖ καί νά λερώσει τίς μπότες του, αὐτός δέν πρέπει νά καταπιάνεται μέ τήν κοινωνική δράση» (Ν. Γκ. Τσερνισέβσκι. Άπαντα σέ δεκαπέντε τόμους, τόμ. VII, ρωσ. ἔκδ., 1950, σελ. 923).—*57*.

30 *«Appeal to Reason»* («Έκκληση στό Λογικό»)—ἐφημερίδα τῶν ἀμερικανῶν σοσιαλιστῶν· ἱδρύθηκε τό 1895 στήν πόλη Ζιράρντ τῆς Πολιτείας Κάνσας (ΕΠΑ). 'Η ἐφημερίδα προπαγάνδιζε τίς σοσιαλιστικές ἰδέες καί ἦταν πολύ δημοφιλής ἀνάμεσα στούς ἐργάτες. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε διεθνιστική στάση.

Τό ἄρθρο τοῦ Γ. Ντέμπς εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα τῆς 11 τοῦ Σεπτέμβρη 1915. 'Ο τίτλος τοῦ ἄρθρου πού ἀνέφερε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅπως φαίνεται ἀπό μνήμης, ἦταν: «When I shall fight» («Πότε ἐγώ θά πολεμήσω»).—*59*.

31 'Ο Β. Ι. Λένιν στίς 23 τοῦ Αὐγούστου 1918 στό κτίριο τοῦ Πολυτεχνι-

κοῦ μουσείου σέ συγκέντρωση τῶν ἐργαζομένων τῆς ἀχτίδας Γκοροντσκόι Μόσχας, ἐκφώνησε λόγο μέ θέμα «Γιά ποιό πράγμα ἀγωνίζονται οἱ κομμουνιστές (μπολσεβίκοι)». Στό ἐνημερωτικό δελτίο γιά τήν Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἡ ἀχτιδική ἐπιτροπή τῆς ἀχτίδας Γκοροντσκόι σχετικά μέ τή συγκέντρωση ἀνακοίνωνε: «Χθές ἔγινε συγκέντρωση πού τέτια ἀπό πολύ καιρό εἶχε νά γίνει. Ὅλη ἡ αἴθουσα τοῦ Πολυτεχνικοῦ μουσείου ἦταν κατάμεστη... Σάν νά διαισθάνθηκαν ὅτι θά μιλήσει ὁ Λένιν καί πλημμύρισαν τήν αἴθουσα».—*65.*

32 Τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1917 στίς γραμμές τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ξέσπασε ἕνα πλατύ κίνημα διαμαρτυρίας ἐνάντια στή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Μεγάλη ἐπίδραση ἄσκησε στό στρατό ἡ ἄνοδος τοῦ ἀντιπολιτευτικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν γάλλων ἐργαζομένων, στό ὁποῖο ἔδοσε δυνατή ὤθηση ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στή Ρωσία. Στήν αὔξηση τοῦ ἀναβρασμοῦ ἀνάμεσα στά γαλλικά στρατεύματα συνέβαλε ἐπίσης καί ἡ παρουσία στή Γαλλία τῶν στρατιωτῶν τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ πού στάλθηκαν ἐκεῖ τό 1916 ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη στά ρωσικά στρατιωτικά τμήματα πού βρίσκονταν στή Γαλλία, σχηματίστηκαν Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν, πού ἐξασκοῦσαν τόν ἔλεγχο πάνω στή δράση τῆς διοίκησης. Ἡ πλειοψηφία τῶν στρατιωτῶν ἀρνοῦνταν νά πολεμήσει καί ἀπαιτοῦσαν ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση νά ἐπιστρέψουν στήν πατρίδα. Τό παράδειγμα τῶν ρώσων στρατιωτῶν ἐπιδροῦσε μεταδοτικά καί στά γαλλικά τμήματα. Στά μέσα τοῦ Μάη, ὕστερα ἀπό τήν ἀποτυχία τῆς ἐπίθεσης τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, πού στή διάρκειά της σκοτώθηκαν ἄσκοπα δεκάδες χιλιάδες στρατιῶτες, στό στρατό ἄρχισε ἐπαναστατικό κίνημα πού συνεχίστηκε ὥς τά τέλη τοῦ Ἰούνη. Οἱ στρατιῶτες, καταπονημένοι ἀπό τίς βαριές συνθῆκες τῆς ζωῆς τοῦ μετώπου, ἀρνοῦνταν νά πᾶνε στά χαρακώματα, ἔκαναν συγκεντρώσεις, πρόβαλλαν αἰτήματα γιά τήν καλυτέρευση τῆς κατάστασής τους καί γιά τό σταμάτημα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Σύμφωνα μέ τά ἐπίσημα στοιχεῖα, τό κίνημα αὐτό ἀγκάλιασε 75 συντάγματα πεζικοῦ, 23 τάγματα τυφεκιοφόρων καί 12 συντάγματα πυροβολικοῦ. Σέ ὁρισμένες περιπτώσεις οἱ ἐξεγερμένοι στρατιῶτες ὄχι μόνο δέν πειθαρχοῦσαν στούς διοικητές, ἀλλά καί ἔστρεφαν τά ὅπλα κατά τῆς κυβέρνησης. Ὡστόσο, ἐπειδή δέν ὑπῆρχε τόν καιρό ἐκεῖνο στή Γαλλία ἐπαναστατικό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ἀπό ἄλλες αἰτίες, οἱ ἐξεγερμένοι στρατιῶτες βρέθηκαν ὄχι ἀρκετά προετοιμασμένοι γιά μιά συνεπή ἐπαναστατική δράση ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ἡ γαλλική κυβέρνηση μέ τή βοήθεια τῶν σοσιαλσωβινιστῶν καί τῶν ἀναρχοσυνδικαλιστῶν ἡγετῶν κατάφερε νά πνίξει τό ἐπαναστατικό κίνημα στό στρατό.

Ὁ ὑπουργός Ἐσωτερικῶν τῆς Γαλλίας Λ. Ζ. Μαλβύ, ὕστερα ἀπό τήν κατάπνιξη τοῦ κινήματος κατηγορήθηκε ἀπό τή γαλλική κυβέρνηση ὅτι δέν ἔκανε ἀρκετά δραστήρια πάλη ἐνάντια στούς «ἡττοπαθεῖς» καί παραπέμφθηκε σέ δίκη.—*68.*

33 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τόν παπά Γκ. Α. Γκαπόν, πράκτορα τῆς

'Οχράνας, πού πρότεινε γιά προβοκατόρικους σκοπούς τήν όργάνωση, στίς 9 τοῦ Γενάρη 1905, εἰρηνικῆς πορείας τῶν ἐργατῶν στά Χειμερινά ἀνάκτορα γιά ἐπίδοση ὑπομνήματος στόν τσάρο. Μέ διαταγή τοῦ τσάρου ὁ στρατός ἄνοιξε πῦρ κατά τῶν ἄοπλων ἐργατῶν, τῶν γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν τους: πάνω ἀπό χίλια ἄτομα σκοτώθηκαν καί περίπου πέντε χιλιάδες τραυματίστηκαν. Τήν ἴδια κιόλας μέρα στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης στήθηκαν ὁδοφράγματα, ἔγιναν ἔνοπλες συγκρούσεις τῶν ἐργατῶν μέ τήν ἀστυνομία καί μέ τό στρατό. 'Η 9 τοῦ Γενάρη 1905 ἦταν ἡ ἀπαρχή τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης (1905-1907).—*70.*

34 Τό *I Πανρωσικό συνέδριο γιά τήν ἐκπαίδευση* ἔγινε στή Μόσχα ἀπό τίς 26 τοῦ Αὐγούστου ὥς τίς 4 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 στό κτίριο τῆς 'Ανώτατης Σχολῆς γυναικῶν (σήμερα Κρατικό παιδαγωγικό ἰνστιτοῦτο «Β. Ι. Λένιν» τῆς Μόσχας). Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι τῶν Τμημάτων λαϊκῆς παιδείας, δάσκαλοι, στελέχη τῶν πολιτιστικῶν καί διαφωτιστικῶν ὀργανώσεων. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν συνολικά πάνω ἀπό 700 ἀντιπρόσωποι. Τό συνέδριο ἐξέλεξε τόν Β. Ι. Λένιν ἐπίτιμο πρόεδρο καί τόν προσκάλεσε στίς συνεδριάσεις του. ῎Εκθεση γιά τή δράση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Παιδείας ἔκανε ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι. Τό συνέδριο ἄκουσε τίς εἰσηγήσεις τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια γιά τήν ἐξωσχολική μόρφωση, τοῦ Μ. Ν. Ποκρόβσκι γιά τή μεταρύθμιση στήν ἀνώτατη ἐκπαίδευση, τοῦ Π. Ν. Λεπεσίνσκι γιά τίς βασικές ἀρχές τῆς σχολικῆς μεταρύθμισης, τοῦ Β. Μ. Πόζνερ γιά τό ἑνιαῖο σχολεῖο ἐργασίας, τῆς Ντ. Α. Λαζούρκινα γιά τήν προσχολική ἀγωγή, τοῦ Β. Π. Ποτιόμκιν γιά τίς διαθέσεις τῶν δασκάλων τῆς Ρωσίας καί ἄλλες. 'Ο Λένιν μίλησε στίς 28 τοῦ Αὐγούστου, τήν τρίτη μέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου. Τό συνέδριο συζήτησε τό Νόμο γιά τό ἑνιαῖο σχολεῖο ἐργασίας τῆς ΣΟΣΔΡ, πού ἀργότερα ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ καί στίς 16 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ». 'Ο Νόμος αὐτός εἶχε μεγάλη σημασία γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοβιετικοῦ σχολείου.

Λόγω τῆς ἐγκληματικῆς ἀπόπειρας δολοφονίας τοῦ Β. Ι. Λένιν πού ἔγινε στίς 30 τοῦ Αὐγούστου 1918 ἀπό τήν ἐσέρα-τρομοκράτισσα Φ. Καπλάν, τό συνέδριο σέ ἔκτακτη συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειάς του στίς 30 τοῦ Αὐγούστου ψήφισε ἀπόφαση στήν ὁποία ἐξέφρασε τή θερμή του συμπάθεια πρός τόν Β. Ι. Λένιν καί στήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τή σταθερή του πεποίθηση στή νίκη τῆς ὑπόθεσης τῆς ἐπανάστασης.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» αὐτοῦ τοῦ τόμου δημοσιεύεται τό σχέδιο λόγου γιά τό συνέδριο, πού τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν. —*74.*

35 'Η ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων γιά τίς ἐκθέσεις δράσης τῶν Λαϊκῶν 'Επιτροπάτων ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 29 τοῦ Αὐγούστου 1918· γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, προφανῶς στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης.—*79.*

36 'Η ὁμιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ θέμα «Δυό ἐξουσίες (δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης)» ἔγινε μέ πρόσκληση τῆς Κομματικῆς 'Επιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) στή συγκέντρω-

ση τῶν ἐργαζομένων στή συνοικία Μπασμάννι τῆς Μόσχας, στήν αἴθουσα τοῦ 'Επιμελητηρίου σιτηρῶν στήν πλατεία Γκαβρικόφ (σήμερα πλατεία Σπάρτακου, Σπίτι τῶν πιονιέρων τῆς συνοικίας Μπάουμαν). —*81.*

37 'Η συγκέντρωση στή συνοικία Ζαμοσκβορέτσιε τῆς Μόσχας στό πρώην ἐργοστάσιο Μίχελσον (σήμερα ἐργοστάσιο «Βλαντίμιρ 'Ιλίτς») ἔγινε στό τμῆμα παραγωγῆς ὀβίδων τοῦ ἐργοστασίου. 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔφθασε στή συγκέντρωση ἀμέσως ὕστερα ἀπό τήν ὁμιλία του στή συνοικία Μπασμάννι καί μίλησε στούς ἐργάτες πάνω στό θέμα «Δυό ἐξουσίες (δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης)». Ὅταν ὁ Λένιν ἔβγαινε ἀπό τή συγκέντρωση, στίς 7 καί 30΄τό βράδυ, στήν αὐλή τοῦ ἐργοστασίου ἔγινε ἐγκληματική ἀπόπειρα κατά τῆς ζωῆς του: ἡ ἐσέρα-τρομοκράτισσα Φ. Καπλάν τόν πυροβόλησε μέ περίστροφο πού εἶχε δηλητηριασμένες σφαῖρες καί τοῦ προξένησε δυό βαριά τραύματα.

'Η εἴδηση γιά τόν τραυματισμό τοῦ Β. Ι. Λένιν προκάλεσε θύελλα ἀγανάκτησης σέ ὅλη τή χώρα. Οἱ ἐργαζόμενοι ἀπαιτοῦσαν ἀμείλικτο τσάκισμα τῶν τρομοκρατῶν, τῆς ἀστικοτσιφλικάδικης ἀντεπανάστασης, ὁρκίζονταν νά δόσουν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά τή συντριβή τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ κόκκινοι στρατιῶτες πήγαιναν στή μάχη φλεγόμενοι ἀπό τή θέληση νά ἐκδικηθοῦν γιά τήν ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Λένιν. Οἱ σοβιετικοί ἄνθρωποι συσπειρώθηκαν ἀκόμη πιό στενά γύρω ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τή Σοβιετική κυβέρνηση, δυνάμωσαν τή βοήθεια στό μέτωπο.

Στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τῆς 4 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 δημοσιεύτηκε ἡ ἀνακοίνωση γιά τήν ἐκτέλεση τῆς τρομοκράτισσας Καπλάν, πού ἔγινε μέ ἀπόφαση τῆς ΠΕΕ.—*83.*

38 Τό *«Γράμμα πρός τό Προεδρεῖο τῆς συνδιάσκεψης τῶν προλεταριακῶν πολιτιστικῶν-διαφωτιστικῶν ὀργανώσεων»* στάλθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σάν ἀπάντηση στό χαιρετιστήριο πού πῆρε ἀπό τή συνδιάσκεψη.

'Η πρώτη Πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν προλεταριακῶν πολιτιστικῶν-διαφωτιστικῶν ὀργανώσεων ἔγινε στίς 15-20 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 στή Μόσχα.

Στή συνδιάσκεψη, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς ἐπιτροπῆς πληρεξουσίων, παραβρέθηκαν 330 ἀντιπρόσωποι. Τό γράμμα τοῦ Λένιν διαβάστηκε στήν πέμπτη συνεδρίαση, στίς 19 τοῦ Σεπτέμβρη. Μίλησαν καί ἔκαναν εἰσηγήσεις στή συνδιάσκεψη ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ὁ Μ. Ν. Ποκρόβσκι, καθώς ἐπίσης καί οἱ καθοδηγητές τῆς Προλετκούλτ: Α. Α. Μπογκντάνοφ, Π. Ι. Λέμπεντεφ-Πολιάνσκι, Φ. Ι. Καλίνιν καί ἄλλοι.

Στίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης βρῆκαν τήν ἀντανάκλασή τους οἱ λαθεμένες θέσεις τῶν καθοδηγητῶν τῆς Προλετκούλτ: προσπάθεια ἀποξένωσης ἀπό τά καθήκοντα τῆς μαζικῆς πολιτιστικῆς-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς, τάση νά δημιουργήσουν σέ ἀπόσπαση ἀπό τή ζωή, σέ ἀπομόνωση ἀπό τίς πλατιές μάζες ἰδιαίτερο «προλεταριακό πολιτισμό», χωρίς σύνδεση μέ τόν προηγούμενο πολιτισμό κτλ.

'Η Ν. Κ. Κρούπσκαγια, διηγούμενη τά περιστατικά κάτω ἀπό τά

όποία ό Λένιν έγραψε τό ντοκουμέντο αύτό, άνάφερε στίς άναμνήσεις της: «Τότε ή έπίδραση τῆς Προλετκούλτ ἦταν πολύ μεγάλη. Ὁ Ἰλίτς θεωροῦσε ὅτι τό σφάλμα τῆς Προλετκούλτ ἦταν τό ὅτι λίγο σύνδεε τή δουλιά της μέ τά γενικά πολιτικά καθήκοντα τῆς πάλης, λίγο βοηθοῦσε στό ἀνέβασμα τῆς συνειδητότητας τῶν μαζῶν, στήν προώθηση τῶν ἐργατῶν, στήν προετοιμασία τους γιά τή διοίκηση τοῦ κράτους μέσω τῶν Σοβιέτ. Ὁ Ἰλίτς στό χαιρετιστήριό του πρός τή συνδιάσκεψη ἔγραψε ἀκριβῶς γιά τά πολιτικά καθήκοντα πού στέκουν μπροστά στήν Προλετκούλτ» (Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Ἀναμνήσεις γιά τόν Λένιν, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1957, σελ. 390).—*87*.

39 Ὁ Β. Ι. Λένιν πρόβαλε τό ζήτημα τῆς ἐπιβολῆς φόρου σέ εἶδος στίς «Θέσεις σχετικά μέ τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα», πού τίς ἔγραψε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1918 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 31-33). Τό σχέδιο διατάγματος γιά τή φορολογία σέ εἶδος τῶν ἀγροτονοικοκυρέων ὑποβλήθηκε γιά πρώτη φορά στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 4 τοῦ Σεπτέμβρη. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀποφάσισε νά διαβιβαστεῖ τό σχέδιο διατάγματος σέ ἐπιτροπή ἀποτελούμενη ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν Ἐπιτροπάτων: Οἰκονομικῶν, Ἐπισιτισμοῦ, Γεωργίας, Κρατικοῦ ἐλέγχου καί Ἐσωτερικῶν. Στά ἄλλα Ἐπιτροπάτα δινόταν τό δικαίωμα νά παίρνουν μέρος στίς ἐργασίες τῆς ἐπιτροπῆς.

Τό σχέδιο διατάγματος ξανασυζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ στίς 21 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὅπως φαίνεται, στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὁ Β. Ι. Λένιν καί ἔκανε τό προσχέδιο τῶν «Βασικῶν θέσεων τοῦ διατάγματος» καί ἔγραψε τίς παρατηρήσεις του στό σχέδιο τοῦ διατάγματος. (Τά λενινιστικά ντοκουμέντα πού σχετίζονται μέ τόν καταρτισμό τοῦ διατάγματος σ'αὐτή καί στίς ἄλλες συνεδριάσεις τοῦ ΣΛΕ—σημειώματα, ἀριθμητικοί ὑπολογισμοί, τό σχέδιο λόγου στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων κ.ἄ.—βλ. ἐπίσης στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 147-151.) Στή συνεδρίαση τῆς 21 τοῦ Σεπτέμβρη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε ἀπόφαση νά ἀνατεθεῖ στήν ἐπιτροπή πού συμπληρώθηκε μέ τόν ἐκπρόσωπο τῆς ΚΔΣ Π. Ι. Ποπόφ, νά ξαναεπεξεργαστεῖ τό σχέδιο διατάγματος μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Λένιν.

Τό διάταγμα στήν τελική του μορφή ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη, ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ στίς 30 τοῦ Ὀχτώβρη καί δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τῆς 14 τοῦ Νοέμβρη 1918. Τήν ἐπιβολή τοῦ φόρου σέ εἶδος ἐμπόδισε ἡ παραπέρα ἐπέκταση τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πράγμα πού ἀπαιτοῦσε τή συγκέντρωση ὅλων τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων γιά τήν ἄμυνα τῆς Δημοκρατίας, τήν ἐπιβολή τοῦ παρακρατήματος καί ἄλλων ἔκτακτων μέτρων. Ἡ πείρα τῆς προετοιμασίας γιά τό φόρο σέ εἶδος χρησιμοποιήθηκε στά ἑπόμενα χρόνια. Οἱ λενινιστικές ἀρχές γιά τό φόρο εἰσοδήματος σέ εἶδος, πού ἦταν ἐπεξεργασμένες τό 1918, ἀναπτύχθηκαν ὁλόπλευρα καί πρακτικά ἐνσαρκώθηκαν στό φόρο σέ εἶδος τήν ἄνοιξη τοῦ 1921, πού σήμαινε τό μεταπολεμικό πέρασμα στήν εἰρηνική οἰκοδόμηση τῆς οἰκονομίας πάνω στή βάση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Γιά τό διάταγμα πού

ψηφίστηκε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1918 σχετικά μέ τό φόρο σέ εἶδος ὁ Λένιν ἔκανε λόγο στήν ἔκθεση γιά τήν πολιτική δράση τῆς ΚΕ στό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος, στό σημεῖο πού φώτιζε τό ζήτημα τῆς ἀντικατάστασης τοῦ παρακρατήματος μέ τό φόρο σέ εἶδος (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 163).—*93*.

40 Τό περιεχόμενο τοῦ 12ου ἄρθρου τοῦ «Βασικοῦ νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς», πού ἐγκρίθηκε στίς 18 (31) τοῦ Γενάρη 1918 ἀπό τό ΙΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί στήν τελική του διατύπωση ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 27 τοῦ Γενάρη (9 τοῦ Φλεβάρη) ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἡ κατανομή τῆς γῆς ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους πρέπει νά γίνεται πάνω σέ ἐξισωτικές ἐργασιακές βάσεις, ἔτσι πού ἡ καταναλωτική-ἐργασιακή νόρμα, ἐφαρμοζόμενη στό σύστημα γαιοχρησίας, πού διαμορφώθηκε ἱστορικά στήν κάθε περιοχή, νά μήν ξεπεράσει τήν ἱκανότητα ἐργασίας τῶν δυνάμεων πού ὑπάρχουν στό κάθε ξεχωριστό νοικοκυριό καί συνάμα νά δόσει τή δυνατότητα στήν οἰκογένεια τοῦ ἀγρότη γιά μιά εὔπορη διαβίωση». Στό ἄρθρο 17 τοῦ Νόμου ἀναφερόταν: «Τό περίσσευμα τοῦ εἰσοδήματος, πού προέρχεται ἀπό τή φυσική γονιμότητα τῶν καλύτερων κομματιῶν γῆς, καθώς ἐπίσης καί ἀπό τήν πιό συμφέρουσα θέση τους σέ σχέση μέ τίς ἀγορές κατανάλωσης, μπαίνει στή διάθεση τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας γιά κοινωνικές ἀνάγκες». («Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. Ι, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 408-409).—*93*.

41 Τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ διοικητή τόν Μ. Ν. Τουχατσέβσκι ἀπελευθέρωσαν τήν πόλη Σιμπίρσκ ἀπό τά στρατεύματα τῶν λευκοφρουριτῶν καί τῶν λευκοτσέχων στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη 1918.

'Αμέσως μετά τήν κατάληψη τοῦ Σιμπίρσκ ἡ συγκέντρωση τῶν κόκκινων στρατιωτῶν ψήφισε ἀπόφαση νά σταλεῖ τηλεγράφημα στόν Β. Ι. Λένιν μέ τό ἑξῆς περιεχόμενο: «'Αγαπητέ Βλαντίμιρ 'Ιλίτς! Ἡ κατάληψη τῆς γενέτειράς Σας πόλης εἶναι ἡ ἀπάντηση γιά τό ἕνα ἀπό τά τραύματά Σας, ὅσο γιά τό δεύτερο—θά εἶναι ἡ Σαμάρα!»

Τό τηλεγράφημα αὐτό τοῦ Λένιν γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 12 οὔτε ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 σάν ἀπάντηση στό χαιρετιστήριο τῶν κόκκινων στρατιωτῶν.—*95*.

42 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τούς κόκκινους στρατιῶτες, πού πῆραν μέρος στήν κατάληψη τοῦ Καζάν, διαβάστηκε στή φρουρά τῆς πόλης Σβιγιάζσκ.—*96*.

43 Τό γράμμα αὐτό διαβάστηκε στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων στίς 3 τοῦ 'Οχτώβρη 1918, πού εἶχε συγκληθεῖ μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπ' ἀφορμή τήν πολιτική κρίση στή Γερμανία. Στή συνεδρίαση ψηφίστηκε ἀπόφαση, ὅπου μπῆκαν οἱ βασικές θέσεις ἀπό τό γράμμα τοῦ Λένιν.—*97*.

44 «*The Socialist Review*» («Σοσιαλιστική 'Επιθεώρηση»)—μηνιαῖο περιοδικό, ὄργανο τοῦ ρεφορμιστικοῦ 'Ανεξάρτητου 'Εργατικοῦ κόμμα-

τος τῆς 'Αγγλίας· ἔβγαινε στό Λονδίνο ἀπό τό 1908 ὥς τό 1934. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου στό περιοδικό συνεργάζονταν ὁ Ρ. Μακντόναλντ, ὁ Φ. Σνόουντεν, ὁ Α. Λί καί ἄλλοι.—*101*.

45 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά μέλη τῆς Φαβιανῆς ἑταιρίας—ἀγγλικῆς ρεφορμιστικῆς ὀργάνωσης πού ἱδρύθηκε τό 1884· ἡ 'Εταιρία πῆρε τήν ὀνομασία της ἀπό τό ὄνομα τοῦ ρωμαίου στρατηλάτη τοῦ ΙΙΙ αἰώνα πρίν τή χρονολογία μας Φάβιου Μάξιμου, πού τόν ἀποκαλοῦσαν «Κουνκτάτορ» («Μελλητή»), γιατί ἐφάρμοζε τακτική ἀναμονῆς, ἀπόφευγε τίς ἀποφασιστικές μάχες στόν πόλεμο μέ τόν 'Αννίβα. Μέλη τῆς Φαβιανῆς ἑταιρίας ἦταν κυρίως ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς διανόησης—ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς, πολιτικοί παράγοντες (οἱ Σ. καί Μπ. Οὐέμπ, Ρ. Μακντόναλντ, Μπ. Σόου κ.ἄ.)· οἱ φαβιανοί ἀρνοῦνταν τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου καί τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί ὑποστήριζαν ὅτι τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ μικρομεταρυθμίσεις, μέ βαθμιαίους μετασχηματισμούς τῆς κοινωνίας. 'Ο Β. Ι. Λένιν χαρακτήριζε τό φαβιανισμό σάν «ρεῦμα ἄκρου ὀπορτουνισμοῦ» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 357-358). Τό 1900 ἡ Φαβιανή ἑταιρία μπῆκε στό 'Εργατικό κόμμα. 'Ο «σοσιαλισμός τῶν φαβιανῶν» ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς πηγές τῆς ἰδεολογίας τῶν ἐργατικῶν.

Γιά τό χαρακτηρισμό τῶν φαβιανῶν βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «'Ο ἀγγλικός πασιφισμός καί ἡ ἀγγλική ἀντιπάθεια πρός τή θεωρία» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 271-277).—*103*.

46 *'Ανεξάρτητοι*—μέλη τοῦ 'Ανεξάρτητου 'Εργατικοῦ κόμματος τῆς 'Αγγλίας (Independent Labour Party), ρεφορμιστικῆς ὀργάνωσης πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς καθοδηγητές τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» τό 1893, ὅταν ξαναζωντάνευε ὁ ἀπεργιακός ἀγώνας καί δυνάμωνε τό κίνημα γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς 'Αγγλίας ἀπό τά ἀστικά κόμματα. Στό ΑΕΚ μπῆκαν τά μέλη τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» καί πολλῶν παλιῶν συνδικάτων, ἐκπρόσωποι τῆς διανόησης καί τῆς μικροαστικῆς τάξης, πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν φαβιανῶν. 'Επικεφαλῆς τοῦ Κόμματος ἦταν ὁ Κ. Χάρντι καί ὁ Ρ. Μακντόναλντ. Τό ΑΕΚ ἀπό τή στιγμή τῆς ἐμφάνισής του ἀκολούθησε ἀστικές-ρεφορμιστικές θέσεις, στρέφοντας τήν κύρια προσοχή του στίς κοινοβουλευτικές μορφές πάλης καί στίς κοινοβουλευτικές συναλλαγές μέ τό Φιλελεύθερο κόμμα. 'Ο Λένιν, χαρακτηρίζοντας τό 'Ανεξάρτητο 'Εργατικό κόμμα, ἔγραφε ὅτι «στήν πράξη τό κόμμα αὐτό εἶναι κόμμα ὀπορτουνιστῶν, ἐξαρτημένο πάντα ἀπό τήν ἀστική τάξη» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 29ος, σελ. 456).—*103*.

47 Πρόκειται γιά τά ὅσα εἶπε ὁ Κ. Μάρξ στό γράμμα του τῆς 12 τοῦ 'Απρίλη 1871 πρός τόν Λ. Κούγκελμαν (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 263) καί στό λόγο του τῆς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1872 γιά τό συνέδριο τῆς Χάγης, πού τόν ἐκφώνησε σέ συγκέντρωση στό "Αμστερνταμ (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. "Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 154). Βλ. ἐπίσης τόν πρόλογο

τοῦ Φ. Ἔνγκελς στήν ἀγγλική ἔκδοση τοῦ πρώτου τόμου τοῦ «Κεφαλαίου» τοῦ Κ. Μάρξ (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 34).

Τό γράμμα αὐτό τοῦ Κ. Μάρξ πρός τόν Λ. Κούγκελμαν ὁ Λένιν τό χρησιμοποιεῖ στήν ἐργασία του «Κράτος καί ἐπανάσταση» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 37-38).—*104.*

48 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 296.—*104.*

49 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 253.—*106.*

50 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 189.—*106.*

51 *«Τσιμμερβαλντινοί»*—μέλη τῆς Ἕνωσης πού ἱδρύθηκε στήν πρώτη διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη στό Τσίμμερβαλντ, τῆς 5-8 τοῦ Σεπτέμβρη 1915. Ὁ Λένιν ἀποκάλεσε τή συνδιάσκεψη αὐτή πρῶτο βῆμα στήν ἀνάπτυξη τοῦ διεθνιστικοῦ κινήματος ἐνάντια στόν πόλεμο. Στή συνδιάσκεψη παραβρέθηκαν 38 ἀντιπρόσωποι ἀπό κόμματα καί ὀργανώσεις 11 εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ(μπ) τήν ἀντιπροσώπευσαν στή συνδιάσκεψη ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. Στή συνδιάσκεψη πῆραν ἐπίσης μέρος καί οἱ Π. Μπ. Ἀξελρόντ καί Λ. Μάρτοφ (ἀπομέρους τῆς μενσεβίκικης ΟΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ). Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέλεξε σάν καθοδηγητικό ὄργανο τῆς Ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ τή Διεθνή Σοσιαλιστική Ἐπιτροπή. Στούς κόλπους τῆς Ἕνωσης ἔγινε πάλη ἀνάμεσα στήν Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ, πού εἶχε ἐπικεφαλῆς της τούς μπολσεβίκους, καί στήν κεντριστική πλειοψηφία τοῦ Κάουτσκι (τή λεγόμενη δεξιά τοῦ Τσίμμερβαλντ). Οἱ κεντριστές ἐπιδίωκαν τή συμφιλίωση μέ τούς σοσιαλσωβινιστές καί τήν ἀναστήλωση τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ ἀπαιτοῦσε τή ρήξη μέ τούς σοσιαλσωβινιστές, τήν ἐπαναστατική πάλη ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί τήν ἵδρυση νέας, ἐπαναστατικῆς, προλεταριακῆς Διεθνοῦς. Μετά τή συνδιάσκεψη τοῦ Κίνταλ (1916) ἡ δεξιά τοῦ Τσίμμερβαλντ πέρασε στίς θέσεις τοῦ ἀνοιχτοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ. Γι᾿αὐτό ὁ Λένιν κάλεσε τούς ὀπαδούς τῆς Ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ νά κόψουν μέ τή δεξιά πλειοψηφία τῆς Ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ καί νά παρθοῦν πρακτικά μέτρα γιά τή δημιουργία τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 στή Στοκχόλμη ἔγινε ἡ τρίτη συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ. Στή συνδιάσκεψη ἐξονόματος τῆς ΚΕ καί τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), καθώς ἐπίσης καί τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας μίλησε ὁ Β. Β. Βορόβσκι. Στό δριμύ κατηγορητήριο λόγο του ὁ Βορόβσκι ἀπαίτησε ὅπως ἡ συνδιάσκεψη διαδηλώσει τή στάση της ἀπέναντι στούς μενσεβίκους τῆς Ρωσίας, πού, ὄντας μέλη τῆς Ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἔστειλαν ἐκπροσώπους τους στήν κυβέρνηση τοῦ Καβενιάκ τῆς Ρωσίας Κέρενσκι καί ἀνέλαβαν ὅλη τήν εὐθύνη γιά τήν ἐπιβολή τῆς θανατικῆς ποινῆς στό στρατό, γιά

τήν ἐπίθεση τοῦ 'Ιούνη στό μέτωπο, τήν καταστροφή τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων, τό ματοκύλισμα τῆς διαδήλωσης τοῦ 'Ιούλη, τή σύλληψη τῶν παραγόντων τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων κτλ. Τούς μπολσεβίκους στή συνδιάσκεψη ὑποστήριξαν πολλοί ἀντιπρόσωποι, ὅμως ἡ πλειοψηφία μ'ἐπικεφαλῆς τόν Γκ. Χάαζε δέν δέχτηκε νά παρθεῖ ἀπόφαση γιά τό ζήτημα αὐτό. Ἡ μικτή σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης καθόρισε τό συμβιβαστικό χαρακτήρα τῶν ἀποφάσεών της. Ἡ III συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ ἐπιβεβαίωσε πλήρως τό συμπέρασμα τοῦ Λένιν γιά τή χρεοκοπία τῆς Ἕνωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ, γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἄμεσης ρήξης μέ αὐτή καί τῆς δημιουργίας τῆς III, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τό I συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού ἔγινε τό Μάρτη τοῦ 1919, ψήφισε ἀπόφαση νά θεωρηθεῖ ἡ Ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ διαλυμένη.—*107.*

52 *Ἡ Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων, τῆς 22 τοῦ 'Οχτώβρη 1918* ἔγινε στήν Αἴθουσα μέ τίς κολῶνες τοῦ Μεγάρου τῶν συνδικάτων. Στήν ἡμερήσια διάταξη ἦταν τά ζητήματα: ἡ διεθνής κατάσταση, ἡ σύγκληση τοῦ VI Πανρωσικοῦ Ἔκτακτου συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί ἡ ἀποστολή στό μέτωπο 300 συντρόφων πού παραβρίσκονταν στή συνεδρίαση. Ὁ Λένιν, γιά πρώτη φορά ὕστερα ἀπό τήν ἀναρρωσή του, ἔκανε ἔκθεση γιά τή διεθνή κατάσταση. Πρός τούς συντρόφους πού ἔφευγαν γιά τό μέτωπο ἀπευθύνθηκαν μέ χαιρετιστήριους λόγους ὁ Π. Γκ. Σμιντόβιτς καί ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ. Στή συνεδρίαση ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση πού σύνταξε ὁ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 126-128), τήν ὁποία ἔπειτα, μέ ἀσήμαντες ἀλλαγές, ἐπικύρωσε τό VI συνέδριο τῶν Σοβιέτ μέ βάση τήν ἔκθεση τοῦ Λένιν γιά τή διεθνή κατάσταση. Πάρθηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση γιά τή σύγκληση τοῦ VI Πανρωσικοῦ Ἔκτακτου συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί ἐπικυρώθηκε ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» τοῦ τόμου αὐτοῦ παραθέτονται τά προσχέδια τῆς ἔκθεσης καί τῆς ἀπόφασης.—*111.*

53 *'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας*—κεντριστικό κόμμα πού σχηματίστηκε τόν 'Απρίλη τοῦ 1917 στό ἱδρυτικό συνέδριο τῆς Γκότα. Οἱ «ἀνεξάρτητοι», καλυπτόμενοι μέ κεντριστική φρασεολογία, κήρυσσαν τήν ἑνότητα μέ τούς σοσιαλσωβινιστές, κατρακυλοῦσαν στήν ἀπάρνηση τῆς ταξικῆς πάλης. Τή βασική μερίδα τοῦ Κόμματος τήν ἀποτελοῦσε ἡ καουτσκιστική ὀργάνωση «'Εργατική κοινότητα» στό Ράιχσταγκ.

Ὁρισμένο καιρό στό Κόμμα τῶν «ἀνεξάρτητων» ἀνῆκε ἡ ὁμάδα «Σπάρτακος», διατηρώντας σ'αὐτό τήν ὀργανωτική καί πολιτική αὐτοτέλειά της, συνεχίζοντας τήν παράνομη δουλιά καί τήν πάλη γιά τήν ἀπαλλαγή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐργατῶν ἀπό τήν ἐπιροή τῶν κεντριστικῶν ἡγετῶν. Τό 1918 ἡ «Ἕνωση τοῦ Σπάρτακου» βγῆκε ἀπό τό 'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί στή βάση της σχηματίστηκε τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας.

Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1920 στό συνέδριο τοῦ 'Ανεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στή Χάλλη ἔγινε διάσπαση. Ἕνα σημαντικό

μέρος τῶν «ἀνεξάρτητων» τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 συνενώθηκε μέ τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Τά δεξιά στοιχεῖα σχημάτισαν ξεχωριστό κόμμα καί πῆραν τήν παλιά ὀνομασία—'Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας· τό Κόμμα αὐτό ὑπῆρχε ὥς τό 1922.—*112.*

54 Τό *'Ιταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα* ἱδρύθηκε τό 1892. 'Από τή στιγμή τῆς ἵδρυσής του μέσα στό Κόμμα γινόταν ὀξυμένη ἰδεολογική πάλη τῶν δυό κατευθύνσεων—τῆς ὀπορτουνιστικῆς καί τῆς ἐπαναστατικῆς, πού διαφώνησαν στά ζητήματα τῆς πολιτικῆς καί τῆς τακτικῆς τοῦ Κόμματος. Τό 1912 στό συνέδριο τῆς Ρέτζιο-'Εμίλια, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἀριστερῶν, διαγράφηκαν ἀπό τό Κόμμα οἱ πιό ἀπροκάλυπτοι ρεφορμιστές—ὀπαδοί τοῦ πολέμου καί τῆς συνεργασίας μέ τήν κυβέρνηση καί τήν ἀστική τάξη (Ι. Μπονόμι, Λ. Μπισσολάτι κ.ἄ.). 'Από τίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί ὥς τήν εἴσοδο τῆς 'Ιταλίας στόν πόλεμο, τό 'Ιταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα ἐκδηλωνόταν ἐνάντια στόν πόλεμο καί πρόβαλλε τό σύνθημα: «'Ενάντια στόν πόλεμο, ὑπέρ τῆς οὐδετερότητας!». Τό Δεκέμβρη τοῦ 1914 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα ἡ ὁμάδα τῶν ἀποστατῶν (Μπ. Μουσσολίνι κ.ἄ.), πού ὑποστήριζε τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς ἀστικῆς τάξης καί τασσόταν ὑπέρ τοῦ πολέμου. Ὅταν ἡ 'Ιταλία μπῆκε στόν πόλεμο στό πλευρό τῆς 'Αντάντ (Μάης τοῦ 1915) στό 'Ιταλικό Σοσιαλιστικό κόμμα ἐκδηλώθηκαν ἔντονα τρεῖς κατευθύνσεις: 1) ἡ δεξιά πού βοηθοῦσε τήν ἀστική τάξη νά διεξάγει τόν πόλεμο· 2) ἡ κεντριστική πού συνένωνε τήν πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος καί πρόβαλλε τό σύνθημα: «Οὔτε συμμετοχή στόν πόλεμο, οὔτε σαμποτάρισμά του» καί 3) ἡ ἀριστερή πού κρατοῦσε πιό ἀποφασιστική στάση ἐνάντια στόν πόλεμο, μά δέν μποροῦσε νά ὀργανώσει συνεπή πάλη ἐνάντιά του. Οἱ ἀριστεροί δέν καταλάβαιναν τήν ἀνάγκη τῆς μετατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο, τήν ἀνάγκη τῆς ἀποφασιστικῆς ρήξης μέ τούς ρεφορμιστές, συνεργάζονταν μέ τήν ἀστική τάξη. Οἱ ἰταλοί σοσιαλιστές ἔκαναν ἀπό κοινοῦ μέ τούς σοσιαλιστές τῆς 'Ελβετίας συνδιάσκεψη στό Λουγγάνο (1914), πῆραν μέρος στίς διεθνεῖς σοσιαλιστικές συνδιασκέψεις τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ (1916), ὅπου προσχωροῦσαν στήν κεντριστική πλειοψηφία.

Ὕστερα ἀπό τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στίς γραμμές τοῦ 'Ιταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος δυνάμωσε ἡ ἀριστερή πτέρυγα. Τό 1920 ἀντιπρόσωποι τοῦ Κόμματος πῆραν μέρος στίς ἐργασίες τοῦ ΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.—*113.*

55 Στό συνέδριο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού ἔγινε στίς 6-11 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 στό Παρίσι, ὁ Ζ. Λονγκέ, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Κόμματος αὐτοῦ, διάβασε τό γράμμα τοῦ μέλους τῆς γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς στή Ρωσία λοχαγοῦ Ζ. Σαντούλ πρός τόν Ρ. Ρολλάν, στό ὁποῖο ὁ Σαντούλ στιγμάτιζε τίς ἐνέργειες τῶν χωρῶν τῆς 'Αντάντ στή Ρωσία, πού κατευθύνονταν ἐνάντια στή ρωσική ἐπανάσταση. Ὅπως ἔγραφε ὁ ἀνταποκριτής τῆς «Πράβντα» στή Γενεύη (ἀρ. φύλ. 221 τῆς 13 τοῦ 'Οχτώβρη) «τό γράμμα αὐτό ἔκανε τεράστια

ἐντύπωση. 'Από τά ἀριστερά φώναζαν: «Ζήτω ἡ Σοβιετική Δημοκρατία!»». —*113.*

[56] Πρόκειται γιά τά παρακάτω τρία κόμματα τῆς 'Αγγλίας: τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα, τό Σοσιαλιστικό 'Εργατικό κόμμα καί τό 'Ανεξάρτητο 'Εργατικό κόμμα.

Τό *Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα* (British Socialist Party) ἱδρύθηκε τό 1911 στό Μάντσεστερ μέ τή συνένωση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ τίς ἄλλες σοσιαλιστικές ὁμάδες. Τό ΒΣΚ ἔκανε ζύμωση στό πνεῦμα τῶν ἰδεῶν τοῦ μαρξισμοῦ καί ἦταν κόμμα «μή ὀπορτουνιστικό, *πραγματικά* ἀνεξάρτητο ἀπό τούς φιλελεύθερους» (Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 345). Ὁ μικρός ὅμως ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος καί ἡ ἀδύνατη σύνδεσή του μέ τίς μάζες τοῦ ἔδιναν κάπως σεχταριστικό χαρακτήρα. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου στό Κόμμα ξέσπασε σκληρή πάλη ἀνάμεσα στό διεθνιστικό ρεῦμα (Οὐ. Γκάλλαχερ, Α. Ἴνκπιν, Ντ. Μάκλιν, Φ. Ροτστέιν καί ἄλλοι) καί στό σοσιαλσωβινιστικό ρεῦμα πού εἶχε ἐπικεφαλῆς τόν Χάιντμαν. Στούς κόλπους τοῦ διεθνιστικοῦ ρεύματος ὑπῆρχαν ἀσυνεπῆ στοιχεῖα πού κρατοῦσαν σέ πολλά ζητήματα κεντριστική στάση. Τό Φλεβάρη τοῦ 1916 μιά ὁμάδα στελεχῶν τοῦ ΒΣΚ ἵδρυσε τήν ἐφημερίδα «The Call» («Τό Προσκλητήριο») πού ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στή συσπείρωση τῶν διεθνιστῶν. Ἡ ἐτήσια συνδιάσκεψη τοῦ ΒΣΚ, πού ἔγινε τόν 'Απρίλη τοῦ 1916 στό Σόλφορντ, καταδίκασε τή σοσιαλσωβινιστική στάση τοῦ Χάιντμαν καί τῶν ὀπαδῶν του, καί αὐτοί βγῆκαν ἀπό τό Κόμμα.

Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα χαιρέτισε τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τά μέλη τοῦ ΒΣΚ ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στό κίνημα τῶν ἄγγλων ἐργαζομένων γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τήν ξένη ἐπέμβαση. Τό 1919 ἡ πλειοψηφία τῶν ὀργανώσεων τοῦ Κόμματος (98 ἔναντι 4) τάχθηκε ὑπέρ τῆς προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή. Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα μαζί μέ τήν Κομμουνιστική ὁμάδα ἑνότητας ἔπαιξε τόν κύριο ρόλο στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Στό πρῶτο ἑνωτικό συνέδριο πού ἔγινε τό 1920 ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΒΣΚ συγχωνεύθηκε στό Κομμουνιστικό κόμμα.

Σοσιαλιστικό 'Εργατικό κόμμα (Socialist Labour Party)—ἐπαναστατική μαρξιστική ὀργάνωση· ἱδρύθηκε τό 1903 στή Σκωτία ἀπό τήν ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού ἀποσπάστηκε ἀπό τή Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία καί πού ἀποτελοῦνταν κυρίως ἀπό σκωτσέζους. Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος ἦταν ἡ μηνιαία ἔκδοση «The Socialist» («Ὁ Σοσιαλιστής»). Τά πρῶτα χρόνια μετά τή δημιουργία τοῦ Κόμματος ἡ δράση του εἶχε κυρίως προπαγανδιστικό χαρακτήρα· μετέπειτα, μέ τό δυνάμωμα τῆς ἀπεργιακῆς πάλης, τό Σοσιαλιστικό 'Εργατικό κόμμα πῆρε στήν πάλη αὐτή ἐνεργό μέρος. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πολλά μέλη τοῦ Κόμματος ἔκαναν δραστήρια ἀντιπολεμική ζύμωση, τό Κόμμα ἔπαιξε

μεγάλο ρόλο στήν ὀργάνωση τοῦ κινήματος «Shop Stewards Committees» («'Επιτροπές τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων») (βλ. τή σημείωση 201). Τό Σοσιαλιστικό 'Εργατικό κόμμα ἐκδήλωσε τή συμπάθειά του πρός τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ὑποστήριζε τή Σοβιετική Ρωσία. Στήν πολιτική του δράση τό ΣΕΚ ἔκανε λάθη σεχταριστικοῦ χαρακτήρα, τασσόταν κατά τῆς προσχώρησής του σάν συλλογικό μέλος στό 'Εργατικό (λεϊμποριστικο) κόμμα, πού ἦταν μιά ἕνωση τῶν τρέιντ-γιούνιον, τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων καί ὁμάδων. 'Ο Β. Ι. Λένιν στήν ἐργασία του ««'Αριστερισμός», παιδική ἀρρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ» ἔκανε αὐστηρή κριτική στά λάθη τοῦ Κόμματος αὐτοῦ, καθώς καί τῶν ἄλλων «ἀριστερῶν» (βλ. Ἅπαντα, 4η ρώσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 58-70). Τά πρωτοπόρα μέλη τοῦ Σοσιαλιστικοῦ 'Εργατικοῦ κόμματος (Α. Μάκ-Μάνους, Τ. Μπέλλ κ.ἄ.) πῆραν ἐνεργό μέρος στή δημιουργία τό 1920 τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας.

Γιά *τό 'Ανεξάρτητο 'Εργατικό κόμμα* (Independent Labour Party) βλ. τή σημείωση 46.—*113.*

57 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση νά σταλεῖ χαιρετιστήριο πρός τή Σοβιετική Δημοκρατία, πού ψήφισε ὁμόφωνα τό VIII συνέδριο τῶν ἰσπανῶν ἐργατῶν τό ὁποῖο ἔγινε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1918.—*114.*

58 Πρόκειται γιά τήν καθημερινή ἐφημερίδα «*La Victoire*» («'Η Νίκη») πού ἔβγαινε ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1916 στό Παρίσι μέ ἀρχισυντάκτη τόν Γκ. 'Ερβέ στή θέση τῆς ἐφημερίδας «La guerre sociale» («'Ο κοινωνικός πόλεμος»), τήν ὁποία ἔβγαζε ὁ ἴδιος ἀπό τό 1906. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε ἀπροκάλυπτα σοσιαλσωβινιστικές θέσεις. 'Η ἐφημερίδα αὐτή κρατοῦσε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στή Σοβιετική Ρωσία (τό ρωσικό τμῆμα της τό καθοδηγοῦσε ὁ λευκός ἐμιγκρές Β. Λ. Μποῦρτσεφ), ὑπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς μεγάλης ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης.—*118.*

59 'Ο Β. Ι. Λένιν προφανῶς ἐννοεῖ τό Στρατιωτικό- ἐπαναστατικό συμβούλιο πού δημιουργήθηκε μέσα στά τμήματα τῆς γερμανικῆς ἀνατολικῆς στρατιᾶς καί ἔβγαζε τήν ἐφημερίδα «Κόκκινος Στρατιώτης».—*121.*

60 Στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1918 τό VI Πανρωσικό Ἔκτακτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἐπαναστατική νομιμότητα, πού συντάχθηκε μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν, τίς ὁποῖες εἶχε ἐγκρίνει ἡ Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματος. 'Η ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τῆς 10 τοῦ Νοέμβρη.—*130.*

61 *'Η πανηγυρική συνεδρίαση τοῦ Πανρωσικοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου καί τοῦ Συμβουλίου Μόσχας τῶν συνδικάτων*, πού ἦταν ἀφιερωμένη στήν ἐπέτειο τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἔγινε στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Μόσχα στήν Αἴθουσα μέ τίς κολῶνες τοῦ Μεγάρου τῶν συνδικάτων. Στή συνεδρίαση πῆραν μέρος πολυάριθμοι ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν συνδικάτων. Στή συνεδρίαση μίλησαν ἀντι-

πρόσωποι τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Συμβουλίου Μόσχας τῶν συνδικάτων κ.ἄ. — *132.*

62 Τό *VI Πανρωσικό Ἔκτακτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, κοζάκων καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν* ἔγινε στή Μόσχα, στήν αἴθουσα τοῦ Μεγάλου Θεάτρου, ἀπό τίς 6 ὥς τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918· ἡ ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου συνέπεσε μέ τόν ἑορτασμό τῆς πρώτης ἐπετείου τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1296 ἀντιπρόσωποι (963 μέ θετική ψῆφο καί 333 μέ συμβουλευτική), ἀπ'αὐτούς οἱ 1260 ἦταν κομμουνιστές. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ζητήματα: ἡ ἐπέτειος τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, ἡ διεθνής κατάσταση, ἡ στρατιωτική κατάσταση, ἡ οἰκοδόμηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό κέντρο, οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς καί τά τοπικά Σοβιέτ. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου. Μετά τό λόγο τοῦ Λένιν γιά τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς 6 τοῦ Νοέμβρη, τό συνέδριο χαιρέτισε τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες καί στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐθνῶν καί τούς ἀρχηγούς τους πού παλεύουν γιά τήν εἰρήνη καί τό σοσιαλισμό καί ἔστειλε χαιρετιστήριο πρός τόν Κόκκινο Στρατό πού ὑπερασπίζει ἡρωικά τίς κατακτήσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Μέ πρόταση τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ τό συνέδριο ψήφισε ἔκκληση πρός τίς κυβερνήσεις πού κάνουν πόλεμο ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία μέ τήν πρόταση νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης. Τό συνέδριο, παίρνοντας ὑπόψη τή σταθεροποίηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τίς νίκες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ψήφισε ἀπόφαση γιά ἀμνηστία.

Στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου τῆς 8 τοῦ Νοέμβρη ὁ Λένιν ἐκφώνησε λόγο γιά τή διεθνή κατάσταση. Τό συνέδριο ἐπικύρωσε ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση πού εἶχε γράψει ὁ Λένιν καί ἡ ὁποία εἶχε ψηφιστεῖ στίς 22 τοῦ Ὀχτώβρη 1918 ἀπό τήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 126-128). Τήν ἴδια ἐπίσης μέρα τό συνέδριο ψήφισε πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι ἀπόφαση γιά τήν ἐπαναστατική νομιμότητα, πού καταρτίστηκε μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 129-130). Στήν τελευταία του συνεδρίαση, τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη τό συνέδριο ἀσχολήθηκε μέ τά ζητήματα τῆς στρατιωτικῆς κατάστασης, τῆς οἰκοδόμησης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ψήφισε σχετικές ἀποφάσεις. Τό συνέδριο ἀποφάσισε νά συγχωνευθοῦν οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς, πού τότε εἶχαν ἐκπληρώσει τά καθήκοντα τά ὁποῖα εἶχαν ἀνατεθεῖ σ'αὐτές, μέ τά Σοβιέτ ἐπαρχιῶν καί χωριῶν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου δέχτηκαν μέ μεγάλο ἐνθουσιασμό τήν εἴδηση γιά τήν ἔναρξη τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία, καί ἐκδήλωσαν τήν ἀλληλεγγύη τους πρός τούς γερμανούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί τούς ναῦτες πού ἔκαναν τήν ἐξέγερση.

Ἀπό τό συνέδριο ἐκλέχτηκε νέα ΠΚΕΕ ἀπό 207 τακτικά καί 39 ἀναπληρωματικά μέλη. Τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἔβγαλε τά βασικά συμπεράσματα ἀπό τόν πρῶτο χρόνο ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας

καί καθόρισε τό πρόγραμμα δράσης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά τήν προσεχή περίοδο.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» τοῦ τόμου αὐτοῦ δημοσιεύεται τό γραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σχέδιο τῆς ὁμιλίας του γιά τήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης.—*135.*

63 *Τό συνέδριο περιοχῆς τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ τῆς περιοχῆς τοῦ Βορᾶ* ἔγινε ἀπό τίς 3 ὥς τίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν Πετρούπολη. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος πάνω ἀπό 15 (σύμφωνα μέ ὁρισμένα στοιχεῖα 18-20) χιλιάδες ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς ἀπό 8 κυβερνεῖα τῆς περιοχῆς τοῦ Βορᾶ (Ἀρχάνγκελσκ, Βολογκντά, Νόβγκοροντ, Ὀλόνετς, Πετρούπολης, Πσκόφ, Σέβερο-Ντβίνσκ καί Τσερεποβέτς) καί ἀπό μερικά ἄλλα κυβερνεῖα. Οἱ κομματικές ὀργανώσεις καί οἱ ὀργανώσεις τῶν Σοβιέτ Πετρούπολης καί τῆς περιοχῆς τοῦ Βορᾶ ἔκαναν μεγάλη προπαγανδιστική δουλιά γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου, τήν ὁποία καθοδηγοῦσε Ὀργανωτικό γραφεῖο μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τῆς περιοχῆς τοῦ Βορᾶ Σ. Π. Βοσκόφ. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά ζητήματα: ἡ τρέχουσα στιγμή, οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς καί τά τοπικά Σοβιέτ, ὁ ἐφοδιασμός καί ἡ κατανομή, ὁ Κόκκινος Στρατός, ἡ μόρφωση στό χωριό καί τό Ταχυδρομεῖο καί Τηλεγραφεῖο στό χωριό. Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ὀργάνωση ὑποδειγματικῶν συνταγμάτων ἀπό τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ (μέ πρόταση τοῦ συνεδρίου ἡ ἀπόφαση γιά τή δημιουργία τέτιων συνταγμάτων ψηφίστηκε μετέπειτα ἀπό τό VI Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ), ψήφισε ἐπίσης ἀποφάσεις γιά τή συγχώνευση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς μέ τά τοπικά Σοβιέτ, γιά τήν ἐπισιτιστική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιά τά καθήκοντα τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης καί ἄλλες.

Τό συνέδριο τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῆς περιοχῆς τοῦ Βορᾶ εἶχε σπουδαία πολιτική σημασία γιά τό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς. «Τό συνέδριο αὐτό, ἔλεγε ὁ Β. Ι. Λένιν μιλώντας στή σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῶν κεντρικῶν κυβερνείων στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1918,—ἔδειξε ὅτι σωστά κατάλαβαν στό χωριό τόν ἐμφύλιο πόλεμο: ἡ φτωχολογιά ἑνώνεται καί ἀντιπαλεύει μέ συσπειρωμένες τίς γραμμές της, τούς κουλάκους, τούς πλούσιους καί τούς λαογδάρτες» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 180).—*143.*

64 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τό ραδιοτηλεγράφημα πού στάλθηκε στίς 5 τοῦ Νοέμβρη 1918 «Πρός ὅλους τούς στρατιωτικούς ἐπιτρόπους, τούς στρατιωτικούς καθοδηγητές, τούς διοικητές στρατιῶν, πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν», μέ τίς ὑπογραφές τοῦ Β. Ι. Λένιν, τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ καί τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν, ἀπ'ἀφορμή τή διακοπή ἀπομέρους τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μέ τή Σοβιετική Ρωσία. Τό ραδιοτηλεγράφημα δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Νοέμβρη στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*151.*

65 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τήν «Ἔκκληση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης πρός τό γερμανικό λαό» τῆς 4 τοῦ Νοέμβρη 1918, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 305 τῆς 5 τοῦ Νοέμβρη 1918.—*156.*

66 Πρόκειται γιά τήν ἀποστολή ἀπό τόν τσάρο Νικόλαο Α΄ ρωσικῶν στρατευμάτων γιά νά βοηθήσουν τόν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας στήν καταστολή τῆς οὑγγρικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848-1849.—*162.*

67 Πρόκειται γιά τήν καταστολή τῆς Πολωνικῆς ἀπελευθερωτικῆς ἐξέγερσης τοῦ 1863-1864 ἀπό τά τσαρικά στρατεύματα.—*162.*

68 *«The Times»* («Οἱ Καιροί»)—καθημερινή ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε τό 1785 στό Λονδίνο· μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες συντηρητικές ἐφημερίδες τῆς ἀγγλικῆς ἀστικῆς τάξης.—*163.*

69 Πρόκειται γιά τήν ἀπροσδόκητη ἄρνηση τῆς ὁλλανδικῆς κυβέρνησης νά ἐπιτρέψει τήν εἴσοδο στήν Ὁλλανδία τοῦ διπλωματικοῦ ἐκπροσώπου τῆς ΣΟΣΔΡ, πού εἶχε ἤδη ξεκινήσει, παρόλο πού εἶχε θεωρηθεῖ τό διαβατήριό του ἀπό τόν ὁλλανδό πρόξενο στή Μόσχα καί τοῦ ἀνακοινώθηκε ὅτι ἀναγνωρίστηκε ἀπό τήν ὁλλανδική κυβέρνηση σάν διπλωματικός ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στή Χάγη.—*164.*

70 *«L' Echo de Paris»* («Ἡ Ἠχώ τοῦ Παρισιοῦ»)—ἀστική, ἀντιδραστική ἐφημερίδα τῶν ἄκρων· ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τό 1884 ὥς τό 1938.—*165.*

71 *«III-me Internationale»* («Τρίτη Διεθνής»)—ὄργανο τῆς ὁμάδας γάλλων κομμουνιστῶν στή Σοβιετική Ρωσία· ἔβγαινε στή Μόσχα. Τό πρῶτο της φύλλο βγῆκε στίς 20 τοῦ Ὀχτώβρη 1918. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν ὁ Ζ. Σαντούλ, ἡ Ι. Φ. Ἀρμάντ (Ε. Μπλόνινα) καί ἄλλοι. Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας σταμάτησε τό Μάρτη τοῦ 1919.—*165.*

72 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά χρέη τῆς τσαρικῆς καί τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης στούς ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῶν ΕΠΑ καί ἄλλων χωρῶν. Τό συνολικό ποσό τῶν χρεῶν τῆς Ρωσίας σέ ἄλλα κράτη ἀπό δάνεια πού εἶχε συνάψει ὁ τσαρισμός καί ἡ Προσωρινή κυβέρνηση (συμπεριλαμβανομένων καί τῶν ἐπενδύσεων στή βιομηχανία τῆς Ρωσίας), ξεπερνοῦσε τά 16 δισεκατομ. χρυσά ρούβλια. Μέ τό διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ τῆς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη) 1918 ὅλα τά ἐξωτερικά δάνεια τῶν τσαρικῶν κυβερνήσεων καί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἀκυρώθηκαν.—*166.*

73 *«Manchester Guardian»* («Μαντσεστεριανός Φύλαξ»)—ἀστικοφιλελεύθερη ἐφημερίδα, μία ἀπό τίς ἀγγλικές ἀστικές ἐφημερίδες μέ τήν πιό μεγάλη κυκλοφορία καί ἐπιροή. Ἱδρύθηκε τό 1821 σάν ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα (ἀπό τό 1857 βγαίνει καθημερινά). Τά πρῶτα χρόνια μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ ἐφημερίδα φώτιζε λίγο πολύ ἀντικειμενικά τήν κατάσταση στή Ρωσία· ἀργότερα ἄρχισε νά συκοφαντεῖ τήν ΕΣΣΔ.

Πιό κάτω ὁ Β. Ι. Λένιν παραθέτει ἀπόσπασμα ἀπό τό ἄρθρο «Οἱ

σύμμαχοι καί ή Ρωσία», πού δημοσιεύτηκε στήν έφημερίδα τῆς 23 τοῦ 'Οχτώβρη 1918.—*166.*

74 'Η *σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῶν κεντρικῶν κυβερνείων,* ὅπου ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1918 ἐκφώνησε λόγο γιά τά καθήκοντα τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ στήν ἐπανάσταση, εἶχε συγκληθεῖ ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Μπεντνοτά» καί ἔγινε στή Μόσχα στήν αἴθουσα τοῦ 'Εμπορικοῦ 'Ινστιτούτου (σήμερα 'Ινστιτοῦτο λαϊκῆς οἰκονομίας «Γκ. Β. Πλεχάνοφ» Μόσχας). Στή σύσκεψη ἦταν παρόντες πάνω ἀπό 450 ἀντιπρόσωποι ἀπό τίς 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς τῶν κυβερνείων Μόσχας, Τούλας, 'Οριόλ, Καλούγκα, Βλαντίμιρ, Τβέρ, Σμολένσκ, Ριαζάν, Νίζνι Νόβγκοροντ, 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ, Σιμπίρσκ, Ταμπόφ, Κοστρομά, Τσερνίγκοφ καί ἄλλων. Γιά τήν ἐφημερίδα «Μπεντνοτά» βλ. τή σημείωση 172.—*175.*

75 Τό *I Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατριῶν* πού εἶχε συγκληθεῖ ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἔγινε στή Μόσχα, στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων, ἀπό τίς 16 ὥς τίς 21 τοῦ Νοέμβρη 1918. Στό συνέδριο παραβρίσκονταν 1147 ἀντιπρόσωποι ἀπό τίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια καί τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. 'Ο Λένιν ἐκφώνησε λόγο τήν τέταρτη μέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου στίς 19 τοῦ Νοέμβρη. Μετά τό λόγο τοῦ Λένιν τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση, στήν ὁποία ἀναφερόταν ὅτι οἱ ἐργάτριες καί οἱ ἀγρότισες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας εἶναι σέ θέση νά δικαιώσουν τίς ἐλπίδες πού στηρίζουν σ' αὐτές ἡ Σοβιετική κυβέρνηση καί ὁ ἐργαζόμενος λαός γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς νέας, τῆς κομμουνιστικῆς ζωῆς. Στίς συνεδριάσεις τοῦ συνεδρίου καί τῶν τμημάτων του μίλησαν καί ἔκαναν εἰσηγήσεις οἱ Α. Ι. Οὐλιάνοβα-'Ελιζάροβα, Β. Π. Νογκίν, Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι, Ι. Φ. 'Αρμάντ, Α. Μ. Κολλοντάι, Κ. Ν. Σαμόιλοβα, Λ. Ν. Στάλ καί ἄλλοι. Τό συνέδριο κάλεσε τίς ἐργαζόμενες γυναῖκες νά ὑπερασπίσουν τή Σοβιετική ἐξουσία καί πῆρε συγκεκριμένες ἀποφάσεις γιά τά ζητήματα τῆς δουλιᾶς ἀνάμεσα στίς γυναῖκες: γιά τήν ἐλάφρυνση τῆς θέσης τῶν γυναικῶν μέ τή δημιουργία διάφορων μορφῶν κοινωνικῆς ἐξυπηρέτησης, γιά τήν προσέλκυση τῶν γυναικῶν στήν κοινωνική ζωή, γιά τή διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν, γιά τήν προστασία τῆς παιδικῆς ἐργασίας κτλ.

Τό συνέδριο ἔβαλε τίς βάσεις τῆς ὀργάνωσης τῶν ἐργατριῶν καί τῶν ἀγροτισῶν. 'Αποφάνθηκε ὑπέρ τῆς δημιουργίας δίπλα στίς κομματικές ἐπιτροπές, ἐπιτροπῶν γιά τή δουλιά ἀνάμεσα στίς γυναῖκες, μέ βασικό τους καθῆκον τήν πολιτική διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργατριῶν καί τήν προσέλκυσή τους στήν ἐνεργό κοινωνική δράση.—*185.*

76 'Ο Β. Ι. Λένιν παραθέτει περικοπές τοῦ γράμματος τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν ἀπό τήν ἐφημερίδα «Πράβντα» (ἀρ. φύλ. 251 τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη 1918), ὅπου ἀναφερόταν λαθεμένα πώς πηγή δημοσίευσης τοῦ γράμματος ἦταν ἡ «'Ιζβέστιγια τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Βόρειου Ντβινά». Στήν πραγματικότητα ἡ ἐφημερίδα τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ κυβερνείου τοῦ Βόρειου Ντβινά, ὅπου εἶχε δημοσιευτεῖ τό γράμμα αὐτό

(ἀρ. φύλ. 75 τῆς 29 τοῦ 'Οχτώβρη 1918), εἶχε τόν τίτλο «'Αγροτικές καί 'Εργατικές Δοῦμες».—*188.*

77 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τήν ἀπόφαση πού ψήφισε στίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1918 τό ἔκτακτο συνέδριο τῶν μετόχων τῆς Λαϊκῆς Τράπεζας τῆς Μόσχας καί πού στρεφόταν ἐνάντια στή σχεδιαζόμενη ἐθνικοποίηση τῆς τράπεζας αὐτῆς. 'Η δήλωση τοῦ Λένιν στήν ἀντιπροσωπεία τοῦ συνεδρίου τῶν μετόχων, πού τήν παραθέτει πιό κάτω, δημοσιεύτηκε ἐπίσης στό περιοδικό τοῦ ΑΣΛΟ «Ναρόντνογε Χοζιάιστβο». Σύμφωνα μέ τήν ἀνακοίνωση τοῦ περιοδικοῦ, ὁ Λένιν εἶπε τά ἑξῆς: «'Η Σοβιετική ἐξουσία ὀχτώ μῆνες τώρα βαδίζει στό δρόμο τῆς συμφωνίας μέ τούς συνεταιρισμούς. Ταυτόχρονα, παρόλο πού σάν ἐξουσία δέν ἦλθε σέ συμφωνία μέ κανέναν, γιά τούς συνεταιρισμούς ἔκανε ἐξαίρεση, γιατί ἀναγνωρίζει τήν ἀξία τους. 'Η συμφωνία μέ τούς συνεταιρισμούς εἶναι ἀναγκαία γιά τήν ἐξουσία ὄχι μόνο γιατί οἱ συνεταιρισμοί ἔχουν ἕνα θαυμάσια ὀργανωμένο οἰκονομικό μηχανισμό, ἀλλά καί γιατί οἱ συνεταιρισμοί ἀντιπροσωπεύουν τίς μάζες τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς, στήν ὁποία πρέπει νά στηριχτεῖ καί ἡ ἐξουσία. "Ομως, ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν μπορεῖ νά παραιτηθεῖ ἀπό τήν ἐθνικοποίηση. "Αν οἱ συνεταιρισμοί δέν βλέπουν τή δυνατότητα κοινῆς δουλιᾶς, τότε γιά τήν ἐξουσία τέτια κατάσταση εἶναι ἀπαράδεκτη» («Ναρόντνογε Χοζιάιστβο», 1919, τεῦχ. 12, σελ. 59). 'Ωστόσο, τό συνέδριο δέν ἄλλαξε στήν οὐσία τή θέση του καί ἐπικύρωσε τό σχέδιο δημιουργίας Κεντρικῆς πιστωτικῆς ἕνωσης μέ ἀκόμη πιό πλατιά καθήκοντα γιά τή χρηματοδότηση καί συνένωση τῶν συνεταιρισμῶν, ἀπό τά καθήκοντα τῆς Λαϊκῆς Τράπεζας τῆς Μόσχας. Μέ τό Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1918 ἡ Λαϊκή Τράπεζα τῆς Μόσχας ἐθνικοποιήθηκε καί ὅλο τό ἐνεργητικό καί τό παθητικό της διαβιβάστηκε στή Λαϊκή Τράπεζα τῆς ΣΟΣΔΡ. 'Η διοίκηση τῆς Λαϊκῆς Τράπεζας τῆς Μόσχας μετατράπηκε σέ Τμῆμα συνεταιρισμῶν τῆς Κεντρικῆς διοίκησης τῆς Λαϊκῆς Τράπεζας τῆς ΣΟΣΔΡ.—*196.*

78 'Η συγκέντρωση τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη 1918, πού τήν ὀργάνωσε ἡ 'Επιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί ἡ Κομματική ἐπιτροπή τῆς ἀχτίδας Πρέσνια, ἔγινε στήν αἴθουσα τοῦ «Κινό-"Αρς» (σήμερα Δραματικό θέατρο Μόσχας Κ. Σ. Στανισλάβσκι). 'Η συγκέντρωση εἶχε ὀργανωθεῖ πρός τιμή τοῦ Β. Ι. Λένιν. Στή συγκέντρωση ἔγιναν οἱ εἰσηγήσεις: «'Ο Β. Ι. Λένιν σάν ἀρχηγός τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Ρωσίας» καί «'Ο Β. Ι. Λένιν σάν ἀγωνιστής ὑπέρ τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς». Μετά τό λόγο τοῦ Λένιν, ἐπί παρουσία του προβλήθηκε τό κινηματογραφικό ἔργο «'Ο γιορτασμός τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης στή Μόσχα».—*198.*

79 *«Βόλια Ναρόντα»* («'Η Θέληση τοῦ Λαοῦ»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων. "Εβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 29 τοῦ 'Απρίλη 1917· εἶχε κλειστεῖ τό Νοέμβρη τοῦ 1917. 'Αργότερα ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Βόλια», «Βόλια Βόλναγια», «Βόλια Ναρόντναγια», «Βόλια Σβομπόντναγια», «Βόλια Στρανί». Κλείστηκε ὁριστικά τό Φλεβάρη τοῦ 1918.—*198.*

80 Ἡ «*Ἡμέρα τοῦ Κόκκινου ἀξιωματικοῦ*» εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπό τή Διεύθυνση τῆς στρατιωτικῆς-ἐκπαίδευσης τοῦ Πανρωσικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου μέ σκοπό νά τραβήξει τήν προσοχή τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων στό ἔργο τῆς δημιουργίας καί διαπαιδαγώγησης στελεχῶν τοῦ σοβιετικοῦ σώματος ἀξιωματικῶν. Στίς 24 τοῦ Νοέμβρη καί ὥρα 2 τό ἀπόγευμα ἔγινε στήν Κόκκινη Πλατεία παρέλαση τῶν μαθητῶν τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν, ὅπου πῆραν μέρος οἱ μαθητές τῆς 1ης καί 2ης Σοβιετικῆς Σχολῆς ἀξιωματικῶν πεζικοῦ, τῆς Σχολῆς Ζαμοσκβορέτσιγε, τῆς 1ης Σοβιετικῆς Σχολῆς ἱππικοῦ τοῦ Τβέρ κ.ἄ. Μετά τήν παρέλαση οἱ μαθητές κατευθύνθηκαν στήν πλατεία τῶν Σοβιέτ, ὅπου ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε χαιρετιστήριο λόγο ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ κτιρίου τοῦ Σοβιέτ Μόσχας. Τό βράδυ τῆς 24 τοῦ Νοέμβρη στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων, στήν 1η Σοβιετική Σχολή ἀξιωματικῶν πεζικοῦ στό σπίτι τοῦ λαοῦ στήν πλατεία Ἀλεξέγεφ, στό Ἐμπορικό Ἰνστιτοῦτο (σήμερα Ἰνστιτοῦτο λαϊκῆς οἰκονομίας «Γκ. Β. Πλεχάνοφ»), στήν αἴθουσα τοῦ Ἐργατικοῦ θεάτρου στήν Ταγκάνκα ἔγιναν συγκεντρώσεις μέ κοντσέρτα, ὅπου ἐκφώνησαν λόγους οἱ Γ. Μ. Σβερντλόφ, Ν. Ι. Ποντβόισκι, Ν. Β. Κριλένκο, Α. Μ. Κολλοντάι καί ἄλλα ὑπεύθυνα στελέχη. Ἡ «Ἡμέρα τοῦ κόκκινου ἀξιωματικοῦ» γιορτάστηκε ἐπίσης καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας: στήν Πετρούπολη, στό Σαράτοφ, στό Ὀριόλ, στό Τβέρ.—*200.*

81 Ἡ *συγκέντρωση τῶν πληρεξουσίων τοῦ Κεντρικοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ Μόσχας* ἔγινε στίς 26-27 τοῦ Νοέμβρη 1918. Ἡ συγκέντρωση ἄκουσε καί συζήτησε τήν ἔκθεση δράσης τῆς διοίκησης καί τῆς Ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἄκουσε τήν εἰσήγηση γιά τή διανομή τῶν εἰδῶν διατροφῆς στή Μόσχα καί ἐξέλεξε ἐπίσης τή νέα διοίκηση τοῦ συνεταιρισμοῦ. Παρά τήν ἀντίδραση τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, στή νέα διοίκηση ἐκλέχτηκαν τά πρόσωπα τοῦ ψηφοδελτίου πού εἶχε προτείνει ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε λόγο γιά τό ρόλο τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων στό σύστημα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας τήν πρώτη μέρα τῆς συγκέντρωσης, στό τέλος τῆς βραδυνῆς συνεδρίασης.—*201.*

82 Πρόκειται γιά τήν ἔκκληση τῆς ΚΕ τῶν μενσεβίκων, πού δημοσιεύτηκε στίς 26 τοῦ Νοέμβρη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» μέ τό σύνθημα νά ἀρχίσει καμπάνια ἐνάντια στήν ἀνάμιξη τῶν ξένων στίς ὑποθέσεις τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Οἱ μενσεβίκοι ὅμως, κάνοντας ὑποχρεωτική «στροφή» στήν ἐκτίμηση τῆς ἐπέμβασης τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ στή Σοβιετική Ρωσία, στροφή πού ἐπιβλήθηκε ἀπό τίς ἐπιτυχίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Δυτική Εὐρώπη, ταυτόχρονα τάσσονταν ὑπέρ τῆς ἀνάμιξης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς στίς ὑποθέσεις τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Ἡ «στροφή» τῶν ἡγετῶν τῶν μενσεβίκων στήν ἐκτίμηση τῆς ἀνοιχτῆς ἔνοπλης ἐπέμβασης τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν εἶχε γίνει ἀπό αὐτούς μονάχα στά λόγια. Στήν πραγματικότητα οἱ μενσεβίκοι ἐξακολουθοῦσαν νά παραμένουν ἀνειρήνευτοι ἐχθροί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ὑποστηρίζοντας στήν πράξη στίς διάφορες περιοχές τῆς χώρας

(Καύκασο, Οὐκρανία, Σιβηρία κ.ἄ.) τήν πολιτική τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν καί τῶν ρώσων λευκοφρουριτῶν στήν πάλη τους ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία.

Κριτική τῆς θέσης τῶν μενσεβίκων στήν περίοδο αὐτή ἔγινε ἀπό τόν Λένιν στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ πού ἔγραψε ὁ ἴδιος «Γιά τό κλείσιμο μενσεβίκικης ἐφημερίδας πού ὑπονόμευε τήν ἄμυνα τῆς χώρας» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 483-484) καί σέ ἄλλα ἔργα του. —*203.*

83 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τή συζήτηση πού ἔγινε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων σχετικά μέ τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς καταναλωτικές συνεταιριστικές ὀργανώσεις. Τό ἀρχικό σχέδιο διατάγματος τό εἶχε γράψει ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 206-210) καί τό ἐπεξεργάστηκε λεπτομερειακά τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ. Στίς 19 τοῦ Γενάρη 1918 τό σχέδιο αὐτό δημοσιεύτηκε στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ». Τό σχέδιο προκάλεσε τή λυσσαλέα ἀντίδραση τῶν ἀστῶν συνεταιριστῶν πού ὑπεράσπιζαν τό αἴτημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν συνεταιρισμῶν ἀπό τά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, θεωρώντας ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά χρησιμοποιηθεῖ ὁ μηχανισμός τῶν συνεταιρισμῶν γιά τή ρύθμιση τοῦ ἐμπορίου καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων ἀνάμεσα στόν πληθυσμό, ἔκρινε ὅτι μπορεῖ νά κάνει ὁρισμένες ὑποχωρήσεις στρούς συνεταιριστές. Ὕστερα ἀπό τίς συνομιλίες τῶν ἐκπροσώπων τοῦ ΑΣΛΟ, τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν ὀργανώσεων ἐπισιτισμοῦ, πού ἔγιναν τό Μάρτη καί στίς ἀρχές τοῦ 'Απρίλη 1918, καταρτίστηκε τό σχέδιο διατάγματος, τό ὁποῖο καί συζητήθηκε στίς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων. Τό σχέδιο αὐτό ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων μέ τίς προσθῆκες καί τίς τροποποιήσεις τοῦ Λένιν (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. ΙΙ, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 86-91). Στίς 11 τοῦ 'Απρίλη τό διάταγμα ἐπικυρώθηκε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί στίς 13 τοῦ 'Απρίλη δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα».

'Ο Λένιν ἔκανε ἐκτίμηση στό διάταγμα αὐτό στήν ἐργασία του «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 186-187). —*204.*

84 Πρόκειται γιά τό διάταγμα *«Σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ».* Τό σχέδιο τοῦ διατάγματος αὐτοῦ συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 12 τοῦ Νοέμβρη 1918 καί ἐπικυρώθηκε ὁριστικά ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 21 τοῦ Νοέμβρη. Στίς 24 τοῦ Νοέμβρη τό διάταγμα δημοσιεύτηκε στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ». 'Ο Β. Ι. Λένιν πῆρε ἄμεσο μέρος στόν καταρτισμό τοῦ διατάγματος, κάνοντας στό σχέδιο διατάγματος μιά σειρά διορθώσεις καί προσθῆκες (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 276-280). —*205.*

85 Τό 1918 ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὀργάνωνε συσκέψεις τοῦ κομματικοῦ ἀχτίφ ἀφιερωμένες στά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς τρέχουσας πολιτικῆς. Στίς 27 τοῦ Νοέμβρη 1918 ἡ σύσκεψη τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας ἦταν ἀφιερωμένη στό ζήτημα τῆς στάσης τοῦ προλεταριά-

του ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία ἀπ'ἀφορμή τή στροφή της, στίς συνθῆκες πού διαμορφώθηκαν κατά τό φθινόπωρο τοῦ 1918, πρός τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Εἰσήγηση γιά τό ζήτημα αὐτό ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν. Ἡ εἰσήγηση προκάλεσε ζωηρή συζήτηση. Ὁ Λένιν στόν τελικό του λόγο πάνω στό θέμα τῆς εἰσήγησης ἔβγαλε τά συμπεράσματα τῆς συζήτησης γιά τό ἐξεταζόμενο ζήτημα.—*207.*

86 Τό ἄρθρο τοῦ Φ. Ἔνγκελς *«Τό ἀγροτικό πρόβλημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία»* εἶχε δημοσιευτεῖ στό περιοδικό «Die Neue Zeit» τό Νοέμβρη τοῦ 1894 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 501-525). Τό 1904 τό ἄρθρο αὐτό δημοσιεύτηκε στά ρωσικά μέ τή μορφή ξεχωριστῆς μπροσούρας πού εἶχε ἐκδοθεῖ στή Γενεύη.

Ἄμεση ἀφορμή γιά τό γράψιμο τοῦ ἄρθρου ἦταν ἡ ὁμιλία γιά τό ἀγροτικό ζήτημα στό συνέδριο τῆς Φραγκφούρτης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1894 ἑνός ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματος Γκ. Φόλμαρ, πού διαστρέβλωσε σέ ὀπορτουνιστικό πνεῦμα τίς ἀπόψεις τοῦ Ἔνγκελς γιά τή στάση ἀπέναντι στή μικρή ἀγροτιά. Ὁ Ἔνγκελς στό γράμμα του πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Vorwärts» διάψευσε τίς ἐπινοήσεις τοῦ Φόλμαρ καί ἔκανε γνωστό ὅτι σπεύδει νά γράψει ἕνα ἄρθρο, ὅπου θά ἐκθέτει καί θά στηρίζει τήν ἄποψή του γιά τό ἀγροτικό ζήτημα (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 499-500).

Τό συνέδριο τῆς Φραγκφούρτης ἐξέλεξε εἰδική ἐπιτροπή καί τῆς ἀνάθεσε νά καταρτίσει τό ἀγροτικό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος γιά τό ἑπόμενο συνέδριο. Τό σχέδιο τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος πού τό εἶχε καταρτίσει ἡ ἐπιτροπή συζητήθηκε στό συνέδριο τοῦ Μπρεσλάου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1895, ἤδη μετά τό θάνατο τοῦ Ἔνγκελς. Τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς, πού εἶχε καταρτιστεῖ σέ ἀναθεωρητικό πνεῦμα, δέν τό ψήφισε ἡ πλειοψηφία καί ἀπορρίφθηκε ἀπό τό συνέδριο. Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἀνάγκη τῆς παραπέρα μελέτης τῶν νόμων ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.—*208.*

87 Βλ. Φ. Ἔνγκελς «Τό ἀγροτικό πρόβλημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 518, 520).—*208.*

88 Βλ. Φ. Ἔνγκελς «Τό ἀγροτικό πρόβλημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 523).—*208.*

89 Ὅπως φαίνεται πρόκειται γιά τό διώξιμο ἀπό τήν Ἐλβετία τῆς διπλωματικῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΣΟΣΔΡ μέ ἐπικεφαλῆς της τόν Γ. Α. Μπέρζιν, πού ἔκανε ἡ ἐλβετική κυβέρνηση κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἀμερικανοῦ ἀπεσταλμένου. Πληροφορίες γι'αὐτό δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» (τῆς 13 καί 20 τοῦ Νοέμβρη 1918), καθώς ἐπίσης καί στήν ἔκθεση τοῦ Γ. Α. Μπέρζιν γιά τή δράση τῆς διπλωματικῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΣΟΣΔΡ στήν

'Ελβετία, πού έκανε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ τῆς 25 τοῦ Νοέμβρη 1918.

Γιά τήν ἄρνηση τῆς ὀλλανδικῆς κυβέρνησης νά ἐπιτρέψει τήν εἴσοδο στήν 'Ολλανδία τοῦ διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ΣΟΣΔΡ, πράγμα γιά τό ὁποῖο ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει λόγο πιό κάτω, βλ. στή σημείωση 69.—*216.*

90 Βλ. Φ. Ἔνγκελς «Τό ἀγροτικό πρόβλημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 523).—*221.*

91 Βλ. Κ. Μάρξ «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 344).—*223.*

92 Βλ. Φ. Ἔνγκελς «Τό ἀγροτικό πρόβλημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 518).—*223.*

93 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 396, 402.—*225.*

94 Πρόκειται γιά τό ὑπόμνημα τοῦ Πανρωσικοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων τῶν ὑπαλλήλων πρός τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, πού δημοσιεύτηκε στά τεύχη 11-12 τοῦ 1918 τοῦ περιοδικοῦ «Βέστνικ Σλούζαστσεβο». Στό ὑπόμνημα αὐτό ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ Πανρωσικοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων τῶν ὑπαλλήλων τόνιζε τήν ἀνάγκη νά χρησιμοποιηθοῦν τά μέλη τῶν συνδικάτων τῶν ὑπαλλήλων στή δουλιά γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ, τήν ὁποία ἔκανε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ, σύμφωνα μέ τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς 21 τοῦ Νοέμβρη 1918 «Σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ» (βλ. τή σημείωση 84).—*232.*

95 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἄρχισε τή δουλιά γιά τό βιβλίο «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» στίς ἀρχές τοῦ 'Οχτώβρη 1918, εὐθύς ἀμέσως μετά τή γνωριμία του μέ τήν μπροσούρα τοῦ Κ. Κάουτσκι «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», ὅπου ὁ θεωρητικός ἀρχηγός τῆς ΙΙ Διεθνοῦς διαστρέβλωνε καί ἐκχυδάιζε μέ κάθε τρόπο τή μαρξιστική θεωρία τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης καί συκοφαντοῦσε τό Σοβιετικό κράτος.

Ὁ Λένιν ἔδινε ἐξαιρετική σημασία στό ξεσκέπασμα τῶν ὀπορτουνιστικῶν ἀπόψεων τοῦ Κάουτσκι σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 στό περιοδικό «Sozialistische Auslandspolitik» («Σοσιαλιστική 'Εξωτερική Πολιτική») δημοσιεύτηκε ἕνα ἄρθρο τοῦ Κάουτσκι, ὅπου ὁ Κάουτσκι καλοῦσε τά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα νά παλέψουν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Ὁ Λένιν, ἀφοῦ διάβασε στήν «Πράβντα» τῆς 20 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 ἀποσπάσματα ἀπό τό ἄρθρο αὐτό, ἔγραψε στόν Β. Β. Βορόβσκι στή Στοκχόλμη: «Ἡ ἐπονείδιστη

μωρία, τό παιδικό ψέλλισμα καί ὁ ἐκχυδαϊσμένος ὀπορτουνισμός τοῦ Κάουτσκι προκαλοῦν τό ἐρώτημα: γιατί ἐμεῖς δέν κάνουμε τίποτε γιά τήν πάλη ἐνάντια στό *θεωρητικό* ἐκχυδαϊσμό τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τόν Κάουτσκι;» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 299).

'Ο Λένιν παρακαλοῦσε τόν Βορόβσκι, πού τότε ἦταν διπλωματικός ἀντιπρόσωπος τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στίς Σκανδιναβικές χῶρες, νά τοῦ στείλει τήν μπροσούρα τοῦ Κάουτσκι γιά τή δικτατορία ἀμέσως μόλις θά βγεῖ, καί ὅλα τά ἄρθρα του γιά τούς μπολσεβίκους.

Στίς ἀναμνήσεις του ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς ἔγραφε ὅτι ὁ Βλαντίμιρ 'Ιλίτς εἶχε πολύ ἀπορροφηθεῖ μέ τή δουλιά του γιά τή συγγραφή τοῦ βιβλίου «'Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι», «ἔβραζε κυριολεκτικά ἀπό θυμό», «ὁλόκληρες μέρες ὥς ἀργά τή νύχτα ἔγραφε τό ὑπέροχο αὐτό σέ δύναμη ἔργο...». 'Ο Λένιν πρίν ἀκόμη τελειώσει τή συγγραφή τῆς μπροσούρας ἔγραψε στίς 9 τοῦ 'Οχτώβρη τό ἄρθρο «'Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι», πού στίς 11 τοῦ 'Οχτώβρη δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα». Στίς 10 τοῦ 'Οχτώβρη μέ σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Εξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν, ἤ τόν ἀναπληρωτή του Λ. Μ. Καραχάν, ὁ Λένιν παρακαλοῦσε νά στείλουν τό ἄρθρο του ἐνάντια στόν Κάουτσκι στό Βερολίνο πρός τούς Α. Α. 'Ιόφφε, Γ. Α. Μπέρζιν καί Β. Β. Βορόβσκι καί νά τούς διαβιβαστεῖ τό γράμμα του, ὅπου ἀναφερόταν: «'Αγαπητοί σύντροφοι! Πολύ καλά συναισθάνομαι τίς ἐλλείψεις τοῦ πολύ σύντομου ἄρθρου μου ἐνάντια στόν Κάουτσκι. "Ομως, παρόλα αὐτά, πρέπει νά πάρουμε θέση *τό γρηγορότερο*, νά ἐκφράσουμε τή γνώμη μας. Παρακαλῶ πολύ νά μεταφραστεῖ καί νά ἐκδοθεῖ σέ φυλλάδιο» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 61-62). Τό ἄρθρο «'Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» ἐκδόθηκε στά γερμανικά στή Βέρνη τό 1918 καί στή Βιέννη τό 1919· τόν ἴδιο ἐπίσης χρόνο δημοσιεύτηκε στό Μιλάνο στήν ἰταλική γλώσσα.

'Η μπροσούρα τοῦ Λένιν «'Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» βγῆκε στήν 'Αγγλία, στή Γαλλία καί στή Γερμανία τό 1919.—*235.*

96 *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»* («Σοσιαλδημοκράτης»)—παράνομη ἐφημερίδα, Κεντρικό "Οργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1917. Τό 1ο φύλλο βγῆκε στή Ρωσία, σέ συνέχεια ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μεταφέρθηκε στό ἐξωτερικό· τά φύλλα 2-32 (Φλεβάρης τοῦ 1909 - Δεκέμβρης τοῦ 1913) βγῆκαν στό Παρίσι, τά φύλλα 33-58 (Νοέμβρης τοῦ 1914 - Γενάρης τοῦ 1917) στή Γενεύη. Βγῆκαν συνολικά 58 φύλλα καί ἀπό αὐτά 5 φύλλα βγῆκαν μέ παραρτήματα. 'Από τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» διευθυνόταν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 80 ἄρθρα καί σημειώματα τοῦ Λένιν.

Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔπαιξε ἐξαιρετικό ρόλο στήν πάλη ἐνάντια στό διεθνή ὀπορτουνισμό, στόν ἐθνικισμό καί στό σωβινισμό, στήν προπαγάνδιση τῶν μπολσεβίκικων συνθημάτων, στήν ἀφύπνιση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν γιά νά παλέψουν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλι-

στικό πόλεμο καί στούς έμπνευστές του. Στίς στήλες τής έφημερίδας δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τό σύνθημα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης», στό ὁποῖο γιά πρώτη φορά ὁ Λένιν διατύπωσε τό συμπέρασμα γιά τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀρχικά σέ μιά μόνο χώρα. Ἡ διάδοση τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στή Ρωσία, ἡ ἀναδημοσίευση τῶν σπουδαιότερων ἄρθρων της στίς τοπικές μπολσεβίκικες ἐφημερίδες συντελοῦσε στήν πολιτική διαφώτιση, στή διεθνιστική διαπαιδαγώγηση τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας, στήν προετοιμασία τῶν μαζῶν γιά τήν ἐπανάσταση.

Ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στό ἔργο τῆς συσπείρωσης τῶν διεθνιστικῶν στοιχείων τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας. Ἡ ἐφημερίδα, ὑπερνικώντας ὅλα τά ἐμπόδια πού δημιουργοῦσε ἡ πολεμική κατάσταση, κυκλοφοροῦσε σέ πολλές χῶρες. Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἐκτιμώντας ἐξαιρετικά τίς ὑπηρεσίες τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου, ἔγραφε ἀργότερα ὅτι, χωρίς τή μελέτη τῶν ἄρθρων πού δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα αὐτή «δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα κανείς συνειδητός ἐργάτης, πού θέλει *νά καταλάβει* τήν ἐξέλιξη τῶν ἰδεῶν τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς πρώτης νίκης της στίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 124).—*237.*

97 *«Κομμουνίστ»* («Κομμουνιστής»)—περιοδικό πού ὀργανώθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν· τό ἔβγαζε ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» μαζί μέ τόν Γκ. Λ. Πιατακόφ καί τήν Ε. Μπ. Μπός πού χρηματοδοτοῦσαν τήν ἔκδοσή του (μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ἐπίσης καί ὁ Ν. Ι. Μπουχάριν). Βγῆκε μόνο ἕνα (διπλό) τεῦχος (Σεπτέμβρης τοῦ 1915), ὅπου δημοσιεύτηκαν τρία ἄρθρα τοῦ Λένιν: «Ἡ χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς», «Ἡ φωνή ἑνός τίμιου γάλλου σοσιαλιστῆ» καί «Ὁ ἰμπεριαλισμός καί ὁ σοσιαλισμός στήν Ἰταλία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 211-270· τόμ. 27ος, σελ. 5-13 καί 14-24). Ὁ Λένιν ὑπολόγιζε νά κάνει τό περιοδικό «Κομμουνίστ» διεθνές ὄργανο τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ὡστόσο, στήν πορεία ἤδη τῆς προετοιμασίας τοῦ τεύχους 1-2 τοῦ περιοδικοῦ παρουσιάστηκαν σοβαρές διαφωνίες τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» μέ τόν Μπουχάριν, τόν Πιατακόφ καί τήν Μπός, πού ὀξύνθηκαν μετά τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ. Λόγω τῆς ἀντικομματικῆς στάσης τῆς ὁμάδας αὐτῆς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Λένιν, δήλωσε ὅτι θεωρεῖ ἀδύνατη τήν παραπέρα συνέχιση τῆς ἔκδοσης τοῦ περιοδικοῦ.—*237.*

98 Πρόκειται γιά τήν μπροσούρα *«Σοσιαλισμός καί πόλεμος (Ἡ στάση τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπέναντι στόν πόλεμο)».* Ὁ Β. Ι. Λένιν σκέφτηκε νά γράψει τήν μπροσούρα αὐτή μέ τήν εὐκαιρία τῆς προετοιμασίας τῆς πρώτης διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης. Στή δουλιά γιά τή συγγραφή τῆς μπροσούρας πῆρε μέρος ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, ὅμως βασικά τήν ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν, πού ἔκανε καί τή γενική θεώρηση ὅλης τῆς μπροσούρας. Τήν ἐργασία «Σοσιαλισμός καί πόλεμος» ὁ Λένιν τήν ὀνόμαζε «σχόλια σχετικά μέ τίς ἀποφάσεις τοῦ Κόμματός μας».

'Η ἐργασία «Σοσιαλισμός καί πόλεμος» ἐκδόθηκε στίς παραμονές τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Τσίμμερβαλντ, πού ἔγινε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1915, σάν μικρή μπροσούρα στά ρωσικά καί στά γερμανικά καί μοιράστηκε στούς ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης. Μετά τή συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ ἡ μπροσούρα αὐτή ἐκδόθηκε στή Γαλλία στή γαλλική γλώσσα. Δημοσιεύτηκε ἐπίσης ὁλόκληρη στά νορβηγικά στό ὄργανο τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Νορβηγίας. Τόν ἴδιο ἐπίσης καιρό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ἐπανειλημμένες προσπάθειες γιά τήν ἔκδοση τῆς μπροσούρας αὐτῆς στήν 'Αμερική στά ἀγγλικά. Ὅμως, αὐτό τότε δέν πραγματοποιήθηκε.

'Ο Β. Ι. Λένιν ἔδινε τεράστια σημασία στήν ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερη διάδοση τῆς ἐργασίας «Σοσιαλισμός καί πόλεμος». Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 στή Ρωσία ὁ Λένιν ζήτησε ἐπίμονα τήν ἐπανέκδοσή της στήν Πετρούπολη.

'Η ἐργασία «Σοσιαλισμός καί πόλεμος ('Η στάση τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπέναντι στόν πόλεμο)» βγῆκε σάν μπροσούρα στήν Πετρούπολη τό 1918 στό ἐκδοτικό τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν. Εἶχε μεγάλη κυκλοφορία. Σέ ξεχωριστές ἐκδόσεις ἡ μπροσούρα αὐτή βγῆκε ἐπίσης σέ πολλές γλῶσσες. —*237.*

99 *Διακήρυξη τῆς Βασιλείας*—διακήρυξη σχετικά μέ τόν πόλεμο, ἡ ὁποία ψηφίστηκε ἀπό τό Ἔκτακτο Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Βασιλείας, πού ἔγινε στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη 1912. 'Η διακήρυξη προειδοποιοῦσε τούς λαούς γιά τόν ἐπερχόμενο κίνδυνο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἀποκάλυπτε τούς ληστρικούς σκοπούς τοῦ πολέμου αὐτοῦ καί καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν σέ ἀποφασιστική πάλη γιά τήν εἰρήνη, ἀντιπαραθέτοντας «στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τοῦ προλεταριάτου». Στή διακήρυξη τῆς Βασιλείας μπῆκε τό σημεῖο ἐκεῖνο ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης (1907), πού διατυπώθηκε ἀπό τόν Λένιν, ὅτι σέ περίπτωση πού θά ξεσπάσει ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος οἱ σοσιαλιστές ὀφείλουν νά χρησιμοποιήσουν τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση πού προκαλεῖ ὁ πόλεμος γιά τήν πάλη ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.—*238.*

100 'Η περικοπή εἶναι παρμένη ἀπό τήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 27).—*241.*

101 Βλ. τό γράμμα τοῦ Φ. Ἔνγκελς πρός τόν Α. Μπέμπελ τῆς 18-28 τοῦ Μάρτη 1875 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 296).—*246.*

102 'Ο Ἔνγκελς εἶχε ἐκφράσει τήν ἰδέα αὐτή στήν «Εἰσαγωγή» του στήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 197).—*249.*

103 'Ο Λένιν παραθέτει περικοπή ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Φ. Ἔνγκελς «Γιά τό

κύρος» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 305).—*249.*

104 Βλ. τό γράμμα τοῦ Κ. Μάρξ πρός τόν Λ. Κούγκελμαν τῆς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1871 (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 263), τήν ἐργασία τοῦ Μάρξ «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 339, 344-345) καί τήν «Εἰσαγωγή» τοῦ Φ. Ἔνγκελς στήν ἐργασία «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» πού τήν ἔγραψε τό 1891 (Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 199).—*249.*

105 Πρόκειται γιά τόν Πρόλογο τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς στή γερμανική ἔκδοση τοῦ «Μανιφέστου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος», πού γράφτηκε τό 1872 (βλ. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 90). —*249.*

106 Βλ. Φ. Ἔνγκελς. «Ἡ καταγωγή τῆς οἰκογένειας, τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί τοῦ κράτους» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 171-172).—*252.*

107 Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 296.—*252.*

108 Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 200-201.—*252.*

109 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 173.—*252.*

110 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 342, 344.—*253.*

111 *Οὐίγοι καί Τόρι*—πολιτικά κόμματα τῆς Ἀγγλίας, πού ἐμφανίστηκαν στά χρόνια 1670-1680. Τό Κόμμα τῶν οὐίγων ἐκπροσωποῦσε τά συμφέροντα τῶν χρηματιστικῶν κύκλων καί τῆς ἐμπορικῆς ἀστικῆς τάξης, καθώς ἐπίσης καί μιᾶς μερίδας τῆς ἀριστοκρατίας πού εἶχε ἀστικοποιηθεῖ. Οἱ οὐίγοι ἔβαλαν τίς βάσεις τοῦ Φιλελεύθερου κόμματος. Τό Κόμμα τῶν τόρι ἐκπροσωποῦσε τούς μεγαλογαιοκτήμονες καί τίς κορυφές τοῦ κλήρου τῆς ἀγγλικῆς ἐκκλησίας, ὑπεράσπιζε τίς παραδόσεις τοῦ φεουδαρχικοῦ παρελθόντος καί πάλευε ἐνάντια στίς φιλελεύθερες καί προοδευτικές διεκδικήσεις· ἀργότερα ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ Συντηρητικοῦ κόμματος. Τά Κόμματα τῶν οὐίγων καί τῶν τόρι διαδέχονταν τό ἕνα τό ἄλλο στήν ἐξουσία.—*254.*

112 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν προβοκατόρικη δίκη πού όργανώθηκε τό 1894 ἀπό τούς ἀντιδραστικούς μοναρχικούς κύκλους τῆς γαλλικῆς στρατοκρατίας ἐνάντια στόν ἀξιωματικό τοῦ γαλλικοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου, τόν ἑβραῖο Ντρέυφους, πού κατηγορήθηκε ψεύτικα γιά κατασκοπεία καί ἐσχάτη προδοσία. Ἡ καταδίκη τοῦ Ντρέυφους σέ ἰσόβια δεσμά, πού ὑπαγορεύτηκε ἀπό τήν ἀντιδραστική στρατοκρατία,

χρησιμοποιήθηκε ἀπό τούς ἀντιδραστικούς κύκλους τῆς Γαλλίας γιά τήν ὑποδαύλιση τοῦ ἀντισημιτισμοῦ καί τήν ἐπίθεση ἐνάντια στό δημοκρατικό πολίτευμα καί στίς δημοκρατικές ἐλευθερίες. Τό 1898, ὅταν οἱ σοσιαλιστές καί οἱ πρωτοπόροι ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας (ἀνάμεσα σ'αὐτούς ὁ Αἰμ. Ζολά, ὁ Ζ. Ζωρές, ὁ Α. Φράνς καί ἄλλοι) ἄρχισαν ἐκστρατεία γιά ἀναθεώρηση τῆς δίκης Ντρέυφους, ἡ ὑπόθεση πῆρε καθαρά πολιτικό χαρακτήρα καί χώρισε τή χώρα σέ δυό στρατόπεδα: στούς ρεπουμπλικάνους καί στούς δημοκράτες ἀπό τό ἕνα μέρος, καί στό συνασπισμό τῶν μοναρχικῶν, τῶν κληρικοφρόνων, τῶν ἀντισημιτῶν καί τῶν ἐθνικιστῶν, ἀπό τό ἄλλο. Τό 1899, κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς κοινῆς γνώμης, ὁ Ντρέυφους πῆρε χάρη· τό 1906, ἔπειτα ἀπό ἀπόφαση τοῦ ἀναθεωρητικοῦ δικαστηρίου, κηρύχθηκε ἀθῶος καί ἀποκαταστάθηκε στό στρατό.—*255.*

113 Πρόκειται γιά τή σκληρή κατάπνιξη τῆς ἰρλανδικῆς ἐξέγερσης τό 1916, πού ἔγινε μέ σκοπό τήν ἀπελευθέρωση τῆς χώρας ἀπό τήν ἀγγλική κυριαρχία. «Στήν Εὐρώπη... ἐξεγέρθηκε ἡ 'Ολλανδία πού τήν εἰρήνευσαν μέ ἐκτελέσεις οἱ «φιλελεύθεροι» ἄγγλοι»—ἔγραφε ὁ Λένιν τό 1916 ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 52).

Οὔλστερ ("Ωλστερ)—τό βορειοανατολικό τμῆμα τῆς 'Ιρλανδίας, πού κατοικεῖται κυρίως ἀπό ἄγγλους· τά στρατεύματα τοῦ Οὔλστερ μαζί μέ τά ἀγγλικά πῆραν μέρος στήν κατάπνιξη τῆς ἐξέγερσης τοῦ ἰρλανδικοῦ λαοῦ.—*255.*

114 Βλ. τό ἄρθρο τοῦ Κ. Μάρξ «'Η πολιτική ἀδιαφορία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. "Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 297).—*261.*

115 Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. "Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 305. —*261.*

116 Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 296.—*261.*

117 Πρόκειται γιά τίς θέσεις τοῦ 'Απρίλη (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 113-118).—*269.*

118 Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. "Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 446-447.—*271.*

119 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν «Εἰσαγωγή» τοῦ Φ. Ἔνγκελς στήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. "Απαντα, ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 200).—*271.*

120 *'Η μπροσούρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τά πολιτικά κόμματα στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου»* δημοσιεύτηκε στήν ἀγγλική γλώσσα στήν ἐφημερίδα «The Evening Post» τῆς 15 τοῦ Γενάρη 1918, στό περιοδικό τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς 'Αμερικῆς «The Class Sruggle» τεῦχ. 4, Νοέμβρης-Δεκέμβρης τοῦ 1917, καί βγῆκε ἐπίσης σέ ξεχωριστή ἔκδοση.

«The Evening Post» («'Εσπερινός Ταχυδρόμος τῆς Νέας 'Υόρκης»)

—ἀστική ἀμερικανική ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στή Νέα Ὑόρκη ἀπό τό 1801· στά 1801-1832 εἶχε τόν τίτλο «The New York Evening Post». Ἐπί ἀρκετά χρόνια εἶχε φιλελεύθερη κατεύθυνση. Μετά τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στήν ἐφημερίδα αὐτή δημοσιεύτηκαν τά μυστικά σύμφωνα τῶν συμμάχων μέ τήν τσαρική κυβέρνηση. Ἀργότερα ἔγινε ὄργανο τῶν πιό ἀντιδραστικῶν ἰμπεριαλιστικῶν κύκλων τῶν ΕΠΑ. Σήμερα βγαίνει μέ τόν τίτλο «The New York Post» («Ταχυδρόμος τῆς Νέας Ὑόρκης»).—*276.*

121 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, πού ψήφισε ἡ VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ Ἀπρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 352). Τό κείμενο τῆς ἀπόφασης γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 414-415).—*276.*

122 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 296.—*277.*

123 Στίς 14 (27) τοῦ Ἰούνη 1917 ἡ Προσωρινή κυβέρνηση πῆρε ἀπόφαση σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁρίζονταν νά γίνουν ἐκλογές Συντακτικῆς Συνέλευσης γιά τίς 17 (30) τοῦ Σεπτέμβρη. Τόν Αὔγουστο ἡ Προσωρινή κυβέρνηση ἀνέβαλε τίς ἐκλογές γιά τίς 12 (25) τοῦ Νοέμβρη.

Οἱ ἐκλογές Συντακτικῆς Συνέλευσης ἔγιναν ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, στήν καθορισμένη προθεσμία, 12 (25) τοῦ Νοέμβρη. Οἱ ἐκλογές ἔγιναν μέ ἐκλογικούς καταλόγους πού εἶχαν καταρτιστεῖ πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση μέ βάση τό νόμο πού εἶχε ἐπικυρώσει ἡ Προσωρινή κυβέρνηση καί ἔγιναν σέ συνθῆκες πού μιά σημαντική μερίδα τοῦ λαοῦ δέν εἶχε κατανοήσει ἀκόμη τή σημασία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Αὐτό τό ἐκμεταλλεύτηκαν οἱ δεξιοί ἐσέροι καί κατάφεραν νά συγκεντρώσουν τήν πλειοψηφία στίς ἀπομακρυσμένες ἀπό τήν πρωτεύουσα καί τά βιομηχανικά κέντρα περιοχές καί κυβερνεῖα. Ἡ Συντακτική Συνέλευση συγκλήθηκε ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση καί ἄρχισε τίς ἐργασίες της στίς 5 (18) τοῦ Γενάρη 1918 στήν Πετρούπολη. Ἐπειδή ἡ ἀντεπαναστατική πλειοψηφία τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἀπόριψε τή «Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ», πού πρότεινε σ' αὐτή ἡ ΠΚΕΕ, καί ἐπειδή ἀρνήθηκε νά ἐπικυρώσει τά διατάγματα τοῦ II συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τήν εἰρήνη, γιά τή γῆ, γιά τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ, διαλύθηκε μέ διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ τῆς 6 (19) τοῦ Γενάρη.—*278.*

124 Ἡ *Πανρωσική δημοκρατική σύσκεψη* συγκλήθηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 στήν Πετρούπολη ἀπό τή μενσεβίκικη-ἐσέρικη ΚΕΕ τῶν Σοβιέτ γιά τήν ἐπίλυση τοῦ ζητήματος τῆς ἐξουσίας. Πραγματικός ὅμως σκοπός τῆς σύσκεψης, πού ἔταξαν οἱ ὀργανωτές της, ἦταν νά ἀποτραβήξουν τήν προσοχή τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπό τήν ἐπανάσταση

πού φούντωνε. Πῆραν μέρος σ'αὐτή πάνω ἀπό 1500 ἄτομα. Οἱ ἡγέτες τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων πῆραν ὅλα τά μέτρα γιά νά ἐξασθενίσουν τήν ἀντιπροσώπευση τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν καί νά αὐξήσουν τόν ἀριθμό τῶν ἀντιπροσώπων ἀπό τίς διάφορες μικροαστικές καί ἀστικές ὀργανώσεις, ἐξασφαλίζοντας μ'αὐτό τόν τρόπο δική τους πλειοψηφία στή σύσκεψη. Ἔτσι δόθηκε ἐνισχυμένη ἀντιπροσώπευση στίς αὐτοδιοικήσεις τῶν πόλεων πού πῆραν 300 θέσεις· τά ζέμστβο πῆραν 200 θέσεις· στούς συνεταιρισμούς πού βρίσκονταν στά χέρια τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων δόθηκαν 120 θέσεις. Ταυτόχρονα στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἄν καί ἀντιπροσώπευαν τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, παραχωρήθηκαν συνολικά 230 θέσεις.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) στή συνεδρίασή της στίς 3 (16) τοῦ Σεπτέμβρη ψήφισε ἀπόφαση γιά τή συμμετοχή στή σύσκεψη καί ἔστειλε πρός τίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις ἐγκύκλιο στήν ὁποία τονιζόταν ὅτι χρειάζεται «νά καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια γιά τή δημιουργία ὅσο τό δυνατό πιό σημαντικῆς καί συσπειρωμένης ὁμάδας τῶν μελῶν τοῦ Κόμματός μας πού παίρνουν μέρος στή σύσκεψη» («Ἀλληλογραφία τῆς Γραμματείας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) μέ τίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις (Μάρτης-Ὀχτώβρης τοῦ 1917)», ρωσ. ἔκδ., 1957, σελ. 35). Οἱ μπολσεβίκοι πῆραν μέρος στή σύσκεψη μέ σκοπό νά χρησιμοποιήσουν τό βῆμα της γιά τό ξεσκέπασμα τῶν μενσεβίκων καί ἐσέρων.

Ὁ Λένιν στό γράμμα του «Οἱ μπολσεβίκοι πρέπει νά πάρουν τήν ἐξουσία» πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή, τίς Ἐπιτροπές Πετρούπολης καί Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί στό γράμμα πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) «Ὁ μαρξισμός καί ἡ ἐξέγερση» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 239-241, 242-247) χάραξε τήν τακτική τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι στή Δημοκρατική σύσκεψη.

Ἡ Δημοκρατική σύσκεψη ἔβγαλε ἀπό τά μέλη της τό λεγόμενο Προκοινοβούλιο (Πανρωσικό συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας).

Στήν πρώτη ἤδη συνεδρίαση τοῦ Προκοινοβουλίου (23 τοῦ Σεπτέμβρη) ἐγκρίθηκε ἡ συμφωνία τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων μέ τούς καντέτους γιά τή δημιουργία καινούργιας κυβέρνησης συνασπισμοῦ. Ἡ καινούργια Προσωρινή κυβέρνηση συνασπισμοῦ ψήφισε διάταξη πού ὀνόμαζε τό Προκοινοβούλιο «Προσωρινό συμβούλιο τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας» καί καθόρισε νά εἶναι μόνο συμβουλευτικό ὄργανο τῆς κυβέρνησης. Ἡ σύνθεσή του συμπληρώθηκε μέ ἀντιπροσώπους τῶν ἀστικοτσιφλικάδικων ὀργανώσεων καί ἱδρυμάτων (τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων κ.ἄ.). Αὐτό ἦταν μιά προσπάθεια νά καλλιεργηθοῦν κοινοβουλευτικές αὐταπάτες στό λαό, νά τραιναριστεῖ ἡ ἐξέλιξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) στίς 21 τοῦ Σεπτέμβρη (4 τοῦ Ὀχτώβρη) ψήφισε ἀπόφαση νά ἀνακαλέσει τούς μπολσεβίκους ἀπό τό προεδρεῖο τῆς σύσκεψης, χωρίς ὅμως νά ἀποχωρήσουν ἀπό τή σύσκεψη. Ἀποφασίστηκε μέ ψήφους 9 ὑπέρ καί 8 κατά νά μή συμμετάσχουν οἱ μπολσεβίκοι στό Προκοινοβούλιο. Ἐπειδή μοιράστηκαν οἱ ψῆφοι στή μέση, τό ζήτημα διαβιβάστηκε γιά νά παρθεῖ τελική ἀπόφαση στήν

κομματική σύσκεψη πού ἔπρεπε «ἀμέσως κιόλας νά συγκροτηθεῖ ἀπό τά μέλη τῆς ὁμάδας τῆς Δημοκρατικῆς σύσκεψης». Παρακάτω στά πρακτικά τῆς συνεδρίασης τῆς ΚΕ ἀναγράφεται ὅτι στή σύσκεψη ἀποφασίστηκε νά πάρουν μέρος στό Προκοινοβούλιο μέ 77 ψήφους ὑπέρ καί 50 κατά καί ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν ΚΕ.

'Ο Λένιν στά ἄρθρα «Οἱ ἥρωες τῆς καλπιᾶς καί τά λάθη τῶν μπολσεβίκων», «'Από τό ἡμερολόγιο ἑνός δημοσιολόγου. Τά λάθη τοῦ Κόμματός μας» καί «'Η κρίση ὡρίμασε» (βλ. ῎Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 248-256, 257-263, 272-283) ἔκανε κριτική στά λάθη τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων σχετικά μέ τή Δημοκρατική σύσκεψη· ἀπαίτησε κατηγορηματικά τήν ἀποχώρηση τῶν μπολσεβίκων ἀπό τό Προκοινοβούλιο καί ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τῆς συγκέντρωσης ὅλων τῶν δυνάμεων γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐξέγερσης. 'Η Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματος συζήτησε τήν πρόταση τοῦ Λένιν καί πῆρε ἀπόφαση γιά τήν ἀποχώρηση τῶν μπολσεβίκων ἀπό τό Προκοινοβούλιο, ὑπερνικώντας τήν ἀντίσταση τοῦ Κάμενεφ, τοῦ Ρίκοφ καί τῶν ἄλλων ἡττοπαθῶν, πού ὑποστήριζαν τή συμμετοχή στό Προκοινοβούλιο. Στίς 7 (20) τοῦ 'Οχτώβρη τήν πρώτη μέρα τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τοῦ Προκοινοβουλίου οἱ μπολσεβίκοι, ἀφοῦ διάβασαν τή διακήρυξή τους, ἀποχώρησαν ἀπ'αὐτό.—*281.*

125 Τό *I Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν* συνῆλθε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 3 ὥς τίς 25 τοῦ 'Ιούνη (16 τοῦ 'Ιούνη - 7 τοῦ 'Ιούλη) 1917. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1090 ἀντιπρόσωποι. Οἱ μπολσεβίκοι, πού τότε ἦταν μειοψηφία στά Σοβιέτ, εἶχαν 105 ἀντιπροσώπους. 'Η συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων ἀνῆκε στό μενσεβικο-εσέρικο συνασπισμό καί στίς μικρές ὁμάδες πού τόν ὑποστήριζαν.

'Ο Β. Ι. Λένιν στίς 4 (17) τοῦ 'Ιούνη ἐκφώνησε στό συνέδριο λόγο γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Προσωρινή κυβέρνηση καί στίς 9 (22) τοῦ 'Ιούνη ἐκφώνησε λόγο γιά τόν πόλεμο (βλ. ῎Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 261-291). Οἱ μπολσεβίκοι χρησιμοποίησαν πλατιά τό βῆμα τοῦ συνεδρίου γιά τό ξεσκέπασμα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί τῆς συμβιβαστικῆς πολιτικῆς τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ἀπαιτώντας τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ. Γιά ὅλα τά βασικά ζητήματα οἱ μπολσεβίκοι ὑπόβαλλαν καί ὑπεράσπιζαν δικές τους ἀποφάσεις. Οἱ ὁμιλίες τῶν μπολσεβίκων δέν ἀπευθύνονταν μόνο πρός τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου, ἀλλά καί πρός τίς πλατιές μάζες τοῦ λαοῦ, πρός τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες, τούς στρατιῶτες.

Τό συνέδριο, μέ τίς ἀποφάσεις πού ψήφισε ἡ ἐσερο-μενσεβίκικη πλειοψηφία του, πῆρε θέση ὑποστήριξης τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, ἐνέκρινε τήν ἐπίθεση στό μέτωπο, πού προετοίμαζε ἡ κυβέρνηση αὐτή καί τάχθηκε ἐνάντια στό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά Σοβιέτ. Τό συνέδριο ἐξέλεξε τήν Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή (ΚΕΕ) πού ὑπῆρχε ὥς τό II συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί στήν ὁποία οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι ἀποτελοῦσαν τή συντριπτική πλειοψηφία.

'Ο Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς σημασίας τοῦ συνεδρίου,

ἔγραφε ὅτι «τό συνέδριο μέ μιά θαυμαστή παραστατικότητα» ἔδειξε τήν ἀποχώρηση τῶν ἡγετῶν τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ἀπό τήν ἐπανάσταση (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 310).—*281.*

126 Τό *Δεύτερο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν* συνῆλθε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 25 ὥς τίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (7-8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. Στό συνέδριο πῆραν ἐπίσης μέρος ἀντιπρόσωποι ἀπό μιά σειρά Σοβιέτ ἀγροτῶν βουλευτῶν, νομῶν καί κυβερνείων. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς ἐπιτροπῆς πληρεξουσίων, τή στιγμή πού ἄνοιξε τό συνέδριο παραβρίσκονταν 649 ἀντιπρόσωποι, ἀπό τούς ὁποίους οἱ 390 ἦταν μπολσεβίκοι, 160 ἐσέροι, 72 μενσεβίκοι, 14 διεθνιστές-μενσεβίκοι. Συνέχιζαν νά καταφθάνουν ἀντιπρόσωποι καί μετά τό ἄνοιγμα τοῦ συνεδρίου.

Τό συνέδριο ἄνοιξε στίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη, ὥρα 10 καί 40΄ τό βράδυ στό Σμόλνι. Τήν ἴδια ὥρα τμήματα τῆς Κόκκινης φρουρᾶς, οἱ ναῦτες καί τό ἐπαναστατικό τμῆμα τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης ἔκαναν ἔφοδο κατά τῶν Χειμερινῶν ἀνακτόρων, ὅπου βρισκόταν ἡ Προσωρινή κυβέρνηση, τήν ὁποία φρουροῦσαν οἱ γιοῦνγκερ καί τά τάγματα «κρούσης». Ὁ Β. Ι. Λένιν δέν πῆρε μέρος στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου, γιατί ἦταν ἀπασχολημένος μέ τήν καθοδήγηση τῆς ἐξέγερσης. Οἱ ἡγέτες τῶν μενσεβίκων καί τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῶν ἐσέρων ἔκαναν ἔκκληση νά ἀρχίσουν συνομιλίες μέ τήν Προσωρινή κυβέρνηση γιά τή δημιουργία κυβέρνησης συνασπισμοῦ, καί ἀποκαλοῦσαν τήν ἐπιτελούμενη σοσιαλιστική ἐπανάσταση συνωμοσία. Οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μπουντιστές, ἀφοῦ πείστηκαν ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου ὑποστηρίζει τούς μπολσεβίκους, ἐγκατέλειψαν τό συνέδριο. Στίς 4 ἡ ὥρα τό πρωί τῆς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) ἔγινε ἀνακοίνωση στό συνέδριο γιά τήν κατάληψη τῶν Χειμερινῶν ἀνακτόρων καί τή σύλληψη τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης, καί τό συνέδριο ψήφισε τήν ἔκκληση «Πρός τούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί τούς ἀγρότες!», πού εἶχε γράψει ὁ Λένιν καί στήν ὁποία διακηρυσσόταν τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ἡ συνεδρίαση τέλειωσε στίς 6 ἡ ὥρα τό πρωί.

Ἡ δεύτερη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου ἄρχισε στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) ὥρα 8 καί 40΄τό βράδυ. Ὁ Λένιν ἔκανε εἰσηγήσεις πάνω στά ζητήματα τῆς εἰρήνης καί τῆς γῆς. Τό συνέδριο ἐπικύρωσε τά ἱστορικά διατάγματα γιά τήν εἰρήνη καί τή γῆ, πού ἔγραψε ὁ Λένιν. Τό συνέδριο σχημάτισε τήν ἐργατοαγροτική κυβέρνηση—τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν. Στήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή πού ἐκλέχτηκε στό συνέδριο μπῆκαν 101 ἄτομα, ἀνάμεσα στά ὁποῖα 62 μπολσεβίκοι, 29 ἀριστεροί ἐσέροι, 6 μενσεβίκοι-διεθνιστές, 3 ἀπό τό Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Οὐκρανίας, 1 ἀπό τούς ἐσέρους μαξιμαλιστές. Τό συνέδριο ἀποφάσισε ἐπίσης ὅτι ἡ ΠΚΕΕ μπορεῖ νά συμπληρωθεῖ μέ ἀντιπροσώπους τῶν ἀγροτικῶν Σοβιέτ καί τῶν στρατιωτικῶν ὀργανώσεων, καθώς ἐπίσης καί μέ ἀντιπροσώπους τῶν ὁμάδων πού ἔφυγαν ἀπό τό συνέδριο. Τό συνέδριο τέλειωσε στίς 6 ἡ ὥρα τό πρωί.—*281.*

127 Τό *Τρίτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν* συνῆλθε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 10 ὥς τίς 18 (23-31) τοῦ Γενάρη 1918. Στό συνέδριο ἀντιπροσωπεύτηκαν 317 Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν καί 110 Ἐπιτροπές στρατιῶν, σωμάτων καί μεραρχιῶν. Στήν ἀρχή τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου παραβρίσκονταν 707 ἀντιπρόσωποι, ἀπό τούς ὁποίους 441 ἦταν μπολσεβίκοι. Στίς 13 (26) τοῦ Γενάρη στό συνέδριο προστέθηκαν καί αὐτοί πού πῆραν μέρος στό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ἐκτός ἀπ'αὐτό, ὁ ἀριθμός τῶν ἀντιπροσώπων συμπληρωνόταν μ'αὐτούς πού καθυστέρησαν νά ἔλθουν στό ἄνοιγμα τοῦ συνεδρίου. Στήν τελική συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου παραβρίσκονταν 1587 ἀντιπρόσωποι.

Τό συνέδριο συζήτησε τήν ἔκθεση τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ γιά τή δράση τῆς ΠΚΕΕ. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε στό συνέδριο ἔκθεση γιά τή δράση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Κατά τή συζήτηση τῶν ἐκθέσεων τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι τάχθηκαν ἐνάντια στήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὁ Λένιν ἀφιέρωσε τόν τελικό λόγο πάνω στήν ἔκθεση δράσης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στήν κριτική τῶν θέσεών τους. Τό συνέδριο ἐπικύρωσε τή Λενινιστική «Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ» πού ἀργότερα ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ Συντάγματος τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Ἡ ἀπόφαση πού ψήφισε τό συνέδριο ἐνέκρινε ὁλοκληρωτικά τήν πολιτική τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, καί ἐξέφρασε τήν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη πρός τήν ΠΚΕΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἱδρύεται στή βάση τῆς ἐθελοντικῆς ἕνωσης τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας σάν ὁμοσπονδία τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν, καί ἐνέκρινε τήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό ἐθνικό ζήτημα.

Τό συνέδριο ἐπικύρωσε τίς βασικές θέσεις τοῦ Νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, πού ἡ ἐπεξεργασία του ἔγινε μέ βάση τό Διάταγμα γιά τή γῆ.

Στήν ΠΚΕΕ πού ἐκλέχτηκε στό συνέδριο μπῆκαν 160 μπολσεβίκοι, 125 ἀριστεροί ἐσέροι, 2 μενσεβίκοι-διεθνιστές, 3 ἀναρχικοί-κομμουνιστές, 7 ἐσέροι-μαξιμαλιστές, 7 δεξιοί ἐσέροι καί 2 μενσεβίκοι.—*281.*

128 Τό *IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ* πού συνῆλθε γιά νά λύσει τά ζητήματα τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ἔγινε στή Μόσχα ἀπό τίς 14 ὥς τίς 16 τοῦ Μάρτη 1918. Στό συνέδριο, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῶν στενογραφημένων πρακτικῶν, πῆραν μέρος 1232 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο, ἀπό αὐτούς 795 ἦταν μπολσεβίκοι, 283 ἀριστεροί ἐσέροι, 29 ἐσέροι τοῦ κέντρου, 21 μενσεβίκοι, 11 μενσεβίκοι-διεθνιστές καί ἄλλοι. Ὕστερα ἀπό τήν ἐνημέρωση πού ἔκανε ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή συνθήκη εἰρήνης, ὁ Λένιν εἰσηγήθηκε τό ζήτημα αὐτό ἐξονόματος τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς

'Επιτροπῆς· συνεισήγηση ἀπομέρους τῆς ὁμάδας τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἐνάντια στήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης ἔκανε ὁ Μπ. Ντ. Καμκόφ. 'Ενάντια στήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ τάχθηκαν οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί καί ἀριστεροί ἐσέροι, οἱ μαξιμαλιστές, οἱ ἀναρχικοί καί ἄλλοι. Τό συνέδριο, ὕστερα ἀπό ἔντονες συζητήσεις, μέ ὀνομαστική ψηφοφορία καί μέ συντριπτική πλειοψηφία ψήφισε τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης· δόθηκαν ὑπέρ τῆς ἀπόφασης αὐτῆς 784 ψῆφοι, κατά 261, ἀπῆχαν 115 ἀντιπρόσωποι.

Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τή μεταφορά τῆς πρωτεύουσας τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στή Μόσχα καί ἐξέλεξε τήν Πανρωσική Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή μέ 200 μέλη.—*282.*

129 Τό *V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ* ἄρχισε τίς ἐργασίες του στίς 4 τοῦ 'Ιούλη 1918 στό Μεγάλο Θέατρο τῆς Μόσχας. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1164 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο, ἀπό αὐτούς 773 ἦταν μπολσεβίκοι, 353 ἀριστεροί ἐσέροι, 17 μαξιμαλιστές, 4 ἀναρχικοί, 4 μενσεβίκοι-διεθνιστές, 3 μέλη ἄλλων κομμάτων, 10 ἐξωκομματικοί.

'Ο Γ. Μ. Σβερντλόφ ἔκανε τήν ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ· ὁ Β. Ι. Λένιν τήν ἔκθεση δράσης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων. Τό συνέδριο ὕστερα ἀπό θυελλώδη συζήτηση πάνω στίς ἐκθέσεις τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ ψήφισε μέ πλειοψηφία τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ κομμουνιστική ὁμάδα καί πού ἐξέφραζε «τήν πλήρη ἐπιδοκιμασία τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης». Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι παρουσίασαν ἀπόφαση μέ τήν ὁποία πρότειναν νά ἀρθεῖ ἡ ἐμπιστοσύνη ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση, νά ἀκυρωθεῖ ἡ συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, νά ἀλλάξει ἡ ἐξωτερική καί ἡ ἐσωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ ἀπόφαση ὅμως αὐτή ἀπορίφθηκε.

Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἀφοῦ ἡττήθηκαν στό συνέδριο, τράβηξαν σέ ἀνοιχτή ἔνοπλη ἐκδήλωση, κάνοντας στίς 6 τοῦ 'Ιούλη ἀντεπαναστατικό κίνημα στή Μόσχα. Γι'αὐτό, τό συνέδριο διέκοψε τίς ἐργασίες του καί τίς ἐπανέλαβε μόλις στίς 9 τοῦ 'Ιούλη. Τό συνέδριο, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἀνακοίνωση τῆς κυβέρνησης γιά τά γεγονότα τῆς 6-7 τοῦ 'Ιούλη, ἐνέκρινε ὁλοκληρωτικά τίς ἀποφασιστικές ἐνέργειες τῆς κυβέρνησης γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ ἐγκληματικοῦ τυχοδιωκτισμοῦ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, καί τόνισε ὅτι «δέν μπορεῖ νά ἔχουν θέση στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν» ἐκεῖνοι οἱ ἀριστεροί ἐσέροι πού συμμερίζονται τίς ἀπόψεις τῆς καθοδηγητικῆς τους κορυφῆς.

Τό συνέδριο στήν ἀπόφασή του πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Επισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα ἐπιβεβαίωσε τή σταθερότητα τοῦ μονοπωλίου στά σιτηρά, ὑποδείχνοντας τήν ἀνάγκη τῆς ἀποφασιστικῆς κατάπνιξης τῶν κουλάκων καί ἐνέκρινε τήν ὀργάνωση τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς.

Τό συνέδριο στήν τελική του συνεδρίαση, στίς 10 τοῦ 'Ιούλη, ἄκουσε τήν ἔκθεση γιά τήν ὀργάνωση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί ἐνέκρινε ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν καί στήν ὁποία χαράζονταν τά μέτρα γιά τήν ὀργάνωση καί τό

δυνάμωμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πάνω στή βάση τῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας τῶν ἐργαζομένων.

Τό συνέδριο ψήφισε τό πρῶτο Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ, πού κατοχύρωσε νομοθετικά τίς κατακτήσεις τῶν ἐργαζομένων τῆς χώρας τῶν Σοβιέτ. —*282.*

130 ῾Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο του «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», πού εἶχε δημοσιευτεῖ στίς 28 τοῦ ᾽Απρίλη 1918, στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «᾽Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», καί πού εἶχε ἐπίσης ἐκδοθεῖ σέ ξεχωριστή μπροσούρα (βλ. ῎Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 165-208).—*286.*

131 Στίς 14 τοῦ ᾽Ιούνη 1918 ἡ ΠΚΕΕ πῆρε τήν παρακάτω ἀπόφαση: «Παίρνοντας ὑπόψη: 1) ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία περνᾶ ἐξαιρετικά δύσκολες στιγμές, συγκρατώντας ταυτόχρονα τήν πίεση τόσο τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ σέ ὅλα τά μέτωπα, ὅσο καί τῶν συμμάχων του μέσα στή Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, πού δέν διστάζουν νά χρησιμοποιοῦν ὁποιαδήποτε μέσα στήν πάλη τους ἐνάντια στήν ἐργατοαγροτική κυβέρνηση, ἀπό τήν πιό αἰσχρή συκοφαντία ὥς τή συνωμοσία καί τήν ἔνοπλη ἐξέγερση· 2) ὅτι ἡ παρουσία στίς σοβιετικές ὀργανώσεις ἐκπροσώπων κομμάτων πού ἐπιδιώκουν ἀπροκάλυπτα νά χρεοκοπήσουν καί νά ἀνατρέψουν τήν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ, εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτη· 3) ὅτι ἀπό τά ντοκουμέντα πού δημοσιεύτηκαν νωρίτερα, καθώς ἐπίσης καί ἀπό αὐτά πού διαβάστηκαν στή σημερινή συνεδρίαση ἀποκαλύπτονται ἔκδηλα πώς οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (τῶν δεξιῶν καί τοῦ κέντρου) καί τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ᾽Εργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας (μενσεβίκων) μέχρι καί τά πιό ὑπεύθυνα πρόσωπα ἔχουν ξεσκεπαστεῖ σάν ὀργανωτές ἔνοπλων ἐνεργειῶν ἐνάντια στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες σέ συμμαχία μέ τούς ἀπροκάλυπτους ἀντεπαναστάτες—στόν Ντόν μέ τόν Καλέντιν καί τόν Κορνίλοφ, στά Οὐράλια μέ τόν Ντοῦτοφ, στή Σιβηρία μέ τόν Σεμιόνοφ, τόν Χορβάτ καί τόν Κολτσάκ καί, τέλος, τίς τελευταῖες μέρες μέ τούς τσεχοσλοβάκους καί τούς μαυροεκατονταρχίτες πού προσχώρησαν στούς τελευταίους—ἡ Πανρωσική Κεντρική ᾽Εκτελεστική ᾽Επιτροπή τῶν Σοβιέτ ἀποφασίζει: νά ἀποβάλλει ἀπό τήν ἐπιτροπή τούς ἐκπροσώπους τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (τῶν δεξιῶν καί τοῦ κέντρου) καί τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ᾽Εργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας (μενσεβίκων), καθώς ἐπίσης νά προτείνει σέ ὅλα τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν, ἀγροτῶν καί κοζάκων βουλευτῶν νά διώξουν τούς ἐκπροσώπους τῶν ὁμάδων αὐτῶν ἀπό τούς κόλπους τους».—*287.*

132 *Λίμπερνταν*—εἰρωνικό παρατσούκλι πού δόθηκε στούς μενσεβίκους ἡγέτες Λίμπερ καί Ντάν καί στούς ὀπαδούς τους ἀπό τότε πού δημοσιεύτηκε στήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα τῆς Μόσχας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 141 τῆς 25 τοῦ Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1917 τό χρονογράφημα τοῦ Ντ. Μπέντνι μέ τόν τίτλο «Λίμπερνταν».—*287.*

133 *«᾽Ακτιβίστες»* ὀνόμαζαν μιά ὁμάδα μενσεβίκων πού ἀπό τίς πρῶτες

μέρες τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἄρχισαν νά ἐφαρμόζουν μεθόδους ἔνοπλης πάλης ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Οἱ μενσεβίκοι-ἀκτιβίστες ἀνῆκαν στίς διάφορες ἀντεπαναστατικές συνωμοτικές ὀργανώσεις, ὑποστήριζαν τόν Κορνίλοφ, τόν Καλέντιν, τήν ἀστικοεθνικιστική Ράντα τῆς Οὐκρανίας, πῆραν δραστήριο μέρος στήν ἀνταρσία τῶν λευκοτσέχων, συμμαχοῦσαν μέ τά στρατεύματα τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν. Τό 1918, μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ Κόμματος τῶν μενσεβίκων, οἱ «ἀκτιβίστες» μέ τό πρόσχημα τῆς συζήτησης γιά τήν κατάσταση ἐπισιτισμοῦ κατάφεραν νά κάνουν μερικές συνδιασκέψεις «ἐργατῶν» καί συνελεύσεις πληρεξουσίων, στίς ὁποῖες προβαλλόταν οὐσιαστικά τό αἴτημα τῆς διάλυσης τῶν Σοβιέτ.—*287.*

134 'Ο Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό λόγο τοῦ Α. Μπέμπελ τῆς 20 τοῦ Σεπτέμβρη 1910 στό συνέδριο τοῦ Μαγδεμβούργου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Γιά τό συνέδριο αὐτό βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Δυό κόσμοι» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 1018).—*288.*

135 *«'Εφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης»* («Frankfurter Zeitung»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῶν γερμανῶν μεγαλοχρηματιστῶν· ἔβγαινε στή Φραγκφούρτη τοῦ Μάιν ἀπό τό 1856 ὥς τό 1943. "Αρχισε νά ξαναβγαίνει τό 1949 μέ τόν τίτλο «Frankfurter Allgemeine Zeitung» («Γενική 'Εφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης»)· εἶναι φερέφωνο τῶν δυτικογερμανῶν μονοπωλητῶν.—*289.*

136 Πρόκειται γιά τό κύριο ἄρθρο «Δικτατορία ἤ δημοκρατία;», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 290 τῆς 21 τοῦ 'Οχτώβρη 1918.

«'Εμπρός» («Vorwärts»)—καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό "Οργανο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1891 μέ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος, πού ἔγινε στή Χάλλη, σάν συνέχεια τῆς ἐφημερίδας «Berliner Volksblatt» («Λαϊκή 'Εφημερίδα τοῦ Βερολίνου»), πού ἔβγαινε ἀπό τό 1884 μέ τόν τίτλο «Vorwärts. Berliner Volksblatt». 'Από τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας ὁ Φ. "Ενγκελς καταπολεμοῦσε κάθε ἐκδήλωση τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. 'Από τό 1895, ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ "Ενγκελς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Vorwärts» πέρασε στά χέρια τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Κόμματος καί δημοσίευε συστηματικά ἄρθρα τῶν ὀπορτουνιστῶν. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ «Vorwärts» ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις· μετά τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ ἐφημερίδα ἔκανε ἀντισοβιετική προπαγάνδα. "Εβγαινε στό Βερολίνο ὥς τό 1933.—*289.*

137 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό λόγο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ στό δεύτερο συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος στίς 30 τοῦ 'Ιούλη (12 τοῦ Αὐγούστου) 1903. «Τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο—ἔλεγε ὁ Πλεχάνοφ—θά μποροῦσε νά περιορίσει τά πολιτικά δικαιώματα τῶν ἀνώτατων τάξεων, ὅπως καί

οἱ ἀνώτατες τάξεις περιόριζαν τά δικά του πολιτικά δικαιώματα. Ἡ χρησιμότητα ἑνός τέτιου μέτρου θά μποροῦσε νά κριθεῖ μόνο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ κανόνα: salus revolutionis suprema lex (ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης εἶναι ὁ ἀνώτατος νόμος. *Ἡ Σύντ.*). Καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἔπρεπε νά δοῦμε καί τό ζήτημα τῆς διάρκειας τῶν κοινοβουλίων. Ἄν στήν ἔξαρση τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὁ λαός ἐξέλεγε ἕνα πολύ καλό κοινοβούλιο, ἕνα εἶδος chambre introuvable (ἀναντικατάστατη Βουλή. *Ἡ Σύντ.*), τότε θά ἔπρεπε νά προσπαθήσουμε νά τό κάνουμε *κοινοβούλιο διαρκείας*· ἄν ὅμως οἱ ἐκλογές ἀποτύχαιναν, τότε θά ἔπρεπε νά προσπαθήσουμε νά τό διαλύσουμε ὄχι μέσα σέ δυό χρόνια ἀλλά, ἄν εἶναι δυνατό, καί μέσα σέ δυό βδομάδες» («Τό Δεύτερο συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Πρακτικά», Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1959, σελ. 182).

Ὁ Λένιν στίς ἐργασίες του ἀναφέρθηκε ἐπανειλημμένα στή γνώμη αὐτή τοῦ Πλεχάνοφ (βλ. λογουχάρη τό βιβλίο «Ἕνα βῆμα μπρός δυό βήματα πίσω» καί τό ἄρθρο «Ὁ Πλεχάνοφ γιά τήν τρομοκρατία» πού συμπεριλήφθηκε γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα.—Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 215-216· τόμ. 35ος, σελ. 184-186).—*291.*

138 *Ἡ ὁμάδα τῆς Ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ* ἱδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν στή Διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ τό Σεπτέμβρη τοῦ 1915. Αὐτή ἕνωνε τούς ἀντιπροσώπους ὀχτώ ὀργανώσεων—τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Σουηδίας, τῆς Νορβηγίας, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Γερμανίας, τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης καί τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. Ἡ ὁμάδα τῆς Ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ, πού ἐπικεφαλῆς της ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν, πάλευε ἐνάντια στήν κεντριστική πλειοψηφία τῆς συνδιάσκεψης καί κατάθεσε σχέδια ἀποφάσεων καί διακήρυξης στά ὁποῖα καταδικαζόταν ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ξεσκεπαζόταν ἡ προδοσία τῶν σοσιαλσωβινιστῶν καί τονιζόταν ἡ ἀνάγκη νά διεξαχθεῖ δραστήρια πάλη κατά τοῦ πολέμου. Τά σχέδια αὐτά ἀποφάσεων ἀπορίφθηκαν ἀπό τήν κεντριστική πλειοψηφία. Ὡστόσο, ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ κατάφερε νά συμπεριληφθοῦν στή διακήρυξη, πού ψήφισε ἡ συνδιάσκεψη, μιά σειρά βασικές θέσεις τοῦ δικοῦ της σχεδίου ἀπόφασης. Ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ, κρίνοντας τή διακήρυξη σάν ἕνα πρῶτο βῆμα στήν πάλη κατά τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τήν ψήφισε, τονίζοντας σέ ἰδιαίτερη δήλωση ὅτι ἡ διακήρυξη δέν εἶναι ὁλοκληρωμένη, δέν ἔχει συνέπεια καί ἐξήγησε τούς λόγους ψήφισής της. Ταυτόχρονα ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ δήλωσε ὅτι, παραμένοντας γενικά στήν ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ, θά κάνει ἀνεξάρτητη δουλιά σέ διεθνή κλίμακα καί θά διαδίδει τίς ἀπόψεις της. Ἐξέλεξε καθοδηγητικό ὄργανο—Γραφεῖο, στό ὁποῖο μπῆκαν οἱ Β. Ι. Λένιν, Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί Κ. Ράντεκ. Ἡ Ἀριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ ἔβγαζε τό ὄργανό της—τό περιοδικό «Vorbote» («Προάγγελος») στή γερμανική γλώσσα, στό ὁποῖο δημοσιεύτηκαν μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Καθοδηγητική δύναμη στήν ὁμάδα τῆς Ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ ἦταν οἱ μπολσεβίκοι, πού ἔπαιρναν τή μοναδικά συνεπή, ὥς τό τέλος διεθνιστική θέση. Ὁ Λένιν ἔκανε πάλη κατά τῶν ὀπορτουνιστι-

κῶν ταλαντεύσεων τοῦ Ράντεκ, ἔκανε κριτική τῶν λαθῶν μιᾶς σειρᾶς ἄλλων ἀριστερῶν. Γύρω ἀπό τήν 'Αριστερά τοῦ Τσίμμερβαλντ ἄρχισαν νά συσπειρώνονται τά διεθνιστικά στοιχεῖα τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας. Στή δεύτερη διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη, πού ἔγινε τόν 'Απρίλη τοῦ 1916 στό χωριό Κίνταλ, κοντά στή Βέρνη, ἡ ὁμάδα τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ ἕνωνε τούς 12 ἀπό τούς 43 ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης καί πάνω σέ πολλά ζητήματα περίπου οἱ μισοί ἀντιπρόσωποι ψήφισαν τίς προτάσεις της. Οἱ σοσιαλδημοκράτες μιᾶς σειρᾶς χωρῶν, πού ἀνῆκαν στήν ὁμάδα τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ, ἔκαναν μεγάλη ἐπαναστατική δουλιά καί ἔπαιξαν σοβαρό ρόλο στή δημιουργία τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων τῆς χώρας τους.

Γιά τήν ὁμάδα τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ βλ. τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἕνα πρῶτο βῆμα», «Οἱ ἐπαναστάτες μαρξιστές στή διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη τῆς 5-8 τοῦ Σεπτέμβρη 1915» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 38-44, 45-49).—*294.*

139 'Ο Β. Ι. Λένιν παραθέτει περικοπές ἀπό τήν «Εἰσαγωγή» τοῦ Φ. Ἔνγκελς στήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 191).—*295.*

140 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 342.—*295.*

141 *Σπαρτακιστές*—μέλη τῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν· ἡ ὁμάδα «Σπάρτακος» δημιουργήθηκε στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀπό τόν Κ. Λῆμπκνεχτ, τήν Ρ. Λούξεμπουργκ, τόν Φ. Μέρινγκ, τήν Κ. Τσέτκιν, τόν Γ. Μαρχλέβσκι, τόν Λ. 'Ιογκίχες (Τίσκα) καί τόν Β. Πίκ.

Τόν 'Απρίλη τοῦ 1915 ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ καί ὁ Φ. Μέρινγκ ἵδρυσαν τό περιοδικό «Die Internationale», γύρω ἀπό τό ὁποῖο συσπειρώθηκε ἡ βασική ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Γερμανίας. 'Από τό 1916, ὅταν ἡ ὁμάδα «'Η Διεθνής» ἄρχισε νά βγάζει παράνομα καί νά κυκλοφορεῖ «Τά πολιτικά γράμματα» μέ τήν ὑπογραφή «Σπάρτακος», ἄρχισε νά λέγεται ὁμάδα «Σπάρτακος». Οἱ σπαρτακιστές ἔκαναν ἐπαναστατική προπαγάνδα στίς μάζες, ὀργάνωναν μαζικές ἀντιπολεμικές ἐκδηλώσεις, καθοδηγοῦσαν ἀπεργίες, ξεσκέπαζαν τόν ἰμπεριαλιστικό χαρακτήρα τοῦ παγκόσμιου πολέμου καί τήν προδοσία τῶν ὀπορτουνιστῶν ἡγετῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας. 'Ωστόσο, οἱ σπαρτακιστές ἔκαναν σοβαρά λάθη στά ζητήματα τῆς θεωρίας καί τῆς πολιτικῆς: ἀρνοῦνταν τή δυνατότητα τῶν ἐθνικοαπελευθερωτικῶν πολέμων στήν ἐποχή τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, δέν κρατοῦσαν συνεπή στάση στό ζήτημα τοῦ συνθήματος γιά τή μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο, μείωναν τό ρόλο τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος σάν πρωτοπορίας τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὑποτιμοῦσαν τήν ἀγροτιά σάν σύμμαχο τοῦ προλεταριάτου, φοβοῦνταν τήν ἀποφασιστική ρήξη μέ τούς ὀπορτουνιστές. 'Ο Λένιν ἐπανειλημμένα ἔκανε κριτική στά λάθη αὐτά τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τούς βοηθοῦσε νά πάρουν σωστή θέση (βλ. λογουχάρη, τίς ἐργασίες

«Γιά τήν μπροσούρα τοῦ Γιούνιους», «Σχετικά μέ τή γελοιογραφία τοῦ μαρξισμοῦ καί τόν «ἰμπεριαλιστικό οἰκονομισμό»».—῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 1-16, 77-130).

Τόν ᾽Απρίλη τοῦ 1917 οἱ σπαρτακιστές μπῆκαν στό κεντριστικό ᾽Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας, διατηρώντας σ᾽αὐτό τήν ὀργανωτική τους αὐτοτέλεια. Τό Νοέμβρη τοῦ 1918, στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία, οἱ σπαρτακιστές σχημάτισαν τήν «῞Ενωση τοῦ Σπάρτακου» καί, ἀφοῦ δημοσίευσαν στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1918 τό πρόγραμμά τους, ξέκοψαν ἀπό τούς «ἀνεξάρτητους». Στό ἱδρυτικό συνέδριο, πού συνῆλθε ἀπό τίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ Γενάρη 1919, οἱ σπαρτακιστές δημιούργησαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας.—*302.*

142 Πρόκειται γιά τό *ἄρθρο τοῦ Κάουτσκι «Οἱ κινητήριες δυνάμεις καί οἱ προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης».* Στή ρωσική γλώσσα ἐκδόθηκε σάν μπροσούρα τό Δεκέμβρη τοῦ 1906 μέ τήν ἐπιμέλεια καί μέ πρόλογο τοῦ Β. Ι. Λένιν (βλ. ῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 14ος, σελ. 230-236).—*306.*

143 Βλ. τό ἄρθρο τοῦ Κ. Μάρξ «᾽Αστική τάξη καί ἀντεπανάσταση» (῞Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 6ος, σελ. 115-116).—*307.*

144 ῾Η ἀπόσπαση ἀπό τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων δυό νέων κομμάτων, τῶν «ναρόντνικων-κομμουνιστῶν» καί τῶν «ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν», ἔγινε μετά τήν προβοκατόρικη δολοφονία ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Μίρμπαχ καί μετά τήν ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στίς 6-7 τοῦ ᾽Ιούλη 1918.

Οἱ *«ναρόντνικοι-κομμουνιστές»*, ἀφοῦ καταδίκασαν τήν ἀντισοβιετική δράση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, στή συνδιάσκεψη τοῦ Σεπτέμβρη 1918 σχημάτισαν δικό τους Κόμμα. ῾Η προγραμματική «Διακήρυξη» τῶν «ναρόντνικων-κομμουνιστῶν» εἶχε ἤδη δημοσιευτεῖ στίς 21 τοῦ Αὐγούστου στήν ἐφημερίδα «Ζνάμιγια Τρουντοβόι Κομμούνι». Οἱ «ναρόντνικοι-κομμουνιστές» ἐπιδοκίμαζαν τή γραμμή τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων γιά συμμαχία μέ τή μεσαία ἀγροτιά. Πολλοί ἀπό αὐτούς συμμετεῖχαν στά σοβιετικά ὄργανα, ἀνῆκαν στήν ΠΚΕΕ (λογουχάρη, ὁ Γκ. Ντ. Ζάξ). Στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1918 τό ἔκτακτο συνέδριο τοῦ Κόμματος αὐτοῦ ψήφισε ὁμόφωνα ἀπόφαση γιά τή διάλυση τοῦ Κόμματος καί τή συγχώνευσή του στό ΚΚΡ (μπ).

Τό *«Κόμμα τῶν ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν»* διαμορφώθηκε ὀργανωτικά στό συνέδριο τῆς ὁμάδας τῶν ὀπαδῶν τῆς ἐφημερίδας «Βόλια Τρουντά», τό ὁποῖο ἔγινε στή Μόσχα στίς 25-30 τοῦ Σεπτέμβρη 1918. Τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας βγῆκε στίς 14 τοῦ Σεπτέμβρη. Στό φύλλο αὐτό δημοσιεύτηκε ἡ πλατφόρμα γιά τό ἐπικείμενο συνέδριο, στήν ὁποία καταδικάζονταν οἱ τρομοκρατικές πράξεις τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί οἱ προσπάθειές τους νά τορπιλίσουν τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τό ἱδρυτικό συνέδριο ἀποφάσισε νά ἀκολουθηθεῖ ἡ τακτική συνεργασίας μέ τούς μπολσεβίκους, καί ἔκρινε ἀπαραίτητο νά ὑποστηριχτεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Τό πρόγραμμα τῶν «ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν» ἤταν ἐντελῶς ἀντιφατικό. Οἱ «ἐπαναστάτες κομμουνι-

στές», ἐνῶ ἀναγνώριζαν ὅτι ἡ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ δημιουργεῖ τίς προϋποθέσεις γιά τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος, ταυτόχρονα ἀρνοῦνταν τήν ἀνάγκη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου γιά τή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ ΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὅτι στήν κάθε χώρα πρέπει νά ὑπάρχει μόνο ἕνα Κομμουνιστικό κόμμα, τό Κόμμα τῶν ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν τό Σεπτέμβρη τοῦ 1920 ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν προσχώρησή του στό ΚΚΡ (μπ). Καί τόν Ὀχτώβρη τῆς ἴδιας χρονιᾶς ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἐπέτρεψε στίς κομματικές ὀργανώσεις νά δέχονται στό ΚΚΡ (μπ) τά μέλη τοῦ πρώην Κόμματος τῶν «ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν».—*308.*

145 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1953, σελ. 263.—*312.*

146 Ἡ προδοσία τοῦ διοικητῆ τῶν σοβιετικῶν στρατευμάτων στό Ἀνατολικό μέτωπο Μ. Α. Μουραβιόφ ἦταν στενά συνδεμένη μέ τήν ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τόν Ἰούλη τοῦ 1918. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο τῶν στασιαστῶν, ὁ Μουραβιόφ ἔπρεπε νά ξεσηκώσει τά στρατεύματα τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί, ἀφοῦ ἑνωθεῖ μέ τούς λευκοτσέχους, νά ἐκστρατεύσει κατά τῆς Μόσχας. Στίς 10 τοῦ Ἰούλη ὁ Μουραβιόφ, φτάνοντας στό Σιμπίρσκ, δήλωσε ὅτι δέν ἀναγνωρίζει τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ καί κηρύσσει τόν πόλεμο κατά τῆς Γερμανίας. Τά ἐξαπατημένα ἀπό τόν Μουραβιόφ τμήματα κατέλαβαν τό Ταχυδρομεῖο, τό Τηλεγραφεῖο, τό σταθμό ἀσυρμάτου καί κύκλωσαν τό κτίριο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καί τοῦ ἐπιτελείου τῆς ὁμάδας στρατευμάτων τῆς πόλης Σιμπίρσκ. Ὁ Μουραβιόφ μέ ραδιοτηλεγράφημα κάλεσε τούς λευκοφρουρίτες καί τούς ἐπεμβασίες ἀπό τή Σαμάρα ὥς τό Βλαδιβοστόκ νά ἀρχίσουν τήν ἐπίθεση κατά τῆς Μόσχας.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση πῆρε ἔκτακτα μέτρα γιά τήν καταστολή τοῦ τυχοδιωκτισμοῦ τοῦ Μουραβιόφ. Οἱ κομμουνιστές τῆς πόλης Σιμπίρσκ ἔκαναν μεγάλη διαφωτιστική δουλιά ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες καί στόν πληθυσμό τῆς πόλης. Τά στρατιωτικά τμήματα πού πρίν ὑποστήριζαν τόν Μουραβιόφ δήλωσαν ὅτι εἶναι ἕτοιμα νά δράσουν ἐνάντια στούς στασιαστές. Στίς 11 τοῦ Ἰούλη τό βράδυ ὁ Μουραβιόφ προσκλήθηκε στή συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς πόλης Σιμπίρσκ· ὁ Μουραβιόφ θεώρησε τήν πρόσκληση αὐτή σάν συνθηκολόγηση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὅταν ὅμως στή συνεδρίαση διαβάστηκαν τά προδοτικά τηλεγραφήματα τοῦ Μουραβιόφ γιά τό σταμάτημα τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἐνάντια στούς ἐπεμβασίες καί στούς λευκοφρουρίτες, οἱ κομμουνιστές ἀπαίτησαν τή σύλληψή του. Ὁ Μουραβιόφ προσπάθησε νά ἀντισταθεῖ καί σκοτώθηκε, καί τούς συνεργάτες του τούς συνέλαβαν.—*313.*

147 Ὁ Λένιν, λέγοντας *«κρίση τοῦ Ἰούλη»*, ἐννοεῖ τίς ἀντεπαναστατικές ἐξεγέρσεις τῶν κουλάκων στά κεντρικά κυβερνεῖα τῆς χώρας, στήν περιοχή τοῦ Βόλγα, στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία, πού ὀργάνωσαν τό καλοκαίρι τοῦ 1918 οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι μέ τήν ὑποστήριξη τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν.—*315.*

148 *Μπλανκισμός*—ρεῦμα στό γαλλικό σοσιαλιστικό κίνημα, πού ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ διάσημος ἐπαναστάτης, ἐπιφανής ἐκπρόσωπος τοῦ γαλλικοῦ οὐτοπικοῦ κομμουνισμοῦ Λουί 'Ογκίστ Μπλανκί (1805-1881). Οἱ μπλανκιστές περίμεναν τήν «ἀπαλλαγή τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τή μισθωτή σκλαβιά ὄχι μέ τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά μέ τή συνωμοσία μιᾶς μικρῆς μειοψηφίας διανοουμένων» (Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 77). Οἱ μπλανκιστές, ὑποκαθιστώντας τή δράση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος μέ τίς ἐνέργειες μιᾶς μυστικῆς ὁμάδας συνωμοτῶν, δέν ἔπαιρναν ὑπόψη τή συγκεκριμένη κατάσταση πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τή νίκη τῆς ἐξέγερσης, καί περιφρονοῦσαν τή σύνδεση μέ τίς μάζες.—*316.*

149 'Ο Λένιν ἐννοεῖ τό νομοσχέδιο τῶν ἐσέρων πού ὑπόβαλε ὁ ὑπουργός Γεωργίας Σ. Λ. Μάσλοφ στήν Προσωρινή κυβέρνηση μερικές μέρες πρίν τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἕνα μέρος τοῦ νομοσχεδίου μέ τόν τίτλο «Κανονισμός γιά τή ρύθμιση τῶν ἐγγείων καί ἀγροτικῶν σχέσεων ἀπό τίς 'Επιτροπές γῆς» εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Ντιέλο Ναρόντα» τῆς 18 (31) τοῦ 'Οχτώβρη 1917, πού ἔβγαζε ἡ Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων.

«Τό νομοσχέδιο αὐτό τοῦ κυρίου Λ. Σ. Μάσλοφ—ἔγραφε ὁ Λένιν—εἶναι ὁλοκληρωτική προδοσία τῶν ἀγροτῶν ἀπό τό Κόμμα τῶν ἐσέρων, ὁλοκληρωτικό πέρασμα τοῦ Κόμματος αὐτοῦ μέ τό μέρος τῶν τσιφλικάδων» (βλ. τό ἄρθρο «Καινούργια ἐξαπάτηση τῶν ἀγροτῶν ἀπό τό Κόμμα τῶν ἐσέρων». Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 428). Τό σχέδιο πρόβλεπε τή δημιουργία ἀπό τίς 'Επιτροπές γῆς ἰδιαίτερου ἀποθέματος γῆς γιά νοίκιασμα, ὅπου διαβιβάζονταν ἡ κρατική καί μοναστηριακή γῆ. 'Η τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία τῆς γῆς διατηροῦνταν. Οἱ τσιφλικάδες ἔδιναν στό προσωρινό ἀπόθεμα γῆς γιά νοίκιασμα μόνο ἐκείνη τή γῆ πού καί πρίν τή νοίκιαζαν, μάλιστα τό ποσό πού πλήρωναν οἱ ἀγρότες γιά τήν «ἐνοικιαζόμενη γῆ» ἔπρεπε νά πηγαίνει στούς τσιφλικάδες.

Οἱ συλλήψεις τῶν μελῶν τῶν 'Επιτροπῶν γῆς γίνονταν ἀπό τήν Προσωρινή κυβέρνηση σάν ἀπάντηση στίς ἐξεγέρσεις τῶν ἀγροτῶν καί στήν κατάληψη τῆς τσιφλικάδικης γῆς ἀπό τούς ἀγρότες.—*317.*

150 Βλ. Κ. Μάρξ «Θεωρίες τῆς ὑπεραξίας», μέρ. ΙΙ, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 34. —*325.*

151 Οἱ ἄμεσες αἰτίες τῆς *ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1918* στή Γερμανία ἦταν ἡ ἧττα τῆς Γερμανίας στόν παγκόσμιο πόλεμο, ἡ ἀποδιοργάνωση τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, ἡ δεινή κατάσταση τῶν λαϊκῶν μαζῶν καί τοῦ στρατοῦ πού ἀπαιτοῦσαν τό σταμάτημα τοῦ πολέμου. Μεγάλη ἐπίδραση στά ἐπαναστατικά γεγονότα τῆς Γερμανίας ἄσκησε ἡ 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πού ἔγινε στή Ρωσία.

'Αρχή τῆς ἐπανάστασης ἀποτέλεσε ἡ ἐξέγερση τῶν ναυτῶν τοῦ πολεμικοῦ στόλου, πού ξέσπασε στίς 3 τοῦ Νοέμβρη 1918 στό Κίελο· οἱ ναῦτες ἀρνήθηκαν νά βγάλουν, σύμφωνα μέ διαταγή τῆς διοίκησης, τά πλοῖα στήν ἀνοιχτή θάλασσα, γιά νά «χαθοῦν ἔντιμα» σέ ναυμαχίες μέ τόν ἀγγλικό στόλο. Στήν ἐξέγερση ἄρχισαν νά προσχωροῦν ἡ μιά μετά

τήν ἄλλη οἱ παραθαλάσσιες πόλεις: Μπρούνσμποῦττελ, Βίλγχελμσχάφεν, Κούξχαφεν καί ἄλλες. Στά καράβια, στούς στρατῶνες καί στίς ἐπιχειρήσεις ἄρχισαν νά δημιουργοῦνται τά πρῶτα Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἐπανάσταση ἀγκάλιασε ὅλη τή Βόρεια Γερμανία καί σύντομα ἀπλώθηκε στίς κεντρικές καί νότιες περιοχές τῆς χώρας. Στίς 9 τοῦ Νοέμβρη ἄρχισε μέ ἔκκληση τῶν σπαρτακιστῶν γενική ἀπεργία στό Βερολίνο. Ἡ ἀπεργία ἐξελίχθηκε γρήγορα σέ ἔνοπλη ἐξέγερση. Οἱ ἐργάτες κατέλαβαν τά κτίρια τῆς Διεύθυνσης ἀστυνομίας, τοῦ Ταχυδρομείου, τοῦ φρουραρχείου. Πάνω στό Δημαρχεῖο, στό Ράιχσταγκ, στίς πύλες τοῦ Βρανδενβούργου στήθηκαν κόκκινες σημαῖες. Ἀποτέλεσμα τῆς λαϊκῆς ἐξέγερσης ἦταν νά ἀνατραπεῖ ἡ μοναρχία τῶν γιοῦνγκερ καί τῶν ἀστῶν τοῦ Γουλιέλμου Β΄καί νά ἀναγκαστεῖ ὁ ἴδιος νά παραιτηθεῖ ἀπό τό θρόνο.

Οἱ δεξιοί ἡγέτες τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τοῦ κεντριστικοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας ἔκαναν τό πᾶν γιά νά σώσουν τό καπιταλιστικό σύστημα. Οἱ δεξιοί σοσιαλδημοκράτες καί οἱ κεντριστές κατάφεραν νά ἁρπάξουν τίς πιό πολλές θέσεις στά περισσότερα νεοϊδρυμένα Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν. Ἡ Προσωρινή κυβέρνηση πού σχηματίστηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη στήν ὁλομέλεια τοῦ Σοβιέτ Βερολίνου ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς δεξιούς σοσιαλδημοκράτες (Φ. Ἔμπερτ, Φ. Σάιντεμαν, Ο. Λάντσμπεργκ) καί ἀπό τούς «ἀνεξάρτητους» σοσιαλδημοκράτες (Γκ. Χάαζε καί ἄλλοι), πού ἀργότερα βγῆκαν ἀπό τήν κυβέρνηση. Τό πρόγραμμα τῆς κυβέρνησης δέν ἔβγαινε ἀπό τά ὅρια τῶν κοινωνικῶν μεταρυθμίσεων στά πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Στό Ι Παγγερμανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἔγινε στίς 16-21 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στό Βερολίνο, οἱ ἡγέτες τῶν δεξιῶν σοσιαλδημοκρατῶν πέτυχαν νά περάσουν ἀπόφαση γιά τήν παραχώρηση τῆς νομοθετικῆς καί ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας στήν κυβέρνηση καί τή διεξαγωγή ἐκλογῶν Συντακτικῆς Συνέλευσης. Στήν οὐσία αὐτό σήμαινε τή διάλυση τῶν Σοβιέτ.

Ἡ πεῖρα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης ἔπεισε τούς σπαρτακιστές γιά τήν ἀνάγκη νά ξεκόψουν ὁριστικά ἀπό τό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας καί νά δημιουργήσουν μαχητικό ἐπαναστατικό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στό Ἱδρυτικό συνέδριο πού ἄρχισε στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1918 οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποι τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης δημιούργησαν τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας. Ἀμέσως ἤδη μετά τή λήξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τό νεαρό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανίας χρειάστηκε νά περάσει σοβαρές δοκιμασίες. Ἡ γερμανική ἀστική τάξη, ἐπιδιώκοντας νά ἀποκεφαλίσει τό Κομμουνιστικό κόμμα καί νά συντρίψει τήν πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀποφάσισε νά προβοκάρει τούς ἐργάτες σπρώχνοντάς τους σέ πρόωρη ἔνοπλη ἐξέγερση. Ἡ καθοδήγηση τῆς ἐξέγερσης πού ἄρχισε στίς 6 τοῦ Γενάρη στό Βερολίνο ἔπεσε στά χέρια τῶν «ἀνεξάρτητων», πού δέν ὀργάνωσαν ἀπό τήν ἀρχή γρήγορη καί ἀποφασιστική ἐπίθεση κατά τοῦ ἐχθροῦ, καί σέ συνέχεια ἄρχισαν προδοτικά τίς συνομιλίες μέ τήν κυβέρνηση. Τά ἀντεπαναστατικά τμήματα, ἔχοντας ἐπικεφαλῆς τόν ὑπουργό Στρατιωτικῶν δεξιό σοσιαλδημοκράτη Γκ. Νόσκε κατάπνιξαν

μέ ἐξαιρετική σκληρότητα τήν ἐκδήλωση τοῦ προλεταριάτου τοῦ Βερολίνου. Στίς 15 τοῦ Γενάρη πιάστηκαν ἀπό ἔνοπλες συμμορίες καί δολοφονήθηκαν μέ θηριώδη τρόπο οἱ ἀρχηγοί τῆς γερμανικῆς ἐργατικῆς τάξης Κ. Λῆμπκνεχτ καί Ρ. Λούξεμπουργκ. Ἡ γερμανική ἀστική τάξη, ἀφοῦ σύντριψε τήν ἐξέγερση τοῦ Γενάρη καί δολοφόνησε τούς καλύτερους ἀρχηγούς τῶν ἐργατῶν τῆς Γερμανίας, μπόρεσε νά ἐξασφαλίσει τή νίκη τῶν ἀστικῶν κομμάτων στίς ἐκλογές Συντακτικῆς Συνέλευσης τῆς 19 τοῦ Γενάρη 1919.

Παρόλο πού ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία δέν μετεξελίχθηκε σέ προλεταριακή ἐπανάσταση καί δέν μπόρεσε νά πραγματοποιήσει τά καθήκοντα τῆς ἐθνικῆς καί κοινωνικῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, εἶχε μεγάλη προοδευτική σημασία. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη, πού ἔγινε ὥς ἕνα βαθμό μέ προλεταριακές μεθόδους καί μέσα, ἦταν νά ἀνατραπεῖ στή Γερμανία ἡ μοναρχία καί νά δημιουργηθεῖ ἀστική δημοκρατία πού ἐξασφάλισε τίς στοιχειώδεις ἀστικοδημοκρατικές ἐλευθερίες, τή νομοθετική καθιέρωση τῆς 8-ωρης ἐργάσιμης ἡμέρας. Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη στή Γερμανία βοήθησε σημαντικά τή Σοβιετική Ρωσία, δίνοντάς της τή δυνατότητα νά ἀκυρώσει τή ληστρική συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. —*331.*

152 Τίς *«Θέσεις σχετικά μέ τή Συντακτική Συνέλευση»* βλ. στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 162-166. Στό βιβλίο τοῦ Λένιν «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι», πού ἐκδόθηκε τό 1918, οἱ «Θέσεις» μπῆκαν μέ τόν ἑξῆς ὑπότιτλο: «Δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», Πετρούπολη, Τετάρτη, 26.XII. 1917».—*332.*

153 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ., 1955, σελ. 296.—*337.*

154 Πρόκειται γιά τό βιβλίο: Ostrogorski, M. «La Démocratie et les Partis Politiques» (Ὀστρογκόρσκι. «Ἡ δημοκρατία καί τά πολιτικά κόμματα»). Ἡ πρώτη ἔκδοσή του κυκλοφόρησε στό Παρίσι τό 1903. Στή ρωσική γλώσσα ὁ πρῶτος τόμος βγῆκε τό 1927, ὁ δεύτερος τό 1930. Τό βιβλίο περιέχει πολλά ἐξακριβωμένα στοιχεῖα ἀπό τήν ἱστορία τῆς Ἀγγλίας καί τῶν ΕΠΑ πού ξεσκεπάζουν τήν ἀπάτη καί τήν ὑποκρισία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.—*338.*

155 Τό *Σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἄσκηση τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου* ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς οὐσιαστικοῦ ἐλέγχου, πού εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας (γιά τό Συμβούλιο Ἄμυνας βλ. τή σημείωση 169) μέ σκοπό τή ρύθμιση τῆς δουλιᾶς τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων καί τό ἀνέβασμα τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς Δημοκρατίας. Τό σχέδιο πού πρότεινε ὁ Λένιν ἀποτέλεσε τή βάση τῆς ἀπόφασης τῆς ἐπιτροπῆς.—*339.*

156 Πρόκειται γιά τή δημιουργία ἰσότιμων ἐπιτροπῶν γιά τή σύγκληση

συνεδρίου τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων, πού ἔπρεπε νά δημιουργήσει ἀντί τῶν δυό συνδικάτων—τοῦ Πανρωσικοῦ συνδικάτου τῶν ὑπαλλήλων τῶν πιστωτικῶν ἱδρυμάτων (Μπανκτρούντ) καί τοῦ συνδικάτου τῶν ὑπαλλήλων τῆς Λαϊκῆς τράπεζας τῆς ΣΟΣΔΡ (Μπανκσοτρούντ)—ἕνα ἑνιαῖο συνδικάτο τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων. Στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1918 τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στά δυό συνδικάτα τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων καί τῆς σύγκλησης τοῦ συνεδρίου συζητήθηκε σέ είδική σύσκεψη πού τήν καθοδήγησε ὁ Β. Ι. Λένιν. Τό συνέδριο τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων συνῆλθε στίς ἀρχές τοῦ Γενάρη 1919.—*340.*

157 *Τό ΙΙΙ συνέδριο τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ* ἔγινε στίς 6-11 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στή Μόσχα. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 208 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 98 μέ συμβουλευτική. Ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους μέ θετική ψῆφο κομμουνιστές καί συμπαθοῦντες ἦταν 121· 87 μέ θετική ψῆφο ἦταν ὀπαδοί τοῦ λεγόμενου «ἀνεξάρτητου» συνεταιρισμοῦ, δηλ. τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων πού παρουσιάστηκαν μέ τό σύνθημα αὐτό. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε λόγο γιά τά καθήκοντα τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη, στή βραδυνή συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου. Εἰσήγηση γιά τά ζητήματα τῆς δουλιᾶς τοῦ συνεταιρισμοῦ ἔκανε ὁ Β. Π. Νογκίν, ὁ Β. Π. Μιλιούτιν καί ἄλλοι. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι ὑπεράσπιζαν στό συνέδριο τήν «ἀνεξαρτησία» τοῦ συνεταιρισμοῦ ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό συνέδριο παρά τήν ἀντίδρασή τους, καταδίκασε τίς ἀντισοβιετικές ἐπιδιώξεις γιά «ἀνεξαρτησία» τοῦ συνεταιρισμοῦ καί θεώρησε ἀπαραίτητο νά κατευθυνθοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ στήν ὀργάνωση, μαζί μέ τά σοβιετικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ, τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπό τά 15 μέλη τοῦ Πανρωσικοῦ συμβουλίου τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ πού ἐκλέχτηκαν στό συνέδριο τά 10 ἦταν κομμουνιστές (Β. Π. Νογκίν, Β. Π. Μιλιούτιν, Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ καί ἄλλοι).—*342.*

158 Πρόκειται γιά τά κόμματα τῶν «ναρόντνικων-κομμουνιστῶν» καί τῶν «ἐπαναστατῶν κομμουνιστῶν» πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τό κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων (βλ. σημείωση 144).—*350.*

159 *Τό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν κομμούνων* ἔγινε ἀπό τίς 11 ὥς τίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στή Μόσχα, στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 550 ἀντιπρόσωποι ἀπό 38 κυβερνεῖα (ἀνάμεσά τους 389 κομμουνιστές). Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε λόγο στή βραδυνή συνεδρίαση τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη, τήν ἡμέρα τῆς ἔναρξης τοῦ συνεδρίου. Στήν ἴδια ἐπίσης συνεδρίαση χαιρέτισε τό συνέδριο ἐξονόματος τῆς ΠΚΕΕ ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ, εἰσήγηση γιά τά καθήκοντα τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς ἔκανε ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά, εἰσήγηση γιά τά καθήκοντα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας σέ σύνδεση μέ τά βασικά καθήκοντα ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ἔκανε ὁ Β. Π. Μιλιούτιν. Τίς ἑπόμενες μέρες οἱ ἐργασίες τοῦ συνεδρίου χωρίστηκαν κατά τμήματα ὡς ἑξῆς: τμῆμα γαιορύθμισης, τμῆμα σοβιετικῶν καί συλλογικῶν νοικοκυριῶν, τμῆμα ἀγροτικό (γεωπονικό), τμῆμα δασῶν καί τμῆμα ὀργανωτικοοικονομικό.

Τό συνέδριο στίς συνεδριάσεις τῆς ὁλομέλειάς του στίς 17-20 τοῦ Δεκέμβρη ἄκουσε καί συζήτησε τίς ἐκθέσεις τῶν τμημάτων.

Στίς εἰσηγήσεις καί στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου συνοψίστηκαν τά συμπεράσματα ἀπό τόν ἐπαναστατικό μετασχηματισμό τοῦ χωριοῦ καί χαράχτηκαν οἱ δρόμοι τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τοῦ περάσματος ἀπό τά μικρά, ἀτομικά νοικοκυριά στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς. «Τό κύριο καθῆκον τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς—ἀναφερόταν σέ μιά ἀπό τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου—εἶναι ἡ συνεπής καί ἀπαρέγκλιτη πραγματοποίηση μιᾶς πλατιᾶς ὀργάνωσης γεωργικῶν κομμούνων, σοβιετικῶν κομμουνιστικῶν νοικοκυριῶν καί κοινῆς καλλιέργειας τῆς γῆς».

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν κομμούνων ἀποτέλεσαν τή βάση τοῦ «Νόμου γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση καί γιά τά μέτρα περάσματος στή σοσιαλιστική γεωργία». 'Ο Β. Ι. Λένιν συμμετεῖχε ἄμεσα στόν καταρτισμό τοῦ «Νόμου». (Τίς παρατηρήσεις τοῦ Λένιν στό σχέδιο τοῦ νόμου γιά τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς βλ. στή Λενινιστική Συλλογή τόμ. XXIV, σελ. 39-41.) 'Ο Λένιν ἔκανε τήν εἰσήγηση στήν ἐπιτροπή πού σχημάτισε ἡ ΠΚΕΕ γιά τήν τελική κατάρτιση τοῦ «Νόμου». 'Ο «Νόμος» δημοσιεύτηκε στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 34, τῆς 14 τοῦ Φλεβάρη 1919.—*352.*

160 Τό *«Προσχέδιο κανονισμῶν γιά τή διεύθυνση τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων»* προοριζόταν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιά νά συζητηθεῖ στό Συμβούλιο ῎Αμυνας (γιά τό Συμβούλιο ῎Αμυνας βλ. σημείωση 169). 'Ο Λένιν ἔγραψε ἐπίσης τόν κατάλογο τῶν προσώπων στά ὁποῖα ἔπρεπε νά σταλεῖ τό ντοκουμέντο αὐτό. Στόν κατάλογο ἦταν οἱ: Λ. Μπ. Κράσιν, Ν. Ν. Κρεστίνσκι, Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Ντ. Ι. Κούρσκι, Γ. Μ. Σβερντλόφ, Β. Α. 'Αβανέσοφ, Ι. Β. Στάλιν καί Κ. Ι. Λάντερ. Σέ σημείωμά του πού συνόδευε τό ντοκουμέντο αὐτό ὁ Λένιν ἔγραφε: «Παρακαλῶ νά διαβάσετε αὐτό τό προσχέδιο πού ἔχω καταρτίσει γιά τό Συμβούλιο ῎Αμυνας, νά τό δείξετε στούς συντρόφους καί νά τό μελετήσετε ὥς τό Σάββατο 14.XII· θά ἐπιθυμοῦσα νά δοθοῦν οἱ τροποποιήσεις γραπτές ὥς τό Σάββατο. 12.XII.1918.—*365.*

161 *'Η συνδιάσκεψη τῶν ἐργατῶν τῆς συνοικίας Πρέσνια τῆς Μόσχας,* πού συγκλήθηκε ἀπό τήν ἀχτιδική ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί ἀπό τό Σοβιέτ τῆς Πρέσνια τῶν ἐργατῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἔγινε στίς 14-16 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στό Σπίτι τοῦ λαοῦ 'Αλεξέγεφ. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 1400 περίπου ἀντιπρόσωποι ἀπό τίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις καί τά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. 'Ο Β. Ι. Λένιν τήν πρώτη μέρα τῆς συνδιάσκεψης ἐκφώνησε λόγο γιά τή διεθνή κατάσταση καί γιά τή στάση ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία.—*370.*

162 *Τό Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα* δημιουργήθηκε τό 1905 μέ τή συγχώνευση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας (γκεντιστές) καί τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (ζωρεσιστές). 'Επικεφαλῆς τοῦ ἑνωμένου κόμματος μπῆκαν οἱ ρεφορμιστές. 'Από τήν ἀρχή τοῦ

παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ καθοδήγηση τοῦ Κόμματος πέρασε στίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ, τῆς ἀνοιχτῆς ὑποστήριξης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου καί τῆς συμμετοχῆς σέ ἀστική κυβέρνηση. Στό Κόμμα ὑπῆρχε κεντριστική κατεύθυνση μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ζ. Λονγκέ, πού ἔστεκε στίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ καί ἀκολουθοῦσε συμβιβαστική πολιτική ἀπέναντι στούς σοσιαλσωβινιστές. Στό ΓΣΚ ὑπῆρχε ἐπίσης ἡ ἀριστερή, ἡ ἐπαναστατική πτέρυγα πού ἔστεκε σέ διεθνιστικές θέσεις καί πού ἐκπροσωποῦνταν κυρίως ἀπό τά ἁπλά μέλη τοῦ Κόμματος.

Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στό κόμμα ξετυλίχτηκε ἔντονη πάλη ἀνάμεσα στούς ἀνοιχτούς ρεφορμιστές καί κεντριστές ἀπό τή μιά μεριά, καί στήν ἀριστερή, ἐπαναστατική πτέρυγα πού δυνάμωνε χάρη στή μαζική εἴσοδο στό κόμμα ἁπλῶν ἐργατῶν — ἀπό τήν ἄλλη. Στό συνέδριο τοῦ Κόμματος πού ἔγινε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 στήν Τούρ, ἡ ἐπαναστατική πτέρυγα πῆρε τήν πλειοψηφία. Τό συνέδριο ἀποφάσισε τήν προσχώρηση τοῦ Κόμματος στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί δημιούργησε τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας. 'Η ρεφορμιστική-κεντριστική πλειοψηφία ἀποσπάστηκε ἀπό τό κόμμα καί ἵδρυσε ἀνεξάρτητο κόμμα, διατηρώντας τήν παλιά ὀνομασία — Γαλλικό Σοσιαλιστικό κόμμα. — *373.*

163 *«'Η Κόκκινη σημαία»* («Die Rote Fahne») — ἐφημερίδα πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Κ. Λῆμπκνεχτ καί τήν Ρ. Λούξεμπουργκ σάν Κεντρικό Ὄργανο τῆς «Ἕνωσης τοῦ Σπάρτακου»· ἀργότερα ἔγινε Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. 'Η ἐφημερίδα ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1918· ἐπανειλημμένα διώχτηκε καί κλείστηκε ἀπό τίς γερμανικές ἀρχές. 'Ο Β. Ι. Λένιν, χαρακτηρίζοντας τήν πάλη τῆς ἐφημερίδας ἐνάντια στούς ἀντιδραστικούς ἡγέτες τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Γερμανίας, ἔγραφε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1919: «'Η ἡρωική πάλη τῆς βερολινέζικης ἐφημερίδας τῶν κομμουνιστῶν «'Η Κόκκινη Σημαία» προκαλεῖ μεγάλο ἐνθουσιασμό» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 30ός, σελ. 35).

'Η ἐφημερίδα «Die Rote Fahne» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πάλη γιά τή μετατροπή τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας σέ μαζικό προλεταριακό ἐπαναστατικό κόμμα καί γιά τήν ἐκκαθάρισή του ἀπό τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα. 'Η ἐφημερίδα πάλευε ἐνεργά ἐνάντια στή στρατιωτικοποίηση τῆς χώρας, τασσόταν ὑπέρ τῆς ἑνότητας δράσης τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν πάλη ἐνάντια στό φασισμό. Στήν ἐφημερίδα συνεργαζόταν δραστήρια ὁ πρόεδρος τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας Ε. Ταίλμαν. Ὕστερα ἀπό τήν ἐγκαθίδρυση τῆς φασιστικῆς δικτατορίας στή Γερμανία ἡ «Die Rote Fahne» ἀπαγορεύτηκε, ἀλλά συνέχισε νά βγαίνει παράνομα, παλεύοντας ἀποφασιστικά ἐνάντια στό φασιστικό καθεστώς. Τό 1935 ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μεταφέρθηκε στήν Πράγα (Τσεχοσλοβακία)· ἀπό τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1936 ὥς τό φθινόπωρο τοῦ 1939 ἡ «Die Rote Fahne» ἐκδιδόταν στίς Βρυξέλλες (Βέλγιο). — *377.*

164 Πρόκειται γιά τόν *«Κανονισμό ὀργάνωσης 'Εργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπι-*

σιτισμοῦ» πού εἶχε δημιουργηθεῖ στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ. 'Ο «Κανονισμός» ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1918 καί δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Δεκέμβρη στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ». Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» τοῦ τόμου αὐτοῦ δημοσιεύεται τό λενινιστικό προσχέδιο τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ σχετικά μέ τόν «Κανονισμό» καί οἱ παρατηρήσεις τοῦ Λένιν στό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ».—*383.*

165 *«Τό Σάλπισμα»* («Der Weckruf»)—ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας· ἔβγαινε στή Βιέννη ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1918 ὥς τίς 11 τοῦ Γενάρη 1919. 'Από τίς 15 τοῦ Γενάρη 1919 ἡ ἐφημερίδα ἄρχισε νά βγαίνει μέ τόν τίτλο «Die Soziale Revolution» («'Η Κοινωνική 'Επανάσταση»), καί ἀπό τίς 26 τοῦ 'Ιούλη 1919 μέ τόν τίτλο «Die Rote Fahne» («'Η Κόκκινη Σημαία») (ὥς τίς 13 τοῦ 'Οχτώβρη 1920 ἡ ἐφημερίδα συνέχιζε νά ἐκδίδεται σάν Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας, καί ἀπό τίς 14 τοῦ 'Οχτώβρη τοῦ ἴδιου χρόνου σάν Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Αὐστρίας). Μετά τήν ἀπαγόρευσή της ἀπό τήν κυβέρνηση τόν 'Ιούλη τοῦ 1933 συνέχιζε νά ἐκδίδεται παράνομα. 'Από τόν Αὔγουστο τοῦ 1945 τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Αὐστρίας ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Osterreichische Volksstimme» («Λαϊκή Φωνή τῆς Αὐστρίας»), ἀπό τίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1957 ἡ ἐφημερίδα ἔχει τόν τίτλο «Volksstimme».—*388.*

166 Βλ. Κ. Μάρξ. «Οἱ ταξικοί ἀγῶνες στή Γαλλία ἀπό τό 1848 ὥς τό 1850» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 86).—*392.*

167 *Τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας* ἔγινε στή Μόσχα στίς 19-27 τοῦ Δεκέμβρη 1918. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 216 ἀντιπρόσωποι, ἀπό τούς ὁποίους οἱ 112 μέ θετική ψῆφο. 'Από τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου 175 ἦταν κομμουνιστές καί συμπαθοῦντες. Τό συνέδριο συνόψισε τά συμπεράσματα ἀπό τή δουλιά τοῦ ΑΣΛΟ καί τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας στόν πρῶτο χρόνο τῆς δράσης τους. Εἰσηγήσεις στό συνέδριο ἔκαναν οἱ: Β. Π. Μιλιούτιν γιά τήν παγκόσμια οἰκονομική κατάσταση καί τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, Λ. Μπ. Κράσιν γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, Λάριν (Μ. Α. Λουριέ) γιά τήν ἐθνικοποίηση τοῦ ἐμπορίου καί τήν ὀργάνωση τῆς κατανομῆς, Ν. Π. Μπριουχάνοφ γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση, Β. Ι. Νιέβσκι γιά τίς σιδηροδρομικές μεταφορές καί ἄλλοι. Στό συνέδριο λειτουργοῦσαν τά τμήματα: ὀργανωτικό, ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων, χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας, συνεταιρισμῶν καί δήμων, καί τό τμῆμα ἐργατικοῦ καί κρατικοῦ ἐλέγχου.

'Ο Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε λόγο τήν ἕκτη μέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, στίς 25 τοῦ Δεκέμβρη. Στήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε ὁμόφωνα μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν, βρῆκε τήν ἐφαρμογή της ἡ πρότασή του γιά τό πέρασμα ἀπό τή συλλογικότητα στήν προσωπική

εὐθύνη τῶν καθοδηγητῶν γιά τή δουλιά τῶν ἐπιχειρήσεων καί γιά τά ὄργανα στά ὁποῖα εἶναι ἐπικεφαλῆς. Στίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου βρῆκαν τήν ἀντανάκλασή τους καί οἱ ἄλλες θέσεις τῆς εἰσήγησης τοῦ Λένιν: γιά τήν πιό δραστήρια συμμετοχή τῶν συνδικάτων στήν ἄμεση διεύθυνση τῆς βιομηχανίας, γιά τήν προσέλκυση τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων στό ἔργο τῆς κρατικῆς συγκέντρωσης καί κατανομῆς τῶν προϊόντων.

Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τό ΑΣΛΟ καί γιά τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας τῶν κυβερνείων καί ἔκρινε ἐπίσης ἀναγκαῖο νά καταργηθοῦν τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας τῶν περιοχῶν, πού σάν ἐνδιάμεσα ὄργανα ἀνάμεσα στό κέντρο καί στά τοπικά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας, περιέπλεκαν τό γενικό σύστημα τῶν οἰκονομικῶν ἀμοιβαίων σχέσεων. Τό συνέδριο καθόρισε τίς βασικές μεθόδους καί τούς τύπους ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς: ἔκρινε ἀναγκαῖο νά γίνει μεγαλύτερη συγκεντροποίηση τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας, ἐπικύρωσε τή δημιουργία γενικῶν διευθύνσεων, κέντρων γιά τή διεύθυνση τῶν ξεχωριστῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας. Τό συνέδριο ψήφισε ἀποφάσεις γιά τόν ἐργατικό καί κρατικό ἔλεγχο, γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, γιά τά ζητήματα τῆς χρηματοδότησης τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν, γιά τήν ὀργάνωση τῆς βιοτεχνίας, γιά τά ζητήματα τῶν μεταφορῶν καί ἄλλα. Τό συνέδριο ἔστειλε χαιρετιστήρια τηλεγραφήματα στό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας καί στούς μαχητές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.—*394.*

168 *Τό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας* συνῆλθε στίς 26 τοῦ Μάη - 4 τοῦ Ἰούνη 1918 στή Μόσχα. Πῆραν μέρος στό συνέδριο 252 ἀντιπρόσωποι πού ἀντιπροσώπευαν 5 Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας περιοχῶν, 30 Συμβούλια κυβερνείων καί ἕνα σημαντικό ἀριθμό Συμβουλίων νομῶν, καθώς ἐπίσης καί τμήματα τοῦ ΑΣΛΟ, συνδικαλιστικές ὀργανώσεις καί ἐργοστασιακές ἐπιτροπές.

Ὁ Λένιν πῆρε ἄμεσα μέρος στήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου. Στή συνεδρίαση τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ τῆς 23 τοῦ Μάη, πού ἔγινε στό Κρεμλίνο μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν, ἐξετάστηκαν λεπτομερειακά τά ζητήματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, καθορίστηκε ἡ ἡμερήσια διάταξή του, ἐγκρίθηκαν μέ τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις οἱ θέσεις μιᾶς σειρᾶς εἰσηγήσεων. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου μπῆκαν τά ζητήματα: οἱ οἰκονομικές συνέπειες τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ· ἡ γενική οἰκονομική κατάσταση τῆς Ρωσίας καί ἡ οἰκονομική πολιτική· ἡ δράση τοῦ ΑΣΛΟ· ἡ δημοσιονομική κατάσταση τῆς Ρωσίας· ὁ κρατικός προϋπολογισμός· τό ἐξωτερικό ἐμπόριο· γιά τήν Ἐπιτροπή κρατικῶν ἔργων· ἐκθέσεις ἀπό τίς ἐπαρχίες. Ἕνα μέρος τῶν ζητημάτων ἐξετάστηκε στά τμήματα ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς, τῆς ἐργασίας, τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων, τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Τό συνέδριο ἄνοιξε μέ λόγο τοῦ Λένιν πού καθόρισε τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Ἐνάντια στό λενινιστικό σχέδιο ὀργάνωσης τῆς σοσιαλιστικῆς παραγωγῆς καί τῆς διεύθυνσής της μέ βάση τήν ἀρχή τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ τάχθηκαν στό συνέδριο οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», οἱ ἀναρχοσυνδικαλιστές,

οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» γιά μιά σειρά ζητήματα εἶχαν δικούς τους εἰσηγητές καί πρότειναν δικές τους ἀποφάσεις. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» τό τμῆμα ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς ψήφισε τό σχέδιο «Κανονισμοῦ διεύθυνσης τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων», πού ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τή γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τήν καθιέρωση μονοπρόσωπης διεύθυνσης καί συγκεντροποίησης τῆς διεύθυνσης τῆς ἐθνικοποιημένης οἰκονομίας. Ὁ Λένιν στίς παρατηρήσεις του πάνω στό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ» αὐτοῦ ξεσκέπασε τήν ἀναρχοσυνδικαλιστική του οὐσία. Μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν καταρτίστηκε νέος «Κανονισμός» πού ἐγκρίθηκε ἀπό τό συνέδριο. Τό συνέδριο, ξεκινώντας ἀπό τίς βασικές θέσεις τοῦ Λένιν, ψήφισε σημαντικές ἀποφάσεις καί πάνω σέ ἄλλα ζητήματα: γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἐπέκτασης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐθνικοποίησης, γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό, γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ ΑΣΛΟ· ἐπεξεργάστηκε τά μέτρα πάλης γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, θεώρησε τήν παραγωγή ἀγροτικῶν μηχανῶν καί ἐργαλείων ὑπόθεση πρωταρχικῆς κρατικῆς σημασίας.— *397.*

169 *Τό Συμβούλιο Ἄμυνας (Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας)* δημιουργήθηκε ἀπό τήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1918. Στήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ τονιζόταν ὅτι τό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας δημιουργεῖται γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος τῆς ΠΚΕΕ τῆς 2 τοῦ Σεπτέμβρη 1918, μέ τό ὁποῖο ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶχε κηρυχθεῖ πολεμικό στρατόπεδο. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἦταν ἔκτακτο ὄργανο τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, πού δημιουργήθηκε ἀπό τήν ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση πού εἶχε διαμορφωθεῖ στή χώρα. Στό Συμβούλιο Ἄμυνας εἶχε παραχωρηθεῖ πλήρης ἐξουσιοδότηση στό ἔργο τῆς κινητοποίησης τῶν δυνάμεων καί τῶν μέσων τῆς χώρας πρός τό συμφέρον τῆς ἄμυνας. Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας εἶχε ὁριστεῖ ὁ Β. Ι. Λένιν.

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ἦταν ὑποχρεωτικές γιά τίς κεντρικές καί τίς τοπικές ὑπηρεσίες καί ἱδρύματα, γιά ὅλους τούς πολίτες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἦταν τό κύριο στρατιωτικο-οικονομικό κέντρο καί κέντρο σχεδιασμοῦ τῆς Δημοκρατίας στήν περίοδο τῆς ξένης ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Κάτω ἀπό τό συνεχή ἔλεγχο τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας εἶχε μπεῖ ἡ δράση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου καί τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν ὀργάνων. Στήν περίοδο ἀπό τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1918 ὥς τίς 27 τοῦ Φλεβάρη 1920 τό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας ἔκανε 101 συνεδριάσεις, στίς ὁποῖες συζητήθηκαν 2300 περίπου ζητήματα γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἄμυνας τῆς χώρας. Σέ ὅλες τίς συνεδριάσεις, ἐκτός ἀπό δυό, προήδρευε ὁ Λένιν. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ὅλη τή δουλιά τήν ἔκανε μέσω τῶν μελῶν του, καθώς καί μέσω εἰδικῶν ἐπιτροπῶν πού δημιουργοῦνταν γιά τήν ἐξέταση τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς ἄμυνας τῆς Δημοκρατίας. Γιά τήν ἐπίλυση ἔκτακτων τοπικῶν ζητημάτων τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἔστελνε σάν

πληρεξουσίους του μέλη τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ Κόμματος καί τοῦ κράτους.

Στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1920 τό Συμβούλιο Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας ἀναδιοργανώθηκε καί ἄρχισε νά λέγεται Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας (ΣΕΑ). Τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας μέ ἀπόφαση τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 ἄρχισε νά δρᾶ σάν ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πού κύριο καθῆκον της ἦταν ὁ συντονισμός τῆς δουλιᾶς ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν γιά τήν οἰκονομική οἰκοδόμηση· διατηρήθηκε ὥς τό 1937.—*401.*

170 Οἱ θέσεις αὐτές γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ σχέση μέ τή συζήτηση τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 - ἀρχές 1919, λίγο πρίν τό ἄνοιγμα τοῦ II Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων (βλ. σημείωση 180), τοῦ ζητήματος γιά τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων. Στά τέλη τοῦ Δεκέμβρη ἀσχολήθηκε μέ τή συζήτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἡ πλατιά σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν τῆς ΠΚΕΕ, ὅπου μίλησε ὁ Λένιν.

Τά προπαρασκευαστικά ὑλικά σχετικά μέ τίς δημοσιευόμενες θέσεις βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 105-107.—*403.*

171 Ἄμεση ἀφορμή γιά νά γράψει ὁ Β. Ι. Λένιν τό ἄρθρο «Μιά μικρή εἰκόνα γιά τήν ἀποσαφήνιση μεγάλων ζητημάτων» ἦταν τό βιβλίο τοῦ Α. Ι. Τοντόρσκι «Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι», πού ἐκδόθηκε τό 1918 ἀπό τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ νομοῦ Βεσιεγκόνσκ τοῦ κυβερνείου Τβέρ. Τό βιβλίο αὐτό εἶχε γραφτεῖ ἀπό τόν διευθυντή τῆς νομαρχιακῆς ἐφημερίδας Α. Ι. Τοντόρσκι σάν ἔκθεση πρός τήν ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Τβέρ τοῦ Κόμματος μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης καί ἀφοροῦσε τή δουλιά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό νομό γιά ἕνα χρόνο. Ταυτόχρονα τό βιβλίο αὐτό ἦταν μιά ἔκθεση τοῦ Σοβιέτ Βεσιεγκόνσκ καί πρός τούς ἐργαζόμενους τοῦ νομοῦ. Στό βιβλίο αὐτό μέ ἁπλά λόγια καί μέ ζωντανά παραδείγματα ἀπεικονιζόταν ἡ πάλη ἐνάντια στόν ταξικό ἐχθρό, τά πρῶτα βήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στό νομό. Τό βιβλίο τυπώθηκε σέ 1000 ἀντίτυπα καί στάλθηκε σέ ὅλα τά κεφαλοχώρια καί τά χωριά τοῦ νομοῦ, καθώς ἐπίσης καί στίς Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν κεντρικῶν ἐφημερίδων καί τῶν ἐφημερίδων τῶν γειτονικῶν κυβερνείων γιά ἀνταλλαγή ἔντυπου ὑλικοῦ καί πείρας.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε χρήση τοῦ βιβλίου τοῦ Α. Ι. Τοντόρσκι καί ἀργότερα (βλ. τό σχέδιο τοῦ ἄρθρου «Σημειώσεις ἑνός δημοσιολόγου» στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 414-418 καί πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στό XI συνέδριο τοῦ Κόμματος. — Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 259-260). Τό 1958 τό βιβλίο τοῦ Τοντόρσκι ἐκδόθηκε ἀπό τό ἐκδοτικό «Σοβιέτσκαγια Ροσσίγια» μέ πρόλογο τοῦ συγγραφέα (Α. Ι. Τοντόρσκι. «Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι». Μόσχα, 1958).—*407.*

172 *«Μπεντνοτά»* («Φτωχολογιά»)—καθημερινή ἐφημερίδα γιά τούς ἀγρότες· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 27 τοῦ Μάρτη 1918 ὥς τίς 31 τοῦ

Γενάρη 1931. Ἡ ἐφημερίδα εἶχε δημιουργηθεῖ μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στή θέση τῶν ἐφημερίδων «Ντερεβένσκαγια Μπεντνοτά», «Ντερεβένσκαγια Πράβντα» καί «Σολντάτσκαγια Πράβντα». Ἡ ἐφημερίδα πάλευε δραστήρια γιά τό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, γιά τήν ὀργάνωση καί συσπείρωση τῶν φτωχομεσαίων μαζῶν τοῦ χωριοῦ γύρω ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ «Μπεντνοτά» ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στήν πολιτική διαφώτιση καί στήν πολιτιστική ἄνοδο τῶν ἐργαζόμενων στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς, στήν ἀνάδειξη στελεχῶν τῆς κοινωνικῆς δουλιᾶς ἀπό τίς γραμμές τῆς φτωχολογιᾶς καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, στή διαπαιδαγώγηση ἑνός μεγάλου ἀριθμοῦ ἀγροτῶν ἀνταποκριτῶν. Ἀπό τήν 1 τοῦ Φλεβάρη 1931 ἡ «Μπεντνοτά» συγχωνεύθηκε μέ τήν ἐφημερίδα «Σοτσιαλιστίτσεσκογε Ζεμλεντέλιγε».—*407.*

173 Τό τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Κράσνι Τερρόρ», γιά τό ὁποῖο γίνεται λόγος, ἐκδόθηκε τήν 1 τοῦ Νοέμβρη 1918 στό Καζάν ἀπό τήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή πόλης ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση στό Ἀνατολικό μέτωπο. Τό περιοδικό περιεῖχε κυρίως ἐπίσημα ὑλικά—ὁδηγίες, ἐκθέσεις, δελτία κτλ.—*410.*

174 *Ἡ Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων τῆς 17 τοῦ Γενάρη 1919* συγκλήθηκε ἀπ' ἀφορμή τή δύσκολη κατάσταση στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ἡ συνεδρίαση ἔγινε στό Μεγάλο Θέατρο. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ἔκθεση ἀπομέρους τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν τῆς ΠΚΕΕ. Ὁ Λένιν ἀφιέρωσε τό λόγο του στή διασαφήνιση τοῦ σχεδίου τῶν βασικῶν θέσεων τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς, πού τό εἶχε ὑποβάλει ἐξονόματος τῆς ὁμάδας. Τό σχέδιο αὐτό ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπό τήν Κοινή συνεδρίαση. Ἡ ἀπόφαση ἔκρινε σωστή τήν πολιτική στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, πού ἀποσκοποῦσε νά καθιερωθεῖ κρατικό μονοπώλιο στά βασικά εἴδη διατροφῆς: ψωμί, τσάι, ἁλάτι, ζάχαρη. Ὅσο γιά τά προϊόντα πού ἡ μονοπώλησή τους, λόγω ἀδυναμιῶν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ μηχανισμοῦ, κρίθηκε γιά τήν ὥρα ἀνεπίκαιρη (κρέας, θαλασσινό ψάρι κ.ἄ.), αὐτά δέν μονοπωλοῦνταν, ἡ συγκέντρωσή τους ὅμως μποροῦσε νά γίνεται ἀποκλειστικά καί μόνο ἀπό τά ὄργανα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ σέ σταθερές τιμές. Οἱ βασικές θέσεις τῆς ἀπόφασης πού ψηφίστηκε στή συνεδρίαση μπῆκαν στό διάταγμα «Γιά τή συγκέντρωση τῶν τροφίμων», τό ὁποῖο ἐπικυρώθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 21 τοῦ Γενάρη 1919 καί στίς 24 τοῦ Γενάρη δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ». Τά μέτρα πού ἔβαλε σέ ἐφαρμογή τό Σοβιετικό κράτος σχετικά μέ τό ἐπισιτιστικό ζήτημα ἦταν ἕνα μέρος τοῦ συστήματος τῶν μέτρων πού πῆρε τήν ὀνομασία: πολιτική τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ.—*412.*

175 Πρόκειται γιά τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *«Γιά τήν ὑποχρεωτική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στίς ἀγροτικές σιτοπαραγωγικές περιοχές»*, πού πρόβλεπε τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέσω τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων. Τό διάταγμα δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 168 τῆς 8 τοῦ Αὐγούστου 1918. Γιά

τή χρησιμοποίηση τῶν συνεταιρισμῶν στήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ βλ. ἐπίσης τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πού ψηφίστηκε στίς 21 τοῦ Νοέμβρη 1918, σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ («Ὁδηγίες τοῦ ΚΚΣΕ καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης γιά τά οἰκονομικά ζητήματα», τόμ. I, ρωσ. ἔκδ., 1957, σελ. 91-96).—*413.*

176 Ὁ Λένιν ἐννοεῖ τίς ἀποφάσεις τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῆς 24 τοῦ Αὐγούστου καί τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῆς 5 τοῦ Σεπτέμβρη 1918, σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες ἐπιτρεπόταν στούς ἐργάτες καί στούς ὑπαλλήλους τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης νά μεταφέρουν ἐλεύθερα γιά ἀτομική ἀποκλειστικά κατανάλωση ὥς ἐνάμιση πούτι τρόφιμα. Τό μέτρο αὐτό προκλήθηκε ἀπό τή δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση καί πάρθηκε σάν ἐξαίρεση ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ γιά τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν. Μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καθορίστηκε νά ἰσχύουν οἱ ἀποφάσεις αὐτές ὥς τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1918.—*418.*

177 *Ἡ συνδιάσκεψη πόλης τῆς ὀργάνωσης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ)* συγκλήθηκε στίς 18 τοῦ Γενάρη 1919 γιά νά συζητήσει τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν σοβιετικῶν καί κομματικῶν ὀργάνων τοῦ κέντρου καί τῶν περιφερειῶν μέ τίς ὁμάδες τῶν κομμουνιστῶν τῶν Σοβιέτ. Ἀπό τήν Ἐπιτροπή Μόσχας στή συνδιάσκεψη μίλησε ὁ Ι. Β. Τσιβτσιβάντζε. Τό σχέδιο ἀπόφασης πού ὑπόβαλε τόνιζε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά καλυτερεύσει ἡ πρακτική δουλιά τῶν Σοβιέτ καί ἀπόκρουσε τίς ἀναφερόμενες στό σχέδιο τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ε. Ν. Ἰγκνάτοφ ἀπαιτήσεις γιά τή διάλυση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί γιά τή ριζική ἀλλαγή τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος. Ὁ Λένιν στό λόγο του ἔκανε αὐστηρή κριτική τοῦ σχεδίου ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Ἰγκνάτοφ. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε μέ πλειοψηφία τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ Ἐπιτροπή Μόσχας. Ἡ συνδιάσκεψη τάχθηκε ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς προσπάθειες νά μειωθοῦν τά δικαιώματα τοῦ Κόμματος ἀπέναντι στίς ὁμάδες τῶν Σοβιέτ.—*428.*

178 *Τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν διεθνιστῶν-ἐκπαιδευτικῶν* ἔγινε στίς 12-19 τοῦ Γενάρη 1919 στή Μόσχα. Ἡ Ἕνωση τῶν διεθνιστῶν-ἐκπαιδευτικῶν ἐμφανίστηκε ἀμέσως μετά τή δημιουργία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας καί βοήθησε πολύ στή δουλιά του. Ἡ Ἕνωση αὐτή ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στήν πάλη ἐνάντια στήν παλιά Πανρωσική Ἕνωση τῶν ἐκπαιδευτικῶν (πού εἶχε διαλυθεῖ τό Δεκέμβρη τοῦ 1918), πού ἡ καθοδήγησή της ἀποτελούμενη ἀπό ἐσέρους καί καντέτους, κρατοῦσε ἀντεπαναστατική, ἐχθρική πρός τή Σοβιετική ἐξουσία στάση. Ἡ Ἕνωση τῶν διεθνιστῶν-ἐκπαιδευτικῶν συνένωνε τήν ὁμάδα ἐκείνη τῶν ἐκπαιδευτικῶν πού προπαγάνδιζε τίς ἰδέες τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τασσόταν δραστήρια ἐνάντια στό καθυστερημένο τμῆμα τῶν ἐκπαιδευτικῶν, τό ὁποῖο θεωροῦσε ὅτι τό σχολεῖο πρέπει νά στέκεται μακριά ἀπό τήν πολιτική καί νά εἶναι χωριστό ἀπό τό κράτος.

Στό χαιρετιστήριο λόγο του ὁ Β. Ι. Λένιν ἔβαλε τό καθῆκον τῆς δημιουργίας «ἑνός πιό πλατιοῦ καί ὅσο τό δυνατό πιό καθολικοῦ»

συνδικάτου τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Στήν ἀπόφαση πού ψήφισε τό συνέδριο θεωρήθηκε ἀναγκαῖο νά ὀργανωθεῖ τό «Πανρωσικό συνδικάτο τῶν ἐκπαιδευτικῶν καί τῶν ἐργαζομένων στόν τομέα τοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ». Τό συνέδριο ἄκουσε μερικές εἰσηγήσεις γιά τό ἑνιαῖο σχολεῖο ἐργασίας καί ἐπεξεργάστηκε μιά σειρά μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τῆς πολιτιστικῆς-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς στόν Κόκκινο Στρατό. —*430*.

179 Στίς 15 τοῦ Γενάρη 1919 δολοφονήθηκε ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ καί ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ ἀπό ἀξιωματικούς τῶν ἀντεπαναστατικῶν τμημάτων τοῦ Νόσκε σέ γνώση τῆς κυβέρνησης, πού ἐπικεφαλῆς της ἦταν οἱ δεξιοί σοσιαλδημοκράτες Φ. Ἔμπερτ καί Σάιντεμαν. Τήν πρώτη ἀνακοίνωση γιά τή δολοφονία τήν πῆρε ἡ Μόσχα στίς 17 τοῦ Γενάρη καί τήν ἴδια ἡμέρα ἀναγγέλθηκε ἀπό τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, καί τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων. Στίς 18 τοῦ Γενάρη στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» καί στήν «Πράβντα» δημοσιεύτηκε ἔκκληση «Πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῆς Γερμανίας, πρός ὅλη τήν ἐργατική τάξη» ὑπογραμμένη ἀπό τόν Σβερντλόφ ἐξονόματος τῆς Κοινῆς συνεδρίασης. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος καί ἡ ΠΚΕΕ κάλεσε ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις καί ὅλα τά Σοβιέτ νά κάνουν παντοῦ διαδηλώσεις καί συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Στίς 19 τοῦ Γενάρη στή Μόσχα, στήν πλατεία τῶν Σοβιέτ, συγκεντρώθηκαν μέ πένθιμες σημαῖες οἱ ἐργάτες τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς πρωτεύουσας καί τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ κτιρίου τοῦ Σοβιέτ Μόσχας μίλησαν στούς διαδηλωτές ὁ Λένιν, ὁ Σβερντλόφ, ὁ Λουνατσάρσκι καί ἄλλοι.— *434*.

180 *Τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων* ἔγινε στίς 16-25 τοῦ Γενάρη 1919 στό Μέγαρο τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας. Κατά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου τά συνδικάτα συνένωναν στίς γραμμές τους 4420 μέλη. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 648 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο, ἀπό αὐτούς 449 ἦταν κομμουνιστές καί συμπαθοῦντες· ἀνάμεσα στούς ὑπόλοιπους ἀντιπροσώπους ἦταν μενσεβίκοι, ἀριστεροί ἐσέροι, μπουντιστές καί ἡ ἀριστερή μενσεβίκικη ὁμάδα τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν-διεθνιστῶν».

Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ ἔκθεση δράσης τοῦ ΠΚΣΣ, τό ζήτημα γιά τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων καί μιά σειρά ζητήματα ὀργανωτικοῦ χαρακτήρα.

Ὁ Λένιν μίλησε στήν τρίτη συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ συνεδρίου τό βράδυ τῆς 20 τοῦ Γενάρη σχετικά μέ τό κεντρικό θέμα τῆς ἡμερήσιας διάταξης—τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων. Στή συζήτηση πού διεξήχθηκε οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων μικροαστικῶν κομμάτων πού τούς ὑποστήριζαν, προσπαθοῦσαν νά ἐπιβάλουν στό συνέδριο ἀπόφαση πού διακήρυσσε τήν «ἀνεξαρτησία» τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀπό τά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό συνέδριο μέ πλειοψηφία 430 ψήφων ψήφισε τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ ὁμάδα τῶν κομμουνιστῶν καί πού τονιζόταν ὅτι ἡ προσπάθεια νά ἀντιπαραταχθεῖ τό προλεταριάτο στά ὄργανα τοῦ

Σοβιετικοῦ κράτους μέ τό σύνθημα τῆς «ἑνότητας» καί τῆς «ἀνεξαρτησίας» τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ὁδήγησε τίς «ὁμάδες πού ὑποστήριζαν τό σύνθημα αὐτό σέ ἀνοιχτή πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί τίς ἔθεσε ἔξω ἀπό τίς γραμμές τῆς ἐργατικῆς τάξης». Στήν ἀπόφαση ἀπορίπτονταν ἐπίσης οἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἀναρχοσυνδικαλιστῶν νά παραχωρηθοῦν στά συνδικάτα λειτουργίες κρατικῆς ἐξουσίας.

Στό συνέδριο ἔγινε ἐπεξεργασία τῶν μέτρων γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ παραλληλισμοῦ στή δουλιά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τῶν συνδικάτων. Στίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις μπῆκε τό καθῆκον νά δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχή στό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς καί στό δυνάμωμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Τό συνέδριο πρότεινε σάν βάση τῆς μισθολογικῆς κλίμακας νά μπεῖ τό πριμοδοτικό σύστημα πληρωμῆς μέ τό κομμάτι, μέ ἀκριβῶς καθορισμένη τήν ἐπιπλέον πληρωμή γιά τήν ὑπερεκπλήρωση τῆς νόρμας. Στό συνέδριο δόθηκε μεγάλη προσοχή στήν ὀργάνωση τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καί τῆς προστασίας τῆς ἐργασίας, στό δυνάμωμα τοῦ ρόλου τῶν συνδικάτων στήν προετοιμασία εἰδικευμένων ἐργατῶν. Τό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο ἐπικύρωσε τήν παραγωγική ἀρχή ὀργάνωσης τῶν συνδικάτων (ὥς τήν ψήφιση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἴδιας ἐπιχείρησης ἀνῆκαν σέ διάφορα συνδικάτα). Τό συνέδριο ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τῆς ὀργάνωσης στά συνδικάτα τῶν προλεταριακῶν καί μισοπρολεταριακῶν μαζῶν πού δέν εἶχαν ἀκόμη ὀργανωθεῖ καί τῆς προσέγγισής τους στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης.— *435*.

181 Ὁ Β. Ι. Λένιν ὅπως φαίνεται ἔχει ὑπόψη του τήν ἑξῆς περικοπή ἀπό τό μανιφέστο μιᾶς ὁμάδας «οἰκονομιστῶν», πού ἦταν γνωστό μέ τόν τίτλο «Κρέντο» («Credo»): «Γιά τό ρῶσο μαρξιστή μιά διέξοδος ὑπάρχει: νά συμμετέχει, δηλ. νά βοηθάει τήν οἰκονομική πάλη τοῦ προλεταριάτου καί νά συμμετέχει στή φιλελεύθερη ἀντιπολιτευτική δράση». Τό κείμενο τοῦ «Κρέντο» τό παράθεσε καί τό ὑπόβαλε σέ κριτική ὁ Λένιν στή «Διαμαρτυρία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 167-180). Ἀργότερα στήν ἐργασία του «Τί νά κάνουμε;» ὁ Λένιν ἔγραφε: «Τό πολυθρύλητο «Credo» ἀπόκτησε δικαιολογημένα τόσο μεγάλη φήμη, ἐπειδή... ὁμολόγησε ἄθελά του τή βασική πολιτική τάση τοῦ «οἰκονομισμοῦ»: οἱ ἐργάτες νά κάνουν οἰκονομικό ἀγώνα (θά ἦταν πιό σωστό νά ἔλεγαν: τρέιντ-γιουνιονιστικό ἀγώνα, γιατί ὁ τελευταῖος ἀγκαλιάζει καί τήν εἰδικά ἐργατική πολιτική), καί ἡ μαρξιστική διανόηση νά συγχωνευτεῖ μέ τούς φιλελεύθερους γιά τόν πολιτικό «ἀγώνα»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 6ος, σελ. 18).—*443*.

182 Ἡ περικοπή παρατέθηκε ἀπό τό VI κεφάλαιο τῆς ἐργασίας τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς «Ἡ ἁγία οἰκογένεια, ἤ κριτική τῆς κριτικῆς κριτικῆς» (βλ. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 2ος, σελ. 90).—*443*.

183 Τό *«Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς»* ὡς πρός τό χαρακτήρα του μοιάζει μέ τό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 48-64).

'Η ἔκκληση τοῦ Λένιν πρός τούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης καί τῆς 'Αμερικῆς προσανατόλιζε τά πρωτοπόρα στοιχεῖα τοῦ προλεταριάτου νά συσπειρωθοῦν γύρω ἀπό τά Κομμουνιστικά κόμματα καί νά ἐνώσουν τίς δυνάμεις τους στήν πάλη ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

Στόν Τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ τό γράμμα αὐτό δημοσιεύτηκε στό τεῦχος τοῦ Μάρτη τοῦ περιοδικοῦ «Die Aktion» («'Η Δράση») καί στό τεῦχος τοῦ 'Απρίλη τοῦ περιοδικοῦ «Der Arbeiter-Rat» («Τό Σοβιέτ τῶν 'Εργατῶν») πού βγῆκαν στό Βερολίνο τό 1919. 'Εκτός ἀπό αὐτό, τό ἴδιο γράμμα τυπώθηκε στήν ἀγγλική γλώσσα σέ ξεχωριστή ἔκδοση.—*454.*

184 *«Die Freiheit»* («'Η 'Ελευθερία»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ 'Ανεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1918 ὥς τίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1922.—*460.*

185 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τή θηριώδη δολοφονία τοῦ δραστήριου ἀνταποκριτῆ καί ἐργάτη τυπογραφείου τῆς «Πράβντα» μπολσεβίκου Ι. Α. Βόινοφ στίς 6 (19) τοῦ 'Ιούλη 1917. Ὕστερα ἀπό τήν καταστροφή τῶν γραφείων τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» ἀπό τούς γιοῦνκερ στήν Πετρούπολη, ὁ Βόινοφ συμμετεῖχε στήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας «Λιστόκ «Πράβντι»» στίς μέρες τοῦ 'Ιούλη καί δολοφονήθηκε τήν ὥρα πού μοίραζε τή «Λιστόκ» στήν ὁδό Σπάλερναγια (σήμερα ὁδός Βόινοφ).—*460.*

186 *'Η ΙΙ Συνδιάσκεψη τῶν διευθυντῶν τῶν ἐξωσχολικῶν παραρτημάτων τῶν κυβερνειακῶν τμημάτων τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης* ἔγινε στή Μόσχα στίς 24-28 τοῦ Γενάρη 1919. Τό κύριο θέμα στή συνδιάσκεψη ἦταν τό ζήτημα τῆς δουλιᾶς τῶν Συμβουλίων δημόσιας ἐκπαίδευσης. 'Εναρκτήριο λόγο σχετικά μέ τό θέμα αὐτό τῆς ἡμερήσιας διάταξης ἐκφώνησε ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης πῆρε μέρος ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι. Τά ὑλικά τῆς συνδιάσκεψης δημοσιεύτηκαν στό περιοδικό «'Εξωσχολική 'Εκπαίδευση», τεῦχ. 2-3 τοῦ Φλεβάρη-Μάρτη 1919.—*463.*

187 *'Η ἐξέγερση τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν* ἐνάντια στούς γερμανούς κατακτητές καί στόν ἐγκάθετό τους γκέτμαν Σκοροπάντσκι ἔγινε τό Νοέμβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1918. Στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη ὁ γκέτμαν Σκοροπάντσκι ἔφυγε ἀπό τό Κίεβο· στίς 3 τοῦ Γενάρη 1919 ὁ Κόκκινος Στρατός κατέλαβε τό Χάρκοβο καί στίς 5 τοῦ Φλεβάρη τήν πρωτεύουσα τῆς Οὐκρανίας—τό Κίεβο.—*465.*

188 *Τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τό συνεταιρισμό* ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Λένιν καί ψηφίστηκε μέ μικρές ἀλλαγές στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 28 τοῦ Γενάρη 1919. Στίς 2 τοῦ Φλεβάρη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» στό πληροφοριακό σημείωμα γιά τή δουλιά τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων παρατέθηκε τό πρῶτο μέρος τῆς ἀπόφασης αὐτῆς.

Τό ἀναφερόμενο στό τέταρτο ἄρθρο σχέδιο διατάγματος γιά τίς

καταναλωτικές κομμοῦνες ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 16 τοῦ Μάρτη καί δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Μάρτη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 60.

'Η προσθήκη στό πρῶτο ἄρθρο γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στό ἀριστερό περιθώριο δίπλα στό ἄρθρο αὐτό, πιθανῶς μετά τό γράψιμο τοῦ σχεδίου ἀπόφασης στό σύνολό του. Στήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 28 τοῦ Γενάρη ἡ ἀρχή τοῦ πρώτου ἄρθρου γράφτηκε μέ τήν ἑξῆς διατύπωση:

«Νά ἀνατεθεῖ στό Τμῆμα συνεταιρισμῶν τοῦ ΑΣΛΟ καί στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ, μαζί μέ τήν ΚΔΣ νά συγκεντρώσουν στό πιό σύντομο διάστημα τά στοιχεῖα γιά τήν πραγματική ἐφαρμογή ἀπό τούς συνεταιρισμούς τῆς βασικῆς γραμμῆς τῆς πολιτικῆς τῶν Σοβιέτ». —*469.*

189 Τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Λένιν ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1919 καί δημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Φλεβάρη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 23.

Στά 1918-1919 ὁ Λένιν ἔβαλε ἐπανειλημμένα στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τό ζήτημα τῆς δουλιᾶς τῶν βιβλιοθηκῶν. Ἔτσι, στίς 26 τοῦ 'Απρίλη 1918 τό ΣΛΕ δημιούργησε ἐπιτροπή «γιά τήν κατάρτιση λεπτομερειακοῦ σχεδίου ὀργάνωσης τῆς κεντρικῆς διεύθυνσης ἀρχείων, καθώς καί εἰδικοῦ σχεδίου ἀναδιοργάνωσης ὅλης τῆς δουλιᾶς τῶν βιβλιοθηκῶν, σύμφωνα μέ τό ἑλβετικο-αμερικανικό σύστημα». Στίς 7 τοῦ 'Ιούνη, κατά τή συζήτηση στό ΣΛΕ τοῦ «Νόμου γιά τή Σοσιαλιστική ἀκαδημία κοινωνικῶν ἐπιστημῶν», λόγω τοῦ ἀργοῦ ρυθμοῦ τῆς δουλιᾶς τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας ἔγινε παρατήρηση γιά τήν «ἐλλιπή φροντίδα του σχετικά μέ τή σωστή ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς στόν τομέα τῶν βιβλιοθηκῶν στή Ρωσία» καί τοῦ ἀνατέθηκε νά πάρει τά πιό δραστικά μέτρα γιά τήν συγκεντροποίηση τῆς δουλιᾶς στόν τομέα τῶν βιβλιοθηκῶν. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 14 τοῦ Γενάρη 1919 ἀποφασίστηκε νά δημοσιευτεῖ, χωρίς νά ἀναφέρεται ἡ ἡμερομηνία, ἡ ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 7 τοῦ 'Ιούνη. 'Η ἀπόφαση αὐτή δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Γενάρη 1919 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ».—*470.*

190 Τό γράμμα αὐτό εἶχε σταλεῖ μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν στά Λαϊκά 'Επιτροπάτα 'Επισιτισμοῦ, Οἰκονομικῶν καί στό ΑΣΛΟ. Στό φύλλο τῆς «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη, πού τό ἀναφέρει ὁ Λένιν, δημοσιεύτηκε πληροφοριακό σημείωμα γιά τίς ἐργασίες τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου εἶχε παρατεθεῖ τό πρῶτο μέρος τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 28 τοῦ Γενάρη 1919 γιά τούς συνεταιρισμούς (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 469). Οἱ ὑποδείξεις τοῦ Λένιν γιά τά μέτρα περάσματος ἀπό τήν «ἀστική-συνεταιριστική στήν προλεταριακή-κομμουνιστική προμήθεια καί κατανομή» βρῆκαν τήν ἀντανάκλασή τους στό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων «Γιά τίς καταναλωτικές κομμοῦνες», πού ψηφίστηκε στίς 16 τοῦ Μάρτη 1919.—*471.*

191 Τό ζήτημα τῆς ἐκχώρησης τοῦ ἔργου τῆς «Μεγάλης Βόρειας σιδηρο-

δρομικής γραμμής» συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 4 τοῦ Φλεβάρη 1919. Τό σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκε μέ μερικές προσθῆκες. Ἡ τελευταία φράση στό χειρόγραφο εἶχε γραφτεῖ πάνω ἀπό τό κείμενο τοῦ σχεδίου καί σβήστηκε ἀπό τόν Λένιν, προφανῶς πρίν τήν παράδοση τοῦ χειρόγραφου στή γραμματεία τοῦ ΣΛΕ.

Σύμφωνα μέ τό σχέδιο τῶν πρωτεργατῶν τῆς ἐκχώρησης Α. Μπορίσοφ καί τοῦ νορβηγοῦ ὑπήκοου Ἔντβαρντ Γκάννεβιγκ ἡ γραμμή τοῦ νέου δρόμου ἔπρεπε νά ἑνώσει μέσω τοῦ Κότλας τόν Ὄμπ μέ τήν Πετρούπολη καί τό Μούρμανσκ. Ἡ ἐκχώρηση τῆς κατασκευῆς τῆς Βόρειας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς δέν πραγματοποιήθηκε.—*473.*

192 Τό γράμμα αὐτό στάλθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, ὅπως ἀνάφερε ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, τό Φλεβάρη τοῦ 1919 στό ὑποτμῆμα βιβλιοθηκῶν τοῦ τμήματος ἐξωσχολικῆς μόρφωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Τό γράμμα συμπλήρωνε τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1919 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 470), δίνοντας συγκεκριμένες ὁδηγίες γιά τό σύστημα τῶν ἀπολογιστικῶν ἐκθέσεων σχετικά μέ τή δουλιά τῶν βιβλιοθηκῶν.—*474.*

193 Τό ἄρθρο αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ κόκκινου στρατιώτη Γκ. Γκοῦλοφ πού εἶχε δημοσιευτεῖ στό φύλ. ἀρ. 24 τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη 1919. Ὁ Γκοῦλοφ, στηριζόμενος στή συζήτησή του μέ τούς μεσαίους ἀγρότες, ἔγραφε ὅτι «στό μεσαῖο ἀγρότη καί μέχρι τώρα ἀκόμη δέν εἶναι ξεκαθαρισμένη ἡ θέση του καί ἡ στάση τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν ἀπέναντί του». Ὁ Γκοῦλοφ ἀπευθύνθηκε στόν Λένιν μέ τήν παράκληση νά ἐξηγήσει στούς «συντρόφους κομμουνιστές τί εἶναι ὁ μεσαῖος ἀγρότης καί ποιά βοήθεια θά δόσει στή σοσιαλιστική μας κυβέρνηση, ἄν κατανοηθεῖ σωστά ὁ ρόλος τῶν μεσαίων ἀγροτῶν».

Ὁ Λένιν ἐξήγησε ἐπανειλημμένα τήν πολιτική τοῦ Κόμματος ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά—βλ. τό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τοῦ Ἐλέτς», τό «Σχέδιο τηλεγραφήματος πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν γιά τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν», τό ἄρθρο «Πολύτιμες ὁμολογίες τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν», τήν ἔκθεση «Γιά τή στάση τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία» στή σύσκεψη τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας τῆς 27 τοῦ Νοέμβρη 1918, τήν ἔκθεση γιά τή δουλιά στό χωριό πού ἔκανε στίς 23 τοῦ Μάρτη 1919 στό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου γιά τή στάση ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 35-37, 45, 188-197, 207-224· τόμ. 38ος, σελ. 187-205, 207-210).—*478.*

194 Μετά τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ὁ Τρότσκι ὁρισμένο διάστημα συμφωνοῦσε τυπικά μέ τήν πολιτική τοῦ Κόμματος στό ἀγροτικό ζήτημα. Τέτοιο χαρακτήρα ἔχει καί τό ἀναφερόμενο πιό πάνω ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γράμμα τοῦ Τρότσκι πρός τούς μεσαίους ἀγρότες. Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας λόγο στό ἄρθρο του γιά τήν ἔλλειψη διαφωνιῶν μέ τόν Τρότσκι, δέν θίγει τίς διαφωνίες μαζί του σέ προβλήματα ριζικά, σέ προβλήματα ἀρχῶν τῆς σοσιαλιστικῆς

ἐπανάστασης καί τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἔχουν σχέση μέ τή ριζικά λαθεμένη καί πολιτικά ἐπιβλαβή τροτσκιστική «θεωρία τῆς διαρκοῦς ἐπανάστασης». Ἐνῶ ὁ Λένιν, τό Κόμμα, ξεκινοῦσαν ἀπό τό ὅτι μέ μιά σωστή πολιτική ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά, πάνω στή βάση τῆς σταθερῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς στή Ρωσία, μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ἡ σοσιαλιστική κοινωνία, ὁ Τρότσκι ἀρνοῦνταν τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά χώρα, μιλοῦσε γιά τό ἀναπόφευκτο τῆς σύγκρουσης ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά. Τό 1923 στίς θέσεις του, πού ἑτοίμασε γιά τό XII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὁ Τρότσκι πρόβαλε τό σύνθημα: ἐγκαθίδρυση «δικτατορίας τῆς βιομηχανίας», ἐννοώντας μ'αὐτό τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μέ τήν ἐκμετάλλευση τῆς ἀγροτιᾶς. Μιά τέτια πολιτική θά ὁδηγοῦσε οὐσιαστικά στή ρήξη τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, στήν κατάρρευση τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος. Στά ἑπόμενα χρόνια ὁ Τρότσκι τάχθηκε ἀνοιχτά ἐνάντια στό λενινιστικό πρόγραμμα οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας, ἐνάντια στήν πολιτική τοῦ Κόμματος, καί μπῆκε στό δρόμο τῆς ἀνοιχτῆς, ἀντεπαναστατικῆς πάλης κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό Κομμουνιστικό κόμμα σύντριψε τόν τροτσκισμό καί τούς ἄλλους συνθηκολόγους, ἐξασφάλισε τή σταθερή συμμαχία τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά καί ὁδήγησε τό σοβιετικό λαό στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.—*478*.

195 Τό σχέδιο αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ ἀπάντηση στό ραδιοτηλεγράφημα τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τῆς Γερμανίας στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1919, ὅπου διαβιβαζόταν ἡ παράκληση τῆς σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης τῆς Βέρνης νά ἐπιτραπεῖ ἡ εἴσοδος στή Ρωσία εἰδικῆς ἐπιτροπῆς πού ὅρισε ἡ συνδιάσκεψη αὐτή. Στό σχέδιο τοῦ ραδιοτηλεγραφήματος πού ἔκανε ὁ Λένιν, ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν ἔγραψε τήν ἑξῆς ἐπισημείωση: «Παρακαλοῦμε νά ὑποδείξετε ἀκριβῶς τό χρόνο τῆς ἄφιξης τῆς ἐπιτροπῆς γιά νά μπορέσουμε, σέ συμφωνία μέ τίς Σοβιετικές Δημοκρατίες τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λευκορωσίας, νά πάρουμε ὅλα τά μέτρα διευκόλυνσης τοῦ ταξιδιοῦ της. Τό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Τσιτσέριν, διαβιβάστηκε στή Γερμανία μέ τόν ἀσύρματο.

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης εἶναι ἡ πρώτη μεταπολεμική συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλσωβινιστικῶν καί κεντριστικῶν κομμάτων, πού συγκλήθηκε μέ σκοπό τήν ἀναστήλωση τῆς II Διεθνοῦς καί ἔγινε στή Βέρνη ἀπό τίς 3 ὥς τίς 10 τοῦ Φλεβάρη 1919.

Ἕνα ἀπό τά κύρια ζητήματα τῆς συνδιάσκεψης ἦταν τό ζήτημα τῆς δημοκρατίας καί τῆς δικτατορίας. Στήν εἰσήγηση γιά τό ζήτημα αὐτό ὁ κεντριστής Γ. Μπράντινγκ προσπάθησε νά ἀποδείξει ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν θά ὁδηγήσουν στό σοσιαλισμό. Ὁ Κ. Κάουτσκι καί ὁ Ε. Μπέρνσταϊν στίς ὁμιλίες τους ἐπιδίωκαν νά καταδικάσει ἡ συνδιάσκεψη τόν μπολσεβικισμό καί τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία. Ὁ Μπράντινγκ ὑπόβαλε ἀπόφαση στήν ὁποία, ἀφοῦ χαιρετίζονταν ὑποκριτικά οἱ ἐπαναστάσεις

στή Ρωσία, στήν Αὐστροουγγαρία καί στή Γερμανία, καταδικαζόταν οὐσιαστικά ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ἐγκωμιαζόταν ἡ ἀστική δημοκρατία. Οἱ συντάκτες τῆς ἀπόφασης, παίρνοντας ὑπόψη τή μεγάλη συμπάθεια τῶν προλεταριακῶν μαζῶν πρός τή Σοβιετική Ρωσία, χρησιμοποίησαν συγκαλυμένες διατυπώσεις καί δέν τόλμησαν νά ἀναφέρουν ἀνοιχτά στήν ἀπόφαση τή Σοβιετική Δημοκρατία. Ἡ συνδιάσκεψη ἀπόφυγε νά ἐξετάσει τό ζήτημα γιά τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Μιά ὁμάδα ἀντιπροσώπων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Φ. Ἄντλερ καί τόν Ζ. Λονγκέ ὑπόβαλε ἀπόφαση σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ ὁμάδα ἀντιτασσόταν στόν καθορισμό μιᾶς ὁποιασδήποτε στάσης ἀπέναντι στή Σοβιετική Ρωσία, λόγω ἔλλειψης στοιχείων γιά τήν κατάσταση στή χώρα. Τούς περισσότερους ψήφους πῆρε ἡ ἀπόφαση τοῦ Μπράντινγκ.

Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση νά σταλεῖ στή Σοβιετική Ρωσία ἐπιτροπή γιά τή μελέτη τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς της κατάστασης καί νά μπεῖ τό ζήτημα τοῦ μπολσεβικισμοῦ στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ἑπόμενου συνεδρίου. Στήν ἐπιτροπή μπῆκαν ὁ Φ. Ἄντλερ, ὁ Κ. Κάουτσκι, ὁ Ρ. Χίλφερντινγκ καί ἄλλοι. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, δίνοντας τή συγκατάθεσή της γιά τόν ἐρχομό τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, ἔβαλε ζήτημα νά ἐπιτρέψουν οἱ κυβερνήσεις τῶν χωρῶν ἐκείνων πού ἀντιπρόσωποί της παίρνουν μέρος στήν ἐπιτροπή τῆς Βέρνης τήν εἴσοδο στίς χῶρες αὐτές ἐπιτροπῆς ἀπό τή Σοβιετική Δημοκρατία. Στήν πρόταση αὐτή δέν δόθηκε ἀπάντηση. Ὁ ἐρχομός στή Ρωσία τῶν «διάσημων ἐπιθεωρητῶν τῆς Βέρνης» ὅπως τούς ἀποκάλεσε ὁ Λένιν δέν πραγματοποιήθηκε.

Τό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ψήφισε εἰδική ἀπόφαση «Γιά τή στάση ἀπέναντι στά «σοσιαλιστικά» ρεύματα καί στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης», ὅπου ἔγινε κριτική τῶν ἀποφάσεών της καί συγκεκριμένα καταδικάζονταν οἱ προσπάθειες τῶν ἡγετῶν τῶν δεξιῶν σοσιαλιστῶν νά ὑποχρεώσουν τή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης νά ψηφίσει ἀπόφαση μέ τήν ὁποία ἡ ΙΙ Διεθνής θά κάλυπτε τήν ἔνοπλη ἐπέμβαση τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία.—*482.*

196 Αὐτό τό σχέδιο ἀπόφασης τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπ᾽ἀφορμή τή συζήτηση στήν ΠΚΕΕ τοῦ ζητήματος πού ἀφοροῦσε τή μενσεβίκικη ἐφημερίδα «Βσεγκντά Βπεριόντ». (Ἔβγαινε στή Μόσχα· τό 1918 κυκλοφόρησε ἕνα φύλλο, τό 1919 ἔβγαινε ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη ὥς τίς 25 τοῦ Φλεβάρη.)

Στά πρακτικά τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 22 τοῦ Φλεβάρη 1919 ὑπάρχει σημείωμα τοῦ γραμματέα τῆς ΠΚΕΕ Β. Α. Ἀβανέσοφ πρός τόν Λένιν ὅπου ὁ Ἀβανέσοφ γράφει: «Μήπως λάβατε τήν ἀπόφαση γιά τούς μενσεβίκους;». Πιθανῶς ὁ Λένιν, ἀφοῦ διάβασε κάποια προκαταρκτική παραλλαγή τῆς ἀπόφασης, ἔγραψε τό δικό του σχέδιο ἀπόφασης.

Στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1919 τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ ψήφισε ἀπόφαση γιά τό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας «Βσεγκντά Βπεριόντ»· στίς 26 τοῦ Φλεβάρη ἡ συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΠΚΕΕ ἐπικύρωσε τήν ἀπόφαση αὐτή καί ψήφισε ὁμόφωνα διεξοδική ἀπόφαση πού στό

κείμενό της μπῆκαν οἱ βασικές θέσεις τοῦ σχεδίου πού ἔγραψε ὁ Λένιν. Στίς 27 τοῦ Φλεβάρη ἡ ἀπόφαση αὐτή μέ τίς ὑπογραφές τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ καί τοῦ Β. Α. 'Αβανέσοφ δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 45.—*483*.

197 Τό μισοτελειωμένο ἄρθρο «'Απ'ἀφορμή τήν ἔκκληση τῶν γερμανῶν ἀνεξαρτήτων» γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη 1919. Κριτική τῆς ἔκκλησης τῶν γερμανῶν «ἀνεξαρτήτων» ὑπάρχει στήν § 21 τῶν λενινιστικῶν θέσεων γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 501-502).—*485*.

198 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τή σύσκεψη τῆς πλατιᾶς Διεθνοῦς Σοσιαλιστικῆς 'Επιτροπῆς (Internationale Sozialistische Kommission), πού ἔγινε στή Βέρνη ἀπό τίς 5 ὥς τίς 9 τοῦ Φλεβάρη 1916. Στή σύσκεψη πῆραν μέρος 22 ἐκπρόσωποι τῶν διεθνιστῶν ἀπό μιά σειρά χῶρες: Γερμανίας, Ρωσίας, 'Ιταλίας, Νορβηγίας, Αὐστρίας, Πολωνίας, 'Ελβετίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας.

'Ο Λένιν πῆρε δραστήριο μέρος στίς ἐργασίες τῆς σύσκεψης: ἔγραψε τό «Σχέδιο ἀπόφασης γιά τή σύγκληση τῆς δεύτερης σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης» καί τήν πρόταση τῆς ἀντιπροσωπείας γιά τούς ὅρους ἀντιπροσώπευσης στή συνδιάσκεψη (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 230)· πρότεινε νά γίνουν τροποποιήσεις στό σχέδιο τῆς ἔκκλησης τῆς ΔΣΕ «Πρός ὅλα τά προσκείμενα κόμματα καί ὁμάδες», ἔκανε δήλωση ἐξονόματος τῶν μπολσεβίκων καί τῆς Διοίκησης περιοχῆς τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου Πολωνίας καί Λιθουανίας κατά τῆς πρόσκλησης στή δεύτερη διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη τοῦ Κ. Κάουτσκι, τοῦ Γκ. Χάαζε καί τοῦ Ε. Μπέρνσταϊν.

'Η σύσκεψη ψήφισε ἔκκληση «Πρός ὅλα τά προσκείμενα κόμματα καί ὁμάδες», στήν ὁποία καταδικαζόταν ἡ συμμετοχή τῶν σοσιαλιστῶν στίς ἀστικές κυβερνήσεις, τό σύνθημα τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας» στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ἡ ψήφιση τῶν πολεμικῶν πιστώσεων· τονιζόταν ἡ ἀνάγκη τῆς ὑποστήριξης τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τῆς προετοιμασίας μαζικῆς ἐπαναστατικῆς δράσης κατά τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ὅμως, τήν ἔκκληση δέν τή διέκρινε συνέπεια, ἀφοῦ δέν ὑπῆρχε σ'αὐτή ἡ ἀπαίτηση ρήξης μέ τό σοσιαλσωβινισμό καί τόν ὀπορτουνισμό. Ψηφίζοντας ὑπέρ τοῦ κειμένου τῆς ἔκκλησης, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς 'Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ δήλωσαν στή σύσκεψη ὅτι, ἄν καί δέν βρίσκουν ἱκανοποιητικές ὅλες τίς θέσεις της, τήν ψηφίζουν, γιατί βλέπουν ὅτι ἡ ἔκκληση αὐτή ἀποτελεῖ ἕνα βῆμα πρός τά ἐμπρός σέ σύγκριση μέ τίς ἀποφάσεις τῆς πρώτης διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης τοῦ Τσίμμερβαλντ. 'Η σύσκεψη καθόρισε τό χρόνο σύγκλησης τῆς δεύτερης διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς συνδιάσκεψης.—*485*.

199 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Κ. Κάουτσκι «Fraktion und Partei» («'Ομάδα καί Κόμμα»), πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Die Neue Zeit», τεῦχ. 9 τῆς 26 τοῦ Νοέμβρη 1915.—*486*.

200 *Τό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς* ἔγινε στίς 2-6 τοῦ Μάρτη 1919 στή Μόσχα.

῾Ο Λένιν ἔβαλε τό ζήτημα τῆς δημιουργίας νέας, προλεταριακῆς Διεθνοῦς, ἀπαλλαγμένης ἀπό τόν ὀπορτουνισμό, στίς θέσεις του «Τά καθήκοντα τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας στόν εὐρωπαϊκό πόλεμο» καί στή διακήρυξη «῾Ο πόλεμος καί ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας», πού τά ἔγραψε τόν Αὔγουστο - Σεπτέμβρη τοῦ 1914. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ Λένιν, οἱ μπολσεβίκοι ἔκαναν πολλή δουλιά γιά τή συσπείρωση τῶν ἀριστερῶν, τῶν πραγματικά ἐπαναστατικῶν δυνάμεων στό διεθνές ἐργατικό κίνημα. Σημαντικό ρόλο στήν πάλη γιά τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔπαιξαν τά διεθνιστικά στοιχεῖα τῆς ᾿Αριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ.

῾Η Μεγάλη ᾿Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ἡ θυελλώδης ἀνάπτυξη, κάτω ἀπό τήν ἄμεση ἐπίδραση τῆς ἐπανάστασης αὐτῆς, τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος σέ πολλές χῶρες δημιούργησαν εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τήν πραγματοποίηση τῶν μέτρων σχετικά μέ τήν ἵδρυση τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στίς 24 τοῦ Γενάρη 1918 στήν Πετρούπολη ἔγινε σύσκεψη τῶν ἀριστερῶν σοσιαλιστῶν σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς προετοιμασίας τῆς συνδιάσκεψης γιά τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στή σύσκεψη ἐκλέχτηκε Γραφεῖο γιά τήν προετοιμασία τῆς συνδιάσκεψης.

Στά τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1918 ὁ Β. Ι. Λένιν διατύπωσε συγκεκριμένα μέτρα σχετικά μέ τή σύγκληση τῆς διεθνοῦς συνδιάσκεψης γιά τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τόνιζε ὅτι σάν βάση τοῦ προγράμματος τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς «μπορεῖ νά παρθεῖ ἡ θεωρία καί ἡ πρακτική τοῦ μπολσεβικισμοῦ» καί τό πρόγραμμα τῆς γερμανικῆς «῞Ενωσης τοῦ Σπάρτακου».

Μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τοῦ Λένιν καταρτίστηκε τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης «Πρός τό πρῶτο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» πού τό παρουσίασε ὁ Λένιν τό Γενάρη τοῦ 1919 στή σύσκεψη τῶν ἐκπροσώπων μιᾶς σειρᾶς Κομμουνιστικῶν κομμάτων καί ἀριστερῶν σοσιαλιστικῶν ὁμάδων γιά τό ζήτημα τῆς ἵδρυσης τῆς ΙΙΙ, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης, ἀφοῦ συζητήθηκε, ψηφίστηκε καί δημοσιεύτηκε ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), τῶν Γραφείων ἐξωτερικοῦ τοῦ Κομμουνιστικοῦ ᾿Εργατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας, τοῦ Οὐγγρικοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας, τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Λεττονίας, τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Φιλλανδίας, τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τῆς Βαλκανικῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμοσπονδίας, καί τοῦ Σοσιαλιστικοῦ ᾿Εργατικοῦ κόμματος τῆς ᾿Αμερικῆς.

᾿Ανταποκρινόμενοι στήν ἔκκληση αὐτή στά τέλη τοῦ Φλεβάρη ἦλθαν στή Μόσχα ἀντιπρόσωποι ἀπό πολλές χῶρες. Τήν 1 τοῦ Μάρτη μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν ἔγινε προκαταρκτική σύσκεψη γιά τήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ἐπικείμενου συνεδρίου.

Στίς 2 τοῦ Μάρτη 1919 ἄρχισε τίς ἐργασίες της ἡ διεθνής κομμουνιστική συνδιάσκεψη. Στίς ἐργασίες της πῆραν μέρος 52

ἀντιπρόσωποι (Β. Ι. Λένιν, Β. Β. Βορόβσκι, Γκ. Β. Τσιτσέριν, Γκ. Ἔμπερλαϊν (Μ. Ἄλμπερτ), Ο. Β. Κούουσινεν, Φ. Πλάττεν, Μπ. Ράινσταϊν, Σ. Ροῦτγκερς, Ι. Σ. Οὔνσλιχτ (Γιουρόβσκι), Γ. Σίρολα, Ν. Α. Σκρίπνικ, Σ. Ι. Γκόπνερ, Κ. Στάινχαρντ (Ι. Γκροῦμπερ), Ι. Φάιμπεργκ, Ζ. Σαντούλ κ.ἄ.), ἀπό τούς ὁποίους 33 μέ θετική ψῆφο καί 18 μέ συμβουλευτική. Ἀντιπροσωπεύτηκαν τά παρακάτω κομμουνιστικά καί σοσιαλιστικά κόμματα, ὁμάδες καί ὀργανώσεις: τά Κομμουνιστικά κόμματα τῆς Ρωσίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Φιλλανδίας, τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Λιθουανίας καί τῆς Λευκορωσίας, τῆς Ἐσθονίας, τῆς Ἀρμενίας, τῶν γερμανῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα, τό Σουηδικό Ἀριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Νορβηγικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, τό Ἐλβετικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα (ἀντιπολίτευση), ἡ Βαλκανική ἐπαναστατική Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία, ἡ ἑνωμένη ὁμάδα τῶν ἀνατολικῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, ἡ Τσιμμερβαλντινή ἀριστερή πτέρυγα τῆς Γαλλίας, ἡ τσέχικη, ἡ βουλγαρική, ἡ γιουγκοσλαβική, ἡ ἀγγλική, ἡ γαλλική καί ἡ ἐλβετική κομμουνιστική ὁμάδα, ἡ ὀλλανδική σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα, ὁ Ἀμερικανικός σύνδεσμος σοσιαλιστικῆς προπαγάνδας, τό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀμερικῆς, τό Κινεζικό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα, ἡ κορεατική ἐργατική ἕνωση, τό τουρκεστανικό, τό γεωργιανό, τό ἀζερμπαϊτζανικό, τό περσικό τμῆμα τοῦ Κεντρικοῦ γραφείου τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν, ἡ Τσιμμερβαλντινή ἐπιτροπή.

Στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης ψηφίστηκε ἀπόφαση «αὐτή νά συνεδριάζει σάν διεθνής κομμουνιστική συνδιάσκεψη» καί ἐγκρίθηκε ἡ παρακάτω ἡμερήσια διάταξη: 1) ἀνακήρυξη τῆς συνδιάσκεψης σέ σῶμα, 2) εἰσηγήσεις, 3) τό πρόγραμμα δράσης τῆς διεθνοῦς κομμουνιστικῆς συνδιάσκεψης, 4) ἡ ἀστική δημοκρατία καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, 5) ἡ συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης καί ἡ στάση ἀπέναντι στά σοσιαλιστικά ρεύματα, 6) ἡ διεθνής κατάσταση καί ἡ πολιτική τῆς Ἀντάντ, 7) Διακήρυξη, 8) ἡ λευκή τρομοκρατία, 9) ἐκλογές Γραφείου καί διάφορα ὀργανωτικά ζητήματα.

Κεντρική θέση στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης κατεῖχαν οἱ θέσεις καί ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Τό κείμενο τῶν θέσεων στή ρωσική καί γερμανική γλώσσα εἶχε μοιραστεῖ ἀπό προηγούμενα στούς ἀντιπροσώπους. Στήν τρίτη συνεδρίαση τῆς 4 τοῦ Μάρτη, ὁ Λένιν, ὕστερα ἀπό ἐπιθυμία τῶν ἀντιπροσώπων, διάβασε τίς θέσεις καί σέ συνέχεια στήν εἰσήγησή του τεκμηρίωσε τά δυό τελευταῖα σημεῖα τῶν θέσεων. Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέφρασε ὁμόφωνα τήν ἀλληλεγγύη της μέ τίς θέσεις τοῦ Λένιν καί ψήφισε ἀπόφαση νά διαβιβαστοῦν στό Γραφεῖο γιά τήν πλατιά διάδοσή τους στίς διάφορες χῶρες. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἐπίσης, σάν προσθήκη στίς θέσεις, τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 510).

Στίς 4 τοῦ Μάρτη, ὕστερα ἀπό τήν ψήφιση τῶν θέσεων καί τῆς ἀπόφασης πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἐπειδή ἔφτασαν στή Μόσχα καί νέοι ἀντιπρόσωποι, μπῆκε καί πάλι τό ζήτημα τῆς ἵδρυσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Μέ πρόταση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ

Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας, τοῦ 'Αριστεροῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Σουηδίας, τῆς Βαλκανικῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμοσπονδίας καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Οὐγγαρίας ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση «νά ἀνακηρυχθεῖ σέ III Διεθνή καί νά πάρει τήν ὀνομασία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». Τήν ἴδια ἐπίσης μέρα πάρθηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση νά θεωρηθεῖ ἡ Ἕνωση τοῦ Τσίμμερβαλντ διαλυμένη. Στίς 4 τοῦ Μάρτη ἐγκρίθηκε ἐπίσης τό πρόγραμμα δράσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού οἱ κύριες θέσεις του συνοψίζονταν στά παρακάτω: 1) τό ἀναπόφευκτο τῆς ἀντικατάστασης τοῦ καπιταλιστικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος ἀπό τό κομμουνιστικό, 2) ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἀνατροπή τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων, 3) ἡ ἐκμηδένιση τοῦ ἀστικοῦ κράτους καί ἡ ἀντικατάστασή του ἀπό κράτος νέου τύπου, ἀπό τό κράτος τοῦ προλεταριάτου, τύπου Σοβιέτ, πού θά ἐξασφαλίσει τό πέρασμα στήν κομμουνιστική κοινωνία.

'Ανάμεσα στά ντοκουμέντα τοῦ συνεδρίου σπουδαία σημασία εἶχε ἡ Διακήρυξη πρός τούς προλετάριους ὅλου τοῦ κόσμου, στήν ὁποία τονιζόταν ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής εἶναι κληρονόμος τῶν ἰδεῶν τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἕνγκελς, πού ἐκφράστηκαν στό «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος». Τό συνέδριο κάλεσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά ὑποστηρίξουν τή Σοβιετική Ρωσία, ἀπαίτησε τή μή ἐπέμβαση τῆς 'Αντάντ στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Δημοκρατίας τῶν Σοβιέτ, τήν ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων τῶν ἐπεμβασιῶν ἀπό τό ἔδαφος τῆς Ρωσίας, τήν ἀναγνώριση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, τήν ἄρση τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τήν ἀποκατάσταση ἐμπορικῶν σχέσεων.

Στήν ἀπόφαση «Γιά τή στάση ἀπέναντι στά «σοσιαλιστικά» ρεύματα καί στή συνδιάσκεψη τῆς Βέρνης» τό συνέδριο καταδίκασε τίς προσπάθειες ἀνασυγκρότησης τῆς δεύτερης Διεθνοῦς, «πού εἶναι ἁπλῶς ὅπλο στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης», καί δήλωσε ὅτι τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τή συνδιάσκεψη αὐτή.

Ἡ ἵδρυση τῆς III, τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στό ξεσκέπασμα τοῦ ὀπορτουνισμοῦ μέσα στό ἐργατικό κίνημα, στήν ἀποκατάσταση τῶν δεσμῶν ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους τῶν διαφόρων χωρῶν, στή δημιουργία καί στό δυνάμωμα τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων.—*487.*

201 *«Shop-Stewards Committees»* (ἐπιτροπές τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων)—αἱρετές ἐργατικές ὀργανώσεις πού ὑπῆρχαν στή Μεγάλη Βρεττανία σέ μιά σειρά κλάδους τῆς βιομηχανίας καί διαδόθηκαν πλατιά στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου. Σέ ἀντιστάθμισμα τῶν συμφιλιωτιστικῶν τρέιντ-γιούνιον πού ἐφάρμοζαν πολιτική «κοινωνικῆς εἰρήνης» καί ἀπάρνησης τῆς ἀπεργιακῆς πάλης, οἱ ἐπιτροπές αὐτές ὑπεράσπιζαν τά συμφέροντα καί τίς διεκδικήσεις τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, καθοδηγοῦσαν τίς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν καί ἔκαναν προπαγάνδα ἐνάντια στόν πόλεμο. Οἱ ἀντιπρόσωποι συνενώνονταν στίς ἐπιτροπές ἐργοστασίων, συνοικιῶν καί πόλεων. Τό 1916 σχηματίστηκε ἡ

'Εθνική ὀργάνωση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τμημάτων τῶν ἐργοστασίων καί τῶν ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν.

Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία, οἱ ἐπιτροπές τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων ὑπεράσπιζαν δραστήρια τή Σοβιετική Ρωσία. Μιά σειρά παράγοντες τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων (Οὐ. Γκάλλαχερ, Γκ. Πόλλιτ, Α. Μάκ-Μάνους καί ἄλλοι) μπῆκαν στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς 'Αγγλίας.—*490.*

202 Εἶναι πιθανό στήν ἐφημερίδα πού διάβασε ὁ Β. Ι. Λένιν νά ὑπῆρχε μιά ὁρισμένη ἀνακρίβεια. Τό πιθανότερο εἶναι ὅτι ἐδῶ δέν πρόκειται γιά τό Σοβιέτ Μπίρμιγχαμ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, ἀλλά γιά τήν ἐπιτροπή τῶν ἐργοστασιακῶν ἀντιπροσώπων. Μιλώντας στίς 3 τοῦ Μάρτη 1919 στό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὁ ἀντιπρόσωπος ἀπό τήν Κομμουνιστική ὁμάδα τῆς 'Αγγλίας Ι. Φάινμπεργκ ἔλεγε: «Στίς βιομηχανικές περιοχές ἱδρύθηκαν τοπικές ἐργατικές ἐπιτροπές, στίς ὁποῖες μπῆκαν ἐκπρόσωποι τῶν Shop-Stewards Committees ὅπως, λογουχάρη, ἡ ἐργατική ἐπιτροπή τοῦ Κλάιντ, ἡ ἐργατική ἐπιτροπή τοῦ Λονδίνου, ἡ ἐργατική ἐπιτροπή τοῦ Σέφφιλντ κτλ. Οἱ ἐπιτροπές αὐτές ἔγιναν τά κεντρικά σημεῖα τῆς ὀργάνωσης καί οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν τῶν ἀντίστοιχων περιοχῶν. Μιά περίοδο οἱ ἐπιχειρηματίες καί ἡ κυβέρνηση ἀρνοῦνταν κατηγορηματικά νά ἀναγνωρίσουν τίς Shop-Stewards Committees, ὅμως, τελικά ἀναγκάστηκαν νά ἀρχίσουν τίς διαπραγματεύσεις μέ τίς «ἀνεπίσημες» αὐτές ἐπιτροπές. Τό γεγονός ὅτι ὁ Λόυντ Τζώρτζ συμφώνησε νά ἀναγνωρίσει τήν ἐπιτροπή τοῦ Μπίρμιγχαμ σάν οἰκονομική ὀργάνωση, δείχνει ὅτι οἱ Shop-Stewards Committees ἔγιναν ἕνας μόνιμος παράγοντας τοῦ βρεττανικοῦ κινήματος. Στίς Shop-Stewards Committees, στίς ἐργατικές ἐπιτροπές καί στίς ἐθνικές συνδιασκέψεις τῶν Shop-Stewards Committees ἔχουμε ἤδη μιά ὀργάνωση παρόμοια μέ τίς ὀργανώσεις ἐκεῖνες στίς ὁποῖες στηρίζεται ἡ Σοβιετική Δημοκρατία» («Τό πρῶτο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Πρακτικά». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1933, σελ. 63).—*490.*

203 Βλ. τήν «Εἰσαγωγή» τοῦ Φ. Ἔνγκελς στήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 200-201).—*492.*

204 Βλ. Κ. Μάρξ. «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 344).—*493.*

205 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πού ψήφισε τό VII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό ὁποῖο ἔγινε στίς 6-8 τοῦ Μάρτη 1918, γιά τή μετονομασία τοῦ Κόμματος καί τήν τροποποίηση τοῦ κομματικοῦ προγράμματος (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 36ος, σελ. 58-59).—*503.*

206 *«Γκαζέτα Πετσάτνικοφ»* («'Η ἐφημερίδα τῶν τυπογράφων»)—ἔκδοση

τοῦ συνδικάτου τῶν τυπογράφων τῆς Μόσχας· ἄρχισε νά ἐκδίδεται στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1918. Τότε τό συνδικάτο βρισκόταν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῶν μενσεβίκων. Κλείστηκε τό Μάρτη τοῦ 1919 γιά ἀντισοβιετική προπαγάνδα.—*505.*

207 Τή νύχτα τῆς 30 πρός τήν 31 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 στήν Οὐγγαρία ἔγινε ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση μέ ἀποτέλεσμα νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης πού ἔκανε συνασπισμό μέ τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. 'Η νέα κυβέρνηση δέν πῆρε κανένα μέτρο πού θά μποροῦσε νά καλυτερεύσει τή θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς. Αὐτό προκάλεσε τή δυσαρέσκεια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν πού ἄρχισαν νά δημιουργοῦν τά δικά τους ἐπαναστατικά ὄργανα ἐξουσίας—τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Τά Σοβιέτ εἶχαν τεράστια δημοτικότητα καί σέ πολλές ἐπαρχίες τῆς Οὐγγαρίας ἀντικαθιστοῦσαν οὐσιαστικά τήν κυβέρνηση. Στίς 16 τοῦ Νοέμβρη ἡ Οὐγγαρία ἀνακηρύχθηκε Δημοκρατία. 'Η παλιά Βουλή διαλύθηκε. Τά ἀστικά κόμματα ἀνάπτυξαν πλατιά ζύμωση γιά τή σύγκληση Συντακτικῆς Συνέλευσης.

Τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Οὐγγαρίας, πού διαμορφώθηκε όργανωτικά στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1918, ἔριξε τό σύνθημα «"Ολη ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ!». Τό κύρος καί ἡ δημοφιλία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος γρήγορα μεγάλωσαν. "Αρχισαν βαθμιαῖα νά περνοῦν μέ τό μέρος του καί ἐκεῖνα τά Σοβιέτ, στά ὁποῖα πρίν ὑπερίσχυαν οἱ σοσιαλδημοκράτες. Μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος στά τέλη τοῦ 1918 - ἀρχές τοῦ 1919 ἔγιναν μιά σειρά μεγάλες ἐκδηλώσεις τοῦ οὐγγρικοῦ προλεταριάτου. 'Η ἀστική τάξη, προσπαθώντας νά ἀνακόψει τήν ἄνοδο τῆς ἐπανάστασης, ἄρχισε τίς διώξεις κατά τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἀπλώθηκε στή χώρα ἕνα κύμα ἀπεργιῶν τῶν ἐργατῶν καί ἐκδηλώσεων τῶν ἀγροτῶν. Στή χώρα δημιουργήθηκε ἐπαναστατική κατάσταση. Στίς 20 τοῦ Μάρτη ἡ κυβέρνηση Κάρολι παραιτήθηκε. Οἱ κομμουνιστές πρόβαλαν τά αἰτήματα τῆς ἀνακήρυξης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, τῆς ἐθνικοποίησης τῆς βιομηχανίας, τῆς δήμευσης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων καί τῆς σύναψης συμμαχίας μέ τή Σοβιετική Ρωσία. Οἱ ἐργαζόμενοι τῆς Οὐγγαρίας ὑποστήριζαν ἔνθερμα τό Κομμουνιστικό κόμμα. Στίς 21 τοῦ Μάρτη οἱ ἐργάτες τῆς Βουδαπέστης κατέλαβαν ὅλα τά στρατηγικά σημεῖα καί ἀφόπλισαν τήν ἀστυνομία. 'Η Οὐγγαρία ἀνακηρύχθηκε Σοβιετική Δημοκρατία.

Στήν 'Ελβετία στά 1917-1919, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τό ἐργατικό κίνημα σημείωσε ἄνοδο. Στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1917 στή Ζυρίχη ἔγινε συγκέντρωση ἀφιερωμένη στή ρωσική ἐπανάσταση. Μετά τή συγκέντρωση οἱ ἐργάτες μέ τό σύνθημα «"Οχι ἄλλα βλήματα γιά τά ἐμπόλεμα κράτη!», καί τραγουδώντας τόν ὕμνο τῆς «Διεθνοῦς» κατευθύνθηκαν στά δυό ἐργοστάσια πυρομαχικῶν καί πέτυχαν τό κλείσιμό τους. Στίς 17 τοῦ Νοέμβρη στή Ζυρίχη οἱ ἐργάτες πού ἀπαιτοῦσαν τήν ἀπελευθέρωση τῶν συλληφθέντων συντρόφων τους συγκρούστηκαν μέ τήν ἀστυνομία. Οἱ ἐργάτες ἔστησαν ὁδοφράγματα. Τά στρατιωτικά τμήματα πού

κλήθηκαν χτύπησαν τό λαό μέ πυρά πολυβόλων. Ἡ πόλη κηρύχτηκε σέ κατάσταση πολέμου.

Οἱ διώξεις τῆς κυβέρνησης δέν μποροῦσαν νά ἀνακόψουν τό ἐπαναστατικό κίνημα πού ἀνέβαινε. Τό 1918 οἱ οἰκονομικές ἀπεργίες πού στρέφονταν κατά τῆς ὕψωσης τῶν τιμῶν στά εἴδη διατροφῆς, πῆραν μαζικό χαρακτήρα. Ἡ πάλη συνεχίστηκε πολλούς μῆνες. Τό Νοέμβρη τοῦ 1918 στήν Ἐλβετία ἄρχισε γενική πολιτική ἀπεργία γιά τήν ὑποστήριξη τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Τά ἀριστερά ἐπαναστατικά στοιχεῖα τοῦ Ἐλβετικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος σχημάτισαν τήν κομμουνιστική ὁμάδα. Μέ τίς προκηρύξεις καί τίς μπροσοῦρες τους ἔριχναν τό σύνθημα γιά τή δημιουργία Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ὁ ἀντιπρόσωπος ἀπό τήν ἑλβετική κομμουνιστική ὁμάδα στήν ὁμιλία του στό I συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μίλησε γιά τή δημιουργία τοῦ Σοβιέτ Ζυρίχης τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, πού δέχτηκε «σάν δική του πλατφόρμα τό κομμουνιστικό πρόγραμμα» (βλ. «Τό Πρῶτο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Πρακτικά». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1933, σελ. 40).—*507.*

208 Ὁ Λένιν ἐννοεῖ τό ἄρθρο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ «Der Anfang» («Ἡ ἀπαρχή»), πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 3 τῆς ἐφημερίδας «Die Rote Fahne» τῆς 18 τοῦ Νοέμβρη 1918.—*508.*

209 *«L' Humanité»* («Ἡ Ἀνθρωπότητα»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἱδρύθηκε τό 1904 ἀπό τόν Ζ. Ζωρές σάν ὄργανο τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ ἐφημερίδα βρισκόταν στά χέρια τῆς ἄκρας δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστική θέση.

Τό 1918 ἐπικεφαλῆς τῆς ἐφημερίδας καί πολιτικός διευθυντής της ἔγινε ὁ ἐπιφανής παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος Μαρσέλ Κασέν. Στά 1918-1920 ἡ ἐφημερίδα τάχθηκε ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης πού ἔστειλε τίς ἔνοπλες δυνάμεις της νά πολεμήσουν κατά τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, μετά τή διάσπαση τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε τό Κεντρικό του Ὄργανο.—*515.*

210 *«Avanti!»* («Ἐμπρός!»)—καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος· ἱδρύθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1896 στή Ρώμη. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ ἐφημερίδα ἀκολουθοῦσε ἀσυνεπή διεθνιστική θέση, χωρίς νά κόβει τούς δεσμούς της μέ τούς ρεφορμιστές. Τό 1926 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή φασιστική κυβέρνηση τοῦ Μουσσολίνι, συνέχισε ὅμως νά ἐκδίδεται στό ἐξωτερικό· ἀπό τό 1943 βγαίνει καί πάλι στήν Ἰταλία.—*517.*

211 Ἡ ἀνακοίνωση γιά τό λόγο τοῦ Β. Ι. Λένιν στή σχολή τῶν διαφωτιστῶν τοῦ τμήματος Προστασίας τῆς μητέρας καί τοῦ παιδιοῦ τοῦ Λαϊκοῦ

Ἐπιτροπάτου Κοινωνικῆς Προνοίας δημοσιεύτηκε στήν μπροσούρα «Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Κοινωνικῆς Προνοίας. Ἔκθεση γιά τό Τμῆμα προστασίας τῆς μητρότητας καί τῆς βρεφικῆς ἡλικίας ἀπό τήν 1 τοῦ Μάη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ Μάη 1919» (Μόσχα, 1919). Στήν μπροσούρα ἀναφέρεται ὅτι στό τέλος τῆς φοίτησης οἱ ἀκροάτριες ἀπευθύνθηκαν πρός τόν Λένιν μέ γράμμα τους πού τόν παρακαλοῦσαν νά μιλήσει στή σχολή. Τό γράμμα τους τό τέλειωναν μέ τήν ὑπόσχεση νά ἀναπληρώσουν τούς ἄντρες τους, τά ἀδέλφια καί τά παιδιά τους πού κατατάχτηκαν στόν Κόκκινο Στρατό.—*521.*

212 Τό ντοκουμέντο αὐτό σχεδόν ὁλόκληρο μπῆκε στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πού ψηφίστηκε στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1919. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ ὑπάρχει γραμμένο τό κείμενο τῆς ἀπόφασης αὐτῆς, πού τό ἔγραψε ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ. Στήν ἀπόφαση γινόταν πρόταση στήν κυβέρνηση τῆς Οὐκρανίας νά γίνει πλατιά ζύμωση ἀνάμεσα στήν ἀγροτιά, γιά νά ἐξηγηθεῖ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρακρατήματος. Ἡ ΚΕ ὑποχρέωσε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας νά καθορίσει τήν ποσότητα τοῦ παρακρατήματος τῶν σιτηρῶν πού ἀναλογοῦσε στήν κάθε περιοχή καί τά σημεῖα ἀποστολῆς τῶν συγκεντρωμένων σιτηρῶν. Στήν ἀπόφαση τονιζόταν ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας ἐπιτροπῶν ἀδελφικῆς βοήθειας πρός τή Σοβιετική Ρωσία πού πεινοῦσε.

Στίς 11 τοῦ Μάρτη 1919 ἡ ΚΕ πῆρε νέα, διεξοδική ἀπόφαση γιά τήν ἐπισιτιστική πολιτική στήν Οὐκρανία. Στήν ἀπόφαση τονιζόταν ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ εἶναι τό μοναδικό ὄργανο πού ἔχει τό δικαίωμα νά διαχειρίζεται ὅλα τά ἀποθέματα τροφίμων στήν Οὐκρανία. Μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ ὑποχρεωνόταν τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ «νά μεταφέρει στό Βορά ὥς τήν 1 τοῦ Ἰούνη 50 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά». Στό ΚΚΑ τοῦ ΙΜΛ φυλάσσεται τό δακτυλογραφημένο κείμενο τῆς ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού σέ μιά σελίδα της ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει γράψει: «Ἐγκρίθηκε στίς 11.III. στό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ σάν ὁδηγία γιά τό Οὐκρανικό ΚΚΡ καί γιά τή Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Οὐκρανίας. 11.III.1919. Λένιν». Στήν πίσω πλευρά τῆς σελίδας εἶναι γραμμένη ἀπό ἄγνωστο πρόσωπο ἡ σημείωση: «Ἀπόφαση τῆς ΚΕ *πολύ σπουδαία* γιά τήν Οὐκρανία».—*522.*

213 Πρόκειται γιά τά χρήματα πού πῆραν οἱ ἀρχηγοί τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῆς Τσεχίας ἀπό τή γαλλική καί ἀγγλική κυβέρνηση γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἐξέγερσης τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος στρατοῦ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 2).—*525.*

214 Στήν ἔκθεσή του ὁ Β. Ι. Λένιν χαρακτηρίζει τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν χωρῶν αὐτῶν (σελ. 112-113).—*529.*

215 Γιά τό γράμμα τοῦ Ζ. Σαντούλ βλ. τή σημείωση 55.—*529.*

216 Πρόκειται γιά τή στάση ἀπέναντι στή Σοβιετική Δημοκρατία τῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων τῆς Ἀγγλίας (βλ. σελ. 113-114), δυό ἀπό τά

ὁποῖα (τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα καί τό Σοσιαλιστικό Ἐργατικό κόμμα) τάσσονταν κατά τῆς ἐπέμβασης στή Σοβιετική Ρωσία.—*529.*

217 Βλ. τή σημείωση 57.—*529.*

218 Πρόκειται γιά τήν ἀλλαγή τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων ἀνάμεσα στίς δυό ἰμπεριαλιστικές ὁμάδες κρατῶν πρός ὄφελος τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ, πού ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἥττας τῆς Γερμανίας στόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο.—*529.*

219 Στήν ἔκθεση τοῦ Λένιν γίνεται λόγος γιά τήν ἀνάγκη νά δυναμώσει ὁ Κόκκινος Στρατός «δέκα φορές καί περισσότερο» (σελ. 125).—*530.*

220 Τό σημεῖο αὐτό πού τό πρόσθεσε ὁ Β. Ι. Λένιν συμπληρωματικά πάνω ἀπό τό χειρόγραφο μετά τό γράψιμο ὁλόκληρου τοῦ ντοκουμέντου βρῆκε τήν ἀντανάκλασή του καί στήν ἔκθεση. Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τήν κατάσταση στήν Οὐκρανία καί τήν ἄνοδο τῶν ἐπαναστατικῶν διαθέσεων ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες κατοχῆς, καθόρισε τά καθήκοντα τῶν κομμουνιστῶν τῆς Οὐκρανίας (σελ. 120-122).—*532.*

221 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε τό λόγο γιά τήν ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1918 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 137-152). Ὁ Λένιν ἔγραψε τό ἀρχικό προσχέδιο τοῦ λόγου μέ μολύβι, τήν τελική διατύπωση τοῦ σχεδίου τήν ἔγραψε στό ἴδιο φύλλο μέ μελάνι.—*533.*

222 Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στήν πορεία τῆς ἐξέτασης τῆς δουλιᾶς τῶν μεταφορῶν σχηματίστηκε ἐπιτροπή γιά τά ζητήματα πού συνδέονται μέ τή δράση τῆς ΠΕΕ στίς μεταφορές. Ἡ πρώτη συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς ἔγινε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη μέ πρόεδρο τόν Β. Ι. Λένιν. Εἶναι πιθανό στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης τῆς ἐπιτροπῆς ὁ Λένιν καί νά ἔγραψε αὐτό τό προσχέδιο προτάσεων γιά τή δουλιά τῆς ΠΕΕ. Ὅλα τά σημεῖα τῶν προτάσεων, ἐκτός ἀπό τά δυό τελευταῖα, ὁ Λένιν ἀργότερα τά ἔσβησε. Οἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς διατυπώθηκαν μέ βάση τίς προτάσεις τοῦ Λένιν.—*535.*

223 Πρόκειται γιά τήν καθοδήγηση τῶν συμβουλίων τῶν ἔκτακτων ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων καί τῶν σιδηροδρόμων.—*535.*

224 Μέ βάση τίς προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἡ ἐπιτροπή ἀποφάσισε νά ἀναθέσει στό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν μαζί μέ τόν ἐκπρόσωπο τῆς ΠΕΕ, νά ἐπανεξετάσει τόν κανονισμό γιά τό τμῆμα μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ ἀπό τήν ἄποψη τῆς μή ἐπέμβασης τῆς ΠΕΕ στίς τεχνικο-διευθυντικές λειτουργίες τοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν. Γιά τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῆς ΠΕΕ, τῆς ΕΕΣ (τμῆμα μεταφορῶν τῆς ΠΕΕ) καί τοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν βλ. τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV, σελ. 54-55).—*535.*

225 Σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς, δικαίωμα συμμετοχῆς στήν

ἀνάκριση παραχωροῦνταν στά Λαϊκά 'Επιτροπάτα καί στίς κομματικές ἐπιτροπές τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέσω τῶν ἀντιπροσώπων τους.—*535*.

226 Στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1918 στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων συζητήθηκε τό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ γιά τήν ὀργάνωση 'Εργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπισιτισμοῦ» πού τό ὑπόβαλε ὁ Ν. Π. Μπριουχάνοφ (βλ. σημείωση 164). Ὅπως φαίνεται, στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό προσχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ σχετικά μέ τόν «Κανονισμό» καί τίς παρατηρήσεις του στό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ». Καί τά δυό αὐτά προσχέδια ὁ Λένιν κατόπιν τά διέγραψε. Οἱ τροποποιήσεις ὅμως πού ψηφίστηκαν στή συνεδρίαση καί μπῆκαν στό σχέδιο, συμπίπτουν μέ τίς θέσεις τῶν προσχεδίων τοῦ Λένιν.—*536*.

227 Οἱ σημειώσεις αὐτές καί τό σημείωμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν πιθανῶς στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 8 τοῦ Μάρτη 1919 κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου. Οἱ ὑποδείξεις τοῦ Λένιν μπῆκαν σάν βάση στήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου. Στήν ἀπόφαση αὐτή τονιζόταν ἡ ἀνάγκη νά ἐπανεξεταστεῖ τό σχέδιο διατάγματος πού ὑποβλήθηκε καί νά συμπληρωθεῖ μέ τά ἑξῆς σημεῖα:

«α) Συστηματική συμμετοχή τῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργατῶν. β) Συστηματική συμμετοχή μαρτύρων ἀπό τά προλεταριακά στοιχεῖα. γ) 'Εφαρμογή τοῦ εὐκίνητου ἐλέγχου καί τῶν ἄλλων ἐπαναστατικῶν μέτρων γιά τήν ἐξάλειψη τῆς γραφειοκρατίας. δ) 'Ακριβής καθορισμός τῶν δικαιωμάτων καί τῶν ὑποχρεώσεων ἀπέναντι στά ἄλλα 'Επιτροπάτα. ε) Αὐστηρός διαχωρισμός τῶν λειτουργιῶν ἐποπτείας ἐλέγχου ἀπό τίς λειτουργίες ἐπιθεώρησης, μάλιστα οἱ λειτουργίες ἐπιθεώρησης πρέπει νά παραμείνουν στά ἀντίστοιχα 'Επιτροπάτα».

Τό διορθωμένο διάταγμα μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐπικυρώθηκε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ τῆς 2 τοῦ 'Απρίλη 1919, καί δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ 'Απρίλη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 79.—*541*.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

---

*Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα, πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί φυλάγονται στό Κεντρικό Κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

— 1919, Nr. 71, 9. Februar, S. 1. — *503, 504, 505, 507.*

— 1919, Nr. 74, 11. Februar, S. 1. — *485, 501—502, 503.*

Hilferding, R. Die Einigung des Proletariats. — «Die Freiheit». Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 71, 9. Februar, S. 1. — *503, 504, 505, 507.*

«L'Humanité», Paris. — *515, 517.*

— 1919, N 5384, 13 janvier, p. 2. — *515—516, 517.*

«Internationale Socialistische Kommission. Nachrichtendienst», Stockholm, 1918, Nr. 41, 12. Juni, S. 1—12. — *327.*

**Kautsky, K. Die Agrarfrage.* Eine Übersicht über die Tendenzen der modernen Landwirtschaft und die Agrarpolitik der Sozialdemokratie. Stuttgart, Dietz, 1899. VIII, 451 S. — *325, 327.*

— *Consumvereine und Arbeiterbewegung.* Wien, Brand, 1897. 31 S. — *230.*

*— *Die Diktatur des Proletariats.* Wien, Brand, 1918. 63 S. — *101—103, 104, 105—108, 109, 237, 239, 240—331, 332—333, 334—335, 336, 337, 388, 389—390, 460, 503.*

*— *Fraktion und Partei.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1915, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 9, 26. November, S. 269—276. — *486.*

*— *Der Imperialismus.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 21, 11. September, S. 908—922.— *238—239.*

— *Die Soziale Revolution.* I. Sozialreform und soziale Revolution. Berlin, Exped. der Buchh. Vorwärts, 1902. 56 S. — *300.*

— *Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25., Bd. 1., Nr. 9, S. 284—290; Nr. 10, S. 324—333. — *306—307, 311, 322.*

— *Der Weg zur Macht.* Politische Betrachtungen über das Hineinwachsen in die Revolution. Berlin, Buchh. Vorwärts, 1909. 104 S. — *238, 272—273, 294, 300.*

[Lenin, W. I.] Lenin-Rußland. — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 33, 9. Februar, S. 1. Μέ τό γεν. τίτλο: Der Krieg und die Pflichten der Arbeiterschaft. — *58—59, 486.*

— *Lenine on Political Parties in Russia.* — «The Evening Post», New York, 1918, January 15, p. 9. — *276.*

— *Political Parties in Russia.* — «The Class Struggle», New York, 1917, No. 4, November — December, p. 49—63. Μετά τόν τίτλο τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: N. Lenin.—*276.*

[Lenine, V. I. et Zinowieff, G. E.] Le Socialisme et la Guerre. (Point de vue du PSDO de Russie sur la guerre). Genève, la Redaction du «Social-Démocrate», 1916. 77 p. (Parti Social Démocrate Ouvrier de Russie). — *237.*

— *Sozialismus und Krieg.* (Stellung der S.-D. A.-P. Rußlands zum Kriege). Б. м., 1915. 36 S. (S.-D. A.-P. Rußlands). Μετά τόν τίτλο τά όνόμ. τῶν συγγρ. G. Zinowjew u. N. Lenin.—*237.*

Luxemburg, R. Der Anfang. — «Die Rote Fahne», Berlin, 1918, Nr. 3, 18. November, S. 1—2. — *508.*

«The Manchester Guardian», 1918, No. 22,530, October 23, p. 4. — *166.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel] — In: Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1912, S. 23—27. — *238, 294, 296—297, 300, 334.*

Marx, K. u. Engels, F. Das Kommunistische Manifest. Neue Ausgabe mit einem Vorwort der Verfasser. Leipzig, Exped. des «Volksstaat», 1872. 27 S. — *249—250, 389.*

— *Vorwort [zur Arbeit: «Das Kommunistische Manifest». 24. Juni 1872].* — In: Marx, K. u. Engels, F. Das Kommunistische Manifest. Neue Ausgabe mit einem Vorwort der Verfasser. Leipzig, Exped. des «Volksstaat», 1872, S. 3—4. — *249—250, 389.*

Maßlow, P. Die Agrarfrage in Rußland. Die bauerliche Wirtschaftsform und die ländlichen Arbeiter. Autorisierte Übersetzung von M. Nachimson. Stuttgart, Dietz, 1907. XIII, 265 S. — *102, 307, 308, 314, 322—323, 325.*

Le meeting de la fédération de la Seine. — «L'Humanité», Paris, 1919, N 5384, 13 janvier, p. 2.Μέ τό γεν. τίτλο: Pour la démobilisation. — *515—516, 517.*

«Die Neue Zeit», Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25, Bd. 1, Nr. 9, S. 284—290; Nr. 10, S. 324—333. — *306—307, 311, 322.*

— 1914, Jg. 32, Bd 2, Nr. 21, 11. September, S. 908—922. — *238—239.*

— 1915, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 9, 26. November, S. 269—276. — *486.*

Ostrogorskij, M. La démocratie et les partis politiques. Nouvelle ed., refondue. Paris, Calmann-Lévy, 1912. XVI, 728 p. — *338.*

Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Breslau vom 6. bis 12. Oktober 1895. Berlin, Exped. des «Vorwärts», 1895. 223 S. — *208.*

Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten in Magdeburg vom 18. bis 24. September 1910. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1910. 507 S. — *288.*

«Průkopník Svobody», Moskva, 1918, čislo 4, 28. července, s. 1. — *2.*

Richter, E. Sozialdemokratische Zukunftsbilder. Frei nach Bebel. Berlin, «Vortschritt», Dezember 1891. 48 S. — *288—289.*

«Die Rote Fahne», Berlin. — *377, 388.*

— 1918, Nr. 3, 18. November, S. 1—2. — *508.*

«Der Rote Soldat», Wien. — *121.*

«The Socialist Review», London. — *101.*

— 1918, July — September, p. 249—258. — *101.*

Statistik des Deutschen Reichs. Bd. 212. Berufs- und Betriebszählung vom 12. Juni 1907. Landwirtschaftliche Betriebsstatistik. Hrsg. vom Kaiserlichen Statistischen Amte. Teil 1a, 1b, 2a. Berlin, [1909—1910]. 3 Bde. — *284—285.*

Thesen über die sozialistische Revolution und die Aufgaben des Proletariats während seiner Diktatur in Rußland. — «Internationale Socialistische Kommission. Nachrichtendienst», Stockholm, 1918, Nr. 41, 12. Juni, S. 1—12. — *327.*

«The Times», London. — *163.*

«III-me Internationale», Moscou, 1918, N 1, 20 octobre, p. 4. — *165—166.*

Un aveu sur l'intervention des allies en Siberie. — «III-me Internationale», Moscou, 1918, N 1, 20 octobre, p. 4, στό κεφ. Revue de la presse française. — *165—166.*

Die Untersuchung. — «Die Freiheit». Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 30, 17. Januar, S. 2. — *460.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

Β

Ε

Ζ

Ι

'Ιόφφε, Α. Α. (1883-1927)—ἐπιφανής σοβιετικός διπλωματικός παράγοντας. Στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἔπαιρνε μέρος ἀπό τά τέλη τῆς δεκαετίας 1890-1900· στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) μαζί μέ τούς μεζραγιόντσι ἔγινε μέλος τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων καί ἐκλέχτηκε στήν ΚΕ. Στίς ἡμέρες τοῦ 'Οχτώβρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης. Τό 1918 «ἀριστερός κομμουνιστής». Τόν καιρό τῶν συνομιλιῶν τοῦ Μπρέστ ἦταν μέλος τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας γιά τή σύναψη εἰρήνης. 'Από τόν 'Απρίλη ὥς τό Νοέμβρη τοῦ 1918 ἦταν πρεσβευτής τῆς ΣΟΣΔΡ στό Βερολίνο. Στά ἑπόμενα χρόνια πῆρε μέρος στίς διαπραγματεύσεις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τίς κυβερνήσεις μιᾶς σειρᾶς καπιταλιστικῶν χωρῶν. Στά 1925-1927 προσχώρησε στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση.—*183.*

Κ

Κάμενεφ (Ρόζενφελντ), Λ. Μπ. (1883-1936)—στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1901. Ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐφημερίδων «Προλετάρι» καί «Πράβντα». Στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 τάχθηκε ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή τοῦ Κόμματος γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917 δημοσίευσε στή μισομενσεβίκικη ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν» ἐξονόματός του καί ἐξονόματος τοῦ Ζηνόβιεφ τή δήλωση ὅτι δέν συμφωνοῦν μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση, κι'αὐτό ἦταν ἀποκάλυψη τῆς μυστικῆς ἀπόφασης τοῦ Κόμματος, προδοσία τῆς ἐπανάστασης.

Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔγινε πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ Σοβιέτ τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ἦταν μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ. 'Επανειλημμένα τασσόταν ἐνάντια στή λενινιστική πολιτική τοῦ Κόμματος: τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τῆς δημιουργίας κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, τό 1925 ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς «νέας ἀντιπολίτευσης», τό 1926 ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ ἀντικομματικοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ. Τό 1927 τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) τόν διέγραψε ἀπό τό Κόμμα σάν δραστήριο παράγοντα τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης. Τό 1928 δήλωσε ὅτι ἀναγνωρίζει τά σφάλματά του καί ἀποκαταστάθηκε στό Κόμμα, ὡστόσο δέν σταμάτησε τήν ἀντικομματική του δράση καί τό 1932 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό ΠΚΚ (μπ). 'Αποκαταστάθηκε ξανά τό 1933. Τό 1934, γιά τήν ἀντικομματική του δράση διαγράφηκε γιά τρίτη φορά ἀπό τό Κόμμα.—*416, 419, 423.*

Καμκόφ (Κάτς), Μπ. Ντ. (1885-1938)—ἐσέρος, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί τούς ἡγέτες τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων. Τασσόταν ἐνάντια στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ἦταν ἕνας ἀπό τούς πρωτεργάτες τῆς δολοφονίας τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Μίρμπαχ καί τούς ὀργανωτές τῆς ἀνταρσίας τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στή Μόσχα. Γιά τήν ἀντεπαναστατική

τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, Λαϊκός ἐπίτροπος 'Εξωτερικοῦ ἐμπορίου, καί ταυτόχρονα στά 1921-1923 ἦταν πρεσβευτής στό Λονδίνο, ἀπό τό 1924 πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στή Γαλλία, ἀπό τό 1925 πρεσβευτής στήν 'Αγγλία. —*398*.

Κρασνόφ, Π. Ν. (1869-1947)—στρατηγός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, πῆρε ἐνεργό μέρος στό πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοφ τόν Αὔγουστο τοῦ 1917. Στά τέλη τοῦ 'Οχτώβρη 1917 διοικοῦσε τά τμήματα τῶν κοζάκων πού κίνησε ὁ Κέρενσκι κατά τῆς Πετρούπολης στήν περίοδο τοῦ ἀντισοβιετικοῦ πραξικοπήματος. Στά 1918-1919 καθοδηγοῦσε τό στρατό τῶν λευκοκοζάκων στόν Ντόν. Τό 1919 κατέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου συνέχισε τήν ἀντισοβιετική του δράση· ἀργότερα συνεργάστηκε μέ τούς χιτλερικούς. Πιάστηκε αἰχμάλωτος καί μέ ἀπόφαση τοῦ Στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ 'Ανώτατου δικαστηρίου τῆς ΕΣΣΔ καταδικάστηκε σέ θάνατο.—*106, 122, 216, 287-288, 373, 379*.

Κρεστίνσκι, Ν. Ν. (1883-1938)—μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1903. Τό 1917 ἦταν ἀντιπρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς περιοχῆς Αἰκατέρινμπούργκ καί μετά πρόεδρος τῆς 'Επιτροπῆς Οὐραλίων τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Στά 1918-1921 Λαϊκός ἐπίτροπος Οἰκονομικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ, γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) (ἀπό τό 1919). Τό 1918 μαζί μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» τασσόταν ἐνάντια στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τόν καιρό τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα (1920-1921) ἦταν ὀπαδός τῆς πλατφόρμας τοῦ Τρότσκι. Στά 1921-1930 διετέλεσε πρεσβευτής τῆς Σοβ. Ἕνωσης στή Γερμανία, μετά ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εξωτερικῶν τῆς ΕΣΣΔ.—*469*.

Κριοῦκοφ—τήν περίοδο ἐκείνη ἦταν προσωρινό μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ὀργάνωσης τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τοῦ 'Ελέτς.—*35*.

Κρούπ (Krupp)—οἰκογένεια μεγαλοβιομηχάνων πού διευθύνει τό πολεμικο-μεταλλουργικό κοντσέρν τῆς Γερμανίας, ἕνα ἀπό τά βασικά ὁπλοστάσια τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Οἱ καθοδηγητές τοῦ κοντσέρν πῆραν ἐνεργό μέρος στήν προετοιμασία τοῦ πρώτου καί τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, ἀπό τούς ὁποίους ἔβγαλαν τεράστια κέρδη. Σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τῆς Γιάλτας καί τοῦ Πότσνταμ τοῦ 1945, τά πολεμικά ἐργοστάσια τοῦ κοντσέρν ἔπρεπε νά διαλυθοῦν. Οἱ ἀποφάσεις αὐτές στή Δυτική Γερμανία δέν ἐφαρμόστηκαν καί τά ἐργοστάσια τῆς οἰκογένειας Κρούπ ἐξακολουθοῦν νά παράγουν εἴδη ἐξοπλισμοῦ γιά τό ρεβανσιστικό στρατό τῆς ΟΔΓ.—*254*.

Λ

Λαβάλ (Laval), *Πιέρ* (1883-1945)—γάλλος ἀντιδραστικός πολιτικός παράγοντας. 'Από τό 1914 μέλος τῆς Βουλῆς, φανατικός σοσιαλσωβινιστής. 'Από τό 1925 ἐπανειλημμένα ἔγινε μέλος τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης καί χρημάτισε πρωθυπουργός. Ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές τῆς ἀντεθνικῆς φιλοφασιστικῆς πολιτικῆς πού ὁδήγησε τό 1940 τή Γαλλία στή συνθηκολόγηση μέ τή χιτλερική Γερμανία. Στά 1942-1944 ἦταν πρωθυπουργός τῆς φιλοχιτλερικῆς κυβέρνησης τοῦ «Βισύ». Τόν καιρό τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς

Μ

ὅτι μέ τήν ὀργάνωση ρεφορμιστικῶν συνδικάτων καί μέ τήν ἐργατική νομοθεσία οἱ κοινωνικές ἀντιθέσεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας εἶναι δυνατό νά λυθοῦν, καί νά συμβιβαστοῦν τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν καί τῶν καπιταλιστῶν. Στό ἀγροτικό ζήτημα ὑπεράσπιζε τήν ἀντιδραστική «θεωρία» τῆς σταθερότητας τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ στή γεωργία καί τόν ψευτοεπιστημονικό ἀστικό «νόμο τῆς φθίνουσας γονιμότητας τοῦ ἐδάφους». Στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ Μπρεντάνο ἔγινε ἀνοιχτός ἀπολογητής τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.—*237-238.*

Ν

Ναπολέων Α΄ (Βοναπάρτης) (1769-1821)—γάλλος αὐτοκράτορας (1804-1814 καί 1815).—*106.*

Νέν (Naine), *Σάρλ* (1874-1926)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ 'Ελβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, δικηγόρος. Ἦταν διευθυντής τῶν ἐλβετικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ἐφημερίδων «La Sentinelle» («Ὁ Φρουρός»), μετά τῆς «Droit du Peuple» («Λαϊκό Δίκαιο»), μέλος τῆς Διοίκησης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς 'Ελβετίας. 'Από τίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου προσχώρησε στούς διεθνιστές. Τό 1917 ἔγινε κεντριστής καί σέ λίγο πέρασε ὁλοκληρωτικά στή δεξιά πτέρυγα τῆς ἐλβετικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Τό 1919 τασσόταν ὑπέρ τῆς ἀνασύστασης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Στά 1919-1921 πῆρε μέρος στήν ἵδρυση τῆς κεντριστικῆς (ΙΙ$\frac{1}{2}$) Διεθνοῦς.—*292.*

Νικόλαος Α΄ (Ρομάνοφ) (1796-1855)—ρῶσος αὐτοκράτορας (1825-1855).—*216, 373.*

Νικόλαος Β΄ (Ρομάνοφ) (1868-1918)—ὁ τελευταῖος ρῶσος αὐτοκράτορας, ἦταν τσάρος ἀπό τό 1894 ὥς τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. Στίς 17 τοῦ 'Ιούλη 1918 ἐκτελέστηκε στό Αἰκατερινμπούργκ (Σβερντλόβσκ) ἔπειτα ἀπό ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ περιοχῆς Οὐραλίων τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν.—*150, 152, 293.*

Νικόλαος Ρομάνοφ—*βλ.* Νικόλαος Β΄ (Ρομάνοφ).

Νογκίν, Β. Π. (1878-1924)—μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898, ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης, μπολσεβίκος. Μετά τή νίκη τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἔγινε μέλος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων σάν Λαϊκός ἐπίτροπος 'Εμπορίου καί Βιομηχανίας. Τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἦταν ὀπαδός τῆς δημιουργίας κυβέρνησης συνασπισμοῦ μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων καί ἀφοῦ δήλωσε ὅτι διαφωνεῖ μέ τήν πολιτική τοῦ Κόμματος, ἀποχώρησε ἀπό τήν ΚΕ καί ἀπό τήν κυβέρνηση. 'Αργότερα ἀναγνώρισε τά λάθη του, ἐργαζόταν σέ ὑπεύθυνη σοβιετική καί οἰκονομική δουλιά: ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εργασίας, μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, πρόεδρος τῆς διοίκησης τοῦ Πανρωσικοῦ ὑφαντουργικοῦ συνδικάτου.—*403.*

Νόμπς (Nobs), *Ἔρνστ* (1886-1957)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ 'Ελβετικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. 'Από τό 1915 ἦταν διευθυντής τοῦ ὀργάνου του, τῆς ἐφημερίδας «Volksrecht» («Λαϊκό Δίκαιο»). Τόν καιρό τοῦ

παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου στήν ἀρχή ἀνῆκε στούς διεθνιστές. Τό 1917 ἀκολούθησε κεντριστικές-πασιφιστικές θέσεις. Στή δεκαετία 1920-1930 πέρασε στή δεξιά πτέρυγα τῆς ἑλβετικῆς σοσιαλδημοκρατίας, πάλευε ἐνάντια στό ἑλβετικό καί στό διεθνές κομμουνιστικό κίνημα. Στά 1919-1943 ἦταν ἐθνικός σύμβουλος. Στά 1943-1951 μέλος τοῦ Ἑνωσιακοῦ Συμβουλίου. Τό 1949 ἔγινε πρόεδρος τῆς Ἐλβετίας.—*292.*

Ντάβιντ (David), *Ἔντουαρντ* (1863-1930)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀναθεωρητής, οἰκονομολόγος. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ περιοδικοῦ τῶν γερμανῶν ὀπορτουνιστῶν «Socialistische Monatshefte» («Μηνιαία Σοσιαλιστική Ἐπιθεώρηση»). Τό 1903 ἔβγαλε τό βιβλίο «Ὁ σοσιαλισμός καί ἡ ἀγροτική οἰκονομία», πού ὁ Β. Ι. Λένιν τό χαρακτήρισε σάν «τό κυριότερο ἔργο τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ στό ἀγροτικό ζήτημα». Ἀπό τό 1903 βουλευτής τοῦ Ράιχσταγκ. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Τό 1919 μπῆκε στήν πρώτη κυβέρνηση συνασπισμοῦ τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας, στά 1919-1920 χρημάτισε ὑπουργός Ἐσωτερικῶν, στά 1922-1927 κυβερνητικός ἀντιπρόσωπος στό Ἔσσεν. Ὑποστήριζε τίς ρεβανσιστικές ἐπιδιώξεις τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, κρατοῦσε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ.—*103.*

Ντάν (Γκούρβιτς), Φ. Ι. (1871-1947)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῶν μενσεβίκων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἦταν ἐπικεφαλῆς μιᾶς ὁμάδας λικβινταριστῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ τῆς πρώτης περιόδου, ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καταπολεμοῦσε τή Σοβιετική ἐξουσία. Στίς ἀρχές τοῦ 1922 ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό σάν ἐχθρός τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους.—*106, 287.*

Ντέμπς (Debs), *Γιούτζιν Βίκτορ* (1855-1926)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῶν ΕΠΑ, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος πού ἀποτέλεσε τό βασικό πυρήνα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τό ὁποῖο διαμορφώθηκε στά 1900-1901. Ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Κόμματος αὐτοῦ. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις, ἐπέκρινε τήν προδοσία τῶν σοσιαλσωβινιστῶν, ἔκανε προπαγάνδα ἐνάντια στήν εἴσοδο τῶν ΕΠΑ στόν πόλεμο. Ὁ Ντέμπς χαιρέτισε τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Τό 1918 καταδικάστηκε σέ 10 χρόνια φυλακή γιά ἀντιϊμπεριαλιστική προπαγάνδα, ὅμως τό 1921 ἀμνηστεύτηκε.—*59, 106, 456, 486.*

Ντοῦτοφ, Α. Ι. (1864-1921)—συνταγματάρχης τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, ἀρχηγός τῶν κοζάκικων στρατευμάτων τοῦ Ὄρενμπουργκ· ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς κοζάκικης ἀντεπανάστασης. Ἀμέσως μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὀργάνωσε μαζί μέ τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους στό Ὄρενμπουργκ τήν «Ἐπιτροπή σωτηρίας τῆς πατρίδας

Π

Ρ

Σ

Τ

1919 μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ νομοῦ Βεσιεγκόνσκ τοῦ κυβερνείου Τβέρ, ἦταν διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τοῦ Βεσιεγκόνσκ» καί τῆς ἐφημερίδας «Κράσνι Βεσιεγκόνσκ». Πῆρε ἐνεργό μέρος στόν ἐμφύλιο πόλεμο σάν διοικητής ταξιαρχίας καί μεραρχίας τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, στά ἐπόμενα χρόνια κατεῖχε ἀνώτατες διοικητικές θέσεις σέ μιά σειρά στρατιωτικά ἱδρύματα. 'Από τό 1955 ἀντιστράτηγος τοῦ Σοβιετικοῦ στρατοῦ σέ ἀποστρατεία· ἀσχολοῦνταν μέ φιλολογική ἐργασία.—*407, 408.*

Τρότσκι (Μπρονστέιν), Λ. Ντ. (1879-1940)—μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1897, μενσεβίκος. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, καλυπτόμενος πίσω ἀπό τή μάσκα τῆς «μή συμμετοχῆς σέ φράξιες», στήν οὐσία ὑπεράσπιζε τίς θέσεις τῶν λικβινταριστῶν. Τό 1912 ἦταν ὀργανωτής τοῦ ἀντικομματικοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Όταν γύρισε ἀπό τό ἐξωτερικό, μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917, μπῆκε στήν ὁμάδα τῶν μεζραγιόντσι καί μαζί μ'αὐτούς στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἔγινε δεκτός στό Μπολσεβίκικο κόμμα, ὡστόσο, ὁ Τρότσκι δέν πέρασε στίς θέσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί ἔκανε κρυφή καί ἀνοιχτή πάλη ἐνάντια στό λενινισμό, ἐνάντια στήν πολιτική τοῦ κόμματος.

Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔγινε Λαϊκός ἐπίτροπος 'Εξωτερικῶν, Λαϊκός ἐπίτροπος Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν, πρόεδρος τοῦ 'Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας, ἦταν μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ καί μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό 1918 ἦταν ἀντίπαλος τῆς λενινιστικῆς γραμμῆς στό ζήτημα τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, στά 1920-1921 ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπολίτευσης στή συζήτηση γιά τά συνδικάτα, ἀπό τό 1923 ἔκανε λυσσαλέα φραξιονιστική πάλη ἐνάντια στή γενική γραμμή τοῦ Κόμματος, ἐνάντια στό λενινιστικό πρόγραμμα οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὑποστήριζε τή συνθηκόλογη θεωρία ὅτι εἶναι ἀνέφικτη ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ. Τό Κομμουνιστικό κόμμα, ἀφοῦ ξεσκέπασε τόν τροτσκισμό σάν μικροαστική παρέκκλιση στό Κόμμα, τόν σύντριψε ἰδεολογικά καί ὀργανωτικά. Τό 1927 ὁ Τρότσκι διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα, τό 1929 ἀπελάθηκε ἀπό τήν ΕΣΣΔ γιά τήν ἀντισοβιετική του δράση καί τό 1932 τοῦ ἀφαιρέθηκε ἡ σοβιετική ὑπηκοότητα. 'Ο Τρότσκι, βρισκόμενος στό ἐξωτερικό καί ὄντας ἄσπονδος ἐχθρός τοῦ λενινισμοῦ, συνέχισε τήν πάλη του ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος καί στό Κομμουνιστικό κόμμα, ἐνάντια στό διεθνές κομμουνιστικό κίνημα.—*86, 113, 145, 165, 478.*

Τουράτι (Turati), *Φιλίππο* (1857-1932)—παράγοντας τοῦ ἰταλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ 'Ιταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἡγέτης τῆς δεξιᾶς, ρεφορμιστικῆς πτέρυγάς του. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. 'Απέναντι στήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση. Μετά τή διάσπαση τοῦ 'Ιταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (1922) ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ ρεφορμιστικοῦ 'Ενωτικοῦ Σοσιαλιστικοῦ

φέας μέ ταλέντο, φλογερή ρήτορας καί προπαγανδίστρια. Μαζί μέ τή Ρ. Λούξεμπουργκ, τόν Φ. Μέρινγκ καί τόν Κ. Λῆμπκνεχτ ἡ Κ. Τσέτκιν ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στήν πάλη ἐνάντια στόν Μπέρνσταϊν καί στούς ἄλλους ὀπορτουνιστές. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὑπεράσπιζε τίς θέσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ διεθνισμοῦ, πάλευε ἐνάντια στό σοσιαλσωβινισμό. Τό 1916 μπῆκε στήν ὁμάδα «Διεθνής» πού σύντομα μετονομάστηκε «Σπάρτακος», καί μετά σέ «Ἕνωση τοῦ Σπάρτακου». Ἦταν ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς Διεθνοῦς Γυναικείας Γραμματείας της. Ἀπό τό 1924 ἡ Κ. Τσέτκιν ἦταν μόνιμος πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Διεθνοῦς Ἐργατικῆς Βοήθειας (ΔΕΒ).—*455.*

Τσιτσέριν, Γκ. Β. (1872-1936)—σοβιετικός κρατικός παράγοντας, ἐπιφανής διπλωμάτης. Ἀπό τό 1904 ὥς τό 1917 βρισκόταν στό ἐξωτερικό, ὅπου τό 1905 μπῆκε στό ΣΔΕΚΡ. Στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης ἦταν ὀπαδός τοῦ μενσεβικισμοῦ, στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου διεθνιστής. Στά τέλη τοῦ 1917 πέρασε στίς θέσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί τό 1918 μπῆκε στό ΚΚΡ (μπ). Ἀπό τό 1918 ὥς τό 1930 Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν, ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν σοβιετικῶν ἀντιπροσωπειῶν στίς διεθνεῖς διασκέψεις τῆς Γένουας καί τῆς Λωζάννης. Ἦταν μέλος τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Στό XIV καί XV συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ.—*184.*

Χ

Χάαζε (Haase), *Οὔγκο* (1863-1919)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ὀπορτουνιστής. Τό 1911 ἐκλέχτηκε πρόεδρος τῆς Διοίκησης τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Βουλευτής τοῦ Ράϊχσταγκ στά 1897-1907 καί στά 1912-1918. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Ἀνεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατιοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Ὁ Λένιν ἀποκαλοῦσε τόν Χάαζε καί τούς ἄλλους ἡγέτες τοῦ Κόμματος τῶν γερμανῶν «ἀνεξάρτητων» «λακέδικες ψυχές, δογματιστές, δειλούς, ἄβουλους συνεργούς τῆς ἀστικῆς τάξης καί ρεφορμιστές» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 29ος, σελ. 520). Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία ὁ Χάαζε ἔγινε μέλος τοῦ λεγόμενου Συμβουλίου τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων, πού ἐφάρμοζε πολιτική κατάπνιξης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.—*203, 292, 298, 350.*

Χέντερσον (Henderson), *Ἄρτουρ* (1863-1935)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος καί τοῦ ἀγγλικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Στά 1908-1910 καί στά 1914-1917 ἦταν πρόεδρος τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας τῶν ἐργατικῶν. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦλθε στή Ρωσία γιά νά προπαγανδίσει τή συνέχιση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Τό 1919 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς Διεθνοῦς τῆς Βέρνης (II), ἀπό τό 1923 πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(29 τοῦ 'Ιούλη 1918—12 τοῦ Μάρτη 1919)

1918

'Ιούλης, 29. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας.

῾Ο Λένιν σέ τηλεγράφημα πρός τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν, ἔκτακτο ἐπίτροπο γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Καυκάσου καί πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τοῦ Μπακοῦ, γράφει ὅτι ὁποιαδήποτε δράση τῶν ντασνάκι στό Μπακού κατά τῆς κεντρικῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, θά θεωρεῖται ἐξέγερση καί ὑπόσχεται νά πάρει μέτρα γιά τήν ἀποστολή στρατοῦ στό Μπακού.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν ἀπογραφή τῶν στρατευσίμων, γιά τήν κλήση στήν ὑπηρεσία τῶν πρώην ἀξιωματικῶν, τῶν γιατρῶν, νοσοκόμων, φαρμακοποιῶν καί στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων, γιά τήν παράδοση στή διάθεση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Στρατιωτικῶν τῆς δημόσιας περιουσίας, τῆς κατάλληλης γιά τίς στρατιωτικές ἀνάγκες, τό ζήτημα τῆς χορήγησης 300 ἑκατομ. ρουβλιῶν γιά στρατιωτικές δαπάνες ἀναγκαῖες στήν πάλη κατά τῆς ἀνταρσίας τῶν λευκῶν τσέχων καί τῆς ἀγγλογαλλικῆς ἐπέμβασης καί ἄλλα ζητήματα.

'Ιούλης, 30. ῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τό φιλλανδό σοσιαλδημοκράτη δημοσιογράφο Γ. Κ. Λάτουκκα γιά τήν κατάσταση στή Φιλλανδία.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι συνέδριο τῶν προέδρων τῶν Σοβιέτ τῶν κυβερνείων καί τῶν ὑπεύθυνων τῶν διευθύνσεων διοίκησης τῶν 'Εκτελεστικῶν 'Επιτροπῶν τῶν κυβερνείων. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· κάνει προσθῆκες καί διορθώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς παράδοσης τῶν ἐργαστηρίων τοῦ Παράτ (κυβερνεῖο Καζάν) στή διάθεση τοῦ 'Επι-

τροπάτου Ναυτικῶν γιά τίς ἐργασίες τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ πολεμικοῦ στολίσκου τοῦ Βόλγα. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο καταλόγου ἀνέγερσης μνημείων γιά τίς μεγάλες φυσιογνωμίες τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς ἐπιστήμης, τῆς λογοτεχνίας καί τέχνης, τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις τῶν σιδηροδρομικῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούλης, 31. Ὁ Λένιν γράφει βεβαίωση γιά τό φιλλανδό κομμουνιστή, ἐργάτη Ἔϊνο Ράχια, μέ τήν ὁποία βεβαιώνει ὅτι τόν Ράχια τόν ξέρει προσωπικά καί ὅτι «σάν παλιός καί πολύ ἔμπιστος κομματικός σύντροφος, εἶναι ἄξιος *ἀπόλυτης* ἐμπιστοσύνης».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὑποβάλει γιά ἔγκριση σχέδιο ἔκκλησης τοῦ ΣΛΕ «Πρός τούς ἐργαζόμενους τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἰταλίας καί τῆς Ἰαπωνίας» ἀπό ἀφορμή τήν ἐπέμβαση πού εἶχε ἀρχίσει κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς χορήγησης χρημάτων γιά τήν ἐπεξεργασία καί τή χρησιμοποίηση σάν καύσιμη ὕλη τῶν σχιστόλιθων τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης, τό σχέδιο διατάγματος πού ἀφορᾶ τή συγκέντρωση ξυλείας γιά τίς ἀνάγκες τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τό ζήτημα τῆς προμήθειας σιτηρῶν μέσω συνεταιρισμῶν κ.ἄ.

Τέλος τοῦ Ἰούλη – ἀρχές τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ Γ. Μ. Λάριν, τοῦ ἀναθέτει νά γράψει μιά ἐκλαϊκευτική μπροσούρα γιά τό χαρακτήρα τῆς δράσης τοῦ ΑΣΛΟ καί γιά τή συμμετοχή σ'αὐτό τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων.

Ἀρχές τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ ὁμάδα κομμουνιστῶν τῆς Πετρούπολης πού κατευθύνονταν στό Ἀνατολικό μέτωπο.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Γ. Μ. Λάριν, ὅπου ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη τῆς ἐπείγουσας προετοιμασίας τῶν ὑποδειγμάτων νέων σοβιετικῶν χρημάτων.

Αὔγουστος, 1. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου Π. Α. Κόμποζεφ, Κ. Χ. Ντανισέβσκι, Κ. Α. Μεχανόσιν καί Φ. Φ. Ρασκόλνικοφ, τούς παρακαλεῖ νά δόσουν ἐκτίμηση τῆς δουλιᾶς τοῦ διοικητῆ τοῦ μετώπου Ι. Ι. Βατσέτις καί τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν ἡγετῶν, τονίζει τή σπουδαιότητα τῆς γρήγορης κατάπνιξης τῆς ἀνταρσίας τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος.

Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν

Γκ. Β. Τσιτσέριν τά ζητήματα πού ἔβαλε σέ τηλεγράφημά του ὁ πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στό Βερολίνο Α. Α. Ἰόφφε καί πού ἀφοροῦν τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις μέ τή Γερμανία.

Αὔγουστος, 2. Ὁ Λένιν ἐπεξεργάζεται τίς θέσεις γιά τό ἐπισιτιστικό ζήτημα: διατυπώνει δυό παραλλαγές τοῦ σχεδίου τῶν θέσεων, γράφει τίς θέσεις, τίς θεωρεῖ μετά τή δακτυλογράφηση καί κάνει διορθώσεις· ἔπειτα τίς στέλνει στά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα Ἐπισιτισμοῦ, Γεωργίας, Οἰκονομικῶν, Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας καί στό ΑΣΛΟ μέ τήν ἐντολή «νά σπεύσουν νά συζητήσουν καί νά θεωρήσουν» τά προτεινόμενα στίς θέσεις μέτρα γιά νά παρθοῦν ἀποφάσεις πάνω σ'αὐτές ὥς τίς 2 καί 3 τοῦ Αὐγούστου στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Ὁ Λένιν βγάζει ἀποχαιρετιστήριο λόγο στούς διαφωτιστές ἀπό τό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων τῆς Μόσχας πού πηγαίνουν στό Ἀνατολικό μέτωπο.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο πάνω στό θέμα «Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία σέ κίνδυνο» στίς συγκεντρώσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ συντάγματος Βαρσοβίας, τῶν συνοικιῶν Ζαμοσκβορέτσιε, Μπουτίρκι καί στίς συγκεντρώσεις τῶν κόκκινων στρατιωτῶν στή Χοντίνκα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· ἀνακοινώνει τίς θέσεις πού ἐπεξεργάστηκε γιά τό ἐπισιτιστικό· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης ἀπ'ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τούς κανόνες εἰσαγωγῆς στά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τῆς ΣΟΣΔΡ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς χορήγησης στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ναυτικῶν χρημάτων γιά τό σχηματισμό καί τή δράση τοῦ ναυτικοῦ στολίσκου τοῦ Βόλγα, τό σχέδιο διατάγματος πού ἀφορᾶ τήν κλήση γιά ὑποχρεωτική στρατιωτική θητεία τῶν προσώπων πού ὑπηρέτησαν στό στρατό σάν ὑπαξιωματικοί καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 3. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τόν ἀρχιτέκτονα Ν. Ντ. Βινογκράντοφ, τοῦ ἀναθέτει νά διεξάγει ἐργασίες γιά νά ἀφαιρεθοῦν τά μνημεῖα τῶν παραγόντων τῆς τσαρικῆς ἐποχῆς καί νά στηθοῦν μνημεῖα «τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ καί τῶν ἡρώων του».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Α. Α. Ἰόφφε γιά τήν πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἀπέναντι στίς χῶρες τῆς Ἀντάντ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου

τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διαταγμάτων γιά νά διατηρήσουν οἱ ἐργάτες πού φεύγουν στό μέτωπο τίς θέσεις τους καί τό μέσο μισθό τους, γιά τή συμμετοχή στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων (μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Λένιν) καί ἄλλα ζητήματα.

Στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης ὁ Λένιν ἀλληλογραφεῖ μέ τόν ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν Ι. Ε. Γκουκόβσκι γιά τή δουλιά τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ, τονίζει τήν ἀνάγκη τῆς ἐνίσχυσης τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Οἰκονομικῶν μέ στελέχη, καθώς ἐπίσης καί μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Επισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐξασφάλισης μέ τρόφιμα τῆς Μόσχας καί τῶν κυβερνείων πού λιμοκτονοῦν.

Αὔγουστος, 4. 'Ο Λένιν δίνει ἐντολή νά συλληφθοῦν οἱ δωρολῆπτες ἀπό τό πολιτικό 'Επιτροπάτο τῆς πόλης Σέρπουχοφ.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συνεχίζεται ἡ συζήτηση τῶν διαταγμάτων πού ἐπεξεργάστηκε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Λένιν: τοῦ διατάγματος γιά τά ἀποσπάσματα συγκομιδῆς καί ἐπίταξης τῆς συγκομιδῆς καί τόν κανονισμό γιά τά ἀποσπάσματα ἐπισιτισμοῦ πού δροῦν στίς σιδηροδρομικές καί θαλάσσιες γραμμές.

Αὔγουστος, 5. 'Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν ἐκπρόσωπο τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τῆς πόλης 'Ελέτς (κυβερνείου 'Οριόλ) Κ. Γκρόντνιερ γιά τήν πολιτική ἀπέναντι στούς ἀριστερούς ἐσέρους, ρωτᾶ τόν Γκρόντνιερ γιά τή σοδιά στό νομό 'Ελέτς καί τά σχέδια συγκομιδῆς καί κατανομῆς της· στό τέλος τῆς συζήτησης ὑπόσχεται νά γράψει γράμμα πρός τούς ἐργάτες τοῦ 'Ελέτς.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· κάνει προσθῆκες καί συντακτικές διορθώσεις στό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὑποχρεωτική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στίς ἀγροτικές σιτοπαραγωγικές περιοχές· γράφει σημειώσεις πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τόν καθορισμό σταθερῶν τιμῶν στά σιτηρά. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης οἱ ἐκθέσεις γιά τήν ὀργάνωση καί τή δράση τῶν ἀγροτικῶν κομμούνων καί γιά τό δυνάμωμα τῆς δουλιᾶς τῶν ἀποσπασμάτων ἐπισιτισμοῦ στό νομό 'Ελέτς.

Αὔγουστος, 6. 'Ο Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τοῦ 'Ελέτς».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συνεχίζεται ἡ συζήτηση τῶν σχεδίων διαταγμάτων γιά τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης καί ἄλλα ζητήματα.

Πρῶτο 15θήμερο τοῦ Αὐγούστου, ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Αὐγούστου.

῾Ο Λένιν γράφει τήν ἔκκληση «Σύντροφοι-ἐργάτες! Βαδίζουμε πρός τήν τελική, τήν ἀποφασιστική μάχη!»

῾Ο Λένιν ἀκούει τήν ἔκθεση τοῦ μέλους τοῦ ᾿Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ ᾿Ανατολικοῦ μετώπου Κ. Χ. Ντανισέβσκι γιά τίς αἰτίες τῆς πτώσης τοῦ Καζάν.

Αὔγουστος, 7.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: τά σχέδια τῶν διαταγμάτων γιά τήν ὑλική ἐξασφάλιση τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καί τῶν οἰκογενειῶν τους, γιά τά δικαιώματα καί τίς ὑποχρεώσεις τοῦ Ρωσικοῦ ᾿Ερυθροῦ Σταυροῦ, γιά τόν τρόπο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ κοινωνικῆς ἀσφάλισης στίς περιπτώσεις ἀνεργίας καί ἀσθένειας, ἡ ἀπόφαση τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἀπαγόρευση φορολογίας τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων καί τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων μέ ἔκτακτους ἤ ἐφάπαξ φόρους, ὁ τρόπος κατάρτισης τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 8.

῾Ο Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ προτάσεις γιά τήν ὀργάνωση καί τό δυνάμωμα τῆς δράσης τῶν ἀποσπασμάτων συγκομιδῆς.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό σχέδιο τοῦ κανονισμοῦ γιά τό ΑΣΛΟ καί ἄλλα ζητήματα.

᾿Αργότερα ἀπό τίς 8 τοῦ Αὐγούστου.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου ᾿Επισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί προς τά ἄλλα μέλη τοῦ Συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διαταγμάτων σχετικά μέ τό ἐπισιτιστικό ζήτημα, τονίζει ὅτι τό κύριο καθῆκον τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου ᾿Επισιτισμοῦ εἶναι νά ξεσηκώσει τίς ἐργατικές μάζες στήν πάλη γιά τό ψωμί.

Αὔγουστος, 9.

῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν πρόεδρο τῆς ΠΕΕ Γ. Χ. Πέτερς γιά τήν κατάσταση στό Νίζνι-Νόβγκοροντ

ἀπ᾿ἀφορμή τίς πληροφορίες γιά ἀντεπαναστατική συνωμοσία· γράφει γράμμα πρός τό Σοβιέτ Νίζνι-Νόβγκοροντ μέ τήν πρόταση νά παρθοῦν ἔκτακτα μέτρα κατά τῆς ἑτοιμαζόμενης ἐξέγερσης.

῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν καθοδηγητή τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ στό Βορά Μ. Σ. Κέντροφ καί τό μέλος τῆς ἐπιτροπῆς Α. Β. ῎Εϊντουκ, πού ἦλθαν ἀπό τή Βόλογκντα μέ τήν παράκληση νά δοθεῖ βοήθεια στό μέτωπο τοῦ ᾿Αρχάνγκελσκ· στήν ἀναφορά τοῦ ῎Εϊντουκ γιά τίς ἀνάγκες τοῦ μετώπου ὁ Λένιν γράφει ἐντολή πρός τό ᾿Ανώτατο Στρατιωτικό Συμβούλιο νά ἐκπληρωθεῖ ἀμέσως ἡ ἀναγραφόμενη στό σημείωμα παράκληση.

῾Ο Λένιν τηλεγραφεῖ στή Βόλογκντα πρός τά ὑπεύθυνα στελέχη τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ κυβερνείου ᾿Αρχάνγκελσκ (Α. Ντ. Μετέλιεφ κ.ἄ.) ὅτι πρέπει νά παραμείνουν στήν Βόλογκντα γιά τήν προετοιμασία τῆς ἄμυνας τῆς πόλης καί τήν πάλη κατά τῆς ἀντεπανάστασης.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο σέ συγκέντρωση τῆς συνοικίας Σοκόλνικι μέ θέμα: «῾Ο πέμπτος χρόνος τοῦ παγκόσμιου μακελειοῦ».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ αὔξηση τοῦ παιδικοῦ σιτηρεσίου στίς περιοχές πού λιμοκτονοῦν, τά μέτρα πού πῆρε ἡ Διεύθυνση καυσίμων τοῦ ΑΣΛΟ γιά τόν καθορισμό αὐστηρότατου ἐλέγχου στή συγκέντρωση καυσόξυλων πού ἔκανε τό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Συγκοινωνιῶν, κ.ἄ.

Αὔγουστος, 10. ῾Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τό μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Πένζα τοῦ ΚΚΡ (μπ) Β. Β. Κουράγεφ γιά τήν ἀνάγκη καταστολῆς μέ τόν πιό δραστήριο, ταχύ καί ἀμείλικτο τρόπο τῆς ἀνταρσίας τῶν κουλάκων στό κυβερνεῖο Πένζα.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων: ὑποβάλλει γιά συζήτηση τήν ἔκθεση τῆς Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ὀργάνωση τῶν κρατικῶν ἐργοστασίων μηχανοκατασκευῶν. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση Πολυτεχνείου στό ᾿Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί ἄλλα ζητήματα.

Στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης ὁ Λένιν ἀνταλλάσσει σημειώματα μέ τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τά μέτρα πού εἶναι ἀπαραίτητα νά παρθοῦν πρός ἐξασφάλιση τῆς συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν.

Αὔγουστος, 11. ῾Ο Λένιν ὑπογράφει τίς ὁδηγίες πρός τό ᾿Ανώτατο

Στρατιωτικό Συμβούλιο γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ 'Ανατολικοῦ μετώπου.

Αὔγουστος, 12. Ὁ Λένιν σέ τηλεγράφημά του πρός τόν πρόεδρο τοῦ Προεδρείου τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Πένζα Α. Ε. Νίνκιν συμβουλεύει νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν καταστολή τῆς ἀνταρσίας τῶν κουλάκων γιά τήν κατάσχεση τῶν σιτηρῶν τῶν πλουσίων καί γιά τό δυνάμωμα τῆς ἐξουσίας τῆς φτωχολογιᾶς στή ζώνη κοντά στό μέτωπο.

Ὁ Λένιν στέλνει τηλεγράφημα πρός τόν Μ. Σ. Κέντροφ στή Βόλογκντα μέ τήν ἐντολή νά ὀργανώσει μέ κάθε θυσία τήν ἄμυνα τῆς Κότλας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· ἀνακοινώνει τόν ἡρωικό θάνατο τοῦ διοικητῆ ὁμάδας στρατιῶν στό τσεχοσλοβακικό μέτωπο Γ. Γιοῦντιν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση γιά τή δράση τῆς 'Εκφορτωτικῆς ἐπιτροπῆς στή Μόσχα, τό σχέδιο πρότυπου συμβολαίου ἐκχωρήσεων μέ τούς ξένους καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 12 ἤ 13. Ὁ Λένιν τηλεγραφεῖ στόν Β. Β. Κουράγεφ στήν Πένζα καί τόν παρακαλεῖ νά τοῦ γνωρίσει τί μέτρα παίρνονται κατά τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων· τονίζει ὅτι «ἔχει ἐξαιρετική σπουδαιότητα ἡ συγκέντρωση καί δημοσίευση στοιχείων γιά τή συμμετοχή τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στήν ἐξέγερση τῶν κουλάκων».

Αὔγουστος, 14. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς ἔγκρισης τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐπιτροπῆς παροχῆς βοήθειας πρός ὅλα τά θύματα τῆς λευκοφρουρίτικης ἀνταρσίας στό Γιαροσλάβλ, ἡ αἴτηση ἐπιχορήγησης τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εσωτερικῶν γιά τήν πάλη κατά τῆς χολέρας, τά σχέδια διαταγμάτων γιά τά ἔσοδα καί ἔξοδα τῶν τοπικῶν Σοβιέτ, γιά τή φορολογία τῶν ἐπιχειρήσεων πρός ἐνίσχυση τοῦ ταμείου ὑλικῆς ἐξασφάλισης τῶν οἰκογενειῶν τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, τό ζήτημα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου κ.ἄ.

Αὔγουστος, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διαταγμάτων πού ἀφοροῦν τήν πρόσκληση στρατευσίμων, τήν ἐπιστράτευση ὁρισμένων ἐργοστασίων μέ σκοπό νά δουλέψουν γιά τίς στρατιωτικές ἀνάγκες καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 16. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό 'Ελέτς πρός τόν

Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά, στό ὁποῖο τονίζει τήν ἀνάγκη «νά ὀργανωθεῖ ἡ δουλιά ἔτσι, ὥστε σέ ὅλες κατά σειρά τίς ἐπαρχίες νά συγκεντρωθοῦν καί νά μεταφερθοῦν ὅλα χωρίς ἐξαίρεση τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν».

῾Ο Λένιν γράφει σχέδιο τηλεγραφήματος πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν γιά τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ᾿Επιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), μιλᾶ πάνω στά ζητήματα τῆς ἐκτύπωσης καί κυκλοφορίας τῶν ἐφημερίδων «Πράβντα» καί «᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» καί γιά τήν ὀργάνωση ὁμάδων συμπαθούντων.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς ᾿Επιτροπῆς γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ τήν Οὐκρανία, τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τό ᾿Επιστημονικοτεχνικό τμῆμα τοῦ ΑΣΛΟ καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 17. ῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν Α. Μ. ᾿Ιγκνάτιεφ σχετικά μέ τό ὄργανο ρύθμισης πυρός τῶν ἀντιαεροπορικῶν πυροβόλων πού αὐτός ἐφεῦρε, τόν στέλνει στόν διευθυντή τοῦ τμήματος ἐπιχειρήσεων τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν Σ. Ι. ᾿Αράλοφ μέ σημείωμα, μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά φροντίσουν γιά τή δημιουργία στόν ᾿Ιγκνάτιεφ συνθηκῶν γιά τή δουλιά του.

῾Ο Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τόν πρόεδρο τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ Ζαντόνσκ (κυβ. Βορόνεζ) Μ. Ρ. Μπόλτιρεφ δίνει ἐντολή νά δράσουν κατά τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο ἐνάντια στήν ἀνταρσία τῶν κουλάκων.

Αὔγουστος, 19. ῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τή γαλλίδα κομμουνίστρια Ζάννα Λαμπούρμπ γιά τή δημιουργία ὀργάνωσης τῶν ἄγγλων καί γάλλων κομμουνιστῶν καί γιά τά καθήκοντα τῆς δράσης τους μέσα στήν περιοχή τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν ἀμερικανό δημοσιογράφο Ρ. Μάινορ, σέ συνέχεια τόν στέλνει στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν μέ σημείωμα μέ τό ὁποῖο τόν παρακαλεῖ νά συζητήσει τήν πρόταση τοῦ Μάινορ νά ἐπισκεφτεῖ μαζί μέ τόν ἄγγλο δημοσιογράφο Φ. Πράις τό ᾿Ανατολικό μέτωπο.

῾Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό Ζντορόβετς (κυβ. ᾿Οριόλ), στό ὁποῖο τονίζει τήν ἀνάγκη νά συνδυαστεῖ

ἡ ἀμείλικτη καταστολή τῆς ἀνταρσίας τῶν κουλάκων καί τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων μέ τή δήμευση ὅλων τῶν σιτηρῶν τῶν κουλάκων.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά γενικά ζητήματα τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή συνένωση ὅλων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς Δημοκρατίας κάτω ἀπό τή διεύθυνση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Στρατιωτικῶν, τό ζήτημα τῆς βοήθειας στά θύματα τῶν λευκοφρουριτῶν καί τῶν ἐπεμβασιῶν, τό σχέδιο προσθήκης στό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ τῆς 28 τοῦ Ἰούνη 1918 γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καί ἄλλα ζητήματα.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 19, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 21 τοῦ Αὐγούστου.

Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τήν πρόεδρο τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς περιοχῆς Πένζα Ε. Μπ. Μπός γιά τήν κατάσταση τοῦ κυβερνείου καί τοῦ μετώπου τῆς 1ης στρατιᾶς, γράφει σημειώματα πρός τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τοῦ κυβερνείου Πένζα.

Αὔγουστος, 20.

Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς ἐργάτες».

Σέ τηλεγράφημα πρός τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ νομοῦ Λίβνι (κυβ. Ὀριόλ) ὁ Λένιν χαιρετίζει τά δραστήρια μέτρα γιά τήν καταστολή τῆς ἀνταρσίας τῶν κουλάκων στό νομό, τονίζει τήν ἀνάγκη νά ὀργανωθεῖ ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ καί νά κατασχεθοῦν τά σιτηρά καί ἡ περιουσία τῶν κουλάκων πού ἔκαναν τήν ἐξέγερση.

Αὔγουστος, 21.

Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς ΚΕΕ τοῦ Τουρκεστάν, μετά τούς στέλνει στό Ἀνώτατο Στρατιωτικό Συμβούλιο μέ σημείωμα, μέ τό ὁποῖο προτείνει νά συζητηθεῖ ἡ αἴτησή τους γιά στρατιωτική βοήθεια.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Ἀστραχάν δίνει ἐντολή νά παρθοῦν μέτρα γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἄμυνας τοῦ Ἀστραχάν.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Β. Ν. Χάρλοφ στό Σαράτοφ μέ τήν ἐντολή νά συγκεντρώσει πιό ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τήν ποσότητα τῶν πλεονασμάτων τῶν σιτηρῶν καί νά δόσει πρίμ σέ ἐκεῖνες τίς ἐπαρχίες πού παρέδοσαν ὅλα τά πλεονάσματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὅπου συζητοῦνται ὁ κανονι-

σμός γιά τή σοβιετική πολιτοφυλακή, τά ζητήματα τῆς χορήγησης χρημάτων στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Υγιεινῆς γιά τά ἀντιεπιδημιακά μέτρα καί στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εμπορίου καί Βιομηχανίας γιά τήν ἀγορά ἐμπορευμάτων, ἡ ἔκθεση δράσης τοῦ κέντρου αὐτοκινήτων καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 22. 'Ο Λένιν συζητᾶ μέ τό γερμανό διεθνιστή Γιάκομπ Ἔκκερτ.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τίς τιμές τῆς πατάτας.

Αὔγουστος, 23. 'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν πολιτικό ἐπίτροπο Τοκμακόφ στό Ντμίτροφ μέ τήν παράκληση νά τόν πληροφορήσουν λεπτομερειακά γιά τήν καταστολή τῆς ἐξέγερσης τῶν κουλάκων στό Ρογκάτσοβο καί ὑποδείχνει νά κατασχεθεῖ ἡ περιουσία τῶν στασιαστῶν κουλάκων καί νά ὀργανωθοῦν 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς.

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγους σέ συγκεντρώσεις τῶν συνοικιῶν Γκοροτσκόι καί Πρέσνια μέ θέμα: «Γιά ποιό πράγμα ἀγωνίζονται οἱ κομμουνιστές (μπολσεβίκοι);».

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό σχέδιο διατάγματος γιά τά βιβλιάρια ἐργασίας, οἱ ἐκθέσεις γιά τά μέτρα πού πῆρε ἡ ΚΔΣ σχετικά μέ τήν καταγραφή τῆς σοδιᾶς τῆς πατάτας, γιά τά μέτρα πού πῆρε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ σχετικά μέ τήν ἐπείγουσα ἀγορά πατάτας, γιά τίς σταθερές τιμές πού ἐπεξεργάστηκε τό ΑΣΛΟ, γιά τό σχέδιο διατάγματος εἴσπραξης φόρου 5% ἀπό τίς ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις, γιά τήν πορεία τῆς ἐθνικοποίησης τῶν ὑπαρχόντων στή ΣΟΣΔΡ ἀποθεμάτων ὑφασμάτων καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 25 ἤ 26. 'Ο Λένιν δέχεται τόν ἐπίτροπο τῆς Λεττονικῆς μεραρχίας πεζικοῦ Κ. Α. Πέτερσον, ὁ ὁποῖος τόν πληροφορεῖ γιά τά σχέδια τῶν συνωμοτῶν, μέ ἐπικεφαλῆς τόν διπλωματικό ἐκπρόσωπο τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Ρ. Λόκκαρτ, κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Αὔγουστος, 26. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων. 'Υποβάλλει πρόταση νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ παράκληση τοῦ ἔκτακτου ἐπιτρόπου τῆς περιοχῆς Μούρμανσκ-Μπελομόρσκ Σ. Π. Νατσάρενους νά τοῦ χορηγηθεῖ 15ήμερη ἄδεια. Στή συνεδρί-

αση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς συμπλήρωσης τοῦ 'Επαναστατικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπιστράτευση στόν Κόκκινο Στρατό τῶν ἐργε τῶν τῶν κυβερνείων 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί Κοστρομά, πού εἶχαν ὑπηρετήσει παλιότερα στό πυροβολικό, στό μηχανικό καί στίς τεχνικές ὑπηρεσίες τοῦ στρατοῦ, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά νά διατηρήσουν οἱ διαφωτιστές πού πηγαίνουν ἐθελοντικά στό μέτωπο τίς θέσεις τους στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, καθώς καί τό μέσο μισθό τους, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν προνομιακή μεταφορά τῶν σιτηρῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Αὔγουστος, 27. 'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά μέ τήν πρόταση νά ὀργανώσει τήν ἀποστολή στό νομό 'Ελέτς ἀποσπασμάτων ἀλωνισμοῦ ἀπό μοσχοβίτες ἐργάτες.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· προτείνει προσθῆκες στό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀπογραφή καί τήν κατανομή τῶν μετάλλων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος πρόσκλησης τῶν ναυτῶν νά ὑπηρετήσουν τή θητεία τους, τά ζητήματα τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας στήν πόλη Γκρόζνι, γιά τή χρηματοδότηση τῆς συγκέντρωσης καυσοξύλων κ.ἄ.

Αὔγουστος, 27 ἤ 28. 'Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν Β. Μ. Σμιρνόφ ἀπ' ἀφορμή τήν ἀναχώρηση τοῦ τελευταίου στή Στοκχόλμη, ὅπου πρόκειται νά δουλέψει στό Γραφεῖο Τύπου τῆς πρεσβείας τῆς ΣΟΣΔΡ.

Αὔγουστος, 28. 'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι Πανρωσικό συνέδριο γιά τήν ἐκπαίδευση.

Αὔγουστος, 29. 'Ο Λένιν συζητᾶ μέ τό φιλλανδό ἐργάτη Γκ. Ρόβιο γιά τήν κατάσταση στή Φιλλανδία.

'Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Μ. 'Αλτφάτερ στό 'Επιτελεῖο τῶν Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν δυνάμεων, ἀπαιτώντας νά τόν πληροφορήσουν μέ σαφήνεια καί ἀκρίβεια γιά τήν προετοιμασία τῆς ἀποστολῆς ὑποβρυχίων στό Βόλγα καί στήν Κασπία θάλασσα.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· κάνει εἰσήγηση γιά τό ζήτημα τῆς κατάρτισης ἀπό τά Λαϊκά 'Επιτροπάτα ἐκθέσεων δράσης τους ἀπό τίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) 1917 κι' ἐδῶ καί ὑποβάλλει σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα αὐτό, πού ἔγραψε ὁ ἴδιος. Στό συνέδριο συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση τῆς 'Επιτροπῆς ἀν-

ταλλαγῆς ἐμπορευμάτων μέ τήν Οὐκρανία, τό σχέδιο νόμου γιά τή συγχώνευση τῆς Διεύθυνσης Στρατιωτικῆς Ὑγιεινῆς μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπιστράτευση τῶν γιατρῶν, τῶν ὀδοντογιατρῶν καί τῶν κτηνιάτρων, τῶν βοηθῶν γιατρῶν, τῶν νοσοκόμων καί τῶν φαρμακοποιῶν, οἱ ἐκθέσεις τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τή συγκέντρωση τῆς πατάτας καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα μέ τό ὁποῖο δίνει ὁδηγίες στούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους γιά τήν κατάρτιση ἀπολογισμῶν δράσης τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) 1917.

Νωρίτερα ἀπό τίς 30 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τόν Ο. Β. Κούουσινεν καί Γ. Σίρολα γιά τή δημιουργία Κομμουνιστικοῦ κόμματος στή Φιλλανδία.

Αὔγουστος, 30. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο σέ συγκέντρωση τῆς συνοικίας Μπασμάννι μέ θέμα «Δυό ἐξουσίες (δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης)».

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο σέ συγκέντρωση τῆς συνοικίας Ζαμοσκβορέτσιε (στό πρώην ἐργοστάσιο Μίχελσον) μέ θέμα «Δυό ἐξουσίες (δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης)». Κατά τήν ἔξοδό του ἀπό τό ἐργοστάσιο ὁ Λένιν τραυματίστηκε ἀπό τήν ἐσέρα τρομοκράτισσα Φ. Καπλάν.

Σεπτέμβρης, 8. Ὁ Λένιν, ἀπαντώντας τηλεγραφικά σέ τηλεγράφημα τοῦ Ἐπιτελείου τῆς 5ης στρατιᾶς τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου, μέ τό ὁποῖο τοῦ εὔχονταν γρήγορη ἀνάρωση, τούς εὐχαριστεῖ γιά τίς εὐχές καί ἐκφράζει τήν πεποίθηση ὅτι οἱ ἀντισοβιετικές ἐκδηλώσεις τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ σώματος, τῶν λευκοφρουριτῶν καί τῶν κουλάκων θά κατασταλοῦν.

Σεπτέμβρης, 11. Ὁ Λένιν χαιρετίζει τή διοίκηση καί τά στρατεύματα τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου μέ τήν εὐκαιρία τῆς κατάληψης τοῦ Καζάν.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 12–οὔτε ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν ἀπαντώντας στήν εἴδηση γιά τήν κατάληψη τοῦ Σιμπίρσκ συγχαίρει ἀπό μέρους ὅλων τῶν ἐργαζομένων τήν 1η στρατιά τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου.

Σεπτέμβρης, 16. Ὁ Λένιν γιά πρώτη φορά μετά τήν ἀνάρωσή του παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ Πανρωσικοῦ συνδικάτου τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων, (Μπάνκ-Τρούντ),

τῆς συνδιάσκεψης περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), τῆς συνεδρίασης τῆς ΠΚΕΕ, τῆς σύνθεσης τοῦ Προεδρείου τοῦ Συμβουλίου Λαϊκῆς οἰκονομίας κ.ἄ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τά μέλη τοῦ Κεντρικοῦ γραφείου τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων τῶν κατεχόμενων περιοχῶν, τονίζει τήν ἀνάγκη νά ἀναπτυχθεῖ πλατειά διαφωτιστική δουλιά ἀνάμεσα στά στρατεύματα κατοχῆς.

Σεπτέμβρης, 17. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Προεδρεῖο τῆς συνδιάσκεψης τῶν προλεταριακῶν πολιτιστικῶν-διαφωτιστικῶν ὀργανώσεων.

Ὁ Λένιν, γιά πρώτη φορά ὕστερα ἀπό τήν ἀσθένειά του, προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται ἡ ἔκθεση τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς γιά τό Τμῆμα ἐφοδιασμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ἐργαλεῖα παραγωγῆς, ἡ διαμαρτυρία τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου ἐνάντια στήν ἐφαρμογή τῶν νέων μισθολογίων τῶν στρατιωτικῶν χωρίς προηγούμενη ἔγκριση ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ἄλλα ζητήματα.

Κατά τή διάρκεια τῆς συνεδρίασης ὁ Λένιν ἀνταλλάσσει σημειώματα μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Ν. Ν. Κρεστίνσκι γιά τή δουλιά τῆς ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίας τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τό φόρο σέ εἶδος.

Σεπτέμβρης, 18. Ὁ Λένιν γράφει τήν ἀκόλουθη ὑποσημείωση στό ἐπίσημο δελτίο γιά τήν κατάσταση τῆς ὑγείας του: «Μέ βάση τό δελτίο αὐτό καί ἐφόσον αἰσθάνομαι καλά, ὑποβάλλω τήν ταπεινή προσωπική μου παράκληση, νά μήν ἐνοχλοῦνται οἱ γιατροί μέ τηλεφωνήματα καί ἐρωτήματα».

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στήν Πετρούπολη μέ τό ὁποῖο χαιρετίζει τούς 400 ἐργάτες πού τελείωσαν τή Σχολή διοικητῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Ὁ Λένιν ἀκούει τήν εἰσήγηση τοῦ Ν. Ντ. Βινογκράντοφ σχετικά μέ τήν ἀνέγερση μνημείων.

Ὁ Λένιν σέ τηλεγράφημα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας Α. Β. Λουνατσάρσκι στήν Πετρούπολη, ἐκφράζει τήν ἀγανάκτησή του γιά τήν ἀδράνεια ὅλων αὐτῶν πού εὐθύνονται γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ προγράμματος προπαγάνδας τῶν μνημείων.

Ὁ Λένιν δέχεται τόν πρόεδρο τῆς νομαρχιακῆς ἐπιτροπῆς Σεργκάτς τοῦ ΚΚΡ (μπ) τοῦ κυβερνείου Νίζνι-Νόβγκοροντ Μ. Ν. Σανάγεφ, συζητᾶ μαζί του

γιά τήν κατάσταση στό χωριό, τόν στέλνει μέ γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά γράψουν καί νά δημοσιεύσουν τίς πληροφορίες τοῦ Σανάγεφ.

Σεπτέμβρης, 19. ῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τό μέλος τοῦ Σοβιέτ Οὐραλίων καί τῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ ΚΚΡ (μπ) Οὐραλίων Α. Π. Σπούντα γιά τόν Β. Κ. Μπλιούχερ καί γιά τήν ἡρωική ἐκστρατεία κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή του τῶν τμημάτων τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐργάτες τῶν Οὐραλίων.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στά συνέδρια τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐφαρμογή τῆς οἰκονομικῆς συμφωνίας μέ τή Γερμανία τῆς 27 τοῦ Αὐγούστου 1918, τό ζήτημα τοῦ τρόπου ἐθνικοποίησης καί διάλυσης τῶν πιστωτικῶν ἱδρυμάτων κ.ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Σεπτέμβρη. ῾Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α. Γκ. Σλιάπνικοφ γιά τήν κατάσταση στό Βόρειο Καύκασο.

Σεπτέμβρης, 20. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Σχετικά μέ τό χαρακτήρα τῶν ἐφημερίδων μας» δημοσιεύεται στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 202.

῾Ο Λένιν γράφει τό γράμμα «Πρός τούς συντρόφους σιδηροδρομικούς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μόσχας-Κιέβου-Βορόνεζ».

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Β. Β. Βορόβσκι στήν Στοκχόλμη, πρός τόν Α. Α. ᾿Ιόφφε στό Βερολίνο καί πρός τόν Γ. Α. Μπέρζιν στή Βέρνη γιά τήν ἀνάγκη τῆς πάλης κατά τοῦ θεωρητικοῦ ἐκχυδαϊσμοῦ τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τόν Κ. Κάουτσκι.

Σεπτέμβρης, 21. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τή φορολογία σέ εἶδος τῶν ἀγροτονοικοκυρέων κάνει ἀριθμητικούς ὑπολογισμούς, γράφει σχέδιο τῆς ὁμιλίας του, παρατηρήσεις στό προσχέδιο καί στίς βασικές θέσεις τοῦ διατάγματος. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς καταγγελίας τῶν συμφώνων πού εἶχε συνάψει ἡ κυβέρνηση τῆς πρώην Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας καί τῆς παράτασης τοῦ χρονικοῦ ὁρίου γιά τήν ἀπώλεια τῆς ρωσικῆς ὑπηκοότητας.

Σεπτέμβρης, 22. ῾Ο Λένιν γράφει τό γράμμα «Πρός τούς Κόκκινους στρατιῶτες πού πῆραν μέρος στήν κατάληψη τοῦ Καζάν».

Σεπτέμβρης, 23. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κάνει ἔκθεση γιά τούς ἀπολογισμούς τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τό ταμεῖο διατροφῆς τῶν παιδιῶν, τό ζήτημα τῆς ἐπιχορήγησης τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν κάλυψη τῶν ἔκτακτων ἀναγκῶν τῶν ἐργοστασίων πού κατασκευάζουν στρατιωτικά εἴδη, τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς γιορτάσιμες μέρες καί ἄλλα ζητήματα.

Σεπτέμβρης, 24 ἤ 25. Ὁ Λένιν πηγαίνει γιά ἀνάπαυση στό Γκόρκι.

Ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τόν ὀλλανδό κομμουνιστή μηχανικό Σ. Ροῦτγκερς, πού ἦλθε ἀπό τίς ΕΠΑ μέσω Ἰαπωνίας καί Σιβηρίας, γιά τό ἐργατικό καί σοσιαλιστικό κίνημα στήν Ἀμερική, στήν Ἰαπωνία καί στήν Ὀλλανδία.

Σεπτέμβρης. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Α. Μ. Γκόρκι.

Ὀχτώβρης, 1. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τούς Γ. Μ. Σβερντλόφ καί Λ. Ντ. Τρότσκι καί προτείνει νά συγκληθεῖ Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἀχτιδικῶν Σοβιέτ καί τῶν συνδικάτων ἀπ᾿ἀφορμή τήν ἄνοδο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Γερμανία, διατυπώνει τίς βασικές θέσεις τῆς ἀπόφασης τῆς συνεδρίασης αὐτῆς.

Ὀχτώβρης, 2. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων.

Νωρίτερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν ἀρχίζει νά ἐργάζεται πάνω στήν μπροσούρα «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι».

Ὀχτώβρης, 9. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι».

Ὀχτώβρης, 10. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν ἤ τόν ἀναπληρωτή του Λ. Μ. Καραχάν μέ τήν παράκληση νά στείλουν στό Βερολίνο (γιά τούς Α. Α. Ἰόφφε, Β. Β. Βορόβσκι καί Γ. Α. Μπέρζιν) 12 ἀντίτυπα τοῦ δημοσιευόμενου στήν «Πράβντα» ἄρθρου «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» καί τό γράμμα του μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά μεταφράσουν τό ἄρθρο καί νά τό ἐκδόσουν σέ ἰδιαίτερο φυλλάδιο.

Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τούς Γκ. Β. Τσιτσέριν καί Λ. Μ. Καραχάν συμφωνεῖ μέ τήν πρότασή τους νά σταλεῖ διακοίνωση πρός τόν πρόεδρο τῶν ΕΠΑ Γ. Οὐίλσων γιά τό ρόλο τῶν ΕΠΑ στήν ὀργάνωση τῆς ἀντισοβιετικῆς ἐπέμβασης καί στήν ὑποδαύλιση τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στή Σοβιετική Ρωσία, διατυπώνει τίς βασικές θέσεις τῆς διακοίνωσης.

'Οχτώβρης, 12. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Προεδρεῖο τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί ἐκφράζει τήν ἀγανάκτησή του γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, μέ τήν ὁποία τό τελευταῖο ἀπαλλασσόταν ἀπό τήν εὐθύνη γιά τή δουλιά τοῦ στολισμοῦ τῆς Μόσχας μέ μνημεῖα παραγόντων τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

"Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 15 τοῦ 'Οχτώβρη. Ὁ Λένιν ἐπιστρέφει ἀπό τό Γκόρκι στή Μόσχα.

'Οχτώβρης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· γράφει προτάσεις γιά τήν ἀπόφαση πού ἀφορᾶ τό ζήτημα τῆς χορήγησης στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ χρηματικῶν μέσων γιά τά ἔξοδα τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή συγκέντρωση τῆς ξυλείας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης καί ἄλλα ζητήματα.

'Οχτώβρης, 16. Ὁ Λένιν συσκέπτεται μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ΙΙ συνεδρίου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος (μπολσεβίκων) τῆς Οὐκρανίας τήν παραμονή τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν του στή Μόσχα.

'Οχτώβρη, 17. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· μιλάει κατά τή συζήτηση τοῦ διατάγματος πού ἀφορᾶ τούς γερμανούς ἄποικους τῆς περιοχῆς Βόλγα.

'Οχτώβρης, 18. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τά μέλη τῆς ὁμάδας «Σπάρτακος» καί ἐκφράζει τίς καλύτερες εὐχές του στούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες διεθνιστές.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση προξενείων, τά ζητήματα τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τή στρατιωτική θητεία ὁρισμένων ἐργατῶν τῶν ἀνθρακωρυχείων, τῆς συγκέντρωσης καυσόξυλων, τό σύμφωνο μέ τή Γερμανία σχετικά μέ

τήν ὑπηκοότητα αὐτῶν πού γεννήθηκαν στήν Κουρλανδία, στήν Ἐσθονία, στή Λιθουανία καί στή Λεττονία, καί ἄλλα ζητήματα.

Ὀχτώβρης, 19. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐθνικοτήτων Σ. Σ. Πεστκόβσκι γιά τήν κομματική δουλιά στίς κατεχόμενες ἀπό τούς γερμανούς περιοχές.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς φορολογίας τῶν ἀγροτονοικοκυρέων μέ φόρο σέ εἶδος μέ τή μορφή ἀφαίρεσης μέρους τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ἡ ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τό ζήτημα τῶν γερμανῶν ἀποίκων καί ἄλλα ζητήματα.

Ὀχτώβρης, 20. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν Ἀνώτατο διοικητή τῶν Ἐνόπλων δυνάμεων τῆς Δημοκρατίας Ι. Ι. Βατσέτις μέ τήν ἐντολή νά πάρει τά πιό δραστήρια μέτρα γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς κατάληψης τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἰζέβσκ καί Βότκιν.

Δεύτερο 15θήμερο τοῦ Ὀχτώβρη, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν γράφει αἴτηση πρός τήν Ἐπιτροπή τοῦ συνδικάτου τῶν σοβιετικῶν δημοσιογράφων μέ τήν παράκληση νά τόν ἐγγράψουν μέλος τοῦ συνδικάτου.

Ὀχτώβρης, 22. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ)*. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τό ἐπικείμενο συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐγκρίνεται νά κάνει ὁ Λένιν εἰσήγηση γιά τά ζητήματα τῆς ἐπετείου τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί γιά τή διεθνή κατάσταση. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης καί ἄλλα ζητήματα.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων· στή συνεδρίαση ψηφίζεται ἡ ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Λένιν.

Ὁ Λένιν γράφει τόν πρόλογο στή δεύτερη ἔκδοση τῆς μπροσούρας του «Τά πολιτικά κόμματα στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου».

---

* Τά ὑλικά τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν περίοδο αὐτή δέν διασώθηκαν ὅλα. Τά πρακτικά πού ἔφτασαν ὥς ἐμᾶς καί αὐτῆς καί τῶν ἑπόμενων συνεδριάσεων (22 καί 25 τοῦ Ὀχτώβρη, 17 καί 19 τοῦ Δεκέμβρη 1918, 16 τοῦ Γενάρη, 4 καί 5 τοῦ Φλεβάρη 1919) δέν γράφουν ποιοί πῆραν μέρος. Ὡστόσο ἡ μελέτη τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς ΚΕ καί ἄλλων ντοκουμέντων δείχνει ὅτι ὁ Λένιν, κατά κανόνα, ἐκτός ἀπό σπάνιες ἐξαιρέσεις, ἔπαιρνε μέρος σέ ὅλες τίς συνεδριάσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· γράφει σημειώσεις γιά τήν ἑπόμενη συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται τά σχέδια διατάγματος καί νόμου γιά τόν ἐφάπαξ ἔκτακτο ἐπαναστατικό φόρο, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὀργάνωση τῶν οἰκονομικῶν τμημάτων τῶν ᾿Εκτελεστικῶν ᾿Επιτροπῶν τῶν Σοβιέτ κυβερνείων καί νομῶν καί ἄλλα ζητήματα.

᾿Οχτώβρης, 23. ῾Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Ι. Β. Στάλιν πού ἦλθε ἀπό τό Τσαρίτσιν γιά τήν κατάσταση στό Νότιο μέτωπο.

῾Ο Λένιν γράφει ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ ΚΚΡ (μπ) τηλεφωνογράφημα πρός τόν Α. Α. ᾿Ιόφφε στό Βερολίνο μέ τήν παράκληση νά διαβιβάσει τούς πιό θερμούς χαιρετισμούς στόν Κάρλ Λῆμπκνεχτ μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἀποφυλάκισής του.

᾿Οχτώβρης, 24. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν τρίγραμμων τουφεκιῶν μέ τά ὁποῖα εἶναι ἐξοπλισμένος ὁ στρατός πού ὑπάγεται στά Λαϊκά ᾿Επιτροπάτα (ἐκτός ἀπό τό ᾿Επιτροπάτο Στρατιωτικῶν), τά φυλάκια καί ἄλλα ἀποσπάσματα καί τμήματα, μέ τουφέκια ἄλλου τύπου, τό ζήτημα τῆς κατάστασης τῶν σιδηροδρόμων καί τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Συγκοινωνιῶν καί στά διάφορα ᾿Επιτροπάτα τῆς Δημοκρατίας, κ.ἄ.

᾿Οχτώβρης, 25. ῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τίς κομματικές ὀργανώσεις τοῦ στρατοῦ, γιά τήν Οὐκρανία κ.ἄ.

᾿Οχτώβρης, 26. ῾Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τούς ἀντιπροσώπους τῶν ὀργανώσεων τῆς Μόσχας πού δέν πρόφτασαν νά ἀγοράσουν σιτηρά μέσα στήν προθεσμία πού εἶχε καθορίσει ἡ ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας γιά τήν ἐλεύθερη μεταφορά $1^1/_2$ πουτιοῦ τροφίμων κατ᾿ἄτομο· σέ συνέχεια τούς στέλνει μέ σημείωμα στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου ᾿Επισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ, μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά τούς βοηθήσει.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων ἀπ᾿ἀφορμή τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης τοῦ Β. Ι. Νιέβσκι σχετικά μέ τήν κατάσταση τῶν σιδηροδρόμων, γράφει σημειώσεις γιά τήν ἀπό-

φαση πάνω στό ζήτημα αὐτό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς ἀκύρωσης τῶν κρατικῶν ὁμολογιῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν ἔκτακτο ἐφάπαξ φόρο, ἡ ἔκθεση γιά τή φορολογία σέ εἶδος τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν καί ἄλλα ζητήματα.

'Οχτώβρης, 27. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ μιά ὁμάδα ἐργατῶν τῆς συνοικίας Βίμποργκ τῆς Πετρούπολης πού πηγαίνει ἀποστολή στό Νότιο μέτωπο, καί οἱ ὁποῖοι τοῦ παραπονοῦνται γιά τή γραφειοκρατία τοῦ Σοβιέτ Μόσχας· τούς στέλνει μέ σημείωμα στό Σοβιέτ Μόσχας, μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά τούς δεχτοῦν ἀμέσως καί νά καταργήσουν τό φορμαλισμό ὅταν δέχονται ἐπισκέπτες στό Σοβιέτ Μόσχας.

'Οχτώβρης, 28. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τό Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας Οὐραλίων στό Πέρμ μέ τήν ἐντολή πρός τή διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου Μπερέζνικοφ νά ἀρχίσει ἀμέσως τίς ἐργασίες γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐργοστασίου ραδίου.

'Οχτώβρης, 29. Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομσομόλ Ρωσίας· γράφει σημείωμα πρός τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ μέ τήν παράκληση νά δοθεῖ ὑλική βοήθεια στήν Ἕνωση τῆς νεολαίας.

Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι γιά τήν ὀργάνωση ἐργατικῆς «ἐπιθεώρησης ἐλέγχου-ἐπίταξης» καί γιά τή χρησιμοποίηση πρός τό σκοπό αὐτό ἐργατῶν τῶν ὀργάνων συγκέντρωσης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διατάγματος γιά τήν παράδοση ἀπό τόν πληθυσμό τῶν κάθε λογῆς ὅπλων καί τοῦ κανονισμοῦ γιά τήν ἵδρυση τμημάτων κατανομῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εργασίας, τά ζητήματα τῶν ἐφάπαξ ἐπαναστατικῶν φόρων πού καθορίζονται ἀπό τά τοπικά Σοβιέτ, γιά τή χορήγηση στό ΑΣΛΟ μέσων πρός κάλυψη τῶν ἐξόδων τῆς συνεχοῦς παραγωγῆς πατάτας κ.ἄ.

'Οχτώβρης, 31. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διατάγματος γιά τήν ὀργάνωση οἰκονομικῶν τμημάτων στίς 'Εκτελεστικές 'Επιτροπές τοῦ Σοβιέτ κυβερνείων καί νομῶν, τοῦ κανονισμοῦ γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις τῶν ἐργαζομένων, τοῦ διατάγματος γιά τή συγχώνευση τοῦ Δημόσιου ταμείου μέ τά ἱδρύματα τῆς

Λαϊκῆς τράπεζας, τοῦ διατάγματος γιά τήν ἵδρυση Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς μεταφορῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Τέλος τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) «Πρός τήν ὁμάδα «Σπάρτακος» στή Γερμανία καί πρός τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας».

Νοέμβρης, 1. Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν Γκ. Α. Μπέρζιν στήν Ἑλβετία τόν πληροφορεῖ ὅτι τοῦ στέλνει ἕνα μέρος τοῦ κειμένου τῆς μπροσούρας «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι», παρακαλεῖ νά δοθεῖ τό γρηγορότερο γιά μετάφραση, ἐνῶ γιά τή γαλλική ἔκδοση τοῦ βιβλίου «Κράτος καί ἐπανάσταση» στόν πρόλογο νά γίνει κριτική ἀπό τόν ἐκδότη στόν Κ. Κάουτσκι καί τόν Ε. Βαντερβέλντε.

Νοέμβρης, 2. Ὁ Λένιν γράφει τό προσχέδιο τῶν θέσεων τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἀκριβή τήρηση τῶν νόμων μέ τήν πρόταση νά τίς ἐγκρίνει κατ᾽ἀρχήν ἡ ΚΕ καί νά δόσει ἐντολή στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά τίς διατυπώσει σέ μορφή διατάγματος.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κάνει ἔκτακτη δήλωση γιά ἔκκληση ἐξονόματος τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ πρός τούς ἐργαζόμενους τῆς Αὐστροουγγαρίας· στήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος τῶν κρατικῶν ἀποθηκῶν γιά τή φύλαξη τῶν ὑφασμάτων καί τῶν ἄλλων ἕτοιμων εἰδῶν γράφει σημειώματα πάνω στό ζήτημα αὐτό καί κάνει διορθώσεις καί προσθῆκες στό σχέδιο ἀπόφασης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς χορήγησης στό ΑΣΛΟ μέσων γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου τῶν ὑφασμάτων, οἱ κανόνες κατάρτισης καί ἐκτέλεσης τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς ΣΟΣΔΡ γιά τό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1919, ὁ προϋπολογισμός ἐσόδων καί ἐξόδων γιά τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1918, τό διάταγμα γιά τή δημιουργία εἰδικοῦ ταμείου ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἡ ἔκθεση γιά τά καύσιμα καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀνάμεσα στίς 2 καί 6 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀνταποκριτή τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «The Manchester Guardian» Φ. Πράις γιά τή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

Νοέμβρης, 3. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ Σοβιέτ Μόσχας στή διαδήλωση πρός τιμήν τῆς Αὐστροουγγρικῆς ἐπανάστασης.

Νωρίτερα ἀπό τίς 5 τοῦ Νοέμβρη. — Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τό μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς 2ης στρατιᾶς τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου Σ. Ι. Γκοῦσεφ, τόν παρακαλεῖ νά διαβιβάσει στούς κόκκινους στρατιῶτες τῆς 2ης στρατιᾶς ὅτι στήν ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης περιμένει τήν ἀναφορά γιά τήν κατάληψη τοῦ Ἰζέβσκ.

Νοέμβρης, 5. — Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό ραδιογράφημα πρός ὅλους τούς στρατιωτικούς ἐπιτρόπους, τούς στρατιωτικούς καθοδηγητές, τούς διοικητές στρατιῶν, πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν ἀπ᾽ἀφορμή τή διακοπή ἀπομέρους τῆς Γερμανίας τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μέ τή Σοβιετική Ρωσία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στό ὁποῖο συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ τρόπου δημοσίευσης τῶν διαταγμάτων καί τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΣΛΕ στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», γιά τήν ἑνοποίηση τῶν ἐκδοτικῶν τῶν διάφορων Ἐπιτροπάτων, γιά τό ταμεῖο διατροφῆς τῶν παιδιῶν κ.ἄ.

Νοέμβρης, 6. — Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ VI Πανρωσικοῦ Ἔκτακτου συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, κοζάκων καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν ἐπέτειο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης στήν πανηγυρική συνεδρίαση τοῦ Πανρωσικοῦ κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων καί τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων Μόσχας καί στή βραδιά τοῦ Ἱδρύματος Προλεταριακῆς κουλτούρας.

Νοέμβρης, 6 ἤ 7. — Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό συλλαλητήριο τῶν ἐργατῶν τοῦ πρώην ἐργοστασίου Μίχελσον.

Νοέμβρης, 7. — Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στά ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῶν Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς στήν πλατεία τῆς Ἐπανάστασης· ἀποκαλύπτει τήν ἀναμνηστική πλάκα τήν ἀφιερωμένη στούς ἀγωνιστές τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης στήν Κόκκινη πλατεία καί ἐκφωνεῖ λόγο.

Ὁ Λένιν μιλάει στή συγκέντρωση-κοντσέρτο τῶν συνεργατῶν τῆς Πανρωσικῆς ἔκτακτης ἐπιτροπῆς.

Ὁ Λένιν σέ τηλεγραφική ἀπάντησή του πρός τόν διοικητή τῆς 2ης στρατιᾶς χαιρετίζει τούς κόκκινους στρατιῶτες γιά τήν κατάληψη τοῦ Ἰζέβσκ καί τούς

συγχαίρει μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

Νοέμβρης, 8. 'Ο Λένιν μιλάει γιά τή διεθνή κατάσταση στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ VI Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν 'Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς τῶν κεντρικῶν κυβερνείων.

Νύχτα τῆς 9 πρός τίς 10 τοῦ Νοέμβρη. 'Ο Λένιν γράφει ἐπεῖγον τηλεγράφημα πρός τίς 'Εκτελεστικές ἐπιτροπές καί τίς Κομματικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων τοῦ 'Οριόλ καί Κούρσκ, καί ἀνακοινώνει ὅτι στή Γερμανία ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση καί ὅτι ἡ ἐξουσία περνᾶ στούς ἐργάτες καί στούς στρατιῶτες, καί ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα γιά νά τά πληροφορηθοῦν αὐτά οἱ γερμανοί στρατιῶτες στήν Οὐκρανία.

Νοέμβρης, 10. 'Ο Λένιν γράφει τό «Τηλεγράφημα πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν πρός ὅλους, πρός ὅλους» καί τηλεφωνογράφημα στήν Πετρούπολη μέ τήν ἀνακοίνωση ὅτι πῆρε εἰδήσεις τή νύχτα τῆς 10 τοῦ Νοέμβρη γιά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία καί παρακαλεῖ νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα γιά νά πληροφορηθοῦν γι'αὐτό ὅλος ὁ πληθυσμός καί οἱ γερμανοί στρατιῶτες σέ ὅλα τά συνοριακά σημεῖα.

'Ο Λένιν, μέ ραδιογράφημα πρός ὅλα τά συνοριακά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν, πληροφορεῖ γιά τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία καί δίνει ἐντολή νά φτάσουν οἱ εἰδήσεις αὐτές ὥς τούς γερμανούς στρατιῶτες, μέ ὅλα τά μέσα πού διαθέτουν.

'Ο Λένιν τελειώνει τήν μπροσούρα «'Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι».

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν τρέχουσα στιγμή κατά τό ἄνοιγμα τῆς λέσχης «'Οχτωβριανή ἐπανάσταση» στήν συνοικία Χαμόβνικι.

'Αργότερα ἀπό τίς 10 τοῦ Νοέμβρη. 'Ο Λένιν γράφει τό παράρτημα II στήν μπροσούρα «'Η προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι»—«"Ενα καινούργιο βιβλίο τοῦ Βαντερβέλντε γιά τό κράτος».

'Ο Λένιν δίνει συνέντευξη στόν ἀμερικανό δημοσιογράφο Ρ. Μάινορ πρίν αὐτός ἀναχωρήσει γιά τή Γερμανία.

Νοέμβρης, 11. 'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τή διεθνή κατάσταση στή

βραδιά πού όργάνωσαν οί κομμουνιστές τῆς Μόσχας στό Μεγάλο θέατρο.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· κάνει ἀνακοίνωση γιά τά ἐπαναστατικά γεγονότα στή Γερμανία. Στή συνεδρίαση συζητεῖται τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τοῦ ᾿Επιτροπάτου Ναυτικῶν γιά τήν ὀργάνωση ἐργασιῶν στά ἐργοστάσια τοῦ ᾿Ιζόρσκ καί τοῦ ᾿Ομπούχοφ καί ἄλλα.

Νοέμβρης, 12. ῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ VI Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἀπό τήν 11η στρατιά τοῦ Βόρειου Καυκάσου Μ. Λεστσίνσκι καί Α. Ι. Γιάκοβλεφ, οἱ ὁποῖοι παρακαλοῦν νά δοθεῖ στή στρατιά βοήθεια σέ πολεμοφόδια καί ὁπλισμό, τούς ρωτᾶ γιά τόν Γκ. Κ. ᾿Ορτζονικίτζε, ὑπόσχεται νά βάλει τήν ἴδια κιόλας μέρα τό ζήτημά τους στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ γράφει τήν παράγραφο «α» καί τό προσχέδιο τῆς παραγράφου «β» τῆς ἀπόφασης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση δράσης τῆς ΠΕΕ, τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν πρόσκληση στό στρατό τῶν γιατρῶν, γιά τήν καταβολή τοῦ μισθοῦ στούς ἐργάτες καί ὑπαλλήλους τῶν ἰδιωτικῶν, τῶν ἐθνικοποιημένων καί τῶν δημόσιων ἐπιχειρήσεων πού προσωρινά βρίσκονται στίς κατεχόμενες περιοχές καί ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 13. ῾Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα στήν Οὐνέτσα (κυβ. Τσερνίγκοφ) πρός τόν πρόεδρο τῆς ὀργάνωσης τοῦ ΚΚΡ (μπ) ᾿Ιβανόφ, μέ τό ὁποῖο τόν εὐχαριστεῖ γιά τό χαιρετιστήριο τῶν ἐκπροσώπων τῶν γερμανῶν ἐπαναστατῶν στρατιωτῶν, τῶν βουλευτῶν τοῦ Σοβιέτ Λιστσίτσενσκ, τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τῆς Οὐνέτσα καί τοῦ διοικητῆ τοῦ συντάγματος Μπογκουνάι Ν. Α. Σόρς, ἐκφράζει τήν εὐχή νά πάρουν μέρος οἱ γερμανοί στρατιῶτες στήν ἀπελευθέρωση τῆς Οὐκρανίας.

῾Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τήν ᾿Επιτροπή κυβερνείου ᾿Οριόλ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν ἐντολή νά ἀνακοινώσουν σέ ὅλα τά συνοριακά μέ τήν Οὐκρανία σημεῖα τό χαιρετιστήριο τηλεγράφημα πού ἔστειλαν ἀπό τήν Οὐνέτσα οἱ ἐπαναστάτες γερμανοί στρατιῶτες, καί νά ἀπευθυνθοῦν πρός τούς γερμανούς στρατιῶτες μέ τήν παράκληση νά βοηθήσουν στήν ἀπελευθέρωση τῆς Οὐκρανίας.

Νοέμβρης, 14. Ἡ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τήν ἀκύρωση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ ὑπογραμμένη ἀπό τούς Λένιν καί Σβερντλόφ δημοσιεύεται στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 246.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κάνει πληροφοριακή ἀνακοίνωση γιά τή διεθνή κατάσταση. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς χρηματοδότησης μέ 500 ἑκατ. ρούβλια τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς ἐφοδιασμοῦ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί μέ 100 ἑκατ. ρούβλια τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας γιά τήν ἀγορά ἀπό τό ἐξωτερικό εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης κ.ἄ.

Νοέμβρης, 15. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό Σέρπουχοφ πρός τόν Ἀνώτατο διοικητή Ι. Ι. Βατσέτις μέ τήν παράκληση «νά δόσει εὐνοϊκή λύση» στό σχέδιο τοῦ Κεντρικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τίς κομμουνιστικές ὀργανώσεις τῶν κατεχόμενων περιοχῶν σχετικά μέ τή δημιουργία Πολωνικοῦ καί Λιθουανικοῦ τάγματος κρούσης.

Νοέμβρης, 16. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κατά τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης γιά τήν ἐκφόρτωση τῶν τραίνων πού ἔρχονται στή Μόσχα γράφει σημείωμα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Μόσχας Λ. Μπ. Κάμενεφ μέ τήν ὑπόδειξη «νά κινητοποιηθοῦν *ὅ λ ο ι* καί μέ τά χέρια νά ξεφορτώσουν τά βαγόνια». Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ὁ προϋπολογισμός τῶν κρατικῶν ἐσόδων καί ἐξόδων γιά τόν Ἰούλη-Δεκέμβρη 1918, τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν προϋπολογισμό τοῦ Ἰούλη-Δεκέμβρη 1918, ἡ ἔκθεση γιά τήν κατανομή τοῦ χαρτιοῦ καί τή μείωση τῆς ἔκδοσης ἐφημερίδων, τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τοῦ Κεντρικοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ Μόσχας γιά τήν ὀργάνωση στρατιωτικῶν καντίνων στά μέτωπα κ.ἄ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 16, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Λένιν δέχεται τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ συνεδρίου τῶν ἐκπροσώπων τοῦ πιστωτικοῦ συνεταιρισμοῦ—μετόχων τῆς Λαϊκῆς (συνεταιριστικῆς) τράπεζας Μόσχας.

Νοέμβρης, 19. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατριῶν.

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τήν πρόταση τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ὑποκαταστήματος Βόρειας περιοχῆς τῆς Λαϊκῆς (Κρατικῆς) τράπεζας νά γιορταστεῖ πανη-

γυρικά ἡ ἐπέτειος τῆς ἔκδοσης τοῦ διατάγματος γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν ἰδιωτικῶν τραπεζῶν, γράφει πάνω στήν πρόταση: «Κατά τή γνώμη μου φτάνουν οἱ γιορτασμοί. *Εἶναι ἀστεῖο!* «Θά γιορτάσουμε» τήν 14 τοῦ Δεκέμβρη μέ μιά καλή, σωστή, ἐπιδέξια, γρήγορη *συγχώνευση* τῆς Συνεταιριστικῆς τράπεζας μέ τήν Κρατική τράπεζα».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἀπόριψη τοῦ σχεδίου διατάγματος πού εἶχε ὑποβάλει τό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Κοινωνικῆς Προνοίας γιά νά παραμείνουν στή δικαιοδοσία του οἱ παιδικοί σταθμοί. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς δημοτικοποίησης καί ἐθνικοποίησης τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό κλείσιμο ἐφημερίδων λόγω οἰκονομίας χαρτιοῦ καί ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 20. ῾Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Πολύτιμες ὁμολογίες τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν».

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση πού ὀργανώθηκε ἀπό τήν ᾿Επιτροπή Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τήν Κομματική ἐπιτροπή τῆς ἀχτίδας Πρέσνια πρός τιμήν του σάν ἀρχηγοῦ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί καθοδηγητῆ τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης.

᾿Αργότερα ἀπό τίς 20 τοῦ Νοέμβρη. ῾Ο Λένιν ἀκούει τήν ἔκθεση τοῦ Μ. Σ. Κέντροφ γιά τή δουλιά τῆς ἐκφόρτωσης στό σιδηροδρομικό κόμβο Μόσχας.

Νοέμβρης, 21. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· ἐπιφέρει προσθῆκες στό σχέδιο διατάγματος «Γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ μέ ὅλα τά εἴδη καί ἀντικείμενα ἀτομικῆς ἀνάγκης καί νοικοκυριοῦ» καί διορθώσεις στό σχέδιο διατάγματος γιά νά ἐπιτραπεῖ στό ᾿Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο νά δαπανήσει 50 ἑκατομ. ρούβλια γιά μέτρα πού συνδέονται μέ τήν ἔκτακτη στρατιωτική κατάσταση στή Λιθουανία, Λευκορωσία καί Πολωνία. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῶν μέτρων ἐξασφάλισης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ αὐτοκίνητα, τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν ὑπηρεσία τῶν Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων καί ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 23. ῾Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τήν εἰδική ἀντιπροσωπεία πού ἔφερε χαιρετιστήριο μήνυμα τῶν λαῶν τῆς ᾿Ινδίας πρός τή Σοβιετική Ρωσία.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς δουλιᾶς τοῦ Κεντρικοῦ συμβουλίου γιά τούς αἰχμαλώτους καί φυγάδες, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπανάληψη τῆς δουλιᾶς τοῦ ἐπισιτισμοῦ στίς περιοχές πού ἀπελευθερώθηκαν ἀπό τήν κατοχή, τά σχέδια διαταγμάτων γιά τίς γιορτάσιμες μέρες καί τίς ἀργίες στή Σοβιετική Δημοκρατία, γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῶν ἀσφαλίσεων στή Ρωσία καί ἄλλα ζητήματα.

Νοέμβρης, 24. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν σιδηροδρομικῶν τοῦ κόμβου Μόσχας.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση γιά τήν «῾Ημέρα τοῦ κόκκινου ἀξιωματικοῦ».

῎Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ Νοέμβρη. ῾Ο Λένιν δέχεται τούς ἀντιπροσώπους τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν στό τμῆμα ᾿Επισιτισμοῦ τοῦ Σοβιέτ Μόσχας.

Νοέμβρης, 26. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Κεντρικοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ Μόσχας.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς ἵδρυσης ᾿Ανώτερης ἐπιτροπῆς τηλεγραφικῶν ἐπικοινωνιῶν, τό διάταγμα γιά τήν ἀναγνώριση τῶν ἐπιστημονικῶν, λογοτεχνικῶν, μουσικῶν καί καλλιτεχνικῶν ἔργων σάν κρατικῶν ἀξιῶν, ὁ γενικός νόμος γιά τίς κατασχέσεις, τό ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ φόρου τῶν 10 δισεκατομμυρίων κ.ἄ.

Νοέμβρης, 27. ῾Ο Λένιν κάνει εἰσήγηση στή συγκέντρωση τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας γιά τή στάση τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι στή μικροαστική δημοκρατία καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στό θέμα τῆς εἰσήγησης.

Νοέμβρης, 28. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· ἀπ᾿ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τήν κατάσταση τῆς στρατιωτικῆς ὑγιεινῆς στή ΣΟΣΔΡ ὁ Λένιν ἐξετάζει τόν πίνακα μέ τόν ἀριθμό τῶν θέσεων στά ἐκκενωθέντα σημεῖα, κάνει πάνω σ᾿αὐτόν ἀριθμητικούς ὑπολογισμούς καί σημειώσεις. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς κήρυξης τῶν σιδηροδρόμων τῆς Δημοκρατίας σέ κατάσταση πολέμου, τῆς ἐπέμβασης τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν στό ἔργο τῆς συγκέντρωσης κ.ἄ.

Νοέμβρης, 29. ῾Ο Λένιν ὑπογράφει τά τηλεγραφήματα πρός τή

Διεύθυνση ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου Νίζνι-Νόβγκοροντ, πρός τή Στρατιωτική 'Επιτροπή καί τό Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας τοῦ κυβερνείου γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ μέ τρόφιμα καί οἰκοδομικά ὑλικά.

'Ο Λένιν συζητᾶ μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν κινέζων ἐργατῶν στή Ρωσία Λάου Σίου-τζάου καί Τσάν Ιν-τσιούν.

'Ο Λένιν συνδέεται ἀπευθείας τηλεγραφικά μέ τόν πρόεδρο τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ κυβερνείου 'Οριόλ καί μέλος τῆς 'Επιτροπῆς κυβερνείου τοῦ ΚΚΡ (μπ), Μπ. Μ. Βόλιν, κάνει ὑποδείξεις ἀναφορικά μέ τή στάση ἀπέναντι στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ στήν Οὐκρανία πού πρόκειται νά συγκληθεῖ στό Γκόμελ.

'Ο Λένιν συμπληρώνει καί ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τόν 'Ανώτατο διοικητή Ι. Ι. Βατσέτις γιά τήν ὑποστήριξη ἀπομέρους τῶν τμημάτων τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ τῶν σοβιετικῶν κυβερνήσεων στίς περιοχές Λεττονίας, 'Εσθονίας, Οὐκρανίας καί Λιθουανίας.

Νοέμβρης, 30. 'Ο Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τήν ἵδρυση τοῦ Συμβουλίου 'Εργατοαγροτικῆς "Αμυνας.

Φθινόπωρο. 'Ο Λένιν πηγαίνει στά ἐργαστήρια ἐπισκευῆς βαγονιῶν τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Κούρσκ, συζητᾶ μέ τούς ἐργάτες καί μετά ἐκφωνεῖ λόγο σέ συγκέντρωση τῶν σιδηροδρομικῶν.

Δεκέμβρης, 1. 'Ο Λένιν προεδρεύει στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου 'Εργατοαγροτικῆς "Αμυνας· ἀπ'ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τίς μεταφορές καί τά καύσιμα δημιουργοῦνται ἐπιτροπές τοῦ Συμβουλίου "Αμυνας μέ πρόεδρο τόν Λένιν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἐπισιτιστικά ζητήματα, τό ζήτημα τῆς κινητοποίησης τῶν τεχνικῶν δυνάμεων, τῆς 'Ανώτατης Στρατιωτικῆς 'Επιθεώρησης κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 2. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος σέ σύσκεψη γιά τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν Πανρωσικῶν συνδικάτων τῶν ὑπαλλήλων τῶν πιστωτικῶν ἱδρυμάτων (Μπανκτρούντ) μέ τό συνδικάτο τῶν ὑπαλλήλων τῆς Λαϊκῆς Τράπεζας (Μπανκσοτρούντ), καί γιά τό ζήτημα τῆς σύγκλησης ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου "Αμυνας γιά τά καύσιμα, γράφει πρόχειρες σημειώσεις πάνω στά ζητήματα πού συζη-

τοῦνται καί κατάλογο τῶν πρακτικῶν μέτρων γιά τή συγκέντρωση τῶν καυσίμων, γράφει σχέδια ἀποφάσεων πάνω σέ ὀργανωτικά ζητήματα καί γιά τή συγκέντρωση τῆς ξυλείας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν ὀργάνωση τμήματος διεθνοῦς προπαγάνδας τῆς ΠΚΕΕ, γιά τίς γιορτές, γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς συνεταιριστικῆς Λαϊκῆς τράπεζας καί τήν πιστοδότηση τοῦ συνεταιρισμοῦ, τό ζήτημα τῆς ἐθνικοποίησης τῶν ξένων τραπεζῶν κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 3. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς οὐσιαστικοῦ ἐλέγχου πού εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπό τό Συμβούλιο Ἄμυνας, παίρνει μέρος στή συζήτηση, γράφει προσχέδιο καί σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἄσκηση τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τά ζητήματα τῆς δράσης τῆς ΠΕΕ στίς μεταφορές, γράφει προτάσεις γιά τό σχέδιο ἀπόφασης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς μεταβίβασης στή Γεν. Διεύθυνση ὑδάτινων μεταφορῶν ὅλων τῶν ἐμπορικῶν πλοίων, τό ζήτημα τῆς ἔκδοσης ἐκλαϊκευτικῆς χρηστομάθειας ἀφιερωμένης στό Σύνταγμα καί στή νομοθεσία τῆς ΣΟΣΔΡ, τό ζήτημα τῆς μετατροπῆς τοῦ Μεγάλου μεγάρου τοῦ Κρεμλίνου σέ μουσεῖο, τό διάταγμα γιά τά χρηματικά ἔσοδα καί ἔξοδα τῶν τοπικῶν Σοβιέτ καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 4. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Ντ. Μ. Σερράτι, ἕναν ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι στήν Ἰταλία, καθώς καί στίς ἄλλες χῶρες τῆς Ἀντάντ, πλησιάζει ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει προσχέδια προτάσεων καί τό ζήτημα τῆς ἀνάπτυξης τῶν ρυθμῶν καί τῆς ποσοτικῆς αὔξησης τῆς συγκέντρωσης τροφίμων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς ἐφαρμογῆς τρίτης βάρδιας στά ἐργοστάσια φυσιγγίων καί ὅπλων τῆς Τούλα, τό ζήτημα τῶν μέτρων πρακτικοῦ ἐλέγχου τῆς κατανάλωσης φυσιγγίων στά μέτωπα, τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης κινητοποίησης ὅλων ὅσοι εἶναι ἱκανοί νά ἀναλάβουν διοικητικές θέσεις κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 5. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς ᾽Επιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας γιά τά φυσίγγια, παίρνει ἐπανειλημμένα τό λόγο, γράφει σημειώσεις γιά τήν κατάσταση στό ἐργοστάσιο φυσιγγίων τῆς Τούλα, γράφει πρόχειρο σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς φυσιγγίων, πρόχειρο σχέδιο παραγωγῆς γιά τό 1919.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾽Επιτρόπων· ἀπ᾽ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ «Νόμου γιά τήν ὀργάνωση ᾽Εργατικῆς ἐπιθεώρησης ἐπισιτισμοῦ» γράφει πρόχειρο σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ πάνω στό ζήτημα αὐτό καί παρατηρήσεις γιά τό σχέδιο τοῦ «Νόμου». Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια κανονισμῶν γιά τό διοικητή στρατιᾶς ἡ ὁποία βρίσκεται στή σύνθεση τῶν στρατιῶν τοῦ Μετώπου, γιά τό διοικητή τοῦ Μετώπου καί γιά τόν ᾽Ανώτατο Διοικητή ὅλων τῶν ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Δημοκρατίας, τό διάταγμα γιά τήν κατάργηση τοῦ δασμοῦ γιά τά εἰσαγόμενα ἀπό τό ἐξωτερικό εἴδη διατροφῆς, τό ζήτημα τῆς βιομηχανικῆς ἀπογραφῆς κ.ἄ.

῎Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Δεκέμβρη. ῾Ο Λένιν γράφει σημειώσεις στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή σύγκληση τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων.

Δεκέμβρης, 7. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾽Επιτρόπων· ὑποβάλλει πρόταση διορισμοῦ εἰδικοῦ ἀνταποκριτῆ γιά νά φωτίζει στόν Τύπο τή δράση τοῦ ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά τή στρατολογία τῶν πρώην ἀξιωματικῶν στόν Κόκκινο Στρατό, γιά τήν ἀναγνώριση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς ᾽Εσθονίας καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 8. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, τῶν ᾽Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν ἀχτιδικῶν ἐπιτροπῶν τοῦ ΚΚΡ (μπ) τοῦ κυβερνείου Μόσχας.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας· κάνει ἀνακοίνωση γιά τήν ἐπιθεώρηση τῆς ἀποθήκης Χοντίνκα τῆς ᾽Επιτροπῆς ἐπισιτισμοῦ περιοχῆς Μόσχας· γράφει σημειώσεις γιά τό ζήτημα τοῦ ἱματισμοῦ, τοῦ ἐξοπλισμοῦ καί τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν δέκα συγκροτούμενων μεραρχιῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἐργοστασίων τῆς Τούλα μέ τρόφιμα, τό σχέδιο ἀπόφασης ἐνάντια στό τοπικιστικό πνεῦμα καί

στή γραφειοκρατία, τό ζήτημα τῆς κινητοποίησης τοῦ πληθυσμοῦ γιά τίς δουλιές τῆς ξυλείας κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 9. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή βραδυνή συνεδρίαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ ἐργατικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Δεκέμβρης, 10. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τό ζήτημα τοῦ πρακτικοῦ ἐλέγχου, μιλάει τρεῖς φορές κατά τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 3 τοῦ Δεκέμβρη.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· κάνει ἀνακοίνωση σχετικά μέ τό ὑπόμνημα τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ τῆς 2 τοῦ Δεκέμβρη γιά τή δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση τοῦ κυβερνείου. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: γιά νά ἐπιτραπεῖ στίς ἐργατικές ὀργανώσεις τῆς Μόσχας νά ἀγοράζουν μόνες τους τά ἐκτός νόρμας προϊόντα καί γιά νά μποῦν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, γιά τή χρηματοδότηση τῆς προπαγάνδας ἀνάμεσα στούς αἰχμαλώτους τοῦ στρατοῦ τῶν ἐπεμβασιῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν κινητοποίηση τῶν μορφωμένων καί τήν ὀργάνωση τῆς προπαγάνδισης τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 11. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί τῶν Κομμούνων.

Ὁ Λένιν στέλνει στόν Β. Ντ. Μπόντ-Μπρουγέβιτς τήν μπροσούρα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ VI Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τό ζήτημα τῆς ἐκτέλεσης τῶν νόμων, τοῦ ἀναθέτει νά βάλει ἕναν τίτλο «πιό κατανοητό, πιό σαφή, πιό ἠχηρό» καί νά ἐκδόσει τό γρηγορότερο τήν μπροσούρα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει ἀνακοίνωση γιά τή μορφή τῶν ἐξουσιοδοτηρίων τῶν μελῶν τῶν ὁμάδων ἐλέγχου-ἐπιθεώρησης καί γιά τά ἔκτακτα μέτρα βελτίωσης τοῦ ἔργου τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς ρύθμισης τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν, οἱ ἐκθέσεις γιά τήν ἐφαρμογή στούς σιδηροδρόμους τῆς πριμοδοτημένης ἐργασίας καί τῆς ἐργασίας μέ τό κομμάτι, γιά τόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα καί εἴδη πρώτης ἀνάγκης ὁρισμένων κατηγοριῶν ἐργατῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 12. Ὁ Λένιν γράφει τό «Προσχέδιο κανονισμῶν γιά τή διεύθυνση τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων».

Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό ζήτημα τῆς καταγραφῆς στά μητρῶα τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει πρόχειρο σχέδιο τῆς ἀπόφασης καί μιλάει πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ διατάγματος ἀναφορικά μέ τόν ἔκτακτο φόρο τῶν 10 δισεκατομμυρίων καί τό φόρο σέ εἶδος· μιλάει κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ἐπεξεργασίας ἑνιαίου τιμολογίου γιά τούς ἐπιβάτες. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 13. Ὁ Λένιν, μέ τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Λ. Ντ. Τρότσκι, τόν πληροφορεῖ ὅτι τό Πέρμ βρίσκεται σέ κίνδυνο, προτείνει νά σταλοῦν ἐκεῖ ἐνισχύσεις καί νά τονιστεῖ στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου ἡ τεράστια σημασία τῆς διαφύλαξης τῆς περιοχῆς Κίζελ πού ἐφοδιάζει μέ κάρβουνο τά ἐργοστάσια καί τούς σιδηροδρόμους τῶν Οὐραλίων.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς Ἕνωσης τῶν ἐμποροβιομηχανικῶν ὑπαλλήλων γιά τή δημοτικοποίηση τοῦ ἐμπορίου.

Δεκέμβρης, 14. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τῶν ἐργατῶν τῆς συνοικίας Πρέσνια.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· μιλάει δυό φορές ὅταν συζητεῖται τό ζήτημα τῆς κατάργησης τῶν σταθερῶν τιμῶν στήν πατάτα· γράφει τό προσχέδιο τῆς ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης ὑφαντουργίας. Στή συνεδρίαση συζητεῖται τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν ἀπό τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς πόλης καί ἀπό τίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τά ἀποθέματα σιτηρῶν πού βρίσκονται στούς σιδηροδρόμους καί στά σιλό, γιά τήν πολιτική προπαγάνδα καί τήν ἀποστολή ἐπιτρόπων στίς συγκροτούμενες μεραρχίες, οἱ ἐκθέσεις γιά τά ἐργοστάσια φυσιγγίων τοῦ Σιμπίρσκ καί τοῦ Σόρμοβο, γιά τήν κατανομή τοῦ πετρελαίου καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 16.	Ὁ Λένιν δίνει ἐντολή στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐσωτερικῶν Γκ. Ι. Πετρόβσκι νά ὁρίσει ἀμέσως αὐστηρότατες ἀνακρίσεις ἀπ'ἀφορμή τήν καταγγελία τῶν ἀγροτῶν τοῦ χωριοῦ Μπουντίλοβο τοῦ νομοῦ Λιουμπίμσκι τοῦ κυβερνείου Γιαροσλάβλ γιά τίς ἐνέργειες τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς φτωχολογιᾶς.
Νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Δεκέμβρη.	Ὁ Λένιν γράφει τήν παράγρ. 3 «Ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ἀπό τόν Μάρξ τό 1852» τοῦ κεφαλαίου ΙΙ τοῦ βιβλίου «Κράτος καί ἐπανάσταση».
Δεκέμβρης, 17.	Ὁ Λένιν γράφει τόν πρόλογο τῆς δεύτερης ἔκδοσης τοῦ βιβλίου «Κράτος καί ἐπανάσταση». Ὁ Λένιν στέλνει στό φιλλανδό κομμουνιστή Ο. Σ. Ποῦκκε τήν προσθήκη πού ἔγραψε ὁ ἴδιος στή δεύτερη ἔκδοση τοῦ βιβλίου «Κράτος καί ἐπανάσταση», γιά τή φιλλανδική ἔκδοση τοῦ βιβλίου. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τοῦ ἐπικείμενου συνεδρίου τοῦ Κόμματος καί τῆς δουλιᾶς τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος, οἱ ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν, τά ζητήματα τῆς δουλιᾶς στή Σιβηρία, τοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων κ.ἄ.
Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Δεκέμβρη.	Ὁ Λένιν ἀκούει τήν ἔκθεση τοῦ μέλους τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Νότιου μετώπου Ι. Ι. Χοντορόβσκι γιά τήν κατάσταση στό μέτωπο· σέ συνέχεια συνδέεται ἀπ'εὐθείας τηλεγραφικά μέ τόν πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς Ἄμυνας τῆς Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί ἀπαιτεῖ νά σταλοῦν ἐνισχύσεις στό Νότιο μέτωπο.
Δεκέμβρης, 18.	Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· μιλάει πάνω στό ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἀριθμητικῆς δύναμης τοῦ στρατοῦ ἀνάλογα μέ τίς πηγές τῆς χώρας, κατά τή συζήτηση τῆς αἴτησης τῆς Πανρωσικῆς ἐπιτροπῆς ἐκκένωσης σχετικά μέ τόν ὑπολογισμό τῆς στρατιωτικῆς περιουσίας της (γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στό ζήτημα αὐτό) καί πάνω στήν ἔκθεση γιά τό ἐργοστάσιο τοῦ Σόρμοβο. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς ὑγειονομικῆς κατάστασης τοῦ Νότιου μετώπου, τά σχέδια διαταγμάτων γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ στρατοῦ μέ ἄλογα καί γιά τήν ἐξασφάλιση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ οἰκήματα, τά ζητήματα τῶν ἐργαστηρίων ἐπισκευῆς ὅπλων, τῆς κατανομῆς τοῦ πετρελαίου, τῆς οἰκοδόμησης μεγάλου ἐργοστασίου πυροβόλων στό Τσαρίτσιν κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 19. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τοῦ στρατιωτικοῦ ἐλέγχου, τῆς πολιτικῆς δουλιᾶς στό μέτωπο, τῆς ὀργάνωσης ἐπιθεώρησης τοῦ στρατοῦ, τῆς δουλιᾶς τῶν κομμουνιστῶν στό μέτωπο κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν καταγραφή καί τήν κινητοποίηση τῶν τεχνικῶν δυνάμεων τῆς ΣΟΣΔΡ, τά ζητήματα τοῦ καθορισμοῦ διευκολύνσεων κατά τήν καταβολή τοῦ φόρου σέ εἶδος γιά ὁρισμένες περιοχές, οἱ ἐργασίες τῆς διυπηρεσιακῆς σύσκεψης στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν γιά τήν ἐφαρμογή ἑνιαίου ταμείου κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 20. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Στή μνήμη τοῦ σ. Προσιάν» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 277.

Δεκέμβρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Ν. Ν. Κρεστίνσκι μέ τήν ἐντολή νά βρεῖ καί νά παραπέμψει σέ δίκη τόν ἔνοχο τῆς καθυστέρησης τοῦ ἐμβάσματος χρημάτων ἀπό τό Ὑποκατάστημα Μόσχας τῆς Λαϊκῆς τράπεζας στήν Ἐπιτροπή Ξυλείας τοῦ ΑΣΛΟ, ἀπαιτεῖ νά τοῦ γνωστοποιήσουν ἄν βρέθηκε ὁ ἔνοχος, ποιός εἶναι ἀκριβῶς, πότε δόθηκαν τά χρήματα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· μιλάει πάνω στό ζήτημα τῆς συμφωνίας ἀνάμεσα στό ΑΣΛΟ καί στήν ΚΣΥ σχετικά μέ τή δημοσίευση τοῦ κανονισμοῦ γιά τήν κρατική τρέχουσα βιομηχανική στατιστική. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν ἀναγνώριση τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ἐσθονίας, τῆς Λεττονίας καί τῆς Λιθουανίας καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 22. Τό γράμμα τοῦ Λένιν «Πρός τούς ἐργάτες τῆς Κόκκινης Πρέσνια» πού γράφτηκε ἀπ᾽ἀφορμή τή δέκατη τρίτη ἐπέτειο τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης στή Μόσχα τό Δεκέμβρη τοῦ 1905, δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Κομμουνάρ», ἀρ. φύλ. 63 (Στήν ἐφημερίδα «Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 222 τῆς 24 τοῦ Δεκέμβρη 1918 δημοσιεύτηκε μέ τόν τίτλο «Ὁ ἄθλος τῶν ἐργατῶν τῆς Πρέσνια»).

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· μιλάει κατά τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης γιά τίς ποσότητες τῶν σιτηρῶν πού βρίσκονται στούς σιδηροδρόμους καί γράφει προσχέδιο ἀπό-

φασης πάνω στό ζήτημα αὐτό· γράφει πρόχειρο σχέδιο ἀπόφασης πάνω στό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ ἱματισμό τῶν σιδηροδρομικῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν γιά τά ἐργοστάσια τοῦ Σιμπίρσκ καί τοῦ 'Ιζέβσκ καί γιά τήν ἐφαρμογή 3ης βάρδιας στό ἐργοστάσιο τῆς Τούλα καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 23. 'Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο ««Δημοκρατία» καί δικτατορία».

'Ο Λένιν ὑπογράφει τηλεγραφήματα πρός τόν 'Ανώτατο Διοικητή Ι. Ι. Βατσέτις μέ τά ὁποῖα ρωτᾶ γιά τίς μάχες στήν περιοχή Μπαλασόφ, γιά τίς αἰτίες τῆς μή ἐκτέλεσης τῆς διαταγῆς τοῦ 'Ανώτατου διοικητῆ γιά τήν κατάληψη τοῦ Όρενμπουργκ, γιά τά μέτρα σταθεροποίησης τῆς κατάστασης στήν περιοχή Πέρμ.

Δεκέμβρης, 24. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά σχέδια διαταγμάτων γιά τή διάλυση τῶν ἰδιωτικῶν ἀγροτικῶν τραπεζῶν, γιά τήν ὑλική ἐξασφάλιση τῶν οἰκογενειῶν τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 25. 'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας.

'Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πρόεδρο τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Τβέρ Ντ. Α. Μπουλάτοφ μέ τήν ἐντολή νά ἐξετάσει τήν κατάσταση στήν ἐπαρχία Πέρβιντινσκ καί νά πάρει τά ἀπαραίτητα μέτρα ἀπ'ἀφορμή τήν καταγγελία τῆς δασκάλας Β. Σ. 'Ιβανόβα ὅτι στήν 'Επιτροπή φτωχολογιᾶς ἀσκοῦν πίεση τά ἐχθρικά πρός τή Σοβιετική ἐξουσία στοιχεῖα.

'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τό Σοβιέτ τῶν Κομμούνων τῆς Βόρειας περιοχῆς μέ τήν ἐντολή νά σταματήσει ἀμέσως κάθε προσπάθεια παραβίασης καί παράκαμψης τοῦ διατάγματος τοῦ ΣΛΕ τῆς 21 τοῦ Νοέμβρη γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ, νά ἀνασυγκροτήσει τούς συνεταιρισμούς πού τούς ἔκλεισε ἤ τούς ἐθνικοποίησε, νά τούς ἐπιστρέψει τά ἐμπορεύματα καί νά τούς συμπεριλάβει στό δίκτυο κατανομῆς.

'Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀντιπρόσωπο τῆς νομαρχιακῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Μελεκές τοῦ ΚΚΡ (μπ) (κυβ. Σαμάρας) Βεριάσκιν γιά τά ἀποθέματα σιτηρῶν στήν περιοχή Μελεκές-Μπουγκουλμά τῆς σιδη-

ροδρομικῆς γραμμῆς Βόλγα-Μπουγκουλμά καί γιά τήν ἀνάγκη κατεπείγουσας μεταφορᾶς τους.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· κάνει ἀνακοίνωση γιά τό τηλεγράφημα τοῦ ἔκτακτου ἐπιτρόπου τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Νότιου μετώπου Μ. Κ. Βλαντίμιροφ, ὁ ὁποῖος παρακαλεῖ νά δοθεῖ ἐντολή στά τοπικά Σοβιέτ νά διαθέσουν ἐργατική δύναμη γιά τό καθάρισμα τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπό τίς χιονοστιβάδες· μιλάει πάνω στό ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς στούς σιδηροδρόμους τῆς δουλιᾶς μέ τό κομμάτι. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ὁ ἀπολογισμός τῆς Γενικῆς Στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς διεύθυνσης γιά τήν προώθηση τῶν βαγονιῶν μέ ὑγειονομικό ὑλικό καί γιά τόν ἀριθμό τῶν γιατρῶν πού φτάνουν στό μέτωπο, ἡ ἔκθεση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πυροβολικοῦ γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ πυροβόλα, τό ζήτημα τῆς ρύθμισης τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στίς στρατιωτικές καί στίς σιδηροδρομικές ὑπηρεσίες, ἡ ἀπάντηση τοῦ ᾿Ανώτατου διοικητῆ Ι. Ι. Βατσέτις στό ἐρώτημα τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας καί ἄλλα ζητήματα.

᾿Αργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Δεκέμβρη.

῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τό μέλος τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς «῞Ενωσης Σπάρτακου» Ε. Φούξ. ῾Ο Φούξ διαβιβάζει στόν Λένιν σημείωμα τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ.

Δεκέμβρης, 26.

῾Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν συγγραφέα Α. Ι. Κουπρίν καί τόν δημοσιογράφο Ο. Λ. Λεονίντοφ πού πρότειναν νά ἐκδόσουν ἐφημερίδα γιά τούς ἀγρότες.

῾Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό Ροντνικί (κυβ. ᾿Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ) μέ τήν ἐντολή πρός τήν ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή νά τοῦ ἀνακοινώσει τίς αἰτίες κατάσχεσης τῆς ἀτομικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Π. Ι. Σουρκόφ, πρώην μέλους τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας στήν III Κρατική δούμα.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· μιλάει κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ἐπέκτασης τοῦ δικαιώματος ἀγορᾶς τῶν ἐκτός νόρμας προϊόντων γιά τίς ὀργανώσεις τίς ἑνωμένες στόν «῾Ενιαῖο στρατιωτικό συνεταιρισμό», καί κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς δημιουργίας Γενικῆς Διεύθυνσης δασῶν καί γιά τή μεταφορά τῶν καυσόξυλων· ὑποβάλλει διορθώσεις καί προσθῆκες στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή δημιουργία Γενικῆς Διεύθυνσης δασῶν τοῦ ΑΣΛΟ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης καί ἄλλα ζητήματα.

Δεκέμβρης, 27 ή 28. ῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τά ζητήματα πού σχετίζονται μέ τήν προετοιμασία τῆς ἵδρυσης τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς.

Δεκέμβρης, 28. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν ἐπιστράτευση τοῦ ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ καί γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν φαρμακείων, οἱ ἐκθέσεις γιά τήν εἴσπραξη τοῦ ἔκτακτου φόρου καί γιά τήν ὀργάνωση τοῦ συνεδρίου τῶν ᾿Επιτροπῶν φτωχολογιᾶς καί ἄλλα ζητήματα.

Στή συνεδρίαση ὁ Λένιν ἀνταλλάσσει σημειώματα μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου ᾿Επισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάκοφ γιά τήν ἀποστολή τροφίμων στήν Πετρούπολη καί τή φόρτωση σιτηρῶν γιά τό Βιάζνικι (κυβ. Βλαντίμιρ).

῾Ο Λένιν, ἀπαντώντας σέ γράμμα τῶν ἐργατῶν τῆς φάμπρικας τῆς Γιούζα (Βιάζνικι κυβ. Βλαντίμιρ) μέ τό ὁποῖο παρακαλοῦν νά τούς σταλοῦν σιτηρά, στέλνει τηλεγράφημα στή διεύθυνση τῆς φάμπρικας μέ τό ὁποῖο ἀνακοινώνει ὅτι δόθηκε ἀμέσως ἐντολή ἀπό τό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο ᾿Επισιτισμοῦ νά σταλοῦν σιτηρά στό κέντρο διανομῆς τοῦ Βιάζνικι, συμβουλεύει νά πᾶνε στό Νίζνι-Νόβγκοροντ γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς φόρτωσης.

Δεκέμβρης, 29. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: τά σχέδια τῶν στρατιωτικῶν μεταφορῶν καί τῶν μεταφορῶν τροφίμων, ἡ προώθηση τῶν ἐνισχύσεων στό ᾿Ανατολικό μέτωπο, οἱ διευκολύνσεις πρός τίς οἰκογένειες τῶν κόκκινων στρατιωτῶν ἀπ᾿ἀφορμή τόν ἔκτακτο φόρο, οἱ δουλιές μέ τό κομμάτι στά ἐργοστάσια τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ναυτικοῦ, ἡ ἀνάγκη τῆς αὔξησης τῆς ἱκανότητας μεταφορῶν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Βόλγα-Μπουγκουλμά, ὁ ἐφοδιασμός μέ τρόφιμα τοῦ ἐργοστασίου ἐκκρηκτικῶν ὑλῶν τοῦ ᾿Οχτίνσκι κ.ἄ.

Δεκέμβρης, 30. ῾Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἐκπρόσωπο τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τῆς πόλης Ρουντνικί Προκόφιεφ γιά τό ζήτημα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Π. Ι. Σουρκόφ· τόν στέλνει στή Διεύθυνση βιβλιοθηκῶν τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Παιδείας μέ σημείωμα, μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά δεχτοῦν τόν Προκόφιεφ καί «νά βοηθήσουν τούς συντρόφους ἀπό τό Ρουντνικί νά μεγαλώσουν τή βιβλιοθήκη τους».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου

	τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται οἱ ἐκθέσεις γιά τή γενική δημοσιονομική καί οἰκονομική πολιτική καί γιά τή χορήγηση δανείων στίς Σοβιετικές κυβερνήσεις τῆς Ἐσθονίας καί τῆς Λεττονίας.
Δεκέμβρης, 31.	Ὁ Λένιν δέχεται τόν Γκ. Ι. Τσουμάκ πού μέ ἐντολή τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης τῆς Οὐκρανίας ὀργάνωσε τήν παράδοση στή Μόσχα σιδηροδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας μέ ζάχαρη.
Τέλος τοῦ Δεκέμβρη.	Ὁ Λένιν κάνει ὁμιλία στήν πλατιά σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τῆς ΠΚΕΕ γιά τό ζήτημα τῶν καθηκόντων τῶν συνδικάτων.
Δεκέμβρης.	Ὁ Λένιν κάνει σύσκεψη τῶν φιλόλογων, στήν ὁποία παίρνουν μέρος οἱ Β. Α. Καρπίνσκι, Ν. Ι. Μπουχάριν, Ν. Ὀλίνσκι, Λ. Σ. Σοσνόβσκι, Μπ. Μ. Βόλιν γιά τό ζήτημα τῆς ἔκδοσης ἐκλαϊκευτικῆς φιλολογίας· γράφει ὁδηγίες γιά τό περιεχόμενο καί τό χαρακτήρα τῆς ἔκδοσης «Ἀναγνωστικοῦ γιά ἐργάτες καί ἀγρότες».
	Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς ἐφοδιασμοῦ τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.
Δεκέμβρης, πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Γενάρη 1919.	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων».
Δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1918 ἤ τοῦ 1919.	Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις γιά τούς σχιστόλιθους.
Τέλος τοῦ 1918 ἤ ἀρχές τοῦ 1919.	Ὁ Λένιν διαβάζει τό βιβλίο τοῦ Α. Ι. Τοντόρσκι «Ἕνας χρόνος πάλης μέ τό ὅπλο καί τό ἀλέτρι»· ἀπ'ἀφορμή τά στοιχεῖα πού ἀναφέρονται στό βιβλίο γράφει τό ἄρθρο «Μιά μικρή εἰκόνα γιά τήν ἀποσαφήνιση μεγάλων ζητημάτων».

1919

Γενάρης, 2.	Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας ὅπου συζητοῦνται: ἡ διαμαρτυρία τοῦ Πανρωσικοῦ συνδικάτου τῶν σιδηροδρομικῶν κατά τῆς ἐφαρμογῆς τῆς δουλιᾶς μέ τό κομμάτι στούς σιδηροδρόμους, τά ζητήματα νά ἐπιτραπεῖ ἡ ἀγορά ἐκτός νόρμας προϊόντων στούς ἐργάτες τῶν μεταλλείων τοῦ Μποροβιτσί, ἡ συγκρότηση Συμβουλίου Ἄμυνας στό Ἀστραχάν κ.ἄ.
	Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· βάζει γιά συζήτηση τό

ζήτημα τῆς δουλιᾶς τῶν βιβλιοθηκῶν· γράφει σημειώσεις γιά τό ζήτημα τῆς ἀγορᾶς λιναριοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης οἱ ὁδηγίες γιά τόν τρόπο τῆς χορήγησης στίς οἰκογένειες τῶν κόκκινων στρατιωτῶν ἐπιδομάτων καί διαμερισμάτων, τό ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας στήν Οὐκρανία καί στό κυβερνεῖο Οὐφά, γιά τήν πληρωμή τῆς ἐργασίας τῶν εἰδικῶν κ.ἄ.

Γενάρης, 3. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Λ. Ντ. Τρότσκι μέ τήν πρόταση νά φέρει σέ πέρας τή γενική ἐπίθεση κατά τοῦ στρατοῦ τοῦ Κρασνόφ.

Γενάρης, 4. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀπαλλαγή ἀπό τή στρατιωτική θητεία λόγω θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, τό σχέδιο νόμου γιά τήν τρέχουσα κρατική βιομηχανική στατιστική, τό ζήτημα τῆς χορήγησης μέσων γιά τή συντήρηση σχολείων καί ἱδρυμάτων ἐξωσχολικῆς παιδείας στίς ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις κ.ἄ.

Γενάρης, 6. Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν Ι. Ντεργκουνόφ, ἐκπρόσωπο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων πού στάλθηκαν στό Ροστόβ (κυβερνεῖο Γιαροσλάβλ) γιά τήν ἀγορά ἐκτός νόρμας προϊόντων· σέ συνέχεια τόν στέλνει στό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι μέ τήν παράκληση νά δεχτεῖ τόν Ντεργκουνόφ.

Ὁ Λένιν συνδέεται ἀπευθείας τηλεγραφικά μέ τόν Ἀρτιόμ (Φ. Α. Σεργκέγεφ) καί μιλάει γιά τήν ὑποψηφιότητα στή θέση τοῦ διοικητῆ τοῦ Νότιου μετώπου καί γιά τήν ἀνάγκη νά ἐφαρμοστοῦν τρεῖς βάρδιες στό ἐργοστάσιο κατασκευῆς ἀτμαμαξῶν τοῦ Χαρκόβου.

Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τόν ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου Σιμπίρσκ δίνει ἐντολή νά παρθοῦν ἀμέσως μέτρα γιά νά δοθεῖ ὁλόπλευρη βοήθεια στούς πεινασμένους ἐργάτες τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης.

Γενάρης, 8. Ὁ Λένιν ἀπαντώντας σέ γράμμα τοῦ Ι. Β. Στάλιν καί τοῦ Φ. Ε. Τζερζίνσκι γιά τά μέτρα ἐνίσχυσης τῆς 3ης στρατιᾶς στό Πέρμ, γράφει ὅτι συμφωνεῖ μέ τίς προτάσεις πού περιέχονται στό γράμμα καί τίς μεταβιβάζει «στίς στρατιωτικές ἀρχές σάν ἐντολή τῆς ΚΕ γιά ἐκτέλεση».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: οἱ ἐκθέσεις γιά τήν κατάσταση τῶν στρατιωτικῶν τηλεγραφικῶν ἐπικοινωνιῶν, γιά τά τμήματα τοποθέτησης συρματοπλεγμάτων, τήν ὀργάνωση σχολῶν καί τήν ἐπιστράτευση τῶν ἀξιωματικῶν πυροβολικοῦ, γιά τό κλείσιμο συμφωνιῶν μέ τό συνεταιρισμό, τή συγκέντρωση τροφίμων καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 9. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς χορήγησης μέσων γιά τίς ἔκτακτες ἀνάγκες τοῦ Ἐπαναστατικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου Κασπίας-Καυκάσου, ἡ ἔκθεση γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ λινάρι καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 10. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ μέ τήν ὑπόδειξη νά ἀναδιοργανωθεῖ ὁ κρατικός μηχανισμός στήν Πετρούπολη.

Γενάρης, 11. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν κατανομή ἀνάμεσα στά παραγωγικά κυβερνεῖα τῶν βρώσιμων σιτηρῶν καί τῆς χορτονομῆς πού πρόκειται νά ἐπιταχθοῦν πρός ὄφελος τοῦ κράτους, τά ζητήματα τά σχετικά μέ τόν ἔκτακτο φόρο καί γιά τίς σχέσεις μέ τίς μόλις σχηματιζόμενες Σοβιετικές Δημοκρατίες κ.ἄ.

Γενάρης, 12. Ὁ Λένιν μέ τηλεγράφημά του πρός τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Ριαζάν ρωτᾶ τί μέτρα πάρθηκαν ἀπ' ἀφορμή τήν κερδοσκοπία πού ἀνακάλυψε ὁ Κρατικός ἔλεγχος στίς δημόσιες ἑστίες.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: ἡ ἔκθεση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης στρατιωτικῆς ὑγιεινῆς, τά ζητήματα γιά τήν κατάσταση στά ἐργοστάσια τοῦ Ἰζέβσκ καί τοῦ Βότκινσκ, γιά τήν κατάσταση στήν περιοχή Πετσόρα καί γιά νά σταλεῖ ἐκεῖ ἀποστολή κ.ἄ.

Γενάρης, 13. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα στήν Πετρούπολη πρός τόν διευθυντή τοῦ Τμήματος Βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἐπιτροπάτου Λαϊκῆς Παιδείας Α. Π. Κουντριάτσεφ μέ τήν ἐντολή νά διαφυλάξει ἀπό τή διαρπαγή τή βιβλιοθήκη τοῦ Π. Μπ. Στροῦβε, ὅ,τι πιό πολύτιμο νά τό διαβιβάσει στή Δημόσια βιβλιοθήκη, καί τά ὑπόλοιπα νά τά ἀφήσει στό Πολυτεχνεῖο.

Γενάρης, 14. ῾Ο Λένιν ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τό «Σύντομο προκαταρκτικό ἀπολογισμό γιά τήν πορεία τῆς ἔρευνας τῶν αἰτίων τῆς παράδοσης τοῦ Πέρμ» τοῦ Φ. Ε. Τζερζίνσκι καί τοῦ Ι. Β. Στάλιν, τούς δίνει ἐντολή νά ἐπιβλέψουν προσωπικά ἐπιτόπου τήν ἐκτέλεση τῶν μέτρων πού οἱ ἴδιοι ἐπεξεργάστηκαν γιά τή διόρθωση τῆς κατάστασης στόν τομέα τῆς 3ης στρατιᾶς.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ κατάσταση στόν τομέα τῶν βιβλιοθηκῶν, ἡ ρύθμιση τῶν μισθολογίων τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν μετόπισθεν καί ὁ καθορισμός ὅμοιων μισθολογίων στίς διάφορες ὑπηρεσίες γενικά κ.ἄ.

Γενάρης, 16. ῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Κατά τή συζήτηση τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος ἀνατίθεται στόν Λένιν νά κάνει εἰσήγηση στήν κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων· ἀπ᾿ἀφορμή τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῶν συνδικάτων ἀνατίθεται στόν Λένιν νά κάνει εἰσήγηση στό συνέδριο τῶν συνδικάτων γιά τά καθήκοντα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λευκορωσίας, τῶν μεταφορῶν, τοῦ συνεδρίου τῶν ἐπαρχιακῶν ᾿Εκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν, τῆς «Γενικῆς Διεύθυνσης Βιβλίου», τῆς δημιουργίας ᾿Οργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) κ.ἄ.

῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν ἐκπρόσωπο τῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς τοῦ κυβερνείου ᾿Αστραχάν Ν. Ν. Ποντιαπόλσκι, γιά τήν ὀργάνωση τῆς προστασίας τῆς φύσης σέ ὁλόκληρη τή χώρα καί ἰδιαίτερα στήν περιοχή ᾿Αστραχάν, ἐγκρίνει τήν πρωτοβουλία τῶν κατοίκων τοῦ ᾿Αστραχάν νά ὀργανώσουν προστατευόμενους φυσικούς χώρους, προτείνει στόν Ποντιαπόλσκι νά συντάξει σχέδιο διατάγματος γιά τήν προστασία τῆς φύσης.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· παίρνει τό λόγο κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς πληρωμῆς τῆς ἐργασίας τῶν εἰδικῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς χορήγησης στή Γενική Διεύθυνση ζάχαρης μέσων γιά τή μεταφορά ζάχαρης ἀπό τήν Οὐκρανία, τῆς ἀνάγκης περικοπῆς τῶν ἐξόδων στούς προϋπολογισμούς τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτροπάτων κ.ἄ.

Γενάρης, 17. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς

ΠΚΕΕ τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς κατάστασης τῶν τηλεγραφικῶν ἐπικοινωνιῶν, τῆς ρύθμισης τῆς μεταφορᾶς στρατιωτικῶν φορτίων, ἡ ἔκθεση γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν σιδηροδρόμων μέ καύσιμα καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 18. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης πόλης τῆς ὀργάνωσης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν διεθνιστῶν-ἐκπαιδευτικῶν.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει ἐντολή πρός τόν διευθυντή ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ νά τοῦ ἀναφέρει ἀμέσως ὅλες τίς καταγγελίες γιά κυβερνητικές ὑπηρεσίες καί γιά ξεχωριστά πρόσωπα: τίς καταγγελίες πού ὑποβάλλονται γραπτά νά τίς ἀναφέρει μέσα σέ 24 ὧρες, ὅσες γίνονται προφορικά, μέσα σέ 48 ὧρες, νά καθιερωθεῖ ἡ πρωτοκόλληση τῶν καταγγελιῶν καί νά ὀργανωθεῖ ἡ ἐπισταμένη παρακολούθηση τῆς ἐκπλήρωσης τῶν ἀποφάσεων τοῦ Λένιν σχετικά μέ τίς καταγγελίες αὐτές.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ προσθήκη στήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ γιά τήν τήρηση τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Ἑνιαίου ταμείου καί γιά τούς λογαριασμούς μεταξύ τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων, ἡ ἔκθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τῆς Γενικῆς Στρατιωτικῆς Οἰκονομικῆς Διεύθυνσης γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν κόκκινων στρατιωτῶν μέ ἐκτός νόρμας προϊόντα, ἡ κατάσταση σχετικά μέ τά καύσιμα καί τά τρόφιμα στά κρατικά ἐργοστάσια μηχανοκατασκευῶν κ.ἄ.

Γενάρης, 19. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση διαμαρτυρίας γιά τή δολοφονία τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ καί τοῦ Κάρλ Λῆμπκνεχτ.

Ὁ Λένιν πηγαίνει στό Σοκόλνικι στή Δασική σχολή γιά νά ἐπισκεφθεῖ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια πού ἀναπαύεται ἐκεῖ. Στό δρόμο ὁ Λένιν ὑφίσταται ἐπίθεση συμμοριτῶν.

Ὁ Λένιν παρακολουθεῖ τήν παιδική γιορτή τῆς Δασικῆς σχολῆς στό Σοκόλνικι.

Γενάρης, 20. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων.

Γενάρης, 21. Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σιδηροδρομικό πρόγραμμα γιά τό 1919-1920, τό διάταγμα γιά τή συγκέντρωση τῶν τροφίμων, τά ζητήματα γιά τήν ἐξίσωση τῶν μισθῶν τῶν εἰδικῶν ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν, ἡ βοήθεια πρός τόν καταστραμμένο πληθυσμό τῶν Ὀσετίνων τοῦ χωριοῦ Βλαντίμιρ περιοχῆς Τέρεκ περιφέρειας Βλαντικαυκάσου καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 22. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει προσχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς δημιουργίας εἰδικοῦ ὀργάνου διεύθυνσης τῶν στρατιωτικῶν-τηλεγραφικῶν ἐπικοινωνιῶν· γράφει σέ συντομία τίς ἀποφάσεις γιά τήν ἀποστολή ἐργατῶν τῆς πρωτεύουσας στά ἐργοστάσια τοῦ Ἰζέβσκ καί τοῦ Βότκινσκ, γιά τή ρύθμιση τῶν στρατιωτικῶν μεταφορῶν, γιά τήν πορεία τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης τῶν ἐργαζομένων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης: ἡ εἰσήγηση γιά τά τμήματα καταπολέμησης τῆς μαύρης ἀγορᾶς καί αἰσχροκέρδειας, τά ζητήματα τῆς ἀποδιοργάνωσης τῶν σιδηροδρόμων στό Ἀνατολικό μέτωπο, τῆς κατάστασης τῶν καυσίμων στά ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης, τοῦ κρατικοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ «Ἐλεκτροπερεντάτσα», τῆς ἐξασφάλισης μέ τρόφιμα τῶν ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς τύρφης καί ἄλλα ζητήματα.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη. Ὁ Λένιν, ἀφοῦ πῆρε τίς πρῶτες εἰδήσεις γιά τήν πρωτοβουλία τοῦ προέδρου τῶν ΕΠΑ Γ. Οὐίλσων νά συγκαλέσει στά Πριγκιπόνησα συνδιάσκεψη ὅλων τῶν κυβερνήσεων πού ὑπάρχουν στό ἔδαφος τῆς Ρωσίας, συζητεῖ τό ζήτημα αὐτό μέ τά στελέχη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν καί προτείνει νά σταλεῖ διακήρυξη πρός τίς κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ πού νά περιέχει τίς σοβιετικές προτάσεις.

Γενάρης, 23. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Κρατικοῦ ἐλέγχου Κ. Ι. Λάντερ μέ τήν ἐντολή νά ἐλέγξει τήν ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 18 τοῦ Γενάρη γιά τήν κατάσταση σχετικά μέ τά καύσιμα καί τά τρόφιμα στά κρατικά ἐργοστάσια μηχανοκατασκευῶν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο

διατάγματος γιά τίς πράξεις πληρωμῶν ἀνάμεσα στά σοβιετικά ἱδρύματα καί ἐπιχειρήσεις πού βρίσκονται στή δικαιοδοσία ἤ κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο σοβιετικῶν ὀργανισμῶν, καί ἄλλα ζητήματα.

Νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ Γενάρη. ῾Ο Λένιν καθοδηγεῖ τή σύσκεψη τῶν ἐκπροσώπων τῶν Κομμουνιστικῶν καί ἀριστερῶν Σοσιαλιστικῶν κομμάτων καί ὁμάδων μιᾶς σειρᾶς χωρῶν· θεωρεῖ καί ὑπογράφει μαζί μέ ἄλλα μέλη τῆς σύσκεψης τήν ἔκκληση «Πρός τό πρῶτο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς».

Γενάρης, 24. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή δεύτερη σύσκεψη τῶν διευθυντῶν τῶν ἐξωσχολικῶν παραρτημάτων τῶν κυβερνειακῶν τμημάτων τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης.

῾Ο Λένιν ἀνακοινώνει στόν πρόεδρο τοῦ ᾿Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου Λ. Ντ. Τρότσκι γιά τά σχέδια τῆς συνδιάσκεψης στά Πριγκιπόνησα, γράφει ἀπ᾿ἀφορμή τό γεγονός αὐτό ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά καταβληθοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις ὥστε μέσα σέ ἕνα μήνα νά καταληφθεῖ τό Ροστόφ, τό Τσελιάμπινσκ καί τό ῞Ομσκ.

Γενάρης, 25. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· κάνει ἀνακοίνωση γιά τήν καθυστέρηση τῆς ἐκφόρτωσης τῶν βαγονιῶν μέ τό κάρβουνο καί γιά τό συνεταιρισμό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπιβολή τοῦ ἐφάπαξ ἔκτακτου ἐπαναστατικοῦ φόρου στούς πολίτες τῶν ξένων κρατῶν, ἡ πρόταση τοῦ ᾿Επαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ ᾿Ανατολικοῦ μετώπου γιά τό ζήτημα τῆς φόρτωσης φορτίων σιτηρῶν στήν περιοχή τοῦ ᾿Ανατολικοῦ μετώπου, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση Συμβουλίου προστασίας τοῦ παιδιοῦ, τό ζήτημα τῆς ἀπογραφῆς τῶν γεωπονικῶν δυνάμεων καί τῆς ἐπιστράτευσης τῶν εἰδικῶν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας κ.ἄ.

῞Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Γενάρη. ῾Ο Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τό «Στρατιωτικό Δελτίο» τοῦ Ρωσικοῦ τηλεγραφικοῦ πρακτορείου τῆς 25 τοῦ Γενάρη 1919, ὅπου δημοσιεύονταν οἱ εἰδήσεις γιά τήν κατάσταση στά διάφορα μέτωπα, οἱ ὁποῖες δέν ἦταν γιά κοινοποίηση, κάνει ἀπ᾿ἀφορμή τό ζήτημα αὐτό γραπτή ἐρώτηση στό ᾿Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο γιά τίς ἐγγυήσεις τήρησης τῶν στρατιωτικῶν μυστικῶν.

Γενάρης, 26. ῾Ο Λένιν γράφει τήν προκήρυξη «῞Ολοι γιά δουλιά στόν ἐπισιτισμό καί στίς μεταφορές!».

Γενάρης, 27. 'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ κυβερνείου Σαμάρας, ἀπαιτώντας νά τοῦ ἀνακοινώσουν τίς αἰτίες τῆς σύλληψης τοῦ πρώην δημάρχου τῆς Σαμάρας δεξιοῦ ἐσέρου Α. Μ. Σμιρνόφ καί νά ἐπαληθεύσουν τή δήλωσή του ὅτι θέλει νά συνεργαστεῖ μέ τή Σοβιετική ἐξουσία κατά τοῦ Κολτσάκ.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ ἔκφραση εὐχαριστιῶν στούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου τοῦ 'Ιζέβσκ πού ἔφτασαν τήν παραγωγή σέ 1.000 τουφέκια τήν ἡμέρα, τά καύσιμα, ἡ ἀποστολή στελεχῶν στό Χάρκοβο γιά τήν ἔναρξη τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργοστασίου κατασκευῆς ἀτμαμαξῶν, ἡ δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση στό Σέρπουχοφ, τά ἀποθέματα σιτηρῶν στήν Οὐκρανία, ἡ κατάσταση τῶν σιδηροδρόμων στό Νότιο μέτωπο, ἡ ἀγορά ἱματισμοῦ γιά τό στρατό κ.ἄ.

'Ο Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός τούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου τοῦ 'Ιζέβσκ εὐχαριστώντας τους ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς τουφεκιῶν.

Γενάρης, 28. 'Ο Λένιν γράφει ἐντολή πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Κρατικοῦ ἐλέγχου Κ. Ι. Λάντερ νά ὁρίσει αὐστηρές ἀνακρίσεις γιά τήν ὑπόθεση τῆς μή ἔγκαιρης συμπλήρωσης ἀπό τή Διεύθυνση ἐπισιτισμοῦ Μόσχας τῶν ἐνταλμάτων παραλαβῆς τροφίμων γιά τόν πληθυσμό καί νά συνοδεύσει ὁπωσδήποτε τόν ἔμπιστο ἀνακριτή καί ἕνας κομμουνιστής ἐργάτης.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ συνεταιρισμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν ἀντιμετώπιση τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου, γιά τήν αὔξηση τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων καί ἄλλα ζητήματα.

Γενάρης, 29. 'Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τό γνωστό ἱστορικό μενσεβίκο Ν. Α. Ροζκόφ γιά τά καθήκοντα τῆς ρωσικῆς διανόησης στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας, τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Γενάρης, 30. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς κατάστασης στόν τομέα τῶν βιβλιοθηκῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ

έκθεση γιά τή δουλιά τῆς κατάρτισης ἐκλαϊκευτικῆς χρηστομάθειας, τό ζήτημα τῆς ἐκφόρτωσης στό σιδηροδρομικό δίκτυο τῆς Μόσχας κ.ἄ.

Γενάρης, 31. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ποταμοπλοΐας σχετικά μέ τίς προετοιμασίες γιά τήν ἀνοιξιάτικη ναυσιπλοΐα καί γιά τήν ἐπισκευή τῶν πλοίων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ ἀποστολή ἐργατῶν τῆς πρωτεύουσας στά ἐργοστάσια τοῦ Ἰζέβσκ καί τοῦ Βότκισνκ, ἡ μεταφορά σιτηρῶν πού συγκεντρώθηκαν ἀπό τήν Ἐπιτροπή ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου Σαμάρας κ.ἄ.

Γενάρης. Ὁ Λένιν γράφει σημειώσεις ἀναφορικά μέ τό σχέδιο Νόμου γιά τήν κοινωνική καλλιέργεια τῆς γῆς πού τό εἶχε καταρτίσει ἡ ἐπιτροπή τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας.

Γενάρης - Φλεβάρης. Ὁ Λένιν γνωρίζεται μέ τήν ἔκθεση τοῦ Β. Γ. Γιαστρζέμπσκι πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας Λ. Μπ. Κράσιν σχετικά μέ τά ἀποτελέσματα τοῦ ταξιδιοῦ στήν Πολωνία γιά τήν ἀποσαφήνιση τῶν δυνατοτήτων ἀποκατάστασης ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας μέ τήν Πολωνία, καί γράφει σημείωμα πρός τόν Κράσιν μέ τήν ἐντολή νά παρακολουθεῖ «ὥστε νά ἐφαρμόζεται *δραστήρια* καί *ἀκούραστα* ἡ πολιτική αὐτή».

Φλεβάρης, 2. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τούς Β. Π. Μιλιούτιν, Α. Ι. Ρίκοφ, Ν. Ν. Κρεστίνσκι καί Ν. Π. Μπριουχάνοφ σχετικά μέ τά μέτρα περάσματος ἀπό τήν ἀστική-συνεταιριστική στήν προλεταριακή-κομμουνιστική προμήθεια καί κατανομή.

Ὁ Λένιν πληροφορεῖ τούς Β. Π. Μιλιούτιν, Ν. Ν. Κρεστίνσκι καί Ντ.,Ι. Κούρσκι γιά τίς κερδοσκοπικές συναλλαγές τῶν καθοδηγητῶν τοῦ ἀστικοῦ συνεταιρισμοῦ καί ἀπαιτεῖ νά ὁριστοῦν ἀνακρίσεις γιά τήν ὑπόθεση αὐτή.

Φλεβάρης, 4. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἄδεια ἐκχώρησης τοῦ ἔργου τῆς «Μεγάλης Βόρειας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς» σέ ὁμάδα ξένων καπιταλιστῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν αὔξηση τοῦ μισθοῦ ἐργασίας, γιά τή δημιουργία Συμβουλίου προστασίας τοῦ παιδιοῦ, γιά τήν ἔκδοση καί κυκλοφορία νομι-

σμάτων ἀξίας 1,2 καί 3 ρουβλιῶν ἁπλοῦ τύπου καί ἄλλα ζητήματα.

Φλεβάρης, 4-5. ῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα τῶν ἔκτακτων ἐπιτροπῶν, τῆς δράσης τοῦ Πανρωσικοῦ Γενικοῦ ᾿Επιτελείου, τῆς ἕνωσης τῶν ἐκδοτικῶν, τῆς σύγκλησης τῆς ᾿Επιτροπῆς γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ ἐλέγχου κ.ἄ.

Φλεβάρης, 5. ῾Ο Λένιν δίνει συνέντευξη στόν ἀνταποκριτή τῆς γαλλικῆς ἀστικῆς ἐφημερίδας «Le Temps» Λουντοβίκ Νοντό.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ ἵδρυση εἰδικοῦ ὀργάνου γιά τή διεύθυνση τῶν στρατιωτικῶν-τηλεγραφικῶν ἐπικοινωνιῶν, ἡ ἐξασφάλιση μέ τρόφιμα τῶν ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς τύρφης κ.ἄ.

Φλεβάρης, 6. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων· παίρνει τό λόγο κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν αὔξηση τοῦ μισθοῦ ἐργασίας. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τοῦ τρόπου κατανομῆς τοῦ φόρου τῶν 10 δισεκατομμυρίων κ.ἄ.

Φλεβάρης, 8. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: τό σχέδιο συμπληρωματικῆς ἀπόφασης στό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ τῆς 21 τοῦ Γενάρη γιά τή συγκέντρωση ἐπισιτιστικῶν προϊόντων, ὁ ἐφοδιασμός μέ τρόφιμα τῶν Κρατικῶν ἑνώσεων τῶν ἐργοστασίων μηχανοκατασκευῶν (ΚΕΕΜ), οἱ ἐπισκευές τῶν ἀτμομηχανῶν κ.ἄ.

῎Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ Φλεβάρη. ῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Παιδείας μέ προτάσεις σχετικά μέ τή σωστή ὀργάνωση τῆς ἀπολογιστικῆς δουλιᾶς στόν τομέα τῶν βιβλιοθηκῶν.

Φλεβάρης, 10. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ ὀρθολογιστική χρησιμοποίηση τῶν ὑγειονομικῶν συρμῶν, ἡ συλλογή τοῦ λιναριοῦ, ἡ Γενική Διεύθυνση ποταμοπλοΐας, ἡ διανομή τοῦ μετάλλου, ἡ κατάσταση τῶν καυσίμων στούς σιδηροδρόμους, ἡ μεταφορά τοῦ μπαμπακιοῦ ἀπό τό Σαράτοφ, ἡ μετοίκηση τῶν ἐργατῶν τῆς Κολόμνα στό ἐργοστάσιο τοῦ ᾿Ιζέβσκ κ.ἄ.

'Ανάμεσα στίς 10 καί 14 τοῦ Φλεβάρη. 'Ο Λένιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς ἐπιτροπῆς πού εἶχε ἐκλεγεῖ ἀπό τήν ΠΚΕΕ στίς 10 τοῦ Φλεβάρη γιά τή σύνταξη τοῦ «Νόμου γιά τή σοσιαλιστική γαιορύθμιση καί γιά τά μέτρα περάσματος στή σοσιαλιστική γεωργία», κάνει τήν εἰσήγηση.

Φλεβάρης, 13. 'Ο Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Εσωτερικῶν Γκ. Ι. Πετρόβσκι μέ τήν ἐντολή νά ὁρίσει ἀνακρίσεις στό κυβερνεῖο Κούρσκ ἀπ'ἀφορμή τίς πληροφορίες γιά παραβίαση τῆς νομιμότητας ἀπό τά τοπικά στελέχη καί γιά τήν ἀδυναμία τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων τοῦ κυβερνείου.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· γράφει τά βασικά σημεῖα τῆς ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς χορήγησης ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν σέ βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς δημιουργίας ἑνιαίου ὀργάνου ἐκφορτώσεων στό σιδηροδρομικό δίκτυο περιοχῆς Μόσχας κ.ἄ.

"Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 τοῦ Φλεβάρη. 'Ο Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν 'Ανώτατο διοικητή Ι. Ι. Βατσέτις γιά τήν κατάσταση στό 'Ανατολικό μέτωπο ἀπ'ἀφορμή τήν ὑποχώρηση τῆς 2ης στρατιᾶς.

Φλεβάρης, 14. 'Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «'Απάντηση σέ ἐρώτημα ἑνός ἀγρότη».

'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τό 'Επαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τοῦ 'Ανατολικοῦ μετώπου μέ τό ὁποῖο ρωτᾶ γιά τά μέτρα πού παίρνονται ἀπ'ἀφορμή τήν ὑποχώρηση τῆς 2ης στρατιᾶς καί γιά τήν κατάσταση τοῦ ἔργου τοῦ ἐπισιτισμοῦ.

'Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν ἄγγλο δημοσιογράφο "Αρτουρ Ράνσομ γιά τήν κατάσταση καί τίς προοπτικές τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στήν 'Αγγλία, γιά τή διεθνή σημασία τῶν Σοβιέτ κτλ.

Φλεβάρης, 15. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου "Αμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ πρόσκληση στό στρατό τῶν πρώην ἀξιωματικῶν πού ὑπηρετοῦσαν στά ἀνώτατα στρατιωτικά-ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα, ἡ διατήρηση τῶν μόνιμων θέσεων τῶν ἐργατῶν πού καλοῦνται νά δουλέψουν στίς ἐπισκευές τῶν γεφυρῶν καί τῶν διαφόρων σιδηροδρομικῶν ἐγκαταστάσεων, τά καύσιμα γιά τούς σιδηροδρόμους, τό ζήτημα τοῦ ἐργοστασίου φυσιγγίων τοῦ Λουγκάνσκ κ.ἄ.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων· κάνει εἰσήγηση γιά τό

σχέδιο τοῦ «Διαγγέλματος γιά τήν ὀργάνωση σοβιετικῶν νοικοκυριῶν ἀπό τά ἱδρύματα βιομηχανικοῦ προλεταριάτου» καί θεωρεῖ τό σχέδιο. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης ὁ κανονισμός γιά τήν Πανρωσική ἐπιτροπή ἐπισκευῆς τῶν σιδηροδρομικῶν μέσων μεταφορᾶς καί ἄλλα ζητήματα.

Φλεβάρης, 17. ῾Ο Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Ν. Π. Μπριουχάνοφ, μέ τό ὁποῖο ὑποδείχνει «νά παρθοῦν τά πιό ἀποφασιστικά μέτρα» γιά τήν αὔξηση τῆς συγκέντρωσης προϊόντων στίς περιοχές Χοπέρσκι καί Οὔστ-Μεντβέντσκι, ρωτᾶ τί ἔκανε ὁ ἴδιος καί τί πρόκειται νά κάνει.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας· γράφει τίς βασικές θέσεις τῆς ἀπόφασης πάνω στίς ἐκθέσεις γιά τίς συγκεντρώσεις τροφίμων καί τήν ἐξόρυξη κάρβουνου στήν Οὐκρανία καί γιά τήν ὀργάνωση σιδηροδρομικῶν δρομολογίων μεταφορᾶς σιτηρῶν καί κάρβουνου ἀπό τήν Οὐκρανία. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα τῆς ἐπισιτιστικῆς κρίσης στήν περιοχή Μπριάνσκ, τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ σιτηρεσίου τῶν κόκκινων στρατιωτῶν τήν ἡμέρα τοῦ γιορτασμοῦ τῆς ἐπετείου τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, τά ἐπείγοντα μέτρα γιά τήν ἐπισκευή τοῦ ποταμοῦ Καλιτβά κ.ἄ.

Φλεβάρης, 18. ῾Ο Λένιν μιλάει στό τηλέφωνο μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων Β. Π. Ποντμπέλσκι γιά τίς αἰτίες καθυστέρησης τῆς ἔναρξης λειτουργίας τοῦ νέου ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ στή Μόσχα, μετά γράφει σημείωμα πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τό ζήτημα αὐτό.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ ὀργάνωση τῆς στατιστικῆς γιά τήν Οὐκρανία, ἡ ἐπιδημία τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου, τό σχέδιο νόμου γιά τό Κεντρικό γραφεῖο τεχνικῶν δυνάμεων καί ἄλλα ζητήματα.

Φλεβάρης, 19. ῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο ραδιοτηλεγραφήματος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν πρός τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῆς Γερμανίας γιά τό ζήτημα τῆς εἰσόδου στή Σοβιετική Ρωσία ἐπιτροπῆς τῆς συνδιάσκεψης τῆς Βέρνης τῆς ΙΙ Διεθνοῦς.

῾Ο Λένιν γράφει τήν προσθήκη στό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τό παρακράτημα στήν Οὐκρανία.

Ὁ Λένιν, μέ τηλεγράφημά του πρός τό μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου Σ. Ι. Γκοῦσεφ ἐπιδοκιμάζει τή θέση του στίς διαπραγματεύσεις μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς κυβέρνησης τῆς Μπασκιρίας.

Φλεβάρης, 20. Ὁ Λένιν δέχεται τούς νορβηγούς σοσιαλιστές Μ. Πούντερβολντ καί Ε. Στάνγκ, συζητᾶ μαζί τους γιά τήν κατάσταση στά μέτωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, γιά τή στάση τῶν διάφορων στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς ἀπέναντι στή Σοβιετική ἐξουσία, γιά τίς νομοτέλειες τῆς ταξικῆς πάλης κτλ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο νόμου γιά τή χρηματοδότηση τῆς βιομηχανίας, τό ζήτημα ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγματος γιά τή συγκεντροποίηση τοῦ τομέα τῶν αὐτοκινήτων κ.ἄ.

Φλεβάρης, 22. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ γιά τό κλείσιμο τῆς μενσεβίκικης ἐφημερίδας «Βσεγκντά Βπεριόντ».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: ἡ ἔκθεση γιά τήν κατάσταση τῆς παραγωγῆς σαπουνιοῦ, τό σχέδιο νόμου γιά τήν ἐπιτροπή καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀμνήστευση ὁρισμένων κατηγοριῶν καταδικασμένων κόκκινων στρατιωτῶν μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί ἄλλα ζητήματα.

Νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Λένιν ἀσχολεῖται μέ τήν κατάρτιση τοῦ σχεδίου προγράμματος τοῦ ΚΚΡ (μπ): γράφει τό «Πρόχειρο σχέδιο προγράμματος τοῦ ΚΚΡ (σχέδιο προγράμματος καί σχέδιο τοῦ γενικοῦ θεωρητικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος) καί τά σχέδια ἄρθρων τοῦ προγράμματος στόν τομέα τῶν ἐθνικῶν σχέσεων, τῆς πολιτικῆς ἀπέναντι στή θρησκεία καί τῆς λαϊκῆς παιδείας, στόν οἰκονομικό καί τόν ἀγροτικό τομέα· μέ βάση τά στοιχεῖα αὐτά γράφει τά «Βασικά καθήκοντα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στή Ρωσία»—σχέδιο προγράμματος στόν πολιτικό, οἰκονομικό καί ἀγροτικό τομέα.

Φλεβάρης, 23-25. Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου προγράμματος τοῦ ΚΚΡ (μπ)· διορθώνει τό «Πρόχειρο σχέδιο προγράμματος» καί τό «Σχέδιο προγράμματος τοῦ ΚΚΡ (μπολσεβίκων)» (γενικό θεωρητικό μέρος τοῦ σχεδίου)· γράφει

τό σχέδιο τοῦ ἄρθρου τοῦ προγράμματος στόν τομέα τῶν ἐθνικῶν σχέσεων, σέ συνέχεια διορθώνει τό σχέδιο τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν· διορθώνει τό δικό του σχέδιο τοῦ ἄρθρου τοῦ προγράμματος γιά τήν πολιτική ἀπέναντι στή θρησκεία· γράφει τήν εἰσαγωγή στό ἄρθρο γιά τό πρόγραμμα στό στρατιωτικό τομέα· διορθώνει τό δικό του σχέδιο τῶν ἄρθρων τοῦ προγράμματος πού ἀφοροῦν τόν οἰκονομικό καί τόν ἀγροτικό τομέα.

Φλεβάρης, 24. ʽΟ Λένιν δέχεται τούς ἐκπροσώπους τοῦ ὑφαντουργείου τῆς πόλης Ντανίλοφ πού ἀπευθύνθηκαν σ᾽αὐτόν γιά νά ἐπιτραπεῖ νά τούς χορηγηθεῖ ἐργοστασιακό σιτηρέσιο, τούς ἐξηγεῖ ὅτι γιά τό ζήτημα αὐτό ἔχει πάρει ἀπόφαση τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ, καί ἔτσι οὔτε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν ʼΕπιτρόπων, οὔτε ὁ πρόεδρός τους ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀλλάξουν τήν ἀπόφαση πού ἔχει ἤδη παρθεῖ· γράφει βεβαίωση ὅτι τούς δέχτηκε σέ ἀκρόαση.

ʽΟ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ʼΆμυνας, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν παραχώρηση τοῦ δικαιώματος παροχῆς σιτηρεσίου τοῦ κόκκινου στρατιώτη, ἡ ἐξομοίωση ἀπό ἐπισιτιστική ἄποψη τῶν συνεργείων τῶν μηχανοστασίων καί τῶν ἐργατῶν σιδηροδρομικῶν ἐργαστηρίων μέ τόν Κόκκινο Στρατό, ἡ ἐπισκευή τῶν ἀτμομηχανῶν, ἡ σιδηροδρομική γραμμή τοῦ Μούρμανσκ, τό ζήτημα τῆς διάθεσης εἰδικῶν γιά τό σχηματισμό στρατιωτικῶν σιδηροδρομικῶν τμημάτων κ.ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Φλεβάρη. ʽΟ Λένιν συζητᾶ μέ τόν ʼΙβανόφ, ἀγρότη ἀπό τήν ἐπαρχία Μαλίνοβκα τοῦ νομοῦ Σούντογκντα τοῦ κυβερνείου Βλαντίμιρ.

Φλεβάρης, 26. ʽΟ Λένιν δίνει ἐντολή νά ὀργανωθεῖ στό Κρεμλίνο κοινοκατοικία καί ἑστιατόριο γιά τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Φλεβάρης, 27. ʽΟ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ʼΕπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς κατανομῆς τῶν σιτηρῶν, τό σχέδιο «Προσωρινοῦ κανονισμοῦ γιά τίς ἄδειες τοῦ 1919», τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν αὔξηση τοῦ μισθοῦ τῶν κόκκινων στρατιωτῶν καί γιά τή στάση ἀπέναντι στόν ἐργατικό συνεταιρισμό, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τά ἐργατικά ἐπισιτιστικά ἀποσπάσματα καί ἄλλα ζητήματα.

Φλεβάρης, 28. ʽΟ Λένιν συσκέπτεται μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο ʼΕπικοινωνιῶν Β. Ν. Νιέβσκι καί τόν πρόεδρο τῆς ΠΕΕ

	Φ. Ε. Τζερζίνσκι, γράφει σέ συμφωνία μαζί τους σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, γιά τή ρύθμιση τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στήν ΠΕΕ (Πανενωσιακή Ἔκτακτη Ἐπιτροπή), τήν ΕΕΣ (Ἔκτακτη Ἐπιτροπή Σιδηροδρόμων) καί τό ΛΕΣ (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν)· μετά τή σύσκεψη γράφει σημείωμα πρός τά μέλη τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά ὑπογραφεῖ ἡ ἐπεξεργασμένη στή σύσκεψη συμφωνία, ὥστε νά μπεῖ ἀμέσως σέ ἐφαρμογή.
Δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη.	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀπ'ἀφορμή τήν ἔκκληση τῶν γερμανῶν ἀνεξάρτητων» (τό ἄρθρο ἔμεινε μισοτελειωμένο).
Φλεβάρης.	Ὁ Λένιν δέχεται τόν ἐκπρόσωπο τῆς μπολσεβίκικης ὀργάνωσης τοῦ χωριοῦ Γιούζα τοῦ νομοῦ Βιάζνικι τοῦ κυβερνείου Βλαντίμιρ ἐργάτη Μπορζόφ, κάνει συζήτηση μαζί του γιά τήν κατάσταση στό ὑφαντουργεῖο τῆς Γιούζα, ὑπόσχεται νά βοηθήσει γιά νά δοθεῖ βοήθεια σέ τρόφιμα.
	Ὁ Λένιν συζητᾶ μέ τόν πληρεξούσιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Σ. Β. Μάλισεφ πού εἶχε ἔλθει στή Μόσχα, γιά τήν κατάσταση στό Βόλγα, γιά τήν πορεία τῆς συγκέντρωσης τροφίμων, γιά τίς διαθέσεις τῶν ἀγροτῶν.
	Ὁ Λένιν καταρτίζει κατάλογο τῶν ζητημάτων γιά τήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.
Τέλος τοῦ Φλεβάρη-Μάρτης, 1 ἤ 2.	Ὁ Λένιν ἀσχολεῖται μέ τίς θέσεις «Γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου»· γράφει τό σκελετό καί τό πρόχειρο σχέδιο τῶν θέσεων, συντάσσει τό τελικό κείμενο τῶν θέσεων.
Μάρτης, 1.	Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τήν προκαταρκτική σύσκεψη τῆς ὁμάδας τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού συγκλήθηκε γιά νά συζητήσει ὀργανωτικά ζητήματα.
Νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Μάρτη.	Ὁ Λένιν κάνει συζήτηση μέ τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας στό Ι συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, Γκ. Ἔμπερλαϊν (Μ. Ἄλμπερτ), τόν ρωτᾶ γιά τήν κατάσταση στό ΚΚΓ.
	Ὁ Λένιν γράφει παρατηρήσεις στίς θέσεις τῆς εἰσήγησης τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ στό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) «γιά τήν Κομμουνιστική Διεθνή».

Μάρτης, 2. ῾Ο Λένιν κηρύσσει τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· ἐκλέγεται μόνιμο μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ συνεδρίου· προεδρεύει στήν πρώτη συνεδρίαση.

᾽Ανάμεσα στίς 2 καί 6 τοῦ Μάρτη. ῾Ο Λένιν ἐπισκέπτεται τήν κοινοκατοικία τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, συζητᾶ μαζί τους, ἰδιαίτερα γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, παρακαλεῖ ὅλους τούς ἀντιπροσώπους νά γράψουν ἐπεξηγηματικό σημείωμα γιά τό πῶς παρουσιάζεται τό ἀγροτικό ζήτημα στίς χῶρες τους.

Μάρτης, 3. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ῎Αμυνας ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ διαπόρθμευση μέσω τοῦ Βόλγα, ἡ ὀργάνωση σιδηροδρομικῶν δρομολογίων γιά τή μεταφορά σιτηρῶν καί κάρβουνου, ἡ πρόσκληση στόν Κόκκινο Στρατό τῶν πρώην ἀξιωματικῶν καί τῶν πρώην στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων πού εἶχαν τελειώσει τήν ᾽Ακαδημία ἀξιωματικῶν τῆς ᾽Επιμελητείας, ἡ πάλη κατά τῆς λιποταξίας, ἡ δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς 12ης καί 11ης στρατιᾶς, κ.ἄ.

Μάρτης, 3 ἤ 4. ῾Ο Λένιν γράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σχετικά μέ τίς θέσεις γιά τήν ἀστική δημοκρατία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Μάρτης, 4. ῾Ο Λένιν ἀνοίγει τίς ἐργασίες τῆς τρίτης συνεδρίασης τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί προεδρεύει σ᾽αὐτή· κάνει τήν εἰσήγηση γιά τό ζήτημα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου· ψηφίζει ὑπέρ τῆς ἔγκρισης τοῦ «Προγράμματος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» καί τῆς ἀνακήρυξης σέ σῶμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· ὑπογράφει τή δήλωση γιά τή διάλυση τῆς ῞Ενωσης τοῦ Τσίμμερβαλντ καί τή μεταβίβαση τῶν ἀρχείων της στήν ᾽Εκτελεστική ᾽Επιτροπή τῆς ΙΙΙ Διεθνοῦς.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾽Επιτρόπων· γράφει τά ἐδάφια «γ» καί «δ» τῆς ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια ἀπόφασης γιά τήν ὀργάνωση τῶν συγκεντρώσεων τροφίμων, ζωοτροφῶν καί εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης στή ζώνη τοῦ μετώπου, τά σχέδια

διαταγμάτων γιά τή χρηματοδότηση τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων καί γιά τήν κατάργηση τῶν χρεῶν τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων, γιά τήν ἵδρυση Κρατικοῦ ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου, γιά τό Κεντρικό ἠλεκτρομηχανικό συμβούλιο τοῦ Ἐπιτροπάτου τῶν κρατικῶν ἐγκαταστάσεων, γιά τό ὑποχρεωτικό παρακράτημα τοῦ λιναριοῦ.

Ἀνάμεσα στίς 4 καί 24 τοῦ Μάρτη. Σέ γράμμα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή θέση τοῦ ΠΣΚ στά ζητήματα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τήν Πολωνική Δημοκρατία καί μέ πρόταση νά ὀργανωθεῖ δημοψήφισμα στίς διαμφισβητούμενες περιοχές γιά τήν ἐπίλυση τοῦ ζητήματος τῶν συνόρων, ὁ Λένιν γράφει πρόταση νά σταλεῖ διακοίνωση πρός τήν κυβέρνηση τῆς Πολωνίας «μέ τή διαβεβαίωση ὅτι εἴμαστε ἐντελῶς σύμφωνοι καί ἐπιθυμοῦμε νά λυθεῖ ἀκριβῶς τό ζήτημα μέ ψηφοφορία τῶν ἐργαζομένων, θέλουμε τή συμφωνία πάνω στή βάση αὐτή, εἴμαστε σύμφωνοι νά κάνουμε ὑποχωρήσεις σέ μερικότερα ζητήματα κτλ.».

Μάρτης, 5. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Κατακτημένο καί καταχωρημένο».

Ὁ Λένιν ἀνοίγει τήν τέταρτη συνεδρίαση τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί προεδρεύει σ'αὐτή.

Μάρτης, 6. Ὁ Λένιν ἀνοίγει τήν πέμπτη συνεδρίαση τοῦ Ι συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί προεδρεύει σ'αὐτή· ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο κατά τό κλείσιμο τοῦ συνεδρίου.

Ὁ Λένιν, μέ ἐντολή τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὑπογράφει τή «Διακήρυξη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πρός τούς προλετάριους ὅλου τοῦ κόσμου».

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν ἵδρυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στήν πανηγυρική Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), τοῦ ΠΚΣΣ, τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν Μόσχας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητοῦνται τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ προσωρινή διακοπή ἀπό τίς 15 τοῦ Μάρτη τῆς ἐπιβατικῆς κίνησης καί ἐπανεξέταση τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπισιτιστικῆς ἐπιτροπῆς τῶν βουλευτῶν Μόσχας σχετικά μέ τό ἑνιαῖο ὄργανο κατανομῆς.

Όχι ἀργότερα ἀπό 7 τοῦ Μάρτη.	Ὁ Λένιν γράφει προσθῆκες καί κάνει διορθώσεις στήν πρωταρχική παραλλαγή τοῦ σχεδίου διατάγματος τοῦ ΣΛΕ γιά τίς καταναλωτικές κομμοῦνες.
Μάρτης, 7.	Ὁ Λένιν δέχεται τόν ἄγγλο δημοσιογράφο Ἄρτουρ Ράνσομ, συζητᾶ μαζί του γιά τίς εἰρηνικές προτάσεις τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης πρός τίς χῶρες τῆς Ἀντάντ, γιά τίς προοπτικές τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος στίς καπιταλιστικές χῶρες, γιά τήν κατάσταση στή Σοβιετική Ρωσία. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα τοῦ συνεταιρισμοῦ· ἀποφασίζεται νά παρθεῖ σάν βάση τοῦ διατάγματος τό σχέδιο μέ τίς διορθώσεις καί τίς προσθῆκες τοῦ Λένιν.
Μάρτης, 8.	Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στούς πρώτους ἀπόφοιτους τῆς σχολῆς διαρκείας ἔξι ἑβδομάδων διαφωτιστῶν καί ὀργανωτῶν τοῦ Τμήματος προστασίας τῆς μητρότητας καί τῆς βρεφικῆς ἡλικίας τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Κοινωνικῆς Προνοίας. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει πρόχειρο σχέδιο τῆς ἀπόφασης γιά τό ζήτημα τῆς προσωρινῆς διακοπῆς τῆς ἐπιβατικῆς κίνησης καί τό ἄρθρο VI: «Πληροφορίες γιά τόν ἀριθμό τῶν ἀπελευθερούμενων ἀτμομηχανῶν σέ περίπτωση διακοπῆς τῆς ἐπιβατικῆς κίνησης σέ τέσσερις παραλλαγές»· ἀπ'ἀφορμή τή συζήτηση τῆς ἔκθεσης γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου γράφει παρατηρήσεις καί σημείωμα πρός τόν Ι. Β. Στάλιν γιά τό ζήτημα αὐτό, προτείνει προσθῆκες στό διάταγμα γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διανομή τοῦ χαρτιοῦ.
Ἀνάμεσα στίς 8 καί 12 τοῦ Μάρτη.	Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν ἐπεξεργασία τοῦ «Κειμένου τοῦ σχεδίου εἰρηνικῶν προτάσεων τῶν συμμαχικῶν καί ἑνωμένων χωρῶν πού εἶχαν καταρτίσει ὁ ἐκπρόσωπος τῆς κυβέρνησης τῶν ΕΠΑ Μποῦλιτ καί ἡ κυβέρνηση τῆς ΣΟΣΔΡ», δέχεται τόν Β. Μποῦλιτ καί συζητᾶ μαζί του τίς προτάσεις πού αὐτός διαβίβασε ἀπομέρους τῶν κυβερνήσεων τῶν ΕΠΑ καί τῶν χωρῶν τῆς Ἀντάντ ἀναφορικά μέ τόν τερματισμό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στό ἔδαφος τῆς Ρωσίας.
Μάρτης, 10.	Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας, ὅπου συζητοῦνται: τό ζήτημα τῆς ἐξασφάλισης μέ τρόφιμα τῶν ἐργατῶν σιδηροδρόμων, ἡ ἐξάλει-

ψη τοῦ παραλληλισμοῦ στόν τομέα τῶν στρατιωτικῶν σιδηροδρόμων, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ὑποχρεωτική ἐργασία στή συγκέντρωση καυσίμων, τό ζήτημα τῶν εἰδικῶν στρατοδικείων γιά τούς λιποτάκτες κ.ἄ.

Μάρτης, 11. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἀγροτῶν ἀπό τό νομό Σαράπουλκα τοῦ κυβερνείου Βιάτκα πού συνόδευαν τήν ἁμαξοστοιχία μέ σιτηρά, δῶρο στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη, συζητᾶ μαζί τους, παρακαλεῖ νά διαβιβάσουν στούς ἀγρότες τῆς Σαράπουλκα τίς εὐχαριστίες καί τό χαιρετισμό του· σέ συνέχεια τούς στέλνει στό Σοβιέτ Μόσχας μέ σημείωμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ, στόν ὁποῖο γράφει ὅτι «αὐτό εἶναι ἕνας ὑπέροχος ἆθλος πού πραγματικά ἀξίζει νά χαιρετιστεῖ ἐντελῶς ἰδιαίτερα».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι πού ἔβαλε τό 'Ινστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

1919

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τόν 'Ιούνη τοῦ 1982
σέ 5.000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 49

Σόλωνος 130, 'Αθήνα
Τηλ. 3620.835 - 3623.649

ΛΕΝΙΝ

• ΑΠΑΝΤΑ

37